

Liber Teisir, sive Rectificatio medicationis et regiminis. [and] Antidotarium / ['Abd al-Malik ibn Abī al-'Alā' Ibn Zuhr]. - Copy 1

Contributors

Ibn Zuhr, 'Abd al-Malik ibn Abī al-'Alā', -1162.

Publication/Creation

Venetiis : Impressi per Joannem de Forlivio et Gregorius fratres, Anno salutis 1490.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/rb36av7j>

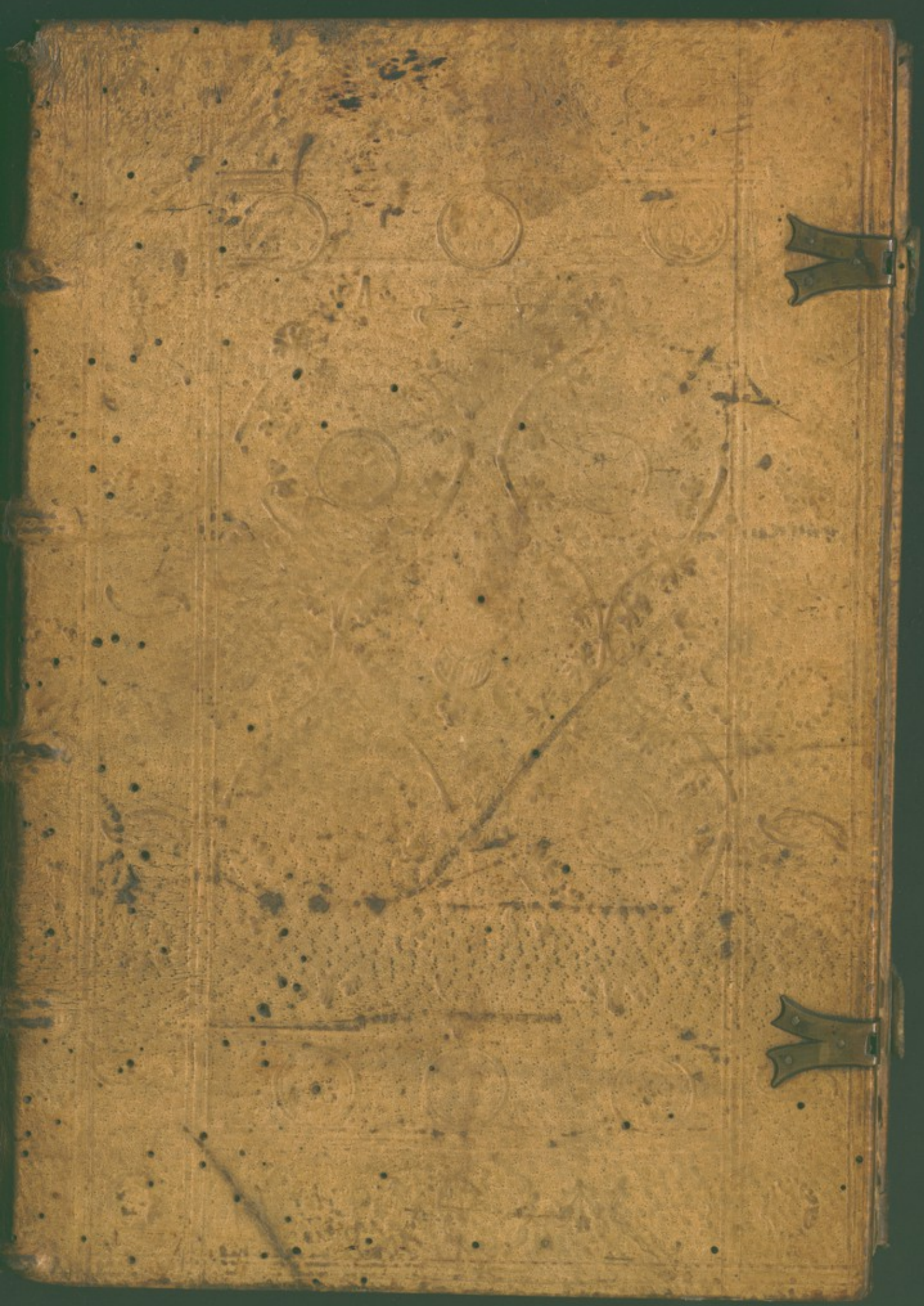
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Casell. d. 13

29120

Auenzohar

563

262. Abumeron. Auenzohar. (In fol. 2. a.) In nomine domini amen. Incipit liber theicrisi dahalmodana. vahalta dahir cujus est interpretatio rectificatio medicationis et regiminis: editus in arabico a perfecto viro abumarnan auenzohar & translatus de hebraico in latinum venetijs a magistro paraucio physico ipso sibi vulgarizante magistro iacobo Hebreo. Anno... MCCLXXX... Accedit: Colliget Auerroys. Incipit liber de medicina Auerroys: qui dicitur colliget... In fine: Expliciunt tractatus... Impressi Uenetijs per Joannem de forliuio & Gregorium fratres. Anno salutis MCCCCLXXX... Schue. Ldbd. mit Clausuren.

Cl. Brunet I. p. 99. (ce Volume peu commun.) Annal. typogr. III. p. 278. Clement in bibl. cur. T. II. p. 211. Gemeiner p. 207.

Hain * 2186 Choulant p 395
Proctor 4513. Pellucet 1652
B.M. V 341. G.K.W. 2103

563

E. C. H. G. P. A. D. 1812

55

49. 9. 6

L Penus Die

28120.

Compaxiu hunc Libet pro 13 albis
Anno intererat vregms marcus JS II
cetera nonas nouem dies : ~

Dehinc Anno 1.5.1.2 datus est mihi dono samy
sordillon in vigilia dicit Catharine ab eodem
Magistro peno Diei emptore medunapz bann
Laureo.

Sun. Sing. nam Strict. Wad. Jon.
Compax: A^o 74.

Abumeron. Auenzohar

Page 111/112

JP Gifford
1696

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and appears to be a list or index of items, possibly related to a collection or inventory.

Tabula super tractatus 7 capitula Aluencobar.

Registrū tractatū 7 capitulorū Aluencobar	
Tractatus primus de egritudinib⁹ capitis	charta 2
Capitūlū primū de scabie capitis quod sagrū nōiā	2
Capitūlū secundū de tinea capitis	2
Capitūlū tertiu de alopecia	2
Capitūlū quartū de ebria	2
Capitūlū quintū de caluitie	2
Capitūlū sextū de scilicet capillorum	2
Capitūlū septimū de sabapbat	2
Capitūlū octauū de canitie capillorū	2
Capitūlū nonū de mala dispositione 7 figura capillorum capitis	2
Capitūlū decimū de furfuribus capitis	2
Capitūlū undecimū de pediculis	2
Capitūlū duodecimū de leudibus	2
Tractatus secundus de egritudinibus capitis	
Capitūlū primū de dolore capitis ex frigidityte	3
Capitūlū secundū de dolore capitis ex caliditate	3
Capitūlū tertiu de dolore capitis ex humiditate	3
Capitūlū quartū de dolore capitis ex siccitate	3
Capitūlū quintū de apostematib⁹ p̄muloz capis	3
Capitūlū sextū de apostematib⁹ cerebri	3
Tractatus quartus de egritudinib⁹ auris	
Capitūlū primū de apostematib⁹ auris	3
Capitūlū secundū de dolore auris	4
Capitūlū tertiu de grauidine auris	4
Capitūlū quartū de percussione auris	4
Capitūlū quintū de grauidine auris	4
Tractatus quintus de egritudinib⁹ nasi	
Capitūlū primū de pruritione odoratus	4
Capitūlū secundū de fetore nasi	4
Capitūlū tertiu de exoriatione ex scabie que fit in naribus	4
Capitūlū quartū de polipo quod multotiens nominatur	4
Tractatus sextus de egritudinib⁹ oris	
Capitūlū primū de diminutione 7 corruptione sensus lingue	4
Capitūlū secundū de apostemate seu inflatōe lingue	4
Capitūlū tertiu de duritie 7 difficultate motus lingue	4
Capitūlū quartū de apostematib⁹ amigdalaz gule	4
Capitūlū quintū de doctoz	4
Capitūlū sextū de coquassatione dentiu	4
Capitūlū septimū de perforatione dentiu	4
Capitūlū octauū de stupore vel alligatio vel congelatione dentiu	4
Tractatus septimus de egritudinibus labiorū 7 oris	
Capitūlū primū de fissuris labioz	4
Capitūlū secundū de alioia	4
Capitūlū tertiu de nigredine lingue	4
Capitūlū quartū de fetore oris	4
Capitūlū quintū de tortura oris	4
Capitūlū sextū de coruione labioz	5
Tractatus octauus de egritudinibus oculorū	
Capitūlū primū de balabot	5
Capitūlū secundū de vnuerfatione palpebrarū	5
Capitūlū tertiu de pustulis 7 eructis oculorū	5
Capitūlū quartū de scabie oculorū	5
Capitūlū quintū de coniunctione seu sigillatione palpebrarū	5
Capitūlū sextū de pilis palpebrarū vniuersis	5
Capitūlū septimū de casu palpebrarū	5
Capitūlū octauū de generatione patularū in palpebris	5
Capitūlū nonū de ordeolo in palpebris	5
Capitūlū decimū de fistula lacrimali	5
Capitūlū undecimū de carne addita in angulo lacrimali	5
Capitūlū duodecimū de diminutione carnis in lacrimali	5
Capitūlū tredecimū de diminutione egritudinib⁹ accidentibus in ipso oculo	5
Capitūlū decimūquartū de compositione oculorū	5
Capitūlū decimūquintū de proprijs egritudinibus oculorū 7 prius de pustulis 7 paritis apostematibus	6
Capitūlū decimūsextū de vanolis oculorū 7 dictur eminentia	6
Capitūlū decimūseptimū de osilatione pupille 7 eius constrictione	6
Capitūlū decimūoctauū de descensu aqua ad oculum	6
Capitūlū decimūnonū de extractione cataractarū ab oculis	6
Capitūlū vigesimū de constructione vene seu pupille naturalis 7 nō naturalis	6
Capitūlū vigesimūprimū de debilitate visus ex penuria 7 paupere spirit⁹ pcedente	6
Capitūlū vigesimūsecundū de constrictione nerui optici	6
Capitūlū vigesimūtertū de humiditate oculorū	6
Capitūlū vigesimūquartū de egritudinibus que fiūt in muna seu albedine oculorū	6
Capitūlū vigesimūquintū de inflatione coniunctiue absq⁹ apostemate	7
Capitūlū vigesimūsextū de tasea que est gutta rubea que fit in albedine oculorū	7
Capitūlū vigesimūseptimū de granulis generatis in albedine oculorū	7
Capitūlū vigesimūoctauū de fistula	7
Capitūlū vigesimūnonū de coniunctiua apostemate 7 sine apostemate	7
Capitūlū trigesimū de subtilitate spirit⁹ visibilis 7 ipsius ingrossatione	7
Capitūlū trigesimūprimū de his que intrinsecus cadunt ad oculos vel in nares vel in aures	7
Capitūlū trigesimūsecundū de animalibus subintrantibus in aures	7
Capitūlū trigesimūtertū de sanguisugis nares subintrantibus	7
Tractatus nonus de egritudinib⁹ cerebri	
De egritudinibus anterioris partis cerebri	7
De egritudinibus medie partis cerebri	7
De mala complexionē in media cellula interioris	8
De passionib⁹ que fiunt in pte posteriori cerebri	8
De egritudinibus 7 omnibus suis accidentibus p̄uenientibus ex destructione seu corruptione complexionis totius cerebri	8
Deuratione puncture nerui	8
De epilepsia procedente a cerebro	8
De epilepsia procedente ex colligantia aliquorū membrorū a cerebro	8
De mirach que fit a partibus inferioribus	9
De opilatione	9
De apoplexia	9
De congelatione	10
De subet	10

Tabula super tractatibus et capitula Buchenobar.

De hifen calo et alienatione	10
De priuatione intellectus et frigidityte	10
De mania	10
De humiditate que oritur in cellula anterioris cerebri et circa cerebri.	10
De scotoma que in arabico dicitur abscedar.	11
De dolore totius capitis qui quide in arabico dicitur baidda.	11
De emigrancia que in arabico dicitur sechidia.	11
Tractatus octauus de egritudinibus colli.	11
Capitulum i. de opilatione.	11
Capitulum ii. de relaxatione.	11
Capitulum iii. de spasmo.	12
Capitulum iiii. de tremore.	12
Capitulum v. de egritudinibus spondilii colli.	12
Capitulum vi. de dislocatione spondilii colli.	12
Capitulum vii. de egritudinibus nuclie.	12
Capitulum viii. de apostemate nuclie.	12
Capitulum iiii. de apostematibus que fiunt circa guttur.	13
Capitulum xi. de solutione continuitatis colli.	13
Capitulum xii. de inflatione facta in epigloto.	13
Capitulum xiii. de squinantia.	13
Capitulum xiiii. de apostematibus accidentibus carne pulmonis.	13
Capitulum xv. de rauedine vocis.	14
Capitulum xvi. de pustulis in meri seu in yfoso.	14
Capitulum xvii. de corruptione et putrefactione in gula et meri et eorum partibus adiacentibus in tempore epidimie.	14
Capitulum xviii. de priuatione sensus et motus et de relaxatione meri yfosi.	14
Tractatus xi. de egritudinibus pulmonis.	15
Capitulum i. de egritudinibus pulmonis.	15
Capitulum ii. de apostemate pulmonis.	15
Capitulum iiii. de tussi que procedit a mala complectione et omnibus alijs speciebus.	16
Tractatus duodecimus de egritudinibus vtriusque.	17
Capitulum i. de egritudinibus in generali.	17
Capitulum ii. de tremore cordis que arabice dicitur aldadab.	17
Capitulum iiii. de ebardiaca.	17
Capitulum iiii. de aqua que congregatur in marsupio cordis.	17
Capitulum v. de pelliculis que fiunt in marsupio cordis.	17
Capitulum vi. de ebardiaca.	17
Capitulum vii. de apostemate que fit in marsupio cordis.	17
Tractatus xiii. de egritudinibus epatis.	17
Capitulum i. de epate et de tribus speciebus hydropis.	17
Capitulum secundum de apostemate epatis.	18
Capitulum quartum de dolore epatis.	18
Capitulum quintum de egritudinibus splenis.	18
Capitulum sextum de yterina citrina.	18
Tractatus xiiii. de egritudinibus que fiunt in yfso.	18
Capitulum primum de scissura yfso.	18
Capitulum secundum de vulnere ventris.	19
Tractatus xv. de passionibus stomaci.	19
Capitulum primum de ebardiaca stomaci.	19
Capitulum secundum de apostemate stomaci.	19

Capitulum tertium de veruca que orit in stomacho.	19
Capitulum quartum de fici que fit in stomacho que in arabico dicitur oabelari.	20
Capitulum quintum de humoribus diuersis imbutis in stagnato stomacho.	20
Capitulum sextum de motu stomachi que dicitur in arabico solab: latine vere singulus.	20
Tractatus xvi. de egritudinibus pectoris.	21
Capitulum primum de apostemate pectoris et priuatione anhelitus.	21
Capitulum secundum de vteribus et fissuris que fiunt in pectore.	21
Capitulum tertium de stibusa. i. de pleuresi.	21
Capitulum quartum de apostema lateris.	21
Capitulum quintum de fissura venarum et pectoris.	21
Capitulum sextum de apostematibus que fiunt in pectore quod diuidit pectus in longitudine in duo.	21
De sunt capitula secundi libri de egritudinibus intestinorum.	22
Capitulum primum de egritudinibus intestinorum generalium.	22
Capitulum secundum de debilitate virtutis expulsiue intestinorum.	22
Capitulum tertium de ventositate intestinorum.	23
Capitulum quartum de retentione fetu et suarum specierum.	23
Capitulum quintum de excoctione intestinorum.	23
Capitulum sextum de emorroidis.	23
Tractatus secundus de egritudinibus renu.	23
Capitulum primum de renibus.	23
Capitulum secundum de lapide renum.	24
Capitulum tertium de restrictione sanguinis qui exit de virga.	24
Capitulum quartum de lapide vesice.	24
Capitulum quintum de apostemate renu.	24
Capitulum vi. de mala complectione renum.	24
Capitulum vii. de solutione continuitatis renum et vesice.	25
Capitulum octauum de debilitate et exitu inuoluntarie vrine.	25
Tractatus tertius de testibus.	25
Capitulum primum de egritudinibus testiculorum et sterilitate que ex mala complectione ipsorum procedit.	25
Capitulum secundum de apostemate testiculorum.	26
Capitulum tertium de mala complectione sicca testiculorum.	26
Capitulum quartum de crepatura.	26
Capitulum quintum de egritudinibus que fiunt in bursa testiculo.	27
Tractatus quartus de ibasis de egritudinibus virge.	27
Capitulum primum de opilatione que fit in virga causa lapidis vel alius alterius rei.	27
Capitulum secundum de priuatione sensibilitatis virge.	27
Capitulum tertium de foraminibus que fiunt in virga.	27
Capitulum quartum de expulsiue spermatis.	27
Tractatus quintus de egritudinibus vulue.	27
Capitulum primum de sterilitate propter malam complectionem.	27
Capitulum secundum de apostemate matricis.	27
Capitulum tertium de corosione matricis.	28

Tabula super tractatus & capitula Auenzohar.

Capitulum quartum de dislocatione matricis	28
Capitulum quintum de fluxu menstruo.	28
Capitulum. vi. de retentione menstruo.	28
Capitulum. vii. de operatione & sigillatione que accidit collo matricis	28
Capitulum octauum de laniatione matricis.	28
Tractatus sextus de egritudinibus ossium.	28
Capitulum primum de mala completionem & fractura ossis.	28
Capitulum secundum de superadditione ossis.	29
Capitulum tertium de fissura ossis in longitudine.	29
Capitulum quartum de fractura ossis causa doloris.	29
Capitulum quintum de ingrossatione ossis preter naturam.	29
Tractatus septimus de egritudinibus que accidunt vniuersaliter in carne totius corporis.	29
Capitulum primum de egritudinibus que accidunt vniuersaliter in carne totius corporis sicut sunt vicia & purius.	29
Capitulum secundum de variolis.	30
Capitulum tertium de morpheia alba que non rubescit propter fricationem nec aliqua alia ca.	30
Capitulum quartum de morpheia alba que rubescit ex fricatione.	30
Capitulum quintum de morpheia nigra.	30
Capitulum sextum de granulis paruis que accidunt in toto corpore.	30
Re. ca. vii. de vicia duris que arabice vocantur alkella id est petrole.	31
Re. ca. viii. de viciis & poris.	31
Re. ca. ix. de tincostate.	31
Re. ca. x. de corruptione cutis.	31
Re. ca. xi. de lepra.	31
Re. ca. xii. de caldar & de scelligadhar.	31
Capitulum. xiii. de seleg.	32
Capitulum. xiiii. de spasmo.	32
Capitulum. xv. de pulsatione.	32
Capitulum. xvi. de saltu.	32
Capitulum. xvii. de tremore.	32
Capitulum. xviii. de alioab qui latine dicitur pedicelli.	32
Capitulum. xix. de vena que dicitur mediana & est egritudo que pro maiori parte accidunt nigris.	32
Capitulum. xx. de verme que dicitur sub cuti & de combustione ipsius.	32
Capitulum. xxi. de vermibus qui oriuntur in intestinis.	32
Capitulum. xxii. de cucurbitis.	32
Capitulum. xxiii. de vermibus minutis & paruis que oriuntur in inferiori parte intestinozum.	32
Capitulum. xxiiii. de nariabus.	33
Capitulum. xxv. de ellectantia.	33
Capitulum. xxvi. de canro.	33
Capitulum. xxvii. de doloribus iuncturatum.	33
Capitulum. xxviii. de dolore que fit in substantia intestini.	33

Capitulum. xxi. de dolore qui fit ex labore & fatigatione.	33
Capitulum. xxii. de podagra que arabice dicitur anancras.	33
Capitulum. xxiii. de scissuris que accidunt manibus & pedibus & alijs membris.	33
Capitulum. xxiiii. de egritudinibus vnguium.	33
Capitulum. xxv. de scianca.	33
Capitulum. xxvi. de doloribus ypodindrioz.	33
Capitulum. xxvii. de apostematibus que fiunt sub spacula dextra vel sinistra & est inter profundum de apostemata que dicitur arabice alrachalep.	33
Capitulum. xxviii. de apostematibus que dicitur doggam.	33
Rememoratio de febribus.	34
Capitulum de febre colerica.	34
Capitulum de febre cotidiana flegmatica.	34
Capitulum de sanguinea febre.	34
Capitulum de melanolica febre.	34
Cura febris tertiane non pure que fit ex colera mixta flegmate grossicie.	34
De febribus compositis.	35
Signa febris tertiane.	35
Signa febris sanguineae.	35
Signa febris cotidiane.	35
Signa febris quartane.	35
De ebica & cura eius.	35
Tractatus secundus de crisi.	35
Capitula libri de epidimia.	36
Capitula primum de epidimia.	36
Capitulum secundum de epidimia que puenit ex aqua putrida & fetida.	36
Capitulum tertium de squinancia & dislocatione spondilium colli.	36

finis tabule.

Registrum Tartarum Auenzohar.

a	In nomine domini	quando declinata
b	seruus regis	curbitis & ado
c	remouetur	testiculi est vapor
d	omnibus totius	Re. ca. vii.
e	liter ab his	faco cu melle
f	aqua infusionis	tudine & exbi
g	q si no libera	conditione sciendum
h	manitudinem	confer cu adintrois
i	breuiter expeditus	
j	nere ab ipsa	
k	sus sum ad	
l	qui sine tardi	

Registrū tractatū & capitulorū Aucirois.

Hec sunt capitula Primi tractatus
qui est de anotomia.

De diffinitione medicine & distinctione.	2
De anotomia ossū capitis	2
De anotomia dentū	2
De anotomia venarū pulsatiliū	3
De anotomia venarū non pulsatiliū.	3
De anotomia nervorū	4
De ligamentis	4
De cordis	4
De carne	4
De villis	4
De humoribus	5
De membris simplicibus	5
De spiritibus	5
De lactis	5
De anotomia capitis	5
De anotomia oculorū	5
De anotomia nasi	5
De anotomia auris	5
De anotomia extremitatis oris	5
De anotomia lingue	5
De anotomia tonus ventris.	5
De anotomia pulmonis & carne eius	5
De anotomia cordis	5
De anotomia stomaci & meri	5
De anotomia intestinoꝝ	5
De anotomia epatis	5
De anotomia splenis	5
De anotomia felle	5
De anotomia renū.	5
De anotomia vesice.	5
De anotomia iurach & gibri.	5
De anotomia ventris & testiculorū.	5
De anotomia mamillarū	5
De anotomia vulue.	5
Hec sunt capitula Secundi tractatus qui est de sanitate.	6
De quiditate sanitatis.	7
De complexionibus mēbroꝝū consimiliū.	7
De complexionibus mēbroꝝū officialiū.	7
De actionibus & passionibus mēbroꝝū.	7
De iuuamentis mēbroꝝū consimiliū.	9
De iuuamentis mēbroꝝū officialiū.	9
De iuuamento mēbroꝝū virtutis generatiue.	9
De iuuamento instrumentorū sensus.	10
De iuuamento fili spine.	11
De instrumentorū sensus tactus.	11
De instrumentorū lingue.	11
De iuuamento oculorū & partium eorū.	11
De iuuamento instrumenti auditus.	11
De iuuamento instrumenti odoratus.	11
De iuuamento mēbroꝝū voluntarij motus	12
De iuuamento mēbroꝝū anhelitus.	12
De iuuamento canne pulmonis.	13
De iuuamento vulue.	13
De iuuamento cerebri & partium eius	15
De somno.	15

De complexionibus temporū.	15
Hec sunt capitula Tertij tractatus. qui est de egritudinibus.	14
De quiditate egritudinis.	14
De causis egritudinis in generali	14
De causis egritudinum materialium calidarū & frigidarū.	14
De generatione febris colericę.	15
De febribus colericis localibus.	15
De egritudinibus frigidis & humidis materialib⁹.	15
De egritudinibus frigidis & siccis materialibus.	15
De egritudinibus calidis & humidis materialib⁹.	15
De egritudinibus compositis materialibus.	15
De egritudinibus non materialibus.	16
De egritudinibus calidis & siccis nō materialib⁹.	16
De egritudinibus frigidis & siccis nō materialibus.	16
De egritudinibus mēbroꝝū officialiū.	16
De egritudinibus solutionis continuatę.	16
De causis egritudinū officialiū.	16
De accidentibus.	16
De accidentibus & egritudinibus superuenti- entibus virtuti nutritiue.	17
De accidentibus virtuti expulsiue superuentib⁹.	17
De accidentibus virtuti attractiue superuentib⁹.	17
De accidentibus virtuti nutritiue intestino- ri superuentibus.	17
De egritudinibus & accidentibus epatis.	17
De accidentibus virtuti discretiue epatis super- uentibus.	17
De accidentibus digestiue venarū super- uentibus.	18
De accidentibus virtuti nutritiue mēbroꝝū superuentibus.	18
De accidentibus digestiue cerebri impedi- entibus.	18
De accidentibus virtuti nutritiue cordis super- uentibus.	18
De accidentibus splenis.	18
De accidentibus virtuti renū superuenti- entibus.	18
De accidentibus opera vesice impediētib⁹.	18
De accidentibus mēbroꝝū generatiōis sicut vulue testiculis & mamillis superuentibus.	19
De accidentibus operationibus vulue superue- nientibus.	19
De accidentibus virtuti sensibili superuentib⁹.	19
De accidentibus motui voluntario superueni- entibus.	20
De natura gustus & saporū.	20
De accidentibus sensui gustus superuentib⁹.	20
De sensu odoratus & accidentibus eidem super- uentibus.	21
De sensu auditus & accidentibus eidem superue- nientibus.	21
De sensu visus & accidentibus eidem super- uentibus.	21
De accidentibus mēbris banētus superue- nientibus.	21
De accidentibus tribus virtutibus imagina- tiue cogitatiue & memoratiue superuentibus.	21
De accidenti somni & vigiliarū.	21

Tabula super Colliget Auerrois.

De sunt capitula Quarti tractatus
qui est de pronosticis & signis san-
tatum & egritudinum.

De signis sanitatis cordis.	23
De signis crebri.	24
De signis epatis.	24
De signis inebriorum seruientiu cordi.	24
De signis sanitatis stomachi.	25
De signis sanitatis testiculorum.	25
De signis sanitatis totius corporis.	25
De signis significantibus super egritudines.	25
De signis habundantie sanguinis.	25
De signis habundantie colere.	25
De signis habundantie melancolie.	25
De signis habundantie flegmatis.	25
De signis egritudinum futurarum & primo per aerem & tempora.	26
De signis egritudinum futurarum per egritudi- nes paruas.	26
De signis egritudinum presentium in speciali.	27
De causis pulsuum.	27
De diuersitatibus pulsuum per res intrinsecas.	27
De causis permutantibus pulsuum ab extrinseco.	27
De urinis in generali.	28
De coloribus urine.	28
De signis urine ex substantia eius.	28
De significationibus ypostasis.	28
De signis egritudinum cuiuslibet inebri.	28
De signis se. & primo de effluera.	28
De signis se. putridarum.	28
De febre collica.	29
De signis se. flegmaticae.	29
De signis se. quartane.	29
De signis febris que in arabico nominatur me- chabacha & est se. sanguinis.	29
De signis febris ethice.	29
De signis apostematum.	29
De signis apostematum colericorum.	29
De signis apostematum flegmaticorum.	29
De signis apostematum melancolicorum.	29
De crisi.	30
De speciebus crise.	30
De diebus cretice.	30
De signis significantibus presentem crism.	30
De signis pronosticationis.	31
De signis pronosticis malis.	31
De signis pronosticis ypo. urine.	31
De signis pronosticis sudoris malis.	31
De rebus vniuersalibus ad cognoscendum mem- bra egra.	32
De bis que egrediuntur a corpore que egritudi- nes significant.	32
De signis egr. & ipsarum causarum	32
De signis egritudinum oculorum.	33
De signis egritudinum aurium.	33
De signis egritudinum nasi.	33
De signis egritudinum oris.	33
De signis egritudinum gulae.	33
De signis egritudinum pulmonis.	33
De signis egritudinum pectoris.	33
De signis egritudinum stomachi.	33
De signis egritudinum epatis.	33
De signis egritudinum splenis.	33
De signis egritudinum renum.	33
De signis egr. vesice.	34
De signis egritudinum intestinorum.	34
De signis egritudinum vultus.	34

De sunt capitula Quinti tractatus
qui de cibis & medicinis inscribitur.

De quiditate cibis & medicinis.	34
De operationibus quas operantur medicinis in corpore humano que sunt prime.	34
De virtutibus medicinarum secundis & tertijs.	35
De medicinis maturatiuis.	35
De medicinis mollificatiuis.	35
De medicinis induratiuis.	35
De medicinis opilatiuis.	35
De medicinis aperitiuis.	35
De medicinis enaporiatiuis.	35
De medicinis aperientibus ora.	35
De medicinis stipticis.	36
De medicinis mitigatiuis.	36
De medicinis generantibus carnem.	36
De medicinis cicatrizantibus.	36
De medicinis causticis.	36
De medicinis corrosiuis & facientibus carnes cadere.	36
De medicinis attractiuis.	36
De medicinis confortantibus.	36
De operationibus tertiariu virtutu.	36
De medicinis que operantur a forma specifica.	36
De venenis.	37
De bezeharidis.	37
De modo cognoscendi virtutes medicinarum & ciborum.	37
De inuestigatione qualiter sunt verificata signa rationabilia ciboru & medicinarum.	37
De modo cognoscendi complexionem ciborum per generales differentias corporu mixtorum.	38
De cognitione medicinarum & ciborum per ra- tionem sumptam a speciali differentia mixti que est saporum.	38
De cognitione medicinarum & ciborum per ra- tionem sumptam a speciali differentia mixti que est odorum.	38
De cognitione medicinarum & ciborum per ra- tionem sumptam a speciali differentia mixti que est colorum.	39
De cognitione ciborum & medicinarum prout sunt partes terre nascentiu & sunt locus tempus & re- gio & operatio.	39
De complexionibus ciborum & medicinarum spe- cialiter secundu qd certificatus fuit Galenus.	39
De cibis & medicinis que sunt partes animalium & species.	40
De animalibus aquatibus.	40
De lacte.	40
De ouis.	40
De fructibus.	40
De aquis.	40
De cibis medicinalibus & primo de granis.	40
De acerbis.	40
De fructibus a ciborum.	40
De herbis & oleis.	40
De variatione virtutum medicinaru simpliciu.	40
De medicinis que ex mineris sunt.	45
De humiditate animalium que est lac.	45
De ouis.	45
De fellibus.	45
De urinis & stercoreibus.	46
De carne Tiri.	46
De pinguedine.	46
De medullis.	46
De biodijs.	46

Tabula super colliget. Auerrois.

De rebus marinis.	46
De modo compositionis medicinarum.	46
De mensura & proportionibus medicinarum simpli- cium incompota.	48
De cognitione medicinarum compositarum per experientiam.	48

Hec sunt capitula Sexti tractatus qui est de regimine sanitatis.

De exercitio & modis eius	49
De instrumentis balnei	49
De fricatione & modis eius	49
De operationibus somni & vigilie	50
De regimine corporis temperati	50
De regimine eiusdem per coitum.	50
De regimine eiusdem per somnum & vig.	50
De diminutione cibi	50
De regimine corporum habentium disempe- tiam composita.	51
De regimine corporum calidorum	51
De resumptione extenuatorum	51
De conseruatione corporum cuius membrum est oi- stemperatum.	51
De conseruatione corporum que preparata sunt in egritudines cadere.	52
De conseruatione corporum tempore pestis.	52

Hec sunt capitula Septimi tractatus qui est de curatione morborum.

Que est intentio in mala complexionis mali & non mali.	53
De quomodo & quando debeat fieri euacuatio & curatio	53
De speciebus euacuationis. scilicet de robore. & sarnaria.	54
De sarnaria	54
De cura fe. effi. in generali	54
De cura fe. effi. in speciali	54
De cura feb. effi. effumere que est cum fluxu ventris	55
De curatione feb. articulari acurati	56
De curatione feb. putridarum in generali	57
De ablatione & fricatione & balneatione feb. icterantiu.	57
De cura fe. tertiane	57
De cura causticis	57
De cura feb. flegmatice	57
De cura feb. quartane	58
De cura feb. et hie	58
De syncope & suis particulis & omnibus accidentibus im- pedientibus curationem feb. is	58
De syncope proveniente causa stomachi	59
De synco. ante. causa doloris	59
De synco. pro. ex sup. euo.	59
De syncope superueniente ex superfluo fluxu sangui- nati. vel alio me. b.	59
De synco. pro. ex superflua vig.	59
Tractatus de curatione male complexionis spec- iatum membrorum.	59
De cura male complexionis siccæ stomachi sine ma	59

De cura caliditatis & siccitatis stomachi	59
De frigiditate & siccitate stomachi	59
De cu. male cop. ca. stomachi	60
De cura frigidi & humiditatis stomachi	60
Tractatus de egritudinibus stomachi & aliorum membrorum	60
Tractatus de inflatione membrorum & apo- stematibus	90
De euacuatione membrorum principalium	61
De cura apostematum frigidorum & aliorum apostematum specialium	61
Tractatus de solutione continuitatis venarum & articularum.	63
Capitulum de fluxu sanguinis qui membris pro- uenit in infecis.	63
Tractatus de cura solutionis continuitatis in ve- nis & lacertis.	63
De cura fracture ossium	63
De cura officialium egritud.	63
De cura aquarum & sanierum in oculis generatarum	63
De cura pons & situs	64

Explicit tabula colligeri Auerrois.

In nomine domini amen. Incipit liber the-
cria vabalmodana vabalmodabir cuius est in
terpretatio rectificatio medicationis et regimi-
nis: editus in arabico a perfecto viro abumar-
nan Auzobhar et translatus de hebraico in la-
tinum venetijs a magistro paravido physico ip-
so sibi vulgarizante magistro iacobo hebreo.
Anno dñi Jesu xpi. MD. cc. lxxx. primo men-
se augusti die iouis in meridie scdo ducante
venetijs viro egregio et preclaro dño Johan-
ne dandolox scdo anno sui ducatus: anni au-
tem regni. 679. menses. liij. dies. ij.
Incipit pphemium auctoris.

Itit servus regis filiz abumarman auz-
obhar: oculus testis: qd non copulavi huc
librum nisi vi et conamine multarum pre-
cium: et causa fortis et continue impulsa-
tionis et cu hoc tempore et rectificavi id
qd erat de difficultate in quatuordecim cor-
ruptis qui erat apud plures studētes
in scientiis et in via alia scientiali. et in rebus medicine ra-
tionalis: et oino dimitto copilationes scēricales antiquorū
verborū quaternaliū. et nō sufficiat mihi in hac copilatio-
ne exprimere res necessarias tantummodo. sicut feci in libro
quē copulavi de occasionē tempore mee pueritiae: quia loci
tuis sui ibide in intētionibus protractis tali modo: quia
nūc erubescō de quibusdā vocabulis ibide locatis quando
locut' fui de causis mali et corrupti odoris. unde turbatus
fui ex hoc defectu. Sed nūc in isto libro incedā via p̄cogi-
tata et examinata servido medicorū meo posse in hac mea
copilatione. et rectificatio intantū qd nō incedā in predicto
errore in quib' dixerō cundo inter duas vias: et equādo in-
ter duas res. Et oū incepissem hoc op' supvenit mihi con-
stabilis qui p̄positus erat sup hoc negotio: et nō placuit ei
id qd p̄cogitaverā in hoc et dicit qd utilitas istius opus
longe erat ab illo qui nō esset multū p̄ductus in scientia
medicine. et qd non erat sūm p̄ceptū miramamolini. nec
sūm intellēctū sue nobilitatis. Tunc subtraxi me ab illo or-
dine et ordinavi ad generalitatē et copulavi cū tractus cre-
do a via p̄cogitata istius invite hanc copilationē scē ita
lucide et apte qd nihil occultat in infirmo: neqz ad stante.

Itit abumarman auzobhar regis. Laus et gloria
omnipotēti deo cuius oia que apprehendunt scē
fio testificant suā potentia et vnitatē. Et eius mi-
sericordia sit sup omnes p̄phetas iustos: et cōservet oculos
bonorū nobilitatē domini mei miramamolini. Post hoc
incipiā compilare res nobiles aggregādo medicinas cōve-
nientes sūmptomatib' et causis inducentib' passiones que
leviter et sine difficultate poteris invenire. Conuenientes ser-
uis dei et puris per viam levem in p̄fectione beatitudinis. Et
hoc nō faciam oculo cōfessionis timēdo laborē sicut illi qui in-
tendūt vivere oculo cōfessionis. et incipiā cū voluntate oivina a re-
bus cōservatibus sanitatem.

Conueniunt oēs medici: qd in habēdo ventrē mol-
lem p̄servat sanitas nutu dei. Quod autē levius
hoc facit. est. ut dissoluat cetera meridia pondus. et
aureo: et in aqua calida et ex reubarbaro recenti cōquassato
pondus pones trisi partū aurei et sic dimittes p. xxiij. ho-
ras. ocinde cola. et adde ibi. ℥. i. stropi facti de cortice citri et
oabibere. Rememorati sunt medici. qd qui bibet. ℥. i.
tiriacē alio: et i. liberatrias. i. magne ante cibū eius aqua ca-
lida in oibus oēs diebus tempore venis. cuadet nutu dei
a febrib' putridis. et ab epistēsiā et a colica. et cōservabitur
sanitas omnium mēbrozū. Et oīcū qd tādā canos et qd
hoc cōtinuauerit p̄ annū non lofer a morbu animalū ve-
nenosozū. nec a veneno nec a morte pestifera eius adiutorio
dei. Et qui bibit tyriacā securus est a noxamento po-

tus male aque. Et si homo recesserit a generatōe et ipas
sumpserit sū ordinē predictū. generabit nutu dei. Et hoc
idem dico de muliere. Et mulier que scitū p̄e dolore pa-
tere non potest. si recipit autē semis extyriacā pariet nutu
dei. Et si de ipsa recipit mulier que nō impregnatur ex
agū semis cū aureo vno limature eboris causam habebit
impregnandi. Et qui habet colicā causa frigoris: vel ex
ventositatē vel ex retentione sicut cum pondus vni aurei et
ipsa recipit ieiuno stomacho liberabit. Et si biberit
ex ea būs scabie minutā et magnā que vadit et redit cōfert
ei. Et si cū ea linieris vel epistēsiā viciā scabie libera-
bitur oino. Et si aliquis fluxū magnū patiet cū alio
medicīne acute. vel ex aliquo humore venenoso seu malo
curat ex eo. Et qd habuit predictū fluxū si cepit pondus
nouem granorū ordci ex smaragdo trita et subtiliter cribel-
lata cū aq calida ieiuno stomacho curabit ex ea. Et ne-
cessariū ei qui recipit tyriacā vel smaragdū ut tardat a potu
et cibo vsqzquo trāseant hore. 7. vel parū plus vel minus
ab ipsorū receptione. Itē si smaragdus suspendat vētri
fluxū haberi vel lēnterā liberabit inde. Itē nota qd ty-
riacā recens cōfert vicerib' et p̄cipue pulmonis et si nō ba-
beres nisi de veteri cabis cū cum decoctione vel aqua cor-
mularū. Et p̄monitū est de tyriacā ut nō admisceat ei
bo in corpore humano intelligendū est si necessitas nō af-
fuerit ex causis nocuis fortib' velut est morbus serpentis.
aut potus alium veneni. aut potus alium medicīne mo-
tiferē quoniam in istis et sibi similib' necessitas nos inducit
ad ipsam p̄sumandā. Et causa monitionis nō misce-
dyriacā cū cibo est qd oēs oēdit sibi virtutē expellēdi no-
cuis causas obuiando: et ipsa recepta nō est ebedicē mem-
bris facientib' digestione. Et cū iam sit mixta cibo. tūc re-
cipit cib' dispositionē ex hoc qd est difficilis digestio vnde ac-
cidit bibenti inquietudo et dolor. donec expellat abus an-
tē corpus recipiat nutrimentū. et amittit cib' p̄e dolore et
angustia patientis. Sed tpe necessitatis leviter poterit tol-
lerare tales dolores et inquietudine. Conueniunt medici
qd exercitiū temperatū suae fiat pedib' tūc equo adiunat in
cōseruatione sanitatis. oimodo temp' nō excedat in calo-
re. Itē scias qd intrare balneū moderate sūm qd conuenit
hoc est in. x. dieb' semel ieiuno sūo. oimodo nō sit fameli-
cus et indiget cibo vehemēter valet in cōseruatione sani-
tatis. oim temp' ne temp'atū et nō excedat in caliditate ni-
mis. Et oīcū iterū quod balneū aque dulcis temp'atū
inter caliditatem et frigiditatem ieiuno sūo. sanitatē cōseruat.

Et scias qd a medicis phibet dissillare suae sp̄ere aquā
tepidā p̄cipue sup caput. Imo p̄cipiunt ut sit calida istus
potest sustinere. Et oīcū iterū qd frigare oēs cum radi-
ce nūis semel in quinqz dieb' mundificat caput: et clarifi-
cat sensus et intellēctū acuit. Et si oīcū et est verū qd
comedere panē bene fermentatū cōueniēter et optime mala-
rari et coctū coctū oīe post recessum tamē caliditatis acq̄re
ab igne iuuat in sanitatis cōseruatione. Et quēadmodū
panē frigidū post diē vna comedere prohibeo. ita et calidū
eo qd si calidū comederit infundit ipsius calor ignē in sūo et
ipm corrumpit. et sūo oīatur. quare difficilis digestio et val-
de erisit. et hoc idē qd oīgō sūo nō efficit eo modo quo pu-
rant ignorātes. qui oīant oīs caliditas oīgōem p̄curat
sed sicut ipsi errāt sic et alios errare faciūt. mēbra vero oībz
oīgōem sūo calore radicali et naturali quē ab exate recipiūt
et oībz oīgidis ab ipso et mittit ita p̄portionaliter oībz
oībz mēbris. sūm qd melius videt conuenire p̄cepto dei
cūlibet mēbro. Panis vero qui scterit post recessum
sui vltra diē vna: suam temp'atū cōmplationē perdit inqz
tum est panis et incipit recipere alterationē. et q̄to magis in-
durat eius oīgō grauior: repitur et grossi humores ex ipso
oīiunt. et quia panis sūo plus morat tanto plus indu-
rat et in digestio multiplicat et eius scēras auget. q̄llare
humores sctet ex ipso p̄curant vnde ipm comedere phib-
deo. Et oīant qd comedere carnē recentē statim post ei
necationē est bonū valde et cōfert. caro vero qd est ex alib'

Vinites Ty-
riac

Cebatol
ho ryrac
m

Smaragdus

Turacā abo p̄
p̄monitū ad
viciā nō dñs

Causa qd
nāqz nō dñs
istius p̄cepti

Exercitiū
temperatū
in cōseruatione
sanitatis

Balneū aquae
dulcis

Aqua tepida
radicali cap.

Frigare oēs
cum radi-

De panē
fermentatū

De digestione
panis

Panis antiquo
dig. sūo sūo
nt

De carne
recente

Certum est non omne caliditatem effere digestione omnis enim
p̄moderata digestio dñs actum p̄cipue vnitatis Tps est
zalis. et regni sū recti. de signis stomachi et vnitatis.

Turacā
p̄fermat

Turtures
Circus
Alanus filius
Omnia supra habent virtutem confortandi stomachi

Probemium.

Cum dura in comedi
debent

Quibus Granata
confortandi et fur
tus supponit no excedit

An expositus supra
stomacho robustat

Alanus doctrina
patris

Et sic capiti kpoz
appellat mēbryz in
mozem.

pro spleneticis.

aq. ros. robustat
visum.

Contra. hystēria
et rebui summi dicit

habentibus carnes velut sunt turtures grites et ana
tes siluestres et similia comedi debent necesse ipso
rū. vij. bovis in hieme. etate vero. vij. bovis. Et si hoc oc
clarare odebant plongarē nimis sermo noster. et propter
hoc abbreviare vitendo ut scripserat precepta bonorum regis.

Et dicit iter q. fructus qui habet stipticitatē nō ex
cedit sicut sunt granata. mura suggerere possit abū cōfert eis
quibz etibus in sō corruptitur corruptioe fumosa vel corru
pione sicut odo. i. odorum putridorum. Illi autē quibz ac
cessit abus in sō oīno a talibz canere debet oīcia vero gra
nata eis nō nocent. Dicit sermo regis expimento noui
q. oīa habentia forte stipticitatē. sicut sunt pontica natura
liter sunt sica grossa et dura terrena colorē sōi generātia
quā in eis virtus aliqua cōfortat sōi sōz repiatur. q. non
cōferunt sōi habetia forte stipticitatē. sed dēpata sicut sunt
rosē et similia. habetia vero grossam sicā terrestre subam. si
bene decoquit minus nocet sōi exceptis fabis in quibus
decoctio nō remouet nocementū. Et dicit medicus et ex
perientia hoc testat q. signabin propiciat cū decoctide yrin
goz omni mane ieiuno sōi p̄feruat a plerumq. Et re
cordoz q. pater me⁹ bone memorie mihi dixit q. habentis
ventrē solubile nō valde pluetia sunt. hoc mihi dicit et
multa alia bona ab ipso didici. et ab eo tempore vsq. quo hūc
cōposui librum experimēto cognoui. Expientia testat q.
sinaraldus sōm cōfortat. et cōfert apople sic colla suspēda
tur. et si reuēat in ore dentes cōfortat et sōm. Et p̄p̄
cere firmat et acutē in oculis asini siluestris cōferuat visū
et cōfert oīcē sū aque ad oculos et in hoc est p̄p̄ctas mi
rabilis. et oīu iam data ad cōseruationē sanitatis oculoz et
sic est sine cubio. Certū est et approbatū q. comedere
capita lepōz quot inuēiri possunt. cōfert tremorē mēbryz

Et iam expientia noui q. iuuant valde p̄uatiōni mo
tuū mēbryz et ipsoz sensus. et hoc aliqui etatis mi
nime sunt memorati. Dixerūt medicus q. bibere cūz vā
sis factis ex ligno tamarici cōferuat ab egritudine splenis
et ab alijs accidentibz malis spleni sup̄uenientibus. Et
iterū expientia noui q. bibere decoctionē malidis p̄feruat
ab egritudine sōi et epatis. Et dicit iterū q. bibere
decoctionē seminis melonū cōferuat et prohibet generatio
nē a rene in renibz. Et si instrumentū cū quo ponuntur
alcohol. i. plures oculoz in oculis fuerit ex puro auro con
fortat visum. Et ponere denariū auri puri post ipsoz ab
lutioz in cognā ad coquēdū p̄ferat fortitudinē coquine et
iuvabit toti corpori. Et ablucere oculos multonēs cūz
aqua rosata cōferuat ipsoz a generatōe lipitudinis. et ma
de facere eos quotidie cū aqua rosata zuberata donec cor
pus sit mundū a superfluitatibz confortat visum. Et iā
passus fui in oculis meis causa fortis vomitus qui mihi
p̄habundauit et incuti dilatationē pupille in ambobus
oculis. quia timui valde et apparuit mihi in somnis bō ex
medicis oculoz qui mihi p̄cepit ut ex aqua rosata vel sū
po rosato plures in oculis ponere odebē. et tunc ipis stu
debā in sūctia medicine. sed nondū erā exptus in ea. et re
cizato hoc patri meo sibi oīu qui cogitās post bōz vna
mihi dixit. Surge et fac qd p̄ceptū est tibi in somnis. et
ego feci illud statim et cōtulit mihi valde. et nō cessauit in hoc
agere vsq. quo istū cōposui librum. Itē longo tpe ex
ptus sum. q. gariofoli puluerizati et subtiliter cribellati et
spati sup p̄a capitis in nocte in hyeme phibent oīcē
sū aqueitatis et humiditatis cerebri ad nates. et illud
i le macis. sic p̄parati facere potest. et mēstrū quidē. et cor
tices citri hoc idē facere dicitur. Quāuis mentūstrū min⁹
gariofoli opere in hoc casu. Ita et cortices citri min⁹ ma
e cōferre probantur. Itē dicit q. assidua inunctio spine
cū oleo oliuarii abluto cōferuat hominē ne in senectute cur
uet. Item oleū amigdalariū ad hoc multū cōferre probat
tur. Et aliqui etiā affirmāt q. oleū sūaminū hoc idē face
re nouit. sed oleū amigdalaz longe plus p̄dictis ad hoc va
lere oīo eo q. subtilio. is subtilior est reperitur. hīs in se
modicū stiptis. Et sūre oīes qd stiptica et subtilia oī

bus principalibz mēbris conferunt. quare in eorū medicis
magis ea ponere nō desinas. Et dicit iter medicus et
probatū est. q. comedere cerebza passas et maxime masculo
rū cōferat cōrū. Et rape similiter si comedat cere sue cū
carnibz sive sine illud idē facit. Et expo imēto cōp̄ctū
est. q. comedere rapas visum bz acutē et subiliare. Et
dicit etiā q. comedere pastinacas coctas vel crudas cōbitū
habet p̄mouere. Et bōdū etiā cōferat mēbryz illd idē
facere dicit. Et certū est et probatū q. comedere pullos
colūbinos nō valde magnos nec paruos nō potēte am
bulare seu volare mouet cōrū mirabiliter. Et asserūt ite
rum q. comedere colūbos siluestres est media p̄p̄ia et laxa
tionibz omniū mēbryz. s. totius corpis. et hoc est illis q.
trahit post se quā et pedes. et cōfert p̄uatiōni sensus et
motus mēbryz et tremorū ipsoz et cui accidit amissio loq
le. Et dicit etiā q. odorare anhelitū colūboz et id q. ex
corpore ipsoz de vaporibz resoluūt. morando in cauentis
suis p̄p̄e loca vbi quiescunt et redeūt. cum nō nō recipi
at odorē steroris ipsoz specialiter inestate cōfert oībus su
p̄dictis. Et dicit q. ablucere anū multonēs cūz aqua
culci tepida prohibet emoroides euenire. Et dicit
etiā q. comedere auellanas et nuces cū sicubz cōferat tyris
ca paruis venenis. et alii in hoc fortius repiunt. Et
dicit etiā q. induere pelles leporū cōfortant mēbryz em
nā sūm et inueni. Et pelles agnoz similis pueris con
ferre probantur. Et dicit et probatū est q. odorare anbe
litum gattoz habet cōferre humiditatem radicalem pulmo
nis et totius corpis. Et dicit etiā q. affluere acetū in
potibz et abis suis prohibet aduentū febriū putridarū. et
piper hoc quoq. facere p̄bat. Et dicit q. comedere car
nes antiquas et veteres est magna egritudine. Et dicit
id q. magne nocet senibz et abis sunt pisces. Et dicit
q. bibere zuchari cū aqua frigida remouet strim. Et oī
cunt q. si quis receperit filiū lane marine et cum ipso suspen
dens serpentē et suffocet ipm et collo suspendens ipm por
ter securabit a sūctia. Illi filiū vermīs sūcti marini cum
quo strangulata fuerit vīpa si suspensum fuerit supra illuz
qui patit sūctiā sanabit. Et dicit etiā q. frequētare
sūctiā cōfortat probat ap̄ata capitis seu cerebri euenire.

Et sūctiā medianā prohibet ap̄ostemata corpis pro
creari. Et dicit q. frequētare potus aque tēnuaz est
securitas ne p̄uēt sensus et motus mēbryz. Et dicit
qui v̄nitas vsus fuerit comedere et cū carnibz et sine sūcti
erit q. arma nō generabit in ipsoz remibus. Et dicit q.
comedere raphanos vel caules remouet raudēdine v̄ctis.

Et dicit q. comedere citonia assata post abum bz leri
ciā generare et pigritia remouere. Et dicit q. comēde
re cortices citri cōfortat cor et omnia mēbrya principalia. et
semina cor habet venenoz a ciuitate remouere. Et oī
cunt iter q. sumere cortices pariaz limariar in potu et in
cibo paruis cōfert venenis. Et dicit q. comedere deco
ctionē scitharū p̄ filit in latino dicit. habz intestinis edu
cere cucurbitios et etiā longos lumbos. et dicit q. al
murizati et fermento vel oīdeo cū aceto prohibet genera
tionē vermū in ventre fieri. Et iter probatū est q. po
nere guttam parui olei sūapis in aure non audientis
de tertio in tertiu liberabit egi nūm oī. Et comedere
p̄sca cognitiū est. qd q̄uis sūm multoz nocimētoz habet
omne fetore remouere sūctiā p̄cedere. et nullum ali
ud scitur in eis iuvamentū. Et ytingi hoc idē modicū
exerere dicit. Et p̄batū est qd intrare valneū olei
tepidi sanat ab omnibz doloribz totius corpis oīo dante.

Et scitur est qd si ap̄licet ala fetida ano sanat ap̄at ip
sus dissoluendo ipsa. Et dicit etiā qd apponere yrin
gos pistatos sup ap̄ata dissoluit ea. Et scitur est qd p̄
guedo erach. i. anatis calida vel frigida cōfert doloribus.

Et probatū est qd suspēso steroris adip sup locū do
loris habet colicā remouere. Et dicit etiā qd coagula
bunt solutionē ventris cōstringere. Et sūctumigatio
cum pelle ineri in retentione yrine dissoluit ea. Et dicit

Citonia assa
ta sūctiā p̄
nocet

Asimosa ma
ris ad hoc is
sedatua.

seruus regis dummodo illa retentione non procedat ab aspare vel lapide viam obtinuerit, si enim ex aliquo istorum non procedat pro certo liberabit deo dante. Huiusmodi res conservantes sanitatem et remouentes egritudinem sua proprietate quodammodo expuncta mihi testificati. amodo incipiam loqui in causis et curis egritudinum huiusmodi tractatu et receptionibus paruis et notis medicinis.

Tractatus primus de egritudinibus capitis. Capitulum primum de scabie capitis quod sagrum nominatur.

Cap. secundum de tinea capitis.

Cap. tertium de alopecia.

Cap. quartum de tyria.

Cap. quintum de caluicie occipitii.

Cap. sextum de fissura capillorum.

Cap. septimum de sababbari.

Cap. octauum de caluicie capillorum secundum diuersa loca.

Cap. nonum de mala dispositione et figura capillorum capitis.

Cap. decimum de furfuribus capitis.

Cap. undecimum de multitudine pediculorum.

Cap. duodecimum de lendinibus.

De scabie capitis quod sagrum nominatur capitulo primo. Iste de egritudinibus capitis est hec egritudo et paruis maxime cucurite videtur. Magnis autem raro accidere reperitur. et causa huius egritudinis est habundantia flatus. Et cura huiusmodi est

cu est parua et fluens regere cu regimine desiccationis. scilicet dando ei turturas et auces paruas nemoris assatas vniu vel in testu cu aceto et almuiri. et ea ei pane bene fermentatu cu oleo et pax salis et aceto. Et sufficit in cura huiusmodi linire caput pacieris cu aceto et spargere desuper puluerem cantaridarii adulterat. Et si infirmus hoc poterit sustinere propinabis ei de tertio in tertiu die microbolanu ynuus in tritu et cribellatu ad bibendu cu aqua mane ieiuno stomacho. Et si scabies fuerit dura dabis ei sem quod conuenit poterit suis annis vel sic etati et verapiga in podere p ut videbis conuenire oibus. x. diebus semel. et inunges eum melle postea ablues eum. scilicet cu aqua ouli repida. oem sparges super eam huiusmodi puluerem. Re. Turis adusti parte id est zeriis vili quinta parte ynius et incorporatu aceto et ericis in sole. oem subtiliter tere et cribella et desuper sparge. et si infirmus fuerit humide coplerionis et mollis abluet ipsu cu aqua mellis. oem desuper epitimali hoc cerotum. Re. olei rosati et cere abluti quod sufficit et dissoluatur cera in oleo. postea misce cu eo quarta parte ipsi pulueris caliginis sumi vel camini et epitima cu eo caput in fero mane vtro ablues cu aqua mellis. et itex appones de predicto.

Capitulum secundum de tinea capitis.

Adit quidam capiti tinea: et est passio grauior: su predicta et cura eius plura existit. Conuenit ergo huic patienti ut abstineat ab oibus que habent flum generare. Et ciba ei pane optimo semperato et turturibus et puiis auibus preparatis cu aceto et almuiri vel assatis: et ea ei comedere etia pane cum aceto oleo et sale. Et ablue caput eius cu aceto et melle calefactis. et pone in nocte super caput ipsi pulueris thuris adusti mixtu cum octuplo sui mellis dispumati. et si paries fuerit puer. dabis ei ad bibendum de yera in. x. diebus semel podere sue virtuti et etati conueniente. et si iuuenis fuerit dabis de eadem yera aureos tres cu auro yno pulueris agarii mixtu cu aqua in qua infusa fuerit pulpa colognide radium quod mutet saporem et colorem. Et abstineat a cibo quousque purgetur ex ea. et hoc plures facere debes donec corpus bene munde. Demum super caput asperges huiusmodi puluerem prius factu ipsi ablutide. Recti. Caliginis sumi vel camini et yngule eque thuris vili. et alachantie. an. pres equalis fiat puluis qui huiusmodi puluis generat carne vitam et facit curam.

Capitulum tertium de alopecia.

Las quod hoc egritudo generat ex flate subtiliori: et non ita grossa sicut est flas ex quo tinea generatur. Et quo quidem accidit occipitiano curis capitis et ca

sis capillorum. et ideo videtur alopecia quoniam vulgibus hec passio sepe accidere consuevit. Et sufficit in hac cura purgata materia cu medicina laryna predicta in capitulo de tinea. vni gerelocu cu antiquo oleo nuciu. vel cu oleo de chertua et abare cum sicut diximus in tinea.

Capitulum quartum de thiria.

Las iterum quod si flas adhuc in minori quantitate i corpore habundauerit quoniam in predicta egritudine et fuerit subtilioris sube accidit ei egritudo quod thiria nominatur. Et videtur thiria eo quod de pilario cutis fit per viam tortas. et causa istius tortuositatis est paucitas flatus in quantitate cu non vltima subtilitate. Quoniam si est in subtilitate vltima fieret occipitiano per viam rectam sicut facit aqua qui cadit super terram quod retinet aliquid grossitudinis et non est equal. Accidit ei quod accidit aque: quoniam aliquid luti ei super spargit quod cadit in terram facit viam tortuosam et non rectam: et propter hoc ab antiquis notatur nose serpentis. scilicet tyria. et cura huiusmodi est leuior alopecia. quoniam rectificando eum in cibis et potibus quodammodo vitam in predictis et inungendo locu cu oleo de chertua vel oleo nuciu vel oleo oliuay: veteri bulito in vase erodo radium donec ad nigredinem deveniat: et sufficit in cura istius.

Capitulum quintum de caluicie.

Accidit capiti caluicies que si in iuuetute puerit sufficit in cura ipsius inungere caput cu oleo amigdalay: ouliu qui illud habet acuitate humorum remouere. Et si in senectute acciderit impossibilis est ipsius cura.

Capitulum sextum de fissura capillorum.

Alpilis accidit fissura et scindunt in pres ouay. et causa huiusmodi est multitudo siccitatis. et huic egritudini confort oleu seminis lini. et oleu amigdalatum ouliu et oleu oliuay ouliu. Ita tamen quod in vno quocumque istorum olorum apponas aliquid de laudano dissoluto cu eis buliendo et quoniam scinduntur capilli dealbant eorum extrema quod est solum eius quod est in canicie in qua dealbant radices. ab illorum sit panis bene fermentatus cu brodio galline et cu amigdalolis vel zuchara. et carnes castrane clare cu modico sale et oleo

Capitulum septimum de sababbari.

Alphabar est egritudo rubedinis quod accidit in carne coloris pulmonis cu paruis pustulis. et accidit in cute capitis hec egritudo sicut in facie: et non generat nisi ex colla mixta cum aliqua grossicie. quoniam si esset subtilis valde non adhereret illi loco. et cura huiusmodi est diuina re corpus generali euacuatione sicut flumina si virtus fuerit fortis et puro de calia. postea munda corpus cum medicinis educentibus colam prope. et non solum dodo infusione vel virtutes ipsarum. sed cu tota subtilitate ipsas propinare debes et medicinis que huiusmodi colam purgare note sunt. et que ex eis magis laudat est scamonea cu lacte cartaini et lacte sicum equalis podere. Hec enim medicina optime purgabit hanc humorem donec concedere. et quod humor iste colericus cristit. ideo non ponimus aliquam pinguedinis ynationem. sed ponere de sunt medicinis que debent consumere et caliditate egritudinis remouere. et que magis ex istis comedant sunt rose recentiores. et si non inueniuntur recipies quartam partem ipsarum de sacis et tantum de narges et pistens et misce cu eis equali quantitate farine ordi: et si times ordem propter suam viscositatem. re tibe. rosay. 3. ii. et floris narges. 3. 5. et floris camomille quartam partem. 3. vni et decoquitur in aqua et aceto quidem quantitate radium donec mutauerit colore. addendo hunc decoctioni ex succo citrinorum. 3. i. et si non inuenieris pone loco ei de succo cornularum. vel de succo plaraginis vel de succo menthe et madesat peria in hoc liquore et pone super locum cu desiccatur. itera. Et rectificati cibum eorum percipiendo eis ut non comedant oulia. sed ciba eos latuicis cu aceto quod ingrossant huiusmodi mores in viscido et quod sunt acetose. si acetum nocte huiusmodi flum sumis. et apostulas oino abstinerere debes et ab olis genere lactis: et ab olis etia re quod propter moram saporem suum mutantur: et abstineat a fructibus per quod a granatis ouliu et ab interioribus cucumerum saracorum. i. anguriarum. quoniam a comestione istorum minime ledunt. imo humorum malum per viam educere

probanf. et caueat etiā ab oibz in fartagine affatis: et ab oibz fritis et ab oi genere piscium et ouoz. qz illa diuina modo inſerunt necumētum. et fac eos odorare cōtinue roſas vel mirtulā vel nemulā. et pcepit eis ne facie puerat ad radios ſolis vel ad ignē et ſimilia et ſe faciendo et cōtinuando quē dixerunt liberabif omnino nuro oei.

Cap. octauus de canicie capilloz ſm diuerſa loca

Capiti accidit qd in quibuſdā locis capilli deſeant quedā albatio a mo: pbea noſant. et poſſibi leſi ut murenſ capilli ad citrinū vel turpiozē colorē. et hoc accidere poſſe aī natiuitatē et poſt. et qñ accidit poſt natiuitatē cauſa ei eſt humor frigid⁹ ſparſus ad locū illū mutans naturā eius ad frigiditatē. ſm mutationē vel alterationē loci. mutat color capilloz ſm plus et minus. et cura ei eſt ordinare regnū cū calefactib⁹ ericā tibz tempore. et comedāt in cibis ſuis turtures et auiculas puas affatas et eliras. et exetatio ante cibū et quieſcat poſt et vngat locū cū oleo de lerna vel cū oleo piſcoz v cū oleo corticis citri. aut cū oleo de ramis ter in die aut pl⁹ ſue min⁹ ſm magnitudinē et paruitatē egritudinis.

Capitulum nonum de mala diſpoſitione et figura capilloz capitis.

Accidit capillis quōqz figura in natural qñ oriatur tortuoſi et poſtmodū quaſi reuoluunt verſus ſuā radicē. et hoc accidit propter multā cutis ſecitatem. et pōt eſſe qd in quib⁹ locis ſunt tortuoſi et in quib⁹ dā nō ſm qz ſecitas in loco plus et min⁹ habūdare repitur et cura bui eſt aſſidue vngere locū cū oleo de vitellis quorū oleo amigdalay dulciū. et oleo ſemis lini cūli pōdere

Capitulum decimū de furfuribus capitis.

Lo die in curi capitis ut in caſimilia furfuribus generant. et hoc eſt propter expulſionē ſtatis groſſi ad locum. et cauſa huius eſt in multa repletio cibi. et comedere ea que ſcā generāt et geſtere ante cibū et poſt et eritari. et qd plus hoc agere poſſe eſt exercitiū in media te poſt cibū. et etiā balneare ſe extra fluſum in aq frigida vel tepida in calida vero minime nocere indicat. et cura huiusmodi eſt exercitiū aī cibū. et aī balneū et comedāt turtures pparatas cum aceto niſi ei admiſceat mel vel vinum coctum et purget cōtinuētū laticio. Et qz laudatur magis eſt aloes et colognida. et hoc coſectio ſimilit̄ multum ad hoc valet. que R. Aloes ſucutrim⁹ et ſemis vrtice et yreos aī. aureū. i. mastic. aur. 5. ſarocolle. prem tertiaz aurei vni. interioris coloz nide ocrā pte aī et vniū. Colognida quidē minutū in incidaſ. et alie res ſubtiliter pulueriſent. et addes ex puluere oragmā et amigdalay dulciū ad pondus oīm: et miſce totū malarādo cū ſyrupō ſinzabin addendo ei ex ſi amonca pōdus triū granorū ordi. et oſis huius ē pōdus aī. v. cū nato vno aq decoctionis yſopi et aliei abſtinēdo ſicut cōuenit in laticio et abluat caput eius cū aceto vni cūthimādo ipm luto ſeu terra cū qua vltamarini capita ſua abſtergūt. et ſi cū aceto miſcearis mel et caput ipſius cū ipſo laticio melius erit Item ſi ex ſubtili albitran in yme caput lanabis vel vng⁹ liberabiſ. et abluo etia ex aqua ſcitibile vel ex aqua itaure minoris hanc remouet paſſionē.

Capitulum vndecimū de pediculis.

Ediculi ante accidunt capiti. Et qñ oīct qd erit⁹ cor⁹ ē inter carnē et cutē et alij oīct qd pœant et ſudore viſcoſo exiſſe ſup cutē. Sz quocūqz modo ſit hoc eſt veritas qd generant et humore ligdo valde. tui aliqua caliditas eſt amitta cū aliqua ex ſpēb⁹ putredis et nō dico putredinē pletā ſed que eſt in fieri. Cura h⁹ eſt eſ dare verapigra cū aqua lactis qd coagulatū cū ſeſe vrtice. vel cū lacte ſicis. Et pone ſup caput oſſecina. et ſi ſi erit in eſtate ſufficiat tibi acētū i quo bullita ſit cēraurea mi v o: in hieme vnges caput ei cū albitrā. qñi deſtruit humore facientē pediculos et ipſos necat.

Capitulum duodecimū de lendinibus.

T ſupueniūt capillis capitis lendines et genera-
tione quaz diuerſe a medicis reſunt opiniones.
Et cura earū eſt vngere caput cū eis que oīrim⁹. ſz cū centaurea minori et cū albitrā. Et nō ampli⁹ genera-
bunt. Et ſic eos aſſuſcere balnea et multonēs caput abluere et deſtruit ipſas. Et qz vult cū vel mīz earū remouere oportet ut a cibis inſolentib⁹ abſtineat. Et ſe cōtem-
ptus comedere gallinas vel turtures octocras cū aceto vel agreſſo vel ſuco bōis. Et ſi nō remanet nobis aliqd mēo-
rare de his que capiti extrinſec⁹ accidere poſſint niſi que ab extrinſeco bñt provenire. Hūc autē incipio tractare de his que cūdem habent a cauſis extrinſecis provenire.

Incipit tractatus ſecūduſ de egritudinib⁹ capitis acci-
dentibus ab extrinſeco ſicut a percuffione.

Accidit capiti pauiſio ex ferro vel lapide vel ligno. et ex ſtibi⁹. Et ea que ex ferro ſit abſqz i-
cutione cutis minime ſanē bz pœare ut pl⁹ mī. et ſi ſit hoc eſt in modica quantitate. et remouet hoc documentū abluendo locū cū aq

mellic poſt capitis abraſionē et deſup ponēdo emplaſtrū balneoli et eſt vnguentū ſeu emplaſtrū de palma Et ſi pauiſio fuerit ex lapide vel ſi ſupple ſine incūſe pœcto bz ſanē generare. Et cura eius eſt ſicut oīrim⁹ excepto qd magne plonget. Et incūſo ſicut ex ferro tendit vſqz ad panniculū qui tranſit exteri⁹ tegit. Dolore ſortē bz genera-
te. et inde ſebz pœare. Lōdēnt ergo in hoc caſu corp⁹ euacuare cū ſlōmia ceſſante prius appoſte. qñ in hoc caſu ſp intendo ſlōmare de oppoſito. Lōdēnt vero medici in natūſ oīctis cauſā medicā ſenis q in ſtibia morabatur noſe deſſouſages. quia videbat ſibi ſufficēſ idinatio ſa-
cta a ſupiori ad inferi⁹ et in hoc caſu ſic botemabat medianā oīctis qz hoc dicitur ſibi ſufficere videbat. Sed pater me⁹ minime hoc aſſerebat. ſmo iubebat ambas opmōes ſua-
re. qui pater me⁹ ſeruiſ regis noſabat. Et t et mea opmō et cam ſ ruanū et ſeruo et ſeruo bōpib⁹ vite mee. et expt entia quorūdie bāc cognosco eſſe veritatē. Poſtea habeoſ lanā vel corū inunctū oleo roſā aromatiſato et tepido. et deſup pone. et hoc pœnuabis donec aſa loci remoueat. Et ſi dolo: ſortis extitit et nō remouet cū hoc. adde pē-
cto oleo medietatē ipſi de oleo et vitellis onoz. cognosce-
do qd vuln⁹ iſtū panniculū nō eſt pœ timēdū qd ex ra-
diē et o: tu ipſi accidit hoc accidētia grana et piculoſa. et propter hoc ſoluite intendēdū eſt ne aſa pœat. Et cū ſe-
curus fueris ab aſate. redi ad curā pœdictā. Sz propter ſecitātē panniculū oportet ut decoquantur cū aqua cortices glandiū interioris. vel cauda egna et cū eadē decoctio ſit aquā mellis cū qua vuln⁹ abluere debes: et pone ſup vul-
nus vnguentū ſeu emplaſtrū de palma et hoc medicamen-
cōtinuare debes donec pœlurinet. Et ſi vulnus ex lapide fuerit cū fractura panniculū coopientis tranſi. ita qz tē-
dat vſqz ad ipſū. nō ſit in cura additio nec diminutio niſi qz tps magis plonget. Sed ſi vulnus ſuerit ex ferro ac-
to ita qd incūſo tangat ſeu pœat tranſi abſqz penetratio-
ne ipſi ſufficit adhuc tibi cura pœdicta. Et ſi incūſo vſqz ad pſundū penetraverit. tūc oīno indiget chirurgico et ope-
ratione manū. Et hoc puro incipio. Sz pāniculū a tranſo et cōnzare. faciēdo puro incūſionē i tranſe. Sz qz dect gal. in libro de ingenio ſanitatē. Sz in hoc tpe nō pœat qz hoc facere ſcīat repiunt. et ſpecialiter qz ſcīat bāc a tē expētia et rōne. qz i poſſibile ē tale op⁹ ſolū vbiſ extare. Et tibi oī-
co ut iuenias boleſ pœcto in hac arte. qz ſit ei ill qz intel-
cū et pſtitudines. et qz ex natura ſua et pplone habitis ſit hui⁹ arte: et qz exptus ſit in ca tpe lōgo. qñ nō oī recipi ali-
qz ad hoc extēdū. niſi lōgo tpe fuerit diſcipul⁹ cū magrō optio pœcto: et ipſe p ſemer lōgo tpe fuerit pœctat. Et ſa-
cta incūſe et exto: iatōe tranſi remoueat os qd fractū eſſe repiſ. Hōc facto exticare ſeu abſtergere debes optie ſaniam reptā ſuper panniculū cū toto poſtea deſuper pone coctum maderatū in oleo roſato tepido: et vulnus carnis oī die abluere debes cū aq mellis quouſqz ab aſate ipſius oubiuz

remoueat. Et postea curabis vulnus qd est in carne cum emplastro anacis qd latine dicitur de palma fm qd tibi vi debet. si fuerit delictus et carne molle habuerit misce cu p dicto emplastro aliqd olei rosati et si nō solū predicto emplastro vi debes. Et si caro eius fuerit dura in vltimo tūc predicto emplastro addere debes aliqd que fortiter habeant coherere. Et est calcanti. i. vitrioli. Et custos cure isti coherere o3 dispositionē infirmi et tps et habitudine ipius et eius naturā et pplonē. Sz si fractura fuerit ex ligno: vel lapide: res erit piculosa: valde co qd flos fractū ē re- pif indirecto pūssidīs iposibile ē qn i circuitu pūssidīs fissure minute et parue vel ppe fiant. que fissure ppter eoz subtilitatē sensui sunt occulte. Et etiā quin pānicul? sub craneo reptus. i. dura mater corruptionē corpis et nocumētū nō bz fortitudinē pūssidīs. Et er illis qd? hoc accidit nocumētū pauci euadūt qui corruptionē et p tur- bationē mētis et intellectū nō pacant. cū rarditate et pigri- cia sensus et motus et p: aut nūq3 a tali pūssidē libera- tur. Et q: ē inēn periculi et terroris sicut dicitur est. id opoz- tet te esse sollicitū in remouēdo os fractū et imponēdo cetū madefactū in oleo rosato tpi do et in ablūdō vulnus cur aqua mellis et hoc facere debes quousq3 videbis quid de- facere voluerit. qm hoc res isto nostro tēpore grauis existit q: nō vidimus neq3 audiuim? cyrologū aliqū in hoc no- stro tēpore q sit perfectus in hac arte. q: si aliquis est pfe- ctus: nemo ex fractura cranei solū moreret. Et sicut ex grā- dei ē cognoscit illi cui pfectus in tali necessitate vel simili medicus adueniret ut ipm liberet et ex sentētia diuina ē dicit. qm alicui suspicauerit impetus et inde moriat. Sed si cū fractura cranei dura mater aliqūā recipit lesionē. medi- cationē aliqūā in talib? ponere nō intēdo cū moderni in le- morib? insufficētes ē replant: quāto magis in grauiorib? bus esse possunt. Et si cū hoc etiā pia mater lesionē habue- rit. impossibile est ipm liberari sicut a medicis ē pbat.

Tractatus tertius de egritudinibus capitis inapit.

Cap. primū de dolore capitis et frigiditate.

Cap. secundū de dolore capitis et caliditate.

Cap. tertiu de dolore capitis et humiditate.

Cap. quartum de dolore capitis et siccitate.

Cap. quintum de apatibus pāniculorū.

Cap. sextum de apatibus ipsius cerebri.

Incipit caplin primū de dolore capitis et frigiditate.

Et quidē accidit egritudo capiti et frigidita- te extrinseca supueniēte et cura hui? est vinge- re caput cū oleo de acatū et camomillino. qz calida cristūt. Et si frigiditas intēho: fuerit.

nō nocebit pdictis admiscere medietatē pon- deris eoz ex oleo scis sinapis et ex oleo seminis nigelle. et si oleū balsami hien? lōge meli? laudaret olb? predictis.

Cap. scdm de dolore capitis et caliditate.

Si dolor capitis et caliditate fuerit cura cū oleo rosato in puteo in frigidato distillado ipm ex alto cū vase bñte canulā subtilē et si caliditas fortior: p dicta extiterit: et fuerit in estate: etas fuerit iuuētutis mi- sce predicto oleo succū latuaz et cucurbitaz et cucumerū: et pone succū cucurbitae in hoc casu ppter grossici sui ne cito ad pfundū capitis valeat penetrare. imo pmanere faciat medicamē in loco tādū. ut suā possit facere opatiōz et ne ci- to conuertat in caliditatē mēbz calidi. quēadmodūz faceret res subtil? ppter caliditatē fortē capitis. Et si acutū hui? medicamē addideris: erit forti? in hoc ope. Et p: prepare oēs cibum infirmi fm sui pditionē. i. oado ei lactuaz eliaz et cucurbitas et portulacas cū aceto p: etas: et odor et nemifar recentē vel violas vel cucurbitas recentes. Et cauet sibi ne maneat in loco vbi sit ignis vel fumus vel in aere cali- do donec liberetur.

Cap. tertium de dolore capitis et humiditate

Abundantia humiditatis nō facit dolorem intēhoz

sz generatiū et cū extēhoz laboriosa et gemitu in- fano. Et cura ei? est paucitas cibi et pot: et in esta-

te remouet hic dolor cū asphione sandaloz cū aq rosata sup caput et in hieme cū odorare faciēdo fumū ligni aloes vel blacte bisātie vel galbani: vel sandar? indi. vel sandar? de septa. Et odorare allutā in hoc est optimū.

Caplin quartum de dolore capitis et siccitate.

Et si siccitas cū frigiditate habudauerit. si bz dolo-

re capitis pcare. sz vigilias cū pūssidē sen-

sus. si siccitas extrinseca. Et cura ei? est introi-

balnei aq dulcis in camera mediana. Et etiā balneatio ē stupā pferit. et pūssidē etiā asphionis aq calide sup caput bz hac egritudinē remouere. Et cōcedere amigdalas dulces cum pane et sine pane hoc idē facere potest oco dante.

Caplin quintum de apatibus pāniculorū capitis.

Et vero egritudines sunt q sunt absq3 cū extrinse-

ca. i. apata q sunt in pānicul. sz apata qd sit in pā-

niculo q extrinsecus craneū regit leui? ceteris ē indi-

camus. Et cura ipi? ē sōmia cefalice abstine do cū soli-

tudine ab appositōe frigidoz illi loco ne faciat redire ma-

teriā et lesionē nobiliori mēbz. i. cerebzo. Et accidere etiā

pōt pāniculo duro existenti sub craneo q dicitur dura mater

apa et hoc accidit ex humo: sz acutis: et ppter hoc patiūf

fortissimos dolores cū rubedine oculoz vigilias: et pūssidē

tione sensus et intellect? Jstis qdē extrahere oēs de sangui-

ne fm qd tibi videbit expedire. et si fueris mediocis etas

et tps fuerit tendēs ad caliditatē. ciba eos solū pifana or-

deacea rōnabil? facta cū modica qritate mīce panis sumē

ti. et medulle scis cucumeris saraceni vel cū lactuaz eliaz

vel citrillis sūc eliaz cū modico aceto. Et purgabis ipm

cū mirobolanis citrinis tameridis et kamonea fm qd tibi

videbit puenire. Sz si fuerit iuuenis et magni corpis et ve-

ne ipi? fuerint large. et tps estatis vel veris sōmia cū de-

rina cū octri brachij. Et si cibab cū vspad. vii. dies nō

si solū pifana orde rōnabil? facta vl lactuaz eliaz vel por-

tulacis q ceteris laudabiliores cristūt et hoc oia aceto p: dāf

Et medulle etiā semini citrinorū et cucumerū saracenorū

eis vtilis valde cristunt. Et isto regimine vti debes donec

apata et eoz accidētia remoueat. Et etiā postq3 cessauerit

apa cū olb? suis accidētib? nō cibabis cū carne nec aliquo

alio cibo mlti nutriti. sz ppina et subtilia gradati asce-

dēdo ad grossiora. donec ipi? ē cognoueris in suo ē natu-

rati. Et p cibū ei dabis sp aliq3 stipicia t: pate. sicut medul-

le albaosq3. et vut qn incipiunt rē varie et silia. q: sta bñt

sōz p: stare. et nocumētū pdictorū ciborū remouere. Et lau-

dar etiā istis suggere succū citoniorū et piroz mastiādo sūc

post cibū. et si tps nō fuerit magni est? iudicaz rosati i hoc

casu pueniēs ē dicit. Sz si res debet q si vint? orbil exte-

rit. vel fuerit etas vltra ānos qdraginta. paucissimis

talū tale apa ex pura colera et naturali ē repif. et si accide-

rit. ei? cura iposibile ē dicit. Et si res debet q oia apata q

sunt in cerebro p maiori pte sunt: aut ex colā mixta sūc: aut

ecōuerso. talib? ar p: pūm? oino sōmia facere sz in modica

quāritate. Et post sunt purgādi cū agarico et aloē et viol et

sympo violaceo et sūzabin. Sz si apa fuerit in pāniculo

predicto. i. dura mater iterare oēs minutioz spāl? si cogni-

tū fuerit a medico ex pulsu et aliis signis sanguine extrahere.

Et nō oclitū? a mēozatide sanorū sanguis. nisi quia

hic noster liber nimis plōgaret. Et si ca poncremus. egre

deremur a pcepto oñi regis. Et fac cū abstinerē a cibo gros-

so et qritate multa et fac cū odorare rosas et nemifar et silia

post asphionē ipoz cū cāphora dissoluta cū aq rosata. et ciba

cū mica panis bene fermētati elizata i aq cū modica qritate

te acci. vel cū aqua orde cū modico aceto. et sic ange donec

oia accidētia remoueat. et etiā p remotionē ipoz nō ciba-

bis cū in grossib? subito sz paulatine. Et si apa predictūz

ex flegmate fuerit qdus hoc raro hēat puenire ppter ou-

riticē et firmitudinē pdicti pāniculi ipediētē penetratiōem

erit si fuerit ex sūc subtili p maiori pte. Incipe ergo in

cura istoz a sōmia. co q et ipa eoz iuuam velociter mani-

festat. et postea purgabis eos cū aq infusidīs scis citrami.

colognide. et sēte v: tice. cui admiscet modicū aq in q here

a. iij

fit mastic radicem donec colore mutauerit & ex hys abin et
 syrupo hysati. q. tibi videbitur puenire. Et abstinentia fit si
 aut sit in alijs latariis et abstinentia eos facias q. abis gros
 sis. Et sufficiat eis recipere aqua mellis subtilis in vltima
 subtilitate. vel syrupo hysabin factu ex melle puro. Et si
 vis ei panem ppinare. dabis micam panis optice fermentari
 abluta cu aq calida cui addes. aliquid ex syrupo hysabin
 facto ex melle. & vltima q. tates panis sit. & ij. Sed ex
 melancolia acciderit. hoc ex subtili melancolia ce reperit. q.
 qui grossa minime p. tibi penetrare. ppter durici & grossi
 aem p. nicali q. etia illos minuire. p. solum. Et purga
 bis eos cu epimino & sene. h. cleboy. p. bitem. oino & hule
 medicane adde aliquid ex sico pomoy si habueris. & si no
 syrupo coriand. ponere des. Et no ababis eos abis gros
 sis nec multi nutrimenti donec oia cor accideria remoueat
 quedamodu supius dicim. Et laudabilior est abu cor esse
 oicim. amigdalari daz. & si indiges eis panem ppinare. &
 dabis eis in modica q. tate. Et scias q. no generat apa i
 hoc p. nicali. nec in a. iquo alio loco ex vno simplici humo
 re qui etia alius humor: si sit amictus. h. oenotario fit a ma
 iori. v. gra. f. q. dicimus qd est ex cola: no intelligas q. fit
 ex pura. h. cu alijs humoribus mixta. h. cu cola: noiam.
 q. alijs humoribus: p. ualeat in q. tate virtute et natura. &
 scias qd signa apatis colerici. bec sunt. sili. acuitas febris
 et ci. s. r. m. d. & multitudo sitis: et perturbatio sensus. &
 qd infirmo loquit vana et inordinata et qd in seipso fati
 gas cu multa inquietudine & giratione de late et in latus
 & aliqui sedebit in luctu & habundantia vigiliay: debet eis
 multo color capitis et rubedine albedis oculoy. i rubore
 & palpebr: etia ipsoz illd idē habere videtur. & s. r. s. sed
 minor q. in cola & perturbatio sensus & alienatio ad e. co
 ter quedamodu i colico: h. agitatio de latere i latus & s. s. s.
 & motus minor: q. in p. dicto reperit e. Ingetudo quidez
 & vigilie q. tates ce dicat. Sz accideria flatus sunt bec. f. gra
 uedo capitis q. color: no similes flatus ipsoz: et m. i. m. i.
 tudo somni cu multo gemitu & grauedie i code. sicut ebrijs
 accideri p. s. u. et no exat a somno leuiter h. q. grauedi
 ne capitis febris quidez est q. t. & l. t. & eius pulsus moll
 sine & uricie. Et ia dixi tibi q. impossibile e apa crebri ex bu
 more vno simplici fieri. h. ex duobus vel plibus mixtis.
 q. accideria apparebit h. o. i. u. z. p. e. a. i. s. humoris. & hoc
 scribere difficile & agillati fm q. tate vniuersaliuq. m. i. t. i. o
 nis e. i. p. o. s. s. i. b. i. l. e. h. medicus i hoc p. u. d. e. s. e. o. z. i. s. t. a. c. o.
 gnosceret a seipso fm sui doctrina & experientia. & faciat q. si
 bi videbit. & hoc ei sufficiens indicat. Et scias q. q. p. re
 dicta mala accideria infirmo superuenierit. q. apa erit i ou
 ra matre vel in p. nicali ipsius nobilitati. f. pia m. r. Et
 o. s. etia cognoscere & p. u. idere si p. dicta accideria a s. d. v. e.
 niut. f. a. s. u. m. o. s. t. a. t. i. b. u. s. v. e. l. v. a. p. o. r. i. b. u. s. r. e. s. o. l. u. t. i. o. n. e. a. l. i. q. u. i.
 bus humoribus: si s. d. erit i caput ascedet b. q. si fuerit ac
 cideria apparebit h. natura & q. tate i l. u. i. u. m. o. n. e. s. a. d. f. i. t.
 r. e. s. o. l. u. t. i. o. Sz si accideria p. dicta ex s. d. fuerint. scit q. r. e. c. e.
 dunt & veniut fm ascessus & o. c. c. e. l. u. s. f. i. b. e. i. s. Sz si ex apa
 te p. nicali crebri su. i. t. p. e. r. m. a. n. e. n. t. f. i. r. m. a. d. o. n. e. c. f. u. e. r. i. t.
 apa. Et possibile etia e ut apa i pia matre generet. & e. p. a.
 m. i. u. l. s. u. b. u. l. c. i. r. c. u. d. a. s. c. o. r. p. o. r. e. b. r. i. Q. d. si h. c. f. u. e. r. i. t. n. e. c. e. s. s. e.
 est medico ut s. d. m. i. s. m. u. d. e. a. f. a. l. i. c. a. d. e. t. r. i. b. a. d. i. j. e. x. e. r.
 c. e. d. o. d. e. s. a. n. g. u. i. e. i. q. u. i. t. a. t. e. m. i. l. t. a. & s. i. t. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. r. i. t. q. d. e. g. e. r.
 libere o. i. n. o. v. e. l. q. d. n. a. t. u. r. a. e. x. p. e. l. l. a. t. m. a. t. e. r. i. a. a. d. i. g. n. o. b. i. l. i. u. s.
 m. e. b. z. i. g. r. a. d. u. f. a. d. o. u. r. a. m. a. t. r. e. & s. i. s. i. c. e. u. e. n. i. t. e. r. i. t. f. i. g. n. u. z.
 s. o. r. t. i. t. u. d. i. s. v. i. r. t. u. t. i. s. & l. i. b. e. r. a. t. i. o. n. i. s. i. n. f. i. r. m. i. Et c. o. r. r. a. r. i. o. e. s. s. e.
 d. i. c. i. m. u. s. h. u. m. o. r. s. f. a. c. i. e. s. a. p. a. a. o. u. r. a. m. a. t. r. e. a. d. p. i. a. e. x. p. e. l. l. i. t. v. l.
 o. c. r. u. a. f. q. d. e. s. i. g. n. u. d. e. b. i. l. i. t. a. t. i. s. i. n. f. i. r. m. i. & m. o. r. t. i. s. i. p. s. i. n. i. s. i. l.
 o. c. c. u. l. v. o. l. u. e. r. i. t. l. i. b. e. r. a. r. e. Sz accideria p. u. e. n. i. e. n. t. i. a. e. x. a. p. a. t. e.
 p. i. e. m. a. t. r. i. s. s. u. n. t. f. o. r. t. i. o. a. & v. e. l. o. c. i. o. a. & m. a. g. i. s. m. o. r. t. e. s. i. g. n. i. f. i.
 c. a. r. i. a. e. q. u. o. c. i. q. b. u. m. o. r. e. f. u. e. r. i. t. i. l. l. u. d. a. p. a. o. i. b. a. l. i. j. s. a. p. a. t. i.
 bus c. u. e. n. i. e. n. t. i. b. u. s. i. a. l. i. j. s. p. a. n. i. c. a. l. i. s. c. r. e. b. r. i. & s. d. m. i. a. o. i. b. u. s.

est cura generalis cu abstinentia ab oib. cibis grossis & multi
 nutrimenti tenedo cu regimine subuli in vltima subtilitate
 et si tepus fuerit cliuim & infirmus iuuenis & robustus
 sufficit ipsi aqua tamarindorum per viam cibi et nutri
 menti. donec cessent et quiescant fortia accidentia et alleui
 entur opostema.

Capitulum sextum de apostematibus cerebri.

Accidere potest ipsi cerebro discursio seu spatio hu
 e moris vni seu plurim in suis p. mixturis vni apa p
 creat in sua propria substantia. Et huius apatis acci
 dentia sunt fortiora & magis graua & cuti. interficietia. et
 cura huius est s. d. m. i. a. & subtilis oia. Sed dubito q. defici
 et propter pessimitate accidentiu an q. possit ad cura pue
 nire. Et huius accideria apa sunt defici. volutarij & amissio
 virtutis p. maiori pte et relaxatio totius corpis. & moris p
 pter deficietione laetoy pectoris. Et ut leuiter oia. p. q. s.
 p. firmati est apa penitus moris. & propter hoc in cura ei
 no plongo s. m. o. n. e. Et acciderit huius accideri p. s. i. t. a. i. n. r. e.
 ti cerebri. q. quide rete in antioxi pte cerebri verius huius
 repit e. & a medicis oia e. e. r. e. t. i. s. n. i. r. a. b. i. l. e. s. n. o. i. a. f. c. e. r. e. b. r. i.
 mater. Et cognitio huius apatis e. o. i. f. f. i. c. i. l. v. a. l. d. e. h. y. accideria
 ita sunt i. s. p. a. b. i. l. i. a. & t. e. r. r. a. s. c. u. t. v. i. m. b. r. o. s. t. r. a. s. & n. e. b. u. l. o. s. t. r. a. s.
 e. x. i. s. t. u. t. p. e. p. l. o. m. i. e. & s. u. n. t. i. s. t. a. f. r. u. b. e. d. o. a. l. b. i. s. o. c. u. l. o. r. i. &
 g. r. o. s. s. i. c. i. e. s. p. a. l. p. a. b. a. r. i. p. o. r. c. u. o. i. f. f. i. c. i. l. t. a. t. e. m. o. r. i. p. o. r. & s. o. r.
 t. i. r. u. d. o. s. e. b. r. i. s. q. u. i. s. h. u. i. c. a. l. i. q. d. f. l. a. t. i. s. f. i. t. a. d. m. i. x. t. u. m. C. u. r. a.
 ei est s. d. m. a. r. e. c. e. s. a. l. i. c. a. c. u. m. m. u. l. t. a. e. x. t. r. a. c. t. i. o. d. e. s. a. n. g. u. i. s. Et p.
 m. o. d. u. i. m. i. b. i. v. i. d. e. t. q. t. r. a. b. e. n. d. u. m. f. i. t. e. t. i. a. d. e. v. e. n. a. p. u. l. s. a. t. i. l. i. q.
 i. n. m. a. n. u. e. r. e. p. i. t. i. n. m. o. d. i. c. a. q. u. i. t. a. t. e. f. i. n. o. m. i. n. u. s. v. e. n. a. &
 n. e. c. p. l. u. s. & v. n. a. & o. i. m. i. d. i. a. Et r. e. g. e. e. i. l. e. n. i. t. e. r. & s. u. b. i. l. i. t. e. r.
 Et sufficit ei aqua infusionis tamaridoy propinada cum
 s. i. c. c. e. s. s. i. u. e. v. n. a. v. i. c. p. o. s. t. a. l. i. a. Et si cu hoc co. p. m. o. l. l. i. f. i. c. a. t.
 cura erit laudabilis. Et fac cu odorare mirra & sandalos
 & rosa & bolus armenus subtiliter dissoluti in aqua. Et cu
 recessit accideria vel multu fuerint alleviata. dabis cu
 medullis citroloy v. l. c. u. m. e. x. s. a. r. a. c. e. n. o. y. donec ab eo oia
 n. i. a. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. p. r. e. d. i. c. t. a. s. i. n. t. a. b. l. a. t. a. p. o. s. t. d. a. b. i. s. e. i. a. q. u. a. o. r.
 d. e. i. Et postmodu illa remota dabis oia i. p. m. o. c. e. c. u. m.
 i. n. e. a. d. e. m. d. i. s. p. o. s. i. t. i. d. e. q. u. e. o. r. d. i. n. a. t. a. m. e. d. i. c. i. s. Et cu fueris
 c. e. r. t. i. f. i. c. a. t. u. s. d. e. e. l. i. b. e. r. a. t. i. o. n. e. s. i. b. i. p. r. o. p. i. n. a. b. i. s. p. a. n. e. l. o. r. u. z.
 cu aqua vel panem in sumo occetu cu s. b. u. s. c. u. m. e. x. s. a. r. a.
 c. e. n. o. y. e. x. c. o. r. r. a. t. o. r. o. y. v. e. l. c. u. p. i. n. i. s. Et cu fuerit optime libe
 ratus semp p. op. i. n. a. b. i. s. e. i. p. r. i. m. a. a. n. t. e. a. b. u. m.

Tractatus quartus de egritudinibus aurium.

- Capi. primum de apostematibus aurium.
- Capi. secundum de colore aurium.
- Capi. tertium de egritudine aurium.
- Capi. quartum de percussione aurium.
- Capi. quintum de grossitudine aurium.

Incipit capitulum primum de apatibus aurium.

Accidere potest auribus huius a febotomia cesalice. q.
 ma ipsa remouet ipsum oino quando inci
 pit euenire. Et rege cu subtili regimine. &
 in aure dissilla oim oie ex oleo rosato et
 anetino ana. & ciba cu aqua ordeci. vel
 mica panis abluta cum medullis citrolo
 ym vel c. u. m. e. r. u. s. s. a. r. a. c. e. n. o. y. & a. g. r. e. s. t. a. v. e. l. c. u. a. q. u. a. & s. t. r. o.
 p. o. s. q. u. i. n. z. a. b. i. n. donec acutis egritudinis et accidentia re
 moueant. Sed si apostema taliter no remoueat. sed ad fa
 miam deriuatur cura eius tunc est leuis. Et si color fortis
 efficitur et timebis mortem infirmi ex acuitate eius: aut
 superuenit ei tortura oris propter nimia siccitatem eueni
 entem propter eius habundantiam vigiliarium. subueni ei
 cum immisione in aurem ex oleo de vitellis ouoy. quo
 nia incontinenti remouet olorem. & propter euentum sa
 nici. Et iam recordor quod cram iuuenis quod misit pro
 me beti filius ioseph qui mihi fuerat et erat inimicus. ut
 ad eum condubam item causa vnius apostematis qd ei in

auris acciderat. et in vesperis cordubā pueni et inueni cū cum dolore fortissimo et a tremore appeterē morte: uel q̄ ab aliq̄ occideret ppter dictū dolorē. et herat q̄ ipsū apostema erat in radice nerui ueniētis a cerebro ad sensus audit⁹. et iam spāsmari incipiebat: tūc ei implenti statim aures ex oleo vitellorū duorū tepido. et cū pmississet sic p magnā bonam incepit dolor mitigari. et cū pertrāsisset tres hore tota sanies inde emanauit. Et postea incepit abluere aures cū aq̄ mellis facta cū decoctide corticū subtiliū glādiū. et caude equē. Et postea pcepti abluitionē fieri cū aq̄ decoctionis limature ferri colate et syrupo squinzabin. sū et ipsas abluitionē faciebā cū pēna caude galline uolūdo cū circū uice una post aliā donec totum euacuaab et optime munitificabā: sic cōsumpta sanie fuit curat⁹ pfecte. Et scire debet q̄ apostema auris p maiori pte nō generat nisi ex humore calido et subtili ppter siccitatē copleridis auris et ppter elongationē ipsi⁹ receptide grossarū rerū naturalī. et pōt etiā aliq̄ recipere hūmōr flegmaticū aquosū et subtilē. Et differtia q̄ est inter hoc apostema et illud qd̄ creat ex hūmōre colerico subtili. est q̄ sit ex colera et cū dolore acutissimo et fortissimo tremitu q̄ nō accidit qm̄ sit ex subtili flegmate et aquoso: s; cū grauidine et pōderitate maiori sed difficulter audire est accidēs cōmune in ambobus.

Capitulum secundū de dolore auris.

T accidit auri dolor absq̄ hūmōre et uapore aliquo intercluso. quare in auri ist⁹ posueris de pigue dīne grūs uel anseris uel sturnelli et oleū zargurana oleū camomillinū uel anemū qd̄cūq̄ eorū uolueris uel habueris credo q̄ liberabis oēo oīte. Et cū hoc rege cū subtili oīte abstīnēdo a carnibus. Et cura p̄pria illi⁹ qui patit finitū auris. est remouere eū ab oībo mul ti nutrimenti et superflue humiditatis. Et cū cū cibis subtilibus et delectariis.

Capitulum tertium de grauidine auris.

E egritudo accidit auri ex hūmōre grosso et viscoso ibi exuberāte. Et cura hui⁹ est purgare corp⁹ multo tōtē cū terapīgia. et ponere in auri oleū de lilio mirtū cū oleo de scamis modice quantitatē. et liberabis oīno. et pōt in hoc egritudo accidere ex multa quātitate superfluitatis auris q̄ ibi cōgregat et cōglutinat et negligētia patētis in extrahēdo et mūdificādo eā a loco. q̄r hanc egritudinē curare debes mūdificādo aurē a oīte superfluitate. ponēdo ibi oleū amigdalārū amararū: qm̄ purgat et abstergit optime oīcam superfluitatē extrahēdo ipsas. et est tutum et remotum ab omni periculo et nocimento.

Capitulum quartum de percussione auris.

T auris etiā accidit difficultas audire et percussio lapidis uel similitū. Et cura hui⁹ est sōmare colatidā incōtinēti. et oīstillare int⁹ in auri ex oleo rosato tepido. Et si oīte difficultas audire fuerit et cū per cussioe tūc in eā oīstillabis oleū lilīacū uel anemū uel de acanē uel de tascimio uel de medullis ossiū p̄corū ex q̄cūq̄ percussioe facta et idē curabis cū adiutorio dei. S; si ex percussioe facta int⁹ i auri sanguis emanauerit impossibile ē oleo difficultatē audire remouere etiā si Sal. curare eā deberet.

Capitulum quintū de grossitudine auris.

T possibile ē qd̄ auri egredit a naturali oīspōne in quātitate magnitudinis et supabūdātia cū et pot⁹. Et cura hui⁹ egritudinis est subtiliare regi men. et uigere locum cum oleo rosato.

Tractatus quintus de egritudine nasi.

Capitulum primum de p̄tinatione odoratus.

Capitulum secundū de fetore nasi.

Capitulum tertium de scabie et excoctatione narium.

Capitulum quartū de polipo quod multoies nominat.

Capitulum quintū de p̄tinatione odoratus.

E egritudo in naso accidit ex opilatione facta in foramine ossis: qd̄ a medicis ex opilatione facta

et illud foramē ē tortuosus et subtili et uicino

ita quod oculis percipi non potest. Et cura hui⁹ est odorare iugellam uel acetū. et hoc sōm q̄ cognoueris puenire ab etate cōp̄ctione et tēpore. Et pōt etiā accidere ab apostemate facto in paniculo ibi existēte: et in illo etiā paniculo ē foramē subtilissimū q̄ sensui uisus penit⁹ occultat⁹: s; ab intellectu testificatur qd̄ ibi oīno esse debet. Et generat in hoc paniculo apostema sē in alijs paniculis. Et efficitur hoc apostema ex superfluitate flegmatica descendēte a cararo que ibi retinet⁹ et congregat. et inde oīti apostema potat⁹ quare scire debes q̄ qm̄ p̄uatio odorat⁹ ab apostemate efficitur. nihil oīno de sensu odorat⁹ remanere reperit. unde tales egēt regimie longo subtiliādo eorū oīte et uēdo materie que habēt subtiliare et incidere oīti hūmōrē. sicut est et oīmel cōpositū factū cū passulis. uel cū yri os. et nō odorat oīno odorēs acutos. sicut fauim. que nigolla dī. s; odorare debēt flores de iassēni: uel de nāisco co q̄ hoc cōuenientiores esse oīti in hac egritudine. et sunt de basilica sōmā di et nō remouet h egritudinē seu opilationē p̄o maiori parte nisi ex narib⁹ et ex sanies cū sanguine mixta qm̄ natura ist⁹ membrū est nō posse terminare sanie ad albedinem p̄fectā. Et sic cōtinuādo oīa que oītim⁹ liberabis oīo oīte. Et hoc etiā nocimētū accidere pōt ex flegmate q̄ assimilatur flegmati aquoso q̄ oīstillat ex narib⁹. Et est sine apostemate et opilatione foraminis p̄dicti ossis: s; regit foramē p̄dictū a p̄dicto hūmōre. quare dicta p̄ocreat egritudo. Et cura hui⁹ leuis existit: quoniam fit solū oīstillando in naribus oleum ouicū amigdalārū.

Capitulum secundū de fetore narium.

E egritudo narib⁹ p̄ocreat ex hūmōre putrido cōgregato ibidē. quare impossibile est fetorē remoueri. donec hūmōr p̄dictus totaliter expellat⁹. Et nō accidit egritudo p̄ maiori pte nisi habētib⁹ nasus sumū qm̄ nares super arte existūt: s; alibi hoc lat⁹ declarabo. Cura quidē hui⁹ est oīstillare in nares aquā infusiois centauree assidue et curabitur tamen nutu oī.

Capitulum tertium de excoctatione et scabie que fit in naribus.

Alienabiliter hoc egritudo narib⁹ hui⁹ supuenire: eo q̄ sunt trāsē et uia superfluitatū. S; in hoc loco curam ei ponere nō intēdo: intēdēs eā reseruare donec tractabo de cura excoctationis in uicinali et scabiei.

Capitulum quartum de polipo q̄ multoies nominatur.

Ulotis hoc egritudo naribus accidit ex hūmōre melancholico qui profundatur intus in carne nasi et ibidē imitat⁹. Et cura hoc egritudo bibēdo assidue squinzabin de melle pluribus oībo. Et euacua corpus seu purga cum isto medicamine quod tibi oīco. quod Rē. Aloes succutini agarici. teribit. sal. et allei. an. aureū. i. coloquintide. et ingalle recentis epithimi confecti cū spe ciebus et violarum an. quartam partem auri ymūis amigdalārū dulcium et corticarum ad pondus omnium cum quarta parte ipsorū et gumma arabica et p̄sentur omnia persicere et miscantur cū syrupo squinzabin et coctis hui⁹ est pondus. v. aurcorū. cum ciao vno aque decoctionis modici balsem. cum cetana parte auri ymūis ex olagiderio. et tantūdem masticis. Et si non fuerit conuenienter purgatus ex oīte cocti. propinabis ei aurum ymūm de eodem seruando optime abstinentiam sicut conuenit in laxatiuis. Et cū cum pane optime fermentato et turturibus et auidibus paruis conditis cum aqua et sale et modico olei et aceti et coriandri. Et propinabis etiam ei acetosa et biete similiter decocte cum carne castratina. et sine carne et modico olei et aceti sunt enim conuenientia. Et naribus unpones licium infusum in melle et aceto simul et facta purgatione p̄dicta et positione p̄dicti licij oīstillabis in nares succum de scabach anabamā et est rosa que in frumēto nascit in campis uel succū biete et utatur bis donec libet.

C Incipit tractatus sextus de egritudinibus oris.

Cap. i. de diminutione et corruptione sensus saporis lingue.

Capitulum secundum de apostemate lingue.

Capitulum tertium de difficultate et duritie mor lingue.

Capitulum quartum de apostematibus amigdalatum.

Capitulum quintum de botbor.

Capitulum sextum de conuassatione dentium.

Capitulum septimum de perforatione dentium.

Capitulum octauum de stupore seu ligatione dentium.

C Incipit cap. i. de diminutione et corruptione sensus lingue.

E egritudo principaliter euenit a comestione reru supflue salitaz et acrostaru et acutatum in vltimo. Et cura huius est abstinere a pice.

C Capitulum secundum de apostemate seu in flatione lingue.

T accidit in lingua apostema absqz dolore qd si vis apostema ipsuz potes notare et si no: notabim flati onē egredientē a nā. et ppter hoc retinet lingua et impedit in tri q minime loqui pot couenienter absqz offi cultate. et cu hoc no mutat seu alterat color ipsi lingue aliq modo. Et he sunt egritudines que lingue maxime appro priant. Et cura huius est tenere in ore et conducdo per ipsuz rem q lingua cura noiat. et in arabico dicit banalnabaga dissēperata cu oleo rosato. et ab et subtilis sit et levis et no pigrescat omnino cura sui.

C Capitulum tertium de duritie et difficultate mor lingue.

T accidit lingue diminutio et difficultas mor et sensus ppter nocumētū pueniēs in radice sensuū ipsi aut ppter nocumētū uel egritudinē existentiē in mēbro aliquo sensus et mor ipsi lingue habet euenire.

Et cura huius est cura quā dictū sum in curatione vli de diminutione sensu totū corpis et relaxatōe ipsi et medicamē ppū et principale ipsi lingue ē masticare piper et flapbūgrā aut cibū et ducat per os oleū et cortice citri. et totū hoc decel rabo in suo loco deo concedere. Et he egritudo. si difficultas et diminutio mor no accidit lingue p malo: i parte nisi ex toto puenit. Et hoc accidit ppter insuflonē humiditatu venientium a cerebro in nervis ipsius.

C Capitulum quartum de apostematibus amigdalatum gule.

Hec apostemata generāl amigdalū gule existētibz ppe epiglottis. Quare si suspēderis asām feri daz collis istoz remouebis eoz egritudo nutu del flōmādo eos tūpū et cephalicaz subtiliādo talis eoz regi men ficut tibi videbis couenire. augēdo sūt cura humores effusū i loco sū nāz ipsi bñoris put tibi meli videbis erigē

C Capitulum quintum de botbor.

T accidit in ore botbor: sunt pustule pue et rubee cu exoriatione: sicut et in alijs mēbris euenire con suerūt. Et cura huius est ut accipias ex nucibz re centibz et teneris cu corticibz suis et pistēs optime et bulliā tur in aq et colluā os multoties cu eadē et mora et vinum eoz decoctū sunt aliter medicina appropriata in hoc casu.

C Capitulum sextum de conuassatione dentium.

Quassant dētes et perforat et demigrat. Et hoc eis accidit pro maiori pte ab bñore flatico. Et cu ra hoz est primo flōmare bastiā. et hoc ē cura pñ cipalis in hoc casu. et postmodū flōmare venas que sunt sub lingua. Et colluā os cu decoctide radis belc et radi ces spargi quaruz ptes sint eqles. et si tēp fuerit biennale et eger senex extiterit abluat os et gargariūm faciat cu alkitrā subtili et fricare facias dētes illoz cu isto puluere q bz dētes cōfortare et abstringere et dealbare cuius hec est receptio. Re. et būditare seu gūmā q ex it ex medulla seu corde ar boris oactiloz facta scissura seu incisione in suo cortice et cō burat. et ex ista cōbusta recipe. ʒ. ij. yreos. etiā quartā. ʒ. vni. zuchari ad pōdū s oluz et fiat puluis terēdo quodlibz per se et tribellādo subtilissimē. et fricent dētes cu isto ante cibū et abluat os cu aqua tepida et abstinat oīo a comestio ne et potū eoz que sunt calida acru supflue uel frigida.

C Capitulum septimum de perforatione dentium.

T dentibz euenit pforatio. et iam dixim qd qd hec det h nocumētū remouere et est alacdic. i. corniola qm si sō puluere stili et ipsa et fricatio dētiū ex eadē in principio generatōis foraminis extēat. poterit dictū nocumētū remouere. Sz si pforatio et corrosio con firmata fuerit. et de substantia dētis depdita fuerit. ne in re mouēdo egritudinē cōferre videbitur: sed solum conserua bit ne vltius pforatio et corrosio fiat.

C Cap. viij. de stupore uel alligatioe uel cōgelatioe dētiū.

Accidit dentibz hoc nocumētū ex comestione acu minū. Et pbatū est ex pēriētia q comedere fructū habētes supsticiat uel vntuositatē uel viscosita tē cōferūt in hoc casu. et hoc alligatio dentibz ppter accide re solet sensus uel alligationis stuporis uel cōgelationis qd nulli alijs mēbro esse reperit. Et firmatur etiam q co medere portulacū similiter habet hoc nocumētū remouere et a me magis cōmendatē hoc remouere si fieri pōt cu ali qua alia re no habet accostatē. qz cu portulaca uel ei simi li ppe sui accostatē. Et si visus fuerit aliq fricatioe den tium multoties cu pulcibus no congelabunt dētes de lent ab omnibus accostis.

C Tractatus septimus de egritudinibus labiorum et oris.

Capitulum primum de fissuris labiorum.

Capitulum secundum de alcolia.

Capitulum tertium de nigredine lingue.

Capitulum quartum de dolore oris.

Capitulum quintum de tortura oris.

Capitulum sextum de corrosione oris.

C Incipit capitulum primum de fissuris labiorum.

T accidit labijs hoc nocumētū plusqz oibz alijs mēbris. et hoc ppter humore malū exi stentiē in stomacho et generatū a comestione de parū. Et hic humor ex sui natura calidus et gros sus et putridus existit. quare ex eo descendūt vapores et fumiditates ad supiora. vñ dicit scissure pōrē tur. cōsulim? ergo talibz syrūpū squinzabi de melle cari et lambere etiā ipsum dieb multas. et deinde eos purgari cu yrapigra multis dieb: et sic liberabūt mūtu dei. Et si cōtēnt de purgatioe facta ex yrapigra eo q oia laxatiua q habēt violētē et impetuosē laxare trahūt humores a toto corpore ad stomachū et purgāt totū corpus stomacho repleto manēte. Et cu hoc etiā talis medicina habet totū corp de ficare. quare humor malū in substantia stomachi inbibitus bz remanere. et ppter h ab antiqz electa ē yrapigra in pur gatioe stomachi pte oibz laxatiuis seruādo abstinentiā sicut sit multoties in alijs laxatiuis. Et vñge labia multoties cu oleo amigdalatu oleici et liberabitur oeo dante.

C Capitulum secundum de alcolia.

Lecola ē si pustule pue pūgitue q int i ore orisū cura hoz ē tenere i ore oleū pincay rectū. et remo uet ē egritudo cu oi medicina stiprica absqz mordicatōe.

C Capitulum tertium de nigredine lingue.

Enigra lingua et scindit in febribz acutis ppter acuitatē cōplexiōis epatis. Et cura huius ē cura tio febris madesaciēdo linguā multoties cu aq ro tata in q diffusa sint seia citronioz oīu et sic curat.

C Capitulum quartum de dolore oris.

Et qd egritudo generat ex bñore corrupto existē te i stomacho uel circa dētes. Et cura huius ē mūdi ficare stomachū cu yrapigra et fricare dētes cu co tice arboris nucis et abluere os cum decoctione coriandri.

C Capitulum quintum de tortura oris.

Et egritudo i arabico dī lachoa et ē relaxatio facta in vna ptiū faciei: q ps relata sana visui ē videl cū nō sit: s; relaxat ps infirma: et facit sanā tortaz apparere. Cuius curaz memora bo: cum tractauero de curis relaxationum membrorum. Ilic autem intendo ponere cu ram prop: iam iusius. Et ē enacuare seu mundificare os et membra ei adiacentia masticando grana de ramiam. Et post abluere os cum oleo corticis citri. Sed remouere

causam et radicem egritudinis est ros vniuersalis toti corpo-
ri. Et hoc ostensus sum cum tractabo de purgatione toti
corpi in capitulo de diminutione sensu et relati de vltimis
medicinis, si eo voluerit et nobis illud perferat deuenire

Capitulum. vi. de corrodione labiorum.

Corrodunt labia sic alia membra aliqui corrodunt phre-
gunt. que ipsi curam postpono donec tractabo de cu-
ra vltimis corrodionum toti corpori et vltimis carni earum.

Hucusque igitur breviter et sufficienter pertransiui de egritu-
dinibus et earum curis vltimis membrorum capitulis. remanet nobis so-
lum de passionibus oculorum determinare quibus com-
pletis completis sermo omnium capitulis passionum.

Tractat octauus de egritudinibus oculorum que sunt multe.

Cap. i. de balbeo. et est vltima vna videatur oue.

Cap. ii. de inuersione palpebrarum.

Cap. iii. de pustulis et eructis erulentibus in oculo.

Cap. iiii. de scabie oculorum.

Cap. v. de sigillatione et coniunctione palpebrarum adinuitie.

Cap. vi. de pilis palpebrarum inuersione.

Cap. vii. de casu pilorum palpebrarum.

Cap. viii. de generatione platarum in palpebris.

Cap. ix. de ordoelo.

Cap. x. de diminutione carnis labialis.

Cap. xi. de fistula lachrymalium.

Cap. xii. de egritudinibus existens in ipso oculo.

Cap. xiii. de compositione oculorum et eorum tumicis.

Cap. xiiii. de egritudinibus propriis oculorum.

Cap. xv. de vacuolis oculorum.

Cap. xvi. de eminentia oculorum.

Cap. xvii. de dilatatione pupille.

Cap. xviii. de constrictione pupille.

Cap. xix. de lachrymis aqua descendente in oculum.

Cap. xx. de debilitate visu et visibilibus.

Cap. xxi. de constrictione nervi optici.

Cap. xxii. de humiditate oculorum.

Cap. xxiii. de egritudinibus viciis que in arabis et ramade

Cap. xxiiii. de egritudinibus que accidunt iuncture sine apostemate.

Concipit capitulum primum de balbeo.

Causa que oculis accidit multa sunt egritudines
multe euenire possunt. ex quibus vna est balbeo. cuius
oue si spēs. vna est in nervo carnosio oculo que
gnat. propter grossas completiones patiens. et potest
etiam accidere propter grossas mās tibi et pergre-

gati. Cura huius post purgationem si passio non fuerit intera-
ta iniungere oculum ex oleo rosato. Aut pariter ouas recipias
de eodem oleo rosato et tertia de antiocho et misce simul et
distilla in oculum vice post vicem donec liberetur.

Concipit capitulum primum de inuersione palpebrarum.

Accidit oculis ut palpebre interioris inter se in se
ut rubedo in loco illo non modica videatur. Et huius egritu-
do generatur ex grossitudine materiei que in pal-
pebris oritur. Et potest etiam ex siccitate et vberare in loco. Euenire
si raro accidere possit. Et cura illi que ex grossitudine mate-
riei generatur. Et cura que per scriptum de balbeo. f. distillatio in
oculo olei rosati. vel rosacei et anarini si quis admodum vici-
mus. Sed que ex siccitate oritur vit aut nullo curari potest.

Concipit capitulum primum de pustulis et eructis oculorum.

Accidit palpebris oculorum pustule aliqui et sunt ex
humore pessimo. Quarum species sunt tres: vna ex humore
g mellis assimilata. Alia ex humore que lacti si existit.

Tertia ex humore que pulvis farine si est videtur. Et quia ex
humore qui lacti coagulato assimilatur. Et ingrossant etiam palpe-
bre superiores propter naturam. Et accidit ex humore viscoso coagu-
lato si lacti coagulato. Et oritur etiam aliqui in palpebris
egritudo que balbarda in arabico vocatur. Et genera que gradini as-
similatur. Et potest si scabies superuenire et coniunctione et
palpebrarum adinuitie et durities lapidosa. Et cura pustularum est
ut ab eis paries subtilis et purgetur miltoties cum verapigra et
post super pustula perit vna charobaz rectum mutado cum oi-

die semel et sic liberabitur oculus. Et cura puemictio: et vlt-

illa que sit cum incisione ex ferro vel sera seu aliis pilis. Et ex-
trahere hac pustula cum pena alicuius aut si alie pustule ex-
trahi possunt a me iudicet. Et de pustule oculi
lis generatur si et in aliis membris oriri possunt. Et qui ac-
cidit oculis graues et piculosis valde eas est indicam. cum
sit membrum subtile et delicatum peccatis membris. Et cura harum
est purgare assidue corpus cum laxatiuis conuenientibus. vniuersi-
que species. et ungere locum cum oleo rosato facto cum oleo amigdala-
rum dulci. Et si non liberat cururgia indiget. que si perse-
retur cyrologus optime eas poterit remouere. Et cura si gros-
situdinis palpebrarum propter naturam est epithimare ipsas cum rebus
stipticis subtilibus propter naturam sunt rose rectes propter nobili-
tatem oculi. Et cura si ungere ipsas cum oleo rosato que factum sit cum
oleo amigdalarum dulci. Et si ingrossatio predicta fuerit ex
humore collecto acuto: nullo modo tunc eas ungere debes oleo
alio. prohibetur enim et in oculo membris ubi collecta oritur. Et qui-
busdam eas cum oleis rosatis rectis coquunt. et si non posses
habe de rectis fac cum rosis siccis mixtis cum aqua rosata. Et in-
statio superior palpebrarum a medicis sarnabe noiani conste-
ruit. Et cura eius vltis est purgare cum verapigra et cologuintida
donec alleuetur egritudo. et regere cum regimine subtili et deseca-
tione si in remotiore est cum ferro mibi valde timorosi existit.

Concipit capitulum primum de scabie oculorum.

Palpebris intrinsecis oculorum accidunt granula et
scabies. Que granula dura sunt ut lapides. et etiam
scabies aliqui valde dura esse possunt. et quidam aliqui mi-
nus dura. et exterioribus illa que corneis. sicuti simulat. et est
inuiscata et coagulata in palpebris et granulosa quod
granata est ex humore grossa duro cum pacto et in palpebris in-
uiscata. Cuius cura est subtiliare regimine ipsius. et ex cibis ma-
gis laudatis in hoc casu sunt aues puer puer cum alimuri. et
aceto et oculo et aqua olivae sale. et turtures et viles. existit
ex oleis blere pmedat et vngat locum assidue cum oleo rosato
facto cum oleo amigdalarum. Et si ritudo granis facta exte-
rit propter in sensibilitatem eius a principio aut ex negligentia
curantis eiusdem. tunc chirurgicus sciendo vel aperiendo cu-
tim extirpando ipsa granula vel scabie exteri curare debet.

Et necessarium est oculo ut cururgia peritissimum atque doctum pre-
teritis existat in aneobomia membrorum et in cognoscendo vili-
tatem seu inuentionem cuiusque corporis et mucus corporis et sua positio
et sit ad hoc ut in errore minime cadere possint. Cura qui-
dem scabiei est. primo corpus purgare totum post digestionem hu-
moris frigida cum ogestiuis et ictibus. et quod magis a nobis
comendatur est syrupus squinzabi factus cum passulis enudatis
et seibis vterit. et cibus cum pullis. Et si idigerim frica scabie
cum cubaro outro valde. et facta fricatione et abrasione. pone
oculum aqua rosata in qua steterint seia citroniorum. quousque
ad inuiscationem fuerint inspissata. postquam fuerit collata. Et si
agere debes propter in sensibilitatem eius et debilitatem scabiei
Et si lapidea fuerit. hoc est granulosa admodum grandis.
cum difficultate dissolvitur. Et in hac lere debes ipsam regere
cum regimine subtiliario et desecantio. et purgatio corporis
cum eo que conuenit. et si non sufficit cura ista ad cururgiam redi
sollet et cum ferro extrahatur.

Concipit capitulum primum de coniunctione palpebrarum.

Quandoque sigillant palpebre et coniungunt adinuites
Quia huius est levis et fit sperando palpebras seu
ouidendo vnam ab alia manu: vel incidendo inter
ipsas virga aurea facta admodum cutelli et facta incisione
pone super ipsas vel intus albumen oui conuassatum cum
oleo rosato facto cum oleo amigdalarum. Et nullus me-
dicorum propter. Gal. de hoc oleo rosato facto cum oleo ami-
gdalarum mentionem aliquam facit: sed cum sum expertus ipsum co-
gnosco. et sua vtilitate pluries iam probavi. Et qui palpe-
bra in angulo lachrymali albugini oculi coniungitur: tunc cu-
ra difficilis valde existit. Et de accidit pro maiori parte post
incisionem vngule. Et cura est huius ingeniose palpebra an-
guli lachrymalis ab albugine clare vel separe et hoc fie-
ri debet paulatim suauiter et plane ponendo spatium inter
vnam elevationem et aliam. et hoc elevatio fieri debet cum spatula

auri hoc est cū instrumento auri. habēte latitudinē et plani-
tatem in sui extremitate valde politā: s; b; minime facere de-
bes: nisi corp^o optime mūdificatū atq; euacuātū erit. Ita ut oīem certitudinē inde habere possis ne apostema uel
aliqua collectio in loco fieri possit. Et hoc facto desuppone
re debes oleū rosarū factū cum oleo amigdalārū cōtinuā-
do donec fuerit liberatus.

C De pilis palpebrarum inuersione.

Inuersione quāq; pili in palpebris: ita ut videat^r
i reueri ad suā radicē et intrāt in oculis. vñ sequitur
magnū nocumētū. Cura huius ē corp^o multoties
cū yrapigra mūdificare. Et si infirm^o fuerit robust^o et for-
milit^r cū yrapigra aliquid de colloquintida. et extirpando
trabe pilos quotiescūq; occurrūt. Et semp post extirpationē
vñge locū cū sanguine vesperilionis. Et scire debes q
aliqui medicorū hāc egritudinē curāt hoc mō. s. inuersionē
palpebrā versus superiorē partē cōglutinādo eā ibi cō-
tra glutinē: ita ut nō redeat donec facta sit cautizatio cū vir-
ga auri in radicē pilorū: tū a me nō collaudat cura talis: s;
extirpare pilos et radicē ipsos euellere. et desup sangui-
nē vesperilionis sicut dixim^o ponere. cura laudabilis: val-
de existit sicut dixim^o in hoc casu. Et aliq sunt qui inciden-
do scindūt palpebrā. s. cutē desup in radicē pilorū. Et per
illā insectionē desup euellūt pilos: et cōinde sūt cū filo sub-
tili valde crude scire. et postmodū pili redeūt ad statū suū
uel occidūt mō debito et naturali. Et aliqui etiā ex circūgis
sunt qui mirabilē curā inueniūt. s. illa. s. ut capiat mani-
bus cutis subtilis palpebre superioris eleuādo eā super^o et
ponēdo eā inter duas petias aridinis mō debito prepara-
tas: ligādo eas ex traq; pte stricte et diuinitas donec pure-
fiat. et segetet et cōsolidet p se. cōsiderādo tū ne cutis palpe-
bre in tū deuenit ut ipsa inuersione possit remanere et atre de-
re debes circa cōpersionē oculi regēdo cū aqua rosata et
est collitus factus cū aq rosata et cōforis ponēdo sup palpe-
bras emplastrū ex foliis rosarū factū et octando cū subtili-
ter donec fuerit liberatus.

C De casu palpebrarum.

Uādo hoc egritudo accidit palpebris curari debet
q cū lapide lazuli trito et puluerizato et ex eo facto al-
buel et oculorum palpebris ponendo quotidie et
rectificando cibum.

C De generatione patularum in palpebris.

Epitule oriunt^r in palpebris et supflua humiditas
b tate. Cura hui^o est corp^o mūdificare et oculis albedo
et ponere defecatiūm subtiliando cibum faciens
eum declinare ad siccitatem.

C De ordeolo in palpebris.

Palpebris accidūt pustule similes granis ordei
e que ex humoribus acutis procreant^r. Et cura ho-
rum est cura pustularum predictarum.

C De fistula lachrymalium.

Et egritudo p maiori pte accidit post apostema la-
b chrymalis et aperit in lachrymali. Quare si pigri-
tia et negligētia fuerit in curande hui^o corūpes os
et aliqñ rūpes apostema seu aperit int^r in nase inde sanies
euacuat^r. et pōt etiā accidere q; pōictū apostema rūpis int^r
in tunica oculorū et ide corūpūf. Cura aut hui^o ē pmo-
pus vñter euacuare cū sōmia. et in purgatione sufficiat ei
yrapigra pōtinuādo eā. Et q; b forāme siue fistula subtile
valde existit. ideo tāgi ibi minime pōt. Quare in eodem
foramine ponere debes b medicamē. Re. tburis adusti et
puluerizati et distēpes cū aqua rosata donec ad pōictā nigre-
dinē deueniat et coles. et in foramine distillet quotidie oo-
no libet. S; si infirm^o puer fuerit uel mulier: tunc tibus
infra pōictū cōburi debet addēdo ei aliquid de puluere car-
tarum adustarū. Et si patiens asperet et dure ac terreftris cō-
plexionis fuerit: tūc pōictis medicinis addere debes de ca-
ligine furni uel camini distēperādo cū aq rosata et colando
ut oīem est. et cōtinuādo hoc medicamē donec integre libe-
retur. S; si sanies p nases erit. tūc succus cētauree ma-

ioris uel marrubij vice post vice narib^o inītriat donec ex-
cess. Et si pōicta sanies oculis emanauerit foris: gra-
ue et piculosum esse valde iudicam^o. Quare eos bis tamen
pōictis purgare debes. Et si sanies p maiore pte esse debet
capite inclinato versus partē anteriorē cauēdo oīno ne re-
uertus iacet siue sup^o ne sanies redire possit inde ad cere-
brū. Et cōprime oculū manualis digitis leniter: siua i-
ter. donec sanies tota put possibile fuerit egrediat^r facēdo
oculo curas sup^oascriptas. Et desup ponēdo emplastrum
stipticū et cōfortatiū factū ex rosas et balaustis etris mixt^r
cū aqua rosata frangendo simplicitatē balaustiarū cū mucila-
gine semis citrinorū: cōtinuādo talia donec fuerit liberat^r.

C De carne addita in angulo lachrymali.

Tū ab antiquis expectū ē et vridici esse pbaruz
e q; apponi balaustiarū in oculo: cōfert fistule ipsius:
etiā carni addere in lachrymali. ponēdo etiā ibidē
alabool cū infuso filo apto ad hoc defecatiūm et abster-
suūm. Et q; a me magis laudat^r. est illud q; fit exercitio
exercendo illud donec fuerit liberatus.

C De diminutione carnis in lachrymali.

Et quidē egritudo accidere pōt et appositio de conti-
b nua medicinarū acutaz uel exinsectione facta ibidē
cū ferro. Cui^o cura est in loco illo ponere emplastrū
factū ex thure maffaro cōpēdijs quoniam perfectissi-
mum existit in hoc casu.

C De diminutione egritudinis accidet^r in ipso oculo.

Et quidē egritudines gnāliter grauiores ac curio-
b res et pñdiores pōictis existūt: et existit etiā alique
sunt q; grauiiores alijs et reperiūt. et certū ē q; oculo
lino cōpōit^r et ex pñb^o diuersis quaz vna pñctis obtinet
pñcipatū et oēs alie sibi sūiectes: et ad suā vtilitatē totaliter
perire. Et b qdē pars oculi dicit^r siue ipsi^o ps noiet. Et
illa ps de q; loquit^r Sal. Qd si in eadē egritudo supuere-
rit. destruit ipsa pars nobilis seu pñcipalis. Et or esse ex-
cellēti^o alijs pñb^o uel prioritate rēponis uel nobilitate. et
istis equib^o rōtib^o a pñb^o vnaquoz res alijs excellēs uel
excellēti^o ē: noiat. et sup hoc Sal. edificauit sūi sermonē
in hoc casu. Quare cū egritudo in ista pte cōfirmat^r. et aliq
de causa in cura error: alijs acciderit eā oīno incurabilē ē
iudicam^o. Et si scire debes qd partes oculi sunt multe: et si
re atq; cognoscere vtilitatē seu opationē cuiuslibet eaz vñ-
ficile valde de pte Sal. erat in tū q; Sal. in corde suo p-
posuit. nō reddere rōnē singulari de pñctis: nec eaz causas
et vtilitates declarare lib^o suo q; scē de inuāmēto mēbroz
s; solū de egritudinib^o pñctauit: q; cōmōstratiōes erāt ma-
nifeste. Ergo cū scēt illo tpe qdō min^o istō nō inuenire de-
bēt: q; cū scāt medici sint atq; rari q; studeāt i sciētijs. tū p-
pter intēdēs q; hnt circa scētas seu fides suas. tū etiā p p-
tēdēs et studiū q; hnt circa mūdū. Et tales q; vitupant
et occidēt illos q; scāt nō cōmiserūt et scāt nō cōmorāt i suis
portib^o atq; cibis q; nō ridēt et trusant cū eis. atq; qui i
plateā scāt nō cōmorāt. Et q; p ciuitatē scāt nō incedunt
cūdo et redeūdo. Hūc aut remōzari itēdim^o s; b ciuitate ac-
cidētia q; ipso oculis habēt supuere pñctamittēdo eorum
causas ponēdo tūmō q; ad ipsoz curas necessaria ē pñct^r.

C De compositione oculorum.

Cul^o hūde cōpōit^r et pñct^r ex diuersis tunicijs. p-
o ma q; pte cranez cōmorat^r. et ē pellicula qñ sup
carnē lachrymalis. Et post illā vñs pte anteriorē ē alia
tunica q; dī scēdina. et post illā sūt qñ retina. Et sūt etiā
in oculo pñctores seu bñditates plures q; pñctualio: et no-
bili^o ē grādinosa illa pñctualis infirm^o vñs existit: cui ex
pte infiori vñs craneū bñditas vitrea apodiāf āpñctēs
ipsaz circularit^r et illa pte cōferē sibi nutrimētū atq; pabu-
lū vñ nutrit. et b ipsi^o nā existit atq; vtilitas. et ex pte exte-
riori vñs aerē albuginē ē āpñctēs grādinē circularit^r et
ei dī pte atq; tutamē existit. et illū q; circūdat et coopit albu-
ginē et extiori ē tunica vñs bñs colorē nigrum tenden-
tem ad vriditatem. Et post sequit^r ex eadē parte tunica q;
vñs nea noiat. et ē coopertis atq; circūdas vñcam vñdiq;

uenie tibi in curatione huius egritudinis ut sis studiosus in purgatio corporis cum medicinis laxatiuis: et non sufficiat tibi purgatio facta in hoc casu cum ycrapigra solui: nisi cum ea miscas aliquid de collogitrida et aloë et semine feniculi et in arabico besbeg, et sale et mastiche per coctionem stomachi. Sed si virtus fuerit fortis et tempus et etas conueniens exierit in cipere debes a stomachia: et postea predicta purgatio subsequi debet. Et in summa dico scire debes et minime obliuioni tradere etiam si egritudo requirat et fortis existat et tempus et etas coadiuuauerint et nullatenus stomachos corpore spiritico existente. Quoniam si feceris ad incommoda et nocumeta multa infirmus poterit peruenire. Quare in tali casu preuenire debes adiutatio cum cum rebus mollificatiuis. Et cum dico mollificare non intelligo relaxare. cum hoc nomen equiuocum existat: Et tibi conuenit scire quod mollificare stomachum et in te stina non est idem quod purgare sicut in hoc multi errauerunt credentes quod purgare et mollificare idem existat: quoniam per mollificare intendimus id quod educere habet feces. Libet igitur quod in stomacho et in testibus reperitur: sicut mercurialis oleo condita facere nouit: uel incidendo et abstergendo et aperiendo sicut fit cum alumi facto et farina ordei uel frumenti: uel incidendo solum sicut cum aceto solo. et sinapis etiam feces et super finitatem stomachi et in testibus educere potest. et per talia talia minime purgare dicunt: quoniam purgare proprie dicitur expulsio facta a medicina cum electione et abstinentia a contrariis oino: et uba cum pullis affatis cum modico pane optime semetipso comedendo parum. et in sero ad eam. scilicet minime comedat. et comedere pullos et yxos cum brodio in ebdomada tria semel non nocet. Et si cocti fuerint cum rapis donec dissoluantur conferunt: quoniam rape oculis non modica proprietate habere comprobant. et multoties firmiter aspicere in oculis siue stris asini expertus est atque certum mirabiliter eis valere. Et iterum rememorati fuerunt optimi et medicis antiquis quod inclinare facit apertis oculis super de coctione troci eis conferre probatum est miro modo. et si continuabatur hoc multoties. Possibile est ut ille vapor inde dissoluatur liberet oino. Sed postquam facta est dissensio aque in oculum non est laborandum: tunc circa ea donec coagulet et digerat et ad terminum medicorum inter subtilitatem et grossitatem conueniat. Et postquam digesta fuerit: et ad terminum conuenientem deuenit. tunc artifice laborare debet in extrahendo ipsam post purgationem vniuersalem totius corporis et priorem capitis. Et est necessarium ut hic artifice in hoc se aptus et subtilis. valde et multoties expertus: ne in hac operatione aliquam lesionem inserat alijs partibus oculorum.

De extractione cataractarum ab oculis.

Potest quidam ut extrahat cataracta post ipsam perfectionem digestionem et coagulationem: quoniam si ante feceris recidit aqua ut prius. Et cum dico extrahere cataractam intellige sane quod impossibile est ea extrahere sicut multi crediderunt: sed perfundat cum acu inferi in profunditatem oculi. Et facta perfundatione ipsius extrahat acus de oculo. Et postmodum debet esse infirmus in loco remoto et quieto cum ob abstinentia ab operatione et exercitatio et ab omnibus que aliquam grauedinem facere possint. et sic possibile erit ut libere compleat.

De structione vene seu pupille naturalis et non naturalis.
Scire debes quod structio pupille naturalis et a naturitate est laudabilis sicut predictum eo quod conferat visui coadunatio spiritus visibilis: quod si post natiuitatem hoc prouenerit egritudo: aut erit ex facitate durante ibidem uel ex humore aliquo acuto locum illi desecare sicut apparet in pellibus seu coriis pfoatis: quod quoniam ericant corrumpat et costringat foramina. Et facit quidam accidentalis huiusmodi accidit: sicut ob alia membris generaliter accidere potest et quod accidit in quocumque membro fuerit difficilis exitus aurationis et est impossibile nisi hoc esset. posset artificialiter curari in febribus remoueri. Sed laus sit et gloria altissimo creatori quod possit huiusmodi impossibile ad certitudinem significationis senectutis. Quare medicus conueniens esse debet in huiusmodi modo non nisi per naturalis seu radicalis humiditas persuari possit. et vltimi minime possit ericari. Colligimus

conueniens huiusmodi. Re. violar buglosse. an. 3. i. nemifar partes tres vni. 3. oia hic ponantur in aqua pluuiali uel in aqua dulcis fontis et in conuenienti vase: ita ut obture submersa sint sub aqua. et illud vas in altero vase maiori pleno aqua ponatur. et ad ignem bulliat radium donec aqua colorem mutauerit: et predicate res taliter sint dissoluite: ut admodum paste conueniant. Et postmodum extrahantur et pistentur fortiter et ponantur in pano denso subtili et fortiter exprimantur in paride vitrea et munda valde. ericet collatura illa in ambra. et postmodum infundantur grana admodum coadiandi et cum necesse fuerit dissoluantur cum albumine oui colube et in oculum mane et sero dissoluitur. Et hoc colligium multum utile existit mulieribus pueris et senibus. Sed oino facit remouere impossibile est vicium. Sed humectabit membrum ad suam naturalem humiditatem conferre uiam. et iterum albumen oui colube cum viscositate gummi arabici in oculum dissolutum conferre similiter in hoc casu.

De debilitate visus ex penuria et paupertate spiritus procedente.

Et quidem egritudo per maiorem partem senibus accidere consuevit et coitu superfluo utitur. Et illis qui assidue firmiter in sole aspiciunt uel in locis multum radiis aut superfluo splendunt. Et cura huiusmodi est continere comedere etiam colubam octoeta cum rapis aut vitella ouorum gallinarum elixata in aqua comedere cum sale. Et iterum in hoc casu potest comedere pullos colubarum struere absque capitis et collis coctis cum rapis. Et galline etiam cum predictis pullos et rapis coctos conuenientes in hoc casu existunt absque collis et capitis suis eo quod capita istorum proprietate probantur habere in faciendo ceratate. hoc est non videre post occasum solis oino. sicut crebra ipsorum predictorum proprietate habet oculo in augendo seu multiplicando intellectum. Et vis etiam predictorum pullos columbarum struere et gallinarum predictis conferre oia. Et comedere etiam grana pinij coacta et posita in succo malorum vitilia sunt in hoc casu. Et capere eis ut multoties odorata mala odorata quoniam multum conferre eis. Et sunt ea que augent seu multiplicam visum spiritum.

De constrictione nervi optici.

Et quidem egritudo accidit ex humore grosso et viscoso et opilatio ipsius foraminis seu carnalis ipsius nervi. vni spiritus visibilis habet pertransire. uel ex coactione uel per cassione ipsius stringente seu opturante. Quod si opilatio parua fuerit. sequitur inde debilitas visus. et si magna et completa fuerit. oino patiens efficit sine visu. et signus huius egritudinis est: quod si coactis oculis oia super pupillas infirmum. pupilla altera minime dilatatur. Et potest etiam accidere quod opilatio erit in loco intersecationis vni nervi super alterum. et tunc in ambobus oculis visus ex toto amittitur. Et si amittit medicus quod in vna hora prius visus ex toto amittitur in ambobus oculis. Sed non est admiratio illis qui sunt a nobis: quoniam isti duo nervi oriuntur a cerebro. et exire debent ad anteriora. et in medio fronte coniunguntur et vniuntur et ibi intersecantur. quare si opilatio fuerit in loco intersecationis ipsorum adiunctum fiet perditio visus in ambobus et toto alio semel. Et de hac egritudine oia gal. quod est impossibile ad sanandum. Sed mihi videtur quod stomachia cephalice et purgatio corporis totius et capitis et turbare caput cum toto madefacto in oleo rosato et lilio et aneti mixto et tepidis optimam faciet operationem in isto casu. Et dissillare etiam predicta olea calida ex alto super caput prius anterioris subtile canulam non modicum perferre debet. Sed in principio opilationis conferre vicium multum oleum rosatum in quo renouate fuerint rose rectes pluribus annis. Et ubi corpi sunt subtile. et qui habent stomachum et in testina ipsorum mollia persquare poteris si opilatio fuerit debilis. Et possibile est etiam quod predicta opilatio fiat ex opstemate. quare ex predicta dissolui potest. et inde videbis predictum istum cure si aliqd de visu remansit: et opilatio non fuerit ex toto completa et confirmata. Quod si fuerit opilatio ex toto firmata et completa et ex toto visus amiserit: tunc desparatus sit gal. Sed cum hoc toto ad finem ducit a prius et non solum in ista egritudine. vix etiam in

De mollificatione purgare

emib' totius corpis: qui in egritudine' pedu' abstinen-
tia seruam? Quāto magis in ista cur' sanitas tam necessa-
ria existit. Et scire debes quia acuta habet caput replere
et vaporib' et fumorib' ut sit cepe et alia et his similia
quare visui potissime nocent et mā oīno exiit cecitatis.

C De humiditatibus oculorum.

Inimutio visus in oculis multar' est spēs que fit
in būdiratib' seu in būdiratib' oculor'. Et conuer-
sionem in grossitudine' et subtilitate et in qualitate et
quantitate. qm' possibile ē ut in grossent' p'dicti būdres vi-
tra debita sue nature uel subtilit' aut mult' plūc t in quā-
ritate i eis būditas accidental' et inde visus turbat tur-
batione leui. Et tū oīo in grossario uel subtilitatio: aut exes-
sus in quantitate aut q'sitate: nō intelligo ut sit elongatio in
his sup'ina multū a naturali dispo'sione: sed q' incipit fieri
elongatio: qm' qm' ex' a naturali dispo'sione in p'dictis fue-
rit cōplet' atq's firmat' tunc cura difficilis valde efficit' qz
differētia nō modica existit: inter rē q' incipit in grossariū. et
eā que tā est in grossaria app' firmata. Et medic' p se cogno-
scere qz signa istar' rēz et accidēt' infirmo sup'icūtib'
et studeat toto posse ut infirm' ad p'stinā et nālē redeat di-
spōsitionē remouēdo accidētia in naturalia oīno. Et ista q'
dicta sunt sufficiūt illis solūm q' oīo in p'dictis egritudi-
nib' p se plur' b' vicib' opari sunt: ut illis q' longo tpe stu-
duerūt in logica et in scia naturali. et erpi sunt in cogniti-
one rēz generaliu' et comprēhēsiu' p' mūdi et cū p'dict' se
inueniūt. et nō abbe'cuiat būd' tractatū ponēdo particula-
ria cōueniētia in hoc: nisi ne multū plōgare' fmo in ipso.
et q'uis opari dēs manualēs oēs p'cur'at' integre et perfe-
cte cognoscit. Quia tū et sola visio aliu' vulneris anim'
m' debilitat in tū q' ad inēsam frōncipm' occidit. idco
b' tractatū abbe'cuiat p'dicta particula'ia obmutendo.

C De egritudinib' q' sunt inmutatio seu albedine oculor'.

Accidit in albedine apostema sicut in alijs mē-
bris accidere soluerit. Et cura hui' ē in p'ncipio
fōdina et subtilitatio regiminis ponendo in oculū
aqua rosata in q' steterit in mollia liciā et scia citromor' tādū
donec aq' colore mutauerit: et postmodū coles et misceat' cū
ea aqua albumi oīo. et deinde in oculum quotidie distille-
tur. donec liberetur.

C De inflatione coniunctive absq' apostate.

Accidit hoc egritudo cōiunctive et p' maiō parte
lib' ppter debilitatē sui caloris inani. Et fit etiā
ex p'ctura musce: uel alter' sibi sibi. Et cura hui'
ē pōnere cotū uel perā lini madefactā in hac decoctioe. que
Re. florib' camomille et scia lini. an. aur. i. aq. 3. ii. deco-
quatur vsq' ad consumptionē quarte partis. et coletur: et
illa colatura apponā' de albugine oui. aur. ii. optime mi-
scēdo et distillet' in oculū quotidie cura post curā o' crisse
te tepido. deinde totū madefactū in eadēz de sup' ponatur.

C De tassa que ē guta rubra q' fit in albedine oculorum.

Fit hoc egritudo in p'ncipio. s. ma. a rubra. ut
guta rubra ex p'ensione pāni uel sibi sibi. Et cura
hui' ē fōdina cephalice infirm' poterit sustinere.
et fōmare pullū colūbz sub ala. et illū sanguinē calidum
distillare in oculum quotidie donec fuerit liberatus.

C De granulis generatis in albedine oculorum.

Hec granula in albedine generat' sicut in pupil-
la et alijs p'tib' oculi fieri soluerit. Et cura hui' ē
fōdina cephalice in p'ncipio et purgare corp' ipi'
cū yrapigra. Et post infundere scia citromor' in aq' rosata
et ipsam tepidā quotidie in oculū distilla. et si post. iiii. dies
in oculū aliqd' remāserit in p'dicta aq' rosata miscebis ali-
quid lici et croci. et quāto vtriusq' fuerit egritudo tāto ma-
gis addes de licio et croco. et q'uo diminiuit egritudo. tanto
minime de croco et licio. Et q' min' de his poni debz ē ut
i. 3. p'dicta aq' pones de vno qz octauā p'te aur' ym'. Et si
multū plōngat' egritudo. nō nocet addere aliqd' de mira
Et postq' egritudo incipit declinare et remanet in oculū de
spissitudine granuli et o' colore ipsi' vterc' abstergebis et mū

discutias q' sint absq' mordicatione. addēdo aliq' q' habet
oculū cōiunctare. Et si inueterata fuerit egritudo n' ulū: fiat
hoc alchool. Re. spume maris et is vsq'. an. aur. v. anibz
et his floz malor' granor'. an. aur. ii. oardachic. aur. i. pi-
stet vnaqu' q' istar' p se et cribellet' subtilit' me et misceat'
cū aceto et postmodū ericeat'. et iterū terrā et cribellent' et
misceant' cū succo seu: iterū ericeant' et terrā et quinquies
misceant' cur' aqua rosata valde aromatizata teredo et eric-
tando et postmodū cribellent' subtilissime p' pānū spississī-
mū et cōseruet' optime in vase vitreo et cū necesse fuerit mā-
ne et sero de eodē in oculū ponatur donec fuerit liberat'.

C De scitell.

Et etiā h' egritudo in p'ncipio cūenire reperit mul-
torib' et est quedā p'ctura rubra facta in sup'ficie
cōiunctive seu albedinis oculor' et notant' in arabi-
co vne albeben et nō sunt vne p'cedētes ab epate nec ar-
terie a corde veniētes. sed vne alis assimilā' q' involute
sunt et cōtecte sup' albuginē. et aliq' in tū extendūt q' ni-
grum cooperire reperiūt. Et cōuenit medico in p'ncipio
ist' egritudinis ut sit studiosus in purgādo infirmū et fō-
mādo ipsū et apponēdo oculū alchool. abstergebis scitellū illud
q' sup'radictū et subtiliare regimē. et sic lib' erabis oco dan-
te. Et si in cura pigritia fuerit aut aliqua de causa regimē
et fuerit incipit. augebis egritudē et ingrossabis. et idurabi-
tur donec visui inferat nocumētū. quare cū se fuerit de ne-
cessitate erit ut per man' chirurgi h'eat petramfure. Et tales
in arabico collectiones scabellum nominantur.

C De coniunctiva cum apostemate et sine apostemate.

Accidit cōiunctive repletio cum apostemate et sine
et exinde venarū et repletio ipsarū: et cū rubedi-
ne ipsi' cōiunctive et grossicie palpebrarū cū abundan-
tia lachrymarū. et habēs hoc nō pōt acē inficere. q' fō-
mā multū cōtecte dicim' purgatio etiā vtilissima existit
et pone sup' oculū cotū madefactū in aq' rosata tepida vice
post vice et sit in p'dicta aq' aliquid lici distillatur. Et si in
narib' inficies collirium de tiemuthe. Inde magnum vi-
detur iuuamentum.

C De subtilitate spūs visibilis et ipsius ingrossicie.

Has q' egritudines et accidētia ipsarū oīū in
p'ncipio mēbroz: et etiā in sustētātib' ipsa mēbra
sicut accidit in spū visibili qm' si fuerit subtilis pl'
debito videbit solū ppe et nō a longe. et si grossus vltra de-
bitū videbit a longe et nō p'p'e. et curavimus istas istas
est reducere vnuq'qz ad suā naturā et p'p'ia dispo'siti-
onē. et nō solū mēbra venietas sustētaria ipsa. et scias qd'
vniat' qz p'dictū p'cularē s' p'p'a accidētia. et nō ocdarant
ea oīa. et eoz curas particula'ies. eo q' hic videtur liber ni-
mū plōngare. Sz scripti et accidētib' manifestior: in
quib' sub quib' suay spērū multe spēs cōtinet. Et p'p'ia
curas generales ipsarū ex quib' cure omniū particula'ia
existētium sub eis intelligi possunt.

**C De his que extrinsecus cadunt in oculos vel in na-
res vel in aures.**

Nō remāst mibi iam ad rememōrandū aliquid
de his q' mēbris sensū p'tinere vident' nisi de his
q' ab extrinsecis bāt puenire: et est palca subtil' e.
et lapides parui et arena et his similia. Quare si subito in p'ncipio
p'dictor' eue't studiosus levis erit ipsoz cura. et si ne-
p'ricitū eminet. Et id qd' in oculū cadit de leui curat' rōū
mō nō misceat' ibidē. et in tunica nō oīo steterit iunctat'.

Sz si in aure aliquid semē uel granū ceciderit: sicut fru-
mentū vel granū o' dei uel bis similia. illud leuē minime tu-
dicam': qm' attrahit ad se de humiditate ibidē exsistente: et
inde augmētā'. quare in mēbro illo calefactio et bullitio
generat'. et inde purgatio. et inde prava accidētia cōsequūt'
ppter nobilitatē mēbri et ppter p'p'itūtatē ipsi' nocu-
mēti ad cerebrū q' radit oīz sensū existit. et fit inde sup'ca-
lefactio toto corp'e. et a' igni oripilationes patiūt' et febres
inordinatas ab alijs febrib'. et oīa ista fit ppter p'p'itū-
extradū illud in p'ncipio sui casus. Et aq' etiā qm' a mē

causis: sibi longo tempore moras, magni facit noxamentum
 quibus et subtilia subtilis existit. Quia quia ibi longo tempore
 moras, ingrossat, et postmodum alterat naturalis complexionem
 cerebri. Si quia aqua et ventus in aure subintravit oculo: et
 parit. Quare studiosus esse debes in reparando complexionem
 ipsam: nunc et innatam removere quousque modo fuerit: sic tibi vide
 bitur evadere. Si quia aliquid in oculo ceciderit: illud est leve
 movere in principio: et hoc cum piciorolis vel filo: seu cum tan
 ta vel cum filo et tributo que inde sequitur in oculo. remoueat
 cum albugine oui apposta. Si si id quod in oculo cecidit firmu
 fuerit in eo atque firmatum vel innatum. Tunc egre indiget
 vna et peditis curationibus que scripte sunt in cura sebel.
 Et vngula etiam cum in oculis euenit sibi modo curat. sicut et
 incidat ille qui optime in illa curatide vel oparde experitur
 et illi cui aliquid in aure de nouo ceciderit aure ipsam imple
 ri lubas et oleo solummodo tepido: et postmodum fac cum sternu
 trare ponendo sternutoria in naribus ipsam et erit in motu
 ti. Si si id quod ceciderit oiu illi fuerit: ita quod iam alterationes
 receperit: ipsum conat fueris extrahere violenter vel remoue
 re: facies ibidem inflationem et apostema euenire cum illud me
 dium in dispositione maxime sensus existat: et de leui ad do
 lorem intollerabile ipsius poteris puocare in tantum quod ad de
 sectum inde possit puenire vel ppe. quare cum ois sollicitudine
 intendere debes in mitigando colore ipsam apostematice. et inci
 pere a somnia cephalice. et a purgatione ipsam infirmis: sic ei me
 lius conuenire videbitur. et postmodum pone in aure infirmis.
 oleum rosatum cum tertia parte ipsius olei anethum et cum
 cognoueris apostema optime esse digestum ipsum fac fiet
 mutare sicut superaditibus et erit.

C De animalibus subintrantibus in aurem.

T scias quod quia aialia auribus subintrant inde labores
 maxime in egitudines habet puenire. quare si pre
 dicta aialia fuerint parui corporis sicut sunt pulices
 vel eis similia: tunc aure implere debes oleo tepido: et se mor
 tua erit et euacuado. Si si aialia fuerit magni non est conue
 niens: tunc ipsius mortificare: quia inde maxime consequitur no
 cumetum. Si tunc implere debes aure ipsam succo foliorum persici
 mixta cum aqua tepida: quod ex illo oino fugat. et postmodum ad
 euacuare studas ponendo ibidem oleum anethum et ipsum euac
 uado et cruciando. et euacuata etiam predicta ad ponendo in aure
 granum frumenti quod ab ois putredine et pforatione est remotum in
 pecia ligatum: quia violenter cruciando ad eam predictam extrahere et p
 bat. et sic oia in auribus ita intelligendo et opadu in naribus.

C De sanguifugis naris subintrantibus.

Receptio quidem aliquorum aialium extrinsecus per na
 res longinquum valde a veritate esse videtur: sed mul
 tores bideodo aqua naribus sanguifuga subintrare
 reperit. Quare sternutatio ipsam expellere pbat: et si in
 naribus visui apparuerit. ipsam cum piciorolis extrahere de
 bes. Et ea que ipsas occidere habet numero plurima repe
 riunt. et quibus est seratura ligni rubei et succus marrubij et
 cetera: dissoluta cum aceto et charfectione adustis. et multa
 alia que remoueat: et in egitudinibus gule. Et que hic
 oia sunt mihi sufficere videtur. Tunc scias quod summa maru
 bij attractus per os vel per nares fortissime eas hinc necare.

C Tractatus nonus de egitudinibus cerebri.

Capitulum primum de egitudinibus anterioris partis cerebri.
 Capitulum secundum de egitudinibus medie partis cerebri.
 Capitulum tertium de egitudinibus euenientibus in media
 cellula interioris cerebri et mala complexionis frigida.
 Capitulum quartum de egitudinibus partis posterioris cerebri.
 Capitulum quintum de egitudinibus et ois suis accidentibus
 peruenientibus et destructione seu corruptione complexionis
 totius cerebri.

Capitulum sextum de punctura nervi.

Capitulum septimum de epilepsia.

Capitulum octauum de epilepsia procedente a colligatide
 aliorum membrorum a cerebro.

Capitulum nonum de opilatione.

Capitulum decimum de priuatione motus subiti.

Capitulum undecimum de stupore.

Capitulum duodecimum de suber.

Capitulum tredecimum de syren cum allucinatione.

Capitulum xiiii. de perturbatione intellectus et frigiditate.

Capitulum xv. de mania.

Capitulum xvi. de humiditate que oritur in cellula ante
 rioris cerebri et circa cerebrum.

Capitulum xvii. de scotomia.

Capitulum xviii. de dolore totius capitis que in arabico
 dicitur baidda.

Capitulum xix. de emigranea que in arabico dicitur scchidha.

De egitudinibus anterioris partis cerebri. capitulum primum.

Alteras si pars in caliditate: frigiditate: sic
 citate: et humiditate. Et incipiamus nunc primo
 determinare de alteratione facta a caliditate.

Et illi cui hoc quitas in anteriori parte super
 abundauerit: loquitur inordinate. et sequitur cor

ruptio eadem in imaginatiua: in qua imaginat ea que vera si
 existit. Et ego quidem vidi homines qui imaginabatur se videre
 quedam amicum suum volente occidere ipsius. et corruptio erat
 imaginatiua: quod quidem corruptio seu egitudo eadem superue
 nerat ex longa et multa egitatione per colore solis et sine dubio
 predicta caliditas non erat euacuata a frigore. Et primo post
 egitationem predictam per sole passus fuit effundere. et post eam
 corruptionem imaginatiue. Et cum facta fuisset infusio multa
 capis ipsi et aqua rosata et aceto cum succo coridis circubite et
 oleo oliuay dulci in frigiditate in puteo conualuit inordinat
 ti: et ad pristina rediit sanitas. Si si in eadem parte coru
 ptio imaginatiue ex frigiditate facta fuerit: eadem maxime
 consequitur impedimentum: quia infirmus nullatenus potest imaginari
 quod subtilis intellectus existat. Et si cum frigiditate humiditas fue
 rit associata: accidit infirmo superfluo sonus et aliqui ois
 miedo oculos tenet aptos. Et potest etiam eadem accidere: quod cum
 difficultate valeat palpebras eleuare. Et in somno similis
 fortissime profunda. et sequitur inde aliqui dissolutio curari
 cum opilatione narium. quare si oia egitudo ex sola fuerit fri
 giditate. oia quod inuincio facta ex oleo debent vel de spica
 nardi est cura optima et perfecta quia temperate calfacit: et ne
 esse ut non obliuiscaris oino eorum que predictum. s. quod mem
 bra principalia de necessitate requirunt in suis medicaminis
 bus ea que subtilia sunt et stipicia. et quousque egitudo oino
 requirit apta priora. minime tamen occidere debes ab ap
 positione stipicie et subtilium medicinarum ad conservationem
 naturalium virtutum ipsam in eadem. Et medicine etiam que sunt
 aromatizate maxime habet principalia membra conservare
 quare ipsi egerit per eorum ois suis necessitatibus. Si si fri
 giditate humiditas fuerit associata. oleum de spica cum modica
 quantitate olei rosati dicimus ei sufficere.

C De egitudinibus medie partis cerebri.

T scias quod pars media cerebri vnde cerebrum existit
 et illud quod ibi existit. est recte cerebrum: et naturale et
 potest etiam ei euenire quolibet predicta species male com
 plexionis. Si acciderit que ex istis consequitur: fortiora val
 de existit prioribus: quia si ei solummodo acciderit in ea calidi
 tas coarctata: tunc fortissime perturbat. et in ois suis cogi
 tationibus instabilis esse reperit. et oia ei communia esse videtur.
 et pseruabit se donec illic posterius que oia mala qualita
 tem habeat remoueat. Si scias quod pars ista media cerebri
 minime sustinere potest virtutes medicinarum fortium sicut
 potest anterior. et ad hoc longe minus quam posterior: eo quod com
 muna crani que indirecto ipsi partis reperit: est rarior valde
 et minus coniuncta seu sigillata alijs commissuris: ergo postquam
 ita est: virtutes medicinarum facilius possunt per hanc com
 missuram ad cerebrum pertransire per alias commissuras
 aliarum cellularum. Et quia cum hoc etiam cerebrum quod in hac
 parte media existit. et vagis est humidus atque molle. ideo
 ipsi mala qualitas citius et leuius dissoluitur et remouet. Et
 cum hoc pars sit minor et radix atque fons aliarum cellularum
 inde cum maiori diligentia omni temperantia est medicanda ab
 stinendo ab omni appositione fortium medicinarum: et si eia.

liter ab his que in matitibus nimium excedit et maxime in frigida. Et hec pars omnino minus potest frigiditatem sustinere alijs cellulis.

C De mala completionem in media cellula interioris. Accidit cogitatione ex mala completionem frigida raritas cum raritate etiam cogitatio instabilis oino efficit. et postmodum redit ad primam cogitationem omni duntaxat tarditate. Et cura huius est temperare hanc partem calefacere quibus hoc pars magis caliditates possit sustinere et frigiditatem cum si fuerit necesse. Et si cum frigiditate humiditas prebuda daverit: quibus raro contingat: tunc tibi sufficit in cura oleum de balchaon: vel oleum corticis citri. vel quibidam ex corticibus citri recentium factum aut ex macis coqualitas et mittis cum aqua dulci. Et si scitis cum frigiditate affluat: turbas intellectum aliquando et alij non operas in ordinata. Et generaliter dicim quod cura scitatis membrorum quasi impossibile est: et spalius istud est si principale. Quia si conat fueris curare cum humiditas absque obviatioe cum sit plicis timore quod inducas cum ad relaxationem totum corpus: quare sufficere dicim in curatione huius ea que dicim scilicet do quod cerebrum minime potest sustinere ea que sunt in excessu frigida sicut prediximus et specialiter cellula media.

C De passionibus que sunt in parte posteriori cerebri. Cuiusque ista pars melius potest sustinere: facilius virtutes et potentias medicinarum alijs partibus ipsius cerebri. Et ratio huius est: quia ista que in hac regione parte posteriori ac densiora valde sunt ossibus aliarum partium cerebri. et priora etiam istius partis longe densiores et computulentiores et duriores ceteris partibus cerebri reperiuntur: et propter hoc virtutes medicinarum in ista parte penetrare non possunt: nisi cum difficultate. Et cura excessus qualitas cum in ista parte sit: curamus in plicis: si securus operari potes in ista et in alijs partibus cognoscere quod facilius potest hoc pars virtutes medicinarum sustinere alijs partibus cerebri. Sed hoc pars in tui offert ab alijs: quoniam si hoc per se infirmitas: accidit inde infirmitas difficultas memorie. Et si infirmitas in eadem parte in ultimo facta fuerit: prius habet memoriam infirmam ex toto: si possibile est dicam memoriam recuperare calefacendo ista parte cum emplastris et vntionibus et cibis sibi convenientibus. Et cerebrum quidem leporis in confortando memorie et ipsius reparetur maximam proprietate coprobis habere. Et in vntio etiam facta ex caliditate vel ex oleo ipsius. et ipsum sicut odorare memoriam potissime habet recuperare. Et huius parti posteriori memoriam approprietat: quemadmodum cogitatione medie anteriori imaginaria depuratur.

C De egritudine in ossibus suis accedentibus puenientibus ex destructione seu corruptione completionis totum cerebrum. Postmodum quidem de egritudine et accedentia puenire cum humoris vicio et sine humoris vicio: et quibus non fiat sequi inde corruptio vel destructio in virtute regitua totum corpus. Et ex istis egritudinibus est apostopia sue corruptio completionis fuerit ex substantia ipsius cerebri: sive ex alijs membris. Huius est habere puenire. Et ista cognita et atque scit quod apostopia est spasmus et spasmus est attractio nervorum: versus sua radice. Et quod hoc dicitur voluntaria: tunc naturalis est: quoniam involuntaria existit illud ex pluribus et ob vntis causis habet puenire. s. aut ex supflua scitate meningibus adueniente sicut in carne falsa apparet evidenter: quod contrahit ex ipsa scitate et in corpus quod fortissime incipit: ex eadem. Et potest etiam ex humiditate spasmus euenire. s. ab humore humido a natura credente quod ex eodem vapor grossus oritur et resoluitur: et efficit vapor ex substantia aquosa et ex eadem plicis vapor: efficit. quare replet membrum in tui quod non potest plicis humor sustinere ut prius appareret i vntionibus: quoniam quoniam in eis vinum ebullit non possunt vinum sustinere sicut ante ebullitionem eo quod ante ebullitionem presens est: et in ebullitione in acritate et vaporositate convertitur. quare loca maiore habere indicat: vnti vntionibus et tumescit in quod non videt posse sustinere. vnti ex ob dicitur

species spasmus efficit. et ex ipso membrum contrahit. Et fit spasmus in corpore seu in substantia nervorum qui a cerebro plicet. quare in tui est spasmus: in ista infirmitas in eisdem facta esse reperit. Et si in radice eius nervorum facta esse reperit. tunc sequi vntionis spasmus in toto corpore. Sed spasmus ex scitate pueniens efficit a ieiunio vel a supflua abstinentia: et ex labore vel ex curatione. et supfluis vigilijs et nimio coitu. et ab omni supflua exactione delectare. et ex intermissione superflua caliditate. quare si ex scitate oriente solummodo su: rixuram ipsi difficulte esse indicam: tui fieri potest quibus cum difficultate. et paulatim et post teporis longitudinem. Et scias quod humiditas non equivoce eo quod quidam humiditas est aut potest substantia est humida et quidam humiditas replet: quod licet sit humida actualiter scit potestualiter existit: cum in sua substantia aqua litate humidum et fluidum esse reperit. Quare dico quod spasmus efficit sive fieri potest ex quolibet humiditate actuali: sive eius completionis et potestua fuerit: sive huiusmodi eo quod quoniam in substantia nervi alijs humiditas infundit: sive illa fuerit potestualiter facta et actu humida: sive humida actu et potestua nervi contrahit et coadunat et ingrossat sicut in rebus extrinsecis est videre: quoniam quoniam humiditas infundit augmenat ingrossitudine et diminuit in longitudine. et tali modo efficit spasmus. Et fit et spasmus ex plicura nervi eo quod ibi generalis apostopia ppter multam sensibilitatem ipsius. et ppter ipsius habilitatem recipiendi apostopia et noxam: fit etiam attractio versus ad radice eiusdem ibidem: et inde spasmus generalis. Et si studiosius fueris in principio in curatione dicte puncture nervi annihilas spasmus ita quod non euenit.

C De curatione puncture nervi. Curat siquidem hecgritudo cum rebus calidis et siccis et sua completionem et natura et habetibus substantiam subtilem: sicut est sulphur et euso: buli. Et ego ista curam quidam ex plicura ponendo super ea sulphur tui: et curatus sunt in curatione. Et scias quod quoniam infundit humiditas et quantitate pauca que quidem magne qualitates. i. potestualis humiditatis: tunc non efficit spasmus: sed inde relaxatio vel spe cics oritur: eo quod nervi difficultas potest hanc qualitate. s. humiditate alijs qualitatibus sustinere. Et spasmus vntionis qui a radice oritur. s. a cerebro et particularis qui in membris efficit particularis. Et quod iam sufficienter remanent: suus de spasmus: nunc de epilepsia volo facere recordationem.

C De epilepsia procedente a cerebro. Plicia quidem tunc efficit quibus humor grossus infundit et spargit in canalibus et meatibus cerebri: et humor grossus esse non potest: nisi sit fleuma aut meli colia. Et quoniam plicis humor opilat canales seu meatus cerebri: tunc contrahit cerebrum ut expellat se noxamentum: inde sequi contractio totum corpus: et transit membrum omnia: et fit in eo gemus et rugitus ppter relaxationem et debilitatem virtutis motive voluntarie: nec oilata per et mouet solito more. Et accidit eadem metis perturbatio cum diminutione et anihilatione anhelus in tui quod quasi suffocatur et videtur et cum conat attrahere aerem illud facit cum impetuositate valida atque forti: ut restitueret perditum: et facit illud stridendo ppter ponderositatem et grauedinem cerebri ab humoris extra neo atque grosso comprimere ipsum: sicut in sono graui efficitur: cum dissolutis humoris ille sepal spasmus. Et diuersificatur hecgritudo sed diuersitate grossitudinis humoris et ipsius subtilitatem. Et ideo non solum ex humoris opilare ventriculos h oritur egritudo: verum etiam a vapore et fumositate ascendente ad cerebrum et soluto ab aliquo humoris corporis extraneo et horribili. Et sicut in hac egritudine potissimum fit in febribus fieri pluerit ex opatione et virtute super celestium corporum. Que quidem corpora a deo vino et vero perfectione et influentia habere et recipere sciunt certissime et coprobant. Et videtur non modicum id quod operat lima in corporibus inferioribus que a globo lune inferi existunt. Nonne huiusmodi in acri meribus et cucurbitis in tui: quod a vulgaribus cosmeticis certissime atque cognoscitur: et ita similiter operat etiam in ob

spasmus et plicia

Asuale humoris potestuale

ex actuali humoris et plicia

posterior pars nervi

lipo membra ex frigida

cerbri pars posterior

Comit plicia

spasmus et plicia

spasmus et plicia

Vntio { Imaginaria } est m. { Anterior } et plicia { Posterior }

Cerebri leprosus memoria confortat

Cerebri et plicia

aqua infusionis liquorice coquassare et panis sit albusim⁹
et floratus valde et sic liberabit cum auxilio dei. Et si sci-
ueris quod dictus humor sit profundus in ipsa substantia ipsius
cerebri. et scies hoc ex fortitudine accidentium et continua per-
turbatione intellectus tunc cura difficilior valde existit et temp⁹
plurimum ad curandum tunc cum eodem prescripto regimine et curan-
dus. Et si melancholia in toto corpore fortissime superabundare
rit quod cognosceres ex colore sanguinis extracto ex basilica sin-
istri brachij qui nigri valde existit: quod si sic fuerit minime
de eo prout eras ipse requirit virtutem et coelestio et regio tem-
pus. Sed si sanguis dicitur valde ruber sit non erit tunc
aliqua minutio. Et cum cognoveris sanguinem nigrum in venis
abundare: studeas primo an stomachum corpus humectare et humore
subtiliare: et fac si hunc syrupum coferat in quo virtus liquorice
est. et vne passe et iunbe et flos buglosse pabundare reperiat
ponendo cum predictis id quod totum corpus habeat coferare. et spe-
cialiter cerebrum sicut mastic. et pone etiam eodem quod habeant
subtiliare ab eis calefactione sicut est flamma: et quatuordecim: et quod
sint aromatica et coferant spiritum alicui sicut sunt poma: et non
est in pomis id quod est in flammula et eupatorio de siccitate.
Et in hac egritudine siccitate considerare debemus poteris re-
bus elongando nos ab ipsa toto posse: sed de necessitate oportet
nos uti ea in hac egritudine: aliqui propter eorum subtili-
tatem sicut est flammula et eupatorium. Et hoc coferat syrupum
rememorati. Re. liqr. passulorum enucleatarum iunbe: flos: buglosse. an. i. 3. capillis veneris flammule eupatorii. an. p.
tes. iij. 3. vni mastic. 3. 5. que sunt coquassanda coquina
et ponant in. xv. libris. aque p. nocte vna. et mane ponant
ad lentum ignem et bulliat versus ad consumptionem tertie partis
et colent. Et misceat illi decoctioni ex succo pomorum aromati-
corum. libris. iij. cui miscebis zuchari libras. x. et bulliat
versus ad decoctionem syrupi. de quo propter habet infirmo om-
ni mane. 3. ii. cu. 3. aque ad bibendum. Et infra diem aliquid
pari de eodem miscebis cum aqua ad bibendum quod sicut. Et hoc
est medicina laxativa que competet huic egritudini. Re. po-
lipodij rectis in subtilitate et grossitione medicinis: epi-
thimi lapidis luli. an. aur. ouos elebori nigri et beneseg.
an. aur. i. interioris coloquintide albe et mature. et diage-
dis. et folia coloquintide. et sal. ex. 3. 3. et allei. an. quartam
partem aur. vni. Incidat coloquintida subtiliter et misce
eum dupli eius medullarum amigdalorum: et tunc quantum est
coloquintida ex pulvere dragg. alborum et misce oia predicta
cum decuratio facto ex pomis odoriferis confectis cum zucha-
ro. Et de hac cofectione recipi debes podus aur. viij. cum
aqua calida. Et si ista dos non facit operationem suam comple-
tam adde eidem aur. l. Et optime purgat fuerit: ciba cum
gallina dila in aqua cum modico sale et oleo et pane optime
fermentato. Et si vult potest buglosam in predicto iure eli-
pare et ipsam cum pane comedere. et si non reperit buglosam lo-
co eius ponat scitulas. s. bletas coquendo eas cum oleo ami-
gdalarum elongando se ab omnibus grossis et ab omnibus fructi-
bus exceptis passulis enucleatis. Et si vult masticare la-
bendo succum pomorum aromaticorum facere potest. Et bibat syru-
pum prescriptum in cibo et extra cibum sicut diximus. Et in le-
bere in quo sua cibaria decoquantur apponant ligatiam bisacio-
rum vna puri auri donec decoquantur.

De mirab. que fit a partibus inferioribus.

Ed perturbatione intellectus que ex stomacho habet pro-
uenire aut ex mirab. aut a caliditate fortis proce-
dente ex aliquo membro principali: est certum quod il-
lud sit causa colere igne: aut ex apostemate facto in testino
quod fudo stomachi est coactum. unde humores adurunt. Qui quod
dam humores colere nigre demum pingere videtur: exinde pro-
uenit inflatio ois stomachi propter debilitatem virtutis di-
gestiue. et rugitus in ventre. et anxietas in hora digestio-
nis. et aliqui cuomit cibum indigestum. Et causa horum acciden-
tium est calor extraneus. Et iam declaratum est quod calor extraneus
impedit operationes caloris naturalis: eo quod calor naturalis
coquit et digerit cibum: calor accidentalis adurit ipsum et con-
uertit in fumos malos. et ex istis vaporibus et fumositate

accidit simile ei quod accidit ex humore adusto coactum. Et se-
quitur ex hoc perturbatio intellectus ex melancholia. Et ouer-
sificatur accidentia secundum diuersitatem vaporum et differentiam
specierum vniuersumque in grossitie et subtilitate. et finem appro-
pinqnationem nature ipsorum ad naturam summi calidi valde vel
ad naturam summi non multum calidi. Et quidam infirmi sunt qui
timent id quod nihil potest eis. s. mortem. et quedam sunt qui ois
affectu desiderant mortem ipsam. Et quidam sunt qui conant
toto posse iactare se ipsos in aqua. Et quidam qui cogitant ea
que sunt valde peruersa et extranea sicut quidam qui cogitabat
facere placentalia in vno puteo et fecit emere salmā vna sa-
rine et iussit seruentibus suis ut ipsas in puteum proicerent et
pedibus ipsam optime malarant quod facere noluerunt: Sed cum
ille fortis et pbar esset arma sua. et illi territi sua fecerunt vo-
luntate. s. proiecerunt farinam in puteo: sed intus intrate minime
noluerunt. Et cum hoc vidisset infirmus intrauit ipsemet nu-
dus: et incepit mittere farinam suis pedibus. deinde eruit et
conocatis propinquis suis ordinauit ut de illa comedere de-
berent. Qui cum hoc vidissent timuerunt ne ipsemet occideret
et ligauerunt eum et euerunt ipsum ad me. et curauit eum Et alios
vidi quos plures habentes perturbationem intellectus qui loqu-
bantur de rebus quas nunquam viderant et imaginabant se eas
vidisse Et tunc recordo: cum essem cum patre meo studens coram
ipso in medicina. qui vocatus fui ad eundem ad fratrem de-
beniamin ois sibilis. et inueni eum quod iam cognouerat quod
mors ipsum detinuerat. et non poterat loqui nec se mouere
motu locali: sed pulsus et minime manifestauit priuationem
moris ipsius: imo coelestione calida ex humore calido existere
in stomacho demonstrabat. Cui propinavi ad bibendum aquam
rosatam cum succo pomorum: et aquam melle cum modica quantitate
pulueris sandalorum et mastic. Et inde alevius fuit aliquan-
tulum ab egritudine: tunc illa imaginatio fantastica non recessit
Et ego non poteram cogitare quod hoc esset. et continuam stare
cum eo die et nocte et cognoui quod egritudo ipsius aliqui augmen-
tabat et alleviabat aliquando. Quare autem non quod hoc esse
non poterat nisi a re extrinseca. et querebam cum toto posse non po-
teram inuenire. Sed quadam die querebam bibere porre-
runt mihi potum in vase ipso cum quod erat betamini bibere colesce-
rat. et percepi in aqua illa extraneum saporē. quare ipsa non
modicum abborui. et dicta aqua erat aromatizata cum modico
odore horribili. quare necessarii fortiter exclamare dicebam:
Quomodo poterat iste ois liberare cum quotidie cum potestis
torico. unde quidam ex ministris suis mihi cepit fortiter sup-
plicare ut tacere deberem: et non abstinui propter hoc eo quod si ta-
cuissem: maxima fuisset perditio: quare scitum fuit quod aqua
cum qua ipsum potabatur ponebant carnem putridam et fortiter
erectam et tunc ligatam in pecia. et quidam aqua illa putrida
morabatur in stomacho. ascendebant ab ipsa vapores mali
ad cerebrum et perturbabant intellectum. Et medici ois illi re-
gionis laborabant circa curationem illius et non potuerunt eum
curare. donec frater eius cum elongauit a sibilis. et pro certo
tunc remota fuerunt ab eo illa mala accidentia: quoniam illud
faciebant sub spe auferendi pecuniam ipsius. Et ego cum vi-
di post remotionem eius a sibilis optime liberatum et in suo in-
tellectu restitutum et hoc recitavi ut sit tibi similitudo quod quid
admodum perturbatio intellectus accidebat illi a vaporibus ascen-
dente a stomacho ad cerebrum ex aqua illa infecta ab extrin-
seco recepta: ita euenire potest perturbatio intellectus ex humore
corrupto in stomacho continue existente: aut ab humore
venenoso fixo in carnositatem stomachi vel in villis eiusdem
qui quidem in stomacho radium perseverauit: donec in ipso
mala sui coelestio infigatur et confirmetur. Et quando dicta
coelestio valde male existit: tunc ibidem apostema ois et co-
firmatur. et quando ibi ois perseverauerit: ascendit ab eodem
ad cerebrum fumositates male: et sunt ab eis in cerebro acci-
dentia mala secundum naturam ipsarum: sed ipsa mala coelestio non re-
mouet a cerebro nisi cum magna difficultate. et post longum
diem temporis: tunc intendo coelestio curari perturbationis intel-
lectus que a stomacho et suis coheretibus habet provenire.
Et est hoc quod primo incipere debes ab his que in frigida

*Non similis
aliqui fuit in
egritudine
per Mogunham.*

re habent temperate. Et si hoc sint humida in sua complexionis infima infima bide complexionis cristat, apponendo cum oino spiritica habetia modica subtilitate ppter proprietates in uameta in spiritatis temperate vnicuique membro: maxime stomacho. Et pter etiam syrupus ille. Re. liqr. modate .i. iij. et pone ea ad lentu igne cu libris sex aque. et post in fusionem ipsi in octa aqua per nocte vna et bulliat vsqz ad consumptione ipsi medicamentis. et cola ea et adde illi colature de vino maloy granatoroy dulciu libras. iij. tres: sicut pomoy dulciu lib. ij. et de decoctione pumoy collata lib. i. sicut piroz. .i. iij. mastice et ligni aloes. an. aur. ij. ter re bas euas res et puluerisa et liga i pectia et pone oia ad lentu igne cu. vij. libris zucari et bulliant spumado ea continue donec bullierint. et bulliat vsqz ad spissitudinem. Et de isto ppinabis ei ei mane. .i. i. cu. .i. .i. aqua ad bibendu et cu situr infra oie dabis ei de eode ad bibendu valde temperatu cu aqua frigida. et stude in regimine ipsi equando cu dando sibi pullas magnas decoctas cum vino granatoroy: et succo pomoy ponendo aqua simplicem cu eisde cu tanta quantitate ipsi aque rosate: non ponendo aliqd de specibus nisi solum de coriandro. addendo aliquid olei cu valde modica quantitate salis abstinendo a comestione reru dulcium in excessu. et a rebus falsis. et ab oibus grossis in sua complexionis. Et de fructibz comedere pot granata culcia sola: et non nocet ei masticare post cibum de piris labedo solum de succo ipsoy. Et si putas q in stomacho ei sit humor: horribilis calidus aut in eorumitate ipsi aut in bibitu in subtilia et carnositate eius: aut inuiscat seu coactus in orificio peritonari inferioris stomachi ppinabis ei ad bibendu aur. ij. ex alo. Et si fuerit fortis virtutis dabis ei tres cu octaua parte aur. vni ex scamonea. et octaua pte aur. et masticam aqua lactis et succo pomoy. an. Et si lac fuerit coagulatu cu flore cardonis garci erit meli in hac egritudine cauendo oino medicina laxatiua exhibeas donec egritudo fuerit in sua fortitudine et augmento: eo q laxatiua qus fuerit rectificatu et temperatu quatu plus possibile fuerit: impossibile est quin ppter acuitate et motu ipsius non comedat et grauet grossities et curia simile apostemati. cu adiutorio humoris mali qui in stomacho existit Et cu dico grossities simile apostemati. Intendo grossities que in membro pter naturam generat: sicut accidit in manibz illo: qui rogat seu nauigant de tumore: et illis quibz in aliquo membro ponit id qd tumorem generat sicut est praesa et synapsis et similia. Et cu dico apostema intendo humore uel humores coadunatu uel coadunatos in aliq parte corporis ex quibz prior illius pte corporis opilant in tris: q non fit pulsus in illa parte sicut prius. Et de apostema est tumor pter naturam: sed non conuertit. i. q ois tumor pter naturam sit apostema. Et postqz quicunqz fortitudo grossities q apostemati assimilatur: qd ignis percussus notat: uel gura rubea post spaciuz reponis remittit ei acuitas et rubedo ipsi manifeste dimittit: qm qn collectio aliquid humoris in aliq parte corporis existit absqz putredine et corruptione: tunc natura intendit ad dissolutione trimum: s. si illa collectio cum putredine et corruptione fuerit: illud fit ex calore naturali et accidentali simul qui in eo existit: ex quoy actione et opatide digestio efficit et coalescit in pecto humore: eo qd calor: nalis solus non couertit humore ad sanie: s. ad nutrimentu appropriatu nec membri solum: ita calor: accidentalis solus non pot humore aliquid ad sanie deuolare: s. facit speciem coalescere corruptionis qz quide corruptione natura paulatim a membro expellit et eliquet eaz et dissoluit: tunc cessat fortitudo caliditatis illi: ppter actione caloris naturalis. Et cu dico calor: naturalis intendo spiritum cuius fundamentu est par et cor: et hi calores ambo sunt custodes et seruatores corporis totius et calor: accidentalis impedit operatides istaru in quantum potest. et aggrauat corpus et coarctat ipsum et fatigat. Et iste calor: immutabilis aliquid fortificat in tris: q facit euenire febres diuersas cu perocissimis: et alique ex eis sunt interpo-lare: et alique sunt continue permanendo se donec liberat.

uel moriunt. Et ex isto calore accidentale putrescit corpora mortuoy. et dissoluntur continuatates membroy ipsorum. Et qn deficit calor: naturalis a regimine corporis alicui: accidit illi id q euenit corporibz mortuoy a calore putrido accidentali de liquefactione et dissolutioe continuatatis membrorum. Sed laus sit altissimo creatori: qui posuit calorem naturalem ad tutelam et defensionem predictorum.

De opilatione.

Egritudo multotiens accidit cu spansionis seu deriuatidis humoroy ad aliqua membra parua q opilant loca suaru expirationum et fenestras ipsorum in tris: q calor: naturalis ibide non pot peruenire. quare de ne cessitate illic orit calor: accidentalis. Quia ppter velociter de migratur membrum illud: et putrescit. et separatur continuatates illius. Et si ipsuz tetigerit in principio sue deriuationis inuenies id calidum et illud est manifestuz q hoc est ppter calorem accidentale ex quo membroy putrescit. Et b opilatio multas habet species.

De apoplexia.

Egritudo qn accidit alicui velociter atqz subito motu ipsius atqz sensum habet auferre. quare si priuatur ex toto sensus et motus. morit infirmus omnino anteqz possit uariari a medico. et suffocat ppter spansionem et motus pectoris. Sed si de motu uoluntario aliqd remanserit ille motus expellit suffocatione. Et quia i hac egritudine frigiditas sup ipsam complexionem oriri reperit. ideo mori: qstus ambet sibi sufficere poterit: qz tpe sue sanitatis facere consueuerat: eo q frigiditas habet multum minuire necessitate ambet. Et apoplexia quide orit ex spansione humoris grossi: qui in vltima frigiditate existit et grossie ad loca nobilia cellularu cerebri donec integre replicant et quanto humor facies ista egritudine maioris fuerit frigiditatis: tanto tardius accidit et paulatim efficit et accidetia lenti et tardius oriunt et non subito. Ergo oportet te studiosum esse in cura ista incipiendo ab vncione capitis cum oleo rosato in quo sit octima pars ipsius de balsamo postqz fuerit calcfactum. et desuper pone periam vna lane vna ex eo que sit aliquantulu grossa. et fac cum odorare odores alkum calidos: sicut est alkum et muscum vnuquodqz per se. Et si cum alkum misceas aliquid musco: inimicus illud maxime inuamenti. et odorare nigellam similiter multum valet: et etia odor: sigillie sancte marie confert multum. et si cognoueris q aliquid possit deglutire dissipa aureum semis de triaca aliterzanciqua cum mellem et propina ei et vnge extremitates eius cu oleo masticeino vado ei etiam de eode aliquid ad bibendu et abne pedes eius et cura cu aqua calida. Et si de ambetiu fuerit alenariu fac cu sternutare semel vel bis tris cu licinio pesto i naribz et si vider meliorari non tardes purgare eu cu medi cina laxatiua q istu humor habet euacuare. Et q: bec egritudo non expellat digestionem humoris et ingrossicem eiusde ideo necesse e tibi ut in sua medicina laxatiua apponas ea q fortiter habeat icidere: s. e accu et sinapis et ea q occurrunt vntu medicine ad caput: s. e alkum. Medicina pytilis ad hac egritudine. Re. opopanacis: scis vntice: polipodij: be dellij passulaz enudeataz salis et sinapis. .i. .i. an. aur. i. medulle cartami: et scis feniculi rectis. an. qrtia pte cologintide scie: et mature: tertia pte aur. vni grana carapuce ovo. Incide cologintida minute et misce ea cu ratiode pulueris dragg. et misce oia pdicta admodu electuarij auz syrapi facto ex cortice citroy. et mastice. an. et oles ei sit aur. v. Et si non e sufficiens purgatio. adde aur. i. et oile pef cu aqua decoctis masticis i q sit odor: ei sufficiens. Et esto att qd b e bti ex laxatiuis ista egritudinis conuenientibz. Et tunc tibi oio ne misceas aqua cu aliq re qz capiti apponere volueris Nec potab cu nisi fici bntur valida et sperosi egritudo non iterficit subito: s. expectauerit aliqzulu et ipz purgatiua cu pdicta medicina: qd alleuiabit accidentia et continuado hac cura liberabis oio et scias q ille q patit apoplexia: si magnum spaciū habuerit inter vnu ambetiu et aliu. et illum

fecit cum duricia et grauedine. huius est propinqua. Et cibus eos colubis siuestribus quorum capita et colla sine abscessu. et donec decoquantur lento igne et postmodum pistentur carnes earum et colentur. et propinaf ius illud eis. quoniam hec medicina est eis abusus conueniens valde. Et si potest decoque da ei carnes coru. quia est eis medicina appropriata. et passeret etiam assate vel subfrice in sartagine cum alimum eis vtilis valde existunt cauenda eos ab omni cibo frigido et grosso.

De congelatione.

Et egritudo orit ex compione frigida que oritur super pylone cerebri. Et cura eius leuior: cristur cura apoplexie prescripte. unde sufficit tibi fricare caput eius madali. et postmodum desuper spargere puluere subtili gariofoliorum. precipiendo odorare melle et ambrosiam et coferre etiam in hac egritudine odorare cedro libanum et sanctu et menta et basilicon et subsumigare cum galbano et ambrosia et cibus et passeribus et cum galbanis siuestribus. et canabis et matris asfatis vel decoctis in sartagine cum alimuri. aut in sartagine decoctis infirmo. et frica corpus totum fricatione communi inter fortem et lentam. et aqua eius ad bibendum sit aqua tremaria si poteris inuenire. Si ne posses habere de hac aqua: fac ei si ipsum de cortice citrorum et masticis an. cum iudaro. et da ei ad bibendum cum aqua. Spero enim quod illo regimine redibit infirmus ad propriam sanitatem decoante.

De subet.

Et quid egritudo orit quoniam humiditas mala multa habundauit in substantia cerebri cum fortitudine et ei aliquid frigiditas fuerit associata. Si si qualitas humiditatis fortiter oritur absque orio aliarum qualitatium. frigiditatis et caliditatis. sed fuerint due temperate et quales. aut caliditas parua ab equitate fuerit egressa. tunc non orit subet. sed generat somnus magnus atque plurius et profundus. Et scias quod subet non fit sine gemitu vel stertatione sicut apoplexia similiter non reperit absque forti et graui stertatione et gemitu sed leuius stertatio seu gemitus sicut passus sui longo tempore non est aliqua significatio super bis. Et cura huius egritudinis est odorare per anas et semine basiliconis et gariofolios et ruta. Et iterum oia predicta pistentur subtilissime. et spargantur super eum totius capitis. Et distillauit autem infirmi parum balsami. vngendo similiter nares ipsius cum eodem. Et propina ei omni mane ieiuno stomacho ad bibendum quarta parte auri. i. decoctio balsami. Et com-bure coram eo de tamarice et scala. et fac ipsam panem eius de aqua infusionis maris. et da ei ad bibendum de oianiso. Et si cognoueris quod humiditas predicta fuerit ex habundantia huius in stomacho. purga cum hoc catartico. Re. scis vrtice et agari. an. aur. iiii. polipodii. aur. ii. colognitide quarta parte auri. i. Incide eam subtiliter et mize ea cum granis pini bene pistatis. deinde istam cum oleo predictis malara. et fac magdalionem cum decoctioe feniculi. et de hac decoctione dabis ad bibendum infirmo auri. v. cum decoctione feniculi calida. Et si non purgat sufficenter adde auri. i. Et fac custodia sicut cum yentris laxatiuis. et fac cum stermutare ponendo in naribus suis licini coti. extruendo aliquando pilulum unum vel duos ex naribus. Et fac cum subsumigari cum alecatran et ibure.

De sisen calidum a ienatione.

Et quid egritudo generat ex alijs egritudinibus et suis causis quare accides earum ipsam esse oicum Sed postquam in cerebro confirmata fuerit indiget cura speciali et propria. Et accidit hec egritudo aut ab humoribus acutis et mordacibus existentibus in flos. a quibus resoluuntur summi et vaporos qui accedendo ad cerebrum colligunt in eo. aut orit a febre acuta valde calidissima atque forti. quod facit fumositates caput ascendere. aut forti caliditate sol. aut ab alijs causis facientibus vel procreantibus immensam caliditatem. Quare si confirmata fuerit egritudo et acciderit ipsius fuerint fixa atque massua. indiget cura speciali. Sed si non

fuerit confirmata egritudo neque fixa. remouet remota causa ipsa. unde in illa que fit a caliditate solis sufficit tibi apponere capiti ipsius oleum rosaceum. in quo rose pluries sint iterate. et in frigiditatem in puteo. iterando pluries et frequenter et sic omnino deliberabis. Sed si fuerit ex caliditate ignea procreata ab humoribus acutis et calidissimis existentibus in stomacho non sufficit cura predicta. sed oportet ut sis studiosus ad in frigiditatem stomachi. Quare si predicti humores fuerint in coacuitate stomachi euacua eos per vomitum et tunc remouebis causa. Et si fuerit a caliditate ignea procreata a febribus intensis. siue fuerint coacti et inseparabiles. siue non. tunc omnibus modis oportet te coplerio nem eius in frigiditatem cum magna cautela atque studio. eo quod febres si fuerint ex putredine et tu multiplicaueris in frigiditatem in curatio ipsius in grossis materiis. et etiam si esses tam excellentissimus in scientia medicinali sicut fuit archibilinus. non posses plenarie frangere febrem putridalem solam cum frigidis absque lesione et nocimento caloris in nari. si hoc feceris cum virtute primarum virtutum vel operationum Et si in frigiditatem tempore. possibile erit quod frages fortitudinem febres sine nocimento caloris in nari. Et etiam hec frigida temperate non debes exercere nisi post aptationem operationis cum rebus subtilitatis et incisionis et digerentibus humoribus. Et ea que faciunt hanc operationem sunt medicine calide. quoniam operatio calida rerum adiuvat conseruationem naturalem et ipsam conseruat et remouet radices putredinis. Et ista non possunt fieri cum medicinis predictis frigidis tempore nisi eis miscearis incisionis et apta. et hoc non facimus ut calefaciamus naturam. cum sit superflua calida sed intendimus causam putredinis remouere aperiendo operationes et subtilizando atque sciendos humores. Sed si intendis frangere fortitudinem caloris innaturalis absque putredine. fac cum medicinis in frigiditatem. que non transeunt sine secundi gradus. Et esto attentus in his specialiter in ista egritudine. Et misce actum cum istis medicinis est valde vtile. Quoniam est vehiculum et celator aliarum medicinarum ad membra quarum minime potest penetrare absque eo. Et est necesse ut hec medicine sint frigide actu et potentia. et non sufficiat frigiditas earum potentialis nisi in frigidis eas ponendo ipsas in aere frigidum scilicet in puteo frigido. vel aduentu. Et cum fuerit egritudo pone etiam lini made factam in niue super caput eius. Et non tradas obliuioni quod cerebrum ingustum est cerebrum est frigide coplerionis. et propter hoc non potest sustinere frigiditatem actualem in excessu sicut possunt alia membra que non sunt frigida. Et esto memor: que ex qualia accidentia pessima ipsi et cerebro habent prouenire ex superflua frigiditate. et pro tanto non debes frigida in excessu in ipso superfluo iterare. Et potabis cum aqua rosata et aqua citrolorum. quarum partes sint equales cum quarta parte ipsarum de aceto et cum isto potu etiam potes ponere micam panis lotam ad comedendum. Et erit ei cibum vtilis valde et medicina. et longinquus ab omni putrefactione. Et si hoc fuerit fuerit et ea seu egritudine aliam alteri membrum inuicem. non poterit remouere villo modo nisi remoueat ea. Et si fuerit ex apate visibili apparere in aliqua parte corporis. et non fuerit infirmus in principio sui stomachi. misce in his locis hoc emplastro. quod Re. floribus caormille scis lini puluerizati et farine ordei. Et mize cum oleo rosato. et si cum hoc dissoluitur est bonum. ergo illo uti debes. Quod si dictum apam ad sanie deuenerit: stude in maturatione eiusdem et postmodum apies ipsam euacuando sanie. et facta aptide cum euacuante sanie remouent accidentia. Et quod remanet post aptationem. stude ad digerendum illud quod remanet. cum mica panis albi in pasta cum decoctione pedum arctis. Si si predictum apam ad sanie non deuenerit. tunc primo ipsam stomachi et debes. et postmodum circa resolutionem intendere debet frangendo caliditatem ipsam cum predictis. addendo predictum emplastro et radices vrticis. Quia istud ad mirabilem efficaciam reperit et hoc casu. et si tibi declaratum sufficenter declarata est cura istius egritudinis. quod per vtilis omnibus febribus cum quibus est apam siue fuerit in febre. Et si

bus cor sit farina ordei vel panata clara, aut mica panis plures lora, sumēdo in potu aqua ordei.

C De puritate intellectus et frigiditate.

Perturbat quidē intellectus et mala pphone frigida et sicca quā tā est fixa et irradicata in ipsa suba cerebri. Et accidit et eo vigilat sicut et necessitate vmbra seu tenebris itas tpe pluuie esse repit. cui subueniēdus est ponēdo oleū rosarū sup caput pacietis in maria qntitate. Et etiā de eodē apponere oebes in narib⁹ et aurib⁹ eiusdē. Et balnea cū in aqua tepida oleū induecō et leticias toto posse, et facit omne quierē et suauitate dōgando euz a mulierib⁹. Et facit odorare liguā boninā et mala aromatica. Et nō obliuiscaris cū hoc toto ipm purgare ab hūore frigido et sicco, et hoc facere potes cū polipodio recti optie conq̄lato, ponēdo id ad coquendū cū gallo vteri, cū trura sine si acta, oia alia sua ossa cū sua pulpis sint optie contrita in aqua olei cū modico olei et salis, et coctandū roentis, et cū p̄fectissime fuerit decoctus: exp̄imēdo fortiter colaturā, et in illa colatura iterū decoque. Et polipodū rectis et postmodū cola et propina illa infirmo ad bibendū in ieiunio et si cū hac nō purgare decenter. Scias qd eius egritudo est male dispositiois, qre oportet te redire ad purgandū ipsū cū medicinis laturis p̄dictis purgantib⁹ melācolia.

C De mania.

Accidit hoc egritudo, s. mania et destructio intellectus et mala pphone vaporū ascendentiū ad caput, siue sint calidi, siue frigidi. Et si cū fuerit calida sunt oino sine timore, et spāliter si caliditati scitias fuerit associata. Qd si oia mala ppho fuerit vniuersalis toti corpi, ita qd sit insita et radicata in corde, tunc qñ sanguis ebullierit, mania efficit pessima atqz fortis, et si p̄uentur rit mania tādū quousqz ad timorē aq̄ occurrat infirmus et ab ipsa fugiat, mors ei⁹ est propinq. Et hoc accidit pluribus aialibus, s. leonib⁹, canib⁹, equis, mul. et asinis, et tā accidit q quiddā mulus voluerit mordere quendā boiē, et hōverus est infugā vadens priā vñā scētā et mulus sequebat cū, qui cū puenisset ad introitū calis stricti et breuis infuit se ibidē et cū nō potuisset exire p̄stricturā et breuitate mortu⁹ fuit ibidē. Et hoc egritudo trāstet ab vno aiali ad aliud eiusdē sp̄it: etiā alterius sp̄itū, et hoc accidit sū p̄parationē cōplexiōis et nature vniuersūqz ad recipiendū oia mala pphone sicut apparet in ramis arborū quā habiliores sunt ad recipiendū actionē ignis qz grossē arbores et oleū etiā citius recipit pphone sua opationem ignis qz faciat semp viua que frigida erit. Et in hac mania quoddā mirabile reperitur, quia si collectū fuerit, de vniuersis in quātitate multa in vinali vitro videbis qd clarificabit vrina, et sine dubio videbis intrus formas calculo: u. natant: s. et si ipsam colaueris p pānū subtilē nulum vestigiū illorū seu signū in p̄cia poteris inuenire. Et si oia v. v. inā iterū in vinali repones, et ibidē aliqz vltus p̄māscrit: veraciter iterū videbis eos ut prius. Et super hoc libet cām ponere si mens intellectus est sufficiens. Sed si mala cōplō fuerit in cerebro solū simpliciter sicca nō fit inde mania: sed solū p̄turbatio intellectus et cogitationes male et pessime. Et fit etiā p̄turbatio intellectus et diminutione proprie substantie cerebri, sicut accidit illis q sup̄flue vtunt sōmnia. Sed hoc esse videt et sentētia diuine prouidentie. Et si qd oixerit respondēdo qd senibus diminuit intellect⁹ ppter ipsoz cerebroz diminutiōes, ergo pueri sū istā rationē p̄fectiorē intellectu et meliorē multū habere deberēt oib⁹ alijs etatib⁹, cū habēt cerebrū p̄portionaliter plm⁹, et nō est ita. Et qd sicut senib⁹ diminuitur et destruit intellectus ppter paucitatem substantie ipsius cerebri, ita infantib⁹ vel pueris impedit et destruit cor in tellectus propter multā admittionē que fit in substantia corz cerebroz ab humiditatib⁹ p̄paratis ad applicationē et nutritionē substantie cerebroz ipsoz: propter exuberantiaz nutrimenti ipsoz, et in hoc tempore, seu etate auget humiditas naturalis, et etiā superfluitates, et ppter hoc p̄olō-

gantur somni eorum: et etiā superfluitates que exunt et naribus eorum: et et corporibus sunt in quātitate multa. Quare summarie tibi dico, quod puer donec fuerit in hoc esse, nō poterit esse perfecti intellectus donec fuerit cōplet⁹ qñ sicut mēbra corū nō sunt cōpleta in mensura et qntitate, ita corū intellectus nō est cōplet⁹: donec veniat ad etatē p̄fectā. Sed quādo senib⁹ accidit p̄turbatio intellectus ppter diminutionē substantie cerebri, tūc cura impossibilis est. Tamen regere eos propinādo eis amigdalas dulces ad cōdendū cū pane bene fermentato, et zucchero, qñ ista augent substantiā cerebri, et etiā vna passa est eis utilis, qz ipinguat epas. Et hic defectus qui fit in cerebro, fit in pte anteriori et propter hoc imaginariū solū p̄ maiori pte senib⁹ destruit repit, et interdū etiā eis destruit cogitatiua, quādo cōsumitur cerebrū qd in media cellula erit, et etiā memorialis quādo diminuit substantia ipsius cerebri, que in posteriori cellula collocat. Quare ad reslauandū hanc humiditatem, ea eis amigdalas cum zucchero sicut dixi, et vngē caput eius cū oleo amigdalaz oleū cui sit admixta decima pars ipsius de oleo masticino, eo qd membra p̄ncipalia non sustinent medicinas egritudinis ea nō requirunt, quoniam intendere debes ad confortandū et fortificandū partē illam in qua egritudo reperit. Sed et istis erib⁹ paribus cerebri, posteriori citius curari debet rationabiliter propter sui naturā et cōplexionē ceteris alijs. Sed qz acriter ad eā ptingere nō potest, p̄ grossitudinē et soliditatem ossis continētis ipm. Et quia est omnino cōclus⁹ absqz omni foramine et porositate, ideo minore recipit cōfectionē. Sed pars anterior cerebri eo qd os eius continēs est ipsum aptum et porosum, et aer ad ipm p̄ anhelitū cito ptingere potest, ideo citius destruit, et etiā citius quaz cerebri quod in media cellula esse reperit: eo qd aer ad ipsū nō ita cito potest puenire nec ita leuiter. Et quia os continēs ipm similis est obtusum solidū et absqz porositate sicut ē os posterioris p̄tis cerebri, ideo longinquā a scititate esse reperitur. Et quādo scitias cerebri supuenit in ista parte anteriori, vel in alijs oibus partib⁹ simul, cura erit difficilis valde inuenib⁹, et etiā alijs qui sunt in maiori etate, qñ sit possibilis. Sed occipitis est impossibilis oino, unde intendas in curatione istius partis vel omniū partū euz medicinis supradictis. Sed attēde qd quādo os crani vel vbi os ipm fuerit cōsum solidū et absqz porositate tunc vti debes fortiorib⁹ medicinis eo qd grauius et difficulter possunt penetrare. Sed vbi inuenies crani porosum et nō ita solidū: citius possunt medicinis int̄ penetrare. Quare leniorib⁹ indices medicinis et debilib⁹.

C De humiditate que oritur in cellula anterioris cerebri et circa cerebrum.

Scias quod humiditas subtilis que orit in cellula anterioris cerebri et circa ipsū est immēsa fetoris: et ex illo intellectus perturbat, et nō potest infirmus caput suū sustentare et non loquit nisi cū difficultate magna, et quādo interrogat de aliquo tarde et pigre et cū p̄turbatione respondet, et pro maiori pte nō intelligit, et est absqz intellectu. Et ego tempore meo vidi quendā cui superuenit hoc egritudo et nulla medicina ei p̄desse potuit, et mortuus fuit inde. Et hoc egritudo multoties accidit ouibus, et ouis illa que habet hanc egritudinem a pastoribus vocat matronia. Et cura huius egritudinis est caput cauterizare, et sine dubio chirurgi multū errant, cauterizantes omnes in capite quib⁹ accidit p̄turbatio intellectus, et sequitur inde maximum nocuentū, quādoqz si causa egritudinis fuerit caliditas et scitias, vel caliditas solum, aut scitias solum, aut fuerit ea ex diminutione substantie cerebri, considera quod inde cōtingere potest. Sed in hac egritudine sine dubio cauterizatio est cura vtilior, alijs que debeat horribilem humiditatem, et eam extrahit ad partes exteriores. Et si posterioris in naribus ipsius succus rose canine, q arabice vocat sebā, i. canabamā multū p̄fert,

Et etiam alia medicamina que a medicis assumpta sunt inici in naribus faciendo caput purgari. sicut est aqua sicile & aqua tuamensis agrestis & filia. Et continuando has medicinas et rectificando regimen ipsi poterit liberari. et desicabif in humiditas illa nocua. et liberabif oco dante.

C De scorboma que in arabico dicit abfcedar.

Et accidit aliqui boi qd stando & supsedendo apparet ei quod oia circa voluant donec cadat. Et orit hoc egritudo ex vaporibz subtilibus & acutis coloris

ascendebz supius p arterias ad cerebri replendo ipm. & accidit ipm naturali motus malus. Et p dicit vapores ascendi supius propter amplitudine arteriarz. que tales a nativitate existit. Quare p dicit confert incidere arterias. q sunt post aures. Sz dicit vapores ascēdunt p arterias retis vel retine. miraculose modici inde sef inuamētū. Et si puenit oia egritudo ex amplitudine aliarz arteriarz tūc confert incisio p dicit arterie. Et oz medic in frigidare cōplone buri in frigiditate ipata. f. ppinādo ei lactucas elixas ad comedendū. et ad potandū aquā ordeī et cū agre flo: nisi stomad? fuerit inie sensibilitatis et potabis euz etiā aqua ordeī. et aqua frigida euz aqua rosata. Et ab oibz fructibz abstineat. pter qz a medullis semini anguriaz & ci troloz que ei cūbere debet postqz pgnouit qd oia vā pores ab hūoribz colicis fuerint generati. Sed illa q a sō pcedit ad cerebz pē et humore vno oriri. vel ex pluribz. & quibz generant vapores ascēdētes ad cerebz. Et cura burius leuis facis existit. f. purgādo sōm cū aqua infictionis microbolanor. citrinor. & scamonee et violari. Et confert etiā hoc decoctio: que purgat sōm a colā. Re. feri lactis coagulati cū lacte fici. lb. & infunde i eo aur. iiii. coctis microbolanor citrinor et violaz aur. v. Althazar fici aur. v. et pmaneat oia simul in oio sēro vsqz mane. et tūc colne optime fricādo et expimeudo. et in p dicit colatura adde quartā pē aur. i. et somonca mīscēdo ei aur. x. sirupi mastic. & x. sirupi citrinor oia bibere & tūc oibz quousqz cōpleuerit opus suū. Et si modici affellare et oia potione oia ei ad bibendū de oio sēro. expectādo sicut in alius medicinis. et oia cū pane optime fērmētato cū pullis vel car nibz edinis decoctis cū vino gēneratoz et agresto. Et scie laudabiliores i hoc casu existit mascul. ex ipis ab huc meliores sunt albe. et post que varie existit. Et aquā ordeī bene preparatā cū aqua dulci eis sū cōferte dicim. Sed si oia egritudo ex humoribz putridis orta fuerit. tūc vera pigrā cū sēro lactis vitlen & sufficienter eis alqd agari. etiā aloes solā cū sēro confert. et si ei misueris aliqd agari. et erit melius. Sz si p dicit putredo in sō fuerit. in ois se to: ois et scissura labioz est possibile qd ex oia putredie eueniat cerebz caleb. calefactio subito cū horribilibz cogitationibz. et propter ipetuositate & fortitudine accidetū in pedibz spūs atales intantū q vire vidētur & eleuantur. & coelantur subito & mouētur extraneis mofimibz. & inde sequitur scorboma. Et hoc multoties vidim q qd ali- cui subito euenit aliquid qd inuiter fortiter spūs aial in qd illud facit euenire scorbomā. Et cū buri est cura pscripta faciēdo ei odorare rosas cū mītola mādēctas in aq rosata. qm liberabif cū adiutorio oei.

C De dolore toti capitis qdē in arabico dē baldā.

Et dolor fortis q accidit in capite aliquādo est cōtinu. et aliqui est cū interpolandē bñs portifinos Et q bz ipm nō pē subfinere voces & vociferatio nes fortes propter debilitatē neri audibif. et propter debilitatē etiā toti cerebz. & sine dubio tales voces excitant oioz. Et nō miteris qd oioz fortis ē in aliquo mēbro augēt cū forti voce. Et cū h est aer motus a forti voce p- curit mēbz oioz osum & inde dolor augetur. Et becē opti- nio gal. etiā in egritudinibz oioz cū quidā in hoc obuia- nerit. sed medicū vero minime. Imo sentētijs ipsi totalif adhefuit. Et qui bz hūc oioz sile nō pōt aspicere in ma- gno splendore. eo q: sicut nemijs p quē auditus ad cerebz tendit nō potest forte sonum sēre. ita nemijs optatus per

quē spēs visibilis venit ad oculū nō potest magnū splen- dore & lumē sustinere. eo qd qm tam fortis dolor est in to- to capite. impossibile est qn etiā oculi nō sentiant. Rema- net ergo nobis requirere vbi et in quo loco seu pte capitis iste dolor principaliter existat. & absqz dubio dictus dolor inu- ntus est in pāniculo q sub cranio morat. vel in illo qui est post istū circūdans cerebz. & qm in aliq oioz ē do- lor. nō potest sēre nec vocē magnā nec lumē intēsum. Re- stat adhuc scire qd sit dolor. et cū eiusdē. Jā ergo declaratū ē qd dolor: nil aliud est qz sensibilitas cōtrarie qūtatē exi- stētis in mēbro. quare cū pēuenerit p dicit ad solutidē cōtinuitatis. Et solutio cōtinuitatis accidit. aut propter rem extrin. cā. sicut in cūto cūsa vel pūssio facta a re aliq aut ex cōcussione. Et pē etiā esse solutio cōtinuitatis ex ex- tensione valida facta a supflua repletide. aut ex ventosita- te vaporosa. Et si ventositas oia vaporosa facta fuerit a frigore. pōt etiā ex eadē oioz fieri fortis. eo q: quelibz res que bz subtilen naturāz pūg qūis sit frigida. Et rūpēis q vapor natura sui subtilis existit. & hac de cā. puenit so- lutio cōtinuitatis. sicut apparet in rebz extrinsecis q qm extendūtur fortiter laniātur & rūpūnt. Et acuta etiā qm re- cipunt sunt cā solutionis cōtinuitatis. Et argilla similē seu terra malayara optime cū forti aceto. et ex rūs epibi mata soluit cōtinuitatē cutis. Et etiā scitatis cū in corpo- re supflue exuberant. cū modica extensione illud idem le- uiter facere pē. Et quādo frigiditas supauerit intantū. qd congelat in mēbro & indurat. sequit idē solutio cōtinui- tatis. Et etiā ex rebz calidis et acutis receptis pos vel ex- terius emplastratis. sit solutio cōtinuitatis: sicut ex syna- pi et taylor. qz ex sua subtilitate profundā. & corrodūt et soluat cōtinuitatē. Et nos vidim q accēt qūis id qd in sua pōtione oia sit frigiditas sicut dicit gal. frāgit vres et pforat eos. et rūpit vres. Et sit etiā solutio cōtinui- tatis ex coagulatione sicut cera et pīr. quia qm sunt coagu- lata frangunt ex leui extensione vel a pūssio ab aliq re ou- ra. Sequit ergo qd iste dolor: tā difficilis et fortis sensibi- litatis esse nō potest nisi a supflua repletione et extensione existente valde sensibili. sicut est dura mater et pia māt. Et quādo fuerit ex vapore frigido ibi recepto. dolor: erit vali- dius atqz gravis. Et si fuerit ex calido vapore existēte i lo- cis p dicit leuiter illū cognoscere potes. eo qd dolor: erit acutus valde & mordicatio. Et tactu etiā ipm cognosce- re potes. Et signū illius qd sit a frigiditate. vel a vapore frigido est quia infirm? delectat in appositide rez calidari actu et potētia sup caput: & videt inde recipe inuamentum et sentit in capite dolore magnū cū grauedine & pondro- tate. atqz mordicatioe et punctioe. Et qui sit ex caliditate est dolor: difficilis atqz fortis cū punctioe et mordicatioe.

Et cura general istū doloris. est rectificare regimē ipsi comedēdo ordinate oebitis horis. Qd si fuerit oia? dolor: ex repleione. cū grauedine cura eius propia est sōmia. consi- derando tpa etatē cōsuetudinē regionē et pplonē. Et q si erit ex vapore frigido. curat vaporādo caput cū ficiados. & si fuerit ex calido cōfert ei bibere aquā rosatā pfectā cū p- lio integro. qm medicū pibent pīstatiōē ei. qd si fuerit p dicitus dolor: ex repletide multa sanguinis. flebotomād? est ex cephalica. Et si ex arteria flebotomaueris. longe meli- us erit. sed scire oebes quod sanguis ille cū magna diffi- cultate retinet & solidatur. & propter hoc: cū hūc oebes cū q bñt sanguinē fortiter retinere. sicut sunt pili leporis mi- nūissime incisū mieri cum albumini oui et gipso. aut solia mirre subtiliter pulu rīsa cū pīstio integro mierijs cum aqua rosata & ponere sup locū similiter stringit. Et curyis incidere arteriā ipam stringere sū radice sui ne supflue sanguis exire possit. incidēdo cā cū re frigida et nō cū igne Et si pgnoueris flā cū sanguine habūdare. sic cū uti ex ci- tatiōe tparā et scitātē sicut sunt rurtures & passeres: & his filia. Abstīnēdo ab ois et piscibz. & a panata q i arabico ex caride. & ab aq frigidā valde. sz qmvis cā pīstare mīscere

ocbes cum ea aliquid mellis vel zuchari. aut robvne pas-
se occotū vñqz ad ipsitudinē mellis facit de ut recipiat ea
repida. Et si cognoueris manifeste qd eie? oolo: a vaporē
bus calidis procedat, incide arteriā incide frigida facien-
do cū abstinerē oī recalida. Et cū gallinis dīxatis in
aqua cū modico olei et salis et aliquid aceri. Et potes etiā
eā coqre cū cucurbita. nō ponēdo gallinā cū cucurbita. nisi
decoctionē cucurbitae. Et potē etiā decoqre cū succo granatorū
et fac cū multo rōre odorare mirrellā cū ligno aloes et san-
dal. Et purga cū cum sero lactis coagulari cū lacte fici ad-
decido ei aliqd scamonie. Et cū fuerit purgatū numera sel-
las. et quor vñqz assillauit. tot oī bus quicūq p pur-
gationem. et postmodum facies cum vomere. et post vomē-
tum iterum cum purgare oebes. Et iam superius declara-
uimus loca q apra sunt recipe hūc oolorē. Quis videat qd
oolor: in esse existat. et quōd hoc esse possit cū fm opinionem
quorūda os oīno carcat sensu. Et ego oīco q si aliquid bz
os de sensu est valde grossum. et propter hoc ipsoibile est
qd illic oolor: percipiatur. et iā inuenim? gal. oīrū q ad in-
uicē sunt opposita qn oīrū qd ossa oīno sunt absqz sensu: et
alibi oīrū quod oīrū bz hūc sensum. et nō grossum. imo val-
de intensum. Et opio magnoy medicorū est. qd sensus nō
sit in aliquo mēbro nisi veniat in eodē per nervos subtilis-
simos diuisos. et cōtextos ibidē. Quare cū ossa nō videat
habere talē texturā nervorū. sensus habere nō oīr. Et ergo
sunt crebrē mittit virtutē sensibiliter p nervos oībz mem-
bris. ita qpar suavitute naturali mittit nutrimentū p ve-
nas oībus mēbris. et si ossa ideo carcat sensu. q nervi i eis
dē non sunt diuisi et cōtexti minutissimi. ut capilli eadem
rōne oīno absqz nutrimentō et augmentatōe eē debet. cōte-
nre capillares oīrū in eis non repiant. neqz virtus na-
turalis fortior: esse repit in introitu membrorū qz aīalis
immo aīalis valde fortior: iudicat. Et tu vides quod ossa
qdiū sunt in corpore animato pmanēt sine putredine et cor-
ruptione. et etiā oīs cartillagines. Et cū primū corpus a
vita. corūpūtur oīno. Ergo qd est illd quod cōstruat ossa
in corpore animato putredine. Non potē negari quin illud sit
spūs vitalis pcedēs p arterias ad oīa mēbra que ipsi mi-
nutissime diuisiunt. Et eodē modo ossa recipiūt nutrime-
tum propter vicinitatē venarū nō pulsatiliū. Quare ergo
hac eadē rōne et via nō possunt rapce sensum ossa propter
vicinitatē nervorū. fm naturā ossū inq̄tum sunt ossa mē-
te qz sūt scitatis. et propter hanc sunt grossi et debili sensus.
Et apparet hoc in plantis pedū rusticorū. quia qzuis
lente et debilitate recipiant sensum tū non oīno a sensu pri-
nant. qn vides qd qn aliquid ex ipso incidit ferro qzuis
nō sentiat oolorē. de quo sit curandū. tū sensus habere p-
bant. Et q: ossa oīrūda et sciora existūt plātis pedū ru-
sticorū. ideo lente et tardē et grossiorē mō sensum papiunt.
Et si aliqz oīrū scriptū esse. qd ossa carcat sensu. oīcū?
qd illud oīrū est eo mō quo oīrū qn aliqz bz collū bz cū.
q carcat collo et quod qn aliqz bz debilitatē visus q care-
at visu. Et ista que oīrū oīco fm mēā estimatiōe et in-
tellectum et est veritas oīno. Et inuestigare hoc per viā ex-
perimenti in aīalib? est officiale valde. qn qn in aliquo mē-
bro inuestigando pcedēs incidendo pīo carnē: et postmo-
dū nervos. demū pelliculā que coopit os et scire oīs q oīa
ista acutissimi sunt sensus. ergo cū peruenis ad os inciden-
do vel rāfando. quō sentire debet cū sit debilissimi sensus
Et hoc certissime scire debes autoritate ypoeratis. quod
cū duo oīdores simul sūt. maior: denigrat alter. Et absqz
dubio ossa hūc sensum qzuis modicū. et quō nō os occulta-
ri oolor: in esse cū sit debilissimi sensus: post immediatā inci-
sionē factā in carne nervis et pelliculis que sunt mēbra tā-
ti sensus. certe sic esse debet absqz vlla dubitatione.

C De emigrācia que in arabico oīat sedichia.
Distantia est egritudo capitis in q dolor comp-
bendit mediā partē capitis. Quare scire debes in
qua pre sit egritudo pīcta. Et scire debes q cū nō
potest in aliqua pre capitis nisi in pāniculo q coopit gra-

nei exterius vel in illo qui est sub ipso qui oīat cura ma-
aut in illo q est circumdās cerebrū qui pia mater nominat
Et differētia que est inter istam egritudinē et prescriptam
que oīat baidda. est qd illa est in toto capite. ista vero solū
mediā retinet partē. Et oīrū hūc egritudo. aut a vīrostate
calida. aut ex replōne superflua. Et que ex vīrostate cali-
da procedit. fit subito et cū extēsiōne fortis. et sentit infirm?
acutitū humoris. vñ resolutū vapor: in loco in quo est. s
si fuerit ex replōne. sentit infirm? grauēdinē in loco cū ru-
bedine oculorū et faciei. Et potē etiāz cūenire ab humorib?
extēsiōibus in stomacho in quib? vapores et fumositates
resolutū q ad caput ascēdūt. et ibi pēcipis incendiū et mor-
dicatio valida. Et sīdōmia quidē pērt. qn fuerit ex replēti-
ōne in frigidatōe corporis. et etiā cū reb? notis prescriptis
Et cū cū pullis et gallinis decoctis cū succo granatorū ac-
cetorū. Et potē aquā ordeī et abstineat oīno ab oībus p-
creantibus fumos vel vapores acutos sicut est vīnū. coctū
et vīnū passulārū et similia. Et abstineat etiā a pomis gra-
natib? et alib? qn cito in collū vertunt et hē cis nō mo-
dicū nocere videret. Et quādo oīra egritudo et replētiōne
fuerit sola sīdōmia aliquādo pot liberare. S; qn causa fue-
rit ex supabundātia calidoy humorū castitū in stomacho
a quib? vapores supius ad caput ascēdūt. Cura ei? pro-
pria existit euacuare illos cū laxatiuo conuenienti. aut cum
vomitu leui et sufficit hoc purgatio. R. e. microbolanorū: ci-
trinorū. et kebulloz et in doz. et violaz. et nemiis. an. aut
r. coquassent optime. et ponat ibi in seruente aquā per no-
ctem vñā. et in mane colent exprimēdo fortiter. et illi cola-
ture adde quartā partē aurei vīnū et scamonia trita. et i
syrupi acetos. et i. syrūpi saci et co: citroz. et. et. i. syrūpi
massici. et propina et ad bibendū. et si nō purgabit suffici-
enter. da ei ad bibendū de predicta colatura solū regendo
cū sicut cōuenit medicamē. cando ei in aībis si supabunda-
uerit humiditas in stomacho que habeant ea ericare. pū-
tibi videbit cōuenire. oīdo ei semp post cibū aliqua sūpti-
ca confortatā et cōuenientia stomacho ut sunt pira assata:
vel citonia vel alia similia.

C Tractatus. x. de egritudinibus colli.
Capit. primum de opilatione.
Capit. secundum de relaxatione.
Capit. tertium de spasmo.
Capit. quartum de tremore.
Capit. quintum de egritudinibus spondilii colli.
Capit. sextum de dislocatione spondilii colli.
Capit. septimum de egritudinibus nuchae.
Capit. octauum de asphatū narij que oīrū in nucha.
Capit. nonum de opilationibus venientib? in nucha.
Capit. decimum de apostematib? que sunt circa guttur
Capit. vndecimū de solutione cōtinuitatis colli.
Capit. duodecimū de inflatione facta in epigloto.
Capit. tredecimū de squantia.
Capit. decimūquartum de asphatibus canellaz pulmonis.
Capit. decimūquintum de rauedine vocis.
Capit. decimūsextum de pustulis que sunt in meri.
Capit. decimūseptimum de corruptione que fit in gula et
meri et eorū apostematib? aduenientibus.
Capit. decimūoctauum de pīmatōe sensus et motus et de
relaxatione meri yssosagi seu yssosago.

Das qd collū cōpositum est ex mēbris sim-
plicib? et cōpositis. et ipsa officialia cōposita
sunt ex cōsimilibus. et inq̄tum collū compo-
situm est. ex cōsimilibus cūenit ei egritu-
dines cōsimiles. et inq̄tum collum composi-
tū est ex officialibus mēbris. cūenit ei egritudines offi-
ciales. Et nos inq̄dīm? dicere egritudines q pīit ei cūenire
C Capitulū primū de opilatione.
Et qd egritudo. s. opilatio accidere fit inuenis ner-
uis et in ipsa nucha. Et cura b? manifesta. s. cū re-
b? apiritinis et subtiliatiuis humor. et bec cura ē generalis
opilationib? oīum mēbroz **C** Capit. ij. de relaxatione.

D Et qđ egritudo accidit i collo marie acritalis. f. p
pter apa q fit i ois i nuda. & in seip sub apate rela
tatio om mebroso gñat. Et si fuerit apa magna valde. v
l forte incuntur subito. Sz si fuerit apa puā cā modico colore
et tumore nō inde efficit relatio. Et si apa cū tumore si
cū fuerit solū inefficet nuce puiabif in sensus solū
in media pte corpis. f. ex opposito. si mox remanebit in par
te apatis. quare talibus in principio salutius fieri siōmā
si virtus fuerit sufficiens & postmodū inigere locū cū co
madefactū in oleo rogate tepido multiores. et ipm coctū sic
madefactū p totā nocte oculus tenere vñz mane. Et cō
tus q si firmabit apa decurrit infirmus ad priuarietē
sensus i motus ut supradictū est. Et si scire oces q opimo
quodā antiquoq medicorū fuit. q priuari sensus vel
motus vel vtriusq simul nō fit. nū ē frigiditate solum.
Sz vicinus qđ possibile est priuariq sensus i motus fi
eri in corp tepato. et tñ in illo cū caliditas modici excedit
et absq dubio exgritudo hoc cūtenē potest ex ouerſa cau
sis et cū ē frigiditate.

¶ Caplin tertiu de spasmo.

T fit quide spasm' in collo sicut i alijs mēbris ac
 e cedere solent. Et ē uar spēs. ē. circūcrite ē būi-
 ditate. Et spasm' q fit et fecitate possibile ē ut ac-
 dat successiue paulatim: et possibile ē qd fiat subito ppter
 intēfās ac acuationē humiditatis facta subito. Sz spasm' q
 fit q humiditate subito b' puenire. Et b'ui b'uidi-
 tis sunt due spēs. vna quide q nō puenit in vapore. sed
 remanet sic infusa in nervo vñ ingrossat cōtrahit et abbre-
 uat. s. sic spasm' efficit. qd q mēb' qd ferre poterat oīa
 humiditate nūq' pueniret in vapore. post puenitiōē eius
 minime pōt ea sustinere. Quare in spasmis b' decenire.
 Et n' qd nobis obieret dices. qd in eadē hora in qd būdi-
 tas resoluū in vapore. dolor: inde pēpi dēret. et nō senti-
 mus illū. d'imus. q vapo: dñet in motu cūctis p' maio-
 ri pte nō facit dolorē. nisi figat fit si vapo: fuerit acut' et
 inmodat. nō tñ et eo pēpi dolor. sed incendiū solū. et mor-
 dicatio in b' puenire. Sz spasmus q fit et fecitate. aīa
 eius ē generalis b'umacare corpus totū et spālit memb' b'
 spasmata. et n' fuerit q būiditate purgab' cū cū yerapigra-
 z. s. libus et vñgere locū cū oleo de tafamini s. camomillino
 Et oleū de lilio ē medicamē propiū spasmū q fit et būdi-
 tate. Et n' fuerit oīa būditas in vapore: cōuertat. et in fa-
 ctus fit spasmus. purgab' cū cū medicis p'dictis s. vñ-
 ge locū oleo p'dicto addēdo eis yfopū recentē.

Caplîn quartă de tremore.

Eccegritudo oris in collo sicut in alijs membris et est
b pugna et tēptatio victorie, que fit inter pōderositatē
tē mēbri et virtutē q̄ deus p̄stat ut motui mēbris
tū aialiu. qm̄ qm̄ oīas grauedo et pōderositas mēbri sup̄a
virtutē ipsius inclinat infrius, et si virtus p̄ualcbit pon
derositatē et grauedinē et alibi sup̄ius, et sunt oīes motus
q̄ sūt successiue et isti motus diuersi cū coadunāt sūnt oīas
tremo: et collū quidē preparat ut recipie tremorē et q̄libet
leui cū aduincit virtuti motiue propter grauedinē et pō
derositatē capitis. qm̄ caput p̄teritis mēbris doīs graui
et pōderosius existit. Et scias q̄ tremor: accidit aut p^o egi
tudinē aut post euacuatiōē predictā, aut ab extrinsecō
p̄pter frigiditatē aeris, aut p̄pter p̄uersionē, aut et vulnere
adueniēte capiti p̄solidato, aut si p̄solidato, et quibz v̄tus
motiua debilitat v̄lt fit tremor. Et capita leporē elixata cū
aqua et sale et oleo rasa comesta iuuat mirabil. sicut exp̄i
mēto p̄bat. Et hoc v̄tutemēti facit virtute diuina in hac
egritudine que oīas virtutes occidit, seu a tota sp̄e. Et iam
aliqui veteres conati sūnt loqui sup̄ hac virtute. Et ego dico
q̄ impossibile ē fire egritudine ipsius, qm̄ intellectus bñā
no adeo sublimi et glōsio ipsius ē terminus v̄tra quem
impossibile est ip̄m p̄transire. Et o q̄b̄ n̄ oīes gal. qm̄ oīes q̄
ista fire p̄inet ad solū eum op̄otentē. Quia videm^{us} me
dicamā v̄lce: pulmonis et p̄stulaz ipsius in hoc mōdo
reperiunt, et nos ip̄s ignoamus. Et p̄cedes ip̄s co

gnosunt. q: qñ aliqua ovis hys vltis in pulmone sepa-
ab alijs. et vadit quærendo res. Et tunc paffores q: ipfa
quirit herbâ vel herbas ad comedendum. et incedit in p-
comestione liberâ a vulnere libertatē perfecta. Et ego
vidi in pulmonebus pecudum signa solitudinis et pntina-
tis cum cōsoliditate integra. et perfecta et nō cognoui nec
cognosco herbâ illâ buciqz. neqz etiâ aliqui et pdece-
bit nō nisi ipam cognouit. Strupus cōfere memori
et cōfortat oia mēbra. ⁊ caput pproprie ite. rubet tinctoris
fluídos ⁊ cordis citri. et cordis ceterioris sitachor an.
⁊. i. thuris puri masticis et rosay an. aurf. v. et liquide p-
dus quæ pto ois p predicto cōqualit oia et infundant
oia pter mastic. in. xv. libris aque seruētis p noctē vñâ po-
stea addat mastic. omni bullias lento igne ponendo cum
predictis ad bulliendū aurf. puri an. ⁊ bulliât vsqz ad
cōsumptionē medietatis. ⁊ cola optime expremēdo i vasa
colatura. pone libras. v. strupui facit cō decoctione cordis
citroz et zuda o cecoci ad spissitudinē libi. i. mellis vi-
spumati et bulliât siml vsqz ad spissitudinē strupi. et di-
bat et isto strupo parēs oī mane ⁊. ii. ci. v. ⁊. aq in qua
citrinū sit ferrū purū mundū ⁊ limatū et cōno ab foz
gine. et euentatū ab oī cinere. seu puluere vel fordece. que
cōfluunt ferro adberere. et tamdiū debet ipm calefieri ⁊ in
ipfa aqua ctingi. donec aque medietas cōsumat. ⁊ post-
modū tolef. et cū ipfa strupus ois distēpari. Et tūge nu-
diam ⁊ collum cōcedendo inferi p spinâ vsqz inferi cum
oleo oleo aromatizato. et nō in inuenis illis. Quis nō sit
ita vtilis facias cum oleo sinapis. Et si necesse medico cō-
siderare et subitiler attēdere oia ista. s. pplone pacētis. et a-
tē. rēptis. regiōne. ⁊ cōfuetudinē. et regimē eius tēpore
sanitatis. i. si homo laboriosus et assiduus pari vigilias.
aut nō fin quātitate cōuatiōnis pēditore facere ois medi-
cus pur melius sibi videbit cōuenire. addēdo vel dimi-
nūdo. Et scire debes qd differētia est inter cibū et medici-
nā. q: q medicinā mēsurare debem⁹ fin tpe et ad opplones
et cōfuetudinē et regiōne ⁊ cōgruēdinē. sed cib⁹ minime
sic est mēsurand⁹. qñ si pplō cibi cōgrat fuerit valde a cō-
plectione pacētis Quis talis cib⁹ frangat opplonē et cū
egritudis mī inde op⁹ nō recipit nutrimentū. sed expelli-
tur cū fecibus et supfluitatibus. quare oportz ut cibus sit
pplēctionis cōlis. neqz cū cōuertat et ad oppositā causē fa-
cientis cōgruēdinē. v. grā. ut si sit fēns frigidē cōplexiōnis
et in tpe frigido. nō ad assuet⁹ labore et exercitio. ⁊ abest cū
cibus calidus nō inde recipit nutrimentū mēbra sua. im-
mo repudiabit. Et si foz oriret qd mel est cib⁹ calid⁹ sēn-
bus laudat⁹. vicim⁹ q Quis sit calidē cōplexiōnis. non tū
multū in caliditate credit. et nō allestat cōp⁹ nisi tantū
qzū recipit de caliditate a corp⁹ eo q nō multū elongat
a pplone naturali cōp⁹ nisi tantū cōcōqret cōp⁹ sapoz
ad amaritudinē occurrent. et tunc mēbra sēnis: nec etiam
alioz non rēpient nutrimentū. Et autē cum sit dulce
non multū elongat a cōplexione equali. et fēns est aial. et
in qzūm est aial. habet caliditatē acuatē. mel vero cum sit
calidū cū tamē caliditas est pōrēialis. et caliditas aial.
est manifest⁹. et melius caliditas est occulta. et pprop⁹ hoc
nutrire potest. Res autē que excellent calida existit. nisi
prestat nutrimentū sēnis neqz alijs. Nec etiâ si inueni-
es qui calidas patiunt egritudines nutrire volueris reb⁹
frigidis in excessū. nisi inde nutrimentū. immo repudiabunt
tur: talia a natura. Quis talia causē egritudinis sint cōtra-
ria. qñ si talē infirmū nutrire volueris folijs. mandraore
nō restaurabit. neqz nutrit aliquid et eis. Sed in la-
crucis res laudabilis valde. quia Quis cō frigiditas for-
tis existat. eius tū substantia non est grossa. quare cito a cor-
pore recipit passiōne. Et oia que hūc oritur. sint tibi i me-
morā in oibus alijs egritudinib⁹ rēgimē necessaria.

C Laplin. v. de egritudinib⁹ spondilii colli.

e Tacedit spōdiliū colli ut recipiant hō:res vīfo
fos mucillagiosos q oīdūf ⁊ spargūt īf oīctōz
t̃pōz spōdiliū. ⁊ accidit ex hō: iōa spōdilia p̃fūdēt īn īfē?

vel extrinsecus. Et qñ exteri pñinent leuis tñ cura cri-
stut. qñ inde nucha nō recipit lesione. Sñ qñ intrinsecus
profundā. tñ nec inducit. qñ inde segñ signātia pessima
& mortifera. Et qñ a medico cā talis cognita plecte fuerit.
purgare oñ corp⁹ generaliter ab hoc bñore: hoc facere pote-
rit cū cologntida & vellio. qñ sunt optia in hoc casu. Et stu-
de in ericādo illū bñore dissoluēdo ip⁹. Et pone sup spō-
dilia colli puluere gariofoloz & macis mirtū cum vino ad
modū emplastri. & liga desup. Et oia ei ad deglutendū ca-
que sñt lenia aliquāntulū grossa sicut ē mīa⁹ panis optie
sermetati et silia. Et fac cū sternutare inclinatio capite. qñ
inde recipit inuamētū. Et in summa oio qñ cura illi egi-
tudis est pñio corp⁹ totū euacuare generaliter ab humore &
spāliar seu pñiculariter. masticādo grana catapude cryp-
do exteri. Regna qñ inde exteri ab ore. & desecādo bñorez
seu cōsumēdo ponēdo desup emplastrū pñicū et macis ga-
rio folis dissēparis cū vino. Et stude paulatim ad redeun-
dū spōdile. vel spōdilia ad locū suū naturalē. cognoscendo
qñ hoc egritudo naturaliter pñiosa ē valde & scilicet. Et p
pter hoc studiosius. sñ oñes in cura. pñicando remedia
absqz dilatione.

Capitulu scñu de dislocatione spondilii colli.

Dislocantur hoc spōdilia. aut versus pñe dextram
e vel versus sinistram. Et hoc dislocatio est valde gra-
uis. & in accidētia fortis & difficilissima cōsequit.
Et si dicta dislocatio vel toritura fuerit pñia. modicū inde i-
firmo sequit inuamētū. Sñ si fuerit magna dislocatio. for-
ma ei⁹ erit sicut angulus rect⁹ vel lauda & efficit inde re-
laratio totius corp⁹ aut signātia & spāsmus. & hoc accide-
re pñt aut ex casu vel apate. qñ facit erit spōdilia ex locis su-
is. Et dislocatio spōdiliū veniūt accidētia hoc. qñ si fue-
rit dislocatio solū absqz lesione nuche. accidit ex hoc pñia
mēbroz. & pñuatio nutrimentū ip⁹ in quo nutrimentū
toruēdo pñit. & pñt etiā ex tali dislocatioe firm⁹ fieri gib-
bosus. Sñ si dislocatio facta fuerit solū in vna pñe cum hoc
fuerit parua aduenit inde mēbris paucitas nutrimentū. sed
si fuerit magna. fit inde relatio medicat⁹ pñis totius
corp⁹. pñt extēsiōē qñ fit in alio latere. eo qñ spōdili
accidit extēsiō. segñ inde spāsm⁹ absqz dubio. & qñlibz illi
rū accidētū pñt pñt inducere necē. et mīomagis si oia sñt fue-
rint pñegata. Et ego pñto qñ relatio illa qñ cā bñorez sit.
more inest suffocādo. pñt pñia. ionē anhelu⁹ pñtoris
Et oñ pñdictis egritudib⁹ pñt sñmā pñt dubitatioz
apatis. et resoluere id qñ in sñsū ē de bñorez et oñuare ad
illā pñt illud qñ nōdū est infirū. et pñtate locū sñm. su-
pauissim. Et id in qñ oia pñscripta inuamēta sñt sunt coadu-
nata. est oleū rosātū in qñ rose rectes vñab⁹ pñibus sunt iñ-
se. et sufficit illud ad inuēndū locū. Et si res fuerit aliquā
tulū oilarata ad dissolutionē humorū. adde oleū de lilio et
de iasmino si poteris iuenire. Sñ si egritudo fortis exte-
rit. opatio fortis extērit i anis. Et pñt locū sñm despo-
dilib⁹. nūc loqz intēdo de nucha. Et scias qñ nucha ē si-
cut fons a qñ mittit oibus mēbris que su- & sub ipā sensus
& motus. & nerui sunt sicut riuuli qui oriūt ab ipā.

Capitulu. vii. de egritudinibus nuche.

Accidit in nucha aliquā stupor qñ a medico pro-
pter appositionē frigidaz rez desup. aut propter
equitationē factā p magnā niuē. & fit inde qdam
species egritudinis qñ in arabico dicit alchadar. in q pñat
sensus & motus mēbroz extēsiū sub ipā. Et hunc egritu-
dini cōstet in vñgere locū cū oleo nuci cui additū sit in qñ
bet. sñ. ii. ipius ocanā ps aurei vñt et eusoebio. Et si non
hēres oleū de nucib⁹. pone loco ei⁹ oleū de lilio mirtū cum
oleo oliuaz. & oleū de ebri etia mirtū cū oleo de iasmino si
militet in hoc loco consistat valde. Et adde pñdictis oleis ad
cōfortationē caloris innati de oleo balsami: & alia olea pñ-
tant accēdē caliter calefaciēdo ipā ad ignē et sic agēdo opa-
bis tua med cina perfere. Et scias qñ qñ pñtis nucha de
egritudinib⁹ pñtūm etiā nerui qñ oriūt ab ipā. Et mibi iā
accidit id qñ dicit tibi. sñ. qñ cūdo pñcepto regis in abuzacha

dria cū frigore & ebriēti & forti pluuia & vento. qñ qñdē vñ-
tus mibi aduenire a pñ sinistra pede nico cilla pñt cñstē
te oñ oiopto ouāte illa rēpēllare sic p totū oñ. & sic cūdo mī-
bi accidit patiens de pede & nō potui ipm intus retrudere
eo qñ nō potui mēuere corā. quare ali⁹ mibi posuit ipm in
pede. & itez accidit: & reitrat⁹ sunt mibi: & tercio itez accidit
& mibi ab alio ipostū fuit. eo qñ nūime corā & cras moue
re poterā. Et tñc cognoui qñ a pede crure & corā pñuat⁹ erat
sensus. Et cū veni ad parē mēū nō potui ire sed ouat⁹ fui
ab alius. qñ inuener⁹ fui in corā cū oio illo qñ apporauit
rā causa illi⁹ infirmi p quo vñerā qui qñdē erat palatius.
& in quo pñuati⁹ erat sensus & mot⁹. & in illo oleo erat bal-
samū. Et scī mibi acē rectificari cū forti igne & magno. et
aduenire die sui liberat⁹. Et p certo scias qñ nerui cū val-
de aptinati sunt recipi egritudines qñ ipā nucha & vis ner-
ui sunt ouiores et solidiores ac densiores ipā nucha. tñ qñ
sunt subtiliores ipā. ideo cū sñm pñt recipi pñiones.
Et etiā qñ oñuina pñdicta nucha bz desecādo ad sui
custodiā & cōseruationē cum sit sicut radij. eo qñ ad destru-
tionē & corruptionē ipsius destruit omnes nerui qñ sunt
sub ipā: et non cōuertit. sñ. qñ a destructione alia⁹ nerui:
vel neruoz destruat nucha vel corrupat.

Capitulu. viii. de apostemate nuche.

Accidit nucha aut in suba ip⁹: aut
e in pellicula qñ cū crandās ipam et pñt hoc accide-
re ab humorib⁹ cūqz. sed pñt acuitatē & molli-
tate egritudis. oportet te et solitari circa sñmā. etiam si
virtus debilis fuerit. Sñ si fuerit debilis minues de qñ-
titate. si fortis fuerit. in maiori qñtitate. extrahere oñes.
et postmodū purgare humorez illi⁹ quē videtis vel pñno-
uēis habēdare cū medicinis sibi appropriatis. & postea i-
unges locū cū oleo rosato calefacto ad ignē vel cū oleo rosa-
to mīto cū oleo de lilio. aut cū oleo de iasmini. aut cum
oleo de alchadorn. qñ cūqz corz immeneris magis apte. eo
qñ qñ inuenit in ip⁹ nō est res de qñ medicina magnaz
satiat solitudine. Et esto cert⁹ qñ scīctia medicinalis nō
opatur ab aliquo pñte nisi post longā et multā cōseruatū
nē. & longā expētiā in ipā. et nullo mō cū sophistatio-
nib⁹ vel sñmā sñmā. Et oñ si aliqñ sophistatio se
voluerit intantū subdolare in medicinis laratūis. ut iue-
niat in ip⁹ qñtitarē & qualitatē purgatiōis. pñtiona-
liter. ut egritudo & quātiatē humoris vel humorū erigere
videat. esse nō excedat in plus vel min⁹ vño pilo. intantū
pñturbat⁹ eius mēs. & intellectus ip⁹ taliter occubabit qñ
tardabit in curatione infirmi intantū. quod infirm⁹ inde
ad mortē poterit deuenire.

Capitulu nonum de opilatione nuche.

Quidē opilatio qñ fit in nucha accidit ab humore
e grosso. et pñt fieri in vna pñe ip⁹ nuche. vel in tota
nucha. Sñ si fuerit in pñe. erit relatio corp⁹ ei⁹
de pñe qñ oīametr. Et si fuerit in tota nucha. erit relata-
tio tot⁹ corp⁹ ab illo spondili infir⁹. Et si dicta opilatio
fuerit debilis atqz pñia. accidit in solū ouicies & pñgria
sensus: & mot⁹ absqz relatioe cōpleta. Quare medico con-
uenire videt: pñnare in hoc casu ea qñ sunt apertina sub-
tiliatiua & incisua: et vrine pñuocatiua. Et iā est cognitū qñ
qñlibet apertū et incisū absterfuit⁹ existit. et non pñt
qñ qñlibet absterfuit⁹ sit apertū et incisū. Et scias qñ sy-
rup⁹ sñmā abin sñmā sñmā cū melle dissipat⁹ cū qñtuor tan-
tū ip⁹ ad rosace in hoc casu multū cōmēdat. Et si in eadē
ad rosacea deoerū fuerit aliqd ligricie mūdare erit lōge me-
lius qñ remouet acuitatē & pñricitatē acci. & in nocumētū
qñ in neruis bz generare. Et si cōposueris ei bñm medicinā
erit valde vñl. sñ. yeros. pollicaric. eupatorij. asari. an-
aui. i. cētauree maioris qñrā pñt aui. i. scis mūdare mēlois
ad pñd⁹ medicat⁹ oim pñdictoz. ligricie qñrā pñt tot⁹ pñdi-
ctoz. pñsent qñ sunt pñsanda & pone ad lentū ignē cū. sñ.
x. v. aque coone redact ad medietatē. et colas optie expime-
do. & pñt illa colatura de strupo citri & de strupo signati. an-
sñ. i. & bibat ex illo. 7. oñes. sñ. x. & possit cū cū co libab⁹.

qñ nō liberaret ex eo: ppara te ad purgandū ipsūz ex illo humore. Et hoc medicina est valde cōueniens in h casu.
Re. almucl et est bellū: et iussit qñ est armoniacū: et aliter benes. i. serapimū. an. et aur. i. cologintū qñtā partē aur. viij. In de cologintā minuit et miscē cū aur. 5.
et medullis amigdalaz mūdatur: et qñtā partē aur. i. ex puluere drags. et oia malata cū suppo igniaz in magna ledēz: et pūna et ipso aur. v. cū aqua calida ad bibendum si nō purgaret sufficiēter: distēperare de reliquo auz aq calida et oabis ei. Et sic et seruare custodiā quēdam dū puenit in alijs latratibus in iuge nuchā in locor bi co gnouit et opilationē cū oleo de fassimini: vel rosafco: de qñqz meli habere poteris: qñ illa habet opilationē et remouet et aurilū oia. Et hoc cert? qñ ita ē de nucha: siue de alijs mēbris co: pis: eo qñ si elongata fuerit a sua mēto vel opilare. Et incindamēta que in eis facies nō debēt penitē in gradū pētre: sed scire vti poteris his que sunt calida a pncipio primi vsqz in fine secūdi grad? ponēdo semp cū pdictis coloratā cū aliqua stipiciatē faciēdo aromatizatē: et aromatica crūbare cū pdictis vltra possit: qñ est pūne in hoc mēbro absqz dubio. Et oportet et etiā cū oī sollicitudine puidere et cōsiderare in h mēbro: ut minime ei applicare facias que sunt calida vel frigida: nec vel humida in tantū q mēbro: ū non possit ea facilius sustinere.

¶ Caplin. x. de apostematib⁹ que fiunt circa guttur.

[illegible]

scire potes suis signis: put iam supra determinata est: si sanguine cognoueris: cuba: et inuue: et illo: put tibi videbit coeure finy virtute patientis: et pñone ipsius. Et si infirmus cu predictis scrofulis sic emperat: et scietur longo tempore absq regimine aliquo et pñilo medicor nec suis fuerit reolucutis subleuatiis et incutis. tñc oim ille ad sanie dornabit quare pñoptera cu omni sollicitudine ad eius generatione faciendā et si complexio infirmi bumida fuerit: fac emplastrū ex pasta fermentata mixta cu butiro et si et complexio ad aliqñ scitacē deriuauerit et tñc babcas mica panis et malara cu cu decoctione pedū arictis Et cū maturatū fuerit apostema apī locū in loco ipñ pñedenti. vt inde sanies scilicet et melius possit mūdificari Et hoc si optime cognoueris et sciueris anothmia mem bzor. et caue ne occipiaris in isatione. si vt nō facias cā in loco vene. vel arterie. aut nerui. ita vt ex illa incisione possit longe pñare: gñtudo omni puore. eo qñ si scientia anothmie pñe: fueris ignorās. ita qñ eā nō fuisti expert: nec cā vidisti qñ solū ex ea scis aliqd ex auditu. impossibile ē vt veritate huius possis cognoscere certissime: et pñctus maxime mēbris pñis et ppter hñ si fueris sic ignorans caueas tibi ab incisione facta cu ferro omnino. sed pone super locū quē intendis aperire stercus colābz: malaryū cum bñodio pñctū arictis: si fuerit octidatus et mollis pñplexūs aut puer. Sed si infirmus fuerit rusticus vel senex. mīscibis et malapabis oīctū stercus cu saponē molli. Et si fuerit infirmus mediocris complexionis et etatis. mīscibis eū cu butiro antiquo. qñ faciet locūz aperiiri in bñm. Et regere infirmū subleu regimine longo tempore. si cu puluis paruis. et cassia facta cu aceto. et puluis plenis amigdalariū et panis mādectus in oleo cu mādico sale et cōmestus cōfert valde. Et facta aperiēte primo pone in tus tantā in uolutā in melle per oīē vñā et alijs oīctibus pone tantam optime tritā et vnguento de palma dissolutā cu oleo roīa cō et fac pñtū tibi videbis coeure. considerata etate infirmantis et sua cōplexione. et scdm quantitatē cōsolidatiōis vulneris ita tantā debes oīmīnare donec fuerit liberatus cu adiutorio oīi.

Capitulū xi. de solutione cōtinuitatis collū

¶ Tunc colliguntur membra composita ideo ei accidere
potest solutio ordinaturis sicut alij membris acci-
dere consuevit. hoc ei cunten potest aut ab extrin-
seco. aut ab apate. Et scias q. multe egritudines obueniunt i
collo et dissolutione ordinaturis & maxime in neruo no-
minato in arabico neru? retrogradus. qñ egritudo ibide
generat: ostenditur vox. eo q. partes epiglottis non claudu-
tur debite & cõuenienter nec dilatant. Et efficit eius vox
rancia ad similitudine vocis hominis fortiter infirmidati
Et si dictus neru? fractus fuerit. Cura ei? tuncen impos-
sibilis. Sed si fuerit ostra egritudo et apostematate. tunc cu-
rabitur curato apostemate. Quare studeas in remouendo ip-
sum sicut diximus. s. cũ euacuatione & purgando humo-
res. & resoluendo ipsos. & sciendo oia predicta tẽpore con-
uenienti. Sed si fuerit et opilatione. cura cura corpus cum
laratiuis. & postea studeas in dissoluendo opilationem
& in apertiendo eaz q. oleo antico & similib? donec deat
membra ad statũ suũ propriũ. miscendo cũ predictis aliqua
que sint stupefacta & aromatica. Sicut recipiendo et oleo ro-
saceo partẽ vñi cũ tribus partib? olei antiqui & creco in-
tinge locũ. Sed si ostra causa processit a mala coõpatione
frigida neruo eueniente: qui cõde superuenient a nius vel
vento aut pluuia vel aliquo alio frigido aere: aut ab appo-
sitione medicinarũ frigidarũ & narcoticarũ sicut speriti me-
dici facere consueuerunt. Tunc cura tua esse debet cũ rebz
calcfactantib? & in qñũ causa fuerit frigida actu & potetia
Et in tantũtũ resistere debes cũz rebz cõtrariis calidis
scilicet actu & potetia. Et quia et predictis causis coagu-
latur sanguis ille qui in neruo predicto cristit. ideo in his-
te debes cũ rebz calcfactantibz & apertentibus actu et
potentia sicut sunt ista & his similia. s. oleũ anetinuũ. & oleũ

de narciso. & pinguedo de alborac. i. grue & aliquatulus
pinguedines galline. misceantur oia supradicta. & calefac
istud vnguentum. et inunge locum pluries sic faciendo.
et inadesac totum in eode tepido et superpone. Et scias
q omne membrum existens in principalitate & nobili-
tate iurui. minime sustinere potest contrarietates medici-
narū existentiū in vltimo absq medio. eo qd qnis fuerit
membru de su solidū atq firmū. cū hoc toto destruit eius
virtus. & perditur & adnichilaf. et appositione talū me-
dicinarū existentiū in vltima contrarietate. Et hoc cognos-
cere debes et dicitis antiquor & vera dicunt loquēdo de
dentib. s. id q eis magis nocere percipitur. est. qn extre-
ma eis accidunt absq medio. s. comedere bibere & calida
actu in excessu post frigida actu in excessu & tamen substa-
tia eorum est de fa solida atq cura ad recipiendū passio-
nem. in tñ sunt dure substantie. qd aliq antiquorūz me-
dicorū crediderūt qd essent impassibiles & absq sensu. & tñ
et tracter sūt sensibiles. Quanto ergo nerui qui sunt mol-
liores & magis delicati debent magis recipere passionē et
perturbationē ab extremis ipse dentibus. & absq dubio
qñ medici ponūt hāc cōparationē principaliter in denti-
bus. nō intelligūt solū de dentib. s. de omnib. alijs me-
bris corporis. Sed cū hoc nocumentū percipit in dentib.
qui sunt tā dure & dense sūt. qto magis in alijs que sūt
mollioris valde & rarioris sūt percipi debet regimē er-
go nō virt. debet ad caliditatem modicā pertinere. Et oēs
alię medicine sint tepate vlt ad modicā caliditatem ptenētes
quēadmodū supradiximus. sicut in cibis cor. ppropina-
re turtures & minutas aues nemoris. Et etiam passeret
in estate eliratas. & in tene assatas in verul occetas cūz
almuri vel suffricas in sartagine. sed scias q ea que sunt
in vltimo assata magis medicine habent pertinere quas
ad cibū vel ad nutrimentum.

Capitulum xij. de inflatione facta in epigloto.

Toritur quidē in epigloto apostema & viximus

cura. sed nō nocet speciale huius hoc rememore.

Quare primo flebotomare debes infirmū de ce-
phalica brachij dextri. & extrahere de sanguine scdm quod
tibi videbitur cōuenire. Et si videbis epiglotoz foriter
rubere & i tactu calidū. Da ei ad bibēdū paulatine aquas
rosacā in qua diu steterint semina citonior. cūz zucharo
& modico aceti ita vt non percipiatur sapor eius. s. aceti.
Sed si fuerit absq caliditate & rubedine manifesta. tunc
fac cū gargarizare rob morar mirtū cū aqua rosacea. & etiā
de illo paulatine & successiue atqz ptime deglutire. & sub
tilia cibū ei ppropinando ei solū vis pulli cū pane optime
firmetato. Et si apostema fuerit magnū & multi nocu-
ti. omnino flebotomare cū debes. Et si nocumentūz ipi
fuerit debile. penitus flebotomare debes eo q sanguis se
cū ducat humores. & tempus est breue. & nocumentūz q
ex minutione sanguinis habet prouenire. cito poteris re-
staurare. Sed si timuerit infirmus minutionē. purga cū
cū purgatione leui. s. cū hac decoctione. que R. e. m. robo-
lanorū citrinor. & violaz & seminis cartami. & seminis an-
gera. i. vrtice. & requilicie an. partes equales. Et omnia
ista pone in aqua decoctionis masticoz. cūz quātitas sit
ad imitationē coloris aque. & fac omnia predicta morari
in eadē per totā noctem & oīē & postea cola eā expremendo
fortiter. Et pone in eadē colatura de sirupo tamarindorū
vel de sirupo sgnzabin. put tibi videbitur conuenire. &
de hac decoctione propina infirmo. put tibi videbitur con-
uenire. seruando custodiā infirmo sicut sit in alijs laci-
uis. Et si non percipitur in loco calori manifestus vel ru-
bor. fac infirmū gargarizare sirupū sgnzabin tepidum. &
rob mororūz & aliqd aceti cū qtuor partibus aque dulcis
Et stude vt eius cōplexio permuetur & alteret ad scita-
tē. s. oando ei panē optime firmetatu cum pullis assatis.
& etiā farina ordei infusati & cibū qui dicit alzasu pulres ē
factus ex farina dicta ordei infusati cū aqua & modica zu-
chari qui est valde vtilis in hoc casu. Et si color epigloto

fuerit simul melangior & in epigloto ipso apparuerit tu-
mor magnus valde cū duritie. dubitandū est valde de sus-
focatione infirmi. quare pperare debes ad flebotomandū
infirmū. sciēdo qd ille sanguis qui exierit erit gross. atqz
niger. Et sic curabitur a timore suffocationis. Et purga
infirmū cū lapide lazuli. vel cū lauatura ipsi lapidis la-
zuli. s. m. q. v. infirmi poterit sustinere. vel cū decoctioe
facta cū polipodio epiburno. & ellebore nigro ponēdo cū
pdictis aliq que siccitate pdictaz habeant remouere sicut
sunt viole reglita & nomifan. Et etiā ponere debes que
habeāt dolorē mitigare. qñ de cōsuetudine huius loci &
egritudinis ē dolere & pūctionē sentire. sicut sunt flores
siccados & sue pomorū quoniam b pferunt dupliciter. s.
qz si agunt siccitate & remouent dolorē. Et si cognoueris
q humor sit multe magnitudinis. tūc dare debes pmedi-
cas medicinas laciatis cū tota suba frāgendo siccitatez
ipsaz cū oleo amigdalaz dulciū vel sirupo sgnzabin. fa-
cto cū passul emulcatis. & maxime si infirmus fuerit qdra-
genari & coloris bruni & pilositas. tūc si ipse lacerti sint
pleni grossi atqz lati. & ut pfectudo infirmi sit esse solita-
ri cū multis cōgitationib. quia cū se repit p certo talis
erit melacolic. Sed si infirmus fuerit iuuenis & nō fuerit
cōplonis melacolic q scies q color ei erit alb. & erit bo-
ne pueritandis & psumudinis. Tūc siue debes q ille hu-
mor non erit multe grossitudinis. Quare talib. dare de-
bes decoctionē medicinarū solūz absq suba. rectificando
ipsas cū medicinis sibi pprois & puenientib. ut nature
amicabiliores erislar. put tibi mel. videris expedire. s.
cū sirupo de melle. aut cū sirupo citri si intēdis subtiliare
humorē & pfortare nām. aut cū sirupo pomorū si intēdis
cōplexionē rectificare. Et si cert. fueris q humor faciens
egritudinē sit sanguis. tūc sctia est ei cura principalis
Et si aliquis ali. humor vel humoris fuerint vel erit in
cā. & etiā exacutis scies in vnoquoqz qd erit faciendus ex-
pdictis. Et quosentūqz in epigloto aut in vula ma-
gnū fuerit apostema dilatatum nō pot esse securus quin
ad suffocationem possit occurrere.

Capitulum xiii. de squinantia.

Tūc debes qd sgnātia pot fieri ex vno humo-
re vel ex plurib. Et si siue poteris et acciderit q
ab egitudine sūt. Quia si ex vno humore fuerit
accidētia erit significātia sup illo. & si ex plurib. erunt cō-
posita accidētia atqz mixta. Et qñis forte hoc difficile sit
cognoscere. tñ si optime fueris pscutus ex dictis accidēti-
b. optime poteris cognoscere atqz scire vñ et ex q humore
dictū apostema fuerit generatū. Et tā tibi significāti in
pcedēti caplo signa & accidētia simpliciū. & ex ipis pote-
ris satis leuiter composita cognoscere atqz scire. Quare si
apostema fuerit compositū. ipsum purgare debes cūz me-
dicinis cōpositis. Et si simplex cū ipis simplicibus supra
dictis. sed scias quod aliquādo apa vult talis pditionis
existi. q nullatenus curā alicuius medicine recipere pōt
& qñ sic est tunc ad ferruz. s. ad cyrurgā te redire oportet.
Et qñis hoc sit contra nostrā intentionē. s. cura cū ferro
nō volo vt scias a me quod si eā incideres radiatus. inde
grauissime egitudines habent prouenire. s. q. ac ad pul-
monē velociter tendit absq obstaculo & desentōe aliqua
que possit frigiditate aeris frangere. & eius contemperare
cōplonē vñ sequit debilitas virtutis cordis. & illa de cau-
sa virtutes debilitantur & dissoluitur reuma. quare infir-
mus velociter & subito ad morē in poterit pruenire. co-
gnoscēdo qd si assam sctidā suspēderis ad collū patētis
vult vñ sgnātia confert ei valde ex sui natura & pppietate

Capitulum xiiii. de apostematibus accidentibus
cane pulmonis.

Toritur quidē apostemata in cāna pulmo-
nis quēadmodum in meri fieri consueuerunt
& oia ista apostemata sūt que sunt in meri sūt q
in cāna pulmonis oriuntur. sunt pūgitina & multi nocu-
menti. Et si hoc apostemata non proueniunt ad magnas

magnitudines sicut alia apostemata que in largis locis nascuntur hoc non est nisi propter stricturna loci, quia non possunt in eisdem locis dilatari. Sed sicut dictum est in apostematibus epiglotti de causis signis et curis sic et in istis que in hoc oriuntur membris intelligere debes. Exempto quod hoc membrum, scilicet canna pulmonis et meri, propter siccitatem et maciem ipsorum non recipiunt humores qui sunt grosse sibi valde. Et propter hanc maciem que est in canna pulmonis quoniam ipsa oris apostema, erit amigdala et locis suis que sunt obuiates aeri, et absque dubio hac de causa inde oritur tussis falsa, eo quod non inuenitur aer obstruendus et obuiationis quare multi habent accidens habet prouenire. Et quoniam in meri accidit apostema habens in eo magna nocumta habet prouenire, vnde est difficultas deglutiendi, et alius est intensus loci dolor. Et quoniam certus fueris quod in aliquo predictorum membrorum fuerit apostema: non tardabis sibi obtemperare villo modo propter breuitatem temporis huius egreditur ponendo postmodum super locum ea que habent ipsum apostema spargere subtiliando et resoluendo, et fac eum gargarizare, aqua rosacea cum decoctione de cassia fistula et rosas. Et ista etiam et similia prestat apostema canne pulmonis et specialiter odorare ipsa calida, et aerem predictorum calidum inter extrahere inspirando, mollificando corpus cum his que bene peccanti tibi magis videbitur expedire. Et dico certissime, si habes pro constanti, quod in his apostematibus in omnibus aliis existens intra corpus quod somnus est pessimi et nocui, et pro tanto quantum cum renouare poteris ab eodem tibi illud facere debes, donec humor ad dissolutionem cepit euenire. Libando cum subtiliter absque intentione molestia, et extrahere eum a somno pacifice et quiesce, recitando ei noua delectabilia, atque placida, et si ista non sufficiunt, fac ei omnia que ipsum a somno poterunt remouere. Quare si inuenis fuerit et tempus elatus, fac eum odorare canna foras, quia facit eum vigilare absque molestia: impedimento et si tener fuerit et tempus elatus sufficiat ei prius odorare alderbeben, id est scicados cum aliquantulo calidore, et quod facit scicados facit rura. Et que admodum somnus adiuuat apostema fortissime dissoluitur quoniam est in declinatione, et in via dissolutionis, ita et ipse somnus quoniam est in principio et in via generationis et confirmationis potentissime adiuuat ad ipsius confirmationem et augmentationem, et sic de causa sue moris. Et iam superius tractavi et mentionem feci de apostematibus que in istis locis oriuntur. Et eorum curas sufficienter ordinavi. Quare cum ad breuitatem intendam curas singulares vniuersalesque obmittito, et eorum accidentia, eo quod cura vniuersalis est quasi cura omnium aliorum. Et propter hoc non posui curam signatam, scilicet illam que oportet fieri cum inflammatione canne pulmonis ad quarantam et foraminis naris vel parum minus, et illud omisi quia est difficile valde nec tempore meo vidi aliquem qui ea fuisset exercitatus, sed quoniam discipulus erat in hac arte, volui prescribere dicta modernorum huius artis in hac causa qui dicunt quod nulla fecerit mentionem, huius cure sed mentes aduertunt eo quod ipsa posuit ubi precepit incidere sufficere, et fundere cannam pulmonis et propter hoc volens experimentare super ea prius vnam, et incisa corium, et pelliculam que est sub, et de canna pulmonis etiam aliquid minus lupinum et lauabam vulnus cum aqua mellis cotidie, et quoniam vulnus incipiebat coopiri carne, desuper spergebam puluerem subtilissimum nucis cineris, donec fuerit liberata. Sed quod meo tempore non vidi aliquem qui hac fecisset, propter hoc non volui primo ordinare. Et accidit quoniam canne pulmonis obilitatio vocis propter multam vociferationem, vel propter intensum laborem, et illa de ea ibi oritur granula parua, et huius cure sufficit gargarizare aqua rosacea. Et debilitat et vox propter ingrossationes que fit a multa infusione humiditatis flatis viscosi in pelliculas canne pulmonis, et huius cause sufficit delectatio.

Capitulum xv. de raucedine vocis.

Cura huius egreditur est comedere aliquid de raphano cum modico subari, et ius etiam caulium vel brodiauorum in hoc casu confert multum. Et oritur quoque hoc egreditur ex asperitate et siccitate canne pulmonis

De raucedine.

Et cura illius est comedere amigdalas excoctas dulces cum succo reglicie. Et postquam derivatus sum ad tractandum de raucedine vocis que fit ex infusione humiditatis flatis viscosi in cannam pulmonis que descendit a cerebro vicio reumaticis vel catarrhi, et hoc non solum medici sciunt, etiam vulgares istud intelligunt et cognoscunt, nunc autem intendendo tractare de raucedine que fit vicio alterius egreditur nis sicut accidit ex stricture gule cum aliqua infestice vel sibi simili in tantum quod costringit inde nervus retrogradus et expulsumur et sequitur raucedo. Et fit etiam a causa intrinseca, scilicet opilatione facta in ipso nervo retrogrado et hoc fit raro et in minori parte. Ergo respondeas festinanter inungere locum stricture cum aliquibus oleis resolutivis si egreditur fuerit antiqua, sicut cum oleo nucis antiqua usque oleo olisemino et de narcisco cum pinguedine anatis. Et proceribus istis expulsum pinguedinem hornellorum qui comedunt oliuas. Sed si egreditur fuerit recens et in principio, sufficit tunc inunctio cum oleo rosaceo aromatico. Si iam transierit egreditur, et, vices, tunc vti debes predictis oleis mixtis. Et non obliuiscaris subtiliare regimine infirmantis, et ipsum diminuire quoniam si sic feceris recuperabit vocem infirmus oio domino cedente, sed si leso aliqua facta fuerit in visceribus ex dicta stricture, cura eius tunc est impossibilis. Et fit etiam dicta raucedo ex apostemate facta in nervo retrogrado. Et cura eius est cura predicta, subtiliando regimine. Et si superius nominavi olea pura et olivacea et in vni collecta huius egreditur presentia non credas me fecisse illud absque prouisione et cautele, quoniam omnes medicine que operantur intrinsece, si fuerint plures vni complexionis et vni nature et in vno gradu simul mixte, reperitur maioris virtutis et efficacit in omnibus egredituribus, quam si cedent vni soli illius complexionis et nature et illius gradus in vno eodem pondere, verbi gratia: quoniam si recipies medicinam simplicem que sit calida vel frigida, seca vel humida in principio scilicet gradus, et octoposita superius in eadem quantitate que in illo eodem gradu fuerit complexionata, inuenies compositionem longe maioris efficacit quam simplicem in tantum, quod vna de composita plus operatur quam, scilicet, de simplicibus et hoc non recipitur solum in virtutibus primis, verum etiam secundis et tertiis, certissime illud idem inuenietur et quauis causa huiusmodi sit manifesta cum ipsam ad presens omnino intendens breuitate seruare sicut in principio huius libri promisi, midilominus habet et alia in sequenti bus vtilia ero rememoro: atus deo cedente, et si superius memoravi quod opilatio fieri potest in nervo retrogrado sicut in aliis nervis fieri consuevit, ex qua raucedo oritur et generatur. Et etiam in duobus nervis opticus a quibus lux oculis delegatur, sit opilatio et in tunc quod quid danditur oculis vni nullatenus pupilla alterius dilatatur. Et quando sic est medicum sunt desperati de cura huius egreditur: et iam declaratum est in tractatu oculorum. Sed de hoc quod medici dicunt quod cura aliqua non potest in aliquo casu nullatenus sum cum eis: nec eis assensio villo modo. Et sicut dico de ista opilatione: ita dico de opilatione facta in nervo retrogrado quod cura non est impossibilis oio: imo medicine pro certo eis debent valere: et eos iuuare si debite exhibeantur. Quare inunge et debes locum cum predictis oleis simul mixtis: non obmittendo purgationem vniuersalem totius corporis: et etiam particularem capitis: sciendo quod maxima egreditur non trahit a capite: nisi medicine et virtus ipsarum illic operantur: vnde consulo ut alie a vicis medicinis preparentur que deferant virtutes ipsarum ipsi capiti velociter: precipuando eas oisemperatas cum aqua mellis, et hanc viam doctrinam adinuenit pater meus: et fuit valde bona. Et postquam ipse obiit ego posui alium nunciatum de latore medicina ad caput ignis de hoc cum eo minime fuisset locutus. Et non diffidas oio quod beneficiis et iuuamur istarum medicinarum non apparetur velociter et subito: quoniam alioquin exercitando ipsas: tunc signum aliquod beneficii et iuuamini apparebit: interdum liberabitur oio eante.

Cap. xvi. de pustulis in meri seu in yfoso.

Toritur pustule in meri ex comestione rerum acutarum sicut est sinapis & similia. vel ex assumptione medicinarum fortium & acutarum que recipiuntur a medicis ad occidendum sanguisugam exiles in gula. Et sunt hac de causa ibidem pustule rubec parue & minime: et cura huius est sicut regit cum macillagine semini atomio rui dissolutis cum aqua rosacea: tenere in ore & paulatim sugendo & labendo deglutire.

Capitulum xvij. de corruptione & putrefactione in gula & meri: & eorum partibus adiacentibus in tempore epidimie.

Toritur in istis membris & in suis partibus adiacentibus putrefactio tempore magne epidimie & pessime mortalitatis sicut alijs membris fieri consuevit quare partes gula corrumuntur. Et hoc non accidit nisi quando est epidimia pessima & maligna & non est mirum quia aliqui in tali tempore corrumuntur nervi pedum qui sunt membra solida & cadunt. Et qui tractabo de epidimia & de egritudine que sunt in ipsa & de suis accidentibus tunc curam omnium ponam cum adiutorio dei.

Capitulum xvij. de privatione sensus & motus & relaxatione meri yfoso.

Taccidit aliquando in nervo in quo insita est virtus deglutendi species relaxationis & privationis sensus & motus. Et potest in hoc nocu mentum evenire in ipso nervo aquo dictus nervus recipit in finem & virtutem sensus & motus. Et hoc ei accidere potest propter frigiditatem complexionis sue: unde parat est recipere dictam lesionem. Et hoc ei contingere potest. aut ex assumptione narcoticarum medicinarum. aut ex portatione aque frigide & magna quantitate. & spalter illis quod non sunt assueti bibere ea & potest aliqui hoc egritudo subito evenire & interdum paulatim efficiatur. Et qui fit ex portatione aque multae tunc fit subito. Et qui continue & paulatim vltus fuerit frigidus. tunc successue & paulatim vltus egritudo efficiatur & qui fit incipit cum dolore levi & cum difficultate deglutendi que paulatim & successue augmentatur donec evenierit ad privationem deglutendi perfectam. Et hoc accidens quod accidit est pessimum valde. quia infirmus non potest vlti modo cibum nec medicinam deglutire. quare oportet cum oī sollicitudine properare ad eius sanitatem recuperandam. aut in brevi morietur. Et qui ad hoc evenit. curatur pluribus modis. primus modus est. ut apponas cannulas argenti vel stagni in gula. Et sic cannula habens caput quod ponitur in tuis in ore strictum. & illud quod remanet in manu a parte exteriori sit latum valde. Et scias quod quando appones cannulam in gulam. mouebitur stomachus ad subuersionem & vomitum naturaliter. quare ea tunc subtrahere debes & stare donec cesset vomitus. & iterum ea intus pone. & cum subuersio & vomitus vel motus superuenit. subtrahere & sic facies donec ex consuetudine remouetur subuersio: motus. & qui sit absque abhominacione infirmus ex appositione ipsius cannelle. Et tunc sicut dictum est pone latus strictum intus in gula tenendo latus apertum in manu & inde lac proice recentem multum. aut pulvis ex farina tritici tui ex aliquo istorum quod inde possit infirmus nutrirī. studendo semper in remouendo causas egritudinis cum quibus tibi videbitur conuenire cognoscendo quod ex tali cura sequitur non modicum nocu mentum. scilicet quod inde debilitantur virtutes membrorum gula omnes. Secundus modus curationis huius egritudinis est ponere infirmum nudum intus in lactis. quod sit tepidum recens multum aut in tina plena ex pulvis farinae tritici qui sunt liquide cocti. quia opinio quorundam medicorum est ut illud nutrimentum ingredias per partes inferiores corporis: etiam per poros totius corporis ipsius sed hoc opinio oculissima valde existit atque frivola. Tertius quidem modus est: est rectus certus: atque verax. scilicet quod tali modo nutritur infirmus absque dubio & est talis. scilicet ut recipias lac & pulvis ex farina tritici liquide de coctas in vesica vna capite vel eius simili. & sit in collo ip-

sus ligata vna cannula argenti ad modum clisteris. & facta modificatione intestinoz perfecta cum clisteribus abstergiis & modificationibus. pone dictam cannulam intus in ano & ex prime dicta vesica diligenter cum manu: donec totum lac vel pulvis in intestino recto ab infirmo recipiat & sic inde cum intestinum sugendo recipit nutrimentum & ab ipso aliud intestinum sibi contiguum rapiendo sugit: & ab illo aliud donec sit successue ad fundum stomachi dictum nutrimentum huius occurrere inde stomachi recipit quod sibi puenire videt. & ab eo nutritur. Et ita quidam reperunt medicum qui nituntur probare quod nutrimentum nullatenus recipi potest perclistere in intestinis ut ad stomachum possit deuenire. & hoc per dicta. qui dicit quod clistere iniectione per interiora in intestinis non potest vlti modo ad stomachum pertingere & deuenire. Et sic arguendo affirmat quod nec nutrimentum inde in rectum vlti modo ad stomachum potest puenire. sed vlti tales occurrunt & errant cōpando egparado medicamina iniectione per clistere nutrimento predicto de iniectione finem modum determinatum: qui certum est quod violentia & ipso illo quod est in clisteri non est tanta neque ita fortis: quod possit medicamina iniectione per ipsum vlti ad stomachum puenire & delegare: eo quod virtus attractiva intestinoz & stomachi ipsa medicamina abhorret: & propter hoc non attrahit sed expellunt: sed cum corpus indiget nutrimento debet: & intestina a se habet cōpater sunt deputata: ideo nutrimentum inde iniectione virtute attractiva in ipsis fortiter viget attrahit de intestino ad intestinum vlti ad stomachum. Et neque in medicaminibus clisterioz reperitur virtus vlti habeat ascendere a partibus inferioribus ad superiora natando. sic inueniunt in colera acutissima que quando descendit. aliqui inferius vlti ad fundum ani. ibi facit magnam punctionem. & voluntate egerendi sicut dicit. & potest esse quod hoc se sustinet & retinet. propter aliquam necessitatem. vel quod est in platea associatus vel in mensa. Quare illa colera rediit ad superiora. & sic ascendendo potest vlti ad stomachum deuenire & cum sit oīosa & abhominabilis que quando vomit exiit & tunc modo non possunt imaginare quod lac & ius gallinarum & pulvis iniectione per clistere sicut dictum est quod virtute attractiva forti mediante intestinoz & stomachi non possit vlti ad stomachum de intestino ad intestinum puenire. cum remana que existunt in olla vel aliquo vase terreo existeret supra aquam attrahant nutrimentum & humiditatem manifestum ultra ipsius vas. Idcirco ita determinati modos nutritionis huius patientis. quorum hic vltimū conuenientior & verior: & magis eligendus a me esse iudicatur. Hunc autem ingenio curandis huius intendo hic breuiter pertransire. Et dico quod est necesse inungere locum externum cum oleis aromaticis & subtilis substantie que non habeant supflua caliditatem sicut est oleum rosaceum sacrum ex oleo olivinarum oleum de safemino: & oleum amigdalaz amararum: & fiat semper quod me dico copiam videri expedire. scilicet inungere locum cum vno illoz simpliciter aut simul mixtis. Et ubi ordinari pone re lac vel pulvis in illo & eodem casu potes adeo bene assuescere brodiū pullos vel turturū vel coluboz mafulor: sed illa principaliter ordinauerā quod boies istius partis illis frequenter vlti. & etiam quod in hac egritudine sunt loco cibi & medicine valde inuatiue. Et est necesse vlti dicta sint tepida. Et studens cum oī sollicitudine ut non sint frigida nimis actu neque calida actu in excessu: quia cibi & medicine quando sunt actu in mensa seu superflue caliditatis habet destruere calorem naturalem: qui quidem calor est nutrimentum omnium virtutum corporis: est ipse calor naturalis sicut agens. Et calefacere debet cum rebus aromaticis subtilibus temperate caliditatis. Et id quod magis laudat & plus est expertum in hoc casu est balsamum. Et si non posses balsamum competenter habere: inuenies de carpolibalamo quod vlti apud nos difficiliter reperiat quod ipsius balsamum: ite rui cum de granis pini comedat: & similiter oleum albacen similiter multum valet. Et si in qualibet vicia alium predictorum oleorum ponas aut. i. optime pure amice: erit effectus maioris valde & tutioris in omnibus oīo oīo. Et postquam

breviter expeditis sum de egritudinibus colliguntur inter
do determinare de his q̄ sibi contingit eas sicut est pul
mo et meri.

Capitulum xi. de egritudinibus pulmonis.

Capitulum p̄mū de egritudinibus pulmonis.

**Capitulum ii. de apostemate pulmonis et de eius sanie et de
tussi critica que fit in die et de spūto sanguinis et de dis
locatione catarr.**

**Capitulum iii. de tussi que provenit a mala complexionē et
de omnibus speciebus.**

Capitulum p̄mū de egritudinibus pulmonis.

Aut oves q̄ pulmo est membrū porosū
spūgiosum valde: et q̄ in suis porositatib⁹
iuvunt anuli similes anulis cāne pulmo
nis: q̄ tēdūt s̄q̄ ad extremitatē ipsi⁹ pulmo
nis: inde vadit aer seu anhelus p̄ totū pul
monē et b̄ experientia p̄obaf in aialib⁹ mortuis. s̄. sūfian
do foriter intus per cannā pulmonis: inflabit enim pul
mo totus manifestissime: et cū inde aer erit. detumescit
do contrahit pulmo et simul pres et cōstringunt. Et de
scendit etiā aliqui flegma et catarrus a cerebro ad pulmonē
et ex inde provenit tussis et stridura anhelus. Et cura b̄
est mūdificare corpus a s̄mate cum pulpa colognide et si
milibus. Et consolare capud cū aromaticis calidis et sic
ut sunt ganofili et macis et cinomomū electū. Et con
suetudo est cōficere emplastrū ex predictis et ponere super
capud. Sed ego expertus sum q̄ facere pulcrē et istis is
tissimū. et spargere sup caput est longe maiore efficacie
et effect⁹ in hoc casu. Et hoc fuit oīcū et consiliū patris mei
in fine sui sermonis. Et ego expert⁹ sūz q̄ recipe de vna
quas oīcay specie p̄ se et subtiliter quālibet pulveri
zare singulariter et misce eas oēs simul cū aliquibus ex
istis succis put pulmonē et nature nūscuūq̄ infirmi ma
gis videtur convenire. s̄. si hīs fuerit. cū succo de nabā
na. i. mēte vel cū succo mēzāzū. i. maiorane. aut cū succo
de berē gemefora. i. basiliconis garofilati. et si tempus fu
rit calidū et siccitauerit infirmus. tūc mūco oīcay sp̄s
solū cū aqua frigida. aut cū aqua rosacea. p̄pter sui aroma
tizatē. et est melius et facio eas cōficere et postea itez eas pul
verizare. et demū super capud spargere. q̄ si sic facio de vir
tutes eaz melius simul cōadunant. et vniunt. Et q̄ hoc
experimentū sic pluries p̄bauit. p̄pter hoc ipsūz collaudā
do p̄ceteris recōmēdo. Et est cōueniens et altere cōple
tionē infirmi puerēdo ipsas ad nāz siccitatis cū aliq̄ cali
ditate. Et hoc fieri p̄t cū dō eū p̄sserib⁹ assatis et turti
ribus: vel ipsas facis intrasse et sūfio. Et scias q̄ si
quod descendit in pulmonē non de facile inde p̄t exire.
Et ideo q̄ aut illud est s̄a subtile et liquidū valde. ita q̄
pulmo nō p̄t ipsūz exteri⁹ expellere. eo q̄ q̄ anclit⁹ aer
spargit. per pulmonē diuidit oīcū s̄a et in. Auditur et in
hibetur in ipsum. quare aer erit. et illud se inibi nō rema
net. vel erit illud s̄a grossūz et viscosūz valde. Quare p̄p̄
sui viscositatē in trā adheret ipsi pulmoni. q̄ non p̄t in
de expelli: nec euacuari. ergo si cognoueris q̄ illud s̄a sit
liquidū et subtile. studas ipsūz ingrossare toto posse. et b̄
facies recipiendo ex dragaganto albo et gūma arabica alba
et pillas sic cū decoctione in iubar et vna teneat post alias
continue in ore. Et q̄ inde eliquat et dissoluat paulatim
deglutiat. Sed si fueris q̄ s̄a sit grossūz et viscosūz tūc
fac istas pillas. R. amigdalar. et succis liquiritie. et beskar
tuba. q̄ est flama in lingua yspanic. et pistent oīa et mi
sceanit cū sirupo facto de cortice citroz et fac pillas et tene
antur sublingua et si fuerit vitium viscositatis. misceatur
cū sirupo centauree minoris optime decocto et fiant pillule
et oīcū est. et teneant in ore. et abstineat a multa repletioe
cibi et potus. et nō comedat fructus nisi illos quos dicam

Capitulum ii. de apostemate pulmonis.

Retur in pulmone aliqui apostema sicut in alijs
mēbris accidere cōsuevit. Et istud apostema fieri

potest ex uno humore solo aut ex pluribus. Sed scdm na
turā sui corporis impossibile est in ipso fieri apostema ex so
lo s̄ate p̄pter cōuersionē continuā s̄atis cū ipso pulmone
Necq̄ ex sola colā p̄pter subtilitatē sui et p̄pter largitatez
poroz corporis pulmonis nō potest ibi diu permanere.
q̄ inde ocluat et discurrat. quare ille humor ex quo oīc
hoc apostema est sanguis. et hoc est q̄ grossitudini aliqua
tūlū pertinere videtur. quare ibidē potest aliqui diu per
manere. et nō est etiā pulmo sic afflatus ipso q̄n possit ex
ipso ibidē fieri apostema. Et scias q̄ pulmo est oīo absq̄
sensu. et si habet est oculū valde. sed illa pellicula que est cir
cundās ipsūz quāuis sit subtilis valde. tū nō uolū existit
vnde sensum habere p̄obaf. et iterū est sciendū q̄ pulmo
et sue pellicule sunt absq̄ nervis. sibi serentib⁹ et p̄stantib⁹
bus motū et cū mouetur. nō mouetur per se. sed motu pec
toris. Et oīcū quidā medicorū q̄ si pulmo habet sensūz
perfectū. hoc est si esset perfecti sensus. ad vltimūz languē
sceret p̄pter sui motū p̄tinuū. eo q̄ vita oīz existit anclā
do sui inspirādo aerē et expirādo. S̄ b̄ opinio ideo sit uolū
atq̄ oīo vana videt. eo q̄ p̄t et magis et p̄fecti sensus
atq̄ acuti q̄ ad ipsūz nerui magni multi derinant: et cō
tinuē et assidue mouet: et mouendo se mouet etiāz pulmo
nem: tamē nō fatigatur nec languescit: quare ratio nec
opinio predicta vacua et nulla esse videtur: sed hoc nō in
tendo ad p̄sens in hoc loco soluere et declarare. Immo re
deo ad illud q̄ p̄termissū. et dico q̄ quādo apostema est in
pulmone: tunc infirmus patit continue stridurā anhelū
tus validā atq̄ fortē et acutā febē et continuā p̄pter vi
acutā ipsius pulmonis cū corde et tūssim violentiam et
impetuosam et facies eius est rubra valde: et specialiter po
ma maxillariū et anhelitus eius est frequēs et veloz atq̄
calid⁹ valde: sed cū hoc est mediocriter inter magnitudinē
et paruitatē: et pulsus ipsi⁹ est veloz et frequēs: ita q̄ val
de subitō vna pulsio alia sequi videt: sed nō ex necessitate
pulsus durus esse reperitur in hoc apostemate quous de
natura apostematis talis esse deberet. Sed q̄ pulmo est
mēbrū molle: ob hoc oportet q̄ pulsus ad mollicitudinem ha
beat declinare: et q̄ nō est nervosus etiam: et de hac causā
multa talia accidētia occurrūt ambulant s̄q̄ apparere debe
rent quātū est de natura apostematis que non apparēt
et b̄ est causa quare oīcūz pulsus nō reperit in b̄ apo
stemate quando est in carnositate ipsi⁹ pulmonis. Sed si
apostema fuerit impellitū q̄ est circūdans ipsūz: tūc pul
sus b̄bz ad vnicū p̄tinere: sed est oīo absq̄ dolore. Et
q̄ si febē videbis acutā et tūssim violentā: et cū nūllū aliqd
non faciat: oīa signa que p̄scripta sunt: in vno collecta
fuerint p̄certo habens q̄ apostema est in pulmone. Et
iā supradictū est q̄ istud apostema nō fit ex puro s̄mate
necq̄ ex colera simplici: sed generat ex sanguine: vel ex san
guine et colera mixtis: et est longinquū etiā valde q̄ apo
stema oītur in pulmone ex melancholia: eo q̄ pulmo eas
odit et abhominat valde p̄pter ipsius grossitē et aceto
sitatē. Et scire oves q̄ pulmo nō nutrit nisi ex sanguine
subtili claro rubeo atq̄ lucido. Et ergo postq̄ videris
infirmo oīa suprascripta in vno collecta s̄omia ipsūz: cō
sideratis tū cōditionibus notis. s̄. etate: cōplōne: et p̄ore:
anni: et regione. Et in sūma dico q̄ oīo est minēdus q̄n
sic est. Sed p̄uicū esse debet in minuendo plus vel mi
nus. put melius videbis cōuenire. Sed s̄omia esse de
bet et basilica dextri brachij vel ex saluarella manus que
in arabico dicit aziffac. Et sit studiū tūū in cibando cum
ex rebz que non excedant in frigiditate supflue: sed sint
cōsistantia dupliciter. s̄. cū aromaticitate et suplicitate: s̄
cū rosis et stiptibus myrri bumide. Et subtilia regunt
eius dādo ei solā aquā ordē ordinate sacra et colata. Et
si fuerit oclis virtutis vel nature nō transas vltra pa
natā: et sic cū abstinerē a dono specie carnis oīo: quoniam
si feceris remouebit apostema et liberabit infirmus tota
liter deo dante. Et iā videre potes manifeste q̄ de subtili

Signa apostematis
pulmonis

mis et gloriosis propter hunc pulmonem creantur cum substantia rara et canalibus largis et dilatatis: ut superfluitates et viscositates inde valeant faciliter pertransire. Et quia ipse pulmo vicinus corde existit. Quod quidem cor est membrum spiritus vitalis qui in eo quotidie generatur et conservatur. Et qui servit huic spiritui est anhelitus. Et cor secundum dictum philosophum est principium et radix omnium virtutum totius corporis: et ab ipso fit effusio et delegatio omnibus membris. Et quidam sunt qui dicunt quod cor non est radix et fundamentum nisi virtutis vitalis solum et par virtutis naturalis. eo quod per ipsum totum corpus nutritur et augmentatur et crebrum similiter per se ipsum solum est principium et radix spiritus animalis et ab ipso procedunt virtutes sensus et motus. Sed hoc optimo non sunt medicum multe utilitates: nec est res necessaria oio medico ad sciendum ipsam eo quod res difficilis et obscura valde et propter hoc fuit hoc contentio et disputatio iam sunt mille anni inter quosdam. Sed id quod necessarium est ad sciendum in arte medicine et absque cognitione cuius non est medicus notandus. est certissime scire et cognoscere quod cor est forma et principium spiritus vitalis et vite in animalibus. Et quiescente motu cordis cessat vita oio. Sed quod crebrum est fundamentum et principium spiritus vitalis. Et si aliquid de cerebro accideret solutio continuitatis moritur animal in brevi. Et quod spiritus est origo et fons spiritus naturalis in quo est radix et principium nutritionis: et ab ipso tanquam a fonte et origine huius virtutis omnibus membris dirigitur et delegatur. Et si accideret ei solutio continuitatis non oio animal cui vita posset permanere quous non ita cito moreretur sicut si superadictis quibus membris accideret et eveniret. et causa huius est quia materia virtutis cordis est spiritus vitalis qui quidem spiritus est instrumentum vite in omnibus membris sicut dictum est. Quare qui destruitur ei operatio cessat vita oio sicut qui remouetur vel cessat lux solis vel lampadis liquet tenebrositas et obscuritas subito et incontinenti. Et hoc idem dicimus de cerebro. Sed quoniam spiritus sit principium spiritus naturalis et ab ipso ceteris membris dirigatur sicut ab alijs duobus scilicet corde et cerebro sui proprii spiritus diriguntur. tamen cum ipso spiritu naturali vadit sanguis ad oia membra nutritur. Qui quidem sanguis indiget conversione et mutatione et mutat et alteratur de colore et colore. sed natura multumque membra recipientis: quare huius spiritus grosse substantie existit respectu predictorum et hoc conuersio coloris in colores et substantie in substantia non fit nisi tempore determinato et non subito. Sed operatio que fit a duobus alijs prescriptis membris principalibus agitur et operatur ex subtili substantia conuident. Quare si accideret alicui istorum solutio continuitatis: priuatur subito eorum operatio et beneficium absque mora sicut claritas diei cessante sole et etiam in obscuro cessante splendore lampadis incontinenti sequitur obscuritas et tenebrositas per se absque dilatatione aliqua. Ergo manifestum est ex predictis quod oia predicta tria membra sunt principalia. scilicet cerebrum: cor: et par: eo quod non solum habere videntur et reperiuntur virtutem innatam tamen qua se ipsa regit verum etiam et in fluentem habere corroborant. ex qua fit influentia omnibus alijs membris corporis. et sine qua oia membra permanere non possent. neque vita in corpore. Et quodlibet istorum est in se simple principale. et non est differentia inter ipsa nisi in tempore quoniam pro philosopho Aristotele indicatur quod solum cor sit principale membrum. et una ex principalibus causis ipsius ad hoc confirmandum est quod cor est primum membrum quod generatur in corpore animalis et talis questio est philosophica et naturalis. Sed medicine nichil conferre videntur. Et ego non intendo hic declarare nisi ea que medicine principaliter habeant pertinere. et que nouembris corporis possunt obuiare. Et quia iam elongatur sum huc usque propria intentione. nunc ad presens ad ipsam redire intendo. Et dico quod propter colligantiam et vicinitatem que est pulmonis ad cor quod febris que fit propter apostema pulmonis est pessima valde et acuta: et ob hoc natu-

ra conatur toto posse ad expulsiōem noxamentorum faciendam quā citius potest. Quare euacuatio que fit per phlebotomiam est necessaria valde in principio huius apostematis: et hoc secrete fieri potest. eo quod hec egritudo acuta est et breuis. propter molliem substantiam corporis pulmonis et propter caliditatem ipsius quā habet a vicinitate cordis et a colligantia ipsius et quibusdam apostematibus aliqui accidunt structura et coartatio fortis anhelitus. et hoc fit una earum causarum aut ex nimietate putredinis facientis structura anhelitus sicut sepe contingit in apostematibus epatis. aut ex conuersione humoris in sanie quod fit propter grossitudinem membrum et obediencia humoris semper fit structura et magnitudine febris. Et curatio huius leuiter efficitur et compleretur et hoc propter raritatem membrum et largitatem viarum. Et quoniam apostema non resoluatur impossibile est quod una earum causarum eueniat videlicet solutio continuitatis in pulmone quod fit febris critica et consumptiva: aut exsiccatio substantialis humiditatis pulmonis: ex qua fit defectio et tibiis: et in arabico dicitur alcal. Et quoniam illis accidunt inflatio pedum tunc mors est vicina. Et si dictum apostema ad sanie conuerit. et in sui exitu laudabilis apparuit alba. scilicet et medicoriter spissa absque odore malo prolongabitur egritudo et fiet cronica. Sed si non fuerit alba nec substantie mediocritas: colorque vel rubedine occurrat. adhuc longior efficitur. Et si ad nigredinem conuerit fitas pro certo quod infirmus morietur. et etiam si post nigram albam et laudabilem spuerit. non pro tanto est confidendum quod ad vltimum morietur. Et fitas quod solutio continuitatis quod fit in pulmone est difficilis valde ad conuincendum et consolidandum propter continuam motum ipsius et propter ipsius substantie raritatem: cognoscendo etiam quod pulmo est membrum maxime inuacuum. Quare si apostema ei sanies generauerit et ipsa sanies fuerit viridis vel magis coloris morietur infirmus oio infra sex octes. Sed si sanies predicti apostematis alba fuerit prolongabitur infirmitas tempore longo absque liberatione et euacuatione sententia medicorum: et fit inde critica: tunc cum secretionem continua et tussis inseparabili et diminuitur caro ei continue et paulatim. et conuertitur ad colorem fuscum. et in tantum macrescit et cretural conuertitur infirmus oio infra sex octes. et oculi eius fuerit cecati. et nates acutae: et yngues icuriantur et ad vltimum non poterit palpebras superius eleuare: et hoc non accidet propter somnium sed propter defectum virtutis non poterit ipsas eleuare. Et tunc cum ad hanc conuerit dispositionem: tunc mors eius est vicina. Et multi ex istis de pulmone sanguinem dicunt et non moriuntur. pro maiori parte nisi post inflationem pedum ipsorum. Et quibusdam ex istis accidunt fluxus ventris propter debilitatem virtutis retentive. vel propter debilitatem virtutis imutative. et tunc velociter moriuntur. Quod si dictum apostema sanie non procreauerit. tunc phlebotomia cura est ei perfecta et liberabitur cum ea oio sanie. et subtile regimine in hac egritudine conseruet multum quemadmodum superadiximus. Et assuecat infirmus ea que habeat subtili aere apire. Et ex istis que cepta sunt et plurimum approbata in apostematibus pulmonis alcharricainna. i. panicula vel yringa et cisternalbeer. i. capilli veneris: et capilli veneris quidem conseruit in hoc casu: eo quod completio et reparationem cretural et ab hoc conseruit propter alijs medicinis in dissolutione apostema pulmonis et propter caliditatem habet in omnibus egritudinibus pulmonis et cretural tussis: et tunc cum predictis medicinis quod habeat ventrem mollescere sicut et rasset. sciendo quod istud rasset. quod isto modo tempore reperit non solum habet mollescere ventrem: verum etiam ipsum purgare quoniam illud quod antiquitus inueniebatur stringere dicitur.

¶ De dicamē conueniens huic egritudini.
Recipe riglicie et panicula in alia carlene et capillis veneris: et flamean. aur. ii. violax. aur. i. rasset. rectis aur. v. qlibet per se possent se puenire et ponant oia ad lectum ignem ad bulliendum per reubarbarum xv. s. aqua et bulliat usque ad summationem medicatis et coletur ex primis fortis et cum h

decoctione dissoluitur aur. octo. medulle cassie fistule adden-
do. \mathfrak{F} . ij. sirupi de mastic. miscendo hunc scriptu. reubar-
bar subtiliter puluerizatu. & propina infirmo ad bibe-
ndum quoniam h. medicina suauiter corpus molliciat atqz
purgat. & non indiget illa custodia que in aliis laxatiuis
fieri consuevit. Sed propina ei ad comedendum de pane
 \mathfrak{F} . ij. vel. iij. si vis euz vberius reficere. attendendo q. qm
tu oas medicinam laxatiua sine istam vel aliam ca. repida
dare debes. eo q. si frigidam cederis. actualiter nocebit in
frigidando calorem naturale. & coagulando humores. & si
calidam superflue cederis. inflamabitur calor. accidenta-
lis corrigendo infirmu. ne somno superflue profunderur.
Et ego spero in oculu q. cu hac cura. & via crum. sufficien-
tes in dissolutione. & curatione huius apostemat. Et cu
videris acuitate feb. is lentece. & quietam fieri. & anhe-
litas malus non affuerit. & tussis similiter moll. & lenta
fuerit. scias pro certo q. apostema tunc est eliquatu. & cum
fuerit infirmus ex tali egritudine liberatus. scire pro-
pinquis dicere poteris q. optima curam in ipso es opera-
tus. Et si cu hoc non secutus fueris intentione tua. & hoc
est q. apostema conuertatur ad sanie. & cum infirm. ipse
fecit sanie tussiendo. que sanies si nigra fuerit vel viti-
dis. vel illis coloribus pertineat. non est sperandus nec
attendendu in allicatione. & curatione accidentis. infir-
mi. sed anteq. indices de h. facto prius considerare debes
tenore virtutis infirmis. fortitudine egritudinis. &
vires octos. & uadit a principio creationis huius sa-
mici. quoniam quanto citius. & temperatius scire ceperit
talem sanie. citius morietur. sciendo q. pro maiori parte
principii creationis sanici no sit nisi in die critica. Qua-
re oio q. si creatio talis sanici fuerit. vel inceperit in ter-
tia oia a principio egritudinis quod infirmus non tran-
sierit pro maiori parte sextam diem a principio egritudi-
nis. Sed si virtus fortis fuerit morie. in octaua oie egrit-
udinis. Et si creatio sanici inceperit in sexta oie. impos-
sibile est q. infirmus transierit sextam diem. Cum ero lo-
cutus de diebus criticis. tunc memorabo de his omni-
bus tractatu breui. Et sanies illa que coloris est melan-
gius vel que nutritur habet pertinere mixta nigredi-
ni. magis mortis est significatiua q. illa que est tubei co-
loris. & alioy colorum eo q. illi colores significant mortifi-
catione. & innati coloris. Et scias q. sanguis non cit. nisi
postq. apostema est aperu. Et cum sic est signu certissime
laxitudinis. & oblationis nature no poteris digere. & co-
terere sanguine illum ad sanie. quare h. non percipitur
esse aliqua digestio. Et cum oio sanguis. non attendas
q. intelligam sanguine purum. sed est mixtus cum alijs
humoribus. sed oio a oio. & a colore. Sed euz sanies
apparuerit alba. mediocriter spissat. exierit lenit. & absqz
difficultate. tunc scirus esse poteris quod proli. abitur
egritudo. Et si studiosus fueris valde in curatione ipse
regendo cu perfecte prout sibi conuenire videtur. profici-
es ei no modicum. efficietur vita eius melior. atqz leui-
or. & alienabuntur eius accidentia. & si operabitur infir-
mus omnes suas virtutes naturales. exercebit artes sua.
& possibile erit q. recedat ab infirmo omnia sua acciden-
tia. in tri q. ab amnibus putabitur esse liberatus. & ipse
met se putabit esse sanu perfecte. & Medicus autem certis-
sime scire debet. si illa est vera opinio vel non. Quia vi-
gnus est laude talis medic. cum sic operat. fuerit faciendo
totu quicquid de arte fuerit faciendu. Infirmus vo taliter
permanebit donec termin. eius fuerit. & talis homo dici
non potest absolute sanus nec infirmus. Et regimen sa-
nici apostemat. pulmonis esse debet cu rebus abstinentijs
& mundificationis. & non calefactionis cu aliqua incisione. &
dehectione. sicut est terra scillata que a pprietate confert
pulmoni. & quauis stipititate habeat. prout no amit-
tit virtutem confortandi membra intrinseca. & capilli ve-
neris v. s. post quartu decimu diem confert euz. be. bez
etiam postq. fuerit ablutu in aqua pluries est valde bo-

nu. & cortices citri sir. conferit valde in hoc casu. eo q. for-
tudo virtutis mirabiliter valet in hac egritudine. & hoc
medicines quas oimus multu valent habentib. sanies
in pulmone confortando. Re. ergo ex vnaqua. istaruz
partes equalis. & bulliant in aqua. & propina infirmo ad
bibendu cum sirupo facto ex scariolis aut cum rosis recen-
tibus. Et ex reb. multu conferentib. huic egritudini est h.
scilicet ut. sapia. bolu. amenu. & ponas cum in vase ali-
quo terreo cu carbonib. ignitis. & sit vas habens cooper-
toriu q. in medio superfici. habeat foramen. vnu. & inde
fumus possit inde exire. & aspergere ibi aqua rosacea. & re-
cipiat infirmus illum fumu per os temperate pluries in
die. istud confert. quia aromaticu confortando pulmones
& cor. & ciccando pulmonem. & rege euz subtili regimine. Et
melius regimen ex istis est panis bene fermentatus cum
sacharo rosaceo. Et ia recordatus suz q. pater meus dice-
bat mihi. q. pater suus habuit quenda hypanu in cura
qui patiebat hanc egritudine. & extenuatus fuerit in tri
q. tota caro eius consumpta fuerit. & aus meus ipsuz ta-
litter curauit. scilicet quia ababat cu pane bene fermentato cum
sacharo rosaceo. & pane similiter bi. fermentato cum oleo
oluaru. & taliter resumptus fuit. & sua recuperavit humi-
ditate. nec ei superuenit aliquid acciden. malum. & vixit
postea tam longu tempus q. medicus qui curabat euz. scilicet
aus meus obiit ante ipsum. & postea diu remansit in ma-
nibus patris mei. Et obiit ad vltimu. & alia egritudine
& no ex ista. Et mihi similiter quando incepi praticare su-
peruenit ad man. meos quida qui patiebat tales egritu-
dine. & imui ei regimen dictu. & se recessit tussis ab eo. &
impinguit. fuit. & rediit ad operandam artem suam. & ad
exercendu omnes actiones suas. & sic vixit postea logo te-
pore. ita q. eo tempore fuit epidimia in illa regione. & ipse
mortuus fuit in ipsa ex feb. acuta. Et iam inuenim. q.
Galien. precepit dare tiriacu magnu in ista egritudine. &
confert multu. lac etiam asine recen. multu. ita q. incon-
tinenti cu ex ab vber. recipiat cu infirm. nec ab aere in-
ficiat. Et quia lac asine. & caro eius non est licitu. sacenis
comederet. ideo precipim. sumere lac capre. que sit perfecte
sanitatis loco eius. Et est necesse ut propines ei ad come-
dendu cura de belo. & medulla de aule. & oculos ramoy
& solia ipsoy. Et vna passa ad comedendu laudata est val-
de in hoc casu. Aqua vero qua bibere debet sit munda. &
puras remora ab omni mala qualitate. Ego dico q. oes
spes carnu sunt male in hac egritudine. Et si stomachus. a
nietus hanc egritudine est debilis. ideo ei debes dare de ci-
bo in quantitate tali ut cu possit digerere absqz difficultate
magna. Et dixit etia. Galie. q. cancri flumiales optime
abluti ita q. cor. horribilitas sit ablata. & conquassati oco
quantur in aqua oiu postea colent. fortiter exprimendo q.
illa decoctio multu valet in hoc casu. Et postq. Ga. hoc
affirmat certissime credendu est qd. sic sit euz. & tan-
tus in hac arte. Sed hanc non faciut actione sua coplone
sed a sui pprietate. eo q. inter oplone ipsoy. & pulmones
existit similitudo. & q. non sunt grosse substantie. & sunt ba-
betes humiditate in sui coplone. & sunt mudificatiui hu-
more. ideo in suma sunt conferetes in hac egritudine. Et
comedant sir. Q. dare i hac egritudine trociscos andara-
charon. quoniam sunt inuameti valde. Et aliquado sanies
ocitur in pulmone absqz apostemate. nominato in ara-
bico vantz. que fit quando adunant humores in corpore
pulmonis qui non possunt vere sanies nominari. eo q.
sanies vera non est in loco in quo est inflatio atqz tumor.
Sed sanies que fit ex humoribus deriuatiuis vnde in
pulmone ab alijs membris inuisant ibi. Quare mem-
brum debilitatur in tri q. non potest ipsos a se expellere
& ppter h. diminutio mor. generat ab anhelitu in loco il-
lo vbi humor oia. fuerit inuisat. & pertinet h. humor i
comissuris suis. Sed vera sanies generatur qm tunc est
pulmo. & inflat. & soluti de coeiuuatiis. que orta est in eo
ex dispositio aliqua mala innata ei. Et generat solutio co-

tinnitatis in pulmone sicut in alijs membris. Et accideria
ppria q̄ accidunt ex dictis causis est extēso q̄n̄ tussit: eo q̄
p̄ltingit p̄cc̄ sup̄ pulmone: q̄n̄ replet aere. Et possibile
est q̄ egritudo in pulmone accadat ex vna eorū causā
quas nūc dixim⁹. Et potest etiā pulmone cūenire solutio
p̄tinitatis nō a seipso: sed a sup̄fluitatib⁹ malis ibi deri
uatis quēadmodū nūc dixim⁹ de apostematib⁹: s̄ pōt ali
ter in ipso oriri: corosio ex humore acuto ibi delato: s̄ in su
fo: q̄ humor ibi adurif ex calore accidentali aut ex ira v̄l ab
angustia s̄ fatigatione sup̄flua spiritū: quare ab illo cor
rodif loc⁹ s̄ v̄l erat. Et causa hui⁹ est cura apostematis ei⁹
excepto q̄ est grauior: ad curandū: s̄ q̄ principaliter cūe
nit in hoc casu: est tēperare cōplexione s̄ mitigare morbi
cationē cū reb⁹ cōuenientib⁹: sibi: sicut cū v̄l coritate semi
nū cionior: s̄ cū decoctione iunubar⁹ s̄ requiritur s̄ bibat
ipsam: s̄ sit etiā solutio cōtinuitatis in pulmone. ex forti
extēhone facta in ipso ab impetuosa s̄ valida tussi: vel ab
amore forti: aut sup̄fluo humore atq̄ graui v̄ltra q̄ sua
possibilitas erigit s̄ requirit: vel ex casu a loco alto: aut ex
uratione s̄ ipulsiōne facta cū p̄ccore valida atq̄ fortit: et
isti tales cūcūt primo sanguine feruente abiq̄ maxima
tussi. Et sanguis ille q̄ cūcūt est lucid⁹ s̄ rubeus nō gros
sus sed subtilis. Et cū oīco de sanguine feruente: intellige
q̄ sit apulsiō s̄ spumosi⁹. Et cura boꝝ est p̄mo s̄dima
re infirmū ex baslica dextri brachij minuendo de sangui
ne. pul v̄l eius erigit s̄ requirit: s̄ subtiliare regimē ei⁹
multū s̄ nō exercit⁹ nec moueat: sed quiescat s̄ caueat a ri
su s̄ a sup̄flua locutiōe s̄ specialiter ab alta vociferatione:
s̄ cū videris qd̄ tussis violenter inquietat eū: p̄cipe ei v̄l
oīmodo s̄ ingenio abstineat ab ipa toto posse: s̄ teneat pil
lulas leues sub lingua p̄tinue quas dicitur s̄ h̄ infen⁹
deglutiendo eas paulatim: donec mitiget tussis: s̄ curā
do tussim curabit s̄lter cū ipsa que facit ipsā egritudine
qd̄ si cū fuerit tēso facta a sup̄flua repletionē. Cura ei⁹
ppria est s̄dima: s̄ si fuerit casus vel passio inunges lo
cū cū oleo rosaceo tepido. Qd̄ si tussis iuerit ex catarro: tūc
curand⁹ est p̄mo catarrus sicut cū p̄mitina: s̄ attendes
hui⁹ egritudinis s̄ medicine q̄ cōferunt in hac egritudine
scilicet catarro sunt medicine s̄tptice subtiles: quoniam sua
subtilitate de facili possunt ad pulmone deuolare: s̄ s̄tpti
citate sua h̄nt ipsū: partes suas p̄ltingere s̄ coaduna
re atq̄ cōfortare ne sup̄fluitates ad ipsū venientes possit
recipere: s̄ seruando v̄l hanc q̄ ordinauim⁹: abiq̄ dubio
nō modicū infirmo p̄ficiet oeo dante. Et iā supra dēci
mus q̄ s̄dima oebes baslica dextri brachij in hac egrit
tudine: s̄ mihi videt q̄ facta s̄dima baslice s̄dmando sit
vna ex arterijs q̄ eis magis vicinat: s̄ subtilia regimē ei⁹
dādo solū cūcūt ordet: s̄ liga coras ei⁹ s̄tptice vnaquāq̄
p̄ se ligatiōe forti faciēdo cū gescere abiq̄ labore: s̄ p̄pina
ei oī mane aliqd̄ ad bibēdū: q̄ habeat cōfortare cū s̄tptici
tate aliq̄: sicut est sirupus rosace⁹ cū aqua dulci: s̄ si aqua
fuerit ex fonte qui respiciat versus orientē erit laudabili
or: s̄ extingue in aqua illa calib⁹ purissimū atq̄ mundū
tamdiu donec ad minus ex aqua oīmuntat quarta pars
ipsa: s̄ sternendo i domo ei⁹ folia vitis s̄ myrtelle s̄ similū
s̄ odorēt citronia s̄ rosas: s̄ ea que habeat cor: cōfortare s̄ oi
latare: ad h̄ ut sanguis diuidat s̄ spargat ad exteriora cor
poris: s̄ nō p̄hibeas ei somnū: nec exercitas te multū in
puocando ipsū: sed oīmisse illud nature. Et si cognoue
ris q̄ humor a capite distillat: s̄ inferius distilletur ad
p̄cc̄ s̄ ad pulmone: s̄ tēpus fuerit hyems s̄ complexio
ei⁹ humida s̄ frigida extiterit: tūc p̄pāra ei hoc medicamē
Re. macis partē vna s̄ garosiloz p̄tes semis: piperis
nigri partē octimā fiat puluis subtilissim⁹ s̄ sparge sup̄
partē anteriore capitis quoniam ibi cōfert in hoc casu: s̄
specialiter quoniam primitina causa hui⁹ egritudinis fue
rit ex catarro. Et calefacere partē anteriore capitis tēpera
te quocūq̄ modo fiat p̄dest multū in hac egritudine. S̄
si causa hui⁹ catarrus fuerit ex aere calido: oīno abstinentiū

est ab omnib⁹ predictis medicinis: nec sup̄ caput aliqua
que sint cōplexionis calide s̄ siccē in excessu: sed sufficiunt
ea que sunt tēperate complexionis: cū modica siccitate et
aromatitate: laborando s̄ remouendo tussim toto posse:
cognoscendo q̄ totū quicquid comedif s̄ bibitur quando
semel s̄ abiq̄ oilatione deglutitur more solito non p̄tue
nit virtus illius ad pulmone: nisi per viam resudatiōis
videlicet eo modo quo videt in vasis recentibus terreis
quando implent aqua: quoniam tunc trapellando s̄ resuda
tionis p̄ poros ipsorū exterius ad modū rotis effundif
atq̄ manat: s̄ p̄pter hoc ordinamus pilulas ad tēdūz
continue sub lingua: ad h̄ ut medicamē ipsū paulatim
deglutiendo possit ad pulmone deuolare: s̄ v̄l h̄nt esse
oebet p̄tortatua cū modica s̄tptitate s̄ siccitate p̄tinitis
ad aliquā frigiditatem temperate. Cōfectio pillularū
cōferentiū in hac egritudine. Re. gumē arabice s̄ oagag.
semis s̄ ciconioꝝ s̄ antec. an. quartā partē. s̄. v̄nias.
terre sigillatē aur. ij. trānt v̄l quodq̄ per se: s̄ tribellē
tur s̄ cōficiantur cū sirupo liquiritie: s̄ h̄nt inde pille ad
modū lupini: s̄ teneant in ore oīe s̄ nocte deglutiedo pau
latim q̄ distillat ex eis: s̄ bibat ex his que superius dixi
mus: abstinentiō a moribus laboriosis s̄ a vociferatiōe
forti: s̄ a occubitu in locis calidis s̄ maxime qui non sunt
assueti: eo q̄ q̄dū infirmus iacet in lecto duro: vene s̄ ar
terie cōprimunt: quare sanguis inde cūcūatur s̄ spargi
tur p̄ totū corpus: s̄ quia forma venarū tam pulsatiliū
q̄ nō pulsatiliū que sunt in pulmone cōtraria existit for
me oīz aliarū venarū toti corporis: eo q̄ vene pulsa
tiles que sunt in pulmone similes existunt oībus alijs ve
nis non pulsatilib⁹ que sunt in toto corpore: in subtilia
te: cū sint s̄tūmodo v̄nias tunice s̄ vene nō pulsatiles q̄
sūt in pulmone sūt oīz tunice: s̄ p̄pter hoc arterie pul
monis cūcūt s̄dime. s̄ exalantur alijs venis nō pulsan
tibus que sunt in pulmone. s̄ hac de causa solutio conti
nuitatis que fit in pulmone est p̄uioꝝ s̄ oīficiō: valde
periculosos: ceteris alijs que sunt in toto corpore: magis
remota a liberatione. vel impossibiles quare studiosus esse
oebes cū oī sollicitudine ad cōsolidationē faciendā cū his
que dixim⁹. anteq̄ ad sanie habeat deuēire. cognoscēdo
q̄ si ad cōsolidationē huius vulneris pulmonis per te in
firmus poterit deuēire. v̄gnus erit laude s̄ gloria valde
ex hac cura. Et nō credas quod hoc vuln⁹ cōsolidetur ex
proprio sanguine sicut vulnera alioꝝ mēbroꝝ fieri cōsue
uerunt. sed si cōsolidatur non fit nisi post longū tempus
Et postq̄ v̄sum fuerit q̄ cōsolidatio huius sit expleta
s̄ confirmata non oebes desistere ab vsu medicinarū ad mi
nus v̄l q̄s quo trāscit fuerint. xi. dies. Et si nō cōscit⁹
fueris intentionē suā h̄ est qd̄ ad sanie conuertat iā supe
rius dictū est quid agere oebes. Et iā audiui a patre meo
q̄ ad eū venit quidā ex officialibus bispame qui patieba
tur basile egritudine. s̄ q̄ ceciderat sanguinē a pulmone. q̄
pater meus studuit cū: s̄ fecit ei oīa que v̄l fuerant ei cō
uenire in t̄m. q̄ ad tantā conualescentiā deuēit. qd̄ pu
tabat se esse liberatū integre s̄ perfecte s̄ incepit facere facta
sua s̄ agere oīa que cōsueuerat in sanitate sua. s̄ pater me⁹
correcit eū inuigēdo ei a quibus se abstinere oebat: s̄
maxime ab vsu mulierū s̄ a sup̄fluo cibo s̄ potu s̄ a violē
tib⁹ motib⁹ s̄ laboriosis s̄ ab equitatione equorū qui sūt
superbi robusti atq̄ fortes. Et p̄cedente tēpore equitauit
quādā die equā vna s̄ cūstauit eā violenter s̄ eadem die
reiecit de sanguine in magna quantitate. Quare ex h̄ s̄ ex
vsu mulierū. s̄ alijs errorib⁹ multis quos fecerat obiit in
breui. Sed quā diu seruauit regimē sibi impostū sane vi
xit s̄ bene fuit h̄ per septem annos.

C. Caplm. iij. de tussi que p̄uenit a mala cōplexione
s̄ oībus alijs speciebus.

T. scias q̄ pōt in pulmone cūenire p̄plexio cali
da aut frigida vel siccā ex qua orif tussis. Et cu
ra hui⁹ est remouere illā malā cōplexionem: con

ueredo infirmu ad oppositu illi qualitate extranee. Et
iam fuit q quida rex habebat tussim. Et nihil per ipfam
spuebat: vel eieciat. Et cu medicus suus vidisset ipfum
pcepit ei ut cu subulis suis claude et scissuras capim sui
anterioris: ablata fuit ab ipso tussis incontinenti. Et ca
tussis illius erat frigiditas que attinerebat pectus: et tussis
vni pulmo inde lesione recipiebat: et vni expulsiua cona
bat expellere illud nocuentu ad illo membro. Quare h
tussis non erat nisi ex qualitate mala frigida. Et accide
multotiens tussis etia illis que supflue exercitant curre
do vel nauigando seu voando: et maxime nō sunt assue
ti. Et causa huius est q: ex tali exercitio laborioso stomac
eorum supercalefit et ericaf: et ericant etia loca vnde aer in
spirat: et ex tali scitate pceptat tussis incontinenti que ad
modu videre potes q accidit tussis subito illis qui odo
rant ciboria cu sit frigida valde. Et pot etia esse cu tussis
illo: qui supflue fatigant curredo vel nauigando disolu
tuno humoru qui ouisq: ad superfluo motu: et cadunt
vel descendunt ad pectus vel ad pulmonē. Et ita similiter
prouocatur tussim quibz de causa. scilicet caliditate et scitate: et
cu sciatis causam tussis: pmo studere debes in remouē
do ipsas cu suo opposto: et id qd dixi tibi de rege habere
pceptari in oibus. Et adhuc iteru tibi id qd sup: dixi
et scripsi in caplo pulmonis. f. qd ipi vltus supuerit
et curat: sicut dixi ordinare possibile erit qd vult
sit oia: solum ad vltimuz moriet alia egritudine. Et pot
etia tussis euenire sicut aliq: ex antiquis pulerunt medi
cis cu vermū qui assimulant muscis qui oriunt in pul
mone: et ex illis fit tussis valida atqz fortis. Et cura huius
est trahere fumū p cannā pulmonis: et auree et aristologie
longe. Sz hanc egritudine nūq: vidi: tñ memoraciones
facio de ipa: sicut qdā antiqui fecerūt medici. Et fit etia tussis
qui pceptat pectus seu clau in mēbris qui sunt ppin
qui pulmo: et ex quibz cōprimis pulmo: et inde sequitur
tussis. Et fit tussis etia a tumorē splenis et grossicie ipsi
et hō remouet nisi remota cā. Et fit etiam ex apostemate
epatis et duricie ipsi. Dixi qd est magna fit tussis: vnde
oportet dicā causam remouere. Et fit etia ex pleurisi que
fit aut sub costis aut supra costas. Et etia generat tussis
ex hydropisi. Et fit similiter ex tumorē stomaci q fit ex vē
tositate magna in ipso: vel ex supflua repletionē ei: cū et
pot: que fit qd patiens est gulosus: spūter qd repletio
est talis q non iuuat stomachus vnde habeat cepi are:
quare conatus stomachus expellere: q non potest sicut
apparet qd aliquis ponit in aliquo paruo loco vndiqz et
fortissime clauso ita q nō habet loci in quo possit se oia
tare et aerē puenientē inspirare: donec aer eriat loc: et aer
ille inclufus et pressum eueniet et nouus: cōueniens in
spirare: et istud simile accidit illi cui in vltimo stomachus
replet: quia quādo sic est et a stomacho nō pōt aliquid vo
mere nec supere: eijere donec a virtute digerit. Sz aliqd di
gerat: et inkrū aliquid descendat: et inde spaciū acquirat
stomachus: et hac de causa accidit tussis ppter tales reple
tionē et vicinitate ipsius ad pulmonē ppter cōpressio
nē: multotiens moriunt boies suffocati ppter talē cau
sam et fit etia tussis ex subita mutatione aeris ad appo
situm sui. Et fit etia tussis ex assumptione quarūda reruz
quaz ppter eas est nocere pulmōi: sicut sunt fungi mali
qui nascunt in pede seu ppe radice cuiusdā arboris qui
quidē arbor dicit arabis belecamini. Et fit etiam tussis
causa mali pulueris. Idcircoqz sufficiant que diximus de
egritudine pulmonis. Nunc autē intendimus determi
nare de egritudine cordis.

Capitulum. xij. de egritudinibus cordis.

Capitulum. i. de egritudinibus cordis in generali.

Capitulum. ii. de tremore cordis.

Capitulum. iij. de eardiacā.

Capitulum. iij. de aqua q pgregat in marsupio cordis.

Capitulum. v. de pelliculis q sunt in marsupio cordis.

Capitulum. vi. de etbia cordis.

Cap. vij. de apostemate fm q accidit in marsupio cordis.
Cap. i. de egritudinibus cordis in generali.

Totum egritudines in corde aut a seipso:
aut ab alijs mēbris. Qm qd passiones ge
nerant in quibzda mēbris patitur ex co
passione ipsorum: inde parua atqz graua gene
rant accidentia. Et ita scis q cor est pnceps
et onator in toto corpore: et virtutes eius sunt potētes: et
operationes ei sunt manifeste apparētes. Et opimo ma
gini et excellētissimi pbi: et q sunt ex sua secta honorata est
q cor solū est pnceps inter oia mēbra: cor potius onator
oiz: sed Da. sentit q sit solū pnceps et pncipū spūs vi
talis: eo q aial aliqd nō mouit nisi qd oclat spūritus vi
talis q est in corde. Et scias q creatio ipsi cordis et ei for
ma est excellēs in bonitate oia alia creatōe et forma cetero
rū mēbrorū q sunt in toto corpore: cū sit solidi et oclat reli
quis mēbris oibz: et est hīs duas vacuitates seu vacuita
tes: quaruz principalior est q est in latere ei sinistro: eo q
plū habet et retinet de spū vitali alia vacuitate ut ex eius
suba exeat seu pcedant arterie q mouent motu pnuo et
nō locali fm motionē ipsi cordis. Iuamētū illi motus
manifestū in attrahēdo aerē frigida et in expellēdo calidū
supflue et fumosū. Qm nūc est talis creatio suffocare
et calor nālis: et cōtingeret in eo. Et a corde fm Alii. p
cedunt motus volutarij et naturales eo q credit q epar et ce
reb: si recipiāt influētiā ab ipso. Sz multi vident q cor sit
nobilis ceteris principalibus. scilicet cerebro epate et testiculis
Et q est nobilior et magis pncipalis: ideo qm vult fieri in
ipso atqz cōfirmet motus patiens oino et viciat.

Cap. ii. de tremore cordis q arabice dicit altadeg.
Eas q accidit in corde tremor: sicut et in alijs mē
bris puenit euenire. Sed ille q fit in alijs mē
bris generat a vaporibus et fumositatibus qui
ascēdūt et attingūt musculos seu lacertos: cutim. Ille vo
tremo: q est in corde accidit ppter multā repletionē q est
in eo: ab ipsa puenit motus ille extraneus et horribilis q d
altadeg. Et cura huius est scia cū multa extratione san
guinis et postea pfortare cor: cū illis q hnt ipsius pfortare:
nō cū margarit et lingua bouina et filibz. Et ducamē ad
hū iuuenis valde. Re. margaritaz et fete crude et scia bak
liconis gariofilati et scis boraginis et lingue bouine. an.
aur. x. cortidis citroz: sedes indi. gariofiloz macis. an.
aur. iij. pure ambre atqz pfecte. aur. ij. terat vnaqz ba
tū medicinarū optime p se: scia pus incidi oclat minū
tim quāto plū fieri pōt: postea teri optime oclat siml: aur
plis et oclat cū alijs miscat medicinis: et postmodū pul
uis oiz dictaz malacatur optime cū aqua rosacea in para
pside q sit pfecte vitreata: ad vltimū laminā auri puri ali
quātulā grossā: et frica super eū fortiter virgāz puri auri
ppter laminā madafactā cū aqua rosā cū tādū donec vesti
giū auri in medicinis appareat manifeste abluēdo oclaz
laminā auri sup medicinas cū optima aqua rosacea vel succo
pomoz miscendo dictū aur cū pdictis medicinis simul:
et addēdo hūc recepte pondū medicinarū ipsi de eliquario
pomoz dulciū et postea pfecte aur sup facto de lingua bo
uina bñ coto pfectione bona: et pputa infirmo de b me
dicamine oī mane ieiuno stomacho pondus aur. v.

Capitulum. iij. de eardiacā.

Et egritudo euenit in corde: et est motus magis
impetuosus naturalis: fit aut ex causa extrin
eca velut a forti re: quoniā ab ipsa fit ebullitio va
lida et augmētat calor in corde: et hoc est pncipalis cā ipsi
Et fit etia accidentaliter a terro: eo q qd aliquis timet
superflue non spargitur calor naturalis p totū corpus:
sed constringit intus et languens diminiuit: et debilita
tur: et ex tali constringione trahitur sanguis ad cor simul
alijs humoribus: sicut apparet in rebz extrinsecas: videli
cet qd audis in aliqua ciuitate rumor terribilis et quocū
muniter pauescant bomies: quare oēs trahunt ad reges
tāqz ad radicem ad manutendū cum: ita et sanguis cū

Morbus Cordis
per se et colligat
sum.

Anasthymia
Cordis

Cor habet duas
vacuitates

Iuamētū
motus Cordis

De Tremore
Cordis

calore nali & spiritib⁹ & cu alijs humorib⁹ malunt ad cor
& inde sequit^r coquassatio in co: fit chardiaca. Et fit illi
ex sollicitudine nimia qua alijs habet cu pducendi ali-
quid ad effectum: h sollicitudo dupliciter dimidit^r: q: aut
vertit circa vindicta faciend^a: & h ponitur & ptingit sub
ira: vel erit sollicitudo cu agrendi aliqd magnu lucru: v^t
cu psequendi aliqd in quo multu delectet^r: & tunc exaltat
cor: & spargit calor nalis: & spūs ad exteriora: in tñ q de
bilitat cor ex illa inaitate: & sequit^r inde chardiaca. Et fit
etiā a supflua debilitate virtut⁹ ita q ex quolibet leui mo-
tu vel labore chardiaca excitat^r: q: scitu est certissime & ma-
nifeste q oēs mor⁹ excitat calore: maxime cum est fortis &
subit⁹: & si paries est debilis quilibet mor⁹ q est in eo ē
cu maiori difficultate & labore: eo q graue est debile mo-
uere: vñ nō fit nisi cu difficultate & labore: quare calor i eo
fortis efficit^r: & sic chardiaca generat^r. Cura hui⁹ egritudi-
nis est regere cu cu cibis & potib⁹ temperare: odorare aro-
matica frigida q hnt pfortare mēbra principalia & spūs:
sicut est myrra q pfortat sui nā & pplone & rof: & sandali:
& nenufar: & stirup⁹ de sandal fac^r cum trib⁹ partibus sui
ex aq rosacea: & tantūde de aqua oula: & ppinat^r ei ad bi-
bendū sufficit ei: & medulla citroloz: & cucumeris sarra-
nici bnt curare hāc egritudinē sui pplone: & pfortando sui
aromatizante. Et est inuēta qualitas in hys ad hāc egrit-
udine q ignora^r oīno: sed experientia hoc certissime ma-
nifestat. Et generat^r etiā aliqñ in corde sanguis adust⁹:
vñ fit chardiaca illa dicta ex natura ipsi⁹ & sui acuitate. Et
oīf illiter chardiaca ex mordicatione q fit in ore stomachi:
qñ in ipso succit^r humor: mordication⁹ vel acer⁹ ppē vici-
nitatē ipsi⁹ ad cor. Et hac de cā antiq notabāt os stomachi
cor. Et cū cognoueris in hac egritudine melācolia habun-
dare: pforta cor cu hys que pscriptimus de cōfō: tantibus
cor: & margarite maxime hoc facere noūt. Et cura illi⁹ q
fit ex mordicatione osi stomachi est curare illū humores
ab eo cu vomitu vel solutione.

C Cap. iiii. de aqua q aggregat in marsupio cordis.
Generat^r aliqñ in marsupio cordis humiditas
aquosa q assimilaf vrine: & accidit ex hoc infirmo
psumptio: diminutio carnis: paulatim sicut fit
in tñ. Sed ego nūq vidi hanc egritudinē nec curari
ipsaz: nec inueni q Galien⁹ de cā cura aliqua fecit mē-
tionē: tñ si aliquid debet valere in hac casu: valēt ea q sunt
subtilitativa & resolutiva & desiccantia cu aromaticitate: si-
cut est aqua semiali: & hox similiū.

C Caplin. v. de pelliculis q sunt in marsupio cordis.
Generant^r siquē in quibusdā additiones in mar-
supio cordis q sunt ad modū cartilaginū: pellicu-
laray ad inuicē mixtis: sed nullus aī nos locu-
tus fuit de hac cura. Tamē si aliqua medicamina possunt
valere: erunt illa q sunt subtilitativa & resolutiva & aro-
matica cum quadam humiditate.

C Caplin. vi. de ethica cordis.
Egritudo oīf in corde ex mala pplone sicca que
fit in ipso: & h febri desecat substantiā seu radi-
cālē humiditatē que est in ppositatib⁹ mēbrozū
pdephata ut cābiat & pars mēbra fiat. Et cura hui⁹ ē si fue-
rit in principio & exicitate sola cu reb⁹ humectantibus: & ol
faciat poma aromatica & bibat lac capre medicetariis sicut
erit ab vberē. Et ptingit intrare quotidie in tinā aq vul-
dis tepida ut non fudet. Sed si cū siccitate dicta caliditas
fuerit: tunc magis pferat odorare nenufar: & viole q dicta
poma. Et cū tractabo de ethica: lac⁹ de hac cura loquar.

C Caplin. vii. de apostemate q fit in marsupio cordis.
Et egritudo cū accidit in marsupio cordis nō fit
nisi ex cā calida: sed si medic⁹ fuerit studiosus & so-
licit⁹ valde ad hanc egritudinē remouēdā: pote-
rit in breui curari: & h sōmando euz citissime minuendo
de sanguine in maxima quantitate: & velociter postea infri-
gida pplone cordis pfortando eū: & h fit recipiendo de si-
rupio myrrae partē vnā: & de stirupo sandaloz ptes quatu-

or: & tempera cu aqua rosacea: & da bibere. Et ptingit fac eū
odorare myrrā recentē & nenufar. Et si negligens fuerit
medic⁹ aut tardus in hac cura: moriet^r infirmus in breui
eo quod marsupiu est cū cūdans cor: q est mēbra tam no-
bilissima & principalissima sicut scis. Hec autē que scri-
psi hucusq de corde sunt fm sententiā pdecellozū nostroz
rū medicoz. Hunc aut intendim⁹ dicere a nobis quedaz
que ab aliquib⁹ nō sunt scripta de eo. Et oīo q quando
infrigidat^r cor: vltra id qd puenit sue complom⁹ naturali
sequit^r inde in corpore tota pignicia & tarditas: debilitas
in oib⁹ suis actionibus & opationibus. Et si cū h siccitas
pualuerit plus eo q sua natura erigit & requirit: erit pa-
tiens sollicit⁹ atqz audax & nō pōt aliquid q sibi nō place-
at suslinere. Et si cū dicta frigiditate pscripta siccitas in
ultimo habūdauerit: nō sōla dicta accidentia infirm⁹ pa-
tient⁹: vtrū etiā ei suptrueniet egritudo que arabice dicitur
vubul: & latine nomial⁹ sintebis. Et est qñ siccitas pfun-
data ē tñ in mēbris qd illa humiditas radicalis que
parata est ad cambiū ut pars mēbra fiat consumitur ex
toto & desecat. Et ego vidi quēdā infirmū mē qui parie-
bas hanc egritudinē cuius caro erat diminuta & consum-
pta in ultimo: erat studiosus sollicitus & curiosus in vl-
timo: oīno impatiens: & oēs actiones & operatōes suas
agebat sicut in sanitate facere psoleuerat: & permanēte sit in
hac dispositione: donec fuit mortuus: & cū sue mortis fuit
h. s. quia noluit intrare tinā aque calide: & ego prohibui
sibi quātū potui: sed noluit me audire: & cū intrasset i eā
nō diu stetit q leuiter mortuus fuit.

C Tractatus. xiiij. de egritudinibus epatis.
Caplin. pñm de epate & de tribus speciebus hydropisis.
Caplin. ij. de apostemate epatis.
Caplin. iij. de opilatione epatis.
Caplin. iiii. de dolore epatis.
Caplin. v. de magnitudine & grossitie splenis.
Caplin. vi. de ycteria citrina.
Caplin. pñm de epate & de tribus speciebus hydropisis.

Cias qd epas est vñ ex principalibus mē-
bris corporis: sed Aristoteles sentire videt^r
q opatōes ipsi⁹ pcedat a caliditate: cuius tñ
sententia medicorū est q epas per seipsum ē
principale: & operationes eius a seipso pro-

cedūt absq influentia alicuius alterius mēbra in ipsum.
Et ppter hoc dicit ypocras q bonitas & bylitas vite
a sanitate pfecta epatis habet euenire: & epas est sōns pñ-
cipiu virtutū naturalū: que sunt virtus attractiva: retē-
tiua: digestiua & expulsiua: & hec virtutes inueniunt ab epate
ad vñuersū corpus & in omnib⁹ mēbris: & ab ista in-
fluentia oīa mēbra singulariter dicat virtutes natura-
les habēt exercere: & nutrimentū mēbris totaliter assimi-
liare & eis vnire. Quare hec virtutes oēs ab epate proce-
dunt ad oīa mēbra corporis: vnde si debilitas inueniē
in corpore in virtute mutatiua oīf in eo egritudo fm il-
lā debilitatē: sicut hydropisis cū suis trib⁹ specie⁹. Vñ
quaz dicit carnosa in arabico balabami. Secūda vō dicit
tur asclites vel vtriosa q arabice or cēbli. Tertia aut nomi-
nal⁹ tympanites: & arabice vocat zadi: & tympanites fit
etiā quidē a debilitate epatis. Et ego tractabo de vñqz
istaz specie⁹ tractatu coploto: & scipim⁹ a carnosa q a no-
bis or yposaracha. Et oīum q qñ debilitat virtus di-
gestiua epatis tñ nutrimentū efficiat crudū & indigestum
ita qd nō pōt in sanguine pueri: & sic remanet siccationi.
Et tu scis q quonēdōqz secūda digestio q ē in epate erit
in digerēdo: qd impossibile est q cetera mēbra possint illud
nutrimentū digerere: & in sui subām puerire & assimilare.
Et postq digestiua epatis deficit: & alia mēbra oīa de ne-
cessitate deficiunt: atqz errant in digerendo: & sic sequitur
inde hydropisis que or ab yposaracha. Sed tympanites ori-
tur qñ epas incipit digerere chūū: & nō pōt sufficēter eū
coplere & imutare in oib⁹ suis qualitātib⁹ sicut cōuenit p-
pter debilitatē sui: & nō pōt perficere dissolvere qd dissol-

Virtutes
nates ab
Epate oīa.

errat.

De Speciebus hydropisis et eorum causis.

hendu erat: nec pparat ad expellendu q expellendu e. Quare conuertit in vapore sic atqz grossus: qui quide mittit ad coauitate ventris: inde efficit in eo inflatio cu duritie: eo q qn debilitat epar couertit illa in illa bora. Et b iposibilibile est nobis dicere que qualis e quata sit ista couersio: scitatu est perfectu atqz cognitu: qz glibet calor: siue naturalis siue accidentalis: ta si fuerit extrinsecus siue intrinsecus: qui si inuenit re aquosam in qua agat: couertit illa in vapore: et illud q est grossus in ea remanet: subtile aut euaporat: et recedit. Et par aut qn e in sua colectione naturali optima: et pfecta est ea ymuerfalis e colectionis nutrimenti in oibus mebris fm natura e colectione ymuerfalis ipso. Sed qn debilitat calor: naturalis in eo ita qd no pot bane opatione colectione agere: generant inde vapores multi q couertunt e coadunantur in coauitate ventris: et fit bydropisis q dicit timpanites. Et p maiori parte est hoc egritudo cu grossitie e duritie splenis magna: eo q quado epar no agit in substantia nutrimenti id q debet de sui pparitate e natura: hoc est mutare oia subam in re alia que oimodo in oibz assimilatae sunt sube e qitatu. Et qn b opatio erit a na vsus aliqua pte caliditate: tunc sup calente nutrimentu e adurit e na illud mittit ad splenem: eo q oeduntulu pteiner ad melancolia: sic inflat splen atqz tume sit: et hac de ca p maiori pte no iuenies timpaniti absqz egritudine e tumore e inflatio splenis. Sed bydropisis siqde astitutes generat qn no pnt renes abstrahere aquositate q generat in epare cu sanguine q pficiunt oedere ad renes p vias vrine qz cu remanet in epare cu sanguine re pudat a mebris: unde sanguis ille aquosus ab ipsis mebris expellit ad vtrius coauitate: et inde fit asclites. Noto ta q qn b error: fuerit pncipaliter ab errore e debilitate eparis: no potentes sequestrare puru ab ipuro: spaliter aquositate oia. fit pmo bydropisis qz b y pposatha: et secuda. s. ab asclites a debilitate e egritudine renu bz puenire. Sz asclitare oebes vtru illa egritudo vel debilitas renu fiat vel pcedat ab epare: vel sit cu aliis: p pte egritudinis q est in ipsis renibz: q si pccatu no fuerit in epare sed est sanu oino: e debilitas e egritudo fuerit in ipsis renibz: tunc pncipaliter fit bydropisis qz of asclites. Et debilitas qde virtutis eparis etuenire pot a mala colectione q fit in ipso. Quoy sps. viii. sunt scit est manifestu: qz qm colectione: qz qm colectione. Et cura ymuerfalis est reducere epar ad suam colectione naturalem cu quibz puenit. Sz debilitas eparis q fit ab egritudine que est in ipso colectione eparis est opilatio vel apostema. Et apostema est egritudo colectione ex coimilibz e officialibz. Cura siqde opilationis est cu aptius: apostematis vero cu remouendis: cum ipso. Et accidit etia in epare durities cu potationis aque frigide vltra debitu: vel debilitas virtutis ipso: cu vsus acci supflui. Et cura duricie q fit ab aqua frigida no est solu cu calidis simplicibz: imo idiget cu eis q sunt cofortatia stiprica e aromatica. s. camomilla e floz rosaru e similia. Et nota q sps bydropisis sic colectione miseri pnt ad inuicem queadmodu e sps febriu ill colectione. Quare si medic subtiliter e studiose pspicatus fuerit in cognouit simplicitas: leui poterit cognoscere colectione ab eade. Et qui cura simplicis pte sciet opari no absqz difficultate e cura colectione optime sciet exercere.

Confectio colectionis valde ad hoc. R. lacc lignoz mndate floz camomille e rosar: cinamo mi electi: mastice: gariofi. e sticados. an. 5. i. seis lini modici vtrulati: oliuarde. i. cura capria: acruan. i. scolopendria. an. 5. 5. Terat vnaqz istaz p se e tribelles subtilis e coctione cu strupo de charitaina e ppina pateti oie ieiuno sio ex ipso aut. v. vel circa illud e iunge epar cu istis oleis equiter mixtis. s. de aliboca: e de iasmino: e de granis viridibz: e ciba cu pane bene fermentato cu turturibus e passeribz: e pullis pdicu dicitis in aq e sale. Sz si debilitas eparis fuerit ex vsu acci supflui: tunc cura illi e

strupo iste. R. e. passolaz enucleataz: e ligricie mndate. an. libz. 5. panibald. a. carfene e gale: e oliuarde. an. 5. iij. mastice. 5. i. coctione quelibet p se e coctione oia in suffoceti aq p nocte vna: mane aut bulliat lento igne vsqz ad colectione medietatis: e colent exprimedo: fortiter et optime e adde buie colature zuchari. libras. x. e mellis libras. v. e decoquat vsqz ad inspissitudine strupi: e da pateti de isto cu manciunio sio. 5. ii. cu. 5. vi. aque outas tepide: e cu aut. v. mell. rosaci. Et iunge epar cu oleo d granis viridibus: e camomillo an.

Capitulu secunduz de apostemate eparis.

Toritur quoz in epare apostema. Sed si fuerit in suba sue carnositate: ad sanie ouenerit: no spero q infirmu inde i perpetuu possit liberari: eo q epar est mebru pncipale e sone potetissimu: vnde qn taliter parit pnt cu virtutes ois e destruit e sequit veloci ter mors.

Capitulu iij. de opilatione eparis.

Vra bui egritudinis est apure opilatione ipsi: cu decoctio oliuarde: panicald e scolopendrie: e sio: e sue in fenculi est maximi iuuameti in b casu.

Capitulu iij. de dolore eparis.

Toritur aliqui in pncipalo eparis extenso sicut in alijs mebris colectione euenit: vnde sequit dolor fortissimu qn intollerabilis: e apparet parieti qd epar sit q dolent. Et est sensus bui pncipali acutissimu: ppter multitudinē partioz nervoz in ipso pteoz. Ego aut passus sui buie dolore e curam me iungedo loci cum oleo de vitellis outoz e nucū equiter mixtis e liberat sui in ipsa die: s. d. facti sui inde vterit. Et de ipsa infer loquar edimmo concedente.

Capitulu v. de egritudine splenis.

Las q splen est mebru q bz a se trahere supflutates metacostas e trahit doillas nutrimentu ex subfiliis e puriori pte ipsaruz. Et generant in ipso quoz egritudines sicut in alijs mebris fieri colectione. Et no est splen ex mebris pncipalibz colectione: nec bz multas opationes in colectione exire nisi qz trahit ad se supflutates grossas sicut renes trahit subfiliis aquositas: ista mebru augmenat e ingrossat multu. Et cura bui e cura supflutata in epare. Et scire oebes qd splen sustinere pot fortiores medicinas valde ipso epare. Et no tradas hoc obliuioni. s. qn vis dare medicinas p splen ut ad micas eis sp ca q habet accositate: eo q istud mebru p pte nutrit istud lapore: ppter hoc attrahit accositate e rapit ea violente: e hac de ca miceda sunt accosita medicant splenis ut differat virtutes eaz. citissime ad ipsum e accum habet dictas medicinas citissime ipsi spleni ferre e deponere. Et ta est notum q qn ingrossat splen in tui q no pot ad se trahere grossitie sanguinis atqz e sic e remanet tunc oia ser cu sanguine e spargit p venas i vnl uerfuz corp: e alterat inde colectione eparis e debilitat: et ex ipsa debilitate sequit vna ex speciebz bydropisis vel plures. Et de bydropisi e suis tribz sps bz dicitur gerastu: tunc aut intedo colectione tractatu. Colectio strupi pteris valde duricie e magnitudine splenis. R. e. camomille e corticis radice tamarici: oliuarde als. gale. tbutaneni: al. sticados e iabade e flazia: al. capillis vneris: e scolopendrie e asarabacbara. an. 5. i. rubec cinoris. 5. 5. radice de balzaru. 5. i. corticis radice fenicali: e cortice radice caparis. an. aut. v. mastice aut. iij. croci aut. i. ligricie mndate p d medietate ois p dicitaz medicinar coctione q sunt coctione p se e infundat nocte vna in xxiij. libris aque calide e mane bulliant lento igne vsqz ad colectione medietatis aque e colent fortiter exprimedo: et illi colature adde. viij. libras mellis coisummati. e libras. ij. zuchari et bulliat iteru lento igne donec in cipiāt inspissari: e tunc adde acci vini fortissimi libras. ij. e bulliat vsqz ad inspissitudine strupi: e reponat in vase vitreo: e cu op fuerit ea co pateti ab. 5. i. vsqz ad. ij. mane ieiuno stomacho cu ter cito aque outas calide: e cu duo

Splen
operano

An sit mebru
pncipale

De medicinis
pro splene

Confectio
y dardisq

bus an. mellis rosacei: et ab eis cibis subtilibus: de carni-
bus denique pulli parui et columbini: et si vis dare ei galli-
nas una die oabis: et alio non: et rege ei taliter donec fuerit
liberatus. Et emplastrum illud iter spleni supponat: quoniam
placet valde. Item radices tamariacis et camomille: et flos nar-
cissus flos d'isemini an. ptes equeles: radices caparis q'ra
pre: farine o: dei vel spelte quatru e q'ra pars oiu: medici-
nar: et incorporentur in aceto et aqua equaliter mixtis et po-
ne calidum sup splenem: et ligas p emplastrum folia viridia si-
cus: et comedat infirmus an cibum pomitella capar: post qd
fuerint madefacta in aq cu sale et aceto qm sunt magni in-
uameti in hac egritudine: et teneat dictum emplastrum in no-
cte et in die: inungat bis cu oleo de lilij et rosaceo. Sed
endo qd aliqui b egritudo certifica p vrinam turbidam quan-
do mingit in quantitate magna. Et si videat qd qm splen non
pot trahere dicta supfluitate ad se remanet cu sanguine et
expellit infirmus p vrinam. Et aliqui dicta supfluitas expel-
lit a na ad cutem exterior: et coque: et sunt ibi vestigia
nigra lata vel coloris violacei et incontinenti post appari-
tionem coloris vestigior: remouet: durities: grossities: sple-
nis: et si vidi plures p prius oculis: sicut multoties vi-
di ytericam citrinam in cute fieri qm colera exteri expellit ad
ipsum: et quando iste humor p feculum emittit non cura-
tur ab omnibus: sed quando in cute apparet: tunc ad me-
dicos currat velociter pte timore.

Caplin. vij. de yterica citrina.

Et egritudo in corpore generat qm colera similis ex-
teri ad cutem expellit: et vtrius coloris: et similis
coloris citri et albi oculi spliter. Tunc considerare de-
bes vtrum b patiens prius patretur acuta febre vel non: et si pa-
tiebat vide si post ista expulsiōne remaneat allicuius a fe-
bre vel non: aut si erat prius sine febre: sed apparere ytericam
fuit febris: et iterum si erat cu febre: considera vtrum oia yteri-
cia apparuit an septimum diem vel post. Qd si in septima
die euenerit: spem bonam de infirmo: eo qd facta est ista expul-
sio post digestionem materiei. Qd si apparuerit dicta yteri-
cia in principio febris: timendum est de infirmo ne habeat
apostema calidum in epate: vel in suis pelliculis. Et qm sic
est oes humores ad epat conuertentes in colera conuertunt
et inde color totius corpus inficit atqz intingit ab eade. Et
cu fuerit certificat qd b apostema est in epate pfirmatum
fac tunc oino patiente abstinere ab oia re calida atqz olei:
ab oleo oliuay: et ab oia pinguine et vtriusque: qd oede-
ris et istis aliqd interficiet infirmo oino. Et si hudeat po-
tare cu aqua cucurbitae. et oia cu panata decocta in aqua
ipsa cucurbitae non admittendo ei specie aliqua nisi coadru-
vel succi. Qd si vult fuerit oculis oabis et cucurbitas co-
ctas cu pidiabus: et in frigida cas in puteo vel niue. Et si
certus fueris qd in epate non fuerit apostema: considera si opila-
tio aliqua fuerit in canali: seu meatu superior: vel inferiori
distis sellis vel verruca seu pustula in aliq ipsoy gene-
rata. Qd si fuerit tunc colera extendit atqz spargit p totum
corp: cu sanguine et membra sui acuitate et amaritudine
repudiare ipsam et expellit ea ad cutem: qd est mēb: cu oebi-
le et est membrum creatum a deo sublimi ad defensionem corpo-
ris totius: sed expellit in ea a natura ppter meli. Et cum
sciueris non fuerit in epate sed est in aliquo predictoy ca-
naliu sellis: regredus est infirmus sicut dixim: addedo et mi-
nuendo pnt tibi videbis expedire: faciedo tunc cura blada:
atqz geta donec dicta pustula fuerit digesta vel dissoluta.
Et si verruca fuerit ibide impossibile e qd diu moret qn dis-
soluat vel corodaf: cu colera quotidie inde transeat et sui
acuitate habet ipsam dissolvere rodere et oecicare. Sed si
ytericia fuerit ex liberatione colere que ppter sui multi-
tudinem et habundantiam spargitur p totum corpus: que
habundantia facta est ex multa comestione rerum calidarum
sicut mellis et simillium. Tunc cura eius est lenis quia
non indiget nisi frangere caliditatem corporis totius et
hoc cu aqua cucurbitae et citreoy et anguria: et cu aqua ro-
sata ppinando ei predicta ad bibendum possit fuerint in-

frigidata in niue vel in puteo. Et da ei ad comedendum len-
tes decoctas in aqua cucurbitae: et aceto qm est cu in hoc
casu valde vtilis et perfectus: et fit etia yterica ex potu ali-
cui rei malitiose. Sicut accidit aqz filio ali q erat concha
bilis regis qui misit pro me: ut ad cu sibilare deberet: et
inueni cu glaucum in corpore toto. Et considerando cu oia solli-
tudine sup negotio graue mihi valde videbat inuestigare
et certificare me de ea huius egritudinis: et hac de ea non aude-
ba ei cura adhibere. Et considerando precedentia infirmatiae:
non videbat qd ex ipso illud accidens habere debuisset: eo
q in eode instanti in quo habuit ytericam: habuit similis
et casum appetit. Cogitavi qd bibat et comedat re veneno-
sam de natura cui erat conuertere complexionem corporis to-
ti in coleram. Et oia qd b conuersio erat ex ppteritatem rei di-
cite et non ex sua complexionem: qre conuersus ad oia considerans to-
taliter in ea rogavi ut ei minime plus nouimenti insisteret
possem qd illud qd habere videbat. Dedi ergo ei ad potum
du pondus triu granoy ordi de bezacard. Qlosa.

Nota qd magis p prius bezacard et vtriusq ceteris est
illud qd ppe oculos cernit: ois infirmus: ois talis mo-
do. Sed cu est qd cerni magni illi partis comedat aliqd
serpentes ut fortes fiant: et anqz recipiat inde nouimentum
currat ad humilia ouleia et intrant infirmus donec aq artin-
gar eis vsqz ppe os: et totu illud nouimentum habet a natu-
ra: et tunc morant sic absqz vlla potatione aque. Qd si bibe-
rent aliqd de aqua morant: et tunc citissime donec oculi eoz in-
cipiunt lachrymare: illa lachryma inuisibilis et coagulatur
sub palpebris: et intrat sic morant: et oculi tunc sic lachryma-
tur donec illa lachryma crescat et augmentat ad quantitate
castanee vel nucis: et consentit vtena recessisse nouime-
ntum: et tunc inde vadunt via sua et illa lachryma sic indu-
rata ut lapis fricando cadit: et inuenit ab hominibus: et
est bezacard perfectus et vtilis ceteris bezacard.
cu. s. v. aque cucurbitae. Et posui aqua cucurbitae ad re-
primendum furiositate illi caliditatis acqfite: et bezacard
ad expellendum venenū: et sic posui coplone cucurbitae frigi-
da p pplone calida patientis: ppteritatem bezacard qd quita-
re et ppteritatem veneni: et sic inde pte fuit liberat. Unde
et hac cura sui mirabiliter comedit. Et q viderit et au-
dierit venena p nibilo reputabat faciedo illud. Et iam
sciuisi qd antiqui medici dixerunt qd ytericia qd fit in prin-
cipio egritudinis e mala valde: eo qd fit an digestionem ma-
teriei. Sed ego dico qd eo qd ytericia fit ex humore acuto ee
debet velocis mori in oib suis actionib et passionib: vni
non videt esse longinquum nec extraneū strepitit digestionem
in secunda die et magis in quarta: et maxime in iuuetute et
in regione calida et in tpe calido: qd fiant vtri oietales
vel meridiani. Et ita bucuqz locut: su de ytericia put
mihi videt sufficere. Alii aut intendo tractare de exdama-
tione et fissura siccis et exi: intestini qd est supra ventrem.

Tractatus. xliij. de egritudine qd fuit in siccis.

Caplin. j. de fissura siccis et exi: intestini.

Caplin. ij. de vulnere qd fit in siccis et ventre.

Incipit caplin primus de fissura siccis.

Ita aliqui scindit aut ex percussione facta cu li-
gno vel lapide vtre repleto existente: aut ex
salu valido post repletionem: vel ex ipemosa
et continua tussi aut ex supfluo podere et boru
similiu. Et scias qd qm scindit siccis qm in
principio fit parua et modica quotidie augmentat et dila-
tat: et in tunc sic multiplicatur donec intestina creant: non
habes qd sustinet ipsa nisi cutis exterior: et inde sequit co-
lor ventris et rugit et dispositio infirmi tota mala efficit
et maxime illis q vtriusq exercitiis laboriosis: et egratio
et curfus equoy: et opatio arcu qd sunt cu difficiliter et la-
bore magno et similiu. Quare in istis q laboriose et quoti-
die se exercitant quotidie oilat in eis fissura. Cura at
huius egritudinis est quies spaliter illis qd bene sustine-
re possunt cu modico cibo et potu et primo iaceant super
dorsum abstinedo a forti vocalitade. Et si tussunt absti-

Emplastrum

Nepesina
dignum

mere ab ipsa et non posse et studeant ut ea quæ faciunt atque
lentā, curando stertationē quantū possunt. Et postmo-
dū reducāt iterū in locū p̄p̄tū ligado desup̄ emplastrū
sup̄p̄tū cū tū gossie subtilitate nimis, et cōtinuado optime
oia ita possibile est q̄ liberent oes dante. Sciendū tñ q̄
consolidatio huius siat est difficilis valde, et q̄ eius situs
est in loco humido valde, et cū mouet̄ corp̄ semp̄ cū eo mo-
uet̄ et aquasit̄ itac. Ego autē tēpore meo vidi quēdā amī
cū mēi qui passus fuit hanc scissurā, et receit ab eo hac de
cā possibilis exercendi oio oium que agere consueuerat.
Et crā tunc iuuenis Et cū illa superuenit ei dolor valid⁹
in ventre cū multo comestione vuar̄ et pomor̄: et iterū
in toto corpore acutissimos habuit dolores ita q̄ nullate-
nus poterat se mouere, nisi cum difficultate et labore maxi-
mo. Studui ergo circa cū in remouendo dolores: et p̄ce-
pi ei vt murine comedere deberet, nisi modicū panis bo-
ne fermentati cū passeribus decoctis in taffa: cū oio deco-
tis donec carnes corp̄ dissolui ab ossibus viderent̄. Et sic te-
nui cū cū isto regimine faciendo sup̄p̄tū per oios mēses
ita q̄ nō poterat oīare more sarracēorū nisi in corde suo, et
sic remoti fuerūt dolores remota materia corp̄ et liberatus
fuit ab eis integre et perfecte. Et remotis doloribus cepi
laborare circa rupturā sed scilicet et fatigatus p̄ longitu-
dine tēporeis dūm cū p̄cipiēs ei vt quiesceret tēpore lon-
go faciendo sup̄p̄tū et sic stando cū oīa modica ac subri-
li, rediit interitū in locū suū permanentis vacuū, et sic con-
stricte fuerūt partes et consolidat̄ fuit p̄fectissime absq̄ cu-
ra alia. Et q̄ rememorat̄ sum de isto, non feci nisi vt sit
exemplum alijs cum contingit casus similis.

Capitulum ij. de vulnere ventris.

Quando autē in ventre sit vulnus ex ferro ligno
vel lapide, ita vt zircus inde creat, tūc p̄mo me-
dicus laborare debet, vt ipsum zircū intus remit-
tat et redire faciat et si super ipsū apparuerit pulsus vel pi-
lus vel segnitas alius ligni p̄mo est optime abluen-
dus cū aqua tepida, et postea quiete int̄reponatur. Et si
aliqua pars zirci demigrata fuerit vel corūpra incidat̄ et
cū filo lene suatur, et ponatur intus, ponēdo sup̄ futuram
ea que habent cōsolidare subtilitudo regimē vt superflui-
tates minime ibi possint habundare. Quod si ex vulnere
sanguis in quantitate multa nō emanauit, fac infirmū
ex baslica que arabice dicitur balbakal, robotomare, qm̄
est cura gene alis in oibus vulneribus p̄hibēs fluxus
humoris ad locū vulneris. Et sic ex vulnere intestini exi-
it absq̄ vlla leione sui, tunc studeas cū omni festinatio-
ne et sollicitudine vt ipsum leniter atq̄ plane redire facias
eo q̄ si aliqua mora extra faciat, inflaret̄ et nō posset postea
redire vnde exiit. Quod si ex mora solū ad inflationē
deuenerit, habetas tūc aquā dulcē calciatā tepidā in vtri-
ma tēperantia Et sparge ipsam super os huius vulneris
vtr̄ post vtr̄, donec inflatio remouatur, postea cū oī pla-
nic et suauitate labora vt ipsum intus redire facias, inu-
gendo ei quietē primū: et vt abstineat ab oī vociferatione
clamorosa: et a sup̄fluo cibo et potu. Et ab eo q̄ sit, cū mo-
dica quantitas multū nutriet̄, et sufficit ei in cibo duo tes-
ticuli galli decocti in taffa. Et studeas in remotione hu-
morū in elongatione ipsorū a loco vulneris, et inuēge par-
tes que remote aliquatū a vulnere in circuitu cū oleo ro-
sace odorifero atq̄ aromatizato, et nō moueat infirmū vs-
quequo vuln̄ fuerit consolidatū. Sed si cū vulnere p̄for-
ratū fuerit intestini et fuerit ex gracilib⁹ impossibile est meo
iudicio vt liberet̄ et consolidetur. Quod si fuerit in grossis
impossibile erit vt viuatur infirmū. Et si sola vna ex pelli-
culis int̄ stini fuerit perforata vel celianata, poterit inde
bene liberari oeo dante. Et si vltra fuerit perforatū, diffi-
cilis erit cura atq̄ grauis, et possibile erit forsā vt viuatur
infirmus, sic in ista dispositione. Sic vtrūq̄ est ab hoib⁹
de quibuscūq̄ aialib⁹. Et vidi tēpore meo hoīes a quo ster-
cus per vuln̄ exiebat qui vixit sic in ista dispositione ma-
la longo tēpore sciendo facta sua, et aquirebat vnde viuere

bat quāuis male et cū difficultate. Cū dūcscq̄ ego docu-
raui sub b̄uitate accidentia huius mēbr̄i. Vnde autē in-
tendo determinare de accidentibus stomachi.

Tractatus xv. de passionib⁹ stomachi.

Capitulum primum de ebria stomachi.

Capitulum secundum de apostemate stomachi.

Capitulum tertium de vertica que sit in stomacho.

Capitulum quartum de hico.

Capitulum v. de humoribus inibitis in substantia stōi.

Capitulum vi. de singultis et suis speciebus.

Inquit capitulum primum de ebria stomachi.

Egritudo quæ accidit alicui, primo dicitur
stomachus paulatim, et subleuitur corpus
cuius in trā: donec ad subtilitatem p̄m̄i deter-
niat, et debilitatur inde stomach⁹ ita qd non
potest cibū digerere. Et hac de cā primo in-
ter egritudines stomachi de ista volui tractare q̄ me-
dicis occulta valde esse probatur. Et tūc ergo in cura bu-
tus egritudinis et caue ne vtrius aliquo modo in hoc casu
confortantibus stomachū cognitis qui habeant simplicita-
tes, et siccitatem. Ne forte stomachus ab eis superflua reci-
piat calcificationes. Signa quoq̄ huius egritudinis sunt
hec. I. absentia vomitus, et q̄ in somno nulla erat humi-
ditatem ex ore et debilitas et calidus appetitus et debilitas
maxima digestiue ita quod in fiero et ipsius nulla diges-
tio esse reperitur, et est absq̄ malo odore et in trā p̄manet
immutatus q̄ assimilatur cibis cōmēdis, nec habet patiens
eructationes, et si aliqui eructat aliud facit ocululime, et sen-
tit nouitatem a cibis dēfectu: pulsus vero ipsius est
durus et par⁹, et absq̄ oueritate et variatione. Et cū b̄
signa in aliquo apparuerint: cert⁹ est q̄ est macies et cū
ca stomachi, et maxime cū dormierit infirm⁹ sup̄p̄tū: si ap-
paruerit cōcūtas in loco stomachi: tūc infirmus esse de-
bes in illa opinione oio. Et si posteris manū tuā cōp̄-
mendo sup̄ stomachū in illa cōcūtas et ibi percipies du-
ritiā esse acuitatē sine dolore patientis ex illa cōp̄essione
et percipies pulsū sub manu tua et percussiones, tūc cer-
tissime et absq̄ vlla dubitatione hac passio est macies et cū
ca stomachi eo q̄ p̄ceptio sentit̄: pulsus non est nisi exare-
ria que est fortitudo stomachi que minime sentitur: vlla
modo nisi corpus stomachi in m̄isec esset extenuatū. Jh
tipe ergo a cura huius egritudinis ab inunctione stoma-
ci: ipsius cū oleo amigdalay dulciū, et oleo granorūz vni-
diū, i. alarij sintq̄ in. ʒ. i. oī amigdalay, aur. ij. oīa gra-
norū alarij, et decima pars ipsorū aque dulcis tepide, et
cibet cū pulis p̄is decoctis in taffa, et oleū eius sit oīa
amigdalay dulciū et p̄o speciebus vtatur malicibus bul-
litis in ferulis suis. Et cōtē ad ponendū sup̄ stoma-
chū sit factū ex p̄ce naturali mollificata cū oleo amigdalay
dulciū, q̄ sup̄ stomachū tenere debet tñ per diuidiam
horū par⁹ plus vel minus, qm̄ si oīu ibi permanet, non
modica infirmo nouitūz haberet inferre. Et remoto
emplastro incontinenti inungatur stomach⁹ oleo amigda-
lay dulciū et oī rosaceo que ambo sint rectia mun⁹ vni-
anm et propinetur ei lac capre ad bibendū, quod sit tā recē-
ter nullū q̄ nullā infectionē ab aere recepisse: cuius quā-
ritas sit ab. ʒ. i. vīq̄. iij. et cū pulis et testiculis gal-
lorū, qm̄ testiculi huius infirmo laudabiliores erunt ipsius
pulis et cibet in die ter. Et studeas vt cū ei sint facili-
s digestionis p̄hibendo ei oīa sicca, siue sint calida siue si tgi-
da cognoscendo q̄ calida sunt maioris necumēti etiā si sit
humida eo q̄ caliditatis est dissoluerē, et postq̄ ita est p̄at-
tidēs habent dēficare quāuis humida sit natura et hoc ap-
paret in aqua calida, qm̄ quāuis humectet et actu et potē-
tia manifeste, tñ p̄opter ipsius actuales caliditatis de sub-
stantia mēbr̄i habet aliquid dissoluerē, et nos debemus
in hac egritudine curare cū oī sollicitudine que habent et
possunt dissoluerē et dēficare imo intentio tua tota esse de-
bet in humectando hoc mēbr̄ū et eius digestionem con-
fortando. Et nota q̄ stomachus est mēbr̄ū nobilissimūz

vel v^t principale ppter colligantia oris stomachi ad cre-
brū & ppter multā quantitātē nervorum qui sunt ibi. & hac
de causa sollicite intendere debes in conservando ipsum
manutendo & eius virtutē. ponendo in oibus suis me-
dicaminibus stiprica & aromatica si haberent aliquas
amaritudinem sicut est amaritudo rosarū non noceret ino-
pferret multū. & pulle sue & testiculū gallozū q̄s pmedere
debet: debet esse viscoze multū: & panis ei⁹ sit optime fer-
mentat⁹: parū vel quāsi nihil habēs de sale: & sit ex pfectis
simo frumento qd optime sit mactatū: & buratū: & mala
patū perfecte cū ovis aqua tepida: & oleū quo vti debet: sit
oleū amigdalārū dulciū vel oleū sciaminū. tū scire debes
q̄ oleū amigdalārū est convenienti⁹: & magis laudabile: eo
q̄ oleū sciaminū habet mēbra debilitare vtenibus: de eo
multū cū carat oī stipticitate & habet stozoz oris pteare
cōtinuando cū multū. quāvis nō nocet aliquādo recipi-
endo de eo bis v^t semel in ipsa hora qñ extrahitur. Et nō
nocet ei abstinere a potu qñ comedit. Oleū vero oliuarū
si fuerit ablutū ter vel quater in hac egritudine cōfert etiā
Et aqua ordei cōuenienter pparata modice exhibita valet
tam ergo mibi videt huiusmodi sufficenter declarasse que
ad curā hui⁹ egritudinis habent pertinere. volo tū modo
addere istud modicū. s. q̄ oportet te oīo evitare ea que sunt
magne stipticitatis & amaritudinis: quia stomachus in
quāsi est stomachus requirit stipticitatē tēperatā cū mo-
dica amaritudine tū tam ppter egritudines quam ppter
naturā mēbz o. bet evitare oīa acrota. Sed vt differatur
virtus medicinarū ad villos stomachi. oportet aliquādo
vt misceas suis medicinis aliqua acrota. Et citonia assa-
ta multū valent in hac egritudine qñ sua humiditate sti-
remouent. & sua stipticitate & aromaticitate habet virtutes
confortare: & sua acrota facient peruenire virtutes ad
villos stomachi. Et sic cōpleta est remoratio totius egritu-
dinis que occulta est valde pluribus medicis & paucos
de ea inuenimus tractauisse.

C. Caplin scdm de apostemate stomachi.

Hec quidē egritudo in stomacho aliqui euenire
potest sicut in alijs mēbris euenire solent. Sed
scire debes q̄ de apostema quod sit in partib⁹ sto-
machi inferiorib⁹ est minoris doloris & ei⁹ accidentia leui-
ora valde quam id quod sit in orificio stomachi: sed id qd
sit in fundo stomachi maioris est magnitudinis quāz id
quod accidit vel oritur in orificio ipsius. Et circa quidem
horū oīz apostematū generalis est. q̄ primo ex basilia sto-
botomari. & frequenter cluseri: & regimē multū subelli-
are vtendo narcotica. s. stiprica frigida in principio mul-
tum cūz paucis resolutiuis: & quāto plus perseverauerit
apostema tāto diminiūda sint narcotica & resolutiua aug-
mentanda. Et narcotica cōueniētia in hac egritudine: sūt
sicut citonia & pira: & quia ista sunt cib⁹. ideo cōueniētia
sunt quā pura medicina. Et sunt narcotica simul & resolu-
tiua: sunt sicut zuchaz rosaceū. Et que sunt fortis resolu-
tionis in hac egritudine est zuchaz rosaceū mixtū cū mo-
dico flore camomille. qñ camomilla de sui proprietate re-
perta est ac probata dolores intrinsecos mirabiliter miti-
gare. Quare firmiter dico q̄ si infirmū taliter reperis a p-
cipio apparitiū apostematis. s. cūz narcoticis dictis vel
similib⁹: resolutiuis liberabitur infirm⁹ absq̄ magno la-
dore & dolore. si viciūz apostema fuerit in fundo stomachi
generatū. Sed si ortū fuerit in orificio eius. puenient in-
firmo accidentia pessima sicut cardiaca. que si perseverauerit
oīu pducet ad sinopi ad defectū virtutis. s. viciūz quozq̄
semper est accidēs coniunctū huic egritudini cui⁹ fortitu-
do vel debilitas est scdm nobilitatē loci ipsius apostema-
tis & scdm naturā humoris ei⁹. Curādo hāc egritudinem
si puenit ad sanie oīmodo apostema in fundo stomachi
fuerit generatū infirmus oīu poterit viuere: eo q̄ virtu-
tes ipsius vitales & aīal inde multū debilitant⁹ sed natura
les penitus debilitant⁹ eo q̄ stomachus minime digere
re poterit cibū ppter dictū apostema quēadmodū antea fa-

tere p̄sueuerat. Et postq̄ in ipso nō bene digerit impossi-
bile est q̄ in epate digerat: cū sit in hoc opere ipso debili-
or. Si autē apa i orificio ipsi⁹ stomachi fuerit ex eo multū pa-
tiens debilitat⁹ & vix absq̄ sinopi esse reperit tū virtus
digestiua longe melior in isto reperit quā in illo in quo est
fuerit in fundo: eo q̄ fortior & melior loc⁹ digestiōis sto-
macho est fund⁹ eius. Et possibile ē qñ in superiori parte
stomachi fuerit apostema: q̄ est singultū patiet⁹. Quare oī
eo qd si oīu p̄sueuerit hoc apostema sine liberatōe qd in
breui deficiet infirmus ppter debilitatē virtutis & prop-
ter frequētiā prauoz accidentiū que successiue fuerit in eo
Et in fundo ei⁹ fuerit prolongat infirmus oīu & forsā
liberabil⁹ eo. & si non moris post longū tēp⁹. Quādo vero
fames in hoc apostemate apparuerit. oīa ei cibū abster-
sua & mūdificatiua ad potandū. sicut alreza: & ea que ha-
bent stomachū confortare. sicut mastices. qñ proprietates
masticoz maxima est in cōferendo nocumētis stomachi si-
cut requilitas proprietates est dolose ei⁹ remouere. Et oīa me-
dicamina istius passionis cōfecta sunt cū zucharo. q̄ si v^t
fuerit melle lōgo tēpore. corūpēt stomachū. Et attēde q̄
qñ p̄pinas hoc medicamina infirmo & nō sentit inde oo-
lore certissime scire debes q̄ loc⁹ viciūz cooperit⁹ est sanie
multa. vnde tūc nō sufficit vti debilib⁹ absterisuis & mū-
dificatiuis ac incisuiuis: imo indiges eo que faciūt dictas
operationes cū fortitudine & violentia. sicut est centaurea
& q̄ fortiter incidit absq̄ caliditate. ē agresta oecotra. ipsa
eni p̄prietatē habz cōferendi stomacho: & electuariū factū
ex amīs vitis cū p̄prietate & virtute cōfert in hac egritu-
dine. Et vtēre hui⁹ incisuiuis put videbis infirmo conue-
nire: videlicet si infirm⁹ ex istis mōdicationē patret⁹ ab-
stine ab istis & sis cōtentus regimē supradicto. qñ p ma-
iori parte si apostema fuerit parū. & regimē fuerit ordina-
tū euadet patiens oīa. Si autē magnū extiterit impossi-
lis est cura eius.

C. Caplin tertiū de veruca que oritur in stomacho.

Generatur qñq̄ in stomacho veruca sicut i alijs
mēbris. Et ego quidē vidi hāc passionē cū essēm
in carcerib⁹ de halli. vni de familia sua & ipse non
digerat cibū & sēbicitabat febze inordinata que aliquā-
do fortiter ualebat. & interdū debilitabat. Et habebat
solutionē nō magnā. Et ille egestionēs erat varij coloris
& nō bene cognoscere poterā causā suę egritudinis. Et cū
terigissem pulsū eius inueni ipsum inordinatū & nō ma-
gnū. cognoui ex hoc q̄ apostema erat in mēbro multorum
nervoz: & specialiter quia erat serinus: debilitas virtu-
tis patientis obuiabat magnitudini ipsius pulsus qua-
re ista manifestabat veruca esse in ipso stomacho. Et quia
nō erat multe velocitatis pulsus signū erat manifestū q̄
nō erat de genere calidoz apostematū. paulatim quidē ei⁹
caro dumi p̄bebat cotidie. Et cū possissem manū meā su-
per fundū stomachi. inueni oritur ibides ad quāritatem
vni⁹ p̄p̄m absq̄ sensu alie⁹ doloris. & cū fortiter cōpressis-
sem manū. tunc sensit modicū doloris. Et quoties itera-
bā cōpressionē. fortis⁹ dolebat. Cognoui certissime q̄ erat
moriturus tū ipsūz cotidie confortabā. faciendo ei ea que
habent egritudinē mitigare. Quis ei⁹ de ei⁹ curatōe de-
sperat⁹ eo q̄ vire ipsius cotidie debilitabat. Et quādā die
cū assellasset assellauit quoddā rotundū quod habebat for-
mā pomi cū radice vna & erat solidū. Et quoties postea as-
sellabat egebat sanguinē in magna quāritate. Et sic per-
seruauit plurib⁹ oībz. Et cognoscebat certissime q̄ morie-
batur tū vt credidat sibi dicere. Quādā nocte vocauerunt
me & inueni cū quāsi mortuū: indignat⁹ fuit cōtra me cre-
dens q̄ ego q̄ erā in carcerib⁹ oīi sui nō curassem de eo oi-
ligēter. Quis sibi purissime & fideliter seruissimē de⁹ no-
uit. Sed debilitas virtutis eius & prauitas & fortitudo
egritudinis obuiauerit curatōni sue. cū oīa i manib⁹ dei
existant. Et Quis de domo mea & possessionib⁹ meis me
extraxisset. nō fuisse culpabilis ppter hoc deus nouit. vnde
oīs patientis p̄cepit vt assigeret illa de ea quare conue-

sum ad om̄m & dixi fiat voluntas dei. Et cū essem in
lroitu tanue carceris. dixi illi qui dixerat me qui erat de
maiorib⁹ civitatis iste oñs itendit me molestare absq̃ cā
de nouit. Et iā sunt plures oies q̃ p̃p̃osuerā ei dicere ve
ritatē. s. q̃ nō poterat euadere ab egritudine ista vilo mo
do sed ṽtundabar contristare animā patientis. Illunc
autē q̃ video q̃ itendit me p̃o nichilo aggravare dico vo
bis q̃ nō vult vltra. xij. dies. Ira autē & p̃urbatio ani
mi quā habebat in me in tisi coegit q̃ oīa verba taliter
dixi q̃ infirm⁹ me intellexit & seriose illud feci. & sic pos
tus fui in carcere. A septe autē oīs⁹ in antea cecidit vir
tus eius manifestissime ita q̃ misit p̃o ṽpore sua & filijs
& in nona die mortuus fuit. Et q̃ memorat sum de hoc
casu nō feci nisi vt exemplū sit vobis in alijs: nō si virtus
ei⁹ fortis extitisset nō erat impossibilis cura ei⁹: nisi forsā
alias multas ṽtutē in nō extitissent: absq̃ dubio h̃e
ruca nō esset nisi ex humore melancolico vel ex s̃emate gros
so viscoso. Et accidit h̃ ex tormellione carniū: camelloz
antiquoz & similib⁹: ex comellione etiā cruday carniū. Et
cū parabā mactā. i. hospitalis infirmoz suū quēdā
qui ibi habebat veniā in stomacho. Cui⁹ egritudo aliq̃
fortis erat: & iudū debilis. nō p̃manēs in vno statu nec
ex afflitione alluuiabaf. Et cū p̃sumptus esset a carne mi
bi venit ad curandū: & ex cōsilio meo & cura alleuiat⁹ fuit. &
incepit carnē restaurare: & oēmū incepit comedere cōtraria
cibaria: & mortuus fuit anteq̃ ad magnā cōsumptionē
occurrit: absq̃ dubio h̃ ṽtutē erat p̃p̃o: oīa s̃cūz s̃cūz
ideo velociter mort⁹ fuit p̃pter dissolutionē & calūz vir
tutis quēadmodū dixi.

Capitulum quartū de s̃cū que sit in stomacho que in ara
bico dicitur oubelari.

Propter aliq̃ in stomacho quēdā apostemat⁹
que arabice dicit oubelari. & ego iā vidi tempore
meo quēdā qui patiebat hāc egritudinē qui erat
iuuenis in fine etatis illi⁹: & coherat erat bone virtut⁹ cui⁹
p̃p̃o erat calida & s̃cū: & erat multe comellionis & absq̃ cu
stodia aliq̃. Cui⁹ sup̃uenit debilitas magna i suo corpe to
to cū multa macie & extenuatiōe. & cū h̃ toto comedebat ea
q̃ i sua sanitate comedere p̃sueuerat & erat absq̃ s̃cū: & b̃i
cibū suū digerere neq̃ medicis obediebat in custodiēdo
se a malis q̃bus. Et cū nō potuisset ire. occurrit ad lectū
& tūc mihi facta sua recitauit. Et ego fieri t̃p̃e bono q̃ no
lui ei p̃sulare: oēmū p̃cū⁹ suis coact⁹ incepi ei regere & cu
rare: quā diu in meo regimine permanebat: bene erat ei
& cūz a regimine cōd̃gabaf corūp̃bant facta sua. Et tam
diu sic perseuerauit donec ad specē t̃bice reuenit cū ma
gno calore: & ad vltimū feb̃is illa p̃uersa fuit ad portinof
manifestos in iordinationes: q̃n comedebat n̄ morabaf diu
q̃ pull⁹ ei⁹ ad duritiē p̃uertebaf cū modica velocitate. & ex
inde cepit apparere in fundo stomachi cor⁹ apol. natis
& ex sua inordinatione ibi in ṽtutē apparuit apostema in
grositudine pomi granati magni manifeste: cepit babe
re s̃cūz ventris. & ex inde cepit habere stomach⁹ mor⁹ ma
los q̃n sup̃uenit ei sp̃asm⁹: & singul⁹: & mort⁹ fuit ille
cū prauis & fortib⁹ accidentib⁹. s. cū dissolutione virtutis
& sinecpi frequēti & successiva & nūq̃ illud apostema ap̃u
fuit. Et mirat⁹ fui nō modicū q̃ infirm⁹ ille potuit tātūz
durare: donec apostema dictū ad tantā magnitudinē ha
buit p̃uenire sed p̃o certo h̃ nō fuit nisi q̃ ipsū apostema
erat ex humore p̃p̃o melancolico aut ex s̃cū: q̃ erat in ṽtū
ma grositudine. & signū hui⁹ erat. q̃ erat q̃n oīo absq̃ oo
lore nec ṽnq̃ putredo aliq̃ ab apostemate in stomacho re
soluebat nisi q̃n mo: ti appropinquat. Et hoc idē q̃: aliq̃
res nō mouet aliq̃ nec mutationē facit nisi q̃n mouet: &
p̃o maiori p̃t h̃ egritudo incurabilis est p̃pter grossiciēz
humoris & ipsius maliciā & h̃ac de cā resoluī nō p̃t. S̃z
si egritudo ex lenib⁹ fuerit & medic⁹ fuerit studiosus. pote
rit paulatim cū dissolvere bumectādo oubellari int⁹: & ex
tra. q̃n rē grossāz impossibilē ē dissolvere nisi p̃t bumectat⁹
& cūz bumectata fuerit leni⁹ dissoluet. Medici autēz po

tea misere debet has medicinas s̃m̄: & tēperare eas & ite
rare ip̃as diu donec fuerit liberat⁹. Si autē apostema vi
etū ad apertionē & eruptionē ocuerit. tūc cura eius erit
impossibilis p̃pter malitiā humoris qui erit ab ea. & p̃pter
nobilitatē ip̃s⁹ mēbri. q̃ ē in mēse necessitatis & magne
operationis in corpore. Et possunt etiā ex hac egritudine
alie infirmitates in corpore fieri. hoc est q̃ cōp̃rio epatis
ab ipsa alterat hoc modo: q̃: cib⁹ in stomacho patientis
nō bene digerit⁹: & si in ip̃o nō digeritur impossibilē ē q̃ in
epate digeratur: & sic epati induit lenonē: h̃ac videt q̃d
q̃n aliq̃s b̃o granū frumētū integrū nō decoctū nec ṽstul
latū vel contritū deglutit⁹: q̃ stomach⁹ nō p̃t ip̃s⁹ di
gerere & si stomach⁹ nō potest hoc facere: ergo quomodo
epar facere poterit. Et sic de alijs cibis q̃: q̃n stomach⁹ nō
potest ip̃os digerere nec epar. Et h̃ alias latius declarā
bo deo concedente.

Cap. v. de h̃ac: ib⁹ diuersis inhibiti in flegmatico s̃cū.
In stomacho q̃dē aliq̃ inhibetur s̃cū mixtū cu
cola in tunica stomachi & in ipsius grositie: q̃e
sequit infirmo hac de cā debilitas virtutis ege
stionis: & conat vomere & nō eicit res de q̃bus sit curandū
& habet cruciatōnes: q̃d si cruciatio illa fuerit acetosa: s̃cū
p̃o certo q̃ cū illo stare mixta est melancolia: propina ergo
infirmo oī mane ad bibendūz de s̃cūp̃o squinabiz & de s̃cū
rupio feniculi an. cū tanto aque decoctionis mastice cali
de & sufficit. Si autē dicta cruciatio fuerit fumosa. p̃pter
comellionē reg̃ s̃cūz & dissolutionē: & abstinentiā reg̃ bu
mectariay: s̃cūz p̃o certo q̃ colera ē inhibita in ip̃o sto
macho. Et signū hui⁹ certissimū est mor⁹ s̃cūz labij.
Et cū h̃ cognoueris. s̃cūz cūcuare colera cū scamonea
& aq̃ lactis coagulati. cū s̃cūz cartami: vel cū murebolanis ci
trinis. Et q̃bus. S̃cūz de hoc nō fecerit mentionē. s. q̃ ba
beat virtutē coagulādi lac. experientia tū nos docuit & lau
dauit q̃ optimi sunt ad coagulandū ip̃s⁹: Et si ista cole
ra nō fuerit ex illis que p̃cedit ab epate: sed fuerit ex spe
cibus colore eruginose vel p̃assine: accidentia tūc erūt s̃cūz
tiora ip̃eriosa: q̃re n̄ sufficit purgare solū cū scamonea
& lacte oīo: imo oportet vt misceas cū predictis de lapi
de lazuli: aut infirionē lapidis lazuli in lacte. p̃dolea ea
bis ei ad purgandū ea q̃ ducunt humore grossūz h̃ac est
scamonea cū q̃ta p̃t ip̃s⁹: ex b̃ellio cū aq̃ cucurbitur: vel aq̃
lactis. Et q̃z iste humor ad s̃cūz t̃cūz cedunt: adeo nō de
bes ei dare aliquā medicinā: nisi sit mixta cū re humida si
cut aq̃ cucurbitur vel aq̃ lactis. Et talos etiā cūz scamonea
mixta cū re humida cōfert in hoc casu. Si autē cruciatio
fuerit acetosa & cū h̃ paries habuerit tremorē labij vt dictū
est: s̃cūz p̃o certo q̃ h̃ humor inhibet⁹ ip̃o stomacho p̃mo
fuit coleric⁹: postea sunt ibi aduſus: & cōuersus est ad me
lancoliā p̃durgabis q̃ ips⁹z quēadmodū inferius declarā
bo. Si vero id q̃ infusus ē & p̃fundatū in corpore stoma
chi fuerit flegma. oabis ei primo ad bibendū in up̃ū s̃cūz
bin factū ex melle. Quod si fuerit iuuenis: sufficit tunc ei
dare s̃cūp̃ū s̃cūzibi simplicē cū s̃cūp̃o feniculi. viij. oīs
vel x. Regimē q̃dē ei⁹ sit panis b̃i fermentat⁹ cū pulis
vel turturib⁹ & passerib⁹ factis in tassa. Et si coleric⁹ fue
rit m̄a decoquantur predicta cū aceto. flegma autē purga
bis cū s̃cūz vitice & cartami. b̃ellij & opopanicis & s̃cūp̃ū
an. partes cōles: pulle colloquente minutiz in aceto. & in su
se lacte amigdalay decima p̃a. Et s̃cūz oīa p̃dicta cū s̃cū
rupio s̃cūzibi facto ex zucchero: & ea infirmo ad bibendū
sin virtutēz patietis a q̃uo: aureis. v. Si autēz fuerit
estas & paties iuuenis: oīa p̃dicta misceant cū oleo amig
dalay dulciū q̃n ē bonū. Ad si certificat⁹ fueris. q̃ h̃ac
sit melancolic⁹: & istud s̃cūz ex motu labij & ex motu s̃cūz ad
vomendū. q̃ q̃n stomach⁹ ei⁹ est vacu⁹: cūmūt ei ṽmagina
tiones terribiles & somnia varia. & p̃o maiori p̃t somnia
ei⁹ sunt vera. h̃ sunt p̃p̃ia signa b̃i egritudis. Igitur
postq̃ h̃ h̃ac: est melancolic⁹ nō sufficit ad icidendū illūz
cū s̃cūp̃o s̃cūzibi solo imo oportet vt addas amigdalas
amaras & s̃cūp̃ū de cētraure: s̃cūp̃ū feniculi: cū oabis

et mane ad bibendum cum aqua tepida usque ad quidem dies. Et postea purgabis cum eleboro nigro. quod illud proprium est in atrahendo humore in hac egritudine. sed primo rectifica bis cum hoc modo. scilicet ponas cum primo per noctem unam in oleo amigdalorum rectum: et decoctum polipodii rectum: et ad remouendum angustiam elebori addas aliquid de siccatos: et cum huius ad finem ad euacuandum otiis humoris: et ponas modicum de lapide lazuli aut de aqua in qua fuit ablutus lapis lazuli. Quod si etiam fuerit dabis solam infusionem hanc medicinarum. Aliud medicamentum ad hoc. Recipe polipodii rectum: flos nenuclaris an. .ss. i. elebori nigri optimi an. aur. v. violarum et regilicie an. aur. x. et aqua infusionis. .ss. i. et lapide lazuli optime triti: quod sunt quassanda quassent: et infundant per noctem unam in aqua feruenti: et coles fortiter exprimendo in oleo. .x. ss. huius colatur potius. .ss. i. colatur dicte infusionis lapidis lazuli. .x. ss. ii. strupum regilicie. .x. ss. i. strupum masticini. Et propina ad bibendum cum ouobus granis oidei scamonee non multum tunc. Et fac curio dire infirmum in hac purgatione sic fit in alijs laxatiuis. Et quod huiusmodi cum difficultate non mouet: et radicaliter loco suo: ideo oportet ut iterum hanc medicinam pluries atque pluries ponendo spaciū inter utraque tot diebus quod fellas fecerit ex ipsa medicina. C. Medicamentum aliud. Recipe lapidis lazuli polipodii optimi: violarum an. aur. i. elebori nigri infusi per noctem unam in oleo amigdalorum. ouliu: et solia cologintide an. q. ite pte aur. v. m. scamonee pda: duorum granorum oidei Teraf unamque hanc per se: preter solia cologintide: quod scilicet debet cum foribus minuti addere predictis medicamentis ex puluere dragagati ad pondus ipsarum et tritum ex amigdalos oulebus mudatis et bis tritis miscalant cum strupo masticino cum dabis ex ipso medicamine aur. iiii. sacra abstinentia a fructibus: preparatio oidei cum. .ss. i. oximellis simplicis: et tribus. .ss. aqua calide regendo cum prout conuenit in laxatiuis. Et est possibile: quod ille idem humor qui est in bibere in ipsa purgatione ipsius tunc quod purgat unum purgat et reliquum. Si vero dicti humores varij fuerint: diuersi in speciebus et complexionibus difficultus cognoscuntur et medicantur. verbi gratia. ponas quod si in bibere sit in villis sibi et in concumitate ipsius sit colera vel melancholia: ista quod colera que erit in concumitate generata erit ex cibis calidis et siccis. aut deriuata erit ibidem a distillis. et si fuerit melancholica erit a splene. Signa autem quando colera est in concumitate et si in bibere in substantia ipsius sibi sunt h. i. quod contra nunc mouet ad vomitum et qui vomit. reuertit colera. et est abscis motu labiorum et tremore. eo quod si in bibere remouet acuitate colere. Sed est non longeinquum quod si patiatur validas atque fortiter. eo quod colera illa mouet sui materia. et si quod est in bibere in villis sibi phibet sensibilitates atque aliorum potius qui bibunt: et oia quod in sibi intrent miscent cum colera ipsa et in corpore: et per acuitate ipsius colere et mordicatione quod semper mordicat atque pungit. pulsus efficit parum atque durus. et cum huius apparet accidia. fac euacuationem aqua mellis mixta succo rapani. quoniam huius facit reuere colera. et educit etiam aliquid ex stimate in bibere in sibi. Et propina ei de strupo predictis huius de strupo dicto quod si est in bibere in sibi et villis sibi et purga cum cum laxatiuis super adictis nec diminuendo aliquid nec occidendo. De melancholia autem quod est in concumitate sibi inferius determinabo. Si vero fuerit eodem modo. scilicet quod colera quod deriuata est ab epate ad sibi. aut ab ipso sibi generata erit in sibi ipsius in bibere. flegma autem reperitur in sibi concumitate Quod quidem flegma sibi diffusum fuerit a cerebro. aut ipso sibi generatum ex comestione ciborum grossorum et frigidorum valde et humidorum. aut ex superflua et nimia comestione: aut erit ibi per creatum per epatem ipsius patientis sui complexionem. Tunc signa horum erunt ista. scilicet quod mouet cotidie ad vomendum vice postvi ce. et habet motum validum labij inferioris. et sitis et est fortis et marie quod flegma viscosum reddit ad faldedine. quod de natura faldedinis et propter et inducere sitis. et propter viscositates flatis. quoniam viscositas flatis adderet humido et parietibus sibi non permittit occurrere aqua vel alius potum ad ipsum sibi. Et colera quod est in bibere in sibi et in villis sibi manifestum est quod

habet et sitis. perire. Cum autem certificat fuerit ex predictis quod sit fuerit sic diximus. scilicet in curatore isti dare ei decoctionem rapani cum strupo sibi sibi sacro et forti aceto. Et fac cum vomere cum isto medicamine pluries et pluries. et per ea euacua colam cum huius quod diximus super in isto capitulo quod colera est simpliciter in bibere. quoniam colera mouet ad expulsionem. Quod si certum fuerit quod dicta colera reddita fuerit ab epate ad sibi tunc credo quod dare infirmo aqua angurie et citroloz liberabit eum educendo colam ceteris parti pyrinam et parti per sudorem retificando complexionem villorum sibi. et frangendo mordicationem qua facit colera in ipso sibi. Si vero colera generata fuerit in ipso sibi non proficit aqua angurie predicta. sed indiget euacuationis cum huius quod diximus quod habet colera euacuat. quoniam simpliciter in colera onas. C. Item ponas quod melancholia sit in concumitate sibi et colera vel si sit in bibere in sibi sibi. Quod si colera est in bibere in sibi ipsius sibi tunc tremor inferioris labij et magis fortis et manifestus et apparet. Et accidit infirmo ista in sibi sibi: et cum exeat a sibi mouet cum timore et perurbatione. Et appetitus comedendi in eo fortis existit. sed cum modica quantitate cibi remouet appetitum ille per naturam colere et digestio tarde efficitur et pulsus est durus. Et accidit infirmo angustia iterum. quod ipse idem ignorat vii proce dat. Et cum videris ista incipe in cura ista euacuare melancholia cognoscendo quod melancholia quod est in sibi non potest esse densa neque dura. per ipsius accretionem quoniam accretionem habet ipsas dissoluere et relinque sicut aqua. quoniam si sit non esset non posset moueri. Et credo quod purgatio melancholia non indiget purgare colera quod est in bibere. quod cito per se mouebit et euacuabit Et ea quod habet melancholia purgare iam vix in egritudine hac simplici: Et si forte melancholia fuerit in bibere et alij humoris sibi erit in concumitate huiusmodi raro et in minori parte. Et revere dico quod mihi impossibile est videre et huiusmodi quod est in concumitate sui natura. Et cum per epatem habet occidit quod est in concumitate. per sui potest penetrare donec virtus expulsiua sibi fortis fuerit. Si autem virtus expulsiua membri debilis fuerit et virtus seruatiua ipsius occidit in seruando et in expellendo tunc humor ibi putrefcit per defectum seruatiue tunc inde febribus efficitur. et quoniam huiusmodi cum febribus efficitur. Illud quod nihil suz rememorat: sed quod de febribus determinabo ibi tunc determinabo de hac egritudine quod fit cum febre. Sciendo quod quodammodo huiusmodi accidit per humores qui eueniunt in sibi ita accidere potest ex mala complexionem simplici vel compositione quod generat febrem. C. Cap. vi. de moto sibi quod dicit in arabico solab: latine de singultu.

Cias quod singultus potest accidere per fortiter caliditatem ignem aut ab interia frigida: aut per nimiam humiditatem: sed impossibile est quod possit accidere ab humiditate sola: etiam si flegma liquidum in sibi abundauerit: non enim inde singultus: sed accidit ei voluntas vomendi sic dixi quoniam flegma in sibi superabundat. Et scias quod per maiorem partem singultus accidit per mala complexionem simplici calidam: aut a complexionem mala calida et secca: vel a mala complexionem calida et humida: non quod humiditas aliquid ad huiusmodi faciat. Curat quod singultus qui accidit a sola caliditate ignea cum aqua frigida sola. Quod si complexionem patientis fuerit extenuata et virtus erit debilis: misce cum aqua aliquid mellis vel de syrupo liquiritie pur tibi melius videbit conuenire finem naturam patientis. Et caue ne des mel nisi perfecte fuerit consummatum: quod si non machin potenter posset debilitare. Sciendo quod zubarum est magis puerilis quam mel: Et ea infirmo ad comedendum de pulpe citroloz quamvis seu angurie: quod cum istis perfrictis intentionem tuam in ranquendo caliditatem. et non diu permanet in corpore: imo exant per urinam et sudorem. trahendo ide colera. Et comedat etiam latucas octocatas per se aut cum carnibus. Et quoniam latuce in corpore habeat permanere humor qui ex ipso generat non est malus cum sit subtilis ad modum aque. et pro tanto non facit ventositates sicut faciunt poma: cucurbita autem quoniam infrigidet et inde nobis in huiusmodi saturare. tunc quod ex ipsa humoribus grossis generetur

qui sunt tardi mor? nō sum? sciri qui in fine faciant no-
cumentū. maxime si comedant anq̃ decoquant in tri. q̃
ad vltimā dissolutionē deveniāt. Si vero singul? fuerit
et cū frigida: ea infirmo ad bibendū stirpū de mastice
cū aq̃ infusionis requiritur. et inunge sōm cū oleo obei
in quo possit sit aliqd de gallij et si non inveniret illd. fac
inunctionē cū oleo de alfarj. Quod si singul? puerit
et siccitate sola. q̃ fortis in sō fuerit. hō accidit nisi post
psumptionē humiditatis radicalis q̃ ē in corpore in gra-
du fo. Quare oleū amigdalārū dulciū in hō casu multū va-
let cū adiutorio oei. Et bibat stirpū niglicie rationabiliter
factū. Et ponere manū dextrā sup sōm tenēdo eūz tri
donec percipiat calosē int? in corpore sōi penetrare cōfert
valde. Et cib? eius sint testiculi galloz decocti in tassa cū
oleo amigdalaz dulciū. Et si infirm? aliquātuluz fortior
fuerit oabz et extremitates alaz pparatas in tassa cū me-
dulla panis bñ firmet et aius que de alfarj. et ē aius
parva et alba et affinis azacir. i. florencllo si ppetenter de-
coquant confert in hoc casu. Et galline etiā tenere decoctē
cū lacte similiter confert. Et bibere aliquātulū lactis ca-
pre iuvenis tepidū sicut exiit ab ybere multū valet. morā
do tri tri a receptione alteri? cib? donec lac fuerit digestus
et bibat aquā infusionis ligurie modate. et pōt etiā bibere
aquā infusionis vne pascē q̃ nō multū siccit in ea ita ut
modici vel q̃ nō nichil mutet colorē et bibere similiter aquā
odei tepidā cōfert oūm cū siccitate sōi nō fuerit frigidi-
tas. Et balneū tunc aque eulcis cōfido in hac egritudine
ne. tri intrare subā. seu scā balneū minie laudo. Et oebz
infirm? de leonare a cogitationib? supfluis. et a vigilijs si
militer supfluis toto possit. Et scias q̃ oris etiā singul?
aliqui a spasmō qui sit in sō ipo ppter subitā inanitionē
que sit in sō et inde spasmus. Et pōt etiā singul? euenire
a timore nimio qui accidit alicui ppter timorē supfluis
aliqui magni viri vnde humores oēs redeunt ad ptes cor-
dis et inanis sō? et alta mēbra a calida sba et inde puerit
singul? ppter frigiditatē q̃ sō sublequit cā pōtica et ma-
xime si pletio sōi patientis frigida fuerit nālter aut in
frigidat? fuerit accidentaliter. et hac de cā q̃ aliq̃ subito
terretur: vel tremescit: accidit ei singul? q̃ nō sō a calore na-
turali et spiritu inanis: et inde infirigidat. Et mibi etiā vi-
det q̃ q̃n alicui aliqd magni tremoris accidit: euenit inde
in substantia cerebri spasmus. et oris in illo paniculo qui di-
uidit cerebrū in duo medio mor? inordinat. ita q̃ nō mo-
uet suo motu nāl co q̃ iungit pars cogitativa parti cōser-
uatiue seu memorati: inde in eis accidit mor? inordinat?
et pponit ex illo singul? ppter colligantia cerebri ad sō
machū et etiaz vomit. Et hec cē a me memorate sunt q̃
magis veritati vicine cōvident q̃ nō scire bas res certissi-
me nō ē necessariuz in arte medicine. S3 scā naturalis et
diuina habz baz rēp certitudine et veritate subtiliter in-
dagare et ppter hō nō assero bas res esse veras certissi-
me et oio q̃ nō impossibile ē eas sic scire. et sol? de? qui eas cre-
auit et fecit eas veraciter nouit et cognoscit. Sed ego nomi-
no hō accidentia ut veniāt ad remotionē cause. Cura autē ē
postq̃ fuerit singul? bibere stirpū pomor factuz cū succo
mēte. aut stirpū mastice. Et student comedere ea q̃ hnt
confortare mēbra principalia cōstantia spirituz aialem.
Et odorat poma aromatica et abā et muscō. et similia s3 tē-
pus in quo fuerit. Considerādo etiā cōplexionē et pfectu
dinē patētis oieddo ei ea q̃ habeat letificare et cōfortare et
oare ei spē firmā velocis et cite liberatiōis. Et fac ei recita-
re ea q̃ faciūt dilatare cor et risuz fortiter puocare. ita ut mē-
bra moueant simul cū ipso. et calor talis et spirit? dilatent
ad exteriora ita tali modovincat et dominēt sup mēbra
Et cū dico aia intelligo spiritū aialem. q̃ nō aia nō sit ab ali
quo nisi a deo glorioso qui ea fecit et creauit. Et a me et ab
illis qui sapientes sunt me ignorat quid ipse sit. nisi q̃
sō ipse esse et effectib? et virtutib? ipso. Et sit quidez
singul? avaporib? subintrātib? in vllis sōi ita q̃ q̃ hō
supflueat comedat. contrahit sō? et coadunat verius illaz

partē vbi vapor existit. et inde sequit singul?. Sed q̃n cō-
trahit et coadunat cor? sō? nō sit singul? sed puenit inde
vomit. Cura autē hui? singul? est coadunare sōm. et po-
stica assuecere debet resolutius et calefacientib? temperare
in emplastris et electuarijs sicut sunt cortices citri et masti-
cis et box similia. Et postq̃ sufficēter bucuq̃ de egritu-
dinib? sōi determinauit nūc ad egritudines pectoris in-
tēdo redire eas pascēdo sufficēter cū adiutorio altissimi

Tractatus. xvi. de egritudinibus pectoris.

Capitulum. i. de apostemate pectoris et priuatione anhelitus

Capitulum. ii. de apostematib? q̃ sunt in p̃niculo q̃ diuidit

pectus in longitudine in duo.

Capitulum. iij. de scassa. i. pleuresi.

Capitulum. quartū de apostematib? lateris que sūt in car-

ne que est in vno osse costę.

Cap. i. de apostemate pectoris et priuatione anhelitus.

Et quis quidē mēbrū ē habēs multos ner-

uos et caro ei? est cura et oēsa. Et q̃ sit ei id

in eo sit apostema ex humore gressu valde.

Et sit in pectore difficultas et priuatio mo-

tus ipso. i. q̃n in nucha oritur egritudo vel

in neruo qui pcedit a nucha ad pect? a quo sit mor? ei. Et

oia hō etiā q̃ sit egritudo hō manet hō vniuz donec flu-

deat in cura ipsius cōpetenter. Et hac curā memorat? sūi

q̃n determinauit de egritudinibus neruorū et nunc sō b

de ipsa volo determinare. Incipias ergo inungere in po-

teriori parte capitis. i. in nucha cū puro balsamo. Et si nō

inuenit inunge cū oleo de carpobalsamo cū aliquo alio q̃

habeat substantiā subtilē et calefactuā. sicut ē oleū de gra-

mis alzarj cū oleo rosato quoz partes sint cōles cū aureo

vno optime ambre dissoluit in ipso. Et si nō habeat sam-

bzā. pone de laudano purissimo et aromatico. Tri ambra

longe melior existit. et illud ē meli? consiliū a quo incipe-

re debem? i. inungere nuchā incipiendo a puppi capitis

descendendo s3 ad sēn? ad angulū. q̃n si curaueris sēn-

tē virtutē mouere curabis egritudo oio. Et aliqui accidunt

ut pect? anhelit? subito ppter aciditā difficilissimā et pessi-

ma q̃ veniūt in nucha sup locū vbi orit neruis motus q̃

mouet pect? et q̃n hō accidit infirm? dicit et morit sufficit.

Cap. ii. de vlcibus et scissuris q̃ sunt in pectore.

Et sit s3gd in pectore vlcera vel vlcus et scissa-

ra a causis extrinsecis. Et q̃n hō accidit absq̃ scis-

sura paniculi ē vuln? sicut sūt cetera vulnera. Et

ego memorabor de ipsis q̃n de vulnerib? ptractabo. si autē

dicit panicul? fuerit scissus. nūc pariet? nō poterit audire

tā oio donec illa scissura pananebit absq̃ clausione. Sed

si a medico clausa fuerit vel ab ipso infirmo aut ab aliq̃ alio

etiā subito sibi iussis eueniet. et redibit ei anhelit? quā oio

vuln? pananebit clausus et possibile forsan erit ut libere

et totū hō puenit ad capitulū de vlcibus et ego tracto de

his quando tractauero de vlcibus.

Capitulum tertium de scassa. i. de pleuresi.

Et sit s3gd in pectore apostema in parte interiori

ipso sub p̃niculo intrinsecō q̃ arabice dicit scassa.

latine pleuresis. et pōt fieri ex vno humore vel ex

plurib? Et cura hui? est s3boromare infirmū ex balsamica

de tri brachij oppositi quāuis q̃busdā nomis medicis nisi

tēporis videat q̃ sit inuend? ex eadē pte egritudinis in

duēdo sup hō vba loyalia et sophistica q̃ mibi nūlaten?

videat esse rationabile neq̃ verū imo credo certissime. q̃ sa-

cere oio ē mors infirmi. Et fac infirmū abstinerē ab oi spē-

cie carnis et a pane sumētē abstinerē. et pce oibus alijs re-

buz debet curare carnes. Et abus eius sint pultes furfu-

rū q̃ pultes se debēt preparari. recipias furfur et ponas in

aq̃ dulci et tā eiu ibi dimittas donec aq̃ mutet colorē mul-

tū et postea coles fortiter exp?rimendo et decoquant donec si-

ant pultes subtiles valde. et p̃pina infirmo put tibi vi-

debit expedire q̃n in principio ei? egritudinis sufficit sa-

tis istis ab? et inunge locū patientis in principio cū oleo

rosaceo. et post tertiu diez inungat cū oleo anetino et oleo

rosaceo quarum partes sint equales. Et si videris quod tussis non affuerit. sed recessit et color similiter non remansit in loco et febris generit. vel facta fuerit lenta. tunc muta infirmum ad comedendum cibum ordi decoctioni simpliciter cum aqua dulci. Et si minus quatuor diebus. Et postea muta ipsum ad comedendum melle panis decoctionem in aqua et hoc ad minus versus ad octo dies. et postea cibet pane bene fermentato madefacto in iure sci cle et cuiusdam herbe que de arabice vel armol et sunt triplices. Et est necesse ut ois abstineat a pullo versus ad quadraginta minus die a principio egrotudinis. Et istud est consilium conveniens atque perfectissimum. Et ab inde in antea cibet pulla et paulatim donec pectus cum sua complexionem naturalem. Si si fuerit ad infirmum minus post generationem sanie in ipso apostemate. operare quemadmodum dixi in sanie pulmonis cognoscendo quod mollicies seu leuitas et albedo sanie est signum laudabile in pleuritide viriditas autem et que ad nigredinem pertinet cum cunctitate prout ipsius sputi et sanie est signum malum et in laudabile et si post rejectionem sanie sanguinem per os emiserit scias quod tunc infirmus in brevi morietur. Et quod has causas suscitaret determinavi in egrotudine pulmonis id ipsum habere potest per meritum. attende tamen quod si in aliquo diebus cretice sanie spuere alba coniuncta sicut in die quarto quibus istud in minoribus pre fiat est laudabile signum quia fortitudine virtutis habet significare. vel si fuerit in quinto vel in septimo seu nono aut undecimo vel in quatuordecimo. aut octidies septies vel viciesimo. in oibus istis est signum bonum. et quanto minor spatio temporis oia sanies laudabilis in colore et suba in diebus cretice apparuerit. tanto egrotudo erit brevior et salubrior quia toto tempore fuerit plurius tanto plius significat super debilitate virtutis cognoscendo tamen quod quicquid sanies laudabilis apparuerit in oibus cretice. non est superflua debilitas virtutis imo si sperare debes de salute infirmi. Si si oia sanies fiat illa laudabilis in colore et suba aut fuerit diversorum colorum et sube. non solum significat super debilitate virtutis verum etiam super malitiam humoris vel perit et accidit ipsa sanies sciendo certissime quod tempus et etas ad iuvant in longitudine et brevitate egrotudinis videlicet quod si tempus fuerit temperatum vel calidum erit digestio brevior. id est velocior. Et si fuerit frigidum cum acitate plongetur digestio. et sic in estate abbreviabit egrotudo in bieme autem plongetur. Et si fuerit patiens iuuenis similis digestio erit velocior. et si fuerit senex fiet tardior. Et si decrepiti impossibile est quod habeat digestionem perfectam. et in puericia similiter fiet tardior quia in iuventute. Sciendo certissime quod quanto infirmus fuerit fortioris nature tanto magis eius digestio accelerat et contrario. Et visus atque cognitio signis laudabilibus super prescriptis. sit tunc regimine patientis cum pulvis predictis. Et cepto quod non subtiliter regimine in ultima subtiliatione. Et da ei ad bibendum hanc decoctionem. R. albaricanna et panichald. i. spēs iringor et socba. et camomille et reglie et algehestib. i. cuparborij. et capilli veneris an. partes equales. et decoquantur versus ad consumptionem medietatis partis aqua ut viat eaz optime extrahat et da ei ad bibendum hanc decoctionem cum sirupo scariole et in ois potu suo facit sit reglicia. Sciendo quod lac amigdalay in hoc casu multum confert eo quod facit leuiter spuere. et adiuvat ad digerendum reliquis egrotudinis et remouet mordicationem et prouocat somnum. Et etiam postquam facta fuerit mudificatio vulneris apostematis. non nocet istud regimine exerceere. Quis si huius recesserit. et tussis et color similiter non affuerit non decipiat quia etiam huius modo exerceas regimam sicut dixi. quia veraciter credo quod si accideris non potest pectus remoueri in minori spacio quam quadraginta diebus. Et pro tanto non est regendus regimine sani ante istud tempus et postea non cibet nisi extremis pullos decoctum in iassa cum modico panis bene fermentati. et hoc pluribus diebus deinde paulatim ad regimine sanorum est perducendus.

Capitulum quartum de apostemate lateris.

Lois quicquid apostema in pectore. i. in carne que est inter vna costam et alia que quidem egrotudo arabice dicitur datagenē. i. egrotudo lateris. Et cura eius est si nobis mare infirmum in principio egrotudinis ex late cre opposto apostematis. et regimine quidem cibi et potus ipsius

et cura eius sit quemadmodum predictum in pleuritide operando illud regimine donec fuerit liberat. Et si differentia que est inter pleuritidem hanc egrotudinem. est quod color et sit in pleuritide color extensus et acutus. et pulsus eius est durus et serinus. et febris in pleuritide est intensio valde quam ista et maioris periculi. et quam to apostema fuerit vicinior cordi. tanto erit maioris periculi et est maioris sensibilitatis. Et quoniam caro sit multo sensibilibus et fortis spalius quam in eo sit apostema non est comparanda sensibilitati que sit in pleuritide. eo quod locus ille est circumdatus ossibus duris et villis seu paniculis. Quare cum ibi sit apostema etiam quod sit paruum est magne angustie et iniquitatis cum dolore graui et istud apostema lateris. i. quod sit in carne que est inter costas per maiorem partem paruum. et nisi fuerit error in cura ex parte medicorum vel ipsius infirmi liberabit infirmus ois oco vante. Incipe ergo in cura istius a principio egrotudinis quemadmodum super dixi in pleuritide. i. in rhobotomia et ab eo et medicis exerceo oia ordinare quantum potes. Et tamen vidi senem patrem in cuius bone memorie cuiusdam misereat qui curauit vnam mulierem ex hac egrotudine. et ingeniat fuit ex hac humore ad partes exteri oies. ita quod manifestum fuit apostema exteri cum tumore et apertum fuit exteri et inde curatus fuit cura perfecta. Sed ego nunquam perueni ad hoc opus tam perfectum et miraculosum nec ad hoc sum nec perueni ad illud gradum. Sed si pectus in hac cura fuerit vix in pleuritide credo pro certo quod paulo liberaberis infirmum ante apostema decemiat ad sanie nunc dei. Et subtilia regimine tam in cibo quam in potu quemadmodum dixi in egrotudine pulmonis. Et si sanies in cepit appere in iuge locum cum ois rosaceo donec fuerit liberat. quorum partes sint equales et sit operabis donec fuerit liberat.

Capitulum v. de scissura venarum et pectoris.

Et sit quidem aliqui in pectore et laceratio et scissura si cur in alijs membris accidere consuevit. de hijs et tractabo quod de vterque aliorum membrorum determinabo et sit etiam in pectore interdum scissura venarum vel aliorum venarum. Quod si scissura oia fuerit in atria erit periculosus valde propter multam exuberantiam sanguinis qui inde emanat. et iste sanguis in medico. facit cadere dubitationem propter similitudinem que est inter istum et sanguinem que erit a pulmone. quia iste sanguis que erit ab atria pectoris. et que erit a venis pulmonis ambo sunt rubei clares et subtilis. et signum ostendit ubi est quod scissura arterie aliorum que est in pectore. infirmus sentit punctionem et dolorem in ducto illius partem que erit a pulmone ois est absque colore. Et scias quod natura huius egrotudinis erigit multum minutie seruatis tamen conditionibus minutionis. non tradendo obliuioni dispositionem et etates patientis et naturam ipsam et alia et da ei ad bibendum sirupum in frigidatam factam cum decoctione sumach in aqua rosacea an. partes equales et sit sirupus et sirupis simplicibus sicut sirupus factus de cubaro. Sicut sirupus de mirrella non est vandum in hoc casu. quia propter sui grossitatem et densitatem virtutem non potest ad sanationem egrotudinis deuenire et ymagines que facti est de folijs et stipitibus. Quod autem factum est de extremis in his et virtus et plenitudo non obuiant. tamen pone cum sirupo aliquid camfore. quia erit marimum iuuamentum et liga coras fortiter strigendo cum istis subtilibus. Et fac odorare infirmum rosas et sandalos cum aqua rosacea et modico camfore. Quod si non bene dormierit fac ipsum odorare violas et nenufar. da ei modicum terre sigillate cum sirupo aut cum aqua rosacea. Et ab eo sit pullus paruum in frigidatam in puro cum pane similiter in puteo in frigidatam. Et sirupi ois super dicti et ois potus sint taliter in frigidatam. Et fac ut custodiat se infirmus a labore nimio et a vociferatione superflua et possibile erit quod liberet isto regimine tamen talis solidatio sit officialiter quod est in arteria et si solidatam fuerit huius vulneris isto regimine dignus eris laude et gratia. Quod si dicam vulnus fuerit in vena non pulsantem cura erit facilis et sufficit tibi satis cura prescripta quod si strictus fuerit sanguis et ex loco ipsius vulneris sanies emanauerit non despes sanies curare tamen scis certum quod impossibile est quod ad plenum curet. Quia si per longitudinem temporis non mudificabit sanies adule pulmo occideret et fiet putrefactio. Cognoscendo

ti qd ex sola apertura vene pectoris nō moriet infirm? si d
alia acidētia mala & pessima possunt inde supuenire: vñ
moriet. Sed si in pectore apit vel fundit arteria magna
ex arterijs pectoris ex supfluo fluxu sanguis: ipetuofo in
breui infirm? ad mortē potest devenire. Qd si constrict? sue
rit sanguis an supfluo eruz? ipf? esto cert? qd nō infirm?
patiet lehonē: nec ad malū fines illa de cā debet devenire.
Caplin. vi. de apostematib? que sunt in paniculo qd

ovuldit pectus in longitudine in ovo.
c. Fit sigdē aliqñ in h paniculo apostema: qd pio
maiori pte est ex humore qd pñt ad subtilitatē: &
est ex apostematib? calidis. Et sequit? ex h apostemate tuf
fis continua successiva & olo: extēu? in lōgitudine & pñr
batio anhelit? & febris acuta & pulsus serin? ppter nām
apostemat? qd est in tali mēbro nertuofo & paniculo: & o:
uerfus ppter nobilitatē mēbru: & vicinitatē ipf? ad cor: &
sunt infirm? inflammationē cū valida siti atq; sēti: & ex in
spiratide frigidi acris magis mitigat sitis: qd ex potu aq
frigide: & anhelit? ei? est parulis frequē: vñde in hui? cu
ratiōe sōmnia ei? necessaria valde in pñcipio. Et nō deter
mino in hac egritudine: ex qd pte fieri debet: qd ex qñq; fiet
pñt valde: oñmō fiat ex basilia minuendo de sanguine
fm dispositionē infirm? qd iuenis: qd dēat? in pñcipio. f
etatis: pñonis: regionis: pñtudinis: & tps: & minue
eo pl? vel min? fm debilitatē & fortitudinē patientē: et sic
infirm? abstinerē a cibis grossis lenidoci? intestina. Jā
feci te scire sup? qd differtia est inter lenitiū & laxatiū.
Et postq; lenitiū intestina: purga euz pñt tibi videbit
pñt: fm acutiorē: & naturā huius patientis. Et pñt
apa h nō accidit nisi ex colera subtili: purga cū sero cap
no coagulato cū lacte fici. & pone i sero dicto de reubarbaro
& de mirabolanis citroz & violaz & reglicē & nenufariis:
& modicū ex mirabolanis indis: qd: sōsan aliqd de būre
est adufo: & pone etiaz in isto laxatiuo aliqd de scamonea
cū būis qd hñt suā malitiā frāgere & remouere: pñt cum
pñtatiō? nom scē acetosa & siccados. Accipio vñtis val
de in h cū. ike. feri capni coagulati cū lacte fici: lib. i. & in
ipso infunde ex mirabolanis citrinis: reglicē viol. nenu
fariis. an. aut. v. indoz. aut. iiii. reubarbari recent. aut. i.
& qñscit optime: & pñancat sic in dicto sero p noctē vñā
& colent optime expēdo: & adde hñt colaturē syrupi ma
sticis. f. & octauā pñt auri vñt? de scamonea: da in
firmo h ad bibēdū mollificato corpe pñt? cū medulla cassie
fistule distēpata cū decoctione scolopēdrē sic cū suppo ro
saco facto ex rosas recentib?. Qd si tēp? fuerit siccū: oia ei de
syrupo violaceo: & comedat pñna an cibū: post cibū mi
nime. Et oia ei panē ablutū & postea in aq infusus donec
tumescat. Postea frigida cū in pñtore: & pota cū aq in pu
teo infrigidatā: h facias donec quērit tussis & febris su
erit mitigata & olo: sñt mitigat? & sic oñmittat istud re
gimē: donec olo: & febris: tussis cessauerint: oia. oia ei
aqua oidei rōnabilis factā ad bibēdū. Sciēdo qd moder
ni medici multū sunt lōgum ab opinione. In faciendo
aqua oidei: eo qd ipf? frāgūt ipsuz pillādo anq; buliat: ad
faciēdū istā aquā: si illi errāt a via veritatē: eo qd in vñdōq;
scie inqstū est semē est vita nālis: anq; accidat ei aliqd qd
destruat ipsuz. Et si postieris oidei in aq frigida: velocit
attrahit ad se aquā: apñunt poti ipsuz & sic ponitur ad
ignem iam aperti sunt pori ipsuz: & eius partes oillatate
& ignis facit in vñis apñones: ita qd nulla opilatio rema
net in eo. Si aut oidei fractū fuerit sñt ē mortuo vñ infir
mo: & qd assilāt infirmo: patet qd ptes ei? cū fuerit fractū: nō
dilatāt nec attrahit in se aquā sua vñtore: qd de būidit? p
stint sibi & donauit: qd si dixerim? ipsuz esse mortuū: tunc
ab ipso penit? nulla sit abstractio. Qd būi dicit? de o:
deo sicut fūi: quia si decoquat cū cortice: est maioris abster
sionis: ergo mibi videtur qd debet fieri aqua oidei.
Accipe debes oidei integrū & mūdū ab oī mētura oim
aliar? rez: & pone eū in aq ouli frigida: ita qd in vñdōq;
pōdere ipf? oidei sint oio pōdera aq: & sic pñancat in mo
lio p vñā vel p ouas bozas: & postea pone ad ignē tādiu

donec aq fiat rubra: & depositū ab igne coles: & postea po
nat ista colatura in pñtore donec infrigides: infrigidatide
vltima: & sic cū dabis ad bibēdū. Et rege infirmū isto re
gimine vñ illi plurib? dieb?: & postea muta infirmū ad bi
bēdū pñtes oidei pparati cū aq ouli & mūda absq; eo qd
sentiat aliqd de calore ignis. Et postq; oia accidentia fue
rint ablata & secur? fueris oio de egritudine: da ei paula
tiue ad comedēdū panē būi fermentatū: nec pñtentes ei co
medere oua gallinaz decocta in rāsica cū pane fermentato
Nec facias eū redire ad regimē suū nāle donec trāscāt. xl.
oies a pñcipio egritudinis: deinde gradatim paulatim
reduces eū ad pñtudinē nāle. Qd si dictū apostema iaz
ad famē deuenerit: eo qd a pñcipio nō fuit ad infirmū: vñ
q: būoz ppter sui subtilitatē de leui recipit passionē: vel
q: virt? fuerit sōz qd cito poterit famē generare: aut ppter
vicinitatē ouoz fontū caliditatē. f. cordis & epag: qñ qñ
bet istaz cā: est cū velocis generandis famiei in apate: sic
accidit mibi cū essem iuenis: qñ passus fui laborē mari
mū a pñings & ab illis q erāt de cognatiōe bali: pñt qd
dā vñ dictū a pñe meo cū essem iuenis q voluit vñtū
de me modis qd? potuit: & ob h sustinui laborē & āgustā
maximā de eo qd nō pñueat agere vel pati: qd: necesse fū
it mibi ire pedes qñtis illud nūq; pñauit: & euz postū
me ad occubitu: pñti dolore in paniculo pñtore: & tunc
tussis & olo: incepit inualefcere valde: & iueni pulsū meū
valde durū: & febrē patiebar acutā egritudinē. Quare mi
hi in qñta noctē pñebotomatores: & feci extrahi de sanguine
circa quātrātē libe vñt? & pñāsi sc. f. cū febrē valida et
tussis fortis & olo: pñtā noctē. Et dāne vñ de necessitate
oportuit me ire & egere cū āgustia & cogitatōe & magno
timore & dolore. Et cū pñent ad locū vbi erat oier? bali: ex
dolore & fatigatōe & vigiliis q passus fuerā dormiui: & in
illo somno dissoluta fuit ligatura sōmnia: & inde sanguis
mult? emanauit. Et cū exegat? fui a sōno: remāsi cū mari
ma debilitatē vñtis: & iueni locū vbi iacebā repletā san
guine totū: & postea digito sup sōmnia vocaui & fici me li
gare: & pñāsi talis pñtā illā oie. f. cū illis accidentib?: sed
nō fūit augmētata. Sequēti vñ die cū cū famē cū spūto
q erat boni coloris & subē: & oim audiui noua q multi
plicauerūt sup me tristitias & dolores: & inde amih sensuz
& intellectū: ita qd nihil potui postea intelligere: & pñare
sup negotiis meis: & remāsi sic qd nō potui incipis regere
& nō comedebā aliqd nisi qd pñnabāt mibi de aq pñtā
eo qd anq; egritudo inualuisset: pñtā ministris ut mibi
sp d illa aq dar? deberēt: ego mltū de ipa bibeā pñt ma
gnā sitim quā habebā. Et trāscis dieb? septē incepi sen
tire & cognoscere: & imaginabor qd māt mea fū uidebat mi
bi in hac egritudine: dñm recordat? fui q erat mortuū: et
sic de oib? alijs cepi ouere ad memoriā: & ad vltimū qñui
qd factū fuerat de pñe meo: oierū fuit qd ierat vñtra ma
re: & inde creuit mibi āgustia atq; olo: & visuz fuit mi
bi q essem pñtā in pñtore: & supñent mibi olo: mari
mus in capite ex illo timore. Et timui ut me occidere de
berēt: & supplicari aštātib? ut me occiderēt: ita qd nō scire
tur de me aliqd nisi esse viuum. Et lōgo tpe post istā ma
gnā afflictionē remote fuerūt iste pñturbatōes a me. Qd
illud qd passus fui fuit apostema q generatū fuerat in pa
niculo oñidente pñt? & pulmone in ouo media: & ex illo
apostemate ascēderūt vapores acuti ad cerebrū: qre tū pp
varias cogitatōes & frequētes qd habebā ex pñtā: tum
ppter oieros vapores acutos & malignos: q ferebant cir
ca cerebrū oñtū fuit i vño pñtū: olo: cerebrū: āpa calidū: &
ex oib? istis nō remāsi qñ facerē oia necessaria pñtē egrit
udinib?: & dñm incepi respicere: famē: & nō solū ex apate
pectoris: verū etiā ex illa q de scēdebat a capite ad pñt? &
postea cognoui causā meoz accidētū: & redii i sensuz meū
pñtē: & delectat? fui in illis dieb? cū serailis pñtā: & ci
bis. & cū ex toto fui alieniat? a famē: incepi assuefcere aquā
oidei: & postea redii ad pñtes sūfuis: & sic paulatim co
uersus fui ad meā cōsuetudinē naturālē. Et qd hic scripsi
de ista mea egritudine feci solūmodo ut sit exēplū in oib?

alijs similibus. Et ita oīctū est supius q in hoc apostema-
te pperat sanies veloci: et cum cognoueris q puerus sit
ad sanies: fac de regimine quēadmodū oīctū est supius
Et oīa ei ad bibēdū oī die octo oīdes yringoz: regulie qz
ptes sint eqles. Itē ista decoctio sūt cōfert q R. e. flaziola
para. i. et decima vni ptes de yreos recipiat: et fiat deco-
ctio et ppinet cū syrupo scariole vel yringoz fin q tibi vi
debit puenire. Et dico q i egritudine mea nō reco: dabar
aliquid q esset factur: nec meū habui aliquē q sciret mihi
pūlere nec me regere: s in p:ncipio docuerat ipsoz qūter
me regere deberēt. Sz a volūate diuina pcessit illud q
nō intendebā in me agere. s. de ciacuatide mīsa sanguis:
illa s fuit cū mee liberatōis: eo q erā iuuenis atqz fortis

C De passionibus et affragmatibus.

Completū sunt cū adiutorio dei rememorationes
de egritudine et accidentibus q sunt in pectore: et
nūc intendo in h loco rememorationes facere de passionibus
et affragmatibus q cōtina oī. Deire itaqz debes q oīa q oīci
accidere de egritudine et accidentibus in passionibus: acci-
dere et euenire sūt pū: et in h. s. mēbro. In accidentibus q in
istū emergūt sunt grauiora et piculosa accidentibus q sūt
in pleure et in apostemate lateris. Et h accidentia sunt se-
bris: et dolor pūgitur et tussis. Et dolor in ista passioe
tendit ad lat: tardoia q sunt ossa pectoris sūt pūcta: quoz
loc est supra ossa q oīctū carful: sunt ossa pectoris q nō
ad inuicē pūcta. Et esto cert: qd apostemata q sunt in
istū mēbro: lōge sunt grauiora et piculosa apostematibus
q sunt in alijs mēbris: et pūb pectoris: eo q in h aposte-
mate sit pūctio pūctio mēti ac si esset in pūctio cere
bra. Et cura huius est cura pūctia. s. cū sūmā: mollificatōe
ventris. et cū latitatio pūctio: da ei syrupo de pūctio
s. yringoz: et oīa ista sūt cū regimine iā oīcto: et si placuerit
deo glorioso qd resoluat apostema dictū absqz eo q deue-
niat ad sanie: erit infirmo pūctio: matim: et iuamē. Qd
si deuenit pūctio apostema ad sanie qūis illud fiat tar-
di: et rari: agere debes quēadmodū docui in alijs. Et ca-
ueas tibi ne scqris appetitū patientē in cibis suis: et custo-
dias etiā ne ministri et astātes moueāt eū: vel pūctiāt fa-
cere in cōuenientia: qm modic: error in ista egritudine
pōt cū magni nocuenti et egritudinis. Et postqz cogno-
ueris qd sit liberat: reduc eū ad suū regimē pūcti cū ei
pot paulatim non largiendo ei subito. **C** Et nota q in
quocūqz mēbro nervoso fuerit apostema: pulsus in ipso
erit ferin: et in oī apostemate orto in aliquo mēbro pecto-
ris vel in suis pūctio: et in diafragmate: erit anhelus
parvus: frequens oīno: et maxime in apostemate pulmo-
nis. Et huiusqz iā locut: sūz sufficient de mēbris supio-
rib: nūc autē incipe intēd tractare de mēbris inferiorib:

C Explicit liber primus.

Incipit tractat: pūctio libri. ii. de egritudine et intestinoz
Caplin primū de egritudine et intestinoz generalituz
Caplin. ii. de debilitate virtutis expulsiue intestinoz.
Caplin. iii. de ventositatē intestinoz.
Caplin. iiii. de recoctione fecis et suaz spederum.
Caplin. v. de recoctione.
Caplin. vi. de emoroidis.

C Caplin primū de egritudine et intestinoz generalituz.
Icē seruus regis: qd in intestinis sūt
aliqui egritudines. s. apostemata q ge-
nerat in vīa et canalib: vnde cibaria
habent pūctiā. Et h in intestinis gra-
cilib: vel in alijs. et color q sequit in
istis est pūctio: et maxime si apostema
fuerit ex colera vel ex sanguine et ē pos-
sibile qd h apostema sit absqz febre et sū. Qd si ex aposte-
mate facta sit opilatio canalē et toto dolor erit fortissim:
et q: nutrimentū nō poterit inde trāire: necesse est ut vo-
mitū eiā: qre moriet infirm: subito: tū pūctio intensum
dolorē: tū pūctio pūctio: et sūctio nutrimentū p intestina
Et si oīctū apostema fuerit ex flegmate: infirm: nō sentiet
inde magnū dolorē: et possibile erit ut dissoluat illud

apostema: et maxime si fuerit ex subtili flegmate. Qd si fue-
rit ex flegmate grosso afflabit humor: i melancolico: excepto
qd nō pperes aliquā caliditatez sicut pūctio in humore
melancolico. Sz melancolia q ex colera adusta generat est
subtilioris sube: et oīmodo oīb: alijs pūctio melancolie: et
lenioris et velocioris mor: Et illa q sit ex flegmate grosso
est tardioris mor: valde et grossioris sube. Qd si fuerit ex
sanguine adusto: erit mediocris in subtilitate grossitie tar-
ditate et velocitate. Apostema autē q oīctū ex melancolia est
grossioris et densioris sube valde apostematibus alijs hu-
morib: eo q melancolia ē grossior alijs humorib: Et mod:
apostematis melancolia est: q illud apostema ad magnū
deuenit magnitudinē: et est absqz forti dolore: et ille dolor
similaf pūctio formicaz. Cognoscēdo firmē q aposte-
ma factū ex melancolia nullaten: pōt recipe digestiōnem
Et scias q cū dico flegmaticū vel ex flegmate: colerici vel
ex colera: sanguineū vel ex sanguine melancolicū vel ex me-
lancolia: nō intelligo vniuersū. Qm cū dico ex flegmate
intelligo q cōpletio ipsi apostematis sit humida et frigi-
da in potentia. Et cū dico flegmaticū: possibile erit q sit
humidū in potētia sed nō erit frigide cōpletio pūctio cal-
ditate acqta a putredine. Et sūctio cū dico ex colera intel-
ligo illud qd est sube subtilis: et cōpletio est calida et sic-
ca. Sed cū dico colerici: intelligo qd sit pūctio calide et
sicca: et cū suba nō erit subtilis: sicut qd sit ex colā vitellina
et suis sūctio. Et ita dico cū dico sanguineū vel ex sangui-
ne: intelligo q sit cōpletio calide et hūde tēpate: pūctio
onate cōpletio hūde. Et tū dico sanguineū: intelligo hu-
more derivatū ad aliquā rubedine absqz pūctio pūctio
ipsi humoris in sanguine: aut intelligo de sanguine nāli:
q pūctio excessus aliorū supflue caliditaz ad aliquā decti-
nat adustione. Et eodē mō intelligēdū est de melancolia.
Qm cū dico melancolia vel ex melancolia: intelligo humore
frigide et sicca pūctio q est vni et qūto: elementis vel hu-
morib: corpis. Sz cū dico melancolia intelligo de quocūqz
humore pūctio ad melancolia nō p vīa nature laudabil: et
pūctio: sed deuenit ab ordine nāli et aliq adustione. Et h
humor: nō est nālis nec ex elementis corpis. flegma ē qd
est frigidū et hū. aliq ex vīctio digestiōe pūctio in san-
guine nāli et est vni et elementis corpis: qd nullatenus
fieri pōt ex alijs hūmorib: adustis eo q cūis q p adustio-
ne est incinerata: nō pōt ad tēpate reduci. Sic et hūores
q pūctio excessum digestiōis ad adustione deueniunt non
pnt ad eqūitate et tēpate digestiōis vīlo mō. Et q: hū-
ctio deuenit ab intēd pūctio: nūc ad cū reduci intēd
Qd si infirm: sentiet dolorē in pte illa q est subfloma-
do ita q ille dolor sit continuus et pūctio cū hū fe-
bricitante pūctio: scias q tūc erit apostema in aliq inte-
stinoz qre flegma est necessaria minuēdo de quantitate p-
ur tūc vīctio expedire: pūctio tū pūctio supradict:
s. vīctio: etate tēpate pūctio regione: et oīa ei ad bibēdū
elem factū ex flore camomille et rosis recentib: et flagia qz
ptes sint eqles croci et ferri lini decima ptes pūctio: pū-
ctio qūctio p se et erubescit et pūctio cū syrupo de scariole.
Dosis ē sūctio pūctio tūctio cū aq ro. in q cocta sunt pa-
nical q est spēs yringoz et masticis tamdiu buliat donec
muret saporē et odorē: et abstineat ab oīb: abis grossis: et
abstinendo sūctio a carnib: oīno: et ponat sup ventrē oleū ro.
aromatizatu tepidū cū magna quantitate coti int: made-
facti desup: et itera illud. s. coctū calid madefactum in octo
oleo pluries. Et sufficient ei in cibo put mihi videt i die
ovo oua. Et cū dolor fuerit mitigat: et febris fuerit oīmi
nuta vīctio etiā isto eodē regimine donec oīno accidentia
sint ablata sciendo tam q optimā curā adueniēti: postea
reduc eū paulatim ad suā pūctio nāli vīctio pūctio
erit fuerit liberat. Et scias q oīa apostemata quāto fue-
rint pūctio: tūctio tūctio pūctio. Et itē ista apo-
stemata possunt fieri in intestinis magnis et in gracilib:
sūctio parvis. Que sūt in gracilibus sūt minores periculi
quā que sūt in magnis. et cura est cura pūctio.
C Caplin. ii. de debilitate virtutis expulsiue intestinoz

De mēstmoz
Apostematis.

Cura.

Dieta.

¶ Istud accidens vel egritudo potest aliqui accidere in vno intestino vel in duobus aut in pluribus quod non potest vel possunt expellere superfluitates retentas in ipsis quibus istud videtur pluribus impossibile medicis. Sed da. hac egritudine esse affirmavit qui dicit quod virtus expulsiva intestinum aliqui debilitat in tria quod non potest expellere feces et superfluitates per inferiora et si non vultur dectaravit: nisi in tria quod dicit quod si non est occulta medicis. Et si egritudo qui accidit est valde periculosa quod indiget tali physica tione et consideratione: eo quod dicta debilitas virtutis expulsivae quibus accidat a debilitate virtutis expulsivae naturalis: non tamen est a debilitate virtutis expulsivae accidentalis seu voluntarie. Vir tus autem naturalis illa quod puenit principaliter ab epate: unde re- tectio quod puenit a debilitate istius virtutis: solo modo facit acci- dere dolorem fortis: eo quod intestina non possunt expellere feces per inferiora. Ista autem reiectio quod fit a superflua humiditate viscosa quod est in suba villorum intestinum non facit dolorem fortis: quod videtur habere egritudinem euenire alicui: si vide subitum in cognoscendo cum ipso: et non habet peccare dicta passio: et quod sciatis per certo quod dicta debilitas expulsivae fuerit ab intestinis. I. quod deiciunt in motu suo naturali expellere quod de- bet per feculibus. Et operationes idem virtutis naturalis fuerit scias sunt digerere et pmutare cibum. Et in b. etia in membro sunt iste operationes quod admodum in aliis membris. Et digerere etia b. cibum et pmutare: quod alibi est digestio et expellere quod indiget expulsione. Et an oia ista operantur virtus attractiva et reiecti- ua. Et iste operationes naturales alii sunt quod sunt mediata in- strumetis: sed expulsiva certo sunt quod est cum in istis. Alie- ro quod operantur ab istis instrumentis non sunt sic apparatus: et per certo sunt quod instrumentum expulsivae est principaliter epas quod si de- deas ipsius pmutare toto posse cum medicis sibi puenientibus et appropriatis sunt pulpis passivae quod sunt ipsius fortiter impingunt. Et epas etia adib. i. lupi assati huius ipsius mira- buli a tota specie pmutare sic a sapientibus est relatu. Et id. etia dicit epas lupi in suis medicamentis recomendat quod huius epas hominis fortis pmutare. Receptio puenit ad hac egritu- dinem. I. re. scias reses soloz ipsas passivae emendatarius an. s. i. liquiritie mundate et cupatorum an. partes. iii. s. vni et absinthij et sandali cinamomi et masticas an. q. taz parte. s. vni. et an. vni quod p se et cibent et adde istis de balsamo aureo. s. distillatu cum melle et pice picea cu- sympo cortice citri facto cu zucchero. Et ovis eius sit poti- dus. iii. aureo. Ad si non haberes balsamum pone loco ei- tate de optima amba. s. in iuge loca cu oleo nucis antiq- rui et pinguedine anari: quoz partes sunt equales et pulces de sup. ymenura et mac. grosse pistatis quod sufficere videat: et si facias oia dicit conca fuerit liberatus: et pota infirmu ad mellis quod de lici spargit per medietatem et est absterge illa. Crustate: si- bile est quod superfluitates viscosae adherent intestinis. Et si facies qui sciatis quod dicta egritudo fuerit a debilitate et cor: upede virtutis intestinum facta ab humoribus. Crustate: si- necesse est tibi scire et cognoscere non peccat egritudo. s. an a debilitate virtutis naturalis solummodo an ex superflua humidita- te vel ex superflua humiditate humoris illius egrotat quod quod intestina pbenit recipe virtutes vel si peccat ab ambabus. I. Et si cognoscere perfecte est valde difficile. Et si scripsi tibi super: curam generale in hac passione de quod put mibi videt poteris satis esse pectus et agendo finem quod dicitur est ad finem debiti poteris puenire. Et recordo: cum eum iuvenis quod egritudo accidit cumda multo qui post multum labores in tpe calido dederat aqua frigida in magna quantitate: quod euenit ad b. quod non poterat feces eijcere ab intestinis: et ha- bebat inde dolorem tam fortis quod vir poterat sustinere: quod la- boravi circa curam illi habendo psum sp. a medicis mei tpeis a quod non audiri aliquid nisi vana: quod iui ad patre meum vsqz ad villam ubi morabar: et sic cum qualitate scire huius egritu- tudinis et dubitatione mea circa ipsas: rogas ipsas et me rectificare in oia cura: qui mibi posuit librum vnu in ma- nibus et ostendit mibi vna da. quod ista superflua memorat: di- cens mibi recede a me et vade via tuam: et non loquaris mibi amplius de hoc negotio. Et ego supplicavi ei ut mibi aperte

dicere vellet curam istam: et ipse tunc aperuit librum ostendit mibi curam dicens: pspice b. qui si iuvenis huius b. quid dices. Sin aut suspicio quod nunc scies medicinam: et tunc me apli- in ea studeas: et tunc reu- rursus sui ab itinere meo: et legi in libro illo radu. donec cognovi illud quod supradictum: et labora- vi in cura illi donec fuit liberatus. Et post aliquod tempus re- dixit per me ad me et quod fuit a me de cura illi: sufficit: et cum au- duit ea quod feceram causis fuit et vehementer altitatus fuit inde ab illa ira quod colligerat super me. Et egritudo quod iam osti fit raro.

¶ Cap. iij. de retentione intestinum
¶ In intestinis quibus retinetur ventositas resoluta ab humoribus subtilibus et liquidis velut aqua et pulvis istos fit tortuosus: et vna percussio alteri intricatur propter intricacionem et inuolutiones quod fit in intestinis: et hoc de ca retinetur feces quod non inueniunt viam vni exeat. Cura huius est iunctio supradicta cum oleo nucis et pinguedine quod arabice et alga anatis an. Et scias quod si reiectio fecis fuit huius: ex vno stante: siue fiat ex debilitate virtutis expulsivae qui exeat semp sunt liquide et absque sanguine et sanie.

¶ Cap. iij. de retentione fecis et suae speciei.

¶ Si sit aliqui in intestinis quod retinentur feces oino p- pter grossitatem et duritiam suam: sube in tria quod est causae quod lapides. Et egritudo qui accidit non fit subito et qui sit non est nisi ex continuo vni grossitate reu- rursus: et est vni si quod semina myrris: et suoz filius. Ad si non fuerit ex comelione supradictorum: tunc feces non subito eruant sed paulatim. Et cura huius retentionis fecis est dare infir- mo ad bibendum syrupum de centaurea cum decoctione violarum: aut syrupum violarum cum decoctione centaureae: et clusteriza pa- rienti post hoc fuerit certus quod dolores est in intestinis in- ferioribus causa aliquis occasionis.

¶ Cap. v. de corruptione intestinum.

¶ Corruptio aliqui intestina: aut ab humoribus aut morbiditibus ipsa aut ex veneno cibito acuto. Et cura huius est ea quod habet consolidare et linire sicut sunt plures facere et farina risorum et amidi: qui ista habet mitigare mor- dicacionem et consolidare. et effectus istos sunt laudabiles. Et clusterizatio cum aliis istos est et maxime inuameti. Et pler- etia valde clusterizatio cum lacte capre vel camelarum oleo ro- et id quod huius cum remouere et rectificare corruptionem et irritadare et syrupum ro. cum resse sciet ad ro. cum scie psum assati itegre si cum non fuerit ex veneno. Ad si sit nulla res possit esse nocibilis neque magis mortifera sic ista. Ad si a principio huius passionis fuerit ea esse ex veneno certissime: tunc dare debet infirmo et optio sinaraldo podo. vi. granorum ordi optime trito distillatu cum aqua ad bibendum: et videtur in ope huius et in effectu est mirabile accidere et cunctis illi quod sumperit ipsas: qui incontinenter post assumptionem huius incipit habere angustiam cordis: et videt ei quod oia membra eius eradicentur ab invicem. Et si post huius sudauerit infirmus: do- mi- endo psum babeas quod erit liberatus oino. Et si fac quod ille quod superflua sinaraldi abstineat a cibo oino vsqz ad octo horas vel saltem vsqz ad octo. Et quibus intentionis nostre non sit cura de venenis determinare sic pertraseo. Et oportet tunc me de his dicere propter istud accidens quod huius. Et iam vidi tpe meo quod baly quidam habebat puenit cui supue- nit ulceratio intestinis gracilibus cum solitudine magna. Sed feces cum magno expellebat dolore. Et ego laboravi du- i cura illi in tria quod scissus fuit in illa. Et duravit illa egritu- do in illa vspode vsqz ad xl. dies: et mirabar de illa egritu- tudine putis quod esset ex humoribus. Sed ad vltimum vidi quod cum stercore exiit interius pellicula intestini: et postea vidi alia vice quod alia pellicula intestini. s. exterior: emanauit exterius cum stercore in longitudine vni palmi: et miratur huius et hoc cognoscere quod aliquis humor non possit esse vno modo rari ac- minis quod possit facere talem exco: rationem vna vice. Et oemum p certo cognoui quod vna ex suis scias venenorum et p pina- litar ad bibendum. Quare psumanti habui quod nulla spes esse poterat de sua liberatione: et sic inde mortua fuit ex illa egritu- tudine voluntate oina. Et ex psum quod superflua sinaraldi in dis- anteria et in morbidis et erudit mirabilis efficacie et inuameti

Cū aut liberat? sui et cū a manib? dicti baly: et suoy bo-
minū redēs sibiā vidi in via quāda bēbā quā putari
eē addidit sicut: et nō dubitab? acceptū de illa comedi
modicū: et inde habui dissenteria ma. anā cū dolore vētris
et cū pūni sibiā ad huc duravit dissenteria: sic suspendi
sup vētre meū smaraldū vni: et aliud posui in ore absqz
tracide: et liberat? sui in cōtinēti. Idolera aut venenosa
sunt innumabilia ppf b quilibet sibi cauere debet ne co-
medat aliqd nisi cognoscat illud: et neqz tēptet nisi habeat
secū smaraldū: vel tēptat vilo mō. Et tā reperit qz plu-
res vulgares et veniles de? destruat et pūdat qz et que
plura cognoscat ex dictis oleo v? venenosis mortiferis qz
medici faciant vel cognoscat: qm illud qd sciūt medici de
pūctis nō est nisi ut fiant cor? accidētia remouere in suis
nocumētis obuiare: et nō ut fiant ipsa in se et in suis effe-
ctib? alio mō nisi fuerint infidētes: et suas fides pprias
voluerint negare: et ppf b quilibet medic? tenet obser-
uare pcepta hypocras in b casu. Que sunt qz quilibet co-
ctor in medicina nō debz aliqd discipulū docere nisi pri?
iurare faciat ipsoz ne vras medicinis mortiferis v? vene-
nosis vilo modo. Et pat me? cū essem puer? discipul? su?
in medicina me iurare fecit ut nullaten? medicinis v? ene-
nosis vel mortiferis vti deberē. Et cū sciuētis eē m et
nouus in medicina: ibā de vna ciuitate in alia praticādo
Quadā vice sic cido sociatus fui vni pūctori qz me oculū
te habebat? oskere aliquā medicinā mortiferā. Et ego ab
illo habuerā in studiū petiā vna tre quā mibi abstulerat.
Qui dixit mibi habcas eā de cetero a me liberā et securam
credēs qz ego esse? de illis qz pppter pecuniā pūctionē face-
re debent et meā corripere legalitatē. Et idē adulator? quē
dēus destruat et pūdat illud dixit mibi palā. f. qz ei os
re debet medicinā qz velocit? possit occidere: cui iuravi per
deū verū et p certa veritate qz mibi de talib? cognoscebas?
oculū ei qz medic? iniquitū medicus de talib? scire nō de-
bet nisi ut cognoscat et sciat ex eis accidētia remouere. Qui
dixit mibi. Quā a me vis te occultare et celare postqz ti-
bi meū secretū tale volui pandere et manifestare: qre timui
valde et oīci ei. Secretū tuū qz mibi apuisti a me nō ma-
nifestabis alicui in ppetuū. Et postea dixi ei: pcepta do-
net? pūctori liberos et demū faciā tuā voluntatē si deo place-
rit. Qui dixit mibi: quātū vis ut expectā? Rēdi: os mi-
hi spaciū. xv. diez. Et illū terminā qmū: qz affectabā su-
ger ab eo: sui oīe illa in magna angustia et tribulatione
Dane aut facto misit p me. Et ego timui ne mitteret il-
la de cā: qre volui ad mortē. Et cū venissem ad eū: vidi
qz iā de cūius nomē sit bndictū in scla pūctoris cū: sue
ni illū iacētē et pstratū absqz sensu et intellectu: in tñ ut
me nō cognosceret cū sue egritudine. Et tūc studiū in cu-
ra ipsa? donec fuit alienat? et tūc sibi manifestauit cor? meū
dicēdo ei qz obseruabam pcepta hypocras: in b casu pē-
me? etiā me cōstringeret ad sacramētū: qre post paucos di-
es studebat in destruendo me de persona: s. grā altissimi
creatoris cūā ab illo piculo recedēs ab illo loco. Et qz
hucusqz elongat? sum a ppria intētiōe: nunc ad eā redire
intēdo. Et oīo qz qdā vultus et vlceraio intestinoz
fuerit modica curari debet cū pulvis? supradictis. Qd si
creuerit vlceraio addē aliqd de gūma arabi. affata et sibi
alibis. Qd si ex oīo vlcere sanies emanauerit: oabis ei
pino ad bibēdū mūdificācia sicut est aq? oīci cū melle aut
aq? oīci sola put tibi videbis cōuenire. Et donec vlcus
nō pforauerit tunica seu pelliculā intrinsecā intestini: nō ē
despandū d cura ista? s. si nō solū pma vlcra tunica fuerit
pforata: verūetiā et alia fuerit penetrata: excoīata: tūc nul-
larenus speres nec pscidas de salute eius: etiā si eses pro-
bio: medicus totius mōdi. De his aut qz mul? pserit
vlceraioi intestinoz est fra sigillata. ppinata cū aq? mel-
lis: aut cū aq? in q? modicū de centauria longa sit bullita: et
syrupo. Terra liquidē sigillata pferit medicinis mortif-
feris. Et possibile est aliqd qz in talib? fuit sanguis p in-
feriora. Qui si fuerit valde rubens erit ex apione alicui?
venc in partib? illis: et cura bui? est potare infirmū aq? v?

succo plantaginis cū decoctide mastice in aq? ro. et cōfert
aliter in b casu fra sigillata cū syrupo mastice. Qd si san-
guis non fuerit multū rubens sed assilabil? quodāmodo
aque: tūc est possibile qz sit ex potu sanguis qz est in fundo
stomaci. Et cura bui? est bibere decoctionē cēnuree v? ni-
gelle qz arabice dē kaunis: aut comedat synapim cū aceto
Sed si cū oīo sanguis. f. aquoso apparuerit aliqd sibi sa-
niet: tūc signū est qz pcedat ab epate. Et tā sup? sufficiēter
locutus suz de passionibus eius et suis curis.

Caplin. vi. de emoroidis.

Et possibile est ut exeat aliqd sanguis p inferiora
a loco illo qz est iuxta anū. f. in inferiori pte orificij
intestini: et qz pūctas sunt inde emoroides pue et
magne ad modū moris: aliqd fuit ille sanguis ab vna il-
lay venarū qz terminat ibi. f. qz aperit et exat in tpe notis:
et purgat inde totū corpus qz est sup repletū: oīmodo vit-
tus nātis expulsiu? fuerit fortis. Et cū sit est nō est strin-
gēdus vilo mō cū pserit multū impurgatōe totū corpore:
Et sit etiā exuberācia humoris mēta mixti cum humore
colerico acuto. Et iste etiā sanguis nō debet stringi qz sit
a fortitudine virtutis et sue bonitatis: qm est sanitas totius
corporis: et pōt itez fluere p ista loca alicui amputata cū
mucillata fuerit man? vel pēs: eo qz sanguis qz pseruerat
nutrire mēbū illud si remaneret in corpore pparat ipsoz ad
egritudines aliqz videlicet ad apostemata intrinsecā v?
extrinsecā: qre nā ingenuas expellere ipsoz p oīa loca qz
est fortis: gūmarie oīo qz null? sanguis qz p viā purga-
tionis emanauerit est stringēdus vilo mō. Cognitio aut
illius qz a fortitudine et bonitatis virtutis expellit est qz tal
sanguis ē niger et mali humoris. Et si fuerit ex repletide
cognoscat ex pcedēt pūctidne et pūti: videlicet si assue-
tus erat comedere panē grossū et siliqz: tūc nunc come-
dat panē mūdū: et de carnibus si pseruerat comedere car-
nes subtiles: tūc comedat grossas: et pseruat minutio-
ne vti et mō dimittit eā et siliqz. Cū aut bmd? qz sit ex re-
pletide est minutio venci: et subtraccio obi et pēuē: et bec
egritudo of ab auctoribus ragadie. Et si etiā alia spēs flu-
rus sanguis p ptes istas qz sit ex repletide fētū: et illa de cā
scindit anus. Et erit inde sanguis: et aliqd sanies. Que
qdē nō est ex ipēbus pūctis. Et sit interdū ista rectoris fē-
cū vna vice post alia: ita qz inde fuit scissure: et illis tūc
furis fuit emoroides. Et cura istoz est ciuillitas valde. Et
cura buius ē ut facias sedere patēre in decoctide camomil-
le et cinay m rre: quaz pēs sunt cōles: qbus misceat
aliqd meli. Qd si egritudo fortis fuerit fac eā bane medicā
nā qz est magis fortis. f. fac ut fundatū infirmū optime
abluat: et postea fac eū sedere sup coriū vni sup qd spūs
sit pulvis iste. Rē. gallay pūctas et camomile nō cōbu-
ste an. ptes cōles: et misceant cū aq? oīci: et sicut itez et
puluerizent et spargāt sup oīcū coriū ut sedeat infirmus
desup: et b? at ip? qz assilla leuat: et sedeat sic p spaciū
vni? magne boze: et stude ut intestina mediocrit? mollia
eristēt comedēdo lactucas et cucurbitas decoctas: nisi fue-
rit egritudo qz pūbeat. Et si nec cū amigdal silī sunt bo-
ne et sicut nec etiā madefactē in oleo oīci pserit. Et come-
dare etiā pūna a? cū est bonū. Et vniuersaliē feto qz
lenire intestina dēqz mō fiat donec fuerit liberatus ē bo-
nū cū pūctis et his siliqz. Ego hucusqz put mibi vide-
tur sufficiēter sum locutus de egritudinibus intestino-
rum et suis causis. Nunc autem intēdo de egritudinib?
renum determinare cum adiutorio dei.

Tractatus. ii. de egritudinibus renū.

Capitulum prīmū de renibus.
Caplin. ii. de lapidibus renū et suis speciebus.
Caplin. iii. de restringēdo sanguinē qui exat de virga.
Capitulum. iiii. de lapide velle.
Caplin. v. de apostemate renum.
Caplin. vi. de mala complexionē renum.
Caplin. vii. de solutiōe cōtinuitatis renum.
Caplin. viii. de debilitate vesice et citu volūntario vrine.
Caplin. prīmū de renibus.

Enes quidē scūt oīcū est: est mēb:ū officia
le: & necessariū corpi in recipiēdo yrīnam
& nutriant renes a sanguine & supfluitati-
bus delatis cū yrīna ad ipsos renes: & por-
tor: sunt denū & corporis grossi. Et de egrī-
tudinib: corpi est lapis q̄ generat in eis: & incipit ab ipso.

Capitulum. ij. de lapide renū.

Renib: quidē generant lapides: quēadmodū i
gubulā alijs mēbris cōsuevit fieri. Et ego vidi
lapidē generatū sub lingua cuiusdā viri p̄hibē-
tē ei locutionē: & eo remoto lapide rebañt vir loq̄lā. Et
generat ab humoib: grossis q̄ indurant ad intus nō do-
net ad lapidē cōuertunt. Et lapis qdē renū nō est oīno si
mīlis in duritie lapidi vesice: nec generat in concavitate
renū: sicut lapis vesice in cōcavitate vesice: imo generat ad
berēdo corpi renū sicut lapis q̄ inuenit sub lingua. Et
hac de ea dolo: fortis inuenit in dolo: renū & augmētā
donec a natura exteri expellat. Et post expulsiōne ipsi a
loco remanet ibi vlcēatio & sensibiles doloris. In lapi-
de vō vesice nō p̄cipit dolo: nūc cū veniat ad collū vesice
& est etiā alia differētia: q̄ lapis renū nō ē in termino ou-
ritic: & densitatis & siccitatis: & magnitudinis lapidis ve-
sice: quare lapis renū dicitur fragilis & puluerisat q̄ lapis
vesice. Et generat qdē lapis in renib: a supfluitatibus
creatis a cibis grossis & viscosis: & a debilitate virtutis re-
nū: vñ ibi paulatim supfluitates cōduñt & indurāt. p̄-
pter digestiōne ipsor: renū q̄ nō pōt ipfas sufficēter dige-
rere & p̄sumere. Et postq̄ lapis p̄firmat ē in renib: & nā
expellit ipsos extra exteriā inde renes: & intus cōuertunt
et eo veni: vñ sanguis multus cū yrīna & sine yrīna: &
aliqui oīcū lapis in trīn ingit renib: q̄ in separatē ipsi frā-
gis vñ aperit arteria sanguis q̄ ab ea emanat est magis rū-
bicūd: & lucid: & subtilioris subē q̄ sanguis vena: & flu-
it in maiori q̄ritate in trīn q̄ multū debilitat infirm: & ac-
cidit q̄nq̄ q̄ inde remouet lapis ibidē sanies p̄erat: &
dolo: ibi p̄tine figit donec libet infirm: vñ moriat. In
curatōe istī egritudinis sc̄ p̄cedendū est. Qdōda cū inci-
piūt bñdī accidētia apparere: ut subiles regimē patiēdū
oando ei panē bñ fermentatū cū spagis decoctis: aut cum
vitis decoctis aut cū uellanis vel granis pini. Et ci-
bus q̄ p̄ ceteris cōmendat in hoc casu sunt anes parue q̄
nominant albescentes sacre in tascia: pulli etiam & galline
p̄parate in tascia similiter sunt boni & appropriati in hac
egritudine. Et p̄stinat etiā q̄nq̄ sunt grosse subē conse-
runt bñdī egritudini sua p̄prietate. Et lēas intestina ei
oando ei figis siccis cū nucib: ad comedēdū: & postea pur-
gabis cū cū medicina laxatiua q̄ habeat illū humore grossū
sum euacuare. Qdēdam cōpositus ad h. R. bdellium
opoponacis: scirpini: & seminis vitic an. aur. i. pauci: et
seminis melonis extortati: & se. apij an. quartā p̄ntē aur
s. colloq̄ntide octanā partē aur. i. Incidat colloq̄ntida mī-
nutissime. Et misceat cū cantūde pulueris dragag. et
amigd. oulcū extortat: & pistatū: pistent oīa & cōfi-
ciant cū syrupo squabi & oenf ex eo aur. v. oīscmpati cū
sero caprino in quo dissoluta sit medulla seminis carcamī
Et si nō purgaret sufficēter adde aur. 15. de oīcto medica-
mine. Et custodiat patiens sicut sit in alijs laxatiuis. Et
sacra purgāde reges cū in cibis sicut oīcū. Et dabis ei ad
bibendū oīcū de hac decoctōe que. R. liq̄. mūdare ca-
pillis veneris: oliuāde sc̄is melonis: & se. angurie: & spa-
gi: & panical. an. aur. i. Et adde istis reb: aliquid qdē ino-
neat ut citet renes ad attrahēdū velociter ex reb: habētib:
acuitatē cū caliditate. & absq̄ aromaticis: s̄ habeat ali-
quā horribilitatē. & horribilitas ē dispositio media in tē
aromatici am & habēt malū odorē: & bñdī q̄ renes ab epa-
te trahūt sanguinē aquosum qui nō est p̄tece dignis ibi-
dē ita ut sit cōueniens ad nutri. nūc cetera mēbra: q̄ & li-
la supfluitas aquosa nōal yrīna: & iste sanguis nictus
cū yrīna est habēs horribilitatē & abholationē: q̄ oī sup-
fluitas q̄ p̄cedit ab epate sensibilibet habet cū horribilita-
te: & q̄ renes ex tali sanguine nutriunt: ideo delectant in

ipso siles odores appetūt & cū affectuositatē sibi attrahunt
& ideo p̄cipim: ponere in medicis renū q̄ habeat aliquas
horribilitatē cū abholationē: & sufficiet in hoc i medicinis
renū radiapij cū spica romana an. aur. 5. Et decoquan-
tur in. xx. 3. aque donec redeant ad medietatē. Et pone i
hac colatura. 3. i. syrūpi liq̄. et. 3. i. syrūpi corticis citri
Et oī nocte circa matutinū post descēsiōne cibi a stoma-
cho p̄pinabis ei ad bibendū ciatū. i. Et spero q̄ si ita re-
xeris infirmū q̄ liberabit absq̄ mīctura sanguis.

Capitulum. iij. de restrictiōe sanguis q̄ ex it de virga.

Aut lapis expulsiū fuit & incōuenientē sequit
sanguis mīctus: tūc aliter est regendū infirm: s.
q̄ incipe oebes a stōmia basilice dectri b: acij mi-
nuendo de sanguine fm̄ tenore virtutis patiens: & postea
stude restringere sanguinē: si fluxerit in magna quantita-
te. Qdēdam stringēs sanguinem. R. caude equine &
mūstū. s. herbe que inueniūt sup cortices quere: rosam
recētū an. aur. ij. & pone cū istis aliqua q̄ habeat molliti-
ore: sicut semē lini: & flos camomille: q̄n si nō feceris no-
cebit infirmo ponēdo trīn siptica: q̄ inde humores q̄ ibi
sunt p̄stringūt & indurāt: q̄re dolo: fortiter augmētā: &
p̄pter haddes p̄dictis medicinis flores camomille: & se-
minis lini an. aur. i. Conquassent olar buliant in. xliij.
3. aq̄ oulcis donec redeat ad trīa p̄tē. Et bñdī q̄ ex sipti-
cis cū oīficulitate extrahūt virtutes corpi: & postea colabis
& illa colatura adde d̄ syrūpo liq̄. & de syrūpo ro. mastic
an. 3. 5. & bibat ea in mane tēpeliue abstīnēdo a cibo do-
net delectat a stomacho. Et cū ea panē bñ fermentato
cū pullis factis in tascia. Et interdū dabis ei de suba-
ro ro. & aliq̄ de citoli medulla: & sic decoque pullos cum
medulla citroloz magis cōmēdo q̄ cū medulla ciuarbite
Et cū siptia: fuerit sanguis & sanies mūdificat dolo:
continuis fuerit tunc dabis ei ea que sunt mūdificatiua &
absterfua: aliquāculū delectatiua. Qdēdam ad b̄ cōpo-
siti. R. spici nardi squanti: flauie: liq̄. mūdare: q̄n q̄li
bet istaz medicina & appropriata est in iuuamēto renū: &
vesice: & mori: & pulmōis: & cāne ei an. aur. i. & tertia af-
ferebaccare: & semis lini & dauici: & centauree minoris an.
q̄rtā p̄tē aur. i. Qdēquassent oīa & buliant in. xliij. 3. aque
donec redeat ad medietatē & colent: & ponat in eis de syru-
poro. & de syrūpo endiuic an. 3. i. & dabis ei ad bibēdū
mane tēpeliue abstīnēdo a cibo donec descendat a stoma-
cho. Et postea cibet panē bñ fermentato cū bletis scu sc̄is
decoctis: vel cū viticis pungitiuis. Et si nō habes d̄ istis
ea ei de gallina in tascia: vel panē bñ fermentatū cū oleo
olīaz oulcū & modico sale: & etiā de subaro ro. cū ami-
gdalis extortatis oulcib: & vel granis pini poteris p̄pi-
nare. Et postq̄ cognoueris q̄ vuln: fuerit mūdificati: &
sanies ablata fuerit: dabis ei ad bibēdū de tertio in tertio
diē de syrūpo plātaginis vñ de rosacco ut inuēl inde nā
ad cōplēdā p̄solidationē vtēdo istis medicinis fm̄ q̄ tibi
videbit cōuenire & nō pulsi: q̄n si dolo: fuerit for: p̄mo
debes dolo: remouere: & si sanguis emanauerit in quāti-
tate multa vti oebes medicinis sipticis addendo aliqd
de oureticis ut medicinas pducant ad locum: ut si sanies
multa fluxerit: dabis ei mūdificatiua: absterfua: & intēde
ad illud. Et si fuerit necesse tibi intēdere circa lapidē p̄-
pter fortia accidētia q̄ inde emergunt stude cū medicinis
corrodētib: ipsaz: & q̄ habeant cā totalitē eradicare. Qdē si
fuerit tibi necesse intēdere circa onas vel tres ex p̄dictis
egritudinib: facias oādo ei cibaria cōposita: & medicinas
sicut cōpositas p̄l: & min: de vñdiz fm̄ q̄ magis vide-
bit puenire. Et si vñ trīn medicamentis opare talit ut nō
obliuiscaris alias. Et ita vñ te p̄ viā rectā: q̄ si sit opat
fuerit p̄fices oīmodo oeo oate. Si aut dolo: fort: fuerit
inunge locū cū oleo camomillino & anetino & pinguedine
anatis inuenis q̄n est multū cōmēdata & cū pinguedine
anatis sicut. Et si mult: sanguis exierit inūge exteri: q̄n
infrigidantibus & frangentibus caliditate sicut est oleū
ro. cū cārūdē aq̄ ro. Et si indigueris intēdere circa vna
accidētia cōpōde medicinas sicut oīcū cōferentibus ipsi

Capitulum. iiii. de lapide vesice.

Lapis quidam vesice vbi generetur iam superius declarauit quod in coacuitate eius oritur. Et fortificatur color: in istis quando volumus mingere: et excoriatur quandoque colla vesice a lapide et specialiter quando est asper et spinosus. Et maxime fortificatur dolor: quando lapis figuratur in collo vesice ante exitum urine: quia tunc ipse datur exitus urine et excoriat locus et sequitur inunctus sanguinis: cognoscendo quod sanguis qui exit hinc non est in eadem quantitate sanguinis reni: et eodem modo sanies que exit a vesica est in minori quantitate quam que exit a renibus. Et antequam excorietur lapis sentit infirmus incendium et grauedinem in urinando: et urina tunc est subtilis et clara sicut aqua absque vlla hypostasi. Et quando incipit iste dolor: efficit infirmus stupere valde: ita quod credunt quidam medici quod paciatur colicis. Quando vero urina incipit ita clara sicut aqua tunc scias quod est principium generationis lapidis. Incipe igitur in curatio de huius passionis a subtiliatione huius regimini: dando infirmo vitricas elixiras: et decoquantur vitre in decoctione cicuta rubra. Et species eius sunt cubebae et arseni: et est dinamomus tendens ad nigredinem perfectissimum. Et oia ei adhibenda sunt syrupi de balaste facti cum iubarum decoctione seminum melonis: sentias ei ut comedat medullas citrulorum in convenienti quantitate: si non est quod probetur. Et fac ei hanc compositionem. Re. lapis iudaicus et gummi cistaceum: et lapidis spongie marinis: et corticis melonis: et succi lignicie recentis an. 3. iiii. auellane. 3. 5. oanci et vitri vitramarini coibusti et amni et albalce ana aur. viii. pincorum mundatorum et amigdalorum excorticorum an. ar. iiii. pistentur quilibet medicinarum per se: iteque si melle pistentur et oice cum syrupo liquit. Et in quilibet libra huius electuarii addantur ex optio balsamo aur. ij. et reponatur i vase vitreo vel optime vitreato et recipiat infirmus de hoc electuario oia mane ieiuno stomacho aur. iiii. cum syrupo violae: et quater tanto aqua calida. Si a principio huius egritudinis vilius fueris huius regimine spero in altissimo glorioso quod liberabis oino ab ista passione certissime. Cognoscendo quod medicine oes que preterit lapidi reni coherunt similes lapidi vesice: sed lapis vesice indiget fortioribus medicinis: quam lapidis vesice medicine esse subtiles in vltima subtilitate vt velociter ouantur medicine ad locum: et balsamum est vna ex melioribus ad hoc. Et etiam si lapis fuerit coherens coheret vltimo. Sed oportet ut addas ea que habeant mitigare dolorem sicut est camomilla et grana pini abluta et nucis dragag. et pone de istis sim fortitudine et debilitatem ipsius doloris. Vtrum autem aduersum quod superius dixi multi medicorum sic id credunt aduocare: ponunt enim ipsos ad ignem donec rubicundum efficiat: et extinguunt in aqua frigida: et plures sic faciunt et cum creditur aliqua facere nihil faciunt. Eoburris autem isto modo: accipe vitrum et inunge ipsius cum alkatrian subtili et pone i ignem donec rubescat et postea cum tenaculis recipias eum et extingue i aqua et ablue eum ibi et iterum inunge ex alkatrian et repones in ignem et extingue et ablue eum postea in aqua: et sic septies facies et erit coibustum. Et iam scripsi tibi medicinas et curas que sunt ex parte. Et hec sunt egritudines que magis sunt appropinquate renibus et vesice: et accidunt istis membris similiter et alie egritudines sicut alie membrorum accidunt prout vult ut apostemata. Et nunc incipimus ab apostemate renium.

Capitulum. v. de apostemate reni.

Oritur aliqui apostemata in renibus sicut in alijs membris fieri solent. Et signa huius est dolor continuus in renibus: et febres continua cum siti asidua. Et cum cognoueris hoc certus fueris quod apostema fuerit i isto loco: minime de sanguine sed quod regit vitrum: copio: etas: tepore et regio: et subtilia regimine. et fac cum abstinere a diueris oino: nisi cognoueris quod viscositas multum habuiderit i eo: et fac ei syrupum stipacis et steriliatum et mitiga tunc coloris. Et oia ei ista que sunt approbata et experta in dissoluentibus apostematibus: sicut est panicald quod est species yringorum et sticados compositum lib. i. f. flauis que est species

yringorum et sticados. Compositum ad h. Re. panicald lib. i. f. flauis et rosas pericorax: et camomille et sandali an. 3. i. Rigrice mundate: et sticados et masticas et seminis angurie mundate an. quarta parte. 3. vniuers. et seminis lini an. aur. ij. Rad. apij aur. i. omnia coquantur et infundantur in quarta parte. 3. vniuers. aquae feruentis ouis: et moventur sic vsque mane: et postea bulliant lenito igne vsque ad consumptionem medicamentis aque: et colentur: et in illa colatura addantur syrupi ro. sacri et rosas recentibus lib. ij. et aqua ro. lib. iiii. et iteque reponatur ad ignem et bulliant vsque ad consumptionem aque: fac syrupum: et de isto syrupo da ei oia mane. 3. ij. cum aqua. Et nota quod apostema reni est durum ad dissoluentia: cum difficultate mitigatur: et propter opilationem suorum pororum. Et hac de causa indiget subtili regimine: et fortioribus ergo cum de basilica mittendo de sanguine in magna quantitate. Vnde conueniens huius passionis. Re. olei ro. infundatur cum multo rosas. 3. v. olei camomille et anetini an. 3. i. piguetur in anaris quarta parte. 3. vniuers. misceantur simul et addet huius de aqua ro. et actio ad quantitatem quartae partis: coquantur oia simul in vase vitreo habente ostium strictum tadium donec inspissentur: et de albes et inunge locum cum isto. Et si infirmus decubatur cum ore et ventre infirmus: dissoluitur cum huius medicamine i pido cum vase habente strictum ostium ab alto erit magis penetratiuum per poros eius: et uiam erit fortis et magis apparens. Et si de uiauerit infirmus tui tuis manibus. f. g. dissoluitur apostema et mitiget color: scias quod huius erit magnum et mirabile: et fac continuare regimine predictum supra longo tempore sicut dixi: postea paulatim reduce eum ad regimine naturale. Si autem dictum apostema deuenit ad sanem et sanies cum urina exierit fac cum viti subtili regimine. Et si sanies non est necessaria vel vitile postquam sanies euacuat: nisi corpus supflue fuerit superfluum. Quid si sit sanies inuicis de basilica fin quod videbitur conuenire: predictis medicinis adde aliqui desiccantia mittendo et eis mollificantia.

Capitulum. vi. de mala copione renium.

Iam buculis locuti sumus de egritudine reni in quantum sunt membra officialia: nunc autem remanent nobis scribere in quantum sunt membra consilia: sunt in eis egritudines que admodum in alijs membris: quod exiunt ab equalitate in caliditate vel frigiditate: siccitate vel humiditate. Si autem exierit ab equalitate in caliditate: cognoscas illud a fortitudine attractionis ipsius cum multa inuisione urine. Quid si dicitur exiit sicut in frigiditate attrahit vitrum tunc erit debilis et urina erit discolorata. et complexio puerit renem ad debilitatem retentionis urine: huiusmoditas vero reni puerit in eis debilitate attractionis et retentionis urine. Si autem autem reni sicut attrahit fortiter valde cum debilitate digestione: in tunc quod non possit inde reperire alimentum: quod in eis non sit digestio: ideo constat ex pelle: et ut si appetit attrahere vnde nutritur: et non inuenit propter debilitatem decoctionis et debilitatem retentionis quare sit exulso. Et hec est vna ex speciebus dicitur etis quod non autem. Ea in libro suo de interioribus: et scias est quod renes attrahunt urinam sanguinolentam ex illo sanguine nutritum cum urina nutritur renes quod sunt in sua sanitate naturali digerendo illam. Illa vero species diabetis scripta est in libro quod dicitur man. o: hec autem qualitates superaddite aliqui non componunt. Quid si caliditas ista fuerit siccitatem erunt accidentia diabetis interioris et fortiora. Et si cum caliditate fuerit humiditas: tunc attractio reni est magis remissa: et urina est colorata et spissa. Si autem frigiditas fuerit composita cum humiditate sitis modica erit et urina sicut discolorata et multa. Quid si compositio fuerit frigiditatis cum siccitate attractio fortis erit valde. Et ex ista compositione efficitur diabetes exterior: et magis maligna ceteris speciebus diabetis: et diuersus interficit infirmum omnibus alijs: virtus patientis est debilis: et sitis est minor quam que sit caliditate et siccitate: et consequitur iste patientis remedium ex aqua tepida magis quam ex alijs medicinis frigidis. Et scias quod quilibet membrum

quādo declinat a sua cōplexione naturali in modica quā-
titate: tūc eius operatio modici debilitat, et nō sequunt
inde fortia vel graua accidentia, et tale mēbrū dicitur neu-
trū scdm speculationē medicē. Sed aut phisicā specula-
tionē egrū nominat eo qd scitētia medicē nō pcedit nisi p
sensū. Si vero mēbrū ab equalitate sua naturali fortis
et in quantitate magna declinauerit, tunc manifestissime
debilitat eius operatio et eorū virtutes destruit. Huc
usq; tā memorat sum egritudines manifestas de diabe-
te cū oibus suis speciebus et ex quibz causis habet puenire
fm qd nra consuetudo tractatū erigit et requirit. Hūc autē
intendo pterminare de alia specie diabetis notata a. S.
in libro suo de egritudinibz interioribz. Et fuerūt quidā
medici qui crediderūt qd verba ei sunt cōtraria adinuicem
eo qd dixit in isto libro de interioribz qd diabetes ois ē sic-
citate renū et in libro qui dicitur maior: dicit qd sit a debi-
litate virtutis igitur renū. Et sine dubio qd a debilita-
te renū pcedit h egritudo et h est veritas qd de vna specie
diabetis loquitur in libro de interioribz et de alia in maior.
Hūc vero tractabo de cura harū specierū diabetis: nū aliq
an volo pponere verba et sunt ista qd cura mēbroz cō-
mūti ē remouere causas facientē egritudinē et reducere ea
ad suā cōplexionē naturālē cōsiderādo diuersitatē mēbroz
rū. fm eratē pueritiae et iuuentutis senectutis et senij sz di-
uersitate sexus: et hoc est manifestū et necessariū est hoc mē-
bra curare cū medicinis exēcutibz in pparia qūitate in si-
mili gradu citius sic cōplexionis, et si volueris minuere
de virtute medicinē videlicet vt aliqd min⁹ creat in con-
trariā qūitate egritudinis, nō erit peccatū: nec iuste est cō-
prehendend⁹ et hoc eo qd nō pōt cōpleri in ouobz vel tri-
bz oibz ppter in pluribz fm illā similitudinē. Et certe h
est via perfecti vtri et experti in arte sua. Quid, y. dicit stu-
deas tu posse pferre infirmo tuo cū incipis curare cū in
prospiciēdo cū h ne inferas ei nocuentū. vide ergo quā
vile istud documentū existit. Quaproppter cū videris mē-
brū elongatū a sua cōplexione naturālē in duobz vel tribz
gradibz studeas cū pmo reducere cū medicinis cōtrariis
illis qūitate in vno gradu vel ouobz. Sz hoc cōsideran-
dū est cū summa diligētia et cautela videlicet quāritatem
elongationis cōplexionis innaturalis a naturali. et pparia
cōplexione qm in tñ vnius medic⁹ excellit in quantū ve-
ritati in cognoscendo magis alteri appropinquat. Et hoc
res est valde necessaria ad sciendū in arte medicinē et cū
hoc indiget studio magno et experientia longa. Et super h
est necessariū sit boni et pfecti ac pphicis intellect⁹. Qd
bene dicit ptholome⁹ cū dicit qd scientia stellarū et re illis
est. Et nota qd oia mēbra principalia indiget medicinis
cōsorbantibz eorū virtutes licet contrariet accidentibz
et egritudinibz. Medicina autē pfortatū sunt medicinē nō
multū sūptice et hac cōsorbatione indiget cetera mēbra,
qm quodlibz mēbrū pparia habet medicinā et sibi conueni-
entē. Et pcedit medicinē sūptice cū h sint aromaticae qz
aromaticitas necessaria est oibus membris exceptis his
que ex re horribili nutriuntur sicut sunt intestina et renes
Egritudinē vero cui sūpticitas infert nocuentum ad-
dere debet tantū de alijs medicinis donec illa sūpticitas
oculter. Et sic tā cōpleui id qd volui in hoc loco declarare
Nunc autē restat mihi determinare de specie illa diabetes
que puenit ex debilitate virtutis imutatiue. Attende er-
go in h loco qd oīcuris sim, scias itaqz qd virtus imuta-
tiua est vna ex virtutibz pcedentibz ab epate. Quarum
quatuor ibi esse reperimus videlicet attractiua retētiua mu-
tatiua et expulsiua. Et oēs iste destruit destructa cōple-
xione epatis ipsius. Defect⁹ autē qui puenit a debilitate
virtutis attractiue ē qd mēbra nō attrahūt nutrimentum
et inde occurrunt ad defectū et cōsumptionē. A debilitate
virtutis retētiue sequit⁹ qd supfluitates que erant per su-
dorē vel p sūctū vētris sunt in diuēse. Sz a debilitate vtriusq;
mutatiue puenit ydropisus. vī diabetes sz sententiā. Qd
Et a debilitate virtutis expulsiue sequit⁹ qd scies erunt

illaudabiles et tpe in cōuenienti, et qd id qd deberet exire cū
fecibz retinet. Et itez a debilitate virtutis mutatiue pro-
uenit qd digestio est in cōueniens in sō et epate et oibz alijs
mēbris qre ex h pueniūt spēs ydropisus videlicet ydropsus
ascites et tpanites et possibile qd in vno eodē ifirmo sunt
oue et ex istis speciebus Aliqñ tres: et a debilitate vnius
virtutis dicit. S. qd efficit diabetes. Et pro maiori pre-
qñ vna ex istis virtutibz debilitat debilitant et relique si
fuerit in mēbro principali: reliqs vero mēbris minime
eo qd qñ nō p principalia creūt a sua cōplexione nālī in ca-
litate frigiditate siccitate vel humiditate nō debilitant
ppter h alia mēbra sicut ex ouabz alijs spēbus diabetis
Et scias qd ille qui patit diabetē nō pōt assuere cōituz
nec frequentare. Istis autē inungere renes cū oleo amigda-
larū puluī mīto cū aqua dulci multociēs in oie et habet
totū mactatū in istis pluries et superpone. Et si distil-
laueris ab alto pdictam mixturā existentē in āpulla hūit
os siccū sup renes erit maioris efficacit et penetrationis
cū adiutorio dei Et regēdo infirmū h regimine liberabit
f. in cibo dare ei oua gallinarū in tassa et oleū ei in condi-
mentis sit oleū amigdalay puluī et comedat amigdalas
excorticatas cū zucharo. Et edus de lacte est ei cōueniens
in tassa. Et galline etiā occore in bono lacte sūt cōferre
multū. Et accidit etiā qñqz renibz debilitas virtutis at-
tractiue ita qd renes nō attrahūt sanguinē ad sui nutrime-
tū qre misceat cū vrina et sequit inde species ydropisus qd
dī ydropsus curā sup ppter determinari in curatiōe spe-
cies ydropisus: Si aut debilitas attractiua renū fuerit ex
supflua humiditate ipsorū et de h fueris cert⁹: cura tūc esse
debet pparia suspiciēda da ergo ei bibere syrūpū de cortici-
bus citri. cū bona quāitate aque: Et cibaria ei⁹ sint turtu-
res passerēs et pulli assati in veru: et citri etiā cū alimurij
vel in fartagine siccā. Et galline assate sūt cōferre. et cō-
cede ei vt multū ceat cū mulieribus. Et fac cum exercita-
re qd est ppariū ei⁹ cū fuerit ex siccitate. qd ille indiget
gere et ocio oīno. Et phibet ei ne itret balneū. et si vult
intrare nō ponat in lauēlo. Et ei⁹ introit⁹ sit an cibū sū-
do ibi donec sudet. et nō dormiat postea: et sic in breui libe-
rabit oco dāte. Et pōt etiā occurrere qd debilitas vir-
tutis attractiue renū pcedat a destructione epatis qd est
mēbrū principale: h nō manifestat leuiter in renibz nisi
ppter multā attractionē ipsorū. Et tā scis qd virtus attra-
ctiua pcedit in nutritione mēbroz alias virtutes qñ re-
tentā nō retinet. nisi re attracta et mutata non alterat nec
imutat nisi re retentā. et expulsiua nō expellit nisi ex re at-
tracta retentā et imutata in tpe sanitatis per accidēs autē
ex violentia expulsiua aliquādo expellit id qd nondū est mu-
tatū. Et h in hac debilitate renū nō de leui declarat. Sz
qm cōplexio principalis mēbrū destruit destruit cetera
virtutes qd qñ epas infrigidat infrigidatione cetera mani-
festa destruit. destruit tūc virtus attractiua et retentiua et
mutatiua. Qd si simpliciter siccitas pualuerit in ipso epa-
te destruit inde vtrū mutatiua. tamē attractiua et retenti-
ua et expulsiua nō ledunt manifeste nisi supflua abundauerit
in excessu: Qd si sit fuerit oēs inde destruit. Et si humi-
ditas in modica quāitate epati acquirit si ledit ex illa ma-
nifeste qd ē assuet illa. Sz si fuerit in excessu destruit at-
tractiua et retentiua. Mutatiua vero et expulsiua nō mī-
rū ledunt ex illa. Et in summa dico qd quilibz qūitas qñ sup-
habundauerit in excessu: est cā destructionis ceterarū virtu-
tū. Et tā superius determinari de pparialitate hui⁹ mē-
brū et eius nobilitate et de suis egritudinibus et eius cu-
ris et de his que ipsi habent cōseruare.

C. Cap. vij. de solutione cōtinuitatis renū et vesice.

A renibz quocqz accidit qñqz solutio cōtinuitatē
i quādamodū et alijs membris accidere cōsuevit
Qd si ex ferro vel ali facta fuerit: cura est impossi-
bilis. Si vero ex apostemate fuerit cōsiderare possum⁹ de
salute ipsius: vtendo his qd habet ipsos pfortare et dissol-
uere: sicut oleū ro. bonū. Et pōt etiā in collo vesice aposte

ma euenire sicut in renib⁹ vixi fieri posse, sed istud ē min⁹ illo. Et qñ apā oris in collo vesice: vesica ipse vrina ē nō pōt exire: inde seq^r angustia ē in genitudo cūz dolorē forti. Et cura hui⁹ est sōma minuēdo de sanguine sūm q⁹ vide bis puenire pñderat tñ pñditionib⁹ scrip^t i isto libro. Et sub tilla regimē ip⁹ subtrahēdo ei oēs carnes ē panē etiā: et porū sūt minuire oēbes quātū potes. Postq⁹ suis q⁹ vta vrine est opulata. Et si ē necessitate oportet tep⁹ sūz abare da ei talia quoz modica quāritas multū nutrat sē sunt oua da ergo ei duo elira solummodo: et inunge ceterius collū vesice cū oleo ro. tepido in quo rose plures sint murate. Et cū h⁹ regimine cito liberab⁹ pur credo deo dante: eo q⁹ resoluūt qđ patū est resolutiōi mitigat id qđ aptū est recipere mitigationē. Et si nō videris infirmū nū postq⁹ ad sanū ouenerit tūc cura cū sicut dictū ē in apate renū cū sicut aperitū cognoscēdo q⁹ istud cū⁹ curat⁹ et leu⁹ a pte renū ppter sui puritatē. Qđ si dicta ei⁹ plus quā vixi ingrosfata fuerit supueniet in loco grolitice ppter naturā et constringent⁹ vrina ē fortificabit⁹ dolor ita q⁹ necesse erit redire ad primā curā. Ad mitigādū ē resoluēdū ē ad minuire dū sanguinē. Et possibile ē q⁹ opilec collū vesice causa lapidis. vel a sanguine coagulato: aut a grossa sanie q⁹ eis facultas vrine sequit⁹ inde valida. Et cura hui⁹ est intrare balneū et resupinare infirmū sup dor⁹ sūm suū et mouere cū motu forti q⁹ ex tali motu grauius ad inferiora descendunt et sic lapis sedet in vesica. et facit vrinare iacēdo supin⁹ cōprimēdo sua manu: et vrinando cessabit dolor. Et postea da ei medicina sotes frangētes lapidē. Et nō inueni ali qđ q⁹ tā cito frāget lapidē sē h⁹ q⁹ portauit par me⁹ ex ori ente et vocat oleū algicemi. Et cōfert ē mirabiliter palist ita q⁹ sanat eā eadē die. Et color hui⁹ olei ē viridis. et ē stitile et clarū sicut aq⁹ aromatici odoris acuti et fortis. Et ego vidi plures boies qui curati fuerūt a lapide in xxiij. boris. s. q⁹ istud oleū frangit lapidē in eis in illo spatio. Et nūq⁹ vidi medicinā tpe meo tā velocis: patōis et tā miraculose sicut ista est. Et dōis istū oleū est q⁹ta ps anre vne? Et si sentit infirm⁹ mordicationē in vrinādo: misceat⁹ cūz eo bis tñ de oleo amigdalaz⁹ ouliū: et pmet ad potādū Qđ si nō inuenieris de isto dabis ei de oīamio et adriano tñ de vno quātū de reliq⁹ sūm qñ cōfert multūz. Et si haberes de optimo et puro balsamo et dabis ei ad bibēdū frāges lapidē. Et tā recorde: cū essem in carcerib⁹ hali quod ipse misit mihi scriptorē vñ suū qui erat in pñdide mortis a lapide: et pcepti ei vt biberet tertiā partē. 3. de optimo balsamo et cecit lapidē cū ipsa vrina ipso die. Et de h⁹ sui medici mirati fuerūt valde q⁹rentes a me si h⁹ haberem ab aliquo autore. Quib⁹ dixi: q⁹ sic: Et ē possibile q⁹ opilec⁹ via vrine a sanguine coagulato. vñ a sanie grossa. quorū forma est forma sanguisugę. Et ista idigēt oīno absterfus apuruis et incisus qñuis faciāt mordicationē et procrent dolorē. Sz hoc ex necessitate puenit. Et ea ei ad bibēdū aquā mellis in qua decocta sint semina cōia et regritia. Et q⁹ veloci⁹ cōfert istis ē syrupus squibin cū decoctione requiritur. Et pñert etiā in h⁹ casu sūminga que in arabico alchatarab pñtēdo super ipsūz mel dispumatur cum aqua requiritur.

Cap. viij. de debilitate et exitu inuoluntarie vrine.

Accidit aliqui debilitas vesice ita q⁹ nō pōt vrinā retinere. Et cāo ei⁹ superi⁹ determinati. Et sit illi a mordicatione vrine q⁹ nō pōt eā retinere q⁹re guttatim exit. Et sit ē a debilitate virtutis retentive vñ ex inordinate vrina. Et istud cūenit aut a mala pplexione mēbro. aut ab humiditate supflua imbibita in eodē mēbro. vel a re extrinseca: velut semib⁹ qñ sedent sup lapides frigidos. vel induit interulas et sarabulas maderatas: et similia. Et pōt esse et receptione medicinarū frigida rū: vel appositione q⁹ sunt in vñima frigidityte. erro: medicorū in apoplemate calido. Si aut⁹ hec passio fuerit ex humiditate supflua imbibita in mēbro. Cura est subtiliare regimē et desiccare illud oādo ei panē bñ fermētātū maderatū in alimuri et oleo et rurtures et passeres assate et suffri-

factū in alimuri et oleo et rurtures et passeres assate et suffricte conferat bibēdo aquā in modica quāritate. Et cū bibat illā misceat ipsāz cū syrupo corticis citri vel mastias vel signanti. Et inunge exteri⁹ locū cū oleo macis mixto cū oleo ro. sparg⁹ de desup post inunctionē de macis pulucri: satif Et si facies donec fuerit liberat⁹. Si vero dicta egritudo fuerit ex mala cōplexione frigida solummodo absq⁹ humoris vitio: et vnge cū oleo aneti. et de alchadha oē simi mixtis an. cū q⁹ta pte cor⁹ olei amigdalaz⁹: et cōtinua hoc donec fuerit liberat⁹. Et cū cū carnis⁹ anatis et anseris assatis. vel decoctis cū rapis. Et collūbini siluestres masculi etiā sunt ei vtilis. Et in istis ouab⁹ causa. s. qñ fuerit ex supflua humiditate vel ex frigidityte conitit inungere nichā post caput cū oleo de lentisco. aut balsami. cui mixta sit decima pars olei sinapis. Et fac abstinerē cū ab oib⁹ reb⁹ frigidis et humidis et pprie ab aq⁹: q⁹ ipa nāliter est nocua oibus passionib⁹ que sunt ex frigida et humida cā qñ nos nō vrinur in nutritione aliquo elemento simpli ei mīa aq⁹. Qđ si q⁹ dixerit nos vrinur igni cūz decoq⁹ talia vel carnes eliras ad ignē. Dicimus q⁹ hoc nō ē q⁹ si operati sum⁹ ignē in decoquēdo predicta misceamus aquā in illa decoctione q⁹ frāget virtutē ignis. Et si dixerit tā decoquuntur carnes et semina sine aqua dicimus q⁹ hoc sit in mino: i etate parte q⁹ cognitū est q⁹ semina assata et carnes assate nō cōtinuant ab oibus nisi semel in mēse vel bis. Et ego credo de mille boibus vix vñ reperiat qui aqua nō vtaf. Et si ad hoc dicit: nōne qñ imis per delectū et dicit nobis aq⁹ recurrimus ad lac loco aque et maxime ad lac infrigidatū oīam⁹ q⁹ nō reperit de oib⁹ ppo sitis aliquis sic frigidus et humid⁹ et ita vian⁹ aque sicut lac. Et tā oīam⁹ ab intentione ppria et recto ad ipsam. Et oīo q⁹ si fecerit ista quēadmodū dixi. liberabitur cū ad iutorio eci. Et hucusq⁹ locut⁹ sum de renib⁹: nūc autem incipiam loqui de testiculis.

Tractat⁹. iij. libri secundi de raicis.

Cap. pñm de egritudinib⁹ testiculorū et sterilitate eorū.

Cap. ij. de apoplemate testiculorū.

Cap. iij. de mala complexionē sica testiculorū.

Cap. iij. quartum de creatura.

Cap. v. de egritudinib⁹ q⁹ accidūt in bursa testiculorū.

Cap. iij. pñm de egritudinibus testiculorū et de sterilitate que ex mala cōplexione ipsorū pcedat.

Jo q⁹ testiculi sunt ex numero principalium mēbroz et eorū virt⁹ est magna valde q⁹ manifeste vidim⁹ q⁹ glibet cunūdus h⁹ vocē subtilis et est vilis pñctudinis et moris: et absq⁹ barba: nō est stabilis sensus: et vix nūq⁹ iuenit cunūd⁹ sensati sensus et intellect⁹ nec legalis: nec vnq⁹ sunt auditū q⁹ ali quis caltrat⁹ fuisse bonoz morū. Sed forsā aliq⁹ reperit q⁹ habet al⁹ pñtate cū ydonea et pulcra recepti one seu collectione. sed hoc nō habet a se sed a doctrina ali orū q⁹ id q⁹ a suo pprio intellectu pcedit modicūz valere vel nihil penitus reperit. Et aliqui ipsorū reperit⁹ qui nō sugrēt a Leone. et sunt facientes magna oo. Et isti idē aliqui sugant a modico quid et recipiūt retro modicūm q⁹ prius dederūt. ergo rationabiliter videt⁹ ex hui⁹ q⁹ testiculi sunt mēbra principalia. Et accidit eis aliqñ q⁹ sperma veniens in ipsis nō bene digerit quare nō generāt. Qđ si hec mala cōplexio in vtero materno fuerit acquisita non est laborandū a medico. Qđ si fuerit post natiuitatē acquisita: aut aliqñ habuerūt ab extrinseco concussione vel aliqñ grossitūe ppter naturā habuerūt bene tūc curā recipe re possunt vnde ergo q⁹ si aliqñ iuuenis vel medie etatis subito absq⁹ cā cognita vel manifesta sterilitas factus fuerit: esto certus q⁹ illud nō procedit nisi aut a mala cōplexione calida in cretū vel frigida aut humida vel sica. aut a cōposita ex istis quatuor⁹ sūm q⁹ cōponunt adinuicē Et pōt ē euenire a nimia ipetuositate caliditatis febris. Et ego cū essem iuuenis vñus crā regimine calido et nō generabā et nescibā causam oēmū habui causā et vñus sui cū-

circubitis: odorabā nenuſar: & caſora cū pomis: & cū ſui a
ſeb: liberat: genui filios quos habeo: & alios p̄ter ipſos
plures. Et ſi habes curā hui⁹. ſ. q: ſeruare debes illud re
gimē: & dare debes ei ad comodū cūcūbita occorā: cūz
poſtulat. & cū pane bñ fermentato p̄ſiderādo q: modica
quātitas bar: rez: p̄fert ei multū. Si autē dicta coplo: paſ
ſio fuerit a cōplectione frigida: ſiue debes q: modica frigi
ditas multū ipedit generationē: & nos t̄pare debem⁹ illā
cōplectionē frigida cū reb⁹ q: ſunt talis caliditatis q: nō no
ceat generationi. Et ſi accideſ multoties accidere reperit
Et cura hui⁹ eſt dare ei de tertio in tertio diē pond⁹ auri
vini de cyriacha aut de mercurio ſed nutrimentū magis
comendo in bacu. Regimē e⁹ ſit vt oēs ei colubos ely
cos cū rapis vel ſin rapis pond⁹ oleū amigdalaz: & iunge mēbra ſp
maris cū oleo de granis lauari. & oleo roſato: & iunge po
ſteriora capitis cū ſpina tota ex oleo debent. in cui⁹. ſ. i. ſit
oleo ſoluto aut. ſ. optime ambre. Et oia ei ad bibendū ſy
rupū de pomis cū ſo tanto aq: calide: & cūz duob⁹ granis
muſci: & vbi oīz q: debes cū iungere: iunge fricando cū
foſſiter. Et t̄ba cū oīs elyris. & oia ei p̄ſcrib⁹ denſoz nō
habentū multas ſpinas cōferūt in hoc caſu & generaliter
dico q: oia p̄ſcrib⁹ ſunt vtiliora ipſis p̄ſcrib⁹. Et pro certo
exce: cōte cū carnib⁹ arerimis bonis multa cōferūt: & etiā
crude valent ad hoc: p̄ter q: ego oīz q: ſpma generatur
ex ipſis p̄creat filiū ſtultū atq: ſtolidū nūſi deus auertat
qui mūdū regit: & gubernat ſuo p̄cepto & volūate. Et ſi ſp
ma q: generat fuerit humidū nō t̄i i exceſſu p̄creat ſeias
Et ſi in exceſſu fuerit humidū nō generat vllō mō. Et cur
ea hoz eſt cōducere cōplectionē coz ad ſecitate. Et dabis
ei ad bibendū ſyrupū de corticib⁹ atri cū aq: termaz. Et ſi
nō poſſes habere de illa aq: fac bulire de aq: col in vaſe op
tine vitreato vſq: ad cōſumptionē medietatis: & illa ſy
rupū diſſempabis: & comedere ei cortices atri cōfert. Im
pediſ etiā generatio: & deſtruiſ a ſecitate ſupflua. Qd ſi oī
cta ſecitas nō fuerit ſupflua pro maiori p̄t p̄creabit maſ
culū. cū oia iuſſu creatoris p̄cedūt. Si autē ſecitas exuber
auerit in exceſſu nullatenus generabit. Et coz cure ſunt
difficiles q: t̄i ſi longo t̄pe abſtinerit ab vſu mulierum
poſſibile erit q: generabit. Si autē oīce qualitates fuerit
cōpoſte videlicet q: dicta mēbra ſpmaris fuerit cōplecio
nata mala a cōplectione frigida & ſeca. aut frigida & humi
da ſeas q: iſte due cōplectiones modicū habent generare.
Cōplecio vero frigida & ſeca generat ſpma in modi
ca quātitate. & illud qd generatur eſt ſubtile: frigida autē
cōplecio & humida facit ſubtile magis ſpma: ſed nō in tā
modica quātitate: & iſti modicū generāt: & qñ generāt pro
maiori parte faciūt feminas. Et cura hoz eſt rectificare cō
plectiones coz cū medicinis oppoſitis cōplectionib⁹ cōpo
nēdo eas ſm q: cōducit. Qui autē habet cōplectionē calidā
& ſeca habet appetitū mulierū t̄parū ſed velociter citiunt
ſpma. Et p̄ oſſq: incipiūt ſpmariz appetitus eſt fortisſi
mus. & ſpma eſt groſſus valde. & pro maiori p̄t iſti generāt
maſculos donec incipiunt ſenectere. Et qui habet cōple
ctionē calidā & humidā ſunt habētes appetitū fortisſimū
anq: citiūt ſpma: & nō citiūt illud tā velociter ſicut illi qui
habēt cōplectionē calidā & ſeca. Et ſpma ipſoz eſt medio
cre inter groſſus & ſubtile. & pro maiori parte faciūt maſcu
los: & ſi generāt feminas ſunt viriles in fortitudine & ſpoſ
ſibilitate p̄cedēdi labores: & totū p̄cedit ſm volūate diui
nā q: ſic eſt oīum ſecretoz. ſed teneor recordari de ſ q: oī
cū medicū. Et pro certo medicū loquunt vſq: quo intellec
tus coz pōt attingere. Et abinde deſiſſūt. Et oīcū ſimili
ter medicū q: habētes talē cōplectionē. ſ. calidā & humidā
generāt multos filios & generāt quouſq: ad ſinē ſenectutis
abſq: debilitate virtutis coz. Et. Alii. ii. dicūt q: a ſeptua
ginta annis ſup: a nullus pōt maſculū generare. ſ. expe
rimētū nobis certificat & maniſeſtat q: nō ſe eſt q: mul

tos vidim⁹ octuagenarios & ſup: maſculos generaſſe. Et
quāuis ſint pauci ēt ex centū & ſup: maſculos generaſſe
Et laus ſit & gloria ipſi qui ſe fecit & diſpoſuit. Et credūt
quā plures aſtologi q: nativitas aliq: nō poſſit eſſe talis
q: tranſeat centū. xx. annos. Sed hoc va: ba nō ſunt cōde
denda q: ſum⁹ certisſime q: ſp̄re & ſtelle & materia & for
ma. t̄ps & locus ſunt res create & generate q̄re nullū pro
fectū vel nocumentū poſſunt agere vel rep̄imere niſi p̄re
cepto & volūate diuine pudentie. Et volo dicere in hoc
loco quid mihi ſuccellit cū eſſez in carcerib⁹ & e haly. Uxor
mea erat p̄gnās & hoc ignorabā & ipſa infirmata fuit tali
paſſione q: necceſe fuit mihi dare ei medicinā laxatiuā q
fuit talis q: nullus poſſet eſtimare q: aliq: p̄gnans etiā
ex aſſumptione modice quātitatis ſetus in ea poſſit rema
nere & ipſa recepit eā abſq: leſione ſui & ſet: & poſtea ocla
rata fuit ip̄regnatio ei⁹: & penituit valde de errore quē ſe
cerā q̄re miſericordiā queſui ab altisſimo creator: de eodē
& peperit filiū maſculū quē bodie mecū habeo. Quā comē
danda ſunt verba. Q. cū dic. q: qui a ſeſſura dūre matris
vel pie matris liberat oīz q: de illū ſuſcitauit. hoc autē p̄le
piones q̄ p̄ſcripſe ſunt. alie ſūt a nativitate. i. in vtero mater
no acquiſite. & alie ſunt que poſt nativitatē acquiſunt. via
autē cōducit ad hoc eſt vt facias reducere cū ad ſuā cōplecio
nē naturālē. & hoc cū medicinis oppoſitis ſed nō in eodez
gradu ſui ſexus. v. g. Qd ſi aliq: elongat⁹ fuerit a ſua cō
plectione nāli verſus caliditatem in duob⁹ gradib⁹ q: nō de
bet ei dare medicinas frigidas in duob⁹ gradib⁹ ſed ſolūz
in primo gradu. eo q: cōtinuando diu illud regimē redu
ces cū pro certo ad ſuā cōplectionē abſq: leſione & infirmi
tate. Et ſi ſubito intenderis ad reductionē ſue quātis cū
medicinis oīo oppoſitis poterit eſſe ſi erit fortis q: ſuſti
nebit ſe & liberabit. Sz ſi fuerit debilis: aut ratione etatis
vel nature dubitandū eſt q: ipſum ad mortē facias dūce
re. Quare agendū eſt remiſſius magis tēperate ſicut oī
ri. Et totū q: dixim⁹ hucusq: intelligendū eſt ſi egritudo
fuerit accidentalis. Sz ſi egritudo ſit naturalis hē in
vtero materno acquiſita nō emadet niſi vno iſtoz vnoz
modoz videlicet aut ſtudeas cū taliter regere q: facias cū
permanere in ſua craſſi & cōplectione naturālē & ſic poterit
vocari ſan⁹ in illa cōplectione. aut vt reducas illū paulati
m ad oppoſitū ſue naturalis cōplectionis: & hō pōt niſi
in puero & in minori parte. Si vero fuerit maioris etatis
nullō mō ipſa ſua cōplecio naturalis poterit p̄mutari.
Et q: a pueritia etiā nō pōt tranſmutari niſi cūz magna
difficultate & poſt longitudinē tēporis cū multis expen
ſis & diuerſis cōditionib⁹ ita vt nō facias ipſoz erit & elō
gari a ſuis debitis opationib⁹ naturalib⁹. Et tā hucusq:
declarati ſigna p̄p̄ia cōplectionis huius mēbz: vniuerſi
inſq: cōplectionis generaliter. Nūc autē remanet mihi de
clarare alia ſigna ſpecialia & ſunt iſta. q: pili i pectore citi⁹
oriunt in cōplectione calidā q: in frigida. aduocitius ſi ſu
erit calidā & ſeca. ſed cū deuenit ad ſenectutē nō ac: cūnt
tā velociter. & etiā in cōplectione calidā & ſeca ſunt pili crū
pi & groſſi & nigri. In frigida vero nō oriunt ita cito & ſb
riles ſunt & nō ita duri ſed ſunt blundi & etiā qñ fuerint. ſ.
reſticuli frigide & ſecce cōplectionis. Qñ autē fuerint frigida
& humida cōplecio huius mēbz: erūt pili albi coloris limi
& ſubriles. & cū creſcant tendūt aliquantū ad nigredinē
Et nō inuenies ex iſtis cōplectionib⁹ qui ſint debiliores
in cortu quā qui ſunt frigide & ſecce cōplectionis. ſed qui
ſunt calide & ſecce cōplectionis velocisſime erigunt cū forti
& acuto appetitu ſi cito debilitāt & coz v̄tutes diminuiſ.

C. Capitulum ſcōm de apoſtemate reſticulor.
T oriunt quidē in ſ mēbz: apoſtemata quēad
modū in alijs mēbz: & hoc apoſtemata ſunt ma
licioſa & falſa ex natura p̄p̄ia ſui mēbz. Struē g
ſtobotomare patientes ex bacilla ſi fuerit egritudo ex ba
būdaria ſanguinis ex oppoſita parte egritudinis. Et po
ne deſup emplāſtū ex farina o: dei ſ. cruz & ſineo memice &
de panicula quaz partes ſunt equales canomille ambere
c ii

ana parte mediā que terēda sunt tere & melle cū aceto & aq̃
ro. & facē plastrū & pone desup ad huc folia sic. Et inunge
locū primo cū oleo ro. & succo sempivire & quorū partes sint
eq̃les s̃ emplastrū & inunctio etiā p̃prie valet. Si aposte-
ma fuerit ex colera aut sū in ipso colera dñatur. & si virtus
fortis fuerit purga cū bis que colera educit. sicut cū
sero caprino coagulato cum lacte sic ponendo ex scamonea
intus & quartam partem aut. vñ de syrupo mallicis. S̃
ij. non ponendo aliquid vñctuosum quoniam si fieret
prouocaretur calor. Et quantitas acti que ponitur in
istis apertibus coleris nō debet esse nisi tñ q̃ possit du-
cere virtutes medicinarū ad locū eo q̃ actū nō mitigat per
fete vbi colera dñatur. sed mitigat p̃tate vbi sanguis vel
flegma habūdare reperit. & illud nota. Si autē apā fuerit
flegmaticū q̃ plurib⁹ & diuersis modis ē reperit. s. quia
potest esse ex state vitreo & illud est grossū vel ex state adu-
sco & illud ē salūz vel potest esse ex state q̃ nō est in vltia
grossitie. Et pōt esse ex state aceroso. illud sū qd nō est in
vltima grossitie est naturale. Et pōt ē esse illud apā aquo-
sū & cū p̃mis digito cedit. In istis itaq̃ apertibus stantibus
vtere emplastro facto ex farina ordei & cinere lentisci. & melle
cū aceto & aq̃ an. p̃tes equales & pone desup. Si autē
illud apā fuerit ex state grosso valde fac emplastrū qd dñi-
mus in apate sanguineo. sed adde de camomilla & aceto in
maiori quantitate satis. Si vero dictū apā fuerit milicium.
& ad colozes nigrū deuenierit. scias q̃ illud apā nō poterit
sic p̃manere imo augmentabit valde. Qd si volueris ipm
medicare cū fortib⁹ medicis rectificatis egritudo & aug-
mentabit apā. S̃ sufficit tibi euacuare corp⁹ a mlia. Et
hoc cū barburia & lapide lazuli & epithi p̃tes equales. & ad
de ad rectificandū corū maliciā & suā siccitatē remouendaz
flores nemularis & violas an. partē mediā cū nigri quar-
tā partē vñtis pistent quēz per se & cribellent. Et si rici-
ditas medicas cū aut. i. olij amigdalaz dulciū & icorpo-
ra cū syrupo sgnzibin. Et ea cū d̃ illo medicamine ieiuno sū
cū aqua tēpida ad bibendū aut. v. facta & seruata cōueniē-
ti dicta oib⁹ plurib⁹. Et pone spaciū inter vñā assump-
tionē hui⁹ medicamis & aliā tot dies quot assillauerit sel-
las infirm⁹ ex eadē. Et postea iter dabis: qm̃ iste humor
pro maiori p̃te nō euacuat vñā purgatione quare cōueni-
pluribus iterare semp̃ ponēdo spaciū tot dies quot sel-
las fecerit infirm⁹. Tēpus aut in quo dare debes laxatiuum
esse debet tēperatū in caliditate frigiditate siccitate & humi-
ditate. Et nō attendas dicta astrologorū in diuisione tēpo-
rū anni qui diuidūt ipsa sū certū spaciū dies vel mensū
qm̃ scientia medicine nō sic p̃cedit imo sū sensum & seu
sibilitatē p̃cedit q̃ illud tēpus ē tēperatū vbiq̃ terraz in
quo p̃cipit tēperies. s. equalitas inter caliditatem frigidita-
tē siccitatē & humiditatem in quocūq̃ die vel mēse anni su-
erit. Et sapiētes de colera p̃tradiūt huic opinioni astrolo-
gorū dicētes q̃ sciētia radicalis medicine cui adhibere debe-
mus est sū sensus & estimationē p̃tata in arte medicine.
Et oīo q̃ medici nō laudāt purgationē vel siccationē
nisi in tēpe tēperato eo q̃ qm̃ tēpus elongat multū a tēpe-
rie verū sū frigiditate humores generaliter sunt coagulati
& cōpacti & difficiliter purgant & mouent. Et si volueris
oīo purgare in tali tempore cū medicamine laxatiuo tūc
dū est de excozatione intestinox eo q̃ frigiditas acris p̃-
mit & expellit humores ad stomachū & ad intolina. quare
si dederis laxatiuū illa oca poterit dissenteria cūire hac
ocē: q̃ natura est & sūit pigra ad euacuandū humores co-
agulatos & inuiscatos in mēbris & facta violentia a medi-
caminē laxatiuo inde dissenteria subsequit. Si vero aer ad
caliditatem sup̃flūā oclinauerit humores sic violentissime
euacuant & mouent q̃ humores sunt dissoluti p̃pter cali-
ditatē. Et post talē euacuationē sequit debilitas magna
q̃ spūs etiam dissoluunt illa oca. Et cū oīo spūs intel-
ligo ex quatuor mēbris p̃cipalib⁹ videlicet corde: epate
cerebro: & testiculib⁹ qm̃ illi quatuor spūs istorū q̃tuor mē-
broz sunt sup̃stacula humane nature. Qd tēpus fuerit

sup̃flue siccitatis inde spasm⁹ poterit p̃uenire. Et si fuerit
sup̃flue humiditatis: debilitat ab ipsa purgatione patiens
cū relaxationis & obilitatis virtutē retentū & subsequit
inde fluxus sup̃flū⁹ qui oīat hēnteria q̃ qm̃ virtute retē-
tiua p̃ma: mēbris: oēs alie desoluent cognoscēdo q̃ id q̃
oīi de cōplexionib⁹ simplicib⁹ vix reperiunt pro maiori
parte in aliquo tēpore & regione: sed p̃p̃te vbi reperiunt
sicut est caliditas & humiditas: frigiditas & siccitas: frigi-
ditas & humiditas. S̃ p̃t simplices cōplexiōes poteris
p̃positas p̃gnosce atq̃ scire sicut docuit. Et vide qd fa-
ciunt tēpora anni: q̃ in aliquo tēpore arbores vlociter
virescūt & p̃perāt citissime ad p̃ducendū flores folia & fructus
eius: & in alio tardant. Quare medicina nō p̃cedit nisi sū
sensum Qd si p̃feris in hac cura isto ordine & regimine
s. supponendo mēbro que habeat dissoluerē & que habe-
ant siccitatē & subtilitatem & mitigare tū cognosces iura
mentū patētis. Et quāuis ad p̃tā liberationē nō oīe
nerit tū egritudo alienabit & diminuet apā oīo. Et cū b̃
toto indiget rectificatione dibi: de mēbris: dibi est gal-
lina in talia. Scēdo q̃ ab aceto est abstinentiū in oīe egi-
tudine mēbra & ab oib⁹ abis grossi nutrimenti sicut sunt pi-
sces oliue: & canis: & carnes bouine: & atq̃z anctū & carne
loz: leporū: & vroz: & sabbecorū: ceruorū: & daynorū: cap-
rū: & similia. qm̃ sua grossitudine & siccitate nocuētū inie-
rūt in hac egritudine. vna autē passā & ad solē exicata confit
in hac passione & grana pini & amigdala dulcia nō nocent
imo cōferūt. Testiculis aut qm̃q̃ accidit mala cōplexio cū
colore: & sine colore. s. humida. n. p̃plexio mala sola ē absq̃z
forti dolore sed operatides mēbra p̃turbāt & inde maligne
& graues cūenit egritudines. S̃ q̃ testiculī sunt mēbra
p̃posita accidit in eis enervatio seu relaxatio ex forti attra-
ctione. Et si ex b̃ nō sit ruptura aliq̃z venaz vel alioz
mēbroz erit facilis ei⁹ cura. Si vero aliq̃ rupta ibi sa-
cta fuerit. & p̃plexio ei⁹ solida & humida cūtenit ibi putre-
do general q̃ postea indiget euacuatiōe cū ferro vel medi-
cina. Si aut cōplexio patētis siccā multū fuerit quāuis
ruptura modica fuerit erucant testiculī & ardeant.

Capitulu ij. de mala cōplexione siccā testiculorū.

Oīes qm̃q̃ testiculī siccitas & macitas cūenire &
p hoc plures sit posturationē apostematū co:um
Cura autē boz ē siccotomia seruatis p̃ditionib⁹
sūp̃dictis: & desup pone corū madesactū in oleo ro. aroma-
tizato. Et cū oīo oleo ro. qd factū sit ex oliuis recentib⁹
sine sale: & q̃ nō fuerit vel steterit amassare ne ide possint
siccitatē acquirere & habere. Et q̃ illud oleū sit renouatum
ex rosis recentib⁹ am̃is plurib⁹ iterado rosas plures in āno
& subtilia remouēdo ei⁹ renouādo cū ab oī genere vel spe-
cie carnis: & sufficit ei⁹ dare panē bñ ferme: itatū cū lacru-
cis vel portulacis decoctis: qm̃ illud regimē remouet gros-
situdinē q̃ accidit ab apate: & iunge postea locū cū oleo de
alzarū. i. de nucib⁹ ap̃si & anctino: q̃z p̃tes sint eq̃les. Et
serua illud & amem donec p̃tate fuerit liberat⁹. Qd si cō-
tūa fuerit siccotomia patientē: & iunge cū oleo ro. sūp̃dicto
subtilia regimē multū: & sic optime & p̃tate liberabitur
put credo: si vero fortis fuerit cōfuso cū filiis erit ei⁹ a tñ
eadē est sūp̃scripta. Et accidit etiā qm̃q̃ testiculī relaxa-
tio: & h accidere pōt aut ab egritudine q̃ sit in eis: vel p̃p̃
debilitatē renū. Et cū p̃tate corū & rectificat remouet
illud accidēs. Et sit qm̃q̃ a senectute & pro certo senectus
est egritudo natural. Et cura hui⁹ ē iungere testiculos cū
oleo balsami. Et si nō inuenis balsamū: pone loco ei⁹ oleū
de alzeuru s̃ nō ē tūc. efficacit: & iunge cū p̃dōis sic dictū ē

Capitulu quartū de crepatura.

Accidit qm̃q̃ in orificio nerui in quo p̃cedit te-
e sticuli seu in domine dilatatio. aut cū sup̃flue
humiditatis stante: vel senectute: aut alterius de
cū. & pōt etiā ide deēdere ad burfz testiculorū ṽtostia
vel aliq̃ humiditas q̃ assimilāt speciei crepature. Et cura
hui⁹ est vt infirm⁹ ximue sup̃flūā faciat ponēdo puluinar
seu cūlinū magnū sub corio. Qd si id qd accidit in burfā

testiculi et vapor: studeas illū dissolvere: et pōe oēs: is sup
orificiū sup̄tica. Et subtilia regimē et oādō ci iurturea et
passeres. Et pone sup locū camomilla rosas et nucas de al
ba haru. i. cipressi: et ico: p̄ca cas cū agrella et aq̄ equaliter
Et vire istō medicamē donec fuerit liberat. Et si id qđ
descenderit vel ē in bursa fuerit humor: et ē in quāitate
pua dissolue illū cū camomilla et farina ordeī mixtis et ma
laratis cū leuino facto cū cinere cipressi. Si autē oier bu
mor: in magna quāitate extiterit studeas stringere locū
cū farina ordeī et nucib⁹ cipressi mixtis cū agrella. Et pa
pe alicui chirurgico vt aperiat inferius buras testiculi cū
aliquo sero frigido. sc̄am lancia subtili inuncta cū oleo ro.
modicū ipsas int⁹ penetrādo ita qđ faciat partū foramē p
qđ solū ille humor possit exire: cū oier humor fuerit bu
ciacuat⁹ studeas solidare foramē cū vngento seu empla
stro de alnaci. i. de palma Et accidit etiā q̄q̄ in foramē
nerui p̄dici in quo pendet testiculi qđ etiam et extendi
tur et dilatat extra naturā in trū: qđ in descendit intestina
Et hoc est deterior: oī illū p̄crepare et illi vir cū difficul
tate maris liberant. Illud quidē p̄cipe vt ita at eo modo
quo sup̄dixi: sc̄a cū abstinere ab oī motu et labor: et redu
cere int⁹ int⁹ ad locū suū paulatim. Et sc̄a Epistū desup
et farina ordeī et de andaruzta. i. p̄p̄quissidos et de ci
patras et de nucib⁹ cipressi quaz partes sint cōles. pisten
tur et cribellent⁹ et incorporent⁹ cū agrella vel aceto quāuis
nō habear et b sine incertū oīo m̄ alleuiabit egritudo re
gimine tali. Et scias qđ eor qui sunt in fine iunioris et
ra ē impossibilis ppter firmitatē sue cōplexionis et ppter eu
ritū pellicule et sanitate. Infantes autē puuli sibi nō libe
rant alia de cā. sc̄a qđ nō possunt abstinere a sctu et motu in
ordinato et labore. et ppter b nō cōsolidant. Puer vero ba
bēs intellectu qui accedit et obseruat p̄cepta medici ppter
dubitationē suā. credo qđ cura hui⁹ nō sit impossibilis. q̄n
si obseruauerit genē tenēdo desup emplastrū sup̄dictū. ser
uādo dictā subtilē et abstinēdo se a p̄ariis iacdo p̄moue
sc̄m ordinem p̄scriptū poterit liberari.

Cap. v. de egritudine qđ fuit in bursa testiculorum.

Fit in bursa testiculorū ap̄a. et cura hui⁹ est sicut
e cura aliorū ap̄atū. Et fit ibi ē q̄q̄q̄ solutio p̄mū
ita: et cura ē sic cura aliarū solutionū p̄mū.

C Tractat. iij. libri scđi de tractu de egritudine virge.

Capitulum. i. de opilatione que fit in virga causa lapi
dum. vel eorū similium.

Capitulum. ij. de p̄matione sensibilitatis virge.

Cap. iij. de foraminibus que sunt in virga.

Cap. quartū de expulsione spermatis. sc̄ando nō sit cā
velociter sicut sagitta.

Capitulum primū de opilatione que fit in virga causa
lapidis vel alius alterius rei.

Fit q̄q̄q̄ in canali virge opilatio. et b aut a la
pide vel sanguine coagulato vel a p̄ssa sanie

e Lapidē autē extrahere debes cū sero nomina
to in arabico alcharit. aut accepe virgā subtilē

bū politā ad modū stili de crevel argēto: aut auro: et desu
per fac incisurā p̄cā de diamāte. Et pone p̄ foramē vir
ge vsquequo attingat lapidē: et ipm poterit frāgere cū ca

Et in balsamo ē p̄p̄ctas valida ē in frangēdo lapides
in b loco. Et tenem⁹: at⁹ sui tā in p̄cedētī curā lapidis

sufficienter. et curā ē opilationis q̄ fit a sanguine vel sanie
et pōt etiā fieri opilatio in canali virge a venia qđ oī ibi.

Et cura hui⁹ ē cū oīo: fuerit fortis et tollerabilis eo qđ in
firm⁹ nō pōt emittere virinā: p̄forare virgā in loco superio

ri vt uice ita vt virina possit inde exire: et vrinando gēit
color. Et postea curare cū incidendo oī die per foramen

et oleū amigdalay: aut de sudamā. Et b plurice facto
studeas p̄moue verrucā cū aliquo instrumento donec erū

patur. Et postea pōt int⁹ ea que habent oīo remouere
sicut est oleū ro. et oleū amigdalay cōlūter mixta. et octaua

pars aq̄ decoctionis centauree minoris et subtilis coricis
pincorū et caude equine qđ trū bulica sunt donec aq̄ muta

uerit colores. et in ista colatura pone aligd mellis et pone
de isto medicamine per forames virge oī die tā oīi donec
destructa fuerit verruca. Et oēmū cura foramē vuln⁹
eoni: fuerit consolidat⁹ et hoc cū vngento de alnaci. Et
semper cū vrinauerit infirm⁹ abluē vuln⁹ cū aq̄ mellis p̄e
dicta et desup pone vngentū anaci donec consolidet. Si
vero senex fuerit infirm⁹ ppter suū sup̄flūā siccitatē nō cō
solidat vuln⁹ impetū. Et ppter b nō est p̄forand⁹ nisi
fuerit in articulo mortis.

Capitulum. ij. de p̄matione sensibilitatis virge.

Et egritudo curat sicut curat p̄matio sensibilita
tis alicuius mēbr⁹. Et oriunt⁹ etiā q̄q̄q̄ in capite

virge p̄sulte rubet qđ i arabico nominant⁹ alchū
būa quibus collūā de monit⁹ cōfert multum. Et eius

regimē sit iac uca o tota.

Capitulum tertū de foraminibus que sunt in virga

Et quidē passio accidit in hoc mēbro ex habundā
tia acutorū humorū. Et curat de collūā de meni
t. et regimē eius sit lactuca decocta.

Capitulum quartū de expulsione spermatis.

Et vero egritudo euenit a debilitate virtutis sicut
b accidit ex eunib⁹ ab egritudine et senib⁹. Et qđ

cor⁹ cōsolidat et vigorat et redit p̄te in suā pos
sibilitatē remouet illud accidēs. Et p̄moue testiculos

gallos habet illud accidēs remouere. Et bibere aquā mel
lis cōfert valde. Si vero ex senectute fuerit cura est ipo
sibilis. Et qđ magis p̄fert in hac passione nō sibi: et se

nectunt sunt testiculi gallos et cerebra passet et carnes pul
lor et collunborū partū. Et accidit et qđ mēbrū nō cōt

sperma sicut sagittā cā incisionis corde qđ arabice dī. kebel
et est illa corda inter testiculos et virgā. Et hoc recordatus

fuit. S. Et hui⁹ om̄ est impossibilis. Et itē oier. S. qđ
qđ accidit ro: tuositas in virga nō pōt eicere sperma sicut

sagitta. Et b totuositas pōt accidere aut ex vulnere qđ nō
fuit bene cōsolidatū. aut ex ap̄ate facto in aliq̄ corday vir

ge. aut ex nimia siccitate alicuius corde. Si aut ex siccitate
fuerit: cura est impossibilis: nī p̄cipe s̄rimo vt cotidie et mult

toties iungat mēbrū cū oleo amigdalay dulci⁹: mixta
cū aq̄ tepida ita qđ illa humiditas semper ibidē p̄maneat.

Si vero ex ap̄ate euro: lapideo fuerit fac fieri iunctionē
ex oleo anacino et pinguedine anaris. et ex medulla crinis.

vituli quoz p̄tes sint cōles mīcant⁹ sibi iungant mul
toties mēbrū. et videbis iunamētū manifestū. Et o
p̄te sunt egritudines virge. Et nunc incipimus deter

minare de egritudinibus vulue.

C Tractat. v. libri scđi de egritudinibus vulue.

Cap. i. de sterilitate ppter malā cōplexionem.

Capitulum. ij. de apostemate vulue.

Capitulum. iij. de cōrōsione vulue.

Cap. iij. de dislocatione et crūto matricis.

Capitulum. v. de s̄ctu menstrui.

Capitulum. vi. de retentione menstrui.

Capitulum. vii. de opilatione et agillatione que reperitur
in orificio colli matricis.

Capitulum. viij. de exclamatione matricis

Capitulum primū de sterilitate.

De mēbrū. sc̄a vulua et mēbris est multi sen
sus sicut tā declaratū est. et hoc ppter exube

b rationē neruoz que est in ea. et cōstringit
et contrahit valde: et dilatat et clargat mul

tum et b ppter multas ligaturas totuositas
que sunt in ea. Et nō eueniūt b alicui mēbro nisi hūc et

stomacho et burse testiculorū. Et qđ mulier incipit ip̄igna

ri cōstringit et cōtrahit matricē. et qđ sc̄a incipit arēre. di
latat matricē vsquequo oecentiat ad terminū a oco sibi de

putatū ex natura sui. et tūc dilatat orificiū vulue donec
p̄turat qđ p̄t erat tā strictū et obturatū qđ etiā p̄icta stili

nō ponisset intrasse. et cū incipit exire fetus descendit ex
tra orificiū matricis. et postea dilatat orificiū vulue in trū

qđ est exiēs a natura absq̄ tumefactione loci et illud dī dō
e iij

lofare. Et totū h factū ē a puidencia diuina. C Et sic sit
rilitas ad egritudinē matricis: q si fuerit a naturitate
cura ei? impossibilis nisi p voluntatē diuinā, que aut sit
a mala q̄litate seu p̄plexione frigida vel calida sica vel bu
mida, aut ab istis q̄litatib? mixtis pōt curari. C Mala
aut cōplexio calida in excessu destruit sperma & cōsumit il
lud. C Et cura ei? ē reducere dictā malā, p̄plexionē ad eq̄
litatē & h cū abis & medicinis intus & extra. C Malave
ro p̄plexio frigida acquirif a balneatione: & naratione in
aqua multe frigiditatis, aut a sessione sup lapides multe
frigiditatis, vel a comedēde medicinarū frigidarū, aut apo
sitione emplastroz frigidorū super ventrē appositorum
p̄pter multā caliditatē que erat in eo. C Et cura ei? ē tem
perare cōplexionē cū medicinis que habeant calefacere tē
perare. Et cōferūt etiā ist: medicinē q̄ sit a senectute, vel
ab acceptione ei borū vel medicinarū frigidarū. C De
diēne pueniens ad h. Rē. olei rosaci & anetini & grano
rū de alcauru. 3. ij. & aque decoctionis aristo. lon. decocte
cū. 3. i. ipsius ari. vsqz ad cōsumptionē medietatis: librā
.i. & lonbricorum terrestriuz. 3. 5. & misceant oīa simul &
ponant ad lentū ignē: & bulliant vsqz ad cōsumptionē
aque. C Et postea pro qualibet. 3. olei: ponat exagium
vñ pure ambre. & cū isto fac iungere qualibet die intus
in matrice: p̄ter etiā de ipso p̄clisere vsqz ad profundū
Et da ei ad bibendū oī die de syrupo decoctionis: atri cū
syrupo de sicados an. 3. cū. 3. iij. aque simplicis tepide
3. 3. i. decoctionis centauree. Et de octo in octo diebus da
ei ad bibendū aur. 5. Tyriace magne. Et carnes eius
sint turtures & passerēs yrtij & anates decocte in talsea
cum pane bene semētato. C Quod si dicta mala comple
xio ex siccitate fuerit supflua vnde sperma cadēs in vulua
vel matrice cōsumit & defecet tali modo q̄ ibi nulla ge
neratio pōt fieri vel generari. Et h mulieri pōt accidere
ex superfluo vsu siccā medicinarū ex errore medicorū
& etiā p̄pter impo. tinitatē mulierū que faciunt se medi
cinare de eo q̄ nesciūt. Istis ergo stude humectare corpus
totū & matricē marie. Et cū eas gallis pinguib? in lac
te decoctis. Et cū quibuscūqz etiaz auiibus que in arabico
dicunt sumē cōditis cū oleo amigdalay dulciū loco olei
olivarū. Et distenda matricē cū oleo de fusimāno v̄ amig
dalay dulciū. S; oleū de fusimāno non cōmendo p̄pter
quedā que sunt in eo: & sunt ista. s. q̄ est grosse substantie
p̄pter h̄tardē facit suos motus & operationes. & est faci
lis corruptionis & inducit fetorē in mēbris & maxime in
superiorib?. Et fac intrare mulierē in tina aque dulcis re
pide in qua morietur diu. Et si videret ei graue stare totaz
in aqua ad min? itet vsqz ad renes ponēdo in dicta aqua
aliquid olei amigdalay dulciū. Et si haberes oleū olivarū
dulciū sine aliq̄ penetratione salis p̄fert magis p̄pter sti
p̄ticitatē modicā que est in eo. Et iā te feci facit multotiens
& adhuc idē iterō tibi in h̄ loco q̄ quodlibet mēbrū genera
liter & specialiter principale indiget cōseruatione cū me
dicis s̄ticipis temperate: & fac stare mulierē in domo cū
fenestre & ianue sint apte a pte austri. & in q̄ discurrat aq̄
causā humectationis aeris. & cū vult vti coitu cū viro suo
causā ipregnandi se sit in camera quaz ianue & fenestre sint
apte a pte orientis ita vt in vent? ille intret. Et da mulieri
ad bibendū s̄ limatura choris cū succo pomorū aut cū deco
ctione requiritē. Et vtat mulier ocio & quiete. Et seruan
do regimē istud sicut dixi ipregnabis deo dante. Et scias
q̄ q̄ talis mulier incipit iuuentutē transire & ad senectū
tē primā appropinquare medicine & regimē predictuz est
maioris efficacit & iuuamēti p̄pter caloris diminutionē
in ipsa. Et iā aū tibi dixi q̄ mēbra s̄titer defecata difficil
le est valde cū medicinis humectare. Et hac de causa pau
ca tibi h̄ scripsi & rememorari. Et sic cōpleui curā sterilita
tis que a siccitate procedit. C Et nunc incipiā curā sterili
tatis que sit ex supflua humiditate matris. Et scias q̄ sup
fluitas sola matricis. nō destruit ipregnationē. sed il
la que fluit sicut aqua. Et hoc diuisa est in partes duas. s.

subtile & grossas. Hec enī onēctim exuberāt destruit ipre
gnationē. Et cura boz est facilis. & hoc est vt regas mulie
rē cū cōseruatione actu & potētia. vando ei carnes assatas &
etiā in sartagine preparatas vbi sint turtures & passerēs.
Et fac distendere matricē eius cū istis reb?. Rē. speltē cō
quassate & radices liliorū cōquassatoz & infunde in aqua &
sient sic vsqz mane & tunc pone ad lentū ignē & fac bullire
donec aqua mutet colorē. & in colatura illā pone librā. 5.
olei de granis catapudie. & si nō reperiret de isto: pone lo
co ei? tantū de oleo amigdalay amaray cū. 3. i. oximellus
cōpositi. Et fac cū istis repidis distendere stando mulie
rē supina. i. subiecta supra dorsum suum ita q̄ nates & re
nes sint in altū. & caput & spatula sint declinēs. Et sic stan
do cū per horā vnaz & postea euacuetur. Et sic faciat oī die
vsqz ad octo dies & postea facit iunior & ex totone. & postea
prouerit puluēre macis nō ponendo multū de eis q̄ illud
mēbrū cū sit ne uosum ei multi sensus & possit talia su
stinere. Et similiter caucas ponēdo ex ignib? in. s. oximell
in quantitate multa. quia illud mēbrū leditur ab aceto
Et ego semper cū facio tales medicinas cōsueui ponere
de eo in valde modica quantitate. Et si queres a me quare
stomachus sustinet actum ab istis magna lesione magis q̄
faciat matricē cū sit maioris sensibilitatis. dico q̄: tunc que
stioni potest responderi plurib? modis vno. s. modo p̄
ter cōsuetudinē quia stomachus multū est assuetus reci
pere actum. Et alia de causa est quia epas multūz iuuat
stomachum in suis operibus exercendis & hoc ē q̄ stoma
chus nō oigerit cibum solūmodo per se. sed etiā ad vtili
tatē epatis & omnū aliorūz mēbrozū. Et discordia qui
dam fuit inter medicos qui fuerūt ante. S. talis. s. q̄ qui
dam eoz credebant q̄ stomachus nutritur ex humiditate
propria stomachi que in ipso oigeritur. Et alij dicebant:
q̄ illa humiditas non erat nec poterat esse sufficiens ad
nutriendum ipsum: sed nutritur a sanguine qui recipit
a venis q̄ veniunt ab epate ad stomachum. Et. S. aūte
mar & dicit & verū est dictū eius quod nutritur istis oua
bus vijs. Et sententia mea in h̄ est q̄ quedam pars ist?
stomachi nutritur pro maiori parte ex propria humidita
te digā solum in ipso stomacho cum modica quadā parte
& parua sanguinis qui venit ab epate: & alia pars stoma
chi sit contrario. Et sine dubio pars superior stomachi
nutritur ex humiditate propria digestua solum in stoma
cho cum modica & parua quantitate sanguinis qui venit
ab epate. Et inferiores partes stomachi nutriunt ex san
guine qui venit ab epate. & in minori de propria humidi
tate sui. Et partes medie ipsius equaliter nutriunt ex am
babus. Et quia in stomacho sunt partes carnosae ideo me
lius potest sustinere actus quā matricē que omnino caret
carnositate: etiā quia in fundo stomachi habundant hu
mores. Et ex omnibus istis causis potest sciri & meti?
stomachus actum sustinere quā matricē. Et iunge vul
uā exterius cū oleo ro. & oleo de albaocn. Et scias q̄ pro
maiori parte ex frigiditate & humiditate hec egritudo ha
bet p̄uenire: & pro minori ex caliditate & siccitate. Jam er
go videtur nobis sufficienter posuisse curas huius p̄assi
onis simplices ex quibus scias curare compositas compo
nendo medicamina prout videbitur conuenire.

Capitulū. ij. de apostemate matricis.

Accidit quandoqz vulue seu matrici apostema
sicut alijs mēbris accidere consuevit. Et hoc mē
brum satis preparatum est recipere apostema: eo
q̄ est in inferiori parte corporis. & cum hoc exceptaculū
superfluitatū. Et apostemata q̄ sunt hic sunt vel ex san
guine: vel colera. vel ex melancholia: vel s̄titer in minori
parte. Et cura generalis omnibus est flobocomia bastlice
brachij oetri primoz postea ex s̄titer postea stude in re
frenando & mitigando humores ita vt non currant ad lo
cum doloris. & subtilia ei regimē valde. Et credo q̄ suffi
ciant ei. 3. ij. panis bene semēnati vel parum plus vel
minus cū medulla citruloz. Et distenda vuluā cū oleo

rosaceo. Et si cum hoc regimine resoluitur apostema: ne quidem. Et si conuertitur ad sanē necesse est tunc ut sanas distere cum aqua mellis aut cum ipso melle: et postquam sanas huius fuerit mūdificata distētia vultū cū melle mixto cū medicinis defecantibus habebit. pprietatē g. nerā di carnē. Et in melle ē virtus magna in generādo carnē. Ad dēficiū ad h. rē. sanē ordiā et sanē vicē. an. ptes equales. nūcis dīpēssī et thuris adūsti. an. quartāz pars vni. partīs. que sunt cōquassanda conquassent et infundant in aqua: et postea bulliant in vāso aqua mutet colorē: et coles flammīa valde densa: et misce cū bac colatura de melle puro et spumato quātā est medicas aqua: et de puratur mel isto modo. rē. mel et misce cū de aqua in bona quantitate donec seruat: et postea remoue spumā: et semp fac cū paulatim bullire semp remouēdo spumā: postea cola et iterū pone ad ignē. Et fac bullire donec psumatur aqua: et de isto cū p. edicta decoctione: oī die fac distere donec sit liberata. Et hoc cura est cōueniens omnib⁹ apostematib⁹ fractis q̄ sunt ex colera mixta cū sanguine melancolia: aut que sunt ex mīa mixta cū sanguine. Et apostema ex mīa in hoc loco raro cūctis: q̄ accidit non de leui curatur: quēdam modis etiā nec in alijs mēb⁹: sicut semp studiosus est. debet in mitigando dolorem eius: et qd magis pueniens est ad h. oī oleo. an. oleo de vitellis ouozū: qd sit absq̄ omni acuitate et fetore. Et scias qd oleū otiozū magnā mirabilē habet pprietatē in egritudinib⁹ vultus: etiā in omnib⁹ mēb⁹ magni sensus cū valido dolore et fete: et oī die distētia cū cum istis duobus oleis: et fac seruare regimē subtile qd tendat ad quādam modicā quātitate non comedendo de carnisibus. Et tene eas ipso regimine donec dolores fuerint allevati: et ipsa similiter. Et postea paulatim perduc cū ad suū regimē assuetum: non tradas obliuioni: repetere et obuiare ne huiusmodi mores possint ad locū deriuare: et loc⁹ qui ibi est tumefactus studeas dissolui: toto posse. Et finis vltim⁹ ad quē potest medicis peruenire in hoc apostema melancolico: Et ut prolonget egritudinē et inuāt cū hac passione mulier tē longo faciendo semp suas actiones naturales.

C. Caplin. iij. de decoctione matricis. ex *Immo*

Enatur quidē de egritudo in matrice ex vberatā bumoris acuti et co: osim: et quādo fit in ali quo alio membro cū difficultate curat: ergo cum o: itur in isto multo magis. Et iam recordatus suz qd cū essent iuuenis ad me venit quidā senex trapezator: qd dixit mihi qd quēdā domina de qua multū curabat et cū multū diligebat hanc pariebatur egritudines. Et ego oīu in curatione ei laboraui donec sui sensib⁹: et cū multū diligebam: feci hoc scire patrē meū qui senex erat: et ipse me despectare fecit de hac curatide oīens qd hoc passio ad mortē deducere eā o: debet natur. liter: et docuit quid ei facere deberē. Et aliqui de egritudo in ea alleuabat: et in crūdū intendebat donec sanguis in quātitate maxima emanauit et corosio dilatabat: et in tādū augmentata et dilatata fuit corosio qd post vnam et magnis venis et inde tantū sanguis exiit qd inde morua fuit.

C. Caplin. iij. de dislocatione matricis.
Dislocat quōqz matris ex supra sua humiditate ita qd ex a loco debito. Et pōt etiā accidere ex saltu: vel ex casu: aut ex elatione magni pōderis et similibus. Et ita recordat sum qd vidi mulierē cū matrice exuerat extra vultū et videbat qd esset fardellus pūis: et remansit sic tēpo longō: sed finem ipsius ignorauit. In principio autē qd appa: et hoc egritudo in die iūctur eam porcit a: are. Et reducit omib⁹ istis modis quibus oīemus sum: videlicet manu si vis et si non: fac eas supinam iacere: et fac qd aliquis sedat super pect⁹ suū: et alius super cūra. Et fac cū terere ponendo circa pedes eius ali

qua reptilia sicut sunt mures vel lacerte: aut rane: vel his similia: ex quib⁹ multū terreat et velit fugere ab ipsis trahendo pedes et crura ad se: et inde oīa membra et corp⁹ totum simul contrahantur: et hoc de causa matris intus redibit ad locū suū: et ordina ut iacet supina: et pcepte ei ut nō se moueat oīno aliqua de causa etiā si velle et assellare. Et postea distētia eam hoc distēti. rē. balan. et: et galie carobe recēti. et requirit. an. partē vna: nūcis dīpēssī partē mediā: sicados et camomille. an. quartā partē partīs vni. et conquassā que sunt cōquassanda: et infunde oīas medicinas p noctem vnam in aqua multū seruen et in mane fac bullire donec multū aqua mutet colorem. Et postea colatur: et et ista colatura accipe lib. 5. cū misce. et. i. oleo mirrella facti ex floribus ipsi mirre: et facto ex istis distēti infunde totū in istis pone: et postea lica de super vultū: et tēpore ptiā lici valde densam que sit implicata pluibus pluis et sit madefacta in decoctione mirre et balan. et: et postea suauiter liga cū cū infusis ante et retro: et muta. iam bis in die. Sed ante ligationē pone sup vultū: et ex opposito retro sup et spinā de puluere suo tūlissimo de sicados ipastaro cum aqua et aceto. an. ita ut transeat de virtute eius ad matricem et in aqua sua pone de siruporo. ut bulliat. Et cū h. regimine liberabit. oīo sanet. Et autē mat. it. anteq̄ intus reducia fuerit mutauerit colorem pone desuper totū madefactus in oleo ro. et oleo lilij quoz partes sint equales et sint tepida ad modū lactis recentis multū mirando totū sit madefactus pluries atqz pluries donec illa superfluitas et nigredo remoueat. Et oīem stude in reduendo matricē intus quēdam modū oīi mūl pētius obmittendo. Et recordati fuerunt quidam medici qd aliquando puti sunt ligamenta matricis omnia et erit matris omnino: et permanet mulier absqz matrice: et vixit sine diminutione aliquarū suarum operationū. Et dixit mihi quidā amicus meus de quo et eius veritate multum confido: qd vidit mulierem cū oīno matris exuerat et remansit vna faciendo omnes suas operationes naturales integre et perfecte: et sic esse debet absqz dubio cum nō sit membrum principale nec aliquibus membris aliquas pfectas utilitates: nec pfectas aliquod iuuamentū in cōseruando vitam: nec inuentus fuit ad illud. Et pro eo to iuuamentū in muliere est matris sicut membrū viri in viro: tamē testiculū sunt membrū principale: sicut declaratum est: et ipse est vir. i. masculus vir: et uirilitas a muliere. Sed matris nō est aliteris iuuamenti nisi quia facit appetere coitus et ad ipse gnationem recipiendā. Et facit crescere et tumere vbera. Et greci quando volunt impuginare foetus: extrahunt eas matricēs. Testiculū autē mulieris minores sunt et existunt illis viroz: et testiculū viroz sunt rotundi: mulierū vero plati. Cū autē testiculū mulieris extrahitur redit alia incognitū: qd ex omnibus animalib⁹ sunt masculū et femine: et cū ablati sunt testiculū non est mascul⁹ nec femina: nec pōt esse moris masculi nec femine: quare de necessitate est alius a menstruā et femina.

C. Caplin. v. de fluxu menstruum.

Luxus quidē mēstruoz accidit mulierib⁹: aut p via purgationis supfluitat: aut a nimia subtilitate sanguis: vel qd nimia facit sanguis aquosus: aut ppter nimia caliditatem ignea acqstā in eo: vel ex aptione officioz venaz ppter modicationē et acuitatē sanguis: cū autē ex subtilitate sanguis h. pcedit: cura ei⁹ ē ingrossare regimē: deinde oīa ei lētes decoctas: et crura et pedes bedo: ad comedēdū. Illi autē cū accidit ex acuitate et caliditate ignea acqstā in sanguine ppter nimis modicū las cituloz et anguria. Et si fuerit iuuenis: tpe estatis dabis ei cucurbitas decoctas cū carib⁹ arietū iupenū. s. v. uis anni. Et qd ex aptione venaz officioz pcedit ex modicatione et acuitate qd est in sanguine: dabis ei ad bibē

De fluxu menstruum

ad aqua in q̄ cocta sunt ista. s. Rigitie & viole & nenufar
an. aur. ii. philij integri octa. pte aur. vni. infude in. xv
3. ad vscz ad mane. Et postea fac bulire lento igne vscz
ad p̄suptione medietatis aq̄ & cola: & in hac colatura adde
3. strupo ro. facti ex rosia facis. & 3. s. de strupo dactilo: u
crudoz: vñ loco ei de strupo aggristi: & bibat de ea ieiuno
oī die. **C**ap. vi. de retentione mensiuoz.

Et tunc qdē mēstua in mulierib⁹ ppter grossi-
tudine bñoz: aut ppter debilitate virtutis expul-
sue. Et cura ei⁹ e subtiliare regimē ei⁹: & inodere vicosita-
te ei⁹ cū strupo de yreos: & strupo sgnzibin simplia rāndē
cū ter tāto de aq̄: si mulier trāscrit inuentū aut fuerit se-
nex: caro ipsi fuerit dura & bñoz: grossus extiterit: tūc oīo
indiget strupo sgnzibin cū strupo yreos sicut dixim⁹. Et
tu scis q̄ medicis q̄ sunt diuette valde habere debent
odorē h̄orribilē: & apū: & amicos: & oīos sunt puenien-
tia ad b̄: fēmicul⁹ etiā tantū habet de b̄orribilitate quātū
sufficit. Cōplete sunt egritudines q̄ accidunt collo matricis
Cap. vij. de opillatide & sigillatide q̄ accidunt collo matricis

De qdē accidens aliqb⁹ mulierib⁹ euenit a nati-
uitate in vtero matris: q̄ si fuerit caro in dē cum
fero. Et si fuerit os aut caro dura cicatrizata noli
laborare. **C**ap. viij. de laniatione matricis.

De qdē accidens aliqb⁹ mulierib⁹ euenit i tpe par-
tus: aut qñ violant a virginitate. Qd si fuerit a
pncipio pape ei mulieri ut strupo coras suas: et
possibile erit q̄ suo pprie sanguine solidabit. Si autē
non fuerit in pncipio & labia vulneris fuerint solidata
incide oīa labia ex vtraqz pte cū ferro: & sic cū filo sicut cru-
de: & pone desup solidatiua & sigillatiua sicut abstinētiā
& androc: & balauistic ericace, fiat puluis ex his subti-
lissim⁹: & sparge desup sicut iterando plures. Et i cas
q̄ sicut q̄ sit ex ista cruda non corrūp̄ nec putrefat do-
net vul⁹ p̄te sit solidatū. **C**ap. lxxv. qdē p̄t nob
apparere sufficēter dixim⁹ de egritudinib⁹ p̄prie vni-
uersitatis mēbz. Hic autē incipim⁹ de terminare de egritu-
dinib⁹ mēbz: & incipim⁹ cū auxilio dei determinā-
re & loqui primo de ossibus que sunt colāna & fundamen-
tū omnium mēbz.

C Tractatus. vi. de egritudinibus ossium.

Cap. p̄mū de mala p̄lone & fractura ossis.

Cap. ii. de supraditione ossis.

Cap. iij. de fissura ossis in longum.

Cap. iij. de fractura ossis & causa doloris.

Cap. v. de grossitie ossis p̄ter naturam.

C Cap. p̄mū de mala completionē: & fractura ossis.

Ico qdē q̄ in quolibet ossē p̄t fieri egritudo
ex mala p̄lone: & hoc aut ppter p̄uentionē co-
rū ad inuicē: vel ppter formā corū: aut appo-
sitionē ipsorū: vel ppter mensurā corū. Et est ne-
cessē sup hoc p̄siderare p̄prie corū cōpletionē in quātū est

maius: vel femina: & in quātū est puer inuenis: vel tener
vel decrepit⁹: & etiā in quātū est pet⁹ vel iuānes. Et sup
h̄ similiter p̄ter cōsiderationē ossū debem⁹ p̄siderare car-
nē & nervos: & ligaturas: & arterias: & venas: & villosē
cutē: qñ qñ ista circunt a sua completionē naturali trahūt
similiter & aliterāt ossa a sua debita completionē radicali. Et
notū est q̄ ossa cōplexionata sunt ex vna quatuor: q̄ritatē
simpliciu aut cōpositarū. Ergo qñ exierit a sua debita q̄-
tate: studeas ad recuperationē ipsi⁹. Et accidit etiā ossib⁹
dissolutio p̄uentionis que fractura noīat. Istis igit sub-
tilia regimē in quātū potes & equa mēbz fractū reducen-
do ipsū in locū suū p̄prium. Et illi qui sunt feruiores
medicorū. s. erruigiorū afflicti sunt h̄ facere p̄prie mani-
bus. Sed mihi impossibile videt q̄ aliqd boni sciat agere
q̄re eos nō debeat pmittere opari. Et vide si mēbz lesū
est tal: q̄ habeat sibi par: sicut sunt brachia & crura. Stude
ergo ut reducas lesū ad formā sani. Et si est ex mēbz
que nō habet sibi par: sicut sunt alia: cogita sōmā ipsi⁹ mē-
bz qualis erat in sua sanitate: & studeas ut possis reducere

re ad ipsam toto posse. Qd si dislocatio vel fractura in os-
sibus magnis euenierit fac cū extendere super ossū seu ta-
bulā cuius sup̄ficies sit extensa & plana: postea extēde am-
bas partes mēbz lesi tirando fortiter cū ambab⁹ manib⁹
ex vtraqz parte: ita ut elonget⁹ partes fracte vel dislocate
ad inuicē. Et postea mollasman⁹ tuas ad b̄ ut nerui & li-
gature trahāt ad se mēbz: & redeat ad locū suū. Et iunge
locū lesū cū oleo ro. ponēdo desup petiā subtilē & sup illā
pone grossiores: & oīmū ligatū a stictis faciendo ligatu-
rā mediā: & videlicet nō multū strictā nec mollē: & sic ita
ligat⁹ p̄ tres dies & postea solue: & liga iterū faciendo sicut
p̄ in omnib⁹: & si facias donec fuerit liberat⁹. Sed attē-
de q̄ id qd p̄t agere debes in istis est sōmā ex opposita
parte egritudinis & subtilia regimē eius. Et sufficit ei co-
mūdere panē bñi fermentatū cū pullo: nō m̄ vscz ad satura-
ritatē: & si donec fuerit cert⁹ ne locus aperit⁹ sicut dixim⁹
dies: & ab inde in antea adiuua cū cū generantib⁹ humo-
res viscosos sup fracturā ossis cū duriorio oīi. Et cū ba-
ria facientia h̄: & sunt pedes & crura hedoz & anetū. Et cū
tinua in vñctionē & ligationē & dissolutionē sicut dixim⁹
est donec liberet⁹. & si fieri nō p̄t sicut credo in spacio mi-
norū q̄. xi. oīez. Si autē mēbz fractū fuerit ex mēbz
magnis: & tu sol⁹ operationē oīcā nō poteris extēdere: ba-
bes locū vñctū quī adiuuat tē: trahendo tū ex vna pte &
loc⁹ ex altera: donec labia si acture elongent⁹ ad inuicē. Et
postea relaxat⁹ man⁹ ut nerui trahāt ad se: & p̄uinentur
partes simul: & postea duc manū tuā sup mēbz lesū pal-
pando super⁹: & inf⁹: & ex oīb⁹ partibus. Et si inuenis
ipsū bñi reductū & planū & cōle bñi quidē: sicut autē si eue-
do manus equabis cū: planabis donec fuerit ad locum
debitū reductū: & partes si optime coequare: & post inun-
ge cū: ligabis ponēdo petas & alietas ut dictū est. Et
dissolue post tres dies: & iterū liga ordinatē oīa faciendo q̄
dixim⁹. & ligare & dissolue: & inungere de tribus in tri-
bus dieb⁹. Et h̄ regimē facere debes infirmo fortī: & q̄
sit oī fort⁹: ita ut cognoscat suū p̄fectū: & ob hoc sustine-
bit dolorē. Si vō infirmus fuerit pusillanim⁹ & debilis
virtutis atqz timid⁹: & indiget⁹: habebas adiutor: & ser-
uato: es penes te q̄ sint recti ad tenendū eū vñctū ut cū sem-
ferit dolorē: nō possit se vñlo modo mouere nec destruiere
opus tuū. p̄sperando tñ ne inferas ei intensus dolorē
Si autē contuso fracta fuerit in naso: necesse est ut facias ex
toto filato sōmā nati ponēdo extē: aliqd qd possit ipsas
naturā sustinere. Et extēde sup petiā cerotū factū ex gū-
mis q̄ possit natus vñdiz colligere & circūdare: & desup
pone petas plicatas plures plicaturis donec habeat
grossitiē: q̄ pete sint duplicatē plures: & fac ut iunget⁹ oīa
cerotū sup natus ponendo desup sōmā cori p̄fectū q̄ sit id
eundem: & b̄: curat⁹ & sōmā in oīb⁹ natus cū aqua mlie: &
postea cerotū cū sōmā reponē super⁹. Et fuerit qd me-
dici q̄ habebāt p̄o impossibili curas fracture ossis corē: sed
ego vidi p̄prie q̄ lib⁹ erat: sicut de passione illa: & solidat⁹
fuit os ei⁹: sed non seq̄r ex h̄ q̄ gluber se debeat liberari: co-
q̄ nature & p̄lones ossū bolū sunt non oīs eq̄les: qñ
puto qd liberatio dicti pueri fuerit p̄prie molliē & bu-
miditate sui ossis. Quare non sequit⁹ q̄ si ossibus debeat
euenire. Si aut ossib⁹ supuenerit dislocatio: cura est ut fa-
cias redire mēbz ad suā sōmā naturalem & positionē
& belongand⁹ os ab ossē trahendo fortiter: & relaxando
manus ut nerui trahant ossa ad se: & redeant ad suum si-
tum locum & naturalem. Et postea liga sicut superius dixi
Et subtilia regimē ei⁹: & si botoma cū si p̄ferunt cras:
vñt⁹: & p̄ regio. Si nō oīa ista adiuuat ad b̄c minue
de sanguine mīn⁹: sicut qd dicit cōditor: es oīuimū: p̄-
ut tibi videbīs puenire: & subtilia regimē tpe cōueniēti:
et ingrossa ipsū tpe quo videbīs exire. Et scias q̄ oīa
ista p̄ueniēt ad mediū nobilē & bonoratiū: sed alias opatio-
nes manū oīuimū mini stris medicorū: sicut est sōmā et

*Causa retentionis
Menstruorum*

De laniatione plantarum

*2 uari summa
vulnere fuit p̄sta
randa:*

canterū & incisio arteriarū. Et ad huc nobiliora istis de-
bent facere illi medicorū seruitores: sicut est incisio palpe-
brarū: & eleuare venas q̄ oriū in albedine oculorū: & pro-
sternere caratatas. Oia hec ad oculos seruitores hāt pti-
nere. Ad medicū autē honoratū nihil aliud pertinere dici-
mus: nisi ut oīiū p̄stet solūmodo ciborū medicinarūq̄ in
firmi abisq̄ aliq̄ opande manū: quēadmodū nō dōcuerit
ei facere stupos & electuaria suis manib⁹: nisi eēt in ma-
gna necessitate. Et p̄ mē fuit ex istis q̄ t̄pib⁹ vire sue per
manū sic sine aliq̄ opande tali excedenda: q̄ si nolūisset ni-
hil facere scilicet: q̄ nō erat assuet⁹. Sz ego q̄uis sim in
ais passilis amore artis: & ex electate quā habui in ipsa
volui h̄ exercere, & p̄mo studui ad discendo facere stupos &
electuaria. Et volui etiā per experientia scire operationes
medicinarū. & ēt ingenuū extractidīs virtutis medicinarū
p̄positiōis vni cū altera. Et volui illi scire loca ossiū & cō-
positionē eorū adinuenire: & oia h̄ scire volui & nō solū scire.
sz p̄p̄is manib⁹ exercere. & hoc cū appetitu maris & ocl-
diorū: semper fecit. Summa illa q̄uis sit viliū & cōrepta.
apud medicū honoratū. quēadmodū laboratores in illo
ope delectant⁹: & venatores in veniēdo. & his similib⁹. Nō
memoratus sum de his nō scī cū p̄mouēdi aliq̄ū hono-
ratū medicū ad exercendū p̄dicta opa suis manib⁹. sz si fu-
erit necesse in se ipso vel in aliq̄ dignissima vel carissima
p̄sona: qd̄ sciat facere & exercere: & ēt ex misericordia pietate
dei alicui paup̄i. sciat facere h̄ vī aliq̄ leuia. Ea autē q̄ sunt
turpia & abhominabilia: misera sūt cū extrahere lapidē de ve-
stra & ista. nō t̄n facere: vix ēt videre nō videt. p̄dicere ho-
nesto & puro viro. Et puto ēt q̄ honesto viro nō licet nec
p̄dicat finē legē videtē pudēda. Et iaz buarūq̄ dixim⁹ de
his que accidunt ossib⁹ de dislocatione: fractura. Vbi autē
intēdim⁹ de cōfirmare de his q̄ accidunt ipsi ossib⁹ & se ipsis.

C. Capitulum. ii. de superaditione ossis.

Ingrossant quicq̄ ossa in sua superficie ab humo-
rib⁹ moridatis qui infundunt in ipsa ossibus.
aut a sanie grossa q̄ transit sup ipsa vī cōcitant⁹ &
corrodunt & ingrossant. Et cura hui⁹ est reducere ossa ad
naturā suā p̄p̄ia remouēdo causas inducentē dicta nocu-
menta. Nocumētū quidē ingrossitudis & cōcitantis re-
mouetur cū ferro sudēdo postea cū medicinis in restaurā-
do carnē donec cōsolidet. Et ossis quicq̄ viscositas p̄ter na-
turā super ossa q̄ impedit cōglutinationē carnis sic: i sup ipsa
Et cura hui⁹ ē cū medicinis decauat⁹ & absteris suis for-
tib⁹ donec remoueat dicta viscositas & redeat mēbrū ad cō-
plexionē & naturā suā p̄p̄ia. Et de habentib⁹ hāc p̄p̄ie-
tate est vt recipias mel cōspumatū & decoque cū succo soli
oz p̄lici. vsq̄ ad ipsitudinē. & vtere q̄n sufficet in h̄ ea-
su. De medicinis vero q̄ habēt generare carnē dictū q̄ de
vulneribus vniuersaliter pertractabo.

C. Capitulum tertium de fissura ossis in longitudine.

Accidit qd̄ quicq̄ in ossē sit fissura in longitudi-
ne. Et cura hui⁹ est leuio. & hoc fit cōfortando mē-
bru vī nō recipiat humiditates extraneas q̄ ipe-
diunt suas operationes naturales. Et generat aliq̄n in ca-
dē fissura caro grossa & dura q̄ cōsolidat cūcā fissuram.

C. Capitulum. iiii. de fractura ossis causa doloris.

Fit quicq̄ qd̄ in fortib⁹ dolorib⁹ ossa franguntur
Ego iam vidi rupta ossa cūre. & hec fractura acci-
dit cū humoris acuti infuit in loco. Et q̄n videm⁹
q̄ h̄ in ossib⁹ accidit. qd̄ si fieri debet in carne. Et p̄de etiā
hec fractura fieri in ossē. & ex vapore sui ventositate inclusa
in ipso ossē vel in sua concupare nec h̄ putandum est im-
possibile: quia videmus qd̄ vasa terrea quādo vento sus-
pendiūt & ad aerē: qd̄ sciūdiūt ab ipsis. Et ad te qd̄ p̄ti-
nent cognoscere fissuras factas ab humore vel a vento: et
hoc q̄ q̄n videris carnē corrodā in circuitu ossis cū do-
lore forti: & cū h̄ os fractū fuerit & denigrat⁹: scias p̄ certo
qd̄ est ab humore moridat⁹ & acuto forti. Et ideo ergo
in cura hui⁹ in reducendo mēbru ad suā p̄p̄ionē naturālē
alibus modis quib⁹ potes. Et h̄ purgādo humore p̄e-

cantē cū medicinis laxatiuis & resoluēdo q̄ sunt resoluē-
da cū resolutiuis: frangēdo & mitigādo eorū acuitates cū
medicinis habentib⁹ illā p̄p̄ietatē: & hec ē via certa & ma-
nifesta. Ea enī q̄ habēt purgare hunc humorē sunt pur-
gatoria: & epithimū: & aloes: miscēdo cū istis aliq̄d ex so-
lis cologitide & scamonee. Et q̄ hec medicīne de p̄p̄ie-
tate & nā sui habent corpori inducere angustia & dolorē
ideo studeas in remouendo & refrenādo cū p̄stacijs si po-
tes inuenire: & si nō: pone loco eorū sticados cū amigdalīs
dulcib⁹ mūdatis: & misce cū eis: & oia de ista medicīna in-
firmo finē virtutē ipsi cōsideratis etiā alius cōditionib⁹
quētis. Et facit sup̄ istū qui optim⁹ est in frangēdo
remouendo acuitatē dicti humoris. Rē. i. iube q̄ arabice
dicunt anup̄e: reglīe mundate: violē: florū nenū: ris.
an. & i. spicnardi: mastice. an. aur. iiii. & quassa q̄ sunt
p̄quassanda & infunde p̄ oīē & noctē in libris. & ad dū-
tis. Et postea bulliat lento igne: vsq̄ ad cōsumptionē
medietatis: & postea cola. Cui addes libram zuchari albi:
iterū coque vsq̄ ad ipsitudinē: & p̄p̄ina patietī oī ma-
ne d̄ ipso. & i. vel. iiii. cū triplo aq̄ frigide: & si stiret mul-
tū adde plus de aqua. Et pone sup̄ locū cerotū nominatū
agrippa qd̄ facit est cū cera & oleo rosaceo: ita q̄ e ra made-
facta sit in aqua frigida multoties. Et post qd̄ etiā resolu-
ta fuerit cera in oleo rosaceo: iterū infundi debet in aq̄ fri-
gida pluries donec acuat si frigiditatē & humiditatē & hoc
modo mitigabit acuitas egritudinis: & remouebunt do-
lores. Et si quis argueret & diceret: nonne oleū est nocuū
in apostematib⁹: colicis: dicim⁹ qd̄ p̄paratio iaz dicta. f.
infusionis cere & cōfusionis cere in aq̄ dulci frigida mul-
tociens: & postea cere cū oleo s̄l: p̄t dictū nocumētū to-
taliter remouere. Et dico q̄ quāto frigidior fuerit aq̄: tā-
to magis habet oīcos dolores remouere. Et iaz pluries
p̄ham hoc cerotū cū esset necēs in cōbustionib⁹ ignis: q̄re
p̄stet in cōbustione ignis: sequit qd̄ longe p̄t debeat vale-
re in egritudinib⁹ calidis. et certe h̄ exp̄imētū ē iustū. Et
q̄: hoc cerotū si est mitigatiū ut dictū est: ideo p̄fortādo
mēbru habet ossa fracta & vulnere repellere.

C. Capitulum. v. de ingrossatione ossis p̄ter naturam.

Ingrossant quicq̄ ossa p̄ter naturā. p̄pter grossum
regimē inordinatū subito factus & non successus.
Et iaz audiui dici a p̄re mco: q̄ quidā viro vidit
nati in dorso suo os ad ipsitudinē vni cōm: q̄ erat mi-
noris duriciā ossis nālīs. Et ipse p̄f me: purgāuit dūo
res grossos in ipso: postea posuit medicinas ericacinas
sup os: qd̄ accidit dictū os sicut cadit cornua cerui in vere
Et mibi etiā fuit dictū os vni sup dorsum magnū mibi in
senē dolorē: & purgāui me ab humorib⁹ grossis: & posui
sup ipsū resolutiua: ita q̄ resolutū fuit pro maiori p̄te:
illd̄ modicū qd̄ remāsit: nō impediuit me in aliq̄ in opatio-
nib⁹ nālīb⁹ excedēdis. Ergo vbiq̄q̄ iueneris s̄le facias
sicut dixi. Et cū purgas istos noli ipsos purgare solū cū
virtutib⁹ medicinarū: sed cū ipsis medicinis p̄p̄iis. Et
de meliorib⁹ mīneris ad purgādū hos est lapis lazuli: sz
in magnete ē abisq̄ dubio magnū iunamētū in h̄: sed ego
ipsū non sūz opat⁹: q̄ sufficit mibi lapis lazuli: & ego cō-
mēdo opa ei⁹. Sed barburia recēs & epithimū cretense ē
de meliorib⁹ medicinis & securiorib⁹ in hac passione. Et ille
dixit autē nigrū forti est p̄dicis: sed non ita tutū. Et cum
volueris cū opare fac cū cautela. f. frangēdo cū malicia: et
siccitatē. Et de pillul q̄ p̄ueniūt in hoc casu sunt iste. Rē.
semeg bdellij: polipodij & gēnsit & opopanacis: q̄n ista
habēt trahere humores grossos ex iuncturis & p̄catenatio-
nib⁹ ossiū: & ex oib⁹ mēbris remotis. Et q̄uis in interio-
ra cologitide sit hui⁹ p̄p̄ietatis: tū ē fortior: valde p̄dicat⁹:
& magis piculosa: eo q̄ de p̄p̄ietate & nā sui h̄ inducere
excoriationē in intestinis: & nocet epati destrūdo ei⁹ opa-
tionē. Et id qd̄ h̄z cū acūmē remouere & maliciā ei⁹ est gū-
ma arabica. Sz nobiles & famosi medici q̄ fuerūt aī nos
p̄uist op̄ime fuerūt de gūma arabica in remouēdo nocumē-
tū cologitide & cū acūmē: q̄tū in vna p̄te: tamen & non

Adheruerit nocumētū ipm in alia. f. in angustia q̄ corp̄
p̄stare cognoscit: et in nocumēto ipm ad epar: et in co:u-
ptione eorū virtutū: qm̄ ad remouēdū ista cōpetūt aroma-
tica et subtilia cū qdā sup̄erficie: sicut est spicanardi. Et
q̄ bonū et p̄fectū remediū est spicanardi: q̄ remouet nocu-
menta epar: et virtutes p̄stado. Et de h aliq̄ p̄dece-
res nri medicorū minime aliqd fuerūt recordati: nisi solus
ille q̄ p̄nceps medicorū existit q̄ nobis viā p̄parauit i isto
schemate: dicēdo nobis. p̄prietatem spice. Alij autē medici
nihil de ipsa fuerūt locuti. Et sic cū multū cōferunt in
remouēdo nocumētū colognitide: et nō solū ipm: verū etiā
oīz aliaz q̄ corp̄i inferunt angustia. Sed id qd̄ p̄prie
h̄z nocumētū et acūmē colognitide remouere a suis q̄li-
tatib: p̄mis: sunt amigdale dulces mundate. Et sicitas
mala elebori nigri remouet. p̄prie cūz flore nenufaris: co-
q̄ nenufar a suis q̄latib: p̄mis remouet acūmē elebo-
ri nigri: et sua aromaticitate tollit angustia et destructionē
virtutū quā corp̄i p̄t inducere sui malicia: et cū hoc vi-
minutū suū sup̄flūā relaxat: et et audiui a p̄e meo q̄ vi-
xit qd̄ p̄f suis q̄li rediit de p̄tib: oīentis: scriptū ē vnam
receptionē vni medicine latine p̄ quodā rege in p̄sē-
tia nobilis medici q̄ noīabāt auenatorat: q̄ medicus bo-
noiat: post q̄ aspexit scriptū: vidit qd̄ in illo latino po-
suerat nenufar: mirat: fuit valde: et post cōsiderationē et co-
gitationē placuit ei multū: et gauisus est inde cōmendās
cū mirabiliter de illo ope. Et h̄ ideo q̄ medicus q̄ fuerat an-
tū minime posuerūt remediū aliqd ad remouēdū nocu-
mētū: et malicia q̄ dicta medicina. f. eleboris niger habz
epati inferre: et p̄stare p̄ cōsequens toto corp̄i. q̄ non se-
cerūt sic in scamonea: quia posuerūt masticā in remouēdo
violētia et malicia scamonee: et hoc faciūt mitigādo et re-
nādo angustia: et p̄stando virtutes. Sed oīminū fue-
runt in hoc. f. q̄ nō posuerūt aliqd ad remouēdū et ali-
dizāt et sicitate: nō parcēdū est eis de hoc defectu: q̄ p̄p-
ponit de scamonea in medicina latine. Sed de h̄ sūt
medici rep̄bendēdi: q̄ nō ponūt remedia: et cū q̄ h̄it angu-
stia medicinaz remouere. Ego autē suz certū q̄ aliq̄ legē-
bunc meā lib: ista: si vniū sim seu mortuus conabunt
me rep̄bendere in hīs. Quib: talit: et dico videlicet vna:
qd̄ fiant due medicine: vna sim meā voluntatē: et alia sim
sua. et videat q̄ illaz meli: poterit remouere angustiam et
nocumēta epar: et dissimulā: et que p̄cis qm̄ volo et
oculero qd̄ experientia me iuuare debeat et saluare vel oīa na-
rētā in vita q̄ in morte: et nō solū in hīs: verū etiā in oī-
bus q̄ dixi in isto libro: q̄ nō dubito qm̄ multi sop̄y-
ste multa possint arguere: et sua sop̄y smata facere. Sed ego
dico qd̄ experientia semp̄ est lib: et statim iusta et cōlis:
q̄nis sim certū q̄ multi sop̄y ste multa possint dicere so-
p̄y smata cronica q̄ verū similia esse vident cū sint falsa: et
hoc ad dialecticos et loyos solū habet p̄tinet: et nullo mo-
do ad medicū. Et q̄ talia ingere et p̄stare voluerit sem-
per errabit. Quare dico qd̄ experimentū semp̄ poterit ve-
rū a falso distinguere et si pare. Cōpletus est h̄ tractatus
offiū. Et nunc incipiem: determinare de egritudinibus
q̄ sunt vniuersales toto corp̄i factis et vno humore solo.
C̄ Tractatus. vij. libri secundi de egritudinib: q̄ accidunt
vniuersaliter in carne totius corp̄is.
Capitulum p̄mū de egritudinib: que accidunt vniuersaliter in
carne totius corp̄is: sicut sunt vesice et prius.
Capitulum. ij. de variculis et morbillis.
Capitulum. iij. de morilla alba que non rubescit per frictio-
nem nec et aliqua re.
Capitulum. iij. de morilla alba.
Capitulum. v. de granulis p̄is q̄ accidunt in corp̄e toto.
Capitulum. vi. de morilla nigra.
Cap. vij. de vesicis duris q̄ arabice dicūt alcella. i. petrosē
Capitulum. viij. de verrucis et p̄is.
Capitulum. ix. de tuncitate.
Capitulum. x. de corruptione carnis.
Capitulum. xi. de lepra.

Capitulum. xij. de caldar et de scelladgar.
Capitulum. xij. de paralisi.
Capitulum. xij. de spalino.
Capitulum. xv. de pulsatione.
Capitulum. xv. de sa. m.
Capitulum. xvij. de tremore.
Capitulum. xvij. de sobap. et sunt scupedes paruos que
creant et potestantibus carnis.
Capitulum. xix. de vena que dicitur mediana et est egritudo
que pro maiori parte accidit nigris.
Cap. xx. de verme q̄ orit sub cute et de cōbustide ipsius.
Cap. xxi. de vermib: qui oriūtur in intestinis.
Capitulum. xxij. de curibis.
Capitulum. xxij. de vermibus paruis qui oriuntur in
intestinis inferioribus.
Capitulum. xxij. de naridis.
Capitulum. xxv. de eleficia.
Capitulum. xxvi. de cancro.
Capitulum. xxvi. de doloribus iuncturaz.
Capitulum. xxvii. de dolore qui fit in suba intestini.
Capitulum. xxix. de dolore qui fit in labore.
Capitulum. xxx. de podagra q̄ arabice dicitur banacas.
Capitulum. xxx. de fissuris que accidunt in pedibus in
manibus et alijs partibus.
Capitulum. xxx. de egritudinibus vnguiū.
Capitulum. xxxij. de sciatica.
Capitulum. xxxij. de doloribus ypocondrioz.
Capitulum. xxxv. de apostematibus que fiunt sub spatulis
vel sub oētra vel sinistra et intus p̄fundū.
Capitulum. xxxvi. de panico.
C̄ Capitulum p̄mū huius tractatus de egritudinib: vniuers
salib: que fiunt in carne et cuti totius corp̄is sunt
vesice: prius: scabies: que fiunt in toto corp̄e.
Et quidē egritudines. f. vesice et prius
cōueniunt in materia: sunt enī ex eodē hu-
more: et differūt solū in loco: q̄ vesice oriūt
sub cuti: prius: vō fit in exteriori: p̄te cutis
vel sub cortice exteriori: et h̄ fit qm̄ tales hū-
res acuti et adusti et mordacissimi in corp̄e generant: q̄ ab
dominabiles et oīosi nature existūt: quare ab ipsa exteri-
expellunt. C̄ Et est etiā differentia int̄ vesicas et prius:
et est b. f. q̄ vesice fiunt ex humore grosso et siccato: prius:
autem ex humore subtili et acuto generatur. Et hec
quidem passionē variantur sicut in suis formis et hu-
morib: et scias itē qd̄ ex tali materia p̄t fieri aposto-
mata calida et gutta rubra. et apostemata q̄ noīant forēte
et p̄t etiā accidere inflatio totius corp̄is: et etiā vna apo-
stemata q̄ egritudines oīs ab invicē diversificānt: et co-
gnoscunt ex suis p̄prietatib: et accidentib: quēadmo-
dū cognoscere debes carbūculos et cāctos pessimos cor-
ruos: et subtiliter attendere debes in vnaq̄q̄ illaz egrit-
udinū et quo hūore quolibet genere: et vniū et simplici
vel cōposito: qm̄ si simplici: forma erit simplex: si ex cōposi-
to: forma p̄posita apparebit. et sim cōpositionem humoris
oīctaz passionū et apostematū: forme ipsarū sicut variā-
tur. C̄ Cura autē oīctaz passionū est euacuare humorem
peccatē si est simplex: et vniū: et si est cōpositus: sicut purgare
debes sim sui cōpositionem et minuetas si tibi videbit
venire: et studeas cū h̄ refrenare et mitigare locū si ē ppe
vel supra aliqd mēb: p̄ncipale: qm̄ si ibi colligeret m̄z
si ibidē apa p̄t: p̄stet illi mēb: nō modicū inducere
nocumētū. Et attende cū tu vis mitigare vel rep̄care i ta-
li casu ut nō facias absq̄ aliquo resolutio: eo q̄ rep̄ssi-
ua in q̄tā sunt talia h̄it augmētare frigiditātē in loco il-
lo: et frigiditas est ad vltimū cā augmētatis doloris: et si
nō augmētāt nō h̄ vltimū remouere: q̄re p̄sulo resolutiua
apponere cū rep̄ssus et narcoticis ad remouēdū dolorē
Et h̄ intendere debent: nē dicit. S. q̄ vbi est dolo: ibi et
hūores h̄it occurrū: et ponenda resolutiua cū p̄ssus et
narcoticis: tūc habebūt narcotica effectū p̄fectū. C̄ R̄ge-

ceptio pueniēis ad B. Re. rosarū & farine ordei & sabaz et
sadalī. an. ʒ. i. floz camomille & narcisci. an. aur. iij. scis
lini & altez & croci. an. aur. i. pulv. oia: m̄ q̄libet p̄ se: & m̄
scant cū aq̄ ro. cū decima p̄s ip̄s accit sit amictū & empla
stres loc̄ cū ip̄s: & si humo: fuerit fuerit h̄s valde subtrabe
acetū: si fuerit grossus adde p̄s de aceto: & q̄ superi⁹ docui
sufficiēt quōd & q̄ie debet subtiliare regimē in talib⁹ & q̄i
ter & cū q̄b⁹ medicinis debes purgare vñ quēq̄ humore
tō ad p̄sens h̄ ponere p̄termutto. Cū aut ap̄a fuerit oige
stū & matuz: tūc indiget ap̄ide cū ferro frigido vel tēpato
aut cū medicinis acut. Cū aut in ap̄ate sanies incipit col
ligi & apparere: tūc esto attē: solūmō in maturatō ip̄um
Que aut h̄it maturare sunt ulla. s. farina tritici & turba
liū dicitur: quoz p̄tes sūt egle: sero: is colūbini sicut q̄r
ta q̄s. p̄sent q̄libet p̄ se & incorpōrēt sūt cū decoctōe cru
rū & pedū arietū vel cū butiro veteri. Si vō paties fo: q̄
fuerit et h̄un: loco farine dicte pon: panē recētē de flu
mētō: & si fuerit infans p̄mū tēpā dicat medicinas cum
fure crurū ouū: & si fuerit iuuenis incorpā cū butiro recē
ti. Cū aut fuerit ap̄a digestū & matuz: ap̄it ip̄us in loco
ip̄s oedui: ut facit sanies inferi⁹ deēdēre & exire possit
& h̄ facias cū ferro vñ cū medicinis. C. Receptio apta: cō
ueniēis ad ap̄iendū ap̄ata. Re. sero: is colūbini & farine
tritici p̄tes egle an. p̄sent & corpent cū butiro & h̄ si fue
rit p̄ter paucoz annoz: & pone sup̄ ap̄ata ad quātitatē
vñ denarij grossi: & d̄ sup̄ pone sicut blate: & ap̄iet cū illa
oco dāt. Si vō paties fuerit dure cōpōstidō: aut fene
tū incorpā cū saponē: & osep pone ad quātitatē vñ de
narij grossi donec aperiat: & si fuerit infans de lacte incor
pora cū oleo de scissmano vel amigdalaz dulciū: & pone
ut dicitur est. Si aut fuerit iuuenis incorpā oia medicā
mē cū butiro decocto: & cū fuerit ap̄it abluē vuln⁹ cū aqua
mellis in q̄ decocta sit herba q̄ d̄ vicia vel liguri: dāt de
ip̄a ad comedendū bob⁹ & equis: decoctaz aq̄ illa deco
ctiois vicia cū melle tādū donec deueniat ad spissitudi
nē mellis: & in illa intingat tāta & ponat in vulnere: & h̄
fici debet bis in oie donec vuln⁹ fuerit optime mūdifica
tū: & inde intingat tāta cū vngūto anadi. s. de palma:
& mictat in vulnere donec fuerit liberat⁹. Et h̄ cura cōue
nit illis q̄b⁹ tras: cōpleto fuerit tēpata. Sed illi cui tras
fuerit fenetuz: vel cōpleto ei⁹ sicut valde extierit: pone
cū vicia ad bulliendū in aq̄ de radice riglitie: & de succo ble
te: oemū illā decoctōne bullias cū melle ad spissitudinē
& in illā intingue tāta ut oia est: & cū mādēfata fuerit tā
ta in illo liquore sparge desup̄ aliqd de ture adulō. Si vō
fuerit puer & mollis p̄plecionis sufficiat cū oia decocta
cū melle intingendū in illa tāta & ponere ip̄s ad p̄fundū
ap̄atis. Si aut p̄p̄o ei⁹ fuerit t̄pata & egle: p̄ipe ut pona
tur tāta tāta seu tasta intincta iunguōt alnachi. i. d̄ pal
ma: & alia die mādēfata in aq̄ decoctis vicia decocta
melle ad spissitudinē. Si vō fuerit paties in senio consti
tut⁹ vel dure carnis valde pone desup̄ tāta intinctā cū al
nachi aliqd de vitriolo puluerizato: q̄d si fuerit mollis cō
plecionis in illa erat: sufficiat vngūetū alnachi. C. Sed
in viciis illis q̄ arabice noiant vemenis oportet ut solli
cite attendas q̄b⁹: est ille q̄ oriat⁹: q̄m si fuerit sanguis
sufficiat tibi minutio seu sōmia. Si aut fuerit colā purga
cū cū sero capno coagulato cū lacte fici ponēdo in vñ q̄q̄
libra ip̄s q̄rta p̄tē aur. vñ de scamonea: q̄ arabice oia
mādēfata: & ʒ. i. sirupi de mastice regēdo infirmū cū
illa medicina quādamodū dicitur in alijs medicinis lara
tinis: & cū cū cū pane bñ fermentato & cū lactucis deco
ctis cū pauco aceto & oleo de oliuio. Et si vis ponere ali
qd cū ip̄s de carne hedi vel pulli facere potes. Si vō ti
bi notū fuerit q̄ dicitur h̄o: fuerit melancolic⁹ oia modis
studcas ad expellendū ip̄us cū medicinis q̄ h̄it illā h̄o
rē educere: & tā sup̄ docui q̄d medicinis q̄ h̄it oia h̄o
enacuare & purgare: sunt sicut barburia & epibimū et ele
boris nigri: & lapis lazuli: & sicut se fere etiā q̄ medicinis q̄
sunt ex mineris fortiores sunt valde illis q̄ sunt ex vege
tabilib⁹: cōmēdauit tibi sicut lapidē lazuli in B. casu regēbē

dendo adamātē. s. calamitā p̄p̄ ip̄us violētā: & sit cura
tua sū q̄ cognoueris de grossitudine h̄o: is: q̄m si fue
rit grossus valde p̄pina ei⁹ dicat medicinas cū tota sua
suba frāgēdo cor⁹ angustā & violētā & q̄ h̄it facit: tāz
scripsi tibi alias. Si aut oia h̄o: fuerit nō multū gros
sus sufficiat dare solā aquā calidā in q̄ dicte medicinis fue
rint infuse p̄ noctē vñaz & dicit⁹ colatā: & de illa dare pau
latine put tibi videbis cōuenire: p̄sideraz p̄icuaris cōdi
tionib⁹ notis q̄ sunt h̄. s. t̄pā: anni: p̄p̄o: etas: vir⁹: regio
& cōsuetudo: & m̄se cū dicis medicinis aliqd de delecta
bilib⁹ & amicabilib⁹ nature: sicut est mel q̄d est delectabile
nature & sapid⁹ lingue & amicu⁹ epati: & est cib⁹ & medicina
& h̄is rōnib⁹ & causis ponit i medicinis: q̄ medicinis mu
tant & alterāt corp⁹: q̄re nā cas abborret: & delectat in re
b⁹ q̄ mutāt & alienāt ab ip̄a nā lenit: sicut ē panis & caro &
mel ē q̄m mel non alterat & imutat corp⁹: sicut facit pig &
cuabita & p̄llū & h̄is sicut: & q̄ mel delectabile est natu
re p̄p̄ hoc ab ip̄s ponit in medicinis laxatiuis & alijs
q̄ nō sunt laxatiue. Et si nō reperiret mel: pone loco eius
aliqd dulce sicut est zucbar q̄d est amicu⁹ stomaci & pulmo
nis & visce & est meli⁹ melle. & B. noiauit. s. zucbar mel
S. in egritudinib⁹ i q̄b⁹ colā sup̄babūdar valde caue ne
des oncia: & sufficiat sup̄ de mastice sicut oia sup̄ius.
C. Receptio pueniēis huic passioni. Re. barburie recētē
epibimū riglitie passulaz emudataz violaz. an. ʒ. i. la
pis lazuli q̄rta pars. ʒ. i. elebor nigri & folioz colloq̄n
ti de an. aur. i. q̄ sunt cōquassanda cōquassa: & q̄ sunt p̄llā
da p̄sent: & infundant p̄ noctē vñ in seruenti aq̄ & po
stica manib⁹ fruent & stringant & colent fortiter exp̄mēdo
& in. ʒ. viij. illā aq̄ pone de sirupo masticeo & nenufa
ris & pomoz: & de vñaz q̄. an. ʒ. i. & d̄ scamonea octauā
p̄tē aur. vñ: & p̄pina ei⁹ ad bibēdū. Si vō fuerit sufficiē
ter nō purgaret adde de dicta aq̄. ʒ. i. ʒ. ʒ. ʒ. dicto
rū sirupoz: regēdo cū sicut dicitur est in alijs laxatiuis. Si
vō oia h̄o: fuerit grossus in vltima grossitie nō suffi
ciat dare infusionē oia: medicinarū solūmo cōuenit ex
hibere medicinas cū sua totalitate. Receptio apta ad hoc
Re. lapidē lazuli barburie & epibimū sicut riglitie an.
aur. i. elebor nigri & amigdalaz excoctaz. an. aur. i.
& ʒ. ʒ. bdellij et sticados. an. p̄tes tres aur. i. folioz colloq̄n
ti de q̄rta p̄tē aur. i. p̄sent oia & incidant folia colloq̄n
ti de et m̄seant cū amigdal excoctatis p̄llatis & cum q̄rta
p̄tē gūmi arabice: q̄ arabice of carbura mādēficiēdo oia p̄e
dicta cū oleo rosato & cū sirupo sgnzabi & cū sirupo rigli
tie sicut m̄itris in formādo mādēfate: & recipiat d̄ isto aur.
& cū q̄ calida possit cognoueris patiens virtutē cōsuf
ficiētē. Et si nō plenaie purgaret dabis ei⁹ de codē medi
camine aur. i. & cū fuerit purgat⁹ p̄fere dabis cū cū galli
na decocta in rassa vel carne hedi. Et q̄ntē h̄ superi⁹ oī
perim q̄ iste h̄o: p̄pter sui grossitudinē acuitatē & mali
ciā nō sit purgand⁹ in vna vice: adhuc tibi reitro q̄ ē edu
cend⁹ in plurib⁹ vicib⁹ ponēdo spaciū in vñ purgatio
nē & aliā ad m̄it⁹ tot dies quot fellas asellauit infirmus.
Si aut oia h̄o: grossus fuerit vebemētē q̄m in gros
sitie vltima & nō fuerit cert⁹ q̄d sit melancolic⁹ oia dabis
de hoc sup̄ dicto medicamine cum suba sicut dictum est:
addēdo de cartamo & seie vrtice q̄rta scriptus est de bar
buria. Lognoctēdo certissime quod flegma q̄m in vltima
grossitie repit sicut veltigū melancolie et regit illo modo.
C. Si vō dicta passio fuerit ex alijs sp̄ib⁹ flegma. q̄ non
fuerit in tanta grossitie purgabis cū cū cartamo & semine
vrtice & h̄is sicut. Et si patiens fuerit multū flegmatic⁹
adde aliqd de colognitida. C. Re. apta ad B. Re. scis car
tami & vrtice an. aur. i. violaz & ligritie. an. aur. v. i. bu
mei. aur. i. ʒ. fopi. aur. conq̄assent oia & infundant per
noctē vñ in aqua seruenti valde colat⁹ frigidū & fortiter ex
primēdo: et de illa colatura recipiat. ʒ. v. ʒ. sirupi masti
cis & sgnzabin. an. ʒ. i. & grana o: dei. ij. de tarasa exco
ctata & p̄llata: q̄ si non sufficiēter purgauerit: adde de
dicta infusione cum. ʒ. de oia sirupis: & regatur si
cut dictum est in alijs laxatiuis.

Capitulum de puritu.

In puritu necesse est tibi ut puidas si ca sit cole
rica q si fuerit sufficit purgatio cu sero capno: et si
manifestu tibi fuerit q sit ex acuitate sanguis: fac
minutione et regimine eius sit lactuca decocta cu aceto et oleo
aut caro bedi. Sz dico q caro galline lode est melior in b
casu carne bedi. Qd si fueris certissime qd oia passio p
cedat ab humore adusto: illud q p aceto scilicet qn loc in q
fuit religit vestigiū nigrū. Et si fueris etiā ex aciditib? vi
delicet vtrū cito digerit vel nō: et ex forti vel nō forti mor
dicatione et acuitate: et etiā si in gratando vel fricando ma
gnā sentit delectationē vel nō. Qd si magnā sentit delecta
tionē prior est oib? in ingetudine et tedio: qd ē ex cola. Et
purit? qd cit? digerit est ex sanguine: et maiorē in corp? op
rimet locū. Et q sit ex humore adusto difficili? digerit alijs
humorib?. Sed si oia? humor? fuerit ex melancholia: ppina ei
ad bibendū ius galli veteris possando ossa ei? et fragendo
ipsa an decoctionē: et pone tertiā pte pōderis ipsi galli d
barburia receti: et coquat sicut tādū donec dissoluant ossa et
caro: et postea frica manib? et colet fortit? exprimēdo: et de
iusto iure ea ei ad bibendū. Sz. vi. Et si fuerit purgat? rege
re sicut oia? ē in alijs lacerationib?. Qd si fuerit oia? passio
ex humor? slegmatico grosso valde: et si scies qd febres erit
maior: dabis etiā ei de iusto iure sicut oia? est. Si aut? pu
rit? oia? subtilis fuerit sufficit ei regimine ordinatū: sicut ē
dare ei lactucas decoctas cu aceto: et carnes bendor? et galli
narū et similia: et iungere ei cu oleo rosaceo ponēdo in vna
quaq. Sz. olei rosacei aur. i. de albitrā subtili.

Capitulum. ii. de variolis.

Et accidit qdē in hōib? variolē et morbilli ita ge
neralit? qd pauci vel nulli reperiunt qd non eue
niat: et materia har? passionū ē sanguis corrupt? et mal?
mensuralis et qd ambrio in vso matris p vmbilicū nutrit
et augmētatur. Cū aut? post natiuitatē nat? incipit inualece
re et fortificari nā pfortata expellit hunc humorē malū et cor
ruptū ad exteriora: cū mouet nā ad hanc expulsiōnē facit
dā excitat p maiori pte febris valida: et aliqui cum ea sit
alienatio: et differētia qd est int? variolas et morbillos est
q: variolē generat et humore magis grosso: et morbilli ex
subtili et sero pcreat: et pbiuit a medicis ē dare i morbil
lis medicinā lapatinā ne humor? inficiat? et ad venositate
puertat? et pbiuit etiā dare carnes et alia cibaria bijs illis.
Sed pceptū in hac passioē dare lentas decoctas in aceto
tūmodo. Sz ego bñ pntio cū bijs etiā lactucas decoctas
cu aceto et medullas citruli et angurie: et ad bibendū aquā
ordei et angurie: et etiā in cibo da eis cucurbitā valde co
ctā et cū sim affuerit sic agere possuz me multū collaudare et
nunq? volui dare istos syrupos aliq? dulces ne anguria
tūndo ppter dulcedinē ne puertat? ad colām. Et scias qd
variolē frequent? accidit in ocul? et sunt cā pderidīs vifia
qre a principio studere debes pūere in ocul? cor? aquā ro.
in can? Sz. ij. sit infusum aur. ij. sumachior? et distillat? ex
ipsa in ocul? plurib? vicib? die: et cuadet et pseruabit ab il
lo piculo et nocimēto cū adiutorio dei: et pauci sunt q pfe
cte sciūt regere hos patientes: qm oāt eis dulcia et illud qd
cogitāt stulti? vulgares. Sz qd qd pseruāt dare in morbillis
et variolis mel et pikes sales p salute cor?: dico qd ē mi
rabile valde q nō moriūt. Sz generalit? dico q q recipiūt
psiliū ab istis vulgarib? stultis et cuadit a morte: p certo b
nō est nisi q: noduz venit hora et termin? sui finis: qm p
angustia et labore et augmētate et fortitudine egritudis
absq? dubio pte deberēt. Sz ego sui vn? ex illis q cecidi in
illo errore: qd cū essem parvus habui variolas: et p me?
nō erat mecu: et psilio quorūdā cepi mel et ex illa angustia
et labore et fortitudine egritudis quā habui mix? fuit qd
euast? sed sp in toto tpe vite mecum memorat? de melle: et
oīno cauēdū est ne vngat cū narcoticis aliq? Sed ē op
timū iungere eos cū medulla ossū bou? vel ceruor?. Cū at
et mā morbillor? est humor? calid? et sic? pcreat? a sanguine
mensurali in vtero matris ex q nutrit? ambrio: qre elodgandi
sunt oīno lates ab oib? oculib? et ab oib? spib? carniū: sed

regēdi sunt in oib? sicut habentib? variolas: et iungantur
tāmmodo q indigent vntōne cum mellis pderitis.

Cap. iij. de morfea alba q nō rubescit ppter frictio
nem nec aliqua alia causa.

Et orit? in capite aliqñ morfea alba lucida q cū fri
cat nō rubescit: et si vicerat nō eicit sanguinē: et cā
hui? est debilitas virtutis mutarine epas? ex q corrūpit mu
tatio in alijs mēbris illa de ea: et pōt etiā accidere b passio
ex frequēti et forti et inordinato motu alim? de loco ad lo
cū: et b spēs cū accide est incurabilis. Sz. Re. Cap.

iiij. de morfea alia q rubescit ex fricatione.

Et hoc est alia spēs morfee albe q generat? ex debi
litate vtus mutarine mēbor? cor?pis: qm qm nu
trimentū aduenit eis nō sunt sufficientes pmutare cū in
colore debito sicut decet. Et cura hui? est calcificare mēbra
fricando ipsa fricand? forti: et iungere ea sicut cū vntionib?
calidis et incisuis et apertis: et suma intētio tua sit in co
fortando epas? reb? adomaticis pfortatib? ipsū cū apri
uis habetib? aliquantū amaritudinē: et vnt? patientis ea
q bnt epas? ipinguant? et q bnt digestiua pfortat. Sz. Re. Re.
ptio ad b. Re. yros radices feniculi mastici spice signā
ti asari an. aur. ij. riglitie mundate ad pond? oīuz: q sunt
pquassanda pquassant? et infundā in qtra pte vni? gnta
rii aq? dulcis p noctē vnt? et mane bulliant? lēto igne v lqz
ad psumptionē medietat? et colē: et in colatura illa pone sy
rupū de citris et syrupū feliculi et malorū granator? an. li.
ij. et bulliant? sicut v lqz ad psumptionē decoctionis: et ppina
ei oi mane de isto syrupo. Sz. ij. cū. Sz. v. aq. Et cū aur. iij
zuchari ro. et pone sup locū morfee b emplastr?. Sz. rubee
tintoris farine lupinor? an. pte vna: et turece minoris ps
media scis lini octaua pte vni? pūset? quibet res p ses in
cor?porat? sicut cū aceto: et pone sup locū morfee cū solis vitis
recoctis vel similib? et cū ericac? mura illū: et si fuerit edia
tus pone medietatē aq? et medietatē aceti. Et regimen ei?
sint turtures pparat? et valde decocti i tasseas: aues pue ne
moris et pulli et pulle affati. Sz. ca. v. de morfea nigra

Orisea qdē nigra est macula nigra pcreata in cu
ti cor?pis. Et cā hui? est humor? adust? inuisibilis et re
tent? in mēbris qdē a nā extra pulvis ē p fudo
re: et accidit etiā b egritudine qd aliq? balneat et nō fricat
curis ei? exteri? cū aliq? absterfus et mūdificatus sicut
sunt ista pulma melonū aut cor? scia vel melaur? zuchaz
vel cor? siliuz: cū retinet b supfluitas in cuti vel sub cuti
generat morfea nigra. Et curat b passio cū emplastro odo
in morfea alba: et cū regimine in eadē vicio: et abē cū pul
lis pparat? in tassea qm est cū pmedat? in eis et turtures
et carnes bedi etiā cōpōtū in hac egritudine. Et oleū isto
rū sit oleū amigdalorū dulciū: et aues pue nemoris sunt
conuenientes etiā: et abstineat se oīno ab oliuis et caulib? et
oib? generantib? melancholiā: et in suma dico qd sit cōre
ctus abis pderitis et siliis. Sz. Re. cap. vi. de gra
nulis paruis que accidunt in corpore toto.

Et generat? aliqñ in corpore bois granula pua mltā
rubei coloris q arabie vicis albalas. Et exunt
b granula ex orificijs venar? capillarū: et cā boz ē ex vbe
rātia sanguinis acuti q erit ex orificijs paray? venar? sub
tiliū et adberet ibi: et scias qd gliber sanguis cū erit ex sua
vena mutat colorē et oenigrat? et b plurimū accidit ex ne
gligētia minutionis. Quare in cura incipiendū est a mi
nutione vnti brachij trabēdo de sanguine sicut qd tibi vi
debit? puenire: qm puenit etiā acuitati sanguis. Et fac ei
syrupū ad rectificandū suā complexionē. Sz. riglitie et iniu
be. an. Sz. iij. capillor? vntis et scia curabit et angu
rie. an. Sz. ij. violay? et sebesit. Sz. i. pōssa q sunt pquassanda
et in funde etiā in. xliij. lib. aq? p noctē vnt? et i mane bul
liat lento igne v lqz ad psumptionē medietat? colent? et in il
la colatura ponat. x. lib. zuchari et mellis et tamarindor?
an. lib. 5. aque rosace. lib. i. et bulliant? itez? v lqz ad deco
ctionē syrups? et de isto syrupo ppinet? patienti ei mane. Sz
ij. cū. Sz. ij. aque. Et regimen ei? sit panis bñ fermentat?
cū gallina decocta cum cucurbitis vel porulacis.

Re. ca. vii. de vesicis duris que arabice dicuntur al-
tella id est petros.

Torunt aliquando in corpore vesice dure que gene-
rantur ex humore flegmatico frigido et grosso valde
et ideo sunt ab his coloris et sanie parue quide sunt
lenioris curationis magnis. Et cura harum est subtiliare re-
gime valde et dare ei syrupum incensum et subtiliarium flegma-
tis aptum opilationis sicut est syrupus signabin compo-
situm de melle et postea cu aqua corpus cum medicinis trahen-
tibus illum humorem. Desup pone emplastrum factum ex armo-
niaco et aceto. Quod si dicitur vesice fuerint magnae cura erit
difficilis valde et possent in tali loco sup puerire quod non
possunt cum operatione manuum eradici. quod si sunt in lo-
co apto et convenienti ad eradiciendum obsecrudo magistro: non
est scindere curam et ipsas extra euellere et extirpare. Et est
possibile quod de vesice primo oriuntur parue. deinde proceden-
te tempore crescant et augmentantur valde. et nutriuntur ex
nutrimento adueniente eis sibi apto et simili. et specialiter
quando infirmus comedit pisces et panem azimium et frigidum
lacet horum similitudinem quia talia cibaria procreant istam passionem
et exptus sum in partibus ponere emplastrum de nargillis pi-
statum et malacatum cum aqua quod optime renouetur in eo. et p-
bavi etiam dare oleum aut. i. ieiunio stomacho de medulla se-
minii eius ad coedendum quod liberant inde. et plet etiam em-
plastrum ipsas cum charassu. i. panicald. Et aliqui de vesice
generantur in iuuentutis et sunt ab his punctis. ab ariga no-
minantur pustule. iuniores et sunt ex humore grosso inui-
scato in locis illis. que a frigore exteriori indurant. Et q-
uis a medicis nostris plura medicamina sunt rememorata
Et go tamen magis comedo ceteris medicaminibus sciencia di-
cta de nargillis comesta et emplastrata.

Re. cap. viii. de verrucis et poris.

Tgeneratur aliqui in corpore verruce seu pori quoru
species sunt multe quod ex eis sunt que sunt ex san-
guine grosso. et sunt de genere granularum prout
que arabice dicuntur aldhali. et de eis parum superius fecimus
mentionem. Et cura eadem existit. et alii sunt que valde et eni-
me exteri multum et iste generat ex flegmate grossissimo ter-
restri et frigido et cura huius est specialiter purgare illum hu-
morem. Et hoc optime fit cum isto medicamine Re. aloes aga-
ri barbari rectis medulle cartbami seminis viciae succi et
quiliacie interioris colloquintide an. pondus granorum ordi-
ni. succi cucumeris asini vel succi solarii eius pondus gra-
ni vni dimidij ordi pistetur quolibet p se. per colognei-
dam. que incidenda est cum socia bominum et in corpa sunt
oia cum oleo de fere. et cum auro. i. granis fistulorum vel amig-
dalaz oculorum et tantum de gumma arabica et coctis totis
simul cum syrupo de signabin. et pyrina infirmo de ista pfe-
ctione pondus. iiii. aur. post custodiam ipsam aliquos dies: et si
non purgaretur sufficeret. adde aliqd de residuo cum aqua cali-
da regendo cum sunt in alijs latratibus. et hoc me-
tamē con-
fert regendo cum regimine ordinato. s. cum pane bene fermen-
tato et pullis et gallinis in tassa et pone sup verrucas ali-
quid de carobis humidis pistatis donec cadant. et de eis
etiam que faciunt eas cadere est oleum quod remanet seu quod eliquit a
calco ceteri et antiquo recto in vegetib. istud enim desecat
eas ab his vubio. et facit eas citissime cadere. et hoc etiam facit
oleum de frumeto et oleum lupinorum sili. Et est adhuc alia spe-
cies pororum qui pfundati sunt in carne multum. et eminent
etiam exteri et notantur porri pfundati. Et cura est eadem p-
dictorum. s. cum regimine et purgatione. sed indigent cum hoc tradi-
tione cum manu.

Re. ca. ix. de tineositate.

Et quidem passio generat in corpore ex humore sicco et
grosso sicut sunt pori et verruce. per quod scitatur huius
humoris non est tanta quanta est scitatur quod facit poros.
Et coferat valde in hac egritudine latratium notati in poris.
et pone desup habalazabar. malacatum cum aqua. et curat inde.
Et coferat etiam inunctione de oleo cum frumeto vel cum aliq ex
alijs dictis in verrucas. Et dicitur quod hoc egritudo etiam gene-

rat ex coctione lactarum. et tunc plet valde sumere de tirsia-
cha magna a quarta parte auri vni. v. s. ad aureum. s. ieiunio sio
cum aqua tepida et non cedat posca et si quod trahit horum. viij.

Et proprietates lactarum est quod si quod coedent ea vel bibent
etiam in quod fuerit mortua. magni corpori inferit nocumetum

Et mihi cum eum in marestram. a abovitali accidit hoc. s.
quod in aqua bibenda papicba horribile odore et of die mihi
videbat multiplicare. que ordinavi et feci hoies intrare pu-
teu ad videndum quod bocce possent credes quod aliqua reptilia in
tus coedissent. et ille quositor inuenit lactas multas mor-
tuas. ps. que erat dissoluta et ps. non. vni timens ne in posses
hinc nocumetum. incepti bibere de tirsiacha et recepti de ea plu-
ribus vicibus: et sicuasi a nocumeto gra oei. Et p. loquens ipse
orta fuit mihi pustula ad modum granule sup puncta nasi.

Et ego desup posui de tirsiacha. co. cognoui quod illud
erat ex humore venenoso a natura expulso. qui quidem hu-
mor generat fuit ab aqua lactarum predicta.

Re. cap. x. de corruptione cutis.

Torunt aliqui hec passio in corpore et hoc fit et habetur
dantia humoris melancolici mali multiplicata in cor-
pe et a natura exteri expellit ad cutem. q. virt. nuti
tina cutis ex toto corripit. et ideo non nutrit. et cum natura te-
net ipm exteri expellere et non p. exto: ias cutis et coptat.
et hic humor est malus valde. s. tri. et p. bono. q. exteri et ex-
pulsus. Et cura huius est. mundare corpus ab isto humore malo
melancolico cum reb. pscriptis que hinc istum humorē educere. s. cum
barburia epibimo lapide lazuli et lebo: o magno et silibus
et de. v. in. v. diebus ea ei aur. s. de tirsiacha cum. s. i. de fru-
po. et de riglicia et tantum de aqua. et taret coctionem v. s. s.
ad. viij. h. et postea cedat panem bene fermenatum in bo-
dio galine sacra in tassa et bibat de hoc dio galine multum.
et epibima cutis cum seine melonis excoctis et flore camo-
mille que ptes sunt egles pistatis et malacatis cum aqua culci et
tene desup omni die mutando ipm.

Caplin. xi. de lepra.

Torunt aliqui. s. ceteris pessimum in corpore humoris. s.
lepra. et hoc est manifestum quod est mara egritudo. et p-
maiori parte accidit ppter vicinitatem et tractationem mo-
re cum ipso leproso et fit etiam ppter coctionem ciborum destruc-
tione et quod hec egritudo inualecit et supercedit. et ois
fiat curatio valde. t. si spasm. non affuerit vel si puenit
in aliq membro possibile est cura ei. q. interio: p.ia q. hinc de
bes in curatio de passiois est in apico opilationis splenis
et hoc cum corticibus radicis tamaricis. et corticibus radicis cap-
ris. et pone cum eis de riglicia et passul ad fragendum cor acni-
tate. Receptio apta hinc passioni. Re. corticis radicis ta-
maricis. et signati. an. s. i. polij montani quod dicitur arabice ia-
hada. et camomille. an. ptes tres. s. i. mentastri et asare bar-
bare. mete. an. s. s. et auree minoris quarta parte. s. i. q. sint
pssanda pssent et infundat in. x. lb. ad p nocte vna cum
tata riglicia q. oia p. dicta et mane bulliat lento igne v. s. s.
ad psumptio: tertie p. et colent et cum illa colatura ponat
lb. ij. zuchari. et bulliat v. s. s. ad spissitudinem. et de isto si-
rupu bibat patiens quibet mac. s. ii. cum aqua calida. et regime-
et sit panis bene fermenat et galline spate in tassa et loco olei
olivarum ponat oleum amigdalaz oculorum. et postea purga huius
re melancolicu dado ei medicinas euacuantes melancolia cum to-
ta sua suba sicut ia dixi tibi. sicut est polipodii et epibimii et
eleborum nigri. et horum silia Re. ad hoc Re. agarici polipodii
recentis lapidis lazuli. an. aur. ij. eleborum nigri aur. i. folia
collogintide quarta parte aur. i. camonee cetera p. aur. i. inci-
dat colloquintida cum socia bominum et miscal oia cum
pulvere dragatorum et fisticis et amigdal pistatis an. aur. i. et
cum oia fuerit optime pistata inco: penf cum syrupo de corti-
b. citroz et signabin et coctis b. medicinis sit. aur. vi. cum
aqu calida et si non sufficeret addat de p. dicta aur. i. et rege cum si-
tur dictum est in alijs latratibus. et est necesse in hac medicina
ut ponat spatium inter assumptionem et hinc medicine et alteri-
us p quibet sella duos dies. et ibidem in ois octo diebus hec
spare sicut est vnu pingue sciam et decoct in tassa postea

E Regne. ca. xi. de caldar & de felleghadar. est difficul-
tas vel primario sensus vel mor? vel ambo? fil. qñ est in
aliquo membro singulari, scilicet vtro est que sit in vna me-
dicina? totius corporis: latine dicitur palisus.

motus aut privatio alioq̃ istos in arabico notat. scilicet. q̃ si
impedimētū vel privatio sensus vel motus fuerit in aliq̃ mem
bro singulari. s̃ in toto corpore. arabice tūc dicitur. cadar. et q̃
dō figit in vno loco vel in vna pte corpis tūc dicitur de relaxatio.
Et q̃ si impedimētū vel privatio sensus vel motus fuerit
in vna medicarū toti corpis tūc p̃prie notat seleg. Et no
ta qd̃ cā egritudo vel cadar aut deflex. est frigiditas cō
plexione q̃ oriant in aliq̃ pte cerebri vel in toto. et q̃ in to
to p̃dicitur valde. tūc moris in inflātū existit p̃pter privatio
ne anhelū. qd̃ si no multū habūdauit frigiditas ista in
toto corpore cerebri. tūc solū difficultas vel nocumētū sen
sus vel motus vel aborū s̃l p̃cipit in corpore toto. q̃ si bo
tra frigiditas vel nocumētū fuerit in aliq̃ non vno p̃ceden
tiū a cerebro vel a nucha et fuerit sub spōditi ita q̃ lesio ali
qua nō sit in nervo q̃ mouet p̃ter. tūc viuere p̃t illud aial
q̃uis egritudo magna existat. co. q̃ in nō p̃uat anhelū
q̃ si lesio fuerit in nervo illo vel in illis q̃ mouet pectus.
tunc p̃uat anhelū et mori panes suffocāt et incōtinēt.
Si aut p̃uat sensus vel motus in aliq̃ mēbro singulari tūc
intērio tua sit in ponēdo curā in illo loco vbi p̃uenit egrit
tudo. Et bec scies q̃ accidētibz et signis. videlz si cā fuerit
et mala p̃prie frigida q̃ materia vel sine materia q̃ inhi
gidat nervū. tūc p̃uenit nocumētū in illo nervo. et si fue
rit in nervo sensus fiet nocumētū in sensu. vel fiet impedimē
tū in motu si fuerit in nervo motus. vel in vtroq̃ si fuerit in
ambobz. et p̃t etiā fieri bec egritudo cā epatis et quo p̃o
uenit p̃ssio et cōplexio mala in aliquibz nervis sibi vici
nis et q̃ p̃ssione prohibet virtutes trāsire ad istū mēbro
qd̃ si illa p̃ssio facta fuerit in nervis sensus oculū et sen
sus in illo mēbro. et si in nervis motus oculū et motus.
et si in ambobz fiet in sensu et in motu. cognoscēdo certissime
qd̃ quibet mala cōplexio nocet in becoperē. cura Et
go oibus modis pone intentionē tuā in curādo iadicē vbi
p̃uenit bec egritudo. q̃ si lesio fuerit in fonte. redi ad fon
tē. et in riuulis ad riuulos illos redi vbi virtutes currunt
et p̃cedūt. Et si si fuerit q̃ cā b̃ egritudo sit mala cōple
xio frigida et fœca calēfaci locū ubi rebus t̃pate calidie habē
tibus multā aromaticitatē. reducēdo ad memoriā quia iaz
superius dixi tibi q̃ bec medicine eē debet s̃lipice et subri
les. et sic mū habebis intentionē. Mediane autē cōue
nientes ad hoc est oleū granorū de alzari factū post q̃z gra
na dicta fuerint b̃i matura in arbore. ponēdo cū vincto oleo
occimā parit ip̃sē de balsamo et in hinc plus si batueris
et regimē eius sit cū rebus calidissimīs nō creduis. p̃sno cōdo
q̃ colūbi masculi de nido s̃ludices cōstruat ad hoc valde. et
capita lepore in taffia et rurtures affate in veru. et etiā iur
frice. et galli s̃lū magni et spālū nigri. sunt b̃o valde. et ṽra
tur motu et exercitio t̃pato in ieiunio: qd̃ si nō possib̃ abula
re cā egritudo existet aia sua mouēdo ei q̃stices p̃uado ei
in oibz suis viciis adhuc ut mactat et calicat et p̃plexio. et
frictē cor. ṽs cū manibz mollibz in ieiunio et p̃ abuz
et remoueat ab oī motu ai et corpis: s̃ q̃erāt donec ab̃ in s̃o
sit digel. Si vero cā fuerit b̃ioz frigidus valde qui t̃ue
nerit in nervo vel in ip̃o cerebro: s̃ludē recuēdo b̃iozē il
lū cū isto syrupo. aut oī cū syrupo de feniculo cū aq̃ inhiuiois
yrcos et s̃gnati. s̃ iste ē s̃rupus p̃fectissim⁹ ad hāc passiōē.
Ite. yrcos s̃gnati flauia. i. oliuāda cū p̃prie pollij montani
siccis: corticis citri. ana. aur. y. mastidis aur. v. conuassia
oia et b̃i infundat i. xij. lb. aq̃. p̃ noctē ṽnā et mane bulli
ant lento igne s̃q̃ ad p̃sumptiois medicatiōē postea colēfē
fortiter cū p̃uado: et i hac colatura pone duas lb. succi feni
culi. et iij. mill. et lb. i. zudari. et itez s̃l bulliat s̃q̃ ad
occotiois s̃rupi. et de isto syrupo p̃prie ad bibēdū oī ma
ne. et iij. cū iij. et aq̃ calide et p̃ q̃z potat fuerit de isto p̃t
vij. dies. purga cū cū loratino qd̃ eduit et purgat b̃iores
grossos Ite. medulle fœis hartami s̃zibz. sal. ois. fies ṽz
iste bedellij opposonacis galbā s̃gnzabi i sp̃apini. an. p̃
d. aur. i. collegitide q̃rā p̃t aur. in oīde collegitida mi
nuiti. pone q̃stidē et collegitida de puluere dragagorū. aur. s̃
oc amigdal q̃corcing et oia ista mactat cū syrupo s̃gnzabi

fato cū melle. et ppima de isto pacietū pōdus aur. v. cū aq
calida. et cū fuerit purgat. oab ei panē bñi fēmetatū cum
gallo coccto in taffia. s; an assumptioz medicie post meri
die cōcedat bletas vel v; nens cocctas cū gallina. in māe
segrī bibat medicinā. ¶ Ill' at quib' hoc passio euenierit cū
apatis ppzimetis nernū aut cū pūssiois vel pūssiois i ill
loco. minue cū et opposita pte lesiois. qñ si fuerit egro
do i oetra minue et finiltra. et cōtrario si fuerit in finiltra
minue et oetra. et si fuerit i mēbris supiorib' minue et fās
fena. et si inferiorib' fīda et cēralia trabedo de sanguine. p
ut ibi videbit' puenire pñdatis pñdiorib' sup'asq; et
in iunge locuz egritudis cū oleo rosaco calfacto et sufficere
ribi. S; ego scio et firmū cognosco qd ples medicorū litigs
būz q me de hoc oicio. q; credūt qd pñatio sensus et mor
tus nī accidat nisi a cā frigida et būda et ppē hoc credūt qd
ipossibil sit ei curatio nisi cū calidus. Si at pñtauerit oī
ta passio plib' oieb' hūc fuerit et apate i pūssioe aut pñ
sioe sup'ulnere. pone tūc cū oleo rosaco de oleo lilij. an. cō
les ptes. et si fuerit antiq; magis adde cū pñctis. et pte co
ru de baliamo. qd nī bñs baliamo pone loco ei' oleū de
sānis et i mellia et pñctit cū adiutorio oei. Et scias ite
rū q; qñ oñab' multū qñtas calida valde i suba cerebri: l'
i in nerno pñat illū in sensus et mor'. S; hoc accidit raro
et i miori pte. et hoc māifeste apper q; qñaligs fortit' calefa
cit man' suas ad ignē subtilitāte sensus amittit. ita q; nī ba
ber ipm sicut an. q; cognouerit q; hoc egritudo pñat a
caliditate pessima. rectifica pñione mēbris moderate. pñcipi
endo ne i frigides sup'ius. Si at offidatis pñca sensus
vel mor' fuerit et i fūde scā i nernis et mufcal ab bñore flā
rico et viscoso subtilia cū regimē valde. et oia cū sirupū pñp
tū quēdamod oīrim' et medicinā ei pñdaz. et oab nli. v. et a
succi cū duplo ipi' aq; et purga etiā bñore illū cū aq; istū
nis medulle kartami et fēis vñce. ¶ Receptio apta huic pas
sioni. ¶ Re. kartami et fēis vñce et riglicie an. s; .i. pulpe co
logitide aur. i. Infundat i seruetū aq; p nocte vñā. et i māe
exprimēdo et pñ' fīcādo māib' collect. et de ista colatura de
tur paciet ad bibēdū. s; .viii. cū oñab'. S; sirupi de cīs.
et hoc bibere dō suato regie et recepto digissiluo pñpito pli
b' oicio'. Qd si sufficere nī fuerit purgat. oab ei de residuo
oioe colature. s; .i. et .s. cū .s. oñi sirupi: et fac cū custodi
re sicut fit i alia lūcia. ¶ Si at facitis supflua oñat i
nerno pl' oebito nī vidi bucuq; q; subito in accidat infirmit
difficilias vel pñatio sensus i mor' aut relatio pñta i
mediatate corpis tōi' in toto corp. S; pñ et bac cū bochi
eri succellue et paulatine. p' logitides tpiis sicut vident'
i fenefectib' valde cū bac de cā ingrossant sensus eoz et gra
uat' audit' et oimniū visus et odorat' et gust'. Et i hoc fac
tas puenit in eis ppter debilitatē suba cerebri et pñt
citātē spūs natural' et alal q; sunt i eis et pñt fenecere o
minui de suba cereb'. S; bi defect' nī accidit eis nisi q; nī
bñi custodiūt et regit in eis q; potib'. qñ q; pñ sū et pñti
in eis q; potib'. et alijs et oñabil' et oñdiate i oeb' regit'. cūa
dūt ppetēter ab istis defectib' et egritudib'. nec etiā i tlib'
dehnuū intellect' eoz: et intellige hoc p' destructioz intellect'
dehnuūde i imaginative oīficiorū et remōtatiue. q; illis
q; bñi custodiūt et regit nō sup'ueit destructio hāz vñturū.
S; accidit eis tpi obliuio. s; imaginatiua et oīficatoriua et ine
moratiua seu remiscibilis pmanet i ipis i sua naturalitate.
s; pñtāt i mēoria rez. et qñ recordat eis faciūt oēs su
as opatiōes natural'. et quēdammod i corpib' sēnti natura
lis accidit fēssibilitas et labor pñt debilitatē mēbroz eoz
ita nli enūt in intellectu ipoz. Et sicut vides māifeste q; qñ
fēnex exercit cor' sūū facit opatiōes qñ itēdat recas et
naturalis sicut pñt sūa possibilitatē. sic et in intellectu ipozū
accidit q; recordat eis q; sunt egritudines faciūt opatiōes su
as natural' tā in imaginatiua q; in oīficatoriua et remiscibili
cū at i istis accidit latio arg' passio nī ē tñ et fenecere. s; ē
ex infirmitate. et illi etiā q; sunt i senio pñtūti oñmō fuerit
in regle recto et oñdiate sicut oīrim' exercitātebas vñtes re
cte et oñdiate. nisi q; pñtāt i bis. S; hoc nī faciūt stulti

Imagināt res q̄ nō sunt. Sicut fecit qdā stult⁹ q̄ cū ēt i te-
cto vni⁹ oom⁹, dixit ei qdā eijce te i fen⁹: inordinēti fecit
iducq̄s locum suū de cadacabab, q̄ est difficultas sen-
sus i mor⁹ vel aboz sit q̄ fit in aliq̄ mēbro singulari i plūb⁹.
Et de seleg, q̄ est primatio sensus vel motus vel aboz in
sint⁹ vel q̄ fit in vna medietatē totius corp⁹.

Caplin. xij. de seleg.

Accidit aliqui bovis leso i nucha aut pp punctiones
et vel ex vulnere aut pp apia qd orit ibi. qd si fue-
rit i medietate nuche erit sellog seu palinis i illa pte
in q fuerit leso. Si vo fuerit viciu in tota nucha prius er
bois vl ex alia l qd fuerit viciu apertioi bovis sensus et
mot oim mēdoz cōstetia sub ea pte lesois. qd si leso ali
q facta fuerit i neruo. pūabif sensus il fuerit et neruis sen-
sus i mor? si fuerit ex neruis motus i illo mēdoz i illis
mēdoz ad q rēdit ille neru? Et h' pūat q iposibif. si āe oi
causae i nucha fuerit i neruis anibz q veniūt ad pcc
mōiet paties in breui suffoca? Et si fuerit i neruo vl in
neruis anel q sunt sub neruis anibz? mouētib? pcc? por-
teat vivere. h' cū difficulitate. et nō plogabif vita cū mul-
tū. h' i fine moriet. in. Vnde autē infredo de spafimo tractare

¶ Caplm. xiiij. de spasmo.

T sit aliquid spasmus in aliq membro qñ neru? pugi
 e tur acul clauo hīs siliabus, q; medicus p̄p̄osus
 ēē oz icōtētiē cū oi solitudine cū aliq; i neruo pū
 gif oclupponere sulsur tritu mīxtū cum oleo oliuaz. qd si
 meglaxerit iñ d̄ possit ad spasmū lenīē cōfīre. Et p̄t etiam
 spasmus pūēre ex bñōrisbus supfluis ibidē i neruo: vi
 zibis, & abbruat. Et cura b̄ est corpus cōfīre & purgare
 p̄p̄i cū his q̄ bñt educere illū bñōre. & hoc fieri p̄t cū aq̄ iñ
 onis scīs kartani & pax pulpe colloquēte. dādo cū ex bac
 infunde. s. v. cū. s. ii. frupi coratīs cū. Et p̄t etiā spasmū
 cūēre ex siccitate supflua sicut p̄ nimia & supflua ena
 tuatē naturalē aut ex assumptiōe medicē acriterale. & cu
 ra b̄ ē inūgere postēriorē capīē cū oib? spondilibus & reli
 quū corpus etiā cū oleo recēti amigdalaz cūctū. & aba cū
 gallina decocta i aq̄ simplicī. Et si vīs ponere amigdalas
 & lac erit bonū: pp̄ina cū ad cōdē dū tefliclos gallos: iure
 nū qñ sit optīmū. Et i lumina oīo q; vtile gallinaz et
 galline sunt cū optie ad cōdē dū. Et accidit isti spasmū ali
 qñ ex vaporibus deriuat i musculū vñ i neruū generat
 ex ebrietate nimia aut ex multa cōfīctiōe pomoz: i potatiōe sup
 flui nū i p̄p̄oz. & aut ex portu cāgris et crude. q; oib? istis
 caus p̄t ista spēs spasmū pūēre. qd b; bñza. Et cura b̄ est
 facias iñfirmū calidore ab oib? q; p̄t tales vapores gene
 rare. & iñ siccitē cū cōdere passiles i turtures decoctas i aq̄
 & oleo decoctiōe multa aut allatas i veru. et cōdat panē bñ
 feruētū cū his carib? iñ qd qñtates carnis sūt maior: qñ
 sitate p̄tis. et absterat ab oib? iñcubus p̄terq; a granis
 pini & ab aucelaz mīdat. & inūgere postēriorē capīē cū oleo
 granoz ex alarij. ponēdo i vnaq; s. iñ? olei aut i. op
 time abze. & iunge etiā cū oleo iñ? spōdilia oīa. & postea fr
 icet corpus totū molibus mīstibus abq; aliq̄ inūctiōe post
 illā fricaciōe lūngaz cū oleo atīū nūq; & erratit mīstū an
 nibū. & q̄sant post abū.
 C Cap. xv. de pulsatione

ibū, ē gestat post cibū. ¶ Cap. xv. de pulsatione.

¶ general aliqui beç passio i quibũda locis corpis.
 e ¶ hoc fit et vaporibus coadunati i musculi i in ner-
 uis q petat critũ i in pit. ¶ bi vapores q mouet i
 corpẽ dñr vñtates, sicut aer q mouet extẽr. noia vñt.
 ¶ bi vapor q mouet intũ i musculo i in neruo fit vbi dẽ
 pulsatio. Et cura bẽ cura spasmi. ¶ nulla alia ora ẽ iner
 spasmi ¶ pulsationẽ. nisi q: extẽro q fit i spasmo est fortis
 ¶ magna. ¶ ista est debilis. Cap. xvi. de saltu.

magna, et ista est debilis. Cap. xvi. de saltu.

Almus qđ ē mot⁹ cñeus pter naturā q̄ quidē sit
ex reb⁹ qđ actualit⁹ foris infundat⁹. ē generat⁹ ex
relocatōe subita caloris natural⁹. s̄ spū⁹ ad info
ra sicut ex terrorē s̄ sicut suphūdo. Et cum b̄ ē ut firmus re
cipiat ex qđ corp⁹ ualeat dū tpatē. s̄ q̄ bēat natus s̄ forat⁹
sicut ē firm⁹ s̄ sicut dū s̄ sicut. s̄ sicut ex corp⁹ dū ē ut tēpā
cū oib⁹ granis ordiē de muslo. Cap. xxiij. de tremore

Remo: siquid sit et pugna q̄ accidit int̄ vntē na-
turalē subſtētantē mēbr̄. et hūorē aggrauatē. qm̄
vntē int̄dit ſuſtētare mēbr̄. et hūorē: et ſui nā p̄o-
ſtare atq; ocp̄nere. et ſic ſūt duo motus diuerſi et unus poſt
aliū. et unus ē volūtariuſ et aliūſ violentuſ. Et cura ē cō-
ſortare corp̄ totū cū rebuſ p̄diciſ. ſicut cū ſrup̄o de ſica-
doſ et de corticibuſ q̄t cū mulo ſicut p̄ſcriptū ē. n̄ tps ſue-
rit ſiſſi et patieſ trāſierit iuuēntē. Si vō ſuerit iuuēnis
pone cū p̄diciſ ſrup̄uſ de ſrup̄o roſaco. et ſitā p̄ſaq; q̄ po-
niſ cū p̄diciſ ſrup̄uſ ſit aq; roſacea et rege ſiſmū cū teſticulis
galloy et aliſ iſp̄oz et de pulſ oabis vndiq; et ſucruſ et p̄ſt
loy ē bonuſ valde. Qd̄ ſi fuerit ſener et q̄t tps biuicūſ da-
biſ ei ſuerit colūbinoz ſilueſtriū ſaciēdo ſe. occollāſ eoſ et
ocp̄ſent et mūdēſ ab inſioſibz abluēdo eoſ op̄te. et po-
ſtea pulſēſ optie imortario et ponāſ i lebet̄ nouo cū aq; et
p̄ſt olei. et aliquid de coriandro ſeco et ſale et bulliāſ vſ ad
p̄ſtā decoctōz. et poſtea colēſ p̄ daz et rax p̄ſmū ſortit̄ et
p̄ſmēda et ea et ad bibēdū illū ſuā. p̄ſcēdo q̄ capitiſ
colūboz inest p̄p̄ietatē peſſima in ſaciēdo doloſ capitiſ.
et p̄oſter hoc ciciēda ſunt capitiſ et colla iſp̄oz. et hoc q̄ dē
ita ſunt ſufficient̄ in hac paſſione.

Cap. xviii. de aſſoab. q̄ latine dicit̄ pedoſcelli.
Riſ aliqñ i corp̄e ſub cuti ext̄iſ pedoſculi p̄uiculi
q̄ cū ext̄oſiſ aut̄ ext̄iſ n̄ſtia vntē p̄uiculi qd̄
vit p̄ſt videri. Et cura b̄ eſt purgare corp̄ cū ſeic
kartami et ſeic vntice. ſ. cū aq; inſuſibz iſp̄oz. qm̄ iſta eme-
dicat̄ cū et radiceſ boz oio. et inſige locū cū oleo amigdalay
amaray i cū oleo granoz de dertua. et p̄oſ deſuper canā p̄ſ
ſtā et malapatā cū ſuco folioz p̄ſt. et oia cū p̄diciſ
decoct̄ in taſſea cū aceto et p̄ſcēdo b̄ ſeruit̄ et abſtineat ab oibz
b̄ ſuicibz et ceteribz et ſp̄ali a ſuicibz et ceteribz. et ab
vntice et iſuſibz p̄oſm̄. Et i ſumma abſtineat ab oibz ſuicibz
bus p̄ſt et ab auelātis et ſeriet corp̄e ſuū cū carne ſuū pul-
piſ melonū ſi reſp̄it. et n̄ cū ſeibz iſp̄oz et n̄ ſuerit in-
tū maciēt̄. ſicet corp̄e em̄ cū ſuco folioz p̄ſt. et iſta
ſufficient̄ ad liberatōz et cū adiutorio dei. **C**ap. xix. de
vnta q̄ dē mediana et egritudo q̄ p̄ maiori p̄te accidit n̄ſis
T̄oſt aliqñ in corp̄ibz q̄ſiſta egritudo q̄ p̄ ma-
iori p̄te n̄ reſp̄it n̄ſi in n̄ſis. q̄ arabice dicit̄ balat-
chalaidini. et eſt in p̄dicio q̄ app̄et hoc egritudo
qd̄ ext̄iſ a corp̄e aliqñ ad ſitūdine herui. et an̄ app̄et b̄ v-
def eē qd̄a apatio i loco. et poſtmodū ext̄iſ ſcip̄t paulatim.
qd̄ ſi heret̄ int̄tū q̄ ſrangere. moſt patieſ inchoſmet̄.
Cura b̄ paſſioſ ē ſigare plūbū ſup locū ſtrigēdo ſortit̄ ut
ocp̄imat̄ ſortit̄ locū ſub̄. et retineat talē q̄ n̄ poſſit ext̄iſ
p̄minere. et hoc n̄ p̄ ſieri i ſp̄acio minorū vnt̄. et cū b̄ e-
cubratōe dūoſis groſſi valde. et iſta egritudo ſp̄ali acci-
dit i n̄ſis et eſt app̄op̄ata. et ſit i cū ſp̄oſ p̄ſlone iſp̄oz. et
int̄dēdū in caratōe iſtū i cū dēdo cū et cū et iſta egritudo hūo-
rē et ſubtilitudo et inchoſdo ip̄m. et hoc cū ſrup̄o ſignabi ſa-
etū cū ſolla. et bibat oī dieſ iſq; ad .x. dies. et i. cū ouabz. et
aq; tepide. et poſtea purga cū ab iſto hūore groſſo. Et hoc cū
iſto medicat̄. ſe. bdelij pollipodij oppoſonaciſ kartai
ſeic vntice. an. aur. i. pulpe collognitide q̄ſtā p̄te aur. i. in-
cidat̄ collognitida minutissime et miſceat̄ cū amigdal̄ deco-
ctiſ et puluere dragatoy. an. q̄ſtā p̄te aur. i. reliq; medi-
cine ſubtili puluerizēt et cribellēt et q̄ſiſat̄ cū ſrup̄o ſign-
abi ſimpliā. et oent̄ ex eo aur. v. cū aq; tepida et ſi purga-
uerit ſufficient̄. oab̄ deſchduo. aur. i. et .x. Et rege cū ſuerit
aliſ aratūſ. Et p̄ q̄libet ſella expectat̄ duos dies ad re-
cipiēdū aliā medicinā. et rege cū ab bōi nutritiſi et inſige
locū de oleo ſilij et roſaco quoz p̄ſe ſunt equaleſ.

Cap. xx. de vnta q̄ oſiſ ſub cuti et de p̄uiculiſe ip̄m
T̄ general aliqñ int̄ aut̄ et carne vntice. et noſat̄
et hoc paſſio egritudo boniſ eo q̄ p̄ maiori p̄te bōiſ
accidit qd̄ ſi negligereſ medicat̄ occidere iſp̄. p̄ inde
magnū p̄ſeq nocumētū. q̄ ſi cognouerit hoc ſtati cū app̄et
edburere locū i p̄ſmēti cū ſero calido talē ut p̄uicūſ ſeruo-
ad vntē int̄tū q̄ moriat̄. oemū curab̄ eo curā cū rebz cu-
rariſ alias decoctūſ et pone deſup ſilicet de ygea mixta cū
ſarina ordi et eulci aq; et ſi p̄ oſuerit etiā angibz p̄ſt et al-

de et pone aliqñ acci in tā p̄ua q̄ntitate qd̄ ſi mordiet. ſed
ut poſſit ducere vntē medicat̄ ad p̄fundū p̄uiculiſ. et cū
reſſerit color inſige locū cū agripa et oleo roſaco donec re-
moueat̄ tumor. et poſtea abluē locū cū aq; mell̄ et ſp̄ge ſuper
locū p̄uiculiſ puluerē roſay. q̄ ſi ocp̄ditū ſuerit aliqñ de car-
ne p̄oſ deſup vntē et de alimadi donec locū carne repleat̄
ponēdo deſup puluerē roſay donec p̄ſolideſ. et hoc cura eſt
general̄ oibz decoctiſ. Si at̄ patieſ timid̄ ſuerit decoctūſ
accipe teſtā medie nūciſ et canā et pone int̄ iſta. ſe. ſari-
ne lupinoz. et ſiligo canī et pipiſ et radiciſ ſcare. an. p̄ſe
eqleſ terebas medicinas et madefac̄ eas cū albitrā. et ſiple
dictā teſtā nūciſ et hoc p̄ſcēdo et pone ſup locū vntice te-
nēdo ſādū donec vnt̄ medicat̄ trāſat̄ ad iſp̄. et ponit̄ deā
medicina imedietate teſte nūciſ ut cōp̄dēdat̄ locū vntice
vndiq; ab ip̄a. ita ut nō poſſit ext̄iſ ext̄iſ donec occidat̄.
et purga cū medicina dicta in egritudine vntice medeni.

Caplin. xxi. de vntice q̄ oſiſ in int̄ſtiniſ.
T̄mes q̄ general̄ in int̄ſtiniſ ḡralibz p̄ maiori p̄-
te ſit̄ et cōſideſ ſitūſ. i. ſarine nō b̄n cōſi iſtis
n̄ſibz. Et cura eſt rebz amariſ et decoctiſ. et iā
remēdōſi ſunt media q̄ ex ſortibz et decoctiſ i hac egrit-
tudine ē albiſ. et ſi reſp̄it ext̄iſ caſ de ſuco ſtanie p̄oſ
aur. triū cū dimidio aur. ceterūſ minoris diſſeſp̄atiſ cū
ouabz libz aq; decoctiſ ſeruit̄ p̄ſi. et .i. et ſac ut iſm̄
paciſ ſamē et ſit i ouas bōas an̄ aſſumptiſ deſ potatio-
niſ. et poſtea recipiat̄ iſp̄oz et eribit̄ b̄n. et i. cū p̄ſt et cō-
ſtombz ſuis alimū. et cōdat̄ i ieiunio panē ſacū cū ſeic m̄
gelle et ſemū. Et ſi reſp̄it etas p̄ſenſet̄. oab̄ cū ſinapi p̄-
ſtā et diſſeſp̄at̄ cū aq; ad ſp̄iſſitudinē mell̄ cū panē eribem-
do et p̄ aliqñ acci ad ſp̄andāſ caliditate ſinapiſ. q̄ ſi p̄ſt
eares ei acci n̄ poſſit poſtea iſtū cōdere d̄ deā ſinapi q̄ ſuſ-
ficiet̄ ad occidēdū vnticeſ. Et ſcias q̄ hoc reſ et occidunt
ſanſigā edibit̄. et ego exp̄uli ſanſigā dādo patieſi p̄ſe iſ-
dies ſemē nigelle i ieiunio. et iuiut̄ me i hoc etas iſm̄ et re-
p̄ſm̄ qm̄ tnc par ſenſet̄ et tps erat biuicūſ. Et abſtine-
ar ab oibz rebz oio b̄ maxie ab hūidit̄ et eulciſ. Et cōſi-
deret̄ cōdere accūſ et alimū donec ſuerit liberatūſ.

Caplin. xxii. de vntice q̄ oſiſ in int̄ſtiniſ.
T̄ general aliqñ int̄ſtiniſ magniſ vnticeſ p̄ſi ſſes
et ſeibz vnticeſ. Et iſtū ſi ita duo occidit̄ ſunt p̄-
dicti in p̄ſmētiſ et reſp̄it p̄dicti. et d̄ ſortis ſup̄e
tre pone ep̄taſt̄ qd̄ poſſit eoſ necare ſicut iſtū. ſe. ſarine
lupinoz et ceterūſ minoris et folioz p̄ſt et p̄ſi. p̄ſiſ et
diſſeſp̄ent̄ cū aq; eulci et .x. p̄ſe ip̄m acci. et adimū ad n̄ſe
cū iſtoſ et educēd̄. diſſere ſan̄ cū aq; ſu ſuco marbij et ſu-
is ſilij. et oibz moſis p̄ſmētiſ has medicinas eoſ occidit̄
et eradicit̄ oio. Et q̄ſcēdo qd̄ q̄ vnticeſ b̄nt i corp̄e cū ſunt ſa-
melici anguſtiant̄ valde. qm̄ hōabz iſp̄oz et manit̄ vnticeſ
et ſentit̄ in int̄ſtiniſ et iſtū aguaridēſ et moſ et ſericoſ et b̄nt
ſtridoreſ oētiſ i ſomniſ ita q̄ audiat̄. et ex oē iſp̄oz erit ſal-
ua et cōſidat̄ tunc. et ext̄iſ a ſono cū ſore. Et q̄ cū cur-
bitū ſit in int̄ſtiniſ magniſ iō nō p̄p̄iunt̄ colorē.

Cap. xxiii. de vntice q̄ oſiſ in int̄ſtiniſ.
T̄ vnticeſ q̄ general̄ i fundamētō i. p̄te int̄ſtinoz.
b̄ teſtinoz ſit̄ et ſtate p̄teſtato cū ſtore. Et u-
ta ē regim̄ p̄diciſ et medicat̄ p̄diciſ cū diſſerit̄ p̄diciſ
addēdo iſp̄o de ruta. et libabz cū adiutorio dei. et vnticeſ et
p̄ſi q̄ ſit i aure occidit̄ cū ſuco n̄ſe diſſillato i aure. Et q̄ſ-
cēdo q̄ in cura oibz ſp̄oz vnticeſ et neceſſariū ſubſtare regim̄
et egritudo q̄ oſiſ n̄ſi. **C**ap. xxiiii. de nariſ
b̄ eoſ oſiſ in auribz et ſiſ nariſ aū boz et ſe oſiſ iſt
lāſ vnticeſ et inſtāſ et ext̄iſ p̄minēt̄. Et general̄ ex
melācolia et ḡſſa vnticeſ. incipe i cura iſtū a purgāde cor-
piſ ab hūore melācolico et hoc cū lapid̄ lazuli et barburia. i.
pollipodij et ſilij. et hoc medicat̄ ſep̄iſ et ſup̄i. Et ſic ei
ſieri ſrup̄ū diſſolutiſ et ſubſtantiſ. ſe. coriand̄ af. et
macis an. et .i. ſpice ſignati camōille ſcia melōis afflōa an.
p̄ſe tres. et .i. p̄ſſa q̄ ſunt cōſſanda. et iſundat̄ in .x. lb.
aq; eulciſ p̄ noctē vnticeſ. in m̄e vō bulliāt̄ lēto igne vſ ad
p̄ſmptiſ medicat̄. oemū collet̄ et in iſta celatura addat̄
lb. i. ſucci knidi et lb. viij. anell̄. et ſil bulliāt̄ vſ ad ſp̄iſſi-

rudine. et exhibet d' isto d' mae. 7. ij. cū. 7. v. aq. et pōctū
p cura farina ordi et camōilla et rosas an. pres eqles mi-
scetū cū aq. ouli tepida et desup pōct. Sciēdo qd hoc passio
est difficil curatōis. nī cū magna et pūna atqz lōga solici-
tudine et cura pōit ad melioratōis et alleviatōis deuenire. et
ppf hoc nī ē sal. p mittere infirmo. nec spes certe liberatio-
nis eide ē crebēda. qd si fueris p certo occipieris et cū cū
cū galli cū pane bñ sentiat. **C La. xxv. de elefantia.**

E accidit crūib⁹ grossitudo p et naturā q d' ele-
fantia et hoc id qz afflāt crūib⁹ elefantē in gūitu
dine. Et cū b⁹ exuberantia bñoris gūi. q ē vln⁹ in
gūitūde q d' cōstāt ibi pp pōctōitātē ipōz. Et cura b⁹
est qī impossibil. Sz laudabilior via i curatōe ipī euacuare
cor⁹ cū medicab⁹ eductib⁹ illū bñore p⁹ qz subtilianeris
ipaz et incidere cū medicis dicit sup⁹. f. cū suppo facto ex
radice lilij et succo fenicli et alijs oib⁹ p⁹scripi sup⁹. Et fac ē-
plasty sup⁹ resoluūū et p⁹matuū. et cū remoueb⁹ epla-
sty cū alleviatōis cruris iunges locū cū oleo camōillino et
rosaceo aromatisato d' cōstāt mīx. et si mīeris de plōgatōe
alleviatōis b⁹. qm etiā cū optia cura vix pēipit meliora-
tio in tpe longo. **C La. xxvi. de cancro.**

E orit aliqñ in corpore aliqz apa notatum cācer
qd arabice d' curā. et ē difficil cure valde. et notat
cācer ab illo alati sic notat qd ē bñs contra lōga et
multa et accidit p maiori pte in crūib⁹ pp largitatē vnaqz
ipaz et pp largitatē bñoris melacolicis. et grauedinē et pōde-
rositatē ipī. et afflāt illi⁹ vne venis variū i grossitudi-
ne. Et hoc tres egritudines. f. varicos et elefantia et cancer.
sunt ex bñore grosso et melacolicis et tristi vald. si tñ bi bu-
mores ouenit hīc aduēit i gūitūde qz vñ grossior ē alio
et illū retinē i ostēditē medicū. pūrga q bñ bñore cū
suba oīz medicaz sūt cū lapide lazuli et suis sūb⁹ oīs
et cū cū pull⁹ pūis pueniēt d' cōctis et pāc de fructu optie
seruato. et fac cū absterre ab oib⁹ cū grossis et ab oib⁹ fru-
ctib⁹ p⁹ter qz ab auelis et amigdal et silicis. et potes etiā cū
cōstēre poma granata et pira optime matura.

C La. xxvii. de dolorib⁹ iuncturaru.
E sūt aliqñ i corpore qñdā dolores iuncturaz qui
pcedūt ex habūditiā gūoz bñoz⁹ vūsoz⁹ q iū-
dūt in iuncturis. et possibīle ē qd isti bñores i qd⁹
dā indurāt iuncturis admodū lapidis. et cura horz ē ipossī-
bil. Sz cura horz oīz ē mī talē iduratiōis. et tūc ipis ppe-
bit vtilitas. et iape i curatōe horz oīdo suppo pōstū cū
aq. oīdoctōis radice lilij. et succo fenicli p oīas septias. et
postea euacua ipz ab illo bñore grosso cū hoc medicale. Re.
bellij oppoponacis et scimēg. infusa colloquintide ppara
sūt pūctū ē sup⁹. eo qd bectratib⁹ bñore ab istis locis et in-
iunge locū cū oleo d' lilij et oleo camōillino et anetino. et pī-
guedie anatis et oleo amigdalaz mīx d' ptes sūt eqles
et vñ hoc regie tādiu donec videat effect⁹ medicīne cū ad-
iutorio oī. **C La. xxviii. de dolore q fit i suba itestini.**

E qd passio orit in itestis ex bñore qd pueris in
vaporē ex qd seg⁹ passio grauissima. et illa de cā la-
māf arterie et vne. et pē idē pēqz vlcēratio i plino
ne. et scias q medicū q pūuēt mīscare dolores pmoūēt
istū. sūt sunt medicē calefacte et dissolutiue et apriue. qm
dissolutiō bñ bñore pmoūēt dolozē intēstūz qī itolerabi-
lē eo q vapor nī iūnit dolozē nīsi fuerit pūctus i vēstōra-
tē. cōgēdo qd oīa ē inf vaporē et vēstōratē. qm vapor dī
qī gēst et nī mouet. vēstōras qī mouet. et tūc iduēt dolo-
rē pp motū et cūctōis. et sic boies pūuēt notare vapores
extrisecos vēti qī mouet. Ergo pīa itērio tua sit cura
tūc b⁹ euacuare bñ bñore adūz ab pparatōe et receptione
alie oīgestiui. et sufficit tibi sēn kartai in hac itēctōe. et si
vis addere sēnē vñc erit cura vltia. et va ei oī mae de illo
suppo. 7. ij. cū. vi. 7. aq. calide Re. succo fenicli collati lbz
iij. scia mētois. 7. masticis aq. ii. qd sēnt et infundat
noctē vñā in aq. calida. mae vñ bulliat lēto igne vñ ad cō-
sumptiōis. iij. ptes et collee et hūc colature adde lbz. ij. mell.
et decoqñt ad spūitūdinē sirupi. Et inūge locū doloris p⁹

fricatiōis cū palma man⁹ cū oleo camōillino et anetino et pī-
guedie anatis mīx eqle. et vñ hoc regie donec libet cū ad-
iutorio oī. **C La. xxix. de dolore q fit ex labore et fatiga.**

E sūt aliqñ dolores corpe ex forti la-
e bore et fatigatōe et spāl⁹ i infusē qd si fuerit hñes
inūge cū cū oleo anetino et rosaceo tepidis. et i cū-
te sufficit oleū rosacū solū. et cū istis libabit cū adiutorio
oī. et scias q labor ē apa vñ uersal tot⁹ corpi pp hoc oīa
mēbra calefiūt et sentit dolor vñ uersal i oib⁹ mēbris tot⁹
corpi. sūt accidit nauigatib⁹ cū remis assidue q cū gēst
dolēt vñ uersal i oib⁹ mēbris. f. magis i māib⁹. sūt su-
pflue abulātib⁹ dolēt i oib⁹ mēbris f. magis i crūib⁹ et pe-
dib⁹. Et iūctē bñ passioz subtiliare oēs regitū ipōz oā
do eis pullas decoctas i taffia cū aq. et aceto. et accidit mīto-
tēs emfimeria fēb⁹ ex tñ labore. et si i sū sunt vne reple-
te aliq bñore pparatō ad putrefactōis sit in fēb⁹ pūda fm na-
turā illi⁹ bñoris. Et p⁹ qz expedit⁹ fuerit d' tractatu istolo-
gū⁹ ero de fēb⁹ et curis cor⁹ cū adiutorio oī.

C La. xxx. de podagra q arabice dicit anacras.
E cegritudo accidit pedib⁹ q d' anacras et ē apa q
fit in vno pede. i. in duob⁹ et natural⁹ ibidē accide-
re pēdo. qz i alijs mēbris. eo qz pedes sunt po-
stū i ista pte corpi et maiore pō b⁹ passiois generat ex bu-
more calido dēctē ad pedes et in apōstēmat. f. si cōadu-
nat hñore in hac egritudine i vno loco ppo sūt salis apa-
tib⁹. Et accidit anacras bñib⁹ p maiori ptes pedes bñi
b⁹ abulātib⁹ supflue p⁹ sūctudinē et paucos vidi curio-
res q pē vñat ex arte illa qī pāctā et fac egritudine. et pōt
etiā enēre ex bñore nī acū. et primū q cūct eis ē dolor et
in ingūant et calefiūt. Cura b⁹ ē fōdare cefalicas et oppōita
pte pedis subnatēdo de sanguie fm pōctiōis notas. qd si
timor fuerit ex oīto acuti bñoris et illū fūes ex acuitate et
fortitudie doloris. oīo pūbide tūc fieri vñctōis. f. oīdū po-
ne farina ordi mīxā cū succo badderē. cū albanā qm est
qīta pō farina ordi pūderado tñ pplexiōis pāctā etatē et
tps ant et pūrga infirmū cū sero capno coagulati cū lacte fici
cū q oīssolūti sūt aur. ii. de tamarindis qd addat qīta pō
auri de madamuda. i. kamouca. Et si coqueris q nī fuerit
bñore tūc calidat et acuitatē pūgab⁹ pūctōis de cēn-
na et qīitate ipī. et pūpe infirmo pax abulare et pūctōis
pūctā. et cū fuerit ubat⁹ pōe sup pedes q bēant ipos pfor-
tare. si tñ cū aromaticis sūt necēssariū ē pūctōis mēbris.
cū q bñ pforare mēbra q nō sunt pūctōis sunt supri-
ca et pūctā it⁹ caliditate et frigiditate. Aromatica vñ appo-
pūctā sunt pūctōis mēbris tñ eo q spūs alai et vital et
oēs spūs dēctāf i bis illi at q credūt q oēs spūs ab vno
fonte et vna radice pcedāt. f. sunt magne medicī et summi
naturales aliq ex bis sunt q credunt q radix illa ē cerebz
eos at pūctū q ardatia maris iūctū iūctū cor⁹ i in
fincopi odorādo cū i solū cor⁹ dīvex et oib⁹ mēbris et vicinis

C La. xxxi. de scissuris q accidit māib⁹ et pedib⁹ et alijs.
E mltoties accidit scissure māib⁹ et pedib⁹ et alijs
e dib⁹ et marie pedib⁹ eo qd plāte pedū fricāt p frā-
et iū aggrūt scitātē. et de hoc eimodā bēn⁹ egritu-
dinē. f. q qī res bñide dēctāt scindūt sūt appet i trabi-
b⁹ qd p⁹ qz dēctāt cor⁹ bñiditas i eis sūt scissure mīte. et i
terra et hoc idē māifestat. f. q p⁹ qz fuerit pluuia būctata
et postea succēsserit et⁹ sol. repletū scissuris. Ergo hec egr-
tudo idiget būctatōe. tñ scias p certo q id qd gēstūz ē nī
pōlidat būctatō. et hec egritudine idiget cura pūctā. f. qd
sit absterre et bñis mltā būctatē sūt et alchāna mādēctā
cū butiro rectū aut cū oleo amigdalaz ouctius iūctōis oleo oī-
uaz oulei tēndō hoc medicamē p noctē itēgrā desup. et iū-
lūre et sū mādēctā mēbra fūssa pūctatō. et laudabilior
via q possit bñ i scissuris pedū ē nī ponere pedes i fravillo
mō. i scissuris manū qd absterre a tactu rez fūctaz et arri-
daz et a nauigatōe cū rēis. et nocet et fodere frā. et facere la-
pides fēros et vāsi fūctilia. qm oīa faciūt scissuras i māib⁹
et tactu fēre et absterre ab bis et sūb⁹ pūctatō medicamē

predictus liberabit. **C** La. xxxii. de egritudine vngui-
 e t vnguib' qđe accidit aliqui scissura & depillatio
 et fractio. Et cura hor' ois ē appositio albāne vntē
 perate cū olo oliuay. Et dicit qđ qđ ponere ver
 mes frictus olo et bullire sūt et desupponere. curat scissu-
 ras vnguib' manuz et peduz. **C** La. xxxiii. de sciatica
 e Toris aliqui dolor: i gbuscā qđ extēdit a pūmēta
 core pcedēdo dicitur vñ ad cauitā pedis et aliqui
 vadit tortuose et hē egritudo dī sciatica. qđ generat
 ex humore frido pcedo et granato i loco. et ibi infert nocuū
 tuz sē in alijs mēbris. Et sunt mlti medici qđ curat hanc
 passioē cū mlti cocturis. Sz via recta ad curādū istaz
 egritudinē ē dissoluerē incidere et subtiliare hunc bñorē. et
 hoc oādo ei oī mē ad bibēdū. Sz. ii. mell' sglutidū cū. iiii. Sz.
 aq' calide. et de septe in septe dieb' oab ei ptes tres aur. i.
 de tirachā qñ pferit valde. et inūge locū cū olo de samuie
 calido. et cū olo de sinapi qđ ptes sint cōles. et olo de li-
 līs qñ illa duo mlti et si euacuaueris corp' ab illo hñorē
 re p certo cradicab radice egritudis cū adiutorio dei. De
 dicit optimū ad hoc Re. bdellii oppopodacis sibi eneg.
 an. aur. i. agariā scini. medulle scis kartai et scis vrtice an.
 ptes tres aur. i. a se oulas qñta ps aur. colloquintide. viij.
 ps aur. in ade colloquintidā minuti et malara cū cū qñta pte
 aur. i. de lacte amigdalay et tātūde pulueris oagatoy. et
 in corp' oia pda cū olo amigdalay oulcū et orimelle sglu-
 litico valde actoso et ppinet ex isto aur. vi. cū aq' calida.
 Et si nī purgat sufficēt adde de residuo aur. et regē cū sē
 in alijs laxatiuis. et pōre vctōlas sicas cū igne sue post
 purgandē seu an. sup sēa pferit vald. qñ cradicat hñorē a
 pfundo. et trahit cū extē. et inūge locū cū olo de lapidib'
 qđ oī bñdū. sū albitrā. **C** La. xxxiii. de colorib' ppoū
 e T accidit ppoū dūis dolor qđ arabice dī (drioz)
 e sargut. Et cā b' ē moe' vapor qđ mouet motū vio-
 lēto atqz fori qđ oīū a subtili scit. Et cura b' est
 subtiliare regimē. et cibare cū passerb' ppaq i taffia. et assa-
 tis i vru. et ē sufficē. et oia ei medicinas calidas puocan-
 tes vrtinā. Re. apta et pūcēs ad hoc. Re. radices senidi.
 et scis et scis passiac. mōrāne. flauie. riglitac mōrāte. sgnā-
 ti. an. x. scis vrtice aur. ii. scis mēdis ad pda ois. basilio-
 nis. Sz. iiii. pquassent oia et in fundat in lb. ii. aq' seruē p
 noctē vñā. mē vo bulliāt lēto igne vñ ad psumptōz me-
 dicē postea colē. et i illa colatura ponat lb. ii. zuchari. et
 decoq' vñ pspitūdine. et ppinet ei qñbz mē. Sz. ii. cum
 vi. Sz. aq' calide. et inūge locū extrisē cū olo de la' oīo. et
 pignēdie anarīs. et vñat hoc i egiūle dōe et fuerit liberat'.
C La. xxxv. de apatib' qđ sūt sub spatula dextra i sinis-
 tra. et ē inf' pūmdu de apara dī arabice altabalep.
 e Toris in corpe qđdā qđ noīat sub spatul' i dextra pte sue
 sinistra et pūmdu int' valde. et hēc apara generat
 ex hñorib' adustis i et flitico bñorē grosso. aut ex aqso san-
 guineo. Sz illd qđ sit ex hñorib' adustis. Cura ē iposibi-
 lis. et hoc maxie accidit senib' qñ sunt curiosi et laboriosi val-
 de sicut cū pū meo qñ capē fuit ab bali filio ioseph qđ tā-
 tū stimulant cū qđ aduū fuit. hñores i corpe ei' i ba-
 buit altabalep. i pte sinistra: et medic' qđ curabat cū icidebat
 de carne cū apat' et mlti sentiebat in. et icidit curauit hoc
 qđ pūit nocuū tū vñ ad cor. et mortu' fuit scdo die. hac d
 cū. De apara sunt difficil' cure valde: eo qđ hñores sunt
 adusti. et iō sunt grauis et oure oigēdis itū qñ pūit cō-
 uerti ad sanie laudabilē atqz albā. imo pūit ad sanien
 turbidā atqz nigrā et virulētā. et nullū apā magnū pē pfe-
 cre curari. nisi pūit occūat ad pfectā curatiōz et ad sanie lau-
 dabilē pūit. cōfēdo firmū qđ oē apā mēlācolū aggra-
 uat et mltiplicat in nocuūto ex tactu sēti et sūb. et istud
 apā ē corrosiuū et corodit valde i circuitu sui. et mltipis qñ
 pat' mē obit cui de aie sue miscat etā i studio. sit g regimē
 b' s. de altabalep. tale. In pūis minue de sanguie si cōdi-
 cides pferit. et postea purgab cū ptes cū reb' purgatis
 mēlācolā. et pōe desup apā calefactā et mitigatā dolore.

Quid si apā si apif. sz resoluū qđ resoluū ē de subtili et
 mitigat qđ ē mitigat de colorib'. Scias qđ medic' ma-
 gnū qđ facit valde. et iā curauit maiorē pte egritudis. eo qđ
 qñs relige b' apatis fuerit putrescē. nihilolū remācit
 qñ iūm' oēs suas faciat opatōes. Si vo a pūcipio nī fue-
 rit suatū illd regimē et hñores apat' sapit ad putredinē de
 uēre et iūm' fuerit sēci. si expectes curā in ipo. imo dicit
 ei. et bēas cū p desparō et regē infirmū blādiēdo ipz cū olo
 rosaceo et suis sūb' qñs nūl' pficiat. Cū āt fuerit i pū-
 cipio b' facit illd emplastr' postqz fuerit purgatus ptes a
 mēlācolā sicut dicit. Re. farina ordci. rosay. farine fabay.
 camomille yringoy. an. Sz. ii. scis lini. scis altee. qđ arabice
 dī chatemi. an. aur. iiii. solioz vrtice. carobe porane an.
 aur. ii. pūsent qñbz pte et cū b' sūnt tribellida. et oīstē-
 pa ca cū aq' rosacea. in cur' vñ iūm' sēci lb. sū oīstēpata. Sz
 Sz. tritice alferut. i. libat. Et illd ēplastr' pōe sup locū pone
 desup emplastr' solia vñ rectia. et cū sūnt excoata muta-
 bis illa. Sz vero dicit apā fuerit ex hñorē sūo grosso. p ma-
 iori pte curat. Et mlti cūenit cū efflō iūm'is. et possus
 sui multos et intensos dolores anteqz apūret. et postqz ap-
 tū fuit. liberat' fuit cōpleat. Qđ si hoc passio cūenit alitū
 sēci quod sit hēc cōpleationis subtilia regimē et qñtum pē
 ita qđ nō comedat aliqđ bñs crassitudinē. et sufficit ei dare
 pullas puas et factas in taffia cū aceto et pane bene ferment-
 tato. et oia ei bibere qualibet die. Sz. sūm' sgnzabin cūz
 Sz. v. aq' decoctiois yringoy. Et sine decocto talis. f. in. vi.
 aur. yringoy ponat. Sz. x. aq'ue. et bulliāt vñ ad psumptio-
 nē medicatā. et cū illis. v. Sz. decoctiois oīstēpatis oī-
 cū sūm' pū. et oabis de isto oī mane ut vñtū est. Et pōe
 desup emplastrū factū cū farina ordci et yringis et camōl-
 la. an. cōles ptes. pūsent et dūstempit cū aqua et tertia p-
 te sui aceti. et desup emplastrū pone solia vrtis vel scit. qđ
 si apā ad maturatiōnē cūenit. sicut ut ois sū aptura si-
 at inferius et vbi vis qđ rūpāt pone illic stercus columbē
 nū mēti cū m butiro sūm apturā quā intendis facere. et cū
 apertū fuerit macua sanie. et intus pone licmū seu tantas
 madesactā in melle oīspumato et decocto cū aq' vñ ad pū-
 stitudinē retinēdo illd licmū nocte tota. et mē rēte illud
 et pone aliud madesactū in emplastro alnadi mēto cū olo
 rosaceo cūll' et bullit' ad spissitudinē mell' et pmaneat sē p-
 totā noctē. et sūm qđ parit' fuerit deliat' vñ deliat'. pōe
 de vitriolo i alnadi pūmin'. Et si vider' tūi officile qđ
 re cōcūitātē vulneris dicit apatis carni bñ accipe sūltig-
 nē sōmatis vbi fundis es et tere cā et abline illā cū aq' mul-
 toties. et de illo puluere sge sup licmū et tādū pōe iūm-
 nate donec optie sigillet. Si āt cū apā fuerit ex hñorē
 sanguineo sēci erit sūtor: sz cū liberabit. Et cura ipz ē
 fidare p' et postea desup ponere mitigatiua doloz et nar-
 cotica. Re. apta valde ad hoc Re. farine fabay. yringoy. ca-
 momille. sp vna solia vñ an. cōles ptes. pūstē et oīstēpē
 cū agrest' et pōe desup. et sup ēplastr' pōe solia vñ rectia.
 et cū mēpit. Cū āt madesact' cū aq' rosacea. Si āt ad sa-
 nie dūenit. facit curā pda i sūnto crepro qđ i isto ma-
 gis solide ē oē isfrigidare. et i illo magis intēdere oē in
 subtiliare icidere et dissoluerē. Si āt pda apā ē tole-
 rica fuerit nī pficiet et vngūetū alnadi imo magis sēci nō
 cūmētū. nec ēt acuta acetosa. sz sufficit ei supdēre cōti-
 ces cucurbitē sanguine l'box sūlia. Sz cōdo qđ i ista regione
 oia apara qđ naktū i pda locis nōlāt altabalep. et grecē
 ipaz nōlāt babui. qđ āt sūnt ex hñorib' adustis nī sapit oīge
 sūdz quēadmodū oīz. et pp boēi curat. et ex hac egritudine
 obit p' mē. cōfēdo qđ hoc apā ē corrosiuū et corodit lēi-
 cūtu sui ptes vicinas. qđ necem inducit qñs sit in pūb'
 nobilibus corporis. necū in nobilibus. vel pēpē nobi-
 lia membra. et pōpē hoc moriūtur pro maiori pte habē-
 tes hanc passionem.

C La. xxxvi. de apatib' que dicitur doggam.
 o Rūf aliqui in extremitatib' digitoz manū i pe-
 dū apara qđ dicit doggam qđ latine panarū nōlāt
 et faciliō: cura et magis laudata est desup ponere cerumen.

Item foridices illa q̄ reperitur in aurib⁹ uel panē masticatū: et si fuerit oclat⁹ sufficit ei farina masticata ad maturationē hui⁹ apostemae uel passiole p̄state aut ficus vna: quoniam hoc passio leuiter creatur et sine timore. Sed hec egritudine reperitur quodam species que est valde mala videlicet que corrodit extremitatem digiti et extendit ad corrodendū carnem vitam manus vel pedis donec occurrat ad corrodendum maioris partis ipsius. Et hoc spēs arabice nominat egritudo spine. Galien⁹ vō nō notat passionē hāc p̄prio nōte: sed posuit eam et curā ipsā. Et postq̄ cognoueris hanc spēm q̄ ipsa crescit cotidie et augmetat. stude in euacuando corp⁹ fortis ponēdo in laxatiuis ipsi⁹ res q̄ trahant hūiores adu⁹ os. et de p̄uementib⁹ ad b. ē. medicamē. Rē corticis mirabolanoz et kebulfoz et indoniz et epbitimi barburie polipodij. an. aur. x. scie kantami scis vrtice. an. aur. v. p̄stet optime et addat iſſ q̄rū ē q̄tra pars oīuz dictarū medicinarū de violis et florib⁹ nenufaris et infunde oīa in aq̄ calida tāta ut cooperiā ex ipsa. et coles in mane fortissime exp̄nēdo. et vj. ſ. uſ. colatūre ponat. ſ. i. et. ſ. ſyrup⁹ de liq̄r. et i. ſ. i. ſ. ſyrup⁹ corticē litri. et adde hūc octauā partē aur. de scamonea et octauā partē aur. de mastic. Et si non purgaret sufficeret ei iſſ addere de rhodo aq̄. ſ. i. et. ſ. ſyrup⁹ squinzabi. Et cū ab ea postea gallina dicitur in tarta et in oleo an. assuptionē medicine. oabis ei scias dicitur i. vespis. et si nō fuerit studioſus in liberatōe hui⁹ an. q̄ de ueniat ad maturationē et empydes pax p̄ficiet ei cura et medicatio postea q̄ si denigrat in circuitu apostemae et induraf q̄ admodū ouenit inimico meo q̄ notabat zachar⁹ q̄m mīst p̄ me postq̄ exiit de carcerib⁹ bati⁹ filij ioseph. et inueni q̄ corā eorū plures medicis: cū essent ppe cū ipse extraxit pedē suū et sic q̄ nō posuit ipsuz i. ſ. ynu meo sic affuerat facere alijs medicis: tūc elogat⁹ fuit ab ipso et p̄sidera tū qd corūptū erat in circuitu apostemae. q̄re oīri ei q̄ im possibile erat cura ei⁹ oīo mīſſi ex rolog⁹ incidat carnē illam totā cū raſorio q̄ ē in circuitu apostemae: qui cū audisset b. incepit fūre valde et angustari. et medici incepit ei blan diu tradēdo obliuioni p̄cepta antiq̄ qui p̄cepit q̄ nō debent bladiu infirmo in egritudine p̄miserūt infirmo remouere cū bñ cū medicis mordificationis quib⁹ oīri q̄ si cogitabā nec videbam vilo mō q̄ illud facere possent: eo q̄ an. q̄ mortificationē illa caro mala denigrabit altera q̄ succedat et sic p̄cedat fuerit oēs remouere cū cū medicis acutis quib⁹ oīri q̄ nō poterat illud facere aliq̄ rōne: et sic receſſit ab ipso: et medici fortis incepit me accusare et oclere q̄ nō poterat ſimilitudinē coopire q̄ habeo erga cū: tū q̄uis ei⁹ im mīſſi eſſet p̄cepto oīeb⁹ vitare. vñ iſſa de cū imaginauerat nocere mibi: ſ. de abſtulit ei potetia neq̄ sui medici aliq̄d ſibi p̄ficere: ſ. potetia inuenerat granamē et validū nocumētū et accidit q̄nq̄ i. hac paſſiōe qd corūptū os et denigrat⁹: q̄ i. possibile ē q̄ sup illud os possit caro gnari: nec p̄ſari. vñ necesse ē radere illud fortis et cū raſorio incidere carnē illam totā q̄ ē liſſera et corrupta: et subtilia regimē ei⁹ et sup locum pone farinā ordeī cū induco q̄ p̄tes ſunt egles: et vñ ſa miē ceciderit. pone tūc farinā oībi mīxtā cū melle et inunge p̄tes vīcinās q̄ si in circuitu apostemae cū oleo roſacco aro matizato: q̄ si possibile ē q̄ cū b. regimē videb⁹ re laudabile cū adiutorio dei: qd si cōpletio panēſ fuerit ſeca valde fuerit ſene lung: cū farinā ordeī et induci quātū ē q̄tra p̄s eoz de tūre aduſo. C. Rememoratio de febrib⁹.

Item ſuauēſcat q̄ p̄ſuetudo ē medicorū nolare vñ d. que q̄ calorē creant a corp⁹ p̄ter nāz. feb. Sciedo q̄ q̄i et feb. qdā ſunt ſpīritib⁹: et cū oīo ſpūs i. tellico ſubſtātiā ſubnē q̄ ē in corde: qdē ſubā i. intellectu nō b. cū ē ad intelligēdū. Sed viuū cōceptūz hēm: et moimur q̄i de ipſaz a nob⁹ vult remouere: et qdā feb. ozūſ i. hūioib⁹. et aliq̄ generat i. ſubalib⁹ mēbris. Et nunc incipio ab ea q̄ oīū h. a ſpīritib⁹. Et dico q̄ h. feb. p̄s generat a cauſis extrinſecis ſē a ſorti ſra et a ſupfluis vigilijs: aut ab intēſ et ſorti labore. et exercitio exēſ a natura uel ex p̄ſide ſupflue moie in ſole: aut ab intēſa frigidityte

aut ex balneatide in q̄ uſā ags ſtipricis ſē in aq̄ vitris li uel a luis et ſuis ſlib⁹. Ita aut p̄cat feb. eo qd ab ipſa inflāmā ſpūs cordis et tot⁹ corp⁹. et inde ſegē effimera: q̄ cū recedit a corp⁹ nō redit ampli⁹. Et ſi intelligēdū ē cum mō hūiores tēpati fuerint et egles in corp⁹ in q̄ſtitate. ſ. q̄ ſitate. et interdū durat p̄ tres oīes et h. ē raro. Et ſi feb. vici effimera: ſi vō hūiores nō fuerint in corp⁹ tēpati equales: ſ. creit ab eſtitate et tpe et q̄ſtitate et q̄ſtitate uel ſubā: tūc ad putridā leuiter poterit cecidit: uel ad aliā ſpecie feb. vici de quib⁹ rēſpondet⁹ ero cū de putridis p̄tractabo. Cu ra aut hui⁹ effimere q̄ ab ira p̄cedit eſt infirmū lenificare oonec remoueat ira: et nō ſubiles ei⁹ regimē multū: et da ei bibere ſyrupū mingatiū et reſenatiūz ire: ſicut ē ſyrup⁹ de bugloſſa. ſ. i. cū. ſ. v. aque roſace et geſat abſq̄ exerci tatiōe aliq̄ et videas v. inā ei⁹. Sed ſi ſigna laudabilia i. ipſa apparuerint atreſtātiā ſanitari: ſcias q̄ liberabit ab ipſa: ita q̄ nō redibit et ſignū certiffimū hui⁹ ypoſtaſis alba p̄ neatū et lenis et equalis: ita q̄ in motu v. aſſa cito aſcendit ſurſum et cito redit infer⁹ ad ſua debita diſpoſitionez: et in iſſo ſigno nūq̄ cognoui errorem tēporib⁹ vite mee: q̄ cū vides hoc certiffime ſcias q̄ nō redibit. Et ſi cū tali ypoſtaſi v. ma fuerit in colore et in ſubſtātiā ſilis v. rine ſanoz adbuertio: eſſe poteris q̄ nō redibit. In illa etiā que ſit et cōſtitutiōib⁹ et vigilijs ſeruabis p̄dictū regimē p̄ter q̄ in illa que ſit et vigilijs oebes iſſimū ſollicitare ut ooz māt omi et p̄ſet odo: are flores nemifaris et vngere nares eius cū oleo ſeminū cucurbitaz uel cucumeris et potetius ſit ſyrup⁹ violac⁹ uel de bugloſſa q̄ſi cōſtrict⁹: et cū vide ris ſigna laudabilia ababis pullis uel carne edi lactantis. Et hoc cura ſufficit in illa que ſit et ira et ſollicitudinib⁹ cogitationib⁹ et vigilijs. Effimera aut que ſit et fatigatide et labore indiget maiori cura: q̄n oportet ut ponas eūz in tina plena dulcis aque tepide: ita q̄ balneſ corp⁹ totū p̄ ter caput et fricet corp⁹ ei⁹ totū in extu cū interiorib⁹ meloni uel pulpis ipſoz q̄ ſunt bñ maturi et cū ipſis fricet cor lones recipiat ſcia eoz et p̄ſet optime et cū ipſis fricet cor pus p̄ſete ut creat vapores ſumoli qui reſoluūt uel reſolu ti ſunt a caliditate feb. et postq̄ videris ſignū certiffimū q̄ tibi tā notau habere debes p̄ cōſtanti qd nō redi bit feb. ampli⁹. et potet iſſoz ſit ſicut potet p̄dictor. Et ille etiā qui inuenit effimera et cōtractide moie in ſole bal neſ ſiliter et regat regimine dicto qd ſcaz ſolis habuerit oclorē capitis iſſimū inſunde caput ei⁹ oleo roſacco aro matizato ſi tēpus et etas et regio et cōpletio cōſenſerūt inſunde ſc. Et q̄ſſet cū iſſo oleo totidē aque dulcis et oī ſtilla eam ab alto per cam illā uſ cū aliquo vaſe habere oſiſ cū ſtrictū faciēdo qd infirm⁹ ſit ſedēs: et taliter ſup caput diſſillet ut ſpargat per totū. et in camera ipſi ſparge et ſi ſpēde ſolia cānaz ſeu arūdinū et vñ mirtellorū: ad opti me domū cū aqua. et hoc etiā p̄ſet p̄dictis effimera et p̄ſide ra vñ qd ſi videris in ipſa apoſtaſi reſidēte inſudo al bā et ſubtilē et regularā in oīb⁹ ſunt oīri: ſcias p̄certo q̄ nō redibit feb. Sed ille qui cauſa frigoris p̄ſet effime ram eſt balneadus in aqua dulci ſimilitur fricādo cū cum ſemine melonis et ocl ei omni mane ſyrup⁹ ſquinzabi. ſ. i. cū. ſ. iij. aque calide. et abet pullis ſi videris qd in v. i. na ſit ypoſtaſis alba reſidēte inſundo et cōſtina atq̄ luis et ceteris bonis diſpoſitiōib⁹ regulata. Sed ille qui pa titur cū cauſa balneationis in aquis ſtipricis ap̄erantur poti ipſoz et hoc ponēdo cū balneo dulcis aq̄ tepide fricādo cū cū meloni: uſ cū ſib⁹ ipſoz. Et ſi videris ſignū laudabile p̄notati in v. rina ababis cū pullis elixis in tar ſca cū modico aceti. Si vō cū iſſa feb. nō apparuerit v. rina in oīa ypoſtaſis laudabilis: ſciar p̄cul dubio q̄ redibit feb. et tranſibit iſſa feb. ad aliā ſpēm feb. et hoc ſim q̄ corp⁹ fuerit diſpoſitū et p̄pati q̄ ſi ypoſtaſis nō reſidit in ſundo: ſ. et pendēs in nigra uel tendit ad ruēdine innue ei oīa ſubtilē p̄hibēdo pullos oīo et rege cū cū pulvis ſarine ordeī et cū pane abluto q̄uis antiqui nō habuerunt iſſa p̄ ſtilla oīa: imo ſ. ipſos ſtilla oīa erat nōl dare

100 TA Ep̄m̄m̄

Cura Ep̄m̄m̄

ut perplemonias aut apostema i dilafrigate q̄ potissimū
adnuce cōponit & vniū alii subintrat. & p̄p̄i h̄ cōfiscare
illa difficile ē valde nisi illis qui mltū afflucti sunt in his
S; illi q̄ nō sunt afflucti & p̄ lōgū tēp̄ approbati nūq̄ ad
illa cognitionē poterūt puenire. Quā de cā medici multū
reperūt errare in his. Ergo medicū p̄mo studere o; diligē
ter in cōfiscēdo febres simplices. Et postea attendere o; sol
litate: si vna ex cōpōnib; ē cū aliq̄ ipsarū febriū vel plures
ex cōpōnib;. Qd si se studiose & attēte studuerūt leuiter ad
cognitionē dīctarū cōpōnū poterūt puenire & q̄to febres fue
rit simplices: tanto dies indicatiua cretica erit faciliōr co
gnitiōis: q̄to fuerit magis mixta: tātō dies indicatiua &
cretica erit magis p̄fusa & difficilioris notioniis. Et ego in
tēdo nūc remōnare de dieb; indicatiuis & creticis postq̄ vi
pero bñc fmonē sup̄ febres. Et hoc art; q̄ mltē febres sūt p̄
pter obilitatē vtrūq̄ & stulticiā medicū: h̄ q̄i medicū p̄sen
tūit eis cōcedere plura cibaria q̄ v; corp; sufficiēs sit cōare &
digere. & hac de cā sūt febres: q̄re necē ē ut p̄p̄inē eis ci
baria ad pōd; donec febres ex toto remoneat: nec post reue
lūz febres incōtinētī o;bes addere i cibis sed expectare de
bes vīq̄q̄ trāstāt. v. dies & tūc addere o;bes pōd; aut de
cibis. & sic gradatī aſcēdere o;bes: donec fuerit reuipar; &
si sic nō feceris recidīnabit egritudo. Cōfiscēdo q̄ oēs spēs
carnū feb; iatātib; cūtiline pueniūt ad putredinē. Et ē i
possibile q̄ post crīsim aliqd̄ putredinis nō remaneat i ali
qua pte alitū mēbrū: q̄ pōt vīgorari & augeri ex regimine
malo ul; cōueniēti. Et si regit hē o; ordinate nā p̄stabit
tur & vīgo: abis donec ipsū p̄sumit: & p̄fūssime expellat.
Cōp̄it; tractat; de febrib; cū laude dei. fm q̄ mibi suffi
ciens esse videt. ¶ Tractatus secundus de crīsi.

¶ Unc incipio remōnari de dieb; creticis. & dico q̄
crisis ē mot; for; vīrū corpis ad expellēdū h̄iorē
q̄ mā egritudinē existit cū adiutorio dei. Qd si hūo: calid; &
acut; fuerit: & regio sūt calida ul; tēp̄ata & t̄p̄a fuerit elūm
et patēs iūmētis extiterit: leuē die; hūo: recipiet digestio
nē in breui: sē in o;to die ul; vīq̄ ad septimū dīmō: cūo: si
affuerit. Et ē impossibile qd an oīe cretica nō sit aliq̄ dies q̄
indiat ipsū in q̄ vīrutes mouēt fortiori motu solito & ap
parebit ypo;stas alba pēdēs i medio vāse: q̄ nō fuerat an
que si incipit apparere i scōs die egritudinis crisis fiat in
q̄ra & si in q̄to crisis erit in septimo. & sūm q̄to crisis fiet
in nona die: & si in nona: expecta crīsim in .xj. Qd si in vī
decīma incipit apparere: expecta crīsim in q̄rtadecīa: ul; in
decīma & septīa: & si in q̄rtadecīa: ul; in decīma & septīa: expe
cta crīsim i vigesima vel in vigesima p̄ma. Qd si nō appa
ruerint signa digestiōis nisi i vigesima die: expecta crisis in
xx. vel in .xxvij. Scēdo q̄ post hos dies obilitat; vī
rutes corpis sup̄ hūo: faciēt egritudinē in nū qd possibi
le erit q̄ nō expellet egritudo p̄ crīsim: s; dissoluet paulatī
ne donec liberet. Et si erit crisis fiet debilis et plonq̄abit
vīq̄ ad .xl. die. & postq̄ trāstāt .xl. dies vīfū fuit ypocra
ti q̄ nō possit fieri crisis vīq̄ ad .lx. dies p̄pter obilitatē
vīrutes. Et rememorat; fuit ypocras q̄ in oib; egritudini
bus cronis: crises nō fiunt nisi in mētib; vel in annis.

¶ Unc aut restat videre & remōnari accīdētia que ve
niūt & emergūt in dieb; creticis. Et dico q̄ crisis ē
pugna q̄ accidit inter vīrutes corpis et hūo: q̄ cā
egritudinis existit. Et febres q̄ sit in die indicatiua est for
tior q̄ q̄ sit in alijs dieb;. Et infirm; o;ctū videt feb;e.
q̄ in hac hora patit; calorē maximū: & alimal & h; p̄turba
tione mētis & imaginat; videre que nō videt: qm̄ q̄rit pa
leas vel festucas colligere de pariete ul; ex alijs locis: for
sam an hoc cūenit ei singul; & dolor colli & capitis & p̄uritis
in narib;. Et cū videtis inde indicatiua signa sanitat; que
p̄diri videt; ypo;stas alba & cūl; pendēt in medio: vel
sublātā vīne spissis rē solito cū ypo;stas tēdēt ad rube
dinē infūdo significat euasione & liberationē cū crīsi i seque
ti die cretica q̄ succēdit oīno. Et ē possibile q̄ in die indi
catiua apparebit signa attestātia sup̄ euasione matricie
egritudinis: cū liberationē patiētis. Sic si in die indicati

ua erit gutta sanguis de narib; an plures cū p̄uritis na
riū in fīcatide p̄notificabis fluxū sanguis ex narib; in p̄i
ma die cretica que succēdit euasione Et si nō accidit nisi post
grauia accīdētia que p̄cesserūt cū forti feb;e & calore. Qd si
cū hoc in die indicatiua signa laudabilia vīfū fuerint q̄ vi
rim; euasione infirmi ex illo fluxu denūciabis. Si vō in
firm; trāstet iūmētū raro cretica p̄ fluxū sanguis nariū.
Et si in die indicatiua flux; vīrū apparuerit: expecta salu
tē in sequēti die cretica q̄ succēdit p̄ eūdē: & si in die indicati
ua patēs sudabit aliquātulū cū ypo;stas laudabili & alijs
signis digestiōis cū det infirm; in sequēti die cretica cū su
dore forti vī cū fluxu vīrū: aut cū ambob; m̄l. Qd si i oē
die indicatiua signa vomit; apparuerint: sē ē tremo: labij
inferioris cū p̄dict; signis bonis. in sequēti die cretica salu
tē patiētī cū vomitu denūciabis. Excepto q̄ hūores si sint
inhibiti in suba stomachi. Si aut i die indicatiua cum si
gnis laudabilib; p̄dict; patēs patiet; colorē p̄ aurē: vī in
aliq̄ alia pte p̄notificabis crīsim futurā p̄ apostema in eadē
pte. Qd si oīe; dolor; fuerit i locis vīlib; corpis relinq̄ oīo
natura. Qd si fuerit in nobiliorib; mēbris: p̄forta mēbrū
cū bis q̄ hnt ipsūz p̄forta est cū oleo rosaceo suis sūb; q̄
si timores p̄uersionem apostemag; ad interiorēs ptes. pone
de sup̄ maturatā donec loc; rubeat & ingrosset & ad sanie cō
uertat. Cōfiscēdo q̄ qlibet mot; qui fit a natura. & qlibet
pugna q̄ emergit inter morbū & naturā: ul; cōtrario q̄ sit
in p̄dict; dieb; cū signis digestiōis & laudabilis cōrimag;
denūciabis q̄ crisis erit laudabilis & p̄fecta. Et sp̄ q̄i i die
indicatiua signa bona digestiōis & laudabilia apparuerit p̄
notifica salutē in sequēti die cretica q̄ succēdit. Si vō p̄
dicta signa i alijs dieb; apparuerint: qd nō sit indicatiui ul;
cretici: sicut ē sc̄t; dies vel .viii. ul; .x. vel .xij. aut .xviij. vel
xxij. vel .xxviij. aut .xxxvij. in oib; istis p̄notifica crīsim ma
lā futurā. Qd si vīrutes patēt; obilitis existit moriet;. Et si
for; erit impleta & cū recidīnate & finis ad vltimū erit sē
placuerit altissimo creatori. Et in oib; p̄dict; dieb; paribus
nō sit crisis p̄fecta. Et tā nobiles & sapientes vīr repti sunt
dicere sup̄ his dieb; creticis: qd nō fuit nisi cā stellaz & lune
& satis sufficit medicis credere q̄ ita sit postq̄ oīdicerūt i
atātis & talib; sapiētib; q̄ h; p̄bauērūt t̄p̄e lōgo. Et expecta
mētū etiā nos sp̄ certificat se ē: q̄ secure p̄nt dicere medici.
Ista dies cretica ē bona. & ista nō ē bona: s; sūt de indicati
uis. Si aut febres nō fuerit ex simplici colera: s; erit cō
pōsta: ante patēs trāstet iūmētū: vel fuerit byems & tē
pus frigidū vel tardab; crisis in talib;. Et p̄ maiori pte
si febres extiterit ex colera nō p̄ma: nō recedet ad minus nī
si vīq̄ ad .xx. die. Et febres sanguis p̄ maiori pte si sp̄as
nisi post multā euasione sanguis nariū: ul; ex stōmia o;
dinato a medico fieri vīq̄ ad s̄ncopiam aut moriet; infirm;
Et ē necē in hac febre sanguis & in colerica ut sc̄pias iſir
mo bibere aquā dulcē infūdatā super niuē ul; in putco:
aut aquā orde; rali mō infūdatā. Si patēs fuerint iūme
nis & tēpus cadū & seure. & cūa cū curib; & ad potan
dū etiā dabis ei de aq̄ ipsaz. Et hec vīe spēs febriū p̄ ma
iori parte i breui recedūt. Et h; cū forti rigore: qm̄ in recessu
eaz; hūo: sp̄at; ad exteriora super sensibilia mēbra Scē
do qd nō pulsatiles venę nō sunt sensibiles & si quis ar
guerit oīes. Iā videt q̄ Gal. sentiat q̄ sint sensibiles qm̄
die q̄ orificia venaz; aperit; p̄pter mordicationē sangui
nis. Quibus dico q̄ h; qd ē siuola sūt atq; vana: q̄ cū oī
co sensibiles intelligo de sensibilitate vitali q̄ p̄cedit a ner
uis ad māsculos. Tene vō nō pulsatiles & alia mēbra cor
poris q̄ oīcū carere sensu. sūt inde sensibiles nālē: sē vī
deremus h̄e vegetabilia q̄ sentiūt solē cū aduenit super ea
& mouēt versus eū. Et videremus etiā aliq̄ flores q̄ ape
riūt de die. & claudūt de nocte. & cū iste nī sensus vī nāl.
¶ In febre vīro slegmatica nō apparent signa dige
stionis: nec dies indicatiua vel cretica: nisi post
xx. dies: vel prope fm q̄ erit natura slegmatis. Et
p̄dē sūter ē talis nature slegma q̄ non apparebunt signa
digestionis etiam post dictum tempus.

¶ Febre autem quartana non cernitur signa digestiois nisi in mensibus: et dies indicatur in ea non sunt manifesti. Si appareret non posset nisi in mensibus. Si de mensibus in mensibus. Et per maiorem parte hec febres non recedunt per evacuationem manifestam. Sed per dissolutionem et assumptionem paulatim sumunt et recedunt. Quare necesse est medico ut apparet illis ea que habent restantur. Si autem signa digestionis apparuerint manifeste, non tardes ipsum evacuare: et si a natura evacuaret: non cessabis pro tanto ipsum evacuare ab humore peccare. Et tunc quod potes ne oes in principio febri: et si typhus magnus. Et si si feceris reduplicabis febri: vel fiet continua. Si autem persueruerit febri de una crase in alia: tunc eare poteris: sed in modica quantitate. Si a quarta per aurem. Vires ad aurem. Si aqua calida. Et que admodum convenit in hac egritudine ut sis studiosus in digerendo et subtilizando humores qui et ea huius febri: ita sibi convenit ut sit studiosus in humectando ipsum. Et per meus curatio in manibus vel regelar: curavit quedam ex quartana tali modo. Scilicet per preceptum infirmo ut quibet die comedere deberet tria nuclea picea mundata cum aqua calida vix ad .x. dies. Et postea purgavit cum sufficienter cum medicamine laxativo educere illi humores: et sic liberat. Ita quod medici qui erant in tempore illi mirati fuerunt valde. Et nobis fener autem mutabas quod sit per meo: quod si fecerit: et ipse sibi reddidit rationem quod necessarii erat in illo sic facere. Qui gaudebat fuit valde et multum placuit sibi. Et illa disputatio repit apud multos istius regionis. Et scias quod oibis febribus quod simpliciter est: satis levis curatio est. Sed illa quod est composita difficultioris curationis est valde. Et si compositio humore adinvenit. Si quod maioris compositio est: et si in tritu erit difficultioris cognitionis et gravioris curationis et ita rememoratur sibi hic in febribus compositis. Et est possibile febri compositi ex tam diversis humoribus: et in tritu quod intelletus humanus non poterit ad perfectam veritatem pervenire. Quare necesse est ut medicus sit studiosus et attentus suo posse in cognoscendo compositionem quanto melius poterit. Et tunc cum finem per melius sibi esse videbit. Confidens in oem quod rectificabit cum tramite recto et ordinato. Et in tritu quantum medicus et certi et melius cognoscit has compositiones in tritu perfectio: alijs et melior esse reputat. Ad hanc egritudine et compositionis cognita fuerit a medico perfecte: vir autem nunquam morietur infirmus ex ipsa: et eorum conditiones semper de bono in melius rectificabit: et preterea ei dies indicantur atque erant erant laudabiles atque ordinat: et rationabiliter procedentes in tritu quod quasi oes mirabuntur. Sed vix quid medico esse reputat: quod timuerit. Fortitudine febri ut gravia accidentia que emergunt in ipso tempore appropinquantis crasis: postquam cognoverit quod dies in dicatuna quod perfecerit: fuerit laudabilis: et vixina vix fuerit cum ypothasi laudabili et pulvis attestaverit super fortitudine virtutis. Ad debet et patiens istis vixis timere: si patiens symtomaverit ex motu et fortitudine belli. Et ex assensu vaporum. Moridicium officium stomachi: quod quidam medici et nomine consueverunt. Ego vero cum cognovero pulvis esse bonum et laudabile significans virtutem fortitudinis: et ypothasis fuerit alba continua et equalis reddens infuso: non dubito tunc de fortitudine officii stomachi: nec desisto facere quod sunt facienda circa egritudine que admodum feci circa egritudine certi filij bati sic alibi recitari. Cum autem cognoveris quod accidentia fortia quod emergunt procedunt ab humore acuto et calido consistere in stomacho: sic syncope et vomitum: tunc ne adiuvet cum in provocando vomitum: quod si feceris pueros cum ad periculum moris obdebilitate virtutis. Sed adinvenit ipsum per viam accidentis confortando stomachum et huius compositum facto ex succo citrionis et parum mastice: cum vixis vel alio. Sed si calor et inflammatio magna fuerit: adde predicto emplastro aliquid de succo zuchari vel agreste quod si faciendo corrigabis stomachum: et coadunabis illud. et confortabitur talis: quod expellet compositionem materiam relictam in ipso: per vomitum: vel inter per fecerit. Et si aliter opus fuerit: ut multum faciat. Si quod voluit iuvare naturam cum movet ad vomitum oem

do ei decoctionem rassiani. possibile est quod invenit inde et allevietur. Sed si erit in minori parte. Et posset ad suffocationem et syncope: vel ad mortem inde evenire. Et de his quod nos poterit securare. Idcirco determinavi et complui tractatus febrium et compositionem earum per viam brevis et compositionis generaliter sic mihi preceptum fuit. et determinavi iterum de crisi et de reb' actibus et de omni huiusmodi quod accidunt in ipsos. Hanc autem cum adiutorio dei incipiam rememorare de egritudinibus que veniunt tempore epidemiali de febribus eorum.

¶ Tractatus tertius huius libri de epidemia.

Capitulum .i. de epidemia que provenit ex corruptione aeris.

Capitulum .ii. de epidemia que provenit ex potu aqua putride fetide.

Capitulum .iii. de epidemia que provenit ex corruptione aeris.

Capitulum .j. de epidemia que provenit ex corruptione aeris.

De autem egritudines que proveniunt ex corruptione aeris: rememorare sic ab yporate in libro de epidemia: et dicit in illo libro quod in quodam civitate quod noiebat dicitur erubuerunt pluvia et effluvia et fuit illa effluvia et calidissima valde quod pluvia magna per tota estate. et supervenit postea

bois incedit magnus: ita quod videbat eis quod essent ab igne

adusti. et in principio habebat puritatem magnam: ita quod scalp

bat se tam fortiter: quod exorabat per totum. et erat propter sanies

quod coadunabat sub crisi et multo bois reciderunt crura: et core

et musculi. et ossa in magna quantitate: quod ex his fuit possum

quod oetior aer et calidus et humidus. et huiusmodi quod aprior: et ad red

piendum corruptionem et putredinem ceteris compleribus aeris. et

illi magis parati sunt recipere oem corruptionem quod sunt eius

de compleribus. Et fuit tota illa effluvia ab his vento alioque

catino: imo oem effluvia quod in toto illo tempore non videbat move

ri aer vix modo: et propter frigiditatem et siccitatem quod in vixis se

pretronalibus repit collaudat. et eodem modo meridiana vix

perat propter eorum humiditatem et caliditatem. Et dicit in illo

libro quod febres que tunc temporis veniebant. non erant fortes neque

violente: sed erant levis et quere in tritu. quod oculis esse repit

Et est oem quod ille pallidus quod oppositum sunt compleribus huius

ne. et propter compleribus vixis huiusmodi ille sunt quod pessime cri

stuit et ille quod sunt siles compleribus non sunt tante malicie sicut

oppositum. Et huiusmodi manifestat ex hoc quod quoniam aliquis fortis fuerit

infrigidat. et subito ad ignem se valde voluerit calefacere:

vel repete in aqua calida introierit. inde fortes dolores

patietur. Et hoc non solum medicis est notum. verum etiam vulgares

optime cognoscunt. Et hec febres oetiores sunt valde ege

ris febribus et longiores multum a salute et liberatione: nec

crises in istis sunt ordinat sicut in alijs. procedunt: siue fuerint

ex corruptione aeris: siue ex malicia et putrefactione aqua seu ex

corruptione ciborum. Et ista corruptio seu putrefactio predicti

ciborum: erit tunc tanto acidior et malicia febrium leviora esse

requiritur. Sed de per se quod a tempore yporat vixis nunc: non fuit

epidemia aliquid tam pessima nec maliciofa sicut illa nec ita acide

ria et violenter nec maliciofa apparuerunt sicut in illa. Sed huius

vidimus puritatem validos et febres magnas et variolas et

morbillos et putridas febres et apostemata pncipio et quod

oibis curavimus: quod aliquid cum labore maximo curavimus: et aliquid ad

mortem finivimus. Et vixi invenit huiusmodi apostemata pncipio

flus et studui circa salutem ipsorum. et incepti primo evacuare cum

flomia. et postea postea super apostemata confortata eo quod non erat

ex vixis modis. oem purgavi cum ab humore: malis qui

peccabant in eis. Et peripnau ex medicinis laudat. et epidemia

hec est bolus armenus et tra sigillata: et in idem dedi ei aliquid ex

mitridato. Et sic vixis fuit perferre ei cura et dissolutum fuit

apostema. Et preceptum ei ut abstineret a vixis et sic de bono in

melius qualiter donec fuit perfecte liberat. Et postea post tem

pus inuast cum squinaria et mortuo fuerat cum ea. Et huiusmodi autem quod

plurimes et per maiorem previdi accidere i epidemia si febres pu

tride quod levis in eis vixis quod vir peripnau nisi a medico et mo

rius subito cum eis. Et scias quod illi quod huiusmodi et ordinare se mis

diunt tunc epidemias: quod huiusmodi et pncipio. et huiusmodi

modis in modis: sicut et frigiditas cibi et per eorum sili cum

de fuerit compleribus quadum huiusmodi pncipio et nocumeto.

De vixis quod
et humore
Huiusmodi
et vixis

Quod autem per
corruptionem

De iuvare
peripnau

De iuvare
peripnau

Recceptio conueniens valde in epidimia. Re. steroris colubini fici: aloe cicorini: agaria fenū polipodij rectis radicis lilij celestis. an. pondus aur. vñ. thōmē. aur. i. min. quarta, salis & c. bōi nigri. an. aur. s. lixa absinthij codicibatū cū foliorū coloquintide. an. ceratū partē aur. vñ. Incede coloquintida minurim & melleā cū tōndē amigdalārū dulciū. & postea cōstige cū predictis medicinis puluerizatis incoorporādo eas cū butiro vacino: & syropo & squinzabin & cabis cū ad bibēdū cū sero lactis potius. v. aur. Et si nō purgat sufficiēter adde de islo aur. s. cum sero caprino. & rege com ficut in alijs medicinis & pro qualibet sella morēf quēb' diebus a receptione ipsius. Et postea iterabis dādo pl' uel min' de islo medicamine. fm tenore virtutis & naturā patētis fm ordinē medicine. **E**t pcepte cū ut ponit in cameris & domib' suis aromatica si gida sicut mirba & rose & cor similia: & suffumigat domus a longe cū atubra. Et fac torare domū multoties cū forti pecto obturādo domū oīno a parte meridiei. & aperiedo cū a septentrione: qm aperit uel tēre cū aptā ianuis uel fenestris a meridie: nocet valde: & morari in solario. f. in domibus altis: meti' est valde qm in plano & subtriliādū est regi men valde. f. cū pane frumēti bene sērmēto & malurato cū aqua & aceto & comedat scabias seu bletas oecortas absqz aliq' specie: s. solū cū aceto: nō comedat tpe illo carnes villo mō. Cognoscendo qd nō corūpfit aer solūm ex causis predictis: vtrūta ex putredine aeris: que fit a corpib' hominū: qui mortui sunt in bello in magna quāritate quando oīi morāt in loco. Et corūpfit etiā qm aer in vno loco quiescit absqz aliquo motu. Et corūpfit aliter aer qm aque cōgregāt in aliqua pte ciuitatis: ita q non mouēf oīno: et tunc putrefcit & ferent & corūpfit aer inde. Et ab antiquis etiā cōstū habem' : ut oīno morā minime cōtrahere debam' ppe sepulturā corpōr mortuor. & hoc propter vapores qui resoluūt a corpōr ipsoz. Et sic ita diximus curā epidimiarū que ē cū frigidis & scias: & cū his etiam que habēt aperire & abslerge & trahere malos humores si atēqz fiat purgatio aliq' pōpiaz ut fiat emaciatō vñ uer salis. & hoc cū sōmā subtiliādo regimē quān fieri potest: & viedo frigidis et abstinedo oīno a superflua repletionē. Et possibile erat qd sic facerē: multi sōmā qui moruēnt liberabūt. hoc de causa. Et ab aere sic ab excoīo calido sunt etiā passionēs: sicut oblatimie & tussis multarū specierū. & asperitas gutturis & spūū sanguinis & sūū sanguinis emoroidarū. Et hec egritudines sunt pl' uel min' fm excessum caliditatis & sciatatis ipsi' maioris uel minoris. Ergo cūuenit ut rectifikes aerē paulatim abstinedo oīno in tali tpe ab exhibēdo acutariū medianarū. & etiam in oī epidimia: qm nō laudant tales medicīne in arte medicine. Sciēdo qd hec caliditas superflua que fit in aere: nō oīf pro maiori parte nisi ex defectu & absentia pluuia-rum. Et tunc generant predictae egritudines & his similes plures numero. Sed non mortifere.

Capitulum. ij. de epidimia que prouenit ex aqua putrida & fetida.

Que vero mortue que nō mouent. & replent feci bus & in se bullit & putrefcit & feret: sunt cū coru phomis aeris & resistentie & epidimie. & sagitt' ex- ri febres acutas & apostemata mortifera. & ad huc pectus fa- ciunt: q sunt causa destructionis epatis. & opilationis suar viarū. & pereant spēs ydropisā oēs: fm preparationē re- cipientis. & inducūt etiā opilationē in splene & in renib' & sunt cū generatiōis lapidis in renib' & vesica & generali- ter oīo qd hec epidimia que fit ex corruptione & putredine male aque: oib' alijs epidimijs deterio: existit. Et si etiam alia species epidimie que subito interficit: eo q quādo cor di cūuenit aliquid ex aere putrefacto & corrupto q sue com- plexioni & nature obuict a tota sua substantia & natura sub- to morit. Et hoc ppter nobilitatē sui cordis cum sit prin- cipium & finis vite vñ in suisqz aialis. Et dicit Gal. q nō morit aial: donec cor cesset a motu. Et philosofo ma-

gno aristoteli videt: q cor sit origo & principium omniū mē- b'orū & ceteris principior. Sed Gal. dicit q cor in vno quodqz aial est principium mot' naturalis localis. & cerebrū motus localis & volūtarij. S. in suma dico q cor in vita magnā habet necessitatē. Quia videm' q qm aliquis bo- mo intrat in putē in quo aer aliquo mō nō mouet. uel in aliquā grottā syncoptizat & amittit sensum oīno incontinē- ti. & si oīi morat ibidē. morit subito. Et hec res est manife- sta q quādo in epidimijs hoīes aliqui moriūt subito: qd illud est ex corruptione & malicia aeris: q bñ pōt aliqz vi- uere aliquib' dieb' absqz cibo & potu. Sed si auferat ci an- belitus: nō poterit viuere vna hora. Et verum dicit ille qui dicit q abus & pot' est nutrimentū corpis. Et aer nutri- mentū spūs vitalis existit: eo q ipse attrahit fumositates a profundo cordis & reces: aer subintrat per anhelitū. Et sic intrado & exēdo purificat a malis fumositatib' & pro- bibet cor a putredine. Et hec res procedit ab illo qui est su- me & vitime scientie. f. a oeo vero & benedicto & ab aere qui inspirat. qm puenit vsqz ad mirabile paniculū que oīs sub cerebro creauit. & inde procedūt spūs potentia & vo- luntate diuina.

Cap. iij. de squinantia & dislocatione spondilium colli.

Et quādā corruptione aeris pōt cūuenire quedaz species squinantie que dislocatione spondilium colli habet pcreare: sicut memo: at' fuit ypcoras. Et hec est deterio: spēs que possit inueniri: eo q ab eo aliquis nō euadit: & accidit cū acuta egritudine: aliquādo sunt cū tali squinaria scabies & pūrit' & apostemata periculosa: q accidentia aliqua nō possunt cūuenire absqz acuta egritudi- ne. Et causa dicit squinantie que facit dislocare spondilia col- li ab invicem: est humiditas mala: que ponit & deriuatur seu figit inter ipsa. & facit ci abinuiē separari. & dislocari. & illud os qd separat comprimūt violētē cān pulmonis in trā: q suffocationē inducit. Et dicit ypcoras quod cū hec accidit passio nūqz liberat. Qd si quis quiescit dicens que est causa quare spondilia colli dislocant: in tali epidim- ia potiusqz alia spondilia nūc: dico q spondilia nūc cō- primūt ex vtrāqz parte a colliis & a forib' & pluribus mu- sculis: que nō pti mittūt ipsa dislocari uel separari. Colli aut spondilia minime habēt talia defensoria. quare citius dislocat. De hac spē squinantie permittio nūqz dicit ypcoras q possit liberari. Et ego aliter dico q est incurabilis oīno. S. ante dislocationē possit cura pdesse. & hic subtili- liando regimē & viedo defecatiūis sicut dicit. Et in vngelo cum in patientis cum illis oleis subtilibus ericantiis si- cut cum oleo rosacco & talemīno & cū succo coriandri viri- dis simul mixtis. & in vngione facta cū istis. fiat puluis ex terra sigillata. & misceat cū succo coriandri viridis admo- duz emplastri. & pone sup locū infirmū. f. vbi videris ali- quā sōnē paritūculā parietis. Et possunt etiā aliquā- do spondilia nūc dislocari. & hec ex casu uel forti percussione & inde sūt & bboī. & hec ē causa. nota. q nūqz liberat. S. reperit' aliquid psumptioī qui conāt tales curare: sed po- tius ipsoz ad mortē perducit q eos curare possint. Cum aut gibbostas paruo infanti supuenerit morit ex ea eo qd cū crescit indiget multo anhelitu. & nō possint ipsi susti- nere suffocat & morit. Si vero magno acciderit: possibile erit q viuet. S. vita ei' erit tristis & angustiosa. Et dislo- cant etiā aliq' spondilia oīa exterioris & anrioris causa for- mor' qui pcedit a multa grossa vctositare que in corp'e ex- stit & generat: que cōtinue mouet donec dislocet' dicta spon- dilia & exteri' expellit. & inde gibbostas generat: q notat gibbostas vctositatis. & b p maiori pte accidit infātib' & mulierib'. Et nō ē mirū si ex motu grossē vctositat' dis- locat' spondilia quā videm' q oīa que fortiter & violētē mo- uent: scindūt & laniāt. Et ex forti motu scindunt vne et aperiuūt. & fit inde spūū sanguinis. & sequit' inde rēfū uel ethica. Et videm' etiā apte q vtra scindūt & eclanant ex vctositare: q cū implēt multo uel succo alio: fructus qui habent cūentationē: ex vctositare generata in sua

De ordine
da dicit.

Quo alio
nam coru
pauca acci

Hosaz
dignum

Prohibeo autē
cum uelut uag

¶ Ico q̄ ille qui vult se cōseruari a periculo male ac
d̄ vti debet qualibet die cōsecrari s̄ cōfectioni-
b⁹ magnis sicut est clectari⁹ de cuso: bō: metrida-
tūm vel virrida magna ⁊ bibat qualibet die vni⁹ q̄ illis
quarta parte aūt. Et non comedat vq̄q ad meridies. Et
non solis ista clectaria remouent nocumēt⁹ male aque
verū preferunt a nocumēto corruptionis aeris. Et si po-
tueris aliquid ambre in aquā que bibis confer multum.
⁊ innuat etiā ponere aliquid aceti. ⁊ adhuc magis squi-
zabin. Et quidā medici memorati fuerūt q̄ comedere ali-
qua tel cepe. remouet nocumētū male aque. Sed ego ab-
porreo curam talē: qm̄ habent hūiores calidos ⁊ acutos ge-
nerare ⁊ augēt putredinē. Quare mihi videt q̄ assuſcere
mala granata putredine: sit maioris iuuamētī. ⁊ etiam recipere
plurimes de cō: mādrosico vel virridi. habet remouere no-
cumenta que veniūt ⁊ epidimia male aque. Sed lac ⁊ pi-
ſces. ⁊ omnia vicia comedere in tali tēpore vel loco mul-
tum habēt putredinē ⁊ corruptionē augmentare. Et mihi
videt q̄ frequēter agreſta ⁊ succum limonellorum ⁊
acetoſitatem citri ⁊ semina corū. ⁊ coriōes cōseruant a no-
cumento male aque. ⁊ credo flūter q̄ cura ſeniliū ⁊ ſemi-
na corū que ⁊ species iringorū ⁊ panicul⁹ et arbusculi sunt
fructus rotundi rubri qui dicunt amari ⁊ ſtictados: oſa
ista cōserunt multū in tali caſu: ut si patiens quēuis cura
reſte q̄ illis qui iam biberint et aqua mala putrida vel co-
rupta. ⁊ inde inuase cum febrib⁹ acuta: vel ſcabies: aut ali-
qua species malorū apoſtemati. ſtude velocius in faciendo
evacuatiōē vniuerſalē totius corporis. ⁊ curā hoc ſolima
⁊ etiā cum medicamine laticario facto cum ſtercore colum-
bi ſupra nominato. Et nō credas q̄ ſtercus columbi po-
ſſum fit a caſu vel fortuna in predicto medicamine: ſed fuit
ibi poſſum q̄ electiōe ⁊ p̄uifiōne magna: eo q̄ predi-
ctum ſtercus habet purgare ⁊ expellere putredinē ⁊ cor-
ruptionē aeris ⁊ aque p̄noſitate ſetide ⁊ corrupte. ⁊ iniquat⁹
eſt ſtercus aſſimilat illi putredini. ⁊ p̄ tanto poteſt illam
putredinem magis trahere: expellere: ⁊ purgare. Quod si
aliquid apoſtema apparuerit ſtude in curatiōe eius ſicut
conuenit ⁊ ſtudeas in rectificatione aeris ſcōm q̄ cura epi-
dimie crigis et requirit. si aſſuſcere rēgimen quod p̄dixi:
et longando ſit ab omni specie carnis. ⁊ abſtineat ſe ab om-
nibus rebus humidis ⁊ calidis: et ſic agendo proſperabit
deo vante. Et omni b⁹ modis cōſideranda eſt etas cōpleto
virtutis et cōſuetudo ⁊ regio in talib⁹: et eo q̄ inſans pauco-
rum annorū. et decrepiti nō poterit ſuſtinere ea q̄ iuuenis
ſuſtinet. Itēq̄ qui fuerit oſcularis ⁊ oſioſus ⁊ timidus
per naturā nō poterit ſuſtinere ea que pareſt ruſtic ſicc⁹
⁊ nigri ⁊ laborioſi. Et purā aliqui q̄ qui aſſerti ſunt quie-
re et ocio. indigēt maiorē deſecatione ruſticis ⁊ laborioſis.
Sed intentio noſtra nō eſt talis. ſed eſt ut reducam⁹ vni⁹

quēdā ad suam naturalem complexionē, et cōpleto et natura illorū quī sunt in oīo et quiete, magis est humiditas et mollitas q̄ sit illa rusticior et portatorū. Et hoc est generaliter et notanda et p̄cedēda in oībus curis. Et fit etiā epidimia et pestilentia et nimia penuria et fame. Quare boīes coguntur comedere grana et legumina mala, et illa malicia potest esse et scīptis, aut et nimia antiquitate et vetustate, aut q̄ comedit et species maleas carniū, et illa malicia potest esse vel q̄ ipse carnes male sunt per se. Et sui natura et cōplexione, vel quia sunt falsē multū, aut q̄ et dicta necessitate fuerit in accorto longo q̄ pp̄lus indiget talib⁹ et conatur talia comedere in tali casu. Et ego vidi quādo erā in carorib⁹ bali filij ioseph, boīes qui comēbant olera q̄ inueniebant q̄ terra, et etiā comēbant et sp̄ibus anabulē propter famis necessitatē, quia quotidie moriebantur, r. xvi. xij. aut plures. Et postq̄ etiam cū adiutorio dei et illis vinculis et redij in hispania vidi boīes qui comēbant esobum quib⁹ oīos stomachi sequebat. Et alios vidi qui comēbant quoddā quid in arabico notatur atabala et iadices de luf, et moriebant. Et vidi similī in quadā ciuitate q̄ nō min⁹ masarus, homines qui ppter interā famē, querebātur et frangebāt ossa antiqua et vetusta cadauera, et cōdebant medullas ipsoꝝ et moriebant subito. Et cū tales cibi possint esse oīenib⁹ plures nūero, ideo oīenimode obuiidatur, fm̄ oīenitatē et variationē ipsoꝝ, et fm̄ illam oīenitatē oīenitē sūt egritudines et generant, et nō solum fm̄ oīenitatē oīoꝝ et aboꝝ vcz etiā fm̄ naturā locorū, fm̄ cōplexionē et naturā recipientis. Quare tot et tāte possunt esse variationes, qd̄ impossibile ēt eas scribi in libro. Tamen dico q̄ tiracia magna et metridatis, et dictuarius de eufisio, generaliter oīa illa conferūt valde in oībus p̄dictis: et sua sibiuis. Illū vto qui comedit cibaria mala, recte cū cibis bonis et laudabilib⁹, sicut est panis bene sermētatus et brodij galline optime p̄valē caro cū lactatīs, q̄nī istud regimē facit quadam p̄culo p̄uocantē et regimine mali et corrupti cibi. Si autē virtus fortis extiterit, et corpus fuerit repletū et humorib⁹ bonislib⁹ et corruptis generatis ab aliisbus oīoꝝ et aboꝝ, stude in purgando cum ab illis humorib⁹. Et iam sup̄ius tibi notauī oīenitatē medicinarū laxatiuarum cum quibus contrahunt et euacuant omnes sp̄es oīenitatis humorū, vnde ad ipsas recur cōsiderando virtutē et alias cōditiōes sup̄radictas. Et si viderē tibi puenire dare et dēbebar, sicut sunt barbulis, i. cumani, et sinarulis: v̄lectuaria sup̄radicta oīis cū p̄uidencia magna et studio, fm̄ q̄ tibi videris puenire. Et cognosce quod butiri qd̄ posui in medicinis laxatiuis p̄ascripio nō est absq̄ p̄uidencia magna eo q̄ butir habet aliqd̄ ferocius et horribilitatis, et inde p̄p̄ariet hys a silitudinē trabēdi horribilitatē et putredinē humoris p̄dicti. Multaq̄s remō:at sum generalis sp̄es epidimiarū et carū curatiōes fm̄ q̄ p̄oposui determinare. Et nō remanet ampl⁹ determinare de aliq̄ alia specie, nisi de illa de q̄ aliq̄s scripserit, minime euadere poterit, nisi miraculose et volūta te diuina, eo q̄ dō fm̄ galienū, generat⁹ est et sp̄mate p̄ris et matris voluntate oīi. Et nutrimentū emb̄ionis est et sanguine q̄ descendit ad vultus. Et q̄ ipse gal. notauit oīetū sanguinē, sanguinē mēstrualē putauerūt aliq̄ sapienter q̄ nutrit emb̄io a sanguine mēstruali, sed nō est ita. Tā gal. sequit⁹ vestigiū et cōsuetudinē grecorū qui vocant omne sanguinē descendēdū ad vultus mēstrualē quādammodum ipsi notant omne ap̄a q̄ accidet gurguri sicut est et sanguine vel et colera aut et flegmate seu melācolia, signaria, et q̄ libet ap̄a qd̄ oīs in petore sūt et in p̄ncipulo: seu in pulmōe vel sibi cōsine nominat⁹ pleurēm, et de quolib⁹ tumore qui fit in pedib⁹ cū colore, affluci sūt vocare anasaras scilicet podagra: ita omnem sanguinē venientem ad vultum, dicant esse sanguinis mēstrualē. Sciendū p̄certo q̄ si emb̄io et tali sanguine mēstruali nutritur, sicut est ille qui expellitur et purgatur a mulierib⁹ nō viuere et vto modo. Immo nutrit emb̄io et sanguine valde laeta

dabili. Sed quia sanguis qui naturaliter cicit et est me-
 strualis: potius est et situs in corpore ipsius matricis: ideo
 embrio ab illo inficitur et accidit ei tunc que tunc vulga-
 riter a latinis dicitur sagro: in facie et capite et destruitur ap-
 petitus eius: et corrumpit et fit in eo appetitus comedendi
 luti vel carbonis et similia. Et ille embrio qui recipit
 hanc infectionem rectificat eam inquantum potest: et id quod non
 potest remanet in corpore et morat ibi. Omnis natura ipsa
 per tempus multum extra citat et expellit. Mulieres vero post
 partum si non bene fuerint purificate et euacuate ab isto san-
 guine menstruali multe species egritudinum eis possunt
 superuenire: secundum preparationem et naturam vniuersalemque ex
 quibus deficere possunt et deficere ut aliquae et aliquae libe-
 rant voluntate dei. Embrio autem pro certo dico quod nutri-
 tur ex bono sanguine puro et laudabili. Sed quia pro cer-
 to dicitur sanguis menstrualis in matrice infunditur et in cor-
 pore ipsius inhibetur: sicut vasa a liquoribus impositis in-
 bibuntur eis. et resudando exterius humectant. Et quauis
 vasa in vitrea longinqua sint ab infusione et inhibitione
 liquoris: tamen videmus quod ex longitudine temporis
 recipiunt infectionem et inhibitionem a fermento: postquam ibi fa-
 ctum fuerit et continuatur tempore longo: ita quod post multa
 abluitionem si posueris ibi pallam, asinum fermentabitur
 absque fermento aliquo: quod non fiet in vase nouo. et hoc se-
 mate commiscetur aliquid medicum ex dicto sanguine in em-
 brione: sed fortitudine matricis et ex alio multo et bono nu-
 trimento quod recipit: non leditur cum permanet in ma-
 trice. Post partum autem ipsius ab utero nutritur infans
 et coadunatur calor naturalis in eum augmentatur et conforta-
 tur natura. et conatur digere et subtilizare predictum humo-
 rem malum et nocuum et ipsum exterius expellere. et hoc fit
 cum labore forti et angustia magna. et fibre valida atque gra-
 ui. Sed et substantia predictorum grossorum humorum sunt
 variolae et morbilli que eunt cum febre valida impetuo-
 sa et maligna: quoniam vides quod illi qui extrahunt buti-
 rum a lacte non faciunt illud nisi cum labore magno atque forti
 valde. et motu laborioso atque graui. Quare credendum est
 quod in motu et expulsiōe variolarum et morbilli illud ideo
 accideret debeat. Et iam in precedenti eorum curas rememo-
 rari proposui. Et causa quare de his hic feci mentionem fuit
 quia pauci euadunt ab eis. Et quia semper euenire con-
 tingit tempore epidemie facit et corruptione aeris vel
 causa aque putride vel corrupte: vel ex cibis malis et corru-
 ptis vel sumptis et comestis. Et etiam ad remouendum
 homines a mala opinione: quia credebant quod plures quod
 embrio nutreretur in utero matris a sanguine menstruali:
 quod falsum est sicut determinavi: et quia curam de eis
 superius ordinavi: ideo hoc scribere pretermittam nihilomi-
 nus monitionem facio his in hoc loco: videlicet quod absti-
 neant omnino a rebus oculibus falsis. et bibant aquas fri-
 gidam et puram aut aquam ordeii. et elongentur ab omni
 laxatiuo penitus donec egritudo fuerit in declinationem et
 declinata multum: quauis aliqui medici hoc facere affue-
 rant. Si autem post alienationem et declinationem egrit-
 tudinis reliquie aliquae remanere videantur in variolis non
 erit malum ipsas euacuare cum medicinis laxatiuis ha-
 bentibus proprietates remouendi acuitatem materiei: si-
 cut sunt tamarindi dissoluti in aqua: quia ipsas reliquias
 habent expellere et remouere: tamen pro maiori parte non
 indiges laborare cum istis. Et quia iam compleri quod
 determinare intendo in hoc loco de his iniquitate confidens
 in dominum.

Complectens est liber thesauri almudanar cum laude dei:
 editus in arabico a discreto viro Albumeron in practica et
 operatione medicine excellentissimae fidelis regis Aluizar
 translatum venetijs in confinio sancti Saluatoris de he-
 braico in latinum a magistro Petrabano phisico ipso sibi
 vulgarizante magistro Jacobo bebbico in medicina et alijs
 scientijs plurimum erudito.

Incipit antidotarium Albumeronis Aluizar compositum.

Est particula antidotarii albumeronis
 auzhoar eueniens illis qui non didicerunt
 scientiam medicine demonstratam et in pra-
 ctica medicine minime sunt instructi. et colligitur
 in hoc loco vniuersaliter cure egritudi-
 num cum syrups et electuarijs et vinctiōib.

b

Trupus eueniens sanis et conservat sanitatem cum ad-
 iutorio dei et confortat causis promouentibus artetiam.

Re. mirobolan. citrinor. indeor. capilloz vneris
 riglicie mūdare. violaz. an. 3. i. corticis subtilis citri. sce-
 deg. indi. sandali. rosaz. scis curburaz mūdare. an. 3.
 i. Juiube. x. nūcro signanti. 3. 5. agarici aur. i. Quelibet
 mediana coquasset p se. et postea oēs simul ponantur. i. xv.
 lb. seruentis aque pter mirobolanos et agarici: et bulliant
 vsqz ad consumptionem medietatis et colent. Et in illa co-
 latura ponat lb. 5. succi feniculi et emul habcas mirobola-
 nos et agarici et pone eos in aqua. et fac bullire vsqz ad co-
 sumptionem medietatis. et cola. et aggrega postea has colatu-
 ras quibz addes libras. vi. zuchari et fac bullire vsqz ad
 spissitudinem syrupi. et reponat in vase vitreo vel optico vi-
 treato. Syrupus enim iste confortat coloribz capitis quod fuit ex su-
 moribz malis que ascendit a stomacho ad caput. et mol-
 lificat corpus. et puocat vrinam: apit opilationes corporis. et
 pferat etiam vinctus malis. et remouet necumtū male aque.

Trupus eueniens opilationibz opatis et splenis et
 debilitati opatis et stomachi. dissoluit vicositates
 absqz calcificatione complexionis Re. semina melonis
 citroli. et cucurbitae mūdare et scis scariole. et scis spagi masti-
 cis corticis subtilis citri. scedeg. i. folij indi. an. 3. i. scida-
 li. rosaz. et scis ipsi an. ptes tres. 3. i. scis dufaur. aur. iij.
 Juiube. x. nūcro. q. sunt pquassanda. pquassent et ponant
 in. xv. lb. aq. seruentis p nocte vna. et mane bulliant vsqz
 ad consumptionem medietatis et colent. et in illa colatura ad-
 dent. aur. iij. reubarb. et zuchari lib. x. et lb. i. mell. et ite-
 rum simul ad ignem ponant. et bulliant vsqz ad spissitudinem. si
 ruyi. Et bibat de isto oī die cum sitit cum aqua tepida.

Lectuarij quod pferat sō. et adiuvat digestionem et de
 lectabile ad comedendum. Re. corticis citri eliyati in
 aqua. masticis rose. an. 3. i. macis. 3. 5. cardeni.
 et est dinamomū nigre et odorifere valde. aur. v. teras qd li-
 bet p se. et cribelles subtilissime. et coniungat siml. et phiaf
 cum syrupo de citronijs et de pomis dulcibus: quaz partes
 sint equales: fiat electuarij et reponat in vase vitreato et
 de quo comedere debeat post cibū quā pferat valde. Et si sto-
 machus preparatus est ad comedendum cum mali humoris retē-
 ti in ipso: aut cum debilitat ipse: pferat hoc aliud electuarij
 Re. electuarij cinay vitis terminay lib. j. zuchari rosacei
 lib. i. misce siml. omni. Re. macis masticis corticis citri
 subtilis. an. 3. i. que terenda sunt ter: que sunt pistan-
 da pistent et simul misce in mortario donec optime incor-
 porent et si vis ipsum mollificare: mollifica ipsum cum syru-
 po rosaceo. Et tunc reponet in vase vitreolis vitreato. Do-
 s eius sint aur. v. Istud enim pferat sōm: remouet vo-
 mitū: inuat debilitatē sōi: oibus spibus euacuat oīs.

Trupus pferens debilitati visus et defectu ipsius
 et oibus spibus squinantie. Et debilitat mem-
 bres et pfunditat somni: quod salina in seminis
 effundit et illis tū qui cum erunt a somno vana loquuntur
 et alienant. Re. rubec tintori: capilloz vneris: oliuade
 idest pollicaria: acruam. i. scolopendria: camedreos mirobo-
 lanor. citrinor. hebulor. et amblicor. et berilicor. sandali.
 an. i. 3. scene fenicali. seminis masticis: thumi. i. scidaf
 an. aur. iij. liquiride mūdare. floz vneris. passularz
 de suria enudeatay. an. quartā pte oīuz supradictorum.
 Que sunt conquassanda coquassent: et infundant p nocte
 vna in libris. xl. aque seruent: et mane bulliant lenio igne
 vsqz ad consumptionem medietatis aque: et colent: et in illa co-
 latura ponant lib. x. zuchari. et lib. iij. mellis. etocco-
 quant ad spissitudinem: et recondet in vase vitreato: de quo
 qualibet die bibant. 3. ij. cum quater tanto aque calide: et

conferat cum adiutorio dei.

Irupus vtilis scrofulis que oriuntur circa collum
et sub astra coloribus inuicem: et remouet dissolu-
tionem crumae. *Re. vireos lib. i. signati et paniculae.*
an. 3. ij. mastice. aur. v. que sunt p[ro]p[ri]a quassanda
et ponant per noctem in .x. libris aque feruentis: mane bul-
liant ad lentum ignem usque ad p[ro]sumptionem medietatis: et colent
et in illa colatura ponant .ij. libras mellis et .ij. zuchari: et si
multa bulliant ad spissitudinem syrupi. *Postea adde lib. 3. i.*
fortis aceti: et itez decoquant usque ad spissitudinem: et repo-
nant in vase vitreato. Dosis eius sit quolibet mane. 3.
cum ter tanto aque calide: et conferat cum adiutorio dei.

Irupus ad rauedine vtilis valde. *Re. succi caulii*
et succi raphani: et rosae odoriferae. an. lib. i. rigli-
tie m[un]date. 3. i. mastice. aur. iij. que sunt p[ro]p[ri]a
quassanda quassant: et infundant per noctem vna p[re]f[er]t succos in
libris .iij. se uent aque: et bulliant usque ad p[ro]sumptionem me-
dietatis: et colent: et misce cu[m] p[re]dictis succis et dissolue cu[m] istis
lib. i. medullae castelle: et decoquant simul lento igne usque
ad spissitudinem: et bibant de isto o[mn]i mane. 3. ij. cu[m] bis tato
aque calide lambendo successue et paulatim.

Lectuariu[m] q[uo]d sumit post cibum et adiuvat o[mn]es
Re. liqui aloeis macis corticis subtilis citri: anisi
feniculi et succi riqulitiae. an. 3. i. mastice aur. v.
quolibet p[re]sent p[er] se et postea simul iungant: et p[re]sentant cu[m]
electuario pomoy: et dent post cibum: valet multum cu[m]
adiutorio dei.

Lectuariu[m] etia[m] conduciens p[re]dictae egritudinis et co-
stet valde cu[m] adiutorio dei. *Re. dragagari et succi*
riglitie. an. 3. iij. et pistent et bulliant lento igne:
cum libris .ij. succi raphani: et .ij. lib. zuchari et decoquant
ad spissitudinem: et fiat lectu.

Irupus p[re]sens tussi cu[m] adiutorio dei. *Re. inu-*
be. sebest. riglitie m[un]date scis rose scis melonis
et cucurbitae. an. 3. ij. mastice. corticis citri. an.
aur. v. que sunt quassanda quassant: et infundantur p[er]
noctem in .x. lib. feruentis aque. mane vo bulliant lento
igne usque ad p[ro]sumptionem medietatis: et colent: et in illa cola-
tura ponant libras .x. zuchari: et .ij. lib. mellis decoquantur
simul usque ad spissitudinem. de quo bibat o[mn]i mane a. ij. 3.
usque ad .iij. cu[m] ter tanto aq[ua] calide et p[re]sent cu[m] adiutorio dei.

Ilule s[er]u p[re]sentes huic passioni: cu[m] adiutorio dei
Re. succi riqulitiae et dragagan. penidior et gum
me arabice. an. 3. v. granor pini: amigdalorum
bulciu. an. aur. iij. pistent quolibet p[er] se: que sunt cri-
bellanda cribellent: et p[re]sent cu[m] syrupo rosaceo zuchari et bul-
liant postea aliquantulu[m] lento igne: et informet ad modum
luppinor: et teneant in ore die noctuq[ue] vna post aliam.

Irupus ap[er]t[us] torture oris. *Re. rubee tentoris cor-*
ticis citri: olivarde signati asaraba chara: radicis
apij. 3. i. agarici centaurie minoris. an. aur. v. co-
quassanda quassant: et infundant per noctem lib. .x. iij.
feruentis aque. *Dane vo bulliant lento igne usque ad con-*
sumptionem medietatis: et colent: et in illa colatura ponant sy-
rupi corticis citri: et syrupi mastice. an. lib. .ij. et syrupi ro-
sacei lib. i. decoquant simul itez usque ad spissitudinem syru-
pi de q[uo] bibat o[mn]i mane ab. 3. ij. usque ad tres cu[m] aq[ua] calida.

Lectuariu[m] q[uo]d sumit in medietate post cibum: p[re]-
sens valde huic passioni. *Re. electuarij corticis ci-*
tri. et electuarij de aniso. an. lib. 5. mastice et macis
et rubee tinctoris. an. aur. iij. puluerizent iste sp[eci]es et incor-
porant cu[m] p[re]dicto electuario: et recipiantur de isto post ci-
bum semper auriis q[ua]ntis.

Irupus ap[er]tus et p[re]sens valde sp[eci]alino seco q[uo]d fit
ex inanitione. *Re. riglitie m[un]date lib. ij. flor lin-*
que bouine lib. 5. camomille. 3. i. scis lini aur. iij.
croci. aur. i. quassant que sunt quassanda: et infundant
in lib. .x. feruentis aque. *Dane autem bulliant lento igne*
usque ad p[ro]sumptionem medietatis: et colent: et in illa colatura
ponant lib. i. zuchari: et reponant ad ignem: et bulliant lente

usque ad conspissitudinem: et propina ei ad bibendum in
differenter p[ro]ut sibi placuerit.

Lectuariu[m] q[uo]d educit dicitur passioni et comeditur
indifferenter qualibet hora sicut comeditur fructus
Re. amigdalay et corticay lib. i. pistent et p[re]ci-
antur cu[m] libra vna electuarij pomoy: et cum. 3. i. mastice
puluerizati: incorporant simul in mo[t]ario: et si vis ipsu[m]
mollificare: fac cum syrupo pomoy: et dosis eius sit ab. 3.
vna usque ad .ii.

Irupus optimus sp[eci]alino q[uo]d fit ex repletionem. In
bac eni passione sicut dicitur in libro incipiendu[m] est
a flobetonia: et postea ei fiat syrupus iste. *Re. cor-*
ticis citri: seminis melonis m[un]date macis. an. 3. i. masti-
cis. 3. 5. quassant que sunt quassanda: et infundant
in feruenti aqua per noctem: et mane bulliant usque ad p[ro]sum-
ptionem medietatis: et colent: et in illa colatura ponant syrupi
signabin. et syrupi corticis citri. an. lib. .vi. et syrupi signa-
ti lib. .ij. et reponant ad ignem lento decoquendo ad spissitu-
dinem: et propina ei quolibet mane. an. ij. 3. usque ad tres
ter tanto aque tepide.

Lectuariu[m] p[re]sens valde dicitur passioni: et comedi-
tur indifferenter sicut comeditur fructus. *Re. elec-*
tuarij de aniso electuarij corticis citri. an. lib. i. n a
cis puluerizati. 3. i. incorporant simul: et dosis eius sint
auri. q[ua]ntis.

Irupus optimus co[n]s[er]uens debilitati stomachi: et
corruptioni appetitus. *Re. pulpar cotanorum*
mundator: et cimay vitis recentis et acetosay. an. lib. i.
mastice: et seminis feniculi. an. 3. i. quassant quassan-
da et ponant in quarta parte vnius q[ua]ntarij feruentis
aque per noctem vna: et mane bulliant lento igne usque ad co-
sumptionem medietatis. *ponendo in illa colatura partem*
octaua quarte p[re]tis q[ua]ntarij succi tuncellay et succi agrestis
an. lib. i. reponant o[mn]ia ad ignem: et coquant usque ad spissitu-
dinem: et da ei bibere o[mn]i mane. 3. ij. cu[m] ter tanto aque calide.

Lectuariu[m] vtile valde huic egritudini. *Re. limon-*
celloy et corticay: et inuoluant in pasta et ponat
tur in furno tam o[mn]i donec decoquat sicut panis
et m[un]dat extrahant et m[un]dent a seminibus: et pistent fortiter
cum zucharo ita vt super zucharu[m]. cui addat mastice: et
p[re]sent. f. cinamomi nigri odoriferi: et p[re]sent fin qu[ua]ntitate
receptis: cuius dosis sint aur. iij. in o[mn]i boia fin q[uo]d
comeduntur fructus.

Irupus p[re]sens debilitati epatis et ytericie et cor-
ruptioni appetitus: et sanitati imp[er]at. *Re. scui*
nati: et spice nardi scis macedonici: et spice romane
et radicis de ficade. i. capi passolay et nucetay: riglitie m[un]-
date: mastice: olivarde: citrag. i. caphe. an. aur. .x. rubarba
ri recentis croci. an. aur. .ij. que sunt quassanda quassan-
tur: et ponant in .x. lib. aque feruentis per noctem vnam.
Dane vo bulliant usque ad p[ro]sumptionem medietatis: et col-
tur: et in illa colatura ponant zuchari lib. .vi. et mellis lib.
vna. et itez bulliant usque ad spissitudinem lento igne: de quo
bibat quolibet ore. a. ij. 3. usque ad .iij. cum ter tanto aque
calide: et conferat cum adiutorio dei.

Lectuariu[m] vtile valde p[re]dicti causis. *Re. lacte li-*
quoy m[un]date spice nardi: signanti mastice car-
iceni macis cariofiloy. an. 3. i. rubarbari recte
et croci. an. aur. .iij. rosay ad pondus olus: pistent quolibet
p[er] se: et cribellent et p[re]sentant cum syrupo rosaceo et syrupo
pomoy: quoy p[re]sentes sint equales: et reponant in vase vitrea
to: et dabis o[mn]i mane de isto ad comedendu[m]: an. .iij. aur. .v. 3.
ad .v. Et iam scis ex his que p[re]dicti: q[uo]d q[ua]ntu[m] fuerit cu-
rati: et sanati sanati de integro o[mn]i q[uo]d fieri: et erit co[m]pleta. Et
cum o[mn]i q[uo]d fuerit co[m]pleta: liberabitur patiens ab ydropis et
ytericia cu[m] adiutorio dei. Et noli etiā q[uo]d debilitas epatis
aut p[re]cedit a mala co[m]plexione ipsius epatis: aut a mala co-
plexione ipsius m[en]tis. Et scis itez q[uo]d male co[m]plexiones
simplices vel co[m]posite sunt et accidunt p[re]sent et a causis intrin-
secis et extrinsecis. Et scis s[er]u q[uo]d hoies vniu[m] inordinate
g. ij

p Ille pueriſtes in hoc caſu iſte ſciſti aſſari rigli
 dic. an. 3. i. piſtenſ iſte oue res q̄libet p ſe. ⁊ made
 ſacias cu ſtripo pomoz oulcū ⁊ ſiat pille ad mo-
 dum lupinoꝝ. ⁊ teneant in ore donec eliqueſcāt ſuccellue
 sic noctuoz.

in deagne. floz granator. floz mirtz v. mastias an.
 ʒ. i. solioz mirtz: seis lin. an. aur. v. q̄libet pi-
 sifne p le pp̄ grossindine sube ipaz. v. cridellē subtelr.
 v. cōficial cū sirupo mirtelle. v. sirupo riglic. v. dōsis ei⁹
 it quolibet mane et sero. a. iij. aureis vsq; ad. v.

Trupus cōfōrē in retēndē vīne. Rē. scīs citro-
 li cūmeris melōis ē acurbitē mīdātāz an-
 i. oua ē radīcis apī. ē fenīculi an. qūarta pēte.
 s. pōssentur qūlibet pē se et ponātur in. vr. lb. a. pēctis.
 ē bullīz vīsz ad pūmptionē medīcatīs. et coletur et in
 ipsā colatura ponātur zucbari lb. vi. ē mellīs. lb. i. ē iterū
 bullīent vīsz ad spūlitudīnē sūpī. ē propīnqūe de vīso
 quolibet mane. s. ij. am. s. viij. aque calide.

Trupus vitilis valde excoziationi vesice & scabiei.
f. Rē. corticis subtilis granorū pini et ē illa q̄ est in
ter restā ourā & grana munda & alba ip̄oz riglicie
mūdate. & rosaz an. ʒ. i. puluer q̄libz p. f. & infundant p

Terantur vtile valde in boc casu. R. c. foris sub
tilis pinor pñtor. 3. i. masticis et his sicados
an. qñta pñ. i. terant qñbet p se. r pñcant cu
zucaro rosaco. et fridret spissu nimis. addat aliqd de
sirupo rosaco hñ et rosis sicis. de qñi mã def cũtis. 3. ii.

e .v. androsiri. .ss. v. limature ferri ter mac-
facta in aceto quibet vice p nocte vna et exicare. .ss.
s. teraf quibet p se et crebelle subleuit. et edificant cu si-
rupio optimi mellis occoreti vsq ad spissitudinē. et oetur
paciēti quolibet mane ieiuno. aur. iiii.

Et cunctis optimis p[re]s[er]vatis in hoc casu. re. in
fir. 2. semegallorin. baboneq. i. camdile. an. 2. i.
fida rigide. garofoli amigdalaz mūdaz et pi
neaz mūdaz an. 2. i. teran[is] q[ui]bet p[er] se. i. triblief et
cōfiant[is] cu[m] suppo[si]gnati. et q[ui] nō p[er] p[er]illari. dissoluat[ur] cu[m]
islo codē suppo[si] et simol cōfiant[is]. et p[er] p[er]ine cu[m] islo p[er]acti
ab an. t[er]c. v[er]s. ii. et omidid. quolub[er] mane.

Albanos pferes buic calice, re. granos vini munda
m tor. 5. v. uellanas munda. 5. ij. fuci lignice
maficis garofolor. et feniculi an. aur. ii. j. terat q
bet pfe et tribellit 5. pfialit qd frupo de corticeb. citri op
mo. 5. denf oi mane. aurti qnos qd aqua calida.

Trupoptin^o p^oferes colicis fibib^o. re. capilloz
venenis f^ois melois : cuculis, sandali : eupatorij,
an. z. i. floz p^oncufaris : violaz. an. z. S. multi-
aur. ij. q^o funt p^ossanda p^ossent. : fundant in lb. re.
fructis aque. p^o nocte v^o n^o. Ad hanc autē bulliant lēto igne

vsq; ad psumptionē medietatis, et colent et in illa colatu-
ra ponant libere, v. zuchari, et lb. i. aceti, et mane et tana
rindi. an. 3. iii. et decoquatur vsq; ad spissitudinē syrupi
de quo oi mane dent. 3. ii. cu. viij. 3. aq. Et regimē eius
sit aq; ordeī infrigidatā, et abstineat se a reb; onib;. Et si
adque et patiens de sit, infrigidet aqua ordeī cu; niue, vel
ponēdo eā in putco, et propinet ad bibendū.

Iupus cōfēt s; fnoche, fiat p;io flōmia euacuan-
do de sanguie q; ad sncopis, postea propinet de
illo syrupo, R. floz nenufaris, et violax, sanda-
li, an. 3. i. pistent sandali et ponat oia in. vi. libris serue-
tis aque p noctē vñā, et danc vero bulliat vsq; ad cōsum-
ptionē medietatis, et colent et in illa colatura addat libra
aque cucumeris sarraceni, qui oia; arabice oulla, et libze
ij. zuchari, que bulliat simul ad spissitudinē syrupi de quo
dent patienti oi mane, 3. cu quingies tato aq. 3. i. i.
agresti, Et iste syrup; valet nō solū s;noche, vcz etiā om-
nib; febrib; colicis, R. regimē autē istoz sit aq; ordeī infri-
gidatā in putco, et mica panis plures abluta cū aqua de-
coctiois cucumeris sarraceni et citroli, addēdo aliqd; aceti et
infrigidet in putco, et de ista mica se p;epara, dent. 3. ii.
Cognoscedo q; si oederis vel p;inaneris paciēti s;noche ali-
qua calida actu, inde nō modicū recipiat nocumētū, q; nū-
q; erit getis, q; ei oia sunt infrigidatā in putco vel in niue
et bibēda, De febrib; autē p;positis loq; ad p;io p;ermicro
eo q; nō cōuenit huic tractatui de singulis p;icularib; oter
minare, S; p;ositionē syrupoz facere poteris put cognō-
ueris cōuenire ipsaz cōp;ositionibus.

Iup; vitilis febrib; faticis, R. e. yreos et radices
apii, et radices oanci, nanogcha, et chassē, an. aur.
et cturce minoris et sabada, an. aur. iiii. q;ssent
tur q; sunt q;ssanda et ponant in. vii. libris seruētis aq; p
noctē vñā, et danc vero bulliat lento igne vsq; ad psum-
ptionē medietatis, et colent et in illa colatura ponat mell
et zuchari, an. lb. iij. et decoq; et vsq; ad spissitudinē, de quo
dent paciēti oi mane, 3. cu. 3. ii. aq; tepide, Et regimē
ei; sit panis optime seruēt; infusus in iure pulloz l; p-
dici aut turtur; p;acte decoctoz, Et q; sit oes ei de syrupo
3. 5. cu. 3. vi. aq; ad bibendū, et erit quiet; oio concedere
Lectuariū aptū huic intencioi et casu; R. e. corticis
citri decocti in aqua tādū donec ablata sit amari-
tudo ab eis et pistent optime donec dissoluāt, ad
modū lectuarii addēdo paulatim de zucha oalbo et duro
sp; pistūdo et incorpando s; ita q; sit pl; q; in duplo de zu-
chro, et de isto electuario indifferēter recipiāt oi hora aūt,
suij, ad modū fructus.

Irupus p;erēs febrib; melācolicis R. e. floz ligue
bonine, yreos, an. 3. ii. floz camomille, radices ra-
maricis, an. 3. i. iuiube, 3. iiii. scis melonis, 3. 5
radices caparis q;rtā pte, 3. 5. masticis aur. ii. Conq;ssent
oia hoc et infundat in. x. viij. lb. aq; seruētis, mane vō bul-
liant lento igne vsq; ad psumptionē medietatis, et colent
et in illa colatura ponant mellis zuchari, succi pomoz, et
succi granatoz enclū, an. lib. as. iiii. et reponat ad ignem
lentū et bulliat vsq; ad spissitudinē, de quo p;pinet omni
mane, 3. ii. cu aqua tepida, Et regimē ei; sit panis bñ ser-
uētatus cū taffia, albavel viridi, oimittēdo oia acerosa.

Lectuariū aptū et cōfēt s;valde in hoc casu, q; cōe-
di os indifferēter sicut fruct; R. e. lectuarij pmo
rū lb. i. cui addēs floz camomille et masticis an. cra-
gia, iiii. succi riglicie, 3. ii. terant q;libet p se et incorpantur
cū electuario p;dicto de quo p;pinet ad modū fruct; oi mane
a. iiii. vsq; ad. vi. auroz, Cognoscedo q; feb;is colica
q; est extrava;sa sit cū rigore magno, et intēso calore, donec
euaporet et recedit calor, et post recessum videt remanere si-
cut sanus, et si incircūitū vadit et recedit de tertio in tertiu
oie, donec psumit et resoluit humoz, et san; inde efficiunt,
S; illa q; est intra vasa oio efficit sine rigore, s; est eis
inocuidine angustia valida et intēso labor vsq; ad finē
feb;is autē que sit ex melācolia naturali videt; ex fec; san-

guinis cū est intra vasa: est bñs p;oximos tñ sine rigore, et
nō remanet mūd; neq; sicut san; nec recedit pro maiori p-
te absq; beneficio et consilio p;feti medici.

Curationes podagricoz.

Cire debet q; aliqua podagra est q; sit ex bñore acu-
tissimo, et aliq; q; sit ex bñore nō tā acuto, et q; daz q;
sit ex fāte, et aliq; q; sit ex melācolia, Et flōmia ē cū
ra general; p;erēs oib; suis spēs, spāt q; patiēs fuerit su-
p;repletus, Alitēd; q; si fuerit ex acuitate bñoz, ponere de
bes sup; pedes epithima factū et floze camomille et rosaz et
sarine ordeī, an. ptes eqles, pistent q; sunt pistanda, et cri-
bellent et cōficiant cū aqua rosacea et sup; ponat pedibus
Si vero dicta podagra fuerit ex fāte pone de sup; empla-
strū factū ex farina ordeī et cinere cipressi q; ptes sint eqles
madesactū cū aqua tepida, et sup;ponat, q; p;ert valde, et
nō solū pedib;, vcz etiā q; tumor sit in curib; manib; et
pedib;, cū mollie ita q; cedat origito q; pmitit, Po-
dagre vō q; fūit ex melācolia ponat sup; pedes coz, bc, de
coquatur oua cū corticib; suis in aqua vsq; ad curiciē p;e-
ctā, et accipe vitella coz, et tantūde floz camomille, et sa-
rine ordeī, et fiat emplastrū cū aqua tepida et sup;ponatur.

Irupus p;erēs sciaticę et podagre R. e. floz camo-
mille s;gnati, spicē, nardi, yreos, scis melois, et pa-
nicola, et ē spēs yringoz an. 3. i. q;ssent q; sunt
q;ssanda, et infundat p noctē, i. i. v. lb. aq; seruētis, mā-
ne vō bulliat vsq; ad psumptionē medietatis et colē, et i il-
la colatura addat, lb. v. mell, et lb. i. zuchari, et lb. i. orime-
lis, et itez bulliat vsq; ad spissitudinē, de quo dent omni
mane, 3. ii. cu ter tanto aq; tepide, et libzabit cū adiutorio
dei, R. regimē autē ei; sit panis bñ seruēt; cū quib; pūis
nēozis p;paris in taffia vel i patell, aut assatis in veru, Et
in q;as locus cū oleo rosaceo, et ancino et camomillino, et p;
quidine anatis et oleo iasmo, q; ptes sint eqles, Et con-
sit cū adiutorio dei, Et sufficit ad p;io cū laude dei.

Tractatus rabi moisi ad emaimū quē seldano babilo-
nie transmissit.

Moisi ad man; mirami seruitoris moisi ysaclī-
ti condubini p;ceptū p;icipis ac bonorati regis p;er
uenit, cui de glorioz honores suos augmentare,
atq; crescere oignē, qui mihi transmissit p; q;ndā suū nūciū,
s; ut sibi scribere deberet regimē tale, cui scire et absq; ou-
bitate aliq; possit adherere, de curis egritudinū q; nouit
ipsi mo oio sup;uenire, cui de oignē ip;as et oēs alias
egritudines ad ipo elōgare, et sanitatē p;fectā cū codē tpe v;
se sit pmanere, Mihi quidē remēdo; aut eia; nūciū, q; oio
min; me; euerēd; q;rit de euericia et stipititate sue natu-
re, intantū q; nō pōt assellare, nisi cū studio valido, euericia
et labore, Et q; innotata est eide melācolia, et cogitationes
male, et q; appetit et solitari; et timz mozi, et oitit mihi tre-
rū p;notari; nunciū, q; debilitatus est stomach; eius talē
q; d; ab; q;ssit in eodē, absq; p;fecta et p;pleta digestione
Quare sup; his, iiii. ordinavi tractatus.

Tractat; p;im; de regie sanitatē oim boim, sub breui logo
ppilat, C. Secūs de regie egritudinū oñ si p;it medicū regi-
re, vñ nō inueniūt p;fectū et docinātū, C. Tertio de regie oñi
et eoz accitib; put mihi p suū significauit nūciū, C. Quar-
to cap. anāl; quēdā atz vñle hūis et egs oib; rpi; et locis
T nō ip;ropt; mihi ab aliq; nā aliqd; dicitur sum l
e hoc tractatu de his q; salis tractant; et locis reme-
moraui, eo q; q;libet tractat; sit s; et cōtētiā et regitōz
grētis, aut s; in intēd; efficit, et sup; hoc a dō cretlo et glo
so ip;loro avitili et inuamē, C. Tractat; p;im; de regi-
mine sanitatis oim boim sub cōpendio et breuitate.

Mitēio nra i hoc tractatu ē, remēdo;re vias leues atq;
faciles ad mēo;re recōmēdādoz, Et exerceat hoc q; oicu
p;sur erit magne utilitat; atq; p;fēt i p;uatide saluā,
Et hic tractat; ē s; sentētiā magnoz medicoz, Diē
vrocas q; p;uatio saluā existit in elōgādo se a mltā reple-
tione a sup;fluo labore, vide q; quā possit vrocas p;erna-
tioz saluā i illis quib; vñs, videt; ut quib; se abstineat

Rab
moyses

Dura
no
Mibi
dubio

Pennus
Ratus

Debat

De p;uatio

supflua & nimia repletione. et etiā a tali excessu exercitij et
 laboris q̄ possit cibū corū sup̄ et digestionē impedire. q̄n
 q̄n aliquis trā comedit aut bibit. q̄ faciat supflue et neces
 sitate sequit̄ inde excessio. Et scitū est q̄ q̄dlibz mēbz q̄n
 extendit̄ vltra debitū soluit̄ ip̄i stimulat̄ et in debili
 tat̄ virt̄ ei⁹. Quare cū stomach⁹ in tali dispo⁹ existit̄ debi
 litat̄ virt̄ ei⁹ in tācū q̄ nullo mō pfectā p̄r digēm exercere
 & accidit dolor in eo. & debilitas mor⁹ ip̄i & marie cū potat
 aquā multā p̄replet̄. vñ impossibile ē q̄n accidat ei vna
 et istis cibis. videlicet aut q̄ corripitur digestio tali mō
 do q̄ inde potest ad mortē puenire. Et si corruptio fuerit re
 missio atqz minor predicta. efficiet infirm⁹ sed liberabit̄ cū
 bono regimine et cōmēti. Et adhuc potest esse leuior di
 gestio mala instantū. q̄ sustentat̄ patiens absqz eo q̄ per
 tuerit ad egritudinē. sed cū labore. Species autē male di
 gestiois diuērsificatur s̄m diuērsitate speciez ciboz. & cō
 pletiois et etatū. atqz s̄m p̄parationē mēbz. ad recipiē
 diū egritudines. Certissime cogit̄ q̄ si digestio mala
 vel corrupta facta fuerit in stomacho. impossibile est q̄ bo
 na fiat in epate vel in ceteris mēbz. Et dicit similiter ga
 lie. q̄d qui cupit se ab egritudinib⁹ p̄seruare. custodiat toto
 posse ne malā faciat digestionē. & ut nō moueat se motu la
 borioso vel supfluo post cibū. & hac de causa medici cōcor
 dant. Et generaliter dixerūt q̄ qui vult in sanitate perma
 nere studet an s̄m faciat cū aliquo appetitu a mensa
 abstinentes se cibo a repletionē & supflua repletio stomachi
 ite adhuc oēs sapientes medici dicūt. q̄ ex sumptioe ma
 li cibi in modica quantitate. minus sequit̄ nocumētū. q̄ ex
 receptione boni & p̄fecti in quantitate supflua atqz magna.
 Et q̄ quando aliquis recipit ex cibo nō bono aut malo in
 modica quantitate. in stomacho & in epate digerit̄ digestio
 ne cōpleta et p̄fecta. tum p̄pter delectationē ip̄i. aut q̄ ca
 lor et virtus p̄ualat. & veniat sup̄ illud modicū. & instan
 tū. q̄ id q̄d ex illo puenit ad mēbz recipit et conuertit ab
 ip̄is. & assimilāt in sui nutrimentū optime & p̄fecte. & si q̄d
 ex ip̄o supfluo r̄manet est modicū valde. unde a virtute
 expulsiua ip̄oz facilius expellit̄ ab eis. quare ex hoc non
 puenit nocumētū. & si q̄d acciderit est leuē & imperceptibile q̄
 nō cognoscit̄ vel curat. Qui autē saturat̄ supfluo. q̄n ex
 optimo pane et p̄fecto. & nobilissimis carnib⁹ & p̄fectissime
 p̄paratis. nō potest bonā facere digestionē nec laudabiles.
 Et hanc cautela medici habuerūt q̄n p̄bent ne aliquis cu
 piens sanitatē suā cōseruare. recipiat sercula multa in vna
 mēsa. q̄n ex vno serculo nō potest tantū saturari: q̄ in va
 leat ad nocumētū de quo sit curādū puenire. Sciendū s̄m
 q̄ diuērsificat cibaria. diuērsimode variat̄ digestio. s̄m na
 turā vniuersitatis cibī. Ergo quicūqz cupit suā sanitatem
 cōseruare studeat comedere in t̄patis bonis oici. & taliter
 cōdat q̄ stomach⁹ in nō recipiat extensionē nec grauamen
 & cōdat cibaria cōueniētia sue nature. instantū q̄ nō de
 niat ad cruciationē putridā vel corruptā. neqz ad striz. et q̄
 sentiat post cibū leuitatē: & q̄ cibaria sua talia s̄nt: q̄d p
 maneat mollis & salubris nature. Et istud regimē toto pos
 se p̄seruare. Si autē aliqui incēdit necessitas cōdere in bo
 nis calidis. minus de quantitate. eo q̄ virtus digestiua in
 t̄pali & bona debilis existit̄ p̄pter sp̄ationē naturalis ca
 loris ad exteriora. Et q̄n infrigidat̄ aer. addat et multipli
 ces de quantitate. q̄ virtus digestiua tunc t̄p̄is fortificat̄ et
 vigurat̄. p̄pter cōdunationē et cōstructionē innati calo
 ris ad interiora & cōstructionē poroz. Et dico vobis dyē
 regredere in veritate. q̄ si q̄s regeret se eo mō quo regit alia
 sua q̄d equitat̄. cōdaret a multis & diuērsis egritudinib⁹
 q̄n nō repit̄ homo q̄ nō p̄uincit suis equis annonā sp̄ et
 cibis bonis cibā in tali p̄p̄tione. s̄m q̄ cogitare & scire
 pōt q̄d possit digerere atqz ferre cōperēt̄ sine difficultate
 et labore. Quia vñ s̄nt glibet q̄ si inordinatē cibaret vel su
 pflue aut saturaret vltra debitū & inordinatis horis q̄ in
 firmaret sine cubio. q̄d non faciūt in s̄p̄is. Et sit glibet
 attentus in suis morib⁹ excēdis. q̄n est radix maximē in
 cōseruationē sanitatis sue. & in plurib⁹ egritudinib⁹ expellē

dis. Et iā dicit nobilis ypcoras. q̄ q̄vult suā sanitatē cō
 seruare. vñt exercitio: sed tali mō q̄ si p̄cipiat dolore in su
 is mēbris. nec grauamen supfluo vel int̄sum. Sciēdo q̄
 nō repit̄ res in mūdo que possit motui & exercitio ordina
 to equipari. eo q̄ ex motu excitat̄ & augmentat̄ calor natu
 ralis in oib⁹ mēbris. Et nō est corp⁹ aliqui⁹ hoīs in quo nō
 multū multiplicet̄ supfluitates aliq̄ & generent̄ q̄n eis cō
 dat t̄pate & cibaria optima & p̄fecta. nedū in faciētib⁹ cōtra
 riū: que sumit̄ exercitio & motu ordinato. Et expellit̄ etiā
 nocumētū ex motu & labore q̄d accidit ex malo regimē fa
 cto in maiori p̄te hoīm. Et scitū est q̄d mor⁹ nō sunt cōles.
 q̄ aliqui sunt graues & alij fortes. et quidā existūt debiles.
 & motus autē grauis est ille cui fortiter ambelitus p̄muta
 tur. cū anxietate et ille qui fortior: huic existit̄. notatur labo
 riosus atqz grauis. debilis vñ nō inducit p̄mutationē
 vel alterationē in corpore. Et optimū quidē est in cōserua
 tione sanitatis exercere atqz agere motus leues et nō labo
 riosos. et nō est cōueniens vñ exercitio nisi facta & cōpleta
 digestio. Et post expulsiōē supfluitatū prime et scē di
 gestiois videt̄ & stercois et vñe. neqz debet fieri mor⁹
 in forti calore. vel in supfluo frigore. & hoc cōuenientes
 sunt in mane post exitū a somno et cōpleta digestio. & fa
 cta expulsiōe dictaz supfluitatū. s̄ stercois et vñe. di
 cit̄ galie. in regimine sanitatis q̄ quādamodū exercitū est
 cōueniens ante cibū. ita nocūū est valde post cibū. & spe
 cialiter post supflua faciat̄. Sciēdo q̄ mor⁹ facilius sup
 fluo. & cōtus et balneū post cibū. sunt oīa magis nocumē
 ta. & specialiter illis qui habēt venas strictas naturā. q̄ illi
 sunt qui recipiūt et recipi possunt ex talib⁹ multa nocumē
 ta. Tamen sine nocumēto pōt quilibet se mouere. ambulā
 do tantū q̄tum sua dom⁹ in longitudine et endit̄. ad hoc
 ut cibis descendere possit facilius ad fundū stomachi vbi
 digestio naturaliter celebrat̄. Et somn⁹ est ex reb⁹ q̄ multa
 adiuuat̄ digestionē. & maxime in illis qui afflicti sunt dor
 mire in die. Et de meliorib⁹ et vtiliorib⁹ reb⁹ in regimine
 et cōseruatione sanitatis. est: nō addere cibū cibo donec pri
 mus sit digestus. & nō comedere nisi post naturā appeti
 tus. neqz bibere orbet nisi rōnabiliter sitet: q̄n multoti
 ens agpures boies pacunt̄ sitim. & fame mendosā. & in
 naturā. q̄ fames specialiter erit ex humore malo et mor
 dicatio q̄ mordicat̄ officinā stomachi. & inde p̄creat̄ fames
 cui nullatenus est satisfaciēdū. Et quas q̄d bibere aquā post
 cibū est vna ex reb⁹ que multū destruit̄ digestionē. nisi fue
 rit afflictus in mēsa anteqz comedat. & infra cibū nō bibat
 nisi aquā simplicē sine aliqua admitione. Et de modis et
 ordinib⁹ p̄seruationis sanitatis. est expellere supfluitates
 in oīa hora et t̄pate in q̄tuz pōt absqz retentiōe ip̄saz. Et nō
 p̄sumat quis comedere. nec balneū intrare. nec coire. aut
 dormire. seu aliq̄d iter incipere. vel aliq̄d motū grauē facere.
 nisi prius dicat̄ supfluitates toto posse conet̄ expelle
 re. Et postq̄ s̄c̄rit aut cōpleuit̄ aliquā ex oiciis quinqz
 actionib⁹. similiter agere studeat illud idē. hoc est rep̄are oī
 cras supfluitates expellere. Et de ordinib⁹ similis & cōueni
 entib⁹ reb⁹ in cōseruatione sanitatis. est. ut quilibet sci
 at et cognoscat naturā vniuersitatis specierū ciboz. Et de
 his et sup̄ his q̄ plures medici diuersos atqz varios edi
 derunt libros. eo q̄ est ex reb⁹ magne necessitatis in arte
 medicine.

Explicit liber Auenzoar.

Quando et
longitudinem
conueniat

Cum dicit
non post
cibum
tunc dicit

Somnus

Ague potius
modum

De competenti
exercent

Colliget Auerroys.

Коллекция Елизаветы

Incipit liber de medicina Auerrois:
qui dicitur colliger. &c.

Quando ventilata fuit super me volū-
tas pernobilis: preceptū ex parte no-
bilitatis ostendit. Adulach. Sempiternum a miret
mominē de marcho pro cōsilio suo: &
pboz. Auerrois et Auerrois: & prece-
pit mihi cōpilare vñū librum in quo cō-
tineretur tota scientia medicinalis in
arabico affirmaret: & iudicaret intentiones priorū auctozū
que eas essent retinende: & que omittere: tūc ordinavi
virtutes meas ad suū preceptū: & augmētavi eas ad suū
seruitiū: & cōpilavi istū librum vñū universāle: & vocavi nomē
suū colliger. eo qd inceptū i cōordinē doctrine a rebus vñū
libro: & ab illis procedā quousq; deveniā ad particularia
sicut sit in doctrina triū specierū compositionū: fm quod
est declaratiū supra primo pboz: ita sed in isto libro qd
ego primo consideravi compendēdē vñū universāle regu-
las huius scientie: & postea intendi ire ab illis ad mem-
bra sua: & ad partes suas in vñō alio libro quē cōponam
si placebit: & ideo vocavi ipsū colliger. Adhuc elegi
in ordine huius libri alii ordines qd elegerint alij aucto-
res in suis libris: & iste est ille qd ordō qui est magis pven-
iens in doctrina huius scientie. Et scias qd aliquis nō pote-
rit stare super finē huius libri: nec intelligere maiore par-
tem eius: nisi ille qui legerit tñ in logica qd ipse possit ad-
minus cognoscere modos triū demonstrationū. Ad hoc
necesse est qd ipse sit de illis qui vñ fuerint aliquid scire in
radicibus naturalū scientiarū. Et si nō erit de aliquibus
istoz nō solum erit privatus a certitudine intentionis
huius libri: & ab utilitate eius: sed etiam ei ab eo magnū
nocumētū: eo qd cum abominabilis & despiciet. Et quan-
do abominabitur istum: scias qd abominabitur verita-
tem huius scientie. Et divisit eū in septem partes: & quāli-
bet ei partem posui pro vñō libro. Et non expectes a me
qd ego dividam partes suas ad numeros capituloz: neq;
qd appropriet vñūq; rei casum per se: quia in illa re va-
nagloriati sunt sapientes hyspanie andaluzij: & maior ps
peterioz auctozum. Sed pater philosophie non vana
gloriaris fuit in faciendo hoc in maiori parte libroz suo-
rū. Et forte qd induxit eos ad faciendū hoc fuit debilitas
discretive scolariū. Sed ille qui habebit virtutes discre-
tīvā sanam: cognoscat in vñōq; libro differentias re-
rū primas & secundas: & dividat vñū rem ab alia fm qd
videbitur ei magis conveniens in ora legendi: & qui vo-
luerit dividere eos ad parvas partes vel ad capitula faci-
at & nominet ea sicut vult.

Capitulum de distinctione libro:um.

Primus liber tractat de anatomicā: & non multi-
plicabo in corō qd non pmitto dicere. In novaz
que nō sint dicta p alios auctozes: qd pmitto fa-
tere in alijs libris: quia in eis renovabo verba qd non sen-
tiant antiqui medici: & qui ante me transierunt: & proba-
buntur a radicibus scientiarū naturalū. Secundus
liber nominatur liber sanitatis: in isto diffinitur sanitas
vera diffinitione: & narrabitur complexionē & cōplexiones
omniū membrorū consimiliū & officialiū: & narrabit oēs
operationes eoz. & per quā viam habent agere eoz ope-
rationes: & pati suas passiones. Et narrabit omnes spe-
cies sanitatis cuiuslibet membri p omnes causas quoz.
Et narrabit omnes species virtutū corporis humani et
quid sint & quoz sint: & istū eū fm sententiā Arist. & D.
brevis. Et in isto loco cadet membra disputationis su-
per quo spermatā qd eoz est pars embryonis: & qd non: et
cuius loco ipsa stant embryoni an per materiam an p for-
mā. Et narrabit de virtute primi motoris qui est in cor-
pore motu voluntario: quid est & vbi est situs eius an in
nervo an in lacerto. Et narrabit de motu pectoris qd pul-
monis & divisionē que cecidit inter auctozes priores sup

sententiam. D. & remouebit dubia. Et narrabit brevisiter
naturam aeris temperati. Et de natura quattuor tempo-
rum anni: & qualis temperantia est illa que dicitur in ve-
re. Tercius liber dicitur liber egritudinū: & ibi diffinie-
tur egritudo: & narrat species egritudinū simplicium. Et
membra consimilia & officialia: & ponit in vñōq; eoz
oēs quattuor causas vñū universāles: & etia de particularib;
& postea narrat omnes species egritudinū compositarū
que sunt in membris. Et ponit causas earū fm istā can-
dem viam predictā. Et narrat omnia accidentia que sup-
veniunt sup eoz operationes in diminutione aut in de-
bilitate. Et ponit causas istarū rerū prolixē: & in isto loco
cadit diffinitio doloris: & que sunt cause eius: & quot: & hic
addimus verba super sententiā. D. in hoc multū necessa-
ria. Et narrat oia accidentia sensuum & virtutū: & ponit
causas fm sententiā Arist. Quartus liber nominatur
liber signoz: & narrat omnes signoz species significantiū
supra sanitatē cuiuslibet membri per se in membris consi-
milibus & officialibus ex parte oppositionū eoz. Et nar-
rat super oēs species signoz significantiū sup omnes egi-
tudines cuiuslibet membri per se. Et signa accidentiū
eoz ex parte oppositionū ipsorū fm sententiā Arist. Et hic
cadit diffinitio signi. Et narrat signa cominiū cuiuslibet
humoris in corpore hominis fm complexionē propriam
naturalem tali corpori: & narrat signa cuiuslibet egritudi-
nis & cuiuslibet accidentis que superuenit corpori ex cau-
sa aeris circūstantis fm dictū. y. Et narrat viā signoz si-
gnificantīū sup egritudines magnas ex parte partū: an-
ticipantiū: aut ex parte accidentiū: & narrat signa significa-
tia super sanitatē & super egritudinem vñū universāle & parti-
cularem ex parte pulsus & vrine: & narrat signa significa-
tia sup egritudines que continent totū corpus: sicut febres
& similia: & dat causas earū: & incipit a febre dici: & narrat
oēs modos crisis & veros & falsos: bonos & malos: & tem-
pora earū & causas earū esse & oēs earū esse: & earū privati-
onis. Et hic redditur causa quare medici dicunt qd si etiam
veniat crisis in diebus conversionis ipsa est vera apud col-
lūmodo veniat in die critico convenienti illi egritudini:
& hic cadit inquisitio si stelle sunt cause in opōnib; cor-
porū inferiorū aut non: & si sunt causa vñū sunt causa p-
pina vel remota. Adhuc inquiris si astronomia est ne-
cessaria scientie medicinali an non. Et narrat signa crisis
ex parte rei exitis a corpore: aut ab eo qd videt ab opōnib;
corporis egi. Et narrat signa significantia super qualib;
egritudinē membrorū interiorū. Et narrat signa significa-
tia sup egritudinē ex parte rei exitis a corpore ex situ ac-
cidentalē & naturalē. Et ponit differentias que sunt inter
fluxū que accidit p egritudinē materialem que superueniat
vñi membro aut plū qd vñi: & fluxū qui accidit p egritudi-
nem vñū universāle que superuenit membris. Et enarrat
opinionem plurimoz qui transibāt de vna medicina ad
aliā in medicatione alicuius egritudinis. Et quia probat
diuersas medicinas sup eandem egritudinē: & hic exempli-
ficio exempla cōuenientia: & sententiabo super sentētiā
cuius est. Et enarrat omnia signa p que certificatur nobis
in egritudine cuiuslibet membri: que earū est materialis:
q non: et ista res est multū declaranda: eo qd est multū ne-
cessaria ad cognoscendū medicos. Quintus liber nomi-
natur liber medicinaz & ciboz. In primis diffinitur qd
est cibus: & quid est medicina fm finem Arist. & D. &
narrabo naturā cuiuslibet istoz: & eoz vñū universāle cōpō-
nē in corpore humano et etia particularē: & p quē modū
operant in corpore: & numerū suarū principaliū virtutū:
& que ipsarū operatur per se & que per accidens: & que vir-
tus earū est appropriata solū vñi membro: & que plū qd
vñi: & que sunt illa membra. Et narrat quas operationes
ipsa facit ex parte qualitat: & quas ex parte materie: & qd
ex parte forme specificē: & ponit causam istoz scdm sentē-
tiā Arist. Et narrat quod dicunt cibus & medicina tem-
perati et distemperati scdm Arist. Et narrat quē via est

Incipit prim^{us} liber de anotomia. Capim primum de
diffinitione medicine & distinctione.

Medicina
quod sit

illa: necesse enim ea in quatuor est artifice alterius artis: ideo oportet ut recipere illa principia artis sue ab illo loco in quo sunt magis nota. Et maxime principia quorum omnes partes sciri non possunt secundum certitudinem sicut est experientia medicinarum. Et ideo de parte huius artis dicitur. q. p. vita brevis est brevis: quoniam cito: vita brevis ars vero longa. Quia pars que est per viam experimentalis est in ipsa breuitas: ita est in hoc nostro tempore in pluribus membris que apparent per viam anatomicam: eo quod hec ars iam est amissa. Et de hoc scire quod artifice scientie naturalis communicat medico: eo quod corpus humanum est una partium locorum subiecti naturalis. Sed diversificantur ad invicem in hoc: quod iste considerat sanitatem et egritudinem in quantum sunt entia naturalia: medicus considerat ea in quantum appetit conservare vitam et removere aliud. Et ideo necessarium est medico postquam sciverit summas que aggregate sunt in hac arte studium longum: et postea poterit in ipsa invenire accidentia in materiis que sunt impossibilia scribi. Et medicus quoniam fuerit sollicitus in operationibus istius artis erit firmata in ipso principia experientia per que poterit invenire in materiis illas summas: sicut est in artibus mechanicis et cogitativis. Et Aristoteles appropriat hanc artem inter artes mechanicas in virtute. Et ex hoc manifestum est res dicta in diffinitione medicine que est cognitio sanitatis et egritudinis et rerum proportionatum eis quod non est diffinitio vera: eo quod omisit in ea differetiam per quam cognoscitur differre speculationem artificis huius artis a speculatione artificis naturalis scientie. Et ad hoc non attendas ei de quo dicitur quod non est sanitas nec egritudo: quoniam non est inter nocumentum operationum sensibile et in nocumentum carnis medium: nec est variatio nisi plus et minus: non est medium inter duo contraria ita quod sit aliquod illorum in parte absque parte in qua est aliud nec in tempore absque tempore in quo est aliud: et est manifestum secundum quod dictum est in scientia speculativa. Et postquam narravimus intentionem istius artis et partes suas: et viam speculationis in ipsa necesse est nobis super vnaquodque partem eius.

Incipit de anatomia membrorum

Articuli que testificant super ea sensu in corpore humano sunt species due: una est membrorum similitudo. Verbi gratia hoc est diffinitio istius articuli: et diffinitio totius istius est diffinitio vna: sicut sunt ossa et caro: eo quod quilibet pars carnis de necessitate est caro: quilibet pars ossis est os. Et secunda est membrorum similitudo: quoniam partes non assuntur partibus sicut manus que composita est ex carne et osse musculis corda. Et membra simplicia sunt ossa et musculi: et corde et nervi et ligamenta: et caro et assungia: seu pinguedo: et cutis: et villi: et sanguis: et flegma: et melia: et coles: et huiusmodi: et ista est vapor preceptus in corde et in cerebro. Et nos inquam nunc in rememoratione membrorum similitudinis seu simplicium. et postea in rememoratione compositorum.

Capitulum primum de ossibus capitis.

Ossa capitis absque dentibus sunt ossa. xxij. sex quorum appropriata craneo: et loca in quibus coniunguntur ossa in craneo vocata sunt in lingua arabica ascan. et ossa. ix. in mandibulis superioribus: et in artibus et duo in mandibulis inferioribus: et vnu quod nominatur galbete et hoc est os quod est sub craneo quod dividit inter ipsum et superiores mandibulas. Et ossa hec ossa coniunguntur simul coniunctione sericali quod notat in arabico drarah: per duo ossa inferioris mandibule: quod coniunguntur coniunctione nodali.

De dentibus.

Entes sunt in vnaquodque mandibula. xvj. quorum duo anteriores nominati sunt duales: et in arabico nominantur thomam. Et duo alij ex utroque latere superioris et inferioris nominantur quadruales: et in arabico rabiathan. Et duo superiores et inferiores ex utroque latere dicuntur caniculares. Et quinque ex utroque latere di-

cuntur caniculares. Et quinque ex utroque latere. scilicet octavo et sinistro nominantur molarcs. Sed aliquibus de numero molarum deficit vnu: et sunt tunc quatuor: et radices molarum superioris mandibule sunt tres: aliquibus quatuor: et radices molarum mandibule inferiores sunt due: et vnaquodque radice aliorum dentium est canaliculus vna: ergo iam invenimus quod ossa capitis sunt ossa. 55. Et coniunguntur in capite apud foramen quod est in ipso in posteriori parte spondilis colli: et sunt spondilia. vij. et sunt perforata ex utroque latere: et spondilia nunc coniunguntur cum ipsis: et sunt. xvij. et dicitur de. xij. ipsorum que sunt spondilia anteriores pectoris: eo quod ibi finitur eorum terminus: et quinque eorum sunt spondilia nominata in lingua greca a dimosis: et in arabico alkeban: ergo invenit est quod numerus omnium spondilium craneo a capite versus ad os nominatum bagit sunt spondilia. xxij. Sed aliqui sunt qui habent vnu plus hoc est. xxv. Et aliqui sunt qui habent vnum minus scilicet. xxij. Et hunc spondili inferiori coniungit os nominatum bagit: et illud compositum est ex partibus tribus que sunt similia spondilibus: et in hoc ad hoc coniungitur. scilicet in osse bagit in inferiori parte ipsius os nominatum cauda. Et ipsum compositum est ex tribus partibus sue partibus. Et tertia pars istius est vera cauda: et est quasi os cartilaginofum. Et hec omnia spondilia coniunguntur coniunctione nodali preter spondilia duo colli prima: sed spondile primum quod coniungitur cum ipso ligatur quibus adaptionis vel aditamentis exstantibus a craneo: et intrant in duobus foraminibus spondilis primi. Et coniunguntur ex utroque latere ossis spondilis bagit ossa duo ex utroque latere vnu: in ipsis est planta colli que in arabico nominatur atbaluozat: et ibi pendunt testiculi: et hec sunt omnia ossa partis posterioris. Et ossa anteriora vel interiora ex inferiori parte occipij sunt ossa duo in arabico nominata charobatan. Et ossa spatularum: et ossa pectoris: et ossa manuum: et ossa umbilicalia: que nominata sunt in arabico bentina et ossa pedum. Sed charobatan est os gibbosum exterius et concavum interius: cuius vnu ex duobus suis capitibus iungitur cum humero cum capite brachij nominati habebit: et alia extremitas coniungitur in latitudinem pectoris in loco foraminis colli: et ideo quia spatula est posita supra dorsum est ampla et in ipsa coniunctum est caput quod est cartilaginofum et quanto plus appropriatur charco tanto magis rectum datur: et est in ipso cavitas que dicitur in qua sub intrat caput brachij nominati aseth. Sed ossa pectoris composita sunt ex ossibus quatuor: et in extremitatibus inferioribus sunt cartilaginee. Ossa vero costarum sunt. xij. in vnaquodque latere gibbositates quorum longiores sunt medie: et ex istis sunt. vij. costae quarum extremitas vniuersumque coniungitur posteriori in spondilibus nudis: et in anteriori in ossibus pectoris cum capitibus cartilaginosis: et quinque illarum non coniunguntur pectori et nominantur costae posteriores: et ideo quando premuntur cedunt pressionem: et in parte inferiori pectoris non est aliud os non solum os umbilicale quod moratur inferius. Ossa manus sunt. xxx. ossa. scilicet os brachij nominata aseth: et illud est vnu exterius gibbosum: interius vero concavum: et habet caput vnu quod in concavitate spatule intrat: et alia extremitas ipsius intrat in marpex: et habet nisi spondile vnu: si milerode quod in arabico nominatur bacha: et in isto subintrat extremitas ossis nominati in arabico zenad superior. Et ossa zenad sunt duo: longitudo quorum est amarpex versus ad os nominatum rasebt: sed vnu ipsorum est parvum et vocatur zenad superior: et aliud est magnum et nominatur zenad inferior. Et habet ista in duabus suis extremitatibus ex parte rasebt additiones edificatas et compositas ex ipsis et inter rasebt: et ipsa est nodus. Et rasebt compositum est ex ossibus octo ordinatis in duobus ordinibus: et hec ossa sunt fortia absque medulla: sunt curvata curvatura: ut adueniat sue coniunctioni pulcritudo forme ad for-

man rascetbor. Et quia ex istis ossibus vel istos ossis
compositi est zena manus et tales cum vocant metat man?
et ipsi coniunguntur radii rascet ligaturis fortibus. Quinque
autem ossi manus habent ossa. xv. quilibet digitus. iii. et
nominantur in arabico alfolembat: quorum semper unus
coniungitur alteri parti. et ipsa coniunguntur ossibus solab
per via ligaturarum fortium: os primum pollicis coniungitur
extremitati zena superioris ligatura ampla conueniens
motui. Sed ossa pedis sunt ossa. xix. principium ipsorum
est os testiculorum: et est os exterius gibbosum interius
concavum: et habet extremitates vna rotundantem se in suo
ascensu: et nominatur pomugranat testiculorum. Et alia
est extremitas inferioris partis que intrat in foramen ze-
nad inferioris sue maioris duorum zenuum cruris. Et
duorum ipsorum zenuum longitudo est a genu usque ad os
calcanei: maior vero ipsorum zena inferior: et minor zena
superior: et extremitas duorum zenuum tangit simul cal-
caneum: et ibi in pede nascuntur nodi tria: et curvatura ossis
testiculorum in costa flexitur seu curvatur in parte posteriori
ri: in curvatura alterius ossis foraminis zena maioris
est ligatura genu: et supra eadem ligatura est os circulare
et est rotundum: et est in ipsa cartilagine: et nominatur
oculus genu: et coniungitur in calcaneo inferiori os nomi-
natum aliochi: et in inferiori parte est os calcanei: et in istis
duobus ossibus coniungitur rascet: et ipsum est compositum
ex tribus ossibus: et edificatum est edificatum sibi conuenienti: et postea coniungitur huic sibi habet
pedis: et ipsum compositum est quinque ossibus. Et postea
sequuntur ossa digitorum que nominantur somiabe: et sunt
vnicuique digito. 3. preter pollicem qui non habet nisi duo ossa
Ergo inuentum est secundum sensum. Q. q. ossa hominis et
hominum sunt. 348. absque ossibus parvis que replent ipsa
cia iuncturarum que nominantur in arabico firfunaia: et
absque ossibus epiglottis que nominatur in arabico alaniab: et
absque ossibus cartilagineis que dicuntur aliqui anotomizatores
que est in corde. Et nos non abiciamus loqui super com-
positionis formam istorum ossium partem: nisi propter
hoc quod ymaginatum in istis per viam estimationis est
brevis et parva compositione earum rerum existentium in ipsis.

De anotomia venarum pulsatiliu.
Et sensibiles sunt quarum specierum scilicet pul-
saciles et non pulsaciles. Sed pulsaciles compo-
site sunt ex quibus tunicis preter vnam: et vna
quaque est similis alteri nisi quod contextura interioris tunice
tendit in latitudinem: et iste sunt fortiores: et contextura
exterioris tunice tendit in longitudinem. Et iste vene ap-
parent per viam sensus que exeunt a corde nisi quia exeunt
a concavitate sinistra eo quod propter propinquitatem conca-
uitatis dextre epati necesse est ut sit studiosum cor: ut attra-
hat nutrimentum ab eodem scilicet ab epate. Et ille que
exeunt a concavitate sinistra sunt arterie due: vna quarum
est minor altera: et habet vnam tunicam tantum: et illa
est subtilior: scilicet maior arteriarum habentium tunicas
duas: et minor habens vnam tantum: habet eam tantum
eo ut sit levis et mollis ad extendendum et admodum se: et
ad attrahendum aerem: et ad expellendum sumum vapo-
rosam: et est amplius ut adueniat ab ipso ad pulmonem
sanguis subtilis vaporosus propinquus digestionem ad
perficiendum se: eo quod id quod nutrit pulmonem est cor: et
quia stat prope ipsum sit vel prestat ei calorem digestionem
et suam. Et ad hoc magis quod membrum pulsans in ip-
so est membrum leue et vocatur in arabico ferint: non cir-
ratur ut noceat ei: et vena ista intrat pulmonem et diuisa
est in ipso diuisione iam dicta: et vocatur arteria tauridi.
Sed alia est maior magnitudinis maioris valde alterius
Et nominatur in lingua arabica alabor. Et quando hec
vena ascendit ramificatur ab ipsa duo rami: minor istorum
tendit ad concavitate dextram quarum concavitate
cordis: maior autem circulat circa cor: et postea subin-

trat in ipso et diuiditur in eodem. Et illud quod remanet
post ramificationes istorum duorum ramorum diuiditur
in partes duas: maior earum descendit versus inferiora: et
partem corporis: et minor in superiori corporis: pars que
tendit in superiori parte corporis: diuiditur ab eadem cum
ascendit in lateribus duobus in ramos tangentes mem-
bra existentia ex opposito eorundem: et quando erit versus
ascellam erit ab eodem ramus unus cum vena que non
pulsat tendens versus ad manum in diuisione eiusdem pri-
ma diuiditur ab eodem et iunguntur ab eodem rami par-
ui in lacerto exteriori: et interiori brachii notati aliter: et cum
hoc sunt profundati et sepulti. Et quando iunguntur ad la-
tus marpedit ascendit superius modicum: et eius pulsa-
tio apparet in hoc loco in pluribus corporibus: et vadit de-
subtus axillis: et tangit eam donec descendit aliquantulum
a marpedit. Et postea profundatur profunditate: et ramifi-
cantur ab eodem rami ad modum capillorum: et ipsi con-
iunguntur in lacerto brachii nominati cabat donec occu-
pent locum magnus brachii. Et postea diuidit in duas
partes quarum vna tendit ad rascetb vadens versus ad ze-
nach superius. Et hec est vena que palpat a medicis. Et
alia tendit adhuc versus ad rascet: et vadit versus ad zena in
feri: hec est minor istarum. Et hec diuidit in palma man?
et aliquibus apparet pulsationes in superficie palme man?
Et quia hec particula superior iungit in loco trans? diuidit in
duas partes alias: vna que transit vena profundat que nota-
tur in arabico gedebz: et ascendit superius donec intret in
cranicum: et iungunt ab eodem in suo itinere. Rami intran-
tes in medio profundatibus existentibus ibidem. Et
quando intrat cranicum diuiditur ibi in multas diuiso-
nes et tunc edificatur ab eisdem res nominata tela que ex-
tenditur supra cerebrum. Et postea est diuisa coaduna-
tur et profundatur: et tandem exeunt ab hac tela vene due
equales in magnitudine sicut erant ante diuisionem: et
adueniunt ad corpus cerebri: et diuiduntur in ipso: sed vna
istarum est minor: ascendit supra superficiem faciei: et capi-
tis: et partitur super membra ibi existentia: et aliquibus
apparent pulsationes in hac parte post aures: et in tempo-
ribus. Sed pulsatio apparet prope istas duas venas: et
pulsatio particule que est apud venam profundatam: et no-
minatur hec rama arterie somi. Sed particula germina-
ta a corde ad inferiora corporis tendit primo per viam
etiam donec appodictur supra marpedit quantum eo quod lo-
cus sue oppositionis est ex opposito loco capitis cordis: et
ibidem existit pulmo absque appodictione. Denique equi-
tant supra spondilia nubes descendendo ad inferiora: et ra-
mificantur rami ab eodem a lateribus vtrorumque spon-
dium dextri et sinistri et coniunguntur membrum existen-
tibus ex opposito eorundem. Et ramus primus qui rami-
ficatur: ipso est ramus vnicuique ad pulmonem. Et post
ipsam veniunt rami venientes ad lacertum existentem in
tus in costis. Et post ipsam veniunt rami ad oraffagna
Et post veniunt rami ad stomachum epati et spleni: et mi-
nori: et intestinis: et renibus: et vultu: et testiculis: et vesice: et
virge. Et exeunt ab ipsis rami iungentes lacertos exam-
tes ex opposito istorum duorum locorum. Et quando ve-
niunt ad terminum sue ad finem spondium diuidun-
tur in partes duas: et quilibet istarum tendit versus vnum
ex pedibus per ramos duos magnos ex parte dextra et fini-
stra: et diuiduntur in ipsis diuisione venarum nisi quia
profundantur: et eorum pulsationes sunt in lateribus duo-
rum emuntoriorum que in arabico nominantur orbitan. Et
in latere calcanei sub duobus ossibus nominati caldagi-
nes: et supra dorsum pedum prope cordam magnam.

De anotomia venarum non pulsaciliu. Rubrica.
Et ne non pulsaciles sunt vnius tunice preter
vnam usam. Et inueniuntur per viam sen-
sus que ramificantur ab epate: id quod germi-
nat ab eis. In primis sunt vene due: vna qua

rum est vltra concauitatem: et illa nominatur porta: et hec est ad trahendum nutrimentu epatis. Alia est vel exit a gibbositate epatis: et ista est facta ad deferendum nutrimentum et diuidentur nutrimentu: et nominatur concaua. Sed porta diuiditur in corpore epatis in quinque partes et ramificatur de quinque partes in ramis paruis: donec iungantur gibbositati epatis. Et quando exeunt ab epate diuiduntur in partes octo: quarum due illarum parue sunt: et una ipsarum iungitur in testino nominato ouodeno. Et secunda ramificatur ad fundum stomaci in portuario. Sed vna ex ista tendit ad superficiem dorsu partis dextre stomaci ad nutriendu ipsum. Sed pars interior: nutritur inquantu obuiat stomacho. Et secunda iungitur spleni: et tandem separatur ab ipsa vena vna a latere sinistro stomaci. Et illud quod remanet diuiditur in partes duas: vna quarum iungitur in medietati superiori stomachi et spleni ad nutriendum ea. Et secunda iungitur gibbositati stomachi: et ibi diuiditur in partes duas. Una ipsarum diuiditur a dorso sinistro stomachi: et secunda profundatur vsq ad orificium stomachi: eo q prodeit ad orificium stomachi superfluum siccitatis et accretionis melan conice: quoniam studet splen ad expellendum ipsum cum superfluo ad prouocandum appetitum stomachi sua titillatione. Particula vero secunda diuiditur in partes duas: vna ipsarum tendit ad inferiora medietatis splenis. Et secunda pars insinuat ad mirado: et diuiditur in ipso. Tertia vero ex se vadit ad lat. sinistru: et ad intestinu rectu ad hoc ut fugat ab ipso. Et quarta tendit ad gibbositatem stomachi et ad mirado. Et quinta tendit ad melsaricas que sunt circa intestinu nominatum colon. Et sexta quasi circa intestinoru et orbem. Sed concaue sicut vena: radix eius separatur ex se ipsa ad trahendum nutrimentum a ramis porte. Et post ascendit ab ipsa vena vna magna in gibbositate epatis. Et qn ascendit ista vena non vadit nec elongat multu donec diuidatur in duas ptes. Et vna istarum est maior: et tendit ad ptes inferiores corporis: et secunda ad superiora corporis. Et hec pars superior tendit vsq usq ad dyastagma ti. Et ibi diuiditur in duas venas q diuidunt in dyastagmate: et post comprimunt dyastagma. Et post compressionem diuidunt ab eisdem vena minute: et diuiduntur in panniculo diuidente pectus in partes duas: et in panniculo cordis: et in glandula nominata thota: et diuiduntur in ipsa. Demum ramificatur ab ipsa ramus vnus: qui iungitur in auricula dextra ex auriculis cordis. Et hic ramus diuiditur in partes tres: vna quarum intrat in concauitatem dextram concauitatis cordis: et iungitur pulmomi et habet tunicas duas: et ob hoc nominatur vena arterialis: et hec est maior: omnium aliarum. Et secunda circumdatur circa dorsum cordis: et extenditur in ipsarum totum. Et tertia coniungitur in parte inferiori pectoris: et nutrit pectora ibi existentia. Et quando transit cor tendit per viam rectam donec peruenit ad oppositum ouodenu tharocan: sic nominantur in arabico: et diuidunt ab ea in hoc suo itinere ramus parui ad ambas suarum partium et exeunt ab eisdem rami ad lacertos existentes et opposito membrorum interioru. Et quando sunt ex opposito affelle: exit ab eis ramus vnus extrinsecus magnus venies ad manus ex latere affelle: et est vena nominata basilica. Et quando est in opposito in medio trachee in loco sui itineris diuiditur in partes duas: vna ipsarum tendit ad partem dextram et alia ad partem sinistram. Et quelibet istarum duarum diuiditur in partes duas: et tandem equitat vna ex ptribus spatula et venit ad manu ex latere dextro. et hec est vena nominata cephalica. Et adhuc secunda diuiditur in partes duas in vnuquodq latere: vna quaz vadit et profundatur et ascendit in sua profunditate donec intrat organum in suo itinere per collu vsqquo intrat in cerebrum. Et ramificatur ab eadem rami parui coniungentes se membris interioribus propinquis colli. Et hec pars

nominatur vena profundata. Sed secunda tendit in superficiem dorsu: donec diuiditur per faciem: et caput: et oculos: et per nates seu per nasum. Et hec est vena apparatus et ramificatur a vena spatulari in suo itinere per brachiu nominatu affect: et diuiditur in nodo marpech. Et post suam diuisionem vena spatularis commiscetur cum parte vene affellaris: et descendunt: et tandem exit ex istis duabus in latere marpech vena: et est vena media seu communis: et dicitur in arabico badhal. Et pars secunda ex parte vene spatularis trahitur ad dorsum brachii nominatu sebahat. i. adiutoriu. Et omnem equitat supra zenad superiore: illa notat corda brachii. Et pars vene affellaris q morat inferior vadiat per lat. intrinsecu brachii ad cabat donec iungat capiti zenad superiori: et aliquid rami vene existens inter digitu minore et anulare: et notat balancia. Sed pars tertia ad inferiora corporis equitat spodilis nuche. Et postea descendit inferior et ramificatur in primis ab ipsa rami venientes ad ligaturas renum ramificatur. et nominat in arabico last alcolier: et eorum villis et corporibus propinquis eis. Et postea ramificatur ab eisdem rami magni ouo intrantes in concauitatibus renum. Et postea rami duo tendentes ad testiculos. Et omnem ramificatur ab ipsis in latere vniuersum spodilis vene due tendentes ouobus lateribus: et iunguntur membris interioribus propinquis ei sicut vulue et vcher: etia illis existens extrinsecus sicut mirado: ventris et lumbis. Et quando iungitur ad finem spodilium diuiditur ad partes duas. Una ipsarum tendit ad pedem dextrum: et alia tendit ad sinistru. Et tandem ramificatur ab eis rami iungentes lacertis et thiclorum. Et aliqui istoru sunt profundi et aliqui sunt apparentes. Et quando iunguntur ab ipsis diuiduntur in partes tres. Una partiu vadit in medio et iungit ramis qui sunt in vnuquodq lacerto quatuor interioris et exterioris. Et alia pars in parte interiori curis donec appareat prope calcaneu: illa est nominata sapbena. Et pars secunda vadit vltra ad partitionem cruris: et illa profundatur ad latus exterioris calcanei. Et illa est scia que sulcer nominatur sciatica. Et ramificatur ab vnuquodq istoru quando iunguntur pedi rami diuisi in pede. Et rami qui sunt pedis ex parte digiti minoris: et anularis sunt et ramis sciaticis. Et rami polliciu sunt ex sapbena. et nominatur in arabico alkafen.

Capitulum de anotomia neruoru.

Alpita istoru corporu videntur coniungi in cerebro vel in nucha: ideo imaginatur seu extingatur q omnia ista exeant ab eis. Et videtur q caput nuche coniungatur post in posteriori parte cerebri: et pellucula ipsius restitit nocumento illius et durat vsq ad os nominatu baseth. i. cauda. Et ideo ymaginatur seu extingatur q ipsa oriatur a cerebro. Et iungantur in nucha in latere vniuersum spodilis in vnaquaq parte duo nerui vnus eoru vadit in partes dextra et alter in sinistru donec iungantur in fine baseth. Et coniungitur in fundo ipsius caput vnu vnus nerui: sic coniunguntur in cerebro paria septem capitulu neruoru. Par primi sunt nerui duo et apparent quasi: ianitur vel exeant a cerebro: prope ex opposito duaz cariculari simili capitib. manillarum in quibus sit odoratus: et ipsi coniunguntur in oculis. Et isti duo nerui sunt concavi: et quando elongantur a cerebro tunc coniunguntur. Et foramen vniuersum istoru tanq sigforamen alterius: eo et spiritus aduenientes duabus pupillis oculor associant et vt sit ouod oculis fons vna: et vt quasi orientur prope pupillis oculoru ad hoc et apponditur in ipsis: diuiditur donec sunt intus in cerebro. Et omnem exeunt et tendunt vnuquodq istoru ad oculum existens in latere sui. Demum coadunat in humiditate vitrea vt deferat oculo sensum visus. Et pars secunda videtur ac si natus fuisset post natiuitate paris primi. Et

saphena

Sciatica

Basilica

Cephalica

ipso tendit ex eo versus partem dextram & erit a craneo supra foramen interius cellule scide. Denū miset cū pari q̄to existente post ipsum: & postea separat ab eodem. Et diuiditur in quattuor partes vna ipsarū erit ab introitu nervi nominati scababadi & descendit ad ventrem sub dyasfragmate. Et secunda erit ex foramine ossis cristetis in sodat et t̄git partes quinti. Et tertiū erit ex foramine a quo erit par secundū. Et diuiditur in partes tres sive ramos. Ramus vnus ex istis tendit ad locū cristetis in extremitate oculi nominatū in Arabico mach. et postea ad tempora et supercilia & frontem et palpebras. Et secundū transit foramen cristetis prope caudā oculi: et ille est loc⁹ nominatus in arabico barbachet: et iungitur vsq; ad ventrem nasi. Et tertiū, s. ramus descendit in cōiungere barbachet prope os subtile. Et tandem ramificatur in ramos duos. Vnus tendit ad dentes et alter ad cutim timpule et ad extremitatē nasi & superioris labij. Et quarta scilicet pars erit a foramine cristetis in mandibula superiori ad linguā & transmittit in cutē ipsius prope ad dādū sibi sensum suū. s. saporem suū. Et residuū ipsius diuiditur in radicē⁹ oculi inferiorum: & gingiuis & in labio. Et natiuitas paris quarti est post natiuitatem tertiū paris. Et ordinatur in palato ad dādū ei sensum apocriatū sibi & est sapor. Et par quintū duplicatur & erit ab ipso par vnus ad aures ad dādū eis auditū & ipsū nascitur a parte posteriori cerebri: & par nervi mandibule erit a foramine nominato orobor: & in isto nervo est odorat⁹. Et paris sexti extremitas vadit ad gulā & ad linguā. Et extremitas alia vadit ad lacertū cristentem versus spatulā & circa ipsam: & eius extremitas descendit in collū & ramificatur ab ipsa in suo itinere rami coniungentes se aliquib⁹ lacertis epiglotti. Et quando deriuantur pectori ordinantur adduc ibidem. Et tandem redeunt adduc extremitates sue ad superiora donec iungantur lacerto epiglotti. Et diuiduntur alique ipsorū extremitates in dyasfragmate prope cor & pulmones & meri: & partibus cristentib⁹ circa illa. Et residuū istarū & maior pars ipsarū vadit donec cōiungant dyasfragma. Et cōiungunt in orificio stomaci maior pars ipsarū. Et residuū coniungitur pellicule epatis & splenis & reductatibus in testinorum. Et cōiunguntur ipsi ibi alique partes paris tertiū: ipsū. s. par oritur a posteriori parte cerebri: & cōiungitur quinto. Denū diuiditur ab ipso: & erit a loco future notata in arabico aldarallam. Et par septimū in dicit a posteriori parte cerebri a loco natiuitatis nucle & ordinatur in lacerto lingue epiglotti. Et videtur sensibiliter quare exeat seu nascantur paria ex nuclea. rui. nervo: & Et vn⁹. s. nerv⁹ est absq; loco sibi opposito. Et paria octo ipsorū erant intus ex spondilib⁹ colli. Et duodecim paria ex spondilib⁹ nucle ad locum oppositionis dorsū in ore pectoris. Et paria quinque ex spondilib⁹ nominatis albacā. Et ista sunt in inferiori parte dorsū. Et paria tria ex ossē aggez. Et tria ex ossē asse. s. caude. Et alterū nō habēs oppositū erit ex medietate extremitatis ossis nominati asse. s. caude. Et par primū erit ex foramine iuncture prime iuncturā colli. Et ascendit vsq; quo diuidatur i lacertis capitis. Et secundū par erit ex foramine cristetis in iunctura prima & secunda. Et tandem separat in duas partes. Et iungitur extremitas ipsius in cutis capitis. Et extremitas alia in lacertis colli & in lacertis spatule. Et tertium par ipsius erit ex foramine cristetis inter iuncturas secundā & tertiā. Et diuiditur in partes duas. Vna tendit ad lacertos cristentes in dorso. Et alia vadit versus partem anteriore. Et diuidit in lacerto posteo ex opposito ipsius & in cristente supra ipsum. Et quartū erit inter iuncturā tertiā & quartā. Et diuidit in partes. Vna quarū tendit ad dyasfragma: & alia ad extremitatē lacerti cristentem in capite & in ceruice: & extremitas alia ad extremitatē lacerti spatule. Et quintū oritur inter spondile quartū & septimū. Et sextū oritur inter spondile quintū & sec-

tū. Et septimū inter spondile sextū & septimū. Et octauū inter spondile septimū & octauū & ibi est finis nodorū colli. Et nervi descendentes ab istis omnes sunt diuisi in partibus quatuor ipsarū partū vna vadit ad lacertos pectoris & ceruicis: partes alie vadunt ad lacertos dorsū & dyasfragmatis: preter pars octauū cuius aliquid nō redit dyasfragmati: & relique partes tendunt ad basche & brachio & spatule. Sed paris sexti quedam pars tendit ad lacertū spatule & pars alia ad basche. Et septimi pars vadit ad lacertū cristentem in basche. Et alia pars diuiditur in cutim residui basche. Et aliquid octauū paris transmittitur in cutim brachij. Et extremitas sui tendit ad lacertum brachij. Et par nonū erit inter spondile octauū & nonū. Et illud ē principū spondilū dorsū. Et diuidit vna suarū extremitatū in lacerto cristente intus in costis. Et alia extremitas in lacerto dorsū. Et alia extremitas descendit ad spatulā & extenditur in ipsam. Et par decimū erit inter spondile nonū & decimū. Et pars vna ipsius vadit ad cutim basche. Et residuū diuiditur: & pars vna ipsius tendit versus faciem: & diuiditur in lacerto cristente in costis: & in lacerto inuolutū supra pectus. Et alia diuiditur in lacerto dorsū & spatule: & per hanc viam est cristus nervorū & diuisio ipsorū. s. parū inter iuncturas duas vsq; ad complementū duodecimi paris donec creāt ad par completū viginti paria ex corpore spondilis que sunt decem & nouē. Et postea creāt paria ex albatini ex corpore totius crucis par vnū vsq; ad complementū quique partium: & partes ipsorū tendunt ad anteriora: & diuiduntur in lacerto cristente supra lumbos: & miscentur in partibus tribus cristente supra ventrē. Et alique diuiduntur in lacerto cristentibus supra ipsum nervi descendentes a cerebri: & a partibus cristentibus duob⁹ sub istis tribus descendunt ab ipso rami inagi ad os donec descendunt extremitatē epedie. Et ceterū oriuntur paria tria ab ossē baggez ex vnoquoq; foramine par vnū principū corū est a spondile vigintiquing. Et ceterū erant paria tria ex ossē caude nominatū in Arabico basche. Et solus absq; socio generatio ipsius prima est inter os tertiū ossis aggez. Et os primū ossis basche. s. caude: quod est os caude. Et post hūc istum ordinē inter duo spondilia par vnū vsq; ad finem triū parū. Et solus oritur ex fine caude: etia ista ex paria. Par primū misetur cū parib⁹ venientib⁹ ad crura. Et residuū ipsorū diuiditur in lacertis ani & vertri: & vesicē & vulue & pelliculis vētris. Et in partibus venientib⁹ ab ossē vmbilicali: & a lacertis venientibus vel orientibus ab ossē baggez.

C Deligamentis. Rubrica.

Ligamenta que sunt nominata in lingua Arabica rebathar: eius corpus est vel corū mediū inter corpus ossis & corpus musculi: & corū ortus est inter extremitates nodositate ossium.

De cordis. Rubrica.

De que nominantur in arabico banebar: sunt medietate inter ligamenta & nervos. Et corū ort⁹ seu natiuitas est ex nervo veniente ad lacertum: & ligamento orto ab ossē.

De carne. Rubrica.

Arms tres sunt species: vna est caro mixta cū nervo & corda & illa nominatur lacertus sive musculi: illa est maior pars carnis totius corporis: & hec ero memoratus in capitulo membrorū officialium.

Secunda species est species carnis pure: & in hac sunt multa ligamēta: & hec est minor species corporis. Tertia species est carnis glandulose: caro pura est illa que est in capite membri scilicet vertri & illa que in loco occulto dorsū: & illa est caro cristens inter dentes. Sed caro nominata glandulosa ē caro testiculorū & mamillarū: & illa ē etia i radice lingue: & illa ē caro cristes i sub ascellis & in

duobus mento: ijs nominatus in arabico o: bica & que est post aures & in collo: & istius specia est caro que est inter intestina & nervus.

De villis. Rubrica.

Ed de villis ero memoratus si ero rememoratus membra composita existantia intus in corpore: eo quod ille est locus pueniens rememoratiois ipsorum ibi.

De humoribus

Humores apparentes in corpore humano sunt quatuor: scilicet sanguis: flegma: colera & melancolia.

De simplicibus membris.

Amplia membra sunt: cutis: vngues: capilli & hoc est manifestum.

De spiritu.

Spiritus duo sunt. scilicet spiritus apparens in corde & spiritus apparens in cerebro: sed spiritus in epa te non apparet per viam sensus. Et hoc sunt verba dicta supra simplicia membra: que sufficientia esse videntur in hoc loco: & qui volunt amplius addere addant. Et nunc redibo ad liquidum supra officia membra: & in capiam a membro simpliciori omnium ipsorum: & istud est lacertum siue musculus.

De lacerto. Rubrica.

Lacertus est corpus compositum ex carne rubra: & ligamentis: & nervo ascendente supra ipsum. Et ipse est induens ossa ligatus ligamentis nascentibus ab ossibus: & istud est quando nervus coniungitur superne extremitate ipsius lacerti. Tandem dividitur in partes: & misceatur ex carne lacertus & germinat in osse posito sub lacerto ligaturam & misceatur ex nervo & carne & oemur ex omnibus istis erit corpus vni nominatus lacertus. Et quando partes nervi veniunt ad extremitatem inferiorem lacerti: tunc adunate sunt partes nervi ad partes ligamentorum soli absque alia ammittit de carne: & tunc de erit ab istis corpus nominatum cor: & hoc cor dedit do nec iungatur extremitati inferiori istius membri. Et omnes lacerti secundum intentionem Galieni existunt in corpore sunt 59. Et oemur est quod hoc corpore variantur in forma in quantitate: & in compositione: & quando virtus ipsorum: tandem variatur in forma compositionis ipsorum: tandem variatur in quantitate quoniam aliqui sunt magni & aliqui parvi. Magnus est sicut lacertus positus supra cor: & parvus est sicut lacertus positus supra oculum. Et variatio ipsorum est in forma quod tales sunt ex lacertis: quorum caro ipsorum non misceatur cum nervo et variatio ipsorum est in cordis orientibus ab ipsis: quoniam tales ex ipsis sunt quod corda oriuntur ex duobus lacertis & tales sunt a quibus ambo bus ab unoquoque corum oriuntur corde. 2. v. 3. & hoc est finis quod educit eis. Sed variationes ipsorum: & ex parte oppositio nis ipsorum sunt quod aliqui ipsorum oppositio ista est in ore & membris & aliqui non. Et si oemur loqui in unoquoque lacerto lacertorum hoc verba sunt prolata valde necessaria sunt arti multum necessaria hoc est ad medicinam propter & medicinas. Sed circumspecte operantibus cum ferro magni esset inuamendi. Et dico ad hoc quod post terminationem istarum rerum parum lucrum consequemur. Et ego narro de nervis qui erit locus iumentum ipsorum in libro sanitatis.

De forma capitis.

Forma capitis naturalis est rotunda habens aliquam planicie in vtroque latere: ac si ymaginatus fueris formam ceream rotunda esse compressa in vtroque latere. Habens utrinque concavitate coniungentes se ad invicem: & nominatur cellule cerebri: & sunt due existentes in parte anteriori cerebri: & una in medio: & alia in posteriori parte & prope coniunctionem istarum cellularum. scilicet partis vnius cum altera: sunt corpora formata formis talibus ut sint convenientes in aliquo tempore ad claudendum vel ad aperendum. Et in istis cerebro due additiones germinate a ovibus cellularum anterioribus similibus duobus capitibus mamillarum oriuntur vscis ad os

nominatum colatorum: & istud est os perforatum foraminibus multis: sed non per viam rectam sed obliquam: locus istius in craneo est locus cui coniungitur extremitas nasi. Et ex panniculis duobus cerebri unus ex istis est fortis & grossus: & alius est subtilis. Subtilis coniungitur est cerebro & notat est capitis secundina vel secunda: & assimilatur secundine: eo quod in ipso sunt nervi & vena: & quod nutrit cerebrum & ipse continuatur cerebro in aliquibus locis. Et panniculus grossus coniungitur craneo & etiam cerebro coniungitur in aliquibus locis: Et hic panniculus fortis perforatus existit foraminibus multis in locis duobus. Unus locus est in latere foraminis extremitatis nasi: & nominatur est colatorum: & alter est prope osse existente in palato. Et istud similiter est perforatum & sub cerebro. Et sub panniculo grosso est retis que in arabico nominatur alagema que est ex arteriis ascendentes caput. Sed nuda spondilia ipsam cooperiunt sicut os crani cooperit cerebrum: & ipsa circumdatur a duabus pelliculis erantibus a duobus panniculis cerebri: & ex ipsa oriuntur nervus qui ei coniungitur.

De forma oculorum.

Forma oculi composita est ex septem tunicis & tribus humoribus. Prima ipsarum est quod ppe crani movetur: & est tunica pannosa: & eius ortus est ex panniculo grosso existente in cerebro: & nominatur tunica fortis: & in arabico nominatur est aluocba alalba. Et post ipsam venter partem exteriori est altera tunica pannosa. Et tunc ortus est ex panniculo subtili existente in cerebro. Et nominatur secundina vel secundina: & arabice almuissima. Et post istam est tunica retina: & ortus eius est ex anima musculi exeuntis a cerebro: & est concava. Et post istam in medio istius panniculi est corpus vni mole & huiusmodi nominatur humor vitreus: & in arabico alsegia. Et in medio istius corporis est corpus vni speciei habens aliquam latitudinem simile glandini in claritate & albedine: & hoc humilitas nominatur grandinosa: & est corpus profundum in humiditate vitrea vscis ad medietatem. Et post alias medietate existentem versus partem exteriori. scilicet aeris ab humilitate grandinosa est vni corpus simile tele araneae: & illud est in vltimo claritatis & tersionis: & nominatur tela araneae: & in arabico haantebuthia. Et post istam versus partem exteriori existit humiditas vna similis albugini: & nominatur humor albuginosus: ascendit supra istam humiditatem versus partem exteriori corpus vni subtili asperum: nominatur in arabico maciulari versus albuginem ex parte exteriori. Et color eius variatur in corpore: eo quod alium est valde nigrum: & alium minus et alium est coloris calcadoni. Et in medio versus partem grandinositatem est foramen vnum quod quandoque dilatur & quandoque restringitur vice vna post aliam secundum quod convenit humiditati grandinose quando est habens lucem quoniam restringitur in magna luce & dilatur in parva. Et istud foramen nominatur oculi pupilla: & huiusmodi nominatur tunica pupillina. Et post istam est cooperitura vna corporis vnius grossi & fortis & clari sicut coloris celestis: simile celo factum admodum cornu albi & nominatur est tunica cornea. & color eius existit admodum eius tunice que existit sub ea. Et ascendit supra istud corpus vni valde albu nominatur coniunctiva: preter quod non cooperit locum nigredinis oculi: & istud nominatur albedo oculi. Et est ortus est ex pellicula quod est versus os exteriori crani. Et est ortus corneae est ex tunica fortis: & ortus est secundina: & ortus araneae est ex retina.

De forma nasi.

Forma nasi sunt due vice oriuntur se in partes duas. Una earum derivatur ad extremitatem oris & alia ascendit desuper donec iungatur ossi simili colatori quod compositum est versus duas adaptiones anterioris partis cerebri similis capitibus mamillarum: iste vice circumdatur ex vna pellicula grossa orta ex pellicula oris.

De forma auri, Rubrica.

Oma auri: via auri: et in osse petroso: ideo
nominat i lingua arabica agari: et ipso sunt vie
oblique: et tendunt taliter per viam totam do
nec iungantur musculo quinto orto a cerebro a quo oritur
pellucida extensa supra os petrosam. Sed corpus cartila
ginosum existens exterius est auricula nominati: istud
est manifestum.

De forma lingue.

Oma lingue: lingua et caro mollis et alba: in
voluta venis multis et parvis in quibus est san
guis: et sunt vene in ipsa et arterie et muscoli in
quantitate maiori ultra quo et sue magnitudinis videtur
conuenire et ipsa cooperitur pellucida oris. Et sub ista ouo
existunt ossificia iungentia vsqz ad carnem glandulosam
ipsius que est posita sub radice ipsius.

De extremitate oris.

Extremitas oris tendit vsqz ad istas vias. Una
ex parte anteriori: et illa nominatur canna pul
monis. Et alia posita est post ipsam ex parte cer
uicis supra spondilia colli: et hec nominatur meri. Et per
istam transit cibis et potus. Sed per viam canne pulmo
nis transiunt spiritus et intrant et exeunt per vias banelli
tus: et postquam est supra viam istam cooperitorium vnum
ad cooperiendum ipsam in ora diglutiendi et aliquid non
possit subintrare de eo quod deglutitur: quia si aliquid sub
intrat incontinenti perducitur tussis. Et iam preparatum
est in hoc loco instrumentum vnum in quo est vox versus
ossificium canne pulmonis: et istud instrumentum est men
brum nominatum epiglottum: et in arabico haugera: et ip
sum est compositum ex tribus cartilaginibus compone pul
tra conuenienti esse vocis ideo et sic edificata et fabricata
ex istis tribus cartilaginibus sapogena vna vel fistula si
mul sapogone fistule scilicet et flaboli. Et in concavitate
istius sapogone et corpus simile lingue fistule: et in istis
locis sunt lacerta multa vel secreta.

De anotomia totius ventris

Etas qz concavitas totius ventris existens
sub osse trachee vsqz ad os lumbi ouisa est in
duas magnas partes: vna est superius coope
riens plonem et cor: et secunda est inferius cooperiens stoma
chum et intestina et epas et spen: et sel: et renes: et vulua et ve
sicam. Et diuiduntur iste due concavitates membrum vno
nominato oyafragma: et istud oyafragma incipit a capite
pectoris tendens per diametrum inferius ad vnuquodqz
ouos laterum donec veniat. xij. spondili nuchae: et istud
est diuidens inter superiora et inferiora. Deum concavitas
superior diuidit in tres duas: et ille partes diuiduntur in
medio qz transit per medium illarum partium donec iungat
tur spondilibus nuchae. Et hec concavitas superior tota
nominatur pectus et terminus ipsius est a superiori parte
duorum trachee vsqz ad oyafragma quod diuidit superiora
ab inferioribus: et hec est forma pectoris.

De anotomia pulmonis et canne eius.

Anna pulmonis incipit ab extremitate oris si
cut dixim: et quando descendit sub trachea diui
ditur in duas partes: et quilibet pars ipsarum
diuiditur in pluribus partibus: et circa ipsas edificata et
fabricata est caro pulmonis et iterum edificata est ex omni
bus istis canis ouis et venis existens sub ipsis ca
ro pulmonis: et caro edificata et fabricata circa ipsas est cor
pus pulmonis: medietas vero pulmonis est in concavita
te dextra: et medietas alia in concavitate sinistra. Et canna.
s. ipsius pulmonis preparata est et copposita ex cartilagini
bus in forma annulorum: sed non sunt annuli coppleri: eo
qz in quantitate partis tercie annulorum ipsorum extrema
tes sue coniunguntur eis pellicule vni tendens per viam
rectam: et coniunguntur isti annuli simul villi et ligaturis mul
tis. Sed isti annuli proprie sunt oui et cartilaginosi: gib
bositates istorum annulorum sunt versus partem exte
rio

rem corporis: et possunt palpari manibus. s. pellucida co
iungens annulos per viam rectam. Sed locus rectus ip
sorum coniunctus est meri. Et hoc est ac si ymaginat? sue
ris in corde tuo fistulam vnam vnius canne: et tertia pars
incisa sit in longitudinem et pars secunda integre remaneat
et pars tertia incisa in longitudinem coniuncta sit glutine
cum carta vna cum ambabus extremitatibus linea recta
sue perpendiculari: et tandem intelliges cannam plonis
per viam eductam et rectam.

De anotomia cordis et forma eius.

Oma cordis est rotunda ad modum pince que
in arabico nominatur semara: sed est transversa
eo qz acuitas cordis existit versus inferiora cor
poris: et radix versus superiora partem corporis. Et ha
bet pelluculam vnam grossam circumdantem ipsum: sed
non coniungitur tota versus radicem. Et possumus est
in medio pectoris: sed caput eius. s. acuitas tendit magis
ad partem sinistram. Et arteria magna oritur ex ista parte
scilicet sinistra: ideo apparet pulsus maior in ista parte: et
propter h ymaginantur aliqui qz cor sit positum in ista par
te. Et habet cor concavitates duas magnas vnam ex par
te dextra aliam ex parte sinistra: et versus radicem suam est
res vna similis cartilagini: et ipsa est quasi fundamentum
totius cordis: et a concavitate dextra ad sinistram sunt vie
et in concavitate dextra sunt ossificia duo. Vnum ipsorum
est ossificium vene coniuncte parti que oritur ab epate fm
B. et a corde fm Aristo. Et supra istud ossificium sunt pel
licule tres aperientes se seu dilatantes in boca introitus san
guinis in ipsum: et denum clauduntur clausione conueni
ti. Et ossificium scdm est ossificium vene coniuncte se ex ista
concavitate in pulmonem: est vena vna que non pulsatur
eo qz tunice ipsius sunt grosse ad similitudinem arterie: et
istud ossificium habet pelliculas aperientes se extra et non
intus et aduersus pellicularum alterius ossificij. Et in con
cavitate partis sinistre sunt ouo ossificia: vnum est ossificium
arterie magne: et habet pelliculas tres aperientes se intrin
secus versus partem exterioram. Et fm est ossificium arte
rie coniuncte se in pulmonem: et supra istud ossificium est
pellucula vna aperiens se intus et extra. Et habet cor additio
nes duas similes auribus: vna ex parte dextra existit et al
tera in sinistra. Et pulmo est volatilisans supra cor: et cor
habet texturas multas variantes se in oppositione.

Capitulum forme stomaci et meri.

Alm dixim? qz in extremitate oris sunt vie due:
vna est via anime. s. aeris ad plonem: et secunda est
via cibi et potus meri: et hoc vocatur meri: et istud
compositum est ex duabus tunicis: vna est extrinsecus et
est carnosa et textura ipsius tendit in latitudinem. Et alia
est intrinsecus et est nervosa et textura ipsius tendit in lon
gitudine: et aliquid ipsius tendit per diametrum: et ipsius
positus est in posteriori parte supra spondilia colli: et ipse
elongatur et descendit inferius donec transeat oyafragma
et ligatum est spondilibus vtilibus ipsam ligantibus. Et qua
do transit oyafragma dilatatur et fit ex ipso stomachus: et te
dit aliquantulum versus partem sinistram. Et ideo dicitur qz
caput stomaci quiescat in parte sinistra: et fundum in par
te dextra: ymagine ergo in corde tuo incurbatam vnam ro
tundam habens collum longum: et ipsa iungatur collum
aliud: et sic intelligens formam stomaci et meri: nisi qz sto
machus existit a latere versus dorsum aliquantulum longus
et vnum ex duobus capitibus ipsius stomaci superius est
meri et inferius est principium intestino: et nominatur
portanarius: et in arabico albed: et ipse. s. stomachus est liga
tus spondilibus et etiam cum aliquibus intestino: for
tibus ligaturis substantiis ipsam. Et corpus stoma
ci compositum est ex tribus tunicis: textura vnius tendit
in longitudinem: et alia vadit per diametrum: et illa est
intrinsecus: et illa tunica idem nervosa et exterior: et carno
sa: et textura ipsius tendit in latitudinem.

De forma forme intestinores.

Intestina composita sunt ex ovibus tunicis et habet
 tunicam tendentem in latitudinem solus. et super
 tunica interiori adest viscositas notata in arabico la
 fuen. inuoluta ex ipsa inuolutioe siue viscositate a natura.
 Et oia intestina sunt. tria minuta et sunt superiora. et
 tria grossa et sunt inferiora. Et principium minorum est in
 testinum coniunctum fundo stomachi nominatum duodenum.
 Et post istud est intestinum nominatum ieiunum. et ista duo
 sunt creta in longitudine corporis. et officia istorum coniu
 guntur in epate plus alijs intestinis. et post ieiunum est inte
 stinum nominatum gracile. et ipsum reuoluitur resolutionibus
 pluribus. Et latitudo istorum trium intestinores est ad modum
 vel ad quantitatem latitudinis portanarij. Et post ista est in
 testinum nominatum orbis et post intestinum est latus non ha
 bens transitum nec inter: sed simile fiscole vel marisupio: et
 quia non habet nisi vnum os ideo per ipsum intrat et exit: et
 quicquid intrat et exit ipsum est in parte dextra postur:
 et post istud est intestinum nominatum colon: et incipit a par
 te dextra tendens per latitudinem ventris ad partem fini
 stram. Et post istud est intestinum rectum: et istud intestinum
 rectum habet conuicitatem amplam in qua coadunantur feces
 sicut vrina in vesica coadunatur: et officium istius est lacer
 tus vnus.

De forma forme epatis.

Par portus est in latere dextro costarum superiorum
 et costis superioribus: et forma ipsius est forma
 lune: et habens conuicitatem in parte lateris sto
 machi ad iuncturam et aliquibus in sunt quatuor: et aliquibus
 quinq; et ipsius est cooperiens super latus dextrum stoma
 chi et gibbositas ipsi est versus dextram: et est ligata liga
 mentis coniungentibus pellicule existenti super ipsum: et
 oritur a conuicitate ipsius epatis canale vnu nominatum
 ianua epatis: et forma ipsius est forma vne: nisi quia est no
 habens sanguinem: illud canale est diuisum in partes:
 et ille partes sunt partes multe in quantitate multa: et ve
 niunt ex ipsis. f. partibus partes multe ad fundum stoma
 chi et ad intestinum nominatum duodenum: et multe etiam par
 tes ad intestinum veniunt: et omni ad residuum aliorum intesti
 norum donec iungantur intestino recto. Et istud canale quod
 est in porta epatis diuiditur etiam in partibus interioribus ipsi
 epatis ad partes minutas. f. ad venas capillares similes
 capillis. Et a parte gibbositatis epatis apparet vena vna
 magna a qua omnes venecolus corporis volant siue ex
 eunt: sicut diximus in anatomia venarum. Et radix ipsius
 vene diuiditur ab epate ad partes minutas similes capil
 lis: et obuiatur in partes diuisas a canali nominato por
 ta. Et nutrimentum chimosum intrat in epate per suam ianua:
 et illis venis decoquitur donec redeat ad sanguinem et de
 mum exierit illas venas magnas existens in sua gibbositate.

De forma splenis.

Doma splenis est longa: et postum est in parte fini
 stra ligaturam ligamentis coniungentibus pellicule exi
 stentibus supra ipsum et est continuatum stomacho ex
 vna parte: et ex alia parte costis posterioribus: et oriuntur
 ab ipso conducta duo: vnu ex ipsis coniungitur ori stomachi
 et aliud coniungitur in epatem versus conuicitatem.

De forma fellis Rubrica.

Doma fellis: fel postum est epatem et habet vias du
 as: vna coniungitur in conuicitate epatis: et alia ramifi
 catur et coniungitur inferioribus intestinis et in fun
 do stomachi.

De forma et anatomia renium.

Doma renium: duo renes positi sunt in latere duorum
 laterum spondilium nuce ppe epas: et ren dextrum est in
 altiori loco rene sinistro: et vnu quodque by colla duo
 vnu ipsorum coniungitur in vena magna ascendente a gibosi
 tate epatis: et aliud descendit inferius donec coniungatur in
 vesica coniunctione mirabili: et iste due vie. f. ista duo colla
 nominantur in arabico alalbin.

De forma vesice.

Doma vesice est inter amplexus et umbilicum: qui locus
 est nominatus in arabico bana: et composita est ex
 duabus tunicis: et in officio sui est laceratus vnus
 et vna venit a renibus ad ipsum per vias nominatas al
 balbin: et iste due vie tendunt per diametrum et vadunt etiam
 per longum donec transierint infra in vesicam: et oritur ab
 ipsis corpus vnum simile pellicule que apparet vesicam et
 claudit eam ex parte renium: et istud est sine dubio vt aliud
 non redeat de vrina ad renes.

De anatomia mirae et zirdi. Rubrica.

Irarch quod etiam in arabico nominatur mirach. ha
 bet sub lacerto existente in vestito sub ventrem pel
 liculam vnus: et est plana: et post istam est cooperito
 rium: et post sunt intestina: et iuuamentum istius pellicu
 le est ad obuiandum ne intestina simul coniungantur: sicut
 sic in egritudine in arabico nominata factot: et iuuamentum
 cooperitorij est ad calefaciendum intestina: et de istis ero lo
 cutus largius in libro sanitatis.

De anatomia veretrum et testiculorum.

Ritur ex osse vmbilicali corpus neruolum: mu
 sculosum apertum: et multarum conuicitatum: et sunt
 sub ipso arterie multe et late vltra eo quod conueniet
 sue magnitudini: et illud corpus est veretrum: et oriuntur
 a pellicula vie que nominata in arabico albarbadhi: et omnes
 ramificatur et generat ex ipsis pellicula. f. bursa testiculo:
 et etiam testiculi: et veniunt a latere interiori ex parte vena
 rum inferiorum rami habentes inuolutos et ligamen
 ta multa: et circumdantur carne glandulosa alba: et habent
 testiculi vias duas venientes ab ipsis ad veretrum.

De anatomia mamillarum.

Amilla est composita ex arterijs: venis et muscu
 lis: et est repleta carne glandulosa alba: et iste ar
 terie et vene diuisae sunt in mamillis in ptes. mul
 tas minutas: et reuoluitur et torquentur resolutionibus
 et tortionibus multis.

De anatomia vulue.

Vlva posita est inter vesicam et intestinum rectum:
 sed est superans vesicam ex parte superiori: et liga
 ta est ligaturis lenibus: et ipse sunt musculosae vt
 de facili possint extendi et dilatari et coadunari et colli
 gi: et habet cameras duas iungentes in vno officio: et que
 libet istarum camerarum habet loca conuicta: et nominata
 sunt in arabico aluedi: et ista sunt officia venarum: vnde san
 guis menstruus transit in vuluam. Et post illas. f. duas ca
 meras sunt additiones que testiculi duo mulieris circue
 runt sunt minores testiculis virorum. Et id quod superat ex
 vulua durat vsq; ad officium ipsius quod nominatum est
 in arabico fereg. habet additamenta prohibentia ipsum a
 frigore. Et officium virginis vulue est crispum: et ex crisp
 tudine illa oriuntur vene minute habentes pellicula vna
 contra etiam duabus texturis: vna tendit in longitudinem:
 et illa est minor: et altera vadit in latitudinem. Et quanti
 tas huius anatomie membrorum sufficiat dicere: si aliqui vo
 lunt plus addere addant.

Explicit liber primus. Incipit secundus qui
 dicitur de sanitate.

*familiaris
diffinitio*

Amicitia est bona dispositio in membro ex qua
ipsius operatur operatione qua habet agere p
sui natura: et patitur passionem qua habet pati.
Et ista diffinitio est ex diffinitionibus per se
notis. Et ideo quod membrorum sunt quod testificat
sensibus sunt due species consimiles et officiales: debemus intelli
gere in unaquaque specie ipsorum quid ipsa est et ponere differentia
as earum: postea debemus enarrare que est actio et passio
que appropriatur unicuique membro: et quando nos faciemus
istud: tunc cognoscemus quid est sanitas vera cognitione.
Et incipimus loqui super corporis similitudinem partium. Et dicitur
mus quod via in cognitione rei cui qua operatur membrum con
simile suas operationes et patitur suas passiones est via p
qua nos possumus certificari in radicibus istius scientie:
postquam nos recepimus de verba declarata in naturali phi
losophia. scilicet quod omnia corpora similitudinem partium sunt composita ex
quatuor elementis. scilicet ex igne: aere: terra: et aqua: et est declar
tum in libro generationis et corruptionis: quod via generatio
nis non est nisi ex parte temperantiae compositionis: et compositio
nis: et in quatuor membris est declaratum quod compositio et co
mixtio non fit nisi per modum compositionis que compositio non
fit nisi per calorem. Et quod differentia quod reperitur in istis corpo
ribus consimilibus non evincit nisi similitudinem temperantiae calidi in bu
t. scilicet. et similitudinem quod inveniuntur in eis alia forma temperantiae: et est de
terminatum ibi quod forme corporum non sunt aliud quam forme tempe
rantie compositionales: et quod accidentia que sunt propria in una
quaque specie ipsorum non sunt statim per se: sed sunt sequentia for
mas compositionales. Et hoc est narratio que erat multis ne
cessaria antiquare hic. Et sunt verba que sunt declarata in
naturali philosophia per demonstrationes proprias et ordinatas. Et qui
medici student tractare de istis rebus in huiusmodi arte: co
rumpunt verba non sunt super ista nec propria nec ordinata: eo quod stu
dent attribueret res ymniales entibus particularibus: et idem
vicia non sunt propria et non sunt super via quam intendit probare
res: tunc cadunt in re quam credunt adducere per demonstrationem.
Et ista res accidit. In libro de compositione. scilicet quod doctrina
et in illo libro non incedit secundum doctrinam quam fecit libro de
elementis per via demonstrationis: et ista verba erant multis levia
apud ista quod studuerunt in logica etiam per quod tunc. Et non volu
ntis reperiuntur in re quam credunt adducere per demonstrationem.
Et ista res accidit. In libro de compositione. scilicet quod doctrina
et in illo libro non incedit secundum doctrinam quam fecit libro de
elementis per via demonstrationis: et ista verba erant multis levia
apud ista quod studuerunt in logica etiam per quod tunc. Et non volu
ntis reperiuntur in re quam credunt adducere per demonstrationem.

in quantitate partium corporis. scilicet in gravitate et levitate. Ideo quod
divisus super corpora partium similitudinem est aqua et terra: ideo
habet coagulationem et firmitudinem: et quantitates que faciunt ipsa
firmari et compleri sunt ille que faciunt coctionem et digestionem: et
ideo est appropriatus generabilis et natus divinationi partis
agentis calide et patientis humide cum quibus fit mixtio et coctio et
totum hoc est declaratum in libro metheorum. et ab illis regulis
est probatum quod compositiones non sunt nisi. scilicet. sol. i. equalis
et alia inequalis. Et quod est impossibile duo corpora invenire
que sint eadem in caliditate quod una sit sicca: alio: sicut opinatur
in pueris et iuvenibus: ista declaravimus istud in alio loco
metheorum. Et scias in summa quod mensura duarum quantitatuum passi
varum eo quod forme prime sunt materias proprias sub eis. Et
nos videmus si nos curemus ab infectione publica multitu
dinis medicorum est difficile intelligere: et ideo nos loquimur
de hoc nimis. Et adhuc error: quod accidit ex hoc in hac ar
te est multum parvus: et ideo non facimus hic novum preceptum
Et etiam error: quem diximus de temperata compositione est parvus
Et ideo dicimus quod est verum verbum. scilicet. quod dicit de cute vole
manus. Et magis in ista palaver palma apud arabes con
sonat pro extrema parte palme versus digitos palme: et
plus in ista que est super partem que vocatur formulata.
Et quando erit totum hoc per narravimus: tunc res cui qua ope
rantur consimiles suas actiones aut patiuntur suas passiones
est de necessitate una illarum novae compositionum sue sunt per
similes aliis sue non. Et ideo necessarium est scire naturalem
compositionem de istis novae compositionibus: quilibet membrorum
quod illa compositio est temperata comperando ipsam actionem me
mbrum aut passionem eius. Et ista temperantia est illa que est ei
tra temperantia specialis speciei: et ipsa est illa compositio qua
oportet conservari in hac arte aut restaurari. Et quando habi
mus super compositionem cuiuslibet membrorum similitudinem: tunc sta
bimus super compositionem membrorum compositorum ex ipsis.
Et quandoque plus ideo quod compositio quedam est quod appropria
tur membrum officiali in quantum est officialiter quedam est appropria
tur et in quantum est similitudinem partium: non ex parte vnde est of
ficiale. Et quando nos stabimus ex hac parte super compositio
nem cuiuslibet membrum membrorum officialium: tunc poterimus
scire super compositionem temperatam appropriatam toti corpo
ritati quod compositionem nos non appropriamus nisi in hoc quod
est in membris officialibus et quibus est compositum: et
membris officialibus ex parte consimilitudinis. Et est necesse ut
scias in primis quod ex membris quedam sunt composita et ele
mentis prima compositione: quedam sunt composita me
diante prima compositione. Et membra similia que sunt par
tes aiales sunt huiusmodi speciei: ideo quod non generantur
nisi ex sanguine solimodo: sanguis generatur ex cibo et
potibus. Et scias quod sperma non est ex rebus que sunt pars me
mbrum aut simplex aut aliud aliud membrum: sicut declaratum
est in naturali philosophia. Et ego facia longiore sermo
nem in tractatu de suavitudo membrorum. Nec etiam membra colera
et flegma sunt elementa membrorum similitudinem per via similitudinem
est sanguis. Ideo quod res que generantur plus quam ex una re non
completiuntur: nisi quando miscetur illis res adiunctis: faciunt
unum corpus sicut est sanguis qui fit ex compositione mellis
cum aceto et aqua: quousque quodlibet stabat per se in actu.
Et in vulva non inveniuntur membra colera in actu que
misceantur cum sanguine ad hoc ut sint postea pars mem
brum. Sed colera: membra sunt in corpore hominis ex certis
suavitudo que nos festinamus declarare. Sed flegma
est materia remota ideo quod ex ipso non generantur membra
nisi quando fit sanguis. Et due colere non sunt materie
membrum nec propinque nec remote: ideo quod est impossibile ipsas
converteri in sanguinem: sed ipse sunt in eo in potentia quia
quando corripitur multoties convertitur ad eas. Et non
fecit eos errare in hoc nisi locus preloquens: ideo quod viderunt
quod elementa non inveniuntur in composito et eis nisi
in potentia cum occurrunt hoc. Sed non convertitur
quod res que inveniuntur in alia re in potentia sit a elementis
tamen. Sed sanguis est impossibile ad aliam rem per accidentis

non sicut est yle cibis istorum per accidens sed sicut vita est yle mortis. Et ideo non dicitur qd fer et spuma sit elementu vinis sed dicitur qd vinum est complexum existentibus separatis istis ab eo: ideo quia sunt eius superfluitates separate ab eo quando digeritur: ita sunt vere due colore cum sanguine eo qd qd libet generabile habet aliquam superfluitatem que seperatur ab ipso tempore digestionis.

Capitulu de complexionibus membrorum consimilium.

T postq est declaratum istud: reuertemur ad ordinem nostrum: ad enarrandum complexionem quorilibet membrorum consimilium: et ab illo procedemus ad cognitionem eorum actionum et passionum. Dicimus qd ossa appetit et suo est: qd frigiditas et siccitas dominatur super ea: similiter cartilagines: et pili: et corde: et ligamentis: neruis: vena: et panti: eo qd calor ea corit: et frigiditas congelat: id mollicat ea calor: quasi dissolvit. Et ista qualitas est in vno eorum plusq in alio. Et videtur qd siccioribus sit pilus: post illum os: et post illud cartilago: et post ligamentu: et post illud panniculus: et post illum vena pulsatile: et post illas nervus vel musculus. Sed superfluitas frigiditatis corit ista qd pilus est frigidioribus: et post illud ossa: et post illud cartilago: et post illam ligamentu: et post illud panniculus: et post illum lacertus: et post illud vena pulsatile: et non pulsatile. Et ista membra f. et s. non appropriant frigiditati: nisi ppter hoc qd frigiditas est illa que coplet ea et dominat in eis: mo qd ipsa sint privata calore: sic ipsa sint appropriata siccitati id qd siccitas est illa qd coplet ea et dnat in eis qd sint privata humiditate qd mixtio et digestio sunt super humiditate: et calor qui est in istis est in sps spirituum accedentis. Sed membra super qd dominat calor et hum. sunt caro: sanguis: et sps. Sed calidius ossibus est sps: et post illum est sanguis: et post illu caro. Et per istam eandem via sedunt humiditates: ideo qd sps est de genere aeris: aer est humidus: et aqua: sicut declaratuz in phia. Sed membra frigida et humida in primis est adepo: et post illam est pignedo: et post illam cerebrum. f. sba medullaris: et humiditates incedunt fm hanc via. Et hic est pelagus in quo aliquis multus heret nauigare si tps adesser. Et istis nostris libris iam loquuti sumus prolix. Sed multu recordare: et eque ne obliuiscaris qd dcm est supra. f. qd de necessitate est qd sit gradus virtutu actiuarum super vnaq et eandem complexionem fm compdes graduum virtutum passiuarum: et non intendas post consiliu ignoratum in hoc: et conueniens est medico recipere complexionem istorum membrorum a naturali.

CDe complexionibus membrorum officialium.

Tnunc incipiemus a complexione membrorum officialium postq diximus de complexione consimilium. Et dicim quod cor postq est compositu ex panniculis et ligamentis et neruis est de necessitate ctm pp multu spiritus erit in eo: et propter sanguinem existentem in eo: et etia propter partem carnosam qua habet et stat in corpore ad similitudines vnius clubi ignis in domo. Sed si est sicca sicut dicunt medici: aut temperatum: aut declinans ad humiditatem: hoc est speculandum. Sed mihi videtur qd est declinans ad humiditatem propter spiritum existentem in eo. Sed illud quod videtur ex epate ex sua essentia est qd sit calidum et humidu. Propterea quia maior pars suarum partiu est carnosae: sanguinea: et etia ad spluz transmittunt multe arterie. Et hic multa sunt inquirenda: et qd medico non pmet ideo dimittamus. Et cerebrum est frigidu ideo qd maior pars suaru partium est sba medullaris et nervosa et similis buic. Et natura medulle

que est in ipso est diuersa a natura medulle que est ossibus: qd tu vides qd non est i eo pars pinguis aut vitiosa: et quando coquit ad igne ingrossatur et deficcatur: ideo qd pars aquosa que est i eo resoluatur ppter calorem et remanet pars terrestris. Et quemadmodum dicimus de cerebro: eodem modo dicimus de nucha.

Sed splen et renes ipsa etia sunt de membris calidis et humidis: quia renes sunt in hoc sub splene in gradu pp grossitie sanguis qd stat in splene sic splen est in hoc gradu satis inferior epate. Et postq est declaratu in complexione membrorum officialium et consimilium ab isto possumus cognoscere quid est temperata complexio totius corporis. Quod si inueniuntur alia membra proportionata super istas complexionones ipsum est temperate complexionis penitus: et inueniuntur in eo iste proprietates et illa signa que dicitur. Que inueniuntur in temperata complexione. Et manifestum est qd ista temperantia no dicitur nisi in cooperatione omnium partiu totius corporis: et ideo quia impossibile est istis membris consimilibus eremntibus eis a sua complexione naturali: aut in vna qualitate aut in pluribus qd no superueniat permutatio aut corruptio per istum exitu. Et iste exitus habet multas causas: aut propter clima aut yle. aut ppter agens aut propter mutationes quatuor et animi. eo qd puer est calidus: et humidus: et iuuenis calidus et siccus. et senes est fridus et siccus. et hoc manifestu est ex eorum operationibus. et ex pproinquitate et longitudine generationis. Et etiam masculu complexio est calidior et siccior: complexione femine. et hoc manifestu est ex operationibus eorum. Et aliquando permutant complexionones propter exercitia et propter cibos et propter omnia extrinseca. Et sicut potest esse ista permutatio in consimilibus ita potest esse in officialibus. et post hoc in totalitate totius corporis concordantibus nobis ipsa omnia ad inuicem. Et postq est possibile esse hoc. et est iam ostensum qd erunt complexionones ad. viij. species apud medicos. tunc res ppter quas operatur membru suas actiones et patitur suas passiones aut totu corpus sunt. ix. species apud medicum: vna temperata. et illa est naturalis. et octo se dissepate. eo qd corpus cui dominat caliditas in membris et siccitas appropriatur caliditati et siccitati. et sic in reliquis speciebus. Et hoc modo intelliget species complexionis sanitatis sunt nouem. Et temperata communicat cum ambabus speciebus membrorum saluo qd ipsa est in simplicibus primo et in substantia et in compositis secundo et per accidens. Et ideo medici appropriant complexionones dis temperatas qualitati actiue et passiue. et conueniens est appropriare complexionem totius corporis istis duabus qualitatibus solum. et propter hoc sunt scdm rationem complexionis dis temperate soluz quatuor. Et postq est declarata sanitas consimilium partiu propter earum complexionem temperata quam habent propriam et in substantia conseruatam. et per accidens membrorum officialium et totius corporis. Quidam redeamus ad declarandum sanitatem membri officialis substantia liter in quantum est officiale et species eius. Et dicimus qd membra officialia ideo quia sunt composita apparet ex eorum esse qd non operantur suas actiões et patiunt suas passiones nisi quando sunt in sua qualitate: et in qualitate quantitate: in quatuor ipsa est quantitas: et in positione sua scdm modu naturalem: et in continuatione partium suarum: et in contiguatione terminorum eorum in coniunctione sua et separatione et in qualitate coniunctionis et separationis eorum et sitis eorum: et ordinationis. Et quidam sunt qui opinantur qd istud intret in genere positiois sed si vocat positio hoc non est nisi propter equiuocatione. Sed

qualitas eorum est qd sit forma eorum naturalis: et qd cōcantes eorum et sic sunt scdm formā naturāle in eorum largitate et strictura: et qd sint eorum superficiēs in leuitate et asperitate fm modum naturalem.

Sed quantitas est in tempore quādo inueniunt harum partium numerus naturalis: et eodem modo in suis mensuris. Sed modus eorum in coniunctione est etiā modus ille naturalis sicut coniunctio partis membri officialis pars parti: et separatio eorum pars a parte et qualitas coniunctionis et separationis intrat in hoc. Et continuatio et contiguitas et terminatio et separatio et cōiunctio manifesta sunt. Sed continuatio plus contigit in membro consimili quā in officiali. Et parū et magnū in esse in genere mēsure: et est appropriatū quantitati cōiuncte: sicut ē satis vel multū: parū appropriatū quantitati discrete.

Et quāvis mensura in hoc qd appropriatur est conuenientius appropriare eas membro consimili quā officiali: ideo quia officialis nō est super mensuram suā naturāle: nisi quando est quodlibet consimilium ex quibus est cōpositū super mensurā suā naturāle.

Sed positio naturalis que est in mēbro hoc est vt sint eorum partes oppositae membris manifestis sicut conseruatio est membri positae: illud erit locus membri naturalis in corpore: sicut est epatis et stomaci: et sic in aliis est intelligendū: et ita est modus iste in positione partis membri in se pso pars parti. Sed qd diximus qd modus ipsius ex cōmunicatione partium suis partibus est modus naturalis. hoc existit in positione prima que generalis est oibus membris corporis sic ē cōmunicatio oīum mēbrozū principalū. eo qd nō cōplerent eorū operatōes nisi cū eis. et hoc ē inuentum in membro cū membro. sicut cōmunicatio stomaci cum cerebro in operatione sua que est appetitus. Et sicut est in partibus vnus et eiusdem membri officialis cum parte que dominatur plus in operatione illi: rei: sic ē cōiunctio oīum pñoculi ad crūali naz humiditātē. Sed gradus iunctionis et separationis et eorum qualitate: quoniam sunt ex membris que separata sunt absqz ligamine et ligaturis sicut sunt digiti. Et eorum sunt que associant ligaturis vel adaptionibus quorū partes intrant partes. et eorū sunt quorū cōiunctiones sunt nodatiles: hoc modo potest esse qd mouet membrū qd est pars cōiunctionis ipsius.

Sicut est planta manus que est pars cōiunctionis brachij qd est nominatū in arabico scabat: et ipsa planta cōiuncta est ligaturis et adaptionibus: et cū hoc est cōiunctio nodatilis. Iste sit species dispositionis que qd sunt in membris officialibus tunc habent agere suas actiones naturales et pati suas passionēs siue illas quas habet ab vtilitate: siue illas qd habent a nobilitate. Et a caplis anotonie qd ordiata sunt per multos alios auctores poteris scire illas res prolixius: ppter hoc nō est mea intentio plangere me in eis. Et si m vidisti libros. B. et libros aliorū medicorū qui sunt scdm suā opinionē et videbis illū: tūc cognosces qd illud qd dixim⁹ in diuisione specierū sanitatis est multū melius et verius quā illud quod dixit homo quā scis. Et istud meli⁹ aut nō posses cognoscere si tu nō studueris in naturalibus scientijs qd teneas de vīa pñoz atquantū plus quāz de vīa medici: et qd iste liber nō est factus pro illo qui incipit tantummodo legere. Et modo incipimus dicere et inuenim⁹ de cōplectionib⁹ sanitatis appropriatis mēbris cōsimilibus que sunt in fine tempantie scdm se et quosdā que creunt a tempantia sed erit p quē nō prouenit lesio sensibilis in actione aut in passionē. Et similiter est in mēbris officialib⁹: inuenimus hic qualitatē temperatā et quantitatem temperatā et positionē temperatā et cōmunicationē tempe-

ratā. Et ista est bona dispositio super quāz vīsus fuit. D. demonstrare in tractatu habitudinis bone: et qui eam voluerit addere isto libro nō reputo malū. Id species sanitatum que sunt in officialibus membris sunt apud medicos octo: quatuor temperate et quatuor distemperate aut augmentate. Sed quātum ergo specierum vel generū dispositionū quidā sunt qui opinant qd est vnū in quo cōmunicat mēbra consimilia et officialia: illa est forma cōiunctionis nostre. Ideo qd cōiunctio est duob⁹ modis sicut scis vna est cōiunctio nodatilis: et cōiunctio vera: et vera est appropriata magis consimili: et alia plus officiali: Sed cōiunctio vera illa est consimili: et debet numerari in habitudine pñoculi sanitatis. Alind declarauim⁹ oēs species habitudinis sanitatis membrorū cōsimilib⁹ et officialiū eorū siue pñias. Et declarauim⁹ est in oibus per quē modū est eorū cōmunicatio. Et fuit necesse illi declarationi: ideo qd operatio cōplectionis tempantie membri officiali nō ē vna et ea dē operatio cū illa pñoculi: ideo qd ē cōsimilib⁹ propria et in substantia: et officialib⁹ scdaria: et p accidēs. et alij medici nō subtilitati fuerūt i faciēdo hāc distōz.

Capitulum de actionib⁹ et passionib⁹ mēbrozū.

Quo volumus tractare de actionib⁹ et passionib⁹ proprijs in quol⁹ mēbroz⁹: iste intentiones et cognitiones sanitatis stant loco causarū finalium: ille de quibus hacten⁹ loquuti sumus stant loco causarū formalium et materialium: hic ē ponēdū vñū principij naturale. Et dicimus itaqz ē ostensū in naturalibus qd quodlibet corpus ē cōpositū ex materia et forma: et qd materia nō ē inuenta nisi ppter formā et ppter hoc collecti ex materia et forma. scilicet ens naturale nō ē nisi ppter operationes suas proprias in ipso. Ideo dicit aristoteli qd natura non facit aliquid inuani. Et similiter inuenitur illud in rebus artificialib⁹: verbi gratia qd ligna nauis nō sunt inuenta nisi ppter formā nauis et figurā suā: et ē inuentū et collecti ex his ambob⁹ ppter operationē nauis. scilicet navigare in aqua: ergo ē necessitate ē inuenire in mēbris hoīs rē que sit etiā hoc modo: qd sit in eis res sua loco materie: et res sua loco forme: et res tertia. scilicet actio et passio: que res ipsa erit finis collecti eorū. Et hic est necesse inquirere in pñis qd sit illa res in mēbris que sit loco forme: et qd loco materie: et postea veniem⁹ ad declarandū actionē et passionē cuiusqz eorū. Et dicim⁹ qd mēbra cōsimilia apparēt vt i plurib⁹ eorū qd sit loco materie cōpositi. Quia ossa manū et ligamēta et corde et nerui et caro et cutis apparēt ex eorū esse qd nō sunt inuenta nisi ppter formā manus: et forma man⁹ qd ē cōposita ex illis nō ē inuenta nisi ppter actiones et passiones quib⁹ ipsa appropriatur. scilicet qd man⁹ nō posset extēdi nec contrahi nec colligere: nec facere alias suas operatōes nisi ppter hoc qd ē cōposita. Et quoniam mēbra consimilia nō sunt inuenta nisi ppter cōposita: tū habet quodlibet eorū operationē pñā qd manifestat plus in cōposito. scilicet qd man⁹ nō habet firmitudinē ad sustēdū res nisi ppter ossa: et nō haberet posse plicare se nisi ppter carnes et ppter nervos et alia similia. Ergo postqz dixim⁹ qd mēbra cōsimilia nō sunt inuenta nisi ppter cōposita: tū necesse ē nobis videre si hic ē aliq rē ppter quā sit inuētiū cōpositū et collecti ex eo cū qua cōpleat operatio cōpositi. Et dicim⁹ qd actiones et passionēs naturales mēbroz⁹ nō sunt nisi ppter calorem inatū in ipsis ppter calorem cōplectionalē qui ē mēbris cōsimilib⁹. Et hoc ē demonstratū per suā demonstratiū. Et cogniti per experientia anotonie qd inuenit in corde vnde eorū vaporosus calidus in fine qd mittit ab eo ad oīa mēbra per vīam arteriarū: ita opinat qd sunt in cerebro. Et postqz sit

est cōiunctū hūic q̄ oēs actōes & passiōes nō sūt nisi per calōre īnīfēcū sicut ē declarātū in naturalī phīa & declarabīf adhuc in isto libro. Ergo mēbra nō faciūt suas operatōes nisi cū formis eorū cōpositiōnālībūs: & cū eo q̄ accidit eis de isto calōre & cōiunctū in mēbro de istis duob⁹ calōrib⁹ supradictis istud est sua forma cū qua agit & patīf. Et ab hīc potēs cognoscere vīatōē cordis super oīa alia mēbra q̄ tu vides q̄ ipsūz sufficiēs ē et se: & alia indigēt eo. Et super cerebrū ē hūc modū sup mēbra in quib⁹ dominat. Ergo mēbra simplicia nō fuerūt inuēta nisi ppter cōposita: & cōposita sūt inuēta per istū calōrē qui ē missus a corde: iste calōr stat in eis loco forme et per istā collectionē sūt actiones et passiōes que sūt ppter in quib⁹ mēbro. Sed si sufficit iste calōr in faciēdo hoc: aut sine hoc ē alia virtus stans isti calōr loco forme. ista nō ē res quā medicus habeat inquirēf sed dimissā nobis. Et dicem⁹ breuiter q̄hic sūt alie virtutes ppter formas cōplexiōnālēs que vocāf aīe. Et istud ē cōueniēs anticipare in paucis verbis anteq̄ tractem⁹ de actionib⁹ et passiōib⁹ cuiuslib⁹ mēbrozū et narrare quot sūt ille species. et postea reuertamur ad inquirēdū rē cui appropiāf q̄libet mēbroz. Et istud erit q̄ cognouim⁹ in pūmīs virtutes a quibus veniūt operatōes. Et scias q̄ genera operatōnū sūt notiora quo ad nos quā virtutes. et virtutes apud naturāz notiores. et ideo dicimus q̄ phici et medici quando speculant in operatōnib⁹ dicūt q̄ virtutes que sūt in hōie sūt res. aut virtus naturalis: aut vitalis: aut alia. Virtutes naturales apud eos sūt cū quibus fit nutritiō augmētū & generatō. Et virtutes vitales apud eos sūt: virtutes pulsantiles que sūt in corde et habent dilatare et cōstringere inspirādo et respirādo: et virtus motiua que ē in corde que vocāf electiua per quē mouet alia ad appetēdū rē vel fugiēdū ab ea. Et virtutes aliales apud eos sūt. v. virtutes sensuū. s. tact⁹ et gustus: et odoratus: et audit⁹: et visus: et virtus motiua in loco. et virtus ymaginatiua et extimatiua et cogitatiua et cōseruatiua et remīniscibilis & ista ē qua vī sūt medici in diuidēdo virtutes aīe. & quāuis nō sit cōueniens par nō pōt nocere in hac arte. Sed cōueniēs oīo est illa que fit s⁹ motū naturalē. Ideo q̄ manifestū est q̄ iste operatōes nō possunt appropriari qualitātib⁹ solū sed in virtutib⁹ additis sup eas que vocāf aīe. Et postq̄ inuestigati sūt super istas operatōes que vocāf aīe. dicunt q̄ quedā operatōes que appropriant plante q̄ habet tres virtutes supradictas. s. nutritiāz. & post illā crescitūā. & ista est finis nutritiue: post illā generatiūā. & ista est quasi finis crescitue. Et declarātū ibi q̄ ipse sūt aīe id q̄ sūt organice: & q̄ non sūt virtutes naturales q̄ si ipsi nō appellauerūt eas naturales nisi largo modo istud esset veritas si ipsi crederēt q̄ ipsa esset alia sū relationē aut scōz operatōez. Sed si ipsi crederent q̄ ipsa in sui essentia sit virtus ppta solū istud est error: significat sup opīōnē q̄ ita est q̄ nos videm⁹ q̄. S. in vno suoz libroz assimulat ipsas ad amantē & venit ad diuidēdū eam. Sed virtus pulsatiua ē de necessitate cibatiū vire⁹ & diuisiua & pnceps q̄ cū ipsa cor dat calōres alijs mēbris: & ē sicut eructēs virtuti pncipali cibatiue q̄ cū ipsa cōseruat. Et ideo nō est cōueniens ponere illāz vñā virtutem per se ab alijs virtutib⁹: ideo q̄ est ista vire⁹ aīe nutritiue: sicut alie virtutes. v. sue virtutes: sicut attractiua: retentiuā: digestiua: et expulsiua: & discretiua: quamuis virtus pulsantilis appropriet plus vite ppter multū calōrē qui ē cū ea. Et quidā sūt q̄ appellāt plantā i ista virtute habet. s. ymagiāz vegetatiua. Et forsitā medicū vocauerūt

i istā virtutē eūctationis vitālē nisi ppter hoc q̄ appropriat plus vite quāuis sit de gener nutritiue sicut dicim⁹. Sed eorū diuisio p qua diuidūt virtutes aliales ad sensūz & ad virtutē motiua in loco & ymaginatiua & rationalē & cōseruatiua & remīniscibilē ē oīo vera: saluo q̄ virtus motiua in loco nō est aliud pulscle noscia. s. virtus motiua voluntarie q̄ cōcordat cū ea ymaginatio & psimiliū: & ita est declarātū i libro de aīa. Et ipsi numerāt virtutem motiua voluntarie in numero vitaliū. Et ponit motiua in loco aliā speciem & istud nō ē cōueniēs q̄ nō est nisi virtus nutritiua & crescitua: & sensitiua & generatiua: & ymaginatiua & appetitiua: & rationalis: & motiua & lactatiua et istis sicut est extimatio: aut cogitatiua & cōseruatiua: & remīniscibilis. Et ita est hic declarātū vel dīctū q̄ virt⁹ rationalis ē magis spiritalis quā ymaginatiua: q̄ pfectio virtutis rationalis ē apprehensio rerūz vniuersaliū sicut pōt intelligi a pho in tertia particula pime summe physicoz: & in primo posteriorū quāuis intelligat cōtrariū circa finē pimi libri physicoz. Et qui habebit necessē soluerē ista dubia requirit in locis illis. Et q̄ res vniuersales q̄ sūt apprehensiones virtutis rationalis habēt pericula: necesse ē inuenire in hōie virtutē q̄ apprehendat essentia illoz particulariū cōtēntōz sub vniuersaliū: virtutē aliā recordantē ista particula q̄ sūt cōprehensa a virtute ppta eorū apprehensione. Et id q̄ ista virtus apprehēsiua piculariū nō apprehēdit ea nisi habitudinib⁹ ymaginatis fuerūt de necessitate tres virtutes. s. extimatiua q̄ apprehendit essentia particulariū: & remīniscibilis ppressionis extimate. Et ymaginatiua a qua apprehēdit extimatiua ppressionē sicut seruiteres virtuti rationali: ideo q̄ seruiteres preparat seruicio ea q̄ sūt sibi necessaria: aut studet aliq̄ rē ad propriatū seruicio. Et manifestū ē q̄ virt⁹ ymaginatiua prosperat virtuti rationali ea q̄ non sūt apprehēsa: sicut ē manifestū q̄ due apprehēsiōes. s. extimatiua & cōseruatiua appropiāt apprehēsiōi virtutis rationalis & q̄ remouent res viles a virtute rationali: et virtus remīniscibilis facit recordari essentia particulariū & cognoscit illā virtus extimatiua: & tūc inuenit virtus ymaginatiua habitudinē illi essentie particularis q̄ ē recordata a remīniscibili & cognita ab ymaginatiua. Et q̄ ymaginatiua ita venit sup suā habitudinē: tūc virt⁹ rationalis reducet ad se illud q̄ erat pūuatiū ab ea: ergo iste tres virtutes ex hac parte sūt ministratōes virtuti rationali: & ministras est lactas ecce q̄ sūt lactantes ex hac parte sicut dictum est.

Et ista verba sūt dicenda hic scōz q̄ stant & recuperanda a naturali: quāuis nō sit necessariū arti medicorū scire hoc nisi per modū electōis melioramētū. Sed est sufficiēs medico in istis reb⁹ cognoscere cōplexiōē q̄ appropriat vniuersis istarū virtutum cōseruando ipsas si esset pfectus. Et restaurandum si esset deperditū: ideo q̄ sufficiens est venire in cognitione forme cōpulsionalis ad formā spiritalē: sic est sufficiēs ei venire a cognitione mea ad cognitionē q̄ttor humorū mēbrozū.

Capitulū de iuuamētis mēbrozū.

Ed cū quērit res sup locū suū positū i hac arte tūc erit manifestū q̄ oīa mēbra non sūt inuenta nisi ppter has virtutes. Et istē virtutes ppter has suas actiōes: ergo nō ē inuentū in corpore aliq̄ mēbroz nisi ppter aliā quā actionē istaz virtutū aut passiōnū earū. Ideo ē nobis necessariū inquirere actiōes & passiōes mēbroz: & cōplexiōē cui appropriat: & cognoscentes illud cognoscim⁹ sanitatē cuiuslib⁹ mēbro per suas finales causas predictas in hac arte: ideo q̄ ita cognouimus ea per causā materialē & formālē & causa effi.

nō ē necesse nobis B narrare: id qz iā ē sepata saluo si
ibi esset res qz flaret loco effi. i statu cōseruante. Et
incipiem⁹ a iuuamēto mēbroz simpliciu: dicem⁹
qz res quā diximus qz est necessaria per aliā ē duob⁹
modis: vnus est vt sit essentia prime necessarie esse
tie vitime: sicut fuit intētio essentie p̄similis necessa
ria propter intentionē essentie officialiū. Alius ē
vt nō sit ex necessitate: sed ē qz meliora sunt duo quā
vnū significat nobilitatē in agēte: p̄ciēte sicut ocu
lus qui nō est iuentus nisi ppter necessitatē videndi
sed natura duplicauit eos ppter melioramentū du
plicationis sicut nos declarare debem⁹. Sed nos
nō recordabimur istorū iuuamētorum nisi illi qz erit
magna necessariū. De mēbris simplicibus sicut
sūt ossa: sicut cartilages: sicut vngues: que
dā sunt nervi lacertij ligamēta: p̄nīculi: corde: cere
bra: ossa sua: nucha: caro: sepuz: sicut similia
et p̄li. et cutis: sanguis: sicut sēgma: colera: melāco
nia: spiritus. Sed ossū mai⁹ iuuamentū ipsoz
est ad fortificandū et stabilendū. et in summa ipsa sunt.
sicut fundamentū toti⁹ corporis. Et iuuamentū sūm
est ad deferendū et abscondendū sicut ossa capitis et
ossa pectoris. Sed multitudo eoz i corpore fuit pro
pter motus particulares et multos. qz manus nō pos
set moueri per se nisi esset discontinuata ab osse bra
chij cū p̄tigitate aboz ossū. s. man⁹ et brachij. ita
est in quoz mēbroz nodatū mobilitū discontinuato
rū. Iuuamentū tertiu⁹ vt possit fieri resolutio super
fluitatū vaporosarū sicut sūt p̄missure qz sunt i osse ca
pitis: Et p̄t ē qz sunt sicut alia iuuamēta. id qz ē eueni
ret aliqz lesio alicui ossū si trāsseret ad aliud os alteri⁹
mēbru qz discontinuatū ē ab illo. Itē fuit necessitas m
torū ossū p̄p̄t diversitatē figure eoz. et q̄tatis sūm
illud p̄p̄t qz ordinata sūt et ppter puitatē et magni
tudine eoz. Sicut diversitas in puitate et magnitudie
est sicut ossa p̄ta qz sunt in digitis et ossa cruris et core
Sicut diversitas in figura in al forma est sicut os qz de
necessitate hz ē forte et graue fuit factū durū et clau
sus. et illud i qz fuit itētio vt ēt leue fuit factū p̄foratū
i q̄tate. qz istud qz hz ē necessitate ē p̄tū cū carne
fuit factū tenerū sicut cartilages et silia. et ista iuuamēta
sūt nota p̄ se. et hō p̄t cognosceat maiorē p̄t qz seipsuz
vt ab eo qui aliquatū studuerit i cognoscendo. Sed
vngues fuerūt facte ppter duo iuuamēta. vñ qz est
cō: et ē p̄p̄t cōseruationē extremitatū digitoz sicut
ponit ferrū in postremo basile lāce. Sed ē susten
tamentū carnis digiti qz capit aliquid. Et istud iu
uamentum est magis propriū in vulgaribus ma
nuum quam in vulgaribus pedum. Sed primum
iuuamentū cōmunicat homini et alijs aialib⁹. Iuua
mentū eoz ē ad ferendū sensuz et motū volūtariū
oibus mēbris. Sicut apparet ex sūa Alri. ē qz non sit
factus neru⁹ nisi ad tēperandū calorem intrinsecū: ad b
vt det virtutē sentiendi: et hoc opinio sequit p̄t iuu
amēto cerebri. Sicut si ē instrumentū mot⁹ voluntarij in
hoc cadit speculatio. Et cōfirmatio. Q. qz sensus et
mot⁹ sūt a neruis eo qz remoto neruo remouet sen
sus et mot⁹: hoc nō ē per viā demonstratiū. Et iam
disputam⁹ hoc in libris loycaibus. Sicut apparet qd
iuuamentū nerui ē de genere iuuamenti cerebri ap
paret manifeste qz nascant ab eo: qz nō sūt fixi in eo
sicut dixit. Q. Et ligamētū iuuamentū ē cordarū
ad motū voluntariū ē apparēs ad oculū. Et p̄nī
culi fuerūt facti propter abscondere et defendere: et
vt sustineat mēbra qz sūt suspēsa et retineat ea quāuis
b iuuamentū sit magis p̄p̄t ligamētis. Et iuuamē
tū p̄nīculi positi supra ventrē ē de specie hui⁹ iuua
menti: eo qz phibet itēstina egredi de proprijs locis

sicut accidit hemiois. Sed venarum due sunt
partes vna est arterie qz portat spirituz et sanguinē
a corde: et iste sine dubio fuerūt facte p̄p̄t hoc et
fuerūt ramificate et partite p totū corp⁹ ad ferendū
re istā aut spiritū solū: aut spiritū et sanguinē simul.
Alia ē nō pulsabilis in quib⁹ nō ē sp̄s sensibiliter: nisi
nos iducet ad hoc vnū dictū simile dicto qz dicit
Q. in epate qz dicit qz ē sona spiritus naturalis quē
dicim⁹ nō ē nisi ppter virtutē nutritiā. Sicut ap
paret ex iuuamēto istarū venarū ē qz facte sūt ad diui
dendū sanguinē coctū i epē p alia mēbra: p̄p̄t
fuerūt ramificate sicut arterie. Dic scire debes
qz Alri. vult qz cibuz et nutrimentū oīuz mēbroz fiat
ex duobus sanguinibus mixtis in simul et sanguis qui
est in venis nō pulsabilis: in epē est sicut mā sangui
ni misso per arterias cordis: et qz sanguis arteriarū ē
sicut forma sanguinū: et hoc ē qz dat ei dē cōp̄lemētū
et coctionē et facit ipsuz cibū p̄p̄m quē accit. Et. Q.
sentit qz sanguis qui p̄uenit ab epate qz venas ad
mēbra est cibuz propinquus per se. Et probatio qui
dē p̄bi i hoc ē b qz sanguis vt ē sanguis est p̄ueniens
vt sit cibuz mēbris et oē qz nutrit debet euenire mē
bris: et duo sanguines vt sit cibuz mēbris veniūt eis. qz
mēbra debent nutrirī ex eis. Et p̄p̄terea qz vn⁹
eoz est crudus et alter coctus: crudus eduenitior est
vt appropriet materie et coctus forme ad materia
et hoc ē declaratū bene in libro de aialibus. Et ex
verbis. Q. apparet qz idē asserit qz mēbra superiora
cibant a sanguine arteriali qz p̄cipit incidi arterias i
passide emigrante: et i epileptia p̄ueat: vñ ego
scire quid phibet en credere qz iste sanguis nō nutrit
alias partes corporis. Sicut cerebri sūt due species
vna est qz stat in olla capitis: et illud sine dubio ē ille
sp̄s cū quo sunt sensus. Sicut medulla qz ē in ossibus ē
superfluitas cibi eoz. Et ossa solida nō habet medul
lā qz nō sunt p̄forata. Et nomē medulle dī equivoce
ad hāc medullā et ad eā qz est in olla: nō nominam⁹
eā medullā nisi qz sic a vulgo nominat. Sicut medulla
qz est in ossibus ē superfluitas penitus: hec liba tēpera
ta. Sicut natura nuche est de natura cerebri: iuu
amenta eoz sunt eades et adhuc exponā differentias
que est in ea qz narrabo iuuamenta mēbroz oī
cialiū. Sicut carnis due sunt species sicut dictū est.
Et Alri. dicit sup̄ has duas qz sūt infra sensus tact⁹:
p̄p̄t: sicut statia cū eo sicut stat oculus cū visu. Et de
mōstrat hic qz sensus simplex nō inuenit nisi a corpore
simplici. Et qz neruus est seruitor carnis in hac app
hensione ad tēperandū sp̄m sensus qui mittit a corde
et ista sūdamēta necesse ē vt medic⁹ a nobis recipiat
Et nos dicim⁹ de sensu et motu qz vna ex reb⁹ a qua
est eoz p̄p̄t p̄nīcia sūt cerebri et nerui. Sicut vna sp̄s
carnis quā. Q. vocat musculos est vn⁹ ex mēbris
officialib⁹: et in illo ē virt⁹ p̄mī motoris. P̄p̄terea
qz istud ē illud qz mouet et se p̄ hāc virtutē: et nō mo
uet p̄ aliud mēbru qz ipsuz moueat: qz si p̄ alia moue
ret hoc iducet nos ad inueniendū corp⁹ aliud qz mo
uebit ex se. Alias res ducet i infinitū: qz nullū cor
p⁹ mouet nisi moueat. Et est necesse qz res quiescat
apud p̄mī qz mouet a motore imobilis: hoc p̄ba
tū ē in nāli p̄bia. Et hec sp̄s carnis apud Q. ē iūm
mor⁹ localis. Et loquimur de ea qz loqmur de mē
bris officialib⁹. Sicut caro sp̄giosa igitur subcellarū
ē facta propter expulsiōne superfluitatū. Et nō ē mul
tū longinquū ad credēdū qz multa ex carne non sit fa
cta nisi ad iplēdū loca vacua et ad deferendū. Et in
summa istud ē simplex mēbru in quo cōmunicant oīa
aialia: sicut cor ē mēbru officialē i qz cōcāt oīa aialia.
Et sanguis manifestū ē qz nō fuit fact⁹ nisi p̄ vnā du
az rex aut p̄ dandū nutrimentū sicut sanguis qui

est in epē et in venis q̄s opinant medici vt nascat ab epē: aut vt sit vehicula spiritus et calor: et iste ē sanguis arterialis. flegma ē sanguis indigestus et propterea debet dici supfluitas sanguinea: hoc ē supfluitas diminuta vt sit sanguis: nō supfluitas cuius separatio a sanguine remaneat sanguis cōpletur sic a cola et melia: ergo si ita ē et statim fuit i corpore de necessitate. hoc est q̄ possibile ē cibū cōuertere nisi ex eo generent supfluitates stemmate. Et p̄t eē h̄ q̄ sunt in ipso alia inuēta. q̄ dūmēcat mēbra et ad aptat ea ad cibā dū: quasi ē sicut cibū p̄parat eis q̄ cibū tardat eis. S̄ melicolia et cola sūt p̄mo et p̄t in corpore p̄p necessitate: et cibū cholofus qui vadit de s̄d ad ep̄m nō possit digeri nec esse sanguis nisi separent ab eo ille due supfluitates sicut multus nō p̄t esse vinū nisi separet ab eo due supfluitates: vna gressa terrestris et alia subtilis: et propterea ordinant nā eis p̄p mēbra et nō fecit sic statim: ille due supfluitates nō habēt aptitudinē vt possint esse ex eis aliq̄ p̄ mēbra aliquo mō q̄ in stemmate dū p̄tē. Et apparet etia q̄ hoc q̄ natura p̄parauit istas vt eēt in s̄m seruient virtuti nutritiue p̄ vias electiōis boni: q̄ bursa fellis habet vna meatū ramificatū q̄ aduēit in vasis superioribus p̄tibus infimis s̄d: et in aliq̄b̄ hōibus stringit stomachū. et facit idē op̄ q̄ facit in intestis q̄ bursa fellis mādāt p̄ hūc meatū intestinis p̄tē: colere q̄ moueat ea ad expellendā supfluitates: et facit quasi absterge. Et sup̄ splē habet vna meatū qui tangit os s̄d et mīrit ei partē parua melle ad pungendū illud et ad mouendū appetitū cibī: q̄ ista operatio puenit a reb̄ acetosis: et multa verba dicta sūt in aliis libris: s̄ nō expectet et me vt labore ad narandū ea. Sepi utilitas in corpore fuit vt calefaceret sicut alia girba dyfragma. Et sep̄ ē supfluitas sanguis cocti a quo cibata sunt mēbra. Et p̄ hoc q̄ est in corpore tempore significat magnā sanitates q̄ significat supbonitatem nutritiue: et q̄ nō inuenit in corpore significat q̄ nō ē bona digestio: q̄ nō est supfluitas q̄ veniat a bona digestio ē calida et humida. Et necessarii illud ē ad sp̄lendū vacuitates etiā mēbro rū. S̄ q̄ multiplicat in corpore significat sup malā digestio: q̄ multitudine mē nutritiue q̄ est sanguis est educta i sep̄: et tūc infirmitas mēbra et moriunt q̄ i hac supfluitate nō ē sensus et p̄dunt mēbra sensibilia q̄ multiplicat super ea. P̄solorū capitis supcellioz palpebrarū inuēmentū ē vt defendāt: et hoc manifestū. S̄ videm q̄ p̄sili capitis defendūt cerebrū a frigore et calore: et supcellioz et palpebrarū adiuuāt ad defendendū oculos a reb̄ extrinsecis. S̄ p̄sili s̄ acellay et pedū et mulri alij qui sūt sup supfluitate corporis q̄ apparet ex eis plūse ex necessitate materie: eo q̄ general pilus ab vno vapore sumoso adusto s̄m. S̄ hoc idiger speculatione q̄ videt q̄ pilus sit cor p̄ extendibile siccū et tale ē supfluitas cibi siccū q̄ min⁹ excoquit durante in illo admittit pinguedinis ergo nō ē ille vapor cuius sit agregatio partis supz parte. Sed ē corp⁹ cōtinuū fortis cōtinuatiōis extēsiuū crescens in lōgitudine. Et mihi v̄ q̄ nature ad ducūt istū vapore vt sit materia pilī ad hoc vt pilus trahat illā malā materiā ex corpore ad mādificadū ipsūz p̄ hoc: sicut tu vides q̄ sicut artificiali faciūt laboratores terre q̄ volūt vt ipsa fructificet seminā semina q̄ hūc attrahet partē terrestrē adustā et p̄ hūc modū p̄t eē vt sit inuēmentū corpori. Sed curis v̄ p̄t p̄t defendere et abscondere et stat fortis sicut sunt cooperture mēbris interfecis. Et sp̄s sunt p̄p inq̄ instrumenta virtutis regitiue corporis: si dicendū ē q̄ ministras a q̄tuor virtutib⁹ aut quinqz hoc ē attractiua: retentiuā: digestiua: et expulsiua: et discretina. Et adhuc est inuēta alia virt⁹ q̄ cōmu-

nica totī corpori q̄ regitiua nūcupat: et q̄ sit et vnde sit multa dicēda sunt: et postea disputabim⁹: et qd sit ab alia ē: p̄pterea puatio eius ē subita mors necor.

Capitulum de inuēmentis mēbrozū officialiū.

Postq̄ narrauim⁹ inuēmentū mēbrozū simpliciū: narrandū ē inuēmentū mēbrozū officialiū et vnicuiusqz partis ipsorū. Et hoc faciem⁹ breuiter exceptis casib⁹ in quib⁹ p̄sogandi sunt sermones illi qui nobis sūt similes. Et agem⁹ ex his q̄ manifestū ē: et q̄ opinat esse magis necessariū in hac arte: et incipiem⁹ a mēbris que sunt infra virtutis nutritiue quia hoc ē virt⁹ necessaria p̄ma nō esse et p̄pterea sūt corruptio suarū operationū mors. Et dicim⁹ s̄m q̄ testificant sensus mēbra disposita ad faciēdas operatiōes istū virtutis sunt s̄d: et sui ministri sicut os et instrumenta ei⁹ et splē sag⁹: et p̄t b̄ intestina: et ep̄m et venē: et renes: et splē et sacul⁹ et fellis: et vesica. Prīmū inuēmentū cuius ē masticatio cibi et propterea fuerūt positi dentes vt faciūt ad hoc cōueniēs p̄paramentū dentes anteriores vt icidūt marillares vt frangāt: molares vt molant. Et scias q̄ in ore est aliquātula digō. et hō quēz tu scis appellat eā alio noie. ysofagus est meat⁹ p̄ quē trāsit: cibul ab ore ad os stomachi et operatio sua nō est nisi in duab⁹ virtutib⁹ q̄ sunt lactātes virtutes nutritiua hoc ē attractiua et expulsiua: q̄ ē necesse at trahere ab ore et expellere ad stomachū: et q̄ ista operatio perdit moriū hō fame. Et instrumentū seruient nature in his duab⁹ operationib⁹ necesse est vt variet: et apparet p̄ anotiūā q̄ ysofag⁹ est p̄positus ex duab⁹ tunicis: vna q̄ ē s̄cōm latitudinē: et alia que ē s̄cōm longitudinē et ista q̄ p̄cedit s̄z lōgitudinē q̄ colligit et cōstringit: et ascedit ad epiglōtū: tūc fit attractio: et illa q̄ vadit in latitudinē facit expulsiōē q̄ agregat et amplectit cibū: sicut vola manus agregat se sup res humidas et cōstringendo eas expellit. Manifestū ē q̄ stomach⁹ ē locus digestiōis missi cibi eidē ab ore cōuertendo illū in lālū: q̄ nō potest cōuētere ipsūz i sanguinē. Et hoc apparet ab eo: q̄ ministri sui in hoc opere sunt q̄tuor virtutes particulares supradicte. S̄ digestio ē magis manifesta in tunica carnosā p̄pter calorem qui ē i ea p̄s et p̄pter illud qd ei aduenit ex arteriis et venis q̄ ei adducunt calorem: et etiā ē opposit⁹ ep̄m ita q̄ ipsūz calefacit: ga ē cōpositū a latere dextro: et splē ē cōposit⁹ in latere sinistro qui dat calorem. Sed attractio cibi quāz facit ysofagus et meri sit p̄ tunica villos lōgitudinaliū et adiūat ipsūz in hoc q̄ ē in eo de tunica diametrali angulati. Et receptio et expulsiō sūt per tunicā q̄ p̄cedit per latitudinē: id q̄ q̄ recipit cibū illa tunica agregat sup ipsū ab oi parte quāzqz p̄plec digestio: et digestiōe facta agregatur oēs sue p̄tes superiores sup eā et p̄mūt eā inferi: et ē expulsiō per hanc tunicā q̄ vadit per latitudinē et habet duas operationes p̄rias hoc ē expulsiōē inferi q̄ ē facta digestio vel superi p̄nominatā. S̄ operatio virtutis discretiue nō ē multū manifesta i stomacho nisi dicere m⁹ q̄ stomach⁹ nutritur ex chilo: q̄ d̄sideraret cibū et agregaret sup ipsūz q̄ sit i eo et opinio affirmat b̄ q̄ si nō dicerem⁹ q̄ stomachus nutritur ex chilo q̄ d̄sideraret et agregaret sup ipsūz nō eēt virt⁹ discretiua vel ei⁹ operatio multū manifesta in eo. Et si cōtingat q̄ vnu mēbrū seruiat alteri seips obliuioni nō tradit: ergo recipit nutrimentū et utilitatē ex eo. Et accidit vt aliqui ex nostris socijs dubitēt ex hoc quia mēbra ex chilo nō debēt nutriri nisi priusqz cōuērtus fuerit in sanguinē et nō ē adhuc cōuērtus in sanguine in stomacho. Ergo dicam⁹ q̄ stomachus nutrit ab eo ex modica re q̄ plus assimilat q̄ titati quā quātitati et requiescat ex hoc q̄ subito quiescit fames cū cōme

dimus: sicut subito quiescit sitis cū bibimus. Et ad hoc nō est inconueniens q̄ in eo sit aliqua pars subtilis q̄ nutrita scito per aliquā humiditatē quāuis non sit sanguinea. et q̄ tu vides multa alia que nutritur licet nō habeat sanguinē. Et digestio fit in eo p caliditatē et humiditates primo. et secundo fit per aggregationē quā facit stomachus super cibū et q̄ ip sum amplectit. Et propterea tūc quāto stomachus in alia libet grossior et durior: tanto fortior digestio fit et hoc apparet in stomachis volucrum. Et propterea voluerūt quidā antiquorū q̄ digestio fiat propter cōstrictionē aggregationis. Et opinā q̄ stomachi volucrum profunt stomacho sicut sunt stomachi gallinarū et per dicū. q̄ hoc membrū nō fuit positū in eis durū et forte nisi propterea q̄ nō habet dentes molares. Sed intestina videt esse instrumēta nutriti. q̄ ipsa nō fuerunt facta principaliter nisi vt trāseat per ea digestus cibus in stomacho per forāme q̄ appellat porta. Propterea cū facta est digestio in stomacho aperitur locus iste et mittitur cibus ad intestina: inter rim epar trahit ab illis succositatez chili per venas que attingunt istud: et q̄ cōpleuerit operationes tūc expellunt intestina superfluitates inferius. et illa est superfluitas sicca ergo utilitas intestinox est bina: prima q̄ sunt via per quā cibus vadit ab illis ad epar. Secunda ppter expulsionē superfluitatis sicce. Et virtus in illis manifestior est expulsua. Et propterea fuerūt ambe sue tunice euntes per latitudinē. Sed virtus attractiua nō est manifesta in eis: propterea nō habuerūt tunicā vnā in longitudine. Et ipsa est virtus digestiua: q̄ eorū cōplexio est p̄pinqua cōplexioni sē stomachi. Sed illa intestina nō habuerūt multaz reuolutionē nisi vt moraret in eis cib⁹ donec epar traxisset ab eis: q̄ necessariū erat. Et propterea dicit ar. q̄ alia habentia pauca reuolutionem in intestinis sunt gulosa d habuerūt duas tunicas vt essent fortia. q̄ sunt via supfluitatū: etia q̄ op⁹ virtutis expulsiue in hoc est fortior. Manifestū est in epate q̄ est inmutatiū cibi ad cōuertendū ipsū in sanguinē et postea mittit ipsū ad oīa mēbra nutritiua et prope dñationē quā facit super oīa mēbra nutritiua opimabatur. s. q̄ esset penitus in virtute nutritiua princeps: et ipse nesciuit q̄ postremū nutrimentum est in corde et in eo prima virtus nutritiua est princeps. Et apparet de hoc mēbro q̄ habet quicq̄ virtutes distas hoc est digestiua: q̄ facit sanguinē: retentiua: p̄pore digestionis: attractiua q̄ trahit chilū ab intestinis: discretiua quādo diuidit et cognoscit. tres superfluitates hoc ē superfluitas aquosa quā trahunt renes: colerica quā trahit bursa: melica quā trahit splen: et inuenti virtutē expulsiua ad finē virtutis attractiue inganū dubiū ē: et hic nō ē locus sue solutionis. Et de his scire q̄ iste quattuor virtutes aut quinq̄ nō sūt se parate ab invicē sed sūt sic multi operarij sup vnū op⁹ et sunt virtutes que sunt sicut instrumēta vni virtutis que facit nutrimentū: et facit ei cū illo quattuor virtutibus in quolz mēbro: et ille in toto corpore date sunt ppter necessitatē vnius virtutis intrinsece que est in vnoquoq̄ mēbro: et hec ē virtus nutritiua principalis. Deiceps cōtemplandū ē si illa aliq̄ principalis virtus ē p̄pria in hoc mēbro ad hoc vt sit ipsum solū princeps mēbroz istius virtutis aut illū est aliud mēbrū q̄ sit princeps ad ipsū in hoc opere: sup hoc ē multū necesse disputare. Et dicim⁹ tā apparet p hoc q̄ declaratū ē in naturali p̄bia: q̄ ista virtus non facit nisi vnam partem membri nutriti: q̄ membra sunt composita ex elementis: et compositum ex elementis non est cōpositum nisi per modū teporantie p̄pilationis: et ipso fit per modū decoctōis: et decoctio p modū coloris. ergo necesse est q̄ instru-

mentū istū virtutis sit principis fortis ea lozis quia nō est differentia inter illā re que ē nobis necessaria ad esse partis vel esse totius: et si ita ē. ergo de necessitate iste calor ē i epate et alijs instrumētis nutritiue. Et si ita ē sicut dicit. s. q̄ nō lucrata sunt alia mēbra que habet hac virtutē istū calorem cū agunt suas operationes nisi a calore epatis ergo epas certe ē p̄miceps ipsoz mēbroz q̄ nō cōplentur eis b opus nisi per ipsū: et ipsū cōplet opera sua per se: et tale membrū quale ē istud ē dignū vt vocet princeps et ista ē dñatio quā dixerūt tñ auctores ipsū per se habere. Et propterea de rectore agricultorū dixerūt q̄ sit princeps eorū. propterea quia seruitia eorū nō cōplentur nisi si ex regimine ipsius: et opus illi cōplet per ipsū. et b ē in oī specie dñatio. Dico ergo vtiā ego scire si possibile ē. s. et alijs qui sequunt suā sententiā vt dicat q̄ epas ē sufficiens per se in ista operatiōe ipso cōcedente cū eis q̄ multe arterie conueniāt epati a corde que adducit eidē multū calorem. q̄ si epas ē sufficiens sibi in hac operatione. ergo calor iste ē inuani et sine aliqua causa. Et si dixerit q̄ iste calor nō dē epati nisi virtutē vitālē: dicim⁹ quid ē virtus vitalis q̄ ē i mēbris: ē ne alia virt⁹ q̄ virt⁹ nutritiua aut sē sibilis. et nec nosm vite intelligit nisi sup has duas licet accidat vt nosm vite attribuat magis sensibili et hoc ē cōtrariū ei q̄ intelligit ex verbis hoīs quē scis. Nec aliud certificari ē ex istis virtutibus nisi ppter earū operationes: nec sunt hic alie operationes nisi iste due hoc ē nutritibilis et sensitiua. Et responderet q̄ virtus pulsatiua in corde ē tertia virtus: illa dicitur virtus per se. Respondem⁹ quāuis nos cōcederemus vobis hoc: cor nō dat epati virtutē pulsatilem: quia manifestū est q̄ vene epatis nō sunt pulsatiles. Deinceps apparet q̄ virtutes pulsatiles sūt proprie in corde: et ista virtus est propria sua dñatio et quā dñationē habz cor cū hac virtute q̄ cū hac virtute dat virtutē oībus mēbris: quoniam et patitur eis calorem naturalem cum hoc ipsū habet cōseruationē sibi per modū flabellationis: et cū ista virt⁹ vide licet pulsatiua sit illa cū qua dē cor alijs mēbris p̄mū nutrimentū dādo et partiēdo eis omnes alias virtutes: ergo ipsū debet appropriari de necessitate isti virtuti hoc ē nutritiue a latere q̄ est nutrimentum cordiale q̄ ipsum est instrumentū cū quo laborat ista virtus in dādo nutrimentum. Et si esset alia virt⁹ p̄ter istā virtutē nutritiua: daret alijs mēbris: quia impossibile est esse in aliquo mēbro virtutem contrariam in specie alijs virtutibus que sūt in alijs mēbris et non inuenitur in alio mēbro nisi in ipso existente mēbro p̄ncipe nec. s. nec alter medicus dicit hoc. Et si ita est sicut dicimus et apparet q̄ comperatio cordis ad epas fit sicut comparatio quam ponit. s. ad membra omnia. Ergo cor ex necessitate erit princeps sicut epas in hac virtute. quia epas non est sufficiens in faciēdo per se suaz operationē nisi propter calorem transmissum a corde temperatū in quantitate et qualitate. Et est firmatus iste sermo vt cor sit de necessitate princeps virtutis nutritiue. q̄. s. nec alijs ex anatomicis dixerunt nec crediderunt: q̄ cordi veniret calor ab illo mēbro: sed est sufficiens per se sicut conueniens est principi. Et ego iam probaui tibi virtutem et calorem per viam doctrine dissolutiue. Et si tu videris q̄ indiget cor epate propter preparationē nutrimenti non est propter epas dignum vocari p̄miceps sicut non est conueniens stomacho propter preparationē cibi vt vocet princeps epatis: nec ē bubul⁹ qui pparauit cibū alijs bubulcis vocabit princeps. Postq̄ declaratū est q̄ cor est princeps virtutis nutritiue: et apparet p anōmiā q̄ si est icorpore vnū mē-

*duplex mēbrū
mōz vtiā
ras.*

*Ad quid mēbrū
reuelatio p̄p̄it.*

bū ad qd nō veniāt arterie a corde. ergo cor est da-
tor virtutis nutritive oib⁹ alijs mēbris p⁹ viāz quāz
ego super⁹ dixi tibi: si ita nō esset arterie essent in-
uane. Et adhuc nō fuit vīdū per anatomia z vt
trāsiret sanguis ab eo pervenias ad cor. adhuc sanguis q
est in venis est sanguis imperfectus: nō est creat⁹ in
vehiculū spirit⁹: nisi sanguis arterialis. Et si diceret.
aligs homo q⁹ medic⁹ nō habeat necessariā hanc in-
quisitionē: dico q⁹ habet mltū necessariā: hoc i futuro
melt⁹ explanabo. Et quādo. V. vituperavit archi-
genes: q⁹ curabat virtutē memoriāle euz medicinis
cordialibus credēdo q⁹ esset trāsmissa a corde: z dice-
bat si credis q⁹ virt⁹ sit i corde quare nō apponīs vē-
tosā sup ipsūz: sit intentio tua i medicādo ipsum. Et
ego dico q⁹ hec est vna reprehensio q⁹ est magis vitupe-
rabilis q⁹ verba archigenis secūdu q⁹ declaravi huc
usq⁹: declarabo deinceps. q⁹ cor ē piceps omniū
membrorū: fuit locus et⁹ mediorū: q⁹ hic est locus re-
gis: ad hoc vt sit regimē hui⁹ p⁹portionatū equaliter
oibus suis circūferētis: et etiā vt melius custodiatur
Et p⁹pterea fuit circūpositus panniculus grossus vt
circūdaret ligamentū suūz. Sed nutrimentū cor-
dis est vt vena que coniuncta est inter epar z ipsūz.
Cooperimentum quod fuit positum super auriculā
cordis fuit positū vt aperiat interius ad hoc vt san-
guis posset ingredi ad ipsū z postea clauderetur p⁹fecte
Sed auricula que est i alio latere hec est auricula
vene que puenit ab ista camera ad pulmonē: q⁹opi-
quorūdam fert sanguinem ad nutriendum pulsionē
q⁹ nō sunt vene cōtinuātē euz illo Et coo permen-
ta que sunt super hanc auriculam ordinata fuerūt vt
aperirent extra z non intus: ad hoc vt sanguis pos-
set exire per eas ad pulmonem. Sed vni duarūz
auricularūz: videlicet que est in camera sinistra: hoc
est os arterie magne non fuerunt ordinata tria coo-
peratoria vt aperirentur ab interiori parte ad extrani
si vt iret sanguis z spiritus ad arterias z nō rediret: z
alia auricula que est in hoc latere est os arterie vene
que venit ad pulmonē. Et ab hac arteria sit euacu-
atio cordis. Et p⁹pterea fuerunt ordinata cooperi-
menta istius auricule vt aperiretur de foris ab intus
Sed splen nō hz nisi duos meatus: vn⁹ q⁹ cōtinu⁹
est epi⁹ alter euz sō: z in splene stat spissitudo sangui-
nis. Opinal⁹ q⁹ sit factus ad trahēdum supfluitatem
mellicaz epatis: z videt longinquum vt sint duo e-
pata q⁹ nō apparent in eo vne misse ad aliud mem-
brū. Bursā sellis ordinata fuit ad trahēdūz sup-
fluitatez colericā ab epate Et renes enīz sūt mem-
bra seruicētia epati q⁹ attrahunt aquositatez que ē
in sanguine per venāz magnāz que venit a gibbositā-
te epatis Sed vesica fuit ordinata ad trahēdum sup-
fluitatē aquosā a renib⁹: z cooperitura que est inter
ipsam z renes est similis tortici quādo hūiditas tra-
bitur ad eam aperitur z quādo remanet claudis: ad
hoc ne reuertat ipsa superfluitas ad renes. Et sci-
as z nō tradas obliuioni q⁹ vnuquodq⁹ istorū mēbro-
rū que ordinata sunt ad trahēdum superfluitatem sa-
guinis nō trahunt nisi quia sint sibi conueniētes in ci-
bo: hoc faciunt iuuamēta que sunt necessaria Et
p⁹pterea in eis sūt de necessitate. v. virtutes. i. attra-
ctiua: z retentiua digestiua z expulsiua sūt dicte. Ista
sunt omnia instrumenta nutrimenti. Et habes q⁹ di-
gestiōes que cōmunicāt omnibus membris sūt due
videlicet digestio stomachi z digestio epatis saluo q⁹
tu non ponas sanguini vna digestiōem in venis z
si epauca ē z tertia digestio ē q⁹ ē p⁹priāloib⁹ mēbris
Capitulū de iuuamētis mēbroz virtutis generatiue
T post declaratū ē que sint instrumenta vir-
tutis nutritiue: volumus declarare instru-

menta virtutis generatiue. Virtus enim augmen-
tatiua non habet propria membra sibi: sed eadem
membra que sunt virtutis nutritiue sunt et istius
Membrorū generatiua quedā sunt que sūt p⁹pria se-
mine sicut vulua z mamille. quedā sūt mari sicut te-
sticuli z virga. Sed testiculi fuerūt ordinati ad fa-
ciendū spermā: ideo fuit caro eorum alba z spon-
giola sicut caro mamillarum: ideo quando conuer-
titur sanguis couertit ad similitudinē eoz z faciūt ipz
albi: sicut epar couertit chylū p⁹ sua rubedinē ad ru-
bores q⁹ vis est agentis assimilare sibi patiens suūz.
Et debes scire q⁹ istud membrū nō ē sicut piceps vir-
tutis generatiue q⁹ ipsa virtus sit i eo sicut opina-
tur. V. q⁹ illud nō potest agere suā opationē p se nisi
per spiritū mltū eidez a corde tēperatū in quantitate
z qualitate: ideo apparet q⁹ virtus cordis que hūc
calore mēsurat vt possit facere suas operatiōes sit p⁹-
cipaliter generatiua: virtus que est i hoc mēbro est
ei⁹ seruicētia: si habet aliquādo p⁹dominationē illa est
particularis. Sed testiculi quos dicit. V. femina
habere apparet q⁹ nō habēt effectūz in generatione
q⁹ spma mulierū qd generat in mulierib⁹ i genera-
tione inuentionē nō habet. z si ali⁹ vellet dicere amirā-
do: ergo facti sūt inuani. Rēspōdem⁹ q⁹ nec in homi-
nibus mamille habēt aliquid iuuamētūz vel inuen-
tione in generatiōe: tamen habēt eas. ergo debes sci-
re q⁹ aliquid iuuamētū est in virisq⁹. Et si tu dices
vnde apparet q⁹ spma mulieris nō habet aliquāz
inuentionē i generatiōe dicendū q⁹ manifestat sēz
z cognoscit p argumentū. p sensū q⁹ homo videt q⁹ mu-
lier impgnat absq⁹ eo q⁹ spmatizet. Et postq⁹ legi li-
broz Ar. ego quesui a multis mulierib⁹ de hoc z re-
spōderūt q⁹ plures impgnate fuerūt absq⁹ spmatizati-
one: etiā si displicuisset ei coitus. Et etiam vidi
q⁹ plures ex istis impgnatas: que fuerant a masculis
violatē. Et vicina quedam mea de cuius sa-
cramento confidere multum bene poteramus iura-
uit in anima sua q⁹ impregnata fuerat subito in bal-
neo lanelli aque calide in quo spmatizauerunt ma-
li homines cum essent balneati in illo balneo. Et e-
go perscrutatus sū vnum librum quem scidi auecla-
dis de spermate z inueni qui dicit quod hoc possibi-
le est esse z reddit de hoc rationem plurimum mihi
placentem quia vulua trahit spermā p⁹pter vnāz
p⁹priam virtutēz quā habet cū eo a tota specie: ad
hoc nō est necessaria delectatio o quam bene placet
mihi. Sed illud quod cognoscitur argumento na-
turali est quod si spermā mulieris posset facere hāc
operationem quam facit hominis spermā. ergo ge-
neraret per se femina z homo non esset necessarius.
In quo nec esset opinandum quod hec operatio diui-
datur in illos in quantitate: hoc est vt spermā muli-
eris faciat aliqua membra z spermā viri aliqua. q⁹
quantitas membra sint multa illa sunt vnum in vno
principio quod est in eis. z dator istius principij quod
est cor ipsum est dator omnium membrorū in po-
tentia. z si esset sufficiens mulieris spermā in dando
hoc principium ergo spermā hominis non haberet
etiam inuentionem in generatione. z similiter dico
in spermate viri. Et si diceretur quod aliquid isto-
rum spermatum non facit hāc operationem quotūz
q⁹ nō sit mixta adinuicē z adepta sit aliā formā z
aliā dispositionē. sicut non est sufficiens per se ace-
tū. z p se mel vt fiat orimel. nisi quādo sit mixta siml
Respondemus z consistat hoc q⁹ completionem
habent illudū spermata. z istud quod dat q⁹ hāc for-
mā necesse est vt sit complex. z ista duo spermata sūt
hic loco materiz: hic nō ē res q⁹ det formā nisi virt⁹
generatiua: z de necessitate ē q⁹ mēbroz q⁹ habet hāc

Dum sit in huius
generatiua

Iuuamētūz vt
nō sit
Sperma q⁹ sit
albiū

Ad operationē
magis opatiū
nō a virtute

Virtus cordis p⁹mi-
pauitū est gūstū

V. testiculi femina
fuerūt ad generā-
tionem

Quia spma
mulieris non fa-
ciat ad gūstū istū

Experimenta tam
pauitū aucto-
ritā sua

Vulua a vici-
pauitū p⁹pria hāc
p⁹pria

Propter argumentū
pauitū spma muli-
eris q⁹ nō sit
mixta ad gūstū istū

Cor est dator omni-
um mēbroz

Vna spma tam
mixta alioz
pauitū formāz
p⁹pria

Virtus generatiua non formā dūz spmatizāz gūstū

U. *perma virg nli mulieris effectus ad
generandum embrius contrariet*

Libri Secundus.

expleione: vel q facit hanc expleione e mebru in
quo est virtus generatiua. Et fm hanc opinionem est
necesse dicere q virt generatiua e in vulua. Et vi
na ego scire que necessitas est spmatis i sanguis ad fa
ciendu oia mebra q ipa nutriuntur ex eo. Et postq
ita e appet impossibile q sit opo spermatis mulieris
i spermatis viri vnum in spe. Et etiam apparet p
ma forte q mulier bz opatione i generatõe ergo con
ueniens e q operatio vnius sit sine operatione alie
rius: q sunt ambo declinantes i eorum operatõibus
ad vna sine hoc est embriõis. ergo quodlibet eorum
dat embriõni partem per quam stat vel est. Et iste
due partes sunt materia i forma: vnum eorum est
dator materie. i aliud est dator forme. Et impos
sibile est vt femina det formam i masculo: materias
q deoq dator nutritiõis debz de necessitate e dator
materie i femina est datrix nutritiõis. ergo debet e
datrix materie i masculus dator forme. Et sic dicit
Ar. Et postq mulier n bz aliqd de quo possit opia
ri q sit materia nisi sperma i sanguis mestrus: e ma
nifestu q sperma e humiditas aquosa similis aquosita
ti: neq solu est simile supfluitati: Sz p certo est super
fluitas i impossibile est q ex eo mebra nutriri possint:
q si possibile est sufficiens esset sanguis: q ex eo nu
tritur membra: q si est dñs iter nutritiõis materiaz
i materia essentia: q nutritiõis est essentia i parte: ge
neratio esse est i toto: i materia toti: q ptis est idẽ. Et
etiã hoc testificat q sperma mulieris nõ est materia
Embriõis: q mte mulieres impugnant abiq spermatis
one sicut dicitur est. Et itern vulua mulieris vñt suz
sperma i trahit sperma viri ad se. Que oes res iste
õndit q sperma mulieris est supfluitas discurrens p
pter delectatione: sicut discurret salina ex ore alicuius
fameliici cñ videt aliquis coedente. Et apparet ma
nifeste q sperma viri tenet locu agentis: quia mem
bra nõ nutriunt nisi p calores naturales q est i corde: i
iste calor est prima instrumentu aie nutritiõis. Et pte
rea necesse est vt sit prima instrumentu virtutis pple
tione. Et similiter necesse est i spermate viri aut i san
guine q est i vulua magna parte ista nutritio caloris
et i aia. i impossibile est esse hñi i spermate pp vnum
calore i humiditate. Et sanguis ex quo generat Emb
rio est sanguis venaz mulieris q est i vulua retent
i remot: est vt habeat i fertilitate tales qualis est ista:
eo q: est sanguis idigest: i adhuc remoti: est vt sit in
spermate mulieris: vel etiã n est dicendu q calor na
turalis sit i embriõis ex se: ideo q n generat calor na
turalis nisi a calore q est i nutritiõis. Ppter oes istas
rationes nõ est credendu q sperma mulieris sit materi
a i forma embriõis. Sed sperma viri stat loco for
me i sanguis mestrus loco materie. i sperma mulie
ris nõ habet inuẽtões i generatõe. Et nõ est creden
du vt sperma pbeat inuẽtões solu qualitate sed pfer
i inuẽtões caloris qilitatiue. Et ppter ea nõ bz. Ar.
rephẽsionẽ ab ypo. r. Sz q i muliere q i saltado abor
tuit vj. die i fuit inentũ spma iuolutũ pñculo. nec
et qredũ ab Ar. quo loco erat istud spma. Et scio q n
erat necessaria i medicia ista inquisitio: q magis est i
qredũ i generatõe aialũ Sz nos narravim istud hic
p maior inuẽtõis: q vult scire qdnes iter Ar. i Sz.
legat libru de aialb i ibi inueniet illud qd diri Et dein
ceps volum reuerit ad illud a quo fuim separati. Et
dicim q primũ inuẽtũ virgẽ e vt inciat spma i
matrice. i Sz vt sit meat supfluitati aquose. Et inu
mentũ vulue est vt sit meat i via supfluitati sanguinis
no cocti q generat i semine: i sanguis mestrus q pp ni
mũ humiditate q geras i eis ex paucitate caloris ear
i sece nõ est sufficiens calor ear ad decoquendu sangui
ne q mittit ad mebra carũ i idcirco expellit ips natu

ra certis opatõib p meatu hñ mebru. Et e opatũ mĩ
tũ villis trahentibus pp virtutẽ retentiu q est i eis:
i bz aliquos villos longitudinales pp virtutẽ attracti
uã vt trahat spma. Sz virt expulsiua q est i h mebro
magna est: i ppea bz vñ villi longitudinales Et si tu q
reres vtrũ vulua bz virtutẽ mutatiuã idiget specta
tõe: q n pot dici q vulua faciat mebra embriõis. Sed
virt i formatiua ipa facit eũ calore fixo i spmate: ergo
virt i mutatiua q est i vulua n est nisi loco pferuatõe: i
id eũ anteq spma acẽ corrupti pferuatõe ei: i p hanc
viã pot itelligi q virt i mutatiua est i vulua. Sz mase
stũ est q malle fustad faciendũ lac ppea q caro ipsarũ
fuit spogiosa i alba: i ista mebra hñt colligatũ cñ vul
ua. Et ppea quãdẽ mebra pp aliquã cã n veniũt ad
vulua currit ad malleas sicut est i mulierib lactati
b q: nõ hñt mestrus: si hñt par hñt. Et sũt aliq
mulieres q nõ possũt ipregnari dũ lactat. Et itex cñ
materie descendũt ad vulua pñatur a malleis. Huc
usq dixim inuẽtũ mestrus i spmate: deinceps
volum narrare inuẽtũ instrumentorũ sensus.

Capitulu de inuẽtũ instrumentorũ sensus.
Dicim q quq sũt sensus. i. visus: audit
gustus: odorat: i tact: i. Manifestu est q
cerebrũ n sũt creatũ nisi pp ipso: i ppe
pp visũ: auditũ: i odoratũ: i qlibet istoz bz
sũt instrumentũ pñũ. videlz. visus oculũ. auditũ aures
odorat nares gustũ linguã. Sed de instrumento pñũ
tact: est dubiu q. Sz dicit q neru q oĩs a cerebro e
ppũ instrumentũ ei: i est dator ipaz virtutũ alijs
mebris. Et Ar. dicit q istud instrumentu est caro: i hic
sequit opinionẽ quã hñt de cerebro. Quia. Sz dicit
q i eo sũt quq sensus: i dicit q est pnceps istũ opatĩ
onis h est q facit eũ p se sine alicuius necessitate. Ar.
dicit q dominũ suũ est pncipale q est i opere serui
tor dñatõis cordis posito q sensus fuerit i eo qncp vñ
quattuor. Et nos volum speculari hoc scõs q spe
culati fuim i dñio epatis Dicim q manifestu est ex
anatomia q mte arterie a corde mittunt ad cerebrũ
i fortes: i oes anotoici. Sz. Sz cñ eis hñt i ex hẽ p
ma phõ q cerebrũ i hac opõe idiget corde. Sed si
res qua inuaf cerebrũ pp cor p calores istuz qz i tras
mittit est virt nutritiua q cerebrũ nutrit ergo cor
de necitate eẽt seruitor cerebrũ i hac re ideo q nutri
mentũ i virt nutritiua nõ sũt data i aialĩ nisi ppter
sẽsus i virtutẽ sensibiliẽ. Sed res qua inuaf cerebrũ
pp cor p calore quẽ ei trasmittit est quq sũt. Ergo
virt sensibiliũ primo i pncipaliter est in corde: i ista
virtus est sensus cõmunit cuius esse pbatũ est i libro
de aia. Sed Galienus dicit q hec virt est i cere
bro: i Aristoteles dicit q est i corde. Et si tu quẽtis
bene apparet q cor sit dator cerebro caloris mestrũ
ti i quãtitate q qualitate sed q eduenit vnicuiq sen
sui ex sensibus cerebrũ Respondemus q ratio debĩ
ta est q nõ cñ omni calore sit quilibet sensus: q calor
cum quo operatur virtus nutritiua non est ille calor
cũ quo operatur virtus sensibiliũ. Et hoc apparet in
dormiẽte i vigiliã q nos videm q operatio vir
tutis nutritiue est fortior cum nos dormimus: tũc
nõ est sensus in actu. Ergo calor cuius quo opaf virt
sensibiliũ non est in sensibus in actu cum homo dor
mit. Et hoc appet q quando hõ dormit tenẽdo oca
los apertos nõ videt: si nõ esset q reuertit calor in
quo est visus p neru optici ad partes intrinsecas vi
sus nõ esset pnat. Et scias q vna e eadem virtus
nõ potest lucnari i potetia i in actu simul i semel. er
go postq manifestu est q virt visibiliũ vadit cum
spũ visibiliũ: i spiritus visibiliũ cñ calore naturali: qñ
dormit homo non est virtus visibiliũ in actu: quia
si esset in actu videret in actu: non est ita. ergo ca
lor naturalis qui vitalizat virtutem sensibilem non

*et cal vñt pperans
et aucta, fms autem
vñt*

*femina
pñatũ
mestrũ
i formaz*

*sperma mulieris
non est materia
embriõis*

*sperma viri tenet
locum agentis*

*et quo sanguis nutriti
Embriõis*

*inuẽtũ virgẽ
inuẽtũ mestrũ*

*autem monstrum
mulieris generat*

est calor virtutis nutritiue qñ dormiēdo nutrit et non videt qñ tu scies ybi reuertitur vnde transmutat tunc scies de necessitate loci virtutis scilicet communis. Sed mihi videt prima frōte q a corde transmittitur iste calor et ad illud reuertit. Et ppter ea sūt calores p res extrinsece quādo homo vigilat et opatio virtutis nutritiue est fortior cū homo dormit et corpus est frigidū defortis. Et nemo debet dicere q omnis isti calor is cū quo stant scilicet et vigilia generet primo in cerebro qz cerebrū est mēbrū frigidū et membra uerū frigida: in maiori parte eorū apparet manifeste frigus: ergo incredibile est vt calefaciant corpus. Ad hoc de ratione apparet q calor qui est anime nutritiue et calor qui est materie anime scilicet est vñ loco subiecti: vel vñ i situ: nō est duo loco subiecti nec i duobus diuersis mēbris ē duo. Quia anima nutritiua q est in ebriatione est pparata recipere animā scilicet: stat cū ea loco forme et finis et nutritiua est ei loco materie: ideo fuit receptio illo loco de necessitate q pparatus est recipere. Et manifestū est q anima nō est pparata recipere nisi i loco sui subiecti et sui situs q est calor naturalis. Ergo receptio anime ad formā sensibilem est de necessitate i hoc loco. Ideo ergo res vnita ab his duabus est vñ loco subiecti vel situs. Quis nō sunt vñ i aliqua duarū figurarū. Unde quicq simpliciter hoc est vñ nūero: vñ diffinitio. Et hec est nobilis sententia quā dedim. Et post q ita est et ita pparat q calor cū quo regitur scilicet est calor cordis: ergo virtus que regit sensū cōz est ibi: et cerebrū est seruus istius virtutis. Sed ipsū cor est princeps istius virtutis veraciter: qz dominat sup his i hoc facta dñatio. Et nos potuissim probasse has res magis p viā demonstratiuā: sed nostra licentia est abbreviare: Et post q declarati est q cerebrū est seruus cordis dādo ei virtutes scilicet pmodū quem dat ceteri regi vt impleat voluntates suas. Quis rex der ei illā virtutē ppter quā agit: necesse est deinceps scire q est via p quā feruit cerebrū cordi: qz tā declarata est via p quā feruit epas cordi: hoc est qz pparat ei sui nutritiue. Et dicim q nō in qualibet mēbra caloris cōplet operatio cūmilibet sensus. Et ad hoc apparet ad sensū q nō idigent forti calore quia fortis calor phibet eos appēdere scilicet extrinsecā et impedit eos scire videri qz homines q dispētrati sūt forti calore in cerebris eorū et egritudinibus acutis credit audire et videre ea q nō sūt: maxime apparet hoc i sensu tactus: quia si irent i eo appēdere quattuor qualitates: sūt impossibile vt instrumentū suū fuisset vacuū et eis qz ipsū est cōpletiōnātū et eis vnde fuit factus in fine tēperantie vt habeat sensū fortiores. Et ppea bec oia qz cor est i fine caloris fuit ordinatū ptra ipsū cerebrū et oppositū ad tēpandū calorem suū vt sensus possit appēdere pfectiōnē. Nec fuit possibile ponere hāc sractionē eandē in corde a principio generationis vel actiois qz essent diminute operationes nutritiue diminutione manifestā. Et qz dñ voluerit natura facere has duas operationes i alialib pfectis i vilitate pfectiois fuit positū cerebrū ptra cor. Sed animalia q dñ spōgia marina et multa animalia bruta nō vident idigere cerebro: specialis nervus magno qz oris a cerebro. et ppter ea si icideret aliqua pars illius animalis posset vivere et nutrirī et crescere donec rediret ad aliud quod erat. Et ppter hāc cāz videt hāc multa alia q vident cum sint incisa vsq ad medullā sui. Et istud est seruutū q dicit Ar. et sequaces sui: scilicet circūctū q dicit emā qz i. viator qz cerebrū facit cordi. Et fuit ordinatū os capitis ad dēdēdū cerebrū. Et fuit rotundū qz figura rotunda est magis remota a lesione sicut faciūt cōstellā qz faciūt tūres rotundas vt machia nō possit

eis nocere. Et ad hoc qz figura rotunda plura cōtinet se et etiam est magis apta ad motum continuum.

Capitulum de iuuamēto sibi spīne.

Iuuamētū sibi spīne est de genere iuuamētū cerebrū et est qñ clauus ligis spōdilia. Et post qz declarati est ex hoc sermōe operatio domiatōis cerebrū et similis domiatōis cordis. et declarati est itē qz est eius iuuamētū. Deinde declarati est iuuamētū mēbrorū vniuersum qz dicta sūt his generis virtutibus.

Capitulum de instrumento sensus tactus.

I dicim q caro est pprū instrumentū sensus tactus. ppter ea qz illū est mēbrū q cōmūcat omnib alialib. sicut tactus est sensus cōmunis oib alialib. Et i carnib pfecto alialib sūt spārū multi nervi ad tēperādū pplexiōnem carnis: quia nervi sūt similes pplexiōi cerebrū est iuuamētū eorū de genere iuuamētū cerebrū: ppea mēbra ad que n veniūt mli nervi sūt duri scilicet. Et istius virtutis qdā est qz pūcat oibus ptrib carnis: et hē scilicet quattuor qualitatū ptrariay: sicut caliditas frigiditas: et hu. et qdā est qz est pprū vni mēbro: sicut est quādo os sōdaci senuit resolutionē factā i eo: et iste scilicet appellat fames et sitis. Sed fames est scilicet resolutionis substantie frigide et hu. ergo sensus pprū est duplex. Et scilicet capitis mēbrū de tūlatōe quā habet i hora coit: isti duo sunt pnumerati in genere. sensus tactus

Capitulum de iuuamento lingue.

I lingue iuuamētū est manifestū q illa et nervi sui nō fuerūt faci nisi pp operationē gustus. Quis huic adiungat alia res pp resolutionē meliorē hoc est ad pferēdū litteras locutio nō. Et in radice lingue sūt duo officia qz tāgūt car: nē glandulosa q appellat generatit salive et iuuamētum illius salive est vt faciat manifestiorem gustum rerum sapozatarum

Capitulum de iuuamentis oculorum et paruius

I manifestū est q oculi sūt instrumenta qz visus et q sunt compositi ex v. tunicis et tribus humiditatibus: sciendū est iuuamētum vniuersū ipsorum. Et apparet q pprū instrumentum illius sensus sit humiditas rotunda que vocatur cristallina vel glacialis aut et iacula aranea posita super hanc hu. Quia declaratum est in naturali pbia qz hec apprehensio nō potest pferi nisi in corpore paruo: hoc est aer et aqua: quia ppter claritatem et paruitatem que est in eis fuit eis possibile recipere colores et nō apparet in oculo corpus existens in vltima claritate: et luciditate natum. et temperantia aeris et aque nisi duo corpora: et non fuit ordinata rotunditas istius humiditatis cum aliquantula connectate: nisi vt reciperet rerum sensibilem multam quantitatem. Sed alie humiditates et alie tunicæ non fuerunt facite nisi ppter hāc humiditatem. Et de necessitate modica non est nisi vt recipiat a gradinosa: qz vitrea humiditas fuit facta ad nutriendum hanc humiditatem per viam rotundis: et hoc fuit ppter ea quia natura sanguinis est rēota a natura huius humiditatis: vñ fuit necessariū vt aliqua re mediāte fiat trāsīt sanguis i ipas adeptiōnē ad hāc humiditatem. Et albuginea facta humiditas fuit ad hūectandū hāc humiditatem et ad custodiendū humiditatem suā ab aere extrinseco. et ne tāgāt vucay tunicā. Sed tūca fortis vocata pūctiua fuit ad custodiēdū oculū a duricie nervi. et ad ligādū eū offe. et pprū aliā vilitatē quā dicim pprū. Et tūca q dicit seria fuit facta ad nutriendum dictam retinay p venas que sunt in ea. et etiā vt inuēt ipsam ppter

fames
sitis.

7.

calorem naturalem per arterias que sunt ipsa. S^{us}
inuamentum tale retine: primum ē vt det spm viſi
bilem per nervos qui sunt in ipsa hoc ē calorem nā
lem cuius cōpo adaptata ē in cerebro. Et per duos
nervos qui vadunt ad oculos: et nutrit crystallinaz
per vitam rotationis et dat inuamentum caloris nā
lis per arterias que sunt in ea. Sed. B. p̄stetur q
aranea cū vitini puritatis et luciditatis: quia colo
res et forme imprimuntur in ipsam; ergo ista tela ē p
primum instrumentum visus: vel per se vel per adia
toriaz crystalline. Et tela vne dī habere tria inua
nimenta vnum ē vt nutrit telam corneam: et p̄pterea
fuit multum venosa. s̄m vt descendat crystallinā a du
um ne digrediretur ipsa visibilibus et hoc facit p̄pter
calorem migrum q̄ bz: qz nā ē coloris nigri vt agge
retur. Et foramen q̄ ē in medio istius tele non fuit
factum nisi vt eēt forma sensati humiditatis crystal
line aut aranee aut ambarum: qz visus sicut seīs non
fuit extramittendo. Sed oculus recipit colores per
sua corpora parua per modum per quē recipit spe
culum: et qñ colores sunt impressi in ip̄m tūc ap̄pre
hendit cum ipsa visibilibus: et hoc ego bene pbavi in li
bro de sensu et sensato sex rōnibus: q̄ si aliquod cor
porum quibus ē cōpositus oculus ē pueniens vt i eo
imprimantur colores p nimā eius puritatem ip̄m cor
pus ē p̄primum instrumentū oculi. Et inuamentū
tele corneę et fuit vt defendat humorem albugineū
et fuit facta clara et subtilis vt non resistat humidita
ti crystalline ad recipiendū formas. Sed scdm tu
cū musculari qui mouet oculū. Ista sunt inuamenta
partium oculi s̄m. B. et maior pars inuamentozum
scdm q̄ vidisti sunt inuamenta arbitraria: sed sine
dubio quodlibet istozū bz inuamentū p̄primum in se:
et pars dominans in eoz finis non ē nisi vt im
primantur colores in ipsum.

Caplin de iuuamento instrumenti auditus.

Ed instrumentorum auditus manifestum
 ē q̄ sunt aureæ: et primū in quo auditus in
 est: n̄cruis qui venit ad eas q̄ coopit fo
 ramen auris. Et dictū ē q̄ foramen auris nō fuit
 tortuosum nisi vt aer frigidus non intret tali modo
 q̄ sedat auditū. Et melius ē dicere q̄ fuit tortuosus
 ne intus auditus fuisset leſus a vocibus fortissimis.
 Et in ſūma ſcias q̄ hec figura habuit inuamēti
 in receptione vocis: et ideo factum fuit cartinagio
 ſum: et vocatum ē auris tortuosus. Et alia aīalia h̄nt
 hoc pro alio inuamēto: hoc ē vt recipient voces ve
 nientes ab omni parte: et p̄pterea plus regreditur
 foras et mouent eas.

Capitulum de iumento instrumenti odoratus.
 In infestum est q instrumenta odoratus sunt
 in nasus: et fit in aialibus offatibus per viā
 attractionis: et in non oflati siue attractō
 ne: sicut in apibus et alijs aialibus non ha
 bētibus oflatum. Et fm Alii. sensus fit in duob⁹
 meatibus q sunt in naso. et scōm. S. fit in duob⁹ car
 minic⁹ similibus capitibus mamillarū: et dicit q p
 pter remotionē illius loci indigit attractionē. Et
 ego dico si ita est vt dicit. S. ergo odoramus quā
 uis nares sint opilate q attraheremus aerē pos: q
 palatum est aptū naso. Et fm dicit auēgor nos odo
 remus odore ciborū quando incipiunt digeri in sto
 maco: ergo a cōtrario nō ē pbat⁹ q p illas duas quo
 rūculas fiat odorat⁹ q si ita esset animalia in oflatibi
 lia nō odoraret Et scias q n fuit data attractio odora
 ti nisi pp vnā duarū rex aut electione ppter meli⁹
 aut grōficā: sicut fuit in aialibus offatilibus. Quia

possibile eſſet vaporē euenire a re odorata per ſe ad
virtutē in animali ad animā ſenſibilē ppter nimīā ſub
tilitatē ſubſtantię & ppter naturā ſue impuſſionis.
Sed ppter ea q̄ operatio olfactus eſt vna duarū
rerū aut trahendi aut mittēdi: & eſt impoſſibile va
porē venire ex re odorata tēpore trāſmiſſionis aeris
extra. Et eſt poſſibile ipſi venire tēpore attractiōis:
quia aduectus aeris odorati fit magis p̄ modū attra
ctiōis q̄ per modū efluſiōis. Sicut tu vides cum
volumus certe ſcitare odores q̄ nos conamur ſuper
attractionē & hec eſt cā ppter quā ſunt data attractio
Et apparet q̄ alia que odorāt ſine attractiōe habēt
clariorē ſenſū q̄ animalia que odorāt cum attracti
ōe ſicut videmus in fornicis & apibus: ppter debi
litatē ipſius ſenſus in animalibus olfactui ſentitur
odo: paucis ſine attractione: & quaſi videtur vt nō
ſentiantur. Et cum fit comparatio iſtius ſenſus inter
hominē & multa ex animalibus eſt iſte ſenſus vni
natus in homine ad iſtis animalibus q̄ indigent hoc
ſenſu in venādō vitā ſuā: & ppter ea dicit i puerbiſ
q̄ cum iſta alia venantur vitā ſuā & hoc eſt quaſi per
viā p̄p̄etie vel diuine pudentie. Et poſt q̄ nar
rauius inſtrumēta quinq̄ ſenſu volumus narrare i
ſtrumenta q̄ facta ſunt ppter virtutē motiuā.

Capitulum de ieiunamento membrorum voluntarij
motus.

motus. **T** dicim⁹ q^d virtus q^d facit mouere animal
hec est ymaginatiua vel estimatiua quam
preceffit virtus concupiscibilis. ⁊ postea ibi
confirmatur est cōsiliū vel ratio ppter representationē
rei ymaginatiue aut estimatiue scōm q^d declaratiū ē
i libro de anima. Et est necesse speculari in hac vir
tute: hoc est v^l sciamus instrumenta quibus op^o ope
rari ⁊ quot sunt. Dicam⁹ q^d mot⁹ v^l voluntarij quidā ē
ppri⁹ ⁊ qdā ē cōis. Lois ē mot⁹ cūdi qui mot⁹ est to
tius corporis. Sed proprius ē motus cutis fortis: ē
motus oculorū: ⁊ mādiularum ⁊ dñarū nasi et tēti
tām: labiorū: ⁊ lingue: ⁊ epiglottis: ⁊ mādiule inferio
ris ⁊ mot⁹ capitis ⁊ collis: mot⁹ nasi: nodi v^l hūeri
spatule: cū bredde: ⁊ mot⁹ brachij a cubito iseriua: ⁊
mot⁹ iūture nōinate i arabico rascet: ⁊ mot⁹ digito
rū: ⁊ nūmculū suū iūcturay: ⁊ mot⁹ mēbroz epī
tū i collo: ⁊ mot⁹ pectoris ad lipirādū: ⁊ virge: ⁊ velli
ce quādo claudis: ⁊ mot⁹ extrēmitatis īstemi recti quā
do retinet feces ne exeat: mirach: cote: ⁊ cruris ⁊ tē
stis: ⁊ pedū: ⁊ digitorū pedū. Isti sūt mot⁹ q^d dicā⁹ vo
luntarij. Et ē necesse pscutari res a q^b veniūt isti mo
t⁹. Et dicim⁹ q^d manifestū ē ⁊ dispositio istoz motū
q^d sūt a plurib⁹ vno motō. Vbi grā mot⁹ man⁹ sit
a corda: ⁊ mot⁹ corde ē a musculo: ⁊ mot⁹ musculi est
p se: ⁊ musculi ē p^oimū a mobile: nē h corp⁹ q^d mouet
at ips⁹. S⁹ q^d o^o corp⁹ q^d mouet corp⁹ mobile ē a ne
cessitate mobile: ⁊ tō ē cōtēis q^d corpora quoz vñū
mouet alter veniūt fine ad vñū corp⁹ q^d moueat p
vñā virtutē motiūā missā eidē: ⁊ n ppter aliud corp⁹
sed p aliud pncipiū ē i eo sicut pbatū est i natural
phia: q^d si ita ē res pēderet i infinitū. Ergo de ne
cessitate debem⁹ dicer⁹ q^d pncipiū ē i musculo. Et
quādo opīnā⁹ medici q^d mot⁹ musculi sit a neruo opī
nā⁹ falsū tō q^d si ita ēēt neru⁹ moueret aut p se aut p
aliud hoc est propter aliud principium q^d esset i eo: ⁊
ideo q^d declaratiū est i naturali phia q^d quodl⁹ mobile
h³ motōz: ⁊ q^d ille si est corp⁹ nō moueret nisi moueat:
⁊ si motus esset a corpore res procederet in infi
nitū: ideo necesse est hic esse motōz q^d moueat ⁊ n
moueatur: q^d si sit nō corp⁹. Hec est vna ratio per
quam videtur q^d qui mouet p^oimo alias non est cor
p⁹ sed virt⁹ ē aie: q^d hoc fit de necessitate i musculo.
Et hec virtus est virtus voluntaria quā pcedunt
ymaginatiua: vel estimatiua: ⁊ confirmatio censi

lij. Et ideo quia iste calor non est corruptus: necesse est
ut primum mobile quod movetur per ipsum sit corpus
ad hoc ut hoc corpus sit sicut materia et ipsum erit ei
sicut forma quod impossibile est primum motorem in
animali ut sit sine materia. Ergo necesse est specu-
lari quid sit hoc primum corpus: apparet quod sit calor
naturalis qui est in nobis. Et tu vides quod quando in-
firmant membra: eorum motus privatur. Et res nota
per se quod una res receptatur in infinitudine istarum oppo-
sitionum est calor naturalis. Sed iste calor naturalis dif-
fert propriis differentiis in quolibet membro secundum opera-
tionibus quibus appropriatur istud maxime in opera-
tionibus nutritivis et de hoc nullus discordat. Sed
scilicet quod origo istius caloris istius sit cerebrum et ad
totum corpus per nervos ab eo mittitur. Sed Augustinus
tenet quod cerebrum sit servitor cordis in hac operatione per
viā qua servit ei in sensibus sicut quod dictum est superius
et quod origo istius caloris est in corde. Et hoc potest videri
manifeste quod ita est: verum est quod vides quod nascitur in
corpore et agentis quando vadit quod non frigidat: et
istud membrum a quo nascitur calor: vadit ad totum
corpus et cor. Et propterea quando accidit homi-
ni aliquid quod ipsum terreat redit calor ad cor: et tremunt
crura: et potest esse quod cadit homo: aut non poterit mo-
veretur: ergo prima virtus motiva vel regitiva hoc mo-
tus: illud quod mensurat calorem in quantitate est de neces-
sitate in corde. Et adhuc quod. Sed et oēs alij medici
constitunt quod virtus voluntaria est in corde: si ita est:
apparet quod animalia non moventur nisi voluntarie
ergo virtus hec est in corde: cerebrum eius servus in
dando ei temperantiam. Et cum diceretur de hacten-
perantia ut fiat per nervum aut fiat cum spiritu anima-
li eunte in ipsum: et non est omnia in hoc excepto quod spiritus
animalis secundum. Sed non est regere nisi in duobus nervis
optici. Sed primum mobile a calore naturali est musculus: id
quod perveniens est quod calor naturalis operetur in primo
h. ut primo moveatur istud corpus cum quo huius simi-
litudinem propinquiorum ex parte caloris hoc est mu-
sculus propter compositionem suam: quod est compositus
ex prima carne simplici et nervis a quibus nascitur
corde. Sed nervus solus frigidus est multum: non huius
similitudinem cum calore naturali. Et vena per se
non est digna ut sit principium istius motus: ideo quod
nascitur a membro non primo. Et de ratione non est
quod instrumentum quod dat nutrimentum sit instrumen-
tum motus: quia magis est convenientius ut nutrimen-
tum fiat per instrumentum quietis. Nec etiam ar-
teria convenientius erit huic motui: quia est operatrix
operationum pulsationum que dissimiles et non con-
venientes sunt motui voluntario: imo est simile ut sit
contraria ei. et sit quasi disposita sicut res que vellet
et non vellet vel noller aliquid simul. Ergo remanet
ut sit musculus primum instrumentum quod movetur
a calore naturali. Sed in membris quibus non sunt
ossa et non sunt ramificata: sunt parva: musculi ip-
si movent ipsa sine medio: et ramificata movent ea
mediantibus cordis que nascuntur ab extremitati-
bus eorum ideoque cum contrahitur trahit illas cordis:
et qui alligatus est cum extremitate ossis: movet os
suo motu. Et quia membrum huius duos motus contra-
rios ad invicem: tunc huius duo ossa vel duos muscu-
los in duobus locis contrariis ad invicem quorum quod
libet trahit per se suo tempore et prohibet alteri suo
contrario ne faciat operationem suam illa hora: si
operati essent ambo una hora: tunc stat equaliter me-
brum et trahitur secundum unum statum. Verbi gratia quia
musculus qui est in sinu estri per se trahit ipsas: ver-
titur versus partem sinistram et quia musculus qui est in pre-
domestica trahit ipsam versus partem domesticam ver-
titur versus illam: quando trahunt ambo simul existit

equalis: et nullus est ipsorum per se ut tractu suo faci-
at ipsam verti intus et extra. Et numerus muscu-
lorum secundum. Sed. et. 29. quorum in facie sunt. 45. quorum
24. sunt ut moveant oculos et palpebras: et. 12. ut mo-
veant mandibulam inferiorem. et. 9. ut moveant alia me-
bra faciei que moventur voluntarie: et in istis sunt mu-
sculi oculi sub cute formati: et sunt fortitudinis aptio-
nis oculorum. Et duo musculi qui movent extremitates
nati: et musculi duo qui movent labium superius sur-
sum: et duo qui movent labium inferius deorsum: et duo
qui movent mandibulam. Et musculi qui movent caput
et collum sunt. 22. quidam eorum trahunt caput versus
illam partem solam versus quam positi sunt. Et alij sunt qui
trahunt caput et collum: eorum quidam sunt qui trahunt ca-
put superius et qui trahunt ad partem anteriorem: et qui
trahunt ad partem posteriorem superiorem: et quidam trahunt
ad dextram: et quidam ad sinistram. Et. 12. musculi mo-
vent linguam. et. 22. sunt propter motum colli et epiglottidis
et septem musculi uniuscuiusque spatule. et. 12. uniuscuiusque late-
ri quibus movetur brachium: et quattuor musculi positi
super cubitum: et duo sunt intus qui faciunt ipsum
verti versus partem domesticam: et duo sunt extra ut fa-
ciant ipsam verti ad partem sinistram. et. 22. sunt in
quolibet brachio. et. extra. et. 22. intus. et. 22. positi sunt
super manus. et. 22. super unguem: qui movent ma-
nus ad partem domesticam et partem sinistram: et motus
pollicis et parvi digiti et vola manus. Et musculi pe-
toris sunt. 107. eorum quidam dilatant et quidam stringunt
Et musculi spodioli sunt. 22. et. 22. extendunt super
ventrem sub ossibus pectoris usque ad umbilicum: et quidam
extendunt secundum longitudinem: et quidam secundum latitudinem: et
quidam secundum transversum quod faciunt motum ventris constri-
gendum latitudinem: et innant oēs alios motus: et quattuor mu-
sculos habet duo testiculos: et quattuor musculi movent viri-
le membrum: et unus musculus tenet os urinae ne indebite
fundat. et quattuor musculi tenent osificum istius oris
ne steret ante os egrediat. Et. 22. musculi ad mo-
tum corporis et crurum. et. 22. ad motum pedum et alij quor-
um digitorum. et. 22. alijs motibus digitorum pedum: positi
sunt super pedes. Isti oēs musculi sunt prima res quod mo-
vetur a calore naturali communiter: aut calore proprio cuiusque
musculi. Et postquam ita est quod aliquid membrum non mo-
vetur nisi per calorem naturalem quod sit ei loco forme et propter
calorem qui est in musculo: et ille non movetur nisi per partem
cuiusque alicuius. Et sciendum est quid est istud principium: et ubi est.
Et dicimus quod quia associabitur huius declaratum est
per universalem sermonem: hoc est quod virtus quod facit motum
in loco est anima. Et declaratum est quod convenientius est
quod motus uniuscuiusque corporis sit per motum voluntaria-
rum situm in membro eorum quod communicat toti corpori quod sit
mobile per se: per virtutem propriam voluntarie motus
in membris particularibus quod movent per se et sunt muscu-
li: et appetit sensum quod in corpore non est membrum quod communicet
toti corpori sit mobile per se nisi cor: ergo virtus volun-
taria eorum est in corde hoc est in musculo qui est in eo: et
quod virtutes particulares voluntarie sunt in quolibet mu-
sculo particularium musculorum. Sicut videmus quod
motus communis vitalis animalium qui est inspiratio
habet principium a corde: et iste motus est communis
motui expirationis pulsantis. Et propter hoc acci-
dit quod pulsus magnificat per motum et minoratur per
quietem. Ergo cerebrum et nervus non fuerunt nisi ad
temperandum istum calorem in quo est principium
virtutis voluntarie eorum et proprie. Debes scire quod
non est impossibile hic esse motum voluntarium absque mu-
sculo: sed si est: est propter calorem naturalem aut pro-
pter rem loco eius in animalibus que non sunt san-
guinea nec musculosa. Et sine dubio isti musculi
non sunt nisi in animalibus perfectis. Ideo græce fu-
it. Ad. ad dandum musculos qui movent linguam

exterius: et modus duriciæ membri tempore coit?
Ideo quia intentio sua erat omnino ut motus non
esset nisi per musculos: et non est ita.

De membris hannelitis.

Postquam narravimus inuicementum mem-
brorum motuum voluntarium est narra-
ndum de hannelitu et membris suis. Ideo q:
S. ponit ipsum motum voluntarium et q:
videt q: cerebrum operatur in hunc motum credit
q: motus voluntarius sit in eo: et supra credidit q: esse
in nervo: et credidit falsum: ideo iam probatum est
q: hoc convenit esse in membro mobili per se: et pro-
pterea egritudo a qua prouenit lesio in motu est pmo:
et per se in musculo: et per modum colligantie in cere-
bro et nervo. Quare medicus debet curare lesiones
istius motus intendendo primo ad musculum: et se-
cundario ad cerebrum et ad nervum. Instrumen-
ta hannelitis sunt dyasfragma: pmo: cana. trachea:
arteria: epiglot: et vula: Et prius nos tractemus de
inuicamento vniuersusq: istorum membrorum: et tra-
ctandum de inuicamento istius operationis: hoc est de
hannelitu. Et dicimus q: medici sicut. S. et alij vñ
sunt dicere q: hannelitus est ppter duo inuicementa:
vnum ad ventillandum calorem naturalem cordis
per attractionem aeris frigidi et expulsiorem vapo-
ris qui resoluitur a calore naturali qui est corpus fir-
mosum qui non est conueniens eidem pro certo istò
inuicamento est vñ: et necessarius aialibus et san-
guineis. Sed illis que nō sunt calida nec sanguinea
non est necessaria hec operatio: sed sufficit eis mor-
tariorum qui venit a corde: et hec reputo sicut han-
nelitum. Sed aliud inuicementum quod dicitur esse
est ut det nutrimentum virtuti intrinsece ex aere q:
recipitur restaurando ex spiritu tantum quantum reso-
lutū est: hoc est falsum q: impossibile est compositū
nutri ex simplicibus: qñ si ita esset ias inueniretur alia
esse simplex ex vno solo elemento: et. S. negat hoc: et
propterea dicit q: aqua non nutrit: et propterea dico
q: principium verum est. Sed ex virtutibus aie d:
beat attribui hannelitus: hoc est perferendum: q:
S. dicit q: debet attribui virtuti voluntarie: et dicit
h: q: a nostra voluntate est ut hannelit: nō hanel-
lemus. Et et dicit q: ppter instrumentū huius virtu-
tis est nervus: et dicit q: si incidereetur nervus qui mo-
uer dyasfragma: homo non viveret nisi tñ quantum
viveret strangulatus. Sed alij dicunt q: stat vir-
tuti sicut motus pulsus. Et possunt questionari de h:
S. duabus rationibus vna: q: tu vides q: haneli-
mus quando dormimus: ergo non est voluntarius:
q: operatio voluntaria non fit nisi cogitatione et vo-
luntate sicut dñ est. Alia q: videmus q: hanneli-
tus qui sit improuise similatur motui pulsus: ita q:
et ponit ipsum pluries loco pulsus. s. tempore quo
non egrotant membra hannelitis: et dicit q: denun-
ciat complexionem cordis sicut denunciat pulsus:
excepto q: non sit egritudo in instrumentis hanneli-
tis. Et alij sapientes volunt q: sit compositus dua-
bus virtutibus: vñ voluntaria et non voluntaria: h:
naturalis et aialis: et inuenitur in motu plurium mem-
brorum sicut in motu palpebre oculi et in motu digi-
tationis: q: manifestum est q: ambe virtutes iste sit
compositus: ideo quando debilitantur iste due vir-
tutes cadit defectus in operatione deglutendi si ac-
cidit quando cadit virtus appetitus. Et mihi videt
q: opinio postrema sit verior: hoc est q: hec opera-
tio sit composita: vel possibile esset dicere q: fortior
esset opinio illius qui dicit esse naturalem: q: plures
hannelitus quos facimus tempore sanitatis et egritu-
dinis sunt sine intentione quare ponuntur ad denū-
ciandum complexionem cordis: et et suspiria prociū

tur absq: intentione: et etiam quando magna neces-
tas hannelandi incumbit desistere non possumus: si-
cut accidit in tussi et similibus. Et natura non inuenit
hanc virtutem actione voluntaria nisi propter neces-
sitatem superuenientem: quando non sufficit virtus
naturalis ad erigentiam cordis. Sed pbatio qua
probat. S. affirmando q: hec virtus penitus est vo-
luntaria: est priuatio istarum virtutum quando est i-
ciscus nervus: et dicit probando postq: est inciscus ner-
uus est incisum instrumentum motus voluntarij: et
inciso nervo cessat motus voluntarius ergo est i ner-
uo. Et iste syllogismus est falsus in principijs et corrup-
tus in figura: q: quando debet semper remoueri p-
rei que data est a sbo non debet semper remoueri p-
dicatum ab illa a qua est remotum sibi et qui opina-
bantur hoc tenentur credere contradictionem op-
positi antecedentis in tota materia contradictionem op-
positi consequentis: ideo hec verba nō sunt digna
ut hic audiantur. Et iste est vñs modus in quo est
manifestum q: non habuit veram radicem illoca.
q: si per remotionem nervi remouetur aliquis mo-
tus. illud non est ex necessitate ut quando nervus est
ut sit ille motus ut dicatur q: nervus sit propria cau-
sa in hoc motu. Et iam nisi sunt homines percussi su-
per venas nervos domitarios qui vadunt ad cere-
brum. et tunc in eis priuate sunt omnes operationes
voluntarie et propterea hoc nomine nuncupatur: et
dicit Rasis q: quando rex indit volebat iterficere no-
biles iterficiebat eos per hanc modū. Et vis tu dice-
re propter hoc q: omnes motus voluntarij sunt fixi i
his duobus. Item que res est illa que iubet hanc
oponem in nervo nisi vna ex rebus ppter quam co-
pictur hec opo: et quando illa lesa est: tunc necessario
lesa est illa opo quāvis non sit ppta ea in hoc: q: cor-
rumpitur ppta opo ppter corruptionem virtutis tras
misse illuc. Et de necessitate non est propter hanc
priuationem voluntarie motus quilibet motus qui est i ner-
uo qui ingreditur suam essentiam sit positus scilicet
voluntarius et per accidens accidit ei ut sit: et ille vo-
luntarius. Et quomodo poterit negare hoc: quia
iam concedit q: motus palpebrarum sit per muscu-
los sicut motus est per se: et cum h: toto non est volū-
tarius. Et si vellet dicere q: sit totus voluntarius: ad
huc nihil hic lucratur: eo q: est i musculo nō i nervo.
Et postq: declaratum est q: inuicementum sit i ner-
uo: alio in hannelitu: que sit eius virtus necesse ē nar-
rare inuicementum ppter vniuersusq: membra ppter
hanc operationem. Et dicimus q: membra q: manife-
stius dat inuicementū in hac operatione est pulmo: sic
videmus q: quando dilatatur attrahit aerem intus
et quando contrahitur expellit foras. Et non est du-
bitū q: illud est ppter instrumentū in operatione il-
la. Sed q: necesse est speculari subtiliter in hoc ē illū
vtrum ille motus cū quo sit inspiratio et respiratio se-
quatur motū pectoris: nec per se haberet aliquem mo-
tum: aut sit motus pectoris in hannelitu: vnde conti-
nuum semper cū motu pulmonis ut sit eius adiutor.
Sed. S. dicit q: pulmo nullū habet ppter motū
in se: et q: motus illius sequitur motus pectoris: et q:
motus hannelitus qui sequitur motū naturalem: sit per
rem musculofam magnā que dicitur dyasfragma q:
separat inferiora membra a superioribus: et dicit q:
magis ppta res inuicem istius membra est hec ope-
ratio: q: nos videmus q: incontinenti cum pectus di-
latatur repletur pulmo aere: sicut videmus in folli-
bus faborum. Et testificatur super hoc quando vul-
nus factum fuerit ibi: et intret aer pectus: tunc cessat
motus pulmonis et moritur. Et posset esse q: cessat
motus pulmonis quādo vulneratum est pectus est
propterea q: in frigidatur pulmo. Et i teporibus Alii.

nō cognoscatur aliud iuuamentū huius membri nisi p
pter separationē membrorum principalium a nutritiis ad
hoc vt non accederet tempore digestionis eis aliud ex ca
lore illo. Et nō debeat imputari Aristoteli in defectum: q
illud q apprehendit per anatomicā est sicut res que appre
henditur num. ro motu circulo: nec illa erat plene scien
tia cōpleta tēpore Aristoteli. Et si tempore. Quia ars medi
cine plene cōpleta tamen dicitur. Quia nō est impossibile post
me venire qui inuenit in arte medicine q per me nō est in
uentū. Et p. opterea in maiori parte rerū de quibus opti
nant boni. es q. Contra dicit Aristoteli. nō est vera con
tradictio: sed sicut additiones et pplementa: q nullus repit
Aristoteli. de eo q dicit in iuuamento opasfragmatis et motu
neruorum: sicut q dicit in tractatib⁹ vniuersalibus de esse mo
tus et sensus et iuuamenti cordis et cerebri: et similiter hic
est sic dicendum: nō est dicendum q illud q dicitur. Et in reb⁹
particularib⁹ cōtra dicit in vniuersalibus Aristoteli. Et mo
do volum⁹ reuerti ad illud a quo separati sumus: et oici
m⁹ q illud q dicitur ex sententia. Quia q. motus pulmo
nis sequitur motū pectoris: hoc indiget speculatione q. Quia
nō verificat hoc nisi propterea q videt q cessante motu pe
ctoris cessat mot⁹ pulmonis et tunc moritur animal. Et
ego dico q non est hoc ita absolute dicendum q motus pe
ctoris sit causa principalis motus pulmonis: q. possibi
le est vt quodlibet istō: si habeat hunc motū ex se: sed habe
ant vniā proprietatem coniunctiōis propter quā nullus
eorū mouetur sine alio: et ppterea cū cessat mot⁹ vni⁹ cessat
motus alterius: et non est quilibet eorū causa motus alter
ius. Et si nos ponem⁹ q quādo pulmo nō mouet hoc
motu: tunc cessat motus pectoris sicut dicit. Quia. et sic
arbitrari per hoc sicut q pulmo esset id q moueret pec⁹
dicendo q si non moueret q non moueretur pectus. Et ce
bie videt q. Perdiderit in opinione sua q nō est impos
sibile esse motū pectoris et pulmonis vt moueat sicut sicut
in globo vno: vt si vni⁹ non moueret q aliud non moue
ret. Quia vni⁹ non sit motor alterius sicut modū qui dicit⁹
est. Item est impossibile superueniente pectori mala cōple
xione per inactionem nerui que ei aduenit q illa malicia nō
penetrat ad pulmonē per illā colligantia q vna rerū ex
qua egrotant membra est colligantia: et. Quia. hoc cōcedit.
Et ita per hanc eandē viam debem⁹ dicere q motus pecto
ris adiunct motū pulmonis: et maxime quādo indigent
forti banelitū. Et melior via qua eligere possumus in
fine nostre propositionis est hoc: quia membrū q leditur cū
cessat inspiratio et respiratio est cor sicut manifestū ē: si cor
est illud q recipit hanc lesionem propter hanc cessationem
et non solū lesionē sed et mortē: ergo de necessitate est illud
membrū in quo est principū istius iuuamenti. Et mot⁹
pulmonis sicut. Quia. et violentus vel per violentiā per viā
q mouetur cor: pota artificialia. Et nobis est dicendum q
illud principū mot⁹ est in ipso per viā qua est in cor: poti
bus naturalib⁹. Et ad hoc q complet⁹ hic mot⁹ per duos
motus: videlicet naturalem et voluntariū. Ergo melius q
dicere possumus ex hijs est vt sint sicut duo primi mobi
les. s. q. musculus sit primus in motu voluntario et cor et
pulmo primi in motu naturali. Et. Quia. tenuit in hoc tra
ctatu viam q in alijs regulis suis qui putat vt iste sit mo
tus voluntarius et putat q nō sit voluntari⁹ nisi p neruū et
nō appet p anatomicā vt neru⁹ veniat ad pulmonē p quā
possit suture et maxie p quē possint mouere. et potē q nra
principia non sunt sufficientia inueniendo ad veritatem
plurimū hanc inquisitionē: sed tamen cōueniēs vt loqua
mur de hijs sicut aptitudinē huius tēporis: q non est im
possibile vt cadant hoc verba per que possumus certifica
re de veritate rerum in tempore futuro: cū ad presens spaciū
nō habemus. Et non sunt ordinate partes duplices
pulmonis nisi propter hoc vt si supponeret vni parti ma
la dispositio: alia sciret in iuuamento: et loco ipsius sicut
contingit in vlncribus que laniant vniā camerā pectoris
q stat pars pulmonis que est in camera non vulnerata

loco iuuamenti banelitus: sed quādo vulnerantur ambo
tunc statim moritur paciens.

Capitulum de iuuamento carne pulmonis et septis
T iuuamentum carne pulmonis est propter in
spirationes et respirationes: cū hoc habet iuuamē
tu vocis. Et propter hoc fuit positū i extenuitate
hui⁹ membri vni⁹ q habet possibilitatē generadi vocē: et assi
milatur vni parue lingue. Et misse sunt eidez a musculo
que dant ei ouerfas dispositiōes vt possit generare ouer
fas voces. Et hoc iuuamentū est tantū propter bene esse:
et non propter necessitatē: propterea q vox non est necessa
ria in esse nostro. Et in maiori parte facit natura hoc quia
facit in vno membro duo iuuamēta aut tria quādo debet
esse hoc sicut videmus in naribus: quia sunt ordinate ad
odorandū: et ad hoc vt sint propter mundificationem su
perfluitatum cerebri et in vna parte seruat virtutē expulsi
ue: et in alia parte seruat virtutē sensibili.

Capitulum de iuuamento vniue

Et ita iuuamento vniue est vt defendat ne pul
uis aut fumus: aut similes res nocue veniat ad
guttur. Et cum hoc defendit ne ar frigidus in
grediatur ad membra banelitus: et ideo quādo multū in
ciditur ab ea fortificat frigiditas ad pectus et pulmonem:
et apparet vt habeat inuentionem in esse vocis. Et testifi
catur nobis q epiglottis est instrumentū quod a prop: iaf
voci: q est q cū sustinamus fortiter in camiaz pulmonis ali
cuius animalis egreditur vox extra ex ea que assimilatur
voci illius animalis. Et fuit positū super hanc meatum co
operimentū vni⁹ ad defendendū a rebus que vadunt ad
ylosagū ne ingrediat in ipsū: q moueret homo. Et pro
pterea quādo intrat aliquid etiam modice quantitatis
amouet nullum. Ita sunt que sunt possibilia dici de iuu
amento banelitus.

De iuuamenti cerebri et partium eius.

Ed virtutes cerebri. s. ymaginatiua et cogitatiua
et reminiscibilis et cōseruatiua quāuis nō sint me
bra vel instrumenta ipsa habent propria loca in ce
rebro in quib⁹ manifestant operationes earū: et propter
ea de eis dicendum est. Et oiciamus q virtus ymaginatiua
stat in proa cerebri: illa est que retinet figuram rei post
q separata est a sensu coi. Sed cogitatiua plus manifesta
turi in media camera: et hanc virtutē cogitatiuam homo in
rebus quib⁹ pertinet cogitatio et electio quousqz apprebē
derit q conuenient⁹ est. Propterea non inuenit h⁹ virt⁹
nisi in homine: et aiali bruto concessa fuit estimatiua loco
istius. Et locus virtutis reminiscibilis et cōseruatiue est
pupis siue pars posterior: capitis. Et inter cōseruatiuas
et reminiscibiles nō est differentia nisi q cōseruatiua est con
seruatio cōtinua et reminiscibilis est cōseruatio intercepta
Et differentia que est inter cōseruatiuam et reminiscibilem
et ymaginatiuā est q ymaginatiua prestat alijs formā rei
sensare postq puaa est a sensib⁹ qre nō est sensus. Et virt⁹
cōseruatiua et reminiscibilis non sunt nisi ad cōseruandū
aut ad faciendū reuerti apprebensionē illi⁹ figure. Et ex
hoc apparet q sunt magis speciales q ymaginatiua. Et
non est traditū obliuioni q: Quia camere cerebri sunt me
bra in quib⁹ cōpletur operationes istarū virtutū: et inue
niūt ut radices in corde: et q illa loca nō sunt illa nisi sicut
instrumenta in quib⁹ manifestant earū operationes. Et
sicut virt⁹ visibilis dicit esse in humore cristallino: Quia
sit in corde vel in cerebro: sic istee virtutes et iuuamēta istorū
loco: est ad tēperandū eas sicut modū q dicit⁹ est iuuamento
cerebri ad alias apprebensiones. Et hoc declarabit per viā
qua declaratiū est illud: hoc est q virtutes iste nō laborant
nisi cū calore intrinseco: et calor intrinsecus nō aduenit eis
nisi cum calore mensurato: ergo virtus oatiua et mensura
tiua de necessitate est in corde: ergo radix istarū virtutum
est cor. Itē q operatio ymaginatiua nō est nisi in signis
q remanent ex sensatis in sensu coi sicut declaratiū est in li
bro de anima. Et ibi declaratiū est q locus et radix habita

Libert Tertius

tionis sensus communis est cor: ergo habitationis loci virtus ymaginative est in corde necessario. Et iterum quod ymaginatio est que mouet aliam, mediante virtute motiva voluntaria manifestum est quod motiva voluntaria est in corde. Et in quo est ymaginatio de necessitate est cogitativa: quod cogitatio non est nisi compositio rerum ymaginativarum et dissolutio earum. Et in loco in quo cogitativa de necessitate est: est reminiscibilis et conservativa: propterea quod propter ipsam sunt inuente. Et non est necessarium in videndo egritudines istarum virtutum: et in egritudinibus istarum camerarum cerebri ut iudicet propter hoc quod iste sint solummodo in cerebro: sicut non est dicendum in videndo virtutem visibilem egram quod egrotat humor: crystallinus quod virtus visibilis non sit principaliter in crystallino. Et tu vides iterum quod egrotant iste virtutes appropinquantes propter egritudinem oiafragmatam: et non sunt aliquis qui crederet quod iste virtutes appropinquantes essent in oiafragmate: propterea quod non fuerit ordinata iste camera cerebri nisi propter istas virtutes. Et fuit ordinata carni complecti ad faciendum illud quod conuenit istis virtutibus: et propterea ista virtus non manifestat primo nisi in duabus cameris pyricis et ab ea vadit ad duas cameras qua sunt in parte posteriori per meatum qui est iterum ytrasque: sunt posita corpora in illo meatu quod appropinquantes quod necesse est ut apianf ad tradendum calorem intrinsecum illas et postea claudis in illis sic dicitur in libro anatomico. Et quod cerebri est in medio humidum liquidum: ideo ad custodiam ipsius positi sunt os tranci et piamuli circundantes ipsum sicut posite sunt costae pectoris ad conservationem cordis. Et postea fuit b rotundum: eo quod hoc forma est melioris dispositionis aliarum omnium formarum: maioris capacitatis aliarum et quod a noementis remotior omnibus aliis existit. Et fuit positi cerebri in altiori loco corporis in alialibus perfectis propter sensus qui sunt in eo propterea quod sensus sunt quod videtur. S. sunt custodia corporis. Et rationis est ut custodes sint in locis altis.

Capitulum de somno. Rubrica

Tria declarauimus inuamentum cuiusque membri sunt quod sufficiens nobis videtur: et restat ut declaremus aliquas operationes que conseruant sanitatem. Et incipimus ab operatione dormiendi: et faciemus scire quid sit dormire: et in quo membro fiat hoc operatio et que sit eius causa: eo quod est vna et reb: necessaria in esse alialium dormiendi. Et homo est vna et reb: propterea priuatio huius operationis est vna et reb: que facit perdere vitam: et quod complectitur narrationem istius virtutis cum modico et quod sequitur ad hoc tunc erit completa ista particula: et incipimus loqui in alia particula de egritudinibus et causis earum et accidentibus ipsarum si deo placuerit. Et dicimus quod dormire est ligamentum et ges sensuum et reuocatio ipsorum ab instrumentis corporis ad partes intrinsecas corporis. Et iste res per se nota sunt: et propterea transiit res sensate super dormientes: non sentiunt eas: et etiam videntur dormientes oculos habentes apertos et non videntur et si esset virtus visibilis in suo instrumento tunc videret. Et non solum accidit hoc in hora dormiendi. Sed etiam accidit quod homo subtiliter sollicitatur est circa aliud tunc etiam transiunt super ipsius multa sensata et non sentit ea. Et postquam dormire non est nisi reuocatio sensuum ad partes interiores corporis: et est impossibile sensibus ut moueant nisi motu ymuerstatas corporis siue corpore vno quod sit eis loco proprie materie: est manifestum quod istud corpus est calor naturalis ergo dormire necessario fit per caloris naturalis reuocacionem ad partes intrinsecas corporis. Et testificabit super hoc quod partes exteriores corporis refrigerantur cum homo dormit. Et etiam operatio digestionis est fortior: cum homo dormit: eo quod calor naturalis cum quo operatur non in vigilando in exterioribus ut det sensum et motum reuertit dormiendo ad partes intrinsecas corporis. Et postquam transmissio caloris naturalis membris non fit nisi a corde sic dictum est superius: et reuocatio ipsorum tunc dormiendi non fit nisi a corde: propter quod a loco vni capit motum ad cunctas reuertit sicut est in orio: quod ab eo res habet motum et ad ipsum reuertunt. Et postquam declarauimus

*Somnus
quid sit*

tum est quod somnus est ges sensuum et cessatio suarum operationum propter reuocacionem caloris naturalis quod est corpus solum ad cor: etiam sciendum est quod causa istius reuocacionis: propterea quod hoc res stat loco forme dormitionis et locovltime digestionis. Et dicimus quod dilatatio caloris naturalis in partibus extremis non est nisi propter augmentum quantitatatis eius: et non fit propter augmentum qualitatis nisi propter augmentum quantitatatis quod est in eo. Sed restrictio sua est diminutio quantitatatis. Et hoc fit necessario dominatibus super ipsius frigiditate et humiditate: ergo somnus non accidit nobis nisi quod infirmitas et humiditas caloris naturalis propterea quod quod accit humiditate et frigiditate et reuertit ad suam rationem: dicitur diminuit a sua quantitate. Et propterea quod inuamentum cerebri est ut temperaret calitatem et sic cordis necessarium est reuertit maior parte istius operationis a cerebro. Et hoc accidit quod oia biis super compulmonem ipsi sunt. Et hoc non accidit ei nisi quod transmittit ei cibum: et similiter quod accidit cibum cordi accit frigus. Et hoc. Et propterea quod non accidit cordi ut in pluribus nisi mediante cerebro: nos faciemus ambulationem super cerebri vigilatibus que habent humectare. Opinatur multum hominum quod cerebro est solus proprium membrum somni et non est ita. Et res que nobis ostendit quod dormitio non fit nisi per frigiditatem et humiditatem: nos videmus quod maior pars ciborum qui faciunt dormire sunt frigus et humiditas: sicut lacte et similia: et cibi qui inducunt vigilas sunt caliditas et siccitas. Et causa materialis somni est vapor: huius quod ascendit a membris inferioribus ad cerebri: propter aliquam causam generalem: et quod erit in fine alius ingrossat a frigiditate cerebri et recipit gravitatem ab istis humiditatibus nascitur: secum quoque ibi sunt: et quod non possunt resolui nec vltius accedere: descendit inferius ad membra et opulcat meatum virtutis sensibiliu. Et somnus non aduenit multis alialibus post labores nisi propterea quod alialia quod mouent et laborat spargit calor: huius naturalis et diminuit quantitas sua et refrigerat: et propterea reuertit de necessitate ad locum suum proprium: sicut thesauri. Sicut similiter accidit ei res que impediunt ipsam quod reuertit ad principium suum sicut homines exerti quod accidit eis grade periculum reuertit ad capitulum et propterea cor est istud membrum quod vltimo refrigerat tempore mortis. Et somnus est vna operatio nature que regit corpus alialis. Et propterea fuit somnus necessarius in alialibus perfectis: quod nisi etiam somnus periret sensus propter nimium exercitium: et percutit sensus periret vita. Et inde est quod citrinatur facies dormire non potest: et leduntur operationes: propter operatio virtutis nutritiue et etiam exercitium sensus est cor quod infirigidat calorem naturalem propter sparsionem suam ad partes exteriores. Et quod refrigerat reuertit ad partes interiores et diminuitur quantitas sua. Et est sciendum quod hoc operatio quod ipsa non fit nisi propter aliquam permutationem complexionis factam in calore naturali que est augmentum complexionis frigide et humide: tunc veraciter efficiens hanc est virtus regitua que est in corde: calor qui est in hoc modo est suum instrumentum. Et propter hoc est hic natus locus inquisitionis: hanc est cum virtuti aie debet attribui hoc operatio: videret quod debet attribui virtuti sensibili ideo quod creuit et fortificat propter hanc operationem: et non debeat attribui nutritiue in quantum est nutritiua propterea quod vegetabilia non dormiunt: eo quod non habent sensum. Et ista virtus est ex virtutibus sensibilibus appropinquatis sensui communi. Et non attribui hanc operationem virtuti sensibili nisi quod est vna res propter quas conseruat esse suum quod tunc cesset. Isti sunt ille res que prius dicitur in operationibus omnibus quas habet sanitas. Et de inuamento istorum est declarata res que est necessaria in esse alialium: et illa que non est necessaria.

Capitulum de complexionibus temporum.

Tria membra virtutis operationis nutritiue sunt necessaria in esse alialis: quod non est generatiua: et etiam sensus tactus est necessarius: et propterea fuit priuatio istius virtutis mortis et necessitate: et bandit est etiam operatio necessaria: et hoc apparet quod res que sunt corpori hominis loco conseruationis sunt aer: aqua: cibi: quod non conseruat nisi quod sunt super suum cursum naturales. Et quod aer non

est sup formā suā nālē nū ppter operationē solis & corpo-
rū celestiu: cū eo fuerit causē que sunt corpori humano lo-
co pseruationis ipsa eadē corpora. Et nō cōplet hec opera-
tio in aere nū ppter operationē solis in eo in quatuor tē-
porib⁹ q̄ sunt: ver: et has: autūm⁹: & ienar: hoc est ex inces-
su ipsi⁹ in circulo obliquo & ppter ea pueniēs est medico
cognoscere nām horū quatuor tēporū: q̄ ppter ipsa stat
sanitas plusq̄ per alias causas. Et dicim⁹ q̄ ver est tē-
p⁹ i quo operatiōes nutritiue sunt pfectiores: hoc & nō ac-
cidit nū ppter multiplicationē caloris nālīs in corpore:
ppter ea q̄ calor nālīs est: calidus & humid⁹ & dicit q̄ cō-
plexio istī tēporis est ppē caliditate & humiditate: ppte-
rea q̄ speculatio in cōplexione bui⁹ temporis est in ppara-
tione ad corp⁹ humanū: & operationes iuuenū in hoc tēpo-
re sunt perfectiores: & ppter ea pōt dici q̄ est tēpus tempe-
ratū pparatū cōplexioni hoīs. Sed tu diceres q̄ esset tem-
peratū ppter proportionem qualitātū ex quib⁹ est vna cū
alia: hoc esset falsum: q̄ vnaquaq̄ res q̄ a pparatū pplexio-
ni appropriatū de necessitate orationi vni⁹ qualitatis acti-
ue que stat loco forme: & dominationi vni⁹ qualitatis pas-
sive q̄ stat loco mātē: & ita nō esset pplexionatū nō cōtē vni⁹
in forma imo essent duo nec etiam esset recepta vna opera-
tio i suo termino si due qualitates dīcē dominātes essent
super ipsūz ambo equales in potentia vel in actu quia ex
duobus reb⁹ in actu contrariis nō pōt fieri vni⁹ in actu:
& etiā de duab⁹ nō cōtrariis nō sic ex duab⁹ lineis in
actu: vna linea in actu: & hoc nō cōfenserunt multi ex eis q̄
appropiat sibi pbiāz hoc tēp⁹: medū medicū: & de hoc habe-
būt manifestā declarationē q̄ nūq̄ inueniē tēperata pple-
xio in pporiōe. 4. qualitātū hoc est tēperata q̄ est fin ex tre-
mitates: sicut nō pōt inueniri tēperata cōplexio appropia-
ta vni qualitati actione ppter ea q̄ quelibet actiua habet
gradū sue operatiōis ppter vna qualitātē passiuā pparatā
ei que stat ei loco materie. Et postq̄ declaratū est h̄ reuer-
tamur ad istud a quo separati sum⁹. Et dicim⁹ q̄ videtur
q̄ temp⁹ cōmū habeat in dīspōsitione sua oīiūz calidita-
tis & sic & etiā appet q̄ bu. & dominē frig. sup dīspōsitiōē
yemīs: & h̄ est pparatiōe ad temp⁹ veris cōplexioni ho-
minis. Sed pplexio autūm⁹ q̄ est media inter extremita-
tatem & yemē opinat q̄ sit quasi in tēperatā veris: sed res
est cōtraria q̄ est in fine frigiditatis veri ppter ea q̄ est illū
temp⁹ in quo debilitant virtutes & sunt plus sicut videt
in vegetabilib⁹ & aialib⁹: & ppter ea dicendū est q̄ frigiditas
& sic dominē sup ipsum dīcē caliditati & bu. & quīs
non sit frigidū multū pcedominatur ei frigiditas: & vniuer-
saliter oīo q̄ cōfusū est i suis partib⁹ & sol i illo est medi⁹
nobis inter ppinquitates & longitudinē: & quīs hec ea-
dē operatio sit in vere est magna dīfferētia inter illas duas
operationes ex parte pparatiōis nālīs ppter ea q̄ vir-
tutes sunt i autūm⁹ in fine declinationis & frigiditas iāz
diata est super oīa aīalia: & ppter ea nō inueniē aliquid
iuuamentū in tēperantia caloris ipsius temporis in reb⁹
generationis. Sed tēperantia que est in vere est cōueni-
ens generationi: & hec humiditas. Et hec tēp⁹ nō habent ter-
minum stabīle generaliter in breuitate & longitudine: sed
diuersificatur in regionib⁹: & hec diuersificant in latitudi-
bus ipsarū. Et tēperantia: regio est illa que habet au-
tūm⁹ breue: & tempus veris longum: & tales regiones
sunt in quinto dimate & ppropie que sunt propinque
mari. Et autūm⁹ in terris nostris yspanie habet
quasi duos menses & sedet in principio quinti dimatis.
Et sub latore oīi non est tempus temperatū sūm q̄ opina-
tur multi hominū: & hoc declaratū est alias: nec etiaz vex
est q̄ dicunt qdā q̄ quātū clima sit medi⁹ quinto. Et. 5.
sentit q̄ tēperantia: regio est terra grecorū & inter alias tē-
perantia: est terra yspaniā & dicit q̄ totum tēpus illarū
tēp⁹ est sicut tēp⁹ veris. Deinceps declaratū est ex istis
locis sanitas cuiuslibet mēbri i oīb⁹ quorū causis. f. mātē
effi. formā: & finali: & hec sunt nra lictio a principio libri.

C Incipit tertius liber de egritudinibus. Rubrica.

Infinitio egritudinis ē manifesta per dī-
finitionē sanitatis: eo q̄ egritudo ē oppo-
sita sanitati. Et quia sanitas est vna bona
dīspōsitiō in mēbro cum qua agit actio-
nem quā habet a natura sua agere: & simi-
liter patitur passiōē quā habet pati per
sui naturā fuit necessariū vt egritudo sit mala dīspōsitiō in
mēbro ppter quā agit & patit cōtra naturā. Et necessa-
riū est vt faciam⁹ in cognitiōe specierū egritudinis q̄ faci-
mus in cognitiōe specierū sanitatis: hoc est vt narremus
in primis quorū & que sint eius species: & que sint sue causē
& postea declarabim⁹ que sint actiones & passiōes nō na-
turales & medici vocant passiōē accidens. Et q̄ nos hoc
fecerimus tūc cognouerimus egritudinē per omnes suas
causas q̄ sunt finis cognitiōis rerū & hoc totū poterim⁹ co-
gnoscere a cognitiōe sanitatis que a nobis dicta est. Quā
numerus specierū egritudinis est sicut numer⁹ specierū sa-
nitatis: & a cognitiōe sanitatis cognoscitur egritudo: q̄
uis opinatū sit q̄ notiores sint species egritudinū specie-
bus sanitatis: ppter ea q̄ multe egritudines habent noīa
& sanitates oppositē illis nō habent noīa & tū impossibile
est cognoscere egritudines perfecte nisi ppter cognitiōē
suorū oppositorū. Et ppter ea dicitū est q̄ contrariorū ea-
dem est disciplina. Reuertamur igit & dicam⁹ q̄ ppter
ea q̄ dīspōsitiones sanitatis mēbri habent duas species
vna est bonitas complexionis mēbri que in mēbris in-
uenitur cōsimilib⁹: & alia est bonitas complexionis que
est in mēbris officialib⁹: fuit necessariū diuidere similitē
egritudines fin bas duas species. In primis narrabim⁹
egritudines mēbrozū cōsimiliūz: & dicemus corū causas
efficiētes & materiales: & postea narrabimus egritudines
mēbrozū officialiūz: & dicem⁹ earū causas. Et dicim⁹ ppter
ea q̄ mēbra cōsimilia non agunt nec patiuntur sūm
cursum nature: nisi q̄ mensure ea. f. sic & bu. cū in illis
cū pporiōe conueniēti in oīb⁹ specieb⁹ pplexionis sani-
tatis: sicut narrauim⁹ in libro sanitatis. Similiter est ne-
cessē vt sit egritudines illorū mēbrozū ipsi⁹ egredienti-
bus ab ipsis mensuris pporiōis in vna qualitate
vel duabus ex illis que possunt pbinari: ergo species egi-
tudinū istarū egritudinū sunt octo: videlicet ea. f. bu. v. f.
sic. vel ea. & bu. & ea. & sic. aut fri. & sic. Et nō solū q̄ intelli-
gēdū de primis qualitātib⁹ sicut dicit. 5. sed etiā de qua-
libet qualitate cū qua operatur mēbrū suas operationes
sicut duricie & mollicie & his similib⁹ qualitātibus pro-
prie mēbris & improprie. Et species harū egritudinū
primo inueniunt in mēbris cōsimilib⁹ secundo in cōposi-
tis ppter cōsimilitia sicut dictū est in specieb⁹ sanitatis. Et
istarū octo species quedā sunt materiales & quedā nō. 5.
dīficile est ymaginari egritudines materialiē esse simplicē
ppter ea q̄ egritudines materiales sunt cōposite: q̄ nulla
egritudo materialis ledit operationē nisi ppter aliā nō
materialem que super venit mēbro a calore vel a frigore.

C De causis egritudinis in generali.

Enceps volum⁹ dicere causas earū. Et dicim⁹
q̄ occasiōes materialiū egritudinū sunt humores
4. q̄ egrediunt ab eorū tēperantia in quātita-
te aut qualitate. Et h̄ accidit aut a parte materie: aut a pte
effi. Et hoc est ppter ea q̄ mēbra nō permanent super
cōplexionē sanitatis: nisi q̄ sanguis qui aduēit eis est in
quātitate & q̄litate in pporiōe tēperata in caliditate &
frigiditate. Et hoc accidit q̄ mēbra que efficiunt nu-
trimentū stant sup complexionē sanāz: & tūc q̄ adueniūt
corpori sunt naturales & recipiunt in quātitate cōueniē-
ti & ordinē debito & tpe puenienti. Sed q̄ sunt sūm con-
trariū: tunc non sunt solū esse materiales ad generandūz
in corpore istos humores: sed etiā inducūt mēbra facien-
tia nutrimentū ad malā cōplexionē. Et tunc of q̄ humo-
res exiuerunt a natura a duab⁹ partibus: videlicet a parte

effi. & materiali simul. Et plures erit cibi naturales & reci-
piunt scdm ordinē naturālē vt dictū est. Sed res extrin-
sice acquirūt mēbris efficientib⁹ malā cōplexionē: & gene-
rabūt tales humores: & illa sunt sē aer: exercitiū: & similia:
& tales sunt euentes in quāitate & q̄litate. Et tales sunt
euentes a mala cōplexione in radice creationis mēbro-
rū agentū in nutrimento: & tales accidunt causa parentum
qui exierūt a sua p̄plexione: & ex p̄paratōe prima in crea-
tione q̄si plures homines sunt similes se adinuicē in
creatione: corū & regimine tū variantes se in accidētib⁹: q̄
tales sunt multarū egritudinū: & alij paucorū annorū. Et pluri-
& tales multorū annorū: & alij paucorū annorū. Et pluri-
es accidet hoc a mala cōplexione nra in principio generatio-
nis mēbroz efficientiū. Et plurimū hec talis cōplexio
est hereditaria: q̄ ab istis primis p̄parationib⁹ accidet q̄
videm⁹ etiā de similitudine multorū hominū adinuicē in
forma consuetudinis: & accidentib⁹ egritudinū in paucitate
& longitudine annorū. Et postq̄ dixim⁹ causas humorū
distemperatoz vniuersaliter. Deinceps narrādū est quo
modo fit generatio vniuersaliter istorū: & q̄ sunt egritudi-
nes que generantur ab eis.

Capitulū egritudinū materialium calidarū & sicaz.
Incipiem⁹ ab egritudinib⁹ calidis & sicis mate-
rialib⁹. Et dicimus q̄ egritudo calida & sicca gene-
rat ex cibis calidis & sicis distemperatis vel quia
recipiunt in multa quāitate: aut nimis diuiniunt: aut q̄
recipiunt sup̄ ieiuniū: q̄ q̄ recipiunt cib⁹ post multū ieiuni-
um in stomacho & parte permutabitur ad calorem & siccitatem
forte: & inducet stomachū & par ad eādē cōplexionē. Et
tunc erit facta operatio corū ab ambob⁹ partib⁹ supradictis
& sanguis qui generabit ab hoc cibo erit ca. & sic distem-
perat⁹: & multiplicabit in ipso colore in multa quāitate &
distemperabit in multa qualitate: tunc impedit opera-
tio sellis: a non poterit attrahere colerā sū debita quāita-
te: & sic remanebit inbibit⁹ ex ea. Et illud est eo q̄ q̄ erit
colera a via sua naturali in quāitate vel qualitate aut in
ambob⁹ simul tūc remanet colera inflata in sanguine: & q̄
nutrit mēbra: & ex illo sanguine: scribit paulatim a sua
cōplexione naturali ad malā cōplexionē ca. & sic generabū-
tur multe egritudines calide colericę. Et similia accidentia
venientia mēbris a reb⁹ extrinsecis: sicut ab aere calido: & a
multo exercitio: & vigiliis: & accidētib⁹ aie que habet calefa-
cere: sicut auro: & furo: & cogitationē cordis: & his similia: & cā
fortior: que est istaz causaz plus aliarū rerū est aer & ars.
Et aliquando erit causa istorū opilatio pororū qui sunt in
cute per quos euaporat calor: & retinetur: q̄ concubabitur
calor: int⁹ & faciat q̄ dictū est. Et aliqui erit b a cōplexione
naturali vel radicali. Et colera nō naturalis que fit in cor-
porib⁹ supradictis habet quattuor species. Una species
est que assimilatur vitello oui q̄ nati est in illa oie. S. di-
cit in plurib⁹ locis q̄ hec species est calidior: naturali quia
pars ignea in hac specie dominat⁹ plus: & dicit q̄ ei⁹ grossi-
cies est ppter nimiam caliditatem & ebullitionē obq̄ re habz
ista secus istū calorem igneū. Et aliqui medici ppter ipsum
dicunt q̄ hec est minoris caloris caliditatis naturali. Et
dicunt q̄ grossicies ipsius est ppter aliquid mictionē fleg-
matis: sū hoc debet esse rubedo ipsius infra rubedinem
naturālē & est contra illud q̄ dicit. S. & nos videm⁹ q̄ ita
non est vt dicunt. Ad hoc scdm illos debet habere cū sua
grossicie aliquātulū viscositatis sicut debet habere cū sua
humidū mētū cū corpore calido: & sensus visus in hoc ad-
iunat. S. Et secunda species habet colorem auriculi: vel
citriui & generat ab humiditate aque amicta cū ipsa & sine
cubio hoc in frastit in caliditate a colera nāli. Et egritu-
dines que fiūt ex hac specie & vitulina scdm illos qui dicūt
q̄ fit grossa ppter amictionē flegmatū non sunt enume-
rādū cū egritudinib⁹ ca. & sic simplicib⁹ sed cū compositis
Sed egritudines vitelline sū. S. sunt postea in vitimi-
tate caliditatis & siccitatis: & potest esse q̄ hec colera: est cole-
ra quā nominat. S. colera rui. Et alie due species sunt fi-

cut prassina & eruginosa: & dicit q̄ ambe generant in sto-
macho: & mihi videt q̄. S. non appropriet eas colere sim-
plici: q̄ dicit in libro de virtutibus naturalibus q̄ iste
due species generantur a colle: a vitellina mixta cū alijs bu-
moribus: & q̄ hec due species sunt compositę: & manifestū
est q̄ generantur in stomacho sū eos. Et stomachus p sua
naturā nō bz generare colerā naturālē nec nō nāle q̄ q̄
generat nāle generat nō naturālē: q̄i corripit ip̄ cōple-
xio q̄ ip̄ cōplexio intendit aut remittit: ergo prassina
& eruginosa non habet hoc nomen in equitudo. Et vide-
tur q̄ causa istaz generationis: est q̄ q̄ colera egredit a sua
natura in ca. & sic. propter spēsiones ip̄ ad stomachū: tūc
remittit cū alijs humorib⁹ & ppter cū melia: & ibi recipit
aliquā speciem putrefactionis & peruenit ad tales comple-
xiones: & propterea assimilant illi humores veneno: & pro-
pter eruginosa. Et egritudines que pueniūt ab hys sunt
incurabiles propterea q̄ non recipiūt digestiōē nec pmi-
tas a colore naturali: imo corripunt formā specificaz ip̄
sicut corripit venenū. Deinceps volum⁹ declarare qualif
generant iste egritudines colericę: & incipimus a siccis co-
lericis siccariis. Et dicim⁹ postq̄ dicitū est q̄ siccis est calor
q̄ p̄inet totū corp⁹ q̄ ledit aere & passiones mēbroz oīz
Ab hac pte apparet q̄ calor extrane⁹ & apparet ex parte q̄
manifestat in ipsa opatio caloris intrinseci digerēdo humo-
res & q̄ recipit sanationē: & non est sicut calor extraneus q̄
inuenit in corporib⁹ mortuorū: ob hoc apparet q̄ etiam
est naturalis: & est veritas q̄ est calor naturalis mixt⁹ cū
aliqua qualitate caloris putredinalis. Et adhuc postq̄ ca-
lor iste sp̄git & cōtinetur per totū corpus per arterias: di-
cimus per hoc q̄ subiectū p̄pinquū istū caloris est cor: &
propterea est impossibile ipsum esse totū extraneū. Et pro-
pterea quia calor cordis est ille calor cū quo mēbra faciunt
oēs suas operationes: necesse est q̄ recipit aliquā p̄muta-
tionez ledantur oēs corū operationes. Ergo distinctio se-
bris est hec: q̄ est calor composit⁹ ex calore naturali & extra-
neo putredinali mixto a colore ad totū corp⁹ & ledit omnes
actiones & passiones. Et dicimus q̄ iste calor est p̄muta-
tio caloris naturalis p̄mutata in quāitate & qualitate
operando in corpore operationes nō naturales aut in ma-
teria nō naturali. Deinceps volum⁹ dicere q̄ cause istaz ca-
loris sunt eadē cū causis generationis caloris extranei: saluo
q̄ in hoc calore non sunt equales: si ita non est: ergo cēt
extrane⁹ ab solute: quia res attribuitur extraneo dominan-
ti. Et iam declaratur est in quarto metabolorū q̄ causa
effi. putredinez fiat duob⁹ modis: vnus est calor extrinseci
propterea quia ille calor sp̄git & exalare facit calorem
intrinseci: & maxime q̄ est cū forti qualitate & quādo spar-
gitur calor: intrinsecus sicut conuenit tempore magni calo-
ris qui regit materiam generatam in illa materia calor: ex-
traneus: & maxime si fit humida: q̄ humiditas de facili
p̄mutat a reb⁹ extrinsecis q̄ difficile esset effici per seip̄as
Alius causa est effi. per accidens: hoc est frigiditas q̄ q̄
dominat super calorem intrinseci extinguit ipsum: & tunc
generat super materiam loco istius caloris naturalis aliū
calorem extraneū. Et ibi declaratū est q̄ ens naturale non
permanet in suo esse nisi quando virtutes agentes domi-
nant super patientes. Et quando debilitantur iste virtu-
tes reguntur: & dominant virtutes extrinsecę tunc tendit
ens ad viam imperfectionis. Et cause que adiunāt ad ge-
nerandū calorem extraneū ille eadē sunt cum illis que ad-
iunant ad extinguendū calorem naturālē: & si fit quando
subiectū est preparatū ad recipiendū istā generationē extra-
neā: sicut sanguis ex quo generatur colera qui egreditur
a natura in quāitate aut qualitate: aut propter multitu-
dinē sanguinis: aut propter ipsius grossicies aut viscosita-
tē: q̄ per hoc refrigerat calor: intrinsecus & extrinsecus sicut
faciunt multa lingua humida quādo ponunt sup̄ ignē.
Et etiā opilatio poroz adiunat ad hoc quia resistit cuncta-
tioni caloris intrinseci: & accidet hoc sicut accidet igni quā-
do non habet cunctationem qui cito extinguit vel debili-

rat: sicut tu vides q carbonarii regit carbonem cum terra
ut ignis non transcat per omnes partes carbonum: & faci
at ex eis cinerem.

De generatione febris colericæ.

Postq declaratu ē vniuersaliter quid sit febris
& vniuersales causæ sue generationis dicēdū est
quomodo generat febris colericæ: que dicitur febra
ria. Et dicam q fortior causa in generatione istius febris
est quando dominat pperio sanguinis in caliditate & sic.
Et habet preparationē vt generetur in eo talis calor: aut p
pter preparationē superfluitatē tertie digestionis que est
in mēbris: sed grossities & viscositas & opilatio venarū nō
ymaginā in operatione istius febris: nisi diceret in co
ra vitellina fm illos qui dicūt contra. S. aut ppter quā
titate suā. Et debet scire q nō est in homine colera absolu
ta ita vt sit pars mēbris hominis excepta collera que stat i
saculo sellis fm quosdā: sed natura expellit eam a mēbris
sanguineis qū separāt ab eo: & ppter ea est impossibile opi
nari q istū febrū sefrariū sit collera absoluta: sed est san
guis aut humiditas in qua dominat colera. Et ppter ea
potest recipere digestionē & reuerti ad suā naturā q: nō de
nudat a sua forma specifica. S. qū separatur ab eo colera
absoluta inordinetū expellit a natura: & si separāt ab eo res
que habent possibilitatē recipiendi digestionē nutritur
ex eo mēbris. Et nō est possibile vt colera recipiat aliquā di
gestionē q: non est possibile illi rei que transiit terminū
decoctionis vt redeat ad terminū decoctionis: sicut non est
possibile vt assursus reuertat ad glū: nec etiā in ea ē aliq
pars ex qua possint membra aliquo modo nutriri: & dico
hoc de naturali: sed si sic de naturali quanto plus de non
naturali. Et illi qui solum sunt medici qui dicunt q co
lera est cibus aliquid membris sunt qui dicunt q .4. humo
res sunt elementa mēbris cōsimiliū. Et ego nolo labora
re in questionibus cū eis: q ego declarauī hoc perfecte in
libro sanitatis. Et ppter ea q calor extraneus generat in
humiditate que est extra naturā cū debilitate caloris intri
seci: dico q non est cū excessu naturalis caloris: sicut opi
natur. S. in multis locis. Sed ppter ea q calor intrinsecus
est velocius ad putrefactionē: ppter ea q calor intrinsecus
plus laborat ad ipsū correctionē: q illa nō habet a se rem
que eaz consumat. Et si confiteret. S. q omnis calor ex
traneus esset putredinalis caderet periculū magnū iudicis
Aristo. ppter ea q quilibet calor extraneus sit fm ipsū
& substantialiter ppter calorem aut frigiditatem: & quando
debilitat calor naturalis ppter frigiditatem tunc domina
tur humiditas & sanguis calor intrinsecus in dominando su
per ipsū: & sit putrefactio ppter calorem extraneū super
uenientē. Sed q causa caloris extranei sit a colore tūc su
peruenit membris afflatio: vel combustio sed non putrefa
ctio. S. ppter ea nō est ex necessitate vt omnis calor extra
neus aut omnis febris sit putredinalis & maris causā.
Et etiā q calor extraneus dicitur in locis in quibz sit dige
stio & in locis in quibz sit pars mēbris in actu & aggregant
ibi supfluitates crassities in nā distēperate siles colere in
qūitate aut distēperatē in qūitate etiā erant ille humidi
tates q sunt in corpore occasione colere & inuente loco dige
stionis. Et manifestū est q locus maioris digestionis est
locus digestionis secūde qui est epas & vene: alter est locus
digestionis tertie: illa est in mēbris: & ppter ea species
harū febrū sunt due vna que est in venis: & altera que est
in mēbris: hoc est in locis digestionis tertie: & in libro p
nosticorū declarata est differentia istarū duarū febrū. Et
sunt etiam alie febres que sunt appropriate pure colere: &
tales etiam appropriate sunt colere nō pure: ibi declara
bo differentias vniū ab alia.

De febribus colericis localibus.

Postq declarauimus vniuersaliter quomodo fi
unt febres colericæ. Deinceps volumus loq & nar
rare quomodo sunt egritudines colericæ locales
que nominantur algæ: in latino dicuntur apostema co
lerica: in greco crispile. Et dicitur q hec apostemata ge

nerant in mēbris duobz modis: vno quando expellitur
ad aliud mēbrū humo: colericus: & ppter eius quanti
tatē sit dilatatio in mēbris secundū omnes dimensionēs.
Et ppter ea dicitur q dimare siue crispila & alia sunt cōposita
ex morbis illis & officalibz. Et cū expulsiōis istū hu
moris est ppter fortitudinē virtutis expulsiue in mēbris mā
dante: & ppter debilitatē eiusdē virtutis in mēbris recipiē
te. Et nō sit sicut dicitur grossi q sit ppter fortitudinē retē
tiue mēbris recipientis. Verū ad hoc multū adiuuat largi
tas vīarū cū suppositione pāctis mēbris. Et maxime qū
membrū expellens est superius & recipiens inferius: & ma
xime qū hu. est grossus & terrestris: & qū fuerit inancrat
& fuerit in mēbris: tūc ppter illū inēquitatē calor intrinsecus
in eo suffocabilis generabilis calor extraneus in mēbris cū eo
saluo si humor nō est in vltimate siccitate. Et si apostema
tūc generat a aliquo mēbris principali aut ppter ipsū pce
det ab eo calor ad cor: & generabilis febris fortis: & si nō erit
ppter mēbris principale nō facit febrē: & possibile erit vt ten
dat ad mortē. Et alio modo generat qū mēbris nō potest
digere cibū qui ei mittit: nec ipsum permutare in quan
titate: aut qualitate: nec ipsum potest expellere: tūc mate
ria augmentatur in mēbris illo taliter vt recipiat dilatatio
nem in omnes tres dimensionēs: & extinguitur eius calor
naturalis cūc mēsurat: & generat in eo calor putredina
lis ppter necessitatem materie extraneæ. Et iste egritudi
nes que dicuntur crispile sunt duæ species: vna que ei
est crispila ruboris & apparet ab hac specie: vt sit mixta cū
multo sanguine ppter rubedinem quāz habet: & non fa
cit in mēbris magnū tumore: & non est dolor: eius accu
rit. Alia species dicitur crispila formicularis: & in ea plus do
minatur colera ppter ea inducit pustulas & corrosiones.
Et aliquādo ista nō apparent nisi in cute: & aliquādo est
fixa in substantia mēbris & illa peior est: & potest esse vt fi
at in concuinate alicuius mēbris sicut in stomacho aut in
testinis & ledet ipsū operationes sine apostemate manifestū.

Rubrica de egritudinibus frigidis & humidis hu
moribus materialibus.

De egritudines sunt ppter flegma q est extra
naturam in quāitate & qualitate: & causæ genera
tiones istarū sunt oppositæ causis ex quibz generan
tur egritudines colericæ & manifestiores istarū egritudinū
sunt febres flegmaticæ & apostemata que dicuntur simie: q
vero plus adiuuat ad generationē harū febrū est opila
tio que sit ppter grossitatem istius humoris aut viscosita
tem. Et vniuersaliter sit hec putrefactio per vias extincio
nis caloris intrinseci: sicut extinguitur ignis a suppositione
lignorū viridiū: cum extinguitur intrinsecus augmen
tatur extrinsecus in materia extranea: & ista febris sit ex
humore in venis: & in tertie digestionis mēbris. Et ista
humoris crassitas nā sunt quatuor species: vna ē salis & ē
siccior: naturalis: ppter ea q salugo ei aduenit a substan
tia terrestri aduulsa mixta cū aliqua humiditate: sicut appa
ret in generatione salis. Alia est acetosa & quies sit siccior tūc
est frigidum: ppter ea q acetositas generat a frigiditate.
Dulce est calidius: sicut ē videri in acetosis fructibz qui post
acetositatē acquirunt dulcedinē. Et vitreū est detrius cibū
q: bz cū frigiditate multā viscositatē. Et species febrū flegma
tis diuersificant fm diuersitatē harū spec. Et qū nos tra
ctabim de febrīb: tūc de hoc loquemur lato sermone. Et
species flegmatis melius recipiūt digestionē q colere: fm
q quidā dicunt q recipiūt species colere digestionē. Sed
febres que sūt a flegmate sunt piculiores febrīb colere p
pter grossitatem flegmatis: & ppter opilationes que sūt ab
eo: & q interpollatio earū est valde breuis fm q dicit post
S. apostemata flegmatica: q dā sunt q sūt a flegmate
subtili: & q dā a flegmate grosso: sicut sunt apostemata que
nosant scrofulæ: ipse nascunt in carne glādulosa sicut in
collo sub aëllis: & inguinibus. Et hec materia que est in
dusa in apostematibus est dura valde & sunt ex aposte
matibus glādulosis q sūt grossitudinis granipini: vel
nucis: & hoc efficit in locis carnosiss. Et istū generis sunt

V. phlegmaticæ
febres sunt p
losiores ipsas
cholericæ.

verne et dani: et apostematib⁹ malis q⁹ appropriata sunt grossitudini humoru⁹ et excrementu⁹ a na⁹ q⁹ notata sunt adu-
belari in arabico: et videt^r istis apostematib⁹ substantia si-
milis fci: et sunt cori et luto: vel carboni. Et maior ps istu
ru apostematu⁹ composita est ex duob⁹ humorib⁹. scilicet flemata
et melicolia. Et apostemata appropriata pprie flegma-
ti sunt apostemata notata i arabico cala. Et dicit q⁹ hui⁹
spes sunt quatuor. scilicet luto: et mellitaz vitreaz: et pulefaru⁹
Lutofa sunt ex flemate grosso: mellitaz sunt ex flemate putri-
do: habete int^r substantia mellis. Et alie due spes sunt si-
militer ex flemate mellito: et ex flemate sunt et qda a veto
stare: sicut accidit illis q⁹ sunt in extremitatib⁹ ydropicoz:
et multe alie egritudines q⁹ narrabim⁹ cu⁹ loquimur de
accidentib⁹ q⁹ superueniunt actionib⁹ et passionib⁹ mebroz.
C Egritudinu⁹ frigidaru⁹ et ficaru⁹ materialium.

De egritudines sunt ab humorib⁹ melicolicis q⁹
egredunt^r a na⁹ in quantitate aut qualitate aut in am-
bab⁹ simul: et q⁹ sciunt humores istos egredi a sua
na⁹ sunt mae q⁹ sunt similes eis sicut ubi frigidu⁹ et fici aut
calidu⁹ et fici: aut qui exiunt mebroz ab eoz⁹ p⁹plexionib⁹ ad fri-
gidu⁹ et fici: vel ad caliditate et ficitate disp⁹erata. Et ece⁹
etia a suis p⁹plexionib⁹: pp res extraneas sicut ppter aer⁹
et excrementu⁹. Et aliqui accidunt a generatione ne accidunt lepro-
sis: et maior ps taliu⁹ fit ab hereditate: aut ppter coitus cu⁹
mstruata in dieb⁹ quos dicit zachari⁹ q⁹ lepra illa a tyhe
ficio medicina⁹ cura no recipit: nisi fiat tpe crissu⁹ anoz q⁹
na ordinant^r: et hoc testificat mirabil⁹ zacharan: et ego exp-
tus sum. Et q⁹ multiplicat^r isti humores i corpore et sple-
conas eos attrahere et negre: aut ppter quantitate aut mala⁹
qlitate: aut ppter virtutis tunc remanet cu sanguine et vadit
ad mebroz et q⁹ mebroz abominat^r eos correctione eoz⁹ face-
re no p⁹it q⁹ ex eis generat^r egritudines dicit^r curdntis.
Et calore nigre excreant^r in qlitate a na⁹ sunt due spes: vna
est ppter aduersione⁹ melie nalis. et alia spes ex aduersione
colere no nali. Et iste spes generat^r a multo calore et inter-
sa sic: quibus remanet p⁹ez nam frigide et misce⁹ cu eis ca-
lor: extrane⁹ et nam multu⁹. Et q⁹ signat b. f. q⁹ coplo earu⁹
sit talis est eaz⁹ accostas: q⁹ sp⁹erit sup terra firmet^r
ipsaz: et vna queq⁹ istaz sp⁹erit induit corosione in mebris
et aliqui fistulas: et marie q⁹ fit ab aduersione colere. Et egritu-
dines que sunt ex humoribus istis quedam sunt febres: et
quedaz apostemata et februm que in eis sunt: quedam
sunt in secunda digestionis: qda in tertia. Et q⁹ aduertat ge-
neratione istoz est opilatio poroz cu grossitie humoru⁹ et
difficultas digestionis. Et apostemata q⁹ dicunt^r scitotica
sunt ex mlia nali et aduersione et aliqui dicit. Sed q⁹ sunt a nali
semp sine vlcatione sunt et q⁹ sunt ab aduersione no nali cu
vlcatione. Et aliqui sp⁹at^r hoc ma sup oia mebroz et tuc sic
lepra: et ppter ea q⁹ lepra est cancer ymortalis. Et istius
due sunt spes: q⁹ qda est cu vlcatione et quda sine: et que
fit cum vlcatione est de melicolia q⁹ est efinea. Et ista sat-
sum et sanguinis sim quosdam recipiunt aduersionem.

C Rubrica egritudinum calaru⁹ et humidaru⁹ materialiu⁹
De egritudines generant^r pp exitu sanguinis et
nam in quantitate aut qlitate. Et ex t⁹ ipi⁹ in qua-
litate o⁹ dicit pauc⁹: q⁹ qui erit multu⁹: o⁹ attribui
egritudo noi illi⁹ egritudinis ad q⁹ declinat^r: illi q⁹ oo-
minant^r manifeste hoc est: q⁹ q⁹ infigidant^r nimis o⁹ et
tribui colere: et sic de aliis. Et debes scire q⁹ egritudines
simplices no sunt ex humorib⁹ simplicib⁹ istis: et maxime
ex illis q⁹ no recipiunt digestionem: nec sunt apti nati recipere
ipsam: q⁹ q⁹ colera vel melicolia simplex dicit^r singularie
et simplici⁹ et sunt egritudines ex eis q⁹ nullo mo habent cu-
ratione sed notant^r simplices pp humores in eis dantes
sicut notant^r composita: q⁹ apparet in eis: et vident^r duo hu-
mores aut plures dantes. Et maior pars egritudinu⁹ q⁹
gancrant^r ex sanguine sunt febres: apostemata. Et ipsius
febris sunt spes due: vna fit ppter augmentu⁹ quantitate so-
luz: et ppter illud augmentu⁹ quantitate claudu⁹ poru⁹ et in-
flemat^r sanguis et fit hoc spes febris: hoc febris in suo p⁹

capio no est putredinalis. Sed si medic⁹ fuerit negligens
fit putredinalis: et hoc spes est media int^r effimera et pu-
tridam. Et alia spes fit ppter aliquam putrefactione. Et se-
bres q⁹ sunt a sanguine sunt in oib⁹ venis: ppter ea q⁹ no e
sanguis in actu i corpore nisi in venis: et no bz interpolla-
tione manifesta. Et apostemata q⁹ sunt ex b humorib⁹ sunt
q⁹ dicunt^r flegmones et sunt pl⁹ ppter disp⁹erantia in qua
titate q⁹ i qlitate. Et diuersificant^r ista apostemata ppter
maiore p⁹funditate et minore et q⁹ est minore p⁹fundita-
tis est leuius. Sed sanguis qui currit ad mebroz si ostem-
perat^r fit aliqui in qlitate calida: fit cristilla flegmonides: co-
q⁹ tuc est colere ppter inflammatione colere: et hoc spes est
periculoso. Et apostemata yniuersaliter dicit^r sicut p
diuersitate mebroz in q⁹ sunt q⁹ qui sunt in aliquo ex me-
bris p⁹incipib⁹ necessario sequit^r mala febris: et maxima
qui apostema est flegmo. Et aliqui fit non sub ascillis et in
guinib⁹ et aurib⁹: et q⁹ sunt in p⁹ib⁹ sub ascillis generant^r
ex sup⁹fluitatib⁹ et amissis a corde. Et sunt hoc apostemata
ppter alia apostemata facta in aliis p⁹ib⁹ corporis q⁹ o⁹
mebroz bz virtute expulsiua madate alteri. Et etia sunt ex
hoc variolae et morbilli: ppter ea q⁹ nullus euadit ab his
duob⁹ nisi habet. Et no p⁹it oia b hnt a causis extrinse-
cis: q⁹ ille no sunt necessarii: i oib⁹ et ista auctudo est de
natis: et ppter hoc dicit^r q⁹ hoc egritudo puenit a mala ma-
fra in cibo embrosionis: et ppter ea sunt hoc egritudines cu se-
bre sanguinis et si sanguis sunt nimis corruptus paties
posset ex eo mori.

C Rubrica egritudinu⁹ compositaru⁹ materialiu⁹
De reb⁹ sicut q⁹ egritudines simplices singulares
et quicte sunt no sunt ex humorib⁹ simplicib⁹ mixta-
ro. Sed maior ps egritudinu⁹ supradictaz est co-
mposita ex plurib⁹ humorib⁹ vno. Et copd egritudinu⁹ aut est
adclusionis copd aut vicinatis. Sed copd vicinatis e
sicut fgs haberet ab vna pte febre colericaz: ab alia febris
flematica: et potissim baru ouaz februu⁹ essent i vna hora. Et
febris q⁹ sunt ppter opone coplonis sunt duplices qdam
eni sunt quaz comitio est absoluta: et qda puenient^r p⁹it
appellari oposte q⁹ mixte: et ppter ea comunicat^r febres in
signis et p⁹ietatib⁹ q⁹ ap⁹op⁹ant^r humorib⁹ simplicib⁹.
Et hoc coplo et copd que est in humorib⁹ induit ad mul-
tas commixtiones et mirabiles: als numerabiles. Et pp-
terea q⁹ hoc due spes copositis sunt in februb⁹: p⁹it in in-
ueniri febres mixte quibus no sunt ouaz sp⁹erit sed vni: et
hoc accidit q⁹ sunt febres in duob⁹ locis diuersis in corpo-
re. Et manifestat^r febroru⁹ opostaz est emittre: et pluriu⁹
specieru⁹: omnes sunt ex flemate et colera. Sed quedā est
que est ex flemate intus et colera extra et quedam e contra-
rio: et qda est que opostea ex flemate et colera aut int^r aut ex-
tra. Et febres diuersificant^r sim diuersitate mensure qua-
titatis aut qlitatis vel loci humoris sic causon et sic febris
q⁹ fit ex flemate vitreo q⁹ oar calore et frigore siml in partib⁹
extrinsecis: et sicut febris q⁹ bz fortissimu⁹ caloz in p⁹ib⁹ in-
trinsecis et in p⁹ib⁹ exteriorib⁹ sunt eotranio: et p⁹it esset
p⁹es exteriores sint multu⁹ frigide et vocat^r febris inclusa.
Et q⁹libet istaz egritudinu⁹ bz quatuor repora: p⁹ncipiu⁹ au-
gmentu⁹ statū: et declinatione. Et p⁹ncipiu⁹ est tpe in quo
apparet egritudo in actu et na⁹ nihil manifeste opatur. Et
q⁹ humor incipit ogeri na⁹ incipit opari p humorē: et illud
tpe est tpe augmentu⁹: et dicit^r augmentu⁹ q⁹ tuc sunt fortia ac-
cidentia: et q⁹ cessat digestio cessat tpe augmentu⁹: et incipit
status. Et illud tempus in quo apparet certame inter na-
turam et humores. Et quando natura est fortificata super
humores. et ipsuz vincit dicitur tunc esse tpe declinationis.
Et qda egritudines sunt q⁹ habet dissolutione humoru⁹
sine eudne manifesta et sanā: et qda sunt que bnt dissolu-
tione virtutu paulatim donec moriut^r. Et quedā sunt q⁹
bnt eudne manifesta ad sanitatē vel ad mortē: et alia no-
minat^r vera crissa. Et crissa salubris sunt due spes: vna e
q⁹ oar p sua eudne ad pfectā sanitatē: et alia relinqt egritu-
dinis reliquias que paulatim dissoluut^r et liberant^r: et tpe

logiore salute pstat. Et illud idem est in crisi mala: et maior pars crisi reperit in febribus acutis. i. q. finit tpe breui. Et q. crisi accidit post digestionem illa digestio est integra et perfecta erit crisi perfecta. Et si digestio est imperfecta erit crisi logior. Et digestio completur propter longitudinem tps fm cooperatione agens ad patiens: q. nō in oī tpe q. aduenit patiens ab agēti: q. qdlibet bz tēp^o propriū comparatē quā bz agēs cū patiente: et hoc pōt cognoscī in reb^o artificialib^o: q. mēsure tēporē decoctionis in rebus artificialib^o diuersificant. Et ppterca quia ita est et sunt longo tpe cognite et sentitū egritudines et virtutes et humores: tunc certū est p experientia et rōne nature vt sciāt tpa in quib^o sit bona digestio aut mala: videlicet dies critici: q. digestio bona ē pfecta opatio nature: ideo tēp^o illud fuit p maiori pte laudabile. s. digestio imperfecta q. bz latitudine nō verificat bonitatem suam crisi sit pfecta. Et qdā dicit q. inuētiō crisi b ordine ē luna. S. tu debes scire q. est cā remota q. medico nō ē necessaria: et cā propinquā est illa quā dicim^o: et infra i libro nro mōstrabim^o rōne in bz dabim^o exēpla. Et aliqñ accidit mors in principio egritudinis et b sit ppterca q. humores oīant multū sup calorem nālē et extrinsecū ipsius ppter qualitatem aut quantitatem: aut ppter vtrūq. Et aliqñ accidit in augmento aut in statu: aut in declinatione: et declinatio in egritudinibus mortiferis sit a debilitate virtutis et non a debilitate egritudinis sicut est salubris declinatio in egritudine ppter orationem virtutis. Et sufficit q. dicim^o huiusmodi de egritudinibus materialibus et eaz cāis. Et nūc volum^o facere tractatū breuē de egritudinibus in materialibus.

Capitulum egritudinis non materialis.

T dicim^o q. hec egritudines qñ sunt absqz cā humorū est loc^o subiecti eaz de necessitate mēbra vel spēs. Et efficiēs ipsaz sunt due res: aut res extrinsecas aut alie egritudines materiales. Et volum^o dicere de manifestacionibus ipsaz: hoc est de caliditate et frigore.

Capitulum calidarū et frigidarū.

Quia qdā egritudinis calidarū et sic sunt in spū cordis soluz et hec est febriū origo: hoc sit ppter res extrinsecas: et est ppter quorū cāis: quaz vna oīū diff in quorū ptes: quaz qdā sunt p se et qdā p accōis: et earū q. p se sunt: qdā sunt in potētia et qdā in actu. Et que sunt in actu sunt sicut calor solis et ignis: et vniuersaliter res extrinsecas calide in actu. Et q. sunt in potētia sunt sicut balneū in aqua sulfurea q. calida est in potētia: et sicut q. sunt p accōis sunt sicut ille q. claudūt porcos: ob q. rem accendit calor: in pib^o intrinsecis sicut est balneū aque aluminosē et silia. Sed cā sunt res sumptę in corp^o sicut cibi et pot^o calidi potētia et actu. Tertia cā ē corporea aut aīata corporea sicut imoderat^o mot^o ut imoderatū exercitiū aīata sicut ira: tristitia: et vigilia et silia. Quar^o est ppter egritudines materiales sicut apostemata in gūis et titillatōes et radica aureā. Et iterū est uti^o speciei egritudinis sebris et bica: et hec febriū est calor extrane^o sit in suba mēbrorū et pibet fieri opationē ipsorū: et cōsumit eorū subalē humiditatem. Et bz tres spēs: lenio: ipsaz est q. accēsa ē a calore extraneo in humiditatib^o naturalib^o et radicalibus que existūt in substantia parua et vena. Et ē q. est in humiditate existēte in carne ipsa q. qñ dissoluta est pōt a cibus restaurari ad huc. Et tertia est ob^o deterior: et illa cui^o calor extrane^o pūndat^o est in mēbris solidis: q. ipossibile est i eis q. ab eis resolutū est restaurari: q. mēsurā vite naturalis est fm mēsurā humiditatis radicalis in quolibz individuū pportionate dupli fm q. dictū ē in caplo eaz sicut breuitas et longitudinis vite. Et prima spēs illius febriū est ut plurimū sit ab effimera. Sed alie due spēs sūt p maiori pte ppter febres mēles humorosas pcedētes

Capitulum egritudinis frigidarū et sic.

Egritudinis frigidarū et sic qdā sunt que appellant egritudines senectutis: b est oīatio frigiditatis et sic sup mēbra. Et ppterca q. illud qd dat

vita est calor cū humiditate: ob hoc hec egritudo cōtingit cū senib^o sed nō est vera egritudo nisi qñ sit in nō senibus. Sed egritudinē: et bu. sri. et bu. est difficile imaginari. Sed calidū simplex sri. et bu. et sic. possunt imaginari. Et nos debemus enumerare quando tractabimus de reb^o que ledunt actiones et passionē.

Capitulum egritudinis mēbrorū officialiū.

T postq. dictū est breuiter de speciebus egritudinis appropriatay mēbris similib^o et de causis ipsarū: dicēdū est de egritudinibus officialibus. Et dicimus q. iā dictū est in principio primi: q. sanitas mēbrorū officialiū est in q. sitate q. est in q. sitate q. sitate: et postde et colligantia: quia hec species colligantia est inseparabilis et nō reuertit ad alias spēs quas dixerūt medici: intrat p. dicamentū habet sicut p. dicamentū et cūis intrat p. dicamentū habere: s. tria genera egritudinis intrant quaz p. dicamenta: hoc est in q. sitate q. sitate cōtinua et discreta: et habitū et vbi: habere et postea inuenit b res in q. b est in prioritate et posteritate. Sed ordinatio mēbrorū offici. ē prioritas et posteritas plus pōnda est in se sequentibus p. dicamentis. Et debes scire q. egritudo nō supuenit vni cuius generi sanitas sicut nos videm^o in ordine tunicarū ocularū et in maiori pte mēbrorū offici. q. in illis nō supuenit egritudo ordinatio: b est ut prius fiat posterius.

Capitulum cōtinuitatis et solutionis eius.

Ed cōtinuitas et solutio et cā illarū fm aliquam pte aliqñ possunt ingredi in genus egritudinis officialiū. Sed gen^o colligantie nō intrat in egritudinibus euidē p se. S. egritudines mēbrorū sunt hec q. faciūt accidere mēbris egritudines q. altera cōstat cū altera: et puenienti^o est ut colligantia enumeret pot^o in causis egritudinis q. in genere egritudinis. S. gen^o egritudinis q. est p. cōtinuitas naturalis q. notat cōtinuitatis solutio est duob^o modis. Un^o est solutio p. cōtinuitatis veracis ut p. cōtinuitatis partis cū pte in cōsimilib^o: et hoc gen^o de bet magis in cōsimilib^o q. officialibus mēbris: ppterca quia hec solutio accidit mēbris officiali ex parte q. componit ex mēbris cōsimilib^o et non ex parte que est offici. Altera est separatio continguit^o terminū a termino: et hec cōtinuitatis solutio nō veraciter appellat^o quia hec cōtinguitas sit per modū contigui: et per modū penetratiōis eaz mēbris: aut ligamenti. Et hoc genus solutiōis possumus in genus egritudinis officialiū: et hoc cōmunicat cōmunioni et separationi. Et propterea non est solutio cōtinuitatis vt dixerunt medici dicentes que est in qualitate in figura: in poris in meatibus: lenitate: asperitate consistit: sunt egritudines istius speciei p. cōmunionem istis diffinitionibus. Et egritudinē que sunt in quantitate quodā sunt in mēsurā et hoc est in superfluitate et diminutione: et hoc primo est in cōsimilib^o vt dictū est. Sed medici assueti sunt ponere in officialibus: et quodā peccant in numero. Et q. sunt in numero etiā habent duas spēs que sunt superfluitatis et diminutionis: que dā est naturalis et quodā nō naturalis: naturalis est sicut superfluitas sexi digiti: et diminutio nō naturalis est diminutio quinti digiti. Nō naturalis superfluitas est sicut curbitū q. inueniūt in intestinis et siles. Et peccatū positionis est sicut dislocatio vni^o mēbri ab alio: vel alicuius partis mēbri ab altera. Et egritudines quas dicunt medici egritudines colligantie sunt ex colligantia mēbri offici. cū altero p. parte vnius cōmunicantis cū altero: sicut cōmunicant cor et par cū omnib^o mēbris: vide licet vna cum arterijs et alterū cum venis. Et aliquando est colligantia ab vno mēbro ad aliud propriū mēbri: sicut colligatus est os stomaci cum cerebro per neruū eundem ab vno ad aliud.

Capitulum de causis egritudinis officialiū.

Deuti sum^o breuiter de egritudinib^o offi. nunc vo
lum^o loqui de ipsar^u causis. Et oicim^o q^o egritu
dines que sunt in figura sunt propter duas res:
q^o aut a natura aut a reb^o extrinsecis. Et egritudo q^o pro
uenit a natura est propterea q^o materia est inconueniens
nec apta operationi virtutis in formatione nec instrumen
to cu quo operat^{ur} virtus informatiua nec instrumentu est
aptu ei. Et reb^o vo extrinsecis est sicut fit embrioni qm na
scit vel qm nutrit^{ur}: et aliqui fit ex errore medici: q^o aliqui cre
ditur retificare mēbris: et dislocat eas: b^o debet cognoscere in fi
gura mēbris: et figura p^{ri}uū: sic debet intelligere in q^ulibet
egritudine attributa mēbris officialib^o i eo q^o sunt offi. et
cā stricture meatuū et p^{ri}sticid^{is} eoz^u et p^{ri}st^{is} diuis^{is} frigidita
tis et sic sup^{er} eoz^u cōplexione aut q^o cōp^{ri}uū ab alijs mē
bris: aut p^{ri}st^{is} opilationē. et opilatio fit aut p^{ri}st^{is} apostema
ta aut p^{ri}st^{is} bu. grossuz: aut viscosuz: aut p^{ri}st^{is} dur^{is} lapi
dē: aut p^{ri}st^{is} carnositate nascētē in poso: aut p^{ri}st^{is} fortitudine
virtut^{is} retēue aut debilitatē expulsiue virtut^{is}: q^o ob istas
cās multa in eis quātitas aggregat^{ur}. Et largitas meatuū
fit aut a caliditate et humiditate: aut ab humiditate aut
ab humore calido modificatiuo: aut p^{ri}st^{is} medicinas velo
cis op^{ri}st^{is}: aut p^{ri}st^{is} debilitatē virtut^{is} retēue. et cā leui
tas est a causis lubricis hūdis sic ab humorib^o mucillagi
nosis et s^{is}lib^o. Et cā asperitas est a causis calidis mor^{is}dia
tibus: sicut veniat ab humoribus aut a reb^o extrinsecis.
Et egritudines numeri sunt s^{is} hūc modū: si q^o sup^{er}fluit
est s^{is} cur^{is} nature: fit a sup^{er}fluitate materie q^o est in mē
bro. Et si c^{is} cur^{is} nature est sicut curcubitiⁿⁱ: eoz^u s^{is} hūc q^o
p^{ri}st^{is} ab humorib^o extra naturā aut in quātitate aut i
qualitate. Et diminutio p^{ri}st^{is} ex putrefactione sicut est ca
sus capilloz: aut p^{ri}st^{is} cor^{is}ione. Et maxime qm putre
factio est ab humore cor^{is}ioso aut ab aliq^o re extrinsecā. Et
cā magnitudinis mēbroz^u qm est mēbrū p^{ri}st^{is} nāc est p^{ri}st^{is}
multa materiā mēbrū. Et p^{ri}st^{is} o^{ri}st^{is} virtutis infor
matine sup^{er} ipsuz: et qm nō est p^{ri}st^{is} nature fit p^{ri}st^{is} aliqua
sup^{er}fluitatē s^{is} hūc mēbro. Et paruitas mēbrū fit propter
paucitatē materie s^{is} hūc cur^{is} nature: et qm est p^{ri}st^{is} cur
suz nature fit ex debilitate virtutis nutritiue sicut accidit
eribis. Sed cause egritudinis malis p^{ri}st^{is} o^{ri}st^{is} o^{ri}st^{is} sunt
vna est extrinsecā sicut dislocant mēbra p^{ri}st^{is} immodera
tū exercitiū: et sicut qm frāg^{is} pānicul^{is} q^o s^{is} hūc intellina a
testiculis: aut p^{ri}st^{is} dislocationē ossis ante. Intrinsecā aut
est sicut humiditas sup^{er}flua q^o mēbra mollificat et lubricat
ita ut egrediat^{ur} a loco p^{ri}st^{is} sicut accidit garbo et in colis
p^{ri}st^{is} multa humiditate aquosā aut lubricā q^o transi
t p^{ri}st^{is} meatū q^o tēdit ad testiculos. Et cā separationis et cōplexio
nis mēbroz^u est duplex: vna p^{ri}st^{is} debilitatē virtut^{is} infor
matine aut maticā mē: et b^o nocumētū p^{ri}st^{is} tpe g^{ri}atio
nis: et q^o nō p^{ri}st^{is} a g^{ri}atione sicut carnositas q^o fit inf
ouas carnositates qm nascit^{ur} caro inf^{er} mēbra ipsa p^{ri}st^{is} hūc
Sed solo p^{ri}st^{is} unitatē est cadē cu ea q^o in p^{ri}st^{is} mēbrū: et accidit
b^o aut p^{ri}st^{is} res intrinsecas incidētes: aut p^{ri}st^{is} quassantes vel
extēdētes aut ab intrinsecis sic ab humorib^o acutis cor^{is}osi
uis: aut extēdētib^o q^o lacerēt: aut gravitate aut ventositate
C Tractatus de accidentibus.
E incipit volum^o narrare de accidentib^o q^o supue
niūt actionib^o et passionib^o: et appropriare vni
q^uq^u illor^u egritudini a q^o emergerit: et b^o cognito
cognoscim^o egritudinē vniuersaliūq^u mēbrū. Et oicimus
q^o cū accidēs nō sit aliud nisi lesio actionis: passionis mē
broz^u aut s^{is} passionis ipsoz sunt genera ipsoz accidētū
s^{is} hūc cōputationē gener^{is} actionū et passionū. Et tu scis in
libro sanitat^{is} q^o quedā operationes sunt q^o appropriant aie
nutritiue et q^o dā aie sensibili: et q^o dā appropriat^{ur} motui: et
q^o dā appropriant^{ur} virtuti imaginatiue et cogitatiue et me
moratiue. Et est incipiedū ab accidentib^o q^o supueniunt
operationib^o virtut^{is} nutritiue: q^o sunt magis necesse in
essentia p^{ri}st^{is}. Et oicam^o q^o mēbra q^o ordinata sunt ope
rationib^o virtut^{is} nutritiue q^o dicta sunt in libro sanitatis
sunt sicut os yfologus: stomas^o epas: renes: vesica: saccul^{us}

splenis: fellis. Et lesio q^o supuenit vniuersaliūq^u mēbroz^u
actionib^o et passionib^o est trib^{us} modis: vna est ut mēbrū cel
sauerit ut sit p^{ri}st^{is} in peccato priuatiōis: sicut ut sit oi
minuta a suis naturalib^o operationib^o. Terti^{us} ut sit p^{ri}st^{is} mu
tata ad malas opationes. Et debem^{us} incipere in mēbris nu
tritinis s^{is} hūc q^o ordinant in officiis cibi. Et oicam^o q^o mi
nuis opatio oris vel priuā p^{ri}st^{is} putrefactiones dentū vel
aut p^{ri}st^{is} apostema: aut p^{ri}st^{is} putrefactiones dentū vel
p^{ri}st^{is} aliquas egritudines q^o sunt p^{ri}st^{is} alijs cōplexiones
materialis. Et yfolog^{us} ledit aut ab apostematib^o q^o in co
nascit^{ur} oicim^o eldaluata: hoc est squinata: et sunt p^{ri}st^{is} ma
iori p^{ri}st^{is} in musculo illi: et etiā priuā aut diminuāt illi
operationes qm dislocant spondiles colli et hūc p^{ri}st^{is}
apostemata interi^{us}: aut p^{ri}st^{is} humorē mucillaginiosum
q^o illuc discurrit in magna quātitate. Aut p^{ri}st^{is} res ad
ueniētes ab extrinsecis: hoc spēs est p^{ri}st^{is} causāz magne
suffocationis supueniētis pueris puilis p^{ri}st^{is} humidita
tati suāz cōplexionis. Et generalit^{er} accidit eis spēs ois
egritudinis male cōplexionis materialis. Et etiā veni
unt egritudines p^{ri}st^{is} mala cōplexione nō materialē si
cut testificat^{ur}. Et de iuvene cui medici frigidā auidē vna bora as
sumpra: et perit virt^{us} attractiua: et etiā expulsiua yfologi:
et nō potuit vlt^{er} deglutire. Et de stomacho sunt mani
feste qnq^u virtutes: videlicet digestiua: attractiua: retenti
ua: expulsiua: et discretiua: adeo sunt necessaria ut nūm^{us}
accidētū esset s^{is} hūc nūm^{us} istaz virtutū. Et incipiam^{us} a
digestiua et oicam^o q^o qm oicidit virt^{us} digestiua in stoma
cho accēnt^{ur} cibi in stomacho: et cā accēnt^{ur} est frigiditas
q^o est inuenta: eo q^o b^o accēnt^{ur} p^{ri}st^{is} mala cōplexione
frigida: sicut sit materialis sicut nō materialis. Et q^o est non
malis talis est cā intrinsecā: talis est extrinsecā: b^o accē
dens p^{ri}st^{is} a mala cōplexione mēbrū. Et cause nō mēbrū
extrinsecē sunt cause res extrinsecē in actu frigide in ipso
sumpte: aut res frigide in potētia sup^{er}: aut p^{ri}st^{is} multa
quātitate cibi: aut p^{ri}st^{is} retentionē inueniēte in ordi
ne et tpe. Sed cause mēbrū intrinsecē sunt sicut humores
frigidi. Et isti humores sūt duob^{us} modis: aut ut generē
tur in seipso: aut ut attrahā ab alijs mēbris sicut a cre
bro: q^o p^{ri}st^{is} est ad sp^{er}gēdū humorē nig^{ri}atiū: et sple
ni ut spargat humorē melancolicū. Et sp^{er}gio q^o p^{ri}st^{is}
tūc est opatio nālis: sed qm egredit^{ur} a tēperamento in aliq^u
istoz tūc sit accēnt^{ur}: b^o q^o oicā est. Et qm oianē multuz
sup^{er} stomachū occasionē sup^{er} radice perit opatio penit^{is}:
sic accidit in furem in q^o egredit^{ur} cib^{us} sicut recipit sine aliq^u p^{ri}
mutatōe q^o of^{is} lenteria. Et qm steterint isti humores logo
tpe in stomacho est cā ut aggram^{us} mala cōplexione frigida
difficile ad curādū i s^{is} hūc stomacho: et si oia durauerit ob hāc
causāz aduenit cōplexio senectut^{is}. Et aliqui erunt aposte
mata frigida q^o sūt in stomacho cā istoz accidētū: et mari
me qm apostemata erūt sica et dura. Et alexander oicit q^o
accēnt^{ur} p^{ri}st^{is} a calore. Et tu debes scire q^o b^o accēnt^{ur}
p^{ri}st^{is} sicut accidēs q^o fit ex vino q^o accēnt^{ur} p^{ri}st^{is} acē ca
lidū: et apparet ut sit vna actio: actio accēnt^{ur} q^o substā
tialiter sit a sili: et accēnt^{ur} a sili: sicut i plurib^{us} p^{ri}st^{is}
p^{ri}st^{is} et inueniunt^{ur} p^{ri}st^{is} subtiliter medic^{is} has res de
bet p^{ri}st^{is} ut cognoscat p^{ri}st^{is}. Et humores q^o generant^{ur}
in stomacho sicut qdā eoz^u imbibūt in ipso et quidā spar
gant^{ur} in p^{ri}st^{is} p^{ri}st^{is}. Et etiā accidit stomacho p^{ri}st^{is} di
minutionē digestiōis ventositas: et q^o hūc boc accidēs
cōmunicat debilitatē virtutis retēue: p^{ri}st^{is} p^{ri}st^{is} q^o stom
achus qm colligit supra cibū bona collectione aduenit tunc
bona digestiō: qm non b^o colligit tūc calor nālis nō b^o
o^{ri}at ibi: et tūc narat cib^{us} in partib^{us} superiorib^{us}: et tunc re
frigerat^{ur} et generant^{ur} ventositates in eo propterea quia pars
superior est nervosa sicut dicitur est. Et scias quia calor de
bilis est causa generandi ventositates: propterea quia ca
lor fortis terminat^{ur} vel carminat eam et dissoluit ipsius
materiam dissolutione non manifesta: nec etiā fortis fir

guditas generat ventositatē eo qd nō h̄a sui nā ut generet ventositatē. Et ab hac mala opatōe accidit ex necessitatē pmutatio i cibo ad malā qualitātē fumosā vel humoso- sam. Et manifestū est qd hoc accidens sit a calore extraneo qd est plus extra naturā qd qui cibū resoluūt in fumū: et cō- uertit in fumositatē. Nā ab isto generat humo: putrefa- ctus: et sapor: corruptus: et idus similis odorū rāsant: qd ille cō- uertit in fumo ad malā cōplexionē. Ergo egritudines qd sunt ab his sunt a mala cōplexione calida materiali vel nō materiali. Et qd sunt a nō materiali sunt vel pueniūt a cibis calidis: et a rebz extrinsecis. Materialis sit ab hu- moribz colericis generatis in ipso vel missis ab alio mē- bro. Et mēbzū appropriatū ad hoc est epas vel fel. Et qd- busdā hominibz est fel tangens stomachū: eo qd qdā sunt habētes meatū sellis ad stomachū sicut splen h̄z: et tales hoies sunt quibz colera in stomacho generat. Et hec cole- ra nō dī colera nisi equoce: et hic humo: cadit i fundo sto- machi: aut imbibit: est in corpore ipsi. Et aliqui accidunt sto- macho illa mala aciditā ab apostemati qd nascunt in ipso: hoc sunt oīa aciditā qd veniūt virtuti digestiue. Et virtus digestiua est qd cognoscit oēs spēs cibi et nutrimenti et cognoscit sanguinē a supfluitatibz ut nutrit membra: et ex pueniētiā: et mittit vniūqz mēbro qd est ei simile. Et isti virtutis nō sunt memo: et separata de qd loq- tur nō est b: et est magna differentia inter separatiā et dis- cretiā: et in esse et tpe. Sed hāc habeo ab onofati qd as- serit fortis: et nō est dubiū qd ipa sit in corpore: et est ne- cessaria: sicut sunt alie virtutes. Et ipse dicit in illo libro oīa aciditā qd adueniūt corpori qd ipediunt opationes illi virtutis: et dicit qd qd debilitat in stomacho: necessariū est ut qd nērent mali bu. in toto corpore: eo qd nō erit facta separatio in dūmētiā a pueniētiā. vñ aliqui pueniūt mor- phea. Et erit b etiā ppter qd debilitat erit virtus: et dec in splene: qd nō erat attracta colera nigra ad ipsum. S; nō manifestat illūmāsar p quā cōplexionē illa virtus opat nec qd sit ei iustū: sicut dicit in alijs qd dicit. Et hic ē ma- gnū defectū: qd qd volum⁹ remouere aciditā qd supueniūt ei: et si nō cognouerim⁹ cōplexionē qd laborat nō cognos- cem⁹ modos curationis ipsi. Et nos dīo pcedente debe- mus suū esse declarare: et qd laborē infert. Et qd priuaf ei opatio aut minuit: post hec ex necessitate sequet debili- tas in virtute nutritiua quā habz stomach⁹ in seipso: aut ab ea priuaf: qd tā oīu est qd stomach⁹ nutrit ex chilo ali- quo modo nutrimentū: et si nō nutrit a chilo nō amplecte- ret ipsū. Et qd debilitat virtus nutritiua in stomacho se- quit ex necessitate egritudo qd dī indigellio stomachi. Et cā isti sunt due res aut mala cōplexio ca. et sic. h̄a in sub- stātia radicali stomachi: qd si plonqat inducit et biam aut mala cōplexio sit. et sic. qd inducit i necitū.

Capitulum de accidentibus egritudinibus supueniē- tibus virtuti retentive.

Virtus retentive qd dīminuit opatio sequit infario et ventositas: et aliqui erit cib⁹ indigell⁹. Et cā hui⁹ est mala cōplexio frigida et bu. et aliqui solū frig. nō materialis et mālīs. Et qd hoc opatio appo- pinquabit puationi sui fiet egritudo lubricitatis intestino- rū. Sed qd hoc virtus retinebit cibū mala intēctione: adue- niēt stomacho ut sit tremulosus: eo qd virtus retētiua pūm- get cū sic cibū. Et hoc accidēs apparet in stomacho plus tpe faciet supflue: qd implet stomach⁹ nec pōt regere ci- bū. Et hoc accidit ppter vnam malam cōplexionē ma- terialem aut non materialem.

De accidentibus virtuti expulsiue supuenientibus. Itaqz expulsiue opatio: aut dīminuit aut priuaf. Ad dīminutionē vō ipsi⁹ accidit ut remaneat et retineat cib⁹ in stomacho mala retētiōe ita ut pu- trefiat. Sed a priuatione ipsi⁹ accidit egritudo qd dī coleri- ca. i. calida. Et hui⁹ cā est cōplexio mala frigida materialis vel nō materialis: et hoc est subalis cā priuationis ipsius. Et aliqui priuaf ppter opilationē qd sit in intestinis: sicut

accidit in colica: et hoc priuatio est accidentalis. Sed sup- flua expulsiō qd supuenit opationi isti virtutis facit vnam ex specibz lubricitatis intestinox. Et hoc est fortis: illa qd sit ppter priuationē retētiue: qd hoc sit ppter aliā re que mouet hāc virtutē ad expellēdū nimis: sicut sunt humo- res viciati: ut colera aut flegma salūz: et melācolia: ac- tosa. Et etiā pōt fieri ppter apostema generatū in ostio vel porta stomachi: aut ppter cibos corruptos pmutatos ad tales humores: sicut accidit in dīstilio fluxu. Et ali- qd remot⁹ his oibz causis virtus expulsiua mouebit h malo motu: et etiā ppter aliquā laud causā eidē adueniētem: et h ppter erro: virtutis illi mēbz: ppter qd hoc mala dis- positio est reuera in habitudine stabili: et ppter curant medici hāc egritudinē cū medicinis cū quibz amant verti- ginē et melācolia: et remoueat erro: iste et sensibilitas ma- la. Et ad hoc declarabo meli⁹ in libro de ingenio sanitatē: et pōt esse ut hoc fiat ppter apostema factū in superficie sto- machi. Ad hoc etiā isti virtuti attribuit malū accidēs qd dī singul⁹ qd accidit ppter qd dī dicit: ppter qualitātē cali- dā aut frigidā: qd dī spēs sit ppter malā cōplexionē calidā et frigidā h̄a in suba stomachi: ita qd generat in ipso vna spēs spāsmi: aut sanatio aut est difficilis aut impossibilis: et aliqui sit spāsm⁹ ppter multā humiditātē qd est in suba nervosa stomachi fin qd dīctū ē in causis spāsmi. Et vomit- tus appropriat malē opationi istius virtutis sed nō ē ita substātiālis ipsi sicut expulsiō qd sit p inferiores ptes. Et cā vomit⁹ est ppter causā natantē in ore stomachi: ex mul- ta humiditate colerica aut flegmatica: qd qd isti humores erūt in partibz superioribz stomachi mouent vomitū: et qd erūt in partibz inferioribz stomachi mouēt fluxū. Et aliqui spargunt ad stomachū ab alijs mēbz: sicut ab epate: vt videm⁹ in multz qd aduenit febrile frigus: cū vomit⁹ cu- rant et hoc accidit ppter cibū colericis et aliqui a flegmati- cis: et qd sit a melācolicis significat mauis malū.

De accidentibus supuenientibus virtuti attractive. Alia impedimēti attractive stomachi eadē est cū cā qd b facit in yfago. Sed dīminutionē appetit⁹ et augmentū ipsius in stomacho dīcon⁹ qd tracta- bim⁹ de accidentibus que adueniūt virtuti sensibili.

De accidentibus que supueniunt virtuti nutri- tiue intestinox.

Itaqz dīcon⁹ de accidentibus qd sunt in opationi- bus qd manifestant in stomacho: dīcon⁹ vōly- mus dicere de accidentibus qd supueniūt virtutibz nutritiuis intestinox. Et dīcon⁹ qd manifestior virtus qd est in eis est virtus expulsiua: et post illā retētiua. Acciden- tia qd supueniūt ipsi sunt fin corruptionē istaz ouarum virtutū. Et qd priuaf opatio virtutis expulsiue aut dīmi- nutur tūc sit egritudo qd dī colica. Et priuationis causa isti virtutis stat ppter malā cōplexionē colericā materialē aut nō materialē. Et priuatio qd puenit a mala cōplexio- ne frigida est pluribz manifesta: ppter qd frigiditas est tria calori nālī ppter suā qūitātē: et impedit spūm in oibus suis opationibz. Sed qd puenit a caliditate nō est ad- mirādū: ppter qd multa mēbz nō agunt nec patiunt: nisi ppter calō: et tēperatū mensuratū vniūqz mēbro: et qd calō: egredit multū extra naturā in aliq ouaz qūita- tū: tūc pūant cor opationes ppter calidū aut frigidū. Sed qd dīstēperant parū in calō: et tūc erit opatio mala: sicut calō: stomachi qd pmutat cibos in fumositates. Et aliqui priuatur opatio istius virtutis in intestinis ppter opilationē qd in eis sunt. Et ille h̄it aut ppter sterc⁹ durū aut viscosū: aut humo: grossū et viscosū: aut ppter apostema ventosū: quibz lesio que puenit ab apostema- tibus in hac opatiōe sit ouabz de causis: vna qd accūnt intestina malā cōplexionē materialē: et alia ppter qd claudit vias. Et ventositas etiā claudit intestina ppter duas res: vna qd pponit se sterori sicut accidit canalibz subterraneis vnde fluit aque. Alia qd torquent intēsti- na donec claudant. Itē sit opilatio ppter lubricos: et acci-

dit in intestinis ppter corruptionē istī virtutis expulsi-
ue que fit ppter opilationē q̄ facit opationes nō natu-
rales eo q̄ expellit supfluitatē p partē superiōrē quāz de-
bet expellere p partē inferiōrē: tunc euomit stercus. Et
aliqui debilitat virtū expulsiua ppter opilationē: vīa a
cisti sellis ad intestina: q̄ tūc nō pōt puenire ad intestina
et colera illud q̄ adiuuet ad stercois expulsiōnē. S; si
h opatio pmutata fuerit ad malā dīu tūc malā facit opa-
tionē: et fiet aliquo modo fluxus: eo q̄ stercus nō trahit in
intestinis morā convenientē ppter augmentū istius vir-
tutis. Et causa augmenti istī virtutis est ppter humores
mordacitiosos qui spērū sunt ad intestina ab epate: ve-
nis et stomac: o: aut selle aut ab alijs mēbris: et aliquādo
proueniunt a capite. Et q̄ humores mordent intestina
multū vlceraat ea: et fit egritudo que dicit vlceraatio intesti-
norum que oisnteria nominat. Itē accidet illud istī virtuti
ppter qualitātē ciborum qui sunt extra naturā: q̄: aliquā-
do stomachus expellit ad intestina cibū anteq̄ digerat: et
aliquādo fit ppter multā cibī qualitātē q̄ est supflua.
Et aliqui accidet ppter opilationē meatus qui est inter
epar et intestina: tūc non transit cibus ad epar: et cibū ag-
grauat virtutē expulsiuā: et ppter ea ipsū expellit. Et
aliqui cā que prohibet penetrationē cibi ad epar est gros-
sities eorum. Et grossities cibi est aut ppter naturā ipsius
eisdē cibi: et ppter debile operationē stomachi in ipsū
aut ppter vtrūq̄. Et aliquādo non transit cibū ad epar
ppter debilitatē virtutis attractiue in ipso: sicut accidet
in egritudinib⁹ epatis. Et quando debilitat virtus recte-
trua fit vna spēs fluxus que nominat diacalsā: hoc pro-
uenit necessario ppter malā complexionē materialem:
non materiale. Et q̄ priuā ipsa opatio fit alia species
fluxus que dicit lubiditas intestinox. Et operationes
extrematū intestini longationis impediunt: aut ppter
vlceraationē factā a duritie stercoris: aut ppter emoroi-
das ibi natas: et aliqui venis ipsi apertis fuer inde san-
guis: et aliqui fuer sanguis iste per viā naturalis purga-
tionis: et laudabilis: et hoc est q̄ dicit Aristo. malus san-
guis discurrit a naso et ano.

Capitulum de egritudinib⁹ et accidentib⁹ epatis.

Alia epar habet quinq; virtutes: ideo accidentia
ei aduenientia totidē sunt: q̄: q̄ diminuit in ipso
virtus digestiua sanguis suus erit flegmaticus:
et membra que nutriunt longo tpe et tali sanguine puerit
tur fm suā complexionē ad naturā istius humoris: et pote-
rit fieri egritudo que dicit ydrops ypotheca. Et hoc acci-
dens euenit ppter malā complexionē frigida materiales
et non materiales: et aliqui fiet ppter qualitātē cibi aut ma-
licia sui ordinis. Et aliqui fiet ppter res extrinsecas: et pōt
fieri ab omnib⁹ causis que inducunt frigiditātē complexio-
nis. Et aliqui ppter colligantia membrorum seruientis epa-
ti cū ipso sic stomachus: q̄ q̄ diminuit opatio stomachi
in dirigendo cibū et mittit ipsū non coctū epati: et q̄ in
hoc fit pscueratia puerit natura epatis ad complexiones
frigida. Et splen q̄ debilitat et non mundificat sicut de-
bet: tūc remanet pars frigida et sicca in epate: et conuertit
ipsum ad complexionē frigida. Et q̄ etiā intestina grati-
lia acquirūt malā complexionē: et sic debilitat epar pro-
pter colligantia que est inter ipsum et epar. Et aliqui acq-
rit epar malā complexionē ppter apostema: sed apostema
nō erit cā pzo maiori parte istī egritudinis epatis
egritudo officialis: sicut sunt opationes q̄ sunt in ipso:
eo q̄ opatio habet extinguere calorem intrinsecū: et maxi-
me q̄ bu. facies h est frigidus. Sed quādo opatio vir-
tutis digestiue acquisuerit maximū errorem: tunc accidet
vnu ex duob⁹: q̄: aut ydropis tympanitica: aut alie egrit-
tudines calide. Et tu debes scire q̄ mēbris nō agunt nec
pariunt nisi cū quodā calore reposito et frigiditate ppo-
tionē: ideo q̄ ostēdū est in naturali pbia q̄ frigiditas
est in corpore: sicut instrumentū reperiens calorem nālē

qui est primū agens et substantiale: ergo quodlibet mēbris
operat suā actionē p istum calorem coactū cum isto instru-
mēto pueniente ei. Et q̄ frigiditas aduenit mēbris non
multa ita q̄ calor: nō egredit suā formā naturālē multum
tūc diminuit opatio mēbris sicut in cibis qui ascendūt in
stomacho: et sicut in sanguine flegmatico qui generat in
epate frigidus. Et q̄ debilitat calor agens breui augmen-
to q̄ tūc non trahit calorem agentē a sua forma naturali cū
sit mala augmentatio in operatione mēbris sicut in stoma-
cho generatē fumositatē et cibis: et sicut in epate generatē
multā colerā. Sed q̄ fit magnū augmentū in caliditate
vel frigiditate: ita q̄ calor: mēbris creat a sua forma natu-
rali: tūc facit mēbris opationē pparatā opationi naturali
sicut stomachus q̄ coarctat cibos: ergo cause istar egritu-
dinū sunt eque a malā pplexione calida sicut frigida. Et
postq̄ assignauim⁹ causam eorū cib⁹ mēbris volumus
reueri ad locū vnde separati sunt: et assignare causas pro-
prie in epate. Et dicim⁹ q̄: q̄ accidet epati mala comple-
xio calida par excedēs sicut dicitur: tūc accret multā ama-
ritudinē. S; q̄ augmentat hēc malā complexio calida
ita q̄ egredit a sua forma naturali: tūc erit opatio ipsius
opatio nō naturalis: et puenit illa opatio solū a calore in
eo q̄ calor: et nō in eo q̄ talis calor: q̄ puenit ab isto
calore in eo q̄ calor: sicut inducet partem aquā q̄ venit
ad fumū: et facit ex eo vicositate et puenit ex h tym-
panitica ydrops aut simile: et si fuerit cā remotionis natu-
ralis caloris egritudo calida: attribuet illa remotio egritu-
dini calide: et si fuerit frigida attribuet frigide. Et ppter
multū laborat medicū ut det causam bene istī spēs eo q̄
eque fiunt a calore sicut a frigore. Et ppter hoc spēs ois
fictior est cetis ad curandū. Sed cā acquirēdi malā com-
plexionē nālter sunt cause calide materiales et nō mate-
riales. Et cā q̄ magis est ppta in hac lesione est q̄ cisti
sellis suā opationē nō facit: et hoc accidet aut ppter opila-
tionē que est in meatu q̄ est inter cisti et epar: aut ppter de-
bilitatē virtutis attractiue in ipso cisti: aut ppter opilatio-
nē meat⁹: q̄ transit a cisti ad intestina: aut ppter debilita-
tē virtutis expulsiue q̄ est in ipso selle: q̄ est q̄: q̄ clau-
dit ille meat⁹: tūc accidet eidē illud accidēs q̄ aduenit ha-
bēti clausa intestina h est: q̄ est q̄: nō pōt cibū nec deinde
rat. Et accidet h ppter ea q̄ virt⁹ attractiua est in quolibet
mēbris ppter nutritiua. Et virt⁹ nutritiua pplet suas opa-
tiones ppter quorū has virtutes: et q̄ pūat vna istar pri-
uant oēs: et sic accidet epati ppropē sel. Et accidēs q̄ dicit
yctericia fit ex necessitate ppropē vna ouarū: nec: aut ppropē
priuationē opationis sellis: aut diminutionē: q̄ tūc re-
manet amaritudo pmixta sanguini: et virt⁹ expulsiua mit-
tit cā ab oib⁹ mēbris: et expellit cā ad superficies corporis
p modū curationis sicut expellūt alie supfluitates: et
hoc spēs nō est timorosa: aut q̄ epar: aut q̄ mēbris acq-
nuerūt malā complexionē calidissimā: sicut accidet q̄ gene-
rat apostema calida in eis: aut ppropē venena calida cibi
ta: q̄ tūc dñat multa quantitas colere in corpore: et spersi-
tur ad cutim. Et hoc manifestat ppropē quantitatē supflua
et malā qualitātē: et non p viam mundificationis: et pro-
pterea hēc species est periculosa.

De accidentib⁹ supuenientib⁹ virtuti discretiue epatis.

Quando debilitat virt⁹ discretiua in epate tūc de-
bilitat opationes ipsi et spersunt p totū corp⁹
humores hī cum sanguine et sunt ppter hoc mul-
te egritudines sicut ydrops q̄ dicitur: et q̄ hēc vrus eo
gnoscat aut separet aquositate q̄ est in cilio: tūc spersit in
sanguine et natura pellit ipsas ad pcuratē vtrius: et qdā
dicit q̄ nō expellit ad hūc locū nisi p venas vmbilicis: p-
pterea q̄ iste vene pcurat cū epate: et p istas erit supflui-
tas aquosa q̄ est in embione q̄ est in corpore matricis.
Et aliqui fit hoc accidēs ppter debilitatē virtutis attracti-
ue que est in remb⁹: aut ppropē opilationē: aut ppropē stri-
cturā illi meat⁹. Et q̄ debilitat virt⁹ rectiua in h mē-
bris est causa vt exeat sanguis ex eo crudus aut non coct⁹.

Et qñ virtus copulativa erit pmutata ad malū in hoc mē
bro tñc reuertit sanguis ad intestina p meat⁹ p quos cib⁹
transit ⁊ fiet sanguis sanguinis: ⁊ hoc est aut ppter accūm
sanguinis: aut ppter malitiā coplerionis. Ad debilitatē
aut pūat⁹ operatio virtutis attractiue etiā qz hac puenit
mal⁹ fluxus. Et cā vniuersalit⁹ lesionis hanc virtutis est
ppter egritudines appropiatis mēbris officialib⁹ aut
similib⁹. Sed officialis est cā p accidens: qz mediante
egritudine coplerionali que est appropiata similib⁹.
Et iste due spēs egritudinis ledunt mēbrū duob⁹ mo-
dis: aut in eo qd est in ipso mēbro: aut in eo qd est in mem-
bro coicante cō eo. Et ppterca si aliquis qñret a nobis in
hunc modū postqz vna res p quā ledunt opationes mē-
broz est p coicationē vel colligantias: ⁊ cor est illud qd oar
calore epati p quā facit suas operationes ledent opati-
ones epatis ppter passionē cordis aut non. Responde-
mus qz postqz cor est dominās membrū sup oia est toto
impossibile est ut in eo generent egritudines sensibiles ta-
les que possint ledere cor aut alia mēbra stāte homie vi-
uo: ⁊ si hoc accidit acider p viā extraneitatis que fit in re-
bus naturalib⁹. ⁊ h fit valde raro. Sed maior pars egrī-
tudinis que fiunt in corde remanētē hoīe viuo p cōparā-
tionē fit ad mēbra in sensibilia qñs nō sūt impossibile
ut cordi adueniat egritudines occulte ppter malam cop-
lerionē. Et qñ sunt sensibiles lesiones opationū epatis
tunc sunt fortissime sicut tu vides qd ppter parū motus
vel ppter parū motū aduenientē gubernatori magne
navis fit magnus mot⁹ in parte priorī navis: sic etiā ba-
bet se quilibet dispositio cordis ad oia mēbra p principa-
lia. Propterea qñ medicabimur epae nō debemus negli-
gere co:dis dispositionē sūto ante oculos pserendū vñ p
ponēdū. Et ad huc met⁹ declarabim⁹ in ingenio sanitarū

Tractatus de accidentibus supernementibus digestive venarum.

Accidentia que veniunt digestionis venarū sequantur pro maiori parte egritudines epatis: sed habent egritudinē propriā eis hoc est fluxum sanguinis. Et in egritudinib⁹ sit hys ppter fortitudinē virtutis epulsive: et maxime in crisi laudabili. Sed illud qd est accidentis absolutū sit propter fluxū sanguinē moriditiorū: et acutum: et propterea dissoluit continuitatē officio: carū: aut propter subfibrillates ut egritudines qd viciat stauorū. Et sic tu vides qd accidit in vmbus olei: aut accidit propter multitudinē sanguinis quā venē continere non possunt: aliquid accidit propter debilitatē substantie venarū que preparate sunt fissioni: aut quia sunt subiles nimis aut nimis dure. Et res qd faciunt venas cito sinit multitudinē sanguinis: et res contrarie sicut calidus et passio. ppter passionē hōz membrorū: et epatis multa accidunt accidentia in visis vrinalibus. Et in libro sanctorū hoc declarabo.

C De accidentibus superuenientibus virtuti nutri-
tiae memb: 3: uni.

Et accidentia que accidunt vitime digestionis q̄
est in membris sunt tria scilicet in alijs. Aut quia
prius opatio virtutis nutritiue in ip̄is scilicet si
in ethicis. Aut q̄ diminuit scilicet accide in macie appella
ta albaul: aut permutat scilicet in lepra & morpheæ. Et
causa horꝝ accidentia est aut p̄pter malā complexionē ip̄
sorum membrorum: aut p̄pter corātionē aliorꝝ: sicut in lepra
que fit p̄pter duos res: aut p̄pter debilitatē virtutis
digestiue que est in medio: aut p̄pter malā materiam
eidē ab alio transmissā. Et malina mater est aut p̄
pter seipsam: aut p̄pter debilitatē epatis & venarum
causa morpheæ. Et cā morpheæ est p̄o maioris parte p̄pter
debilitatē virtutis discretiue epatis aut p̄pter debi
litatē attractiue in splen. Et aliquando accidit p̄pter ma
lā complexionē acquirit in substantia membrorum: aliqui
p̄pter abos. Et tū abos sūt q̄ quādo enumeramus

causas illorū accidentiū q̄ tunc nō cōueniūt res p̄tarias
ad inuicē: aut q̄ illorū ipsa etiā accidentia aliq̄i non pos-
sunt esse simul: sed plures hec accidentia sunt. p̄ plures
causas vna ē p̄ssēt etiā esse ut omnes adessēt.

C De accidentibus impediētibz digestionē cerebri
 Operatio virtutis desessine in cerebro aut vims

nuc aut co:supet. Et ab hoc puenit flux: vel
curfus supfluitatis nō cocturū a cerebro p nares et
pallatū. Et hoc accidēs appellat nāſā. Et accidit a rebuſ
frigidis extrinſecis. Et aliqui ſit ppter res calidas: et volu-
mus dicere qd ſit a calidis. Et dicim: qd propterea qd hoc
ſupfluitas eſt nō coctū: dicim: qd efficiēs hanc egritu-
dinē eſt debilitas virtutis digeſtiue que eſt in cerebro pro-
pter malā dīſpōſitiōē onātes et frigidityte. Et hūi pōt
aſſignari in reumatib: et cā frigida extrinſeca. Sed reu-
mata qd ſunt a cauſis calidis extrinſecis recipiunt pſcruta-
tiōē: qualiter ſunt p vā debilitatē virtutis digeſtiue pro-
pterea dicim: qd debilitas virtutis digeſtiue hoc ſcit p ac-
cidēs: hoc eſt. ppter multā quantitātē materie et ipſi fluxū
pterea qd calor: ſcit ſuere res pglatas diſſoluēdo eas.
Inſup attrahit cerebrū a toto corpore ad caput: et ppter
iſtā multā malā mām que in cerebro colligit puenit acci-
dēs pgrauatū: quia refrigerabit: et virt: digeſtiua ſpediet
et ſatigabit: ptra cerebrū propter reparatiōē tāte quantita-
tis ſupflue. Iſta eſt cā quantitatiua propter quā debilitat
virt: digeſtiua cerebrū propter cauſas extrinſecas. Cauſa
vō qualitatiua eſt qd calor: exanues extrinſec: habet per
ſui nām refrigerare calidē intrinſecam: ſicut ſol refrigerat
ignē. Et etiā alie cauſe ſunt qd nō indigēt prolongatione
ſimōis. Et hoc verba hūc locū in oib: trib: digeſtionib:
ſi vis eas ponere tri: trees: ſic fecit. Sed aut q̄tuo: ſimpo-
ſiti hōis quā tu ſcis. ſ. Autem. Sed mihi meli: videſ vt
in venis nō ponat ſua digeſtio: propterea qd ſanguis in
eis nō tranſit ad alia ſimā ſicut ſit in ſtomacho epate: et
aliis mēbris: qd ſtomachus puerit cibū ad chilā: epas ad
ſanguinem: mēbra alia puerunt ad ſperma albū. Sz
vne nō faciunt tranſire ad alia ſimā quāuis nutriat
et eo aliquo modo et neceſſitate.

De accidentibus superuenientibus virtuti nutritiue cordis.

Incipit volum' errare de accidentibus super
tuenibus membris principij virtutis diglue:
hic cor. Et postea narrabit accidentia q' sup'ue
niant membris spermatis: & vrinę: & postea erit cōplectus
sermo accidentiū quę supeniunt vtrūq; nutritiue. Et dicim'
q' accidentia quę supeniunt cordi sunt sicut fincopsis' ca
diata: & tremotē: & vniuersaliter qñ exēit virtutes pulsati
les a sua natura. Et eborz q' aut est intrinseca aut extrinseca.
Et rrinfeque cause sunt accidentia aīe quę calefaciūt cōplecio
nē cordis sicut ira: furoz. Et cause propter quas occultat
interi' calor: sicut q' ira & sibi flūs: q' qñ puocat fere vir
tutes interi' calefit nimis: tūc fortificat flūs mo' pul
sati: ut tēperet suā cōplectionē attrabēdo aerē: & expellēdo
erret'. Et cause extrinsece sunt mala cōplecio aut vt sit i
eo aut in mēbris sibi colligat: & aliqñ erit cōplecio cordis
nō mālīs sicut in febre ethica: & qñq; mālīs qñ recipit san
guis q' est in eo aliqñā pmutatiōe. Sed apostema nō pōt
tollerare in sui subiecto pū' q' firm' deficit. Et medici di
cunt q' pōt generari in ipsi' pāniculo: & si medic' accelerat
curam ipsius pōt curari: & si nō morit'. Et dicit Ds. q' cor
sustinet egritudinē mālē: videlicet quādā pūditatiē aquo
sam q' generat in ipsi' pāniculo: a qua puenit egritudo q'
vocat' ronol: sicut liquefactio totū' corporis. Et aliqñ na
sunt sup' pāniculic emineūtē dūz: & vltra oīo q' nō est
ipossibile ut sup' ipsius nō adueniat oīs mala cōplecio: ex
cepto ut nō sit cū apostemate: aut nō vltimel'. & qñ vlti
mētib' aut sup' ius fere fincopsis aut simile. Et fincopsis est
reuscatio sub iura caloris naturalis ab omnibus partibus
corporis ad cor: ita q' membra regi nō possunt: hoc ac
cidit aut propter pauidatē caloris: aut propter ipsius

Synopsis quid!

nimis dissolutione: & propter alias causas. Et membra que leduntur propter ipsius communicantia sunt membra principalia. Et membra que maxime cum eo communicant eos stomachi: & propter ea nominat segundi: q: cor: nominat segat: & propter hoc segundi dicitur parui cor. Et accidit sine copia propter dolorem stomachi pluris: & accidia vir tui pollatili: & cause illor: qd pot cop: ebendi ab eis melius est narrare in libro signor: & ibi dicam.

Capitulum de accidentibus splenis.

*Membra Epau
semita in me*

Am dicitur q membra que seruiunt epati sunt sicut splenis: splen: & vesica: & renes. Et iam dicitur accidentia que veniunt propter priuationem sel- lis operationis q dicitur accidentia epatis: & locuti sui- mus de splene: & adduc orem de eode. Quando corrupit opatio virtutis attractiue splenis: tunc effudit coctura in- gra cu sanguine: & aliqui expellit ipsam natura ad curum: & fit morosa nigra: & vniuersaliter propter hoc accidens sunt oes egitudines melancolic. Et quando dominat supflue ipsius virtus expulsiua: tunc infirmat stomachus: ita qd aliquando ob hoc accidit fluxus melancolic. Et splen ad- uenit oes species egitudinis ut copionalis officialis & communis sicut in apostematibus. Et propterea q: abus ex quo nutrit istud membrum est grossus: ut plurimum egitudines que in eo sunt sunt grosse substantie.

De accidentibus superuenientibus virtutibus renum. Enes habent quinqs virtutes sicut alia membra: & q: priua virtus discretiua que est in renibus: aut digestiua: aut retentiua: tunc fundit sanguis in vrina: propterea q: aquositas sanguinea que mittit eis ab epate ut nutriant: tunc ab eis inuitari non potest. Et q: priua eor virtus attractiua tunc fit ydropus: ydopar- ca: sicut dictu est. Et q: augmentabil multa tunc fiet flu- xus vrine cu forti siti: & egritudo est dyabetica. Et q: do- minat virtus attractiua debilitat retentiua: & digestiua eor oino: & propterea in hac egitudine erit vrina non cocta. Et ca huius accidentis est iter propter mala coplectione aut egitudine officiali aut comune: & conueniens est appro- priare hanc egitudinem male coplectioni calide propterea q: tractatio fit propter calid. Et non est impossibile attractiuaq augmentari propter debilitate retentiua: q est q: q: debi- litat retentiua non nutriunt renes ab aquositate conueni- ter propter paucam moram qua habet aquositas: & tunc conat virtus attractiua ad trahendu plus q conueniens sit: & ob hoc accidit q vrina paru manet in vesica q: non sit ple- na. Virtus expulsiua impedit in his membris propter opi- latione que fit in his ex corporibus lapideis generat in humiditatibus grossis cu calore defecatiua: recipit curidie sicut later & terra. Et maior pars illor fit in substantia re- nu: & non in coactitate: & hoc egritudo noial basca.

De accidentibus impediendis opera vesice.

Itus expulsiua impedit in vesica propter opiliati- one que fit in ea: sicut ex apostemate: aut humidi- tate grossa: aut a sanguine coagulato: aut a lapide et tunc constringit vrina: & aliqui constringit vrina propter impedimentu virtutis expulsiue: & aliqui sicut vrina propter dominatione virtutis expulsiue: & hoc accidit propter vi- ceratione ipsius vesice que fit propter qualitate modifica- tiua que est in ipsa vrina: & aliqui accidit q vrina erit sine voluntate & sine dolore: & hoc accidit q paralitica mus- culus qui est in collo vesice. Et de hoc loquimur q narra- bim accidentia que accidunt virtuti voluntarie mobili. Et maior pars accidentiu que adueniunt istis duobus mem- bris dicitur ultimo ad viceratione: & in principio sui ad uent: nominat scabies que fit propter mala coplectione ma- teriale propter malos humores qui spergunt ad ipsas. Et debet h accidere ei eo q est via & receptaculu supfluitatum corporis & postas ipsius.

De accidentibus superuenientibus membris generatio- nis sicut vulue testiculis et mamillis.

Quando virtus digestiua priuat in testiculis aut diminuit tunc non facit sperma aptu ad genera- tionem: & hoc accidit ab una specie male coplexio- nis. Quia q: oia multa in calore & siccitate tunc cocturi- tur sperma. Et aliter si dicit in frigidityte & siccitate aut hu- miditate p se: aut in frigidityte p se: non decoquit sperma: sed remanet subtile aqueu. Et quedam ex istis coplectioni- bus sunt tales a principio generationis: & non recipiunt correptione: & qda sunt p accidens & corrigunt. Et q: q: priuant operationes istor membror propter apata aut incisione suspensorior suor: aut propter malicia que in eis superuenit in mensura: aut in passione sicut est in erniosis. Et hoc accidit propter largitate nervor ad quos suspensi sunt testiculi propter humiditate superflua: & relaxant illi nervi: & descendit intestina ad bursa testiu. Et potest ee ut descendat ad bursa ventositas aut aquositas. Et ali- quando accidit hoc egritudo propter rupturam q aduenit huius foramenti: & hoc est deterior: & multo alie maneres inueni- untur in libris practicoz. Si virtus expulsiua priuat propter opilatione suor meatu aut propter debilitate aut lassitate aut quia accidit in eius forma mala figura q induratur: & hoc accidit q: lesa est corda q subleuat creatione ipsius aut propter multam siccitatem aut quia ingrossata est ex appropriare simili lapidi.

De accidentibus superuenientibus operationibus vulue. Quia vulua sicut creata propter generationem: et quia est via supfluitatu seide digestiui: ideo accidia q huius membris adueniunt istis operatio- nibus adaptant. Et in vulua sunt quatuor virtutes. scilicet attractiua: retentiua: digestiua: & expulsiua: sed loco digesti- ue debet poni conseruatiua: h est conueniens: q: pro- pria virtus est pseruatio embrionis. Sed opatio virtutis di- scernit non est manifesta in ipsa: q: non est credendu ut nu- triat ex eo qd colligit in ipsa. Et q: huius bica dat magnus dubiu: h non soluet: sed hoc relinquit libro de animalibus. Sed attractiua & retentiua & expulsiua sunt manifeste in ipsa. Et propterea volumus narrare accidentia que super- ueniunt vniuersis ear. Et dicimur q: q: debilitat vel priuat virtus pseruatiua qua oimnis est pro- pria sibi virtutes tunc minuet aut priuat pceptio: hoc accidit aut propter mala coplectione materiale aut non materiale. Et que est non materialis quedam est a principio generatiuis: illa no- minat sterilitas: qda est q est p accidens. Et quida dicit- runt q hoc fit propter dispositione corporis celestiu. Sed h ego non video nec affirmo. Sed via q ledunt iste comple- xiones sperma in vulua est eade cu illa qua mala comple- xio testiculor ledit sperma in eis: q est q: q: ista membra erit calida & siccata: tunc coctur in eis sperma: & q: erit iri- gida tunc infigidabil: & sicut aquosus cursile. Et q: impe- dit virtus retentiua matris aut debilitat: tunc erit causa abortiendi. Et ca impediendi illi virtus est humiditas lu- bricaria pro maiori pte. Et q: debilitat virtus expulsiua illi habebit difficile partu: quedam modu supfluitas ex- pulsiue est ca abortiendi. Et q: virtus attractiua ouidit aut priuat in ipsa est ca diminutionis aut priuationis pceptus. Et aliqui ledunt oes iste opones in vulua pro- pter apostema q fit in ea: aut propter egitudine q suffoca- tio matris appellat. Et ista egritudo non ledit solu ope- rationes matris: sed etia operationes membror totu corpo- ris: eo q hoc egritudo fit in h membris ex humore simili ve- neno: & facit fumum q resilit propter mala sua forma: calori naturali: sicut facit venena: & fit ab hoc priuatio omniu operatione vite: & fore co: pulsatione priuat. Id propterea q: hoc accidens accidit ut plurimu mulierib: que remote sunt a coitu: opinatur ad q putrefactio qui hoc accidens mouet collecta in eis fit propter corruptione spermatis: p- pterea q: illas sperma preparat est illi co: ruptioni. Et ego dico q non est impossibile ut generet in alijs corporib: & eor suba vn est humor illis veneno: & maxime in hoc membris: eo q loci est receptaculu supfluitatu corporis q

Separate sunt recipe correptiones: aliqui incarcerationum ita quod non recipiunt correptiones: et sanationes: et si ceciderit ad manum perfecti medici recipiunt sanationes. Et huius membrum accidit egritudine: et si ceciderit ab eo oes sue opores: quod palitac aut egredis de loco suo aut suspedit: et aliqui etiam ceciderunt egritudine saltu aut percussio: et aliqui etiam huiusmodi lubricitatem. Et ex rebus quod resistent matricis nature ut non ceciderit egritudine noia ta mola: et ista egritudo fit per defectum virtutis in forma tunc: aut propter corruptionem materie. Et tunc generat in pulua quodam frustro simile frustro carnis: et veteri mulieris similes veteri pignantis dodec abortit et aliqui accidunt ut non ipsa digerant et puertat ipsas in huiusmodi aut vterostitate. Sed accidentia quod adueniunt sanguini membris sunt eadem accidentia quod accidunt digoni vena: et ppea supfluitas sunt sanguinis fit per vna duarum rerum aut per vbi litate virtutis retentive et vter sunt per augmentum expulsiua aut per abo fil Sed defectus virtutis retentive puerit ab vna ex speciebus malis: et augmentum virtutis expulsiue fit aut propter mordicationem humorum aut per vitiationem eorum Et tunc vitiationis sanguinis sunt opposita: virtute expulsiua: aut ipsa priuat esse opilationes quod sunt in venis: propter grossitatem sanguinis: aut propter suam viscositatem. Et tepus naturalis purgationis membris breue est vni diei: et longum est. v. dierum. Et tempus breue interpolatio nis membris est. x. dierum longum est. xxx. dierum. Et aliqui adueniunt accidentia virtutis expulsiue vni membrum soli et aliqui toti corpori: et quod adueniunt toti corpori sunt sicut tremor: rigor: aliqui res similes. Et accidentia quod adueniunt vni membrum soli sunt sicut tussis pulmonis: et sternutatio cerebri et ossitatio ois et ruc tus et singultus. Et nos narrabimus cum vniuersis istis: et nos si appropriamus hec accidentia ale nutritive nisi propterea quod non sunt voluntaria: quia voluntas heat in aliquibus eorum aliquid inuentione. Et dicimus quod tremor: rigor: sunt motus virtutis expulsiue in musculo per expulsiuam humoris sed et caliditate sua vel frigiditate. Et quod ita sit nobis ostenditur quod tales tres res adueniunt corpori per res extrinsecas sicut si subito super corpus ipsas aqua calidissima: quod ex hoc puenit rigor: et aliqui accidunt oripilationi aut tremor: et hoc accidunt per aerem frigidum et aqua frigidum. et cum iste casus erit debiles tunc fiet rigor: et maior pars tunc accidunt febribus: et qui erunt fortes tunc accidunt tremor: et tunc non potuerunt tremor: nisi si pcedat rigor: et marie quod sunt per huiusmodi calidos in febribus. Sed qui sit ex humiditate frigidis slegmaticis aliqui accidunt sicut dicit tremor: absque putredine: et hoc accidunt solum in speciebus vitrei slegmatis. Et medici dicunt quod ille qui sit ab huiusmodi calidis est fortior: quod huiusmodi magis mordicationis: et qui sit a frigore est minus mordicationis. Et nos videmus quod sit prius huiusmodi et in rebus extrinsecis quod aer frigidus dat hoc accidunt vehementer: et aer calidus nihil. Sed oripilatione bene facit. propterea dicitur quod fortis tremoris causa est coelusi calor naturalis in partibus intrinsecis: et ifrigidatio membrorum exteriorum quod tunc mouet natura ad expellendum illud quod est huiusmodi contrarium siue calidum siue frigidum: sed frigidum est plus contrarium. Sed tremor quod fit in hora mortis est motus virtutis expulsiue per impotentiam sustentandi membra: et per ea exiguus calor intrinsecus et ex toto resoluuitur: et similis ille motus motui qui non habet principium nec finem nec casus solum defectus: sicut videtur in motu flammæ candele: et in casu filiorum arborum per supradictum. Et propterea quod aduenit aliquid nature ab extrinseco quod sit mortifex ipsa expellit tunc corporis supfluitates propter terrores sicut accidunt illis quod decapitant. Sed tussis est motus virtutis expulsiue in pulmone per expulsiuam reem que qui egreditur secum et per adiutorium pectoris. Et ob hoc

per virtutem voluntaria habeat aliquid inuentionem in hac re: quia natura ipsa violentia: iserat et efficitur. et tussis est vna ex speciebus proplexionis male materialis vel non materialis. Sed materialis fit propter huiusmodi stillat a cerebro sicut accidunt a reumatibus: aut a re quod puenit a pectore ad pulmonem: aut a spodiilibus sicut propter apostemata quod sunt in ipso pectore: aut propter reem que generat in ipso pulmone: sicut apostemata aut ulcerationes aut propter sanguinem quod egreditur ab eo et erit sanguis ab eo propter venam fixam in eo. Et hoc est periculosum: et aliquando erit sanguis a pulmone per viam resudatorem eo quod istud membrum est vaporosum: et aliquando erit sanguis ad pulmonem aperiens pectoris. Et medici dicunt quod cum da homini accidunt fortissima tussis: et cum tussis piccit vnum lapidem: et incotinens fuit inde liberatus. Et ad hoc dicitur quod hec vna species tussis quod fit propter mucilagines que nascuntur in pulmone. Et alie res extrinsece mouet tussis sicut puluis et fumus: et lana spinax quod dicitur lana canina balicalcalb. Et etiam proplexiones non materiales mouet hoc accidunt. Saluo quod virtus expulsiua non est nata laborare per illas sicut per materiales: sed mouet hoc motu per accidunt. Et propterea quod illud quod querit apulmone est ut moueat ad expellendum illud quod ipsi nocet coelusa fuit etiam natura bona virtus sciendi. Et quando sentit res ledentem tangendo ipsam tunc mouet virtutem expulsiua que est illa. Et sicut mouet pulmo ad huiusmodi proplexione materialis: sic etiam mouet propter coelusionem non materialis: quod non habet a sui natura facere nisi huiusmodi res que sunt a natura fit duobus modis: aut necessitate: aut inuentione. Sed accidunt tunc raro ut hoc accidunt fiat a rebus extrinsecis que non sequuntur viam nature sicut dictus est: quod vnus homo habebat fortissimam tussis vni medicus ex experimentibus precepit ei ut clauderet os et incotinens fuit liberatus et in alio precepit ut stringeretur collum et fecit et liberatus fuit. Et quodam accidunt tussis propter proplexiones que fit pulmone ab aliis membris: sicut fit in apostemate epatis aut propter nimiam vel superflua facietatem. Et sternutatio est motus virtutis expulsiue in cerebro propter mundificationes supfluitatum que sunt in eo. per hoc aliqui mundificant superfluitates corporis et pectoris et pulmonis: aliqui ex sternutatione expellunt alique ex superfluitatibus que sunt in ore stoli: et propterea fortis sternutatio aliqui mouet vomitum: hunc motum aliqui faciunt expulsiua quando humoris sui qualitate mordet meatum narium propter hoc res apposite naribus acute pueniunt sternutationes. Et si tu queres si hec superfluitas puenit a cellulis cerebri ad nares et mouet sternutationem. Respondemus quod hoc raro contingere potest. Et ructus propter expulsiuam fit ventositatis que est in stomaco a virtute expulsiua. Et alices sunt propter motum virtutis expulsiue in membris propter expulsiuam superfluitatis fumose que est in membris. Similiter ostatio et cretio musculorum mandibularum propter expulsiuam superfluitatum fumarum. Ista sunt accidentia que superueniunt operationibus virtutis nutritive et illis que appropriant ei.

Capitulum virtutis sensibilis.

Et inde volumus narrare accidentia que superueniunt virtuti sensibili. Et a simplicioribus incipimus ut virtus sensibilis. Et dicimus quod quia virtus sensibilis princeps communis sensibilitatis sit in corde ut dictum est: non tamen completur eius operatio manifeste nisi in cerebro nucha et nervi. Et propterea hec membra que dicta sunt frigide complexionis et humide sive sunt possibilia: nec est eorum dominatio sicut dominatio cordis sit ut maior pars accidentium que superueniunt operationibus sensibilibus sunt a parte cerebri nuche et nervi. Sed cordi non potest accidunt egritudine

do propter quam proueniat priuatio harum virtu-
tu eo qd mors accedit quibus si sit impossibilis nisi ac-
cidat ipsi a corde aliqua debilitatis diminutio: et conue-
nit hoc qd si incidat vena ex magnis arterijs, alicui
ex membris diminuit sensibilitas illi? membris. Et ad h
videm? qd priuatur sensus et motus qui simpliciatur et fit
magnus tremor quod homo multum timet. Et nos si faci-
mus demonstrationem istam sic facit. S. de incisioe ner-
ui quibus declaratur sit qd conuenit inuentione in opatōi
bus harum virtutum. Et adducim? probationem a loco ef-
fendi p melioratione probationis: quia ita dixerunt me-
dici qd cū aduent? accidentium sup has virtutes dnt
qd sit a cerebro: nucha et nervo. Et tū cū tu curas ista
membra caue ne obliuiscaris curā cordis: sicut dictū ē
in libro sanitatis. Deinde volum? narrare accidentia
que accidunt sensui tact? et postea dabim? eorum causas. Et
dicim? qd hec virt? est de genere virtutū passiuarū qd
illa patit a quatuor qualitatib? qd dominant in ea. Ip-
si? accidentia tota sunt quot sunt accidentia aliarū virtutum:
hoc est qd corruptio patitur: sicut in membro para-
litico. aut diminuit sicut in stupore: aut pmutat in ma-
li qualitate sicut est in sensu doloris. Sed priuatio se-
sus i toto corpore est mors de necessitate: sed priua-
tio i vno membro diminutio i toto corpore possibilis
est. Et cū que faciūt hec accidentia sunt de necessitate
mala pplexio materialis et non materialis: mala
cōplexio qd ipsa facit est in cerebro: nucha: aut nervo.
Et ē perscrutandū si hec accidentia sūt ab oib? spēsibus
male cōplexionis: aut a pte earū. Et dicim? qd quedā
istoz membroz sūt frigida et sicca: sicut nervi: et quedā
frigida et hūida: sicut cerebri et nucha et qd ita est ista
membra patiuntur a frigidityte: aut a frigidityte et hūi-
ditate vt plus: et ppter ea sūt cū istoz accidentiū iste
due res. S. qd mala pplexio calida hoc faciat non est
possibile qd ita declaratur ē qd operatio alicui? membris
non pplex nisi pp calorem mēsuratū et tēpatū et non dicim?
et qua qualitate exeat tempania: si accidit est de
raro ptingit. Nec ē ē impossibile vt hoc accidat p-
pter siccitatem: qd nos videm? decrepitos qd valde pa-
rū sentiūt. sed si puenit a siccitate remotū est vt fiat
subito. Et postq? qualitas ipsa est frigida ē cū humor
acciditū p maiori pte exite pūcta cū hūiditate aut
si pūcta. Quis hūmiditas sit pparata ad hoc agēduz
eo qd facit relationē. ppter ea qd est pposita cū cali-
ditate remotū est vt fiat hoc accidēs. sed non dicim?
qd impossibile. Sed difficile est inuenire pplexionē ma-
teriale solā hūidā nisi sit pūcta cū caliditate aut frigi-
ditate qd qd facit hoc non est nisi hūor extra naturā. Et
humor non est nisi aut frigid? et hū. aut frigid? et sic. aut
calid? et hūm? vel calid? et siccus. Et postq? dictū ē
spēs cōplexionis p maiori pte est cū hūm?mōi acciden-
tis dicendū est quomodo accidunt sup has opōnes. Et
dicim? qd hec mala pplexio quādo sit in cerebro seq-
tur ex ea diminutio sensibilitatis in toto corpore. S. qd
qū sit in cerebro sit i ipso primo et substantialis. aut sit p-
pter cōmunicationē quā hū cū ore stomachi. et qū sit in
vno latere cerebri: sit i latere corporis hū accidēs. Et
similiter qū generat aliquo mal? humor dominās in
aliquo nervo. tūc pūat aut diuinit sensus illi? membris
tū? ppi? ē ille nervus. Et humor qd pōt generare ner-
uo illud facit hoc duob? mōis vno sit ab hūore a quo
nutrit nervus ipse et tandē paulatim nutrit donec ac-
gret malignā cōplexionē. Alio vt non ipsū hūor i ner-
uo. sed infusus in hūore ipsū circūdante. Et aliqui ac-
cidit hoc accidēs nervo pforato ppter opilationē: et
opilatio sit aut pp apostema: aut pp hū. grossum aut
ppter pssionē. Et quibus hec egritudo sit morbo? offi-
cialis: tūc etiā ē pssionis: qd post apostema et grossiciē
humor: et pssionē sequitur mala pplexio. Et qū iste
cū pūationis in vno membro ipsi? sensus. aut in plu-

ribus aut in toto corpore et cū cū iste sūt debiles sūt
cū diminutio sensus. S. qū pmutat ad malum
hoc est vt sit mala sensibilitatis qd nominat dolor pue-
nit a mala pplexione calida aut frigida materiali. aut
si materiali. Et dolor sit qd non dñatur hec mala pple-
xio sup totū mēbrū. et illa cōplexio nominat a medicis
mala cōplexio tūc si sūt ipsa. aut sentit stupidū. Et cū
huiusmodi quare mēbrū non sentit ipsa aut sūt stupidū
Et causa huius quare mēbrū non sentit ipsa aut sūt
stupidū non est nisi ppter cōplexionē suā naturāle. Et
quādo fieri pte ipsi? mala pplexio extra naturā sūt
ipsa p remediū bone cōplexionis. Et quādo bona cō-
plexio erit p mutata tota: tūc non sentit dolorē: qd si erit
cum eo cū senties: et erit membris sicut mortuū. Et
quēz qualitatū passiuarū pōt dare accidēs hoc mem-
bro. ppter ea qd iste qualitates p maiori parte habēt
plus pati qd agere: sicut caliditas et frigiditas p ha-
bēt agere qd pati. Et solutio cōtinuitatis non ē cau-
sa doloris sicut dicit: S. sed solio cōtinuitatis est cau-
sa cōplexionis qd facit dolorē: qd qd cōplexio cōtinui-
tatis est cū malo motu: et cōueniēs est vt talē motus
sequat mala pplexio. Nec sūt etiā cause doloris due
res simul. vt solutio cōtinuitatis et caliditas et frigiditas
sicut dicit exhoratē auicēna: qd est qd declaratur
est iam i libro de aia qd iste sensus sūt post sens? oēs.
et quatuor qualitates hoc ē ca. frigidū sic. et hū. ergo
dolores non sūt nisi sentiūt ab eo sensu scilicet qū mul-
tū supabūt sua ppiā sensata sicut accidit alijs sensibus
Similiter qd ocul? non dōlet ppter supfluitatē coloris
qū exiūt vias tēperatā vel mediā et sic ligna cū sapo-
rib? audit? cū somnias odorat? cū odorib?. Et si ac-
cideret huius sensui tactus dolor ppter solutionē con-
tinuitatis tūc esset sup ppiū sētū substantiāliter so-
lutio cōtinuitatis solū. Et sicut ocul? dōlet pp supflui-
tatē coloris: ppter ea qd sū sētū est de genere coloris
et non res que sit sria coloris. Sed solutio cōtinuitatis
est ppter quā accidit qualitates supflue. et aia? sēsi-
bilitas non est nisi ad qualitates. Et. S. etiā hoc cōstitetur
quando dicit qd vola man? non sūt facta in fine tēpe-
raturē: nisi ad apphēdēdū sria. Et ad hoc appar? qd su-
pfluitas pteriorū est causa doloris qui sit i sensu eo qd
parū et multū de necessitate sūt sub eodem genere.
Et delectatio que ē sria dolori non est nisi cōpensio
sensati tempati et similitū sicut delectat sensus tactus
et aqua calida: et visus et coloribus virtutib? et gust?
et saporib? dulcib? et audit? extraneis vocib? et odo-
rat? et odoribus aromaticis: quas dā delectatōes
precedit molestatio: et ille sunt delectabilis nature
et quedā absq? molestatione precedente. Doloz
qdā sūt i toto corpore et qdā sūt i vno mēbro sicut dolo-
res qd sūt i sō vt epē. vel capite: vel testinīs. Et nos
loquimur de manifestiorib? et dicimus eorum causas.
Et dicimus qd dolores qd sūt in capite qui nominā-
tur i arabico sōda cū eorum sunt absq? dubio aut ex
mala cōplexione calida eorum aut frigida: sūt aut
materiales aut non materiales. et hec male comple-
xio potest fieri primo in substantia cerebri: et aliquan-
do sit propter cōmunicationē alterius membri sicut
propter stomachum. Et bonum quidam sunt qui per-
seuerant longo tempore sicut dolor omi? sūt essen-
tialiter: et hoc sit propter malos hū. qui generantur
in cerebro successine et se permittunt sua comple-
xio ad malum ad generandum hec semper: et per eā-
dem viam currunt oēs egritudines cronice qd ille p-
mutant cōplexionē in membris: et acquirunt di-
spōsitionem generandi malos hū. Unde earum cu-
ratio est difficilis aut impossibilis: sicut est dolor emi-
grance. Et materia ex qua sūt aliqui huiusmodi e-
gritudinis species: aliquando est in sanguine arteri-
ali: et conuenit hoc qd curatur egritudo quādo incidit.

arteria. Et hoc egritudo fit propter duas malas comple-
xiones: videlicet calidā et frī. sed non est non materialis:
q̄ illa que non est materialis non longo tempore durat
Et mēbra cōsuetū dolorosa sunt intestina et stomachus: et hī
accidit p̄p digōnes q̄ ē in eis manifesta mltū q̄ errāt sepe
Et cause que faciunt dolorem in ipsis aut sunt cibi ven-
tosi: aut humores grossi aut mēlcolici: et aliquid sunt for-
tes propter humores colericos. Sed humores a quib⁹ pro-
cedūt dolores cronicū intestinis sunt aut humores grossi
frigidi: sicut flama vitreū: et corū similes et hu. calidi. Sed
dolores qui continent totū corpus sunt illi qui dicuntur
labores: et sunt triū specierū s̄m medietas: vnus dicitur vī-
ceratiū: alter extensū: et alter apostemosis. Et quidē istō
rū sunt a rebus extrinsecis vel intrinsecis: et quidā ab ex-
trinsecis: et viceratiū fit penit⁹ propter humores: et fit pro-
pter multū motū fit propterea quia dissoluitur ex corpore
humiditates propter ipsum motū: et illud accidit propter
cām humores materialis qui est in corpore male qualita-
tis. Sed alie due species latitudinis sunt vna: nūq̄ quia
dissoluitur s̄m magis et minus: quia quando superfluit
dolor extensū fit apostemosis. Et cause que similiter fa-
ciunt hos duos dolores est humor aut motus magne latitu-
dinis: et ille qui fit propter humores fit necessariū prope
multitudinē humorū: et sunt disimulati in qualitate aut
non. Et multitudo humorū attribuit ouabus reb⁹ aut
vt fit multitudo per accidens: hoc est propter defectū virtu-
tis: aut vt fit multitudo per se aut propter ambo. Et mul-
titudō humorū quātitatiua cū sanitate virtutis nomina-
tur replō s̄m virtutē: q̄ est q̄ virtutes impedunt p̄ malo-
ri parte ppter quātitatē et qualitatē s̄m illo impedimen-
to necessariū cōiungit malicia qualitatis: et illi plis appro-
piatur. Et aliquando sunt isti dolores propter malam
cōplexionē calidā aut frigidā sine materia. Et generaliter
accidit dolor in corpore causa apostematū accidētū cau-
sa grossorū humorū. Et propterea quia sensus qui dicitur
dēdiderij est propter oris stomachi videnda sunt acciden-
tia que eidē superueniūt. Et vidim⁹ q̄ accidentia superue-
niunt huic operationi s̄m q̄ accidunt alijs: aut q̄ permu-
tat: aut diminuitur aut corrumpitur. Et accidentia oimī
nutionis sunt sicut accidentia corruptionis: et illud q̄ cor-
rumpit appetitū aut diminuitū est de necessitate vna ex spe-
cieb⁹ male cōplexionis nō materialis aut materialis: que
fit primo in mēbro paciente aut per cōmunicatiōē quāz
habet cū aliquo mēbro. Et cōplexio que fit in mēbro qua-
lis dicitur operatio ista est calor: extra naturam. Sed qui-
dam opinant⁹ q̄ frigiditas est cū magis propinqua dan-
di appetitū q̄ auferēdi ppter eo q̄ hoc operatio que est in
hoc mēbro iuuat et complatur propter frigiditatē et accosi-
tatē que ei transmittitur a splene. Sed quidē hoc frigiditas
vltimā est causa priuationis istius operationis. Nec
est dicendū q̄ accosititas in quātū aut frigida adminiculat
huic operationi: sed in quātū est accosititas est causa stimu-
lans ad bonū. Et similiter quando operationē: q̄ est q̄ nullū
mēbrū agit et patitur naturaliter nisi propter cōplexionē
temperatā in quattuor repletiōē corporis ex multis
superfluitatib⁹: et propter hoc nō indigent mēbra cibo: q̄
est quia appetitus nō fit nisi quando dissoluitur ex nostris
corporib⁹ res que debent restaurari per simile: et non est cō-
tra. Et vt fit vna causa sensus istius mēbrū q̄ mēbra qū
carent nutrimento: trahūt ab epate et epas ab ore stomachi
et tunc fit dēdiderij in os stomachi: et mittit restaurare il-
lud quod dissoluitur est ab eo et alijs mēbris. Et motus at-
tractionis in stomacho per modū appetitus est cōtrarius
motui attractionis qui fit per modū nutrimenti solum: q̄
est quia ille qui fit per modū nutrimenti est attractio oris

stomachi ab epate. Sed attractio a qua p̄uenit motus
dēdiderij in stomacho est attractio partis ab ore stomachi.
Et nos non sumus locuti de hoc nisi quia vniuersis mem-
bris necesse est vt restauretur per simile: q̄ ab eo dissoluitur
et tamē nullū ex alijs mēbris: s̄m sentit eundē rei que dissolui-
tur ab eo et si ita est nullū mēbrū sentit eundē hāc nisi p̄ hī
membra. Et est eo. um seruicus in hoc. Aut potest dici q̄
dissolutio que fit in ipso quasi colligata dissolutioni aliorū
membra in eo q̄ est mēbrū corū et ipsa habent trabe-
re ab eo. Sed propterea quia fortificatur cōsideriū huius
membri quando dissoluitur a membris humoribus et debi-
litatur: quando non dissoluitur apparet q̄ hoc fit: prop-
terea quia inter ipsos et alia membra fit similitudo: et focē-
tas substantialiter et non per accidēs. Et est hoc membra
quasi sit species omnīū membra quia ipsa debent sentire
hanc resolutionē. Sicut nos videmus q̄ membra sentit
per nernū etiā in locis que nō sunt nervosa: et sicut dicitur
nit lingua cibos conuenientes ab inconuenientibus toti
corpori. Et propterea quia sensus istius membra et dēdide-
rium istius est substantie calide et sic sicut est cibis vel fri-
gide et hu. sicut est aqua: sicut necessariū vt veniant accide-
tia istis ouab⁹ speciebus: et iam dicim⁹ causas corruptionis
et diminutionis appetitus calidi et frī. S̄ causa corrup-
tionis frī. et hu. fit propter hanc cōplexionem in eo epate
rantes: propterea dicunt medici q̄ corruptio appetitus di-
bi fit per calidū et sicū superfluit in membra. Et corūp-
tio appetitus potest per frigidū et hu. et dēdiderij in ipso
et vniuersaliter hoc non fit propter malam cōplexionē frī-
gidam et hu. aut frigidam solum: quia difficile est ymagna-
ri q̄ hoc fiat propter malā cōplexionē ea. et sic. Saluo q̄
opinatur q̄ ab hoc etiā venire possit in fine febriū arden-
tū quādo appropinquatur morti. Sed corruptio istius
operationis aut eius erit a cursu naturali fit propter
qualitatē aut quantitātē. Et q̄ fit propter quantitātē sicut
appetitus augmētatur comedendi multū: et propter vna
duarū rerū. Aut propterea quia corpus est nimis disso-
lutū sicut in comalescentib⁹ qui habent fortiorē appetitū
digōne. Aut propter frigiditatem multā oris stomachi q̄
est q̄ iste operationes s̄m q̄ dicitur est iuuatur et completur
frigiditate temperata: et quando fortificatur tamen non fit
vltima: quia tunc quidam appetit⁹ falsus fit. Et aliquan-
do accidit vt hoc mala cōplexio sit non materialis et aliq̄
est materialis sicut propter hu. accosum aut mēlcoliam
Et q̄ fit propter malā cōplexionē materialē dicitur can-
nus appetitus. Sed causa superfluitatis appetitus frī.
et hu. est de necessitate propter malā cōplexionem ea. et
sic. materialē vel nō materialē. Et materialis que fit hoc
accidens in hoc mēbro est colera aut stema falsum. Et hoc
mala cōplexio fit in hoc mēbro aliquando est primo in co-
et aliquando propter cōmunitatē alteri membra sicut est
epas et pulmo et alia sicut dicimus superius q̄ sensus mē-
brorū propter dissolutionē calidi et frī ab eis causa est at-
tractionis corū: eodē mō accidit in appetitū frigiditē humi-
di. Et debes scire q̄ aliquando cōueniunt mala accidentia
virtuti expulsiue aut attractiue propter priuationem sen-
sus membra: q̄ est quia virtus non expellit pro maiori p-
te nisi quando sentit rem ipsam ledentē sicut accidit intesti-
nis: quia quando diuiditur aut priuatur corū sensibilitas
accidit eis vna species colericæ et similiter quando diuidi-
tur aut priuatur sensibilitas oris stomachi priuatur vir-
tus attractiua que est in stomacho.

Capitulum de accidentibus motus voluntarij.

Postq̄ sumus locuti de accidentibus que adue-
niunt sensui tactus. Deinceps narrandum est de
hijs que accidunt motui voluntario: propterea
quia vt plus quando vnus corrumpitur et alter excepto
quando accidens est vniuersale toti corpori. Sed quan-
do est particulare in vno mēbro possibile est vt super-
ant aut priuent ambo: et possibile est vt priuet vn⁹ et al-
ter remaneat. Et hoc est sententia. Et hoc conuenit ad
d ij

eo quod dictū est in causa sensus et motus: et quod est quia es-
lor: cū quo fit sensus aliquando non est idem cū eo cū quo
fit motus: et diuersitas que est in eis non est nisi mensura
temperantia in vno quocumque ipsorum caloris propria his
duobus operationibus. Et propterea fuit necessarium ut sit
compleo nervorum motus alia a compleione nervorum sen-
sus: propterea quia ipsi nervi habet temperantia calorem cū
quo fiunt iste operationes: et propterea priuatur sensus qui
inciditur nervus sensus et remanet motus et quando inci-
dit nervus motus aut percutitur priuatur motus et rema-
net sensus: et quando inciditur animo aut percutitur pri-
uatur ambe operationes. Et quando aduenit hoc acci-
dens toti corpori fit apoplexia: et quando accidit vni mem-
bro fit tunc paralisis. Et tu scis per scriptum omnia accidē-
tia et accidentibus accidentia supra membra per ea que pre-
cesserunt: sic accidit quando priuatur virtus nervi vocis
quia tunc priuatur vox. Et quando priuatur virtus ovis
frāmaris suffragatur homini inuicem saltem in omnibus alijs
motibus voluntarijs: sicut accidit in motu musculi vel
aut in musculo ani quia tunc egrediuntur supsultates bu-
mide et sic sine voluntate. Et propterea quia tu scis ab alio
loco loca nervi et colligantiam quā habet cū quolibet mem-
bro tu poteris cognoscere quando fuerit lesa operatio ali-
cuius membri per quē nervus fuerit lesa. Et accidentia que
veniunt instrumentis motus sunt tribus modis similiter
aut ut priuatur corā operationes sicut in apoplexia aut
paralysi: aut ut diminuitur sicut in supore et doinitude aut
ut operationes permittuntur ad malas sicut in tremore aut
spasmo: et nos volumus dare causas vnicuiusque. Et dici-
mus quod cause diminutionis motus aut corruptionis ipsi
sunt ille eadē cause cū causis corruptionis sensus. Et de-
bes hoc similiter scire quod dictū est superius de comunica-
tione cordis: et similiter quod dictū est in speciebus male co-
mplexionis que facit hoc accidens sic debet hic intelligi. Et
scias quod tremor est motus compositus qui fit in membro: eo
quod virtus animalis motus pugnat cū virtute deeli-
nata que est in membro trahente membrum ad se prop-
terea fit in his motus contrarius: aliquando superius
quando fortificatur virtus motus: et aliquando inferius
quando fortificatur virtus delectationis. Et cū istius acci-
dens est vna ex speciebus male complexionis: et ut plus acci-
dit propter malā complexionem frigidam et hu. quia ner-
vus non debet ledi nisi per istas ut plurimum. Et spasmus
dicitur in arabico tāsue et est contractio nervi in se et occur-
tatio sue longitudinis: propterea quod contrahitur et colligitur.
Et illud accidens aduenit membro propter duas res sicut
accidit in rebus extrinsecis et in cordis et in similibus: et
iste que res sunt aut mala complexio calida dominans su-
pra membrum propter quod colligitur et contrahitur sicut cor-
da in magno estu: aut mala complexio hu. malis quod implet
nervum et distendit ipsum et propterea crescit latitudo et dimi-
nuitur longitudo secundum proportionem extensionis latitudinis ne-
cessario. Et ista repletur distensio quod sunt in membro sunt pro-
pterea quod illa humiditas convertitur in substantiam aeris
et ob hoc nervus laboriose eam continet: sicut nos videmus
in vitreum bullientis: et accidit propterea quia partes ae-
re indigent maiori capacitate partibus aqueis aut terre-
stribus: et ob hoc quando res humide convertuntur ad scita-
tē: tunc nervi colliguntur et contrahuntur sicut accidit corrigis
que calefiunt ad ignem: et quando convertuntur ad acritates
augmentatur eam quantitas. Et scias quod hoc est indigentia
necessaria propter superfluum humiditatem que accidit in ner-
uo ad hoc ut extendatur et crescat secundum omnes dimensiones
non ut contrahatur aut colligatur. Et vrinā ego scire que
exceduntur in latitudinem et non in longitudinem. Salvo
quia potest dici quod extensiones que fiunt in latitudinem vrin-
cunt quando fit collectio extensionis que fiunt in longitudi-
nem propterea contrahitur nervus de necessitate. Et. V.
non sentit in hoc nisi contractionem que est decrementum de-
dens versus terrā: et plures appellat ipsum distensionem

et maxime que continet corpus ante et retro. Et plures me-
dici intendunt quod extensio sit opposita contractioni. Sed
hoc non accideret nisi propter humiditatem solū et fieret lon-
gitudō: sed illis cadet idem dubium quod accidit in distensione
que fit in latitudine que est finis. Et causa contractionis bu-
mide. Et scias quod verba medicorum in hoc accidente vniuer-
saliter sunt propinqua ut sint verba muscorum quod ut sint
demonstrativa. Et tū oco placuerit ego faciam vni ex hoc solū
tractatū qui sequitur via demonstrationis: et poterunt in-
telligi ab illo res nobiliores quod hec. Sed quando fit hec co-
tractio nascitur bellū inter duos motus: ut inter motū vir-
tutis motus et motū contractionis: et aliquando fit in ner-
uo vna species contractionis que non accidit propter domi-
nationem caliditatis nec scitatis nec propter bumiditatem
aeris qui distendat: imo est propter fortitudinem virtutis
expulsiue que est in nervo ad resistendum rei ledenti: et tunc
colligitur in scipio et contrahitur ut fortificet super rem quod
expellere intendit: sicut faciunt animalia que volunt se mo-
uere ad cursum vel ad saltum in primis colligunt et contra-
hant omnia membra et postea replent eorum voluntatem. Et
hec species contractionis est velocis curationis nec debet
attribui egreditur et dicitur expanditio.

Capitulum de natura gustus et saporum et accidentibus
superuenientibus ipsis.

¶ Causas declarauimus accidentia que fiunt super
sensum tactus. Deinceps volumus loqui de ac-
cidentibus superuenientibus sensui gustus. Et pri-
mo dicemus de saporibus et postea de sapore. Et dicimus
propterea quod elementū non habet odorem nec saporem eo
quod ista duo non sunt nisi in composito: corpus vegetabile
et animale ordinat ad calorem et humiditatem necessarijs sicut
quod sapor naturaliter ordinatur ad has duas qualitates: quod
sapor sit per admixtionem substantie siccę cū humida: quod
coquunt per calorem decoctione determinata. Et propter
ea diuersant species saporum secundum diuersitatem quantitates bu-
mide decoctionis: temperata est calida et humida et facit sa-
porem dulcem: sed complexio distemperata est calida et siccā
et facit saporem amarum: et ista duo sunt elementa saporum
secundum nos sic albu et nigrū sunt elementa coloris. Sed media
quod sunt inter ea sunt secundum remissionem vel augmentum decoctio-
nis: quod pinguis et oleosa vniuersalis et pinguis amaro est
salus: inter istos sunt acutus sicut et actosus. Sed quod
odores sunt ex radice vaporum fumosorum: et ab hac parte
est aer subiectus si fuerint dominantes super ipsos. Cal-
iditas et siccitas: propterea inuenies multas res quarum
odores non manifestantur nisi quando calefiunt ab igne sicut
lignum aloes et similia. Et alie res sunt que indigent frica-
tione manus. Et tunc eant earū odores propter calidita-
tem frictionis manus. Et propterea videtur quod homo sit
aptior ad discernendum individua odori habilius ceteris
alijs animalibus quā quedā animalia habeant fortiorē
sensum odoratus a remotis.

De accidentibus sensus gustus.

¶ Deinceps volumus dicere de sensu gustus. Iste
sensus non indiget medio extrinseco quemadmodum
indigent tres alij: propterea quia est quidā tactus
et sentit propter humiditatem que est in ore. Et propterea
facile succunt ouerene in lingua ut continue generent hanc
humiditatem: et quando corrumpit hec humiditas in ore si
cū in infirmis non possunt tunc saporē veniat compre-
hendi. Deinceps volumus dicere accidentia que veniunt
huius sensui. Et dicimus quod accidit illis tribus modis quod
bus accidunt alijs: hoc est quia aut corrumpitur iste sen-
sus aut diminuitur aut vertitur ad malum sensus. Cor-
ruptio fit propter vnam ex speciebus male complexionis
in eodē instrumento istius sensus: istud est lingua: aut in
membro communicante ei: sicut in cerebro et nervo mis-
so a cerebro eadē. Et diminutio fit propter easdē causas quod
sunt debiles. Sed accidens quod facit ipsum sentire malo sen-
sui odorebus modis: aut quia sentit aliquē saporem non

discernendo quod sapor sit aut quod sentiat sapor. Primum est: sicut si sentiat dulce illud quod est amarum et sic de alijs. Sed si sentiat aliquem saporē nullo sapore potest: si sit propter malā compositionem materiale: quod est quia nos videmus quia sentit sapor rem illius humiditatis: ita quod si sit colera sentit amaritudinem: et si sit acetositas sentit acetositatem et si est dulcis dulcorē. Et quia fortificatur hoc mala plerumque tunc sentit oia secundum illius saporē: et iam declaratum est in naturali philosophia: quod omnia instrumenta sensus sunt vacua a sensibilitate suorum appetituum: utrumque: quod si ita non esset ipsa non apprehenderet eas: quod est quia si pars visibilis oculi esset colorata non reciperet omnes colores: quia in rebus naturalibus recipiens non recipit suum simile: sicut dicimus: et sicut est in isto sensu similiter est in alijs. Et propterea quando advenit ei aliquid accidens sentit omnes sapores sicut vinum. Et aliquando iste sapor non erit multum fortis ut sentiat sapores quia si temperatus propter hunc malum saporē quē habet: et hoc illud accidit etiam propter res extrinsecas sicut accidit comedendi res amaras et postea bibit aquam et tunc sentit eam quasi dulcem.

De sensu odoratus et accidentibus egritudinis eius
 Sic sensus recipit res odorabiles per medium aerem: et in multis animalibus reperitur fortior: quod in hominibus in aquilibus: apibus et similibus: et propinqua sunt individua odorabilia individuis saporibus. Salvo quod non comprehendimus ita bene differentias odorum sicut differentias saporum: quod est quia iste sensus de bilior et gustus est fortior: quia est quidam tactus et sensus tactus est fortior in homine quam in ceteris animalibus: quod admodum quidam aliorum sensuum sunt fortiores in aliquibus aliorum animalium. Sed operatio aeris in sensu odoratus est per hunc modum quia fert illud quod resolvitur ex substantia aëris et rebus habentibus odorem per similitudinem quod habet cum eo quousque perducit ipsum ad sensum per se et per adiutorium partes ignis. Et iste sensus invenitur etiam in animalibus carentibus sanguine sicut in formicis et apibus: et illis que degunt in aqua. Et diversificat homo ab alijs animalibus in hoc: quia homo non potest odorare nisi cum olfactione: sed multa alia animalia odorant sine olfactione sicut animalia que carent sanguine. Sed quod transiet odor per medium aerē aut ignē nunc dicere volumus. Et dicimus quod quia preparatio est in aere ut accipiat vaporosum odorabile vel odorosum: etiam vapores qui sunt in aqua propter naturam quam habent elementa: ut vinum ab alio recipiat vapores qui generantur in eis propter similitudinem que est in eis: ergo fit per hunc modum quia terra mittit vaporem suum aquę et aqua recipit ipsum propter similitudinem quod habet cum terra in frigida et humectatur in aqua: et aqua mittit vaporem suum humidum aeri: et aer recipit ipsum propter similitudinem quod habet cum ea in humiditate: et aer mittit igni propter similitudinem quod habet cum aere et ignis recipit ipsum: et per hunc modum cunctum pervenit ad nostros sensus. Propterea dicendum est quod sensus est appropriatus aque et odoratus parti ignis fumosę et audit aeri. Et propterea sunt maiora pars odorabilia sanatio egritudinis frigidarum cerebri. Et deinceps volumus dicere quod accidentia hęc sensui venientia sunt sicut aliorum: quia aut corrumpuntur aut diminuantur aut permittuntur. Et corruptio fit propter vinam odorem rerum aut propter dominationem male complexionis: aut propter opilationem frigidam in instrumento hoc. Et diminutio fit quando iste cause sunt debiles. Et permutatio fit quando accidit suo instrumento mala putrefactio: et tunc sentit omnes res odoratus fetidas.

De sensu auditus et accidentibus egritudinalibus eius
 Unus fit propter tactationem corporis solidiorum et quanto illa tactatio erit fortior: tanto erit sonus fortior et acutior: et prodest ad sonum forma instrumentorum recipiunt ut sint concava aut perforata aut rara: et apprehendit iste sensus mediante aere aut aqua. Item dicitur quod sonus est pulsatio aeris refracti in talibus in-

strumentis. Et sicut aer ducit calorem ad instrumentum visus propter parietatem corporis: sic etiam adducit sonum ad auditum propter velocitatem receptionis motus istius rei: quod aer recipit ipsum velociter et remanet hoc impressio motus. Et iam postquam separat est motus: et similiter forma quod fit ab illo et similiter remanet in aere sonus tempore sufficienti donec possit venire ad aurem propterea quia sonus est motus vel a motu: et omnis motus est in tempore: et hoc est contrarium rei visus. Et propterea audimus tonitrua post visionem coruscationis et videt homo locum tonitruis ultra aquam antequam audiat sonum quousque causa amborum sit eadem. Et hoc est causa quare audimus ultra murum: et non videmus ultra murum. Et etiam figura instrumentorum est causa istius: et quilibet tactatio aut pulsatio facit reverberationem: et hoc accidit ut homo audiat suam propriam vocem. Et vox fit per instrumenta hancitius. Et propterea non potest homo facere voces et hancilare simul quia tussis nec vox non nisi fit propter aliquam ymaginationem. Et instrumentum cum quo operatur sensus auditus est aer receptus in aure: et finis quod aer est quietior et subtilior est operatio eius perfectior: et similiter est in odore. Et hoc operatio privatur propter malā complexionem aut propter opilationem factam in instrumentis istius sensus hoc est in aure. Et ab his est de causis fit diminutio quando sunt debiles. Sed auditus fantasticus fit propter ynam duarum rerum: aut acumen auditus quod est in instrumento auditus quod sentit etiam parvus motum qui fit in aure: aut propter ventositatem que fit in ipso extra naturam.

De sensu visus et eius accidentibus.

Operatio visus est quia recipit colores non nudatos a materia: et propterea habet convenientiam propriam cum materia: et propter illam convenientiam est facta propria abstracta a ratione et ab intellectu: et si non esset sic ipse intellectus esset. Et hoc receptio fit mediante aere vel aqua. Et ista duo elementa sunt quasi media inter materialia et formalia: et propterea sunt dominantia super hoc instrumentum aqua et aer: quousque hic cadat aliquid dubium: quia iam dictum est quod ignis est verum medium quod est inter formam et materiam: et hanc solutionem volumus relinquere alteri temporis. Et adductio coloris quod facit aer ad visum sicut corpus parvum cum adiutorio lucis. Et si tu quæris quid sit lux. Respondetur quod est illud in quo fit umbra ex corpore grosso. Et scias quod sensus visus recipit formas rerum in hunc modum: quia aer mediante lumine recipit formam rerum primo: et postea mittit ad tunicam inferiorem: et illa est alijs quousque hic moritur peruenit ad tunicam posteriorem postquam sensus communis qui apprehendit formas rerum. Et in medio istarum est tunica glacialis quod est sicut speculum media inter nam aeris et aquę. Propterea recipit figuram aeris: quod sicut speculum mittit eas aque quia sua natura comunicat illis quod naturis: et aqua quod dicitur Aristoteles quod stat post humiditatem glacialē est illa quā appellat. S. vitream. Et in hac recipit sensus communis formam: et quando ipsam recipit mittit ipsam ymaginativę: et ibi recipitur spiritali receptione. Et propterea dicitur quod forma recepta habet tres gradus: primus est corporeus: secundus spiritalis qui est in sensu communis: tertius gradus est spiritalior qui est in ymaginativa et ab isto gradu devenit ad alios gradus altiores et nobiliores. Et qui augmentatur a lineis radiis que exeunt ab oculo et vadunt versus ad rem visam. Dico quod inventio talium linearum non habet intentionem secundum sensum: sed secundum intellectum intelligatur quasi exeant ab oculo. Sed vere videtur quod accidit ab eo non compleretur nisi propter intentionem harum linearum in figura nova et figura nova est veritas: propterea subiectum harum dimensionum est corpus parvum: quod est quod hoc corpus a sua natura habet recipere lumen et colorem tali receptione. Et qui stare vult super hoc legat secundum libros de sensu et sensu facto. Et scias quod visus hoc modo recipit colorem quod aer recipit ipsum primo et postea transmittit ipsum visui eo quod corpus parvum luminabile: et quod hoc sit verum quod aer ipsius recipiat: quod videmus nebulas raras ultra quas sol pertransit

q: tunc corpora que supponunt istis nebulis colorantur suo colore. Deinceps volumus dicere de accidentib' que superueniunt sensui visui que sunt tribus modis: nam aut priuatur hoc operatio: et videtur cecitas: aut debilitatur et videtur offuscatio: aut permutatur in malum visum non bene apprehendens. Et hoc accidit propter aliquod corporum que sunt ordinata ad hanc apprehensionem vel pla. Et ita in his et quod rebus compositum est instrumentum istius sensus. Et propterea volumus dicere causas istorum accidentium per hunc modum. Et videmus quod cause cecitatis sunt multe: quia ali quando accidit propter opilationem que fit in nervo per quem transit spiritus visibilis a cerebro ad oculos: et non est impossibile hoc accidere propter malam complexionem factam in ipso spiritu: quia cum plures sensus in membris non habent agere nec pati nisi propter complexionem convenientem illis in quantitate et qualitate. Sed malicia complexionis aut est frigida aut calida: et si est frigida tunc ingrossat spiritum taliter quod instrumentum visus non potest recipere ab eo: aut si est calida tunc subtiliatur spiritus et spargatur ita quod forme non possunt figi in eo. Item prouenit hoc a passione humoris glutialis vel telecrance vel ab ambobus quando obstruitur corum qualitas propter multas causas que hoc facere possunt: quia tunc convenienter colores non possunt figi in eis. Item potest accidere propter occursus aque in humiditates albuginea taliter ut obscuratur claritas: et etiam accidit quando vulnerat cornea et tunc egreditur vena: hoc fit sicut granum vel scabies que nascitur in oculo. Item potest accidere quando finit humor albugineus. Item accidit propter vngula que nascitur in coniuncta quando cooperit totum foramen vne: et maiora peiora accidentia per que prouenit cecitas sunt mala apostemata que sunt in totalitate oculi: ita quod aperiunt oculos partes oculi aut plime et effluunt oculi: aut sunt fistule que rodunt ipsius tunicas. Et nunc dicimus de causis debilitatis ipsius visus. Et videmus quod cause debilitatis et diminutionis visus sunt oiverse: propterea quia accidit debilitas visus hominibus multis modis: quia quidam sunt qui vident a remotis et non vident a propinquis et quidam sunt qui vident contra: et quidam sunt qui debilitate vident longe et prope: et hec species est opposita optimo visui: quia optimus visus non est nisi quando videtur in remotis propinquo debito modo. Et vniuersaliter dicitur quod virtus visibilis sit fortis nisi quando videtur remota res: sic ut quod tunc huiusmodi oculos similes color rubini: et videtur multum longe: et dicitur quod habet fortis visum: et hoc accidit ei propter claritatem instrumenti et bonitatem virtutis: et subtilitatem sensus sicut videmus in vultu et multis alijs volucribus: quod est quia dicitur quod existeret in amakoveidebat carnes mortuicias in babilone: quia sicut dicitur est superius quod in hoc sensu sunt plura animalia fortiora hominibus: maxime quedam volucres et similiter in instrumentis visus et auditus sunt fortiora. Et postquam nos dicimus quod debilitas virtutis que est opposita optimo visui sit propter debilitatem virtutis istius sensus aut sit propter claritatem instrumenti optimi visus sit propter bonitatem virtutis istius. Et aliqui debilitas ista est naturalis: aliqui est accidentalis: et naturalis est propter cruditatem nimiam: quod tunc debilitas visus propter multitudinem aeris: et multum lumen quod colligit. Item debilitatur quando dilatat foramen vne propterea quod aer dominatur super complexionem oculi et ipsam permutat. Et largitas istius foraminis sit aut propter corruptionem que fit in vena et eius circumferentiam propter scitatem aut propter multam humiditatem finentem illuc ad ipsum dilatanem. Et aliquando finit hoc debilitas propter stricture illius foraminis. Et stricture eadem accidit aliquando quando palpitatur vena quia ipsa paralitica aut per multam humiditatem ipsius aut propter defectum albuginis: quia ob illius causam paralitatur et cadent partes ipsius super partes. Et est dictum quod si stricture istius foraminis sit naturalis ipsa est laudabilis. Et aliquando fit debilitas visus propter passiones palpebrarum oculorum

ne dicimus? Alij nris voluminibus: et dicitur gl'io: sicut dicitur spicatores et collectores etiam ipsa mirantur: et h' fit propter malam complexionem materialem. Et tu debes dicere vniuersaliter quoniam cause debilitatis visus sunt sic me dietas causarum cecitatis. Et illi qui vident res propinquas et bona visione et res non vident a remotis visus: ille non est adeo bonus ut est visus eorum qui vident propinquas et remota bona visione. Et est dicendum quod debilitas visus istorum est media inter visum debilem penitus: ideo quia impossibile est esse visionem rerum propinquarum et remotarum equaliter nec in debili in fine nec in bona in fine. Aut possumus dicere quod sane visiones non habent excessum super alias nisi in visione remotarum rerum quod est quia res propinquas videntur a debilibus et fortibus secundum unum modum: quod sine dubio nos videmus res propinquas sicut vident aquile: quod aquile non habent excessum super nos in visu nisi in rebus remotis: et sicut hoc res inueniuntur in specie ita in individuo. Et cause in illis qui vident a remotis et non vident a prope est debilitas instrumentorum ipsorum. Et propterea quod res visibiles non videntur non mediante aere lucido iniquitatem visibiles oculi pluri luce oculis fortibus et quando visibile est remotum ab oculis luce in maiori quantitate. Item quando res visibiles est remota erit motus? Et facit visui debili: et propterea oculis debilis poterit melius recipere. Sed quando visibile est propter quod oculi debilis pati non possit. Et quidam dicunt quod hoc accidens fit propter grossitatem spiritus visibilis: quia quando erit longa dimensio inter oculum et visibile tunc subtiliabit spiritus aere et erit aptior receptio ipsius visibiles facere aere. Et quia h' vbi sit occurrit ipsi oculi declinat opinio illorum quod dicitur quod radii visus deficiunt ab oculo ad rem visam: et illa opinio probata est: nos enim reprobabimus. Et quod colores non apparent nisi mediante aere lucido: ideo pupilla non potest videre res que supponunt ei propterea quod appropinquat sensus non fit nisi mediante aere. Et sic debes videre quod debilis visus non comprehendit bene res visibiles propinquas. Et quod videtur bene propinquum et non vident remotum: eorum oculi indigene forti motu: et hoc maxime accidit illis qui habent oculos eminentes: et quod oculi istorum sunt prominentes eorum visus est debilis et sparsus: unde indiget forti motu propinquo et propterea qui habent oculos profundos remotum videtur quia spiritus visibilis in eis est magis aggregatus et virtus visibilis tunc est fortior: et ita lux in maiori quantitate recipit sicut accidit in riuus stricis currentibus. Et propter hoc stringit sagittas oculum quando vult recte emittere sagittas et carpentarii et rectius vident lineam. Et propter hanc debilitatem accidit deceptis ut non possint legere subtiles litteras nisi in sole: et vident res remotas et non propinquas. Et apparet ut veniat hoc debilitas in visu propter malam complexionem accidentalem et non materialem: aut propter humiditatem tenebrosam: propterea quod siccitas sicut dictum est difficile patitur: et hoc egritudo et quasi obscuritas oculorum: propterea quod iste patiens videt in die et non in nocte: quia ei non sufficit lux lune et candellarum: et hoc prouenit a tenebrositate aut curitie receptiois. Iste cause sunt que de necessitate possunt dici super ista accidentia secundum naturalem probationem. Sed cause quas dant medici in istis accidentibus sunt fundate supra fundamenta corrupta scilicet quod tu quod non est in oculo aliquod corpus de quo possit aut possibile sit operari ut extra ipsum mittatur sicut opinati sunt illi qui vocabantur de societate assabell: et saar. Et. Tenet coram via quod non est aliquid in oculo nisi calor: nullus quod aduenit ei a cerebro per vias nervos perforatos: nec calor potest separari a corpore in momento etiam remanente calore inter se ipso et homine vivente. Et impossibile est ut extendat visus ad stellam: quod ante eum venit illuc esset corrupta sua complexio et esset permutata sua forma specifica in eo quod est causa intrinseca. Nec etiam in eo est corpus celeste nec ignem habes splendorem: vel quod sit splendidi quod illuminant ipsius per nas. Sed splendorem est primum apparens per se: et ipsi

bile est ut sit recipiens aliquid de natura suscepti in quantum unum est recipiens et aliud receptus: hoc probatur in naturali philosophia. Sed est sicut dicitur in superius: quod visio propter impressionem coloris in corpore percipio hoc est in aere et in aqua: ista corpora dant oculo finem quod dicitur et imprimunt in ipsius et postea apprehendit ipsius visibilis esse oculorum: propterea fuit compositus oculi et corporis percipiens: quod iste sensus non potest apprehendere similitudinem oculorum nisi postquam sunt impressi in corpore medio. Sed accidentia que ponunt extraneitatem in visu sunt multa: ipsa sunt declarata in arte radiorum et nominata alimendibus: que dicuntur hic sunt creata ab egritudine. Hec sunt que veniunt a mala completionem vel pone que apparebit quod unum sit duo: hoc causa attributa est doctrina radiorum. Item accidit ut videatur oculum videre oculos colores finem unum modum: videlicet rubeos aut citrinos: aut aliter dispositos et causa huius sunt vapores que veniunt ad humiditatem peritiam in qua est visus quod est quod quando illi vapores proveniunt ad citrinitatem oculos res in se ita ostendunt: sic de aliis. Et aliquibus apparet sicut cinices aut musce volare ante oculos: hoc propter vapores multos qui ascendunt superius. Et aliqui vident res visibiles quasi fenestras. et hoc accidit propter quandam vaporem nigrum qui accidit vel qui transit per cristallinum: sed ipsum non cooperit totum. Item accidit habentem cogitationes contrarias propter aliquam causam in trineam vel extrinsecam ut sentiat malo sensu: quod est quod quibus sensus motus ad sensum veniat ab extra non est impossibile ut fiat simile etiam per contrarium: quia propter hanc corruptionem cogitabit unum et confirmabit ita quod forma illius movebitur latere interiori spiritui istius sensus: tunc videbitur oculum ut illud sit deorsum. Et est illud in vigilando simile uni somno: quod declaratur est in tractatu de somno et vigilia: quod somnia attributa sunt virtuti imaginativae. Ipsa facit in somno spiritus quod facit in vigilia: quod in vigilia primo movet sensum sensum communem: et postea illud movet ad imaginationem: et finem quod dicitur est ordinatum superius. Sed in somno fit modo contrarium motus: incipit a virtute imaginativa propter formam receptam deorsum in vigilia quoque tempore: ista est remota: ideo primo movet sensus communem: et communis movet particulares sensus: et tunc sentient res quasi sicut essent extra: sicut hoc fit in somno sic fit in vigilia propter multam sollicitudinem circa aliquam rem. Et propter hoc confirmantur virtutes anime: aut propter aliquam egritudinem sitam in corpore: aut propter timorem: aut propter tristitiam: quia tunc soluit quidam vapor: et ascendit cerebrum: et imprimunt in ipsum formam rei exogente et ascendendo superius movet spiritum animale et reducitur iste motus versus ad virtutem imaginativam: et ipsa spiritus mediante movet sensus communem et ille movet particulares et sentit res sicut essent extra: et populi credunt quod hoc fiat ab angelis aut a demonibus: et demonstrationes huiusmodi declarate sunt ordinari ibi. Ista sunt accidentia que superveniunt omnibus quinque sensibus.

C De accidentibus egritudinalibus membris anhelitus. Incipit volumus loqui de accidentibus anhelitus et ab illis transibimus ad accidentia virtutis imaginativae: et cogitativae et memorativae: et accidentia somni et vigiliæ. Et postea loquemur breviter de egritudinibus in quibus apparent maiores pars horum accidentium aut omnia accidentia que veniunt super hanc virtutem et cum compluerimus hoc completa erit intentio nostra. Et ex accidentibus supervenientibus huic virtuti ex genere augmenti et diminutionis illius. Sed privatio huius operationis est morbus quibus prima fronte appareat privatio anhelitus in multis egritudinibus: sicut in suffocatione matris et similibus: non tamen est privatus sed solum occultatus. Et propterea quia hoc operatio fit a duobus motibus inspirando et respirando: et inter quilibet duorum morum est una quies sicut probatur fuit: necessarius fuit ut augmentum et diminutio essent in his quattuor: re-

bis hoc est in duobus modis et duobus quilibet. Et diminutio duarum quidem nominat thesaurum: et augmentum nominat thesaurum. Et augmentum et diminutio adveniunt istis duobus modis sicut duos modos. Unus est velocitas et tarditas: et alter est fortitudo in tribus dimensionibus que sunt: longitudo: latitudo: et profunditas: et debilitas in ipsis ut in dilatatione et strictione: et augmentatio in hoc appellatur fortitudo aut magnitudo: et diminutio appellatur parvitas aut debilitas. Iste sunt species simplices mali anhelitus. Sed compositæ sunt plures: sed hic volumus tractare nisi de causis facientibus has simplices species: quod homo discretus facit compositas per simplices. Et dicimus quod causa fortitudinis est fortis necessitas anhelandi: et hoc fit cum sanitas virtutis efficiatur et propter bonam dispositionem instrumentorum. Et inspiratio actus est propter fortem necessitatem refrigerandi: et expiratio expellendi corpus fumosum: propterea fortificatur aliquid unum istorum: tamen non est necesse ut aliud fortificetur: et velocitas est similiter propter fortem necessitatem anhelandi. Sed non est necessarium penitus ut sit velocitas cum sanitas virtutis et bona dispositione instrumentorum: quod est quia virtus movetur se cum velocitate quando deficit fortitudo: quia forte facit hoc ut restaret per hoc quod deficit a fortitudine: et propterea accidit hoc quando virtus est fortis et instrumenta non sunt convenientia. Sed thesaurum etiam fit propter paucam necessitatem anhelandi: sed non est necessarium ut sit cum sanitas virtutis et bona dispositione instrumentorum: quia pro maiori parte cum natura movetur in hoc facit illud quando perdidit fortitudinem: et accidit quod natura movetur in hoc quando perdidit velocitatem propter penuriam virtutis. Et si ita est sicut dicimus: ergo quando erit et veniens ut sit anhelus velox: et fortis: thesaurum tunc erit magnis necessaria sanitas virtutis et bona dispositio instrumentorum. Et cause diminutionis sunt oppositæ in his rebus causis augmentationis. Sed parvitas fit aut propter debilitatem virtutis aut propter inobedientiam instrumentorum. Et strictionem fit propter opilationem que fit in coarctatione canalium pulmonum: et hoc opilatio fit ab humoribus grossis siccatis qui a capite descendunt: et sunt etiam propter apostemata et propter oculos alias causas ex quibus potest fieri opilatio. Et aliqui accidunt propter stricturem coarctationis in quo movetur pulmo que stricturem fit propter aliquod apostema quod illi generatur: aut propter malam coarctationem sicut accidit in apostematibus hominis epatis: et sicut accidit propter magnam siccitatem. Et aliqui est causa male pulsationis anhelus in aliquibus hominibus naturalis: eo quod pectus non erit proportionatum pulmonum. Et aliqui erit stricture pectoris ex culpa male pulsationis. Et ex causis putatis est dolor qui fit in organo agnate aut in pectore et in membris communicantibus eo. Et causa tarditatis propter omnes res aut propter debilitatem virtutis aut propter paucam necessitatem non erit thesaurum. Sed qui erit causa propter debilitatem virtutis solus poterit esse thesaurum. Iste sunt species oculos male pulsationis simplices anhelus et cause earum. Et tu sis quod promisi tibi in multis locis abbreviare et non plangere quod res particulares invenies in libris spicatore. Et practico: rursus vel colit: sed ego non sum de ipsis: et adhuc ego idem tractatum dicit cum loquar de simplicibus in libro signorum: et hoc sufficit quod dicitur est de simplicibus: quod ab illo poteris scire compositum. Et dabo tibi unum exemplum de banditu quod dicitur anhelus creationis et est anhelus potius veloxior thesaurum. Et causa huius est propter fortitudinem virtutis et magnitudinem necessitatis: et inobedientiam instrumenti quod est quod ipsa pulsatio non fit nisi propter fortem apostemata sicut in pulmone aut propter opilationem forte: et notat anhelus cretus propter similitudinem eius quod habet quia non potest iacere superius eo quod pars pulmonis cadit super partem et partes pectoris cadunt vel premunt super eas: et propterea necesse est ut sint sicut disposite: et banditus talis fit. Et scies scire quod tempus motus anhelitus qui fit propter inspi-

rationem aeris in anhelitu naturali est brevis tempore
motus quem facit ppter respirationem: qd motus respira-
tionis hora somni est longior: motu in inspirationis p:io
pter necessitate qua habet ut expellat corpus fumosum.
Sufficit qd dicitur est in accidentibus anhelitus.

De accidentibus triu virtutu imaginative cogita-
tue: et memoratiue.

Apparet ab his virtutibus ut non compleantur sue
operationes nisi in cerebro: et ppter quia cerebrum
aptu est pati eo qd est frigidus et bu. ob hoc maior
pars causarum accidentium istarum virtutum prouenit a passioni-
bus cerebri: aut qd sit primu in hac causa: aut hoc sit ppter
coitate aliorum membrorum. Et si causa erit in toto cerebro erit
tunc lesa oēs virtutes: et si fuerint in loco p:io: erit tunc
lesā virtus illi: loci p:io: et si fuerit in parte media
tunc erit lesa ratio et cogitatio: et si fuerit in pte postero-
ri tunc erit lesa memoria et pseruatio. Et istis virtutibus
aduenerunt accidentia sim modu sim que adueniunt alijs: s
est ut corrumpantur aut diminuantur: aut permutantur ad ma-
las operationes: et corruptio et diminutio fit a mala cople-
xione frigida et humida aut frigida soli. Et his quedam
est materialis et quedā nō materialis: et materialis nō est
inuenta nisi sociata quibus: et qualitatibus: sicut dicitur est in
apostemate et egritudine qd dicitur subest: et qdā est a cople-
xione materiali apostemata que in arabico nominatur ahr seu
abberit. i. frigus. Et aliqui accidunt hec egritudine cerebro me-
diare ore stomachi. Et causa ppter quam permutantur ille vir-
tutes ad malā operationē est mala coplexio qd prouenit a
colera aut melancolia. Et qd dominat sup cerebrum mala
coplexio calida tunc accidunt imaginationes corrupte: et osta-
tiones et ructus: et aliqui corruptiones cogitationis et me-
morie. Et est posse esse mala coplexione hanc in cerebro so-
lu sine apostemate: et est posse ipsam esse ppter colligationē
alteri membrum sicut accidit in febribus qd ascendit sum a
stomacho ad cerebrum et facit apostemata aut non facit: et pōt
esse ex apostematibus que sunt in substantia cerebri: et pōt
esse ut sint in paniculo: et pōt esse ut sint ex apostematibus
que sunt in ore stomachi: et signa eorum sunt: dicens in li-
bro de signis. Sed corruptio qd accidit his virtutibus pro-
pter coplexione melancolicā est cū timore qui fit sine cau-
sa et cū malis cogitationibus: et tristitia et timore reru impossi-
bilium. Et qd vix melia et sunt accidentia colere in ipsa:
tunc conuertit homo ad ferinos mores: et oēs motus ipsius
sunt prauus et timor os: et hoc ipse fit in aia ppter cople-
xione obscuritatis melancolicę. Sed nigredo et nō est cau-
sa bui: sicut dicitur medici qd color nō est causa substantia-
les ad corruptiōem virtutes aie: sed hoc cū prouenit ab vna
specie malis coplexionis sicut alie egritudines. Et tu scis
quia habetis aie sequitur coplexione corporeā in hac
comiūctione. Et qui dicunt qd aia terref ppter humorē
melancolicū nigrū sicut terref homo in obscuro dicitur ver-
ba cantionū: qd aliqua lesio nō aduenit aie in obscuro nisi
priuatio sensati sensus visibilis: qd nō videt aia in corpo-
re ut possit vici qd sentiat terrore ingreditur et magis le-
diū est dicere ut videat extra: qd anima nō est extra nec in-
tus. Sed est sciendū qd de natura istius humoris melia ē
ut ipsius sequantur hec accidentia: sicut de natura sanguinis
est ut ipsius sequatur gaudiu et leticia: et dicunt ppter hoc
qd sanguis det lumen aie: et hec res est manifesta illi qui
aliquatulu de natura gustauit. Et in hac egritudine que
dicitur melancolia cadit magna diuisio inter medicos de
ei causa quid dicunt qd possibile est ut in ipsomet cerebro
fiat: aut ppter aduersionē sanguinis cordis: aut ppter os
stomachi: et quidā dicunt qd fit ppter humorē melia quem
spargit splen ad stomachū: qui est extra naturā sui i qua-
litate. Et isti respondent primis vel verbis prior et di-
cunt sunt impossibilia qd cause istius egritudinis sint
calide eo qd accidentia istius egritudinis sunt manifeste

frigida quia eorum ruptis est accosus: et plures ipsorum
habent et eorum frigidā non cū multa sit. Et adhuc di-
cunt si esset cū ppter apostemata calidū in his membris se-
queretur et hoc ex necessitate febriū. et nos videmus qd in
hac egritudine nulla est febris. Et ego dico qd rephensio
istorū qui dicunt qd si ista egritudo esset ppter apostema-
ta calida sequeretur accidētia calida sicut fortis sitio: et pmuta-
tio cibi ad fumositate et pauitate inflammationis nō est
necessariū penitus: quia iam dicitur est qd calor extraneus p-
pterea quia facit calorem intrinsecu epalare et ipsum debili-
tat nō est impossibile ut sequantur ipsum accidentia frigida
et faciant similia accidentia supradicta: et maxime qd calor
extraneus ledet formā naturāle caloris intrinseci aut cor-
rumpit ipsum. et ppter hoc fit accositas sim fortificat nisi p
dū sit p frigidum: calor intrinsecus non fortificat nisi p
calore qui ei fortificat non repugnat. Et qd dicitur est qd se-
quitur necessario febriū cause apostemata calidū quod fit in
his duobus membris sicut experientia testificatur hoc bene
asserendū est: quia impossibile est hanc egritudinem esse si-
ne febre: si propter talen fieret causam: excepto vno modo
qd hanc apostemata fieret post ordinacionē apostematis: quia
tunc dicitur est qd non remanet ex calore extraneo tūc ut
sit sufficiens ad febrem faciendā: sed est tantū qd sufficit ad ca-
lesacionē faciendā stomacho et cerebro solum: et hanc mo-
ueret passionem. Et pōt esse qd hoc egritudo proueniat so-
lum a splene: et videtur qd hoc sit vna ex maioribus cau-
sis speciei istius egritudinis.

De accidentibus somni et vigiliarum.

Incipit volumus loqui de accidentibus somni et
vigiliarum: et in primis volumus dicere definiti-
onē ipsorum. Et volumus qd somnus est profundatio
sensus communis ex cerebro ad cor: et ppter tunc ligant
sensus particulares et obstruunt in cor instrumentis: eo qd
nō est possibile ut moueantur ad cor sensus. Et vigilia est co-
trariū bui: hoc est alio sensus istius sensus ad cerebrum in locum
suum: et ppter tunc dissoluunt oēs sensus particulares in cor
instrumentis ut operentur actiones ipsorum: et descriptio som-
ni est priuatio motus: et vigilię descriptio est ptiuatio mo-
tus: et pōt vici qd hanc motus istius sensus et formalis cū somni
et vigilię: et subiectu somni et vigilię est sensus communis et
cor est radius: et cerebrum est ipse primū instrumentū quo ope-
rat. Et accidentia qd supueniunt somno est fortis ipsi: pro-
funditas: et hoc ppter ditionē multe frigiditatis cū bu-
miditate sup cerebrum aut sup membrum communis scum
Et accidentibus que supueniunt huic operationi per con-
trariū est vigilia. Et cū ei opposita est cause frigiditatis
hoc est qd fit sup communū caloris et frigiditatis. Et aliqui est
hec res cōposita a duabus causis: hec egritudo est egritudo
vocata natur: qd tūc iacet sicut dormiens et oculos tenet
apertos: qd dormire est ppter frigiditatem: et tenere oculos
apertos est ppter frigiditatem. Et aliqui sunt egritudines in
cerebro in quibus fit pars horum accidentium aut oia. Et illi q
sciunt qd dicitur dabit causas vniuersas accidentium aut sint
pntes aut pterite. Et volumus dicere de quibusdā earū q
sunt manifestiora: et ppter hanc pterea qd dicuntur postea alia
q nō dicunt. Et dicuntur quedam eorum vocant algabar et
quedā notat elgabar intubus: et qdā notant elgabar. i. epilia
et qdā notant ellecta opposita: sed primū est sup humorē
sup que dicitur humoris: et iste sum ascendit ad cerebrum et
mouebit: et tunc sentit patiens hanc motū sicut esset extra
qd quibus sensata habeat qd moueant sensus deforis tam
dicunt qd nō est impossibile ut moueant ab intrinsecis bu-
moribus. Et si cerebrum accipit multā malā coplexione pro-
pter pseruantiā hanc rerū tunc cadet patiens in terra sicut
cadit epilepticus. Et iste sum aliqui fit in ipsomet cere-
bro et ppter in ipsi arterijs: et aliqui ascendit a stomacho vel
ab alijs membris. Sed oleab. i. incub. est qd sentit hō cū
dormit ac si premeretur et aggrauaretur a re qd abicere non
pōt. Et manifestū est qd hoc nō est nisi ppter aliquā pri-
uationē virtutis motus ppter aliquā malā ptiūne malie

Et quia cito dissolvitur opinantur ut fiat ab humoribus su-
 rioribus qui ascendunt cerebrum: sed ut ipsum sua qualita-
 te. Epilepsia est egritudo que facit cadere in terram patien-
 tem in primis tunc moventur omnia membra motu malo
 extraneo: deinde sic moventur donec homo cadit et privan-
 tur omnes sui sensus et virtutes animales: aut dominan-
 tur et contrahuntur et colliguntur omnia ipsius membra sicut
 spasmata. Et hoc est signum manifestum quod prius in cerebro.
 Et collectio et contractio membrorum propter motum extraneum
 significat quod hoc species est una ex speciebus contractionis que
 fit a virtute expulsiua: quia colliguntur et contrahuntur mem-
 bra in seipsis propter expulsiuam rei ledentis et maxime in ce-
 rebro. Et propterea iste humor est peritius in fine colectionis
 in cerebro: et hoc facit aut sua qualitate aut sua forma: et il-
 lud quod significat nobis quod non fit propter humiditatem nec
 ut nec propter ipsam infusione: est propter subitum ipsam dis-
 solutionem: de necessitate est quod humor faciens hoc fit subti-
 lis: eo quod paraxismus ipsi cito transit: sicut fit in egritudine
 bus acutis. Sed quia nos videntur sunt maiori parte quod il-
 li qui hanc paroxysmalem egritudinem sunt frigidi et humidi. sicut
 pueri aut frigidi et sic sicut senes: et vniuersalis quia hoc
 accidentia apparet super frigidos pro maiori parte significat
 quod causa egritudinis est humor: grossus. Sed contradicit
 nobis hoc quod humor grossus non cito dissolvitur sicut
 rat prostrictos mori: sicut per latos: sicut dicitur. Quia dis-
 solutio non est aliud quam diuina nature super humorem ipsum
 decoquendo et retinendo quod est conueniens nutrimento: et
 aliud expellat: hoc non fit in humore grosso in eo quod est
 grossus non in longo tempore: sicut testificat experientia in
 egritudinibus. Et nos videntur quod cito dissolvitur hic hu-
 mor. Et hoc dicitur quod hoc egritudo non fit nisi pro-
 pter sumum qui generat in ipsa cerebro vel in alio me-
 bro quod ipsius et transmittit: sicut dicitur. Quod conueniens qui
 sentit: quod quasi quidem sumus accideret ab uno me-
 bro ad cerebrum: et quando pertinebat illuc cadebat epilep-
 ticus. Et hoc accidens est sufficiens ad periclitandum quod causa
 egritudinis est ventositas humoris: sed ista ventositas ne-
 cessario communiter humoribus frigidis et humidis: isti
 humores sunt isti venti ut magis. Et propterea curat hoc egrit-
 tudo quando illos humores. Et quis dicat quod nomen ali-
 cuius hominis ut hoc accidens fiat a colera: non dico hoc
 impossibile sed cadit in hoc animatio: nam breuitas paroxysmi
 hoc adiunxit: veniente accidente hoc aliquibus videntur quod
 hoc fit eis ut plurimum propter famem aut propter iram: et hoc
 ostendit ut fiat a colera. Et. Quia curat hanc egritudinem cum
 perapigia in qua dominatur alo. Et manifestum est quod alo
 non purgat nisi vnam diuini rerum aut humoris: et ad
 colericum. Et quidam dicunt quod hoc egritudo fit a colectione
 non materiali frigida et sicca: et hoc est a ratione remotus: quod
 est quia hoc egritudo ut plurimum habet paroxysmos: et ad
 hunc fieri propter malam colectionem non materialem non fiet
 nisi a rebus extrinsecis: quod est quia mala colectio non materia-
 lis creata a colectione materiali est difficilisurationis et
 a tali causa qualis hoc est impossibile est fieri paroxysmi epilep-
 tici: et si hoc non fieret hoc species non propter res extrin-
 secas: hoc est ab aere frigido quod est quia mala colectio que fit a
 calidibus rebus extrinsecis est facilis dissolutionis. Sed remo-
 tum est quod res extrinsecas hoc est aer frigidus possit inducere ma-
 lam colectionem cerebro sufficientem inducere epilepsiam: sed si
 experientia hoc testificat tunc hoc esse debet. Et tunc debet
 scire quod propter hanc scientiam non potest finaliter sciri roma-
 biliter de omnibus egritudinibus que sunt possibiles et que non
 quod egritudines certificantur per sensus: postea adueniunt re-
 simonia experientie propter plurimos sentire: et post hoc fit
 cognitio causarum. Et causa huius data est in loco alio nobiliori
 isto: et nos etiam ipsam narrabimus in alijs libris. Et apo-
 plexia est quando homo cadit ad terram et cessat ei vox: et pri-
 uatur oes operationes totius corporis excepto anhelitu: nam
 priuato anhelitu moritur patiens. Et propter hoc anhelitus est
 magnus signum super fortitudinem et debilitatem virtutis: quod est

quia quando anhelitus fuerit grossus et magnus significat su-
 per fortitudinem: et quando fuerit quicquid significat debilita-
 tem. Et. v. dicit quod quando apoplexia est debilis non curat
 de facili: sed quod est fortis curam non recipit. Et causa huius
 egritudinis est de necessitate priuatio motus vniuersalis et
 particularis. Et qui declaratur est quod motus vniuersalis habet
 duo principia: primum quorum est in corde aliud est in cere-
 bro: et cerebrum non facit suas operationes nisi propter cor: et
 est necesse ut cerebro veniat vna egritudo vniuersalis co-
 municans toti corpori. Et hoc fiet necessario propter opila-
 tionem viarum spirituum qui peruenit a corde ad cerebrum: et iste ar-
 terie sunt opilate: aut propter fortem opilationem ventri-
 culorum cerebro: propterea quia quando ille claudunt impedire
 via spirituum alii qui dat membris omnibus sensum et motum
 si ita est ut dicitur. Quod dicit quod mittit a cerebro spiritus ani-
 malis sicut mittit a corde spiritus vitalis intrinsecus: aut
 fit quia cor vniuersis completio cerebro: quod est quia quando
 illa cor vniuersis completio temperantia cum qua reparatur
 calor: intrinsecus cordis: ad hoc ut possit operari sensus et mo-
 tus: sicut declaratur est in naturali philosophia. Sed in cameris cor-
 dis non potest euenire hoc accidens: quod hanc egritudinem faciat
 quod est quia prius peruenit ad motum. Et postquam proba-
 tum est quod causa egritudinis in his duobus locis est: ergo cau-
 sa quod est. v. est veritas: et etiam illa quod est. Et. v. di-
 cit quod quando homo subito sine voce fit et cadit in terram: tunc
 facit sunt opilationes in viis que sunt inter cor et cerebrum
 hoc est in arterijs. Et. Quod confitetur in libro de accidentibus et
 morbo: et in libro de membris dolorosis dicit quod hoc egrit-
 tudo fit propter opilationem in ventriculis cerebro: ergo in-
 tendit. Quod ut fiat a quibus causis. Et signum est ut fiat ex
 opilatione arteriarum cum apparent signa dominationis san-
 guinis super patientem: et hoc curat cum flebotomia. Et si-
 gnum opilationis fortis ventriculorum cerebro est quando ap-
 parent signa dominationis humoris frigidorum in corpore
 Et curatio huius fit cum permutatione complexionis illi
 mali humoris cum aquatione cum medicinis purgationi-
 bus: et cum diversis conuenientibus: quia illa sunt mirabi-
 lia in hac cura. Et hoc egritudo que dicitur pfundatio som-
 ni est propinquior: ut fit propter opilationem arteriarum quam
 fit propter opilationem nervorum: et propterea non est in hac pas-
 sione difficultas anhelitus: nec etiam conuertit ad paroxys-
 mum sicut apoplexia. Et illa que fit ab humoribus sicca fa-
 cit stare patientem oculis apertis: et nominatur alacria: et si
 fiat ab humoribus humidis stat oculis clausis: et hanc spe-
 ciem nominatur in die subter. Aduersus locum sumus de
 egritudinibus et accidentibus: breuiter scimus quod nobis visus est
 sufficere: eo quod mea intentio in hoc libro non est nisi in can-
 do regulas que sunt principia artis medicine omnibus vo-
 lentibus in hac scientia ire via nobiliori: et illis qui citius
 volunt postea habundare in particularibus istius artis
 scimus hunc ordinem et diuisionem. Et scias quod comparatio
 istius libri ad totalitatem istius scientie est sicut compara-
 tio elementorum artificij ad artificium. Et sicut pictores
 primo depingunt circuitu figure quam facere intendunt: et
 postea replent hunc continens particularibus rebus et diuer-
 sis coloribus donec sit figura illa conuenienter implera: sic et
 nos intendimus facere in nostro libro. Et si deus nobis id
 egritudinem concesserit vite et nos precamur ab accidentibus
 temporis aliam faciem librum in practica huius nobili ordi-
 ni respondentes scimus quod facit est istud librum colligit: qui omnia
 continentia istius scientie replebit.

Explicit liber Tertius.

Incipit liber quartus de signis & pronosticis san-
tatum & egritudinum.

Sta pars diuidit in duas partes. Pri-
ma narrat signa significantia similitudinem
actualem in qualibet operatione corporis in
quolibet membro. Secunda narrat signa si-
gnificativa sup egritudines & causas ipsa-
rum. Et hec pars iter partit in duas pre-
ces: hec pars iter significat sup egritudi-

h^u p maioris pte tēperata caliditate: q^u est vato: oib^u mē-
bris cōplexione q̄ agūt & patiūt. Et ad huc q^u erit cōple-
xis alioz mēbroz vītēperata ficut cōplexio epatis possi-
bile est cōplexione cordis nō esse pteat. ppter colligatiaz
ipz^u ad mēbra: s^{ed} ppter hoc narrabū signa cordis q^u fuit
tēperata: iⁿ tēperata: eo q^u illa sunt signa oīz mēbroz.

Caplin designis sanitatis cordis.
 T inter signa significatia sup cōplexione cordis si

no est magnus neque parvus: neque tardus neque velox: neque
 rar' neque spissus: necessario significat tepantia coplerionis
 cordis inter calidum et frigidum: siccum et humidum: talis pul
 sus qualis est: ita reperit in his q' nascit' et sunt in clima
 te tepato ut plurimum: et sicut in terra. Et in pluribus terris
 grece nisi eueniat accidentia extrinseca: ppterca dicitur. Et
 q' boies terrar' calidaz no poss' dare tepata coplerionis: et
 no est dicendum q' pulsus fortis sit naturalis: eo q' in alijs
 quibus no sunt tepata plurimum iueniunt in climati b' no te
 peratis: sicut no dicendum q' color niger in boie fit naturalis
 quibus no iueniunt in ethiopia etia albus. Et tepantia au
 belit' aliter significat sup tepata coplerione cordis: saluo
 ut coparatio ambelut' ad cor: non sit maior debito q' si hoc
 esset no esset ambelut' teperat' pportionado cordi solum.
 Sed est adhuc maior: q' no est impossibile coplerione cor
 dis esse calida et pecc' et pulmo sit maior: eo debito copara
 tione ad ipsius cor: ut faciat tunc ambelut' q' no est magn' ni
 si alit' ppter largitate viar' peccoris et pulmonis: et illud
 idem q' facit ambelut' magn' sit: eo q' si pulmo et pecc' cent
 fm copatione creatiois cordis: tunc pulmo et pecc' tunc mul
 tiplicantur in caliditate cordis. Sed signus q' significat
 sup coplerione cordis ppter dispositione alioz mebroz: et
 est ut sit pecc' mediocre in magnitudine et paritate. Et
 aliter tepantia sue coplerionis significat significatua signa
 tepantia coplerionis epaz: aut tepantia cerebri aut vtraz
 Et b' idem q' in epate et cerebro no est calor: q' sit ppr' in eo
 ri esse nisi calor: p'ia' similium in q' sunt coposita. Sed
 calor: q' transmittit eis a corde: et ite calor: et in eis sic forma.
 Et calor: q' est in eis ppr'ie est sicut ma'. Et q' tepantia rei
 est pfectio sue opationis: no fiat nisi ppter formam et necessa
 ria: ut q' ista duo mebra sunt tepata sit cor tepantia ppter
 formam ipsor': et tepantia suaz formaz: et istud est cor. Et no est vi
 tepantia oatoz istaz formaz: et istud est cor. Et no est vi
 tendu q' possibile sit q' calor cordis q' mittit mittit eis ca
 liditate su p'sua: et q' sit coplerio istoz vtoz mebroz ve
 nientes ad ea a partib' similib' epati et cerebro: resistat calo
 ri q' puenit a tepantia cordis ut p'sta' fricetur resistent
 in cerebro et epate tepantia coplerionis: q' talis tepantia
 ista est hoc debet equoc'e: no vtracut ut faciat opatores
 ite significat sup coplerione cordis tact' et carnositas pe
 ctoris: na si tpate est significat tepantia coplerionis cordis
 Et tepantia carnis p' maiori pte sequit' tepantia coplerio
 nis cordis: ppter caro existens in b' loco: ppter hoc caro
 b'is tepata coplerione cordis no erit macilenta nec pinguis
 supflue. It' significat sup tepantia cordis tepantia vtruz
 alie: s' ira plancus: manifesta ea phidantia et pusillanimitas
 et filia b'is. It' sup tepantia cordis significat coplerio
 ip'si b' in positioe sua et sua mensura et figura: q' est q' q' si
 sua coplerio erit tpata sunt res p'dict' ut plurimum fm via
 nate: et sicut q' sue opatores sunt puenientes sue octonioni
 significat sup sua tepantia: q' est q' no est impossibile et ali
 quic' pulsus velox ppter stricatura suaz arteriaru cu non
 sit b' ppter caloz ip'si: sicut accidit hoib' pinguib'. Et vlt'
 officiale est dare signa significatua sup opones mebroz in
 trinkeoz et sup sp'es eoz: sup colligaria eoz: ppter ea re
 liquit' medici hac specie sanitaz et non sunt locuti de ea: et
 pcesserunt scilicet de signis coplerionalib'. Et medico no
 sunt b' min' necessaria illis. et ppter ea volum' loq' de hac
 specie b'c: niter sicut sum' c'ofucti. et vidim' q' et reb' signi

ficantibus sup tēperatā cōplexionē cordis et equalē
est tēperantia cōpositiōis membrorū extrinsecorū et
maxima pectoris et membrorū et bona pportio istorū
ad alia: et hec vocat pulcritudo: qz pulcritudo magis
attribuit cōpositiōi: sicut virtus et fortitudo magis
attribuit pplexiōi. Et nos nō dicim⁹ qz tēperantia
cōpositiōis istorū mēbroz significet sup tēperantia
cordis: nisi ppter ea qz virtus informatiua nō format
alia mēbra nisi mediāte calore cordis. sicut virtus nu
tritua nō generat alia mēbra nisi mediāte cōplexiōe
sua. Et tu debes scire qz significatio nō conuertit: qz
possibis esset cor esse tēperate cōplexiōis et bone cō
positiōis: et tū ppositio aliorū mēbroz esset ista: et hūc
nit a mā: et hoc raro pigit sic raro pigit ex alijs reb⁹
nociuis qz pueniūt ab alijs mēbris qz ille cōuertunt et
corūpūnt cōplexiōē cordis pp aliquā colligantia. Et
signa significantiā sup dīstēperantiā cordis in qz
orū qz lūatib⁹ sunt tria istis. Id est qz pulsus fuerit for
tis velox: aut spissus significat excessus caloris nisi cō
tingeret pp structurā naturālē in vīs qz hūc raro
accidat in cōplexiōe ea. ppter ea qz caloris ē aperire
et extēdere partē nisi foret sicce: eo qz resistit egres
sioni: et si cū siccitate fuerit duricies tactus significat
vltimitatē siccitatis: et similis hancilitas trius natu
rali significat sup idē dūmō nō sit pectus: pulmo aut
eorū vie minores cōpētētib⁹. Itēz orū pillos et
tact⁹ calid⁹ habet sup eandē cōplexiōē significare.
Et vniuersalit⁹ scias qz ad calorem cordis sequit⁹ calor
oīz mēbroz: excepto qz nō sit resistentia accidētalis
a mēbris habētib⁹ dīstantiā in corpore sicut sūt epa
et cerebrū: qz possibile ē qz cōplexiō istorū duorū men
broz ex pte mēbroz cōsimiliū et quib⁹ sunt cōposita
sicut superiora debito: tūc erit cor calidū et cerebrū
dicet⁹ frigidū. Sed in bole habēte talē cōplexiōē
refrigerabit in fine cor et maxime qz dīatur frigiditas.
qz hoc mēbrū nō ē datū nisi ad tēperandū calidi
tatē cordis. Itēz significat sup caliditatē cordis acci
dentia aīe sicut ira. ita qz qui cito irascit⁹ habet cōple
xiōē calidā cordis et si seruauerit haberet etiā sicca. Et
similiter significat siccitatē cordis macies pecto
ris et siccitas corporis. Sed cōplexiō cordis domi
nās in caliditate et humiditate significat a fortitudi
ne et mollicie pulsus. Et si habuerit mollicie eoz sua
fortitudine signa solā humiditatē. Et similiter signa
caliditatis et humiditatis cordis sūt magnitudo pe
ctoris et aliorū mēbroz: et idē alia qz sūt calida et humi
da sunt maioris corporis ceterorū: velut aīalia nascē
tia in locis humidis. Sed signa frigiditatis et siccita
tis cordis sunt cōposita ex oppositis signorū calidita
tis: tū seruāt signa siccitatis et ppter ea pulsus talis
est parvus rarus: tardus: et durus. et hancilitas: eorū
est similis et tact⁹ pectoris eorū est frigidus. Et simili
ter ē in cōplexiōe aliorū mēbroz ipsoz nisi sit in eis
resistentia accidētalis. Et pect⁹ istorū est nudū pilis
Et isti sunt in vltima tinniditate. Et vniuersaliter
sunt: assimilaf sū plus senectuti: et si pueniēt ad
senectutē: senect⁹ eorū assimilaf morti.

Capitulum de signis cerebri et ipsius comple
xionum sanarum.

Postqz locuti sum⁹ sup sanitatē corporis ap
propriatā mēbris p similib⁹: et sup sanitatē ap
propriatā mēbris officialibus. deinceps vo
lumus loqui de signis significatibus sup tēperantiā
et sanitatē cerebri. Et dicim⁹ qz tēperantia debet re
cipi in cerebro sicut in alijs mēbris: hoc ē vt sit ap
propriata suis mēbris cū similib⁹ aut sūe ppositiōi.
Et incipiem⁹ a tēperantiā et dicim⁹ qz signorū qz signi
ficant sup tēperatā cōplexiōē cerebri quedā sumunt
ad operatib⁹ et operatib⁹ ipsi aut appropriate sūt
sēu cōi: aut ymaginatio: aut cogitatio: aut memo

rie: aut virtuti nutritiue. hoc ē qz appet ex supfluitati
b⁹ qz egrediūt a narib⁹. palato oculis. et similib⁹. Et
quedā sumunt ab alijs sicut a tactu et ortu capillorū
et ab eoz forma et supfluitatib⁹ qz ab ipso egrediunt.
ita qz si sūt tēperate in quantitate et qlitate significant
sup tēperantiā ipsi. Et similiter qz operationes so
ni et vigiliaz sunt tēperate. et qz sit mediocritas inter
pigritia et velocitatē et iudicia sint recta et sensus sint
clari et boni. et tact⁹ sit tēperat⁹ ita vt nō sit calid⁹ vl
frigid⁹. Et capilli qui oriunt⁹ nō oīo extēsi seu plani
sunt vel tortuosi seu crispī albi vel nigri: et demōstra
tio sue forme est vt sit figura eius similis figure cere
bri tēperati. et tūc significat sup tēperantiā cōplexiō
nis. et significatio tēperantie sue figure est sicut dicit
G. qz sit sicut figura spherica cerea leuiter ab vtraqz
parte pressa et vt nō sit magnū vl parū: et qz supflui
tates discurrentes cerebro sint paucē et cōpētēter dī
geste. Et si adfuerit cū hoc aliquo spissitudo signum
est siccitatis. et si fuerint multe et digeste sup calidita
tes et humiditates. et si fuerint crude et in quantitate
multa significat sup frigiditatē. Et si eoz hoc fuerint
aqueose significat sup frigiditatē et humiditatē. Et di
cit. y. de hac cōplexiōe qz eius sanitas est ppiquior
egritudini quā sanitati. Sed operatib⁹ cerebri cali
de sunt vigilie et breuitas somni. Et si caliditati asso
ciabitur aliquātila humiditas: tūc tales in somno
aliquātila augmētābūt: et si siccitas dīabit dīabit
vigilie. Et qui hanc habet cōplexiōē veloces erūt
ad actiones. Et actiones suas faciunt sine discreti
one: et accipiūt ex mēbris solā similitudinē et nō diui
siones: et errores eoz sunt multi: et cogitantes eorū
male. Et qui habet signa tria istis sunt dormientes
et pigri et tardi intellect⁹ et nō possunt recipere diuisio
nes rerū necessario tales frigide cōplexiōis sūt: et si
ipsi assumunt predictas res cōfuse. Sed complexio
cerebri frigida et sicca habēdat min⁹ in somno quas
frigida sola. Et frigida sola minoris est somni quas
frigida et humida: et tact⁹ etiā significat sup istas com
plexiōes. Et capilli etiā hūt significatib⁹ eo qz capil
li sūt ex supfluitate sudis qz capilli nigri significat sup
adulsiōē: eo qz ignitas hz albū denigrare. Et si cū
hoc sunt tortuosi significat sup hoc siccitatē sicut acci
dit eis qui tangunt ab igne. Et capilli albi significat
super materiā crudā et indigam: et si cū hoc fuerint ex
tēsi et plani significat sup supfluitatē humiditatis: Et eo
dē modo capilli qui cito oriunt⁹ significat sup calidi
tatē: et qui tarde eō. Et qui sūt mediocres in colore
et tortuositate et in planicie et in ortu veloci et tardo si
gnificat sup cōplexiōē tēperatā et forma tortuosa ē
hz significare sup malā cōplexiōē. Et ē caput ma
gnū vel parū hz significare hoc. Et ista sepe inueni
unt in libris spicatoz. Et ego nō recordor oīa eoz ver
ba nisi quorūdā ad hoc vt nō intellet⁹ si sit diminut⁹
in radicib⁹ rex: et illi qz solū sūt medici idigēt illis: et
ego nō sūz ex illis. Itē ocl⁹ significat forti significa
tione sup cōplexiōē cerebri qz ocul⁹ rube⁹ hūis ve
nas rubeas significat sup cōplexiōē cerebri calidaz
et tria istis significat sup cōplexiōē frigidā cerebri.
Et velocitas mot⁹ oclorū significat sup caliditatē ce
rebri: sicut tarditas sup frigiditatē et mediocritas in
istis significat sup tēperantiā. Et sup albedo oculi signi
ficat frigiditatē cerebri: sicut nigredo significat cali
ditatē. et calor medi⁹ inter subalbedinē nigredinez qz
dicūt vari⁹ significat tēperantiā. et hoc est qz subalbe
do sit pp paucitatē digestiōis: ob hoc iste color ē ppi
quos colorū aqz simplr. Et nigredo sit pp excessū dige
stiōis. ppter hoc dominat⁹ in ipso nigredo qz nigre
do significat adulsiōē ptiā terre dominantū in re.
Et qz facit varietatē qz ē color: mediocres est vltima
tēperantiā decoctionis. qz est quia est minor quā illa

que facit nigredinē. & est maior quā illa que facit subalbedinē. Et scias qd nō solū esse qualitatem faciūt nigredinē aut subalbedinē. Sed & alie res sūt multę que adiuvāt ad hos colores faciendos que nō sūt q̄itates vel cōplexiones. sed sūt res quantitātē vel locales. Quod est qd nigredo pluries sit propter multā quantitatem humiditatis oculi. aut quia posita est in profundo multū. sicut tu vides in rivis profundis. quia propter profunditatem apparent velut niger eo qd nō recipiunt tantū splendores sicut si essent largi & pauci. Et oculus subalbidus est scdm cōtrarium Et. Q. dicit qd multa humiditas glacialis adiuvāt ad faciendū subalbedinē. eo qd color isti? huiusmodi ē sic color glaciei. & multitudo ipsi? adiuvāt ad faciendū subalbedinē. sic paucitas adiuvāt ad faciendū nigredinē & hoc est p̄riū nostre opinioni. & mediocritas omnis significat temperantiā. Ita sunt signa significantia super cōplexionem similiter sumuntur a cōplexione & operationibus ipsius. Etiam diximus de figura naturali quā habere debet & colligantia sua apparet visui. qd quedā capita habent collā conveniens eidem & quedā nō sicut dicit. S. Sed largitas & strictura suarū viarū & suarum cavitatū sumuntur ab ipsius cōplexione. qd est quia vie cerebri calidi & humidi sūt in ultimāte largitatis: frigidi vero & siccī sedz contrariū ipsi? & mediocres istarū super calidū & siccū vel super frigidū & humidū. & sua temperata compositio cognoscitur quando sūt vī & concavitates sūt in ultimāte temperantiā. Et quando vie & concavitates cerebri sūt nimis stricte tunc habens eas paratus est vertigini & scotomie & epilepsie. & alijs egritudinib? similibus Item quando substantia cerebri est minor debita tunc accidet intellectui corruptio intellectus. sicut decrepitis. & vniuersaliter quando corripitur olla cerebri exteri? corripitur cerebrū interius.

C De signis significantibus super sanitatē epatis.

Princeps volumus loqui de signis significantibus temperantiā & sanitatem epatis Et dicemus qd quedaz eorū significāt super temperantiā sue cōplexionis & quedā super temperantiā sue cōparationis. & ego icipio a signis cōplexionis & dico qd quedaz eorū sumunt ab operationibus. & quedaz a quantitate venarum. & quedaz a tactu. Et scias qd epar temperatus generat sanguinem purpureū & dat calorem albedinis mixtū euz rubedine. & corpus debet esse mediū inter matiez & crassiciem. Et vene debent esse mediocres iter largitatem & stricturā. Sed complexio calida epatis cognoscitur per hoc qd generat multā colerā rubeam & maxime in etate iuuentutis. & color talis declinat ad citrinitatē. & ideo cū augmētatur calor & siccitas multum. generatur colera adusta & tūc declinabit color ad fuscedinē: & quibūdā denigrātur palpebre in superiores oculos & labia & inferiora. S; epar frigidū cognoscitur qd generat multum flegma & sanguinem crudū & aliquādo ex fortitudine albedinis cōuertit in calicē: & si cū hoc coniūgat siccitas tunc generabit colera nigra inaturalis. Et complexio humida epatis cognoscit a multa preparatione putrefactiois & dominatione humiditatis & sanguinis si multū pcedit transiit ad ypocarcā. Itē vene large significāt sup epatis caliditatem & magis si cū hoc adiungit humiditas & stricte significat cōtrariū: in calido vero & siccō epate est mediocritas. Itē significat pilositas sup cōplexionē epar. is qd est qd ypocōdria sūt multū pilosa caliditate significāt. Adhuc diuersificat hec significatio scdm diuersitatē pilorū: qd si sūt grossi tortuosi & nigri significāt super caliditatem & siccitatem: & sūt sub-

les & plant significant super humiditatem. Et si venter sit nudus pilis significat frigiditatem. Et si sit molliis venter significat humiditatem: & si sit durus significat super siccitatem. Et signa significantia super suā cōpositionē similiter sumuntur a cōplexione & operationibus qd quando erunt temperate erit epar temperatū in figura & cōpositione: & quantitate magnitudinis & paruitatis: & strictura & largitate venarū. Et complexio calida & humida significat fortitudinem epatis & largitatem venarū: sicut frigida & sic significat contrariū. & mediocritas earū significat mediocritatem inter calidā & humidā & frigidā & siccā. Et de bes scire qd cōplexiones significantes super cōplexiones istorū membrorū sūt cōplexiones innate que sūt a prima essentia. Et hoc dico qd inueniunt cōplexiones acquisite calide & frigide a cōsuetudine: & vniuersaliter a reb? extrinsecis. Et similiter est huic quia inuenitur aliquis habens colorem significantem super siccitatem. Et signa significantia cōplexionem sūt epatis significabit caliditatem hoc est quia habebit venas latas. Tunc debemus indicare qd cōplexio sua naturalis est diuersa ab accidentali: hoc ē qd cōplexio sui epatis erit frigida & siccā: & habitu suo erit grossa & pinguis: & grossicies significat caliditatem & humiditatem: & strictura venarū frigiditatem & siccitatem. Et significatio cōpositiois sumpta ab operationibus est hec: quia epar illius qui habet venas stricte enuiet opilatō ipso non vteente cibis opilatiuis. Item quando epar est parū cōparatur stomacho & non superuenit aliquod accidēs necessariū erit vt habeat molle ventres nam hec est perfecta significatio super paruitatē epatis: qd est qd quando epar est parū non potest attrahere cibū a stomacho: tunc oportet vt creant supfluitates molles. Et homo quē tu scis dicit qd breuitas digitorū significat paruitatē epatis: & hic apparet qd nesciunt bene vbi esset virt? informatiua: & nō cōsiderauit nisi i materiab? & dimittimus istū cū alijs. Dicit Alri. qd epar in quibūdā hominibus inuenitur in latere sinistro & splen in latere dextro: quādo superueniūt illis egritudines: egritudines epatis apparēt signa in latere sinistro. Ita sūt signa significantia super cōplexionē & sanitatem membrorū principalium.

C De signis membrorū seruientiū cordi & pulmōi.

Princeps volumus loqui de signis significantibus super cōplexionē & sanitatem membrorū seruientiū illis. Et incipimus a pulmōe & dicemus qd cōplexio pulmōis erit temperata tunc quando hancitū est in magnitudinis & paruitate. s. temperatus: & non recipit lesionē ab acre calido aut frigido & vox sit temperata inter fortitudinem & debilitatem. Sed qd pulmō erit calid? anhelit? erit magn? & ledet ab acre calido & imbibit a frigido: & habens talē pulmōē habebit vocē forte: & contrariū operabitur contrariū: & pulmō siccus cognoscitur ex parte vocis claritatis: & ex paruitate sputi. Et pulmō humidus contraria habet signū pulmōi siccō. s. grossitudinem vocis & sputi multitudinem. Sed cōpositio habetur a cōplexione & operationibus similiter: eo qd cōplexio temperata. s. inter paruitatē & magnitudinē: iter amplitudinē & stricturā viarū: & quādo erit calida erunt vie large. Et latitudo petoris significat super latitudinē viarū sicut dictū est in alijs: quia diximus qd fortitudo vocis neceffario significat caliditatem. Sed cōplexio frigida significat stricturā suarū & debilitatē. & magis si huic cōiungatur siccitas. Velocitas vero hancitū signi-

fiat pulsat pulmoni stricturna suar viaru nisi com-
pletio cordis sit in ea. *Specer* autem spinosum significat
malam pulmonis positionem: et propterea dicitur medici q
plurimi talium veniunt ad venerationem pulmonis
et ad ethicas

Capitulum de signis sanitatis stomachi seruientis.
epati et cordi.

Incipit volumus loqui de signis significati-
bus sup plexione stomachi. Et dicimus q
ipsa cognoscitur a suis operationibus: eo q sto-
maco temperato conuenit maior ciborum pars:
nisi nimis modum excedat nature: et non accidunt eidem ac-
cidencia que conueniunt stomacho dispendiato: et sunt appe-
titus et nalis. Sed in stomacho calido subitiles cibi co-
uertuntur in fumum et eadem grossi conueniunt et suus appeti-
tus et dimittunt. Sed in stomacho frigido signa sunt contra-
ria predictis: eo q ei conueniunt cibaria subtilia et grossa
et acetositate puerit in eorum ei appetit: est excedens.

Et si dicitur sic cognoscitur propter multa signa: et eidez
paucis sufficit potest: et qui minimum recipit potum tunc in eo
sunt fluctuationes. Sed humida significat a paucis sitis
et desiderat talis stomachus humidus: sicut desiderat res sic-
cas. et hoc est quod humiditas et siccitas inest per naturam
sed si inest accidentaliter hoc fit per contrarium: eo q qd
stomachus siccus appetit humidum: qd humidus appetit sicca
Sed equalis stomachus puritate et magnitudine cognos-
citur: eo q tolerat quantitates cibi conuenientis: et si quod
fuerit nosse ex tolerantia pauci cibi: si partitur cibum in
paucas partes melius tolerat.

De signis sanitatis testiculorum.

Signa testantie et sanitatis testiculorum sumuntur
ab operationibus ipsorum ab accidentibus
Et dicimus q qd est temperatus in coitu nato-
raliter habet testantie complexionis testiculorum. Et
si multum affecit natura habet calidam complexionem testiculorum. Et
sicut hoc desiderio coniungit sufficientia in faciendo si-
gnificat humiditatem complexionis testiculorum et calidam q tunc ge-
nerat masculos plures feminas. Et qui plerumque isto-
rum est frigida tunc operatur contrarium: qd piger erit in co-
itu generabit filias si cum frigiditate coniungat siccitas
quasi puatur ab hac operatione. Sed qui appetit habet ma-
gnam et debilem existit in tali operatione: ei complexionis ad
siccitatem pertinere videtur. Sed significatio complexionis
horum membrorum ex parte accidentis apparentis testantie est:
qd temperata complexionis ipsorum est spuma testantie in quantitate
et qualitate. Sed si testantuli sunt calidiores debi-
to erit spuma plus in quantitate et spissa conuenienti. Et qui
complexio eorum erit frigida erit contrarium hoc hoc est qd
sperma erit paucum et non coctum. Et humiditas magis
conuenit huic operationi q siccitas. Et pili etiam signifi-
cantur sup complexionem horum membrorum secundum q signifi-
cat sup alias complexiones vt dictum est supra.

Capitulum de signis complexionis totius corporis
sani. Rubrica.

Sta sunt signa significatia sup complexionem
vniuersalisq membrorum principalium et seruie-
ntium eis. Et cognoscendo ista et complexionem vniu-
ersalem ad alterum faciendum cognoscemus totum corpus
ria complexionem temperatam et dispendiatam. Et qd corpus cuius
complexio erit temperata erit de necessitate mediocriter i-
ter maciem et grossiciem: Et color erit albus mixtus rube-
dini: et capilli eorum sunt flauis tendentes ad rubedinem in
tempore sue puericie: et cum facti iuvenes erunt capilli
eorum nigri: et tactus temperatus inter caliditatem et frigidita-
tem: et inter asperitatem et lenitatem. Et sensus eorum erit in vi-
timum temperantie: et intellectus eorum mediocriter inter ve-
locem et tardum: hec est via cognoscendi complexionem tem-
peratam. Sed complexionem que erit a temperantia iudicabimus
secundum multitudinem signorum: quia illa iudicabimus ex agre-

gatione istorum signorum. hoc est ab accidentibus et
operationibus sicut a crassitie et macie et a calore et pilis
et alijs similibus. Sed est sciendum q significatio colo-
ris pilorum non verificatur per maiorem partem nisi in tempe-
ratis caliditatibus: quia in quolibet climate possit ali-
quid comprehendere cooperando hoies illi climatis: sibi ip-
sis verbi gratia in theoticiis et ethiopicis: qui ethiopes
sunt nigri: et eorum capita sunt in toruositate vitia. non pro-
pter hoc eorum complexio erit calida. imo melius est attri-
buere hec signa calori extrinseco: et dices quod si sunt fri-
gidi: Et theotici et selau qui sunt interius frigidis sunt
albi et eorum capilli sunt albi ac flauis et plantis: nec pro-
pter hoc dicendum est illis vt eorum complexio sit fri-
gida qd est qd eorum complexio est in vltima caliditate.
qd calor claudis in partibus intrinsecis eorum corporum
sicut accidit in yeme: et hoc sufficit in signis sanitatis
sui intentionem nostram.

Capitulum de signis significantibus super egrit-
tudines.

Incipit volumus loqui de signis significati-
bus super egritudines. Et rememoraris sep-
torum que superius diximus: hoc est qd inter-
tio mea in hoc libro non est vt multum loquar de rebus
particularibus: qd iste liber non fuit factus per illos qui
est solum medicus: sed vt non inueniatur diminutus in
radicibus scientie secutus sum de ipsis. Et si inue-
nis hic illud quod inuenis in alijs libris: non ob hoc ipse
despicias: qd pluries emebat hoc modum vniuersali ad
hoc vt inueniat homo vniuersam margaritam. Dicemus
q signa significantia super egritudinem sunt genera
quorum quedam sumuntur ab accidentibus que ac-
cidunt post diminutionem humorum in corpore: et quedam
sumuntur a complexionem corporis ab eius preparatione
ad suscipiendas egritudines et quedam sumuntur a regi-
mine antecesseri. Et quattuor tempora anni dant
pronosticationem in egritudinibus futuris simili-
ter: et maxime permutationes que sunt in eis propter
naturam. Et ista signa diuersificantur fortitudine et debi-
litate: et ego volo ipsa narrare per ordinem. Et dixi
his que precesserunt qd non quantitas sanguinis crecit in
corpore ita qd nocet in quantitate solum in eo quantitas et
sui dimensionem. hec est nominata repletio secundum
vasa et qui crecit cum malicia qualitas vt aquatur: ad
vt permute ad qualitatem illam. vniuersum aliquid humorum
aut plurimum hec nominatur repletio sui virtute: eo q
hec repletio habet euacuare vel euaporare et dissolvere
et debilitare virtutem que est propter malicia sue qua-
litas. Et propterea hic sequitur casus appetitus et di-
scultas motus. Et vlt propter hoc debilitatur et leduntur
omnes operationes animales et naturales qd non accidit per
me repulsionem. Et signa sunt repletionis sunt signa
dijij vniuersum trium humorum aut plurimum. Et propterea
debemus enumerare signa significatia super excessum
vniuersalisq humorum istorum: et cognoscendo simplicia co-
gnosceamus composita.

De signis habundantie sanguinis.

Incipiemus a signis significantibus multitu-
dinem sanguinis ab accidentibus que eventione
corpori propter illud. Et dicemus qd hec signa
sunt fortitudo pulsus: et repletio vasorum: si-
ue sint vene arterie: et grauitas capitis et oculorum:
et impedimenta virtutis ale et sensus. Et vlt mala dispositio
quod aduenit corpori hec patet assimilata male dispositio
in lassitudinis que puenit ex labore extrinseco cum rubedi-
ne oculorum: et calore actuali in toto corpore nisi homo
habuerit exercitium in acre calido et sonum profundum: et sona
terribilia: et videtur res rubeas. Sicut dicitur. Q. de
illo qui sonabat balneari in oleo plethore sanguine: et
signa sanguis in eo erit manifesta. et. Q. pcepit ut flo-

Signa sanitatis
repleti

Signa repleti

botomaret: s; medici gerat delecta aristratis prece-
perit ne flobotomaret: s; iniunxerit ei exercitiu: et qñ
hoc facere cepit hñores dissoluti discusserit p corp^e
mortuus fuit. Itē i hora repletiōis sanguis fuit aliqñ
sanguis ex narib⁹ aut gingiuis. Et respōdit q sanguis
corruptus fuit a narib⁹ ano. Et pñtule q fuit in cor-
pore: et vrina spissā: et dulcedo salinis: et oia hec signifi-
cāt superbābūdātiā sanguinis. Et q vñs est floboto-
mia sentit pluitū in loco flobotomando pñmātū si
gna dñij sanguinis a cōplēione et regimie cibor⁹ et potu-
um et similitū: et ab etate. et tpe anni. tñ hec signa nēcio
significāt habūdantiā sanguinis. q est q: aliqñ cōple-
tio generat sanguine. et si temp⁹: etas adiunet: et si nō
Et similiter hoc facit regimie absētib⁹ omnib⁹ alijs.
et si regimie fortius erit in omnib⁹ istis cāis tūc erūt si-
gna significātia dominiū sanguis accidētia q b sequat^r
De signis colere.

Ed signa significātia dominiū colere sūt ve-
locitas pullus. et durities ipsi. et vrina sub-
tilis ignea et vomit⁹ coleric⁹: et egōnes mor-
dicatue et amaritudo oris sitis fortis et sic-
citas lingue cū asperitatis et citrinitas coloris et oculo-
rum sicut accidit in vicio yctici. et si his cōiungit tps
estiuū. et etas iuuētutis et dicta ea. et sicca. et mltū exerti-
tiū sicut artū calefaciētiū vt sūt ferarij et eoz similes
et tūc debem⁹ sine dubio iudicare q iste hñor domi-
natur multū in corpore.

De signis dominiū melie.

Ed signa q significāt dominiū melāconie
sunt nigredo vrine aut rubedo declinās ad
obscuritātē: aut ad viriditātē. Et aliqñ
do hoc sequit^r mēdiū i stomacho et hz appe-
titū caninū et nigredinē coloris: et maxime sub palpe-
bra oculi et sanguis flobotomāt^r est niger et multū co-
agulat^r: et maior ps talia patientiū est splēnica. Et
si particularia signa iungātū istis sine dubio indicabi-
m⁹ q multū diabib⁹ in corpore hñor talis et cōplētio
q magis apta est ad generādū hñc humore est cōple-
tio frigida et sicca: aut calida et sicca. Et ppter ea raro
inuenitur iste humor in corpore albib⁹ et pinguib⁹
et morphea nigra est signū fortissimū istius hñoris: et
et variolę nigre seu morbilli.

De signis dñij statie.

Ed signū dñij statie sūt vrina alba et vt
color: corporis sit albus. Et pulsus paru⁹
si rarus: et squaliditas toti⁹ corporis: et pigritia: et sōn⁹
et tarditas digōnis: pauca sitis cū multo spūto visco-
so. Et si cū his iungātū res pticulares crit sicut die-
tus est ante: velud est etas senectutis: et tps yemis et
regimie multe quietis: et cibaria frigida et hūida. et su-
perfluitas comestitionis. Et somnia similiter signi-
ficāt sup dñiū istor⁹ hñorū: qñ ille q supbabūdāt cole-
ra somniat videre adustionē ignis. et cui sanguis ba-
būdāt somniat videre res rubeas. et cui melācolia
videt^r in suis somnis ea q ipsū terrere faciūt. Et q vi-
det dormiēdo maria et pluuias: et sēt aer frigidū vel
aquā frigidā: oia ista significāt habūdantiā stemaas
Ita sunt significātia sup dñiū ymūscuūq⁹ humorū
et vniuersaliter sup egritudines q accidunt ppter hos
humores.

Sz lassitudo q puenit absq⁹ occasione
maia antecedēte sit nēcio ppter dñiū vni⁹ istor⁹ hu-
morū aut pluriū. Sz lassitudo thetāyca et apōsa sit
ab habūdātia sanguis: s; vlceroīa et ex malicia qñtatis.

De signis egritudiū futurar⁹ et pmo p aerē et tēpora.
Ed postq⁹ locuti sum⁹ de signis significanti-
b⁹ super dñiū humorū. deinceps volum⁹
loqui de dispositionib⁹ que sunt ab aliqua
pmutatiōe extra naturali sicut ille q fuit ex
aere q significat egritudines futuras. et via qua pos-
sum⁹ cognoscere has pmutatiōes est experiētia: s;

scire ipsas per viā demonstratiūā dñiū esse aut ipos-
sibile: et ppter hoc sūt recipiēda testimōia antiquo-
rū. et memorari eoz breuiter quodixerūt: et postea cō-
dābimur dare cās. Dixit. y. qñ fuerit yēs septē-
trionalis et in aquosa: et ver fuerit meridionalis et aquo-
sū sequitur ex hoc i estate se. acutē: obthalmie: et diste-
rie marie vero mulierib⁹ et hūiditatis nature. Et hec
cā ē q: si yemis fuerit sicca generabit humores siccos
et generaliter hñores adulti q facti fuerunt i autūno
nō cōuertēt^r simili tpe hñc ad frigiditātē et hūmidit-
atē: s; remanebūt scōz medio ci itatē illi⁹ q supenit
eis in autūno: et postea veniēte aere calido et hūmi-
do aggregabūt^r i corpore hñores cōtrarij ad iuuicē
veniēte postea calore estiuo putrefaciet ipsos humo-
res ppter hūmiditātē accidētālē q habebūt: et ppter
aerē ipor⁹ erit calor putredinalis qui generabit no-
ctūtor et acutior: Unde tūc ppter hanc maliciā cōple-
xionis fiet febris acutē: et accidet hñus ventris san-
guine⁹ et obthalmia. Et hoc accidet plus pplexionib⁹
hūmidis q sūt apte cici⁹ pmutari p tales aeris dis-
positionē. Et y. adaptat siccitātē vento septētrionali et
hūmiditātē meridionali: eo q natura istorū duorū
ventorū est has duas facere dispositiōes et cās istorū
ōndā in loco nobiliori isto. Itē. y. dicit si in eodez
anno post ortū canicle sicut pluuie frigide et venti fla-
uerūt septētrionales: tūc sicut egritudines termina-
biles et quete. Et hoc erit ppter tēperatiū tēporis ca-
lidi: q pmuta aerē refrigerat et similiter facit septē-
trioni quō sit siccos: et māsētiū est q frigid⁹ aer pu-
trefactionē diminuit. Et vñ scias q cā egritudinū
quas. y. hñs tēporū fieri dicit est ppter pmutatio-
nē nature aeris: q est q nō sūt ordinata diuersitas
nature tēporū nisi vt humores digerāt^r et tēperen-
tur: q hūmiditas yemis tēperat siccitātē autūni: et
caliditas estatis tēperat yemis frigiditātē. Sed qñ
iemis fuerit sicca tūc remanebūt humores sicut fue-
rāt pri⁹. et hūmiditas veris eos nō tēperabit: eo q
ipsa erit hñoribus hñs hūmiditas extranea: que oēs
nō adueniūt tēpore cōpetēti. Et ob hoc qñ supenerit
cis calor estiu⁹ sū medio. tūc iste egritudines genera-
bunt. Sz si iemis fuerit hūmida et supenerit calor
estiu⁹ ei dē cū medio et istud mediū est calor veris
tēpatus. et tūc nō veniet tēpus caloris anteq⁹ ipsa
hūmiditas sit cōsumpta et corpora receperunt deff-
sionē vt ppter calidē nō pmutēt^r. Et vñ scias q
quattuor tēpora sunt cū quattuor humorib⁹ sicut cū
quattuor elis. q si tēpora resistūt vt vñ elm aliud nō
picat vel superet si resistūt vt vñ hñor alii nō vin-
cat. qñ nisi esset cōperatio quā hz tps cū quolibet hñor-
re vñ hñor a suo cōtrario cōmperet^r Itē. y. quando
yemis fuerit calida meridionalis et pluuioīa. et ver
septētrionalis i aquosa fiet fluxus sanguis et obthalmie
sicce. et senib⁹ reumata. epulēcie et palis et apople-
xie. et pñantes abortiūt. Et cā hūius et vt in tali dis-
positiōe ipse egritudines sūt q cerebrū in tali disposi-
tione superflue hūmectetur. veniente vere frigido
cū sui natura habeat humores dissolutos mouere
tūc frigiditas resistet sue pplexioni naturali: et tūc hu-
mores a frigiditate cōpñi dñillabūt^r. et ob hoc iste
egritudines mouebunt Et si iemis dispositio erit si-
milis dispositioni veris pōctēte apri⁹ et citi⁹ egritu-
dines iste fiet: q hñores tūc tēporis crūt cōgelati et
imobiles. et ipi nō sūt penitus denudati ab hūmi-
ditate naturali. Et fluxus sanguinis hic itē dicit. y. ppter
actualē vlcationē i testinorū que sit ppter reumata
acuta que sūt ab hac pmutatiōe. Et mulieres nō ob-
ortūt illo tēpore. nisi q vñue ipsaz tali tempore nō
mis hñent. et debilitat que i eis est virtus reten-
tima. et poterit esse vt ēt hac pmutatiōe embrio ledat^r
eo q hūmiditate dñillat. Et dicit. y. qñ estas ē pa-

plurifosa et autumna calidus multa meridionalis et
plurifosa tunc erant ieme fortes dolores capitis, tus-
ses et rancedines et aliquibus fiet ptesis et causa huius
est manifesta eo q in tali autumno replentur capita
multis superfluitatib: et cu superuenerit ieme copri
met cerebrum et stillabit ab eo superfluitates nec pote-
runt digeri, et ob hoc iste egritudines fient. na si rema-
nebit in capite faciet dolorem predictum: et si fluxerint ab
eo faciet egritudines supradictas. et si fluxerit ad pul-
monem fiet tussis. Ad hoc dicit q si fuerit autumna se-
ptentrionalis et sicca fiet et complexio sicca et obthalmia
sicca: febres acutae et cardiaca melancolica. qz manife-
stus est q quando istud tps in siccitate fortificat faciet
egritudines melancolicas et febres hic dicte sunt ex
humore malico. Quis huius ille non sit velocis mori?
Itē dicit q egritudines que fiunt tēpore multa pluuio-
so p maiori pte sunt febres longe et fluxus ventris et
epilepsia et apoplepsia et squinancia. Et dicit. y. q
pancitas pluuie salubrior est corporib: et ca est qz
suppluit hūditatib: calor naturalis non bene domia-
tur. Et non est intelligendus ab. y. vt laudet aerē siccat
ex toto qz aer nimis siccat inducit egritudines eiusdē
similes. Et ppea dicit Alb. q q est pluuio pluuie
fiunt febres acutae. qz aer tēperat secundū. y. est medio-
cris inter multā et paucā pluuia. Et tu debes scire q
aer dissipatus in vna qualitate dissipantia sup-
flua generat egritudines eiusdē similes. S; aer pesti-
lentialis siccorruptioe sue fite. Et hoc accidit sepe pro-
pter multā pluuia tpe estiuo: sic dicit. y. accidit i ciui-
tate acaro: qz tota estate fuit fortis pluuia. et ppter ea
accidit hūditatib: mal' parit: et pustule maliciose
ira q aliquib: cadebat brachia et pedes: Itē corripit
tur idā aeris et vaporib: corruptis mixtis ca eo sicut
a vaporib: resolutis a cadaverib: et stagnis quib: lu-
tu macerat. Et similiter fiunt egritudines pestilentia-
les a corruptioe aquae: cibos sicut accidit tpe famis
Itē egritudines pestilentiales que fiunt a corruptioe ac-
ris citi: fuit egritudines mortifere: qz aer putrefacit
vel corrupt' veloci' attingit cor. et ppter ea acciden-
tia illarū febriu sunt mala ppter maliciā hanelit' que
hoc operat: et non apparet illis febrib: fortitudo nec
fētis fētis magna lesio manifesta. eo q mala ppletio
dominat in illis cōter i oibus virtutibus corporis.
S; illud q facit lesionē manifestā scilicet mala pple-
tio particularis vel diuersa. scias q non ois homo
egrotat ppter permutationē aeris. s; illi qui ad hoc
apti sūt. Et q tēpora anni sequuntur eorum naturas
quando non erunt cā egritudinū quis nos videamus
cōtrariū: qz egritudines quedā sūt magis pprie vni
tempori qz alteri sicut sūt egritudines que fiunt ex hu-
more simili illi tēpori: qz sanguine i vere: colice i esta-
te: melancolice in autumno: siematicae in yeme: Quis i
vene p accidēs fiant egritudines melancolice et hoc
accidit ppter motū humorū et eorum dissolutionē
et ebullitionē: qz in his tēporibus adueniūt pibus oī-
um similia accidētia que adueniūt hūditatibus ter-
re nascētium. Quod dicunt est de signis signifi-
catis egritudines ex parte aeris sufficiat cōpendio-
se scdm naturam intentionem loquendo. Sed in-
ueniuntur egritudines parae velut accidētia signifi-
cantia super egritudines magnas futuras: et nos di-
cem' de aliquibus earū hic. Et postea dicemus de
signis significatis super easdē egritudines et ea-
rum causas: q multa necessarii est in hac arte. Et n
expectes vt dicam tibi res nouas que non sunt dic-
te ab antiquis.

De signis egritudinum futurarū p egritudines puas
Ed dixerunt quidam q dolor capitis finis q
in arabico nominatur foda: et emigranea q
in arabico nominatur sebhica perseverans de-
nūciat decursus aque in oculum in fine: aut dilatio

nem pupille que in arabico nominatur azabar. Et
saltus faciei nominatur hachala: tortura vero nomi-
nat lachora et spasm' nominatur tasnec: et puat' mo-
tus nominatur cadar: paralisis vero selec. Salt'
faciei perseverans multum denūciat torturā oīis.
Saltus vero toti' corporis significat spasmum hu-
midum pūatio motus significat paralysim. Ru-
bedo faciei oculorū et venarū que sūt in eis euz fluxu
lacrarū et fuga q lumie cū forti dolore capitis denū-
ciat apā calidū in cerebro: Incub' theb' dicit et ver-
tigo habita noiatur pfeuerās denūciat epilīā. epilīa
vero vocat chissid: tristitia pfeuerās sine causa de-
nūciat melancoliz. Apparitio corpusculorū velut mu-
searū et capillorū ante oculos denūciat decursū aque
ad oculos: nisi hoc accidēs a stomacho pueniat. Reu-
mata cōtinua sine interpollatide faciūt timorē pitis
Sudor mē' pfeuerās significat repletioē. fortis sin-
copis crebra sine manifestā vo occasioē pfeuerās diu
morē subitā nūciat. repletioē supflua et inmem' ne ad
ips' spūū deueniat sanguis q in arabico noiat vesta-
dā: et ē signū apoclie et subite mortis et stupefactio
sensū et relatio motū significat apoclie. Craui-
tas lacerti dexteri circa ypocōdria egritudinē epis.
significat. Squaliditas faciei et nemoz palpebra-
rum et digitorū manū et pedū futurā ypofarcā signifi-
cat. fetor stercozis significat super nausēā que i arabi-
co noiat tacura. Urine fetor putrefactionē et febres
nūciat. Lassitas mēbroz p fractio sine cā manifesta
cū cā appetit' febre denūciat. vrinay flua pfeuerās
vlerationē in vesica et virga significat. Pūatio ap-
petitus cū sincopi colericā signat. Crauitas et entisio
que est sub ventre et in renib: signat super egritudi-
nē renū. Stere' adhusū in orificio ani vlerationem
intestinoz significat. Porritus in ano pfeuerās emo-
roydas denūciat nisi in intestinis sint vermes nati.
Multa pustule in corpore apā magnam significat.
Multa nodi apētia faciūt timere de nodo magno
nominato dubellet. Dorsea et fortis rubedo fac-
iei et strictura hanelit' et vocis lesio lepra significat. i
Et vlr dico q permutat aliquid et cōsuetis signifi-
cat futurā egritudinē: sicut est appetitus supflus aut
diminutus aut augmētū vel diminutio in superflui-
tatib: vel multus lōnus vel pauc' vel alia accidētia
preter ista.

Capitulum de signis egritudinum pntium in speciali
Postq locuti sum' de hoc genere signorum
e sufficiēter: volum' nunc loqui de signis ipa-
rum et egritudinū que signant necessario vna
trū rerū a naturalibus: aut sup quiditate egritudinū
aut sup cās ipsarū: aut sup mēbrū in quo est egritudo.
Et mltoties signa sup bec tria qd modū de signis
egritudinū que in mēbris interioribus. Sed egrit-
tudes appetentes i superficie corporis nō idigēt signis
nisi significantibus eas ipsarū ob hoc qz ille patet sensū
visus. Et vlr scias q signa nō sūt aliud nisi illud qd
appet in actōibus et passōibus animalibus natura-
libus cū antecedētib: q pueniūt ab eis ppter ea
qz inueniunt' duo genera signorum comunicantium
pluribus egritudinibus. Et debemus primo tra-
ctare de eis. et postea narrabimus signa vniuersal'
qz egritudinis ppria. Et ista duo genera signorū sunt
pulsus et vrina et significatio pulsus sumit a cōcāntia
oīum mēbroz cū corde. Sed vrina sumit a mē-
sura digōnis in epē et venis: et ppter ea significatio
ipsius nō est pauca in significādo egritudines mēbro-
rum virtutis nutritiue. Et incipiedū est a pulsu quia
eius est cognitio melior. Et dicimus q pulsus est cō-
positus ex duobus motibus hoc est motu dilatiōis
et motu pstrictōis. et ex duobus actibus que sūt inter
duos motus sicut declarati est. Quia itē duo mo-
tus necessario sunt due quietes et etiam q sapiente

huius artis dicit quod ipsi apprehendunt has duas getes. et maxie quietes que est post constrictionem quia quies que est post dilatationem est manifesta et illi quod non est perfectus. propea accidit quia que essentialiter hic communicantur continentur vna istarum hoc est aut in moribus aut in quietibus. Et propterea apparet quod propria genera pulsuum sunt. 5. vnus est qui sumitur a quiete dilatationis. sed sumitur a quiete temporis moris. Tercium a quiete virtutis mouentis. Quartum a tpe getis. Quintum a proportionem duorum motuum et duarum getis. 6. a pmutatide pulsus et sua assimilatioe sue tepici. 7. ab ordiatide motus et getis in ordinatione. Sed tria sunt genera que consueverunt iungere medici istis. 7. vnum est qui sumitur in arteriis. Secundum a qualitate ipsius arterie. Tercium qui sumitur a dispositione substantie arterie. Et ista tria quia pulsus est quantum est pulsus non sunt propria in pulsu in quiete est pulsus non stat nisi per motum et quietem. Et primo volumus narrare species que continentur sub vno quocumque genere. et postea dicemus causas vniuscuiusque generis. et speciei. quod eo quod quando conuenimus eorum causas efficientes. tunc poterimus sumere plus signa egritudinum quod ipse eadem sunt cause ouersitatis pulsuum. Et propterea quando inuenitur genus aut species proprie cause. tunc erit signum fidei super istud genus aut speciem egritudinis. Et pulsus qui fuerit plurius causarum non significat super illas egritudines solam ipsam efficientem nisi secum alia significatio adiungatur. Et deinceps volumus incipere narrare species pulsuum. et subsequenter earum causas assignare: quod cum sciuerimus earum causas efficientes. tunc possibile erit quod ponemus eas signa super egritudines: eo quod ipse eadem sunt cause efficientes earundem. Et ideo quando exiit ex eis genus vel species proprie cause tunc erit signum continuum super inuentione illius speciei egritudinis vel generis et quando erit ei plus vna causa non signabit super egritudinem agentem nisi quando cum eo fuerit significatio alia. Verbi gratia quod pulsus formicas qui est in ethica est accidens continuus super inuentione illius speciei egritudinis vel generis quando erit ei pulsus diuersus. nam causa significabit super egritudinem istius febris. eo quod pulsus diuersus est inuentus in febribus putridis et cum dolore stomachi. ergo hoc non est signum declarans febrem putredinis proprie non ei associetur aliud si quum et possibile erit quod aliud signum sit ex speciebus pulsuum. et quod non. Et postquam date sunt seu assignate a medicis cause pulsuum determinas pulsus appropriatum vniuscuique egritudinis: eo quod maior pars pulsuum est composita sicut pulsus significans super apostemata calida quia est paruus: vel lor. inordinatus: et varius multis variationibus. et in hac egritudine pulsus ei proprius est compositus semper. Et quidam pulsuum sunt quorum est signum diffinitiuum super aliquam egritudinem quando associatur aliud signum: verbi gratia quoniam pulsus inordinatus quando erit cum calore manifesto et non erit in ore stomachi punctio aliqua seu dolor est signum certum super febre putrida. Et postquam declarauimus quomodo est significatio pulsuum generaliter redibimus ad numerandum species: deinde dicemus causas vniuscuiusque. Et dicimus quod genus qui sumitur a quiete dilatationis diuiditur in pulsum magnum et paruum et mediocrem et in longum breuem largum strictum et medium et mediocritatem in eminentia extenditur superflua dimensione in omnibus tribus dimensionibus scilicet in profunditate. latitudine: et longitudinem. Paruus est contrarius illi. Et medius mediocritatem eorum continet. Longus qui retergitur in longitudinale dimensionem plus quam in latitudinale vel profundam: hoc est qui transit quatuor tangentis digitos. Breuis autem est qui est contrarius huic. Sed medius horum mediocritatem seruat. Largus est ille qui secundum latitudinem ultra alias extenditur dimensiones. Strictus illi est contrarius: sed medius medium tenet. Eminens est ille qui in altitudine ultra alias diuisiones extenditur profundus vero est ei contrarius: medius vero mediocritatem seruat. Et iste species ad inuicem componi possunt. Sed difficile est hanc compositionem cognoscere tactu iste sunt species sumptae a genere quietis dilatationis. Sed genus qui sumitur a tempore motus diuiditur in velocem tardum et medium. Et genus qui sumitur a quiete virtutis diuiditur in fortem debilem et medium. Et fortis est ille qui extrema digitorum fortiter percutit. Et qui sumitur a tempore quietis diuiditur in spissum: rarum et medium. Et dicit Galienus quod spissus est ille in quo tempus quietis post suam constrictionem est paruum. Sed raris est contrarius illi: sed medius medium seruat. Sed hoc non percipit nisi ille qui conprehendit quietem quietis quem est post constrictionem. Et qui hoc non cognoscit nescit differentias inter pulsum velocem et spissum. sed hoc graue est inueniri: tamen non videtur impossibile multum perfectis qui sunt optimi sensus quando omnes homines si sint equales in hoc sensu: quodammodo non sunt equales in sollicitudine et bonitate intellectus. Sed genus sumptum a proportionem. 4. temporum pulsuum diuiditur in pulsum equiponderis et non equiponderis: et equiponderis est equalis: et habet compositionem duorum motuum adinueniendi compositionem naturalem. et per viam nature. et similiter habet compositionem vnius quietis ad aliam et etiam illa que est motus ad quietem. Et iste compositiones diuersificant secundum diuersitatem etatum temporum et complexorum. Et dicit quod iste compositiones naturales non inueniuntur nisi secundum vnam compositionem notarum musicarum proportionatarum et ordinatarum que est compositio dupli aut partis si dicit quod minor proportionis sententiarum in pulsu est illa que multiplicat quartum multiplicati comperatione vnius partis: multiplicat duarum partium. Et si ita est ut dicit mirabile est. Sed comperationes istas comprehendere difficile est quoniam multi homines in musica eas comprehendunt propterea quia note musice habent superfluum extensionem: ita quod minor dimensio illarum exemplo potest comprehendendi: et illa que multiplicat ex 36. partibus vnius partem vnam. Et ista verba sunt alterius scilicet que huius per accidens est necessaria hic parum. Sed in pulsu sunt tempora breuia ad inueniendum hanc comperationem in eo: adhuc magna quies qui existens post spissitudinem difficile est inueniri: eo quod arteria est super carne. Et propter hoc legerunt tangere hanc arteriam eo quod illa est latior et propinquior loci principii: et has arterias tangunt medici. Sed genus sumptum a sua similitudine et a sua diuersitate omnia preterita genera continent: quod est quia assimilatio pulsus est ut omnia genera secundum omnem modum concurrant. hoc est quod si est magnus ut sit persuerans in sua magnitudine: et similiter si est velox et tardus aut ex alijs. Et pulsus diuersus habet species aut in omnibus generibus: aut in vno aut pluribus sit aut in multis diuersis pulsationibus aut solum in vna. Item diuersorum pulsuum quidam est ordinatus et est ille qui multis reuolutionibus suarum diuersitatem conseruat. Et quidam est non ordinatus et est ille qui suam diuersitatem non seruat. Et conuenientius est ut species pulsuum diuersorum cum speciebus compositis computentur. et ego ex eis ma-

trior tangentis digitos. Breuis autem est qui est contrarius huic. Sed medius horum mediocritatem seruat. Largus est ille qui secundum latitudinem ultra alias extenditur dimensiones. Strictus illi est contrarius: sed medius medium tenet. Eminens est ille qui in altitudine ultra alias diuisiones extenditur profundus vero est ei contrarius: medius vero mediocritatem seruat. Et iste species ad inuicem componi possunt. Sed difficile est hanc compositionem cognoscere tactu iste sunt species sumptae a genere quietis dilatationis. Sed genus qui sumitur a tempore motus diuiditur in velocem tardum et medium. Et genus qui sumitur a quiete virtutis diuiditur in fortem debilem et medium. Et fortis est ille qui extrema digitorum fortiter percutit. Et qui sumitur a tempore quietis diuiditur in spissum: rarum et medium. Et dicit Galienus quod spissus est ille in quo tempus quietis post suam constrictionem est paruum. Sed raris est contrarius illi: sed medius medium seruat. Sed hoc non percipit nisi ille qui conprehendit quietem quietis quem est post constrictionem. Et qui hoc non cognoscit nescit differentias inter pulsum velocem et spissum. sed hoc graue est inueniri: tamen non videtur impossibile multum perfectis qui sunt optimi sensus quando omnes homines si sint equales in hoc sensu: quodammodo non sunt equales in sollicitudine et bonitate intellectus. Sed genus sumptum a proportionem. 4. temporum pulsuum diuiditur in pulsum equiponderis et non equiponderis: et equiponderis est equalis: et habet compositionem duorum motuum adinueniendi compositionem naturalem. et per viam nature. et similiter habet compositionem vnius quietis ad aliam et etiam illa que est motus ad quietem. Et iste compositiones diuersificant secundum diuersitatem etatum temporum et complexorum. Et dicit quod iste compositiones naturales non inueniuntur nisi secundum vnam compositionem notarum musicarum proportionatarum et ordinatarum que est compositio dupli aut partis si dicit quod minor proportionis sententiarum in pulsu est illa que multiplicat quartum multiplicati comperatione vnius partis: multiplicat duarum partium. Et si ita est ut dicit mirabile est. Sed comperationes istas comprehendere difficile est quoniam multi homines in musica eas comprehendunt propterea quia note musice habent superfluum extensionem: ita quod minor dimensio illarum exemplo potest comprehendendi: et illa que multiplicat ex 36. partibus vnius partem vnam. Et ista verba sunt alterius scilicet que huius per accidens est necessaria hic parum. Sed in pulsu sunt tempora breuia ad inueniendum hanc comperationem in eo: adhuc magna quies qui existens post spissitudinem difficile est inueniri: eo quod arteria est super carne. Et propter hoc legerunt tangere hanc arteriam eo quod illa est latior et propinquior loci principii: et has arterias tangunt medici. Sed genus sumptum a sua similitudine et a sua diuersitate omnia preterita genera continent: quod est quia assimilatio pulsus est ut omnia genera secundum omnem modum concurrant. hoc est quod si est magnus ut sit persuerans in sua magnitudine: et similiter si est velox et tardus aut ex alijs. Et pulsus diuersus habet species aut in omnibus generibus: aut in vno aut pluribus sit aut in multis diuersis pulsationibus aut solum in vna. Item diuersorum pulsuum quidam est ordinatus et est ille qui multis reuolutionibus suarum diuersitatem conseruat. Et quidam est non ordinatus et est ille qui suam diuersitatem non seruat. Et conuenientius est ut species pulsuum diuersorum cum speciebus compositis computentur. et ego ex eis ma-

nifestiores dicant. Et genus sumptum a qualitate arterie diuiditur in 3. species: hoc est i frigidus: calidum & temperatum. Et q̄ sumitur a substantia arterie diuiditur in durum: mollem & medium. Et q̄ sumitur a contento in artcrijs diuiditur in plenum vacuum & medium. iste sunt species simplices pulsuum. Et inueniuntur pulsus compositi qui habent nomina que dicenda sunt. quia quidam eorum dicitur pulsus capizans: est qui variatur i vna pulsatione in tarditate & velocitate: & accident huius pulsui vt festinet i se: & cito redit: & suum motum complet: & appellatur capizans eo q̄ suus motus assimulatur saltui capizoli. Et quidam nominatur cauda forizina qui semper variatur quia aliquando variatur ab augmento ad diminuedus: & aliquando a diminutione ad augmentum. & istud augmētū & diminutio aliquando sunt proportionata aliquando non. Et quidam dicitur vndosus: ille est qui variatur in magnitudine & paruitate partium organi in eminentia & profunditate in stricura & largitate cum mollicie substantie organi & declinat paruz ad paruitatem sed non multum: & vniuersaliter suus motus assimilatur vndis maris: & ab eisdem nomen suscepit. Et quidam dicitur vermiculosus qui vndoso assimilatur. & est eo minor: & spissior. Et quidam dicitur formicans & est minor istis duobus sed est spissior. Et quidam dicitur serinus qui vndoso in diuersitate partium simulatur: tamen eis rigidior est. Et quidam dicitur bis pulsans: potest esse vt sic denominetur per diuersitatem quam in vna habet pulsatione. quia in eadem interpolat & reuertitur: potest esse vt dicatur q̄ due pulsationes sunt i vna q̄ quies que est inter eas non habet temp̄ q̄ mereatur dici temporis quietis. Et quidam dicitur tremens & quidā dicitur tortuosus q̄ participatur talis sicut si organum torqueretur. Et quidam dicitur arcuatus q̄ est quia est eminens in medio: & in extremitatibus profundum. Iste sunt omnes simplices species & manifestiores que sunt in compositis.

Capitulum de causa pulsuum.

Incipimus incipimus narrare causas omnium. Et dicimus q̄ causa magnitudinis pulsus est sanitas virtutis & etiam sanitas instrumenti. & multa necessitas pulsationis. & propterea est pulsus signum dominationis sanguinis i toto corpore: & maxime si cum hoc iungantur velocitas & frequentia quia hec sunt testimonia multe necessitatis cum sanitate virtutis & instrumenti. Sed cause parui pulsus sunt istis contrarie hoc est si sit propter debilitatem solum aut inobedientiam instrumenti aut propter necessitatis paruitatem. & ppter ea quando erit istius pulsus causa debilitas virtutis necessario significabit complexionem malam materiam super virtutem ipsam debilitatem. aut significant euacuationem superfluam propter q̄ intrinseca virtus est dissoluta. Et quando fuerit causa ex inobedientia organi necessario significat malas complexionez sicca materialē. sicut accidit q̄ dominat colica: aut melia. aut dñatur toto corpore complexio mala sicca si materialis sicut ē febris ethica. aut significat super congelationē que fit propter frigiditatem multaz. aut propter extensionem arteriarum que fit propter aperturam. Sed qui fit propter paucam necessitatem significat paucitatem caloris: aliquando aggregatur hec omnia tria: & signat super ista tria & causa mediocritatis est temperantia respectu supradictarum. Et causa longi pulsus est paucitas virtutis eo q̄ non potest extendere arteriam in latitudine & profunditate secundum proportionem extensionis longitudinis: & hoc est pro maiori parte propter ineptitudinem instrumenti.

ti: sicut est propter rigiditatem & obturationem cutis. Et cause curti pulsus sunt opposite causas longis: hoc fit propter virtutis debilitatem. & potest esse vt sit propter instrumenti rigiditatem: aut propter bec ambo. Sed largi pulsus causa fortitudo virtutis est cum aptitudine instrumenti: & cause stricti sunt istis opposite. Sed cause eminentis sunt propinque causas longis: excepto q̄ virtus fortior est q̄ in illo vltimo: aut q̄ instrumentum est magis obediens. Et cause profundis istis sunt opposite. Et causa velocis est multitudo pulsationis necessitatis: tamen non est necessarium vt cum hoc adiungatur fortitudo: eo q̄ pluries natura laborat cum velocitate loco fortitudine quando fortitudinem non habet: & hoc fit propter debilitatem virtutis aut ineptitudinem instrumenti. Et cause tardi istis sunt contrarie. i. non necessitas hancitū aut debilitas virtutis aut amborum. & propterea est hoc genus pulsus signum male complexionis frigide materialis vel immaterialis proprie vel communis: aut debilitas virtutis propter euacuationē pambulaz: aut propter multos malos humores qui dissolunt virtutem propter malam eorum complexionem vel qualitatem: & cause generis recepti a virtute sunt manifeste. Et cause pulsus fortis & debilis que sunt sumptae a virtute manifeste sunt. Et cause spissitudinis eadem cum causis velocitatis: & natura illum operatur quando non potest facere fortem vel velocem. Sed causa rari est propter paucam necessitatem cum habundantia frigiditatis. Sed genus sumptum proportionem. 4. temporum pulsus est quia eorum aia naturali exitus ē vt motus dilatationis sit maioris comperationis ad motum constrictionis q̄ debeat: est vt maior sit necessitas inspirationis q̄ expirationis. Et quando motus constrictionis erit maioris comperationis ad motū dilatationis debite: tunc erit fortis necessitas ad euaporandum vaporem fumosum. Et quando quies erit maioris comperationis debite ad motum tunc erit hoc propter debilitatem virtutis cum multa inspirandi necessitate. Et similiter permutatio comperationis duarum ad inuicem quicquid est sicut permutatio comperationis duorum motuum hoc est motus dilatationis & constrictionis. Sed genus sumptum a similitudine & diuersitate pulsus ē manifestum: q̄ assimilatio nō fit nisi a bonitate virtutis & ordinatione ipsius sic vt cā permutationis est euaporatio virtutis & ipsius debilitas. Et causa talis permutationis est vna duarum rerum: aut ppter aliquam rem que virtutem debilitat & aggrauat sicut dominium humorum malorum aut propter aliquam causam calorem intrinsecum cordis ledentem: q̄ distendit sicut dolor oris stomaci: & potest esse q̄ sit hoc propter debilitatem virtutis ipsius de motu instrumenti: sicut contingit in fine egritudinum notetium. Ideo quia debilitas semper dicitur in comperatione: quia sicut conuenit propter causam multorum humorum sicut non est impossibile vt sit causa motus instrumenti ipsius. Et qui diuersificatur in multis pulsationibus minus malus est sicut ordinatus in diuersitate pulsus: Similiter est malus minus non ordinatus: propterea quia ordinatus conseruat suum circuitū in hac diuersitate & conseruacio nō fit nisi dominio virtutis ppter aliquem motum. Et cause specierum in diuersitate compositarū hec sunt: quoniam cause capizantis pulsus aliquando proueniunt ex ineptitudine instrumenti & similis cā est pulsus fortis: excepto q̄ quando permutatur ab augmento ad diminutionem est signum diminutionis virtutis: & si redit ad suū principium signat vigorem virtutis: & si a diminutione ad augmentum devenit

fortiorem virtutem signat. Sed vndosi pulsus cau-
sa est virtutis debilitas est organi mollicie et frequen-
tia sua est sicut si virtus partes membri super aliqua
aggregata ita et iste motus motui vndarum maris
assimilatur et ex multis compositus est motibus.
Et vermiculosi pulsus cause illis similes sunt tamen
sunt debiliores et similiter formicane: tamen et ipse
vndoso debilio est: et propterea dictum est quod non sit
formicans nisi vermiculosus precedat. Cause de-
bilitatis virtutis sunt manifeste: aut propter eundem
onem superfluum ex qua aduenit syncopis aut destruc-
tione caloris intrinseci: eo quod cause que faciunt egrit-
tudinem sunt contrarie ei et nocent illi. Sed serui pul-
sus cause sunt virtutis debilitas et est compositus ex
debili et puo: et in ipso sunt pres anticipantes et post
ponentes sicut in vndoso: excepto quod in illa siccitas
magna est manifesta: et quod siccitas sit etiam ab exten-
sione est serinus pulsus appropriatus signum calidi et ma-
ne quando est in membris nervosis: est quod rigidi-
tas plus sit ibi propter nervum. Sed bis pulsatis
ca hoc est martalini: hoc est organi durities quod agit
sicut malle super incudem pueris bis percutit et pa pulsa-
tio per se est hic per rigiditatem nervi. Et et tremuli debi-
litas est virtutis: et tortuosus signat super spasmi. Et ar-
cuati et similiter debilitas est virtutis: quod equaliter or-
ganum pres ferre non potest. Iste sunt et septem generum pulsum bre-
uiter dicere. Sed de pulso appropriatis dicemus: cum loquimur
de signis cuiusque egritudinis. Sed et tria generum
pulsus isti compositorum manifeste sunt a rebus adiunctis: hoc
est a causa male complexionis. Et quod iste species pulsum non
possit perhiberi aliquo idem modo nisi comparato ad pulsum
sani quod in corpore temperate complexionis inuenitur: aut ad ali-
quod complexionis. Et aut. ad. 4. fin. quod appetit a ra-
dices nature: et ite sanorum pulsus alter ab altero di-
uerficat. Et per eorum diuersitatem nos cognoscere:
quod si hec ignoramus egrotantium pulsum minime cognosce-
mus: quod est quod pulsus egrum non cognoscimus nisi per compara-
tione corporis sani: ut cognoscat diuersitate complexionis
ipsi: et per ea necesse est ei quod vult in hac sciaper-
fecit et ut se exerceat in cognitione pulsum sani ut co-
gnoscat diuersitatem complexionis ipsi: et ut cognoscat cau-
sas permutantes pulsum: quod nisi hec cognouerit possit
errare et opinari quod pulsus sanorum est pulsus egro-
rum.

De diuersitatibus pulsum per res intrinsecas

I dicemus diuersitatem pulsum complexionum.
Pulsus naturalis calide complexionis maior est
et velocior pulsu temperate: potest esse ut sit fre-
quentior et frigide est parari puio et tardior temperata
et possibile est ut sit magis submersus. Et pulsus sic
et complexionis est cum paritate durus prope quod durities
non est obediens extensioni. Et pulsus huius molliis decli-
nans ad fortitudinem et magnitudinem: quod in hoc humiditas
obediens est. Et pinguedo et macies habet signum in
actu pulsum. quod est quod pulsus in corporibus macilentis
evidentior apparet quaz in pinguibus eo quod in corpo-
ribus pinguibus est pulsus quasi sopit et habet spum-
situtinem: prope hanc fortitudinis diminutionem. Et
etates sunt ex rebus quod ponunt diuersitatem in pulsu per di-
uersitatem datam a complexionibus: quod pulsus puerorum ex parte ca-
loris est velocior et ex parte debilitatis virtutis est spissior.
Et pulsus iuuenis est fortis prope eorum calorem et fortitudi-
nem et rarior pulsu puerorum. Et pulsus senum debilis est
rarior et tardior. Et senum sunt ex rebus quod diuersitate po-
nunt in pulsu: quod est quod pulsus marium est fortior et maior
pulsu feminarum: et pulsus mulierum minor et debiliores
est velocior eo quod velocitas eis est loco fortitudi-
nis. Ite sunt cause mutantes pulsum. Et som-
nus et vigilia sunt habet operantes in pulsu per permutationem
capitulum de causis permutantibus pulsum ab extrinsecis

Ed rerum extrinsecarum que pulsum permutant. Que
da sunt in quattuor rebus: ante et quodam cibis
et potibus et in balneis. Si accidit aie sit ex
his quod permutant pulsum. Et ex his quod permutant ante di-
cta sunt in cognitione pulsum. Et a rebus quod superueniunt
corpori a quattuor qualitatibus poteris pulsum di-
uersitatem cognoscere: verbi gratia quod cibum quod non sit
sibi susceptus pulsum potest pulsum et debile et occultum quod digne-
rit ponit contrarium. Et hoc est quod cibum animum digeratur
calor naturalis ab eo est sepulchrum admodum ignis a mul-
tis seculis lignis: quod digerit tunc calor inalefcit natu-
ralis. Et propter nostris dicimus radicibus quod cibum ex parte
est similis: et ex parte contrariis. Et simile est somno in vi-
gilia: quod est quod somnus scilicet prope cibum non sit nisi quod calor na-
turalis a cibo est oppositus: et vigilia prope maioris parte sit fa-
cta digone. Et permutatio prope anni a se non est mul-
tis occultis: quod pulsum veris est calidum et humidum sicut ha-
betur complexionem candez et similiter alia tria tpa se
habet. Et quod opimal quod pulsum autem est siccum pulsum veris
in fortitudine frequentia aut temperie penitus errat: quod i
illo tpe virtutis sunt dimittit propter paucum calorem spiri-
tuum in illo tpe est quasi similis senum virtutis: quod istud
tempus temporis senectutis assimilatur. Et propter
ea tunc plurima terre nascentia senescunt: et etiam
virtus generativa in illo tempore in vegetabilibus
et animalibus debilitatur. Et similiter regiones habet
in permutatione pulsum operationem et complemen-
tem permutant. Jam dictum est sufficienter de pl-
sibus: qui petierit vltimiorum particularitatem in-
sciencia pulsum: perquirat ipsam in libris piscatorum.

Tractatus de urinis generaliter.

Incepo volumus loqui de urinis. Et
dicimus quod accidit apparet de urina si-
cut superius dictum est: quod significant digesti-
onem epinepharum et mēbroz. Et quod significant egrit-
tudinem renium et vesice. Sed primo volumus narrare si-
gna appetitia in urina sicut superius dictum est quod signi-
ficat digestionem epinepharum et mēbroz. Et postea
dicemus vniuūscūq; significationem specierum. Et
res per quas significat urina sunt tria species: prima est
urine color: secundum est subtilitas: tertia est cōtētum. Et co-
lor vlt diuidit in .5. partes quas diximus .5. genera.
Primum est color citrinus et hanc multas species sicut pa-
leas: et citrinus et paffar: et illud macatum et croco-
assilaf et paffilaf et assilaf croco rubeo. Sed genus cu-
loris rubei et illud habet gradus sicut color quod nomi-
tur asaab. i. color ruber mixtus quod quidaz albedine
sicut est in rosa. et quod nominatur ebimous qui est ut san-
guis: et rubens qui in superficie hanc nigritudinem et dicitur
acima. Et tertium dicitur color viridis et hanc gradus
sicut siccus et sicut cimaruz: et sicut celestis qui in a-
rabico dicitur elemēta: et sicut nigellinus et sicut porzi-
nas. Et quartum genus continet colores nigrum et hanc
gradus quod quidaz qui declinat ad obscuritatem quod quidaz
qui declinat ad melazanum. Et .5. genus dicitur al-
bum equinoce de urina vel de aqua. Sed albus est ille qui
vere color albus est et quod est qui spumari assimilatur quod
assimilaf lacti. Ite sunt simplices colores urine
Et sunt alij multi positi colores de quibus dicere non est
necessarium sicut color olagus: et qui assimilaf loture re-
cētis carnis et siles. Et hanc significationem sumis a substan-
tia et substantia quod est subtilis quod grossa: et quod medi-
ocris. Et hoc sumis. 4. modis: vnde ut urina sit subti-
lis et postea igrosset. Secundum est ut sit grossa et postea sub-
tiliet. Tertium est ut sit subtilis et remaneat subtilis
Quartum est ut fiat grossa et remaneat grossa. Item
quod substantia est clara et quod obscura: et clara natu-
raliter subtili sepe coniungitur. Tertium significatur
est contento et cōtēta venarum sumunt a colore

substantia loco: et dispositione nā qdā ē albā spissū
et coctū et stat in p̄fido vasis: et ipsi partes sunt equa
les vt figurā habeant p̄ncipatū. et istud ē naturale qd
dicitur i arabico: et dicitur atenoz. et quoddā fursuri assi
mulatur: et quoddā est sanguineū coagulatur: et quod
dā assumulatur pituitis: et quoddā arenulis: et quoddā assi
mulatur partib⁹ ferramenti: et quoddā assumulatur ferri
squamis. Et hec oīa sunt p̄ter naturā sicut color
rube⁹. niger. et obscur⁹. sunt p̄ter naturā. et quoddā
est in parte superiori: et quoddā in media et in infima
Et quoddā est naturale cui⁹ totū est equale in oībus
ptib⁹ suis. et etiā a q̄ partes grosse a subtilib⁹ diuidit⁹

Capitulum de coloribus vrine.

Postq̄ breuiter dicta sunt signa q̄ ab vrina
sumunt deinceps dicem⁹ eorū significata et
incipiem⁹ a colore. Et dicim⁹ q̄ vniuersalit⁹
colores cū eorū gradib⁹ significāt adnutritionē colere
cū vrina. S; eorū naturalis color ē citrin⁹: et alij qui
sūt a colā oīs excessus caloris significāt: et s; q̄ p̄m
quiores sunt igneo colorē sicut color colere vitelline
qui assumulatur colorē vitelli ouoꝝ de die natoꝝ quāz
dicit. S; color ē oīs specieb⁹ colere p̄cesse. S;
colores rubei vlr significāt diuiz sanguinis et virtū
tis debilitatē: et maxime illa que declinat ad rubedī
nē sup quā ē nigredo sicut signat illa que declinat ad
ignitatem plus sup colerā. Et dicit q̄ alij in febribus
acutis fundit sanguinē per vrinā quous in eis nō sit
vena fracta: et hoc significāt periculosa crūz: aut do
minū sanguis quantitatū. Et nigra vrina significāt
vitionē et sup diuiz frigiditatis: q̄ est q̄ calor vel fri
gus hec duo faciūt. Sed q̄ a caliditate puenit habz
signa per albā caliditatem significāt. Sed q̄ a frigi
ditate puenit viriditas aut fustas pcedit et vlr alij co
lores frigiditatem significātes. Et alij sit vrina mani
festa p̄ter admixtionē coler nigre p̄ter expulsiōē
colere nigre q̄ a natura sit sic i p̄ncipio sit. et oīs vi
riditas significāt frigiditatem excepta illa q̄ 3zantia no
minat et porrinā illa forte aduisione significāt. et
nō ē dubiū quin fustina et indica seu celestis signifi
cāt sup calores: q̄ videm⁹ vrinā a colerico mixtas
viriditatis cū citrinitate. et q̄ nigreditas ē p̄ncipiz
nigredinis ob hoc esse q̄ faciūt nigredinē eede sunt cū
causis q̄ viriditatem operant: excepto q̄ in viriditate
sūt debiliores. Et vrina alba et clara sicut aqua signi
ficāt digestionis defectū et virtutis nutritiue debili
tatem aut opilationē aut vtrūq̄. Et vrina que speran
ti assumulatur significāt humorū siccitatis frigiditatem
crudorū habundantiā. Et vt plin a poplā aut nilem
egritudinē significāt: et pueri hāc habēt vrinā q̄ epi
lentici fiunt. Et possibile est vt hec vrina sit signū cri
sis in egreditinib⁹ flatibus. et possibile ē vt sit color al
bus in egreditinib⁹ acutis. Sed ē vt plurimū perdi
tionis signū: q̄ significāt ascēsus colere. ru. ad superi
ores ptes et ibi facit apostema. Et alij vrina crū ru
bea et egritudo erit frigida. et accidit p̄ter fortē do
lorē vt in colica: aut p̄ter opilationē vīarū que cur
rūt a felle ad iestina: q̄ tūc est necesse vt ille humor
exeat per vrinā et alie causē assignant sed iste suffici
ant. Sed colores cōpositi sicut lotura carnis signifi
cāt debilitatē virtutis epatis aut renū. Et vrina oīa
assimulatur solū in dolore ossis febrē significāt. eo q̄ pi
guedine liquescit in mēbris significāt excepto q̄ hac
nigredo nō pcedat q̄ si hoc esset casus virtutis signi
ficaret: et quidā dicūt q̄ hec vrina in acutis febribus
apparet: s; in illos membrū pinguius signum est cre
ticum: sed hec accidit raro.

De signis vrine ex substantia eius.

Albus vrina defectū digestionis significāt
eo q̄ digestio necessario materiāz ingrossare
debet: et defectū digestionis sit p̄ter humor

cruditate: aut p̄ter defectū virtutis: aut p̄ter cibi
et multitudinē pot⁹. Et ex reb⁹ multā adiuuantibus
subtilitatem vrine est via opilatio: et p̄terea vrine
calculosz subtiles sunt. et si post subtilitatem apparet
grossa substantia signū est q̄ natura incipit digerere.
Sed si ab ipso p̄ncipio apparuit grossa et in eadem
grossicie mērit significāt multā humorū ebullitiō
nē a calore extraneo factam: et p̄ter hoc est malus
signus. Sed vrina grossa q̄ post subtilitatem et itez in
grossatur ignis hec opere natura procedat pignitaz
nature significāt post incepti operis p̄ncipia. Et si
grossicies p̄ter motū humorū fuerit hoc ē bonus
signū q̄ est quia significāt q̄ natura digerere incipit
Et quidam hoc reprehendere volentes dixerunt q̄
non sunt aliqua signa tenenda in vrina nisi ex opere
nature interioris: sed si ab acre extrinseco fuerint te
nenda non erunt. Sed isti ignorant q̄ aer non ope
ratur in vrina res diuersas nisi p̄ter preparationē
quā ab interiori natura cepit. Et vrina que in p̄n
cipio egreditinis a parte nature apparet grossa et po
stica subtilitas longitudinē egreditinis significāt. Et
iam dictū est q̄ puerorū vrina naturaliter est grossa
et iuuenum subtilis.

De significationibus ypostasis.

Ypostasis sanitatē denūtiā debet esse in fun
do et esse alba leuis et equalis et forma pinea
ta in fundo eo q̄ ē supfluitas tertie digestiōis
Et de natura supfluitatē ē vt sint graues alba q̄ mē
bra nō nutriunt ex sanguine nisi postq̄ ē dealbat⁹ et
eis assilut⁹: et p̄terea ē color supfluitas sicut color ma
trimēti q̄ vlr nutritiua sequit suū curiū naturalē:
leuis et cōlis pp digestiōis tēptez: et q̄ hēc tēptez cō
lis ē in oībus p̄tis d; esse pineata p̄terea q̄ hec
figura p̄portiois eq̄litate oīz suarū p̄tis in leuitate et
grauitate oīdit⁹: q̄ actio caloris i hac forma diu
tur: et etiā corpa graua extēdunt et dilatant⁹: s; leuis i
seipis aggregant et petūt ad sensus quousq̄ acuat
sicut accidit flāme ignis. S; significatio q̄ a loco su
mit ē hec v; q̄ illud q̄ stat i pte supiori q̄ nebula ap
pellatur significāt p̄ncipiū apitidis digestionis dū
modo sit alba. Et pp hoc dicit. v. si vrina nubē albā
q̄ra die fecerit crūm in. vii. indicabit. Sed q̄ stat i
medio significāt digestiōis crementū. et q̄ ē i fundo per
fectā digestiōis significāt absolute: dūm i hoc per
seueret cōuenientib⁹ dieb⁹. S; si mō appet: mō vō
nō significāt nature debilitatē et illē impedimentum.
Et est sciendū q̄ alij i natura appet ypostasis alba
q̄ materia ē siccitica nō cocta: et b̄ differt a natura
li eo q̄ ipsi ptes sūt diuersē. S; color citrin⁹ yposta
sis significāt citrine colere diuiz q̄ virtutē ipedit di
gestionē: et ob hoc signū ē malū. S; rubea solo signifi
cāt materiā multā et pignitā nature q̄ ipsaz p̄ter sui
multitudinē pmutare nō pōt pp hoc hec ypostasis iō
gitudinē egreditinis significāt. Sed est salubris nisi
malū aliqd appuerit signū. q̄ si apparuerit significāt
mortē longo tēpore pcedentē. q̄ est q̄ hoc malum
signū adiunctū significāt q̄ hec materie multitudo
virtutibus in fine dominabitur. et ipsas vltimo pro
sternet. et si eidem bonū signū copulabitur contrariū
significabit. Sed malum q̄ hec ypostasis significāt
nō est nisi ex parte quantitatis: ob hoc pro maiori par
te est signum salutis. Sed color niger in febribus
acutis est vitionis signum p̄ter hoc mortem si
gnificāt. Sed differentia que est in hac yposta
sim et humorem nigrum quem pellit natura per viā
crisis est q̄ hec ypostasis est in vasis fundo. S; hu
mor expulsi in vrina est dispersus: et p̄ter hoc di
uersitas loci diuersam ponit intentionem hoc est
q̄ ypostasis nigra est suspēsa min⁹ est mala ypostasis
in fundo decubēte. q̄ et q̄ significāt alicui⁹ digestiōis

principium quāvis sit mala: et minoris est granitatis. Sed que est in fundo malam digestionem comple-
te significat. Et quando ypostasis est obscura frigi-
ditatem nature vel caloris naturalis extinctionem
significat. Et ypostasis a lbaginaria multitudinem
motus humorum et defectum digestionis significat.
Sed corpora ypostasium q̄ extra naturā multarum
manierierum sunt: q̄ quedam que tritico fracto assi-
milantur: et quedā que orobo assimilantur: et signifi-
cant hec membrorum liquefactionem: aut humorū
vitionem: et propterea in egritudinibus acutis sunt
male: et si habuerint colorem rubē humorē sangui-
neum vsum significat: aut partium epatis aut lum-
borū significat vitionem. Et dicitur q̄ citrinus in
lumbis magis sit proprius. Sed laminosum est pel-
simā: q̄ est quia membrorum radicali liquefactio-
ne et incisionem significat. Sed furfurē aliquando sit
propter scabiē vesicē: et aliquando sit propter lique-
factionem membrorum: et q̄ differre facit illud quod
ex scabiē vesicē: aut ab alio: est q̄ in ipso puritus in
partibus virge sentitur. Et vniuersaliter quādo hec
accidentia passioni vesicē adiunguntur. Et are-
nosum significat aut lapidem coagulati: aut incipi-
entem coagulari. Et si fuerit rubē lapideus in reni-
bus significat: et si fuerit album lapideus in vesica de-
monstrat. Et squamosus apostematis rupturam si-
gnificat in vrine membris locati. Et sedimen ha-
bens pilos similes capillis humiditatem crassā in
renibus a calore extraneo generatam significat. Et
sanguineū coagulatum apertionem venę aut aposte-
ma in vrine vijs significat. Et quod dictum est ad
presens de significatis vrine sufficiens est quantum
ad nostram opinionem.

De signis egritudinū cuiuslibet mēbris.
Sineps nos dicem⁹ de signis cuiuslibet egi-
tudinū in mēbris manifestis et occultis. Et
scdm q̄ dictum est quedam egritudinū sunt
in mēbris extrinsecis: et sunt manifeste per se: et si-
gnificatio in istis nō est necessaria nisi in causis. Et
egritudines que sunt in partib⁹ intrinsecis trib⁹ mo-
dis significatione indigent: vnus est ex parte mem-
bri patiens. Secund⁹ est significatio qualitatis egi-
tudinū: terti⁹ est significatio egritudinis causę. Et
incipiemus a significationibus egritudinū extrinse-
carum. Et dicemus q̄ iam dictū est q̄ egritudines
complexionales habent duas species vnā materia-
lem et non materialem. Et hec due species aut toti
corpori comunicat aut parti. et quando materialis
egritudo est in vno membro: aut fixa est in vijs suis
aut in eius essentia. sicut apostemata et vlcera tūores.
Et significatio illius que est in vijs est de genere si-
gnificationū intrinsecarum egritudinū. Sed aposte-
mata intus et extra fieri possunt. Sed egritudinum
officialium quedā sunt in partibus extrinsecis cor-
poris. sicut dislocatio et dissolutio que sunt mani-
feste sensui. et quedā sunt in partibus intrinsecis cor-
poris. sicut opilatio. leuitas et asperitas membrorum.

De signis fe. et primo de effimera.
Et incipiemus a mala complexionē vniuer-
saliter totum corpus ambiente que febris
nuncupatur et incipiemus a febre diei. Et di-
cimus q̄ ipsam semper precedit aliqua ex extrinse-
cis causis efficientibus. excepto q̄ hec in ipsa nō est
ex signis propriis. q̄ est quia cum fe. diei spma hoc
inuenietur. Sed non conuertitur. vt semper talib⁹
causis stantibus necessarium febris adsit. Et prop-
terea instandus est vt signa propria cognoscamus
et etiam cōmunia ad certitudinem fortificandā ad-
ducamus. et etiam quia valent ad contrariū remo-
uendum. Et huius febris signa propria sunt duo.

vnū est q̄ pulsus in hac febre varius non est q̄ est
quia varietas non sit in putredinis febris nisi pro-
pter humorū multitudinem aut maliciā. Sed est
q̄ vrina suam naturalem sedimen nō mutat. et quia
in hac fe. vrina non mutat nisi colorem. et ypostasis
nō egreditur absolute. nisi propter humorū putre-
dinem. Et ob hoc necesse est vt in hac febre ypostasi
a suo loco non mutetur. et ex significationibus ali-
quando erit vt in hac accidentia fortia non sit. et est
lenti caloris non inflamantis: vt plurimū semel ac-
cidit vel forte ter aduenire potest. et dicit q̄ quando
paties iterat balneū et opilationē nō sentit q̄ tūc ē effi-
mera. Et hec sufficiūt significatiōes in febre diei.

De signis februm putridarum.
Dicimus de putridis: barū febrium vni-
uersaliter due sunt species. vna in omnibus
venis sit: et alia sit in humoribus digestionis
membrorum. Et differentia que est in his duab⁹
speciebus talis est. q̄ est quia febris que sit ex
materia existente intra venas: interpolationem non
habet neq̄ typum. quāvis paroxysmus aliquando
plus fortificetur alijs diei temporibus. Sed febres
quarum materia est extra venas habent interpola-
tiones circuitus et typos. Et causa propter quā ha-
bent circuitus est quia humor qui putrefieri debet
non putrefit simul et semel. q̄ est quia in eo preparatio
putrefactionis non est completa. Sed paulatim
in putrefactione procedit. et hic sequitur modus or-
dinationis. q̄ est q̄ hec operatio scdm aliquē modū
est naturalis. q̄ est quia natura in hoc regimē habet
eo quod est putrefactio cum digestionē. et propterea
varietas ordinationis in circuitibus signum est ma-
lum. et non est hec operatio attribuenda calori putre-
dinali semper sed calori naturali. eo q̄ in materia non
naturali operatur sicut in multis vijs nature reperi-
tur. Et rationes. Et quibus conatur attribuere or-
dinem circuitum substantialiter calori putredinali
hic infringuntur. et nostras radices nō sequunt q̄ sup-
phiant et metaphisicā inscribuntur et qui illas nō in-
telligit hoc non confitebitur. Et propterea mea
sententia penitus est q̄ natura istos circuitus cum ca-
lore intrinseco operat⁹ quāvis superuenerit huic ca-
lori aliquid preter naturam in quantitate aut quali-
tate: in eo q̄ est agens in materia nō naturali. vel in
humore egritudinem facientem. Et accidens q̄
cum humore aduenit est simile in hoc accedenti q̄
ei aduenit cum cibo. q̄ est quia incontinenti sumpto
cibo infirmatur. Et non est inter hec duo differe-
tia nisi q̄ accidens q̄ aduenit propter cibum est na-
turale. quia cibum est naturalis. sed q̄ aduenit cum hu-
more est preter naturam: quia calor cū materie pri-
mo obuiat sepelitur. et postmodum assumit victo-
riam super ipsam: et augmentando ad suum reuer-
ti tur esse quando ipsius digestio fuerit perfecta. Et
iam bene exposuimus in tractatu quem fecimus su-
per libro de febribus. Et ille ordinationes circui-
tuū diuersificantur scdm naturam humorū et quā-
titatis facientis febre scdm q̄ infra dicemus. Et
causa quare febres que sunt intra venas interpola-
tione nō habet: est q̄ q̄ in partē humoris putridi ca-
lor accenditur nō potest ipsam naturā dissolvere. do-
nec alia pericula accendant. et hoc ppter solidationē
vasorū cōtingit. et ppter eandē causā etia typ⁹ nō sit
etia q̄ illud q̄ dissoluit a mēbris sensibilib⁹ nō sen-
tit. Et putrefactio q̄ in humore sit qui extra venas
est huic tria existit ppter euaporationē q̄ per porosi-
tates membrorum sit: et ppter sunt in istis circuitib⁹
typi ppter sparsionē humoris pungitiui sup mēbris
sensibilia aut humoris vctosi propterea q̄ typ⁹ ma-
gis appropriand⁹ est humorū mobili vctoso quā fixo

Et signa propria febri putridarū sūt tria: vñ est qd vñ in principio pposuim non habet propterea quia calor est impeditus propter humoris digestio nem aliud est quia pulsus est varius et diuersus. Itē alia sunt signa istarū febriū a signis significantib⁹ du as species repletionis: hoc est scdm vasa et scdm vir tutē. Ista sunt ppria signa vniuersalitatis febriū pu tridarum.

De febre cole.

Ed signa propria vnicuiq; se. sunt hec Sci as qd signa se. que sit ab humore extra vasa et in febre colerica sunt thypus fortis pōgitu⁹

Et pulsus in principio istius se. est parvus: rarus et debilis: hoc est ppter humorem qui calorem obuit naturalē et propterea refrigeratur corpus in princi pio porisimorum et eo qd calor naturalis ab humore opprimis putrido. Et quando calor extraneus gene ratur in humore putrido calori naturali admiscetur et tunc crescit et per totū corpus augmentatur: et pro pter hoc pulsus in eodem statu non permanet s; pro pter caloris crementū crescit et fortificatur. Et vñ na in hac se. pro maior parte est ignea: et patiens pe nitus affligitur siti: et aliquādo hīc iungitur amaritu do oris. Et dicitur qd quādo hec se. dicitur pura qd ip sius paroxisimi ad plus vsq; ad duodecim horas pō longantur: et circuitus huius febriū est tertianus: sed tamē non conuertitur quia non est necessariū qd oēs febres que habēt circuitū hūc sint de colera. S; pos sibile est vt sint due quartane aut due quitanē: et hoc non accidit nisi in principio egritudinis. Ista sunt si gna propria huius se. et aliquādo significatōes iste rebus cōibus fortificantur: hoc est qd cōpō: aer: et af et aliud regimē hūc humoris cōperantur. Et aer cum hoc humore comperationem habet modis duob⁹ vñ est scdm suū tēpus naturale: vt est estas qd est ca lida et sicca: alius est quando egreditur suū cursū na turalem ad caliditatem et siccitatem: hūc tēpus per sui naturā debeat esse frigidum. Sed febres que potissimos non habent istis cōmunicat exceptis cir cuitibus et thypo. Et in hoc genere ingreditur febriū que causon nuncupatur cuius materia intra venas est: et maxime circa os stomachi: et epā posita ē: pro pterea in hac se. non est rigor: et aliquādo in ea est ri gor. Et sitis fortis huius se. propriū signum est. Et peior species causonis est illa que sit a colera zānia aut prassina. Et illius perorissimus lōgus est propter inobedientiam humoris illius ad digestionem re spiciendam.

De signis febriū slematicē.

Accidentia magis propria huius febriū sunt a quia in principio esima infirmant: et est tem poris frior longum: sed paulatim innalefcit. Et quando incipit calor apparere redit frigus: et for tificabitur super eum. Et tempus paroxisimi istius se. is. occupat horas: et calor istius febriū nō est mor di catus nec furiosus: et propterea primis tactui non manifestatur. Et huius febriū pulsus rarior et minor est cursu pulsū febriū tertiane in quolibet. 4. suoz tēporum. Et vñ in hac febre est subtilis et alba aut spissa et obscura et si calor putredinalis est fortis et slemata purum non est: tunc possibile est vt vñ sit rubea et palpebre patientis tumide erunt. Et in plu ribus horū patientium os stomachi est frigidum: et si vomitus eueniet slematicum euomente. Et aduen tus ipsi paroxisimi oī die signum propriū nō est qd due tertiane hūc eundem faciunt paroxisimū. Pa roxisimus longus est propter ipsius humoris tardita tem et paroxisimi ipsius plus continuatur quam co lere paroxisimi: quia ille humo: putrefactioni magis

est apparatus. Et adhuc propter longitudines pero xisimi aduenit humoris nō corrupto preparatio putre factionis propter longam moram caloris extranei in corpore diu permanentis. et hoc propterea accidit quia calor febriū huius est temperatus: et subiectum habet humiditatis. Sed in fe. colerica quia calor ex tranens cum ea accensus cito transit non est temp⁹ preparans ad putredinem in parte non putrefacta et vniuersaliter in hac febre calor extrinsecus est val de sepultus: hec enim est causa ad pō continuandos in hac febre paroxisimos. Et deterior harum febriū est illa que ex slemate sit vitreo. Et similiter etiam cognoscetur hec febriū: aere: etate: et consuetudine: quia hec operationem habent cum humore hanc fa ciente febrem.

De signis febriū quartanē.

Et incipit cum frigore grauita qd tunc acci b dit patienti stridor dentium. Et patiens tūc sentit membrorum contractionem et hec sit propter frigiditatem ipsius humoris et grauitatem. Et pulsus istius febriū est tardus: rarus: et parvus: tar dus plusq; sit in slematica: hoc dico in principio pa roxisimi et dicitur qd in augmento maior est quam in slematica: quia calor in hac febre manifestatur for tior existit. Et colores vrine in hac se. variatur: nāz aliquādo est alba et subtilis ad viriditatem decli nans: et aliquādo nigra et grossa ad rube dīnem de clinans: et vt plus hec febriū alias sequitur febres. Et tempus huius febriū est longum: et tempus reuo lutionis ipsius est dimittens duos dies: et innalefcit tertium. Et quartanē circuitus est quasi sicut propi um signū in hac febre propterea quia non inuenitur talis circuitus in aliqua alia se. simplici vel compo sita. Et maior pars hanc patientium sunt spleneticī Et fortificatur significatio in hac a rebus cōmuni b⁹ scdm qd in alijs dictum est: vt ab aere et ab etatib⁹: et a complexionē: et a signis significantibus dominis illorum humorum.

De signis se. que in arabico nomi natur michabeccha.

Et febriū typū non habet: eo qd sanguis eam b faciens est in venis: excepto si fieret propter apostema nominatum sson. qd in aliquo mē brom principaliter esset generatum. sicut in epate et etiam diafragmate. quia tunc in hac se. essent pa roxisimi tertii similes cole paroxisimis. quia sanguis quando supercalefcit ad naturam declinat colere. et propterea in hac se. non est differentia inter se. cole ricarū que habet materiam inter venas et istam nisi in magis et minus: quia nō potest in corpore fieri febris de colera pura solum quia talis febriū de neces sitate mortifera esset: qd est quia colera non est apta recipere aliquam digestionem nisi in hoc qd tūz san guine est admixta: aut cum materia qua nutriuntur membra radicalia: hoc est sanguis dealbatus. Et signa que significant hanc febrem sunt signa domi nium sanguinis significantia: et iam nos narrauim⁹ ipsa. Et pulsus hanc patientis est in ultimo ma gnitudinis et fortitudinis. Urina est rubea et grossa et suspiria: et inquietudines proprie in hac egritudine et in colerica. Excepto qd in egritudine illa fortiora existunt. Et alienatio mentis propria est in febribus acutis. Et verba. S. varia sūt in hac febre. quia alij quando dicit qd est colerica continua. et aliquādo di cit qd est aliud a colera: et non debent attribui cole rice nisi quia non habet putrefactionem perfectam qd natura istius febriū et media inter febres dici et sebre putridā. et sententiā meā tu iam nouisti: et febriū ista

non habet nisi vñ paroxysmū. et in illo aut soluitur aut occidit. Et aliquando incipit lenta et semper ad vltimum fortitudinis crescit. et aliquando est contrarius et aliquando in vno permanet statu. et causa huius paroxysmi multoties dicta est. Ista sunt signa cognitionis febriū simplicium. et qui simplices cognouerit compositas cognoscere poterit. et ista exempla nō fuerunt data nisi per modum similitudinis quia raro inveniuntur. Et adhuc quia maior pars accedentiū que in his febribus tibi narrari nō verificatur nisi in febribus que sunt de materia humorum naturalibus propinquo. Verbi gratia quia paroxysmus febriū colericæ maior. occupat horas. quā colera naturalis est putrefacta. Sed quādo vitellina aut zizania putrefcit tūc lōgius erit paroxysmus. et accedentia erunt pessima. et pauci euadunt et maxime ex zizania. eo quod aptitudines digestionis non habet quod est quia quādo cūq; humor a deo cōrarius est et cōplexio corporis nō possit agere digerendo super eū tunc febris deteriorē exitū habet et quādo cūq; potentie propinquo est. tūc febris salubrior est. Et scias quod cōpositio febriū est a causa locali. aut a causa materiali. Item cause materiales tres habent modos. vnus est quādo duo misceantur humores. tunc materia febriū sit inter illos duos humores simplices qui singulas possunt facere febres. et etiā accidētia tunc ex his mixta erunt. Itē alius modus est vt vna sit putrida. et alia sit ethica. terti⁹ vt vn⁹ mod⁹ faciens febrē sit cum apostemate et alius sine. Et aliquando cōponunt due febres et misceantur earum paroxysmi absq; eo quod materie misceantur. hoc propter causas locales accidit sicut possibile esset vt vna esset intra venas. et alia esset extra: in hoc genere locatur se. emittit⁹ nuncupat. Et aliquādo humores febrem facientes erunt vicini sed non mixti. Et possibile est etiā vt omnes iste species ad inuicē cōponant. Et etiā potest vnus modus cōpositionis dici vt scdm magnitudinē et paruitatē: et scdm fortitudinē et debilitatē: hoc est vt causā efficiētis vna sit fortis alia debilis.

De signis febriū ethice. Rubrica.

Et febris tres habet species scd⁹ quod ab alijs dicitur: et accidentia in hac scd⁹ maius et minus diuersantur. et accidentia eius ocula sūt in principio et quādo cūq; videbis corpus cū calore continuo lento vltra dies tres vel duos: quando nemo in corpore incipit manifestari: tunc vñ lente continue assimilatur. Et si patiens eam quasi nō sentit: nec habet putridarū febriū significationē optandum ipsam esse ethicā. Item post horas quinq; ab assumptione cibi eius patientis pulsū considere debes: et caloris quantitātē: si calores inueneris augmentat⁹: pulsū velocem: aut in aliqua mentione magnificatum: tunc istam febrem ethicam iudicabis: quod est quia membra malā complexionem acquirunt calidam: et de natura nutritibilis est sibi nutriendum assimilare necesse est vt cib⁹ corpori adueniens calorem extraneum debeat adipisci: quāuis cib⁹ ille frigidus sit aut non: et propterea tunc febris fortificatur: et accidentia augmentantur quod in putridis non cōuenit: propterea quia calor extraneus in illis non est firmus in membris que in cib⁹ agere debent. Et cause que ab alijs medicis dantur accidentales sunt sicut tabule causatorū: quia dicunt quod cib⁹ in talibus patientibus corporibus est scdm similitudinē aque super calcem proicere: quia impossibile est vt virtus nutritibilis a nutriente tantum sit elongata vt ipsum eīdem sit contrariū. Dicit aqua calē reperitur enim quod vñquodq; illorum alterū corruptit. Et raro hec febris accidit nisi post

alias febres sicut post aliquā ex febribus putridis. Et quādo fortificat h febris marcescit corp⁹ infirm⁹ et siccatur pellis eius: et deformatur facies: et profundatur oculi. Et cum venerit ad vltimū gradum ethice videbis oculos eius quasi asperos cinere sicut videtur in oculis eorū qui tangunt puluerem et contrahuntur palpebre inferius sicut accidit patiēti subter et pellis frontis est tensa et sicca quasi coriū preparatū et tempora habet tensa: auriculæ et palpebre citrini sunt coloris. Et pellis mirach ventris sit sicca et rugosa. et pulsus eius est tensus sicut corda velor et debilis et vrinā est oleagina. Alia vero signa istius febriū manifesta sunt et in libris spicatorū plene enarrata. vnde non est necessarium ea reiterare.

De signis apostematū.

Incipere volumus loqui de signis apostematū. Et dicimus quod signa apostematū sanguineorū sunt rubedo coloris cum forti calore. et rubore. et dolore magno. saluo quod membrum non sit insensibile. et cum hoc extensionem habeat. et hec sanguinea apostemata diuersificantur finem maius et minus. Et scias quod in apostematibus istis sanguis mundus est a putredine. sed quādo putrefcit generatur pusilla. et signum istius apostematis est quomā est maioris inflammationis valde signum. et in his apostematibus febris est signa. et in hoc genere sunt apostemata que sunt in subacillis et inguinib⁹.

De signis apostematū colericorū.

Signa colericorū apostematū sunt coloris citrinitas et humorū subtilitas et dolor fortissimus sine extensione et formica deambulatiua huius generis est.

De signis apostematū flematicorū.

Signa flematici apostematis sunt coloris albedo cum pruritione doloris etiā si cōprimuntur: vñuersaliter ista apostemata sunt apparentia oculis descripta: et simplicia sunt. Et in cognitione non indiges forti perquisitione: composita tñ indigent fortiori: per comparationes illorū simplicium accidentium cognoscentur.

De signis apostematū melicorū.

Ed apostemata melancolica cum flematicis cōmunicant in dolore pruritione: saluo quod in tactu duriora: et in colore obscura: et cancri etiā in hoc genere existunt: et sic denominantur eo quod cancri pedib⁹ assimilantur: eo quia vñe que eos circūdant sanguine nigro replete sunt. Ista sunt signa apostematū que in partibus exteriorib⁹ corporis apparent. Sed de his que intrantibus partibus corporis sunt dicam cum egritudines membrorum interiorum enarrabo. Egritudines vero que in superficie cutis apparent sunt sicut varicelle: et morbilli: scabies: lepra: et morpha: similes hijs et quedam ipsarū signa habent pronostica anteq; fiant. quod est quia signum pronosticum lepre est rance do vocis: et grossities eius: et hancilitus stricatura: et rubedo faciei: aliquādo ob obscuritatē tendentis cū faciei inflatione: et albedinis oculorum obscuritate et rotunditas etiam oculorum signum est maximū denotans lepram. Sed varicellarū signa pronostica: sunt se. continentia et faciei inflatio: et tempora: et grossities venarū cum rubedine et nasi purit⁹: et gule ac colli grossities: hec egritudo solum semel aduenit patienti. Et scias quod omnis pusilla que in superficie corporis sit cum febre est signum expertū quod ex genere egritudinum pestilentialium maneat et maxime que ex melico sunt humore: et tunc aperiantur aduenit eis escara similis ignis cōbustionis.

Capitulum de crisi.

T quia febres & vniuersaliter acute egritudi-
nes non sanant nisi propter crisin. deinceps nar-
randa sunt signa crisy laudabilem & inlau-
dabilem significantia. Et dicim⁹ q̄ crisis cognitio quic⁹
rebus habet. Una est cognitio siue discretio egritu-
dinis q̄ crisi sanant ab his que sine crisi sanant. Secū-
da est cognitio signorū significantiū quattuor egritu-
dinū tēpora: q̄ nō i quolibz istorū tēporū sit crisis lau-
dabilis. Tertia cognitio speciei euacuationis illi⁹ rei
que egritudine facit: q̄ est q̄ res que euacuat quan-
do egritudinis sunt incoherentes tūc sunt inlau-
dabiles. Quarta res ē p̄prie in essentia crisis aut in ipsi⁹
pronosticatione. Quia est cognitio dierū in quib⁹ cri-
sis fit laudabilis aut inlaudabilis. Et post hoc eue-
niat cōmemoratio bonorū & malorū signorū in egritu-
dine qualibet que cōsumit per crisin vel sine crisi
& signorū bonorū significantiū sup liberationē. Et
dicim⁹ q̄ descriptio egritudinis que crisi terminā-
tur ab illis que sine crisi terminant sunt hec que fini-
unt dissolutione oculata aut manifesta: habent a lō-
gitudine egritudinis aut ipsi⁹ breuitate: q̄ est q̄ cri-
ses nō sunt manifeste nisi in egritudinib⁹ que breui
tēpore finiunt. Et longitudo egritudinis aut bre-
uitas a natura egritudinis essentia cognoscit⁹: & simi-
liter a rebus extrinsecis que illis similes aut dissimi-
les iudicant: sicut aer clima: diēta: & exercitiū: & simi-
liter cōplexio: & etas. Et aliquādo breuitatē & lon-
gitudinē egritudinis a natura mēbris patientis sicut
apostemata que i mēbris principalib⁹ generant. Et
multociens ab accidentib⁹ cognoscim⁹: q̄ est q̄ que
dā accidentia breuitatē & quedā longitudinē signifi-
cant. Itē maior pars accidentiū que in supposita
tibus corporū apparēt ex signis digestionis & priua-
tionis eiusdē similimodo significat sup egritudinē
tēpora in longitudinē & breuitatē: nō solus ex parte
qualitatis verū etiā quantitatis: ita q̄ q̄ erunt multa
citā p̄sumptiones egritudinis significant & q̄ erūt
paucā contrariū denotabūt. Et egritudines que na-
turaliter sunt breues sūt colericę aut sanguinę: siue
cū apostemate mēbrorū principalū sit aut nō. q̄ est
quia tertia pura terminū quatuordecim dierū nō
excedit. & aliqui per spaciū septimane vnius con-
sumunt si fuerit inter venas acutior erit. Et scdm
istū modū est in sanguinis febre: eo q̄ in vltimo
acuitatis. Et scias q̄ antiqui nō dixerūt ista nisi in
egritudinibus acutis que terminant i quatuordeciz
diebus vel citra: & hoc nō inuenit nisi in istis duob⁹
generib⁹ febrū: & in apostematib⁹ sanguineis & co-
lericis. Sed schematicarū febrū tēpus est longū: & di-
gestionis signa in eis ante tres septimanas nō appa-
rent. & aliquādo ad spatū plurū mēsum extendunt
Et que ex cōpositione ex flegmate & colera sunt: iter
has medie existunt. Et melancholicę spacio septem
mensū extendunt. & quādo res extrinsecę egritudi-
ni proportionantur eidem. vt cōplexio etas & regi-
mē. & hec sunt causę longitudinis & breuitatis egritu-
dinis. Et adhuc sunt egritudines habentes pro-
prietatē ex sui natura longitudinis & breuitatis. verbū
gratia vt iuuenis habens colericā febrē ex pura cole-
ra & in regione calida. & cum regimine calido. & cō-
plexiōe calida. dico q̄ hec egritudo finietur omnino
ante septimū diem. Et e contrario in sene habente
febrem ex melancholia & in yeme & regione frigida &
melancholicę complexionis. & ergimen ei simile di-
co q̄ hec febris non eradicabitur vsq̄ ad sex men-
ses. Et quando non conueniunt hec cum egritudine
erit longitudo & breuitas scdm proportionē multi-
tudinis & paucitatis ab eadē. Sed accidentia si-

gnificantia breuitatē egritudinis sunt fortitudo ca-
loris & pulsus velocitas. & vniuersaliter omnis fortis
egritudinis motus a forti prouenit calore. & calor
corporis subita permutatio ad citrinitatē subito ad
maciem. Sed accidentia significantia super longi-
tudinē sunt hijs contraria. & mediocritia significat
mediocritatem inter longitudinē & breuitatē. Sed
signa significantia super quattuor egritudinū tēpo-
ra que pueniūt ad crisin aut nō: hec sunt. Scias q̄
signa principij egritudinis sunt quando accidentia
secundū vnum modum inueniuntur & non fortia.
verbigratia tēpora afflictionum tunc erunt equa-
lia quāadmodum tēpora quietis talia erunt: & de
huius tēporis proprietate est vt nullū dictionis si-
gnū in vrina ostendatur vel in spūto nisi egritudo
prior efficiatur. Et signum augmenti est quando
egritudinis accidentia accrescunt: & tunc tēpus affli-
ctionis prolongatur et tēpus quietis breuiatur.
Sed anticipatio proximī augmentum egritudinis
non significat si cū hoc longitudo tēporis aut for-
titudo non adiungeretur q̄ est quia quando antici-
patio proxima a fortitudine & velocitate egritudinis
causatur. tunc necessario sequitur lōgitudo proximī
& fortitudo. Sed quando causa anticipationis est di-
gestionis appetitudo & humorū subtilitudo: tunc priori-
tas non erit: ergo anticipatio sola augmētū signum
nō est. Et istud q̄ augmento p̄p̄iū crisi est digesti-
onis manifestatio. hoc est vt nebula suspensa in me-
dio vrine videat aut in superficie sui. Et signa status
sunt q̄n similia principij significās scdm tēpus: quia
scdm patientis vires diuersificant: & tunc in digerē-
do cōplet suā actionē: nam & in vrina cōpleta dige-
stio reperitur. Et scias q̄ nō est necessarium vt in
hoc tēpore accidentia fortia sint. & si quesieris que
sit causa quare tēpore status natura debilitata di-
gestionē ostendat: in tēpore principij virtus for-
tis digestionē ocultat. & hijs contrariū sequi debet
quia fortitudo nature debz opponi inobediētie ma-
terie. Respondemus quia est semper vna compo-
sitio tēporis inter agens & patiens: & sicut forma
efficiens propriū & ordinatum tēpus habet sibi
ad agendū: similiter materia habet sibi propriū et
determinatum tēpus ad patiendū: & quāuis
forme veraciter tēpus non attribuatur: sed ma-
terie: tamen hoc est dictum in formis abstractis: ve-
rumtiam in formis reatiuis: hoc potest dici quod
dictum est. Et declinationis tēporis signa sunt
quando accidentia alleviantur: & natura egritudini
dominatur. & paroxisimū ab inuicem elongantur et
breuiorē efficiunt. Et sic anticipatō sola paroxis-
mū non eff signum augmenti. sicut postpositio sola non
est signum declinationis. q̄ est quia postpositio a pau-
citate materie fieri potest & a nature debilitate.

De speciebus crisi.

T species eundem que in crisi sunt secundū
hunc modum sunt videlicet per fluxū ven-
tris. per vomitū: sudorem: vrinā: & sangui-
nis per nares fluxū. & fluxū emoroidarum et in
mulieribus per mēstrua. & aliquādo crisis sicut per
apa tamen illa crisis laudabilis non est nisi fiant ape-
mata in ignobilibus membris: & alias non fit per
pustulas iuncturarum. Et vnaquaq̄ species istarū
eundem in aliqua egritudine propria est vt plus
& maxime quando crisis laudabilis est. Crisis se-
brim colericarum per vomitū aut fluxū ven-
tris aut sudorem per vrinā fit. Et sanguinearum
per modum alicuius eritis sanguinis fiet. & etiā
aliquādo a cōmunicatione quem membrum pa-
tiens cum alio habet iuuat euacuatio. Sicut apo-
stema cerebri creticit pluries p fluxū sanguis nariū

quā per emoroydā flūm, et q̄ gibbositate epatis
per vīnā, et q̄ in cōcūitate est per flūm ventris ter
minat. Sūlto q̄ egritudo sanguinea non fit, aut per
emoroydas aut per mēbrā sū sanguinea sit. D̄s cri
ses que sunt per apostemata aut per pūlulas et plu
rimū in egritudinib⁹ longis sunt: q̄ quidā moztificē
crises in fine sunt ppter apostemata que in mēbris
principalib⁹ sunt, et ppter ea p̄cipit, p. in aliquibus
istā egritudinē euacuatōē in principiū fieri sed
nō d̄gitionē expectare

De diebus creticis.

T dies manifesti laudabiles crifes: sunt dies
c qui a principio egritudinis pro quaternarij
enumerantur cōputantur. hoc p̄m est quār
t^{us} & scōus est. vij. eo q. iij. hic vtriq; cōmunicat. &
p^{ri} hūc. xij. si p̄municas: p^{ri} hūc. xiiij. & p^{ri} hūc xvij
cōmunicans ē & post hūc. xij. cōmunicat & p^{ri} hos
xiiij. & xvij. & xxiij. & xxvij. & xxx. & vltra.
xxx. sūt egritudines cronicæ. & quasi nō vltra apparet
crises manifeste & aliqui vnginti sunt pro quaternarij.
& hoc fit quia sunt in quartis. & in quartis ante
cedentib^{us} indicant sicut crifes que fit in septimo quo
indicat in quarto dono signo in quarto appariente
sicut nebula alba suspensa. & vndecim^{us} quartūdecimū
indicat. & decimūquartū decimūseptimū indīcat.
& decimūseptimū vigesimū idēat. h^{ic} post vige
simū nō fit indicatio nisi per septimanas. & isti dies
omnes pro maiori parte laudabiles sunt & eis ma
ior pars crisis fit. Sed sunt alij. qui bonitate istis
propinqui existunt. & similiter laudabiles existūt qui
nō certificant ppter longos circuit^{us} sicut. terti^{us} quār
tus & non^{us}. & decimūtertius & decimūnon^{us} & vige
simūseptimū. omnes enim hij dies nullā habent vim
indicationis crifes. sed non^{us} pro maiori pte indicat
vndecimū. Sed dies quib^{us} plurimū fit mala crī
sis est sicut fect^{us} & hic est peior omnib^{us} & vt plurimū
in eo fit mala crifes. & quātus hic est significatiuus
hoc est quādo malū apparet signū sicut est nebula nī
gra. & post illū ī malitia existit. xij. & post hūc. xiiij.
& post hūc. xij. & post hūc. xij. & post hūc. xvij. & post
hūc. xvij. sed raro in. xij. fit crifes. Et debes sci
re q. iste crifes a principio egritudinis cōputant^{ur}: &
quando male in operationibus lesio apparet. exē
pro in pariete. quia ab ipso partu incipere debem^{us}
quāntis egritudo post partū per tres dies sensibilē
extitisset: & breuiter hec regule dicat^{ur}. y. sequim^{ur}. Et
cecidit diuisio iter antiquos in hīs diebus in mali
cia & bonitate. Sed isti dies approbati sunt a duob^{us}
yris qui p̄ces in hac arte extiterūt: sūt. y. & c.
& creditur q. veritatē dicāt ppter experientia eorū
multā: & causa eor^{um} per plurimos dicta est. Et qd nō
bis videtur ex hoc declarātū est a nobis super accu
sas auiē. quā cōmentati fuimus. Et scias q. dies isti
quāvis verissem^{us} incisi veritatē nō habēt: sed vir
tutē habēt scdm plus q. Rasis dicit q. expert^{us} vidit
in infirmaria releson in plurib^{us} decemilia hominū
Et in multis ipso^{rum} verificati sunt isti dies laudati:
& in multis virtutē liberationis dies repobati ha
buerūt: & similiter egit ī malicia gaune. p. parte pro
bauit: auenjoar gloriofus ve Rasis ē testificat^{us}: cui
in hac faciente debet cōcedi corona qui vixit. l. 35. an
nis. & in. l. 40. annis in hac arte operari cepit. & in bo
nō obijt statū & in habitu scientie vidit quāta videre
& cognoscere potuit. ergo sui libi credendi sunt & ip
sius testimonia. Et res quas iam scire possumus: q.
crifes est propinquā seu velocitas mot^{us} egritudinis:
& furiositas ipsi^{us} Et signa que in vrina apparent & in
sputo: & pulsus fortitudō & egritudinis natura: con
trariū harū rerū tarditate ē crīs significat: quēad
modū ī mediocre extiterit mediocritatē significat

De signis significantibus presentē crīsm.

E signa preſente criſis ſignificantia ſunt acci
dētia forſia que precedūt ſicut oripilatio for
tis: et oritatio forſis: quietudo: et alienatio: et
doloris capitis fortitudo: oculorum et faciei rubedo: et
baneli et ſtrictura: et tremor cordis: et pulſus et colli do
lor: et ventris: et labij inferioris morus: et modificatio
oris ſtomachi: et tremoris typus: et vrine coſtrictio,
et ſtercoris: et forſis ſiris et hijs ſimilia. et hec ſigna
ſi in nocte apparent ſignificat criſim in matutina ſu
tura. et ſi in die apparent in nocte prima criſim ſi
gnificat. et ſpecies criſis cognoscuntur propter humo
rem aut ſm partē ad quā mouebitur humor: quēad
modū labij citatio ſignificat vomitū: et rubedo fa
ciei et naſi pruritus ſanguinis fluxū ſignificat. Adhuc
ſpecies criſis ab indicatione ſpecie cognoscitur. qz
ſpecies criſis ſpecies indicationis ſimilibus et cogno
ſcitur vtrū per ſanguinis fluxū aut per vomitū aut
per ſudores: aut per ſimilia hijs. ergo quicquid bona cri
ſis cognoscat cauſis. vna eſt vt in ſtatu egritudinis
ſiat. Item poſt digreſſionē bonā: et humor qui euacua
tur ſimilis ſit humidiōis egritudinē faciēti. i. die lau
dabili ſiat. et vt ſit bonis diebus indicata.

De signis pronosticationis.

De his locis sumus de crasis bonis et malis: et de rebus que pro maiori parte significant in acutis egritudinibus salutem vel mortem. Deinceps loquimur de alijs signis pronosticis: et incipiemus a signis pronosticantibus salutem. Et ista signa sunt signa que ab operationibus fiunt: et ab accidentibus que ab operationibus pueniunt. Et aliqui hec signa fiunt ab egritudinibus que alias egritudines sequuntur. Pronosticationes que ab accidentibus fiunt sunt sicut quando facies infirmi propinqua est sanorum facibus: et maxime faciei fide sibi sano erissem: eo quod sanorum facies diuerfantur multum: si ita sit signum est salutis: quando color equalis est in toto corpore signum est salutis. Et retentio intestinoz ab his apostematibus. Et venter mediocriter grassciat et macies: et suppuritates ab eo manentes calorem naturales substantia habentes significant salutem. et in paribus ventris non sit apostema: et bene se continet virtutes nutritiue velut iterum: ut sit equale inter grossiciem et subtilitatem: et ut sit color aureus: et tunc est signum salutis illius egritudinis eo quod iterum significat super bonitatem istius virtutis. Et si urina sit citrina: et ypostasim in fundo habes albam et penulam aut suspensam signum salutis: maxime quando sedet in fundo. Quoniam talis urina significat salutem et febrium: et in apertibus intestinis. Spiritus albus mediis inter grossum et subtile malum carens odorem: et facile expulsum in pleuresi: et in peripneumonia salutis signum. Sudor in acutis febribus in die cretico in calore iteratus: in toto equaliter existens corpore albi coloris malo carens odorem salutem significat. Si uis sanguinis narium in febribus sanguineis in apostemate cerebri et intestinoz in die cretico salutem significat. Et signa que ab operationibus fiunt sunt in egritudinibus acutis: bonitas rationis finem sensum clarum: bonitas decubitus: et mors: banellitus iteratus non rarus: nec spissus: nec interpalatus: pulsus fortis et paucum habens permutationes et bonus appetitus: sunt signa salutis: quia bonitatem omnium virtutum significant. Et signa salutis que ab egritudine fiunt superuenienti sunt ut supradictis sit contraria causa antecedentes: aut ut ipsa moueat causam egritudinis preambule ad partes diuersas. Exemplum prime est febris spasmo repulsiois superueniens: propterea quia causa faciens febrem: vel ipsa febris cause facienti spasmo resistit. Similiter superueniens dolenti ventris: stomachici aut epatici: aut

plenis a ventoso a frigida complexionem generato. Et
empla mēbri scōi multa in antiquorū libris inueniūtur
et dixerunt qm̄ superuenerit canioni in die cretico ri
gor est tūc signū declinationis illi⁹ febri⁹: eo qd natu
ra expelli et ipsū humorē a partib⁹ intrinsecis ad ex
trinfecas partes. Et quādo supueniunt varices poda
gricis et artericis et egritudinib⁹ renū vt freneticis
tunc liberantur. Et qm̄ emoluide metacolicis supue
nient sūt cā liberatōis. et qui subtiliter has res pscrui
tas a se ipso ex his multa inuenit. Et aliqui accidunt
vt vna egritudo alteri supueniat et primā allentabit
puta quis perfectā euacuē nō faciat. et hoc fiet quā
do causa egritudinis scēde erit autē genere causarū
primē excepto vt sit minor et debili⁹. et plūz huius
est quod dicit. y. acetosa in disinteria eructatio lau
dabilis est:

De signis pronosticis malis.

Et postq locuti sum⁹ de signis salubrib⁹ volu
m⁹ loqui de signis malis. Ista signa in pno
sticade hnt grad⁹ s; plus et min⁹. Et sumuul
ab operatōibus et ab accidētib⁹ que ab ipsis operati
onibus veniūt: et aliquādo sumuul ab egritudie pre
cedēti. Et que sumuul ab accidētib⁹ sūt hec vt faci
es quā dicit. y. significās mortē. i. qd natus est acutus
oculi cōcaui: et aures depēdētes: et cutis faciei tēsa: et
color faciei viridis: vel obscur⁹: et oculi quasi cineri
ci: hec pditionē pnofticant. eo qd ista accidunt in egr
itudinib⁹ acutis. quoniam spgitur et pditur calor natura
lis ab egritudine: et fortificat pparatū ipsius: hoc est ca
lor extraneus: et generaliter hec sunt signa in egritudi
nibus acutis a fortitudine egritudinis. Et aliquādo
accidunt hec signa in egritudinibus chronicis vt in
ethicis: etiā post multā euacuatiōē a fluxu vētris:
vel a vigilia immoderata: qd est quia dissolutus est ca
lor naturalis et hūditas: et calor extraneus est fortifi
catus excepto vt nō pcecesserit vētris immoderatus aut
immoderantia vigilia qd tūc in tali leu⁹ signū ēst. Et
qm̄ albū oculi ruberū fuerit: et ipsi⁹ vne obscure aut
nigre fuerint signū mortis est pculdubio: et marie in
egritudinibus acutis qd est quia nigredo extinguit
naturalis calor signat. et albirubedo repletionē ce
rebrī et hūorib⁹ inflatis significat. Eminentia oculi
in egritudinibus acutis malum est nisi foret propē
oculi obtrahit: aut propter vomitū. Quando super
cilii. aut labii. aut natis color luteū habet obscurū
mortē proximā signat. frigiditas extremitatū in acu
tis signū malū est valde: eo qd suffocationē calorē na
turalis in partibus extrinsecis propter a postema si
gnat aut ppter hūorū frigiditatem habundantiam
et propriū signum est extinctionis calorē naturalis
eodem modo quando habens se. corpus intrinsecus
fuerit calidum et extrinsecus frigidum: mortē signi
ficat: eo qd apha calidū denūciat in interioribus esse et
ideo calor extrinsecus vertitur intus. Et vniuersalē
quādo calor equalis nō est in toto corpore malū est:
qd est qd signat in mēbris principalibus apostema si
cut in cerebro: stomaco: et epē. Quādo signa pustula
boto: alia habet cū extremitatū frigiditatē mors pro
xima est: qd est qd signat in cerebro aut in vētre calidū
apha et malū. Si digiti et ungues ad obscuritatē sunt
declinēs: ad viriditatē stante pulsu debili mors vi
cina est. Et si nigredo sit cū fortitudine pulsus in die
cretico salutē significat. Et similiter quando sanies i
illis locis fuerit aut apha salutem signat. Et quando
in carne primo appuerit pustula rubea deū ad viridi
tatē vel nigreditatē conuertunt signū est malū quoni
am iaz extinctionē calorē innati videtur significare
Et si iā in egritudinib⁹ acutis appent i superficie carnis
minute pustule ad similitudinē granorū mili signū

est malū. qd signū est qd materia paucā digestionez re
cipit. qd dicit. y. yctericia veniens ante. 7. diē in acu
tis febribus malū est. reprobātū est experientia i cib⁹
nostris terris. et si veniat i quinto die laudabile mē
tū est vna ratione. et maxime in tēporibus calidis et
corporibus calidis. Et hec est sentētia collegiorū me
dicorū omnīū pax. et in die maloris: et pro malori p
te illorum de antea. et possibile est qd istud quod dicit
locus i grecia habuit. qd tria illa hac frigidior existit.
Et istud quod dicit. y. qd erat signū malū. et ideo qd
hec vna ex reb⁹ ex pūct crisis et ois crisis veniens
qm̄ digestione est malū. et possibile est qd vidit i terris
suis crises venientes per yctericiam ante septimum
esse malas et sine digestione. Et significatio que sūt
a reb⁹ exuntibus a corpore hec est. sicut stercus ni
grū et viride et ferens. et cum pinguedine in febrib⁹
acutis qd hec mortē significat. qd est qd niger adustio
nem pingue mēbriū liquefactionē. scēde corruptio
nem humorū significat. Et in acutis stercus albū et li
quidū malum eo quod significat digestionis debili
tatem et qd colera ad partes superiores ascendit. et si
militer est in vrinis in hac febre. Item albū stercus
futuram yctericiam significat. Et stercus habēs co
lores varios longitudinē egritudinis hz significare et
super habūdantiā diuersorū humorū. et si cā medici
ne fuerit salutē pnuiciat in qualz egritudine et si i p
cipio erit colera nigra. siue superius vel inferius
mortem signat eo qd cū talis humor appuerit a prin
cipio egritudinis signat aut super habūdantiā ipsius
humoris et super debilitatē virtutis: aut vrinis
Et disinteria pueniens a melancōia aut acetositate
mortem denūciat. quando stercus colore pure assū
milatur malū est: et appetitus defectu similiter ca
sus appetitus cum sanguinis fluxu malū.

De signis pronosticis malis ypostasis vrine.

Igra ypostasis in acutis febribus mortem si
gnat. eodem modo vrina aquosa et subtilis per
seuerans in pueris mala est. qd est qd eorū na
turalis vrina d; esse grossa. Vrina aquosa in egritu
dinibus acutis mortem denūciat. Et vrina turbi
da que non clarescit mala est. eo qd signat supra forti
tudinē extranei calorē. Vrina sursurea laminosa in
acutis febribus male est si viciū renū aut vesice
non affuerit qd membrorum liquefactionē signat.
Et signum discretum inter vtrūq; est renū: aut
vesice dolor. et vomitus niger et sereatus existit mal⁹
et si cū hoc fuerit ferēs mortem habet significare.

De signis pronosticis sudoris mali.

Udor in die non cretico apparens ex quo fe
bris allentationē non habet malum est. et si cū
hoc est frigidus in ceruice et capite malū est
et in capite solo peior: qd longitudinem egritudinis si
gnificat in lenta: et in acuta significat mortem. San
guis guttatim exiens de narib⁹ paucus et niger i cau
sae mortem significat. qd est quia magnitudinem a
postematis dicit esse in cerebro. Nec sunt signa ac
cepta ab operatōe. Quādo oculi lumen effugient et
in volūtariē lacrimauerit signū malū erit. Et si ve
loces fuerint et rubicundi: et vnus altero minor app
uerit: signū est mortis. Et rubedo oculorū iterū sup
spasmodum cerebri habet significare. Et eodem modo
quando labia extinguntur. quando infirmus a capi
te ad pedes se iactauerit mortis est signum quoniam
intollantiam virtutis denūciat. et vtrū quandoq;
infirmus non steterit ad modū sani signum est malum
et similiter quando vult sedere saltādo sedet. Sed
eodem modo quando se habet capiēdo seu sustentā
do seu vbiq; signum est mortis. Et quando infirmus
non audit nec videt: cum debilitate virtutis signū
est mortis proximē. et quando hancitatus inter dū for

tis: quandoq; oculus fuerit malum est. quoniam p
turbationem mentis significat quia eorum consue
tudo est. & cum fuerit hanelitus eius interitus: est si
gnū malū quoniam spasmus i musculis pectoris esse
denunciat. Et somnus quando lesione vel dolorem
inducit signū est malū. Et signa que ab egritudine b
precedētibz sumatur sunt sic sumēda: q; quādo no
na egritudo pcedēte sortior erit: & in mēbro nobilioz
signū est malū sicut si in squinantia in quarto die bu
mor ad pulmonem descēdat. paties in septimo mo
rietur. Et similiter omnis egritudo significans egrit
tudinem vel fortitudinē cāe efficientis egritudines
mala est: sicut repletō reumatis in capitibus pisco
rum mala est & singlī in egritudinibz acutis q; spā
mus significat: & aliqū accidēs supueniēs opponitur
egritudini pcedenti: sicut ydropisā festinantibus
post se. acutās.

Capitulū de rebus vniuersalibz ad cognoscendum
membra egra.

Princeps volum? loqui de signis egritudinis
d membrorum intrinsecorum. Et dicem? quod iaz
dictū est superius q; hic tria requirunt: vt mē
brū egrum: & quiditas egritudinis: & causa egritudi
nis: & causa hic intelligitur differētia egritudinis: hoc
ē ipsi proprietates: & cā q; mixtas res significat p ma
iori parte sūt accidētia que actionibz & passionibz sup
ueniūt: & hec apparēt aut in corpore aut in superflui
tatibus corporis. Sed accidētia que dicta sunt p
maiori parte super egrum membrū significāt. quan
do illa actio aut passio membro cui superueniūt est il
li propria. Sicut casus appetit egritudinē oris sicut si
significat. Sed si illa accidētia illi mēbro nō sūt prop
ia illud mēbrum egrum nō significat: sicut pūatio mo
tus digiti nō significat ppter egritudinē solū in digi
to esse: q; est: quia potest esse: ppter egritudinē ner
ui ad illud membrū veniētis. Item possibile est vt
accidens actioni mēbrū superueniēs mēbrū egrum &
egritudines signat: & hoc accidit q; hoc accidens p
pūā ambobus existit: sicut dolo & acut? pūgitū? pan
niculosū mēbrum egrotare signat: q; hūc dolo? effi
cit humor colericus. Et orremia que cū magna ven
tositate egredit significat q; egritudo in ore stomaci
existit & humor frigidus huius cā existit. Et mem
brū existens supra dorsū corporis in cuius opposito
sentit egritudo signū est supra mēbrū leuius i quo erit
passio membrū leui: sicut dolo? qui est sub ypec. nō
significat q; egritudo est i sūaco. Et illū qd nō est pro
pūā signū est sicut dolo? ylij qui potest esse vt sit egrit
tudo colica & egritudo renū. Et existētia a corpo
re similiter super egrum membrū habēt significare
a parte gūtatit & forma ipsoz. A forma sicut corpus
cula simile & similia super egritudinē renū: & squamē
sūm super egritudinem vesice sine se. corpore existē
te. Et significāt a pre gūtatit sicut magni anuli ex
pūti cū tussī a pulmone puenire si nificāt: & pūi a si
stulis suis oriū significāt. Item exuentia a corpore si
gnificāt expte loci: aut a mō exitis ipsoz sicut a san
guine ab ano exēre: q; significat q; egritudo est aut
intestinis aut in epis pcanitate: & si p viā vrine egre
ditur egritudinem in gibo epatis: aut in renibus aut
in vesica significat. Et signo que amō exitis sumis
est sicut sanguis exiens cū tussī qui a pulmone cogno
scitur venire: & si cū rascatione egreditur: a colatorio
venire significat. Adhuc similiter dolo? & pulsus sup
membz egrū significāt quāvis hec sint ex genere acci
dentium superueniētū. saluo q; illoz accōnes diuer
santur & diueritates regularū ysum & particulariū.
Et serinus pulsus significat q; egritudo in mēbro est
neruosa. Et yndofus significat ipsū in mēbro
carnoso. Sed quando dolo? est ymigitū a latere

monetur: significat morbū in mēbro panniculoso.
Et si est lentus significat ipsū in mēbro carnoso. & si ē
pulsatū tunc in mēbro arterioso ipsū apostēa esse
significat. Et si est latitudinalis sine pūgitudine signifi
cat ipsū esse in mēbro nō assuoso nec in neruoso sicut i
splen & epate. & si extendit in latitudinē significat ipz
in neruo aut vene esse. Et si assimilāt fissioni corpo
ris grossi significat q; est in lābis aut grosso intestino:
& si sit frāgitū in mēbro osuoso ē significat. Isti
sunt modi quibz mēbrū egrū potest cognosci. Actio
nes vero ppter alicuius tangere hic nō o. q; tu hoc
scis in libro sanitatis. Sed q; hic ē optimū sup aliq
te distinctiones eoz que ex corpore egrediunt. Et di
cimus q; exuentū a corpore sūt due species. vna est
cui? erit? est naturalis sicut vrine stercoz & spūti. &
alia est cuius erit? naturalis nō est sicut sanguis: & qua
rundam membrorum partium.

Capitulū de his que egrediuntur a corpore q; egrit
tudes significāt.

Accidētia vero erit? eius q; eritū bz natura
lez nō significāt p maiori parte nisi quiditas ē
egritudinis vel cāz: & iam de illis secuti sum?
Sed res que eritū non habēt naturā significāt mē
brū egrū p maiori parte. Et quod hic dicere volum?
est signū erit? sanguinis. Et dicimus q; sanguis erit?
aut erit a superioribz partibz corporis: aut a partibz i
ferioribz. Et qui a partibus erit superioribz aut erit
per os euz spūto: aut cū rascatione: & a colatorio pro
uenit aut a stomaco & sit cū vomitu: aut a pectore vel
pulmone & sit cū tussī. Sed qui a pulmone puenit est
gūtrate mult? & simul & semel probicitur & sine dolo
re & arterialis. Sed qui a pectore puenit est cū dolo
re & est paucus & simul & semel non erit colorez san
guinis pulmonis: nō bz excepto nisi ab aliqua creat
arteria & in eo sit gutte coagulate. Et aliquādo a ca
pite descēdit & mouet tussis. Et autūmant aliqui. vt
a pulmone descēdat. sed ab eo diuerficat in substant
tia & colore: q; p maiori pte est sanguis coagulatus.
Et adhuc significatio sūtur a signis repletionis cere
bri: & aliquādo a gutture puenit & cognoscitur p dolo
rem spatularū. Sed sanguis qui a partibus inferiori
bus corporis egreditur aliquādo ab orificiis venaz
anī egredit: & natura b vritur p viā enactuāis quā
do nimia gūtrate aut qualitate eruberat. & hoc co
gnoscit ab accidētibz orificioz anī euentibz. & hoc
idē si supluat nō ē laudabile. Et aliqū eadē viā
egredit sanguis ppter apostemata: aut intestinoz
vicerationem aut pp virtutis epis debilitatē aut pp
malā sanguinis qualitātē q; natura beneficio mundi
cationis expellit. Et coicat sanguis exiens ab mēsti
nis & pp debilitatē epis in hoc q; ambo loture carnis
assimulat. Et propriū signū in intestinoz vlcera
tione est dolo? sensibilis in mēbro egrotante: & q; pau
latim sanguis egredit qui supluatibz est admixtus.
Item qui ab epate puenit ab accidētibus ppter de
bilitatē epatis significātibus cognoscit & q; sine dolo
re est: & expellit epas pp maliciā ipsi? cognoscitur p
colorez q; est sanguis niger adustus. Sed sanguis q; ex
vijs vrine egredit aliquādo ex vesica puenit aliquā
do ex renibz: & aliquādo ex epatis gibbositate. Et q; ex
renibus erit egredit pp onas cāz: aut pp vene aprio
nē: aut ipsoz renū scisurā: sicut accidit pp lapides i
ipso generatos: q; multotiens in eozum substantia ge
nerat sicut dicit. & postea lacerat lapides ipsoz
carnes & egrediunt: quādo hoc accidit dolo? incipit
in loco ipso & durat quousq; virtus expulsiua expellit
ipsoz. & vt plurimū generat in concauitatibz ipsoz
ppter seperatiue virtutis debilitatē que separe n
pot aquosam ptem ex qua renes nutriūt a pre ter
retri. Et aliquādo generatur ppter virtutis assi

milatue debilitatem' que ptem ex qua membrum nutriti bz nō pōt assimilare: sic ad lapidē cōuertit' & nō ad pte renū aut vesice cōuersionē bz. Et hoc accidit propter sortē caliditatē & siccitatē: aut ppter frigiditatē & siccitatē: sicut accidit in supinitatib' que in aque canalib' colligitur. Et aliquādo accidit ppter grossorū ciborū si terrestris vñ & aliquādo bec cāc oēs in simul aggrāntur. Itē adhuc sūgnis ex renib' egreditur ppter virtutis nutritiue debilitatē: q est qz nutriti non possit ex hūiditate sūguinea in eis existēte.

Sed harū passionū dīe bec sūt: qz que a debilitate re nō creatur: ab accidentibus renib' supuenientibus cognoscit: sicut a colere qui eis accidit propter malam cōplexionē & totū corporis maciē & totius debilitatē. Et discretia illius sūguinis qui sit propter apertionem vene sit ab eo qui p virtutis nutritiue sit debilitatez est qz qui egreditur ppter vene apertionē ponit vñ nam talem qualis sit sanguis ab ipso rei principio: sed qui a debilitate puenit renū loture carnis assimilaf: & hoc idē in principio valet neqz subito apparet. Et discretia inter sanguinē ex scissura vene puenitē tez: sūguinē ex orificiis exeuntē: est: qz qui ex orificiis egreditur sine dolore est: qz admodū sūgnis ex naribus exiens: & qui ex scissura exit cū dolore bz. Item ex vesica puenit semp cū dolore: q est qz sanguis ex hoc mēbro vt plurimū egredit' p hū. acutos ipsū lacerātes. Et qui a gibbositate epatis egredit' ab accidentibus debilitatē epatis denotatib' cognoscitur. Sed accidēs q fluxus vētris nominat: qz. S. sūficiēter nō sit loquūts declaratur tamē est in egritudine libro: q sit ab intestinoz epatis & stomaci debilitate: & aliquādo a debilitate mēbroz totū corporis: & eūz hoc dico debilitatē: malā mēbroz sine materia cōplexionē intendo & similiter pp malā cōplexionem materialēz bec accidentia fieri possūt. hoc est propter materiam in quolibet istoz mēbroz aut in pluribus collectā & tūc bec mala complexio solū mēbrū egrum nō significabit: sed et ipsius cāz denotatib'. Et incipiendū est a signis que quādo hūc cūm cōiūgūt mēbrū hoc egrū significāt pp ipsas discretias. Et vici m' q discretia que est inter fluxū vētris qui ab egritudine materiali sit in aliquo mēbro vel in pluribus & inter fluxū qui ab egritudine su nō materiali. est. qz ille qui ab egritudine materiali bz manifestū exitum humoris ipsū faciētis cū egōne. & si sit sine materia nō sic manifestaf. Et debes scire q si a stomacho p uenerit. ab antecedētib' stomacho supuenientibus q manifestaf stomacho habēte cōplexionē malam materialē aut nō materialē. & cū hoc penit' cōiūgūt mora cibi in stōaco parua. q est qz qui a stomacho puenit est propter vñā duarū rerū. aut propter virtutis expulsiue festinationē vt citi' expellat. aut ppter retentiuē debilitatē vt nō retineat. & quodcūqz horū fuerit necesse est vt pauca cibi in stomacho fiat mora. Et aliquādo accidit vt fluxus ab intestinis pueniat sicut dī cūz est & hoc ab antecedētib' intestinis supuenientibus cognoscitur. & qz in stomacho causa festinantie supradictē non est. sed in ipso cibū tēpore naturali: moraf. Et qui ab epē aut venis puenit aut ab ali quibus alijs mēbris puenit: vt a capite & similib' cognoscit si materialis a signis significatibus dominis hūoris in mēbroz: ab antecedētib' illi mēbro propiis: aut ab ipsius operationib'. Quēsoar. enīz te stificat de illo qui fluxū cronici patiebatur q fluxus iste in hora somni fortificabaf: & in hora vigiliaru al leniabat. & p hoc arguebat q humor hoc faciēs esset l cerebro: sūā intētiōē in cursu cerebro adhibuit: & curatus est. Et ego eandē istī rē similē feci in quodam fluxū ventris patiente: qui medicatus a multis medicis & a me longo tēpore fuit & nihil proficiū ba-

bebat: ita q de ipsius salute desperaui: sed ipsū vñi-
rabā sicut amicu: & qz magnus erat: tandēz percepi
vñū ex suis brachijs alio frigidius & macius: & argu
mētāui hoc q fluxus ab illo brachio ortus habuit: eo
q vñū ipsū mēbrū attractiua & digestiua depdita est
propter malā cōplexionē frigidā nō materialē super
ipsā dominātes. Et ego intētiōē meam ad illud
membrū calefaciendū apposui cōfricationib' balne-
is: & similib' localib' reducere bonā & naturalez hūi-
ditatē conatus fui: & postea mētez apposui: vt calo-
res naturalez atqz humiditatē hanc cū rebus puenien-
tibus pseruaret donec ipsū ad omnes suas virtutes
naturales reduci. Nec medicinā ppiā aliqz fluxui
facere curauī: & ppter hāc rez breui tēpore curatus ē.
Sed fluxus qui sit propter opilationē que sit i me-
sarais venientib' ab epē ad intestina signaf per ebi-
lū exeuntē cum egōne quīs tardet in stomacho & inte-
stino tēpore naturali: aut ppinquo eidez: & quādo
hoc accidit alicui sit ei maciēs tēpore breui: ita q bre-
uiori qz alijs fluxibus accidat. Sed quādo egritu-
dines iste pponitur difficile est eas cognoscere. Et
scias q maior ps istoz signorū cōiecturabilis est & p-
pterea volēs ista cognoscere indiget acuto ingenio cū
perseuerantia pscrutatiois: & quādo extimabis vñūz
incipere eleuare cū medicina leni sū egritudinem quā
opinatus fueris: & si lucratus fueris ex hoc continua
medicinā q tūc scies q opinat' es verū non dimitte.
Sicut q quādo credideris q cū fluxus sit opila-
tio dabis res aperitiā: & si lucratus fueris teneas
hāc medicinā & credas q bec opio est vera: & si non
incipies cito restaurare illud q fecisti cū medicina
illa. Et opinat' quidā medicorū q bec opilatio sit de
genere supposito egritudinibus & causis egritudinis
& si credideris q cū egritudinis sit caliditas studebis
curare cū rebus frigidis: & si videris q pderint cre-
das pcerto tuā opinionez: & incipe egritudinē leuare
Dec sūt illa pp que cognoscēs mēbra lesa. Et que-
dāz cognoscēs per accidentia mēbro cōicātia lesa sicut
tussis que accidit cū pleuresia: aut cū apatio epatis:
aut tractiōe ossis trachee tracti cū apostematō epio:
sed bec signa nō sūt proprie signa lesionis mēbrū nisi
cōiūgant' alia signa cū eis sicut tussis & rascātō qz si
significāt suppleuresim: nisi sit ibi dolor pungitius
& se. continua. Adhuc scias q in quibusdam mēbro-
rum egrorū est egritudo per se & pmo: & in quibusdā
pp alioz mēbrozū communicationē sit: & cognitio egritu-
dinis que propter colligatiā sit est q mēbz compa-
tiens pp augmētū vel diuisionē: egritudinis mēbrū
per se egrū agrauatur aut allenuat. v. grātia qz verti-
go & alie capitis egritudines que augmētāf quādo
stomac' nauscat: aut quādo corruptos in se continet
humores. aut quādo a cibis vacu' non est: tunc dice-
re debem' q hoc nō accidit capiti nisi ppter cerebrū
ad stomachū colligatiā. Et adhuc hoc indiget p scru-
tationē qz possibile est vt alicui mēbrū egritudo ppē
alteri mēbrū egritudinē accrescat. aut esse potest vt i
vno mēbro sint egritudines plures quarū vna est sibi
ppria & pma. & altera ppter alterius mēbrū colligan-
tiā. Et aliquādo egritudo que propter colligatiā
sit ppter pprie egritudinis augmentū recipiet cre-
mētū & augmētabit forte quis q ppter colligatiā solū
hoc euenire possit Itē adhuc esse potest vt due egritu-
dines propter colligatiā esse possint vt egritudo ce-
rebrū propter stomachū. & egritudo stomachi propter
aliud mēbrum. Et ne in hunc errorē decidat spe-
culatoz. oz vt circa hoc pluries pscrutetur: & quādo
eius opinio super aliqua istarū fuerit firmata tunc re-
motionē ipsius cū medicina equalitati ppinqua at-
tender. hoc est cū medicina ad aliquam extramita-
tū non multum declinante. Et si experientia hoc

si inuenit in ipso perseveret et pendat et si non ad alias opinionem se vertat.

De signo egritudinis et causis ipsarum.

Postquam nos de rebus visibus somni loquuti

per quas membra egra cognoscere possimus

deinceps loqui volumus de rebus per quas egritudines

et ipsarum egritudinum causas cognoscamus. Et dici-

mus quod rerum super quas nos adducere signa videntur sunt

aut mala complexionis materialis aut non materialis.

Et signa que mala complexionem materiale significat ut

dictum est sunt illa que dominationem habent significat aut in

toto corpore aut in uno membro egro. Et adhuc si-

militer ut dictum est ea que ex corpore egrediuntur hu-

more facientem mala complexionem materiale significant

sicut vomitus et egestio aut sputum: hec sunt signa con-

uenientia super quod cause operantur de his ita loqui-

ti sumus. Et rascatio significat et super causa et specie

opatiue: sicut rascatio rubra significat fortitudinem

sanguinis et viridis fortitudinem humoris et ebullitio id

significat in egritudinibus pectoris motum. Et rascatio

bona est alba plana equalis: et que cum facilitate expui-

tur. Et apata significat demum super humores opera-

tes per signa significata super fortitudinem humorum. Et do-

lor significat super causam que operatur. Ideo quod dolor acutus

signat quod humores sunt calidi: sed dolor martilinus et dolor simi-

lis punctioni acutius grosse non sunt nisi ex humore frigido sicut

dolor colicis aut cum humoris lapideatur: sicut accidit in

renibus cum arenis. Et apata similiter ex signis cau-

sa facientibus manifestatur: quod pulsus in re apata signum

habet proprium ob hoc de ipso nunc loqui disposuimus.

Et dicimus quod apata calidorum pulsus tenus est paues:

velox: spissus: varius: varietate serena. Et tunc vero

fit propter materiam organum extendit: propter virtutem

propter duriciem et organum asperitatem fit: velocitas et spissi-

tudo propter recompensationem fortis magnitudinis sunt

et amittit: serena vero fit quod virtus organum extendit:

quod non est organum obediens et ipsius partes non equaliter

extenduntur: et ob hoc una alteri resistit: propterea ille

motus serena motui assimilatur. Sed apostematum

colicorum pulsus spissior sanguineorum pulsus est propter ip-

sorum fortitudinem caloris et magis ad serinitatem ordinat

eo quod colere siccitas indurat membra. Sed apatum

stematicorum pulsus parvus et rarus et tardus est. propter

fortitudinem frigiditatis et virtutis debilitatem: et in hoc

dispositio serena omnino non existit propter humoris

facientis debilitatem. Sed humor melior apostematum

pulsus durus est et asper propter humoris siccitatem: et est tardus:

et rarus: et ad serinitatem manifeste declinat: cum his o-

bus est oculi et rarus. Et de rebus per quas cognoscimus

apostemata que sunt in principalibus membris est febrix:

et ideo est una de rebus que ostendunt de apostematibus quod

conueniunt facere sanie: quod apata quod non facit sanie non habet

calorem et transeunt sicut apostemata que sunt cum virtutis

aut duriciem. Sed membra in quibus visibiliter manite-

stetur sunt cerebrum: parastomachus: intestina: gratia:

et splen: renes et venter: vesica. Ista sunt genera signorum

per que species egritudinum cognoscuntur secundum regulam

huius artis vitem. Et si ego non recolerem signa et cur-

sus qui currit in hac arte. hoc est dicere si ego non con-

siderarem in uno quocumque membro considerationem propriam

tunc consideratio vilius sufficeret videre. sed volo sequi

vestigia. Ad maiorem cautelam. sed ad loquendum de re-

bus particularibus: eo quod hec est via quesita in hac arte.

Et nos narrabimus egritudines membrorum manifestorum:

et narrabimus signa significata super ipsa cum cautela et

complexione verborum particularium que cum vilius dici non

posset. Et est quod multa signa ex his cum accipiunt par-

ticulariter non sunt signa. eo quod plus apprehendunt

signa ipsa. vel quod membra infirmum. et propter hoc nece-

ssarium est loqui super omnia accidentia que sunt propria uni-

cuius egritudinis verbi gratia quod dolor pungitius in

latere cum se. et tussis. et pulsus sereno signus est apostema-

tis dystragmaticis. Sed maior pars egritudinis me-

broz interiorum quod idiget demonstratione sunt apostemata

vel in ala complexionis materialis vel non materialis. Sed de

his breuiter dicemus egritudines membrorum proprias

narrantes signa super eas designata ostendemus a ce-

rebro incipientes. dicimus quod omnia male complexionis ei-

dem superueniri possunt ut caliditas. frigiditas. et humor. et vni-

uscumque istarum signa significata dispositiones plene

ostendunt: sicut oculorum rubedo et facies et actualis ca-

lor. dominium sanguinis aut humoris calidi significat.

Et proprietates malis complexionis calide aut frigide et

ut eadem dolor edungat tamen in complexionem calidam forti-

or existit: sed humida vel sic dolor non afficit nisi parum.

Sed quando est sola humiditas tunc sola grauitas sentit

et humida complexio cerebri cognoscitur a capitis grauita-

te. et a multo sono: et a sensu capitis egritudine. Et

siccitatis signa his existunt contraria. Et possibile est

ut complexio adueniens capiti sit principaliter adueni-

ens a capite: et posse est ut ab alio veniat membro: sed

per maiorem partem accidit cum stomachi. Et signum huius quo-

nia solum: promouet quando angustatur stomachus ad vo-

mendum: vel quando a cibis vacuus existit: aut quando

cibaria corrupta sunt in stomacho. Et istud est genera-

le quoniam dolor epatici augmentatur quando auget sto-

machus egritudo: et minuit quando minuit. Et posse est

quod accidit ex colligata duarum venarum quoniam sunt

in arabico gaudet. Et sunt venarum quoniam accidit

in capite dolor quod dicitur emigranea: et signum huius est signa

significata repletionem occipitii. et possibile est ut ac-

cidat ex colligata totius corporis et signum huius est signa

significata repletionem vitem. Et cum ebrius aduenire pos-

sunt omnes species apostematum calidorum et frigidorum

Et aliquando membrum egrum cognoscitur ut egritudo a

propriis ipsius operationibus in ipso sicut in egritudine

ipsa infusa in cerebro concomitant alienationes quod

non continentur cum eo: quod si propter colligata alteri me-

bro existit: sicut accidit propter apostema dystragmaticis

conueniunt alienationes quod non continentur cum eo. Item

accidit quod sensus adueniunt sunt cognitiui spiritus egritudinis

membrum proprie sicut a postea colicum in cere-

bro facti malis propter cogitationes: et quasi fluctuant

de panis emulsionem adducit et vigilanti multitudinem

et cum mala dispo de somno ericant. Et quod ex sanguine

fit minus vigilare facit quod illud quod de colera fit: habet ri-

sum et leticiam: sicut quod a colera fit: sequitur ira et furor.

Sed quod de melancholia fit et illud alienationem sensuum pro-

movent: excepto quod tior et planctus hoc procomittat. Sed

quod ex stimate fit aliquando corruptionem animalium vir-

tutum prebet et non intendit facere malum. Sed signa

propria dominij humoris apata facientis in cerebro sunt

sicut rubedo faciei et oculorum et caliditas. tactus et forti-

tudo pulsus: quoniam ista significant habundantiam san-

guinis: et maxime quando associabitis eis regimine con-

ueniens sicut etates: complexionis: et tempora. Et ne-

queras ut rememorem tibi signa multotiens. quoniam

rememorari debes eorum que tibi dixi. Et pulsus

super apata significat habet sua proprietate varietate

tremoris: quod est quod in membro panniculoso propter cer-

tamen quod est inter virtutem et organi extensionem.

Et hoc accidit in apatibus calidis plus manifestat.

In apatibus vero stematicis et melancholicis multo-

tius. Et humiditas quod est in apatibus stematicis quod

vincit serinam dispositionem: quia a parte membri cose-

qui debet. Et panniculi qui in cerebro apata sunt pia-

mater et dura mater aliquando ipsa substantia cerebri

apatur: hoc maioris est periculi: fortiora habet acci-

dentia: quod est quod hoc cosequis palis aut appoplexia

Et dicitur aliquando cerebri rete apatur, et hoc sequitur dolor pulsatus per arterias multitudinem, et ipsi propria signa sunt, albi oculi sicut rubedo, et palpebrarum grossities, et motus difficultas, et se, ut dictum est propria istis apatibus existit, sed tamen in apatibus calidis est acuta, et in mollibus est lenta. Hec sunt egritudines in quibus necesse est inducere demonstrationem, et proprie in egritudinibus cerebri. Sed epilepsia et apoplepsia et similes egritudines nervorum omnes sunt egritudines sunt manifeste seculi, et ita dicitur, et ex eis libris egritudinum. Et que remanent loquuntur signa que sunt propria cuiusque cause egritudinis. Et hoc invenitur et in eis pluribus, et ex causis, et est invenitur et in eis colligantia aliorum membrorum, sicut est relaxatio, quia declaratum est in libro egritudinum quod humor qui facit est causa flatibus, et potest esse quod sit causa melicolicie. Sed si est ab aquositate aut vetustitate, hoc est differentia inter medicos, et si potest esse ut sit in cerebro principaliter, et ex colligantia aliorum membrorum. Sed cognoscere ista signa magis potest sciri per preterita, quia iste egritudines eveniunt pluribus de causis. Ecce que signa facit super ipsa sunt signa que significant super habundantiam humoris, et quod eius quod invenitur ex colligantia alteri membrum dicitur, sicut ita per quod demonstratur, et hoc est quod egritudo multiplicat in membro ex colligantia et minuitur ex minoratione, et iterum quod in membro leso non stat fixa egritudo, et id quoniam ista accidentia manifestant quod hec egritudines non sunt in membro principali. Et scias quod differentia que inter egritudines materiales et immateriales existit, est, quod materialis dominium illi humoris ostendit, et que immateriales a natura existit, sicut hoc efficiens a rebus exterioribus, causae, hec erit malicia pauca et pleuritica erit brevis sicut dolor capitis qui a calore patitur solis, et sicut egritudo quod noia terra bigne ab aere serenissimo qui membrum nutritiva lesit, contingit. Et que mala pleuritica a secula existit essentia sicut spasmi, et ethica que a nimia siccitate sunt, hec spasmi species ab aliis spasmi speciebus diversificantur qui paulatim advenit, et eius tremor est magnus, hec sunt signa egritudinis.

De signis egritudinis oculorum.

Accipiamus nunc signa egritudinis oculorum dicam, quod hec egritudines seculi vultus manifestant, et in hoc non indigemus nisi cognitione cause, hanc meum sermonem ordinabo, sicut hic dicam signa que cognitionem egritudinis oculorum manifestant, hec lesio est que advenit nervo per quem ad oculum spiritus currit, anima, aut que eides accidit spiritui. Et nervus qui ad oculum dirigit, ledit aut mala complexione materiali, cum apate vel opilatione, aut propter malam complexione sine apate vel opilatione. Et signa male complexione cum apate in oculis sunt manifesta, sicut pulsatio, rubedo, et calor, et signa opilationis sunt sola gravitas. Et signa male complexione oculorum manifestatur per quod ois mala complexio manifestatur. Et opilationes que in eo sunt sunt sicut egritudo que nominatur abasia, et est opilatio facta inter cornea et humorem crystallinum, et hec opilatio appens est hanc vero egritudinem precedit vaporum elevatio ad presuptiores. Et potest esse ut isti vapores per colligantiam stomachi ascendat quos stomachus transmittit cerebro, et potest a solo cerebro elevari. Et differentia inter illos est, quod vapores a stomacho venientes crescunt, et decreverunt per beatitudinem digoniam stomachi, malicia ipsius. Sed quoniam in cerebro sunt in sua firmitate firmantur, et in eis qui a cerebro sunt aliqua addit malicia propter stomachi maliciam. Et dicitur quod vapores a stomacho ascendentes ambos oculos equaliter turbant. Et opilatio que propter decursum aque superioris advenit ut plurimum in solo oculo accidit.

De signis egritudinis aurium.

T auribus etiam sit egritudo per duas male species complexione, ut materialis et non materialis, et sunt in ipsis apata, et opilationes, et dolores, et generaliter egritudines que sunt oibus aliis membris generales, dolor, et apata, et pulsatio, et similia, et hec signa sunt signa propria egritudinis ipsarum. Et signa calidi apatis auricularum sunt dolor istiusmodi, gravis, et membrum est nervosum et cartilagineum, et pulsus serinus. Et scias quod maior pars humorum facientia talia apata sunt humorum subtilium per obtusitatem vel duriciem sive ipsorum membrorum, et alii quando cum his apatibus sit se, continua, et maxime quando apostema est in radice loci nominati sumas. Et maior pars egritudinis que sunt in aure est exufflatio, et tinitus, per inter vetustatis expulsiorem et ictum, et dicitur quod hoc esse potest acuitate sentendi, et demonstratio super hoc est quod ibi non est signum super habundantiam humorum.

De signis egritudinis nasi.

Allo supponitur opilationes, et apostemata cum complexione mala materiali et non materiali, et propria apata in ipso sunt que derivantia sunt a nomine illius vermis qui ramulose nominatur, hic est ille qui multos habet pedes, et signa istius egritudinis ab eisdem quibus et alie egritudines cognoscuntur signis.

De signis egritudinis oris.

Egritudines quidam oris oculis manifestant, et ob hoc perscrutatione signorum ipsarum non indigemus.

De signis egritudinis gulae.

Gulae sunt apostemata et egritudines que et eliducha dicuntur, id est strangulatores, et pes appellatur ascheaz. Et cognoscuntur a dolore ibi existere, et cum strictione deglutitionis, qui crescit strictio facit hanc, et potest fieri ut hec erigat spiritum. Et cum signis humorum ibi dominantium cognoscitur. Et pulsus in hoc apate est vndosus, et est quod hoc apata in istis est musculoso, et diversificatur hoc apata in magnitudine et puritate et secundum hoc eorum terminationes indicant. Et hoc ex signis bonis est ut apata in partibus exterioribus manifestetur aut propter tumorem ad aliquid quod signum aut propter dolorem partem. Et ipsi species secundum, sunt quicquid una est que sit in meatu gulae que extremitate epiglottidis attingit. Secunda est que nec foras manifestatur et in gula nec apparet, et hoc patiens quasi strangulatores precipit. Tertia est que cum gula exterior est inflata. Quarta quando intus et extra tument. Quinta quando lacerati colli appodiant ista quod spodia intus contrahuntur.

De signis egritudinis pulmonis.

Pulmoni multe egritudines sunt quarum quedam sunt communes et quedam proprie communes sunt sicut apata, vlcerationes et putredines solutio, proprie vero sicut tussis et egritudo que dicitur bet horta, id est difficultas hanelit. Et apata pulmonis cognoscitur a forti hanelit, strictura, et a concussione fixa cum ipso, propter istius membrum ad cor propinquitate et pectoris gravitate, et a forti tinctura pomorum marillarum et ab omnibus signis dominationis sanguinis cognoscitur, propterea quod ut plurimum in hoc membro apostema a sanguine concreta, quod est quod colere spiritus in eo, propter sue substantie mollicie esse non potest et etiam propter multam humiditatem ad ipsam transmissam, et tamen nec etiam propter hoc apostema schematicum nisi raro in ipso conficit. Et dolor in apostemate istius membrum signum non est quia hoc membrum insensibile est. Et pulsus necessario talis qualis apostematus calidiorum, ex parte quod in eo vndositas est manifesta propter mollicie membri. Et solutionis continuationis istius membrum si gnus est quod simul et semel sanguis egreditur multum rubens, arenosus, et cum tussi, et hoc sunt aut propter causas extrinsecas, aut propter reuma descendens, aut

propter percussiones in pectore factas. Et sputus similiter a pa pulmonis manifestat dūm cōiungat cū signis predictis. q̄ est q̄ posset fieri in apatib⁹ que sūt in panniculis costarū. Et ex signis laudabilib⁹ in apate pulmonis est sputū albū et equale: et suauiter egredit⁹: q̄admodū laudabile est signū in quo dōminū aliquorū humorū manifestat: et maxime sputū nigrū: et post illud ē citrinū et p̄ illud ruberū. Et sputū rotundū quod. y. dixit ē sūmū malū in pulmōis egritudine: q̄ significat p̄ditionē super humiditatē naturālē: sed tussis non est signū nisi cāe efficientis. Et cās ipsi⁹ tu et alius libris nouisti.

De signis egritudinū pectoris.

Egritudines que manifestiores sūt in pectore: sūt apostemata et opilationes. Et apostemata ut plurimū sūt in pellicula interiori tegente costas que egritudo nominat⁹ raxibera: q̄ in lingua nostra p̄stis nominat⁹. Et in hīs apostematibus propria signa sūt dolor: fixus extensius se. acuta et tussis cū sputo: et pulsus serinus. Et aliquādo hec apostemata sūt in muscūis qui sub panniculo sūt et tūc hec passio apostemata lacertis dicit⁹. hec signa sūt posteriora dictis signis. Similia tamen ipsi⁹ accidētia sūt debilitas et minus timorosa: nec dolor a deo fixus est: q̄ nō est in mēbro pāniculoso nec in pulsu serinitas sic festinat. Et aliquādo apostema sit in pāniculo pectus diuidēt. Et aliquādo dyasfragma apatur: et sequit⁹ hic sc̄sus alieatio et ingetudo magna.

De signis egritudinū stomaci.

Stomaco adueniūt si. ecies cōplexionis male ut materialis et non materialis et adueniūt a pa et vicerationes. Sed species male cōplexionis nō materialis quādo remissa est a reb⁹ extrinsecis ē creata: ille sunt illi⁹ signa demonstratiua sicut aduent⁹ aeris vel cibi frigidi. Sed si fuerit in terra erit aut mala cōplexio calida et siccā que ethica inducit: aut erit frigida et sic. et senectutis erit ethica.

Et signū abaz egritudinū est q̄ in hoc membro illa signa manifestant nō in abaz egritudinib⁹ hīs manifestari solēt: q̄ ē q̄ mēbrū hoc fortiter demacatur. Et quādo paties supin⁹ iacet tunc p̄cipit stomaci dīp̄des fouere alicui simile ē. Et si eris melle egredis et indigestū: et vtr ipsi⁹ virtutes omnes debiliat. Sed mala ipsi⁹ materialis cōplexio huiusmodi esse. p̄t: aut ut ipsa sit ibibita vel in cōcauitate ipsi⁹ fixa aut ab alio mēbro trāsmittat: p̄t esse ut res abe ad inuicē cōponatur: hoc p̄t: aut ab vna aut a duab⁹ materiab⁹ esse. verbi gratia sicut si in ipso sit humor colic⁹ et ipsi humor: stematic⁹ trāsmittat. Et si ipse fuerit stematic⁹ humor: ab eo ruct⁹ proueniet acerosus: et si fuerit colic⁹ fiet fumosus. Et differētia que est inter hāc: ē sūt et trāsmittit est: q̄ trāsmittit p̄ secessū aut vomitū erit. Sed imbibit⁹ et in hīc neutrum hōz attētat: sed cōnat ad vomendū et nichil p̄icit. Et signū appriatū colere ē tremor labij. Et hūoris melācolici in stomaco signa sūt virtutis visibilib⁹ impedimētū et acetositas acerbā in ore. Differētia vero que ē inter cōplexionē materialē et nō materialē ē p̄pter hūorē et p̄ vomitū vel secessū erēt. Et in passione stomaci vrina grossa materialē cōplexionē peccātem significat. Sed apostemata sūt aut in fūdo stomaci aut in ipsi⁹ ore. Et horū quedam sūt calida: quedā frigida et quedam ex genere cancri: et quedam sūt v̄tosa. Et ēē a pa quod in stomaco soporā sequit⁹ se. dolor fixus: et maxie quādo in ore stomaci oritur. q̄ ē et q̄ illa ps magis nervosa erit. et colligatice p̄iceps et ob hoc p̄iculosior ea que in fūdo existit. et eidē s̄ncopis et sensus et alienatio sequit⁹. et frigida apostemata sequunt⁹ dolores debiles et se. lenta. Et apatibus q̄ in stomaco cācerosa sūt sine dolore a se. sūt: et si esset

ethice assimilaret⁹: aut mixtis se. Et p̄p̄ia signa hōz apostematū est ructus putrid⁹ corrupt⁹ cū operationū debilitate. hoc est q̄ cib⁹ egredit⁹ indigestus: et alia accidētia hīs similia. Et vtr signa que dōminū hūorū significāt illa eadē sūt signa que significāt illum hūorē qui hoc facit. Et ut plurimū attestatur et cōplexio: etas et regimē: et alia hīs similia inuāt ad hoc cognoscēdū. Et viceratio cognoscit⁹ ab ardore vel cōbustione que in eo sit: et p̄ paucā mordicationē. raro tamē sit ut viceret stomac⁹: nisi sit et viceratio in gula aut ore.

De signis egritudinū ep̄is.

Epi accidunt opilationes et apta: et species male cōplexionis omnes. Dignum apatis ep̄is nō tamē p̄p̄ia est se. atq̄ tussis: et illius loci dolor: et q̄ ipsi p̄p̄ia ē grauitas loci qui trachea nominat⁹ maxime quādo in gibbositate ep̄is a pa erit. Et sepe signa apostematis costarū cū signis apostematibus ep̄is cōmiserit quia sepe dolor apostematis ep̄is prouenit ad emendū locū ad quem dolor ep̄is pellicule costas tegentis reperitur et tūc hic nullū p̄p̄ia signū reperit. et cū hīs omnib⁹ accidit tussis. tamē in ep̄is apostemate nō sit multū sputum. Et aliquādo erit sputū in apostemate panniculi maxime quādo apostema sanē facere incepit. Et p̄pter sputū in p̄cipio signū sufficiens non erit. nec est differētia inter apostemata ep̄is et pleurētica nisi in qualitate doloris: q̄ implet⁹ est dolor fixus et extensius et qui in ep̄is ē aggregatiuus. Et in pulsa etā differētia existit. et in pleurēti serinus: in epate vero vndosus. et dicit⁹ q̄ aliquādo apostema sit in epatis lacerto. Et signa apostematis ep̄is est humarū. Sed signa apostematis lacerti est oblonga. Vel quadrata et vnus angulus ipsius est grossus et alter subtilis.

De signis egritudinū splenis.

Splenis omnes species male cōplexionis. accidunt: opilationes et apostemata et ventositas inflatiua. Et signa apostematis splenis sūt dolor grauis et febris et accidētia que corpori adueniunt p̄pter huiusmodi membra egritudines: et opilationis signa sola grauitas existit: et signa ventositatis inflatiue solus dolor est extensius. Et ex apostemate et opilatione splenis sequitur macies totius corporis. Et ideo dicit⁹. y. quando splē erefcit tunc corpus attenuatur: et quādo decrefcit tūc inspissatur.

De signis egritudinū renū.

Renibus accidunt species male cōplexionis et opilationes et apostemata. Et discernuntur a vesice egritudinibus p̄pter lapidē et arene generationem. Et magis propria species male cōplexionis que renibus conuenit est egritudo que bolbarabaz nominatur que in latio dyabertica dicitur. et cūz forti siti et vrine fluxu. et febrī.

Et apostematis calidi sūt signa: dolor aggrauat⁹ in renibus sentitus: et dolor in alcatim factus cūz febrī. vrine constrictione. Et quando patiens super latus sanum decumbit videtur ut alius ren super ipsum suspendatur. et hoc prouenit quando est in statu aut declinatione. et in maiori parte in hīs apostematibus sūt febres errantes aut iuncte in apostematibus frigidis et lentis: ideo quia febrī. non aduenit apostematibus membrorum principalium: nisi quando apostemata erunt parata sanem facere. Sed signū generationis lapidis in renib⁹ est dolor fixus ab istius generationis principio quousq̄ natura illos abicit extra scdm illos qui dicunt q̄ lapides isti in substantia renū generantur. et ideo aliqui cū istis sanguinis exitus adeit. Et q̄ verius apparet est q̄ in

concanitate renū generentur & dolor qui est in hac egritudine. & accidentia doloris accidentib⁹ que in colica inueniuntur simulantur. ppter ea qz stomachi distemperantia & vomitus hīs duab⁹ egritudinib⁹ cōmuniter accidit. & casus similiter appetitus. Et differentia istarū difficilis est maxime in egritudine p̄cipio. sed in fine manifeste differētiānt propter in colica ventris esse cōstrictionē. & humorū cōgrationē & multā ventositatē. & etiā lapides generati in renib⁹ arenā ostendūt in vrina. Et signū discretiū in hoc est operatio clusterior. qz si patiens ppter cū flere requie inueniet sicut accidit. S. sine dubio hic dolor colic⁹ erit. & si propter clusteria arguat proculdubio renalis est. Causa est qz clusteria intestina replent & distentionē in eis operant. & tūc opprimunt renes & dolor forficatur. Sed signa que vlcerationes significat & dolor vlcerationis sine grauitate & ex tentione. cū exitu sanguinis aut saniei. & aliqui egrediuntur cū vrina frustra frustra carniū similia. & hoc accidit qm in substantia renū corrosio fit.

C De signis egritudinum vesicę.

In vesica manifestiores egritudines que in ipsa generantur sunt lapides qui in ipsa generantur & apostemata & vlcerationes & stranguria & sine voluntate vrine exitus. Sed si signū lapidis dolor qui in vesica sentit cū virge puritū. & virge erectide. & relaxatides sine causa manifesta. & vrine eruditās. & albedo ipsius cū subtilitate. & difficultas exitus vrine. & arenarū apparentia in ipsa. Sed cōstrictio vrine fit aut propter membrū mādana ipsam. aut propter meatum qui a renibus ad vesicā tendit. Et hīs duob⁹ vnā est cōmune accidens. & hoc est vrine difficultas. Sed differētiatur in ipsis vt si a renibus ibi dolor sentitur si autem a meatu ibi dolor adest. Et aliquādo cōstrictio fit vrine ab ipsa vesica. aut a meatu qui ad ipsam progreditur vesicā. & ista duo similiter in vno accidente cōmunicāt. hoc est qz vesica repletionē recipit similiter & meatus. Sed differētiatur in hoc qz hoc quod a vesica prouenit quando vesica primū & vrina exit. Sed qz a meatu puenit nō emittit vrinā. et si vesica exprimat & opilatio istius meatus fit a lapide. aut ab humorib⁹ grossis sanguineo vel sanguine coagulato. aut ppter cōpletionē frigidā dominantē aut propter apostema. aut furunculos. Et signa harū egritudinū sunt quando si fuerit ex lapillulis significat ex arenulis precedentib⁹. si est ex coagulatione sanguinis signū est sanguis anticipatus. Et si ex sanie fuerit signū est apostema quod precessit. Et si ex humoribus grossis fuerit significatur ex exitu precedentis humoris. Et cognoscunt ille dispositiones per signa eadē cōuenientia. Et si adinuicē iste dispositiones coniungantur difficile cognoscunt a medico. quare quiete debet medicinare cōsiderādo primā intentionem. & si illa lucratus fuerit sequatur illam & si non dimittat. Et si pustula aut vlcera est in vesica qz ab ea egreditur furfuribus aut laminibus assimilatur. S. si hoc egritudine sunt in renib⁹. qz ab eis exierit frustra carniū assimilabit.

C De signis egritudinū intestinoꝝ.

In intestinis vt plurimū fit egritudo que dicitur colon. apostemata. vlcerationes. & sanguinis fluxus. Sed sanguinis fluxus vlcerationem cōcomitatur. & iste sanguis cū fecibus egreditur a principio mixtus & aliquando ex substantia intestinoꝝ egreditur. Et signū hui⁹ est dolor quando euacuantur humores & feces. & quando apostema ē in intestinis grossis hoc modo cognoscitur. qz cū patiens mordicationē sentit cogitur assellare. & qz ab apostemate exit cū fecibus nō est admixtum. & si fu-

erit in subtilibus propter dolorem assella non cogitur & qz ab eis egreditur. cum stercore erit admixtum propter vie longitudinez. Similiter si apostema in subtilibus fuerit dolor circa vmbilicū sentietur & cū intestinis fuerit grossis dolore sentiet inferius. Et signa colice calide manifesta sūt & vniuersalit ea que significant dominū humorū in omnē patientes & que propter ventositatem sunt sunt dolor extensiuus & tortio intestinoꝝ. Et si tortio fuerit cū rugitu grossam ventositatem significat. & que fit ppter apostema cognoscitur a fortitudine doloris a se. a siti et ab accidentibus ostendētib⁹ dominationem humoris apostema facientis. Et egritudo fortissima que ylica nominat fortiora habet accidentia & mala ita qz patiens cogitur vomere stercore. Et vt plurimū hoc accidens est propter apostema in subtilibus intestinis factum et potest fieri propter stercore putrefactū in eis. aut propter humorē grossū viscosū aut propter herniā factam ex descensu intestinoꝝ aut propter venenum receptum. Et vniuersaliter hec egritudo in intestinis subtilib⁹ est propria. & hec egritudo attribuitur virtuti expulsiue. cū suū naturalem motū non habeat. aut debet attribui vniuersaliter opilationi. Et aliqui propter priuationē colere que ad intestina consueuerat transmitti quia per modū absterisionis adiuvat ad secum debitam expulsi onem. Et opilationes sunt in illis propter humores aut apostemata. aut propter malā cōpletionem frigidā & sicā que vias cōstringit. aut propter alias res positiones eorū cōrumpentes sicut ventositas que ea facit tortuosa & hernia.

C De signis egritudinum vulue.

In vulue egritudines sunt quib⁹ omnes species male p̄plexiōis cōmunicāt sicut ab his que precesserūt tibi manifestū est & sepe ipsi accidunt apostemata. Et hoc signū est dolor fixus & pulsus serinus. eo qz mēbrū est neruosum & se. accidit eidē eo qz fit mēbrū principale aliquo modo p̄capitationis. Et ex egritudinib⁹ qz magis ipsa p̄prie sunt: est egritudo que mola nuncupat: que difficile a pregnatide cognoscitur: eo qz ablatio mēstrui & grossities ventris cōmunicat ambabus. Et signū discretiū ē qz transit terminū motus elutionis absqz motu. & hoc accidit multis annis qz portari pōt donec ab ea moriatur aut absoluat & hoc scēz virtutis tenore. Et aliqui accidunt vteā ferat plurib⁹ annis de mī parit frustra carniū & alique moriunt. Itē propria est egritudo vulue illa que suffocatio dicitur matricis que fit ppter mēstrui sanguinis corruptiones in matrice: euenit ei sincopis & difficultas in hanc partē: & priuatio sensus & mot⁹: & debilitas sentis pulsus ei⁹ & accidit eidē durities: & ipsius oris opilatio. Et hoc accidit ex reliquis apatis duri duratīs in orificio matricis. Et spēs male cōplexionis matricis si malis sit ab his qz ab ipsa egrediuntur cognoscunt: & si nō sint materiales a siccitate ipsi p̄cipiunt. Et generaliter signa qz significāt p̄plexionē sunt signa significantia p̄plexionē matricis: & de cetero instabimus super causas que operant putredinē. & cōplet⁹ est tractatus iuxta nostrā intentionē.

Explicit liber quartus.

Incipit liber quintus. De cibis et medicinis habens tres tractatus: primus de cibis et medicinis in generali. Capitulum primum tractatus primi resolutionis sue intentionis.

Primum sciendum est quod sit cibus et quod medicina: et quot sint eorum operationes et qualiter operantur et proprie medicinis: eo quod habet multas operationes quas medici appellant virtutes primas secundas et tertiarias et proprietates: cum hoc dabitur cognitione harum istarum medicinarum que operantur qualiter utarum operationum. Et postea speculabimur in operationibus earum: hoc est utrum via qua apprehendimus et per viam simili solam aut per viam experientie solam aut per viam contentientie utrumque hoc totum erit postquam recepimus a naturalibus quod erit recipiendum. Et qui compleverimus hoc recordabimur propriorum ciborum et medicinarum quorum multiplicata est scientia: experientia in terminis naturalibus et testificata: aliter rectificata a communitate medicorum aut a maiori parte. Et postea narrabimus modos compositionis et recordabimur eorum que manifestiora sunt secte oppositorum. et narrabimus naturam compositionis secundum viam quam nobis ostendit regule ille. et qui compleverimus hoc tunc completa erit nostra intentio in hac particula.

Capitulum de quantitate cibi et medicine.

Scimus quod cibus est illud quod ponit naturales pres cibati: hoc patet est in specie partium dissolutarum. Sed medicina diversificatur ab hoc. ideo quod quantitas ipsa sit ex rebus que ponit naturales partes cibati. illa pars non est in specie partium dissolutarum sed habet in se rebus actum et alterationem. Et propterea qui superveit hoc dispositio super dispositionem egritudinalis que est propria vocat illa operatio curatio. Et hoc est unctio diffinitionis qua. Sed diffinitio cibi et medicine dicitur quod cibus est illud quod parit a corpore. Et medicina est illud a quo parit corpus. Sed si nos non intelligeremus ex verbis hoc quod dictum est non esset intellecta certitudo cibi et medicine. Et ita opinatus est unus ex nostris philosophis qui nominat ab ubertate auctoris. quod illud quod diximus in hac diffinitione esset quasi propria verba. Sed et super hoc eadem multas transmissi epistolam quousque hoc plenius intellexit.

Capitulum de operationibus quas operantur medicine in corpore humano que sunt prime.

Operationes quas operantur medicine in corporibus humanis quedam sunt prime. sicut est caliditas. fri. sic. et hu. et quedam earum sunt secundarie. sicut maturaio. digestio. mollificatio. resolutio. et apertio et multa alia similia istis que enarrare debemus. quod declarabimus naturam medicinarum que faciunt hoc. et in erunt vocate secundarie. quod sequuntur mensuram mutationis primarum virtutum. et quedam earum sunt tertiarie que sunt proprie in certis membris. et sunt quasi secundarie. Et est convenientius in primis narrare quod hoc habet agere in corporibus has operationes. et quod habet pati a corporibus earum passionibus. et scimus quod sciuerimus per quem modum nutrit nutritus. Et dicam quod declaratum est in naturalibus philosophia quod membra que primo nutriunt sunt membra assila: ideo quod cibus primo pervertit secundum ordinem quem habet in corpore cibati in humiditate silez humiditate frigide in membris similibus et miscet ea eis per eandem modum que miscetur ad invicem res liquide. propterea quod non est alter modus per quem natura possit restaurare res dissolutas omnibus partibus membris nisi per modum mixtionis: quod erit permixtio secundum hunc modum: sic habebit essentiam in ipso: et post hoc assimilabit illud membrum: hoc est quod dat ei dicitur una coagulationem stabilitatis simile stabilitati

membris. Et est ibi declaratum quod hoc fit per decoctiones et decoctio fit per calorem qui est in cibo: non quod calor sit primus motor in hac re sed est anima nutritiva propterea quia operationes caloris non sunt determinate nec ordinate ad unum finem manifestum. Et postquam ita est videndum est quomodo dicitur cibus esse temperatus aut medicina: et quomodo dicitur super quemlibet eorum ut sit distemperatus: quantum melius sit appropriare temperantiam cibo: sicut est melius appropriare distemperantiam medicine. propterea quia cibus habet propter suam virtutem et suam preparationem ut convertatur ad humiditatem similem humiditati radicali que est in membro consimili: et calori intrinseco simili calori qui est in cibo ita ut sint idem secundum communem modum: hoc est solam in eo qui est temperate complexionis vel propinque et per hunc modum dicitur quod cibus sit temperatus sicut erat panis. Sed et carnes gallinarum iuvenum et similia istis: quia quantitas partium ab istis preclaturum corpori cibo est idem cum partibus que fuerunt dissolute. Sed temperantia medicine est propinqua huic. et diversificatur in quantum non habet virtutem restaurandi partem equalem quantitati rei que dissoluta est ex corpore. et propterea non potest hoc nutrire ex temperata medicina et comedat ex ea tantam quantum comedit ex cibo. Sed qui dicimus quod medicina sit temperata intelligitur eius temperantia quod comeditur ex ea quantitas que non est sensibilis cooperando ea quantitati partium dissolutarum a corpore: quia tunc non inducit in corpus extraneam: quia si hoc comederet ex ea quantitatem sensibilis secundum quod comeditur de cibo in duceret in corpus ex necessitate res extraneam quantum difficile sit invenire medicinam temperatam in operationibus omnibus. Et secundum hoc debes intelligere quod quando dicimus quod medicina est calida: frigida: humida: vel frigida: dicimus etiam de cibo: nostra intentio non est nisi equivoce: sicut tu scis quando dicimus de vino quod est calidum in secundo gradu: similiter etiam non intendimus ut sit idem calor. Et postquam declaratum est quid sit cibus temperatus et medicina temperata et qualiter operentur in corpore ex hoc potest intelligere viam per quam dicimus esse distemperatos et hoc dicimus in quantitatibus primis. id est quod calefacit medicina: refrigerat: calefacit: humectat: et exsiccat. Et medicina que pervertit in cibis calidior temperato chilo: aut in calorem qui est pars corporis. hoc est ad partem calidam. illam medicinam dicimus calidam. quia calor dicitur quod sit una rerum que calefacit hominem plus debito. et quod generat ex chilo est calidius debito. et sanguis qui est materia caloris naturalis est calidior debito. Similiter humiditas radicalis in quam convertitur sanguis est calidior suo modo et sic de necessitate calefiunt omnes corporis partes. Et sic dicitur de medicina frigida quia non refrigerat nisi quia convertitur in locis digestionis ad diminutum calorem. magis calor corporis sit. ita quod chilis qui ex ea generatur est diminutus a calore corporis: et non dicitur veraciter ut refrigeret quia calor naturalis non habet aliquam viam generandi frigiditatem: et sic debes dicere in sanguine et humiditatibus que sunt in membris et in humiditate et siccitate omnium partium corporis. Et quando medici speculantur operationes medicinarum in corpore facile est eis dicere qualiter calefaciunt. sed difficile est eis dicere qualiter refrigerant. ita quod. Sed dicunt quasi fugitivum quod non fit nisi per divisionem medicinarum in parvas partes. Et si non refrigeraret medicina nisi per divisionem ipsam pres minutas necessarium esset nobis dicere quod est frigida in actu. neque est calida in actu sed hoc rec

que bene appetit medicine calide sicut medicine frigide. qz res pueribiles qz puerunt in partes minimas facilius puerionem recipiunt. Et quia medicina sit passibilis a corpore per viam quam diximus. non est impossibile ut patiat ab ea per aliam modum. Nam vides quod cibum est passibilis a corpore. et tamen inuenis cibum qui mutatur corpus secundum aliquem modum et secundum aliquam latitudinem. et si hoc inuenis in cibo qui est appropriatus passioni et tamen videtur aliquo modo. ergo hoc maxime debet inueniri in medicina que victorie appropriatur et mutatio. quod veraciter debemus dicere quod quibus aliqui vinctur tamen non desunt propriis suis virtutibus hoc est substantiale. Sicut dicitur quod arbor egypti occidebat dum erat in egypto. et quando remota fuit ab inde natriebat. Et dicitur Alii. quod in terra latinorum sunt duo flumina ex quorum uno si oves biberent generarent masculos. et ex alio feminas. Et hoc non est nisi propterea quod cibus ex una parte est similis et ex alia dissimilis et ex parte similitudinis est patiens. et ex parte dissimilitudinis est agens. Et hic modus medicinae quod dicitur calide aut frigide in potentia. hoc est propter preparationem quam habet quod non est in aliquo compositum calorem in actu nisi in animalibus propter eorum perfectionem et indiget calore extrinseco magis. et propterea non inuenitur in eis temperantia elementorum sicut in animalibus. Sed res simplices quod non nutriunt sicut quattuor elementa non dant eorum propriam adueniunt ei in eis vel extra nisi qualiter in eis quod obuiant in eis corporibus mouet corpora sed non mouent a nostris corporibus. propterea quod quatuor elementa quod operantur elementa in corporibus sunt in actu sicut calor in igne et frigus in niue. Et quod elementa mouet corpora ipsa non mouentur. non conuertuntur. Et quando medici volunt de mensuris preparationum narrare quod sunt in medicina. quod indigent hoc in meditatione. ordinantur gradus per modum cooperationis corporum temperato. et posuerunt quamlibet qualitatem in quatuor gradibus. scilicet calidum in primo secundo tertio et quarto. sic de frigido et humido non videtur quod possit transire tertium gradum. Et quod pertransit quartum gradum est res venenosa que corrumpit corpus et iste sunt vires primarum actionum et passionum medicinae. **Capitulum de virtutibus medicinae secundis et tertiis.** Nos volumus incipere narrare de virtutibus secundis et tertiis. et dicere naturas medicinae secundas et tertiis. et qualiter operantur. Et dicamus quod medicina quod sunt compositae ex elementis. quod alterant a corpore aut alterant corpus. quedam eorum sunt que assumentur ei quod est in eis ex virtutibus elementorum sicut sunt alle quod dant caliditatem. frigiditatem. sic et humum similem in humiditatem quod sunt in illis. quedam actionum et passionum quod non assumentur ei quod est ex virtutibus eorum sunt operationes sequentes primas virtutes eorum. et hoc propter locum subiectum in quo operantur sicut ille que habent indurare. mollicicare. denigrare. rubificare. et si milia. et locum subiectum in quo manifestantur iste operationes circa quodcumque membrum si indeterminatum fuerit appellabuntur iste virtutes secundae. Et quod operabuntur in proprium membrum tunc dicentur virtutes tertiae sicut sunt medicinae que prouocant urinam que mungunt pulmonem et que generant sperma et quod frangunt lapidem et similes istis. Et postquam dictum est de virtutibus secundis et tertiis dicendum est de natura operationum istarum medicinae manifestiorum et incipiamus a secundis. Et dicamus quod istarum medicinae quedam sunt maturant. hoc est quod faciunt sanum. et quedam eorum sunt mollicificant quedam indurant. et quedam aperitiue. et quedam opilatiue. et quedam enapostatiue. et quedam petrificatiue. et quedam siccificant et quedam lenitiue et similes his. Et debes scire quod medicina appropriata alicui operationi si dicitur habere illam proprietatem nisi cooperationem ad

corpus temperatum vel ad propinquum temperantem. et medicina experta in hac arte. quod cadit ad manus ipsius aliquid corpus disperatum debet arbitrari medicinam secundam in se sura quam videtur ei esse magis iustas et magis conuenibile in virtute medicine quod habet facere operationem istam in tali corpore et experientie habet hic locum magis. Verbi gratia. postquam scierimus quod medicina matura est illa cuius calor est equalis calori corporis debemus intelligere hanc proportionem propriam vniuique per se et facere operationem propriam tali corpori. Et hoc non fuit solus in populo propria vniuique individui sed etiam in vno quoque membro per se. propterea quod medicina quod fuerit sanum in testiculis non facit sanum in aure et non oportet quod medicus has res tradat obliuioni. et experientia habet in istis visis arbitrius magnam potestatem. **Decisio prima de medicina matura.** Incipiamus a narranda est natura illius medicine quod operatur operationes super adiectas. et incipiamus a matura matura. Et dicamus quod matura est operatio caloris naturalis in substantia materie sicut dictum est in alio loco. Et maturatio est ordinata secundum ordinem quem habet digestio in cibo. hoc est tribus digestio. Et quod spergitur ad aliud membrum materia quod egreditur a natura in quantitate aut qualitate aut in vtriusque similitudine putrefacta illa materia tunc generatur in illo membro de necessitate vnius caloris mixti ex naturali et extraneo. et si materia illa est apta recipere digestionem fit ibi sanum et matura. Ideo quod alba sanum est media inter digestionem perfectam et diminutam. eo quod est alba. quod materie non sunt apte ad recipiendum digestionem pro maiori parte. nisi quod egrediuntur a sua natura in quantitate. et quod egrediuntur a natura etiam in qualitate. tunc est eis digestio difficilis. hoc est quod tendit ad malum. quod tunc sicut ad humores aduersos et similes illis ergo ars conueniens in sibi re et pfortare virtutem membrum. quod calor naturalis est qui sepultus in membro super quod est spiritus hanc materiam. et propterea est necesse ut in medicina habeat ex sua natura ut faciat digestionem sicut medicina quod assimilatur calori intrinseco quod debet esse temperata in caliditate et humiditate. vel sit declinans aliquantulum ad calorem. propterea quod calor intrinsecus qui est in membro potest esse refrigeratus propter multam materiam sparsam in eo. aut propter humiditatem. Et quod operatur talis medicina quod est hoc corpus humano dicimus ipsam esse temperatam. et quod operatur parti danti ipsa ex partibus eorum dicimus quod est talis aut talis. Et de medicina temperata est aqua calida temperata caloris et oleum dulce oliue quod curatur cadit super asperum et sicut cataplasma factum de farina tritici coctum cum aqua et oleo dulci. Et debes scire quod medicina quod facit sanum in vna completionem non facit in alia. et simile in quolibet membro corporis sicut dictum est superius. propterea medicus expertus debet ex se ponere gradum illis medicinae. Verbi gratia. quod medicina quod inducit sanum quod in primo gradu est et cataplasma super dictum. super illam in gradu est que facta est ex pane propter sales qui ibi est et super hac illa. quod facta est ex semine. Et quidam dicunt quod medicina opilatiue sunt maturatiue. sed hoc est per accidens sicut cerossu factum ex cera et oleo ro. propterea quod quod claudunt calefit membrum et materia matura. Et quidam dicunt quod medicina maturatiue sunt maturant. propterea quod faciunt in materia re propter quam est facile nature diuidere ipsam materiam temperando qualitatem materie aut subtiliando ipsam. Et potest esse et vna medicina inueniatur maturatio cuius oibus istis modis. erit in proposito per artificium in simplici vero per naturam. Et etiam dicitur quod medicina matura propterea quod rectificat in qualitate caloris naturalis illud quod permutatum est per calorem extraneum et per hanc viam dicitur quod persilium maturatur a patata calida et secundum hunc modum quod res frigide maturatur a patata calida.

Et definitio qua diffiniunt. S. natura rationē non verificatur nisi in apostematibus que sunt difficilia ad maturandum propter nimiam debilitatem calozis naturalis: aut propter quantitatem aut propter frigiditatem.

Decimo scda de medicinis mollificariuis.
Ete medicine appropriantur multum in du
 ra de pta lapidea quasi habentia insensibi
 litatem. Et ista apostemata generaliter sunt ab hu
 moribus grossis qui sunt aut melancolici aut flem
 matici grossi. aut copositi et ambobus. Et quia hec apo
 stemata sunt indurata ppter frigiditatem: necesse est
 vt res que ea mollificent sint calide: quia res que sint
 coge late per frigiditatem dissolunt per caliditatez
 si sunt resolubiles sicut plumbi: et stagnum: quia ista
 apostemata cum maturantur humectantur. et de ne
 cessitate est vt medicine que habet permutare qua
 rum sint calide: vt habeant aliquam siccitatem vt vin
 um illam humiditatem frigidam. Et medicine que
 probate sunt per experientiam in hoc opere sunt cali
 de in secundo vel tertio gradu: siccit in primo sunt
 sicut aromatiaci bellum: Rosar alias calama: et
 medella curis et illi: et scpum ierichum et boninum.
 Et est necesse vt sint inensure hanc medicinari scdm
 mensuram quam habet calor et siccitatio: ideo quia
 medicine que sunt fortes in calore et siccitate nimis
 habent dissoluere: s possent remanere pars grossa ex
 materia que cohereretur in naturaz lapidis. Et est
 necesse sicut diximus vt per te ponas gradum in forti
 tudine harum medicinarum: propterea quia pingue
 et est debillior armoniaco: et bellio. Et piguedo ga
 line debillior erit pinguedine anferis et anatis quia
 res iste diuersificatur scdm aliquam completionem
 aut ad aliquod membrum.

Consequens sedit de medicinis induratiuis.
E necessitate est vt medicine indurate sint
frigide: propterea quia induratio est euz gros-
studine non est nisi congelatio: et congelatio
non fit nisi a frigidityte. Sed illud quod dicit. Si
de humiditate in hijs medicinis nihil est potera
quia humiditas nō habet nisi humectare et nō indu-
rare. et melius esset vt poneret siccitatem cum frigi-
ditate: quia de illa frigidityte fit durities cruditas
Sed ike due qualitates sunt vt plurimum passiuę et
nō actiuę quia due actiuę sunt caliditas et frigiditytas
quāuis eoz operationes diuersificent scđm humidi-
tatem et siccitatem. et hoc declaratur est in quarto me-
thabor. Et iste medicine habet latitudinem. et iste
medicine sit sic sempiterna pñstus et postulata: si in
frigidityt et iocudat nō faciūt hoc nisi per frigiditytē.

Decisio quarta de medicinis opillatiuis.
 Ste medicine sunt et hys que claudunt po-
 ros: natura sunt terre: hys sine modicatione:
 ne: quia modicatio est vna et rebus que ei-
 ro faciunt medicinā egredi et poris: aut vt sint con-
 glutinatie vt gumi et terre: quando non est con-
 glutinatum sicut amidum Et est necesse vt iste me-
 dicine sint multum remote a modicatione. 3 prop-
 ter ea debent esse temperate complexionis vel de-
 cilians ad frigiditatem parum. Et si quiescis quo-
 modo opillat iste medicinē corpus interius quā-
 do assumuntur. R. respondens qd hoc potest scire:
 per hoc quod est dictum superius: quia claudūt in re-
 sina propter chylum factum ex eis: 3 similiter epar-
 3 venas 3 membra ipsa. Et iste medicinē opilatiue
 diuersificantur scdm diuersitates complexionis mem-
 broum sicut dicitur qd dactili opilat epar: 3 aperit
 opilationem pulmonis.

Decisio quarta de medicinis operatiuis : absterfiois

¶ **S**te medicine sunt vnius generis: et inter ip
sas est parua diuersitas: quia medicine que
absterfunt: sordidum ex mēbro: et lauant ip
sum: meo habent posse penetrandi in poris dicunt
absterfunt: sicut aqua mellis: et aqua melonū: et farina
ordei: et fabaz: et que habent virtutē penetrandi pro
pter partē igneam que est in eis dicuntur aperitiue.
Et quedā medicinarū plus operantur extra corpus
quam intra: et quedam plus intra quā extra: et que
dam operant equaliter. Et que plus operantur ex
tra sunt que habēt aliquāntulam bauracitatez: nec in
eis est multa grossificatio: et ppter partē subtilē que ē in
eis penetrat intus: et ppter largitatē intrancarum
viarū penetrant cito. Et res viscosę mūdificare nō
possunt: et si cū eis iungatur corpus spiritūm ali
quātulū grossum tūc mūdificat. propterea quia
sunt instrumentū nature aperitiue que est in eis: quia
bæ spiritūcis conficta recipiet eas in meatibus: et
nec cōplicuerit suas operationes. Sz et corp nō pos
sunt ita operari ppter stricturā poroz: et ppter stip
ticitatē. Et ppterea abstinētia aperit opatiōes epa
tis: non potest poros exteriores aperire ppter stip
ticitatē que est in eo. Et ille medicus debet esse ama
ri saporis cū spiritūcite. Sed medicine que ambas
operatiōes faciūt sūt inter hāz naturā medie: videli
cet ille que habēt aliquāntulā amaritudinē cū baurā
citate sunt spiritūcite: sicut radix lilij celestis et simi
lia eis. Et tūc sūnt qd medicine cū sunt apitiue vni
mēbro nō sunt aperitiue alterius. Et ppter hoc dāro
debes vnicuiqz hāz rez gradus quē admodū facis
religiosū medicinā et virtutibus.

requisitis medicamentis et virtutibus.

Capitulum de medicinis euaporatiuis.

¶ **Q**uia autē euaporatio non fit nisi in quantitate
q̄ mēbris euaporat: augmentū ipsius quantita-
tis nō fit nisi ppter calefactionē mēbris nec
esse ē vt medicinis euaporatiue sint calide. Et ex
calore debz esse tēperatura: quia medicinae quae habēt
discrepantē calorem enāz ē desiccant: nec debēt habe-
re substantiā grossā: et iste medicinis sunt sicut: camo-
milla: malua: oleū vetus. Et debes scire q̄ euapo-
ratiue sunt contrarie opulatiuis: do: est q̄ sunt frigi-
de. sopilatiue de quo dictū ē superius: q̄ q̄ mēbris
refrigerat dīminuit quantitas sua ppter quantitatē sui
ae frigiditatē et terribilitatē: quae dīmodū augmētāt
quantitas eius ppter propinquitatē ad caliditatē ipsi
nature aeris. Et scias q̄ nō fit augmentū quanti-
tatis ex hijs quae apponuntur vel eucumini extra: nec
fit dīminutio ppter aliqd quod resoluat ex eo: et hoc
probatū est in naturali phia. Et medicinae facientes
hac operationē sunt hec eadē hijs quae indurant: sed
p̄mo inscāt: si diu permanēt in mēbro indurāt ipsi
possibile ē vt mortificēt ipsi: cū diu pmanēt sup illud
¶ De medicinis aperientibus ora venarum.

De medicinis aperientibus ora venarum.
De medicinis febrili de calidioribus habet.

Ste medicine sūt calide cōplexioris: habēt
grossā substantiā: sūt de genere medicinarū
apitūnarū cū sint fortiores cēs. Et habent q̄
tres gradus opōni prim⁹: ē abitergendū scōs ē aperi
endi terti⁹: ē elargidī oīa venaz: tñ calor illaz me
dicinarū apitūnarū nō ē cōueniēs vt sit calor corosiu⁹
qz corosio claudis: iste medicine sunt sicut aleum
sella & proprie fci bonis.

Decisio octava de medicinis stipticis:

f Triptice medicis q̄ fringit officia venarū sunt nō frigidē & terrestris: fortis siccitatis & ppter ea fuit sapor eaz. hūptic: ppter ea claudis officia venarū: q̄ frigiditas q̄ nō ē terrestris ē debilis operationis. Et deccē dīa q̄ ē inter hūpticū & opilatiū: quia opilatiū est in materia q̄ ē tener subitū: hūpticū est in materia grossa: & hec sunt sicut galla. balauftia. alstia & similia.

Decisio nona de medicinis mitigatiuis.

Scitur q̄ prima via mitigandi dolorē est vt
d. remoueat causa doloris. Et scda est vt
suspiciat membrū ita vt non sentiat dolorē
sicut fit cū opio. Tertia est medicina que facit in mē
bro illud quod repugnat rei que inducit dolorē et
istud est verax mitigatiuis: quia in primo genere ca
dūt multa genera medicinarū. sicut medicinarū pur
gantū i eis et medicinarū digestiuarū: Et scds nō mi
tigat nisi per accidens q̄ p̄nat sensus mēbru aut ip
sum indurat que res nō est faciēda. nisi quando vi
tare non possumus sicut dictum est in libro de inge
nio sanitatis. Sed tertius est verax mitigatiuis pro
pterea quia p̄stat sine medio illud qd̄ resistit cau
se doloris. Ergo necesse est q̄ medicine que hoc fa
ciūt sint tēperate similes calori naturali. aut parū ca
lidiores in tantū in quantū calor naturalis est refri
geratus a calore naturali debito mēbru propter reso
lutionem factam in ipso. Et propterea possunt iste
medicine mitigare dolorē qui est ex causis calidis
et frigidis. et eundem modum. eo quod augmentant
calorem naturalem qui est instrumentū nature qui
est medicinalis per omnē partem. Et tunc domina
tur natura super malam cōplexionem que facit do
lorem ipsum remouere. Et quamuis iste medicine
sint in hoc gradu necesse est vt sint subtilis subtili
tate penetrat et velociter p̄mutabiles ad calorem naturalem
et tūc adinuabūt digestiōes. p̄pter eaz subtilitatem. Et
p̄pterea appropriant iste medicine duab⁹ virtutib⁹
ad remouendū dolorē vna ē ad multiplicandū calorem
naturalem: et alia ad preparandū humorem ad dige
stionem qui est causa caloris ad hoc vt sit facile per
mutabilis a natura. Et res magis conuenientes
in hoc sunt pinguedines et ola: et pinguedinum sicut
pinguedo gallinē: et anatis et pinguedo anseris ē me
lior scdm. D. De olis olū vitelli ouoz: et olū dul
ce olivē calidū parum. Et generaliter quādo dolor
est mordacius res q̄ mitigat debet esse dulcora
tiue: vnde medicine que habent qualitatem mordi
citiā et proprie sūptice multum sunt remore a miti
gatione doloris. Et medicine frigide et opilatiue ha
bent augmentare dolorē eo q̄ resistunt dissolutiōe
humoris. Sed medicine que in arabico nominant
muscabedba: variantur ab istis: eo q̄ substantia eoz
aliquantū grossior existit: et cum hoc sunt apertius
poroz cum euaporatione mēbru. D. Generaliter na
tura earum est propinqua nature ipsarū medici
narū predictarū.

Decisio de medicinis generantibus carnem.

Iste medicine indigēt pauca absteriōe: sed
i absteriō est vt auferatur sordidies que est in
vulnere: et siccatio est ad siccandū humiditatem
quia in digestionē vniuersūq̄ membrū inueniunt
iste due humiditates: hoc est subtilis et grossa.

Decisio de medicinis cicatrizantibus.

Iste medicine debent esse sūptice et fortiter
i sicce: propterea quia cutis est illud quod fit a
natura post generationē carnis: et cutis est sic
cior carne: propterea necesse est vt exsiccatio istarū
medicinarū sit fortis: sicut galle et balauie.

Decisio de medicinis causticis decisio.

Iste medicine debent esse in fine caliditatis
i cum grossicie: et tunc facient opus quod facit
prima id est carbo.

Decisio de medicinis conuulsis et facientibus carnem cadere.

Iste medicine cōsumunt carnē: nō tñ faciunt
quod faciūt caustice et hoc accidit q̄ habent
caliditatis min⁹ et subtiliorē substantiā: et que faciūt
cadere carnem sunt debiliores putrefactionis: et non

dicunt putrefactiue nisi p̄pterea q̄ corrosio et casus
carnis: nō sunt nisi p̄pter calorem extraneū: et in calore
extraneo est aliqua putrefactio de necessitate: et me
dicine putrefactiue sunt sicut auripimentū rubeū v
citrinū. Et vtitur medicinis facientib⁹ cadere car
nē in vulnerib⁹ q̄ volumus q̄ caro bona in eis nas
catur: sicut putrefactiuis in locis corrosiuis.

Decisio de medicinis attractiuis.

Vedaz earū operantē prima qualitate: et que
q dam proprietate. Que operant per primam
qualitatem trahūt quodlibet adueniens. Sed
q̄ trahūt p̄prietate trahūt rē p̄prietatē: sicut adamas ferrū
et generaliter oīs attractio quocūq̄ mō fiat non fiet
nisi per calorem. Et ego debeo declarare operationes
que a proprietate sunt cōplete. Et medicine que
trahūt p̄pter primā qualitatem in eo q̄ est qualitas ab
solute: hoc est illud qd̄ facit caliditas inquantū cali
ditas sunt duarū specierū. Una est que trahit per ca
lorem naturalem qui est i ea sicut radix q̄ vocat moscheb
almesia. i. putredo facta circa osificiū bullorum apū
et alia trahit per calorem putredinalē sicut fermentū et
stercus colūbarū. Sed medicine que vocant beza
bar que curant a venenis faciūt hoc a tota substantia
et quēdā faciūt p̄pter primā qualitatem que est in eis
hoc est quando resistit qualitati generate a veneno:
p̄pterea q̄ venenū ingreditur hanc diuisionē. Hoc
est q̄ venenoz quoddā est venenū per primā quali
tatem: et quoddā est a tota substantia. et hanc diuisionē
postea declarabo. Et medicine p̄seruatiue dicūt
medicine que resistūt putrefactioni: aut p̄pterea q̄
tenēt aperta loca que parata sunt opilari: aut q̄ resis
sunt putredini aut propter vtrūq̄.

Decisio de medicinis confortantibus.

Iste medicine sunt que assimulant cōple
i xionem membrū in tota substantia. Et propterea
dicunt quidā q̄ quodlibet membrū co
mestuz confortat simile membrū comedentis. D. Medicine
que cōfortat inquantū sunt medicine con
fortatiue necessario calor eaz debet esse fortior pa
rumper calore mēbru et similiter siccior. propterea
quia membra nō terretur: neq̄ debilitant: nisi pro
pter qualitatem frigidā et humidā. Et hoc scdm plu
rimū accidit propue in membris principalibus: et
generaliter non debilitatur operatio mēbru vt plu
rimū nisi propter frigiditatem que est conuenientior
ad incendendā lesionē. hoc est q̄ assimilatur virtu
tibus dominantibus super ipsum ex virtutibus ele
mento: sicut est cerebrū: quia ideo q̄ super ipsum
dominatur frigiditas et humiditas lesio que super
uenit ei propter has duas qualitates est maior. Et
propterea est necesse q̄ natura medicine que confor
tant mēbru resistat parti a qua prouenit lesio partis
mēbru: verbi gratia quia medicine que confortant
epar necessario debet habere manifestam siccitatem:
ecōtrario in medicinis cordialibus. et quedam sunt
que confortant a tota substantia: sicut aurū et marga
rita cor. Et quedam sunt que confortant propter
qualitates primas et secundas sicut sūpticitas et ama
ritudo que sunt in rosa. Et medicine odorifere sunt
supreme omnibus medicinis que confortant princi
palia membra. et maxime in rebus testificatis ab ex
perientia et propue cordi. Et propterea mule plus
confortat inter cetera odorifera: nam eius aromati
citas preualet omnibus aromaticis.

Capitulum de operationib⁹ tertiā virtutū.

Am diximus naturam medicinarū a quibus
n proueniunt operatiōes secunde. Deinceps
debemus narrare naturam medicinarū
que faciunt tertiā operationem. Et dicam⁹ q̄ istarū
medicinarū quedā sūt q̄ frangūt lapidē: et quedā que

pronocant mēstrua: quedā que generant lac: & que
dā que generāt sperma: & quedā que diminuūt lac &
sperma: & quedā mundificant pectus. Sed medi
cine que frangāt lapidem non sunt multum calide
scdm q̄ medici dicunt. propterea quia calor qui in
durat & putrificat est fortissimus. & propter hanc viā
calor extraneus indurabit lapides. & propterea est
necessarius in earū fractione calor suavis & nō fortis
in quo sit aliquāntula humiditas comparando calori
qui indurabit lapides & cū subtilitate eo q̄ scis quia
res que indurate sunt propter calorem & siccitatem non
dissoluntur nisi per frigiditatem & humiditatem. Et
euz dico frigiditatem intelligo diminutū calorem a ca
lore qui coagulat lapides: & sic intelligo cum dico
humiditatem. ideo quia nō operatur iste medicine
in lapidibus nisi per operationē similem: operatiōi
alicuius decoctionis: & per viā istam diuidit cum ca
lor naturalis & expedit. Et tales medicine sunt sicut
sparag: cicer rubet & amigdale que tendūt ad ama
ritudinē. Et non est remotū vt hec operatio non fiat
a tota substantia. Sed medicine que pronocant vri
nā debent necessario habere caliditatem cum subti
litate: quia caliditas cū subtilitate adiuvat virtutes
attractionis que est in renibus. videlicet ad trahen
dum illas aquositates: & discretiū que est in epa
te etia adiuvat in cognitione istius aquositatis. & di
citur q̄ medicine que faciunt hoc habent conuenien
tiā cum membris vrine a tota substantia: sicut sunt
apium: feniculum: daucus: & similes illis. Sed me
dicine que lac generant sunt que habent calefacere
humores scmaticos & habent iuuare virtutē dige
stionis que est in mēbro vt conuertatur ad sanguinem.
Et ex generantibus lac sunt quedā que sunt cibi & il
la sunt conuenientiora in hoc opere. Et sunt cibi ex
quibus fiunt humores tēperati in caliditate & humi
ditate: equalibus humiditati & caliditati sanguinis.
Et medicine que pronocant mēstrua per os sumpte
sunt de genere medicinarū que generant lac. sed ne
cesse est vt sint calidiores eis: eo quod habent ape
rire ostia venarum & subtiliare sanguinem. Et quā
do hoc accidens est paruū tunc sufficiunt solum me
dicine que generāt lac: sed si extoto cessaret mēstruū
non sufficiat ille: sed sunt necessaria ea que sunt simi
lia phlegmō: & mentastro: & opoponacō: colere: squi
nanto: & castile lignee: & aristologia: & similia hijs.
Sed medicine & cibi que generant sperma sunt cali
di: & humidi: & ventosi: sicut faseoli rubet: cepe: & nu
culi pincarum. Sed medicine que mundificant pe
tus & pulmonem: & adiūat ad excreandū materi
as infusas in ipsis sunt que habent virtutē digestio
nis & incisionis sine forti calore vt nō indurent. Et
quādoq; adiūat ad excreandū spūa medicine que
habent leuitatem & viscositatem: & quando difficultas
spūdi erit propter subtilitatem materie: quia spergit
& circūfluit ante acries & educi non potest. Et medici
ne digestiue & huius materie absteriue sunt sicut nu
culi pincarum recentēs & butirū cum melle canne &
amigdalīs. Et semper sis memor eorum que di
uersas istarū medicinarū per diuersitatem cōplexi
onis alicuius membri etiā plus & minus: & a te pone
gradus: & via cognitionis harum rerū vt plurimū
est experientia.

Capitulum. vi. de his que operant a forma spe
cifica tres habēs decidendos. decisio p̄ma de medicis
Einceps volum⁹ dare differentia que est in
ter medicinas que operantur per primā faz
& tertiā virtutem. & illas que operantur per
proprietates quā appellant medici totā substantias
& qualiter operant. Et dicamus q̄ operationes me

dicinarū sumuntur duobus modis: vnus est operati
ones que appropriantur proprijs virtutibus elemē
torij: sicut est calefacere calori & refrigerare frigori:
quia huiusmodi sunt substantia: & sequuntur eorū
substantia: & similiter incisio: subtilitatio & alie opera
tiones sunt scōe & tertiē sicut dictum est. Et prop
terea possumus apprehendere occasiones harum
operationū bono arbitrio. Sed aliū modū medi
cinarū operationis appropriare nō possumus: primis
virtutibus elementorum substantia: & verbi gra
tia attractio quā facit adamas in ferro propterea qz
attractio in quātū ē attractio ignis sit appropriata ca
lori nō p̄pterea vt trahat absolute accidit vt trahat
ferrū. Sed propterea quia trahit tali attractione
propria: & hoc accidit propter proportionem & con
uenientia que est inter ipsum & ferrū. Et hec pro
portio & conuenientia non est nisi in mensuris mis
tionum elementorum in eis: hoc est in trahente & at
tracto. Et propterea est possibile inueniri in vna
re proprietates infinitas: hec est cōparatio entibus
quasi infinitis. Et hec operatio est quasi sicut acci
dens in ipsis virtutibus elementorū que sunt infuse
in re que habent hanc proprietatem & nō insunt sub
stantialiter. Et propterea est impossibile scire per ar
bitriū mēsurā mutationis p̄pter quā sit hec operatio
in ipso ente sicut sciuntur operationes que proueni
unt a materia que non sciuntur nisi per arbitrium.
Ideo est esse proprietatis & totius substantie. Sz cō
plexio nō querit nec arbitrat in hac specie sed in alijs
Et qui querunt in qua specie harum operationū ope
rentur medici ne laxatiue eis respondendum est qz
habēt hanc operationē per modū attractōis in quātū
est attractio & per proprietates. Propterea quia nos
videmus q̄ quādo reperitur vna ex istis medicinis
purgantibus ipsa attrahit humores propriū ei: a qua
cumq; parte sit in corpore: vel q̄ sit in partibus infu
mis corporis aut in partibus supremis: sicut scam
onea que curat egritudinem formice pedis: eo quod
mouet hunc humorem colericū qui ē in pede ad exē
dū extra cū medicina: & hoc non fit nisi per viā attra
ctionis. Et medicine purgatiue non habent hanc
solum virtutē: hoc est attrahendi humorem propriū
eis: sicut turbit siā trahit scamonea coleram. & la
pis lazuli melancoliam: sed etiam trahunt propriū
humorem & ex proprio mēbro sicut faciunt gummi
& prophe serapinū: q̄ trahit a neruis & a coniuncti
ris humores scmaticos grossos & viscosos. Et
apparet q̄ medicina euz hac operatione attractōis
habeat operationē cognoscendi humores propterea
quia humores sicut scitur sunt in maiori parte in san
guine in potētia: & ipsa cognoscit & ipsos attrahit. Et
quādo trahuntur humores ab instrumentis ciborum
ad intestina & ventres: tunc mouetur virtus expulsi
ua ad expellendū eos: nec est remotum vt virtus ex
pulsua que est in hoc mēbro in quo est humor sit in
uatiū operationum medicine in illo humore: hoc ē
quia cū medicina incipit attrahere: & natura incipit
expellere. Et propterea quando virtus expulsiua est
multū fortis sit propter hoc magna enacuatio quā
uis medicina non fuerit multū fortis. Et manife
stum est q̄ attractio non potest fieri nisi cū apertione
ostificiorum venarū: & illa apertio non habetur nisi
per calorem: & sic fit similiter attractio. Et p̄pter
hoc totū apparet q̄ medicine purgatiue non ope
rantur nisi propter vnū calorem propriū: qui est
in eis qui habet proprietatē trahendi talem humo
rem. Sed querendū est & dicamus per exemplū.
Donamus q̄ scamonea habet proprietate sua tra
here colerā solum sicut habet adamas trahere ferrū
solū. Ergo quando bibitur ex ea plūs sit eius dosi

nō debet alium purgare humores: & iā certificatus est per oēs medicos: & experientia scitur: qd si fuerit quantitas maior debito: purgata colera fortiter postea purgat stema: post melancoliā & sanguinē. Et sic apparet qd alia virtus hoc faciat appropriatē. Ad hoc respondere debes qd ille calor proprius quē habet medicina purgatiua per quē attrahit non habet ipsum solū in se: in actu: sicut habet adamas qd trahit ferrū. ppter suā formā specificā: qd medicina non acquirit illū calorem nisi a corpore: & calor nō dat illū calorem nisi in quantitate determinata in illa. Et ppterca qd recipit aliqua quantitas indeterminata nō stabit in hac proprietate ergo attractio medicine non est proprie alicui humori: nisi per viā comparationis & proportionis determinate in illa medicina: & non qd quantitate accidentē: qd egreditur ab illa quantitate: & tunc trahit solū illud qd trahit per attractionem. Et non oportet vt be oia dicatur nisi in medicina que inuenta est per experientiam vt non trahit nisi in vno humore propriū: eo quod inveniuntur medicine que trahunt duos humores: sicut dicit de agarico. Et non est remotū qd oēs humores habent propinquitatē in vno genere. Et hoc est etiā causa si duplicaret quantitas medicine que est propria vni humori: vt purgaret aliū humorem. Sicut dicitur quod medicine que trahunt melancoliā trahunt humores stematicos quia conueniunt cum ea in vna qualitate.

Capitulum de venenis.

¶ Entra operantur in corpore quatuor operationes: virtutū: sicut tu vides qd plura operantur qualitatib' primis sicut optū quod priuat sensus & motus sua frigiditate: vnde si fuerit pauca quantitas postq' esset refrigerata aliq' medicina tria esset medicina. Et qdā opant' a tota substantia: hē qd pmutat corp' penit' ex toto sicut aurū conuersū in calce: & nō pōt aliquo mō esse medicina. Et quedā interficiunt fortitudinē attractionis sicut dicitur de eleboro nigro alia albo. Et quedā occidunt renouendocalorem vite hoc est que purgant sanguinem.

C De bezbaridis.

¶ Edicne que vocant' bezabar que currant a venenis operantur has passiones eōdem: hoc est qd quedā permittunt sua qualitate venenū qd sunt contraria: & quedam hoc operantur a tota substantia: que dā hoc faciunt sua attractione. Et ille medicine bezazarie nō curāt nisi recipiat cū est in corpore dispositio venenosa facta a veneno: & tunc dant corp' vna virtute que est contraria virtuti veneni. Et sic curat venenū quā p accidēs propterea qd illas comedit homo sanus sicut venenū exceptis granis citri: & similib' illis. Propterea dicitur medicū qd medicine bezazar sunt medicē inter medicinas & venenū & nos sic non intendimus: qd medicū & extrema sunt vnius generis & que sunt vnius generis similia: & sic non est in bezazariis cū veneno: & ppterca meli' est dicere qd bezazar sit in fine contrarietatis contra veneno: qd medicatio contrarietatis semper debet attribui contrarietati. Sed cū quare bezazar occidit sanū nō est nisi quia non habet prodesse nisi quando in corpore est dispositio venenosa. Et ē vt ille medicine faciant duas operationes in corpore humano. Vna est vt venenosa quando recipit non existente in corpore dispositio venenosa. Et alia est vniatit' qd in corpore ē dispositio venenosa sunt sicut venenū ex vna parte & medicine ex alia: non qd sunt medicine ex parte qua sunt venenū qd nō est extranea vt dicam qd diuersificant actiones vnius agentis diuersificatis dispositionibus subiecti locorū: hoc est qd potest dici bono arbitrio de operationibus medicinarū qualiter operant'.

¶ Capitulum in quo inuestigat modū cognoscendi virtutes medicinarū & ciborū.

¶ Enceps habemus perferuntur si possunt comprehendere argumento operationes medicinarū que nō sunt experite: aut sit cognitio inuestigationis earū per experientia: aut si in hac inuestigatione cadit res que

cōtineat argumentū & experientia: & si ceciderint vtrū sufficiant modi qui dicti sunt a medicis. Sed dicamus qd operationes medicinarū fm qd dictū est sunt quatuor: prime: & secunde: & tertie: & proprie. Sed abus nō habet nisi vna operationē: hoc est qd nutrit. Et tibi naturales non conueniunt nobiscū nisi in tota substantia: propterea quando perscrutari erimus de hoc si poterit cōprehendi per modū argumenti demonstrati in hac demonstratio: alias perscrutatione cadet perscrutatio inuestigationis proprietatis si potest assignari aliqua ratio vel non. Et dicam' iam dictū est in primo posteriorū qd cognitio rerū est duob' modis. Vnus ut habeatur cognitio sui esse solū: & hoc vocatur demonstratio esse. Et secundus dat nobis cognitionē causē illius esse: & hoc vocatur demonstratio cāe. Et quādo sunt in vna & eadē scientia differunt in hōc modū: qd quod dat causam non stat nisi per primā causam propinquā sine medio. Verbi gratia: sicut queres que sit causa dicit: respondemus qd est propter lumen solis. Sed quod dat esse rei solū nō stat per primā causā: sed stat per principia media: & si non sint inadiata nō sunt ipsa & eadē causa: sed hoc scitur per cōuersionem equalē: aut propter res magis notas apud nos. Verbi gratia: ponamus ut volum' ratiōē assignare qd luna sit rotunda: eo quod ipsius lumen paulatim augmentat in figura rotunda: cur arcus qd hoc p' in capū hoc est augmentatio sui luminis paulatim nō est inadiata: propterea hoc idem nō est causa rotunditatis lune: propterea qd rotunditas lune nō est propter hoc qd augmenat paulatim in hac figura rotunda: sed augmenat in hac figura: quia & est conuersiua: propterea qd cuius rei lumen augmentatur paulatim in hac figura est eius forma rotunda: & omnis res rotunda luminosa augmenat lumen suū in hac figura. Et etiam inuenimus principia quedā esse rei solū in hoc quod nota sunt per se: & non propterea ut sint prima causa in rebus okitur qd stelle qd non scintillant sunt nobis propinquiores: & hoc primopius est notū apud nos per sensus: propterea prodest dicere qd stelle leuerrates sunt propinquiores fixis. Et debes scire qd hoc principia que nos vniunt ad sciendū esse rei solū sunt posteriora a completionē in esse: & sunt priora et in cognitione cōparatiue ad nos. Propterea qd p' uatio similitudinis cōparatiue ad nos est prior in natura & cognitione. Et principia conuersiua potest nobis dare cognitionē causē rei quando probatur per medium terminum qd sit in vero sillo: quia in hoc probatur terminus maior & minor: virtute mediū. Quia quando inuenitur terminus maior in toto medio & medius in toto minori tunc probatum est esse maioris in minori: & hoc demonstratio potest dare causam esse & nominatur demonstratio causē. Sed quod dat solum esse est inductio: hoc est quia scitur ex inuestigatione partū que sunt sub illo vniuersali quia quando fuerit questus predicationis cuius esse volumus habere certitudinē vniuersaliter: tunc querunt oēs partes vliis. Et si inueniantur tunc constituitur qd hoc predicationis est in toto vniuersali: & hoc species notatur declaratio esse maioris in medio virtute minoris: qd quando inuenit' maior in toto minori: lib est in omnibus partibus: & totus minor est totus mediū tunc argumentatur maiorē esse in toto medio. Ergo quando querunt multa ex particularibus in vna specie: inueniatur vniū predicationis in omnibus non opinando ut sit quia pars in subiecto in qua nō inueniatur hoc predicationis esset certificati: qd nō videbitur per hoc quod videtur a partibus per hunc modū declarationis cognoscatur esse vniū predicationis in tota illa specie a parte experientie in omnibus suis partibus. Et per hanc viam habemus cognitionē maioris partis specierū principio: u' artis medicine. Et principium quod nobis dat esse rei solū: qd non est post conclusionē: est ut non sit conuersiua super mediū terminum: & in hoc modo cadit demonstratio esse verbi gratia si

etiam vclim⁹ demonstrare esse virtutē nutritiā homini per
vna principia quod dicitur de animal est nutritibile: et sic ar
gumentū hoc sic ois homo est aial: ois aial est nutritibile: er
go ois homo est nutritibilis: ppter q: hoc principia non
pd: si nobis nisi ad tribuendū virtutē nutritiā homini
sed nō vt virt⁹ nutritiā sit causa ppropinqua homini. Et
quare nō iuuat nos in dando causas rei: q: nō conuictur
maior: supra mediū: q: ois nutritibile nō est aial. Et in sum
ma oio q: demonstrandū que nascunt a causis remotis
vel affirmatiue vel negatiue sunt demonstrandū esse: et nō
demonstrationes eē q: demonstratio esse est prima et pro
pinqua. Et ois ista res facit sunt ei qui studuit in logica
per aliqd tempus: et perfect⁹ cognoscit iuuamentū qd fa
ciunt in hoc loco: etia necessitate. Et postq: ita est sicut di
ctū est debem⁹ perferuti de proprietatib⁹: et videndum
est si possit inueniri via qua possumus cognoscere q: pro
prietatē sit per cōplexionē alicuius alteri: rei sicut est ad cō
parationē corporis hominis. Et dicim⁹ q: hoc nō potest
fieri nisi vno duorū modorū. Qm⁹ est vt sit natura ppter
quā puenit hoc operatio manifesta apud nos pfecte: aut
per p:mos intellectus aut demonstrationē. Alter est vt in
ueniant res ppropie postq: illi nature. Et ad hoc vt sint
ille res et p:rietates eōles in vno p:dicato. Et etia vt sint
ille eē res postq: ea magis note apud nos pfecte: aut
tates: et vt sint illi res ppter quas possint fieri ppropie
tates absq: medio. Qm⁹ species harū demonstrationū q:
uis sint ex reb⁹ q: sunt quasi per accidens sunt in veraces.
Et nos vellem⁹ si possit esse inuenire hoc que sint virtute
illarū demonstrationū. Sed videtur q: iam sit sententiā
q: natura qua operat⁹ proprietatē non possit fieri pfecte:
q: p:rietatē nō est nisi vna operatio cūlens per se transi
ens ab vno ente ad aliud ppter p:portione mēsurarū elemē
torū quā habet vnu ens cu alio. Et hoc mēsurā compre
hendi non potest per modū arbitrii: neq: etiā potest fieri
hoc pl⁹ q: sit hoc cognitio q: nō est pfecta. Nec etiā inue
nit⁹ hic aliud accidens posterius q: significat sup hanc na
turā verā significatione. Et etiā neq: est aliqua nisi ppropie
tas eadē que sentit q: tūc significat super hanc naturā: et si
est impossibile hoc scire: eodē modo est impossibile inueni
re in eo q: habet proprietatē vnu accidens magis notū
tati ad b⁹ vt significat sup proprietatē et sit manifest⁹ apud
nos q: ipsa: q: nō est cōueniens inuenire hoc nisi q: inue
nirē vnu accidens magis notū q: significat pfectā signi
ficationē: super naturā ppter quā sit hoc p:rietatē. Et
ppter q: q: p:rietatē sequit⁹ p:portione mēsurarū re
rū: possibile fuit inueniri in vna re p:rietates quasi in
finitas: res que est ppropinqua infinito nō potest fieri per
fecte per arbitriū: neq: etiā possum⁹ inuenire signa signifi
cantia substantialiter sup hanc naturā. Et postq: ita est de
bem⁹ perferuti si possibile est apprehendere p:mas ope
rationes per viā demonstratiuā aut nō. Et dicimus q:
via q: perferuti sum⁹ sup p:rietates erit eadē cū via q:
hic erim⁹ scrutati: q: si possit apprehendi arbitrio medi
cina tēperata aut ois tēperata in fine equalitatis: hoc nō
esset nisi cū cognoscerem⁹ naturā que hoc operat⁹ pfecta co
gnitōe. Quia qm⁹ nos tractam⁹ de medicina si ē calida aut
frigida: aut tēperata nos nō intelligim⁹ hoc nisi quia
habet per sui naturā et p:parationē permutando se a cor
pore humano vel vt permutet a corpore humano: et corp⁹
postmodū ab ea recipit vna qualitātē permutatā pparatā
p:portione naturalib⁹ que sunt in corpo
re: quā p:portione dicim⁹ tēperatā esse aut ois tēperan
tiā. Ergo vtiā ego scire que natura est hoc ppter quas
p:paratū est corp⁹ humanū pati has p:passiones: et que est
illa que p:parata est ad agendū: et cui rei has debem⁹ cōpa
rare: hoc est cui rei debem⁹ cōparare mēsuras elementorū
que sunt in illa. Ppter q: q: cōparatio: alias opera
tio nō oia nisi cōparatiue ad corp⁹ humanū. Et ppter
rea apparet p:ma fronte q: debet fieri comparatio inter cō
plexionē ciborū et medicinarū et cōplexionē hominis. Ita

q: mēsuras elementorū que sunt in cibo et medicina in qua
litate equales sint hijs que in homine inueniunt⁹: et hoc est
quod dicitur cib⁹ tēperat⁹ et medicina tēperata. Et qd egre
dis a tēperantia ad vna cōtinentatē est illud quod est au
gmetatū aut oimmutū in illo extremo. Idē est melior: ra
tio que possit assignari p:portione et cōparationi ciborū
et medicinarū corpori humano et operationib⁹ ipsius. Sed
vnu nobis obuiat q: si ita est null⁹ cib⁹ debet oia tēpe
rat⁹ homini nisi caro humana. Et forte possit eē q: carnes
gallinarū per modū similitudinis remote essent tēperate
cōplexioni hominis: aut pplexio carniū eē similit⁹. Sed
de terre nascentib⁹ nullū temperatū poterit inueniri: et mi
nus debet eē calida corp⁹ humano: q: corpora animalū
sunt calidiora nascentib⁹ terre: ppter q: nō inueniunt⁹ in
terre nascentib⁹ calor in actu. Et postq: nō est via cogno
scendi hanc naturā pfecta cognitione ab hac parte cogni
tionis que est inter naturā corporis et cōplexionem qua
operant⁹ medicinas operationes fortis poterit cogno
sci a parte cōplexionis et p:portione mēsurarū elemē
torū quā habet medicina a seipsa hoc est q: medicina i qua
dominabit⁹ calor in seipsa: illa oia calida: et illa in qua do
minabit⁹ frig⁹ oia frigida. Et sic de sicc⁹ et humid⁹: quia
medicina in cuius partes dominabit⁹ pars ignea illa erit
conueniens vt ex ea generet⁹ calor: magis sicut videt⁹ in sul
fure et similib⁹. Idē est vna via que possit subtrahi in pre
Sed etiā illa est corrupta in plurib⁹ suis partib⁹. Ideo q:
inuenim⁹ multas res que sunt in suis cōplexionib⁹ cali
diores et q: nos cōparamus eas corpori humano: hoc ē
q: eas comedit homo inueniunt⁹ frigidiore sicut multuz
et vnu antiquū q: i co. s. multo apparet calor manifestior.
Postq: tu vides q: bulla et cōparando ipsūz corpori hu
mano est frigida? Et videm⁹ res in quibus frigiditas est
magis manifesta et cōparatione ad corpus nostrū sunt ca
lidiores sicut vt vnu. Et si tu oia hoc puenit a virtu
te corporis. Ergo sumus in eo qd p:ram⁹ et nō sum⁹
egressi. Et quare volo in hoc conari quia in terre nascenti
bus et aialib⁹ oibus dominat⁹ calor: et si refrigerarent pro
pter dominas in eis nō est frigiditas illa a parte qua sunt
terre nascentia: aut animalia in actu. Sed quedam corūz
inueniunt⁹ calida cōparatione corporis humani: et q:
dā frigida: et non solū frigida vtz etiāz mortuēra ppter
frigiditatem: et illud quod est mortuū non est mortuū
ex parte q: frigida est in actu: q: vnu qd est viuificatiūz
est frigidū in actu: ergo nō puenit nisi a parte permuta
tionis quā recipit a nostro corpore: et hoc permutatio aut ē
ad magis calidū: aut ad magis frigidū: et ad magis calidū
ergo calefit et nō refrigerat: si ad pl⁹ frigidū: ergo in corpo
re nostro est frigiditas in actu in quarto gradu aut vltra er
go sunt occupati oēs passus vel trās: et nobis necesse ē
ptare nouū passum: et dicim⁹ partū de esse oia. Oia est
ex reb⁹ in qb⁹ dominat⁹ humiditas et caliditas: eo q: pres
are in eo sunt manifeste multū. Et si aligo diceret quomo
do potest esse vt in eo partes acree dominent⁹ cū videamus
q: ingrossat⁹ et congelat⁹ et inspissat⁹ a frigore: et dicit q: nō
cōgelant⁹ a frigore nisi substantie aqueosē. Debem⁹ respō
dere q: nō cōgelat⁹ a frigore nisi ppter multā cōuersionem
suāz ptiū ad aquā et ab illa cōuersione puenit hoc et multū
subtiliatū sum⁹ sup eē oia sup q:to mēthauorū: et ibi sunt
soluta oia dubia: et ppter q: nō pōt haberi ex hoc certitudo
nisi per experientia: et quomodo nō debet hoc credere q: tu
vides q: q: ponim⁹ in igne multas res nō subito alteran
tur et q: comedunt⁹ ab aliqbus aialib⁹ incontinenti alterā
tur ppter calorem naturā qui est in ipsis aialib⁹: sicut di
cit⁹ q: cū strutionib⁹ eas ad comedendū aut et incontinē
ti extrahat⁹ a stomacho inuenit⁹ multū oimmutū: et hē ve
ritas: Quis aut⁹ ouis patiat⁹ ab igne: nec potest oia q: ca
lor strutionis sit fortior igne: nā verbū esset vanū. Et hoc
res nō est nisi illud qd sequit⁹ a tota substantia a calore stru
tionis: et nō ppter fortitudinē qualitatis caloris: et hoc
est manifestū in cibis quā in medicinis: ppter q: q: cib⁹

est illud qd habet per sui naturā vt dicitur et alteret a cibato: ita vt sit incubato idē in specie et manifestū ē qd hoc cōuenientia que ē inter cibum et cibātū nō ē nisi a tota substantia: et propterea vna et eadē res vni animali est cib⁹ et alteri est vnenū: sicut eleborus cōtūmib⁹ et napellus zaratro qd latine surmeli nōtatur: s; medicina eo qd operatur in corpore propter primas qualitates opinantur qdā vt illud arbitrio possint comprehendī.

Capitulum de inuestigatione qualiter sunt verificata signa rationabilia ciborū et medicinarū.

L. S. et alij medici conati fuerunt facere regulas demonstratiuas vt probarent operationes harū medicinarum in corporibus humanis q̄uis nō sint nisi sicut signa opinatiua sicut ostensum est superius: et vt ipsum bono: cōm dicitur qd habent veritatem pro maiori parte sed non necessariā: et etiā qd mouet hominē ad experientia. Et propterea dicit. S. qd duo instrumenta quib⁹ beccars sūt inuenta fuerunt ratio et experientia: etiā conserunt ad habendā cognitionē rerū expectarū vtrū sint cibales aut medicinales. Verbi gratia sint duo cibi vñ sit facili⁹ vel leui⁹ alter vero graui⁹ et durus: nos dicimus qd facili⁹ et leui⁹ citius alterabit: eo quod citius recipiet oī uisionē a calore naturali et citius patit. Et adhuc pulsona ti essentus in hijs rebus ad accipiendā per vñā viā causā et esse simul: esset valde difficile: et quando habebimus experientia esse facile erit nobis oare causā per hūc modū speculationis: et erit beccars ratiocinata. Et qñ vna medicina non cōprehendit intentionē nostrā hac ratione: poterim⁹ ad alia transire. Sed qui nō habet nisi experientia non posset hoc obtinere. Et ita oīlata est. S. in oīuīde hāz duaz res nisi qd demonstrādes et sentiente data. S. et quibūda medicis veniētib⁹ post cū sunt bcces respectu illaz que dic oīa possunt: eo qd intenderāt ad loquendum sup naturā medicinarū et parte sapozū et odorū: et velocitate cōuertendi ab igne: et si ponant oīa becc esse signa erit propiora naturarū que tenentur bas operationes facere in corpore humano. Sed signa substantia nōcē est vt sint equalia naturis que manifestant super eas: et tunc potius ut a nouissimo ad primū: et a primo ad nouissimū. Et si non fuerit perferatū speculationes huius artis per hanc viā ignorabis naturā medicinē calide inquitūz absolute calida erit: et frigide inquitūz frigida: nec etiaz scies naturā medicinē calide in eo qd est calida perfecte: nec frigide in eo quod frigida est. Verbi gratia si cognitio medicinē in medicina calida nō esset nisi ppter ea qd habet saporem acutū aut amarū aut salūm: et qd natura que habet calēfacere facit hoc tunc est et speculatio in hac arte multū oīminuta: ppter ea qd multe res sunt calide et non habent saporem amarū et acutū: sicut carnes passerū et columbarū iuuenū et similia. Qd cibi et medicinē vniuersaliter sunt terre nascentia: aut aīalia: aut mineralia: et sapores nō dominant nisi in terre nascentib⁹ aut animalib⁹. Et nobis ne cense est vt ilarū rerū arbitriū sit rationale ad affirmandaz naturā medicinarū calidaz frigidaz et humi. et postea studebimus in reb⁹ que significant bas naturas. Ergo primo consideranda sunt signa quib⁹ possimus cognoscere quantitātē harū mensuraz et cōplexionib⁹ medicinarū. Et dicimus qd res quib⁹ possunt fieri sunt res superuenientes vniūqz qualitate rei cōplexionatē ppter ea qd cōplexionatū est corpus cōmīle in partib⁹: et ista superuenientia sunt differentie que adueniūt a mēsuris mixtionū illarū. Et quedā illaz differentiarū sunt que continēt oīa corpora: similia: et sunt oēs enūmerate i quarto methauroz quaz quedā sunt que congelant: et quedā nō et quedā oīfoluūt et quedā nō et quedā sunt lenes: quedā asperē: quedā sunt que sunt erisibiles et quedā nō. Et quedaz sunt que sunt ppter quibūda corporib⁹ cōmīlib⁹ sicut odores: et sapores et colozes. Et quedā quibus est dominatio manifesta vnius elementorū per se qñ sentiuntur per tactū calide frigide bu. aut sicc in actu. Sed cum nos pericuratū fueri-

mus cibos et medicinas: nos temptabim⁹ eos in eo qd sunt partes rei cōpositę et hoc est propriū in medicinis et cibis qd sunt partes terre nascentū et aīaliū. Et qdā illaz sunt que indicant per eaz operationes et loca: et si sunt partes aīaliū indicant a regimento illoz aīaliū: et a specie illorū ciborū: et generaliter necessaria est vñ in animalib⁹ comparatio rebus quib⁹ vñ sumus in cognitione cōplexionis hominis in operatione regione: et loco: et cū dico hic operationes: intendo operationē aīe: hoc est nutrimentū sensibilitatē et concupisibilitatē: et alias operationes aīe que dicuntur sunt. Iste sunt vñ quib⁹ possumus per hanc artē iudicare: et quib⁹ non sint fortes sine eis nō possum⁹ esse nec ipsas diminuire. Sed dicendū est de vna quaz illaz sūt qd meli⁹ esse poterit: nec petendū est vltra illud qd dicitur est si cur dicit Aristot. qd nō ē querere a traulo sermionari: nec a muto loqui et in hijs nō est aliud nisi vt recipiant a naturalit: et ab eo quod videm⁹ qd facit natura: qd demonstratio nō habet veracē viā in hac arte.

Capitulum nonum in quo docet cognoscere cōplexionem ciborū et medicinarum per generales differentias eo: po: am mixtorum.

L. dicam⁹ qd res que sunt manifestiores a quib⁹ possumus habere certitudinē cōplexionis corporū cōmīliū ē pgelatio et spissitudo: hęc ratio resolutio: oīsolutio: facilitas: viscositas: silitas: grossitas: mollicatio: durities: pūstilitas: et nō pūstilitas: opulatio: et aptio: qdā pgelatio a caliditate qdā a frigido. Et oīru qd congelant a frigore qdā sūt qd inspissant pmo a calore et qdā qd nō sunt inspissata primo a calore: qdā que inspissant ab vtroqz. Et eoz qd dissolunt et qdā oīsoluūt a calido et quedā a frigido. Et earū que humectantur: quedaz humectant a calido et quedā a frigido. Sed que congelate sunt a calore calor et siccitas super eas cōminat: vt est sal et species eius. Sed que pgelata sunt a frigore si in primis esset inspissata a calore: et illa spissitudo esset propinqua spissitudinē que fit a natura aīa aut aqua sicut spissitudo butiri hoc erit necessario calida et humida: et idem est de oleis gūmis et similib⁹: et que cōgelate sunt a frigore: natura terrestris sup eas dominat: si calor prius eas inspissauerit: ergo frigiditas et siccitas dominabunt in eis sicut sunt oīa: cōmīa: pannuili et similia. Sed que sunt congelate a frigore: nec sunt prius inspissate a calido naturaliter hoc spissitudo erit frigida et humida: sicut est argentum vniū: et similia. Et que res sunt inspissate a calore et coagulate a frigore sunt propinque equalitati sicut est caduīa et res que oīsoluunt a calore semper coagulant a frigore: et que coagulat a frigore oīsoluunt a calore. Ideo cū nos videm⁹ res que sunt oīsolute a calore debemus inspiciere si congelate sunt a frigore nec inspissate: sunt a calore: iudicamus ipsas esse frigidaz et bu. Et si sunt inspissate a calore cū dominio partū terrestrū: iudicam⁹ ipsas esse frigidaz et siccitas: sicut ferrū et multa metalla. Et si cū hac spissitudinē dominant partes aīe: tūc eas iudicam⁹ humidas et eliminantes ad caliditatem sicut est pinguedo intestinoz: sunt res que oīsoluunt a frigiditate: humiditate sunt species salis. Sed res que sunt inspissate a calore pro maiori parte sunt calide et siccitate: excepto qd illa spissitudo nō sit fundata in substantia aīa sicut sperma: qd tūc illa substantia erit humida aut temperata sicut lac coctū. S; res que sunt inspissate a frigiditate et humiditate si calor est in primis operatus aliquā coagulationē debet dici qd sunt calide et humiditate est ius pingue et sunt inspissate ita qd calor in primis nullā fecerit coagulationē debent dici vt sunt frigide et humide: sicut lac quod coagulat multa frigiditate. Et debes scire qd potest esse qd operationes quas faciunt caliditas et frigiditas in rebus istis possunt esse naturales aut accidentales: ideo debemus iudicare super generationē illaz si est naturale qd cōplexio propter quā medicina b; facit erit naturalis sicut est spissitudo spermatis: et cōplexio que facit non naturale est non naturalis sed aīdenta

lis sicut spissitudo que fit in multo qd ad ignem decoquitur. Sed res que inspissant a calore et frigore equaliter sunt aeree et aquee et earum partes sunt conglutinate simul sicut oleum oliue et alia olea que possunt recipere has operationes qd oleum inspissat et congelat a frigore: propterea qd partes aeree que sunt in ipso conuertuntur ad aquam: et iterum inspissant a calore: propterea quia resoluuntur partes aquee et remanent aeree cum terrestribus in eo dominantibus. Et res que non inspissant a calore vel a frigore sunt aquee cum pauca terrestritate: et calor eas consumit antequam inspissentur. Nec etiam frigus potest eas inspissare propter paucam terrestritatem que est in eis: eo quia non inspissat frigus nisi qui extrahit caliditatem existentem in eis et spergit humiditatem: et tunc aduenit siccitas: et illa causa erit coagulationis et inspissationis: et qui oue res recipiunt congelationem et inspissationem equali tempore propter unum motorem equalem in subtilitate et grossitudine sunt in uno gradu equales in caliditate et frigore. Sed si vna eorum plus inspissatur coagulationis ipsius est et elonior: ut cum motor ipsius erit fortior: habet inaequalitatem secundum hoc. Sed res lenes et viscosae habent dominium aque et terre et propterea sunt frigide et grosse: sed lenes habent dominium aeritatis cum pauca terrestritate et propter hoc de facili diuiduntur: eo quod aeritas que admixta est ei est elimbu. et ideo leuiter ab alio diuiditur: et modica siccitas que est admixta ei leuiter recipit passionem. Et res humide recipiunt extensionem propter partes humidam aquam que est in ipsis: propter dominationem partis terrestris cum aqua sunt difficile diuidi in duas partes: propterea res lenes vel faciles sunt propinque ut permittent digestionem propter facile diuisionem earum: quod calor in eis plus dominatur: quod hoc est vna ex rebus que adiuvat ad velocitatem digestionis: quod difficultas diuisionis partium fatigat naturam. Et scias quod viscositas et spissitudo significant siccitatem propter dominationem partium terrestrium: est medicinalis: et si est et balis est difficultas digestionis ideo quod forma corporis difficile sua deserit naturam. Et subtilis substantia si est aerea significat caliditatem et humiditatem: et si ignea significat calorem et siccitatem. Et mollicies significat corpus humidum et propterea res molles facile permittunt sicut fuerit rectores: humidum: et dure significant contrarium. Et spissitudo et mollicies et subtilitas et durities non significant nisi super virtutes partem in re: hoc est humiditatem et siccitatem et non sunt a gentes. Et opilatio et euaporatio videntur secundum duos modos: vnum qui debet sic veraciter appellari: et est talis operatio: hoc est augmentum vel diminutio quantitatis: sicut nos videmus multum facere ex seipso euaporationem in vitro clauso: et creuit quantitas sua ultra mensuram primam non existente additione substantie in ipso: aliqui frangit vitrum. Et sicut videmus in nebulis que costringuntur et opilantur in seipsis et redeunt ad paucam mensuram nullo et eis creuit: et clarantur creuit nulla additione recipientibus: et causa in hoc est quia aer est maior aqua et terra: et quando res appropinquat naturae aeris eius quantitas plus creuit: et quando appropinquat plus naturae terre et aque diminuitur plus: et propterea res vaporabiles sunt aeree et sunt calide et humide: et que sunt clausae et opilate in seipsis sunt frigide et humide: propterea quod euaporatio non est nisi dilatatio substantie aeree et non est augmentum rei venientis ab extra: sic est opilatio per contrarium. Et propterea ponit incrementum in pane: ad hoc ut faciat ipsum spongiosum et in eo dominetur aereitas: et sic facit ad digerendum: propterea quod corpus aereum leuiter ad permittendum propter suam humiditatem: quod substantia siccata est dura ad permittendum et digerendum. Alter vero modus est qui videtur euaporatio vel opilatio propter dispositiones corporis quod habet foramina larga et stricta: quod habet largos poros videmus esse vaporosum: et quod habet strictos videmus esse opilatum: quod naturalis intellectus est intelligere illas res in substantia corporis earum: et non propter largitatem aut strictitatem: amittuntur: quod hoc sunt verba vulgarium quibus etiam illud adiungit digestionem propter facilitatem digestionis. Sed

res combustibiles sunt necessitate ignis sicut sulfur: aut aeree sicut fenulum. Et propter ea velociter permittuntur ab igne. Et si diceret sic in digestionem hoc non veniret nisi res que comeduntur: sed si nos intelligerem quod hoc esset verum secundum. Sed non esset necesse attribuire medicinis opilationem et subtilitatem: quod possibile esset ut res essent grosse substantie: et de facili permittantur: quod haberent foramina magna per que posset ignis de facili transire: et propterea super eas dominatur ignis et coibent subito: quod facere non potest calor naturalis: propterea quod est humidus et est debiliore caloris ignis: quod res superadite non sunt faciles ad combustionem nisi propter accidentia largitatis suorum foraminum: sicut cur baridines. Sed res que intendit habere vaporatorem et opilationem a substantia sui corporis: hoc est propter raritatem suam: aut spissitudinem suam a partibus substantie sue: et illa habet comparationem cum calore naturali qui operatur in corpore nostro. Sed res que non recipiunt combustionem sunt res terrestres et aquee: hoc est quod potest dici in significationibus vniuersalibus superuenientibus naturis corporum consimilium.

Capitulum de cognitione medicinarum et ciborum per rationem sumptam a speciali differentia mixti que est saporum. Et incipit volumus narrare de saporibus: odoribus et coloribus. Et dicimus quod species saporum que sunt manifestiores sunt dulcis: vnicuique: salis: amarum: acris: ponctus: stupor: acetosus: et insipidus. Dulcis significat complexionem calidam: sed calor ipsius est temperatus: equaliter ad comparationem complexionis humane secundum. Sed vnicuique dicitur est quod pars aerea dominatur super ipsum cum modica aquositate: et propterea calor ipsius est minor: quod calor dulcis. Supra complexionem salis dominatur pars siccata aduulsa: in qua mixta est pauca humiditas: et calor sui maior: est calor vnicuique. Et super naturam amari dominatur complexio siccata terrestris: et hoc potest nasci a calido et frigido. Et signo que separant vnum ab alio est quod significatio eius quod fit a frigore est ut sit dulce postquam fuit amarum sicut sunt glandes xilocarata et aliqua ex cicur bria. Et amaritudo que fit a calore et terrestritate reuertitur ad amarum postquam fuit dulce. Et hoc fit propterea quod amaritudo sequitur duas species complexionis: aut calidam et siccam: aut frigidam et siccam: quod admodum inuenit color niger per calorem et frigus. Et hoc quod dicitur breuiter de amaro non sentit medicus: qui nos praecelerit: et cetera. Sed non appropriat ut ipsum nisi calido fecerit. Sed quomodo non cogitant hoc quod opium est in fine amaritudinis: inducit paralysin propter suam frigiditatem: et quibus posset dicere quod non prouenit amaritudo a parte frigida. Hos dicemus iam est amaritudo dominans in suo sapore: et sapor fortis est in iudicio super naturam ibi vnde debet iudicari quod sit magis calidus et frigidus: propterea ut res accipiente sunt a naturali. Et quod nos dicimus de amaro inuenit in libro nostro: qui dicitur liber de plantis. Et amaritudo que prouenit a calore est calidior: salcedine: quod aduulsa salugini aliquanta humiditas. Et significat hoc aqua maris maioris: quod est nimis salis et est multum amara: et non potest in ea vivere aliquod animal propter multam amaritudinem: propterea quod amaritudo est in ultimitate contrarietatis nutrimento animalium et est contraria dulci propter siccitatem solam et propterea interficit infantes qui multum ea vtuntur: propterea quod sunt in ultimo humiditatis: et vniuersaliter non ingreditur natura amaritudinis in re cibali propterea quod non est nisi medicinalis: et dulcis ingreditur in cibos et medicinas. Et quod dominatur super acutem multum calor: cum multa siccitate et subtilitate: et propterea calor illius est fortior: omnibus alijs. Iste sunt saporis significantes super species rerum calidarum et vniuersaliter eorum habet in sua specie gradus quod quoddam dulce est calidum in gradu primo: et quoddam calidum in secundo aut ultra et sic de salso. Et saporis qui significant in medicinis super complexionem frigidam sunt ponctus: stupor: acetosus: et insipidus. Sed insipidus magis debent attribui in saporabili quod sapor:

bili. Sed dicitur ut sit sapor: propter sensum gustu: propterea quod quilibet sensus sentit sensum proprium et privationem illius. Et spiritus et ponticus sunt vni speciei et non differant nisi in magis et minus: et illi significant super complexionem fortis siccitatis et frigiditatis: et ponticus in hoc est fortior spiritus et acrocius sit cum frigiditate mixta cum parte humiditatis: et non est tenor a calore: et propterea incidit et subleuat: propterea subleuat ponticus et spiritus in frigiditate. Et insipidus est aquosus et frigidus: et hoc est quod potest dici in significationibus saporum. Et quidam saporum sunt qui non significant perfectam significationem super natura rei: et hoc potest esse in vna medicina composita ex pluribus partibus: quare quedam sunt saporabiles: quedam insaporabiles: propterea quod non est necessitas vni quodque mixtum sit saporibus ut plura est in naturali philosophia. Et si homo vellet iudicare totalitatem medicine non posset iudicare per saporis super ipsas totas: sed videmus multa ex generis quod sunt insipida et tamen calida.

Capitulum vndecimum de cognitione medicinarum et ciborum per rationem sumptam a speciali differentia mixti que est odorum.

Differentie odororum non sunt manifeste nobis sicut differentie saporum unde non proprium habet nomen sicut habent saporis: sed dicitur odor: fetidus et odor aromaticus. Sed nos ordinamus nomina a composita a nominibus saporum sicut dicitur odor acrocius: et odor acutus: et odor amarus: et propterea significatio complexionis odorum istorum specialiter est equalis significationi complexionis saporis dominantis super ipsum. Sed odores aromatici non sunt nisi a complexionem ex necessitate. Et fetidi sunt a complexionem frigida ab humiditate extranea cum calore putrefactionis. Sed scias cum hoc toto quod significatio odorum est multum debilis: propterea quod sicut dicitur est superius possibile est esse medicina composita ex partibus aliquibus odoriferis et aliis quibus non odoriferis: si iudicemus super totalitatem medicine per odorem posset iudicium ignorare. Ideo quod de hac re non debemus iudicare de toto propter partes sicut ille qui opinatus est quod rosa est calida: eo quod esset aromatica.

Capitulum xii. de cognitione ciborum et medicinarum per rationem sumptam a speciali differentia mixti que est colorum.

Significatio colorum est multum debilis: significatio debilis: propterea quod colores non sunt nisi in superficie colorati: et propterea inuenies semper plus quod complexio totius in qua est color: et alia quod complexio totius colorati: et propterea vides quod idem est color in re calida et in re frigida: sicut albedo que in sale et canfora. Sed videtur quod calor: verificetur plus in operatione eorum que sunt in vna specie: sicut est in gallinis albis et nigris: et in agnis albis et nigris. Sed colores sunt multiformes sed generaliter sunt albi aut nigri aut compositi ex his sicut azurum citrinum et alii. Sed viriditas et nigredo sunt ex necessitate ex partibus siccis terrestribus: quandoque sit ex multo calore sicut nigredo in ethiopiis: et quandoque sit propter frigiditatem sicut vinum nigrum: et hec differentia iudicat ex eo quod precessit sicut alibi dictum est. Sed albedo quod puenit a dominatione mixtis partibus terrestribus cum aeris significat calorem aut temperantiam: sicut tu vides homines habentes pulchram albedinem. Sed que sit propter admixtionem partium aquearum cum terrestribus: quod est in reo humidis significabit complexio frigida et humida. Et si oleum est in libro nostro quod albedo sit ex admixtione partium ignee clare cum corpore pulio. Et nigredo sit a parte ignea tenebrosa cum corpore non pulio. Sed color ruber olei significat super calorem propter partem igneam que in eis manifestatur: citrinus est medius inter eos. Sed viriditas ceteri nam magis ad nigredinem sicut citrinus magis ad albedinem tendit. Sed natura colorum mediocri est composita ex natura terre moribus: hoc est quod potest dici super significationem virtutum medicinarum et parte superuenientium corporibus similibus.

Capitulum xiii. de cognitione ciborum et eorum propter sunt partes terre nascentium: et sunt locus tempus et re-

gio et operatio.

Incipies narrande sunt proprie significationes in illis in eo quod sunt partes terre nascentium vel partes aialium. Natura terre nascentium cognoscitur quatuor rebus: vna a loco: alia a regione: alia a tempore: quarta ab operationibus: et non fortificant hec operationes nisi propter significationes reum preteritay. Et quis nos cognoscant ab illis complexionem medicine nos debemus cognoscere etiam per viam operationis duarum medicinarum que sunt in vna specie sicut dictum est. Et videmus quod terre nascentium quedam sunt perfecta et quedam sunt diminuta. Et omnium illud in quo manifestat dominium vnius est solus aut est aque sicut terre nascentia que nascuntur in locis per trostis et fontibus: et propterea ista sunt diminuta: hoc est quod non habent flores et folia: et manifestum est quod dominans super complexionem istorum est aut frigiditas aut humiditas sicut folia herbe que sunt super facie aque que dicitur ebullire aut frigiditas et humiditas sicut fungi. Et terra nascentia perfecta sunt illa que nascuntur in montibus: quod apparet ab eminentia montium ut debeat generare pluviam terre nascentia quod alia loco omnimodo sunt temperati cum bona evaporatione et cum bona mixture caloris cum humiditate: et debet esse hoc in eis que habent sensum in aere et sunt propinquiores influentia corporum superiorum: illa terre nascentia habent complementum fructuum foliorum et soliorum. Et sunt terre nascentia que nascuntur in deserto: et sunt que nascuntur in viridariis. Nam illa que nascuntur in viridariis habent plus frigiditatis et humiditatis ex necessitate ut sint sicce nascentes in desertis et viridariis. Et significatio que provenit a regione est quod quedam terre nascentia sunt que nascuntur in terris calidis et quedam sunt que nascuntur in terris frigidis: et que nascuntur in calidis pro maiori parte sunt calida sicut que veniunt ab india et que nascuntur in frigidis et plus sunt frigida. Et potest esse aliquid per accidens ut nascuntur calida in terris frigidis: sicut puer que nascuntur in scythia: et frigide in terris calidis sicut tamarici qui nascuntur in terra arabum. Et hoc accidit propter duas res: aut propterea quod ceteris illorum terre nascentium est fortis et depressus: aut ut sint submersa sub terra. Quia iste dicitur res possunt dare calorem et frigus in omni regione: eo quod calor naturalis existens in eis contrahitur intus propter frigiditatem et similiter accidit de rebus frigidis in terris calidis. Et significatio temporis accipitur secundum ordinem regionis: quod tu vides multa terra nascentia calida nasci in verna sicut rapa et naponas: et quandoque medicina frigida nascit in temporibus calidis: hoc accidit propter paucitatem sui caloris: quod propter paucam frigiditatem aeris consumitur sicut sunt olera multa tempore caloris. Et demonstrationes vegetabilium sunt magne valde de eo: quoniam quedam ex vegetabilibus sunt que cito moventur ad augmentum: quedam tardius crescunt. Sed veloces generaliter significant caliditatem vel subtilitatem vel super virtutem: et que tardius crescunt significant super contrarium. Et sunt etiam alie significationes significantes super vegetabilia in velocitate et tarditate fructificandi. Et debes scire quod velocitas naturae terre nascentium significat aut calorem magnum aut frigiditatem. Et quedam sunt ex terre nascentibus que habent folia flores et fructus: et quedam sunt que non habent fructus nec flores: et illa sunt grossa terrestris: aut aqua: et quod habet flores et folia est perfecte temperata. Et terre nascentia que sunt spissola et globosa vniuersaliter sunt terrestris: et que non habent sunt conuerso. Et differentie significantes super naturam aialium sunt multe: quod quedam crescunt in aqua quedam in deserto. Que in aqua crescunt sunt frigida et humida: que vero in deserto sunt calida et siccata: et quedam sunt volatilia et quedam de ambulatoria: et volatilia sunt magis aerea ambulatoria. Et quedam sunt sanguinea et quedam exanguinea: et que non habent sanguinem sunt frigida et siccata: et que habent sanguinem sunt calida et humida: et quedam sunt diuersa et quedam non: et quedam bantant et quedam non: et que bantant

sunt calida et que non hancant sunt frigida. Et quedam nascuntur in locis calidis et quedam non et que nascuntur in locis calidis p maiori parte sunt calida et sicca sicut carni et capreoli. Et differuntur complexionis aialius in vna specie ppter pascua et ppter aqua: q: pices qui nascunt in loco petroso sunt subtiliores substantie et minoris superfluitatis alijs et tales sunt qui velociter mouentur et multu laborat: et complexio illor est minoris humiditatis et qui paru laborat sunt frigidioris et humidioris complexionis. Et quedam aialia sunt que incedit sicut nascunt et quedam non et quedam sunt facientes multos filios: et illa sunt calida et humida: et quidam que non faciunt nisi vnu. Et differuntur etiam aialia fm diuersitate ciboru: qm aialia comedentia carnes sunt calida et sicca. Et complexio aialiu comedentiu terre nascena sunt teperate complexionis vt sunt pecudes boues et buis similia: et vt sunt de volatilibus galline et columbe. Itē differuntur aialia fm magnitudinē et paruitatē suoru corporu: q: que sunt magni corporis sunt terrena: et q sunt parui corporis sunt coelestia: et hoc est in aialibz que nascuntur in terra. Sed eor que nascunt in aque magnitudo corporis significat multā humiditatem: et propterea laudat in piscibus putas: et in alijs aialibz oues et ovis: et multitudo corporis terre struuntur vngues et clauis: et squame et similia buis: quia b significat q multa est in eis terretas: et propterea multae squame laudantur in piscibus q significant rem contrariā cor complexionibz et etia multe spine. Et similiter audacia cordis et pusillanimitas significant super plectionē aialis q: aialia audacia sunt calida: et pusillanimitas sunt frigida. Et differunt per quas cognoscuntur complexionē aialiu sunt multe: et nostra intentio non fuit nisi rememorari eor breuiter ad mouendū illū qui diligit tepare ad hoc vt perferremur oēs alias differentias et sicut causas illar in libris naturalibus. Et scias q oia hec singula sunt accidentia que adueniunt corporibz consimilibz: super ea significant: et non sunt signa illis que non sunt consimilia nisi quādo aggregantur oia: sit vna compositio inter contraria et iudicā ppter dominā: et illud potest esse verū iudiciū. Hec sunt genera reor quibz nos possumus cognoscere operationes medicinar et ciboru. Et dicimus q possibile est cognoscere operationes secundas medicinar tunc qm cognoscimus complexionē medicinar in caliditate et siccitate: q: vna hoc non verificet in oibz q: inuenitur in quibusda medicinis q eor opationes scōe nō sequunt pmas hoc est complexionē medicinarū vtrū grana subtilitas et incisio non sunt attribuenda nisi corpori multi coloris. Et nos inuenimus medicinas temperatas cū suis complexionibus: tamen sunt subtilitatis et incisionis sicut capillus venio squinatū et similia buis: et acru est in vtrumque subtilitatis et incisionis: et est tamen frigidus et hoc accidit q: calor qui in eo est subleuat frigiditatem que est in eo: q: frigiditas sua cōpingit ipsū et cōpimit ipsū ad partes intrinsecas membri: et sic videtur q alie medicine faciant hoc et vt habent superflua humiditatem al. subtilitatem in seipsis: aut vt eis superuenit aliqua res propter quam faciant: et potest esse vt b res sit aliquantula illis et q habet aliquid a tota substantia. Sed operatio per comparationem tertiariū virtutū est debilis iudiciū: eo q est valde propinqua operationi que fit a tota substantia: hec autē que oia sunt necessaria fuerunt fm tractatus vniuersales in modo ciboru et medicinarum.

¶ Capitulum de complexionibus ciboru specialiter fm quod certificatus fuit. ¶

¶ Tunc autē memorati erimus vniuersales eor spe cialiter fm cōsuetudinē medicorū. Deinceps volumus narrare de simplicibus medicinis magis manifestis que a. ¶ sunt testificatē propterea q sunt verax et legalis exprimentator in hac arte: nullus est qui possit ei cōparari nisi is qui cū clamat nō intelligit id qd clamat. Itē volo sapere a cibis qui sunt abi absolute: post illos

dicam de illis qui sunt medij inter cibos et medicinas: et post illos oia de medicinis absolute. ¶ Eodem sunt medici q melior et abis terre nascentibz hominibz naturalibus: hoc est illis qui sunt in quinto climate: aut quarto est trinitū artificialiter preparatū et hoc fit multis modis. fit enim panis fermentat: et azimus et crustella: et bucella et forbutiones: quidā sunt qui frangunt ipsos post q est vtilitatis: et postea infundunt in aqua: et postea coquant ipsum sine fractione: et hoc nōlatur sanudo. Et melius certitū eo ē illud qd est frāgibile et graue. Et melior ceteris ē pātis fact: et farina trita in hoc modū b est vt sit custoditū a malis accidentibz: cuiusdē venire potest: et vt nō sint nimis fures ab eo remote: sicut sunt remote ab armach: et b appellatione apud nos macedoniū: et latini appellant panē grossū et iste est velocior ad digerendū q armach et minoris vtilitatis: qm armach plus nutrit: neq est tante siccitatis sicut furfurus ad melancolia adeo cito conuertit vt ipsum qm coctē vniuersalesq: vegetabilis est teretris: siccus: qm furfuratus est digeratur ipso armach: ppter absterionē existentem in suo coctē: et qm cōficiat pmitur de sale conuenienter: et cōficiat cū multa aqua ad hoc vt sit spongiosus: sit fermentat cōpenter et coct. ¶ Panis azim: et grossus et viscosus eodē modo nō est bonus qui est nimis fermentatus: q: transmutat ad humores putridos propter calorem extraneū generatū in eo. Et post donitatem abi et panis est panata que vocat thausu excepto q: declinat ad frigiditatem et bu. propter aqua cū qua fit: et qui bulliunt frustula panis in aqua fermenti al. feruenti: tūc fit ille cibis in velocitate digestionis et lenitate: et maxime egros et complexionē calida. Sed sanudo est etiam bonus cibis: et qui disemperatur cū multa aqua refrigerat et est iuuuatus: eo q vtilitatis et infuso vaporatur et subtilianunt et mouentur viscositates. ¶ Confectū cū melle et coctū oia tū sanis calefacit et nutrit multū. Et frumentū coctū in aqua est grossum: viscosus et opilatū: et ouz digeri plus alia re: et est valde malū. Et plures sunt grossi: qui sunt ex frumento sunt piores: et refrigerant propter suā acerositatem: et sunt propinqui corruptioni: et propterea sunt abiendi ab illis q sunt parati egritudinibz putridis. ¶ Panis q fit ex ordeo fm modū qui fit ex frumēto sequitur bonitatem panis tritici: nisi q: parum declinat ad frigus. Et sanudo orde bene digeritur: et qui bibi disemperatur i aqua refrigerat et est frigiditas sua quasi in primo gradu. Et aq orde plus ingreditur opus medicinar et aboz: et est laudabilis in egritudinibus calidis et siccis laude que non ocultatur ei qui in hac arte studium: et refrigerat: humectat teperat abstergit: generat laudabilem humorem mirabile nō inflat nō moratur ad descēdēda a stomacho: et hoc nobis totū experientia odit. Et sic debet fieri aqua orde infundatur grana orde in aqua integra non coctū et in vna pte orde debent poni. et aque frigide partes debent se dimittē in aqua quattuor horis: et postea coquant in hac aqua oia nec adipiscat rubedinē quasi vinū: et si fiat hoc modo non inflat: et qui frangunt vel terunt ipsos peccat: q: nō est ab eo priuata inflatio nisi propter infusionē: et grana nō habent aqua nec recipiunt infusionē: nisi ppter virtutē attractiua que est in eis: et virtus attractiua nō est i granis qm seminat et nascunt nisi qui seminant integre: et si frangant prius q essent seminata nō nascentur: q: hec virtus attractiua est in eis sicut forma specifica in totalitate totū grani si x: hoc est qm ptes sunt cōtinue cōtinue simul: et hoc est simile calori smaragdi: vltimius lapidis preciosi: q est q: qm ptes sue sunt simul cōiuncte in eis: et qm separe sunt priuante ab eis: et sic testificatū ē amirabili amemaria auēsoar in libro suo qui oia tractat: q: iste fuit suppre in scia medicine a. ¶ vsq ad nostra tepora: et hoc ab eo habuit et rememorat errorē medicorū frangentiū ipsos. Et panis q fact: est ex alijs granis habet illā virtutē quē habent illa grana ex quibus factus est. Et infra conuenit rememorari de aqua pluij b: q: incidit sum de ea locutus ē.

C De cibus: & medicinis que sunt partes alium: & spēs

Elio: caro ex volatilibus est caro galline iuuenis sane & pinguis: & habet mirabilem proprietatem in temperando complexionē: & propterea breuius sum est optima medicina leprosis. Et dicitur quod cerebri galline augmetat substantiā nostri cerebri: & acuit ingenium. Et post illius bonitatem ex abulatiuū est caro edī. Et post has est caro arietis: & hō opinio maioris prīs medicorū: propter. S. qui abominat carnes arietū. Et videtur sibi quod caro vitulo rī est melioris nutrimenti arietina. Et Aulicēna dicit quod melior: carniū est caro porcina: & sentit quod ista raro quasi sit naturalior: hominib⁹ q̄ alia caro aliatū ambulantiū: & experientia hoc docet. Et maior pars medicorū abominatur carnes agnorū: propterea quod dominat multa humiditas super eas: & laudant carnes arietū iuuenū. Sed cōueniēs est dicere quod carnes agnorū sunt post bonitatem carniū edulo rū: & sic sentit rās. Et quod mibi videtur agnis est quod sunt multae superfluitatē: excepto quod in terris calidis recti pūit temperē: propter eaz calidē. Et quod hoc sit verū est quod videmus quod pulli agnorū stantū in terris meridionalib⁹ sunt tortuosi: sicut & curti & qui sunt in nostris nō extēdūt trīs in hoc. Et carnes vitellū sunt bone carnes propterea quod nō habent illā viscositatem: frigiditatem: & siccitatem quā habent carnes bouine veteres: & carū carnes sunt magis odoriferē alijs carniū: & quā est i hoc meliores sunt carniū edulitinis: propterea quod in carniū edulitinis manifestat quēdā mucillago quā coquit. Sed carnes eduline sunt meliores vitulinis quod generant meliores humores. Et ex laudabiliorib⁹ carniū volatiliū sunt carnes peditū: sicut declinat parū ad frigiditatem: & sic: & sunt sic galline deserti: & habent proprietatem stringēdi ventrē asse & cūre. Sed tortures sunt volatilia cibaria & declinat plus ad caliditatem: & habet mirabilem proprietatem in aciendo ingenio. Sed colūbe sunt calide: & sic grossiores substantie q̄ tortures: & pulli ipsaz habent humiditatem superflūā. Et significat super hoc gratitudinis suoz motū sicut significat calor eoz actualis & re locitas digestiōnis in stomacho eoz super ipsoz calorem. Et propterea qui volunt abstergere margaritas & clarifica re dant eis ad comedēdū: & incontinenti debent occidi & ex trahitur purificatio: & sicut nō interficerent multū minue res quātitas margaritarū. Et caro veteris colūbi masculi mirabilē habet proprietatem in epileptia & paralitica. Et carnes volucrū que assimilantur colūbis: & dicitur tu domes: & in lingua arabica albamari sunt sicciores predictis & grossiores substantie: & habet aliquātilā aromaticā. Passeres sunt omnes calide: & sic in fine caloris. Porci nūc temperati sunt aliquātilū declinantes ad calorem & sunt subtilis substantie generantes bonos humores: & boni sunt sanis & pualetētib⁹. Et sturnelli qui videntur azuri sunt calidi & siccī: & graues ad digerēdū: & grosse nature.

C De animalibus aquatilibus.

Elio: eoz sunt pisces qui degunt in locis petrosos: & qui multas habet squamas: & quoz corpus est mediū inter magnū & parū: & qui sunt velociter motus: & pauce viscosi. Et melior: apud nos est piscis qui dicitur cubrina: & post illū ille qui dicitur trila: & quidam dicitur ipsūz resū. Et piscis qui capet in fluminibus remotis a mari necessario bon⁹ est: & pauce superfluitatis: propterea quod hic piscis propter sui naturāz habet ut peccat aquā dulcē & frigidā: & ad hoc multū laborat.

C Capitulum de lacte.

Elio: lac est semina: & post illud lac asine: & post illud lac capre: & iste spēs lactis sunt subtilis substantie. Sed lac ouis est grossius: & propterea citi⁹ in stomacho caseat. Sed vacca grossius: & in hoc butiro: & pingui⁹. Lac recens est frigid⁹ & humidus: gross⁹ substantie. Uter⁹ est calid⁹ & sicc⁹. propter sal: & redit ad vitionē. Et aliquis case⁹ est bon⁹ medi⁹ inter nouū & veterē est bon⁹ dūmodo sit fact⁹ rōnabiliter ex bono lacte.

C Capitulum de ouis.

Elio: gallinaz sunt meliores ceteris: & vitellus est melior alio: nec albi est nimis malū nisi nimis sit coagulati. Et propterea quādo coquassat cū oleo: acetos⁹ fiat tremulū est valde bonū: res quod coquit cū oleo est multū nutritiua: dūmodo oleū nouū sit & dulce & oleū oliue: quod natura illū est temperata declinans parū ad calorem: & spinguat epas & augmentat ipsū substantiā. Et generaliter ovis quod est cōueniens boni multū sibi tota sui substantiā. Et propterea in terris nris nō coquim⁹ carnes nisi cū oleo: & plures que quā coquūt cū oleo & aqua sunt laudabiliores: quod melior mod⁹ temperatio: comedendi carnes est ille qui dicitur athabā. hoc est ut sic fiat. Alii pe oleū & par ex cepe: & ponant carnes frustratim in eo addendo paulatim aquā calidā donec sint cocte. Sed panis qui coquitur cū oleo est mal⁹. i. ipasat cū oleo: quoniam de pōre decoctionis cōburit oleum & tendit ad fūtiorem.

C Capitulum de fructibus.

Elio: eoz sunt ficus & vites & cōplexio ficūz est calida & humida mūdificat stomachū: laxant ventrē. Uue calide sunt ex pauco calore: & humide temperate: & subito impinguat corpus: sed inducūt ventositatem in ob⁹ digestiōnē: & ficus non dant ventositatem nisi in stomacho & intestinis. Uue passē calide sunt & humide & digestibiles: plūm epati a tota subtiliā. Et operationes vini ipsarū sunt debiliores operationib⁹ alioz vinoz: sed potest poni loco alterius vini.

C Capitulum de aquis.

Elio: aquarū sū. y. est aqua fontū orientaliū quod saturat ex terra que nō habet nimis grossam substantiā: nec nimis mollē uel luteā: sed sit mediocriter inter has: & propterea bec aqua est sanior: & leuior: et citi⁹ permuat a calido & frigido. Sed rās sentit quod melior: aq̄ sit fluminū magnoz ouerū. i. y. dicit quod ille aq̄ sunt oueraz substantiaz: eo quod trāsūt p oueraz terras: & propterea quod ingrediunt eas multū rui. Et mibi videtur quod rās nō laudant flumina magis grossa: nisi propterea quod sol operat in eis vna operationē propter quā separant ptes grosse a subtilibus. Et propterea coquitur medici aqua illis qui habent debilem stomachū & epas. Ergo opus quod sit in aqua est ouerum ab aqua. Sed quod est inspiciendū in aqua est diuersitas terraz quia nō potest esse ut in estate nō declinat ad flumina aq̄ multitudine & aq̄ plūm. Et ppea quāto plus elongat flumen a suo ortu est ceter⁹. Et propterea nostrū flumē meli⁹ est in corduba q̄ in sibilā: & ceter⁹ in sibilā propter cōmentū & cōmentū: & propter ad mictionē aque salis in eo: quā illud nō sentiat. Et impossibile est ut aque magnoz fluminū nō sint turbide: & propterea inueniunt in fundo pitariū: quādo ponimus in eis aquā fluminū multū de sabulo & terra: & sic accidit in terra nostra: quod non accidit de aquis fontū.

C Capitulum de cibis medicinalib⁹ & primo de granis.

Elio: eoz sunt frē nascētia: & quā alia: & quā si perficitur aliatū. Et ex frē nascētib⁹ quā sunt grana: quā fruct⁹: & quā berbe. fabū ē temperatū inter frigiditatem & caliditatem: aut parū declinat ad calorem: & ppea hz dissoluit apata propter suā absterionē: & maturat: & ē multe hūiditatis: propterea accidit ei multa inflatio & ventositas: ipsam nō perdit propter aliquā decoctionē. Et ovis quod habet malā proprietatem cum virtute colligatiua: & quod vtrūq̄ multa habet suspiria hōibilia: sūa.

C Capitulum de ciceribus.

Elio: sunt temperate calida & humida & habent inflationē: & propterea certā eaz operationē habet generare spina & puocare vrinā & sanguē mēstruū & frangit lapidē: sed hoc faciūt pl⁹ nigra q̄ alba. Et sic mediū recentia generat in stomacho & intestinis multas superfluitates: & si assent citā habent minus ex superfluitatib⁹. S3 sunt duriora ad digerēdū nisi i pmo essent infusaz: habent proprietatem faciendi bonum colorem

et hoc faciunt q: acutit calore ita ut generet spūs vīctus
et p hanc viam valent corrū. Sed lentos sunt tempe
rate in calo: et sunt sicce: generant sanguinē melancolicū:
et extinguit: infiationē sanguinis: et magis quādo coquū
tur in aceto. Et eaz virtutes terre sunt quia priuant col
rū et obfuscant visum: et quādo coquunt in aqua plures
stringunt ventrē. Lupini sunt sicci terrestres et amari:
et quādo coquunt in aqua donec auferat ipsoz amaritudo
est cib: tamen durus: et quādo comedunt amari occidūt
pueros: et occidūt vermes qui sunt in stomacho et intesti
nis et puocant vrinā: et aperit officia emoroidarum.
Lengui. i. fassoli ordinant ad calo: et humiditate: et
impingunt corp: et puocant vrinā et sanguinē mēstruū:
laxant ventrē: et p pte rubi: et inducunt somnia et faciūt
vertiginē. Viliū frigidū est et sicum: ventrē cōstipat
et est pauci nutrimenti: hoc idem facit panicum: et spel
ta est p piqua buie. Risi sunt grosse substācie in cali
ditate et frigiditate ppe tēperantiā: ventrē strigūt: sunt
boni nutrimenti qū coquuntur cum lacte.

C Caplin de fructibus arborum.

Qmā oule: est tēperate humiditatis: et actosum
est frigidū et sic: et habet p pte cōstipandi mē
trū. Bz a pncipalia sūt oule tēperata in calo: et ma
xime cor: cōstipat cerebrū odorando ppter suā aromati
catē: et generant grossam ventositatē in secūda digestione
et terra. Ita quod dicitur est a sapientibus q pōt generare
ptisim et cibicam: eo quod ventri qui generant ex eo habet
malā p pte ad expandendas arterias pulmonis: et sic
testificat: est mirabilis auxilium auz ab humeris. Quēzōar
et inbusit. Sed vīnū suū nō habet hanc intentionem.
Pira grada sunt frigida et sicca: sed matura tēperata sunt
aut ordinant ad paucā frigiditatē: et hoc est q: composita
sunt ex actositate ouledine et in ponticitate: p pte est
cor virtus ventrē cōstipare: et eaz p pte est remoue
rentim. Locana sunt grossioris substācie q pira: ma
ioris stipticitatis: et p pte sunt frigidiora: et in cor odo
rati est p pte as pira oēs passiones cordiales. Ma
loris anaroz quedā sunt dulcia et quedam acerosa: oia
humectāt. Quēzōar oule sunt calidiora et humidiora: ge
nerat ex eis modica ventositas nō mala. Et habent vīā
nobilit p pte q: mirabiliter resiliunt cibis ne corrū
pant in stomacho. Persica sunt frigida et humida ha
bent generare humores corruptos et putidos: aliquan
do colerosos: et habent mirabilē p pte resistendi sto
ri q p pte in stomacho: odor suus valet et cōstipaciam
p pte: et oleū qd sit ex cor ossib: abstergit faciem domi
narū: et valet et difficultatem vrine: occidit vermes. Sz
asperica que nūmus dicitur sunt eiusdē nature cū persi
cis sed nō habent illā p pte: et in arabico dicitur aiaz
Pruonū oue sunt spēs vīdē albi et nigrū: et am
bo quādo sunt matura sunt frigida et humida: mitigant
calo: colere: et laxant ventrē: sed debilitant par os sto
maci. Nucēs calide sunt et sicce et puocant vomitū et la
xant ventrē et oia q habent malā p pte: ita q qui
vunt eis nimis faciunt eis in lingua paralclm: et come
ste cū sicibus obstat veneno loco bezabar: et multū valet
senib: et nocent illis qui timent passionē caloris: et tem
pore magni frigoris nō sunt nocue. Quellanc in nul
lo differunt ab illis nisi q: nō puocant vomitū. Amig
dale tēperate in calore et humide: suavis saporis: habet
multas bonas p pte: et oia q habent augmentat
subas crebri: et faciūt suauiter dormire: et abstergūt et mū
dificant vias vrine: sunt valde tēperantes macis. Et
eaz oleū est meli: q possit esse spasmofico: etia meli: q
oleū sīsamini ppter aliquāculā stipticitatē que est in eo
q oleū sīsamini est nimis calidū: et bz malā p pte in
oando fetore oris: et qui vunt sīsamino loco olei amigda
p pte. Pīnec calide sunt et sicce et eaz oleū curat palisim
fistici calicis sunt et sicce tēperate: p pte stomachū et epar
a tota substācia: et sunt ex illis medicinis q habent mul

ta iuuamenta et magna.

C Caplin de herbis et holeribus.

Qmā oule: est tēperate humiditatis: et actosum
est frigidū et sic: et habet p pte cōstipandi mē
trū. Bz a pncipalia sūt oule tēperata in calo: et ma
xime cor: cōstipat cerebrū odorando ppter suā aromati
catē: et generant grossam ventositatē in secūda digestione
et terra. Ita quod dicitur est a sapientibus q pōt generare
ptisim et cibicam: eo quod ventri qui generant ex eo habet
malā p pte ad expandendas arterias pulmonis: et sic
testificat: est mirabilis auxilium auz ab humeris. Quēzōar
et inbusit. Sed vīnū suū nō habet hanc intentionem.
Pira grada sunt frigida et sicca: sed matura tēperata sunt
aut ordinant ad paucā frigiditatē: et hoc est q: composita
sunt ex actositate ouledine et in ponticitate: p pte est
cor virtus ventrē cōstipare: et eaz p pte est remoue
rentim. Locana sunt grossioris substācie q pira: ma
ioris stipticitatis: et p pte sunt frigidiora: et in cor odo
rati est p pte as pira oēs passiones cordiales. Ma
loris anaroz quedā sunt dulcia et quedam acerosa: oia
humectāt. Quēzōar oule sunt calidiora et humidiora: ge
nerat ex eis modica ventositas nō mala. Et habent vīā
nobilit p pte q: mirabiliter resiliunt cibis ne corrū
pant in stomacho. Persica sunt frigida et humida ha
bent generare humores corruptos et putidos: aliquan
do colerosos: et habent mirabilē p pte resistendi sto
ri q p pte in stomacho: odor suus valet et cōstipaciam
p pte: et oleū qd sit ex cor ossib: abstergit faciem domi
narū: et valet et difficultatem vrine: occidit vermes. Sz
asperica que nūmus dicitur sunt eiusdē nature cū persi
cis sed nō habent illā p pte: et in arabico dicitur aiaz
Pruonū oue sunt spēs vīdē albi et nigrū: et am
bo quādo sunt matura sunt frigida et humida: mitigant
calo: colere: et laxant ventrē: sed debilitant par os sto
maci. Nucēs calide sunt et sicce et puocant vomitū et la
xant ventrē et oia q habent malā p pte: ita q qui
vunt eis nimis faciunt eis in lingua paralclm: et come
ste cū sicibus obstat veneno loco bezabar: et multū valet
senib: et nocent illis qui timent passionē caloris: et tem
pore magni frigoris nō sunt nocue. Quellanc in nul
lo differunt ab illis nisi q: nō puocant vomitū. Amig
dale tēperate in calore et humide: suavis saporis: habet
multas bonas p pte: et oia q habent augmentat
subas crebri: et faciūt suauiter dormire: et abstergūt et mū
dificant vias vrine: sunt valde tēperantes macis. Et
eaz oleū est meli: q possit esse spasmofico: etia meli: q
oleū sīsamini ppter aliquāculā stipticitatē que est in eo
q oleū sīsamini est nimis calidū: et bz malā p pte in
oando fetore oris: et qui vunt sīsamino loco olei amigda
p pte. Pīnec calide sunt et sicce et eaz oleū curat palisim
fistici calicis sunt et sicce tēperate: p pte stomachū et epar
a tota substācia: et sunt ex illis medicinis q habent mul

C Caplin de variatōe virtutū medicinarū simplicium.

Tunc habemus loqui de medicinis absolute.

Alia on que in latino dicitur betonica: et in per
sa lingua: berabuez. Eius p pte virtutes in ca
lo: et fecitatem sunt in quarto gradu: p pte q: est de
suba terrestri adusta: et manifestat hoc q: est in fine ama
ritudinis: et opationes ei: secūde sunt inasue: dissoluti
ue: et aperitue fortiter. Et est in hac virtute fortior: ab sin
thio ppter stipticitatē q est in absinthio. Et virtutes ei
tercie sunt q: nocet osi stomachi ppter amaritudinē q est si
ne stipticitate: et vitium ex eo extremitate et stiptice. Quis
suus est calidior: et sicior: eo: valet et allopiciā qū mī cetur
cū aliquib: vīguētis calidis. Et est etia calidior: suus ei
nis: anere cucumeris agrostiū et anere radices aneri. Et
etia isti cineres p pte vītri qū est vīcratio in eo sine apo
stematē. Pentaluer of a perlis arbor abrahani: in la
tino of agn: castus. Sua p pte vītrū in caliditate et fe
citate est in tertio gradu: et hoc est p pte quia in sua cō
plexione dominat substācia terrestis adusta mixta cū
suba terrestri et frigida: et significat hoc q: sapor suus est
acut: cū aliquantula ponticitate. Et manifestū est q secūde
opationes talis cōplexionis qūis ista est sūmā inasione et

posui Dulce
Arctosima

pira

Catonia

Mala granata

persica

pruna

Nucēs

Amigdale

pinet

piraric

apertione. Et ponticitas est una ex reb⁹ q⁹ adiuvat ad hoc
et in membris intrinsecis: ut in splene al. in pulmone et
epate. Et tertia operatio est ut remoueat coctura: ppter
nucupat⁹ in arabico granū sterilitatis: et sic agn⁹ castus
Althimenes dñi occubunt sup ipsum in magnis festiui-
tatis. Et rura est alius ei excepto q⁹ pl⁹ calidat et desce-
cat: nec bz stipticitatē neq⁹ ponticitatē. Altdo: et alij
dicunt vigil: virt⁹ suay radicū est tēperata in caliditate et
sic: q⁹ cōpositū est ex substantia aqua et terrestris cum pauca
igneitate: et manifestat hoc q⁹ est insipidū cum modico sti-
pticitate: acuitatis: sed herba ei⁹ est solū insipida: ppter
ea ip⁹ prima virt⁹ est frigida et sicca: et operat⁹ siccitate. Et
secūda est solidare vulnera fordidā breui tpe. Et tertia est
ut frangat lapides: et signū hui⁹ est q⁹ nascit in vallibus et
locis humidis. Elueat. i. pes colūbin⁹ est quattuor
speciez: et par⁹ diuersifical⁹ vna ab alia: et dñi non posuit
ipsum in gradu: q⁹ nobis videt⁹ de ei⁹ cōplexione est: q⁹
est frigidū in primo et sicū in secūdo: et hoc est q⁹ dñat sup
partē ip⁹ substantia terrestris cū suba adusta: ppter ea ē
sapor: ei⁹ stiptic⁹ cum modico amaritudine: et si amaritudo
est equalis cū stipticitate dicitur ipsam tēperatū in siccitate.
Sed q⁹ videm⁹ quia dominat⁹ amaritudo parū cū
stipticitate: in diu⁹ q⁹ sicū ē in secūdo gradu: ppter ea
valet colorib⁹ renū et colorib⁹ splenis ppter ip⁹ amari-
tudine: et tēti gimb⁹ facit: et mox ē q⁹ p⁹stari misce⁹ cū
aceto. Alaric. nec hanc radicē posuit dñi in gradu: et
q⁹ nobis videt⁹ ex eo de ei⁹ cōplexione est: q⁹ est calidū in
primo et sicū in fine secūdi: q⁹ cōpositū est ex partib⁹ frigi-
dis et terrestrib⁹ et calidis et igneis et calidis et humidis.
Et significat sup hoc q⁹ cū nos gustam⁹ primo inuenim⁹
in eo dulcedine: et post hanc amaritudinē: et post illā acui-
tatē cū pauca stipticitate: et oēs isti saporēs significat sup
caliditate: et excepta parte q⁹ separata et sepulta est a stiptici-
tate sicut significat sup siccitate: excepta pte que separata et
sepulta ē a dulcedine ppter tēperantia quā ei tribuit: ex-
cepto q⁹ plus superat stipticitas cū frigiditate q⁹ dulcedo
cū humiditate: ppter ea ponim⁹ hanc maiorē calidita-
te. Et ppter ea q⁹ hoc planta assimilat⁹ radicē arboris: ap-
paret q⁹ terrestritas dominet⁹ sup eam. Et quia sit leue et
porosū: frangibile et albū q⁹ oīa significant ut habeat par-
tē multā aereā: ppter ea posuim⁹ ipsum calidū in primo
q⁹ uis habeat tres saporēs significatōes sup ipsum caliditē:
posuim⁹ ipsum calidū in primo: q⁹ nō sunt fortes neq⁹ ma-
nifesti in ip⁹: et q⁹ cōueniens est in fiducia suay graduū
est expectatā. Sed ip⁹ opatōes q⁹ nō sunt pme sunt ad
dissolūndū et inuadendū humores grossos: et copulandū
venas splenis: et patis et renū. Et habet sua ppter acate va-
lere et mox: et venenosus animalia. Et nos videm⁹ q⁹ hoc
nō sit nū q⁹ apparent ex illo veneno accidentia frigida.
Dosis ip⁹ est. ʒ. i. et hoc nō pōt sic nocere sicut nocent alie
medicīne q⁹ attrahunt ab extremitatib⁹ corporis: et h⁹ ma-
gnam ppter acatē in mūdificando crebū: et ppter ea curat
epilepsia: et pdest cursui noue aque ad oculū. Et quātrās
q⁹ de eo debet sumi ad hoc est a. ʒ. i. v. scy ad oīas: nec ē ne-
cessē ipsum reserare nisi ppter siccitatē. Et nō credas q⁹
subtilitatio humorū grossorū et inchoo significant sup mul-
tū caliditē sicut crediderūt crātes multi nonoꝝ medicoꝝ: n⁹.
Lustarab⁹ i. capillus veneris: dicit dñi q⁹ hie tēpera-
tus est in suis virtutib⁹ pñis q⁹ uis habeat multas ope-
rationes secūdas et tertiās: quāz quedā sunt cōsolatione et
repeussione: quedā dissolutione: et quedā faciunt nasci capil-
los: et quedā que dissoluit scrofulas: et q⁹ dā que frangit la-
pides: et quedā q⁹ adiuvant ad trahendū spūū grossū ex
pectore et pulmone. Et dñi dicit q⁹ stringat vērē: et noui
dicunt q⁹ purgat: et talis medicina qualis est hoc que ha-
bet tot operationes secūdas et tertiās est retinenda: q⁹ cū b
tota est tēperata ppter ea q⁹ adhibeā. Chail⁹ i. sem-
peruina: hoc est multay speciez: et oēs in tertio gradu frigi-
de sunt q⁹ sunt insipide cū multa aquositate: et q⁹ nascū-
tur in locis frigidis et tēpore frigido. Alacia est sue ar

boris spinose q⁹ abluit⁹ est frigida in secūdo gradu et sicca
in tertio: et cū nō lanat⁹ est frigida in primo: et hoc accidit p
suā dominans est suba terrestris et frigida: et ppter ea est
stiptica: et cū co toto est in ea aliquid ex partib⁹ humidib⁹ q⁹
remouet quādo abluit. Carinch. i. vrtica: dicit dñi.
q⁹ fruct⁹ al. fucus bui⁹ plante et folia calefaciunt calore non
forti. Et habet multas operationes secūdas et tertiās. Dis-
solvit apostemata que sunt in radicib⁹ aurū: adiuvat su-
per spūū q⁹ sit ex humorib⁹ grossis in pectore et pulmo-
ne curat cancrū: et in sūma valet omnib⁹ vulnerib⁹ que in-
diget cicatrice vel cicatrice sue subtilitade. Et hoc
est magnū signū sup debilitatē sui caloris. Sed cū hoc to-
to puocat vrinā: et mouet coctū: et hoc significat p ventosi-
tatē. Et ppter eas sui seminis est purgare flegma: et i hac
simili udine est virt⁹ siccitatis: sed forti⁹ est aliquantulus
semen vrtice: et oēs ei⁹ est a. ʒ. iij. v. scy ad quattuor: alias
a. ʒ. v. v. scy ad. x. Et qui opinant⁹ q⁹ sit igneū ppter acu-
men sue punctationis errant: q⁹ hoc pars ignea que ē in ei⁹
folijs est subtilis et remouet ppter ipsam fricationē: et ma-
xime ppter lotionē. Elbadudar. vel elsaray: ille due
plante sunt frigide et sicce: sed siccitas plus dñat q⁹ frigi-
ditas et maxime in elsaray: et valet p fluxū vrticis pro-
pter eay stipticitatē: et p passionē vtilue: et p amorositas:
et apostematib⁹ que sunt in ano: et albadudar operat⁹ radicē
et alsaray fructus. Et radicē ligos. i. acorus q⁹ accipit ex
hac planta est radicē: et est ei. et sic in tertio gradu: ppter ea
q⁹ dñans in ea est substantia ignea subtilis: et pōt esse ut
sit cū ea admixta pars vna terrestris adusta: et significat b
q⁹ sapor: suus est acut⁹ cū aliquantula amaritudine. Opari-
ones ei⁹ secunde sunt hoc: q⁹ abstergit: inacidit: subtiliat: et
aperit opilationes. Tercie sunt quia puocat vrinā: et va-
let ad omniē splentis: et subtiliat grossitū que puenit in
coctura: et ppter sue radicis. Callar. i. aloec: caliditas sua
extendit a primo gradu vsq⁹ ad secūdu: et attingit parē ex
secūdo: et sic est in siccitate et hoc est q⁹ est cōpositū ex sub-
stantia terrestris adusta mixta cū terrestris frigida: et illud dī
minuit aliquantulū de calore eius: et ambe substantie con-
cordant in siccitate: et significat q⁹ hoc q⁹ sapor: ei⁹ est ama-
rissimus cū stipticitate: et sup: a sua caliditate significat q⁹
nascit in terris calidis: aut in terra arabū vel in inoua: et
q⁹ nascit in terris nō calidis est debile. Secunde sue vir-
tutes sunt q⁹ est stipticū repouit: et abstergit: et hoc est
medicina iumatina ad generandā carnes. Tercie virtutes
sunt ad curandas fistulas: et maxime q⁹ sunt in virga et in
ano: et ad repetiendū apostemata que generant in ore na-
rib⁹ et oculis: et purgat colerā et substantiā subijū et gros-
sam. Et est ei⁹ ex medicinis q⁹ nullū habet periculū: eo q⁹ nō
tedit os stomaci ppter suā stipticitatē. Et virt⁹ sua purga-
tiua est ppinqua virtuti agarici: excepto q⁹ est debilius
attractionis: eo q⁹ agarici attrahit ab extremitatib⁹ corpo-
ris. Sed aloec nō attrahit nisi q⁹ est in extremitate stoma-
ci et venis epas: et in illo bz ppter acatē: et oēs ei⁹ est a. ʒ. i.
vsq⁹ ad. ʒ. i. Et mox calor et siccitas ip⁹ extendit a pri-
mo gradu vsq⁹ ad secūdu: et significat hoc q⁹ facit aliquantū
la absterione: et mūdificat renes: et auert lentiginē. Et
manifestio: ei⁹ ppter acatē est: q⁹ valet p mo: cum canis ra-
bidi. Alauoca. i. carui al. ameo: q⁹ plus querit in hoc
est semen carui: sua prima virt⁹ in calore et siccitate est in
gradu tertio: et hoc est q⁹ est cōpositū ex substantia ignea
terrestris adusta: et significat hoc q⁹ bz sapor: acut⁹ acutū mixtū
cū aliquantula amaritudine: secūda virt⁹ ei⁹ est apertio et
dissolutio: et tertia est puocatio vrine. Almidale ama-
re sunt calide et sicce in secūdo gradu: excepto eo q⁹ plus
declinant ad caliditē: et minus ad siccitatem: et in hoc sunt
quasi in primo gradu: quia eorum vntuositas manife-
stat humiditatem. Et scias quia complexio que hanc
facit operationem que est complexio calida habet aliquam
terrestritatem: et sapor: carū significat super hoc. Et ope-
rationes eay terte sunt ad aperiendū opilationes epa-
tis: et remouet dolores q⁹ sunt in ypocondrijs. Plene et re-

Acorus.

aloe.

nib⁹: et adiuncte sup⁹ spem humore grossore viscosore qui sunt in pectore et pulmone. Et dico q^o maior pars opatio nū bay nō sit ppter sup⁹fluū calore q^o est in eis: sed sit pro pter tēperatā apertione quā operat in his materijs ppter humiditātē vncuosā quā habet: et ppter ea valēt plus alijs reb⁹ oib⁹ in apiendo opilationē pectoris et pulmonis ppter ea q^o hoc mēbris ledunt ut pms ppter grossos humores. Armoniacū est calidū: et sicū fm q^o apparet ex tertijs suis opationib⁹: excepto q^o tenet parē caloris i tercio gradu: et sicū in primo. Sed sius calor est in b⁹ q^o est gūm: q^o tu scis q^o gūm sunt in grossa et in spissa a calore: q^o sunt sup⁹fluitates terre nascētū. Et videt in b⁹ grad⁹ caloris esse eo q^o mūdificat: et sic est grad⁹ sius in siccitate: ppter ea q^o siccitas est ppter viscositātē suā pauca q^o est in eo: et hoc est in oib⁹ gūmīs. Et vites sue sunt ut mōssificēt et dissoluāt omniē q^o est in iuncturis et splene et dissoluāt scrofulas. Alchamēa et inuenit in fructu in capis: viret et sicū viret sumat: magis edicat et plus digerit. Obachilectemam: et of rosa regis: et of calida et sicā in tercio gra. et ppter eas est q^o masticat ut trahat fla: et sius sius mūdificat caput p nates. Et tertia et viret et sicū remoueat ex oculo egritudine caducū: et valet morfer: et puocat mēstrua. Anetū calidū est in primo gradu: q^o in arabico of fenat: et attingit parū ex secūdo: et est sicū in principio secūdi et in fine primi: et ideo est q^o quif cū oleo habz dissoluere et mitigare dolorē et maturat apostemata leuia: et inducit somnū: eo q^o quif coquit cū oleo reddit cōplexione ipsi ad similitudinē medicinarum maturantiū: nisi q^o est aliquatū magis calidū et subtile et hac de cā dissoluiturū est: q^o cōburit est in tercio gradu caloris et siccitatis: et ideo valet vulnerib⁹ saniois: et plus in illis q^o sunt in mēbris spermatis: et rēes est mūr calidū et plus humidū: et ideo illud inducit somnū et maturat plus siccū et sicū dissoluit plus: ppter ea dicit. D. q^o q^o intrabit ad pōtiones faciebāt ex eo garladas. Camomilla q^o in arabico of habonog. calida est et sicā in primo gra. secūdo vites ipsi sunt ut apiat et dissoluāt vapores cutis et maturat: et bz ppter ea in mitigādo dolorē ventris. Anisū calidū est et sicū in tercio gradu: ideo quia suba ignea sup⁹ ipsūz oīat: et significat sup⁹ boc acuitas sui saporis cū aliquatūla dulcedine. Opardes sue secūdo et tertiē sunt ad carminādū ventositatē et puocat vrinam et aperit opilationes. Aristologia. i. zarabūt: nō vrimur nisi radicē. Et est qdā longa et qdā rotunda: et rotūda fortior: et in inuisione q^o subtiliatiōe. Et longa plus valet absterfioni et generationi carnis: ambe calide et sicce sunt i secūdo gradu: q^o sunt cōpositę ex suba aliquatūla ignea et terrestri adusta: et significat hoc amaritudo quā habent cū moderata acuitate. Secūdo eaz opationes sunt q^o subtiliant mirabiliter humores grossos: ppter ea remouēt opilationes q^o pueniūt ab istis bu. et extrahūt spinas: et remouent putrefactionē et mūdificat fordidē: et faciūt generari bonā carnē: et iste sunt magis ppter in rotunda. Et tertiē opationes sunt abstergētes: curant epulmicos et podagras et artericos. Lingua agni. i. plantago frigida est et sicā in secūdo gradu. Radix ei⁹ mūr est frigida et pl⁹ sic. et cū sicat est sicut radix. Et bz ouas q^oitates q^o cōposita est ex suba aqua et terrestri: significat b⁹ inspīditas quā bz cū stipticitate. Secūdo ipsi opationes sunt: q^o sicat et reputit: et valet d mala apostemata et materias putridas et durat fistulas: tertiē ppter ea sunt opationes sunt ptra vulnera intellinoz et stringūt sanguinē eoz. Et vicerationes q^o pueniūt ex oīstertia. Et radix ei⁹ d dolorē oētū valet et aperit opilationes epatis et renū: et hoc est q^o oīs plante radicē calidior est sius folijs: nec illa sunt priuata calore cū videam⁹ q^o abstergant et mūdificāt. Alara ba chara: q^o ex ea valet est radix et viret et sicū similis virtuti acori: sed est fortior hoc. Eldarhana. i. cortex maligna siluestris est calidū in primo gradu: et sicū in secūdo vel tercio: q^o cōpositū est ex suba ignea et terrestri: et pro-

pterea est acutū et stipticū: valet fordidē: materijs oīstcurrentib⁹ ab vno mēbris ad aliud. Speragus tēperat⁹ est aut parē declinans ad caliditātē: et hoc significat q^o habet aliquatūla amaritudinē q^o duratione remouet. Ter tici et opationes sunt ad apiendo opilationes q^o sunt in renibus: et ppter ea radices et siccitatis multū valet ad dolorē oētū. Idolū mōtariū q^o in arabico of andriazabara bz ouas spēs vel plures: et oīs sunt calide et sicce: et puocant vrinā et mēstrua: dicitū est q^o valet d morbus hōz pioniis q^o bibat. 3. i. cum vino calido. Scolopendria tēperata est in calore et siccitate: et manifestū est q^o dissoluit duriciē splenis et aperit opilationes ipsi: sicut bacca lauri in opilatione epatis: et bz a sua ppter ea frāgere lapides. Alcantari et cā vocant yspani ab uicere operat⁹ radix: et est absterfua et dissoluitur: q^o cōburit omis eius magis calciat: subtiliat et dissoluit: et ppter hoc curat alopicias. Elcrans als cartamā. i. semen de papaga: et co vrimur femine: est et medicinis manifestū in purgādo flegma sine aliquo timore: et cū nobilitas et quā sup⁹ nobilitate omniū medicinarū pu gārū. Dosis ei⁹ est a. 3. io. vsq^o ad. 12. et multū semib⁹ q^o sub⁹ ante cibūz comēdū valet. D. dicit in primo de simplici medicina q^o calciat et exicat tēperatē: et in secūdo libro dicit q^o est calidū in secūdo gradu q^o applicat boi p modū emplū. et distinguēdū est: q^o in primo dicit de radice: in secūdo de femine: et in alio de folio. Absinthiū calidū est in primo gradu: et sic in secūdo: q^o cōpositū est ex suba terrestri et frigida et terrestri ignea adusta: et significat b⁹ stipticitas sua cū amaritudine et acumine: succus ipsi⁹ amarior: sius folijs. Et tertiē sue virtutes sunt q^o bz cōstat stomachū: trahere qd est in eo amax p modū purgationis: et hoc facit p virtutē attractiua: et ppter amaritudinē lauatū. Et aperit opilationes epatis: et puocat vrinā. Et est flegma in stomacho nō pdest ppter stipticitatē suā. Et habet multas siccitates: sed melior omniū est aromaticū: et ppter hoc pōtuit stomachū et epatē. Et in supia manifestū est q^o bz hoc medicina ppter ea in stomacho et epate. Laur⁹ q^o vrimur est succus et oleū: et est calidū in primo et secūdo de secūdo: ideo q^o est cōpositū ex suba terrestri adusta cū suba terrestri et frigida: et significat b⁹ sapor amar⁹ cū stipticitate: et ideo q^o cōmēdit sicut cū amaritudine aromaticas et stipticitas: sit ex succo ipsi⁹ mēl⁹ oleū qd possit esse stomacho si frigido et epate: et nos nō dam⁹ ei⁹ succū: nec grana: q^o d⁹ q^o q^o comedat mouet vomitū et fluxū. Et curat. i. balauftia est frigida in secūdo gradu: et tāgit aliqd de tercio: et sine dubio est sic. in tercio. Et dicitū q^o hoc est q^o eius suba est frigida: et siccitas in ea est fortior: frigiditate. Et ius opationes sunt stipticas et sic. et stringūt sanguinē et cōsolidat: ppter b⁹ ponit b⁹ medicina habent fluxū sanguinis: et bñb⁹ excoationē intellinoz: et mulierib⁹ hñtib⁹ fluxū mēstruoz et aliaz humiditātū. Et dicit. D. q^o nullus auctor: sicut qui b⁹ medicine nō recordat. Bababeli: in arabico of dñe forū: solia isti plante et time et flores et fruct⁹ oīs sunt in. sic. et solia sunt humidiora pōtētis ppter aquositatē existentē in ipsis: et ppter hoc bz ppter ea ad curandā egritudinē alcole: et similiter alias egritudines oīs. Sed siue ei⁹ cū est imatur⁹ frigiditas et siccitas in eo oīat ppter stipticitatē inuentū in ipso: sz q^o dicit⁹ fruct⁹ bz completā digestionē tūc est ppter equitatem ppter dulcedinē inuentā in ipso. Et florū virtus cōstitit ipsi⁹ succus: et oīa pōtēta cōstunt. Dyaculic: vrimur folijs et florib⁹ fructibus: quos solia sunt bumida valent multū egritudinib⁹ oīs et vulnerib⁹ intellinoz: et fluxū ventris: et debilitat stomachū: et pūro sanguinis. Sed radix ei⁹ bz subam calidā et subtilem: et frāgit lapidē qui est in renib⁹. Bdellū ouas bz spēs fortē mōssificat qd in arabico of moile. Et eo sunt spēs oue: vna calidior et illa est siue bdellū illud est magnum et alias spēs siue aliud bdellū inuenit hūc est arabicum. Tur⁹ illū p⁹ una siue secūda est mōssificare et est fortissima

Speragus

Scolopendria

Anethum

Absinthium

Camomilla

Anisum

Aristologia

Laurus

Plantago

Balaustia

Bdellium

virtutis in hoc: hoc potes cognoscere p[er] primā suā virtutē. Et alia. Arabici est suavitudo: et est clarior: et hoc vocat bellū arabicu[m] et est fierior: alius: sed recte habet virtutē fieriā bellū arabicu[m]. Et Arabici fragit lapides qui sunt in renib[us]: et qui bibis puocat vrinā: et puocat ventositates grossas et crudas: et valet p[er] dolores laterū et ypocondriorū: et in summa est ex medicinis q[ue] purgat flama grossiū. Et habet p[ro]prietatē tradēdi a nervis et iuncturis: et ipsum est meli[us] inter medicinas laxativas: et doctus est citius. 3. i. Elgarzaria q[ue] yspani vocat panicald: et in arabico alchar taina: et alius secundu[m] et in latino yringi dicitur. Et sentit q[uod] ē cōposit[us] ex diversis naturis sicut natura rose: excepto q[uod] nō habet stipticitatē: et significat hoc q[uod] h[ab]et insipiditatē cū aliquantula dulcedine et modico acumine: et hoc h[ab]et plus i cortice: videt q[uod] sit tēperatū aut parū oedimans ad frigiditatē: et q[uod] est talis cōplexionis est multi iuuamēti opationes sue sunt repouitue et dissolutiue. Sed et manifestā p[ro]prietatē est ut dissoluat apostematā suppositū: et etiam si suspēdat sup ipsum. Et noui medici dicūt q[uod] h[ab]et hanc p[ro]prietatē in omnib[us] apostematib[us]: et etiā dicūt q[uod] vrinā eo in potu aqua decoctis et ipsa ministrat ut defendat ne generet apostema in partib[us] interiorib[us]. Balsam[us] calidus et nō in secūdo gradu: et oleū suū est multū subtile: nec habet vllū calorem: q[uod] ab hominib[us] credi q[uod] vident q[uod] ē subtile penetratiuū. Et virt[us] ē fruct[us] iūst[us] et vlt[us] generis: sed min[us] est subtilis suo oleo. Et illud oleū h[ab]et multas p[ro]prietates et mirabiles opationes. Sue secūde opationes sunt q[uod] dissoluūt oēs egredientes stomaticas q[uod] dure sunt et tarde ad dissoluendū: et eradicat dolores q[uod] sunt ex humo rib[us] grossis et ventosis. Et sue tertie opationes sunt quia frangit lapides: et mulier ipse regnat q[uod] defert ipsū super se q[uod] nō poterat ipse regnare p[ro]pter opilationē matricis. Et et p[ro]prietatē est q[uod] est magna tyrannica veniens: et valet p[er] opitū bibiti: et valet p[er] oemātē bibiti et p[er] singulos venenosos: et p[er] aquā ferri dissoluit: et doctus est et a trib[us] p[ar]tib[us]. 5. vlt[us] p[ar]tib[us] vna. Jonicā calidā est et siccā in tertio gradu: et ē multū subtile: q[uod] q[uod] magis oñat sup ipsum est subtilia ignea: et post ipsū subtilia terrestria adusta: et aliquā tulū subtilia terrestria frigida. Et significat h[oc] sapor: quē habet cū forti acumine et amaritudine et aliquantula stipticitate. Opationes sue secūde sunt ut cōsumat putrefactio nē que est in vulnerib[us] et apostematib[us]: q[uod] loc[us] in quo non est putrefactio nō substat talē medicīnam: sed q[uod] ponit sup putrefactionē et sanā cū melle mūdificat ipsū. Opationes sue tertie sunt q[uod] habet puocare vrinā et p[ro]ducere mēstrua forti alia re donec faciat mingere sanguinē. Et facit abo[rum] sum: et extrahit fetū mortuū: et p[ro]pter suā subtilitatē et aromaticitatē ponit q[uod] loco cuiusdē speciei dīnamoni docti: et est etiā dīnamoni cū multa dulcedine et forti acumine: et debet poni duplū illi loco docti. Albabac: hoc planta habet florē q[uod] assimilāt rose: et est fortior: rosa babanach: et p[er] h[oc] magis dissoluit illa donec liberet durissima apostematā q[uod] miscent cū cera et oleo. Ossa yuax passā sunt siccā in secūdo gradu: vel accedūt parū ad secūdū: idco q[uod] cōposita sunt ex subtilia terrestri frigida: et significat h[oc] stipticitatē: et h[ab]et vltimū iuuamē in fluxu ventris. Alius in lingua yspanice dicitur mulla. B nactē sup quere: et nucē: et est in tertio gradu frigida: et hoc significat stipticitatē quā h[ab]et: et cū hoc h[ab]et virtutē dissoluentē et mollificadē: et magis valet q[uod] inuenit in quercu p[ro]pter caliditatē q[uod] est in ipsa arbore: et q[uod] ex sup[er]fluitatē ipsi nutrit. Sagittas videt q[uod] sit calidū in primo gradu: vel accedūt parū ad secūdū: idco q[uod] cōpositū est ex suba terrestri adusta cū suba terrestri frigida: et significat hoc stipticitatē sua cū amaritudine. Idco opationes sue et secūde sunt ad subtiliādū: aperiendū et puocadū vrinā et similia. Et aliq[uod] dicit q[uod] h[ab]et virtutē purgādē: et est vltima medicina stomaci p[ro]pter stipticitatē suā: et etiā mūdificat p[ro]pter suā amaritudinē: et talis medicina qualis ē hoc: et magis p[ro]p[ri]a stomacho q[uam] alia medicina: et longe p[er] q[uod] associat se

cū aromaticitas sicut in absinthio. Seciana ponit hoc medicina in gradu tertio caliditatis et sic. et h[ab]et manifestat ex fortitudine sue amaritudinis: et radii ipsius fortissima est ad subtiliandum et aperiendū opilationes. Admitte ponim[us] ipsam in primo gradu. s. eo q[uod] curat multotiens oculos rubedines q[uod] nō sunt fortiores et suba cōposita ē ex suba aquosa et terrestriā oia frigida sunt: excepto q[uod] frigiditas fin. Et nō est fortis: sed est et frigiditas illis aque paludū. Illud ē. i. mentastrū calidū est et sic. in tertio gradu: p[ro]pterea q[uod] oñat sup ipsū suba ignea cū subtilia terrestri adusta: et habētis talē cōplexionē: opationes sunt manifeste. Liquefit est humida in primo gradu et excedit parū in calore tēperatā cōplexionē. Et dicit q[uod] assimilat cōplexioni humane: et significat hoc dulcedo sui saporis cū aliquantula stipticitate: eo q[uod] dulcedo temperatua si significat caliditatem et humiditatem: et stipticitas sua detrahunt aliqd ex suo calore et sua humiditate: excepto q[uod] ex humiditate remouet pl[urimū] et lenit asperitatē q[uod] est in tradita arteria: et vesica et aliorū mēbroz q[uod] recipiūt asperitatē. Tertie opationes ipsi sunt q[uod] puluerizant et posita sup oculum oclat maculā q[uod] est in oculo: et carne sup[er]flua q[uod] est in radibus vnguiū: et hoc significat q[uod] radii est calidior: siccior: et cōplexiones q[uod] dicitur p[ri]mo sunt in siccior: q[uod] radii est vlt[us] et amara: sicut ē illa q[uod] nobis apponit: generalit[er] sue et humidior: et sua radice. Seciana. i. rosa alina et radii calida in p[ri]mo gradu: et sic. in tertio: et est cōposita ex suba terrestri frigida et terrestri adusta: et suba ignea et aliquantula liacra: et significat hoc: q[uod] q[uod] masticam ipsa p[ri]mo sentimus stipticitatē cū dulcedine: et q[uod] oia masticam ipsam sentim[us] acūmē cū amaritudine: sicut sue opationes a cōplexione ipsi sciunt: et tertie sciunt sicut ex opilationes epag et reni: et hoc accidit p[ro]pter acūmē et amaritudinē: sed p[ro]pter stipticitatē quā h[ab]et stringit vtrūq[ue] p[ro]prietatē sua restituta est. Et q[uod] suspēda ad collū curat epulā in pueris: sed ab aliquib[us] dicit q[uod] nō sit vlt[us] hoc iā ex p[ri]mo ē et nō sic in uenit. Pastinaca quas h[ab]et spēs fluens et domesticas fluens fortior ē domestica in oib[us]: et in ambab[us] est virtus calefaciendi et subtiliandi: et in radice est virt[us] q[uod] mouet colicā: et hoc etiā h[ab]et semē domesticū. Sed semē fluens ē calidū et siccū: et ideo puocat mēstrua et vrinā: et fluens dicitur dicitur: et ē calidus et siccus in tertio gradu. Eleagelchar. i. lignū lauri et fruct[us] et badia lauri dicitur. Nec arbor cū fructu suo calefacit et exsecat multū. Sed cortex arboris ē de bilioris caloris et fortioris amaritudinis: et h[ab]et stipticitatē: et ideo fragit lapidē et valet p[er] passionē frigida epatis ebili cū vino aromatico. Sue radices sunt calide in secūdo gradu et siccē in tertio. Almostramea et ex spēs adbafor: et opationes ipsi sunt eadē cū opationibus ipsi ex reb[us] iacho et fluens: sed ē subtilior: ipso. Et opationes sue tertie est attractio. Glandes oēs sunt frigide et siccę: et hoc cognoscit p[er] multā stipticitatē quā habet: sed cortex sue arboris maior ē h[ab]et stipticitatē: et in ambab[us] ē cōmixta subtilitas cū stipticitate: et p[ro]pterea hoc ē vna ex reb[us] q[uod] valet multū mēstruoz et fluxu sanguis vnde dicitur Alcarbemi. i. altea sue secūde opationes sunt q[uod] dissoluit relacat et mitigat dolores et maturat apostematā dura. Et radii et semina faciūt q[uod] faciūt folia et flos donec ē recte: sed maior em habet subtilitatē et minorē siccitatem radiibus et seminibus: et sic debet esse in omnibus seminibus terre nascētiā: et idco maior em habet abstersionē: ita q[uod] curat morpheā: et semē fragit lapides q[uod] sunt in renib[us]: et in in radiab[us] est virt[us] stiptica: et p[ro]pterea valet aq[uod] decoctionis eius excoctioni intestinoz et ossintoria: et sputo sanguis: ego pono folia et flores calidos et siccos in p[ri]mo gradu et radii in p[ri]ncipio secūdi. Algabir. i. oleū q[uod] trahitur ex oliuis maturis et nō salitis: et quas cōplexiones non sunt artificialiter mutata assimulantur cōplexioni humane: et iam rememorauimus hoc in cibis. Sed oleum sacū ex oliuis non maturis habet aliquā stipticitatē et retinet ex frigidity fin q[uod] h[ab]et ex stipticitate

Germana.

Mentastrium.

Seciana.

Pastinaca.

Glandes.

Altea.

Et ro' cū vctus est calidus & subtili' tēperato: ē ppter hoc
maiorē habet vīrē dissolūendi & mitigādi visioē. Sed
alia q' olea trābūt ab alijs medicinis tēnt in amālia me
dicinā: sicut oleū de lilio: oleū siliamini: oleū amigda
larū: oleū nucis: & oleū lauri: oleū de cūcino: oleū de
sinapi: oleū de mirrillis & sūpticiā: oleū de malice: et
oleū de olivis ponit loco oleū de lilio: cōtra: & oleū de
mirrillis est frigidū & sūpticiā: oleū siliamini est calidū
de humilitate: eodē modo & oleū amigdalā dūctū. Sed hoc
tēperat' est in calore: aut q' habet calōrē cum humiditate
mixta cū aliquantū sūpticitate: ideo habet humectare nē
ne calefacere & mollificare: in hoc credit' oleū siliamini:
de siliamini: & oleū de malice. Et oleū grano' viridiū ē
cōpositū vīruti' sūpticiā & dissolūendi: ppterca pōt
Romano & epati plus oila re. Sed ista olea sunt in Ba
bilonia. Sed in nris terris nō trābunt' ex istis reb' p
prie. Sed. 25. dicit in libro suo q' cōsuetū ē trahere oleū
mirre & oleū melleū: oleū siliamini & sūpticiā: & boni
tas istorū excedit multū bonitatē factorū cū oleo olivāz
in opationib' ē vīrūbus. Sed olea q' cōsuetā sunt fieri in
oleo olivāz dūctū quib' assue sunt antiqui & moderni
sunt sicut oleū ro. & oleū citomoz: & oleū lilioz: & oleū viol'
& oleū nenufarinuz & de alcōri. Et vīrutes q' oleoz sunt
manifeste q' vīruti' ipsaz medicinarū. Et sicut debes q'
oleū oliue cum quo facim' dicta olea debet esse absq' alia
mala quāditate. Sed. 26. q' vīr' q' trābit cū oleo oliue
nulla sunt vīrūbus nris. Oleū in quo infundit' p
dicte medicinē debet esse suave ut nō manifestet aliqua for
tis qualitas oīans in ipso: talis est ro medicinē: q' de
bet esse patiens & nō agens: exceptis quib' modis: vīrū
est q' intentio nra est ut fortificem' opationē ill' medic
ne cū qua misce' p'p' agim' oleū in quo dominet' qua
litas similis qualitati medicinē: secund' est q' intendim'
facere sūū ill' medicinē: hoc est q' vīlū' facere frange
re et illis vīrtem. Ceteri q' vīlū' q' oleū ro. dissol
uat nos ponim' oleū vctus: & q' vīlū' minuit' ex ea
ponim' immaturū: quādo vīlū' ut assimile' vīrū rosa
rū infundim' rosas in oleoz dulce & suave. Alīam. 1.
emula. ponim' ipsam in secūdo gra. ca. & sic: manifestat
hoc quia ponim' ipsam in loco b' q' consistit flati grollo
& viscolū in pectore & pulmone: & sic sua siccitate: opatio
nes sue secūde sunt: q' rubicet & membra in lūiditate
frigore. Barbae. 1. lellis habet duas spēs: albā videli
cet & nigra: albū sunt calidi & sic. in tertio gradu: secūda
q' vīr' est abstergēza: oleū valet s' combe: ignē sacri et
similia: nō est tūtu vī de bibulo vel scabie: q' est ex ge
nere venozos. Sed antiqui vīdebant nigro ad euacuā
dā melancoliā. Sed est fort' in ledendo epaz & pulmone
sed nōi ponunt loco et lapidē lasuli. Sed quīs epiti
mus laudet in euacuādo melancoliā nō nō b' tantū vī
rute. Et adamas habet similit' vīruti' purgādi cū cleozos.
excepto q' est fortioris attractionis: eo quia est calidus la
pis: & ppter siccitatē que est in eo: lapis lasuli suavis ē
et ad. secūdo. Eua. 1. rubea tuncq' calida est in secūdo
& sicca in tertio gradu: ideo q' cōposita et subtiliā terre
siri adultā & subtiliā terre siri frigida: significat hoc sua
amāritudo cū ponitur ate. Opationes sue secūde & tertie
habent aperire opationem splenis & epatis & puocare
vīrnam sanguinē mēstruū: pōt est ut faciat mingere
sanguinē: abstergerē tēperatē: ideo valet tūc quādo
dissolperat cū actoz supponit: quidā vānt dībere sciati
cis cū ydromelle. Obbardā. 1. cupatio nō valde manife
sta est in fortificādo vīruti' epatis: apiendo opationes
cū q' cōposita est ex subā sūptica & amara: ideo debet
stor in ea sūpticitate sua zinziber cū. est in tertio gradu
vel multa sūpticitate vel humiditate: ideo tardat in cale
faciēdo corp' q' nō facit piper: q' calefactio zinziberis est
a calore corpōis: & mutatio piperis ab eodē est sicut per
ignem: s' lignoz viridiū & factor ab igne. Et piper longū

[illegible]

Mentel

Lupinus

Lactina

ysopius.

2. Viola.

Cauda
equij.

Indira.

et valet multū vulnerib⁹ fistulatis: s; siluestre ē forti⁹
in vulneribus putridis ppter fortitudinem sue defic-
cationis: et domesticū ē vtilius in apostematib⁹ do-
mesticis vel in medela apostematū q; vicerat ea: et
siluestre valet multū cōtra opilationes splenis: ideo
debem⁹ ipsū ponere calidū in secūdo et sicūz in ter-
tio: et domesticū calidū in primo et sicūz in tercio.
Pulegiū riuulox ca. est et sic. in tercio gradu: q; ē con-
positū ex substantia ignea cū aliq̄tula pte terreitri adu-
sta: et significat hoc attinere ipsū cū aliq̄tula ama-
ritudine. Operatōes ipsi⁹ sede sūt dissolutive: sub-
tiliative: et desiccative. Tertie ad puocandū yrinas
et diure: q; valet multū leprosis: et moris ab ania-
bus venenosis: et maxie quādo supponit: et occidit
vermes qui nascunt in auriculis: et montanū forti⁹
et plus valet. Gānella vel cinamomū. i. Recapat
dereca ca. ē et sic. in secūdo gra. et in siccitate plus extē-
ditur. et hoc ē quia cōpositū ē ex substantia terreitri cū
substantia aerea equaliter: hoc testificat. S. et cum
hoc h; substantia subtilē ignea a qua habet suam aro-
maticitatem: et siccitatem sua cū modico acumie signi-
ficat terreitrem substantiā. Et cānellositas sua signifi-
cat substantiā aerea sup ipsā dominatē: et hoc scit. ppe
naturā cānax. Iunamēta sua manifestā sūt in sōdaco
et epē: q; illa est ex medicis in quib⁹ inueniūtur arō-
maticas: et siccitatem acumē et q; h; taz nobilez com-
plexiones roborat oia mēbra. Et dicit. S. q; pars
subtilior que est in eo ē minor alijs. et dāscē ē fortior i
iunamēto. Capparis calid⁹ est in secūdo et sic. i. tercio.
q; cōposit⁹ ē ex substantia terreitri et frigida et terreitri
adusta. ignea et subtili. et significat hoc amaritudo do-
minās. et post hoc h; ppteratē cōtra vicia splenis: p-
pterea q; illud q; facit erire cū stercore ē sanguineum
et tūc remouet dolorē splētis. Et hoc ideo facit in alijs
hūioribus grossis q; educit eos p yrinā. et puocat me-
strua. et attrahit silema ex capite quādo malitiat. et va-
let cōtra sciaticū dolorē. et cōtra dolorē dentū quādo
malitiat. Alchāf. i. nāsturtiū est ca. et sic. i. quarto gra-
du. et virt⁹ sua ē similis sinapis virtuti. et ē medicina
q; dāf loco cibi. Cardamomū calidū est et sic. in ter-
tio gradu. et nō ē mihi necesse manifestare opationes
ipsi⁹. q; h; similē cōplexionē nec scōas nec tertias.
Sed cōueniēs ē mihi dicere ppteratē eoz manife-
stiores. et hoc debuissim⁹ fecisse ab ipso principio.
S; ē accommodatio iunamētū in hijs que dicta sūt. et
ē in hoc fructu cū amaritudine aliq̄tuli caloris.
Larui in caliditate et sic. ē i. tercio gradu. et ppter hoc
expellit vōstrositates et puocat yrinā. et nō solū semē s; totū.
Alalicha. i. cassia lignea ca. ē et sic. in tercio gra-
du. q; cōposita ē ex pauca substantia terreitri. et substā-
tia ignea et calida ē diāna. et significat hoc acumen q;
h; cū aliq̄tula siccitate. et ex bonis specieb⁹ aro-
maticis. et ideo cōfortat mēbra principalia. et exo-
pilar opilationes epatis. et puocat mēstrua. et h; a-
lias opatōes quas debet facere talis cōplexio. Ar-
bor nuci ē frigida et sicca in secūdo gra. et folia et rami
habēt aliq̄ siccitatem. ideo ppter siccitatem sue cō-
plexionis profundas ps et subtilis in substantia sippi-
ca que ē in ipsa. et ideo facit q; possēt facere que essent
maioris siccitatis ipsa. et ideo decoctio eius bona
medicina ē in vulue apostemate. et de fructu ipsius
iā rememorati suim⁹ alibi. Tūbebe sūt substantie
ignee et terreitris et cū hoc sūt aromaticae. Et talis
opatōes quas faciūt tales medicine. Pīnee cali-
de sūt et sic. in tercio gradu. et gāmi ppinquū in quar-
to sua secūda virtus ē putrefacere carnē mollē si que
faciēdo. Et ppter ea sūt in primo gradu. medicinarū
putrefactinaz: et ppea cōseruat carnē mortuā a pu-
trefactione ppter suā desiccationē: et alias eoz cōrru-
punt ppter virtutes suaz naturaz nō pp hūiditatem

supflūā: et nō cōseruant nisi dura mēbra. Et sūt opti-
ma medicina in aere pestilentiali: et fortissima medici-
na ad resistentū impugnatione: et quādo mulier stat su-
per se et quādo iniungit virga ex eis faciūt abortū: et
occidūt vermes q; sūt i vētre et serpētes deglutitos: et
si supponātur vētri doloroso ppter cōrrosionē in cō-
tinēti dolor mitigat. Et pinguedo q; generat in al-
ebiterra ideo ps vinctuosa q; adunat in muta que est
ei supra in principio decoctōis subtilis: et cū ē cocta
efficit spissā: et illa apit vulnera et discopit neruos.
Sed illud quod ē ligdū possibile ē vt curat vulnera: et
h; similē virtutē picis et curat scabiē. Centaurea h;
duas spēs maiorē et minorē: et abe habēt vnā cōplexio-
nē: et maior h; saporē acutū cū siccitate et aliquan-
tula dulcedine: et non debem⁹ vti ea nisi radice: de
minorē vtimur folijs et stipite: et ideo posita ē ex sba
terreitri adusta et frigida: et apit opilones et occidit hu-
mores grossos: et cū hoc h; virtutē purgadi eos: et ideo
clusterizatur cū ea sciatici et podagrici: et abstrahit
hūiores colicos et grossos aliquādo tāta purgat vt tra-
hat sanguinolētos hu. et tūc fort⁹ prodest et puocat me-
strua fortiter et abortire facit: et cū hoc h; virtutē cō-
solidatiuā vulnerū ppter suā siccitatem. Gāmi
ceraforū h; ppteratē frāgē di: et pōt esse hoc ideo q; ē
gāmi: q; diāns sup cōplexionē gāmi ē calor: gāmi q;
dā sūt q; nō sūt talia nisi cūpatē ad cor? diānuz sicut
gāmi q; nominat l: arabe. Castoreon. i. betonica. cō-
plexio est? ē ca. et fri. et hoc attritā sapor: q; in ipsa ē
amaritudo cū acuitate: et ideo occidit hu. grossos et abiter-
git lapidē q; generat in renib⁹: et mūdificat pulmonē
et pecc⁹ et apit opilationes epatis: et puocat mēstrua
et cōfert epilēticis et sciaticis: et quādo ponit super
morū animi aliū venenosū cōfert et valet sciatis
et quādo bibis: et eructationi acetose: et ppter ea po-
num⁹ ipsā in gra. tercio ca. et f. Masas. i. galla. et a-
cerbe sūt frigide in secūdo gradu et sic. in tercio. galla ē
frigida in primo et sic. in tercio. et significat hoc sippi-
citas que ē in ea cū modica ponticitate: et est repens
sua: et quādo cōburit est acutior: et siccior et subtili-
or: et necesse quādo vis sedare sanguinis flūū affare
ipsā et postmodū extinguere ipsā in aceto: aut fortissi-
mo vino. Allmū. i. cera citrina ē tēperata inter quat-
tuor qualitates: et q; pōt applicari carni posuerit ip-
sā medici materiā oibus catib⁹ et vñctionib⁹ ca-
lidis et frigidis: sicut sūt illi qui noiant cerotum: hāc
cera citrinā quassatā vel malassatā in aqua. S. Lau-
dauit in egritudinib⁹ acutis et nominat cera lota.
Et cera h; virtutē maturatiuā p modū opilationis
et nō ē ex medicinis quas ponim⁹ in corpore: et h; ali-
quātulā virtutē dissolutiua quā acquisiuit a melle: et
quādo remouet citrinitas que est in ea tūc ē ppe ma-
teria et cera pura. Malberia. i. cataputia eius gra-
na habēt virtutē purgadi: et cū hoc habēt virtutem
absterfina et dissolutiua: et ideo ē ca. in secūdo gradu et
ponit in genere calidaz et siccitarum. Darfeni. i. can-
nela subtilis dulcis aromatica ca. ē et sic. in tercio gra-
du et ē supflū in omnib⁹ medicis aromaticis que resi-
stūt putrefactioni: nec h; parē in hijs opatōib⁹. Alre-
radit. i. barbā hircinā ē frigida in tercio gradu et sic.
in secūdo: q; dominās in ea ē substantia terreitris si-
ptica. et radix eius fortior ē folijs et cōsolidat vulne-
ra et valet fordidis vulnerib⁹ ppter suā desiccatio-
nē: et ad intestinox vlcationē et fistulis: Et in sum-
ma facit quod faciūt medicine multe siccitatis: et
cōfert debilitati stomaci et soloni vētris et vlcationi-
bus? intestinox: et flurui mēstruox. Laudanū ē calidū
in pmo gradu et tāgit ex secūdo: et aliq̄tulaz habet
siccitatem et ē subtilis substantie cū acumine: dissoluit
et maturat et valet passionib⁹ matricis: ideo q; h; cū
hijs virtutib⁹ virtutē siccitatis: propterea valet

Galla.

Cataputia.

barba hircina.

pīnee

ad pmanentiā capillor: eo q̄ consumit hūiditates et
trancā que ē in eor radicib: et stringit sua stipticitate
poros in quib: oriūtur capilli. Sed nō est sufficiēs
in obuiariōe alopicie. id circo q̄ illa indiget medici
nis magis dissolutiuis q̄ general ex hūorib: grossis
et viscosis. Alliblep. i. mercurialis ca. ē et secca in p
mo gradu: et ē cōposita ex subtiliis cōtrariis: hoc est
stiptica: acuta et cōtrariū aquea. inest ei quādo ē recē
et leuiter purget: ita q̄ ē in principio primi grad: in
medicinis purgatiuis: et ideo daf in pncipio se. ante
digestionē: sicut daf castia: et tamaridi et hys simi
lia. Et qui biberit ex succo mediā librā purgat colerā
grossā et siccā: et si coquat in vino quādo recē ē con
solidat magna vulnera et sanat vlcationē factā ab
adustione ignis. Et si folia ipsi coquātur in aceto va
let multā passioni splenis: et flos su: valet in hoc pl
et ex succo suo fit caput purgū: tūc valet multā ma
terij discurretib: atq̄ ad aures ad nares. Albāthal.
i. colloquiritida: colloquiritida ē ex medicinis fortibus
in purgādo siccā: et est in fine grad: medicinar pur
gatiuis: q̄ attrahit a p̄fuditate corporis ita q̄ inducit
eradicatōne intestinoz. p̄terea necesse ē refrenare
ipsā multū cū oragagato et amigd: et stictis sit sufficiē
tes p hys duobus. et dōs ei ē a. 3. vnus vsq̄ ad
vnu litaratē. Dalsmecc ē gūma q̄ fortiter stringit: et p
pter hoc intrat in medicinis eradicatib: intestina et
p̄prie quādo nō hz equalitatē acutā: facit q̄ admo
dū lreabre et gūmi arabicū. Lusbera idest coriāruz
Lorianā calidū ē in primo gradu: et cōpositum
ex subtiliis p̄ijs: hoc est ex sba amara et sba aqua et sti
ptica: et scōz hoc facit diuersas operatiōes: hoc ē quia
quādo catbatur erisula cū farina ordeī curat ipsas. et
quādo misceat cō farina fabe dissoluit serofula. et dici
tur q̄ hz p̄prietatē ad retinēdū cibū i stomacho donec
fuerit digest: et aromatizat carnes cū quib: coquitur.
et si homo biberit ex ei: succo mediā librā in oculis
esset mortu: et cōstū calidū est et sicā in secūdo gra
du et est cōpositū ex substantia terrestrī adusta et ignea
et significat hoc magna amaritudo ei: cū acumie. Et
operatio sue cōplexionis ē rubificare mēbra quib: su
perponit: q̄ trahit sanguinē ad cutē et puocat urinas et
sanguinē mēstruū et occidit vermes et curat urinas.
Alcosan idest liluz albū. Lilū albū calidū ē et sic
cū in secūdo gradu. et hoc dicim: q̄ ē amax. et habet
aquā: sitatē tēperatā. et ideo olei ipsius ē abiq̄ aliqua
mordicatione. et ē sup̄mū omnib: reb: q̄ dissolunt
res in matrice. et folia sua cocta et posita sup carnem
cōbuitas. et ab igne cū aqua seruēt cū oleo rosato mix
ta incōtinētī liberat. Et radix est fortior folijs. et pro
pter ea puocat mēstrua et mollicat duriciē omnium
mēbroz et p̄prie matricis. Procc calid: ē in secūdo
gradu et sic: in pmo. ē digis et cōfōza cordis. et hz
substantiaz calidā stipticā et stipticitas sua ē ex reb: ha
que adimūt ad digestiōne quā facit: eo quod ppter il
laz moras in poris et stat in illis. Dalbafal idest ce
pe ē calidū in quarto gradu: et habet grossā substantiaz
et ideo quādo ponit in ano agit officia venarū. et p
nocat sanguinē emoroidale et mēstruū. et succus ei: valet
aque que defluit ad oculū. sed obscurat oculos quan
do sit impediti ab hūorib: grossis. et habet humidi
tate sup̄fluas. ppter quā mouet costū. Dalcedef frigi
dus in primo gradu est vel tēperat. eo q̄ stipticitas
in suo sapore ē sed in ipso non ē aliquid caliditatis vel
stipticitatis nisi modicū. tū in ei: operatiōe inuenit
multi inuamētī. eo q̄ caliditas eius ē in eo facit pro
fundare stipticitatē in p̄fundo corporis absq̄ amari
tudine vel mordicatione. et ob hoc ei: operatiōes.
sūt ad remouēdu ea que retēta sūt in p̄fundo corpo
ris egritudinū putridaz et eradicāt ea omnino absq̄
imp̄iūmēto. Et est in fine tutus a nocuentis. eo

quia natura calidarū medicinar et seccarū hūis ha
beant naturā remouēdi. Altrabūt tamē ad locū ali
os hūores. Et ppter hoc hec res cōfert omnib: ma
culis et vestigijs carnis. et caliditas que est in ipso ē
lato: virtutis stiptice. Secoadi idest ciperi. id qd
operat ex hac herba est ei: radix et ponim: ipsā in cali
ditate et siccitate in secūdo gradu. eo q̄ in suo sapo
re nō inuenit acuitas nisi modicū stipticitatis. Et ei
us operatiōes secūde sūt q̄ cōfert mirabiliter vul
nerib: difficilis cōsolidatōis causa multarū: humidi
tatum: et etiam cōferūt vlcetib: ozis et frāgunt lapi
des: et prouocat urina et mēstrua. Alchāna: que ope
ratur et ista sunt folia et rami: et virtus eius cōposita
est et substantia frigida et calida: et ppter hoc defic
cat absq̄ mordicatione: et cōfert vlcetib: que vni
unt in ore et genere alchole: et valet etia alchole: et
decocto illi: valet adustioni et etiā apostematibus.
ardētib: Elloc. i. iulquiam: manifestū est q̄ et mī
te humiditatis. Magdeene. i. catapucia. Ipsius gra
na purgat colerā quādo diglutitū a decem vsq̄ ad
quidēz: et qui habet ventrē fortē malicet ista grana
et qui habet debile diglutitū integrā. Acetofa: vir
tus ipsius ē cōposita: eo q̄ semē ei: hz stipticitatē cū
acetositatē: et ppter hoc valet cōtra fluxū ventris cū
vlcatione intestinoz. Alizuraz est in quarto gra
du caliditatis: odos eius: et sapor et virt: assimilatur
odori nasuturij: et suo sapor: excepto q̄ est maioris d
siccatis nasuturij. Alcheiri. i. viola de romanā:
sūt emz in secūdo gradu caliditatis: et hoc significatur
ex amaritudine sui saporis: et extrahit ferinā: et faciit
abosum: et semē eius est fort: flore: agunt opiliatio
nes cerebri quādo odoratur: et propter hoc quādo su
spēdunt ad colla epilepticor liberatur. Dalaufam
id est liciū: hoc est cōpositū ex substantia grossa et reso
lutua et pertinet siccitati et est ex medicinis appropi
atis oculis et auribus: et habet multas operatiōes
sū modū medicinar que sūt illius complexionis.
Lauscemacariuz: hoc est manifestus nobis. eius pro
prietas est sanguinē stringere vnde cumq̄ creat: et cō
plexionis frigide et sicce: et ois in ripis fluminū val
de corrētū. Thus calidū est in secūdo gradu et sic. Thus
cū in primo: q̄ hz amaritudinē cū stipticitate: et fa
cit nasci carnes in corporibus humidis: et hz aliq̄
tulā virtutē maturatiuas: et cortex ipsius hz manife
stiorē stipticitatē ita q̄ ponitur in quarto gradu in
medicinis ericatiuis: nec hz sup̄flum calorem. vel
acumen: ideo ponitur in medicinis que valent p̄tra
fluxū sanguinis sputū et vlcationē intestinoz. Bef
bese. i. macis. Dacis dicitur q̄ sit cortex cuiusdam
fructus qui apponitur de india: compositus est ex di
uerso substantijs magis dominans est substantia ter
restris: et minus ē substantia subtilis calida: et multē
stipticitatis cū aromaticitate. Sua prima virt: ē sic
ca in primo gradu. Sed caliditas vel frigiditas nō
sunt manifesta in eo. Sua secunda virtus ē cōforta
re et retinere: et valet cōtra passiones cordis: et cōtra
fluxū vētris. Et bene restificabit per. Q. q̄ valet
ppter suā stipticitatem cōtra vlcationes intestino
ruz. Sredes. i. polinz virtus eius similatur virtuti
spice. Albegi virtutē habet dissolūdi et maturādi
Lesaba idest mandragora. mandragora frigida Madagora
ē in tertio gradu: et etiā ē habens aliquatū calidita
tes: et poma ipsius habet humiditates: et propter h
puocat somnū: et cortices suaz radicū sunt sicce: sed
eius radix debilio: exilit. Alrigneg idest fenticulū
calidū ē in tertio gradu et sicuz in secūdo: et ppter
hoc prouocat lac et urina et mēstrua: et confert de se
sui aque ad oculū: et sunt duarū specierū: domesti
cuz et siluestre: et domesticuz est. hūius siluestre: et q̄
habet aliquam horribilitatem habet p̄prietatē cōfōz

Colloquiritida.

Coriandru.

Cosium.

Liliū album.

Croci.

Cepe.

Thus.

Macis.

Madagora.

Nigella.

Melilotum.

Mel.

Piper.

Polipodium.

Prasitum.

Priestum.

Raffanus.

Reubarbarum.

Apium.

Ruta.

tandi mēbra vrine. Mastix calid⁹ ē in secūdo gra
du & sicca in tertio: h⁹ sūpticitatē & dissolutionē:
manifestatio sui iuamētī specialiter ē in stomaco: &
generaliter in alijs mēbris: Scam⁹ i. nigella cali
da est & sicca in tertio gradu: & significat hoc q⁹ est in
vltimitate amaritudinis cū subtilitate: & ligata in pā
no lino: valet odorata ad reuma frigidū: occidit
vermes: & dissoluit inflationē: & eradicat verrucas &
pducit cū post mēstrua & facit erigere mēbrum.
Melilotum i. mellilotū: vel corona regia. Coro
na regia h⁹ vntē dissoluit dirigēdi & pcutiēdi id d⁹
pōt calida & sicca in pmo gradu. Alceos i. mel. Mel
calidū ē & sic in secūdo gradu: & multē absterfionis
& est cib⁹ medicinalis & pprie in senib⁹: quia cib⁹ ē
in ipso multū iuuatū: q⁹ in eis cōuertit in sanguinē bo
nū. Sed mel cane q⁹ est mel ē minoris caloris alio
melle: & minoris absterfionis: ne h⁹ illā mordicatio
nez quā h⁹ mel: idcirco ē maioris iuamētī alio mē
le mēbris que nocent nimia absterfione: sicut stoma
cus: pulmo: & vesica. Et iste due medicie facte sunt a
medicis materie electuorū: & syruporū: eo q⁹ natu
ra amplectit eas & in eis delectat: & quādo lauat est
et ap⁹ ppinqua operatiōi melia cū. Escas⁹ i. papaner.
Papaner frigidū est & humidū: albu ē fri
gidū in tertio gradu: nigrū in quarto: albu valet cō
tra tussis que fit a materijs calidis: & desēdit pulmo
nē ab vlcerationib⁹ ipsaz & facit suauiter dormire: &
nigrū ē malū q⁹ facit sonū stupidiū. Idcirco i. po
mū citrinū. Roter ipsū h⁹ matū iuamētū sūdoaco
& epatis: est tēperat⁹ aut calid⁹ in pmo gradu & sic⁹ i
secūdo: sed acūmē q⁹ h⁹ nō significat multū calore quia
pane calor quādo est cū sūpticitate inducit acūmē
& mordicationē. Et dicit. Q. quādo dominat sic
citas terre adipsē acūmē. Sed semē ē calidū cum
forti siccitate: & sūpūm bezaarijs venenis q⁹ occi
dūt a tota specie h⁹ pulpa ipsū ē frigida & būda & gene
rat grossos hū. Alcarfar i. tamaris. Cōpositū est ex sub
stantijs cōpositis q⁹ h⁹ sūpticitatē cū dissolutiōe: ppter
qua multū valet spleni: id dicit q⁹ qui bibit cū vale
fatis ex eo nō incūrit passione splenis. Et sic⁹ fruct⁹
h⁹ sūpticitatē forte ppinquā sūpticitati galle. Ides
idest mirilla multū sup ipsa dominat substantia ter
restri & frigida: & significat sup hoc sūpticitas quaz
h⁹ & cōstrictio quā facit. Iūm. quod opat ex ista est ra
dix: est calida in tertio & sic in secūdo. vrina puocat
& mēstrua: & habet sūpūā būditatē: & q⁹ de ea comede
rit mēstru dolorē capitis pcreat. Idcirco i. cūta
Eicora calida est & sic in tertio gradu incidit humo
res grossos & puocat vrinā & mēstrua: et valet dolori
spatūlaz & purgat stema. Mosol i. spica. et sunt ex
ea multe species & melior eaz est ea que venit ex in
dia: ea est in pmo gradu & sic in secūdo. et hoc est ex eo q⁹
ē cōposita ex substantia terrestri & frigida multū: et ali
quātula ignea & aliquātula terrestri adusta. & q⁹ est cō
posita ex hys virtutib⁹ cū aromaticitate sua est ex me
liorib⁹ reb⁹ epi & stomaco: vel supposita vel bibita.
ppter ea q⁹ cōfortat mēbrū & desiccāt materiam que
ibi fluit. Idcirco i. acetiū. q⁹ videt ex eo est vt domi
nās sup ipsū sit substantia frigida ppter acetostatez q⁹
est in eo quāto beat ptez vna ignea que indicat ppter
ipsius acūmē et iam dictum est quod acūmē pro
uenit propter fortem siccitatem euz modico calore:
& multa ipsius morio non significat super malam ca
lilitatē. q⁹ hoc prouēit a subtilitate: et etiā acetostatez
in eo q⁹ ē acetostatez incidit: et marie quādo associat
calori. et ideo debem⁹ ipsū ponere frigidū in secūdo: sic
cū in tertio. et maxime veniliū. Berberis fructus
eius sūptice virtutis ē: incidit & subtiliat et stringit
oēm fluxū omniū egritudinū. Lac arborū elutri. i. a
sa ferida. calidū ē omni alio lacte arborū & subtilū: &

ppter hoc dissoluit plus ceteris. & eius pprietas est
q⁹ cōfert vltū qū suspēdit collo. Idcirco i. sena. i. oro
b⁹. Diobus sicca ē in secūdo gradu et calid⁹ i pmo
et est medicina incisua. et apit opilatōes. et si nimis
comedere ex eo faceret mingere sanguinē. et generat
in corpore carnē durā et mēbra dura. Ibanfir. id
est opoponacū. Opoponacū ē calidū in tertio gradu
et sicca in secūdo. & h⁹ attrahere stema ex iuncturis.
et quasi hec pprietas cōtinet oia gūmi que purgāt do
sis ē. i. i. Piper radix ei⁹ assimilaf costo. et arbor ei⁹
in principio sui or⁹ nominat darufel. et hoc ē piper
longū et ē būdius alio pipere. Et aliud piper qū nō
est matuz est albu⁹ et quādo est maturū ē nigrū. et am
be species sūt calide et sicce in tertio gradu. et quidā
dicit in quarto. Desbeg. idest polipodiū ē quasi tēpera
tū in primis qualitatib⁹ & significat hoc q⁹ sup ipsum
dominat dulcedo cū sūpticitate. et desiccāt sine mor
dicatione. et pprietas ē purgat metacoliā. et ē secu
ra medicina. et ē melior epistūmo q⁹ nō h⁹ qualitatē
eremūt ab equalitate. dosis sua ē. 3. r. Prasitū cali
dū est in secūdo gradu versus finem et sicca in tertio
prope mediū aut in fine. apit opillationes splenis et
epis et mōdificat pect⁹ & pulmonē. et puocat mēstrua
et vrinā. Et facit oia que faciūt medicine amare: et
suec⁹ ipsū mēt⁹ cū melle mltū valet passioib⁹ oculoꝝ
et positū in narib⁹ valet rtericis: et valet cōtra an
tiquū dolorem auris quia mōdificat vias neruorū
aurium. Succus qui inuenitur in alucis apum ca
lid⁹ ē in fine secūdo grad⁹ vel in principio tertij: sua scōa
virtus est mirabilis attractio. Idcirco i. Malacartaa. i. pure
rū. ppter ea q⁹ nō vtimur solū radice: et h⁹ vna vir
tutem vltimam: et ideo est calida in quarto gradu: et
ideo mitigat dolorem dentium: et valet vltimū cō
tra epilepsiam et similes egritudines et rigores
interpolatarum febriū. Alifagel. i. rafanus: calid
us est in tertio gradu et sicca in secūdo: et semen for
tis est: et valet contra serpiginem et similes: au
fert rteritatem quib⁹libet membris corporis.
Et siluestris est sūior domesticū: et eius sac⁹ degla
tius subtiliat viscositatē que est in sūtilis pulmonis
et clarificat vocem. Reuend. i. reubarbarū: reubar
barum cōpositū est ex diuersis substantijs ex substa
tia terrestri et frigida que significat per sūpticitatez
et ex substantia ignea que significat per coctionem: &
ex substantia acra que datur per raritatem et spōgio
sitate: et ē vna ex manifestioribus reb⁹ in iuamēto
epatis ad aperiendas opillationes et cōfortandū ip
sum: et similiter pdest stomaco. Et. S. et alij medi
ci dicūt q⁹ cōstringit ventrem: et nos videm⁹ q⁹ pur
gat: et est mirabilior alijs medicis purgatiuis: q⁹ fren
sum est euz eo quoniam nulla medicinarum purga
tiuarum est sine veneno aliquo in aliqua parte sui:
istat pcepta et q⁹ cōfortat omnia membra corporis:
ideo possumus dando ipsum pro purgatiuo refrena
re alias per ipsum medicinas. Aliebarus. i. apū mō
tanum calidum est & sicca in tertio gradu: eo q⁹ sa
por ē amarus et acutus: et puocat vrinā et sanguinē
menstruum: & dissoluit tumores et oculorum debi
lius est eo. Andratō. idest berbatura: in lingua yspa
na: andration: q⁹ ex hac operatur ē eius radix: et ē ca
lida in tertio gradu ppe sinez et desiccāt in ipso: et cō
fert egritudinibus nernorū et passionibus pecto
ris et pulmonis quādo sunt ex humoribus grossis: &
quādo sūsumigantur homines ea reprimuntur hu
descendentes a cerebro et aperit eius opillationes.
et quādo ponitur super dentē dolētē et corolūz sanat
illū et succ⁹ ei⁹ in omib⁹ pdictis sūior: et istit: et ad
huc lac ipsius fortius existit. Aliebar. i. ruta silue
stris ca. ē et sic in quarto gradu: sed oculana ē in ter
tio: propterea quia sapor suus est acutissimus & vna
b ij

pix.

Castanea.

Virga pastoris.

Rosa.

Endivia.

Squilla.

rus: et imatio in soluendo tumorem: et carminam
do ventositatē: et pūat coxum. Cesser. i. pix est cali
da et sicca in tertio gradu plus desiccatur q̄ calefaciat.
Sed liquida et recens plus calefacit q̄ desiccet va
let cōtra alina et empima: dosi eius est quantitas vni
us. 3. et 5. cū melle: et valet cōtra albedinē vnguium
et moricā: et maturat apata dura, et fortior in matura
ndo est cū est recens et humida. Alpelep. i. casta
nea. Castanea frigida est et humida i pmo gradu: fo
lia sua pilata et superposita supapata que nascuntur
in genibus curat. Et cortex ipsi arboris et ipse casta
nee habet virtutē desiccandi: et ideo quādo sunt co
cta i aceto valent cōtra dolorē dentiū. Et fructus
cōbustus suppositus valet tyrie. Et est necesse vt
custodiatur quilibet a pulvere qui adheret folijs illius
arboris: quoniam multus nocet cāne pulmonis et vi
sui et auditui. Virga pastoris est in secundo gradu.
medicinarum infirigidatū: q̄ cōposita est et substan
tia terrestris frigida et aquea: valet cōtra icensionē sto
maci et repetitū materias aduulsi: idcirco intercipit
fluxū mēstruorum: curat opilationē intestinoꝝ: et
itercipit fluxū sanguinis a quacūq̄ pte veniat. Rosa
cōposita ē et substantia terrestris frigida: subtilis: et aerea
calida: et aqua: et significat hoc sapor vī odor: et aquosi
tas: et semē ipsi sūpūti: et ea: ē frigida et sicca i pmo
gradu: et cōfortat stomachū et epar et alia mēbra. Su
mach ē forte in sūpticitate et siccitate frigida in secu
do siccū in tertio gradu. operatōes sue sūt manifeste.
Serrapinū al. aspalatū: et in arabico debeoneg. et iter
peatur expelles ventositatē: illud gūmi calefacit et sū
tiliat: p̄m quod facit alia gūmi: est absterfū et est
et meliorib⁹ medicinis que possint esse ad aquā de
scēdētē ad oculos. et ad suscedinē vīsus: q̄ sit ab hū
rib⁹ grossis. et est et medicis purgatiuis q̄ trahūt sicā
a neruis et iūcturis sicut bdellium opoponacū: anza
rat: q̄ hoc est propriū in gummi. et bdellus est in hac
re quasi in primo purgationis: et post ipsū est aspalatū
et opoponacū: et post ipsū anzarat. et dosi aspalatū est a
3. i. vsq̄ ad mediā. Et anzarat desiccatur sine mor
dicatione ideo cōsolidat vulnera facta ppter percussio
nē. Satirion. i. testiculū vulpis. et in arabico bal
daal zabalep. calidū est cū multa humiditate: et pro
pterea mouet coxū. et nomia sapientū cū salic. et eno
salic iurauerūt in eoꝝ animab⁹ q̄ curat spasmus pos
sibile p̄tis quādo bibis eius sicut cū vino nigro sū
ptico. Alcarissal. idest apū. apū est tante caliditatis
q̄ puocat mēstrua et vrina: et dissoluit ventositatem
et inflationem. et p̄prie semē et huiusmodi est mul
tarū speciez. et fortior omniū est que nominatur be
carcaliō. Et ēdūia q̄dā ē siluestris et q̄dā dōdesica. Sil
uestris ē frigida et sicca i pmo gradu. dōdesica est fri
gidior et hūidior: et significat hoc et sūpticitatē cū ama
ritudine. et sūpticitas maior est amaritudine. Iux
nien ipsi maximū est: q̄ cōfert epar a tota substantia
q̄ dictū ē q̄ sanat epar calidū et frigidū equaliter.
Sed mihi videt q̄ plus conferat calido q̄ frigido
q̄ amaritudo que ē in ea abstergit et aperit sine mul
ta calefactione. Allanchat idest cepa squilla. Cepa
squilla calida est in secundo gradu. et virtutē h̄z incisīuā.
h̄z nō min⁹ calefacit. et non vitium ea nisi assata et co
cta. Alalicia idest abrotanū. balscia est herba mulres
amaritudinis et nocet stomacho et interficit vermes
sua amaritudine et calefacit in fine secundi gradus
et desiccatur in tertio. Allicelios. idest sileleos. hec
herba et ipsius semen habet proprietatem calefaci
endi tantum donec prouocat vrinam valida prouo
catōe. et cū hoc subtiliat. et p̄ hoc confert p̄lenticiis
et cuidam egritudini nominate ortole. Scenscani.
i. sifiminū calefacit in fine primi gradus. et in princi
pio secundi et humectat in tertio. et eius oleus etus

dem proprietatis existit. Balazar. i. pastinaca ipsi
sunt due species. i. domestica et siluestris. Siluestris
fortior existit in puocando mēstrua et urinā. Et folia
harum ipsarum pilata et supposita vulneribus corro
siuis sanat ipsa. Idarcaf. i. cardus. alibi ē calidū in
secundo et sic. i. tertio mundificat putredinem p̄vri
naz si in corpore adsit quādo coquit in vino et dat ad
bibendū. Et remouet fetorem subascellarū. et q̄
dissoluit ex toto corpore. Et generaliter habet resistere
a tota substantia quasi putrefactioni. et est medicina ei
balis que dat saporēz carnis. Et idcirco vruntur eo
nobiles loco melongioꝝ. Aliuz calidū est et siccū
in tertio gradu. Eimaar. ca. est et sic. i. tertio gradu.
occidit lumbricos et pueros et habet absterfionem. et
p̄pterea ponitur in colicis que habet remouere vni
guā et miscet cū medicinis que dant cōtra antiquas
tussis et asma. et est medicina manifesta in maturan
do. Et potest esse q̄ bonitas sue maturacionis ē ideo
q̄ subtiliat materiā eo modo quo si relinquit siccita
tem grossificat nec duricēz p̄ti remanēt. Et hec ma
turatio est laudabilior ceteris omnibus. quia in hac
medicina nō potest dici q̄ maturat opitando poros.
eo q̄ abstergit. Nec potest dici q̄ hoc faciat p̄ simili
tudine cōplexionis cū corpore humano quia calidū
est et siccū in tertio gradu. Sticados cōpositū ē et
sūpticitate cū amaritudine et aromaticitate et ideo
debet poni in primo gradu. rerū que calefaciunt. Et in
secundo earū que desiccant. Operatōes sue secūde
et tertie sūt apitue et absterfue et confortatiue omni
uz mēbroꝝ internoꝝ et exteriorū. et ideo vtilior me
dicina est hec cōtra lassitudinē omnib⁹ alijs medicis
Idcirco q̄ lassitudo nō ē nisi defectus virtutis ppter
omnes hūmores. Cōdū: idest eleboris albi calid⁹ est
in quarto gradu. et siccus in eodē. et cōmouet sterna
tionē. et est venenū quare nō debet poni in corpo
re. Stozar calamita calida in secundo gradu. et sic
ca in primo. et signū huius ē q̄ mollificat et curat tū
sū et valet reumati et asperitati gutturis et pectoris et
puocat mēstrua quādo bibis aut ex ea sit p̄fariū.
Sicus nos fuimus loquuti de eis in eo q̄ sunt cibis.
Sed nūc dicemus in eo q̄ sunt medicis: virtutē ha
bent maturatiuam quando sit et eis emplastrum et p̄
prie sicce. Et sicce et virideas habent laxare ventres
Et decoctio ipsarum quādo multum coquatur assū
milatur melli. sed complexio sue arboris est calida et
subtilis: et p̄prie lac. et ideo dicit q̄ euellit verrucas et
laxat ventres. et siluestris sunt fortiores in hac re do
mesticis. Delec. idest biera habet virtutēz baura
cbiam. et decoctio eam remouet. et est absterfua et
mollificatiua. et eius succus suppositus in naribus dis
soluit superfluitates cerebri. et in albis plus manife
statur hec virtus q̄ in nigris. quia nigre habet aliq̄
tūlam sūpticitatem. Balculba idest fenū grecū. et ē
calidū in secundo et siccū in primo. Et p̄pterea
habet propriam virtutem mollificandi duriciem vul
ue. Titimallus est in fine caloris et p̄prie eius lac.
et post illud semen. et post illud folia. et post illud ra
dir. Radix cocta in aceto remouet incontinenti dolo
rem dentiū: et maxime si est dens corosus: et quā
do cadit in aliqua parte oris comburit illam. Et pro
pterea necesse est quando volumus ipsam ponere su
per dentes aliq̄ dentes cōtra circū ten duntur quia fa
cit cadere dentem corruptum. Lac incidit pilos quā
do superponit: si multotiens supponatur euellit et p̄
uat. Valet etiam contra omnes verrucas et odo fistu
las et hoc totum facit semina et folia: sed debilius
Cathirā idest dragagātū: virtutem habet cōglutina
tiuam: frangit acumen rerum atutaz: neq̄ desiccatur
vt alia gūmi. Alibace. i. lactuca: hec herba substā
tie est humide cum modica frigiditate et substantie

Bleu.

Plumbum.

Alumen.

Aes viride.

Lac finilime
receptum.

venas. Infima vena iacet vitrioli rubei. et pilla col-
corat. et post illa erat viride. et hec ordiatio loco-
gnificat sup hoc q' dicitur: rubeu e maioris mordica
tatis viridi pp grossicie sue substantie. et rubeu et vi-
ride non dissoluntur. quia rubeum est induratum i
duratione lapidea. et viride est nimis coctum. Et
colectat liquet. Plumbum quod dominatur in suis
partibus est substantia frigida et humida. propterea
quia frigiditas est que ipsum coelant. et ideo quan-
do pistatur in mortario cum aliquibus liquoribus vel
aliquibus oleis ut oleo rosato refrigerat. et valet co-
tra apostemata testiculorum et ani et contra cancri
et facit cessare materias discurrentes ad aures et pe-
des. Et quando fit ex eo lamet et potitur super femur
prius coctum: sed multum leduntur infra sperma-
tis: et laminati subtiliter et superpositum nervo to-
to et grosso dissoluit et rectificat: hoc quod dissoluit
significat quod habet virtutem dissolutivam com-
perando ipsum carni hominis: quia dominetur su-
per ipsius complexionem frigiditatem. Testa viru-
tem habet absterisivam et desiccativam et pprie testa
furni. Arsenicum rubeu vel auripimentu rube-
um est eiusdem virtutis alterius auripimenti eo q
habet virtutem mollificandi. Alseep. i. alumen.
hec medicina est maxime stipticitatis. et pppter hoc
denominata est in lingua greca ab hoc. et sunt ipsius
multe species: omnes sunt multe grossitudinis et qd
subtilius est: illud de thurebia. Calceumenon. i.
es. vsum habet intensu acumen cu stipticitate: ideo
quia lauat per remotionem partis humile tunc fi-
unt medicie cicatrizatione in corporibus et membris
duris. non est necessaria lorio. Tabela lani eris sub-
tilis. Tabet est subtilioris substantie ere vso. et pppter
hoc ipsum in coliris fontinus quia habet maiorem
absterisionem et siccitatem q galla. Lagacalaap. id
est consolidatura auri. et in arabico dicitur cumbar
et sunt duarum specierum. vna est ipsius vene. vel
minere. et alia fit in mortario eris. et pistella eris cum
urina pueri. tempore caloris terendo vel conqassan-
do. et illud est melius quod fit in mortario eris rubei.
et eius virtus est dissolutiva absq gravi mordicatio-
ne et desiccata. quod factu est maioris desiccationis il-
lo quod est ex vena et minoris mordicationis. et qua-
do comburitur q est ex minere est subtilius. zimar.
i. viride co magnum habet acumen et corrodit car-
nem pppterea non debemus uti eo nisi indigentia
diminutionis carnis. Sed in vulneribus simpliciter
non est utendu eo. quia non consolidat nec carnem
generat. Hucusq diximus de mineris compedi-
ofe. Sed deinceps volumus dicere de carne et eius
humiditate.

Capitulu de humiditate animalium que est lac.

Ac dulce quod est boni saporis in quantum e
medicina valet contra discursum humorum
acutorum mordentium. quia lauando meni-
bra et adherendo eis prohibet malorum humorum
contagium. sicut facit etiam albumen oui et non va-
let lac in his q diximus nisi recentr trabatur ex ma-
illis si esse potest. Ideo quia recipit citius immuta-
tionem omnibus alijs rebus ab acre. similiter per-
mutatur in dissemperatis corporibus ex malis hu-
moribus. et accessit vel caleatur in stomaco frigido. aut
fit fumosum in stomaco calido et replet cerebrum.
Sed si corp est mundum nihil est convenientius eo
ad restaurandum quod dissolutum est ex mbris ra-
dicalibus. et pprie lac mulierum. Secundo lac asi-
narum. et post lac caprarum. et ideo est lac magnu iu-
camentu omnibus alijs reb et hie. et hoc est. pppter
na q est materia similis prime materie ex qua e hu-

miditas radicalis et ideo nutrimentu bonum corpi
existit: et melius est illud quod est prope partu. i. post
duos menses: et non habet in se operatione nutriendi
humectandi: et abstergendi nisi q est copositum ex di-
uersis substantijs: hoc est substantia terrestri caseata
et pppter hanc stat. et substantia aerea pppter q hanc
et nutrit. et substantia aquea declinante aliquantulu ad
subtilitatem propter q abstergit naturam et no solu ab-
stergit. veru etiaz laxat ventre bona laxat de. q ma-
dificat lauando supfluitates putridas et apostemata i
teriora que sunt saniosa. Et quando extinguit fer-
rum cadens mada ab erugine. vel lapides marmo-
rei in ipso multotiens. valet contra fluxum ventris.
Sed ferru est melius pppter sua simpliciteratem. Et in su-
ma omnes species lactis valet obtinere oculorum q
accidit ex reumate calido. et cofer etia apatib mris
et ani que generantur ab humorib calidis mordentibus.
Et quado miscem ipsu cu medicinis mitiga-
tiuis sicut est medicina que recepta est a fornace vbi
effudit es. cofer viceribus cicrosis. Et nocet lac vi-
cerationi vel coeactioni oris: et gargazatu et rete-
tum in ore cofer et mitigat dolores ibi existentes q
dolore mitigat et valet passioni amigdalay et vulue.
q eius substantia e munda ab oi acumine et mordicatio-
ne et est supremu inuametu ei qui bibit cantarides
Case. ver. e ca. et sic. et pp salez et coagulu et multu va-
let contra dolore iuncturay. Et eplastru ex eo factu ha-
bet virtute maturadi apata dura. Butir hz virtu-
tez maturadi. et quod est coctu hz maiore virtute fm.
maturitatem et caliditatem in corporibus duris. et hoc
est. pppter sale q ponit in eo quado coquit. Et q non e
coctu plus maturat apata que sunt in radicibus auris
et in locis mollib. Et quado miscet cu melle fit inde-
loboc. et confert scabib existentibus in pectore et pul-
mone. Coaglu vlr est ca. et sic. et i subtile. dissolu fa-
guine et pinguedine q coagulata sunt in stomaco. et bi-
bitu cohsipat ventre. et dz dari floru. ppter suaz pro-
prietatez cui sunt occulte sue cae. ideo quia hec pprie-
tas est certificata si superponat coaglu calidu sup ve-
rem pueroru sanat. et pot esse q b operatio fit ppea
q coaglat hiores et indurat.

De ouis.

Alia locuti sumus de his in quantum sunt cibi.
q modo de eis in quantum sunt medicie. Et
dicimus q albugo oui galline e magis miti-
ga et alia re in mordicationib. et ideo vtimur ea i dolo-
ribus oculor. in apatib ani. et apatibus vngui. et ad
miscet cu medicis q abscindit sanguine qui supfluit
a puniculis cerebri. Et vitella e substantie albuginis
sile. Et ideo facim ex toto ouo medicinu postq ad-
miscet oleu rosatu ad medicatione rez supradictay
et maxime i medicatione mbris nervulor et muscu-
loru sicut cubitor. et iuncturay. digitor. manuu et pe-
du et apatib auris. Et noui ponit ibac medicatione
vitellu sine albugine q no intendunt mitigare dolo-
rem nisi cu aliquantula muratione. Et oleum vitel-
li e supmu inuame sup pinguedine anferis et galline i
mitigatione dolorum nervor et similia. Et quando
coquit ouu sedm sui totalitate cofer mltu contra ma-
terias putridas q discunt ad stomachu et ad intestina
Et si coquit ouu cu alijs medicinis costructis ven-
tris multu fortificat eas. Et ouu positu sup locu cobu-
stu ab aqua seruati multu valet. Et oua recetia co-
cta i aqua valet aspitati pectoris et pulmoris. Et cor-
tex oui trit et pbus subtiliter puluerizatus et super-
spersus valet contra albuginem oculi.

De fellibus.

Ouia fella calida sunt et siccat eoru magni-
tudo alias vtilitas sequit caloz et siccitatez.
et eoz paucitas sequit bonaz temperantiam. et

Albugo Ovi
mitigat
dolores

Oui ouu
dolores mbris
mitigat.

longitudinē vite. Et ponunt in collis que faciūt ad
sternōne. Et pprie volucra fella. Et est necesse elige
re fella aialium que nō sunt infirma. Et fella mariuz
qđ pl⁹ querit in medicinis est fel galli veteris.

De urinis et stercoretibus.

Rine omnes habent acumē baurachium cū
absterione: et ideo soluit sordices antiquas
Stercus album canis habet proprietatem
in squinātia. Et stercus muris intrat in suppositozijs
que mouent ventrem puerorū. Stercus bouinū cō
fert ydropicis in modū emplāstri. Stercus gal
linaceū valet ad suffocationem que prouenit a ma
lis fungis comestis: ideo quia facit eos euomē. et de
bet appropinari dilemperatuz cū aceto et aqua. Itē
stercus lupi valet et confert passioni colice bibitiū aut
emplastrum: vel suspensum testiculis. Stercus co
lumbinū valet frigidis passionibus membrorum si
cut podagre et dolori emigraneo et dolori oculi: et dolo
ri laterum etypocondriozum et spatarum et conium
etarum.

De carne tyri.

Estificatur. S. et alijs: qđ caro tyri curat lepraz
et ideo ponitur in tyriaca: et pma virtus istius
carnis est calefacere et desiccare: et curat hāc
egritudinem propterea quia pellit hanc materiam
venenosam ad cutem corporis et propterea bibites
cadunt in passionem tyrie: hoc est excoitationi cutis
pumo postea solidantur.

De pinguedine.

Uod manifestus est in ipsa est calor: cuius mul
ta humiditate: quamuis diversificetur secun
dū diuersitatem animalium. Et calidior sic
cior: et pinguedo leonis. Et post illam in sicitate est
pinguedo bouis. Et pinguedo vituli est temperata.
Et pinguedo capre bona est et est humidior: bouina.
Et pinguedo anseris et galline est subtilior: alia pin
guedinibus et propterea magis mitigatiua.

De medulla.

Ones habent virtutem mollificandi et dis
soluendi duriciem lapideā qđ fit in membris
duris: et melior omnibus est medulla ossis
azal. et post illā medulla vituli.

De brodia.

Rodius gallozum veterum ventrem larat:
et brodium iuuenis galline temperat comple
xionem. Laneri vituli valet morui rabidi ca
nis propter eorum proprietatem. Usus carniuz pas
serum frigidabit lapidem. Spuma marina habet
virtutem absterfiam et mundificatiuā cum qualita
te calida. Ite sunt medicine testificare a S. dñte qđ
expertus fuit ipsarum virtutes. Sed inueniuntur
manifeste alie medicine apud medicos que nō sunt
testificare a S. sicut sunt microbalanorum. v. speci
es vt sunt citrini chebuli indi. belicti: et eblici. Eoz
prime virtutes sunt frigide in primo gradu et sic. in
3. quia compositi sunt ex substantia terrestri frigida
et substantia terrestri adusta. Sed plures attinent ter
restritati et adustioni qđ terrestritati et frigiditati: si
gnificat hec simplicitas quem habent cū amaritudi
ne. Proprietates kebulorum est purgare mesiam sua
uiter et desiccare flemā sui qualitate: et sunt in pncipio
medicinaruz que purgant super humores. Et talis
proprietates est indozuz: sed dicitur qđ sunt magis pro
pui in purgando mesiam adustam: et propterea po
nuntur in passionibus capitis que veniunt a stoma
co: ideo qđ ppinant. vsu lōgo bonificant sēsul et clari

ficiūt cogitationē et tardant caniciem. Et proprietates
citrinorum est purgare coleraz suauiter et dosio vni
cuiusqđ substantie illoz est a. 3. iij. vsqz ad. vi. et in de
coctionibus ad decē vsqz ad. vii. Et medici miscēt
omnes cū cassia et turbit: sed nesciunt moduz medē
di. Sed dicitur qđ belicti suauiter purgant coleraz.
Sed nō dicitur ab aliquo quod purgēt emblici. S. v
erū est quod cōfortant appetitū et sedant cōsuetudi
nem sputi et valent vomitui et bonificant mētē: et cu
rant emoroydas: et auferunt sūm et augmentāt coi
tū qđ videt qđ habeāt aliquatūla humiditātē. Chei
fir. i. absinthii min: vel absinthiolū: bec est de gene
re virtutis absinthij. et est ppositū ex substantia supri
ca et amara valz in se. post digestionē factaz sicut va
let absinthij. Baladoz. i. anachardi. anachardi cali
di sunt in fine quarti grad⁹ et sic. in fine tertij et valēt
contra epilepsia aplia. restaurat virtutē cōseruatiuā
et memoratiuāz cerebri etiā qđ prostrate sunt ppter
multā humiditātē. Bebelū. i. bñ calidū est et bu
stomachū calefacit et instrumenta seperatis tēperat
et fortificat virtutē cōcupisibilem coit⁹ et prestat sper
ma et v3 cōtra bu. melicos. Tregebi. i. māna mā
na est ex speciebus antiquē māne que puenit a partib⁹
superiorib⁹ sunt mōtes syrie vel indie: et ē similis zu
ebaro in suis virtutib⁹ calida et humida in primo gra
du: et eius ppueraz est purgare suauiter colerā: et ē
debilior alijs purgatiuis: ideo datur in passionibus
calidis anteqđ apareant signa digestiōis. Tamari
nei frigidi sunt in tertio et sic. in secundo gradu quia
compositi sunt ex substantia aqua mirta cū aliqđtu
lo calore: et tanto qđ subtiliat partes aqueas et est sicut
instrumentū ut ipsam penetrare faciat ppter ea sunt
in fine acetositatis purgant suauiter coleraz. Dosio
eius est a dragmis decēz vsqz ad quindecim et idcir
co quia habet aliquatūla simplicitatis valēt stomacho
colico. Deozoa. i. nur muscata. Nur muscata ca.
est et sic. in secundo gradu mundificat stomachū ab hu
moribus putridis et fortificat ipsum et valet contra
frigiditātē epans et splenis. Lapis de becalat et est
valde manifesti iuuamenti oibus speciebus veneno
rum: et proptie morui scorpienis: et eius dosis est
quarta ps aurei vnius. Lapis de zaduargar cōfert
omni fluxui sanguinis vnde cūqđ pcedat: et quando
cūqđ ppinatur venenatis ad bibēdū anteqđ venenūz
veniat ad cōliberat. Et eius dosis est eragium vñū
Emaragd⁹ dicit qđ valet cōtra oia venena: et spe
cialit cōtra venenū serpentū: et eius dosis est pond⁹
nouē granorū orde: tritū sub lapide et mixtū cū lacte
anugdalino et aq violis et modico aceto. Et scias
qđ illis qui biberint in pncipio superueniāt multa ma
la accidentia non minora accidēt⁹ venenū: sed sub
ito sanabūtur postea taliter qđ in eis nō remanebit ali
qđ debilitas nec aliqđ discrasia. Et abscedit fluxus anri
qđ 3. et cū est ocula. Et nō facit tunc tam fortia accide
tia sicut facit venenatis: et etiā suspensum supra sto
machū valet. Lapis bacibic. i. corniola temperat⁹
abscedit sanguinē mēstruū et facit redire dētes ad p
pria loca in ore retentus: et hoc totū est a propieta
te. Margarite frigide sunt et sicce: et vaēt multū
contra passionē cordis remouent tristitiā: rectificant
visum impediūt ppter humiditatem. Chiargabar
idest cassia fistula vel karabe de india: cassia fistula
purgat coleram adustam: extinguit acumen sangui
nis dissoluit apā et sperma purgat suauiter sicut ta
marindi aut parū fortius dosis eius est sicut de tama
rindis auis que dicitur in arabico tanabir: et est lau
la capellura quando coquitur et comedis cōtinge cō
fert passioni colice. Cermisioiat⁹ bziati et qđā
nominant tartama pistatus et positus neruo inciso
cōfert illico mirabili iuuamento.

Nur muscata

Cassia fistula

Mirabolarij

De rebus marinis.

De rebus nascētibz in mari quarū inuamen-
ta sunt manifesta: sunt b. f. cāphora indica q̄
in arabico nominatur: colozalgent calefa-
cit: & desiccat in secundo gradu: & consolidat vulnera
ignita. Spongia marina in ea inuenit virtus desic-
catina: & ipsa est medicina bona humiditatibus ex-
terius extractis. Benlentizam. i. belēzan vel petro-
zam belenzā calida est: & sic in secundo gradu valet
stomaco humido aromatizat odozem humoris cō-
fortat digestionē: fortificat nervos: ingerit coctū.
Lapis de bezedar quando de ipso fit cholirius cōfor-
tat visum: & conseruat ipsum: & remouet offuscationē
vel tenebrositatē oculorū. Caniabar calidū & in secū-
do gradu: & sic. i. ipso absterfuiū existit: & resoluū gros-
sas ventositates: & confert morsui animalis veneno
forū: & eius proprietates est resoluere ventositates ma-
triciū: & abscondit vomitū: & folia ipsius aromatica
existūt: & ponit loco dedarfeni. Sebestē calidū est in
primo gradu: & humidū in secundo: purgat suauiter
superfluitates colericas: & mitigat acumē sanguinis
lenit asperitatē pulmonis: confert stricture banelis
& quando coquitur donec inspissetur: & ex aqua deco-
ctionis fiat embrocatio sup̄ tyriar alopiā facit nasci
pilos. Sarudotes. ca. & sic. est in secundo gradu rece-
pto sumo suo dissoluit superfluitates cerebri: & valz
reumata frā appositi sup̄ obtalmiā: oculū abster-
git mirabili absterfione: & valet cōtra dolorē dentū
& contra corrosiōē gingiuarū. Sene calidū est & sic-
cū in secūdo gradu: eius virtus est purgatiua purgat
enim humores adhistos: & etiaz humidos suauiter:
non est potens trahere viscosos: & eius virtus p̄p̄n-
qua virtuti agarici hoc est in attractione. Sed agarici
cum habet proprietatem trahendi hu. grossos: & sene-
hu. adustos dosis eius est. a. 3. i. vsqz ad. 2. in deco-
ctione ab a. v. vsqz ad. vii. Decalmese. i. galia mus-
cata calida est: & sicca stiptica: & confortat mēbra: &
stringit ventrē: & curat vomitū. Seebacul idē irin-
gi. calidi sunt: & humidi augent sperma: & puocant co-
tū sandali q̄ est frigidioris cōplexionis oīum speciez
est rubescēdo qd̄ frigidū est in tertio gradu: & sic in se-
cundo sed maioris aromaticitatis est citrinū: & est fri-
gidū in secūdo gradu: & sic in primo: & confert bibi-
tū magne caliditati: & cardiacae calidū: & prodest em-
plastrū stomaco calido: & apostematibus calidis. La-
baistr. i. spodiū. Spodiū carbo ē nodox harundinis
adustū in die frigidū est: & sic. in tertio gradu: & ei
proprietates est remouere caliditatem inflammationē
colere: & cōfortat stomacū: & confert cardiacae fealide.
Lignū aloes ca. est: & sic. in secundo gradu. & dicit
fit in libris exptis q̄ habet virtutē darseniā: sed ali-
quātulū plus q̄ habet proprietates exicandi humi-
ditatē stomaci: & propter amaritudinē & stipticitatē
cū ipsius magna aromaticitate valz super oēs medi-
cinas alias membris principalibus: & remouet tristi-
tiā: & cardiacā humiditā: & valz cōtra oīa reumata fri-
gida. Ambra est vna ex speciebus cāfore que orit in
fontibz maris: & natat super aquas maris: & melior
oīum est illa qui in arabico dicitur ascap. Ambra cali-
da est: & sic. in secundo gradu confortat cerebrum sto-
macū: & cor: & oēs sensus: valet senibus: & in frigidita-
tibz: & valz v̄tositatē intestinox supposita neruis:
eos fortificat: resistit magnepestilētie aeris bibita: &
et odorata. Zinube. in arabico noīat anep. hanc me-
dicinam noīat. Et tamē de ea nullaz sciuit proprie-
tates: sed medici de balda dicunt q̄ reprimūt acutē
tatez sanguinis: colere: & conseruat asperitatē pecto-
ris: & pulmonis a tota substantia: complexio ipsarū
est frigida in primo: & humida in secundo: & propter

hoc cōprimūt acuitatē. Causel eius virtus est virtus
sandaloꝝ excepto quia quando de eo potatur ab. i.
aureo vsqz ad. 2. laxat. Gariofili calidi sunt: & sicci in
secundo gradu: & attringunt tertiu: & isti confortat om-
nia membra principalia valent contra passionē fri-
gidā: & dissipant ventrem. Et dicit. & q̄ eorum
proprietates est confortare virtutem dignaz. Adalbat.
bat. i. basilicū. Basilicon gariofiliū: ca. est: & sic. in se-
cundo gradu: aperit opilationē cerebri valet contra
cardiacam humiditā: & contra melancoliā: & contra
emoroydas. Cardamomū ca. est: & sic. in secūdo gra-
du valet contra opilationes epis contra lapides re-
num: & lasitudinē membrorū: & contra frigidōs dolo-
res: & confortat stomacū multū: & remouet sincopinā
& vomitū quando bibitur cum vino malorū granato-
rū. Camphora frigida est: & sic. in tertio gradu: & est
subtilis substantie: & resistit putrefactiōi que fit ex ma-
teria calida: stringit fluxū colericū: & purgat coctū po-
tenter ledit stomachū nō calidū multū. Zacca ca. ē
& sic. in principio secūdi gradus valde est manifestū
ipsius inuamentū in confortatione epis: & in aper-
tione suarū opilationū: & valet contra dolorem
renū: & vesice: & augmetat coctū: & dosis eius est a. 3.
v. vsqz a. 3. i. Mulcus ca. est: & sic. in fine secūdi
gradū mirabilē habet proprietatē in confortando cor:
et valet contra sorditatem auris: & stupefactionē cor-
poris: contra omnes egritudines sincopie: & cōfert
grosse ventositati intestinox: & suffocationi mastri-
cis: & contra melancoliā: & auget coctū. Azabala
for idē lingua auis confert cardiacae: & inuēt coctū
Desemini: viola vltamarina calida est: & sicca in fi-
ne secūdi prodest senibus: & refrigeratis: valet con-
tra dolorem capitis qui fit ex humoribus frigidis
et grossis.

Capitulum de modo compositionis medicinarū.

Vt scilicet locuti sumus breuiter de cibis et medi-
cinis simpliciter manifestis. Deinceps volu-
mus narrare modos compositionis. Et dici-
mus q̄ necessitas que nos inducit ad compositionē
medicinarū simplicium pronenit a tribus rebus.
Vna est quia multotiens non inueniatur in vna me-
dicina simplici omnia que nobis sunt necessaria a vir-
tutibus propter quas completur medicina aut dicta
al. conseruatio. Secunda est quia quāuis nos inue-
niremus ipsam forte non indigemus ea secundū eā-
dem virtutē sed secundū plus aut minus. Tertia
est quia erunt in illa simplici virtutes que non sunt
nobis necessarie secundū intentionem nostrāz neqz
per medicinam neqz per dietam alias conseruatio-
nem: vel forte erunt virtutes que nō intrant aliquā
medicinā vel conseruationē. Prima illarū: triū
conseruanda est in illis locis qui non possunt cura-
ri nisi in qualitativis contrariis vel diuersis: et hoc
accidit aut propter diuersitatem causē ab egritudine
aut propter diuersitatem nature egritudinis ab acci-
dente: aut propter diuersitatem egritudinis inter
se aut ppter diuersitatem cōplexionis carūz cōpositaz
aut ppter diuersitatem egritudinis a natura mēbri pro-
pter suā cōplexionē: aut ppter suā principatū: aut p-
pter suū locū: aut propter suā colligantā. Et plū di-
uersitatis ē ab egritudine est sicut se. putrida ex hu-
moribz grossis: q̄ illa ex parte male qualitatis calide
et sic. indiget medicinā buecatā: et expte hūoris pu-
tridi grossi indiget re subtiliāte vt exiccet & maturet
Et in hoc eodē genere ingreditur repercussio & dissolu-
tio q̄ necessaria est tempore augmētū in apatibus: &
p̄p̄ea idiger medicā in talibz locis vt sciat vt istis me-
dicinis mixtis et repercussis. Et resolutiōis cadit du-

Causa duplex propter quā melioraz
fit compositio.

Camphora Indica

Sebestē

Sene

Agaricus

San-
dali

Spodiū

Lignū Aloes curat
humiditatem stomachi

Ambra

Zinube.

gariofili.

Mufus

Lingua
auis

hinc in operationibus medicinarum propositarum ex diuer-
sis virtutibus: hoc est quomodo possunt inueniri iste
due operationes contrarie simul in corpore humano
quod si iste virtutes sint in eis euales: tunc non viceret vna
altera equaliter: erunt temperate: et non faciant actionem
quod sita in corpore humano. Et si vna erit fortior altera
fortior faciet actio: illi dicitur attribui: et alia erit frustra.
Et hoc dubium non fecerunt medici nisi in secundis vir-
tutibus non in primis quod ipsi opinantur quod si misceatur. 3.
i. camomille cum. 3. i. rosarum: quod medicina que erit corpo-
sita ex hijs erit temperata in primis qualitatibus: et cum eo to-
to opinantur quod habeat virtutem repulsionis et dissolutionis. Et
non opinantur verum quod necesse est virtutes abas sint vna
sicut dictum est quod si dicere quod medicina esset temperata
in primis qualitatibus: hoc est quod facit in corpore vnum
calorem temperatum qui erit medius inter calorem et frigidita-
tem primi gradus. Similiter debet intelligi in secundis
virtutibus: hoc est virtus. 3. i. camomille. 3. i. rosarum habeat
virtutem vnam mediam inter repulsionem. Et non erraue-
runt in hoc medici: nisi quod non posuerunt gradus se-
cundis virtutibus: quod si fecissent tunc scivissent que esse
temperata non temperata. Et debet scire propositio quod medi-
cina hanc composita est vna in primitione artificiali sicut in
comixtione naturali: et non est plura. Ita ut si tibi necesse
dicere quod quod sita sit a te quomodo facit vna medi-
cina duas operationes prius in vno subiecto. Respon-
deas quod res est sicut sensus et sensata cor qui patiuntur
a duobus prius simul in eodem subiecto. Verbi gratia si
cut apprehendimus album et nigrum simul et semel in hu-
miditate crystallina: et sicut sentimus calidum et frigidum
simul et semel ex comixtione aque ferventis et frigide
sicut dicitur. Quod hoc non esset sufficiens in solutio: hu-
ius dubij nobis ponentibus quod medicine compositae ha-
bent duas operationes quas vna esset opposita alte-
ri: quod hoc non accidit virtutibus sensibilibus cum sensatis
nisi propterea quod non sunt materiales immutabiles alte-
rabiles in seipsis a sensatis a passione manifesta.
Et quod ille non sunt coniuncte cum materia forti comixtione.
Et cum huius reddidit in alia scientia nobiliori ista: hanc est in
tertio de anima. Sed passiones quas recipit corpus a me-
dicinis sunt necessario passiones materiales immuta-
biles in seipsis immutatio manifesta. Et ideo non est
conueniens ut inueniat eorum contraria simul et semel
in istis vno tempore in vno subiecto sicut inueniunt in
sensibilibus et sensatis. Sed si debet dari exemplum propter
aliquam similitudinem non multum propinquam non debet dari
nisi secundum quod inuenit mediam inter extremitates: hoc
est secundum quod inuenit album et nigrum in colore citrino: et si
alter diceret vnum vinceret alterum necessario si duo
essent: aut diuersus faceret suam operationem et ei attribue-
ret. Et qui dicunt quod natura cognoscit et trahit ad se il-
la preter que est in eis magis necessaria. Scias tamen quod im-
possibile est trahere quod inueniri non potest: forte hoc se-
cretum eisdem in somnio fuit reuelatum: ideo non sum ille qui
cum eis litigare velim. Deinceps volumus reuerti ad
illud a quo seperati sumus et demus exemplum membrorum
diuisionis quam promissum est dicamus quod exemplum diuersi-
tatis egritudinis ab accidente est sicut se. acuta cum sin-
copi: quod putrida indiget eundem et refrigeratione:
et sincopi indiget e contrario. Exemplum diuersitatis egi-
tudinum est sicut se. diuersarum specierum et diuersarum me-
bris et diuersorum locorum: sicut est se. que dicitur emitte:
quod est composita ex colera et frigiditatis diuersitatis co-
positionis. Tanta barba est quam composita in vna et
eadem egritudine sicut sunt egritudines que sunt ex plu-
ribus humoribus. Et ideo necesse fuit componere me-
dicinam ex rebus que respondeant pluribus humoribus.
Et hec fuit prima necessitas compositionis medicina-
rum compositarum purgantium alijs duabus videlicet
compositarum egritudinis. non et ipsarum egritudinum cum res

pondet compositio pyriace: quod intentio in illa fuit cu-
rare multas egritudines et preseruare ab eis: ideo fuit
ita composita ex medicinis que habent multas virtu-
tes ramificatas diuersas: et ut a multis partibus pos-
sent vincere venenum. Exemplum necessitatis compositi-
onis propter diuersitatem nature egritudinis: et natu-
re membri propter suam complexionem: est sicut slo-
macus ethicus quia a parte qua est se. ethica indiget
frigiditate et humiditate: et a parte qua est stomachus
indiget caliditate et siccitate: et est simile in tussis que fit ex
materia viscosa in fistulis pulmonis: quod a parte que est ma-
teria grossa et viscosa indiget subtilitatis et incisuius
et a parte qua est pulmo indiget rebus lenitius. Exem-
plum necessitatis compositionis medicinarum propter diuer-
sitatem nature egritudinis a membro propter principalita-
tem membri est sicut egritudo calida que fit in aliquo me-
bro principali sicut in cerebro: quod necesse est ut non mul-
tiplicem multam medicinam frigidam: ideo ut non ex-
tinguam calorem naturalem et ut non priuam a sensibus et
motibus. Et propterea est necesse miscere cum illis me-
dicinis res que ad aromaticitatem sunt declinantes: et
ad calorem et confortent. Et in passione frigida que ac-
cidit epati necesse est euare sicut declaratum est in libro
ingenij sanitatis. Et possibile est ut sit hoc prius: eo quod
sicut est nobis necesse cognoscere virtutes medicina-
rum necessarias propter necessitates: eodem modo indigemus
cognoscere modum compositionis: et si non est possibile no-
bis medicinari nisi veniamus ad preter ingenij sanita-
tis: ergo incipiamus hoc scire primo a libro ingenij sa-
nitatis postquam ibi declaratum est. et quod hucusque exiimus
ab intentione nostra redeamus nunc ad ipsas. Et di-
camus quod quando apostema est in membro principali
et maxime iuuamenti necesse est ut sue medicine mi-
sceamus que fortificent virtutem et substantiam ipsius:
et caueamus ne virtutes sue dissoluantur sicut sunt
sandalum et rose. Et similiter quando erit membrum ma-
xime iuuamenti: tunc necesse est nobis conservare ip-
sum cum medicina simplici. Et exemplum necessitatis
propter locum membri est quando volumus quod me-
dicina simplici vadat ad profunditatem corporis de-
bemus secum admiscere rem que habeat subtilem
substantiam propter longitudinem sui loci: ad hoc ut
sit vehiculum simplicitatis quauis sit propter questum no-
strum in aliquo. Sicut admiscemus cantarides in
medicinis vesice: et crocum in medicinis cordis ca-
lidis. Et similiter nos miscemus ceram in em-
plastris propterea ut sit materia faciens ea melius
applicari membro. Sed exemplum necessitatis co-
positionis medicinarum ex parte colligantie est si-
cut egritudo ea que fit in ore stomaci: quia in ea non
debemus multiplicare medicinas frigidas: eo quod
comunicat cum membro frigido. Ista sunt. v. mem-
bra necessitatis compositionis propter que compo-
nuntur medicine que sunt a diuersis virtutibus qua-
do non inuenimus in vna simplici quo ex virtutibus
indigemus. Sed secunda particula necessitatis
compositionis est quod aliqui nos inuenimus vnam simpli-
cem medicinam que habet fortiozem virtutem aut
debiliozem eo quod querimus. Et hec particula diuidi-
tur in plura membra. Vnum est quod erit nobis necessaria vna
ex proprijs operationibus medicine: et hoc tunc necesse est nobis
habere aliam medicinam ut debilem suam operationem
aut ut ea fortificemus. Et si tu vis ea debilitare hoc fit
duobus modis. Vnus est ut miscemus cum forti medi-
cina alia que sit contraria sui virtute. Verbi gratia
quam habemus vnam medicinam que sit ea. in tertio gra-
do non indigemus nisi ea que sit ea. in secundo miscemus
cum ea illa que sit frigida in primo. Alter modus debi-
litandi est ut miscemus cum forti medicina alia que non

sit contraria in qualitatibus et virtutibus: sed similis in virtutibus sed minus habeat altera ex eis. Verbi gratia si habuerim medicinam calidam in tertio gradu: et nos velim declinare ab illo miscerimus eam unaqueque sit calida in primo gradu: et habeat preparationem quam dicimus ut debilitet eam suo simili in qualitate. Et quod sit minoris virtutis probat. Quod per corruptionem aque tepide cum aqua bullienti: quod necessario videmus ferventis calorem declinare. Et hoc est contra dicendum: quod si videmus quod homo habeat egritudinem calidam in quarto gradu vel etiam in tertio: et dederimus rem calidam in secundo gradu multoties ledet ipsum. Et propterea verba. Sed debet refragari ex dicta tali minus calida supra dicas si dederimus mel habenti causam nonne ledet incontinenti magnam lesionem. Et similiter si quis haberet magnam lesionem frigidissimam in capite: si tu iungas ipsum oleo rosato nonne multum ledet. Et si sublinet. Sed videant super hoc. Sed dicimus quod si ita est si eum dicit. Sed erit per hanc viam: quod medicina quam dicimus calidior esse est illa que habet maiorem comparationem caloris ad frigiditatem quam illa que est minus calida ergo erit frigiditas in ambobus per contrarium: hoc est quod in calidiori erit frigiditas minoris comparationis et in frigidiori erit maioris comparationis. Verbi gratia quod comparatio caloris ad frigus in .3. i. piperis est maior quam in .3. i. specie et in .3. i. piperis est maior si cut .v. partes caliditatis et una frigiditatis: et in .3. una specie sunt due partes caliditatis et una frigiditatis mixtis duabus. 3. illi erit comparatio caliditatis ad frigiditatem in hoc mixto maior quam esset in pipere solo. Et qui eris bene speculatur in hoc videbis hoc fieri per hanc viam. Et iste partes medicine quas diximus calidas aut fridas quas non sunt in actu non nocent in hoc documento quod sunt quasi medie inter illam rem que est inter actum et potentiam. Et ideo est posse in multis corporibus dissimulibus ut dissoluatur artificialiter partes ex quibus componunt sicut est lac. Et fortificat hec opinio eo quod medicina que habet plures partes calidas in se si ne dubio est preparata ut inflamet a calore naturali plus quam medicina que tantum habet. Sed accidit aliquibus corporibus propter similitudinem caloris illorum: et propter preparationem corporum ipsorum ut convertant omnia que eis adveniunt ad substantiam igneam: etiam si esset minoris caliditatis quam illa. Et potest esse quod hec est occasio lesionis mellis in causone: et quomodo non debet hoc facere: quod videmus quod aqua etiam cucumerum convertit in his febribus ad coleram. Iste est modus debilitandi virtutes medicinarum per comparationem. Sed qui volumus fortificare non fiet huiusmodi via sed ut misceatur cum ea medicina sue speciei et sit fortior ea: et adhuc loquimur de his. Et de rebus que intrant in secunda particula primorum sunt qui volumus similiter fortificare secundas virtutes et tertias medicinarum simplicium aut debilitare: hoc etiam fit duobus modis. Unus est ut misceatur cum forti medicina una que habeat contrariam virtutem verbi gratia qui habebimus medicinam aperitivam et incusam in tertio gradu volumus declinare ab illo miscerimus eam ista medicinam opilativam et grossatam in primo gradu: tunc redibit prima ad aperiendum in secundo gradu. Alter modus est ut misceamus eam ea similibus sed minoris virtutis quia etiam ex ea deveniet prime diminutio actionis sicut dictum est in primis qualitatibus: quod copatio apilationis ad subtilitatem in hoc est maior quam in prima. Sed secunda via fortificandi virtutes secundas et tertias est ut misceatur cum ea similis et sit fortior. Et quidem dicitur quod virtutes secundas fortificatur cum medicina alia simili in eodem gradu: ut non sit fortior: dicitur quod experientia testificat quod due medicinæ equeles in virtute coniuncte habebunt fortiores operationem quam una illarum singulis et per se: hoc accidit qui

erit quantitas unius equeles quantitati alteri. Et potest esse quod causa huius est ideo quod hec secunde medicine punctione quis videatur ab eis ut sint equeles in virtutibus secundis et tertijs non possint esse ut sint equeles penitus veraciter: nisi si largo arbitrio: eo quod impossibile est ut non diversificentur in subtilitate substantie et grossitie et spissitudine et raritate: et similibus: ergo nature erit difficile eas equaliter pmutare propter insertionem earum substantiarum: quod ipsa in quibus recipiunt pmutationem non erunt equeles: et propter eam manifestabit pmutatio earum corporum punctione manifestet pmutatio corporis ab eis: hoc est quod corpus erit ab eis magis pmutatum: et idcirco illud quod tardat pmutari exire a corpore retinet illud quod est velox ad exitum: unde fortius operantur in corpore. Et per hanc viam potest esse quod similia ad invicem fortificantur: et similiter dicimus in primis virtutibus. Et propterea vides quod antiqui ponunt in corporum constitutionibus medicinas equales oibus virtutibus tribus. Isti duo sunt modi primarum partium que fuerunt de compositione. Et in secunda particula ingreditur adhuc alia res: hoc est quod potest esse ut non indigeamus oibus virtutibus medicine numero sed quibusdam et hoc est duobus modis. Unus est quod non indigeamus oibus qualitatibus primis medicine nisi una. Vbi gratia habebimus unam medicinam calidam humidam simplicem et non indigemus ea nisi propter humiditatem quod tunc debemus miscere eam ea medicina frigida et humida tunc necesse est ut sit frigiditas illius equalis in comparatione caloris alteri: ad hoc ut sint temperate in caliditate et frigiditate: et ne humiditas sola domineatur: sic debes intelligere unamquamque istarum qualitatum. Alter est ut ponamus quod indigeamus ex una medicina secundis virtutibus aut tertijs et non primis: verbi gratia sicut necessarium est semen apij in se. que sunt propter opilationem: solum ut aperiant opilationes ut subtrahantur humores grossi et puocent yrinam et non est necesse suum calorem nec sua siccitatem: tunc cum eo debemus miscere rem frigidam et humidam que remittat suum calorem suam siccitatem semper considerando ut secunda virtus ipsa non resistat secunde virtuti prime qua indigemus hoc est apertione: verbi gratia si necesse est nobis miscere nenusar cum semine apij aut suum simile debemus ponere loco nenusar semine melonis aut citrulo: ad hoc ut secunda virtus illorum fortificet secundam virtutem apij: quod quibus ista duo semina sunt frigida habent tamen virtutem diureticam quibus. Sed dicat quod si misceatur res debilioris virtutis cum re que est fortioris virtutis et unius generis quod ipsa earum debilitat: nec est impossibile ut qui coniungunt due res que sunt unius virtutis quibus una sit debilior altera: quod punctione illarum non sit fortius singuli. Sicut tu vides quod nos miscemus medicinas calidas acetum propter viam apertionis quibus videatur esse frigidum: quod si nos sepamus prout calidam ab aceto non faceret id quod facit infringendo lapidem: et est remotum ut faceret hoc propter partem frigidam solam: sed facit hoc propter caliditatem partem que est in tali substantia. Et ideo miscemus ipsum cum medicinis calidis quibus sit debilioris virtutis istius. Sed cum hoc toto est aliquid in aceto quod hanc operationem adiuvat sic spiritus sua. Et idcirco dicimus quod medicina debilis mixta cum forti potest fortificari fortioris: quod operationes medicinarum in corporibus humanis non sunt nisi quibus copatio et assimilatio corporis humani non sunt nisi ex parte ipsiusmet medicinæ: quod tu vides multas medicinas in quibus est pauca caliditas copatis humanis corporibus inveniunt calidiores illis qui videtur illis calidiores. Et sic potest esse semine apij coniunctum cum semine melonis: et sit fortius in operatione quam apij solus in corpore humano. Et qui medicinam subtiliter consideraverit hoc non medicinam cum simplicem medicinam. Et hec preparatio inveniunt in compositionibus antiquorum sic in ordine seminum: quod consideraverunt cum aceto fortificare secundam operationem mellis idcirco laudaverunt illas medicinas simplices quas secunde

virtutes adiuvare se adiuvant. Quis in primis sit hinc si cur de yreos et de alijs simplicibus medicinis. Et in summa iuvamētū illi pparatiōis nō ē rīsi in scōis virtutibus et tertijs. Et quīs iuvamētū scriptū in dictis antiquorū nō mī oīderūt rationē. Sed nobiles viri filij Aluenzoar testificati sunt hoc: et illi sunt quib⁹ debet attribui scia medicīne. Tertia necessitas ppoīs ē vt ponant in medicis purgatiuis ad referendū vt nō ledāt mēbra principalia. Sed aliqñ ponunt medicīne ad dulcorandū medicīnā q̄ habet malū sapore: et ad hoc vt sit amīcabilior nature: sicut sunt confectiōes q̄ sunt cu⁹ melle et zucharo: quīs in multis locis sunt necessarie nre intendi: sicut in medicina a qua q̄rim⁹ frītatē et simplicitatē. Idcirco dīrim⁹ modōs necessitatīs cōpositiōis simpliciū medicinarū.

Capitulum de mensura et proportionē medicinarum simplicium composita.

Sinceps volum⁹ dicere pparatiōes q̄ritas simpliciū medicīne q̄ ponit in ppoīe medicīne. Et hoc duob⁹ modis fit. Unus est ppter ea q̄ nos nō dam⁹ ex medicīna simplici quā cūq̄ q̄ritatē sed q̄ritatē determinatā quā admodū facim⁹ ppter fortitudinē medicīne aut ei⁹ debilitatē. Et debem⁹ hāc eandē viā inspicere et in cōpositis hoc ē q̄ debemus ponere ex forti paucā quātitatē et ex debili multā quantitatem scdm quod ordinatum fuit in tyriaca. Alter est qñ in vna medicīna cōposita simplex medicīna habet vltimū iuvamētū quēritū et aliē q̄ ponunt nō ponit nisi ppter ipsam sicut sunt trocisci de lacea et alia pposita q̄ ab vna rerū intrantiū nominat⁹ et ponit plus de illa. Et potest esse vt nō ponat in vna ppoīe alicui⁹ medicīne simplicis multa quātitas nisi ppter iuvamētū multū qd ē in ea. Et pōt esse vt nos ponam⁹ multū ex medicīna cōposita ppter remotionē mēbrū. Et hoc fit ppter debilitatē medicīne ppoīe illi mēbro. et pōt ēē vt ille cause fortificēt adiuvēt. et pōt ēē vt vna resistat alteri: sicut qñ pīagunt in vna medicīna res multū iuvamētū cū debilitate eaz et remotionē loci: ppter ea si sūt ex illis q̄ sūt multi iuvamētū debem⁹ ponere multā q̄ritatē. Et si sit pauci iuvamētū debemus ponere exiguā quātitatē: et maxime qñ pīungit cū pauci iuvamētū multū nocuētū. et qñ ē media inter paucū iuvamētū et multū erit media inter multū et paucū. Sed id q̄ quātitas medicīnarū latinarū nō pōt ferre multā quātitatē angustī et diminutionis sicut ferūt aliē: et nobis necesse in ppoīb⁹ eaz vti duabus reb⁹. Vna q̄ debet accipere de vna quāq̄ illa rū vna dosim. Et postea dabis ex illo operationem vni⁹ illarū ad totū: hoc est si erūt quattuor medicīne dabis quartā partē. Altera est q̄ tu debes accipere dosi integrā vni⁹ cui⁹q̄q̄ medicīne aliqđ fm opōz vni⁹ medicīnarū ppositarū. Et id q̄ vna ex reb⁹ q̄ magis necessaria ē medico in ppoīe medicīnarū est vt sciat in quo gra. ē medicīna pposita in primis virtutib⁹ scōis et tertijs si sciri posset de hoc volum⁹ loqui. Et dicim⁹ q̄ qñ hō vult scire gradū medicīne ppositae ex q̄ritatib⁹ medicīnarū simplicīū. Primo debet facere hāc distinctionē. hoc ē q̄ ipolē ē vt eua dat medicīna pposita ab vna duarū rerū: aut vt sint medicīne simplices ex quib⁹ ē pposita vni⁹ generis idēst vt sint oēs calē: aut frē: aut hūide: aut sicce: aut sint ex virtutib⁹ sūis: hoc ē vt quēdā sint calē quēdā frigide: qdā hūide: quēdā sicce. Et ēē prima p̄tula nō euadit ab vna duarū rerū: hoc ē aut vt sint ille medicīne q̄s dīrim⁹ ēē vni⁹ generis in vno gra. virtutū quē ē sub vno genere. hoc est vbi q̄ gra vt sint in vno gra. calidi et sicci: aut vna habeat egressū sup alterā ita vt vna sit tēpata et altera sit calā i pmo gra. et alia in scōo et alia i tertio et alia i q̄rto. Et p̄s scōa ēē nō eua

dit ab vna duarū rerū: aut vt ille medicīne q̄ sunt frīe sint in vno gra. frīetatis: aut vna habeat sup alia i in illa frīetate. vbi gra q̄ vna sit calā in tertio gra. et alia frā i primo: et alia sicca in scōo: et alia hūida in pmo. Et aliqñ accidit vt pīungant oia hec q̄tuor in vna medicīna. Et cognitio simpliciū dabit tibi cognitionē ppositi. Et via speculatiōis in prima p̄tula quā dīrim⁹ q̄ virtutes medicīnarū sūt in ea in vno genere et in vno gra. est vt appet vt esse debeat grad⁹ p̄fecti tot⁹ in vno et eodē gra. q̄ ē vna singlūm per se: saluo vt nō acgrat amittēz et vna formā q̄ ēē ppoīe corpis hūani calidior aut frior vni⁹ cui⁹q̄q̄ simplicīū p se: et maxime in medicinis q̄ diu stāt p̄f. etc. aliq̄ eis vtamur et forte ero cōtent⁹ in fine q̄ hoc accidat in plurib⁹ ppoīb⁹. S3 qñ erūt medicīne frīe in vno gra. frīetatis: tūc de necessitate vna vinet alterā: et erit medicīna tēpata: saluo q̄ eaz q̄ritates sint illa q̄ritas in q̄ possit esse ille grad⁹ virtutis: q̄ nulla medicīna q̄ ē calida in p̄io gra. aut scōo non est sicut in oī q̄ritate acciti. q̄ ē q̄ cū mel sit calū in scōo gra: et sandali sint frī in scōo: mel vincet sandali si ex melle comedat⁹ due. et ex sandal. 3. sed due. 5. mell nō vincet duas. 3. sandaloz. S3 si medicīne nō sunt frīe in eodē gra. frīetatis. s3 erit gra. exēpti vna frā i p̄io gradu altera calida i tertio: et alia frā i scōo et alia calā i q̄rto. manifestū est q̄ frā remittet ex calā fm q̄ ē in gra. frīditatis in vno gra. aut in duobus hoc ē q̄ res q̄ ē frā i p̄mo deducet calz i tertio ad calū in scōo et eodē mō q̄ ē frā i tertio reducet calidā i q̄rto: ad calidaz i tertio: et semp erit victoria fm vna gra. q̄ illa q̄ ē frā i scōo reducet illā q̄ ē calā i tertio: ad illā q̄ ē calā i p̄mo. et totū hoc ē qñ q̄ritas medicīnarū ē eq̄lis. et nō intēdas q̄lis in pondere s3 eq̄l in virtutibus. Et hec q̄ritas ē i p̄io gradu graduū in quib⁹ manifestant opōes medicīnarū in corpore humano. Et si diuersificānt virtutes frīe scdm magis et min⁹. Et diuersificānt q̄ritates ēē fm plus et min⁹ hoc ē si quātitas medicīne debilis erit multa: hoc ē duplū quātitatis fortis: tūc remoue ex forti gradū vna vltra gradū quē remittit p̄ caliditatē. vbi gra si habuerim⁹ vna medicīnā calām i tertio gradu et alia frīaz i p̄io. et q̄ erit frā i p̄io erit duplū q̄ritatis q̄ ē i tertio gradu ex gradib⁹ in quib⁹ manifestat ope illi⁹ medicīne: in corpore tūc remittet scdm qd dīctū ē. S3 si erit tripla in quātitate grad⁹ opōis reducet ipsaz ad tēpātiā. Et si medicīna calida aut frā erit minoris quātitatis q̄ritate p̄ia nō curamus de ea. Et si fuerit frīū hoc ē si medicīna fortis erit ipsa q̄ multa ē i quātitate: plusq̄ sua quātitas p̄ia in gra. opōis: et debilis remanebit in sua quātitate p̄ia: tūc debilis nō remittet ex forti nisi scōz p̄pōnē illi⁹ quātitatis. vbi gra si erit q̄ritas ex forti dupla sue quātitatis p̄ine in gradu opōis: et debilis remanebit in sua p̄a quātitate: hoc ē q̄ debilis erit calida i p̄mo gra. et fortis erit frā i tertio: tūc calā nō reducet frāz i tertio vsq̄ ad scōm s3 reducet attractiō medicīne mēsurā a tertia ad scōaz. Et cā hui⁹ ē q̄ qñ duplicat p̄ma quātitas medicīne tūc duplicat ēē q̄ritas: egrediet ex gradu suo i caliditate aut frīetate ad aliā gra. Ideo qñ tu iuenis vna medicīnā q̄ erit frā aut calā i tertio gra. erit duplicata ei⁹ p̄ma q̄ritas in gra. opōis ipsa interficiet de necessitate sicut interficit v. menū. S3 medicīne q̄ sunt in vno gra. siue in vno genere virtutū: et illaz grad⁹ diuersificānt hac re illaz p̄paratiō itēz ē vt medicīna q̄ ē debilis virtutis remittat ex forti: et iā dedim⁹ occōnē hui⁹. Sed adhuc necesse ē vt intelligas hoc scdm v. ā quā dicem⁹ hoc ē q̄ medicīnarū quē sunt frīaz virtutū vna non remittet vel alterat aliā nisi scdm q̄ habet de q̄ritate frīetati. q̄ ē q̄ medicīna q̄ est frā i primo nō remittit

ea que est calida in secundo nisi secundum supranitatem quam habet: hoc est unum gradum. Et ideo de necessitate est quod ex medicinis que sunt in uno genere virtutis debilis remittat ex forti secundum compositionem in medicina debili ad suum contrarium de maiore illa que est in medicina forti. Verbi gratia, frigiditas que est in medicina calida in primo gradu, est maior comparata calori qui est in ea quam illa que est calida in secundo gradu. Et frigiditas que est in medicina que est calida in tertio gradu est minoris compositionis quam frigiditas que est calida in secundo gradu. Ergo medicina temperata in medicinis que sunt in uno genere virtutis est propinquior ad remittendum eam que est frigidior ea, propterea quod compositio contrarietatum in ea est propinquior compositioni temperantie: post illam que est in primo gradu: id quod unum priorum est debilius eo quod est in illa que est in primo gradu, et minoris compositionis: post illam illa que est in tertio gradu propterea quod priorum est in illa est minoris compositionis ceteris alijs. Verbi gratia si muscerimus unam medicinam temperatam cum alia que sit calida in secundo gradu, non habet virtutem secundum verum reducendi ipsam ad primum gradum, id quod illa que hoc debet facere necessaria erit frigida in primo gradu, sed hoc reducit eam ad rem que non attingit hunc gradum. Et si muscerimus eam illa que est calida in secundo gradu, medicinam calidam in primo gradu, remittet etiam ipsam sed minus etiam quam temperata, propterea quod compositio frigiditatis ad caliditatem calide in primo gradu, est minoris compositionis que est ad temperatam: sicut est in temperata minor compositio quam in illa que est frigida in primo gradu, propterea impossibile est medicinem temperatam ut remittat ex ea que est calida in secundo gradu, tantum quantum remittit illa que est frigida in primo gradu. Et etiam si ipse calide in primo gradu, ut remittet ex calida in secundo tamen quantum remittit temperata. Et sic est impossibile ut remittat calida in secundo gradu, ex calida in tertio gradu tamen quantum calida in primo gradu. Et adhuc plus temperata aut frigida in primo gradu. Sed quia medici non viderunt neque consideraverunt in his dicitur quod quoniam nos muscerimus unam medicinam calidam in primo gradu, cum alia calida in tertio gradu ipsa reducit ipsam ad caliditatem in secundo. Unde utinam ego scirem de illa que est calida in tertio gradu unam que esset frigida in primo ad quem gradum reduceretur. Si dicerent quod reducat ad secundum gradum, Respondeo ergo calida in primo et frigida in primo reducat calidam in tertio ad unum gradum et hoc est vanum. Et si dixerint quod frigida in primo gradu reducat calidam in tertio ad calidam in primo, ergo respondemus quod frigida in secundo reducat calidam in tertio ad temperatam: et hoc est ita impossibile sicut aliud, et iste error provenit a privatione scientie. Et posuit hunc errorem homo qui dicit aliquid, quod ipse fecit unam compositionem tractatum et in illis credidit dare cognosci naturam medicinarum compositionum. Et voluit hoc demonstrare per artem alacchi vel algonismi et musice: sicut fecit ille qui speculat res per accidens. Et dicit quod compositio quatuor graduum medicinarum est compositio duplex: ita quod quartus gradus deveniet quadruplicatus, propterea quod ponit primum gradum, duplum temperantie et secundum duplum primum et tertium duplum secundum et quartum duplum tertium. Et erat ei sufficiens dicere quod secundus esset duplum primum et tertius triplum et quartus quadruplum. Et sic intellexerunt medici in ordine graduum ad hoc ut essent equales: quod caliditate sensibile corporis posuerunt in primum gradum, et ab hac deveniunt a medicina que est remota ab illa tamen quantum fuit remota illa a temperata: et posuerunt illam in secundo gradu. Et istud sine dubio est duplum primum. Et post hunc deveniunt a medicina que est remota a secunda tamen quantum est remota secunda a prima, et hanc posuerunt in tertio gradu, quod triplicata est: sic fecerunt in quarto gradu. Sed secundum Alex. est necesse ut ponant secundum gradum in excessus super primum duplum excessus quam habet primum super temperatam: et tertium super secundum duplum excessus quem habet secundus super primum ergo medicinem que erunt in tertio gradu, caliditatis necessario interficient et magis que erunt in quarto. Et quomodo possunt tollerare corpora medicinas que sunt in xvi gradu. Et adhuc ponamus quod ita sit latitudo quarti ad tertium non est proportionalis latitudinis secundi ad temperantiam: tales latitudines deberent poni in gradu. Et si latitudo que est a secundo ad tertium, et secundum illos ordines graduum non sunt equales. Et non posset esse maior error in hac arte quam iste, ideo quia res in qua intelleximus in primum compositum ordinem excessuum virtutis unius super alteram esse occultam a nobis nec ipsas cognosceremus. Et error alchimi fuit quod posuit remi que est in primo gradu, dupla temperata in qualitate calida aut frigida, et hoc fuit causa quia secutus fuit compositionem dupli. Et est dicendum quod illud quod intellexit, in primo gradu, est quod habet excessus super temperamentum in una parte ultra ipsam: et secundum hoc quod componit propter dupli in excessus graduum non erit necessarium quod medicina que est in quarto gradu, sit dupla super medicinam que est temperata sexdecim duplis vicibus. Et quod dicitur, significat hoc quod dicitur et mea in tertio est in primo gradu, illa res que manifestat sensum et mutationem corporis quod esset interio, et quod primum gradum esset duplum temperati: primum gradum manifestat in corpore a medicina non esset principium mutationis. Et contemplare hunc verbum sit veritas: et non sequeris fluctuantes populos qui sequuntur consuetudines medicorum novorum. Ducusque dixerunt proparantes quibus homo potest cognoscere naturam medicinarum compositionum et componere eas per viam cognitionis primarum virtutum que est secundum et tertias graduum: quod non fecerunt alij medici, et querendum.

De cognitione medicinarum compositionum per experientiam. Dicitur compositio medicinarum est inventa secundum rationem: virtus prima secunda et tertia medicinarum compositio scilicet secundum rationem. Querimus si experientia habet aliquam inventionem in virtutibus medicinarum compositionum: sicut habet in virtutibus medicinarum simplicium. Et dicimus quod prime virtutes secundum et tertie non indigent experientia in composito eo quod sunt in mente ratione demonstrativa. Sed si possibile est in medicina composita facere aliquam proprietatem propter compositionem hoc habet experientiam magnam invectionem propterea quod quedam proprietates que habet convenientiam cum compositione medicinarum et quedam non: illa que non habet convenientiam inveniunt in maiori parte in complexione naturali non artificiali: quoniam non sit remota invenire proprietates in medicinis quarum complexio facta fuit tempore longo propterea quod complexio magis est in illis confirmata. Et ideo dicitur homo que tu scis quod maior pars operationis triacis provenit a proprietate consequente tota substantia et dicitur quod nos non debemus mutare aliquid ex receptione quam facit andromachus. Sed nolo ei credere: sed volo addere ad triacham multas medicinas que non erant note illo tempore: et de unaquaque faciam probationem que ipsas addidero sicut et lignum aloes et abza et gariof. Et postquam hunc declaravimus preparationes compositionum: loquendum erit de manifestioribus medicinis compositis: et ponenda est causa illarum compositionum et hoc faciemus in libro futuro. Et quoniam hoc non sit nobis multum necessarium nascitur tamen inde aliquid perfectio, et quemadmodum musici qui dederunt principia vocum et tonorum: et species compositionis illorum loquuntur postea de instrumentis musice magis manifesta: ad hoc ut eorum scientia sit magis manifesta: ita et nos faciemus. Et de nobis consentiat pervenire ad perfectionem ultimam: que beatitudo sempiterna appellatur.

Incipit liber sextus de regimine sanitatis. Rubrica.

Lias q̄ finis penes philosophos dicitur tribus modis. Unus ē ad quē res necessario tendit: et hoc absolute dicitur finis. Sed est sicut forma dicitur esse finis materie et hic appellatur finis perfectionis entis inseparabilis. Tertius ē ut eo existere stat res ipsa ordinate. Et hic finis causarum appellatur: sicut dicitur exemplariter q̄ terra ē finis vasorum q̄ per eam fiunt. Et finis artis medicine veraciter in primo modo et tertio dicitur: in secundo vero largo dicitur modo. Sed particula quā incipimus modo est nobilior duorum finium que iterum in hac arte requiruntur. Et hic adhuc in duos dividitur partes: una ē qualis sanitas dicitur conservari. Secunda est qualiter remaneant dispositiones que inducunt in corporibus egritudines futuras: et hec per media inter conservationem sanitatis et egritudinis remotio/nē. Et scias q̄ hec finis non valet nostra corpora tueri nisi a corruptione q̄ eis per accidens fit. Et hoc plurimum accidit per superfluitates ciborum que in nostris corporibus aggregantur: q̄ ē q̄ manifestus ē q̄ non quolibet regimine aut cibo quibet homo vult: corpus sanum remanebit sepe. Et hoc ē vnum exemplum quod in hac reperiatur arte. Et si hoc non esset: hec ars sufficiens si diceretur. Et idcirco bene diffinitur ille qui ipsam inagressus diffinitur. Dicitur q̄ medicina ē ars operatrix que inuenta ē experimēto: et rōe cōservans qdē sanitatē: et reuocans egritudinem et hec est verior diffinitio que in aliquo libro alicuius auctoris sit inuenta. Et quāvis diffinitio. Sed sit completa non tamē ē declarata: et ē q̄ diminuta: q̄ ille non manifestavit ex quo genere esset q̄ oēs artes ministrantes q̄ sup̄ naturā dominant: aut q̄ ipsa manifestat tribus sunt modis: aut erūt sicut superfluitates absolute q̄ formā vel materiā nō faciūt sed precipiūt: aut efficiētes absolute q̄ nō precipiūt sed faciunt formas in materia existente p̄parata: aut sunt medij. hoc est vt sint ipse efficiētes et ipse superfluitates: efficiētes in eo q̄ faciūt formā: superfluitates in eo q̄ manifestat materiā et precipiūt sup̄ illā. Et plū horum trium est patronus qui regit nauis et magister qui lignamina incidit et nauis facit et sedes est et tertius qui construit ipsa et ordiunt et precipiūt. Et hec verba optie declaratiui modo in cōmēto supersecundo philosophorum. Et scias q̄ ars medicine est de genere earum que sunt efficiētes absolute: q̄ ē q̄ dat formā qua cōpletur nostre operationes naturales. materia existēte p̄parata. et hec formā dare nō pōt nisi scdm aptitudinē materie aut nature: et hic est finis questus qui est aduocandū artē vt plurimū loco cōuenienti suo sibi. Et hic assimilatur regimēto. Quod regi dicitur homo tēperate cōplexiōis quo hō puenit ad finē naturales sue vite et ad sanitatē puenit naturāle q̄ per dominationem sit frigiditatis et siccitatis super mediā principalia. Sed hec ars nō debet hūc finē trāsire: q̄ si hūc finē doceret trāsire possibile esset hominibus viuere sepe: et huius impossibilitas ē manifesta. Et cā que prohibet vt hec ars circa suum subiectū sanabilem finem non consequatur ē similis cāe: quare et alie artes circa sua subiecta aliquādo finē laudabilem nō habēt: sicut in regimine exercitantiā et trāsferentiū et agriculture. Et ratio assignat cām in vno librorum suorum: et ē q̄ iste res supradicte multis indiget medijs ad hunc finē que nobis impossibile dare existit. et bene dicitur: dicta ipsa sunt diminuta: et indiget additione vt melius declare. Et est hoc verū q̄ hec ars aliquādo deficit in indiuiduis ppter materialia p̄parata q̄ sunt in ipsis. q̄ ē q̄ nō ē impossibile vt sint duo homines vni eiusdē tēperate cōplexiōis equaliter et vtenē vno regimine. et vni illorum deueni et ad meliōrē finē que cōsequi poterit per ipsam naturā in

alio vero in eodē genere existente mali generabūtur homines qui mortē inducēt. Et cā huius ē q̄ in eis cōplexione ē mala p̄paratio fixa q̄ ē cā vt in ipso hec malicia generet quibus hac p̄parationē ignorem. Et cā huius ignoratiō ē q̄ in naturis tot sunt p̄parationes fixe: vbi eas per signa cognoscere neq̄am. et hoc accidit ppter p̄parationū infirmitatē: sicut in naturali p̄bia est declaratiū: q̄ ibi dicit q̄ quilibet materia habet accidētia p̄pria et fixa in ipsa sine accidētibus que remaneāt a forma. Et hec accidētia que sunt in materia sunt cāe multitudinis varietatū que in naturis indiuiduorum inueniunt. Et admodū accidētia p̄pria forme sūt cāe multitudinis varietatū que in moralitatibus indiuiduorum hominū cognoscant. Et totū hoc ē q̄ in hōie multe species indiuiduorum vel cōpositionū inueniuntur: q̄ ē vltimā cōpositiō. et ob hoc puenit occultatio varietatis p̄prietatū que in naturis et moralitatibus indiuiduorum inueniuntur. Quis in sensibilibus particularibus indiuiduorum manifestis quo ad nos cōmunicet. Ecce aliquatū egredi sumus ordinē libri nostri: nō tamē ppter hoc min⁹ sequet inuamētū q̄ b̄ remanēt vni⁹ dubiū quod multi sapientes scire affectant. Deinceps ad nostrā reuertemur p̄positū. Et dicemus q̄ ille qui dicit q̄ illi qui regitur sedes q̄ dicit in regimine sanitatis: penitus ad bonū finē terminat: nescit quomodo cognoscit finis huius artis ap̄te suorum passionum. Et isti vii medicorum ignoratiū sequuntur: Dicitur illi qui dicit q̄ dies hominū sūt numerati: q̄ nō ē impossibile vt homo tēperate cōplexiōis bono regimine regatur: et per hoc dicit nō viuēt alio qui malo regimine patietur. Et hoc rarissime accidit et ab accidētibus reuocato hac arte incorrupte nō aduēit nec ipsi nobilitate aliquo modo p̄ternit: q̄ hoc accidēs ppter sui raritatem fere ad nichilū. Et q̄ appropriat egritudines rebus voluntariis et rebus extrinsecis solū ipsas approbat medietati suarū carum et minorū partium. q̄ ē q̄ gradus harum rerum nō ē nisi gradus cāe efficiētiū solū. Sed q̄ iste cāe manifesti cernuntur: et medici qui oēs egritudines ipsis adaptant. Et si aliqua accidat egritudo quā nō p̄cesserit hec cāe dicit q̄ hec a diuina voluntate pcedat. Et q̄ hec verba vulgaribus placēt nolum⁹ ea vituperare. Et postq̄ sufficienter locuti sum⁹ de inuamēto huius artis. deinceps volum⁹ loq̄ de cāe que nobis per accidēs corrupte adducit q̄b⁹ repugnare possum⁹ per hac artes: et solū sunt cāe efficiētes. Sed istarū que dā tales sunt q̄ ipsarū custodiēdi mod⁹ per se manifeste p̄sunt cōbūtiō: incisio p̄cussio et similia q̄ ab istis vt plurimū possumus abstinere. Sed de illis que de necessitate nos immutant et sine nostro velle de his ē dicendū. Et dicimus q̄ causę q̄ accidentaliter cōrumpunt sunt aeris permutatio: et in cōueniens exercitium sicut artium laboriosarum et cibi et pot⁹ et accidētia aie: et vlt oia q̄ adducūt malā cōplexiōnē materialē vel nō materialē. Et q̄ ab his per dietā cauere possum⁹ aut medijs eorū tenēdo sicut in cōseruatione sanitatis mediū regis. Ob hoc dicim⁹ q̄ impossibile ē sanitatē aliquo modo cōseruari nisi per cibos tēperati chymi et q̄tatis et sedes tēp⁹ receptos et per motū et quētē et ppter superfluitatū euacuationē et ppter aptū aerē tū accidētū remotionē que ad malā cōplexiōnē euēnit. Et melior mod⁹ ciborum ē vt comedat scdm modū medicale. Et scias q̄ superfluitates per modū fricationis exercitij balnei et medicine euacuant. Quocirca ingrediantur in genere differentie p̄seruatiue ab egritudine in futuris. Et quāuis hoc mirabile videatur incipiamus a fricationis specie: et ipsius inuamēta dicemus. Et de speciebus exercitij et eius inuamētis et aliorum. Et postea reuertemur et dicemus qualiter vnaqueq̄ maneries p̄plexiōnem debeat cōseruari. Et satis in eo quod p̄terit de virtutibus ciborum.

rā sum⁹ loquū. Sed in hoc libro dicem⁹ qualiter cū
 eis debemus vi: et qualiter cū eis debet sanitas cō-
 feruari. Et similiter etiā de virtutibus medicina
 rā sumus loquū. Et deinceps dicem⁹ qualiter cum
 ipsis sanitas debeat effici et cōferuari.

¶ De exercitio & modis eius.

T ab exercitijs sciendum est quod exercitium
 est vniuersaliter mēbroz mor⁹ aliqua volun-
 tate: hoc fit pprie in mēbris motū volūtariū haben-
 tibus: et accidario in mēbris animalibus habentibus motū
 sicut sunt vene et instrumēta nutritiui. Et q^o exer-
 citiū est mēbroz mor⁹ ergo exercitiū quoddā ē ppri-
 us quoddā est cōmune. Cōmune quidā est illud quod
 totū cōtinet eo: p^o est ille est mor⁹ vniuersalis abstrac-
 tionis: cui omnia communicat animalia. Et exerci-
 tiū ppriū est q^o certis appropriat mēbris quāmodū
 vox q^o exercitiū ē pulmonis: et sedere ē sup pedes sta-
 re est dorū exercitiū. Et docet in motu mēbroz: 3
 mouet q^o exercitiū sit ppriū omni mēbro. Nec ē di-
 uisio q^o sit a pre mēbroz. Sed alia sit diuisio exercitiij.
 Ideo q^o exercitiū ē que ē q^o quoddā est exercitiū forte et
 quoddā debile: quoddā est repāri. forte vero ē de-
 bile quoddā aduēt pp abiterfione illi q^o solū sua mē-
 bra fatigat: in hoc ingredit exercitiū veloz et tardū
 Et aliquādo est repugnātia q^o in ipsū et aliū motoz sit
 vt yn^o pmas ab alto: aut sicut esset in elenatōe magni
 poderis lapidei: et iboc exercitio velocitas vel tardi-
 tas nō intrat. Et aliquādo in vno exercitio velocitas
 et fortitudo cōiunguntur sicut in locatib⁹ cū spatis.

Et inuamētū exercitij tēpāt vīe ēī qz spūs intrīnse
cū augmētā, r supflūatēs mēbzoz nutrīctī expel
līcat: rēsolūt: r subīlītā mēbzoz mōllīcat. Et ī dō
īn omnīb⁹ alijs reb⁹ corpōis est magīs īuatiūz q
est qz calor: r spūs augmētāt p īpū fūmīlēs natū
ralī calozī extrīnsecō. Sed calor augmētāt ab alijs
extrīnsecīs reb⁹ quēadmodū p mēdicīnas aut p alīas
res quē calefactī actū sicut calor p accīdēs. Et qñ
fīr exercitū post dīgestīōē īuamēta facīt supradictā.
Sed si ante dīgestīōē īnchoēd⁹ r fiat: credēdū ē vī
mēbzā trahāt ad se cībā īndīgestā r qūte mor⁹ ledet
rētīnā mēbzoz vīrtutē r expellī cībū īndīgestū. Et
vīr opatiō vīrtutīs dīgestīue nō cōpēt nīsi p qētē sīe
operatī expulsiue non nīsi motu cōmpletur. Et īd
cīrco hoc qz dīctū ē tēpus exercitū attribūm⁹. Et īd
tēpōis signū ē quādo vrīna colorātā ē colore cītīrīno
vel subcītīrīno. Quātītās vērō exercitij est quousqz
hō sudare īncīpīt r hancīt⁹ anger⁹: color corpōis
īncīpīt rubīficārī r vīne īngrossārī: r quādo ad hūc
gēneratī tēr mīnū tūc debet fedārī. qz ē qz forte exer
cītū corp⁹ nīmīs euacuat r debīlītāt īnducīt: r hoc
mānīfestātūr īn fortī exercitio exercītāntīs. Et exer
cītū vērō debīlle qd euacuādū ē nō euacuat nec p īpū
pōt cōsumī qz ab īpō est dīssolūtū. Sed tēpōratūz
pportīonabīlītēr dīssolūt r cōsumītūr: ob hoc subīlītā
mēbzoz augmētāt: corp⁹ īmpūrgātūr. Et vīr tēpā
tū exercitij cōfērūdē sūtātīs mīrabīlīs cū exīstīt. Et ī
malīcīa quē p pūatīōē exercitij accīdīt īn carcēra
tīs mānīfāt: qz īllorū facīes carzātīcē sūt r qz col
oz est īmpur⁹ r oēs īpsīus opādēs sūt lēfēs: hoc nō
solū hōmīnī accīdīt vēr et alijs animalīb⁹ calcātīb⁹.
cōdūcīt sicut volucrb⁹ ī caueīs detētīs: r hoc suffīcīat
de exercitio.

Capitulum de fricatione & modis eius.

Ratio similiter h3 inuentionē in iupfluita-
tū euacuatoe tertie digestionis. Et illi speciei
simplices sunt sex. v3. scdm quantitates 4. 7. 3.
scd3 quantitate. scd3 qualitate vt sit aspa lenis aut tēpa-
ta: aut si vs dicere fortis debilis aut media. scdm
vero fortitū aut multa pauca aut media. Sed ope-
ratio fortis in corpore est obturatio poroꝝ eaduci

es corporum. Sed debilis operatio est potius apertio
mollicies corporum. Et operatio media inter has duas
mediis obtinet. Spatio vero multa est cā maciei
compositis. Itēperate opatio est tēperate carnē augmen
tare. Sed pauca in augmēto operationē non hz: in ist
qz aliquantula calefacit. Iste sunt operationes spec
cium fricationis simplicium per scientiam simplici
um scientiam compositarum cognoscemus.
Tempora vero fricationi conuenientia sunt eadem
cū tēporibz exercitij. Et ego in eo quod futurū est speci
es exercitij cū speciebus fricationis ordino.

De muamētis balnei. Rubrica

T^q balneū est vnu ē his similiter que sup
fluitates euacuat. debem⁹ loq de virtutibus
partū balnei. Et dicim⁹ q balneum in no
bis diuersas impmit operationes: pimas videli
cet secūdas & tertias. Nam ipsū humectat & exicat
infrigidat & calefacit supfluitates que sunt in poris
sub cute euacuat: & aliquādo opilat: vti sitates dis
solvit: inflationē remouet: & corpora nutritiōe pre
parat: & aliquādo cōmouet appetitū: materiam de
vno mēbro ad aliud spgit: hāores fluctibiles facit: &
etiā dolores mitigat: & aliquādo ipsos remouet.

Et hoc contrarietas cū vna ex tribus pñt. Una est diuersitas partiu balnei. Alia ē diuersitas corporu patientiu. Tertia est diuersitas more in balneo. Partes vero balnei sunt aqua frigida calida dom⁹ balnei: et aer ip⁹. Et ille eedē habent gradus. q̄ eil q̄ aqua calida inter calidū et frigidū tēperata corp⁹ refrigerat et humectat: paucā dissoluitiōne oparat: et hac paucā dissoluitiōne abstergit foridū: q̄ cūti retinet. Et aer qui naturā hui⁹ aque retinet ad paucū sudorē cor⁹ na inducit. ppter q̄ euacuāt a corpore superfluitates subtiles. Et hec eil natura pñe domus. et quia aer hūidior sit aqua sicut alibi declaratiō eistamē nō humectat corpus sicut aqua: eo quod nō applicat corporaliter sicut aqua: imo deficit a corpore: secundū q̄ calidior est plus deficit. Aqua vero et aer calidissima calefaciunt corpora et aliquando deficiāt et superfluitates euacuāt: has superfluitates euacuādo vicositates dissoluit et aer cū hijs dicitur q̄damodū dictū est. Et hec acnes nō sūt nisi in corporibus mūdis sed in corporibus superfluitatibus plenis poros cutis oppilat: q̄ eil q̄ ppter maliciā superfluitatē et multitudine pori claudat. et ob hoc superfluitates egredi nō possūt: tūc hui⁹ patiēti opulatiōnes: discurrūt hūiores: et mouet de vno mēbro ad aliud mēbr⁹. Et ppter ea nō ē vtilē balnū haberi: repletiōē corpis aut vni⁹ mēbru. Tertia cū mediana in hijs reb⁹ adhibe forior est. Et balne⁹ dolores nō remouet: nisi illos qui nō sūt a pñe materie sicut apostēlata et hijs similia. Et si refrigeratio ex balneo aliquādo fit p se aliquādo q̄ accidēs. Sed q̄ accidēs fit eil cū balnū poros apit: cū superfluitatē calozē et spm euacuāt et que p se refrigeratio fit ipa. ppter aquā frigidā q̄ in balneo refrigeratū opat. Et apponit aqua corpi vt caliditatem calide aque reprimat: et mollificatiōē mēbroꝝ rectificat: et calozē naturāle corripit scdm modū correctiōis laborum et quoz qui vtrūq̄ refrigerat in fine. ppter intētiōē scōꝝ. Sed scias q̄ nō debem⁹ cū aqua frigida balneare nisi post superfluitatū euacuatiōē. Et scias q̄ oēs partes balnei in corporib⁹ puris bonas accēs opant vna alteri nō resistē: q̄ dissoluit superfluitates et euacuāt sine lesione virtutū: mēbra mollificāt sine enuacūo relaxatiōē: humectāt sine calefactiōē: sine oppilatiōe refrigerāt absq̄ inuasiōē. Et hec omnia nō nisi pñb⁹ calidi et frigidi complentur: si aliqd in eis dāni pcepit istud est in corporib⁹ impuris q̄ impuris nullū dāni euēire potest.

Capitulum de operationibus somni et vigilie.

Operationes somni in corporibus sunt digressio et humectatio. Et vigilie operationes sunt digestio et consumptio et attritio caloris intrinsece ad partes extrinsecas. Et casus somni et vigilie dicitur secundum modum prebentis in hijs que precesserunt: Sed quando superfluit somnus calor exstinguit naturalis et corpus inducit ad timidam dispositionem. Et quando vigilie exuberant corpus deficit et calor dissolvitur naturalis: et calore in accidentale intendit. Sufficit illud quod diximus de rebus quas memoria precedere debeat.

Capitulum de regimine corporum: et primo corporis temperamenti.

Incipit narrandum de preservatione sanitatis. Vnde cunctis. id est coplerionibus. Et videtur nobis ut a temperata incipiamus. Et dicamus quod in illa quasi est necessitas nisi arbitrari temperamentum ciborum exercitiorum: fricationem balneorum somni et vigiliarum et accidentium aie et circumstantiarum vel aeris temperatum. Et hoc in corpore operatio appellatur per modum doctrine operationis. Et hic erraverunt illi qui non credebant artes medicinas in conservatione sanitatis coplerionis temperate habere ingressum eo quod credebant ipsas esse operes non solum in parte curata. Et vere per curatorem in coplerione temperata necessaria non est: si casus contingeret raro tamen esset. Et quis dicat quod in conservatione sanitatis optime coplerionis medicinalibus non indigeamus? tamen in conservatione eadem in loco tempore post natiuitatem idui talis: ea que secundum ipsam necessaria sunt ut exercitium balneum et alia similia difficilia esse videntur: et etiam apud illam qui opinatur quod finis hominis sit sanitas propter solitudinem temperatum gerendo: et penes illum hoc difficile esse videtur. Igitur magis erit difficile penes illam qui opinatur quod finis hominis sit sanitas esse ipsam finis propter aie perfectionem: aut ut aliquam insensibilem beatitudinem consequatur: tamen hoc certum non est nisi penes paucos. Sed multi opinantur non tamen sunt ex hoc certe nec curare videtur propter victoriam partem materialis.

Sed quis hoc regimen difficile iudicat: tamen volumus ab eo separari: quoniam de eo breuiter loquimur: quia Aluicena multum de hoc dixit et sufficienter determinauit. Dicimus quod scire videtur in regimine coplerionis temperate quando indidua nascitur ut saltem super corpus eorum signatur: ut corpus corpora propter extrinsecum aduenientia iduerent. Sed quoniam mihi melius videtur est quod super eorum corpora ponatur res non mordicata tamen sicut oleum deglandibus: sicut dicit Aluicena: et quasi eadem operationes facit quod dicit facere saltem et melius quod mordicatione non habet. Et precipit ut ab illo non clodetur nisi lacte donec ei dentes oriantur. quod dicitur quod necesse est cibum esse similem cibato et natura lactis nature pueri est similis. et etiam quod iste est cibum que eadem natura preparent. Et post dentium ortum precipit ut grossiori cibo utantur et huiusmodi. Tamen ut nutrit a malis abstinere cibis: ut exercitium utat temperato et a coitu elonget quod eorum signum puocat menstruum et saporem et odor lactis generat. et ut ovis die in aqua tepida balneatur: et in aere temperato ut oripilatio tempore balnei non adueniat. Et scire ut hoc in domo balnei fiat. et ego dico quod si aer est temperatus non oportet hoc in casa balnei fieri. et non balneum nisi cum vetera lacte vacui existerit ad hoc ut cibum ad membra indigestum non attrahatur. Et fiat post longum somnum: et cum morbo loco exercitii existit: et a rebus eis terrore et tristitia iserentibus conservetur: ut eorum nature ad pigritiam non conuertantur. Et ut calor ipsorum naturalis in ipsis non suffocet: et dulces carum: et dulces somni: et oia que ipsos letificat sunt congrua ut eorum naturalis calor accendat. et ipsorum aies virtutes conservetur. Et si militer indigent pulchris formis et figuris. Et maior lesionum per que pueris accidit et aut propter calorem aut

frigorem aut terrore aut alia extrinsecas: et hoc modo pueri regi debet donec deambulare ceperit hoc est versus ad annum tertium. Et abinde exercitium ovis die utatur. et post exercitium fricatione. et post ipsam balneo. Et post debet et cibari cibo in digestione et qualitate temperato. Et iteque cum cibare voluerit ista eadem sibi ordinetur. Exercitium tamen eorum excessus non oportet habere ut ipsi eorum corpora non deficiant. et ut per hoc eis augmentum prebeatur. et in aqua frigida balnari non debet quod aqua frigida crescit refertur. Et hoc regimen tribus septimanis annorum seruetur. Et scias quod vinum et ceruicia sunt mala quod eorum capita replent et malo calore calefaciunt eos et mentis ipsorum perturbant. In tempore vero inuentus bonum eis et vtile existit: eo quod tunc in eis due colere manifestantur. vix rubea et nigra: vna per naturam alia vero per accidens. et vinum atque ceruicia istis duabus refertur coleris. et eas a corpore expellunt. melancolie vero a tota specie refertur. Sed coleris rubea per vinum educitur. et membra huiusmodi in quibus siccitas superuenit. Uniuersaliter cibum iuuenem subtilis esse non debet. Et ex melioribus carnibus quas comedere debet vel possunt sunt carnes pueri cum medulla panis parate. Et ab herbis omnibus et fructibus humidis abstinere debet. et videtur mihi quod huiusmodi coplerionis et qui tali regimine regunt sunt parati physica scias recipere per naturam. et vna ex tribus perfectionibus quas dicit Alexander necessarias esse primo videntur habere: post vero tres septimas eodem regimine reguntur. Sed post digestionem panis exaltatur. et cum oleo fricetur dulci. et frictio sit mollis et leuiter ut duriciem operetur. et hec frictio est necessaria ut corpus bono exercitio preparetur.

Et si ante fricationem exercitium inchoaret. Possibile esset ut ex hoc porum opileretur propter supfluitates que exitum preparent. Et oleum oliue calidum necessarium est quod duriciem remouit et supfluitates dissolvit. Ad illa mollia esse debet: ne contagio carni nullam lesionem possint inferre. Et frictio quidam a supiori debet ad inferiorem et ab inferiori ad superiorem. et ex latere ad latus. et ex transuerso ad transuersum. Et hoc agendo ab omni parte porum aptantur. Et aer in quo panos eruer debet esse si nullis aeri ventis. ad hoc ut supfluitatem euacuationes mensurate efficiantur. quod est quod frigidus aer euacuatiore resistit. et calidus supfluitatem operationem operatur. Et ideo temperat aer ab oibus vel a pluribus posulatur. Et post fricationem supradictam debet aggredi extremum mediore inter debile et forte. et velocius et tardius quod admodum est ludique balle. sicut dicit Aluicena in libro que de balla posuluit quod est quod ludique grosse balle quod cum pedibus perficit non laudatur. quod fortis est et efficit cunior. Et hoc exercitium preuenire debet donec hanc elenit et corpus rotari incipiat et tamen morum ipsi diminui incipiat. Ite dicit Aluicena quod hec quantitas exercitii ab exercitiis non cognoscitur nisi secundum aut tertio die ita quod errore cognito ab ipso consentit corrigere si exercitium supfluit fuerit vna die sedgiti diminuetur. Post hec vero hanc retineat secundum quod possibile est: quod est quod rennendo hanc nalis calor fortificatur et porum apit: et per eandem supfluitates expellit quod admodum illi faciunt qui foramina dilatant intendunt: quod et sustinendo foramen apit: et dicitur restrictio hanc esse cum extensio musculi pectoris ac diaphragmatis. Sed extensio musculi ventris sua dicitur esse. quod est quod per hanc extensionem supfluitates pectoris et pulmonis ad membra nutritina expelluntur et per extensionem musculi ventris supfluitates que in ipsis sunt et que ab illis transmissae sunt inferiorem expelluntur: et quod huiusmodi fragma debile a restrictione hanc penit abstinere. quod tunc supfluitates ad cerebrum mittuntur: si videntur in supfluitatibus in instrumentis quod ipsorum vne in facie. et ipse facies rubedine adipiscuntur: et hoc accidit per humorum et ipsorum ascensum ad caput. Hoc facto frictio fieri dicitur eldalic dicitur. Et hec frictio multa debet esse et ad asperitatem deducenda per duas intendentes. Una est

ut supfluitates subcutance emundent q ab exercitio
fuit transmissae: alia e vt corp^o solidet: et vapores bñi
retineat vt ab his q ab exercitio accidit nō alteret.
Iste qdā opōnes q circa corp^o exercetur interpollati
onē regit vt quietē. Sed fricatio similiter ac veloci
ter fieri dicitur. Q. qz si totū corp^o mādilibus si
mul et semel fricari posset vtili^o eēt vt supfluitates si
mul et semel a corpore exalarēt: hec fricatio vt di
citū ē cū oleo dulci dicitur fieri. Iuuenes autē q hāc habet
cōplexionē quādo puenit ad quartā septimanā an
noz in aqua frigida balneari debet pp solidationē ra
ritatis in corp^o mēbris ab exercitio derelictis: vt calor
pp exercitiū sparsus aggreget et ad suū ppiū tenorē
revertat opōnes suas integre adipiscēdo: eodē modo
hic aqua qz frigidā qdāmodū hēcētū^o a balneo
postulat: aqua vero ista nimis frigiditatez nō hz nec
ē in ipsa tēpantia ad esse dicitur: qz frigidā vt nū mē
bra ledit: remisse frigidā nostras intensionē nō hz: et
hec balneatio subita dicitur esse. Dicitur in balneatio de vel ablu
tione capitis aqua frigida indigē^o speculationē. Et
quādo dicitur de ea loquitur nō posuit sufficiens con
ditōes: nec de ea ego dubito: nū qz caput ē mēbrum
frigidū p naturā: in sumā vtrū debeat balneari aut
nō: dico q nō. Et post hec oia cibari dicitur laudabili cibo
sicut carnib^o galline et pane pfecto vt dicitur ē pparato
et carnibus editis: et animalis agni et viciu lactantis.

Nota vero cibari erit cū oēs digōnes fuerit cele
brate. Et scōz sūit dicitur q bñ bis in die cibet: erit
necessariū verbis exercitū: et bis balnetur. Et dicitur
quidā medici dicūt q hec dōbet ter i die celebra
ri: hoc eide placere videt: de quo nō modici amoro
q ē qz si hoc fiat ter: nōz cibi tēnā sectionem habe
bit. q ē qz corp^o iuuenis hoc regimē viciū sit for
tis nature et bone digōis nō indiget vt ipi^o cib^o tēnā
digōne dūdat: hec ptiō nō cōuenit nisi senibus et
debilib^o natura vt idē ipse d. refert. Et si aliqui di
ceret q huius ptiōis necessitas ppiā necessitatez
sequeret: inde error puenit qz eodē mōdū hz verū qz
qz necessitas ptiōis horaz exercitiū et balneorū legē
necessitate ptiōis horaz ciborū. Tū nom medici se
tiūt q cōueniētia tēra comedēdi tēpatis opletionib^o
fuit vt trib^o viciū duob^o celebret dieb^o Et similiter
exercitiū et balneū dōbet fieri trib^o viciū duob^o die
b^o: et istū mōdū vident veritati magis appropinquare: et
et mirabilis autē soar hūc assentire videt.

Capitū de regimine corporis tēpati p coytū.

Coitū hūc moderato vsu cōueniēs existit:
ita vt p hoc eidez nihil accidat ex eis q pter
naturā sunt: hoc nō cōcedim^o nisi q: spāia ē
vna supfluitas pparata a natura vt expellat sicut alio
supfluitates excepto q in se bona ē: ideo pp pū er
rorē euacuatiōis ipi^o sit magnū nocumētū: et iurimū
sapientū phibēt vsu coytū in cōseruatiōe sanitatis.
Itē si exercitiū ē aliquo modo cōueniēs post coytū
illud est nocumētū coytū repugnās. Et qz coytū defic
cat corpora et virtutes debilitat: et euaporat corpus.
necesse ē vt fricatio que post coytū fit hec nocumēta
coytū recōpenser. Et necesse est vt hec fricatio beat af
fectatē vt poros consiliet et membra confortet: et
fiat cū oleo multo.

Capitū de regimine ei^o p somnū et vigiliā.

Sonus ipi^o necesse est vt sit tēpat scōz eri
gētiā nature: vtrāque in sono vel vigilia
nō cogat naturā. Et hec oia obseruari debēt nisi in ip
si^o regimēto cōmiserit peccatū aut aliud extrinsecūz
ei nō supuenerit. Sed si in ipi^o regimēto peccauerit
indiget correctione vt repugnet hūc p cōtrariū. ver
bi gratia si cōcedat aliqua supfluitas: et ex hoc ventrē ha
beat cōstipātū necesse est vt reb^o pinguib^o vtatur. Et

si hoc accidat cibi paucitate et tēris longitudine p cō
trariū corrigatur. qz plurimū ē cā cōstipatiōis super
fluitatū ē ppter rerū extrinsecarū malā cōplexionem:
hoc ē caliditatis et frigiditatis. ob hoc qz cōseruari
ab istis difficile est: cū dico hic supfluitatū pstricatio
nē nō solū sterconis et vrie intēdo sed totū corporis su
pfluitates q ex eo manāt: sicut ex meatu q inter epas
et sel existit: et inter epas splenē et qui pūit ad palatū et
nasū et vniuersalit^o qū h mēbra regimē dimittit indi
gēt medicis has supfluitates euacuātib^o. Et scias q
exercitiū est vna ex reb^o q indiget correctione si in ip
so deliquit: et peccatū quod marie in exercitio pmitti
tur ē illud qd nominatur labagi. i. sicut pigritia aut las
titudo que post exercitiū accidit. Et ista dicitur in his
q pterierit q labagi q puenit a reb^o extrinsecis sūt. 3
species simplices: vna ē vlcera tūa. scōa ē extensio.
tertia ē apōsa. et vlcera tūa ista que fit ab hōre cali
do: et fit et ppter retentās supfluitates nō dissolutas.
p exercitiū. aut ppter hōiditates liquefactas ex pigne
dine et carne pp imoderatū exercitiū. Unde necesse ē
vt in medicine adhibeātur vt has supfluitates euacuet
et dissoluāt: hoc fiat fricatio leui et multa: qz hec fri
catio ppter sui leuitatē nō opilat imo dissoluāt: quia
multa euacuat: et dicitur fieri cū oleo calido veteri si
plicitate carēt. Et balneo vero magis necessariūz
est acuti: deinde tepidū aquē: et cibetur cibis subti
liorib^o: hūidiorib^o atqz frigidiorib^o solito: et pauciori
b^o qstitate. Et correctio extēsiue dicitur fieri mollificatio
ne. i. idcirco dicitur fieri fricatio lenis cum oleo calefacto
in sole: cū oleo anetio et cū oleo camom illino inutile
nō est: est necesse morari i balneo temperato et mo
ram in ipso trahere. Correctio apōse que cum ex
tentione fit et leioni sensibilitates quantitas mem
bri augmentatiōe tribus efficitur modis. Eua
cuatiōne: v3 repulsionē: infirmitatē et mollificatiōe
ppter ea indiget fricatio subtili leui et multa: et debet
multū trahere morā in aqua calida vel tepida: et in
tingi multo oleo tepido. sed i estate oleū debet esse
t. violaceū vtili^o existit. Et cib^o paucitatis istū specu
ei paucior dicitur esse cibo aliaz specierum paucitatis et
frigidior. Hoc ē regimē temperate complexionis in
etate iuuetutis vsqz ad. xix. v. annū

De diminutione cibi.

Qz hec vero exercitiū dūmū et cib^o subtiliar
p ē necesse: cibi sint hūidi aliqstulū ad calozē
declinātes. et in senū etate exercitiū fiat equa
le sicut itineris suauis. et calidis et hūidis indiget ci
bis: et hoc regimē latitudinē hz scōm magis et minus
in pluralitate et dūnatione annoz. et tales in vnoquoqz
die cibētur: et supradictū exercitiū eisdē pceptiatur: et
balneū et fricatio. Et qz in corporib^o senū vt plurimū
supfluitates generatur: et nō sufficit exercitatio illas su
pfluitates euacare potēt. necessario o3 in cōseruatiōe
sanitatis vt cibis medicinalib^o aut medicinis potian
tur. Et ppter hoc in pceptio suaz cōmestionū o3 vt
reb^o hūidis reficiatur: vt bletis elitis: patis cū alinu
ri: oko. et sale: aut in alijs similiter pparatis. Eliser.
vero lenitū vltimū eis erit: et vti debet sicut cūz
semine vrticē et croci: et similibus ante cibū: et aqua
mellis existit vtilis maxime istis qui neq3 vinum
neque ceruissam bibunt sed vinum vtilius potest exi
stere inter alios potus. ceruissarum que sunt ex pas
sulis meliores ille existit que ex passulis carētib^o nu
cleis sūt. Et hoc ideo qz res que notabiliores sunt se
nibus sunt ille in quibus virtus sūptica non regitur:
eo qz resistūt ābab^o suis qualitibus ei q queritur in
eis: et dicitur esse vetus ceruissa vsqz ad finez ne pfectio
nis: et color suus sicut color vini. Et ceruissa que i no
stra fit terra: vetus nō appellatur nisi ipacio sex men
sū transcendat. Et in minorē tēpore nō est cōueniēs

conservationi sanitatis. et etiā vinum terre nostre n̄ appellatur vinū vetus nisi cōsequatur spaciū vniū anni aut medij. Et si in seib⁹ sit mēbra lesa p naturā exercitiū eis cōueniēs nō erit qz senes cui exercitiū ordinat⁹ ē ille in quo naturalis lesio mēbroz nō ē. Et senib⁹ necessariū ē balneū ter in mēse: aut quater Et iā dicim⁹ qz iuuenes isti cōplexiōis n̄ indigēt balneo ad regimē sanitatis: sed senes indigēt eo ppter eoz exercitiōz paucitatē qz regimē senū cōpositū est ex pseruatioz pseruatio. Et differeētia istoz dnoz regiminū ē in hoc qz vñ p simile aliū p dissimile sit. Et ē necessarium senib⁹ vitare cibos grossos int ali as res. Et si contingat eos aliqui comedere associos eos reb⁹ subtiliatūis. Sed lac bonū ē senib⁹ venas habētib⁹ largas: sed necessariū est vt cū melle vtant. Senes vero frigide cōplexiōis p naturā venas habētes strictas lacti nō aptiorim⁹. Iducosqz loquuntur de regimine tēpate cōplexiōis qualiter regēda sunt corpa ab infātia vsqz ad senectutē: qz istis ista regimina sunt lōginqua a pōssibilitate istū cōseruatiōnis tēpate sunt ordinatē volētū suā sanitatē cōseruare: si in hoc deficit corrigere d3 cū euacuatiōib⁹ supfluitates: et cū medicinis opiliatiōes aperitiōib⁹: et putrefactiōib⁹: et apostematib⁹ resistētib⁹.

De regimine corporis habitiū distemperantiam compositam.

E hinc volum⁹ loqui de regimine aliaz com plexiōnū. Et dicam⁹ qz istoz corporoz due sūt species vna ē super cui⁹ mēbra oia domina tur mala cōplexiō distēpata ex loco et cōplexiōib⁹ distēpatis: alia ē sup cui⁹ mēbra mala cōplexiō distēpata in ipsi recipit diuersitatē. verbi gratia. sicut cerebrū calidū et stomach⁹ frigid⁹: et hec species scdm B. ē de terior: prima. et maxime qz talis cōplexiō in mēbris radicalib⁹ sita ē. Et regimē istoz magis ē ppinquū pseruatiue qz cōseruatiue maxime in illis qz mēbra pncipalia in suis cōplexiōib⁹ sunt distēpata: hoc regimen est quasi mediū inter regimē corpus qz n̄ sit lesa et cōtradictionē aptitudinis qz egritudinē adducit corporib⁹ in qz ē vñ signū aut pla sanis exitiū qz egritudinē pnotificat: et ego narrabo in hac pte in eo quod futurum est.

De regimine corporis calidoris.

Sinceps volum⁹ narrare de mala cōplexiōe simplici: incipiem⁹ a calida. Et dicimus qz in pplexiōe istoz nō apparet in pncipio mltā lesio: sed cū inueterat ipsa siccitas colat⁹: sup corpus talū colera citrina dñatur: et ideo o3 vt eoz exercitiū sit facile et suauē cū suauē deābulatiōe et quietatōe. Sed qz dicit. qz corpora calida debēt qescere et n̄ exercitari: nō d3 intelligi nisi remisse: qz ē qz oimod⁹ qz es corporis nō ingredis viā sanitatis. Et ob hoc necesse ē vt exercitiū sit cū suauē fricatiōe et tēpate que quidā fricatio cremētū efficit in carne et ipsi fricatiōi associet. aliqua ex oleis muctio ex oleis frigidis: vt oleo violis. et similib⁹. Et balneū in aqua tepida ad hoc vt ex corporib⁹ eoz supfluitates fuose resoluātur. Sed aer balnei eis vtilis nō ē si postea balneātur in aqua frigida pdest vt corrigat dānū si qz aqua calida facit et eoz resectio sit bina in die. et siccitas eis multū manifestaret si trina refectione vtant. Sed spēs ciboz ē qz dñt medici d3 et ē in sātate pntis pseruatiōis: isti cibi debēt esse calidi aut calidi et sic. et si vlt eoz cōplexiōes alterat d3 fieri p cōtrariū: tamen paulatī ad hoc regimē accedāt. Sed dico qz iste cōplexiōes qz exēit a tēpamēto ad vñ extremitatū ip se sūt pte illi pte vt incidāt egritudines ex genere illi cōplexiōis: hoc fit cū supuenit aliqua cā extrinsecā: ppter hāc aptitudinē que in eis ē inuēta. dico qz eoz regimē p simile ex toto fieri nō d3 ppter ea qz

les cōplexiones quales iste sunt fm vñ modū non p seuerat. imo sunt mobiles versus egritudinē pplexiōnalē. Et ppter hāc cāz intelligere nō debem⁹ i regimēto suo: ciboz cōseruatiōe: imo et pseruatiōe ad resiliēdū ei qz accidere eis possit ex pte suarū pparatiōis malaz. Et ppter hoc totū ē necesse vt in cibis sit ali qd cōtrariū cōplexiōib⁹ eoz et hoc ē ppter timorē de coctionū extrinsecarū. Mā ex pte cōplexiōis soli nō est tēpamēto vti similib⁹ in toto: et hec ē scia illorū qz cōplexiōis ista seruāt qz ex toto hoc nō declarat. tñ istud regimē nō sufficit nisi euacuet hūor qui hāc fouet cōplexiōe: hoc est qz dñem⁹ euacuare qz hēat hāc pplexiōe cū hūore p vomiū aut p fluxū vētris: et debes intēdere euacuare illū hūorē p locū consuetū a natura ita qz p vomiū aut si p fluxū vētris: et meli⁹ ē p fluxū qz talis euacuatio ē magis nature manifesta. Et mibi videt sufficere vt hūor hāc pulmōne calidū et sicā purget cū tamariā: violis. et mirōb. citri. et alubel. i. corizola et similib⁹. et iste cōplexiōes calide aut calide et sic. scōz plurimū sunt vaporose et fuose. et ob hoc balneatiōe indigēt ne cito effimerā incidāt et similib⁹ si tenui dicta lōgo vñ fuerint tēpore. Et dñm est istū aliqui post cibū balneari vt eoz corpa ipinguent⁹: qz qui in dextro latere sēnt gramitātē hoc vitare d3: et necesse vt reb⁹ vtat exopilatiūis. Necqz istis est cōueniēs potatio vini: et si bibāt vinum bibere debēt aquosū. Et vlt dico qz regimē cōplexiōnū calidaz et sic. et calidaz simpliciu nō diuersificat insine nisi scdm plus et min⁹: qz in pte est vt caliditas in fine non adueniat ad siccitatē: et vtile ē istis opizachara in tēpate calidis frigida cū aliquib⁹ semib⁹ et herbis que habēt virtutē apitūā et puocatiā sine caliditate: sicut est semē scariolē et capillis veneris et semē apij: cuius sit sua virtus repisa in siccitate cū semib⁹ mellonit et cucumeris. aut cū alia re que hēat tēpate caliditatem et sic. materiaz dictaz qz admodū ē stipes scariolē et violē. Et mirabilis. Antiozar dicit qz in obus locis i quib⁹ vtitur opizachara debem⁹ vti flore venusare: et maxie calido tpe. Et dicim⁹ qz expietū qz nensar: h3 sua ppietate pseruare tales a febre. Ite dicit qz sēp cū opizachara debemus vti reb⁹ que os stomachi fortificāt sicut aqua mastice: aut cinamomū aut spicū qz a tēpate in qz est actū os stomachi ledit. Et mibi videt qz aqua oidei tēpate calido sit regimē cōplexiōis: dñmōdo cū ipsa sit aliquid qz reputat nocuū hētū oris stomachi ex ea. Et qui habēt cōplexiōe sicā ne cesse hnt eoz corpa hūectare in eis acceleret se nectus: et hoc d3 facere cū cibis hūidis laudabilis chimi sicut ē caro pulloz inueni: et vti balneo aqz dulcis tepide. et fugere labores et vigiliā: et omia accide tia aie que corpori faciūt accrere caliditatē: sicut furor et ira et eoz similia: et assuefacere ea que corpori adducūt delectatiōes et gaudiū: et vt extrinsecā que eis intendim⁹ facere vt sint cōtraria sue cōplexiōi: et folia salicis et vitis et aque frigide: excepto gaudiō tēpate: aere tēpate: et mobilib⁹ lectis: et audire sonos amēnos eis cōueniēs ē. Sed cōplexiōib⁹ calidis et hūidis supueniūt egritudines putride et discursus supfluitatū et maxie tpe inuēntis. Et idcirco necesse ē vt exercitens forti exercitiū et veloci: et vtant fricatiōe multa et forti et qz et balneātur ante cibū: et o3 vlt stomachū talū intueri. nā si ipsi cōplexiō ad malā cōplexiōe cōuerteret hūores totū corpus qd idē declinat: et tūc cib⁹ eoz declinat ad frigiditatem et siccitatē Et ista cōplexiō nō ē tēperata sicut opinat⁹ ē. D. Et antiqui dixerūt qz cōplexiō naturalis ē calida et hūida: qz cū cōpamus pplexiōe naturalē in qz ē media extremitatib⁹ tūc dicimus qz est tēpate equalis et et extremitates intelliguntur hic. viii. cōplexiones. Et qz ipsam comperam⁹ dominio qualitātū eoz que

sunt in ipsa. nos dicimus qd sit calida et humida: eo qd caliditas et humiditas plis dñant in ipsa qd frigiditas et siccitas: et nō dicim⁹ hic cōplexionē tēpatā hanc de q loquimur hic: qd sit calida et hūda nisi cōperatōne ad naturā. ergo nō dicim⁹ calidā et hū. et tēpatā nisi eq uoce dicis. Et sic met dicit qd naturalis dicit respec tu extremoz. et calida et hū. pparitōe tēpatie dicitur et iō dubitat sūm qd tps qd hēpata cūplexio nō inueniat Deinceps reuertamur ad id a quo sepati fuim⁹ et di cimus qd nō o3 appropriare cōseruationē sanitatis so lū sup exercitiū balneationē et cibos habētib⁹ hāc cō plexionē: vtz o3 cū hoc euacuare supfluitates cū me dicinis latinis: et capite p viā sternutationis: et gar garizando ore masticē et grana staslagre. et p pūcā do vrinā. et medicine cōueniētes ad purgādū habē tes hāc cōplexionē sunt medicine lenes sicut agaricuz turbit et cartamū. Et o3 qd isti multū ab opilationib⁹ sibi cauere debeat: et inter ceteras cās putrefactōis huic resistere debet euacuādo hūorē qd putrefieri con fuerat: cū medicinis resistētib⁹ putrefactōis suis qualitatib⁹ et suis ppteratib⁹. qd qd natura putrefac tōis stat p extraneū calorem cū hūiditate supflua feri da sicut sunt ei medicine odonifere in vltio cōtratie tatis. Et si tu feceris vñā pponē i q oēs iste virtutes ag gregē erit vltia medicina ad pseruationē sanitatis ip soz dñmodo repressē sint in illis eis virtutes quib⁹ nō indiget. S3 cōplexio frigida o3 cōseruari cū reb⁹ calidis sine hūectatōe. v3 exercitio balneis siccis: ci bis: et hīs similib⁹. Sed cōplexio frigida et hū. o3 re gi cū regimie calefaciētib⁹ et hūectatib⁹ et leui fricatiōe: et dulcis aque balneo. et exercitio tēpato et somno lōgo. Et vtr cōplexionis hūide indiget inter refectionē et refectionē mora lōga qd admodū siccē indiget breui. et cōplexiōes frigide et sicce indiget supfluitatū euacua tiōe vthūoris malācolici. Et medicine ad hoc valē ges sunt mirob. indi. et polipodium. Et vñā aroma tica sunt cōueniētia valde huic cōplexioni. Et coy⁹ vocet pl⁹ ceteris oib⁹ cōplexiōib⁹: maxime frigidis et sic. Et inter cōplexiones calida et hūda supflua ro lerare pōt leui⁹ et qd peiores sunt frigide et sic. existunt. hūide vero medio modo se hūit circa illud. Ita sit regimina cōplexionū distēpatay in qualitatib⁹ actis et passivis. S3 cōplexiones distēpare soluz in passivis tantā nō recipiūt lesionē quantā distēperate in viris q3 aut in actiuis.

De resumptione extenuatorū.

Ed regimē corporū extenuatorū o3 ēē p cōtra riū cāp extenuationis: vt si fuerit huius cā ca liditas cū siccitate mēbrozū valebit frigida et humida dicta. et si cā extenuatiōis fuerit ppter de bilitatē attractiue qd i mēbris sūctio olei oliue affert suauitē dñmodo solū fiet sup mēbra donec trabāt cibū et nō plus. et si morā cōtraxerit nimis dissoluet. et alterabit. et si cā efficationis erit sup virtutē dige stiuā frigiditates administrē ea qd cōsonēt digestiua sicut vinū et ea qd scis. et vtr extenuatio siccitatis associa tur. Sed siccitas aliqñ puenit pp dissolutionē mē tū: et aliqñ pppauitātē digestiōis. et aliqñ ppter vsū ciboz siccoz. Et rectificatio istoz est facilis: extenuatio corporū pinguiū sit pp contrariū sūm qd tu scis. Capitulu de cōseruatione corporis cuius mēbrūz est distēperatū.

Acusq narram⁹ regimē distēperate com plexionis pfr. Deinceps narrare volum⁹ de regimie distēpare in singulis mēbris. Dici

m⁹ qd regimē istarū cōplexionū pl⁹ ingredis gen⁹ pser uatiōis qd regimē cōplexionis distēperate cois Et in tētio nostra in tali cōplexiōe qualis ē ista: et vt virt⁹ il li⁹ mēbz fortificet suā cōplexionē tēpado et euacuādo supfluitates que in eo generant⁹: et remouere cāz que illa generat supfluitatē pñderādo vtrā sit lēsi in se aut alteri⁹ mēbz cū passione qd admodū stomac⁹ in aliq b⁹ hominib⁹ ē lēsi p se et in alijs p passionē cerebz. et mēbra que magis dñificant alijs sūt mēbra pñcipa lia cū pplexio erit alteri cōtraria. Vbi gratia cū epas ē calidū et siccū frigid⁹ corpus ē extenuatū et lūbi i are nis habūdāt vel vt in corpore extenuato testiculi mē tū generāt spmā: talib⁹ indigem⁹ regimine nuxto et plus instare distēpatie periculosozi ita qd aliud obli uidi nō tradat. et aliqñ ingredis doctrinā ingenij sū tatit⁹: et ob hoc b plā dicem⁹. S3 regimē pseruatiū ē de genere curatiui sicut dicem⁹ postea. Et istas qd de terioz hāz pplexionū ē illa que ē i cerebro declinante multū ad caliditatē aut frigiditatem: iō qd cōplexio cerebz ē a d maliciā cōneria ē cā aduētus mali multi et magni: qd admodū sūt apata colli et squātia et otis. pustulatōes: et apata vultus et raucedo et pñsis et tuf sis: et disinteria: et alia istis similes et aliqñ currūt sup fluitates iste ad siccitē. et corripūt ipsū. ita qd si fluxus fuerit frigid⁹ cōneret ipsū ad frigiditatem: et pplexio to tius corporis corripet: et cū hoc patis eructatiōes emittet acetosās: vt mibi tēpore immētutis accidit: qd meus stomac⁹ ppter maliciā regis malā acqsiuit cō plexionē. et medic⁹ i eo ignorās sūt pñmata p ipaz remouere nō pōuit. et ego ignorās oio erā sciaz medi cine. et ab hac oēs distēpatie mee ortū hūit. Et quā do distēpatia fuerit calida fluxus hūorū in aliqñb⁹ erit calidus rememoratiō vero oīuz hāz in capitulo de ingenio sanitatis pñef. S3 cōseruatio pplexio nis cerebz vt nō dīscrasiet et vt si ē frigidū supponat ei res efficationē hūites caliditatē cū aromaticitate si cur maet et gariofoli puluerizati. post qd cū vino fuerit ablutū: et euacuet supfluitates qd in ipso pñue gene rant cū sternutatiōe et fricatiōe qd hūit cū radice nucis et ē giginay fricatō pñet. Et crebra masticatō masticis: et vtr medicinis qd euacuat hūores i eo habūdā tes pñuib⁹ pgnis et marie in vere et autūno. Sed cerebz distēpatuz in caliditate in quo supfluitates ca lide generant p pñariū h⁹ pñuas: et hoc sit inūgēdo cap eius oleo ro. et euacuādo hūorē pñriatē scōm qd melius videt puenire. Et vtr cerebz magis alterat frigiditate qd caliditate. et ppter hoc o3 ipsū a frigore cōseruare pseruatiōe vltia. Sed regimē illoz quozū ipossibile ē regere ipsos illo regimine: necesse ē pser uare eoz qualitates. qñ sicut ē equalis pplexionis a sua naturitate videtur mihi vt egritudines eisdem superacientes sint et repletiōe et ob hoc indiget euacuatiōe vniuersa: v3 siccō omia. et maxime si in eo appuerint signa repletionis. et o3 cum hoc vt ab sineant a cibis multi nutrimenti. Sed qui non ha ber complectiones temperatam maior pars suarum egritudinum a malis humoribus habet puenire. et ob hoc oportet ipsos abstinere et scire et illos euacua re cōsiderādo sēp qd tate euacuatiōis vt si sit super flua nec diminuta: eo qd tales sunt qd vna euacuatiō sufficere nō videt in vere. et tales sūt qui indiget dua b⁹: vna. s. in vere et alla in autūno. Et ego dico qd illi qd vtrūq potioniū in septimanis annoz: aut in me dictatib⁹ eoz rectius faciūt qd illi qd omni āno purga tiōes exercēt. qz nō videmus qd egritudines vt plurimū nō accidūt hoib⁹ nisi circuitib⁹ termiatīs aut circa ipos Et ideo circa vñā qd qd indiuiduū hoc est cōsideran dū: qñ spero qd cū hoc regimine multi poterūt euac dere ab egritudinib⁹ eis accidentaliter euenientib⁹ et cōuenit etiā vt qui volūt mutare cōsuetudinē ma

ut mutet ipsas suo posse patiari ne terreant subiro
Capitulum de conseruatione corporis que pparata
sunt in egritudines cadere.

Incipit volum tractare de corporibus q̄p
pinqua sunt ut in egritudine cadant ut eorū
malis aptitudinib⁹ obuiem⁹. Et vtr dicitur
mus q̄ gen⁹ pseruatid⁹ sumar⁹ egritudinē fieri de-
bet q̄ aliud signū manifestat: tūc necessario est ex ge-
nere cure egrotantis in presenti: verbi gratia resiste
re lepre ut nō fiat est idē cū reb⁹ qbus curat q̄ est: il-
lud idē dicim⁹ in alijs egritudinib⁹. Malarū vero
aptitudinē manifestior est illa q̄ dicitur spontane⁹ la-
bor: nā q̄ hic corporib⁹ adest apta acceptata sunt in
firmitatibus multis: ob hoc de isto vitem sermone
faciem⁹ q̄ nō erit simile alijs malis aptitudinib⁹ pro-
prijs in oī egritudine: eo q̄ modus obuiandi illis ap-
titudinib⁹ malis est vn⁹: idē modus cū cura egritu-
dinis ipsarū: idcirco hoc nō est rectandū. Et scias
q̄ nō obliuī sumus de conseruationib⁹ corporis tpe cor-
ruptionis aeris: sed in posterū dicemus. Sed in
cipiemus loqui de labore: dicimus q̄ lā dictū est
in libro egritudinū q̄ potest esse tribus modis. An⁹
est labor vicerati⁹: hēc species fit ab humorib⁹ co-
lericis qui hoc mouet: de hac specie ad presens in-
tendim⁹ loq. Alia species dicitur extensio: hēc ex
sanguis multitudine fit: scdm aliquos dicitur vento-
sus. Tertia species dicitur apōsus: et cōpositus et exten-
sio: vicerati⁹: et de eius proprietate est ut superue-
niat oibus mēbris opitō cremēti circa oīa extrema.
Et volumus incipere a cura oīs hac species continē-
te: postea vero de vnaquaq̄ specie loquemur per se.
Et dicimus q̄ causa efficiens est mala cōplexio ma-
terialis ergo medicina comunicans istis speciebus
erit aut alteratiua aut euatiua. Et alteratiōe et euo-
de facit natura cū cibis: et medicinis qui habēt dispo-
ne re humores ad hūc finē: et aliq̄ adiuuat hoc somnus
quies fames. Et tūc fit cū medicis q̄ puocant vrinā
et sudorē et vēm et est cū exercitio: hēc sunt q̄ ar-
que curuz nature: iste sunt medicine comunicantes
oibus speciebus supradictis verum de ppria vniū
cuiusq̄ istarū volum⁹ dicere eo q̄ nō euatur vnaquaq̄
istarū specie: vna specie euas nec alterat vna q̄s
istarū specierū vna sp̄e alterationis. Incipiam⁹ nūc
a labore vicerati⁹: dicim⁹ q̄ cā efficiens ist⁹ est
humor acutus mordicati⁹: et tu scis q̄ humor mor-
dicati⁹ est coleric⁹: aut melancolic⁹: aut stematic⁹
salus ideo q̄ vniūquisq̄ istorū est mordicati⁹. Et
colera est acuta ppter suū acumen et melancolia pro-
pter suā acerositatem: et stema salsum ppter suā salu-
ginem: hēc accidunt aliq̄e distinctiones: q̄ est q̄ isti
humores nō effugiant qm̄ aut sub cute solū sunt loca-
ti aut pfundati in musculo: aut sunt in musculo et ve-
nis: et via qua inueniunt in sanguine paternitati p-
pinqua. Ad hūc nō est longinquū quin sint cū istis hu-
moribus alijs humores mucilaginosi et forte nō sunt:
et si sunt nō effugiant quin aut sint in sp̄gositate car-
nis aut in venis: et si sunt in venis: aut sunt cū pauci-
tate sanguinis aut cū eius multitudine. Et nō est m-
tus sanguis in venis: nisi cū isti humores sunt pauci
et nō sunt multū elongati a completiōe sanguinis: eo
q̄ inuētiō quorūdā in actu nō fit nisi a natura cōuer-
sionem ipsorum in sanguinē: et aliq̄ post cōuersio-
nem in cundē: ut est colera et melancolia: et aliq̄ cū
to cōuertunt et aliq̄ tard⁹. qm̄ qm̄ multū elōgati sunt
a sanguine: longa indigent cōuersione: et qui pping-
sunt in breui cōuertunt: hēc est q̄ potest dici de hoc
labore et vniūquisq̄ istorū propriā habet medicinā.
Et dicimus q̄ qm̄ isti humores efficiunt laborē et sub-
cute sunt locati forte exercitiū et fortis frictio erit suf-
ficiēs medicina cū balneo et cibo subtili: aut aqua oz-

dei et squinzibine similia. Et qm̄ isti humores in po-
ris essent locati non indigent exercitio sed quiete et
somno et abstinere a cibo: eo q̄ ista adducunt digestio-
nē: et sero balneent in aqua tepida et cibis subtilib⁹: ci-
bef post assumptionē squinzibine euat eo q̄ squiz. per
vrinā et sudorē illi humorē qui potest moueri a natu-
ra. Et si hoc accidens sedabit p hoc tūc plene causā
huius cognoscimus: et si nō sedat et somn⁹ patientia
debilis et varius tunc non est humor in carne et mus-
culis solū sed etiā in venis. Et tunc conseruandū est
si cū istis humorib⁹ qui faciunt hunc laborē sunt hu-
mores mucilaginosi aut nō et dicim⁹ q̄ si nō sunt hu-
mores mucilaginosi et humores facientes laborē
sunt in porositatib⁹ aut venis: et tunc attendendū est
si cū eis est sanguis mult⁹ aut pauc⁹: aut si isti humores
sunt remoti a substantia sanguinis aut ppinqui. Et si
pauc⁹ est sanguis et humores sunt remoti a substantia
ipsi cū humor iste faciens laborē dicitur euacuari p arma-
ciā et nō p flobotomiā scdm spēm illius humoris fa-
cientis laborē: siue fuerit coleric⁹ siue melic⁹ siue ste-
matic⁹ salus qm̄ qm̄ isti humores crescit a natura in
qualitate tūc indigent euōne cū medicina attractiua
que pprie habeat respicere illū humorē: eo q̄ q̄ltra-
te peccat. Sed si peccat quāritate tūc faciēda est flo-
botomia sicut dicim⁹ in libro de ingenio sanitatis. Et
si isti humores sunt cū multo sanguine et nō multū re-
moti a substantia tūc in pnis debet euari p
flobotomiā: et postmodū p farmaciā: hoc est si nō ad-
sint hūores mucilaginosi: q̄ est q̄ si cū istis appent
hūores mucilaginosi tūc cōseruandū est si hūores fue-
rint in venis cū multo sanguine: et nō erāt multū ab-
ipso substantia remoti tūc similis dicitur euari cū flob-
otomiā et tūc farmaciā difficilis gisse debet. Et si hū-
ores mucilaginosi fuerint in venis multi cū sanguine
pauc⁹ et humores laborē inferentes a substantia san-
guinis fuerint remoti tūc nō est flobotomādū: nec
farmaciādū eo q̄ flobotomia pncabilis esset nec in
farmaciā ppositū secuti essemus: q̄ ppter eorū gros-
siciem humores obediētes nō essent. Et plus flu-
erent: et etiā vene clauderentur: et hic interponēda
est quies medicinalis et subtile cib⁹ et incisiui sine
multa calitate ad hoc ut multa in mēbris illoz sp-
m̄ nō fiat: et cōuenienti⁹ in hoc casu est squizib⁹ de
seminib⁹ cui⁹ siccitas fit repressa cū radice lilij et viol⁹
Et ad ordeī pueniens hic est et marie in iuniorib⁹ cū
radice feniculi: et ydromel et. Et q̄ in corporib⁹ isto-
rū vtrōsitā grossa et istatua general⁹ pceptit. Q. dari
dyapiperon et dyaciminum. Sed in nostro climate
hoc est vitandū quia posset febrem incitare. Et
ipse. S. hīs nō vtebat nisi in tpe frigid⁹ et frigida
complerione et medicine subtiles membra intrin-
seca confortantes cum remisso calore vitiles sunt
sicut darsine et asarum et cinamomum et ambra et
cassia lignea et in arabico ichalicha et gariofli: et
similia aromatica. Et si Galienus aliquam
istarum repudiet facit hoc ppter suā siccitatem et
si cū alijs composueris bona erit cōfectio ob hoc q̄
mēbra principalia sunt in vltimo debilitatis: et ma-
time os stomaci in hac cōpōe masit non obmittat
Sed rosa nō est hic cōmēdanda ppter sui frigiditatem
et sic. Quis sit cōfortatiua. Sed siccados est vltim⁹
in hac cōpōe qualitate et proprietate: et quēadmodū in
hoc casu flobotomia inbibet et vomit rōe eadē. Et
qm̄ humores mucilaginosi sunt in musculis et sanguis
venarū est mūdus: tūc nō timēde sunt res mēlū cali-
de et vrinā puocātes: ppter ea q̄ tūc non est timen-
dum ut humor in membris spersat. Et. S. hic vti-
tur medicina ex privilegio facta: et mib⁹ multum pla-
cet illa aut ei similis. Escias quod mibi non
fuit necesse narrare hēc signa significantia dñum

humorum istorum: nec signa significantia quantitate nec locū ideo quia oia sunt tibi nota in libro signorum. Et tu debes confidere in vrina in cognatione generum humorum qui inter musculos sunt quantitates debes sumere a regimine antecedente a complexionē a tempore et etate: et alijs rebus in libro signorum dictis. Sed labor apostemosis et extensivis de necessitate proueniunt a sanguine multo ideo cōueniens est patientem primitus flobotomare: autumando quantitates sūm tps et etatem et pponē sicut in libro de ingenio sanitatis doceat. Et sunt distinguenda mēbra in eudē istis laboris: ita qd si in capite grauitas affuerit cephalicā flobotomare debes et si in mēbris medijs basilicam: et euz ambas cōtinueris ptes medicina erit flobotomanda.

Capitulus de conseruatione corporū tempore pestilentie aeris.

Ab hac perticula adhuc narrare remansit corporū pseruationē ab egritudinib⁹ ab aere pter naturā. Et dicim⁹ breuiter qd aer ut ali di dictū est pmutat aliqñ in q̄tate: et aliqñ in substantia sua qd cū sit in vno aut alio tūc pparata sunt corpora recipe egritudines siles illi pplexiōi oia corpora ab istis dispositionib⁹ nō ledunt sed solus nocent corpora preparata: nā si esset hoc oibus cōe egrotarent oēs in aere supradicto. Idcirco confidere debemus in regimine vbi oēs has continēt pmutationes: hoc est in aptione oppilationis et in resistendo causis putrefactionis ex toto: cū dico qd oēs has pmutationes cōtineat: intendo pmutationes que in substantia sunt. Sed pmutatio que in qualitate existit in vna videlicet aut in plurib⁹ regimē ipsi⁹ qualitatis pterariū esse debet et hoc regimē pterariū est verbi gratia: si est di stemptus in caliditate et sic cū frigidis et hu. regi debet: rogere in semptentrionalib⁹ locis in quibus ad hoc aer reprimat roratiōe aque et solis aromaticis humidis et sic oib⁹ alijs qualitatis excedentib⁹ contrariū apponatur. Et si magna caliditas nō obstat leuiter euacuāde essent superfluitates que in tēporibus illis essent generate. Sed aer corrupto in substantia similiter resistendū est eudib⁹ vniuersalibus et cū resistentibus epidimic a tota specie: et vtantur cibis frigidis et sic a putrefactione remotis sicut acetum et lentibus: et aromatizare aerem cū reb⁹ resistentibus putrefactioni sicut cū colico: et florace: et galbano. Et terbetine inest ppteritas in hoc casu: et tyriaca maior istis rempōi epidimiali multū resistit: sumēdo ab vno characte vsq; ad .3. i. tps nō debet comedere nisi celebrata in oibus membris digestionē: et hoc fit spacio .6. horarū. Bolus armenus et terra sigillata in aere pestilentiali magnū prestat tūamentū: et per nomen auenzoar odor vrine iecoris confert multū et dicitur qd ex aloes duas ptes croci et mirre partem .i. de quo sumatur omni die pondus .xii. caratorū: cū .i. l. vini aqua mixti inuat multum: et non est inuent⁹ ad hoc aliquis qui hac medicina sit vsus qui a pestilentia non securetur. Et in corruptione temporis calidi debent eligi loca alta in quib⁹ regnet ventus septentrionalis aerem mūdificans. Sed si sit corruptio in substantia tota: habitandus est in domib⁹ terraneis: et cauernosis: loca alta vitare: et vitare oēs fructus hūidos: tūc necesse ē vt oēs pisces tūc tps penitus sint nocui: ob hoc qd sanguis ex istis rebus generat⁹ est cite corruptionis. Et similiter omnes carnes exceptis volucibus montanis sicut perdices et similes istis et vniuersaliter res ventrem lenificantes hoc tempore optime sunt: quemadmodum tamarindi violē: cass. et māna: et qd dictum est in hac particula secundū nostram intentionem sufficiens est.

Explicit liber sextus colligit

Incipit liber septimus qui est de curatione egritudinis qui dicit i capitulo primo quid est intentio in mala complectione materiali et non materiali.

Iber medicatiōis qd de ingenio sanitatis titulat⁹ dicim⁹ qd ob hoc qd rex p naturā sunt due spēs: videlicet egritudines et accidētia cōtra egritudines iterū egritudinū sunt due spēs videlicet egritudines pprie et pme cōsiles et cōposite seruatio: vt sit a malicia octo spēs male pplexionis materialis et nō materialis et sunt egritudines pprie mēbris officialib⁹.

Et nobis vt narrem⁹ incipiendo pns a via de ingenio sanitatis a remotiōe egritudinū pparari mēbro rā cōsimiliū si sint materiales aut nō māles: et postea ingenia remotiōis egritudinū mēbroz officialiū et vltio curatione accidētū pcurrem⁹. Igitur in medicatiōe egritudinū pteat⁹ qd p remotiōe egritudinis accidētia remouēt. Et volum⁹ pmo narrare egritudinū mēbroz psimiliū curationē materialis et non materialis: et postea vna q̄q; spēm intendimus pteat⁹: et hec nobis vt ordinata distictio. Et dicim⁹ qd intentio in mala complectione nō materiali est vnicā sola hoc est vt ad suā euerctat naturā: hoc nō fit pmo et substantialit⁹ nisi p dñi p qd male pplexionis remouent spēs: et est cibi et medicina scdm plus male cōplexioni egritudinali sua pma virtute resistētēs verbi gratia si mala pplexio sit calida et sic remouetur p cibos frigidos et hūmidos et medicinas. Et qd dicimus qd remotio male pplexionis nō materialis pmo et substantialit⁹ a dño remouet. Dicim⁹ qd cōuenit aliqñ vt a simili per accidens similiter remouetur: sic aqua frigida malā remouet complectionē frigidā: eo qd claudit poros etiā inspissat euz: et sic calorem intrinsecū sordificat: et hec medicina multū ē timēda non debet fieri nisi in necessitatis tpe et maior pars medicorū qui ea vnt⁹ errant vt postea ostendem⁹. Sed intentio remotiōis male complectionis materialis duabus rebus existit vna est vt malos humores euacuet: alia est vt mala cōplexio mēbris rectificet qd relicta est a mala materē spersione in mēbris. Euacuatio duob⁹ fit modis: vn⁹ sit cū flobotomia: et alius sit p pharmaciā secessinā aut vomitaciā aut vrine. p vocatiā: et p clisterie et sudorez quas oēs opationes opant medicine cū suis virtutib⁹ secundis et tertijs et ppetatib⁹: quēdam modū mala pplexio pma remouet vt tūtib⁹ primis: et aliqñ sit eud⁹ p ieiuniū exercitiū: balneū: et fricationē. Sed eudē per flobotomiā ratione et ex experimento cognoscere possumus: et inuamētū ab experientia cognitū manifestū est. Sed inuamētūz rōe cognitū duob⁹ existit modis vn⁹ mod⁹ est qd oñ sum est qd medic⁹ semp̄q; dñi vñ nature: sed dicim⁹ qd natura sanat p fluxū sanguinis egritudines sanguineas mltas et eadē rōe inuenim⁹ inuamētū medicinarū laxatiuaz. Sed mod⁹ est qd ipse ē vt aliqñ cib⁹ et potus supflue nō sumat ita qd in corpore sanguis supflue aggreget⁹: aut alij hūores supflui indiger eudē: qd necessaria sōmnia agt pharmacia aut eudē alia. Sed ieiuniū et exercitiū in hoc casu sufficientia nō hnt qd nimis minuit paulatim pparatiōe habita ad hāc replendi qd est fm vasa. Mā accidere posset sicut accidit illi qd somniabat in balneo sanguineo balneari vt dictū ē sup⁹ in libro signorū sic dicit dñs. vñ cognouit sanguinē in sua pplexiōe habūdare: et id flobotomia sibi fieri spauit: et consiliū habens ab alijs medicis sequentibus viam crassitatis ei prohibuerant minutionez: et infirmitati sibi abstinētiā: et abstinedo facta fuit dissolutio hūorū: et inde duplicatus fuit calor exteri⁹ fuit sic extinguitur lāpas ex multitudine olei qd sup habūdare

De conseruatione corporis pprio

Sed qñ debet quelibet istag euacuationum fieri aut una pl^a altera hoc volum^{us} determinare in pñis: & postea redibim^{us} ad curationez vniuscuiusq^{ue} speciei singularit^{er} male pplexionis post narrationem rerum significantium manifeste faciendi vel non faciendi scdm quantitatem euacuationis & rectificationem male pplexionis: & hec sunt natura egritudinis: & virtus: & cōplo & etas & tps & alia que remēdari debēt. Et dicim^{us} vñ q euacuatio nō dñ fieri nisi cū humores cursuz nature egrediunt^{ur} i toto corpore aut in vno mēbro: & h aut qñtate aut qñtitate aut abab^{at}. Al qñtate vero puenit spēs laboris extensiu^{us} qñ est repletiō scdm vasa. Sed repletiō scdm virtutē a qñtitate & qñtate puenit ita q virtutis nutritiue & motiue aggregant^{ur}: & vñ oēs virtutes opatiue mā qñ debilitant^{ur} virtutes tūc opationes in humorib^{us} naturales nō sūt: scdm pl^a hac repletiōe sequit^{ur} labor vicerati^{us} ppter humor^{um} maliciā qui in hac specie repletiōnis existūt. Isti sunt euacuationis modi supfluitatuz qñ in toto sunt corpore aut in vno mēbro. Sed locus in quo robotoomia dñ fieri in potētia: & ista augmētatio scdm pl^a laborē pñat extensiu^{us}. Sed loc^{us} cui minus necessaria est euacuatio robotoomie est qñ humores extra cursum nature in qñtitate: & qualitate egrediunt^{ur}. Et maxie hic pcedit robotoomia qñ humor^{um} qualitates qñtati sanguinis nō repugnat^{ur}: neq^{ue} etiā a substantia sanguinis elōgant^{ur} h est qñ: nō sūt crudi & mucilaginosi. Et aliqñ robotoomia p accidēs fit sicut fit p fluxū sanguinis nariū: ppter fluxū emoroydarū & simile. Sñ h qñtū possum^{us} vitare debemus: & aliqñ hec spēs euacuationis fit pp attractiōez materie de mēbro ad mēbrū sine intentione euacuationis ipsi^{us} ex corpore: & ut plurimū hoc fit qñ sanguis est paucus sed in maliciofus emilit. Et aliqñ in hoc abe intentiones aggregant^{ur}: hoc est vt euacuet^{ur} & subtrahat^{ur}: & tūc ppter hoc istud facim^{us} vt euacuem^{us} materiā egritudinē facientes: & pferuem^{us} ne augmētet^{ur}. Et scias q qñ intendim^{us} solā euacuationē tūc a pñ qua pte mēmbri euacuem^{us}: sñ qñ subtrahim^{us} ad vñ uerūq^{ue} intendim^{us} ptem tūc a remotiōe trahim^{us} pte. Sed qñ ad abas pres intendere debem^{us} aut ad vñā magis qñ ad aliā hoc in subsequētib^{us} dicet^{ur}. Et ppter hac diuersitatē intētiōis diuersa sunt loca venarū in robotoomia. Et ppter ea in quibūsdā egritudinibus intendim^{us} stotomare basilicā: & aliqñ cefalicā: & in quibūsdā medianā: & aliqñ stotomiam^{us} dextrā: & aliqñ sinistram sicut declarabim^{us}: & hec sunt loca ex quib^{us} euacuat^{ur} sanguis. Sed loc^{us} in quo farmacare couenit in pñis est qñ humores exuberant sola qñtate: hoc conseruato ne sint de natura pñis dicta: vt nō sint crudi aut mucilaginosi: nā tūc incisio & digestio pcedere debent. Et ppter hoc in anticipatiōe robotoomie farmacie est considerādū. Rasis dicit q expientia multotiens vidit in matresb^{us}. i. in hospitali pluretiōes stomatos ante farmaciā & mortui fuerūt: & mibi videtur q hoc fuit ppter ea q mala materia in profundo corporis in multa erat qñtitate: & qñ detecta fuit ad actū pducta pñit patientē. Et aliquādo necesse est anticipare stotomiā ppter multā necessitatē eo q in cōtinētī liberant^{ur}. Et est sciēdū q debem^{us} icipere ab eo qñ magis necessariū esse vñ & nō carissimus albumen^{us} Aluenzoar dicit q non debet fieri robotoomia nisi post corporis mūdificationē. Et hoc ē qñ qñ vene a sanguine sunt enate supfluitates malas ad nutriendū ineptas: & ab his malaz acquirit^{ur} cōplexiōe: & in tñ erit robotoomia cū maioris cōstipatiōis ventris: qñ mēbra euātā sugēdo supfluit

tates secūlitas magis exsiccat. Et scias q ē differētia inter medicinā mollificatiuā & laxatiuā: eo q laxatiua est cū attractiōe: & mollitiua cū multiplicatiōe: & similia huius sunt q expellūt feces solū: sed qñ hūo res qñtate peccant. i. vt sint grossi vel viscosi: tūc nō est cōueniens robotoomia neq^{ue} farmacia: de robotoomia manifestū est. Sed de purgatione qñ humores si sunt viscosi & grossi sunt inobediētes: & ideo medicina trahet bonos: mali aut remanebūt. Et B. quādo euacuare volebat ante aduentū febriū cū medicinis calefactiuis & incisuiis euacuabat: & qñ febricitabat faciebat hoc cū frictiōe & medicinis subtiliariis habētib^{us} caloz modicū: hoc iā declaratiū est in libro cōseruatiōis sanitatis: & qñ sit cū febre declarabit^{ur} in libro febriū. Preterea farmacia per accidens fit aliqñ quādamodum robotoomia: sicut qñ dam^{us} farmaciā vt humorē traham^{us} q cū fluxus existit: & hoc quāvis resistat cause egritudinē tū augmētatur. Et ego in sequētib^{us} explicabo vtrū pñ sit aut ptraitiū. Elsteris vtimur qñ supfluitates solū ex int^{er} finis trahere intēdim^{us} aut p viā trahendi materiā ad oppositā pte: & sicut aliqñ laudat vomitū in egritudinib^{us} pñ inferiorū sic & farmacia in egritudinibus pñ superiorū laudat^{ur} & aliqñ sunt facientes clisteria qñ nō pñt recipe medicinā laxatiuā vel qñ ipsaz infirm^{us} deglutire nō pōt aut ppter lesiōē ipsius epatis vel stomaci qñ sedūt ex trahit^{ur} eoz. Et balneū vt plurimū humores subtiles euat^{ur}: ppter ea in passidiōe ex grossis humorib^{us} fieri nō dñ nisi pcedat digō: qñ hoc infusio tot^{ius} corpis sequet^{ur}: & foras pñcipaliū mēbroū: & fames est vñā ex spēsbus euōnis: maxime in egritudinib^{us} in quib^{us} stat^{ur} & qñs sunt pñiqua. Isti sunt modi euōnis male cōplexiōis materialis & nō materialis.

De quo modo & qñ dñ fieri euō & curatio.

Incipit dñ qualiter est in supradictis agendū est scdm magis & minus: aut qñq nullū fieri dñ: & maxime in euōib^{us} & curationib^{us} qñ sūt per sñā nam in pluribus locis euō & alie pñtates non cōperit^{ur} quā natura egritudinis illud requirat. & dicim^{us} q nōlla intētiō i remotiōe male cōplōnis nō materialis ē vt rectificet^{ur}: hoc fieri nō pōt nisi p pñtate curati in gradu exit^{us} illi^{us} pñtatis a repāmēto. Sciendū est q vt cognoscat^{ur} mēsurā dñtē pñtate illi^{us} corp^{us} dñ: & hoc cognosci nō poterit nisi qñ illi^{us} corp^{us} pñt cognita fuerit sana: etas etiā: tps: & nō regim^{us} & pñtudo. sñ vt: cū & accidens: ppter ea qñ in multis locis nō attēdit^{ur} ē nec vñtū: nūqñ cū male cōplexiōis materialis exult^{ur}. Sñ qñ mala pplexiō nō materialis ē in aliquo singulari mēbro tūc mēsurā curationis p sñā sumis a mēbro cōplōne & ab ipsi^{us} inuamēto & a colligatiā ip^{si} & a situ ip^{si}: & ab ipsi^{us} sñsibilitate & alijs cognitiōib^{us}. Sñ mōi curationis male pñtōnis materialis ob hoc qñ intētiō sola est in supfluit euōne in alio nō ut recte procedat. Sciendū est cās qñ illas generāt supfluitates: & si a natura pñtōnis corp^{us} pueniūt aut nō qñ aliqñ corp^{us} hūo res supfluit ab eozū naturis: & in quibūsdā ab etate: & pñt ac: & nutrimēto: & regimine: & a purgatiōe eoz que ex corp^{us} pñt gari solebat: vt sunt sanguis emoroydarū & mēstruius & pñtatio pñtū exercitiū & negligentia euōnis: & etiā vñs opat^{ur} in hoc genere multū eo qñ in maiori pte natura egritudinis sñas euōni. Per vñtū itelligo vñtutes opatiuas: sicut vñt^{us} expulsua: & vñt^{us} nutritiua & virtus motiua. Et aliquādo mot^{us} euōnis vñs accipitur a mēbris in firmis & maxime a principalib^{us} & opatiōes habētib^{us} pñcipales: sicut ab illo qui robotoomia indiget & oīs stomaci debilitatem habet: & qñ intendimus euāre aliud mēbrum: & mēbris corporis aliqua sunt recipiētiā demōstratiōe a

locis suoz subiectozum: suaz coicationu i iunamen
toz suaz sensibilitatu: forme dispositio emdi mebroz
totius corpis: eo qz possibile est vt corpus demoueret
sup eude: foras qz no: t hoc qm in corpe no inuenit re
plo vniuersalis nisi in vno mebro solu. Et ipregna
tio in mulierib: est ex reb: significatibus eudez vel ip
suis puatione: t hoc sunt q significat in prierate faci
endi medicinā vel nō: si purgatio fieri debet vel nō.
Et nūc dicenda est significatio q sumit a duab: reb:
supra dictis. i. ab eudne: t curatione siue attractione
p pūū qūter debet fieri. Et incipiam: a curatione per
pūū: dicam: quod a medicis dictū ē q qū cōplexio
acr tps anni: t similia cū egritudine cōueniūt: tūc nō
est egressa cōplexio a natura pūa nimio exitu: verbi
gratia: iuuenis calide cōplexionis in regione calida: t
tpe anni calido: t dicta calida cui supuenerit: causon:
nō erit iste a suo naturali ordine multū pmutatus: cu
pādū tū erit cū reb: in frigiditate remissis. Et qū bu
ius cōtrariū accidit: tūc multa facta est elongatio: t iō
huic resistendū erit maiori prieritate verbi gratia
fit hō senex frigide cōplexionis in regione frigida cui
superuenerit: causon: fm illos indigebit multū in frigi
ditate dissepata. Et ego dico q maxime apparet
q nō verū dicūt q manifeste vident: p sensibile ar
gumētū qz iuuenis supradict: q causonez parit cura
ri nō poterit nisi cū reb: habentib: in fine vel intēfz
frigiditate sicut cū aqua cucumerū t canfore. Et si sen
supradicto si talia pūnetur calor: naturalis ipsius ex
tinguet: t mouet. Et dico q illud qd ad hunc errorē
deducit eos est vna regula generalis: quā posuerunt
sine discretione precisa in gradu elongationis senis a suo
calore naturali ad extraneū calorem cū equalē portione
posuerunt cū elongatione caloris iuuenis a suo colore
naturalis ad extraneū. Et maxime qū dixerūt q maior
est elongatio nā hoc ipse est nā tu scis q calor: extra
ne: a nālī ramificat: est: t si possibile esset vt equalis
esset elongatio: tūc vere necessario fm viā curationis
p cōplexione essent refrigeratū multū fortiora in cor
pore senis quasi ad tertiu gradū sed hoc in se ipso ve
ritate nō hz. Ob hoc ponam: iuuenē colicū calide
cōplexionis in primo gradu superueniat ei febris q
ipsūz trāfferat ad fm gradū caloris tūc vlt nō est elo
gat: a pūio calore vel cōplexione nisi ad vnu gradū
tū cū reb: i scdo gradu frigidis curari nō poterit: t b
est ppter fontē pmutandēz q medicie pūpūit incor
pore iuuenis ad substantiam ignea: eo q elongatus
est a suo tēpamēto ppter fortitudinē caloris extranei
sed si senī supradicto frigidus in primo gradu super
uenerit egritudo ipsū pducens ad scdm gradū calo
ris: iaz elongat: est a sua cōplexione naturali magis q
iuuenis pnominat: qz iuuenis est elongat: p vnu gra
dū sed senis elongatio est duoz gradū aut pluriuz.
Et ppter hoc si possibile esset cōcederem: fm elon
gationē fieri pterariū nocinū respectu pūderatōis finis
fm diuersitatez sū: ppter ea qz quasi impossibile est
senē ad illū gradū puenire: t si puenire ichoaret an
teqz ad terminū illū attingeret mouet: t si sanā fm
elongationē supradictā bonū finē nō cōsequeret: qūis
aliquāntū vivere possit qz medicie eidez cōuenientes
cōplexione mebrozū suoz radicaliū ppter ipsaz frigi
ditatē lederēt: t sic a tēpantia magis elongaret: t m
ta elongatio tēpantie cā mortis est aut egritudinis: pro
pūea scdm eoz dictā medicie iuuenis t senis frigi
de debet esse in eode qz si vna corp: calidū est super
calefactū vsqz ad scdm gradū t corp: frigidū ē sup
calefactū vsqz ad scdm gradū t vnu corp: calidū alio
nō est. Sed scire debes q si iuueni medicie frigide
adhibeant vltra suā cōplexionē naturālē qz ei nō no
cet imo pūnt eo q ipsius virt: fortis existit ad eas
pūpūandas: ob hoc ad gradū corūpēdi nām nō pue

niūt sed ipsaz ad tēpantiā reducunt qd senī nō accidit
ppter ipsū mebrozū radicaliū frigiditatē: ppter hoc
sufficit senī qui febre calidissimā habet medicina fri
gida in secūdo gradu p rōnes supradictas: t etiam qz
corp: senis potētiā nō habet cōuertendi medicinas
ad substantiā ignea: quēadmodū iuuenis corp: t
si querat quomō possit senī tāta febris caliditas ad
uenire. Respondem: q fieri pōt ppter dicte sue in or
dinationē: nā si dicta cōueniēt vteref ipossibile ēē
vt talē incidere febre: ob hoc qz egritudines vt di
ctū est in libro egritudinū nō nisi duab: hūit causis aut
a pūia cōplexione mebrozū mala aut a reb: aduenien
tib: ab extrinseco. Et qū cōplexio t aer t regio t etas
pūia erit egritudinis senis tūc si rēanebit ei: cā nisi re
gimē t dicta: q ex tpe pūis anni cōsiderat intelligi
tur a natura pūia tps anni. Et vlt qū aer pūi ē egrī
tudini tūc bonū est infirmo t gaudū medico: t si aer
p se talis nō existit tūc medic: artificiales facere debz
Et mod: medicatōis q sumit a consuetudine in re
vtrū fieri debeat aut nō aut quātū fieri dēz est sicut po
tus aque frigide in igne ardēt: nā si infirm: assue
rat potū aque frigide in tpe sue sanitatis sine lesione
securē possum: dare tpe egritudinis qūis epur: t os
stomaci habeat frigidū: t si hac assue: nō fuerit aqua
frigida eidē nullo mō pūnef: q si necessitas nos ad
hoc cogeret ad hanc dādā tūc minorē dabim: quāt
tatē t min: frigidā eo q cōsuetudo cōplexionē in simi
le cōuertit paulatiz t lōgo tpe hac pūctudinē acquirē
do. Sed qū pūi subito fit t scdm multū naturā cor
rūpit. Et b est q vna virt: ppter quā natura itellext
gradatiz pūa anni de vno pūo ad pūū trāfire: qz
si subito de calido ad frigidū de frigido ad calidū trā
fret natura tollerare nō posset: t ppter cōsuetudinez
dictū est a quibūdā q quidā paulatiz sumperēt ve
nenū ac gradatiz cōuertit: t in eis ad cibū t in babi
tu sine documento qūis ita dicant tū ego nō cōcedo
imo argumēto demōratio: in epillia tyriace t vne
ni reproban: qz ad glaucōnē trāsmisit. Sed q dicit
t cōcedo q medic: de vna medicina ad alia pmuta
re debet qz si solū vna vteref medicina posset esset q
natura in habitu cōuertiret: t in corpore debita non
faceret opationē: sed virt: cōsideranda est in eo qz si
ri debet in eudne t in medicatōe q p pūū fit. Sed i
eudne manifestū est q tenor virt: dē attendi. sed in al
teratōe est sicut balneatio aq frigide in etibz qz pro
dest. Dēz si diu assueat mebra leder pūcipalia t mor
tē inducet: sicut dicit. Q. q vni accidit iuueni malaz
cōplexione nō materialē habenti in stomaco cui me
dici aquā vitabant: t ipse ppter nimia aque auidita
tē magis elegit mortē q vitā t multā aquā frigidaz
bibens subito a mala pplexione stomaci: euasit: sed
ppter aque frigiditatē remansit ei insensibilitas que
dā ipsūz intrānigntiēdo ipediens t sic mortū fuit.
Sed male pplexioni que est cum materia necesse
ē duas species medicatōis aggregare: t aliqū signi
ficatio sumit ab alteratione male pplexionis pūia si
gnificationi q sumit a materia: verbi gratia febrez
putride: t maxie q de materia cruda t grossa in quā
tū sunt de mālā ppxione calida t sicca indigent hūme
ratione t refrigeratōe. Sed pūderatione coctidīs
malū nocumētū pūpūabit: hēc bona medici discre
tio necessaria existit: circa quā pl: insistere debet ver
bi gratia qū illud qd pl: necessariū febz sematice
existit est euō materiet: t in febz: coloricis est acci
dentibus obuiare: t quādo ambo equales indubita
tione existant: tunc ambo equaliter curare debes.
Sed qū accidens nō timef tūc studeas causam tota
liter remouere: qū taliter ipsā curabis cōplere simi
li ratione in egritudine: t accidentib: egritudinis con
trariis: sicut est febris t sincopis: qz tu scis quā aliter

curari debent: eo q̄ in febre necesse est infrigidare
 & in sincopi calefacere: & sincopis indiget nutritione
 & se. eundem indiget sicut dictum est. Et hoc scire de
 bes q̄ accidens quod egritudine contrariatur nō sequi
 tur nisi egritudine que contraria est prime egritudi
 ni ut est sincopia ex inanitione que contraria existit. Sed
 q̄ causa male complexionis nō ē materialis: hec ma
 nifestatio ibidem non reputat ut in effluvia & etiā q̄
 accidit mala complexio ab extrinseco: q̄ tu scis qua
 liter curari debet. Hec sunt significatiōes que sumū
 tur a mala cōplexione toti corporis. Sed q̄ in vno
 membro egritudo singulis existit: tūc significatio su
 mitur ut dictū est a membri complexione: verbi gra
 tia q̄ cerebro euenit mala cōplexio frigida signū est
 q̄ hec egritudo est leuis: q̄ pauca frigida est elonga
 tio a sua cōplexione naturali & tunc debet curari cū
 medicinis debile calorem habentib⁹: q̄ tunc alia mē
 bra sunt infrigidanda & nō ipsū cerebrū: & hec est cō
 paratio iuuenis & senis quē admodū supra dixim⁹: &
 q̄ indiget calefactione cerebri tunc calefac ipsum
 sine timore: si uis infrigidare illud facias cū timore
 Sed alia membra frigida sicut sunt nervi & similia:
 si infrigidant calefac ipsa sine timore: q̄ sunt refri
 geranda nō calefacias iterū nisi cū timore ad hoc ut
 nō trahat ipsū de sua cōplexione. Et sicut diximus
 de his eodem modo facias de siccis & humidis: q̄
 corporib⁹ nō accidit nocuentū nisi ex pte est domi
 natis sup ipsa. Et quando sciueris q̄ iuuamentū mē
 bri magnū est in corpore: & erat. f. mēbrū ex principa
 libus que magnā habet opationē: arguas augere vir
 tutē ipsius sup oīa: hoc nō dico nisi ppter communica
 tionē membrorū principalū quā habent cū corde: q̄
 est fons caloris & minera vite: & ideo nō oportet mul
 tiplicari cōtrarietate in talib⁹ membris: & proprie q̄
 litatē frigida. Et ppter hoc est timendū q̄ accidit
 epi cōplexio calida refrigerare ipsū cū reb⁹ que sunt
 in vltima frigiditate quibus manifestet necessitas re
 frigerationis vltimē: hoc dico ppter principalita
 tē huius mēbri. Sed verū dicim⁹ ex colligantia isto
 rū mēbroz recipit demonstratio ipsoz: verbi gratia
 non debemus refrigerare os stomaci maxima refri
 geratiōe q̄ est colligatū cū cerebro frigido & quib⁹ sit
 calide complexionis q̄ est colligatū cū mēbro frigido.
 Et nō debem⁹ iterū refrigerare multū epar q̄ est col
 ligatū cū corde. Et summa huius est q̄ q̄ volumus
 facere cōtradictionē mēbroz principalū in calore
 adhibeas curā de corde eo q̄ ipsum est colligatū cū
 his mēbris. f. principalib⁹ ideo q̄ cor est oībus his
 in potentia quib⁹ sit vñ in actu: sicut declaratū est in
 libro sanitatis: & tpe quo erit epar male cōplexiōis ca
 lide intēdas i refrigerādo cor cū medicinis facienti
 bus hoc q̄ possibile esset q̄ cor esset causa male com
 plexionis epatis: tūc rediret ad malignandū cor. &
 ppter hoc non oportet relinquere cor inter alia mē
 bra. Et nō oportet solū curare sup hoc. f. in refrige
 rando & calefaciendo & ericādo & humectando sed
 etiā in oībus opationib⁹ fortib⁹. f. in opationib⁹ secū
 dis & tertijs. Sed demonstratio huius loci subiecti:
 & hec est manifesta: q̄ q̄ erit mala cōplexio sup cor
 pus idest in superficie corporis nō eges medicinis
 fortis qualitatibus: sed q̄ est in corpus oportet te vti
 medicinis fortib⁹ eo q̄ debilitatur virtus ipsarū p
 pter transitum quem faciunt per alia membra: ver
 bi gratia sicut est pulmo.

Capitulum de speciebus eūonis scilicet de flobo
 tomia & farmacia.

Alcūq̄ diximus de demonstratione medici
 narū p̄vā dicitur: nūc vo loq̄mur de demō
 stratione specierum eūonis: & p̄vā dicitur
 sp̄rūz. f. flobotomie & farmacie. Dico itaq̄ q̄ nā

egritudinis significat sup necessitates flobotomie ne
 cesse est ut videat etas & virt⁹ & aer & regim⁹ & cōue
 tudo: & si oīa ista significant sup necessitates floboro
 mie: tūc secure minuas sine timore: & attēdas q̄ nō
 sit in corpore aliq̄ mēbrū lesū q̄ deneget floboro
 miā verbi gra. sicut est os stomaci frigida q̄ patit
 nausea: & etiā q̄ eger nō diu egrotaverit ppter q̄ p̄di
 derit virtutē. Etas autē q̄ est cōueniens minuit⁹ est in
 uent⁹ & etas in q̄ minuit ppter iuuentutē ē p̄cipiū sep
 timane sette vsq̄ ad septuagesimū annū. Uerū mi
 nuere debem⁹ de cōtitate sanguinis. i. min⁹ extrabe
 re de sanguine quib⁹ sint boīes q̄ tolerēt flobotomiā
 vsq̄ ad octuaginta annos. Sed nō debem⁹ minuire
 vsq̄ ad duas anoz septimanas fm d. quib⁹ nā egi
 tudinis hoc regrad manifeste. Et dixit ab omīo aue
 zoar: ego minui vñ meū filiū triū annorum & euasit a
 morte. Et vñ q̄ est multū debilis nō sufficit ut so
 lū minuiam⁹ de quātitate sanguinis: sed etiā q̄ p̄o
 hibemus flobotomiā oīo: & si viderim⁹ q̄ patiens nō
 potest viuere sine minuit⁹: sicut accidit in egritudi
 nib⁹ senū facias cū timore tū. Tps autē cōueniens
 flole est ver⁹: & tps estatis phibet flobotomiaz ppter
 debilitatē virtutis in illo tpe: & ppter resolutionē ip̄i
 um. Uex si regrad natura egritudinis facias eūonēz
 sed in pua quātitate: & tempus vō iemīs phibet flo
 botomiā ppter coagulationē sanguinis & ppter gros
 siciē quā habet illo tpe. Tps autē autumnū q̄ est p̄p
 quū elati in sua tēpantia siccitatis & caliditatis nō ē
 cōueniens ad flobotomiā p̄p siccitatē ipsius: & ppter
 bationē ventoz & ppter debilitatē opationū: & ppter
 calidūz q̄ p̄cessit. Nec ita pua flobotomia oīo. f.
 q̄ natura egritudinis regrad sed p̄uēdū est ex quā
 titate. Et quātendim⁹ flobotomare aliq̄ mēbrū cor
 poris: & repletio solū fuerit in illo mēbro: tūc signifi
 cat sup diminutionē quātitatis sanguinis: & ideo ne
 cesse est ut trahamus fm quātitatē illi loci in duab⁹
 vicibus aut trib⁹: ad hoc ut nō reciperet damñū illū
 mēbrū si egredere totū simul.

Capitulum de farmacia.

Ibere vō medicinas laxatiuas etiā hoc signi
 ficat sup quātitatē eūonis: & infans non debet
 curari aliquo modo neq̄ decrepit⁹ etiā: neq̄
 debet curari tpe estatis nisi ducat ad hoc necessitas
 magna p̄p siccitatē magnā tps & caliditatē ip̄i: & q̄
 acquirit egritudinē p̄plexionē simulē cōplexionis eius
 neq̄ summeda est medicina tpe iemīs eo q̄ humo
 res sūturi illo tpe. Et medici laudauerūt farmaciā
 vere i autūno q̄ humores nō egrediunt ut plurimū
 tpe autūni a natura nisi in qualitate solū. Hōīes vō
 quos nō cogit ad summedā medicinā nisi cōseruatio
 sanitatis summere dūt postq̄ pluerit eo q̄ pluuie fr
 gūt siccitatē illius tps. Uerū est si cōmonio cōplexio
 nis sup euacuat⁹z medicie: tpe in quo est humoz
 in cōpatione cōplexiōis: tūc nō d̄z curari nisi cū timo
 re: & cū erit triū minuas ex quātitate. i. q̄ aliq̄ hu
 mor sup habūdauit. Et p̄suetudo qdā opat in hoc
 quē admodū in alijs. Qñ autē erit intentio euacuādi
 aliq̄ mēbrū corporis significat sup eūonēz ip̄i: sic
 dixim⁹ loc⁹ subiecti & colligantia mēbri: verbi gratia
 q̄ voluerimus euacuare cerebrū p̄ vā flobotomie
 minuem⁹ cefalica: q̄ p̄ maiorē colligantia cerebrū cū
 cefalica q̄ cū basilica: etiā q̄ colligantia adiungit in
 euacuatione & cum intendimus trahere ad tria ver
 bi gratia cū min⁹ habūdant menstrua opponimus
 v̄tōsas ad mamillas: & cum erit decursus superflu
 us ex parte sinistra nasi apponemus ventosam su
 per splenem: quando vero erit ex parte dextra appo
 nemus epati. De loco vero appositionis si est in
 brum quod intendimus curare in alio corpore fiat
 euacuatio infrigido corporis & hoc est melius ad

ne sint infundenda
 in p̄p̄t botomia.

q coadunat hic eus et attractio: ideo laudat vomitus in egritudinibus exilibus in inferiis corporis et farmacia in superioribus: forma vero membri et creatio ipsius demonstrat iterum super euacuationem ipsius: verbi gratia nos scimus de creatione stomachi q possumus euacuare ipsum per vomitum et solutionem venteris et scimus et de creatione epatis q euacuamus ex gibbositate p. puocantibus vrine: et ex coacuatione per egonem. Et propter figuram membri et consideranda in transitu medicine eo q non e conueniens apata ipsorum per ipsa euacare per transitu medicine fortis p membra ipsa nec gule apata per gargarisma. Item nobilitas membri et ipsius iunamentum similiter ad conseruanda sua nam nos inducit ppter ea q tale membrum cu corde maiore colligantia habet verbi gratia qn epis apa i statu fuerit et tunc de iure resolutione essent ppinade iquaru apa erit. s; iniquata e i membro tali medicina a rebus habentibus aromaticitate non debet denuari ppter ea membra multo sensibilitatis fortes non sustinet medicinas. s; de mala complexione in seipsa quibusda credis q et ipsa neget euonem materici facientis ipsa et hoc non e nisi in euone que fit per medicinam laxatiua solu eo q facit mala complexionem habundare. Et iterum dicunt medici q non debemus euacare cu medicina laxatiua i principio febrium p duricie humoru in illo tpe et ego declarabo hoc iterum. Dicit. y. mulier pregnas non debet sibi otomari nisi quando ebrietas virtus fuerit fortis: hoc e a quo mens vsq ad septimum nisi humores fuerint furiosi et farmacia coedit tunc. Ego aut dico q sibi otomia qn adeit repletio que embrio non indiget non est mala sed farmatiang non credo ad bonu peruenire sine imo necessario ledit embrione: eo quod in se substantia habet venenosam q fortasse faciet malos humores ad embrione vt ipsum ledant: propterea medicinae purgantes sunt medicine puocantes vrinas: q puocant vrinam est de genere puocantiu mestrui q mestrui puocat abortire facit. et ista regule vses medicacionis male complexionis materialis: non materialis sicut sunt principia et est ad illud qd breuiter dicere volumus in qualibet istaru specierum. Et nunc incipit in curis vniuersaliusq specieru istarum: et diuidit hoc modo: qn is modo non pcesserim in libro egritudinis: eo q huiusmodi vtilis existit. Et diuidimus q mala complexio materialis aut non materialis aut est vltis toto corpori: q magis e manifesta est febris: aut existit partibus vni membro solu. Et q materialis existit sunt due species qn aut in concauitate membri existentes aut in ipsius substantia in bibita reperiet absq aliqua grossitudine vt tumor in naturali membro euenienti aut accidet membro grossiorem mala que apa nominat et incipimus in mala complexione vltis et post hoc de mala complexione loquemur particulari in quolibet membro: post illud de apotematibus que illa sequuntur principiu in febribus ab affimera faciemus.

De cura fe. effi. in generali.

Dicimus intentio medicacionis in illa due res existunt: vna remouenda caliditas: sic. mala complexione que est ipsius substantia: hoc fieri debet infrigidando et humectando. Et alia ut causae egritudo febriem facienti resistat: ob hoc qd hec fe. nihil aliud est nisi mala complexio non materialis que vt plus a causis extrinsecis conuenit. Et mensura infrigidationis et humectationis in hac fe. est secundum mensuram reru particulariu: sicut est complexio aeris: etas. consuetudo: regio: et cause ipsam facientes. Et scias q refrigeratio in febribus per se et per accides fit p se sicut per medicinas: et cibos frigidos: per accides vero sicut balneari in aqua calida aut tepida:

et marie in hac fe. fit eo q per ipsas in specialibus vaporibus dissoluitur qui nisi resoluere corpus nimis inflamaret: et fortasse ad putrida converteretur: et ppter hoc balneus est oibus cura vniuersalis. Sed inter ea qua existit diuersificatio secundum diuersitate causarum facientiu fe. et hec fe. secundum plurimu accidit ppter cutis densationem q pluries accidit ppter frigus: aut ppter in aquis supricis balneationem: aut prope necessariam balnei negligentiam: aut propter totius corporis siccitatem: sicut illis accidit qui in aere calidissimo degunt. Et vere plurimu hec fe. accidit habentibus complexionem calidam et siccam.

De cura fe. effi. in speciali.

De hac prima loqui volumus et postea de complexionem ca. et bu. et vltimo de ca. solu. Et dicimus q quando accidit ppter cutis in spissationem: aut ppter aquarum supricarum balneationem medicatio per contrarium illis erit balneatio in calida aut tepida aqua post declinationem poris: et fricatio vtilis existit in exitu balnei cu oleo tepido i quo nulla supricitas reperiat: non est bonu balneu reiterare vltra semel sicut faciebat qui infirmum faciebat intrare bis et ter: eo q hoc regimine non conuenit nisi hominibus assuetis multa balneari: sed ebriocatio post balneu cu aqua frigida vt mihi videtur iterata conclusionem faceret poris nisi poris nimis forent aperti aut corpus esset nimis calefactu. Et melior cibis qui post balneu est ppinandus si erit complexio calida et sic. et tempus fuerit ea. est prisana ordi eo q in frigidat: et humectat: et adiunat ad expellenda superfluitates per omnes suas vias: et post huius digestione dandi sunt pisces petrosi: carnes perdicu et similia. Et si aliqui fecerit petrosinu balneu et dietam hanc reiterare debet. Et aliquando ppter nimiam tristitiam et multa ira: fit et propter multa in sole moras. Et que ppter iram accidit maiori indiget refrigeratione illa que ppter vigilias aut ppter tristitiam puenit et nulla istaru indiget frigiditate sed balneo solu. Et q ppter vigilias et tristitiam fit maiori indiget humectatione somno et gaudio. Et que ppter moras plurimam in sole accidit indiget refrigeratione: et vt longa in aqua calida contrahat moras: facta fricatione cum oleis frigidis et inungat: vt oleo viol. et similibus. Et quando ppter multam accidit frigiditatem balneu intret calidum: et balnei calidus aer vtilis existit balneo aque. Et cibi temperati esse debent aut ad caliditatem declinantes vt turtures cornices et similes: et aqua mellis valde vtilis est: cap vero taliu oleo ro. inungatur: et alijs actu calidia: que admodum alijs frigidis in actu inungi debet. Et scias q vniuersalis medicina oibus patientibus effimera existit balneus exceptis patientibus reuma ppter frigus. Et in effimera ab apatibus inguius aut subascellarum causata: si causa reumatis calida fuerit: dicitur q balneum intrare debet: et hoc non debet nisi qui sufficiens e in humoru subtiliu digestio: s; grossos diger per totu corpus nec balneari debet nisi p digestionis complem. Et vina aquosa alba aromatica oibus istis vtilia sunt si bibere assueti fuerint ita q post digestionem bibantur: nam plura habent inuenta q aqua: nam vina natatione cibi in stomacho vctat: veteritatem resoluunt: vrinam puocant et sudorem animam letificat et adiunat naturam ad expellenda superfluitates qui patientes hanc fe. debilitate incurunt digestionis et matime habentes ipsas et vigilias vel tristitia. s; q a feilitudine est tui in sua curatione indiget dieta versus frigiditatem tendere: vt cibis quantitate tali q nauseam non inducat. Sed ille qui hanc fe. patitur ex fame propinanda sunt ei cibaria valde cito digestibilia tendentia ad frigiditatem et humiditatem et

ppter hoc si cibaveris tales in pncipio porrim nō se
bricitabūt. Sz si ppter cutis fuerit cōstrictionē in
primis tribus dieb? si fuerit sufficiens fricatio sicut cū
semie melonū. mlij aut ordeī fa. ia. aut fabe vel oro
bi. t que appropriātū ppina sicut fuzibi cū aqua tre
os. cappill. vene. t viol. t si hec sufficere nō videtur
t se. tertiu trāferit diē aut tu arbitratu fueris a pū
cipio vt tāta fuerit in corpore repletio vt ppter frica
tionē t apriōne sine vniuersali euacuatiōe egrū lede
re posses. ob hoc q tale medicamē in corporibus pl
uis plus opilat q apiat. t tūc medicatio taliū media
inter effimerā t putridā eē d3. hoc ē in flobotomia et
corporis mollificatione. t hoc facias scd3 excessū a si
gnis cōsideratū. t scd3 q ab experientia t bonitate ex
timatiue poteris pferuari. q ppter solā doctrinam
certificari nō posses q in vnoquoq3 indiuiduo faci
endū sit in q̄titate t qualitate i hac arte t necessaria
est in hac arte ppter vniuersalitatem rerū cognitionē ex
perientia ppter quā particularia principia habeant
in eo q in vnoquoq3 indiuiduo fieri debet. Et scias
q ista pncipia scribi nō possūt omnia q sunt infinita
t ista pars sciētie medicinalis nobis vcat pfectiōne
habere in hac arte. eo q magis ē appropriata experie
tie q rōi. t ppter hoc dicit. y. ars lōga t vita brevis.
Et egomet nō studui in hac scientia vt videatur mi
hi vt sim sufficiens sicut videt multis medicina nōstri
tēporis q multū elongati sunt ab eorū intentione ex
ceptis filijs Alenzoar t maxime ab oal t filio eius
abenariā cui deus cōseruet vitāz nā isti vere sunt in
sciētia medicinali. Reuertamur ad dictū nostrū
t dicam? q maior ps istius se. a sūpticitate puenit t
siccitate. t maxime in cōplexionibus calidis et cōple
xionibus siccis habentibus. Et hec eis nō puenit nisi
qz cibi pmutantur in eorū stomas ad sūpticitatem
t quib? superuenit eis fluxus vtrius t pluribus eorū
quibus hoc accidit. accidit ppter corruptionē ciborū
t ipsoz mōdicationē. Et aliquādo accidit illis ven
tris cōstipatio q prauum exilit. t cōstipatio hec acci
dit ppter caliditatem t siccitatem. t virtutis expul
sive debilitatem: et sic dicendum est de medicatio
ne vniuersaliq3 illoz per se.

De cura. se. affimere quādo ē cū fluxu ventris.

T d co q illi cui accidit fluxus ventris in ip
sū sine curatione cōfirmatio est habēda. Ita q si
būoz eductus est t fluxus lane fāciūt. facipū in
gredi balneū t ipsū ciba cū cōfortatibus stomacūz: t
ipsū stomacū cū vngētis cōfortatib? vngue. Sz cū
fluxus est in statu melius ē vt in balneū ipsos ire nō
pmittas. hoc d. dicit. sed noni medici medicā for
tē fluxū cū balneo. qz dicit q attractionem facit ad
oppositū pē. t q̄uis ita sit nō ē ppria medicā sed est
p accidēs. t ideo qz est p similitudinis viā. Et tu scis
qz cōtrariū d3 expelli p suū cōtrariū. v3 hoc qz posui
m? ē dimittere d3. Sed patēs ē iband? absq3 positi
one ipsius in balneo imo debes cōseruare vt rectifi
ces ipsū stomacū euacuatiōe cessare cū lana infusa
i oleo absinthij t oleo ro. t si masticē cōstrā acceptis t
cū oleo ro. misceueris t predicte lane fāciūt. mltro
fortius opabit. Et vniuersaliter scias q in mem
bris principalibus nō est supponenda medicina ac
tualiter frigida. q̄uis potētaliter frigida existat. Et
si fuerit multa inflāmatiō in ore stomaci misceas cū
istis oleis succū extremoz vitū t succū cotoniorū. t alij
qui apponūt cerā t faciūt ide ecerotānū. Et aliqui ex
hac medicina mirant t dūt cū eger os stomaci habe
at mala cōplexione calida viciatū. cur d. ponit ma
sticē cū ol eo rosato. t nos respōdem? q signo hec re
cepta a mala ppteride met sola. ē alia a significatiōis
recepta a pplexiōe mēbi. Ob hoc qz itēto medicati
onis isti mēbi ē cū fortificet cū medicinis habenti

bus aliquid sūpticitatis vt amaritudinē t aromati
citate. Et ppter hoc primi experimētatores non cu
rabāt debilitatē stomaci nisi cum hys supradictis.
Et possibile est vt multis hominib? nocebāt. eo qd
malā cōplexionem non cōsiderabant. sicut dicit d.
vni accidit q malā cōplexionē habeat in stomaco
calida t siccā. Multū ergo cōsiderandū est si mala
cōplexio est tanta vt ipsaz nūmū tuncam? studebi
mus solū in oris stomaci confortatione. t si admisce
bim? cū hys frigidis medicinis obseruato vt sunt
illis similes in sūpticitate. t tales medicine sunt mlt
te. Sed si fluxus nō cessauerit non desistas ipsū ci
bare cū reb? sūpticitatē habētib? t scdm q̄tita
tē fluxus ipsū rege. Nam si paucus sit fluxus sufficit
panis biscotus cū zucharo vel succo ro. confect? aut
citoniōz succo. Et si multus sit fortioribus vitere vel
pane biscotato ordeī cū succo citoniōz t vinū pemo
rum granatoz est bonus cibus scd3 d. Sz si ces
sauerit fluxus mica panis cōueniēs est. Et si supau
rie casus appetitus sumat electuariū citoniōz cū ali
q̄tulo masticē cū succo extremoz vitū. Et d. vñ
hoc electuario citoniōz qd cōposuit in fine regimi
nis sanitatis. Sed medicina in qua intrat pip aut
res calide tunc est vitanda: t maxime in climate no
stro tēpore calide et calida cōplexione. Et quan
do istis accidit ventris cōstipatio. tunc cōsiderādū
in quo loco sit cibi retentio. vñ in stomaco aut inte
stinis. si est in stomaco d. precipit dari confectiōes
trium piperum sed non de forti in qua intrant me
dicine. sed de debili quam posuit in libro d ingenio
sanitatis. Et hec medicina non est conueniens ni
si illū quo cibus permutatur in stomaco ad acco
sticatem: quia stomacis calidis t calidam nauscam
ex caliditate habentibus. hec non erit medicā. Et
est dicam? d. qz iaz declaratur est i egritudinū libro
q virtus mēbzorum eque debilitat p cōplexionem
calidā malam sicut p frigidā qz aliquod mēbzorū
nō h3 sua accidētia nisi per mēsuratū calorem. Et si
debilitatur per cōplexionē frigidā est hoc substantia
le eo q est ei necessariū. Et ppter cōplexionē calidā
erit per accidēs sicut sol fortis qui extinguit ignē. t ca
lor fortis fornacis extinguit cādelam. Similiter pōt
dici d3 d. de debilitate stōaci que sit ppter cādē cali
dā t nauscam calidā. ergo d. nō respexit nisi ad fri
giditātē q stomaco accidit per accidēs in hac arte: t
hoc curare intendebat. Sed putēdū est super cō
plexionē malam: t sic medicine misceri debēt.
Sed credo q clima suū ipsum in hoc sustentant.
Et mihi videtur q electuariū citoniōz mltū
cū ligno aloes masticē: gal. mltūz valet si sit taliter
cōpositum vt frigiditas citoniōz vincat ipsoz cal
iditatem. Et nō est tradendum obliuioni de modis
cōpositionis harū cōpositionū: quonā si volueri
mus frāgere virtutes ipsaz medicinarum absq3 ci
tonijs potes hoc facere cum extenuatibus vitum
vel cū alijs rebus frigidis t sūpticis. t medicus i hoc
pulsior esse debet vt resistat ei quod plus est timen
dum. Et melius est q calor qui ex hac pūit mīp
tione sit in primo gradu. t quādo fuerit necesse frigi
ditatem stomaci remouere diminuat res frigidās:
sicut nos diminuimus in aliquibus q̄tatem calidi
darum quādo nos o3 pplexionem calidā procurā
re ventrem istozum cum aqua calida t itendit p hoc
ventrē mollificare. sed qz mollificatio nocet stomā
co o3 q fiat cū timore. t q̄uis mollificatiō sit huic cō
grua egritudini nature membri cōtraria existit. Ob
hoc est necesse has duas res miscere aut semper rez
conuenientem ordinare. Sed cum cibus ex stoma
co descendit: tunc embocatio valde vtilis existit.
hoc obseruato ne cibus indigestus ad memb? a tra

batur embrocata. & hoc clistere melius est omnibus que fieri possunt & si non est mordicatio aut vteritas tunc sufficit clistere factum ex melle oleo. & aliquando sal. & si mordicatio fuerit tunc admisceant pinguedines anseris. & galline. Et si ventositas affuerit necesse est ut in oleo coquatur parum rute & semina resoluta vteritate sicut semina apij & cimini & similia. Et vteritas cum nausea in hoc loco significat quod naturalis caliditas debilis est: propter hoc non est calefaciendum nec refrigerandum: sed vteritas utendum erit. & aliquando hec febres tribus diebus perdurant: sed non timeas. & recipe ipsos post exitum perorisimi & post euacuationem ventris ponendo ipsos in balneo & cibis ipsos cibis puenientibus. Sed ex nausea acetosa hec fe. non fit ob hoc quod ex illis substantia fumosa non generat que spiritus inflammat.

Et scias quod in coelestionibus frigiditas & humiditas raro hec febres: accidunt similiter neque frigiditas & siccitas. Sed calida & sic omnibus panibus ad hoc existit. & propter hoc illud quod plus nocet corporibus sic dispositis est fames. & exercitium reuerat excedere & negligentia balnei. Sed qui febricitans se. que fit propter daboicam apostema quod fit in sub alcello & inguinebus vltima medicamentum illius apostematis est curatio. Et si fuerit propter sanguis abundantiā minutione indiget. quod hec pferat ne in vltimiores egritudines cadat. Et si precipit ut has febres patientes ponatur in balneo: sed mihi non placeat ut fiat nisi in declinatione. Et hoc sufficit in medicatione effumerarum: coniuncto in hoc causis exterminatis in libro egritudinum.

Capitulum de curatione fe. acutarum arsiuarum.

Princeps volumus loqui de febribus arsiuis vltimis que dicuntur arsiue ideo quod iste febres sunt medie inter putridas & effimeras. Et dicimus quod iam dictum est in libro egritudinum: quod hec febres fit ex multo sanguine: sunt species due: una est dum sanguis non est putrefactus: alia est: dum sanguis iam putrefactus incipit. Et una quoque istarum trino disponitur modo. Unus est ut homo tenuis continue affligatur a principio usque ad finem equaliter & hoc fit propterea quod idem quod dissolutum est equale est & resolutum. Secundus modus est ut a principio argumetur usque ad finem. & hoc accidit propterea quod illud quod dissolutum est plus eo quod resolutum. Tertius modus est ut a principio usque ad finem decrescat: hoc fit ideo quod illud quod dissolutum minus est eo quod resolutum. Et quia hec febres fit propter oppilationem secundum vasa: medicatio ipsius erit per roborationem: & maxime cum non est sanguis putrefactus. Et sic dicitur quod quando natura fortis est extrahamur usque ad sincopiz. & dicitur quod propter hoc corpus refrigerationem habebit. & possibile erit ut colera abiciat per partem superiorem aut inferiorem. Et dicitur hac medicationem in hac fe. esse necessariam. Et ego dico quod hec quantitas euacuationis artificialiter non existit immo valde est erronea: eo quod hec ars imitat naturam & nunquam fit critica laudabilis per euacuationem sanguinis usque ad sincopiz perducere: immo hec puenit a crisi malis: in quibus virtus expulsiva plusque conueniens est expellere. Ad istam non est intentio euacuationis in quantum est euacuatio nisi ad remotionem superflui sanguinis peccatis quare: & ad conservationem quantitatis naturalis ergo quomodo potest sanguis euacuari usque ad sincopiz nisi cum detrimetur sanguinis naturalis hoc impossibile esse videtur. Et non intellexit hoc nisi subita corporis refrigeratione. ergo hec medicina accidentalis est periculosa: unde melius est ut aliquantulum ex calore remaneat extraneo: quia calor naturalis diminuat. Adhuc non est expedendum ut in tali corpore quale est istud

non sit putrefactionis alicuius humoris preperatio. ergo si diminuitur calor naturalis corrumpet humor & virtus diminuetur & non erit qui humoris erroris faciat correctionem. Signa ergo per que cognoscimus febres esse a putrefactione extrinsecas sunt signa commutativa & si fixa. Considera ergo quot in hoc loco eminent pericula. Et cum in hac febre appent signa putrefactionis per vrinam aut pulsus roborem non fiat usque ad sincopiz perducens quod impossibile est ut post minutionem si remaneat putrefactio usque ad septimum diem: propter hoc est necesse ut remaneat virtus sufficiens digestionem. Et dicitur quod quod medicabatur hac febre sanguis cum putredine tunc non est expectandum usque ad digestionem materię. Et ex hoc intelligere debemus quod in principio roborem debemus & deinde potare aquam frigidam in nunc frigidam tamen donec corpus ipsius ad frigiditatem deveniat. Et hoc fieri debet phidatis certis phidationibus. Prima est ut egritudo sit digesta. & ut in vltimis febribus non sit apostema: ut in ore stomachi non sit debilitas neque frigiditas nec qui infirmus non est assuetus aquam frigidam bibere: & sic esse debet quod illud quod hic inducit ad malam complexionem contrariam ex illis eisdem rebus que causam habet remouere: quia aqua frigida humorem incrementat & impedit digestionem. Et impossibile est hac febre integre remouere donec ea ipsam faciem in corpore regatur: ergo quomodo poterit aqua frigida habens stomachum debile & frigidum quin ei accidat timor & stupefactio & commiles egritudines ex mala complexionem frigidam. Et si inueniunt sunt homines qui biberunt aquam frigidam semel in quantitate multa & inde ad constrictionem hancit: deueniunt propter frigiditatem musculi vel nervi & dysfragmatum & tales qui non poterant aliquid deglutire: qui ipsam bibunt iam facta digestionem: tunc naturam optime adiuuant: eo quod tunc ibi iam aliud non remansit nisi mala complexio calida & illa tunc remouetur ab aque frigide bibitione: & sic natura meliorem facit operationem in humore tali. scilicet perficiendo digestionem & malam materiam expellendo quia ipsa mala complexio hoc facere prohibebat: hic est tractatus de in poratione aque frigide in hac egritudine. Et debet scire quod hec fe. latitudinem habet magnam in suo calore finem magis & minus & propter hoc que fortioris caloris est dicitur arsiua. i. causon. Et hec latitudo diuersificatur secundum elata. Et quando oia particularia concordant cum fe. que est arsiua: infirmus multum desiderat aquam frigidam in hac est digestio expectanda: quod eger ante digestionem consumitur: si feceris ipsum pati usque ad digestionem apertionem: tunc erit ipsa digestio mala quodammodo est nebula nigra aut ypostasis nigra propter nimietatem combustionis & tunc aque frigide exitum non valebit. Et propterea melius est in principio sine etiam digestionis signorum aperitione exhibere & non curare ex dietis aliquorum quia hec res est veracissime probata nam materia que tale facit fe. qualis ista est cum sit in ultimo caliditatis non est primata digestionem nisi propter malam qualitatem: acuta non propter grossiciem hec propter viscositatem: quia hanc infirmitatem tunc statim erit materia digesta. & melius est ut conuertatur tale fe. ad fe. lentam & longam que curari possunt quam eger subito moriatur: nam error qui fit in alteratione propter febrem facilius est corrigi moris. Et ego credo quod illi quibus digestio debet expectari si datur aqua frigidius curarent si ei virtus extitit fortis quibus egritudo fuerit longa. Dicitur. n. Rasis quod duo iuvenes in diebus canticularibus iter agebant quorum vnum erat dominus & alter seruus: ambo hanc inciderunt fe. & medicus domino aquam prebuit frigidam & seruo non propinauit dominus euasit & seruus mortuus fuit. Et terre iste nostre medie sunt inter terras de. & Rasis in tem-

parietis. Et aggressi sumus ex eo quod nostre intentionis erat. et propterea quod tractatus curationis istius se. est una pars tractatus se. putridarum et propter hoc bonum fuit narrare medicamentum quod vtriusque esse existat. Capitulum de cura febrium putridarum et in primo de eis in generali.

¶ Sed dico quod se. que sunt ex mala complexionem materiali. prima illarum intentio duas considerat res: hoc est ut mala remoueat complexionem et mala euacuet materia. Et quod materia est cum calore putredinali accidit hic tertia intentio hoc est ut remoueat cause iuuantes ad faciendum putrefactionem: et est superflui diminutio et pororum aptio oppilationis. Et pororum oppilatio accidit propter res stipiticas aut frigiditas aut desiccitas: aut propter humorum grossitatem aut viscositatem: aliquid hec omnia aggregantur. ergo tertia intentio est ut vnum quodque istorum remoueat per ipsius contrarium. Ergo ut plurimum accidit ut contrariet hec accidentia medicationi. et maxime quando superuenit accidens quod est contrarium significationi medicationis se. Sed quando fuerit significatio recepta ab affectu se. et causis ipsius: vnum erit contrarium alteri: tunc oportet medicum considerare super accidentia si fortissima sunt. Et si non cogatur medicum a se. vel accidentibus tunc instari debet remotioni cause: per hanc viam remouebis se. sicut est in febribus de frigida causa: ut est se. melancolicum et flemmaticum. Et si se. fortior causa fuerit tunc opponat se febri: saluo ut cause non obliuiscas: et possibile erit. ut cogatur ambo considerare et qualiter. Et nos volumus in primis narrare febres quod non habent accidentia resistentia eorum medicationi et postea narrabimus illas que habent accidentia contraria: eo quod tractatus resistentie accidentium est alius a medicatione egritudinis: et etiam alius a medicatione accidentium: quod est quod eorum medicatio est per remotionem causarum sicut in egritudinibus. Sed resistere accidentibus sit cum rebus que cito ea remouet et subito per contrarium quousque ut aliquid augmentat accidentium causam sicut opium in suis doloribus. Dicimus quod frigiditas et humiditas in omnibus febribus ingressu habet per modum medicine et cibi et hoc in rebus assumptis in corpore. et hoc fit per primas ipsarum virtutes solum. et aliquando fit ut aerem refrigeremus. et aliquando ut ipsas calefaciamus: et aliquando egrum remoueamus de vno climate ad aliud: sicut fit in plemonico cui prestamus ut vadat in ethiopia vel ad arabiam. Sed euacuationes in febribus per phlebotomiam vel pharmacia sunt per virtutes sedas aut terreas: aut per proprietates. et aliquando sunt per balnea aut fricationes. Sed euacuationes per exercitium in febribus non sunt: et est considerandum in quo sit vnum quodque istorum faciendum aut per vnum. et in quo tempore: eo quod tempus est vna ex rebus valde necessariis in hac arte. et propterea dixit. et quod tempus sit acutum: hoc est quod tempus medicine latitudine pauca habet. Et dicimus quod phlebotomia fieri non debet nisi signa mli signis appebuit sed melius est ut fiat quando non est malicia nisi irritata sicut superius dictum est. Et tempus faciendi sequitur fortitudo: quod secundum plurimum fortitudo virtutis plus est in principijs egritudinis propter hoc ordinauerunt quidam fieri phlebotomiam in principijs egritudinis. et multi sunt egroti qui phlebotomiam patiuntur usque ad vltra. 7. dies Et ad remouendum illorum errorem dicit. Sed quod debilitate virtutis aut fortitudinem non sequitur numerus dierum. Et irritas phlebotomiam recipit a fortitudine egritudinis: et a prolixitate et ab etate: tempore anni consuetudine: dieta et conditio alij. Sed bonitas virtutis et eius malicia sequitur malicia complexionis et eius bonitas. et propter hoc potest a medico in vno genere. Sed euacuatio que fit apertendo oppilationes fit incidendo humores et sublimando

do ipsos et digerendo ipsos et rectificando illud quod potest rectificationem accipere: et expellendo illud quod non potest rectificari: et hoc fit in omnibus se. et maxime in illis que non sunt incensue: et etiam in omnibus horis seu temporibus egritudinis: eo quod materia putrida non rectificatur nisi hijs duabus rebus. scilicet expellendo illud quod rectificari non potest et rectificando quod potest rectificari quodmodum fit ab hominibus volentibus putrefactioni obuiare. Et necesse est regere naturam continue in puocando vrinam. Sed quod maior pars harum meditationum est calide et sic. complexionis ut est semen apij et feniculi et similia. et possibile est ut ex tali operatione se. augmentet. et propter hoc necesse est ut frangantur earum virtutes prime cum rebus frigidis et natura sui adiuuantibus illa operationem. et talia sunt semina melonis cucumeris et horum similia: et sunt et ex medicinis harum operationum que sunt temperate vel pauce caliditate quas danus sebricitatibus sicut capillus veneris et endiua et similia. Et in summa intelligere debemus quod quando operari volumus medicinas calidas quod frangere debemus earum virtutes: et in hijs predictis medicinis inueniuntur due res. scilicet incisio et subtilizatio

Et scias quod euacuatio per vrinam est ex medicis magis manifestis in febribus. Et hec medicine aliquando inducunt angustiam et inquietudinem et corruptionem stomachi et epatis: et propter in fine febrium contricax: et propter hoc conuenit ut eis admisceant ea que hinc confortare membra principalia sicut bulliedo aqua predictarum aliquid mastice. vel ut bibat aqua illa cum zucaro. et in hijs conuenit nobis magna exercere. scilicet in confortando: subtilizando: et incidendo. Et si materia huiusmodi fuerit humor frigidus et sic. oportet ut absceat ab his. scilicet calidis et sic. eo quod ista sicca non debes quartanarijs exhibere. et si vis ei propinare debes hoc facere frangendo siccitatem earum cum radice liquorice et zucaro viol. Sed quod zucaru viol. habet virtutem relaxatiuam phibere poteris cum passulis quoniam optime exsunt in hoc casu: et sunt necessarie. scilicet passule in remouendo siccitatem superfluas sicut sibi. scilicet sirupi acetosi: eo quod habet mordicare membra nemiosa. scilicet typhagum seu materiei et stomachum et cannam pulmonis: et aqua cineris confert in maiori parte febrium. Et quousque aqua ordeii sit frigida et humida habet mundificare vias a supfluitatibus: et absterget et lauat vias abscip inflatione: et est ex medicinis laudabilis valde in hoc casu. Et propter hoc sicut sibi et aqua ordeii laudata sunt in curis febrium. Sed aqua ordeii interdum ori stomachi habet inducere nocuentum: et propter hoc indiget rectificatione. scilicet ponendo in rotulo dimidium aqua ordeii characterem. id est ex mastice. scilicet pondus. iij. granorum ordeii: et hec omnia indigent consideratione. scilicet opponendo se periculosiori et fortiori sed plus et minus. Medicine enim laudate in relatione nature sunt que habent has sedas virtutes. scilicet relaxare et qualitate febrili obuiare: et tales sunt tamaridi et benefeg. id est viol. et treibii seu manna et medulla bathec. Sed oportet ut vi temus dare microbolanos ante digestionem propter simplicitatem ipsorum: sed alublep. id est corrigiola optima est in principio se. quousque aliqua habeat caliditatem.

¶ Ordo autem medicinarum in mollificatione naturam est quod dicitur sum. scilicet terreniabi primo: secundo benefeg. id est viol. tertio tamarindi: postea alublep: medulla cucumeris saracenicis. scilicet angule: et postea narfabar. scilicet cassia fistula. deinde microbol et queniens est omnibus febribus uti contrariis a tota specie phitredis febribus. Sed quod hec medicine per maiori parte calide et sunt sicut sunt species idem in modica quantitate de ipsis ponere debemus: et frangere debemus earum virtutes primas. Sed medicinis que habent exercere operationem absque calefactione uti debemus: in hoc loco: fit

cut est vinum pomorum granatorum: et sandali albi
et ru. et tabazir. i. spodiū. Sed in sādalis aliqua existit
oppulatio: et cū rectificata fuerit medicā materia vti
lio existit. Sed medicāe que habēt in frigidare et
hūmectare sunt diuerse vel varie vel multe scdm di
ueritatē et multitudinem febrium in agitate calida
ru: et paucitate earundem. Et ordo harū medicā
ru: est talis q: primo vanda est aqua ordei: postea
sympus iulp. et syrup? fm quosdā factus ex aqua ro
se et zucharo solū sicut laudauerunt aliqui nom. Sed
ppter siccitatē aque ro. ponend? est tantūde: aque
simplicis. et plus et minus scdm q: videtur conueni
re. et qui magis fortis existit est syrupus factus ex suc
cis frigidis et hūmidis sicut est succus cucurbitae et cu
cumeris saracēci: et citrulorum et melonum et sūt ex
terius coloris citrini: et interius sunt cōtinui et albi: s;
q: fortius existit est bibere succū predictorum absq: zu
charo. et maxime succum anguie. f. cucumeris sarace
nicico q: contrariatur colere a tōcia substantia sua.
Sed tempus in quo de necessitate debemus purga
re materiam peccantem cum medicā attractiua
est hora in qua exuberat malicia humoris exunctis
in qualitate. et iaz declarauimus superius et hoc face
re debemus fortis existēte virtute. et tunc est certum
quādo signa digestionis apparent quoniā eo tempo
re collaudatur euacuatio facta a natura: eo q: virtus
expulsiua non mouetur ad expellendum superfluita
tes per viam naturalem nisi facta digestionē: et hac
arte imitari debemus opera nature toto posse. Et
scire debes q: facta digestionē sit de fensio et expul
sio absq: aliquo impedimento grossitudinis vel vis
cositatis vel oppilationis. Sed quādo non apparet
digestio tunc dissensio inter medicos reperitur: eo q:
D. et maior pars medicorū dicunt q: minime purgare
debemus nisi materia sit digesta nisi egritudo fuerit
in vltimo acuitatio. Et hoc intelligere possumus ex
dictis. et quoniā quando egritudo est in vltimo acui
tatis: tunc humores sunt in vltima furiositate: et nō
est securitas quin descendant ad quedam membra
principalia et ledant ipsa nisi sint euacuati in princi
pio egritudinis: eo quia humores qui acutissimi exi
stunt sunt subtiles et q: ibi non ē grossities nec visco
sitas que prohibeat operationem medicē laxatiue.
Et nō potest inde prouenire nisi vni solū nocumētuz
q: est q: medicē laxatiue suis qualitatibus primis
augmentant se. et illud potest remoueri miscēdo cū
eis frigida et hūmida scdm q: conuenit. Sed quan
do egritudo nō ē peracuta valde sed est quicta: tunc
expectanda est digestio. Et scire debes q: egritudines
que acute sunt in terris. et in terris nostris peracute
sunt: hoc manifestatur q: et non curabat egritudi
nes acutas nisi cum aqua ordei et melierate. Et post
q: ita est: egritudines acute nostre regionis et aliarū
calidarum medicandae sunt cū medicis attractiuis
vel laxatiuis in principio egritudinis. Et in egritudi
nibus peracutis p: maiori pte humoris corrupū
tur circa orificiū stomaci. et propter hoc quādo appa
ret habundantia sanguinis h: non sit supflua euacua
re debemus quoniā inde magnum puenit inuariū
tum: et in continentis quiescit vilitudo egritudinis.
nisi sit q: prohibeat ex rebus supra dictis. Sed qū
egritudines non sunt acute sed sunt ex humorib? mu
cillaginosi et viscosi et idigesti ipsas euacuare et
purgare debemus post subtiliationē et incisionē: et
hec est digestio eorum alioquin non o: cum medicā
purgari. Sed egritudines que non sūt acute et sūt
ex humoribus subtilibus sicut est vera tertiana que
nō transit vltra. 7. per ydodos: dicit Auiē q: expecta
re debemus digestiōem: eo q: digestio hūoris sub
tilis effectus ingrossatio et grossi est eius subtilitatio: et

sicut difficile est virtuti expulsiue expellere humores
grossos ppter sui grossiciē: sic difficile est virtuti ex
pulsiue expellere subtiles q: dissipantur et dispergunt p
pter sui subtilitatē q: et difficile existit nature expel
lere humores grossos eo q: oppillant meatus et trā
situs et subtiles q: dissipantur et sparguntur et inbibā
tur: tamen medicē laxatiue cicius expellunt et fa
cilius humores subtiles q: grossos. Et ppter ea qui
dam medici dixerunt q: nunq: dederunt aliquaz me
dicinā laxatiuam ad purgandum aliquem humorē
quin colera prius purgaretur propter sui leuitatē et
subtilitatem: et adhuc magis q: quando dantur me
dicine laxatiue que trahere et purgare debent melā
coliam: aut siema grossum et viscosum apropiuera
re et sui natura prius ille eodem trahunt coleram et
expellunt. Et hoc idē manifestat intellectus q: sub
tiles humores habiles sūt ad purgandū et expel
lendum grossi q:uis hoc nō fit ex opere nature: qū
si sic faceret natura illud quod prius exiret in egritu
dinibus acutis esset colera: eo q: tales egritudines p
maiori parte sunt ex humoribus subtilibus: et q:to
sunt subtiliores tanto difficilius a natura expelluntur
Et propter hoc dicimus q: minime tardare debem?
in pacatis exhibere purgationes: neq: expectare ad
perfectā digestionē. q: non est tutus quin mala qua
litas predominetur nature: et tunc erit mala digestio
expectanda cum fiducia liberationis. Et postq: ita
est q: purgare debes nō facias illud nisi primo fran
gas suā caliditatē et sic. Sed in febribus siemati
cis et melancolicis Rasis in principio eorum purga
bat: et hec erat eius opinio olo. f. purgare in principio
se. tamen S. dicit contrariuz manifesta. f. q: minime
debemus in principio febriu melancolicarum. et illud
ideo dicit in epistola ad glauconem. Et illud est q: si
nis harum egritudinū est securus nec expectatur di
gestio mala: sed siematica est malis determinatōis
et ppter hoc necessarium existit vt infirmus euacue
tur ppter q: expectetur digestio perfecta: et propter
hoc medic? prius incipere debet a medicis subti
litiatis et incisionis per ebdomodam vni: q: n: tunc
mus calorem huius se. cū sit debilis vt magnū inse
rat no cumentum: et cum hoc fecerit tunc medic? pur
gare incipere debet. Et demonstratio huius est illū
quod vides fieri in appolia: et etiā in similibus egrit
udinibus timorosis frigidis: q: incipimus in tali
bus ab euacuatione ponendo in medicis laxatiuis
incisionē et subtilitatinā. Et tibi videtur impossi
bile recipiendo syrupus squinzibz per ebdomodaz
ynam factum ex decoctione radicū lilij celestis et
seminis apij et liquiritie quin prepararet humores et
digerat et leuorem faciat exitum a corpore: q:uis
totus humor non euacuetur a corpore tamē natura
inde alienationem suspiciet oio. Et ide redire debes
ad incidendum et subtiliandum per aliam ebdoma
dam q: admodum diximus. et postea purgare: q: ta
liter operando humores habiles reperiuntur ad ex
pellendum. Et simile huius est homini ferenti gra
ue pondus quoniā quādo ferre nō potest ipsum et di
uidit ipsum in partes facilius tolerat ipsas. et postq:
natura fuerit alienata. tunc digestio laudabilis ap
perabit: et rectificabitur domino concedente. Et
hoc meli? exiit valdē q: firmū dimittere egritudi
nature. f. si videbis naturam egritudini preualere:
tunc dietam et regimen infirmo inbebis: et hoc in ar
te minime collaudatur. quoniā nisi nature violen
tiam feceris vel adiuvando ipsam nihil boni ei fece
ris: nisi q: verba ei dederis retinendo ipsuz. Et istū
idem regimen facere poteris in febribus melanco
licis: et sic facimus hominibus sanis quādo volum?
ipsos purgare. f. quia ipsis digestiū propinamus

primo ad subtiliandus humores & vias aperiendo sic & in egritudinebus o3 faceret: tamen in egritudinebus maior diligentia est adhibenda: eo q3 caru humores difficilius recipiunt digestionem. Et hoc manifestat i opere. In labore ipotao febr ppiquo quoniam ipse purgabat omnes humores facientes hunc laborem preter hiores viscosos mucilaginosos: eo q3 omnes concordare videntur q3 tales non sunt purgandi. Aut videtur q3 euacuare debemus habentes hanc fe. p fricatione solum. Ego autem affirmo q3 climata in hoc multa sunt consideranda: ppter hoc non est danda regula generalis: quoniam mihi videtur q3 etiam humores viscosi & mucilaginosi purgari possunt in his nostris regionibus: facta tamen in cisione & subtiliatione per longum tep: & tunc tps. digestiois abbreviabitur: & natura inde alleuabitur: & ex tunc videbis digestionem laudabilem. Et te o3 has res multotiens experiri. q3 experientia in his rebus non modica virtutem habere videtur. q3 scripti mus de hoc in hoc loco sufficiat.

Capitulum de abatione & fricatione & balneatione febuciantium.

Ieo q3 cibis dari non deberet febuciantibus v3 ad statum egritudinis & hoc vt natura tempus habeat digerendi humores facientes egritudinem & ipsos expellendi: sed q3 virtus non e3 sufficiens omnibus te o3 considerare egritudines: quoniam si fuerit ex egritudinebus peracutis, cuius status est ppinquus & crisis debet esse in septimo: & natura fortis erit: tunc illud facere debes: si virtus debilis fuerit nullatenus facere debes. Sed si virtus mediocriter fuerit: etas fuerit inuictus cibabis ipsum aqua orde: & mica panis lota etiaz cum aqua calida ad q3tate. i. 2. vel 3. ponderis. & istud est subtilius regimen in nostro climate fm consuetudinem nostram. Sed regimen antiquum subtilius erat n3 hui dare per ebdomadam vnam & quando volebat ingrossare dabant aqua3 mellis sol. S3 hoc ferre no possunt illi qui nostri climatis propter complexione aeris & consuetudinem. Sed in climate aliorum corpora habent minorem resolutione3 & cu3 hoc bibunt vinu3 non in modica q3tate & comedunt carnes porcinas que duo sunt plurimi nutrimeti. Et generaliter consideranda est consuetudo: quoniam qui consuevit comedere ter in die non possunt predi eta sustinere: maxime habentes complexionem calidas & resolubiles. Et si cognoueris statum egritudinis esse longu & virtus infirmi fuerit debilis cibanda est plusq3 distinus in principio: & cu3 stat appropinquabit minuendus erit & totu hoc est intelligendu fortis existente virtute: & fortitudo virtutis erit i coplexione forti. Sed qui habet coplexiones calidas & sic pauci ex his famen possunt sustinere: & maxime in egritudinebus sibi cōsimilibus & in temporib3 calidis: eo q3 quando talibus pati fame3 fecerimus: febres eor3 ad incensinas declinare faciem3? Quis debiles exstant in radice vel ad ethicaz q3 in coplexionebus cōsimilibus multiplicans qualitates male sui natura & magis quādo eis facimus sustinere famen multiplicantes & adburant humores. Et hora cibandi eos est in declinatione perorissimi: ante pncipio scōi vt natura habeat spaciuz digerendi humorem in tpe porisim: hoc melius exilit. s. confortare virtutē ne ei accidat accidens periculosu3: cui necessarium sit cibuz ppinare vt in sincopi & resolutione. Sed si timuerimus aliud ex his cibabim3 eos in pncipio porisimoz: quoniam inde eos a sincopi taliter liberabimus q3admodu recitat. S. de puero qui pcepto medicorū substituerat famen tribus diebus. Et aliquādo conamur cibare ipsos in medio porisimoz.

In febribus autem cōtinuis horā cibādi eligere debemus in qua maioris existunt: quietis considerando tamen consuetudines. Et ex horis diei meliores sunt frigide. s. mane & sero. Et scias q3 balneū in declinatione se. collaudat quoniam supfluitates euacuat subtiles. In pncipijs vero minime q3 rigores habet. puocare: & dissoluit humores & multiplicat opillationes & spergit supfluitates p corpus totu & nō est tutu qn inde pueniat apostema in aliquo pncipali mēbro. & Quis humores euacuet multiplicat tamē caliditate & siccitate febrile siue fuerit ex aqua calida factu siue ex aere calido. Et necesse est vt corpora talia non tangant aqua frigida quoniam humores efficit crudos. & p3 balneū fieri n3 nisi p3 facta declinatione & in febrib3 que nō sūt acute. Una quoq3 aromatica & leuata que modica aquaz sustinere possunt slematice & melancolice exhibere possum3: sed in incensibus a vino omnino elongare debemus. S. quoz curabat febres que erāt ex humoribus mucilaginosi3 cū fricatione & hoc indiget consideratione quoniam non est tutu qn humores spergantur ex fricatione per totu corpus. Et i se met pcepit in libro de cōseruatione sanitatis q3 ille qui habet latitudinē & corpus eius fuerit plectorium vel plenu humoribus mucilaginosi3 vt minus moueatur vel exercitet: neq3 balneu intret neq3 faciat fricationē & similia: eo q3 fricatio nō euacuat ex humoribus nisi q3 sūt subcutanei & inter musculos. qui autem sūt in venis nullatenus euacuari possunt nisi cū medicinis laxatiuis. Et etiā vides q3 si sanus faceret fricationes pcepta ab ipso in latitudine. s. ita magnā: de necessitate cutis apostemaret. eo q3 fricatio hec i vltimo grauitatis erit. & illis marie q3 hac parit egritudinē cū in latitudine semp videantur esse. Jam ergo sufficienter scripimus sicut nobis videatur generaliter curas febrium putridarum. nūc autē redibim3 ad q3 rā vniuscuius q3 particulatiter.

Capitulum de cura febriu colericaz & p3o de cura tertiana.

Si febris si fuerit pura tertiana erit secura ab ipso periculo. Et scimus certissime q3 natura habebit dominu super hunc humorē. et propter hoc nō debem3 euz mouere cū medicinis attractiuis sicut est scamonea. eo q3 rectifica do eaz q3tuz plus possumus semp mēbris principalibus h3 inducere nocumētū. et ppter hoc virtutem debilitat et auget etiā caliditatem febrilem & siccitatem suā. & si aliud nō induceret nocumētū nisi conamen surgendi & decubendi modicu nō inueniretur. q3 inde sica lesit & debilitatur. Sed apparet significatio digestionis nō est malū dare aliquā medicinā attractiuam in hunc modū. s. q3 primo dare debes ea que primo habet lenire materiam & humectare sicut syrupum viol. & tamarindi & ad reprimendū nocumētuz s3o maci adde aliquid ex mallice. & reubarbaru3 in hoc loco optimū exilit quoniam reprimēdo nocumētuz predictaz larat. Et quantitas quā dare debes ex reubarbaro est a duabus. 3. vsq3 ad tres miscendo ei syruū iulep & squinzibin an. i. i. cū. v. ptibus aque frigide. & infra diem potabis cum aqua orde: & hoc faciendum est omni die nisi natura moueretur bis in die ad asellā sicut cōuenit. & si natura moueret ex hac medicina vltra q3tate minue fm portionem ex ea. Et sumus contenti in hac fe. ex fricatione & humectatione cū aqua orde: & syruo iulep. eo q3 b se. non est ite intense caliditatis cū sit ex colera naturali. Et sumus contenti opillationes ipsius remouere cū aqua orde: & squinzibi solū cū modica in ea reperitur opilatio & fortia nihil. Et facta digestio si sufficit dare mirabolanos citrinos bene quidem sin autem p

pina infirmo ex scamonea char. ij. cū tantum dē ma-
stice: cū. 2. 5. Syrupi de nenupare. 2. 3. v. Syrupi malo-
rū Syrupus de nenupare. qz frāgit qualitatē ipsi sca-
monas. f. eius caliditatē sic. et cū hoc cōfortat aro-
maticitate sua mēbra principalia. Et Syrupus pomo-
riz: eo qz frāgit eius siccitatē: remouet nocuentū
principalium mēbroz: et medici iā ipsi vti fuerūt ad
ocultādū maliciā scamonee. Et si timebis debilitatē
infirmi cibabis ipsū mica panis lota. et iam testifica-
bit. q. nisi fuerit ex errore q. hec se. non transit. i. 4.
diez etiā si fortissima fuerit. Sed si hec se. nō fuerit
ex pura colera sed erit ex vitellina vel pasina vel eru-
ginosa non enadit hic absq. periculo magno: et mari-
ne quādo fuerit ex pasina vel eruginosa. et mihi vi-
detur impossibile q. aliquis ab eruginosa euadere pos-
set. Et hec se. longos habet porismos et pessima acci-
dentia. et ppter hoc indigent purgatione cū medicā
attractiua quam supra scripsimus. prius ablata cali-
ditate et sic. ipsius. Et nē malū vt misceas ipsi medi-
cine aliquid de polipodio q. arābice dicitur belbeg.
eo q. purgat colerā adullā et grossā et melancoliā. post
q. fregeris siccitatē eius cū oleo amigō. dulciū. et apte
re opillationes in hac se. ppter exilitatē nisi fuerit ex ce-
dēto caliditate: q. si fuerit: tunc intendere debes so-
lū ad infriigidādū et humectandū.

Capitulū de cura caufonidis.

Et se. est intensi caloris et prauorū accidētūz
b et dicitur incēstia: et impossibile est q. hec ex
colera naturali generet. Et in ista cōueniens
existit purgare cum medicina attractiua a principio
ipsius et minuire ex sanguine si signa sanguinis appe-
bunt dando ei omni die decē aureos tamarindoz
infusoz in aqua simplici absq. syrupo et aliqua alia re
dulci: et post dabis ei bibere aquā ordei: et postea p. to-
tū diē potabis eū aque angurie. et hoc regimen pro-
prium existit omnibus se. que sunt vltima calidita-
te: et non dimittas aquam angurie et aquā sup. niuem
infrigidatā: quoniam si cōuerteris hanc se. in lentā
et cronicā melius longe existit q. vt eger moriat. Et
hoc etiā dicit. Alumeron. Aluenzoar de quodā pue-
ro que ipse medicauit cui dabat omni die aquam an-
gurie: et quotidiē colerā vomebat. et tamē taliter fuit
operatus donec illa se. conuersa fuit ad cronicā et in-
de liberatus fuit. Et mihi videt q. aqua angurie lō-
ge melior existit q. aqua in niue infrigidata i hoc cāu
eo q. aqua in niue infrigidata quā sit in vltima fri-
giditate velociter tamē recipit caliditatem et adhuc
magis: q. aqua cū sit simplex nihil restaurat neq. pre-
stat corpi nisi frigidā q. lūatē solū: q. ad angurie restau-
rat et addit i sanguinē faciēdo frigidā sām et q. lūatē
Sed quando se. erunt lente et longi erunt porismi: et
certus eris q. nō ex colera pura erūt sed erit ex vitel-
lina que naturali frigidior existit: tunc studere debes
plus in aperiendo opillationes q. infriigidādū con-
trariū eius q. fieri debet in illa q. fuerit ex colera pura
quā raro tales inueniant. Et laudabiles medici
ne in hac pte sunt que habent virtutē aperitiuāz abs-
q. fōm caliditate sicut capillus veneris et radix apij.
et semē fenicali frangendo siccitatē eoz cū radice li-
quiricie. et caliditatē cū violis. et flore nenupare. et sei-
nibus cōmunibus. Et studeas ponere in medici-
nis res que habet mēbra principalia cōfortare. sicut
est mastix et spicanardi componendo ista cū syrupo
squinzibni. Et esto studiosus ponere in medicinis so-
lū quā que habent coleram euacuare cum quantita-
te hemaris sicut est semē biali. id est semen charta-
mi. frangendo tamē caliditatem et siccitatem eo-
ruz. Et hoc est cura omnium febrium colericarū

Capitulū de cura se. stematice.

Et febris cū fuerit ex stemate simplici et natu-
b rali. et si hoc fuerit certus. tunc studiosus esse
debes in incidendo humores. et in subtrahendo
et opillationes aperiendo plusq. infriigidando et hu-
mectando. et sufficit tibi in hac iterare squizibi cū in-
cicerū occultando siccitatē eoz cū radice liquiricie.
Et adde huic cōpōni aliquid ex spica et mastice quo-
niā in hac febre stomachus debilis reperitur. et cōue-
nientior operatio hac se. est lenire naturāz cū semine
cartai et semine baruliz fracta siccitate eoz p. cū
tereniabi. Et seruato hoc regimine p. ebdomodā vnā
ppinabis ei medicinā laxatiuā que habeat illū hūo-
rē euacuare. et melior illarū medicinarū sunt turbit.
q. a propietate hz trahere et expellere humiditatem
que in ore stomachi est. et agaricū etiā cum eo q. eradi-
cat humore grossū et apti opillationes. et si addide-
ris aliud ex ierapigra non est malū p. idendo magis
in agarico et turbit. et aliquādo occultādū et frangen-
do siccitatē eoz cū oleo amigdal. dulciū. Sologu-
rida autē in tuis medicinis curabis ponere q. tū pl.
poteris. Et si aperuerit tibi q. humor sit tāte duricie
q. nō possit euacuari absq. ea Adde ex ea aliquid i p.
dicta cōpōne occultando maliciā eius cū chachina: et
credo q. sit dragantum et cum amigdal. Et doles
eius est. f. ps aurei: et tales purgandi sunt bis quon-
iam in vna vice non possunt purgari propter grossici-
em humoris: et hoc non facias nisi virtus fuerit for-
tis consideratis alijs conditionibus supra dictis. me-
dicina vero facta exturbat in principio huius se. non
est mala. Libus vero in principio huius se. sit pul-
la parua secura eo q. status eius non est minor trium
septimanarum: et est possibile vt ipsa duret vsq. ad
40. dies et vltra. Rasis autem dicit q. transacta septi-
mana quarta non est malum infirmo exhibere trociscos
eos de rosis completos cum aqua cicerum: eo quod
hanc se. patientes in fine leuiter daueniunt ad debi-
litem stomachi et repatis et cadunt de facili in ydro-
pism. Et ego meo tempore vidi quosdam habē-
tes se. cronicas quibus medici nostri ppinabant i eis
syrupum squinzibi solū: et ceciderunt in ydropism.
et mortui sunt. Et quod dico de trociscis de ro. i hoc
loco non dico nisi causa exempli et similitudinis: ta-
men tu debes dare et similibus medicinis fm plus
et minus put tibi melius videbitur conuenire: et q.
simile huic intentiōi repis ē zuchaz ro. pter q. frigidit-
tati magis videt p. tinere q. tr occisi dicti. Et si vide-
bitur tibi conueniens miscere cum iure cicerum sy-
rupum squizibi facit illud: et si inflatio in pedib. aut
in palpebris apparebit tibi caueas a syrupo squinzi-
bi: quoniam habet p. ducere ad ydropisiz q. admodū
diximus. In febribus vero stematicis nō recipiē-
tibus digestionē: quorum facies et vter tument
et colores eoz plūbei videbūt. B. videtur q. tales
sunt euacuandi p. fricationem donec vigilat diuidē-
do tps eoz ita q. dimidiū tps eoz sit fricatio et dimi-
diū sit dormitendo. Et dabim. ei bibere aquā mel-
lis cū yfopo et liquiricie. Sed B. potabat eos aqua
ordei: sed eā ego nō laudo in hoc casu eo q. nocet sda
eo et facit opillationē: nisi cū ea fuerit parū malicio-
si piperis et radicū fenicali. et nō debemus eos diu dī-
mittere absq. cibo q. inde recipiunt nocuentūz q.
uis leuiter patifamē possunt. quoniam quādo iste hūor
mucilaginosus multiplicat i corpore: talis humor
cū difficultate maria pōt ad sanguinē conuertit: et p-
pter hoc virtutes eoz debilitantur donec ad siccō-
piz habent puenire. et ideo eis dare debemus micā
panis lotam cū aqua mellis vel cū vino aromatico.

Cura Caufonidis.

Et hic est modus fricationis qui preceptus est a G. in hoc casu. s. q. habere debes gausapia aliquantulum grossa & vetusta: in primis scipere debes a superiori crurum descendendo inferius ad pedes: & postea frica genua: & postea superiora coram descendendo ad genua. Et postea incipies fricationem ab huius vel spatulis descendendo per brachia ad manus: deinde fricabis dorsum incipiendo a summitate eius veniendo usque ad pedes: sic fiat per totum diem. Et si infirmus senserit latitudinem inunge eum oleo non habente simplicitatem: sicut oleum camomelinum & ancinum quoniam est bonum. Et dicit G. q. postea abstergere debes oleum: eo q. angustia prestat & hoc est q. G. videtur dicere de huius egritudinis regimine. Et quia in hac fe. accidit sineopsis & consuevit peruenire ideo memoratus ero et curas ubi tractabo de curis accidentium obmittendo eorum causas.

De cura febris quartane

Unde autem quo plus indigemus in hac fe. est aperire: incidere: & subtiliare: & modicus in ipsa indigemus fricatione: in frigidatione & humectatione quasi nihil & cura huius fe. quasi contraria erit cure causonidis eo q. in causonibus attendimus ad fe. solus & in hac cause. Et propter hoc eligere debemus medicinas incisivas subtiliativas & splent appropriatas sicut radix capparis & scolopendria & tamariacus: eo q. istud membrum potens est ferre medicinas fortes & aptinas absque nocumeto. Et potes conficere has medicinas cum syrupo squizibin facto ex vna passa. Et o. in principio te euacuare materia cum belbes. i. polipodium extraxit virtute ei in iure galli veteris & oleo amigd. & si vis digestionem expectare in hac fe. potes facere propter ipsius modici periculum q. ferre potest. Et si vis purgare ante perfectam digestionem poteris facere sacra incisione cum syrupo predicto per duas septimanas vel tres. Et medicine que habent trahere hunc humorem & purgare sunt iam manifeste & etiam habent gradus: & q. in primo gradu reperiuntur sunt mirobol indi et emblici: postea polipodium: & tales sunt qui dimittunt mirobol propter eorum simplicitatem: & post polipodium est epitimum. Et operatio ista fortior est operatione polipodij & maiorem corpori infert angustiam & hac de causa indiget oculatione illarum duarum reperiuntur remittendo ipsius qualitates primas & eius remittendo maliciam: & propter hoc non est malum miscere isti medicine medicinam que faciat ipsam velociter festinare sicut ponendo cum predicta medicina baracta duo scamonee vel tria cum tertia parte vnius auri de maiorana: hoc non facimus causa expellendi ipsum humorem: sed propter debilitatem & tarditatem ipsarum medicinarum ordinamus & etiam additionem ut recipiat inde principium expellendi post epitimum est lapis lazuli. & ab eleboro nigro cauere debes toto posse: completa autem digestionem huius fe. a. & r. r. r. collaudatur & ante digestionem recepta possit ipsam ad causonidem conuvertere. Sed si tempus fuerit frigidum & eras senectutis existeret dyatrion piperon facta digestio mirabiliter confert & maxime in frigidis regionibus. Et in diges in hac febre circa splenem si uidere. s. emplastrum do ipsum cum rebus remouentibus ipsius tumores & eius duriciem resoluentibus quemadmodum in colerica solliciti esse debemus circa epar & in slematicis in officio stomaci: q. m. b. y. istud in quo maxime talis humor putrefcit ardet sicut ignis in hac fe. mclacolica est splen & in colericis est epar & maxime continuas ex colera patientes & in slematicis circa sto-

macus existit: quare in istis tribus generibus febrium conueniens est dicta membra confortare & hu. digerere & rectificare. Et si cognoueris in predictis sanguinem exuberare in principio eos minuire debes. In slematica mihi vero videtur q. cum timore magno slobotomia sit facienda quia in ea multa quantitas humorum crudorum reperitur. In fe. autem acuta que dicitur muchabecca: & in latino seneca vocatur scire debes q. quando putredo preualuerit tunc purgatio est melior: slobotomia: & si quantitas sanguinis plus ipsa putredine reperitur tunc melius est slobotomare quam purgare. Et sic iam finitus est tractatus omnium febrium putridarum generaliter & specialiter Et postquam curas simplicium cognoueris perfecte ex ipso scire debes leuiter curas compositarum velut scietri & eorum & suarum similia.

De cura ethice.

Unc autem mihi remanet de ethica determinare. Nec febris, cum sit de mala complexionis sine materia calida & sicca ideo intentio curatio est una exilis. s. intrigidare & humectare & plus indigemus in hac humectatione q. in frigidatione quare in frigidare debes & humectare cum omnibus rebus quibus potes. Et hoc dupliciter fieri potest vno modo cum rebus ab intrinsecis & alio cum extrinsecis sicut cum balneo unctionis & emplastris. Nec quidem febribus tres gradus habere videtur qui variantur secundum plus & minus: quorum quod primum leuiter curari potest: secundus difficilis exilit: tertius vero minime curari potest. Et cura quod primum gradu eadem exilit nisi q. diuersificatur secundum plus & minus. Libus autem qui maxime conuenit in hac egritudine est lac: & melius ex eo est lac mulieris: & post ipsum est lac asine & post illud est lac capre: est necesse ea a quibus respicitur lac nutrire cibis opus secundum suam naturam & facientibus digestionem laudabilem: ipsius in iciano dare debemus in ea quantitate qua digeri possit & conuenit tibi studere ut bene digerat: eo q. lac in stomacho de facili calcari consuevit: quare incipe debes a modico dando ei primo. s. i. & sic addendo donec deuenias ad dimidium rotulorum. Quia quidam ordei eis magnas habet necessitatem: & quibus corpora eorum maiori indigent nutrimento ceteris corporibus: ideo quia virtus eorum nutritiua debilis exilit: pueniens est studiū adhibere in prebendo eis cibaria digestibilia & boni chym. Quare de carnibus laudabilioribus eis existant pulle gallinarum q. nutritiue sunt ex frumento. Et vitellum cui similiter eis est optimū nutrimentū & capones nutriti ex amigdalibus & frumento eis collaudantur optime. Et si in corporibus eorum calor fortis reperitur non est malum eis propinare aliqd ex ossibus aliquibus frigidis: q. ex eis magis laudabiliores exsunt sunt lactuce quia somnū puocant: ipsi indigent ipso plus ceteris hominibus: q. virtutes eorum sunt debiles: ideo cibaria eorum debemus diuidere in vicibus pluribus sicut in se queri dicturi sumus. Sed in balneando eos debemus magnas habere considerationem: eo q. isti non videntur habere necessitatem calefaciendi resoluedi nec vaporandi: qd. eni pfectis ex frigidatione accidentali acquisita balneo: cum humores inde euacuentur: & hoc non confert nisi in mala complexionis materiali. Et postquam ita est mihi vero videtur q. ipsi non indigeant aliqd ex acre balnei & quibus aqua calida habeat humectare cum hoc tamen facit resolutionem. & balneum aque frigide mihi videtur esse melius si possit ipsius conuenienter sustinere. Et scias quod Galenus manifeste dicit quod ipsi non indigent balneo nisi causa preparationis suorum corporum ut aqua frigida

valeat sustinere et quo balneari debent in fine balnei
Et balneum secundum ipsum taliter debet preparari
scilicet quod infirmum ferre debemus cum lecto suo ibi et
cum fuerit in camera prima ipsius balnei extendere de
bemus plumarium paruum et eum superponere ibi de
bimus: et illa prima camera tepida esse reperitur ibi
cum a pannis expoliare debet: et ordinare debet quod
a quatuor bobis capiēdo a quatuor angulis plumarii fe
ratur ad cameram secundam: et ibi ipsum reponat nudū
Sed temperantia camerarū balnei vna alteri com
parari debet. s. quod eadem proportio esse debet secūde
ad tertiam que prime ad secundā: et cum fuerit in came
ra secunda inungi oleo tepido et postea ponēdū est
in camera tertia: et ibi ponendus est in balneo vel tina
aut pila quod idem est. Et in vna quacūq; camerarū
tū morari debet quātum ipse infirmus possit: et ince
dere suauiter ab vno capite earū ad aliud. Et ex tunc
ipse infirmus debet poni in balneo vel tina seu pila
aque tepide plena: et illud morari debet temperate et
postea balneandus est aqua frigida: et istud est regi
men quod aperit. Et in hoc casu de balneo. Et
rasis sentire videtur quod tales infirmi non indigeāt ni
si balneatione aque tepide. Sed quia impossibile
est ut tales quando expoliantur ut eis non eueniant
ouipilationes et specialiter in exitu ab aqua calida:
ideo necesse est ut tina vel balneū eorū sit in camera
temperata que non excedat in caliditate vel frigidita
te: et aqua similiter temperata esse debet: et sic vide
tur ei ut inde aliquod inuamentū recipere debeant
Sed inuamentū appositionis fecis picis est eo quod
virtus istius attractiua debilis esse reperitur: et propter
hoc ponēdi sunt in vno in aqua calida: eo quod in illa prin
cipiū attractionis esse reperitur: et in eadem tū mo
rari debent quousque membra eorum vndique tume
scere videantur: et postea totū aperiantur: et deinde pax
est apponenda: et hec omnia recitat. Et ubi loquitur
de cura malicie complexionis calide et sicce stomachi.

Albumen Aluenzoar aut velle videtur quod nos eos
in tina aque tepide solū ponere debemus absque intra
ctione stuphe: et in exitu tū propinandū est eis lac. et
cū digestū fuerit iterū ponendi sunt in tina et postea
dabis eis aquam ordeī: et facta digestionē ipsius da
bis eis mīcam panis lotā cū rebus predictis. Et
ex rebus que exterius sunt sunt balneū et balneatio se
cundū quod diximus: et etiam aer quod si fuerit calidus de
bimus cū infrigidare abstergendo domū: et subter
nēdo in ipsa folia frigida sicut sunt rose: et folia salicis
et flores nenfaris et folia vitis cū suis floribus stude
do vel ingeminando ut aqua frigida a superioribus
ad inferiora descendat. Et ut domus septentriona
lis existat. Et quod ille fenestre sint aperte: vnde sol
minime possit penetrare: et ille claudantur vnde po
tēst intrare. Et quando aer fuerit frigidus nō indige
būt predictis nisi ut ipsum trahāt sicut est: et maxime
quando principiū male complexionis fuerit a stoma
co vel a pectore vel ab intestino ieiuno vel a renib⁹
ab istis ipsa mala complexio deinde deriuatur et
possibile est etiam quod illa mala complexio incipiat a cor
de et inde ad predicta et ad totum corpus deriuatur.
Quare studere debet ad sciendum vnde habeat pro
uenire febris ipsa: et cum sciueris membrū a quo pri
mo procedit hec mala qualitas febris studeas ipsum
infrigidare et humectare absque trahendo ipsum a sua
naturali complexionē: et specialiter si membrum fuerit
maximi inuamenti. Et emplastra conuenientia hijs
membris sunt emplastra facta cum rosā et sandalis
et herbis frigidis aromaticis vel cum cera sicut dicit
D. Et cū infrigidare volueris principalia addas aro
matica et sūptica. Et istud est regimen eribice cum su

erit in ultimo: sed quādo fuerit in principio est lenio
ribus curari poterit.

De sincopi et suis particulis et omnibus acciden
tibus impediētib⁹ curationem se.

Postquam loquuti sumus de febribus absque
et accidentibus prohibētib⁹ curationes earū
nunc tractare volumus de febribus secum ha
bentibus accidentia. Dicamus ergo quod ista accide
tia generaliter proueniunt ex omni re dissolvente vir
tute: et hec resolutio sincopis nominatur: et puenit ne
cessario a mala complexionē cordis calida vel frigi
da. Complexio autem mala calida: aut prouenit ex re
bus extrinsecis sicut ex aere calido ut sepe contingit
diu moranti in balneo calido: aut ex reb⁹ intrinsecis
sicut ex mala complexionē totius calida corporis ut
contingit in caufone. frigida vero cōtingit aut ex re
bus extrinsecis: sicut accidit ambulātib⁹ per loca
frigidissima: aut ex complexionē frigida membrorū
extrinsecis plurimi inuamenti: sicut accidit ex ore flo
macti et ex suffocatione hyatricis. Aut ex mala cōple
xione totius corporis frigida ut contingit in febrī
bus putridis que sunt ex humoribus grossis et visco
sis et mucilaginosos: et hec pplexio frigida quandoq;
acquiritur ex superflua euacuatione diminūte ca
lorem naturalem quoniam quando calor naturalis
superflue diminuitur impossibile est ut possit regere
corpus et omnes operationes frigidiores debito exi
stunt quare prouenit sincopis. Et dico tamen quod ip
samet diminutio quāto inducat sincopis. Sed ineq
litas quātū: eo quod cuiuslibet generabilis et corruptibi
lis est ppositio quorū quātū. s. c. f. f. et huiusmodi quādmo
dū in libris naturalibus declarauimus. Species an
tem euacuationis aliquando prehabundare consue
uerunt sicut sunt superflui fluxus et vomitus ven
tris et superflui fluxus sanguinis nariū et emoroida
rum et aliorum membrorū et in mulieribus superflui
fluxus mēstruorum: et etiam quando in pte superflue
eruberant. Et potest etiam sincopis prouenire ex
ruptura seu crepatura: vel ex aptura magni apostema
tis subito: et vigile similiter hoc facere possunt. Et
etiam accidentia anime sicut excedens gaudium et
tristitia: quoniam hec faciunt spiritus exalare super
flue dilatando et constringendo: et inde in substantia
membrorū banclitus spiritus malam acquirunt com
plexionem. Et etiam fortis calor est vna ex reb⁹ quod
dicit ad sincopim: et hoc accidit aut ex mala comple
xione acquisita ex dolore aut superfluitate mori vir
tutis expulsiue facientis dolorem sicut dicit D. Iste
autem que dicta sunt sunt omnia accidentia que ha
bēt sincopi facere et pmouere. Et summane scire de
bes quod quando sincopis fuerit cum febre: studēdū est
tunc in remouendo et rectificando seu curando sincop
im quāuis contrariū se videatur. Et nos dictu
ri sumus modum eius cum ipsius curam tractabi
mus. Et nunc incipere intendimus tractare de sin
copi pcedente ex causa crudoꝝ humorū. Dicimus
itaq; quod curatio huius est regimen predictum in cura
tione harum febrium quare si ex negligentia: vel de
fectu ipsius in sincopim inciderint inuabim⁹ eos in
primis propinando cibum etiam si in medio fuerint
paroxismi: quāuis nostre intentionis contrarium vi
deatur: cum intendimus quod natura egritudine debe
at preualere: et in hoc casu nihil vno melius reperit
quare dico quod quāuis vinum sarracenis bibere licitū
non sit: tamen in hoc loco ita licitum esse videtur vi
num bibere quemadmodum eis licitum est comedere
carne moricina scilicet que per se moriuntur vel
suffocantur habentibus necessitatem quare incipe
re debemus eis dare mīcam panis infusam vino.

Et vinum quod melius reperitur est aromaticum cuius caliditas penetrare potest per totum corpus qd sit sine amaritudine & stipticitate: & est illud vinum quod est vinosum pungitum in principio: & post delectabile sine aliqua amaritudine & ponticitate. Et mihi nō placet vina i nostris pib⁹ assueta sicut sunt vina picis: ideo quia sunt vina medicinalia & non tribilia & nocent principalib⁹ membris sua siccitate & acumine. Diamusum autē in talibus propinatū cū vino non nocet: & in principio sincopis rorare facies & aspergere cū aqua ro. vel saltem conueniens est cū frigida: & si sincopizans habuerit apostema epatis vel stomaci vel similia membroz: non speres euz curare cū exhibitōe cibi: qd cib⁹ pl⁹ multiplicat apostema qd fortificet virtutem & fricare extrema in hora sincopis conueniens existit. Illis vero quibus puenit sincopis ex caliditate vel acumine renuz qd sci re poteris ex signis dictis ab. y. que sunt nares acute oculi concaui: tempora plana & similia: cura illorum est contraria supradicte: quia ad conseruationem illorum non indigem⁹ abstinentia cibi nec respicere die creticam neqz statum egritudinis aliquo modo. Et ex cibis conuenientioribus omnibus est mica panis vel aqua ordei & grana granatorum: quia in granis granatorum proprietates reperitur resistendi putrefactioni: & ex cibis in fumositate malis conuerti minime possit & ex cibis etiam qui ipsos habent confortare sunt vitella ouorum & testiculi gallorum & pulle parue. Et si sincopis fuerit ex errore cibi cibandus est ex pane infuso in vino: sit vinum aquosum lenē: odo riterum: albus sicut dicit. y. & linsatum sit cum aqua frigida: qd si sincopis prouenit ex humorib⁹ viscosis mucillaginosis vinum linsatum esse debet ex aqua calida: quoniam aqua frigida illis magnum infert nocumentum. Et tu scis qd syrupus pomorum & citoniorum cum medicinis muscatis conferunt sincopi sed non iuuamento vini: quia natura necessario dominari debet super ipsas ad ipsarum conuersionem. Vinum autem digestionis citius preparatur omnib⁹ alijs cibis & medicinis: ita qd dicitur qd in stomacho nō moratur ad digerendum nisi in epate solum & in talibus tantum indigemus restituratione & nutritione qd si inueniri posset aliquid quod nutrire posset absqz digestionē illud melius ceteris diceretur & vitulus ppter eorum debilitatem: & quia intendimus ipsos citius iuuare qd esse potest. Alter autē in quo infirmitas iuuari debet frigus & stipticus debet esse & generaliter tibi necessarium existit vt talib⁹ ordines omnia que habent resolutionis obuiare: & emplastrado super ventres eorum & stomacos res stipticas & aromaticas & si calor in talibus esse fortis reperitur propinabis eis res stipticas & aromaticas. Et habens sincopim causa apostematatis aliquorum membrorum principalium nullatenus de ipsius liberatione considerare debes.

C De sincopi proueniente causa stomaci.

Incopis quod ex stomacho procedens si ex colera que in ore stomachi habundauerit fuerit in primis vomitum prouocare debemus: ponendo pennas eis in ore & si cū hoc cicere non poterit naturam tunc mollificare debet. Et. S. videtur vt talibus in hoc casu oleū tepidū dare debemus: quoniam si vomitum non habuerit ab eo saltem natura mollificabitur inde. Sed quia hec medicinē que habent vomitum prouocare de sui natura est & proprietate simulare virtutē plus eo quod facit humor efficiens sincopim & addit in eadē egritudine: & propter hoc dico qd longe melius est confortare eorum stoma-

cos cum mallice & spicanardi: & succo citoniorum & foliorum vitis: quia taliter virtus eoz expulsiua confortatur & humorem expellit & si vomitus a se prouenerit in hoc casu valde laudabilis existit in sincopi qui dam facta ab humoribus frigidis dabis de elactuario dyatrion piperis: studēdo extrahere hū. quemadmodum dicitur sum in curis cuiusqz membra.

C De sincopi accidente causa doloris.

Ico qd si potes remouere dolorē remouendo causas ipsi⁹ non intendas curare cum rebus existentibus contrariis egritudini: & hanc curam inuenies in curis male complexionis que accidit in vno quozqz membro eo qd dolor aliquando proccedit a mala complexionē calida vel frigida materiali vel non materiali: & accidit aliquando a mala complexione siccā absqz materia sicut accidit dolor in spasmico sicco. Sed quando dolor in tantum fortificatur qd non est tempus expectandi: tunc curare debemus etiam cū rebus augmentantibus causam. s. stupefaciendo membra dolorosum & hec cura non confert nisi per accidens. s. priuando sensum illius membri in quo mala complexio reperitur causa humoris ibi existens & inde diminuitur motus ei⁹ expulsiu⁹. s. eius virtus expulsiua: absqz tamen resolutionē spirituum aliqua. Quando autem sensus superfluuus membri esse reperitur tunc certissime superfluitas resolutionis spirituum reperitur. Et quando facillime bene speciez curatio nis in doloribus a causa frigida prouenientibus in fine tunc sequitur magnū nocumentū. Sed si causa fuerit calida: tunc non tantū sequitur nocumentū: operari debes illam curam in causa frigida nisi cum infirmus in articulo mortis esse reperitur causa doloris. Et ex huiusmodi medicinis que in hoc casu magnam habent proprietates est filoniū: & est ratio nabile propter opū receptū in ipso. Et hec cura generaliter in omnibus doloribus acutissimis operatur & in quibus magis necessaria existit est in doloribus oculorum: auris: dentium & intestinorum. Et. S. precipit qd minime exercere debes hanc curā nisi postqz pronosticatus fueris infirmo qd in fine ex ea lesionē habere debet: tamen conari debes in remittendo nocumentū qd ex eo cognoueris esse futurū: & in partibus nostris quando volunt opū operari non faciunt nisi miscendo cū alijs medicinis sicut est in filoniō. Et melius filoniū est illud quod non est vetustū superflue: qd in eo virtus opij est consumpta non recēs nimis qd in eo virtus opij superflue habundare reperitur. Cura vō cū tyriace in doloribus remouēdis est cura cause remotionis: quā admodū faciunt illa que habent remouere malā complexionem facientes dolores: & propter hoc in illo casu opus tyriace laudabilius existit opere filoni. Et cum volueris remouere dolorē remouendo causas ipsius: cōsiderare prius debes quis humor est in causa: quoniam si ex humore calido fuerit sicut dicit S. de illo qui patiebatur dolorem ventris: extimebatur qd causa illius esset ex humoribus frigidis sicut pro maiori pte accidere soluit. Et quandoqz dabatur ei calida per os aut clisteria ponebantur: dolor in eo semper augmētatur: sic cognitū fuit qd dolor erat ex humore calido colerico ibibito in pelliculis intestinorum & tunc cibatus it cibis non facili conuersionis: & bis eidem propinata fuit medicina facta cū oleo & sic fuit liberat⁹ ab ipso. Sed si fuerit dolor ex humorib⁹ frigidis tūc curabis eum euacuādo humorē dicitur sicut fecit S. in seipso cū clisteri: cū extraxit hū. virtutem & inde liberatus fuit. Et quandoqz etiam fuit dolor causa vō tostitatis fumose qd resoluitur ex corpore ipsi⁹ humoris & talis dolor nō ē curā⁹ cū medicis vltis calidis eo qd

quāto resoluant ipsam faciunt dūri sterum ex ipso humore aliam sumositate; quare cura istius doloris esse debet cum medicinis modice caliditatis: que cum hoc habeant virtutem digerendi: et tyriaca etiā in hoc casu magni existit iuuamenti. Idcirco iam elongat^r sum ab intentione materie: eo q^d curam remotionis cause memoratus ero cum tractabo de curis remotionis accidentium: et nunc redire intendo ad illud quod pretermisi de mea prescripta intentione super^r. Dico ergo q^d i dolorib⁹ aliqui sūt localia remedia: sicut cū pinguedine asferis: et galline et anatis: et aliquando sunt cū embrocatione aque calide et olei: et ponendo eos in balneo et cum hijs similibus. In doloribus vero factis ex vaporibus calidis solum apponimus ventosas cum igne: et hoc tandū est faciendum donec medicus tempus vel spaciū habeat causam remouendi: eo q^d maior pars illorū dolorū qui ex ventosis remouentur redire cōsueuerunt nisi medic⁹ temporis spaciū fuerit studiosus ad remotionem ipsius cause: quia vis esse poterit quin error cadat in regimine ipsius infirmi: et inde videbitur recidiuare: et sic rationabiliter esse debet quoniam vapores istius humoris semper faciunt perorismū donec ex toto sit resolutus vel ex toto euacuatus.

C De sincopi proueniente ex superflua eūde
 Cū cura istius sincopis sit plurib⁹ modis
 Primus est ut sit trabendo materiam ad opposita vel detrahendo. Secundus sit confortando illud membrum vnde fuit materia ne ipsam superflue spergere possit. Tertius modus sit stringendo vias vnde fluunt humores ad locum. Quartus modus sit impediendo virtutem expulsiuam quādo superflue expellit sicut fit in illa passione que colerica nominatur: et in arabico dicitur almayda in qua vomitus et secessus simul sunt: que curatur stringendo et ligando crura et brachia: et ponendo eos in balneo: et cū hoc etiam in eadem necessitate habemus ponēdi stiptica intus et extra. Sed quia balneū superflue habet soluere reuēre idcirco cum timore magno tales in balneo ponendi sunt: etiam erubendo eis stiptica et etiam de istis adhuc locuti erimus quando tracta binus de cura male complexionis materialis dum egatur de membro ad membra.

C De sincopi superueniente ex superfluo fluxu sanguinis nariū vel aliorum membrorū.

Grasanguinis nariū si fuerit ex nare dextra ponende sunt ventose p^rocondrio dextro super epur: si fuerit ex sinistra ponende sunt super splenē et similiter si ex mēstruis superflue fluērit ponimus ventosas super mamillis: et cū hoc propināda sunt stiptica que habent constringere officia venarū.

C De sincopi proueniente ex superflua vigilia.

Igilijs subuenimus cum cibis quorū p^rise tates sunt inducere somnū: et cū vinctib⁹ puo catib⁹ somnū: sicut ē oleū nenufarinū viol. et oleū de seminibus cucurbitarū: et cū odoratis inducentibus somnū: et etiam debemus dare eis vinū limfatū si fuerit sine fe. Nec autē omnia supradicta diximus ad rectificationem seu curationem prauorū et periculorum accidentiū febribus superuenientib⁹ Cū autē remotionis cause remouatus ero quando tractabo de curis accidentium et malorum apostigmatum.

C Tractatus de curatione male complexionis spiritalis membrorū.

Postq^{uam} narrauimus breuiter curationes male complexionis vniuersalis: narranda est curatione male complexionis particularis. Sed

quando mala complexio est immaterialis cura esse debet per contrariū: et quando fuerit materialis cura esse debet per eūdem et per contrarium simul. Sed in eūdem et in resistendo per contrarium consideranda est etas et complexio et consuetudo et tempus: et etiā attendere debes complexionem membri et formā ipsius et positionē eius et colligantiam suam: et sensibilitatem et suū iuuamentū: hoc est quia alicui membro superuēit solutio sine apostemate: et postea de apostematib⁹ loquemur. Et dicamus q^d mod⁹ vel vltus medicaminis male complexionis particularis est vⁿ Sed diuersificatur in aliqua proprietate quē admodum cōsideratio p^rie complexionis illius membri et figure ipsius et positionis et compassionis vel colligantie sensibilitatis et sui iuuamenti: et hoc dictū est in hijs que precefferunt: sed est necesse vt hanc considerationem semper habeamus propter illa que hic narrare intendimus.

C De cura male complexionis sicce stomachi sine materia.

I stomacho mala accidat complexio sicca soluz non materialis: dicimus q^d modus medendi illam est vnus eūdem modus cū modo medendi malam complexionem totius corporis sicce. Sed diuersificatur in hoc q^d dissimilis est complexio naturalis stomachi a complexionē totius corporis. Ergo incipere debemus ponendo ipsum in balneo temperato: et post balneū lac bibat temperatū aline: aut capre cum aliquantulo zucharo. Et quando cognoscemus eū digessisse lac per significat ructus et tioris stomachi iterum ipsum in balneo ponem⁹: spacio tamē interueniente inter vnam et aliam balneationē quātuor horarū aut quinq⁹: et semper in exitu balnei debz inungi cū oleo viol. vel communi eo q^d ipsū humectabit et cauebit a multa dissolutiōe. In quolibet exitu balnei propincetur lac supradictum si ipsū affecta uerit. Sin autem aqua ordeī p^rincetur: et hora plantidij detur panis mundus bene coctus et bene fermentatus cūz pullis gallinarū et caponibus impinguiatis cūz lacte amigdalino et pisces petrosi ad hoc sunt viles carnes perdicum et asanarum coturnicū etiā viles sunt et cibis conuenientior: est ille qui velocis digestionis est et multi nutrimenti: quos tales cibi aliquando videantur contrarij: et vinū talū debet esse aromaticum cum aqua mixtum: talis quantitas vt cibum in stomacho nature non faciat: nec extensiones aut grauedinē inferat: et cum hec passio fuerit sedata paulatim ad illius consuetudinem parumper deducemus.

C Cura caliditatis et siccitatis stomachi.

Ed quādo cum siccitate iungetur caliditas tunc cū hoc regimine res frigide sunt admiscende sicut aq^u ordeī: syrpus de nenufare et syrpus viol. et vinū magis temperetur cū aqua frigida: et illis aqua frigida conueniens exilit. Et si siccitas multum fortis fuerit: tunc aqua frigida est timorosa ne os stomachi ledat. Et vngendus est cum oleo amigdalino. et inquantū egritudo i caliditate et siccitate excedit: in tantū indiget rebus in frigidantibus et humectantibus sed in eo q^d est stomachi indiget rebus habentibus aliquid caliditatis cū stipticitate et aromaticitate: et propterea non est malum cum hijs addere aliquantulum mastice.

C De frigiditate et siccitate stomachi.

Ed quādo cūz frigiditate siccitas iungitur: nec cū lacte aliquantū mellis est ponendus cū boni sit odoris atq^{ue} saporis: et aqua ordeī dimittatur si fortis frigiditas affuerit: et tali stomacho superponat puluis mastice cū oleo ro. et cū lana et

Medicine somni
inducentes

olei amigdalinū est cuius istis iuuatū valde et empla-
stri picis inter cetera existit iuuamētū quando ratio-
nabiliter sit hoc est vt ponatur super mēbrū et nō ibi
diutius innotetur nisi vt poros aperiat et postea ause-
ratur. Et scias qd si cecitas difficilior est ad humectā-
dū qd humiditas ad erigendū: quē admodū frigide
difficiliores sunt ad recipiendū caliditatem: qd calide
ad recipiendū frigiditatem ob hoc qd difficilior qd in
hijs esse possit est curare frigiditatem et siccitatem: qd
est egritudo similis calida nāqz corpora debet cūto-
diri ne ad habitū veniant senectutis.

C De cura male complexionis calide stomachi.

illa autē cōplexio calida sola videtur vt cura
m ri debeat cū rebz frigidis solū. Sed tamen
hoc membrū infrigidari nō debet ex toto: pro-
pterea qd super hoc mēbrū dominatur frigiditas qd
scdm plurimū vna quēqz res que alterationē recipit
potius illā recipit ad quā sua cōplexio declinat natu-
raliter: et ideo egritudines istius membri a frigidita-
te creantur vt plurimū. Et experimentatores nostri
temporis in passionibus stomachi multū errant: eo qd
nō intendunt calidū stomachi alterare nisi cū frigidis
finis rebz: tamen cū medicus percipit qd aqua sit dā-
da: et hoc verat erit magnus error: sicut recitat G. de
quodā qd in stomacho habebat cōplexiōez malā ca-
lidā forte et medicus eidē aquā frigidā bibere iubebat
et G. et aquā frigidā prebuit et euasit. Et propter aliā
causam infrigidationem istius membri vitare debe-
mus: eo qd habet operationem toti corpori communi-
cantem unde princeps cōmunicans appellatur et mē-
bra que tale officium habent infrigidari nimis non
debent: vt virtutes eorū nō ledantur. Et ppter hoc
pceptū habemus vt supra stomachus oleū nō ponam?
actu frigidū et si sit frigidū in potentia: hoc est simile
ei qd facimus in eundē: qd cū celeriter purgātibz mi-
scem? sipticas medicinas alr pcessus cōueniens nō
esset. Et quado G. dicit qd in leſione operationis
mēbrū maior cadit timor in euādo qd in alterandō:
non sane loquitur sed errat: qd sicut timēda est eūo vt
virtutē non ledam? sic in alteratione et maxie in alte-
ratione frigiditatis: nā ille modus est maioris dam-
ni in membris nutritiis. Et regula medicatiōis
in principalibus membris nō accipitur nisi a colligā-
tia cordis cū ipsa. Et quare vituperat G. archige-
nē cū dicit qd virtus regitua in corde existit cuius ipse
medicetur cor: licet egritet cerebrū: et propterea qd
archigenes cordi nō subueniebat. G. ipsū vitupabat
ergo sm archigenem in medicando pcedebat et cau-
sam medicatiōis ignorabat.

C De cura frigiditatis et humiditatis stomachi.

Ed mala complexio frigida et humida est ca-
lesfacienda et erigenda sicut cū electuario tri-
um piperū. Et qd dicimus in medicatione
male cōplexionis nō materialis in stomacho illud idē
debet intelligi in alijs mēbris: maxime qd fuerit cū
dandi malam complexionem toti corpori sicut aliq-
bus membris: qd si mala complexio calida et siccā
uenerit: erit causa dandi toti corpori ipsa: et in ethi-
cam poterit puenire: hoc erit quando illa mala cō-
plexio vsqz ad cor deducetur.

C Tractatus de egritudinibus stomachi et aliorū mē-
brorum principalium cū materia.

Postqz sumus loquuti de mala complexio-
ne materiali: loquemur deinceps de mala
complexione materiali que potest alicui sup-
uenire membro. Et dicimus qd intentio sunt due
res et sunt vt euitetur superfluitas et rectificetur ma-
la complexio relicta a superfluitate: significatio ha-
rū rez habetur ex operationibz et ex pōne mēbrū rei?
forma: et ex colligantia eiusdē et ex suo iuuamento et

ex suo sensibilitate: et ex demonstratione nature egrit-
udinis et eius cause et accidentis. Et tu scis qd super-
fluitatū quedā sunt que generantur in membro: que
dā sunt que ab alijs fluūt membris: qd est qd cōsuetu-
do est qd forte membrū suū superfluitates ad debi-
le expellat: et maxime si ad hoc adiunat locus et vie qd
supfluant ad ipsū sicut est cerebrū cū stomacho: hoc
in medicatione membrorum est sicut efficiens causa.

Et est perſcrutandū in rectificatione illius mēbrū
et in rectificatione sue cōplexionis si est sufficiens aut
si necesse est totū curare corpus: et in hoc est necesse an-
teicipare in fortificando mēbrū cū sipticis medicinis
vt materia ad illud nō trahatur si corpus nō sit plenus
et attrahimus materiā ad cōtrariā ptem ad ignobilē
mēbrū: et postmodū medicamen cōueniens adhibe-
mus. Et viā medicatiōis mēbrorum accipimus a for-
ma mēbrū a loco sicut stomacho vt minus et par cum
tū debet curari: et per ſanguinā vt minus et par cum
ambobz curari potest: quibus etiā puocatio iungit vri-
ne: sed intestina solū ſarmatia et cūctis. Et si humor
fuerit fixus in substantia mēbrū tunc est necessaria
fortior medicina vt trahatur. Et aliqui erit cōposi-
tio in eo qd in ipso est humor ppius et est alter trans-
missus: et sic est necesse duobus modis puidere. Un-
est in periculofiori: alī est in euāne alterius sine cui?
remotione curatio fieri nō possit: sicut verbi gratia
vt in essentia stomachi sit humor vnus acutus et in cō-
cauitate alter humor sit locatus tunc nō est purgandū
vel non poterimus ipsū humorē purgare qui est in
essentia donec nō trahatur qui in concacitate existit: et
si humor qui est in essentia esset ſimcopim inducens
tunc puidendū est: sed si res nō ſit periculofia: tūc
in medicatione ordo nō est seruandus hoc est vt pui-
deatur egritudini que currit per viā cause et postmo-
dū occasione remouere. Et ſimiliter egritudo que
non curatur nisi per euānem alterius que nō est ipsi?
causa verbi gratia quando in stomacho vnus humor
fixus in eius substantia: et alter est in concacitate qui
ſperſus est a cerebro: dicimus qd pmitimus puidendū
est cerebro: et postea de hu. qui effusus est in stoma-
co: vltimo vero de illo qui in substantia est inbibit?
Et hic inueniuntur medicine proprie in euāne ppijs
mēbris. Ad hoc vt superfluitates recipere nō possit:
uerbi gratia qd in substantia stomachi sit fuerat humor
acutus: tunc vera aloes vtilior est ad ipsum extrahē-
dū qd alia medicina eo qd aloes nō nisi a stomacho tra-
hit. Sed alie medicine que illū trahunt humorē
quis trahant a stomacho propter suā fortitudinē etiā
ad stomachū trahunt. Sed quando humor est in cō-
cauitate sufficit in abstractione ipsius absinthij cuius
melle et mirobolanis citrini. Et si iste humor est ſle-
maticus aut subtilis: aliquādo sufficit vomitus cū aq-
ordei et melle quādo fuerit diuisus cū orimelle com-
posito: et postea studere debes in extrahendo ipsum
cū medicinis ppijs huic sicut est agaricū: et colloqnti-
da: et cū cūmis laxatiuis si necesse fuerit. Et ſimili-
ter humor melancolicus est euacuandus post ipsius
incisionem cū medicinis sibi ppijs. Et studiosus eē
debes in opatiōibz tertijs ex ppijs et medicinis
vno quoqz mēbro et qd vnicuiqz mēbro sibi ppijs me-
dicie a tora spē repimū. Et incisio hec est necessaria
si humor fuerit grossus et post ipsam scdm cōuenien-
tiā purgatio vlt hie sunt considerande tētie virtutes
medicinarū eo qd sunt proprie vnicuiqz mēbro: et id-
circo videf mihi qd narratio medicinarū valētia vni-
cuiqz mēbro cū narratione egritudinū est viā cōple-
ti uain hac ſūma. Et propterea vna ex pditionibus
que dicitur in hominibus perfectis in artibus est vt
si t dominus artis ex se ita vt cognoscat res necessa-
rias pfecte cū inſpexerit rez diuersitatē.

Tractatus de inflatione membrorum & apostematibus in generali.

Inceps volumus narrare egritudines que sunt cum apostemate. Et dicimus quod prima intentio apertis in eo quod est apostema diuiditur in duas partes: una est euacuatio materiei facientis apostema: alia est remotio male complexionis. Et aliquid minor cadit consideratio in una illarum quam in alia: aliquando consideratio in utrisque equaliter currit. Euacuatio plus considerari debet in apostemate sanguineo sed alteratio plus in crispila est consideranda quam euacuatio. Sed compositio illorum duorum humorum equaliter consideratione prebetur: iste due intentiones non considerantur nisi facto apostemate. Quod quod est in fieri tertia adiungitur intentio: hoc est ad remotionem cause. Et hoc fit resistendo sparsioni materie ad membra que prouenit aut propter torius corporis repletionem: aut propter alicuius membri repulsionem: aut plurimum eo quod foris membrum ad debile expellit supfluitates suas: et ad habundantiam communicatio membrorum et habilitatio viarum.

Et quando causa istius attractionis est mala complexio calida istius eiusdem membri: aliquando existit causa dolor fortissimus in membris. Nam manifestum est quod complexio calida trahit: nam caloris proprium est attrahere. Sed dolor hoc facit: aut propter malam complexionem que generat dolorem: aut propter malam complexionem quod sit superfluitas motus virtutis expulsiue cum superfluitates expellit aut propter illas res abas. Sed mala complexio calida que causa existit attractio: aliquando accidit propter extrinsecas causas sicut propter morsum percutiones et similia: aliquid propter intrinsecas accidit: sicut propter humorem mordacitatem et similia: aut ventositatem extensam aut propter superfluum repletionem que grauat membra. Et hec tres intentiones curationis apertis quedam sunt que habent una aliquando contrariare alteram et quedam non tam dicimus cui magis intendere debemus. Et deinceps narranda sunt illa quibus copietur hec tres intentiones in medicando apostematibus: incipiemus a resistentia cause efficietis. Et dicamus si causa attractionis ad membra propter resolutionem existit: est facienda tunc euacuatio vniuersalis: sicut si nobis omnia sunt propter multitudinem fuerit sanguinis: aut propter fermentationem vomitum si propter maliciam fuerit humorum aut contrarii quod si adest veritas. Et est necesse ut ista euacuatio fiat sicut dicitur est per attractionem materie ad partem oppositam vias apertis propinquas sicut incedit natura quod aperta apertis ut plurimum cretatur per fluxum sanguinis naturalis. Et ista eadem via intelligenda est in euacuatione humorum: nam si materia fuerit in superius oribus: tunc facit macare et cluere debemus: et si inferioribus educere debemus per vomitum. Et si causa facit effusionem materie erit in vno membro: tunc illud euacuandum erit si cut est cum fricatione. Verbi gratia si materia que obthalmia habet inducere effunditur per oculos prouenit a cerebro solis: tunc ventose in fontanella colla viles sunt propterea quod hec duo vias aggregat intentiones convenientes in hoc casu quia eadem membrum apertis: materiam trahi ad oppositam partem. Eodem vero quod sit ex membro apato corpore erit pleno est ex rebus ledentibus multis: unde si hoc peccatum effugere volumus: nos totum eundem corpus: et postea redire habemus ad primum membrum euacuandum. Et quod vnumquodque membrum pro maiori parte reperit habere proprias vias per quas euacuationem recipere potest: ideo per calpeper vnumquodque cum indiguerit debemus euacuare sicut edrebrum quod potest euacuari per sternutationem et gergerisma. Et si fecerit ista corpore existente pleuriticolesione: deinde habebit infirmus. Et aliquando buie intentioni euacuandi materiam ante dicta: alia adiun-

gitur intentio secundum quod ante dictum est ut est fortificare membrum cum simplicibus et frigidis ut superfluitate non recipiat: hoc fiat corpore vacuo existente: si hoc non fecerit non erit tutum quod materia non redeat de membro ignobili ad nobile: hec est una et rebus ex quibus aperta curantur in principio. Et si causa infusionis membrum fuerit ipsius caliditas intendendum est tunc et remoueat mala complexio ipsius: remota vero complexio ne mala membrum debet confortari: si remota non fuerit causa quemadmodum illa que propter morsum alicuius animalis venenosi fit tunc prius euacuandum est illud venenum cum medicinis attractiuis aut ventosis: si humor affuerit euacuatur. Et aliquid significatio sumpta ab istis est secundum intentionem peritiam: hoc est apertis eundem quod ad quod non est contraria. Exemplum contrarie est videlicet quod remotio complexionis calide fit cum medicinis frigidis: quia euacuatio non fit nisi cum medicinis resolutiuis. Exemplum non contrarie est ut quod causa fuerit humor grossus in membro tunc due intentiones sunt una eo quod sicut solus cum medicinis resolutiuis. Sed medicatio doloris secundum quod dictum est aut sit propter remotionem sue cause: aut dando membro complexionem contrariam dolorosam: hec sunt cum medicinis que proprie sunt inmitigando dolorem si cut est pinguedo anatis: galline et oleum vitelli quorum et similia. Et aliquid remouere dolor per membra in perfactione. Hec est regula istarum trium intentionum superius narratarum. Sed secundum ordinem temporis apertis: quod secundum plurimum medicatio apertis in primis fit eundem et repercuSSIONE supponendo frigidam et simplicem medicinam super apertis et illud quod magis necesse est ut causa efficiens remoueat est in apertis erit aduentus: sic in apertis acutus que est colera sanguine puerunt. Sed secundum intentionem est quod ipsius apertis post fluxum eundem fieri debet et principium debet esse cum medicinis maturatiuis. Et si eundem non est sufficiens cum rebus resolutiuis tunc aperitur cum medicinis corrosiuis aut cum ferro. Et manifestum est quod si euacuatio fiat cum medicinis dissolutiuis dux materia est in eum superius ad membra apertis traheretur quod possit eundem propterea necesse est ut post eundem apponatur medicina repercuSSIONE mixta eorum paucis resolutiuis: eo quod simpliciter mittunt dolorem. Et quod fuerit in statu tunc medicari debet cum medicinis resolutiuis solis: et intra ista duo tempora utendum est medicinis ex his duobus mixtis: et iste medicinis scieter in libro simplicis medicine. Regime vero in apertis calido male complexionis in primis est refrigeratio: eo quod cum infrigidatione est etiam repercuSSIONE: et tunc quod propter mitigationem caloris cursus materie destruitur. Apostematata vero frigida curari non debet cum rebus frigidis nisi in alio acto tpe augmenti quod caliditas non resistit resolutioni: hec est intentio medicationis in qua sunt apertis. Deinceps loquemur de apertis secundum quod sunt alicui membrum appropriata et ab apertis calidis principium faciemus que in membris sunt intrinsecas et extrinsecas: cum dico calida intelligo etiam illa que ad sanem deducuntur. Et quod sunt in principibus membris secundum quod ipsi oribus: siue aperta fuerit sanguine vel colica vel flatu vel melicis. Sed schematica que ad sanem non puerunt sunt sicut tumores quod dicuntur naselle. Et melancolica quod ad sanem non puerunt dicuntur scitotica et cancreta et raro sunt in membris intrinsecis: et quod sunt inextricabilia sunt eo quod indiget fortibus medicinis quas intrinsecis membra tollere non possunt: eo quod humor non fit nisi cum errore: quod talia apostematata non resolunt nisi post longitudinem temporis: tunc virtus infirmiam defecta esse reperitur: propter hoc de curandis non sunt nisi cum fuerint in membris extrinsecis. Et dicamus quod aperta in qua sunt apertis requirunt cum suis medicis

intentiones tres supradictas. Sed diuersificant in his tribus suis speciebus magis et minus. Nam apostemata colerica in primis egent refrigeratione multa cum viol. et cum viriditate illa que supra aquas reperitur et cum vna canina et cum cera infusa et malarata cum frigidis siccis et haidis et his similibus. Sed saguinea cum refrigeratione siccis eget nisi adsit dolor. et si dolor adsit sunt miscenda mitigantia. Sed melancholica et melancolica modica indigent refrigeratione et repercutiuntur quod debile motu habet. Intentiones coniuncte in apostematibus gratia membrorum in quibus sunt sicut hic narrande. eo quod in his maxime cadit pusio. Et maxime si fuerit in membro principali. Et dicimus quod euacuatio quod per fistulam fit propter apostemata alicuius membri intrinseci ut recipi a colligata membrum et a loco suo: eo quod quando non poterit fieri euacuatio in membro lesio: tunc debet fieri per membrum coniunctum ei et magis propinquum: sunt meatus de vno ad aliud recti: aut rectioni pingui: sicut in membrum iserioribus fistulotomia basilice v3. et in apertibus capitis pectoris et pulmonis basilice v3. fistulotomia mediane oibus valet membrum. Et si indiget fistulotomia per epatis apostemata in apertone basilice dextre aut sinistre cadit consideratio: quia. Q. dicit in libro de ingenio sanitatis quod dextra in apostemata epatis fistulotometur: et sinistra in apostemata splenis. et in semilibus suis vniuersalibus contrarium potest. Et tu scis quod in euacuacione apostematum due res interducuntur vna est euacuatio materiei membrorum cum ipso communicatiua: alia est ut fiat declinatio humorum ad partem oppositam sicut natura facit quando certificata apostemata epatis per fluxum sanguinis ex nare dextra: eo quod illa euacuatio comprehendit operationem et communicationem. Sed in fistulotomia basilice in apostemata epatis et dextro latere non est nisi vna intentio hoc est communicatiua euacuatio. propterea quod secundum dimensionem corporis que secundum latitudinem existit. eo quod dimensiones opposite sunt v3. s. due latitudinales et est secundum dextram et sinistram: due longitudinales ut superius et inferius. et due profunditates ut ante et retro. Et hoc idem faciendum quod in apostematibus splenis et pectoris. quoniam quando apostema fuerit in parte dextra fistulotomamus basilicam et parte sinistra: si fuerit in sinistra fistulotomamus eodem modo. Epar vero cum sit in vna diuersitate vel extremitate dimensionis latitudinalis. ego necessarium est ut fistulotomia fieret per aliam partem et basilicam lateris sinistri: quod in ea continetur coactio et oppositio: quando non intendimus facere euacuacionem: coactionem: et oppositioem coniunctam tunc inuatius est per oppositum trahere materiam quod vna intendimus solam. ergo cum fuerit necesse totum euacuare corpus propter huius necessitatem: tunc est necesse habere ambas intentiones. Sed quando nobis sufficit solum membrum apostemata euacuare: tunc nobis vna sola sufficit. intentio ideo in maiori parte quod intentionem habemus in talibus locis faciemus attractionem sine euacuacione remouentem: tunc poterit fieri cum membrum euacuacione indiget et non totum corpus. Et potest aliquando esse ut prima intentio sufficiens sit similiter in aliquo loco: et fiet hoc solum tempore istar apostematibus sicut in vena lingue in squinata facta: nam si possumus membrum propriam fistulotomare conueniens esset eo quod non sit coniunctus materie cursus. Sed tempore augmenti aggregat res ambas quod non curaremus nisi coactionem et non oppositioem plus trahemus ad apostemata quod euacueret sicut in eo quod medicinis ut si dissolutis aptius ante euacuacionem quod trahitur de sanguine ad membrum plusque dissoluatur. Et similiter due considerant intentiones in passione vultus quando diminuius de sapientia quod ibi non sit oppositio nisi per longitudinem leui dimensionem. Et similiter et inuentiois egri adinibus oculorum in fontanelle colla. et in fronte in passionibus occipitij capitis.

Sed minutio vena que vocat scylos in egritudine splenis a parte sinistra non comprehendit nisi coactionem neminem et si volumus materiam deriuare ad partem oppositam sit illud in apertibus pectoris et stomachi et occipitij capitis ligando extremitates pedum et manuum. Et propterea prohibetur in apostematibus vultus omnino euacuare cum per uocantibus membra. Et similiter in apostematibus epatis et cum puocantibus vrinam: et cum medicinis laxantibus: quoniam cum talibus non sit deriuatio ad oppositam: et quod impossibile videtur quod quales medicine trahunt sub apostematibus quod eis relinquatur lesione. et iam diximus quod hoc vna et rebus augmentantibus apostemata. et similiter prohibetur euacuare apostema stomachi cum medicinis laxantibus. et gargarisima in apostematibus gula: oris: palati. et eodem modo omnino prohibetur puocare vrinam in apostematibus renum et vesice et huiusmodi non sunt prohibita nisi donec ipsa apostemata fuerint in augmento. Sed quod fuerint in statu non est malum vni talibus quoniam habet vigorem euacuacionem inter apostemata. Quis nouit tactici facia talia absque alia puisione et deliberatione. Propterea consideranda est in apostematibus aurium partem dextre et sinistre in quo latere fistulotomia sit facienda. quod manifestum est quod cesalica in primo illo apostemate fistulotomari debet. Et videtur quod si est apostema in aure dextra non debet minus de manu sinistra: quod cesalica dextra aggregat communicationes cum attractione ad contrariam partem: quod est infra longitudinem extremitatem: nam medium non est extremitas quia non est credendum et maxime in corporibus plenis ut sanguis non ad aurem dextram trahatur ab extremitate dictionis latitudinis oppositae et quando euacuamus cesalicam ob hoc est melius vel fistulotomia fieret in parte sinistra: quia hoc duos aggregantur vna est communicatiua: alia est oppositio. s. duas dimensiones eo quod iste operationes oppositas secundum longitudinem et latitudinem: et si possibile esset deideremus ut quod attraheret volumus ut ibi omnes existerent operationes: et maxime quando est repletio secundum vasa.

De euacuacione membrorum principalium.

Debes scire quod in eadem membrorum principalium peritus necessarius sunt due eundem vna est fistulotomia alia est farmacia ob hoc quod illa apostemata sunt plurimum non sunt vniuersa humorosa: in illis aggregatur malicia quatuordecim cum malicia quod litatis. Sed tamen in eundem tu debes super humore dominante preuidere. Et R. rectificatus est quod medicis sui temporis faciebant plurescas solum minutioem et mouebantur. Sed significatio secunde intentionis ex apostematibus habita secundum membra in quibus sunt facile non est et maxime quando refrigeratione indigerit: propterea quod apostemata epatis et otis stomachi non conuenienter medicinas actu frigidas recipiunt immo necesse est ut actu sint calide quod ut si igitur de potentia existit sicut oleum gitoniensis et oleum mirum et aliquando eis potentia calidis vitemur sicut oleum mastice et absinthij: s. facimus ut virtute conseruemus istorum membrorum propter necessitatem corporis ex istis membris. Et cerebrum etiam non sustinet medicinam multum actu frigidam et quod in duci necessitas rei ad vrendum ea misceantur est cum ea medicina ut ipsam ad profundum ducat: sicut facimus miscendo acetum cum oleo ro. et hoc non fit causa cerebri cum sit frigidum: sed ut facilius peruenire possit hoc mixturas ad medullam cerebri peruenire possit hoc non requiritur propter primam qualitatē sed propter secundam. Similiter et oculi propter sensibilitatem quod tam quod habent debet preseruare rebus fortissimis et mordicatis et albumen qui supponitur: eo quod res multas bonas se habet aggregatas et remotum est ab omni mordicatione et lippitudine absterget et tepera.

et vultu eorum non morabuntur. Et ex

et dextram tuam et de medio sinu tuo in

re frigiditas est et signum super propter ipsius viscosi-
tatem et lac nouiter a mamillis mulsam aliquas ex-
istis virtutibus habet et super hoc habet virtutes di-
gestiuas. Et aliqui considerant apostemata ex parte me-
bris in quo sunt per alium modum ut nihil repercutiunt
vel refrigerantur super membrum ponat hoc est quando
apata sunt in locis membrorum principalium purga-
tione ut quando sit post aures aut sub ascillis aut ingui-
bus quoniam quando ista apostemata generantur in his
locis et ipsa refrigerantur timendum est ne ad membrum
redeat principale quemadmodum illud quod sit post au-
res ad cerebrum et illud quod sub ascillis ad cor. et ma-
xime illa apostemata que procreantur per crisi oio
ab infirmitate ipsius abstinere debemus eo quod pro-
pter has actiones materia redire possit ad membra
principalia quemadmodum fugimus repercutiunt apo-
stematis pulmōis eo quod cordi vicinus existit. Iste
autem sunt demonstrationes recepte a membris secundum
predicatas duas intentiones in castatione apostemati
scilicet remouere causam et infirmitatem mala comple-
tionem proueniens ab eadem quoniam intentio secunda
colligantia habeat cum prima: eo quod frigida sunt reper-
cutiunt. Et quod dictum est semper meminisse oportet hoc
est ut apostemata membrorum principalium que sunt sicut
epitoma stomachi cerebrum et splen. eo quod ista membra ope-
rationes faciunt eodem toti corpori et habent colligan-
tia cum corde: et propter hoc eorum virtutes conseruare
debemus miscendo semper simplicia et aromatica cum
resolutiuis. Et dissolutiua sunt sicut emplastrum que sunt
cum medulla panis: oleo oliue et melle simplicis vero cum
aromaticitate sunt sicut absinthium masticum et cicutia.
Et dicitur est quoniam a me non sit bene concessus quod quoniam
apostema in gibbositate epatis existit quod curari debet
puocantia urina et quoniam in coarctatione existit per farina-
cia et ista medicamenta ad coarctantia membrorum acci-
piuntur. Et scias quod medicina urina prouocata for-
tes esse debent: et propter loci remotionem inueniendo
debilitantur eo quod in epate alterantur sed que euacu-
ant per coarctationem possunt non oportet quod habe-
ant. Et iste modus creditur est in omnibus membris ad quod ve-
nimus medicine cum multa digestione sicut est pulmo cui
causis iste seruat. Ista significatio est supra a loco mem-
bris. Et medicasse puocantes urina in egitudine epis
oppellatōis aperiat sicut est absinthium eupatoriū: nā
iste due proprietate habet in epate quemadmodum scolopē-
dria in splene: et cortex capparis. Medicine vero que
faciliter soluant ventrem in apostemata coarctatione epis
sunt sicut aqua abluere tartari. Sed euacuatio splenis
per farinacia existit. Et si apata ista inuenerant tunc for-
tioribus indigemus medicinis solutiuis eo quod membris
storū natura est ut in fine induratur in eis apata: et ma-
xime calida: et hoc maxime accidit epati propter viscosam
et spissam substantiam et in regibus apata indurant pro-
duricie sue substantie. et in splene propter grossici sui nutri-
mentum: sed splen ipse rare substantie est. Sed medicine
que sunt fortis resolutionis in predictis apostemata sunt si-
cut radix lilii celestis. ysaop. centaurea. et aristologia
ro. et his similia: et hoc fieri debet post fractionem eorum
siccatōis cum radice liquiritie. et his similibus. Et
scias quod necesse est ut quoniam esse potest vites ne istorum
membrorum apata ad sanie pducas: et maxime apata pulmōis:
ob hoc quod inducis ipsa ad sanie perfectam curationem
non habebit: quoniam aut indurabit aut eger pderit: medica-
tio apostemati quando cum sanie aperitur ingreditur
ordinem meditationis vicerum. Propterea scias unum
quod proprium est membris apostematis subtile curare habet
bus quod ab ipsorum principio penitus sanies refudat ex
eis et propterea conueniens est ab ipsorum principio suis
medicationibus adhibere abstinentia ut manifestetur
meas et si infans ipsa grossicies fuerit miscere sunt

res inefficaces. et talia membra sunt sicut pecus: et pulmo
epatis: stomachus: propterea necesse est ut ista abstinentia ab
omni mordicatione sint excepta et iste res sit sicut aqua
ordei: et pulvis surfurū cōdita cum amigdalamaris et
semine melonis: et esum attriplicis cum orizacaria in apo-
stemate epatis proprium existit scariolae quod loco attri-
plici poni possunt. In apostemate vero pectoris et pul-
monis res in quibus ponit acetum sunt fugiende ut mel-
lis nocue. Et medicine que eis conuenientes existunt sunt
cappill. veneris et liquiritie. et syrupus viol. et cū scī
na melonis sunt optima in isto casu. sed medicatio
apostemati que in istis sunt membris est alia in quantum
sunt in talibus membris quoniam in quantum apata existit. propter
hoc quod etiam declinationes tempore eorum medicine ab ali-
quod simplicitate non denudant et in principio abstinentia.
Et quando apostemata sunt in inferioribus intestinis
sunt nostra intentione clisteria sunt meliora: quemadmodum
si in partibus superioribus fuerint exhibite res pro eo con-
uenientes esse videntur: et hec significatio sumit ab inte-
rione loci. Sed in apostematis gale oio vitium me-
dicinis resolutiuis et congestiuis sunt sicut oleum de castoreo
et similia et hoc non requirit nisi propter regimen membrum
quod est per se humidum et passivum: quidam euacuare materia
huius apostematis cum ventosis positis in parte cerebri poste-
riori: sed talis euacuatio est timenda: eo quod forsitan in
corpore existit supfluitas que per ventosas ad membrum
apostematū poterit peruenire. propter hoc talis cura non
est faciēda nisi cum securitate habebimus quod bu. nullate-
nus ad locum discurrere possint inde. Sed hec medi-
catio in principalibus membris est periculosa. Huc
usque docui breuiter medicationem membrorum apostema-
torum in quantum apata sunt in talibus membris adiuncta
cum medicatione in quantum sunt apostemata. ob hoc quod
medicatio apostemati in quantum in membris efficiatibus
existit non nisi istis modis cōplectur quod medicatio que
in carne simplici existit non est necessaria ut agat nisi
in quantum sunt apostemata. Sed in multis istorum apo-
stematis non indigemus consideratione in causis effici-
entibus ipsa sicut sunt apostemata facta in carne molli
causa rerum extrinsecarum et corpus mundum exte-
rior: sufficit in cura ipsorum apostematum oleum
calidum sol.

De cura apostematorum frigidorum et ali-
orum apostematum specialium.

Deinceps volumus loqui de apostematis
et frigidis que sanie non faciunt. et de formica b-
abulatiua. et de carbunculis que sunt in acre pe-
stiferi. Et dicam quod apata mollia que sunt de sanie
te non multum grosso multoties et ipsis errore sunt sicut
illa que sunt in extremis ypposarca. Et bonum medicatio
preedit secundum modum medicationis ei a quo generantur
et sufficit ut vngant oleo ro. cum aceto et sale. Et si mul-
ta illic spissa materia pdesit euacuare membris ab illa
materia. et uti res calefactiuis et desiccantiuis: et eu-
acuatione cum erpsione membrorum medicatio non facilis
est. Et sufficit spogia infusa in aceto et aqua salia. quod spō-
gia hanc siccare et simplicitate facere. eo quod sapit naturam
maris: et acetum desiccatiuum et incisiuum existit. Que ve-
ro sunt de grosso stemate embrocare debet cum spogia
in aceto infusa: mixto cum alaine cinere et sale. et spō-
gia ligari super membrum quemadmodum sunt ligature super me-
bris fracta. Sed apostemata dura que ex humoribus sunt gro-
ssio debet emplastrari cum medicinis mollificantibus si
cui cum medulla curis arietis aut vituli cum modico.

armoniaco. & ista & similia vtilia sunt qz medicine multu resoluunt & resoluunt subtili & grossu petrificant & querit b compositione in qua sunt resoluta & pperatiua ad resoluendū. eo qz oēs ptes apostematū nō recipiūt resolutionē equaliter sed vnu modū. & aliqui cū istis medicinis miscēt medicine fortis resolutionis. & melius omnia ē acetur qz cū istis medicinis miscet. & hoc fit raro qz indurant apostēata. Et sic hic laudat fūgationē lapidis marcastice vel molaris supparlo acetō. & maxie i apostēatibz qz sūt p nervos & cordas ad mēbra pncipalia. Ego vero dico qz sic hic mediciaz nō laudat nisi quādo vrr acetū equaliter p iat calorē in ipz mēbz eo qz ē in substātia aerea. & mēbra reci piūt ab ea qz modū recipiūt res qz maturatur i me dio aere qz equalē habet maturationē. Si autē qz rāf a G. vapor iste sit a calore ipso in lapidibz istis & quare ppter naturā lapidis eide cōuertatur. ergo quare lapides nō terantur & ponantur cū acetō calido sup apostēa indurata. Et qz cū fuerit in splene acetur suppositū in omnibz suis medicinis sēp laudabile ex istis. ppter ea qz hoc mēbrū est rāf & nō accidit ei du rices nisi grā grossi nutrimenti ex quo nutrit. Et acetū assimilaf bāt mēbro tota sui subtilia. eo qz suū nutrimentū pplexiō acetū assimilatur. & hec ē melaco lia. & ideo potiones qz in purgatiōe spūis dant nō de bēt ab acetō puri. qz ipm est ei edus & medicina. Et nō sufficit in apatibz duris qz sūt in splene empla strare de fortis solis. sed indiget ēt p os recipere que habēt resoluere duriciē & ipsius oppilationē apure sicut ē radij cappariz & scolopēdria cū aliquibz speciei bus aromaticis. Sed apatibus in epate duris acetū pparari nō debet eo qz patū ē duriciē magnā reci pere. sed cura eius ē cū reubarbaro. spicanardi. & asa rabacaria. costō. & squināto. & similibz. Et dura apo stēata epatis ad curandū multū difficilia sunt & maxie si fuerit multū in veterata. & vlr ydroptiz inducunt. Sed scrofule sunt apata dura in carne molli gene rata qz ex eis sūt qz sciat subtili curari debet cū me dicis dissolutiuis & mollificatiuis & qz sūt ex slemate grosso cū medicinis purgatiuis & cū apitiuis & cū fer ro incidi. sed hoc fieri debet magna pmeditatione & timore. Et sūt veruice & nodositates tribz curaf mōis. aut dissolutiōe aut putrefactiōe. aut icistiōe & qz bnfāā necessarie sūt oēs tres & quibz vna & quibz dā due. Sed que intus in corpore omniē curatur cū medicinis aromaticis mixtis cū apitiuis & mollifi catiuis. & sūt oio difficilis curationis. formice vero due sunt species ambulatiue vna cutē corrodit & mee dit interi. & alia vesiculas habet p vias qz multo assi milatur & ppter ea miliaris appellaf. Sed ambula tiua qz fit ex bu. colico subtili debet curari cū medicis illis bu. euacuatiuis sicut scamonea cū sero caprino et supponēde sit superi medicine qz desiccet sine mor dicatione & refrigeratione sicut solatū & memitte & similia. Sed miliaris eo qz fit ex admixtione sūa is cū colera. ppter ea eius materia deberet euacuari cū medicinis illis bu. purgatiuis. Carbōculus vero eo qz p maiori pte sit i acie pestilentiali ebullit sūguis & putrefit. & ppter ea de necessitate idēst se. pestilen tiales. Medicatio vero illarū fieri dōz cū ambabus speciebus endis vt slobotomia & farmacia. Et i hac se. non sufficit medicina vnum tantum purgans bu morem sed medicina omnes purgans bu. sicut pi la crodie rasis in quibus intrat sticados. & snallir. et scamonea pparata. & colloquintida ēt pparata esse de bet eo qz corpora talia recipiūt putredinē in omnibz humis. & talia in hac egritudine multū vtilia existūt. Et supponēde sunt oēs res qz sine mordicatione ex fect & vt corrosioni resistūt qz modū est ēplastruz factū ex farina ordei & indico & lingua arietis qz plan

tigo nominaf. Et dabis ei etiā aliquātulū de tyria ca magna qz arabice dicif alferuch. Et omnia empla stra que supponantur debēt cōfici cū aqua ro. Et sic comedat troscicos andaracōd sup ipsos more empl i & similiter oēs troscicos habētes supicitatē. Et nō sūt res repulsiue supponēde ne materia reuertat ad mēbra pncipalia nec aperitiuis ne putrefactiones inducāt. sed cū cerositates mltoties euacuari debēt ex hūore ipsas generāte. Et supponēde sunt medici desiccatiue sine mordicatione qz modū mineralia existūt. vt ē calx plūbi & cachie auri & borū similia. ppter ea qz ppter malā qualitātē quā habet pro pter pauca mordicationē cito corruptionē recipiunt ob hoc qz sūt ex colera adusta que sup terrā spēcia ad modū acetū bullit. Et hec passio sanationē nō recipit nisi a principio. sed si inueneris in curabilitis efficie tur. ppter ea qz medicine locales sufficētes nō sūt. et inciso polia. & est qz nervos cōtinet & arterias. & si i cidatur ista mēbra nō est tutū quin corpz pdat. Et ipossibile similiter existit ista apostēata cū corrosiuis remouere & si fuerit tale apostēma i mōbris pncipa libz ei? cura iposis existit. Nec sūt curatiōes male cō plexionis materialis & nō materialis. Et scias qz apostematata que sunt in mēbris pncipalibus. & se. quando medicatione sanantur & sufficē i hoc opus nature. & ppter ea multos iuuenes cōplexiones habētes demptas qz ex fortibz egritudinibz euadunt sine medico & medicina. sicut barbari & arabes & qz deserto hīc hanc. & hoc fit qz aliquāntulū cū vntis al similationē habent. & p maiori pte hoc accidit illis qz cōplexionē habēt effrē. Sed quādo medicine ppos nātur scōz auctori dicta. tūc adinuat naturā tempore bzent & bonū sine psequūt. qz bonū habēt detemi nationē & minie violetā. Sed qz solū p naturā ei tor tibus egritudinibz curant in fine remanēt in egritu dinibz. & ppter ea dicitur. sicut muli accidunt quan do egrotant cū feb. fortissima. & ceticam ex illa per apostēa in testiculis. eo qz muli necessaria admira ta nō fuerūt. quare remāsi argēt. & podagricus & ad buc sūt. Et sūt egritudines quaz cōreptio nō sufficit a natura nisi p medicinas sūntur & in hoc medicine potētia declaratur. Et alique egritudines sicut sūt se. & apostēata quibus natura & medicine sufficētes non existūt. s; si euadūt. p accidēs euadūt sicut pēb. nāl b. aliqui extrēitates sūt. tū dō raro ptingit hoc existit sicut viceratō pulmōis & similes. Sic ergo finis ist? scie in pposito habēd? est fm plus hoc est fm egritu dines plurimaz & plura indiuidua & plura. ēpor. mē cut hoc idē accidit hominibz in mechaicis artibz. qz aliquādo sequit artifex intētiōē & aliquādo ab ea p natur. & cā illoz sūt media qz in illa arte cadūt. sicut maris nautiā agricultura. Et ppter ea diti in donifi nōe qz medicia ē ars mechanica & multi ex hoc mira bāt. & ipsi ignorauerūt qd dixerit sup sūdo p bisco rū de mecanicis artibz. hic cōplet? est sermo de ma la cōplexiōe materiali & nō materiali.

Tractat de solutione continuitatis.

Incipit volum? loqui de egritudine solutio nis cōtinuitatis. Et dicim? qz cōtinuit. solutio potest accidere vnicuiqz cōsimili mem bro? qz vero fit in carne dicif incisio. & quādo in of se dicif fractura. in nervo pūctura. & qz in artērys di cif scissura. Et indicatio ist? speciei egritudinis signi ficationē hz vniuersalē & pncipalē scōz mēbrozū pti tiones & nos ab vniuersali intētiōe sermone incipi em. Et dicim? qz cōtinuitatis solutio in eo qz solutio ptiuitatis existit simplex absqz aliquid alteri egr i tudinis societate eget solū vna intētiōe. & in pluri bus hoc solū ligatur. acuraf & aliquādo cū ligaf. & al i jo sublietamētis. sicut in fractura ossū fit in mltis mē

bis. et quedā fractura indiget futura sicut in laceratione mirac sit quādo gubū est egressū: nam necesse est ut gubū reducatur nisi sit corruptus: qd si sit corruptus: ut incidat ob hoc qd nō est mēbz necessariū s; iuatū. Sed qd habet nervos et arterias ob hoc ipso pto ligare debem: adicit: et postea qd corruptū est incidere debes. Et aliqui inflat ppter frigiditatem aeris: ita qd tūc intus reuerit nō pōt. et tūc spōgia in aq calida infusa in manib; expressa et optice temperata est superponenda. Et dicit qd qn feceris hoc et nō pro feceris tūc de cute aliqd incidere debes. sed maior p bui; artis pōita est in hoc nostro tpe. Sed aliquib; vulnerib; nō sufficit labiorū vulneris agregatio vel futura: sed est necesse ut ponatur medicie desiccative qd desiccat vel sugēt sanie que in pib; vulneris est locata. Sed si cōiūte fuerint ptes hac nō indigem: sed tūc medicie siccificæ et ericcativæ sūt necessarie: s; siccificæ. n. ppter ericcativæ saniei: et siccificæ ppter ericcativæ labiorū vulneris. Et scire debes qd multa mēbra reperuntur quorū solutiones cōtinuatis minime cōsolidationē recipere possūt: sicut sunt intestia gratilia et y asragma et oia mēbra que sūt in vltia siccitate. Quando vero sbe carnis facta est de pōitō due cadit intencio: vna est diute carnis restauratio: et alia est cicatricis creatio. pta intentio cōpletur quādo materia ad mēbrū veniens in qritate et qualitate existit pfecta hoc est sanguinis: et in ipso mēbro cōplexio sit scdm suā cōuenientia tēparat: et natura suo beneficio sufficiens est ad hoc pfectū abiq; medicā rā amiculo. Sed qd cē. bōrā finis digestiois ad qd bet mēbrū currūt due supfluitates quax vna ē subtilis et alia grossa. et supfluitatū sepe generatōi carnis resistit. ob hoc indiget natura auxilio medicinarū ad illā hūitatem desiccandā ad hoc ut noua caro in vulnere nō liqueat: et tales medicie sunt carnis generatiue: et harū numerus ē multus sicut ib; saria ozobi: et faber: yreos: opponaci et thoria: et istis medicinis vtamur scdm magis et minus: nā thus saria ozobi sunt in gra. pūmo generatiōis carnis: et p ista farina ozobi et yreos. Post ista aristologia: et opopda cūcā illa in tertio. gra qui existit. Et harū medicinarū qritas et modus a cōplexione mēbrū: idcirco sē sibilitate et ipi nobilitate sumatur: qd mēbro humido medicia carnis generatiua ē h; et cōplexione sicciorū puerorū. quādo vero siccā cōplexio est ib; sufficiens nō est: sed necesse ē vt fortior apponatur et ozobuz et alia: quia in membris fortis siccitatis caro non generatur nisi multis pfficac medicinis. nā aurū vline rā cū parua existit sanatur cū mēbre aceto. et si magna fuerit tunc troscisci andaracharon vtile existunt et si nō sufficiūt tunc necessaria est scoria serni cū aceto et simile est vulnerib; gule. Et dicit ppter hoc dicit qd cū mēbrū naturaliter siccū ad hūiditatem hui pūit mēbz. a sua natura multū est elōgatiū. et ppter ea egz reb; ericcativis in eo gra. ad quē pūit mēbz illd versus humiditatem. nam medicie nā sanant nisi qn sūt in srio dūitē pate i codē gra. i quo mēbrū ē dūitē pati. ita qd si dūitē pati fuerit in srio gra hūitatis necesse est vt medicia dūitē pati sit i srio gra. siccitatis. et nō sūt hūectāda vulnera qd sūt in mēbris siccis equali humectatione eius qd in membris hūis existit. Sed est necesse vt sup plurimū vt p cōperationē existat. ppter ea qd corruptio et putrefactio siccis mēbris accidit ante qd hūectationē hūis mēbris equalē recipiāt. ergo s; naturalē pificā dicim qd cū hui; nō ē nisi difficilis et dūitē ē qd siccitas ē difficilis passibilis. Et hui; rō similis ē rōi iuuēis et scis cū superi; determinauim

Et via qua cognoscit medicie qd medicia in mādificatiōe vlcis debilis existit est mīre sordidici in vlcere hūiditātia qd admodū cognoscit qd medicia nō ē

absterfua ppter rubedine vulneris labiorū et ipsius pūditatē. Et aliquādo medicina corrosiua augeat in vulnere sordidici et in hoc errare pōt medicus qd si ppter medicinā hoc accidit rubedo et cauiditas in labijs vulneris existit et in vulnere pūditas: et si hoc a loco puenit hoc ē manifestū. nā si vulnera fuerit in mēbro exposito pūctui medicinā aut i supficie positū ita qd in trāitu mutationē nō recipiat medicie tunc necesse sunt debiles sicut in vlcationibus sufficit sordidici. et si grossis intestinis vlcera fuerit debent diste rizar. et si in subtilib; farmacari. In mēbris vero pūditas medicie erigit fortiores sicut in vlcere pul mōis et in mēbris musculosis qd a pūditate corporis sunt remota et ppter hāc loci cōsiderationē habēti similitudine in gutture vlcationē in pōne medicie ipsū stare precipimus egros. et paulatim medicinā oz solutivā trāsiguare. et habēti; pūctiōē meri medicināz labitiū dāi pūctim. et ei admiscem; viscosā medicinā ipsā in meatib; morari facit. ppter ea vulnere diuersa est medicatio nā quēdā oreten; curantur: et quedā cū localib; medicant. et quedā cū abobus. Ad hoc ordinata sunt ppter locū et figurā cōuenientia instrumenta vt medicamina in ipsīs debite pūctant sicut syrga pessaria et similia. qd vero a sensibilitate sūtur mēbrū manifestū ē. nā mēbrū valde sensibile medicinas fortis mas sublinere nō pōt. similiter et mēbrū multi iuuamēti. Sed vulneribus que in supficie corporis sūt in pūctatib; quorū carnis generatio erigit necessaria: et in quib; cicatricis similis cūti fieri o; necesse hui; sunt medicie desiccative finialiter sicut gala balanitia et similia. et est necesse vt earū ericcatio cōglutinatiua operationē ericcat. Et i quous caro supflua generatur necesse sūt medicie corrosiue qd fortiores generant; existit. et sunt vt colicor et viridū es et silia. Et ppter nō ē impossibile vt in aliqb; corpib; viridū es iā et carnis generatiua. Et scias qd corrosio carnis supflue opationib; nature appropriata nō ē sicut ē carnis generatio: sed est res qd appropriata ē opationib; artis. Sufficit qd breuif dictū est de vulnerib; qd mē et extra in carne sūt cū qd mala cōplexio nō est associata. Et si mala cōplexio ē appropriata ē sicut cū vulneri et curari nō pōt nisi vt remoueat: sicut accidit qd enunt apari. Et qd medicatiōne male cōpōnis iā nouit: tūc etiā reuerare et pedit. Et dicam qd mala cōplexio qd i vulnerib; sit ē pp sanguine qd illuc currit qd i quitate aut qritate dūit par existit: aut in abob; et hant a toto corpe puenit aut a mēbro vulnerato: aut ab abob;. et si a toto puenit corpe aut a mēbro vulnerato aut abob; pūctatū ē vt p qritate aut qritatē pūctat. si pp qritatē solūm pperit nobordia. et si sola pp qritatē tūc necessaria ē faract a: si aut ab vtriusq; puenit et vtriusq; faciedū ē. Et si fuerit i singulari mēbro et mēbris corporis tūc ipz o; euare. Et si fuerit ipz mēbz vulneratū sicut renes et silia tē totū corpe euadū ē. Et si a toto pūctat corpe repūssina necessaria sup oib; repūssiois mōis s; qd dūitū. et dūide mēbz pūctare debes et trahere materiā toto posse ad opposita. Et si mala pūctat fuerit i mēbro vlcera totū tūc pūctatū erit in suis qritatib; malis: qm si vuln nō fuerit siccū ipz hūectare debes cū aq cala. et si fuerit hūidū ipz debes ericcare cū fortib; ericcativis. Et si fr facere debes i dūitē patiā calitatis et friditatis. et si i vlcere caro addita fuerit et idurata valde icidēda ē cū ferro: postea appōdere debes ea qd hūit generare et pūctare. Et si ibi fuerit apā nō ē via sanatiōis sūbz nisi apostemate remoto quamuis medicie que curata pata sūre vlcereb; existit. et si due agregat reos i mēbro vlcē mala pūctat pūctat i mēbris et corrupto sanguis illd aduētiū hui; pūctatū ē. Et scias qd qd vlcera nā sanatur pp adhibitas medicinas illd sit vna trū re; vna ē pp medicinas qd pūctat mēbz pūctatū ē existit. et qd mētrāmissa nō ē pūctatū. aut qd i mēbro pūctatū lēsa ē p nāz.

eo qd ibi vna sps male ppois aut plures si qd scire d
des q sanatio vulneris sit aut pp corpi euone & cu te-
pacia pperionis: cu plage deficiat: aliqui vnum
tyriaca & similib. Sufficit qd dictu est in cura solu-
tionis cōtinuitatis simpliciter materialis & nō mōtis
C Tractat de solutioe cōtinuitatis venarū & arteriarū.

Incepit volumus loqui de cura solutiois cō-
tinuitatis in venis & arterijs. Et dicim⁹ q sol-
utio cōtinuitatis in venis facilis est cōsolida-
tiois: sed q est in arterijs illa ē difficilis exceptis cor-
pib⁹ puerorū: & ppter ea q solutio cōtinuitatis istorū
nos adducit in altā rez multū timēdū hoc est sanguis
fluit necesse ē vt in hoc sermone faciam⁹. fluit vō san-
guinis multis sit mōis: aliqui sit pp vene incisione vō
vulneratōez: & hoc sit aut ppter cām intrinsecā aut ex-
trinsecā si ppter extrinsecā aut incisione: aut extensio-
ne: aut percussione pp intrinsecā: aut pp hū. acutos cor-
rosiuos aut ecchētuos ita vt apiant venas & aliqui cur-
rit sanguis ex orificijs venarū & aliqui siliat. Et in-
cipim⁹ a sanguine decurrete pp venarū laceratōez
eo q p piculosis existit. Et dicim⁹ q qd dilacerat ve-
na in corpi superficie sanguinis duob⁹ modis pōt re-
stringi: vno vt trabat illū mēbru materia: qd pp mul-
tā sit quātitate alia vt digito oppilect si fuerit pua naz
pp hoc coagulabit in orificio sanguis: stabit aut pro-
pter ligamētū aut ppter cautēriū: eo q cautēriū cru-
stam pparat sup plagā: aut pp medicas stipicas cor-
rugat: sicut medicina facta de visco cocto & tritici
farina: & similib⁹. Et cōmēdat d fluit sanguis
arterie aloce: & th⁹: & albus oues pilos leporis: & bec
medicina retinet sanguinē & generat carnē. Sed cau-
terij sufficiens nō est q crusta cadere pōt & sanguis ite-
rū fluit ppter ea cautēriū minuit de substantia mēbru
& nobis nō est necesse minuire de sba mēbru: sed po-
ti⁹ laborat vt crescat: nō laudat cautēriū nisi qd flu-
tus fuerit pp vene corosione: qd tūc cautēriū suppo-
sitū ē loco rei qd remouet cāz faciētes corosione. Et ali-
quī ponim⁹ frigidā repensiuā sup mēbru qd fluit: sicut
rit ex caliditate. & aliqui pōt oia debilia ē dicat
& insufficiētia: qd tūc necessariū exilit venā vel ar-
teria finaliter incidere: habita in hic cautela: vt pū-
liges stringēdo fortiter caput ipsi⁹ vene qd est verius
cor & postea incide. Sed subtractio sanguinis ex lo-
co illo sit vt prepet mēbru & oia vt orificiū apū su-
pius adapret. & debet tūc materiā trahere ad op-
positā pte vñ sanguis tūc fluebat: aut ad primorū lo-
cū sicut de ore ad nasū: & de vena ad matricē & at-
tractio ad pte oppositā sit sicut qd pp fluxū sanguis na-
riū vōtōs sup epur ponit tubum: aut sup splenē si su-
erit ex pte sinistra. Et vōtōs etiā pōt sup occupatū
stringit sanguinē nariū trabēdo ad oppositā: aut sup
mamillā rad. ces pp mēstruū. Et aliqui sit attractio
ad pte oppositā pp ligationē mēbru aut pp medicas
mēstruorū sanguinē puocantes. Sed flobotomia in
sanguis mēstruū fluit est medicā p accidēs: ppter ea
q bec medicatio i suo genere solū existit vñ timēda ē
& aliqui ē nālis qd fluit pp multitudine sanguis fuerit.
C Cap de fluxu sanguis q in pib⁹ intrinsecis existit
Ed sanguis fluit q in pib⁹ intrinsecis existit
habet viā vt retineat nisi a medicinis stipi-
cis: aut cibis grossis. Et medicinis stipice in
hoc sunt sicut balsamē & suc rubi: & galla & filia. Et q
sunt nimis stipica sunt sicut bol⁹ armen⁹: & tegia pi-
stata & plantago & solacriū. Et cōmēdat se p placagis
pmedat in passidib⁹ vulue pp corosione ibi hēre. Et
ex fortib⁹ lacerationib⁹ venarū q in mēbris sūt sunt il-
le q in pectore sūt: & fortiores illis sunt q in venis sūt
pulmonis: & ita qd aliq dixerit q nūq cōsolidant s
qd ad sanē deducunt pfecte nō curant sed cū bono re-
gimine si inueniri pōt eoz plongabif vita. Et sunt
aliqui q ex hac infirmitate mīme moriāt: & hoc dico

qd p aliam mēā pbari pōt ex dictis. S. qm illud nō
dicat maxie: sed multi ex modernis hoc testificari su-
erūt: & dicit Aliu. q vidit mulierē q vixit. 20. annis p
lacerationē venarū psonis sed illa temp comedebat
zucharū ro. cū p ane facto cū coriādo. Et ego affectio
q dicit: eo q filij Quenzoar mihi sūt retulerūt. i. q
in pib⁹ hoib⁹ hoc idē viderūt. In pncipio vō hū dū
positus si sit pp percussione aut ppter aliā ex reb⁹ extri-
secis dō flobotomia ex vena cōsi multa fuerit reple-
tiō: si nō fuerit multa repleto de basilica minuet⁹
ere: & sanguis duab⁹ vicib⁹ extrahat: & tpe floboto-
mie testicula & brachia ligent: & a tūsi abstinere qdū
pl⁹ pōt. S. pōt dare acetū cū aq mīxtū si medic⁹ vi-
derit q in pulmōe sanguis fuerit coagulāt: & bec me-
dicina est oria iunamēto cause & accitū ppter ea qd acc-
to inel p naturā vt moueat tūsim & tūsis pūm est
accidēs: & hoc timēdū ē acetū cū sit pūmū vulneri
nocet & sanguinē subtiliat & agit & fluere facit: & ppter
hoc acetū dimittēdū est. Et medicinis vāde sunt ha-
bentes repulsionē: pfortationē: stipicationē: & eligē-
da sunt stipica quib⁹ subtilitas sit admixta ppter mē-
bru pūndationē: & qd mibi vñ hic mēl⁹ oib⁹ alijs re-
b⁹ cit zucharū ro. cū aq in q coctē sunt glā des nūces &
q līt: & cauda caballina. Et mirabilis elibumēdū zū-
zoar mibi indicat q bec aq dō ē illa in q ferrū mēl-
tū sit extinctū ita qd pp hoc a sua quātitate decreseat:
& postea in ea res bulliat: & p hac viā pōt est gūmā
tionē sanguis fieri & cōsolidari plagā. Et q multa ne-
cessariū hic existit ē cōtinuitas: & sufficit aq ozdei euz
mī: & alia granorū mali granati in pūdio: aut pul-
tes oīz ozdei & fero. 3. ii. panis cū testiculis galloz
Et si cā fracture vene fuerit reuma q illuc cōcurrent
& cōmouerit tūsis: & pp hoc vena sit apta: aut pp hū.
acutū qd fluxū corosio pulmōis tūc sermātia floboto-
mie est admiscēda & supponere capiti res deficcanti-
uas: & si cā reumatis frā fuerit supponam⁹ capiti pul-
uerē garoniloz pūpis: pūlegij. et cā remisse calida in-
erit sufficit pului in acis & mucis nūscat: & corticis po-
moz citomoz: & oia q hnt virtutē calefaciēdi modū. &
& cū modica siccitate sit cā solidandis vūmentis. Et
qz bicut tpe vuln⁹ ad sanē pōt pueni: nō mēdē debe-
m⁹ in remouēdo cāz qdū possim⁹: & bñ ericādo cor-
p⁹ mōis oib⁹ qdū ossum⁹: & pp tyriaca i b loco inua-
tina existit: marie nouē pēcta: & ppter atqz retinēdi
sanguinē quēadmodū hz in bēdi fluit: & p qz ita ē b tū
& a puenies existit duab⁹ spēs ipūi sanguis. sūt fuerit
ex cā intrinsecā vñ extrinsecā. S. cōmēdat hic troscūs
andrachard. Qd vō factū fuerit vuln⁹ saniosus. S. di-
at q cā sue incurabilitatis ē qm sūz tūsi mūdificari
nō pōt: & tūsis tūmōz augmētāt & agit vuln⁹: & grēf-
fices tūmōz augmētāt sanē. Aluc mibi vñ q cā sue in-
curabilitatis sit q: cū b sūbri apaf vuln⁹ ipū andrachard
sanatōez recipe nō pōt: sū lōgo tpe viuere pōt. Et
bñ sanē in pulmōe debem⁹ pūmare medicas & cū
bos q hñ & aliqd absterfiois tū alpsidē & pfortatōez
aut capill⁹ ve. & correy attri: & mēlū: & radice lili: & pa-
nē comedat cū zucharo ro. & vnas passas p nūces: &
bibere lac b laudabile existit & bibet aquā ozdei: & ter-
ras bñcare siccās & sise bñc faciat q toto tpe in reātē
frō pueniat. Et si viceratio est i cāna mēl⁹ curari pōt
& bñ cū reb⁹ ericatiuis deficcantib⁹ vlcera pulmōis:
& pūpido ismo vt in ore teneat medicas deficcanti-
uas: & absterfuias mītas cū lenitis: vt taccat supm⁹
vt facili⁹ medicamina trāsire possint ylsarēdo p pul-
nera quēadmodū ros discurredo p pietes & muros p
terra q si cā flux⁹ sanguis fuerit ex apitide orificioz ve-
narū curari erit cū medicis lenib⁹ stipicis. S. si cā ap-
tidis vene subtilitas sanguis fuerit ipū sanatio ē cū q
bis grossis cōglutinantis. Sufficit nobis buccifq de
solutioe cōtinuitatis arteriarū & venarū
Tractat de cura solutiois cōtinuitatis in neruis & lacry

Hinc vero volum^{us} dicere de solutione con-
nuitatis que in nervis & lacertis accidit. Et
dicimus q^{uo} quando solutio conuitutatis in his
mēbris accidit tunc necesse est corp^{us} cū slobotomia
& farmacia euāre: studiose perspicere vt in vulnere
aliquid saniet nō fiant ne dolorē spasmū inducat: & iō
q^{uo} neru^s est mēbris p^{ro}fundū viscosus nō sufficit in mū
dificatione saniet medicina edolida tūa: sed necessa
ria est medicina que cum calefactione habeat succio
nē vt saniet trahat sine mordicatione: & ideo in princi
pio necesse est hoc vulnus aperire. Et medicie hee
vtilēs sunt sicut viscus alba & q^{uo} fort^{is} existit est quā
do aliquid addimus de euforbio: & maxime si corpora
hūida fuerit p^{er}fer valde. S; i corporib^{us} dure p^{ro}p^{ri}is
& sicis v^{al}et opoponach^{is}: & asa fetida: & sulfur crud^{um}
oleo oliv^e mīxtū: in his vulnerib^{us}: v^{al}et: & gūmi pi
ni in his virtuti visci & glādiū proxima est. Et qū
inciditur vel scindit neru^s & cutis desuper fuerit ele
nata: tunc has nō posset medicinas sustinere: s; erit
sufficiens ablucere ipsum cū oleo oliv^e & ponere desup
turtā ablutā. Et si corp^{us} dūz extiterit troscisci andara
caron erūt sufficientes. Et si neru^s ex transuerso & ex
oto nō est incisus: tunc vuln^{us} periculosius est q^{uo} si
incisus in longitudine traheret: & hic est timor spasm^{us}
m^{us}: & ob hoc regimen istud totaliter est adhibendū
vt p^{ro}vidus sis in resistendo spasm^o. Sed res que mi
tigant dolorē nerui ipso non existēte discooperto est
oleū oliv^e: calm^{us} propterea q^{uo} resilit oibus passioni
bus nerui. sed qū discoopertū est tūc cōtrariū existit: &
nō ē p^{ro}vidēd^{um} nisi doloris fortitudo nos impellat. Et ne
cessē ē vt medicie q^{uo} neruo supponit^{ur} sint actu cali
de ideo q^{uo} hoc membrū p^{ro} maiori p^{ar}te a frigore ledit^{ur}.
Et quando ap^{er}at neru^s ex eo timēd^{um} est spasm^{us} tūc
ex toto incidendū est q^{uo} ex hoc securabitur a morte
quāvis mēbris adducam^{us} ad privationē sensus & mo
tus. Et ligamēta vero fortiores medicinas patiun
tur q^{uo} nerui: & similis corde q^{uo}vis viciniores sint ner
uis. Sed ligamēta que cū lacertis sunt coniuncta me
dicatōez silem medicationi neruorū recipiunt. S; q^{uo}
que ossib^{us} cōtinuātur fortiores recipiunt medicinas.

Tractatus de cura fracture ossis.

Einceps loqui volum^{us} de solutione facta con
nuitatis in ossibus que ruptura nuncupat^{ur}.
Et dicimus q^{uo} quando ruptura fuerit in osse ex
transuerso tunc necesse est vt partes ad sua p^{ro}p^{ri}a lo
ca reducam^{us}: & ad hoc vna quāq^{ue} p^{ar}te trahere eū in
instrumēto ad hoc solito aut manu donec suo mus
culo vniat^{ur}: & equare quod sit equādū: & postea ligas
secūdū q^{uo} p^{re}cipit. Et est vt due fascie accipiant^{ur} & eūz
vna incipiat loco fracture superius ascendendo: & y.
hoc landat ligamētū: q^{uo} per hoc cursui materiei resi
statur ne sanietur: q^{uo} nō accideret si superius ligando
ibi inciperet & vsq^{ue} ad rupturē locū perueniret: & p^{re}
cepit. y. vt sic ligatū sit vsq^{ue} ad. vij. dies p^{ro}pter ap^{er}
tis metū: propterea p^{re}cepit si dolor membrū superue
nerit vt super membrū ponātur medicie mitigati
ue: & si prurit^{ur} adfuerit embrocet^{ur} aqua calida ad hoc
vt pusille non oriantur: & hoc prima septimana pro
pterea si securi sumus ab ap^{er}ate tunc nō solū nō suffici
unt fascie immo ascelle erunt adiungēde. Dicit Ra
sis qui medentur hoc nostro tempore fracturis in p^{ri}
ma septimana ascellas ponunt. & y. hoc ap^{er}atis metu
verat. Et etiā q^{uo} prima septimana nō timem^{us} q^{uo}
membrū suū g^{ro}ttū sed ap^{er}at tantū timemus. Itē Ra
sis dicit q^{uo} fractis ossibus nostri temporis medici in
principio ponunt ascellas in extremitatibus medici
narum quib^{us} membra ligantur cū farina & dei salbu
nine omⁿⁱ & sic dimittunt donec conalescant. Et mibi
videtur q^{uo} ille qui per hunc modū curat ille casuali
ter euadit & meli^{us} est dissolvere fasciā & sic fiat omni

septimana & videre p^{ro}p^{ri}as sarcocōdē: & est illud q^{uo} di
cimus in latino supraofo: qui si nimis fuerit grossus
superponende sunt medicie multū de siccative & fas
cia bene constringatur. Et si nimis fuerit subtilis em
broctur spongia & aqua calida & fascias ligare. Et si
fuerit repletio medicetur slobotomia & farmacia: &
ip^{si}us cibus subtilietur multū: q^{uo} transiit primaz
septimanaz debet cibari cibus similib^{us} illi subtilitate
quā volum^{us} generare: vt cibus grossus & viscosus:
& si fractura cū vulnere carnis existit necesse est vt ori
ficiū vulneris remaneat ap^{er}tū. Et si os i longitudine
seisuraz patiat^{ur} ligatura sola cū bono regimine sa
nat. Et si fractura sit i osse carnei vt penetret vsq^{ue} ad
telā tunc necesse est vt circa scissuraz os remoueat^{ur}:
vt mundificari possit a sanie tela ne telā corrūpat: &
si sic nō fieret sanari non posset sed hoc in loco nostro
nō inuenitur qui hoc facere sciat. Et sufficiat hoc i
omnibus speciebus male complexionis & solutōis
continuitatis & primo si membris consimilibus.

Capitulum de cura officialiū egritudinū.

Dicamus q^{uo} egritudines membris officiali
bus appropriate quedā sunt que sunt egritudi
nes sūm^{us} nūm^{us} ex magis & minus & quedā sunt
que sunt egritudines creatōis sicut figura oppillatio
& apertio: asperitas & lenitas & quedā sunt egritudi
nes positionis. Sed egritudines numeri q^{uo}dā sunt
naturales sicut digitus sextus: & quasi ars medicine
hoc non considerat: quedā sunt nō naturales sicut
lapis qui nascitur in vesica: & lābri qui i corpore na
scunt^{ur} & veruce & aqua in oculū descendēs & ungula &
aīo cū illorū ē materia disemperata in quantitate &
qualitate: & si iste egritudines sint i fieri causā efficiēs
remoueri debet cū eūne vlt^{is} & postmodū membra su
perflua erunt remouenda. Et si facta fuerit quod fa
ctū est erit remouendum. Et medicinas proprias
vniuscuiusq^{ue} illaz & ex tu scis in multis particularib^{us}
libris. Sed que lapidē expellit & arenā sunt medicie
appropriate illi oppositioni sic dicit^{ur}. Lābri ve
ro & ascarides occidant^{ur} cū medicinis amaris sicut
est absinthium & centonici. Sed cucurbitini fortiori
bus indigent medicinis verucas vero eradicamus
cū ferro vel cū pēna ponendo venicā in concavitate
pēne: & circūg^{ir}ando violenter extirpare: que huic
operationi vtilis existunt sunt penne aquilarum &
gallorum.

De cura aquarū & sanierum in oculis generatarū.

Aquis & sanieb^{us} que in oculis agregantur.
Et dicit Galienus de quibusdam medicis
oculorū qui infirmū ponebant super scamnū
& caput inferius squassabant donec videbant saniez
ab oculo descendentes: & hoc in aqua oculi fieri non
posset eo quod nebulę assimilatur ita q^{uo} quando ipsa
descendere facimus reuertitur superius: propterea
nō valet aliter nisi inferius cū instrumēto trahatur.
Et colerica fellū senieb^{us} valent & aquis que ad ocu
lū descendunt. Et aliqui sunt qui curant eas ap^{er}ien
do. Ungula autē quando est magna curatur cum
ferro: si parua fuerit curatur cū medicinis. S; mo
li remouemus cū medicinis p^{ro}uocantibus mēstrua
& cū abortifacientib^{us}. Sed egritudines dimini
tionis numeri est sicut caliciū p^{ro}pter alopiā. Et tu
scis q^{uo} pilorū generatio ex superfluitatib^{us} fit laudabili
bus & in laudabilibus. Ergo casus eorū est propter de
fectus illarū superfluitatum aut ex corruptione dicta
rum superfluitatum que egressę sunt a sui natura in
qualitatibus malis & propter hoc necesse est vt
expellamus ipsas superfluitates per farmaciā.
Diminutio vero carnis dictum est qualiter debeat
restaurari. Sed egritudines in creatioe ex qui
bus vna in figura existit vt plurimū sunt naturales.

Et ideo si ratio de medicina ingressus non habet. Et si etiam tempore partu visus ad finem augmen ad bonas conversiones formas rectificationem possunt. Et etiam lenitas et asperitas egritudines forme existunt. Et asperitatis causa est humor colericus acutus aut siccitatis salus et sanatio ista est superfluitas ista evacuatio et membrorum confortatio cum rebus siccis. Hec huiusmodi materia ulterius spergatur. Et postmodum cum medicinis lenitibus asperitas remoueat. Sed lenitas ab humore fit leui et lubricatio et huius sanatio est illa humorum remouere et secundum quod dictum est in alio hoc erit faciendum. Et sub hoc genere oppilationis egritudines continentur: et si in fieri humorum faciente euacuamus cum visu medicinarum aperitiuarum que illas aperiant oppilationes. Et si facit fuerint non ad sit repletio aperitiue medicine sufficientia habent. Et aperitioni via que clausa sunt medicatio erit per contrarium: sicut sunt medicine siccitatis et confortatiue. Et aliqui curas hanc passio cum medicinis siccitatis et stupefactiuis: et si sit quia virtus superat expulsiua.

Capitulum de cura positionis et situs.

Et positionis egritudo hernia manifestior existit: sicut que in ventre in testiculis fit: et que in ventre fit sanatur ut eger super ceruicem ponatur: et quod egressum fuerat reducat. Et fractura siccitatis sanatur sicut cum nucibus expressis et gummi gladii et similibus et si timor fuerit qui reductioni resistit remouere illud debemus cum rebus remouentibus ventositatem. Hernie vero que intestinis descendit curatio est ut quod egressum fuerit reducat et exercitum inhibeat. Et hec egritudo difficilis est ad sanandam. Et egritudinis positionis gibbositas existit. Et huius curatio est humorum grossorum viscosum euacuare et exhibere medicinas vaporabiles que ventositatem diminuant grossam. Et huius egritudinis est dislocatio et hoc per reductionem membrum ad proprium locum curet antequam ponetur. Et quod quodlibet membrum quod dislocat et positionem recipit excepta brachij et spatule dislocatione in huius scientie artifices cognoscunt eam. Sufficit tibi et illis qui tibi assimulant quod breuiter de generibus egritudinis dictum est. Quia huius libri non propositum nisi per illos qui tibi in perfectione assimulant: quia illi comprehendunt quod dictum est ab eo quod est dictum propter fundamenta et principia que habebunt. Nam tu scis quod omnes scientie principia sumunt duobus modis aut a rebus per se notis: aut ab alia scientia. Et maxime tibi sufficit quod in hac scientia multas habes doctrinas et principia. Et scias quod ille quia a te elongabit hunc librum vitabit. Sed debuissim copulasse sermonem meum in sanatione accedentia vnicuique membro superuenientia. Propterea quod etiam accidit secundum aliquem modum egritudines dicunt. Et melius in declaratione rerum vniuersalium existit ut ipsa vniuersalia ad particularia reducant. Sed ad presens mihi comoditas non respondet: quia in alia re vel arte hac nobiliore studere intendo vnicuique volenti ad huiusmodi preclaritatis scientiam peruenire bonum est ut libros Albumeron Aluizor studiose legat. Nam illic medicine thesaurus patet manifeste. Et de nos ab errore eruat: et ipsi lumine nostris oculos illuminare dignetur.

Expliciunt tractatus artis medicine famosissimorum virorum Albumeron Aluizobar et Aluerrois studiose correctos Impressi Venetijs per Joannem de forlino et Gregorium fratres. Anno salutis. MD. cccc. lxxx. die quarta mensis Januarii.

Registrum huius libri

a	e	i
Prima vacat	sic paruitate	Incipit liber
Incipit liber	plumosa liber	capitulum de
illa nescit	nifestiores dicam	conseruatione
b	f	k
non sicut	splenis a ven.	propter hoc
est coniunctus	milatine debili	parametoe
est in epate	Et dicitur	primo ad
c	g	l
non cognoscebat	non debet	intentiones
est super forma	est illud	aromatico
tatur sicut	bili Sed	
d	b	
preparare sunt	et valet multum	
arteria et	tundi membra	
discernendo	sicce est	

